Bundel van de Besluitvorming (raad) van 7 oktober 2020

1 Opening en vaststellen agenda

1\. Interpellatie op verzoek van de fractie van LIjst058 wordt aan de agenda toegevoegd\.
2\. Concept VvGB Harnsterdyken\, verzoek van de fractie PvdD om deze van de agenda af te voeren\. De onderbouwing van dit verzoek ontwerp \, eerst nog vergunningen en daarna komt het nog terug \.
toelichting wethouder de Haan dat het college
Is dit volgens het RvO?
onderbouwing van het verzoek ligt erin dat er informatie ontbreekt en dit wordt in een viertal punten ingevuld.
Na bespreking besluit de raad om dit verzoek niet te honoreren, onderwerp blijft op de agenda staan.
Aldus wordt de agenda vastgesteld.

2 Vaststellen verslag 22 september 2020

Besluitenlijst_Besluitvorming_(raad)_22_september_2020 (1)

3 Afscheid Martin van Mourik

4 Installatie Irene van Breemen-Schneider

5 Hamerstukken

5.1 Bestemmingsplan Leeuwarden - Aldlânstate

Het bestemmingsplan Leeuwarden – Aldlânstate biedt een juridisch-planologische regeling voor het realiseren van de nieuwbouw van Aldlânstate tussen het huidige gebouw aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden en het Van Harinximakanaal. De 230 woningen in het huidige Aldlânstate voldoen niet meer aan de behoefte van ouderen. Dit complex zal daarom vervangen worden door nieuwbouw met daarin 123 woningen. Dit plan voor nieuwbouw is in overeenstemming met het “stedenbouwkundig plan en welstandsrichtlijnen Aldlânstate en omgeving Hempenserweg 2 te Leeuwarden” dat op 4 juli 2018 door de raad is vastgesteld.
Het ontwerpbestemmingsplan heeft vanaf 9 april 2020 gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegen. Er zijn 4 zienswijzen ingediend die leiden tot een aanpassing van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan wordt aan de gemeenteraad ter vaststelling aangeboden.

Dossier 900 voorblad

Raadsvoorstel bestemmingsplan “Leeuwarden – Aldlânstate”.docx

Reactie en antwoordnota zienswijzen ontwerp BP Aldlanstate.doc

VGBP_Leeuwarden - Aldlânstate.pdf

5.2 Nota Grondbeleid 2020 en nota Grondprijsbeleid 2020

Het college heeft besloten de gemeenteraad een nieuwe nota Grondbeleid aan te bieden ter vaststelling. Sinds 2012, waaruit de vorige nota dateert, is er veel verandert. Zo ziet de gemeente Leeuwarden er anders uit na de herindeling van 2014 en 2018. Tevens zijn de voorschriften in de BBV aangepast. Deze veranderingen vergen nieuwe werkwijzen en uitgangspunten welke in deze nota Grondbeleid 2020 zijn opgenomen.

Deze nota gaat hand in hand met de nota Grondprijsbeleid 2020 waarin de werkwijze en kaders ten aanzien van functionele en marktconforme grondprijzen worden gepresenteerd. Het Grondbeleid geeft de kaders voor het Grondprijsbeleid en heeft als doel het ondersteunen van het ruimtelijk beleid en voorwaarden te scheppen voor kansrijke en realistische ontwikkelingen en bestemmingen door het toepassen van het grondbeleidsinstrumentarium. Hiermee heeft de gemeente Leeuwarden de "spelregels"vastgesteld hoe de gemeente de uitvoering van haar omgevingsbeleid ter hand neemt.

Dossier 841 voorblad

Raadsvoorstel Grondbeleid 2020.docx

Nota grondprijsbeleid 2020.doc

Nota Grondbeleid 2020 (5-6-2020).docx

5.3 Notitie Vastgoed 2020

De Notitie Vastgoed 2020 is een update van de notitie Vastgoed uit 2016. In het collegeprogramma neemt het gemeentelijk vastgoedbeleid een belangrijke plaats in. Met name het duurzaam, toekomstbestendig maken en circulaire systematiek van materiaalgebruik bij het gemeentelijk vastgoed zijn hierbij speerpunten. De afgelopen jaren zijn veel panden verduurzaamd, maar de opgave is nog steeds groot. Daarom zal steeds meer gewerkt gaan worden met duurzame MJOP's (meerjaren onderhouds planningen) om de opgave inzichtelijk te krijgen en te houden.

De vastgoedportefeuille is verdeeld in 4 categorieën om aan te geven welke panden behoren tot de kernportefeuille en welke panden we, al dan niet onder voorwaarden, af willen stoten. De afgelopen jaren zijn veel panden afgestoten om steeds meer te komen tot een kernportefeuille. Het uiteindelijke doel is met vastgoed het primaire proces optimaal te ondersteunen. Maar om een financieel gezonde portefeuille te behouden is het ook nodig om naast de maatschappelijke waarde van het vastgoed ook naar de bedrijfseconomische waarde te kijken. Daarom zal bij panden die een positief exploitatieresultaat genereren een afweging gemaakt moeten worden of de verkoop past binnen de portefeuille als geheel.

Dossier 904 voorblad

Notitie Vastgoed 25-08-2020 gew 01-09-2020.docx

Raadsvoorstel Notitie Vastgoed 2020(2).docx

Bijlage 1 Overzicht vastgoed 25-08-2020 gew 01-10-2020.pdf

5.4 Herindelingsregeling grenscorrectie gemeente Leeuwarden gemeente Waadhoeke

Bij de gemeentelijke herindeling van 2018 is geconstateerd dat de begrenzing tussen de gemeente Leeuwarden en gemeente Waadhoeke bij het dorp Alde Leije niet helemaal klopt. Er indertijd door de toenmalige gemeente Leeuwarderadeel in afstemming met de gemeente Leeuwarden en Waadhoeke io besloten deze correctie op enig moment nà 2018 te laten plaatsvinden.
Daarnaast is een verzoek binnengekomen van een inwoner van Easterlittens om een grenscorrectie toe te passen tussen Leeuwarden en Waadhoeke, waardoor zijn bedrijf in 1 gemeente komt te liggen te weten de gemeente Waadhoeke.

Het herindelingsontwerp voor deze grenscorrecties heeft 8 weken ter inzage gelegen. Er zijn in deze periode geen zienswijzen binnen gekomen. Het college legt nu de grenscorrectie ter definitieve besluitvorming voor aan de raad.

Dossier 917 voorblad

Raadsvoorstel grenscorrectie Leeuwarden Waadhoeke september 2020.docx

Raadsbesluit Herindelingsregeling gemeente Leeuwarden en gemeente Waadhoeke.docx

Herindelingsregeling grenscorrectie gemeenten Leeuwarden Waadhoeke 2020 aug 2020.doc

grenscorrectie Oude Leije nieuwe situatie sluis met legenda.pdf

grenscorrectie Oude Leije nieuwe situatie sluis nieuwe grens.pdf

Aanbiedingsbrief herindelingsregeling College van Gedeputeerde Staten Fryslân oktober 2020.docx

bijlage kaart Langweert 2.pdf

grenscorrectie Oude Leije nieuwe situatie sluis bestaande grens.pdf

5.5 Jaarrekeningen 2019 Openbaar onderwijs gemeente Leeuwarden

Van de stichtingsbesturen voor openbaar onderwijs zijn de jaarstukken 2019 ontvangen. Op grond van de statuten van de stichtingen en gerelateerde bepalingen in de onderwijswetgeving dient de gemeenteraad formeel deze jaarstukken goed te keuren. Het toezicht bij SO-Fryslân is zo geregeld dat de gemeenteraad op advies van het College van burgemeester en wethouders geen zienswijze kan afgeven.
De bijgevoegde jaarstukken 2019 zijn door de ambtelijke dienst getoetst en in orde bevonden en geven geen aanleiding tot bestuurlijk overleg of het afgeven van een zienswijze. De onderhavige stukken voldoen aan de Wet op het Primair onderwijs en de Wet op het Voortgezet Onderwijs.

Dossier 897 voorblad

Raadsvoorstel format.docx

Jaarverslag 2019 Speciaal Onderwijs Fryslan

Bestuursverslag 2019 ELAN

Jaarverslag 2019 Gearhing

Jaarverslag 2019 Piter Jelles

FORMAT Proloog Infographic_21x21cm 2019 NIEUW 3.pdf

Jaarverslag 2019 Proloog

FORMAT Proloog jaarverslag_21x21cm NIEUW 4.pdf

5.6 Verzoek van de Stichting Proloog om de openbare school in Wirdum op te heffen en opgaan in een Samenwerkingsschool (Openbaar en Protestants Christelijk).

Op 30 juni 2020 heeft u besloten positief advies uit te brengen over de fusie-effectrapportage inzake het stichten van een Samenwerkingsschool (Openbaar en Protestants Christelijk) in Wirdum. Het vervolg van het besluitvormingsproces is gevat in bijgaande stukken. De gemeenteraad dient een besluit te nemen over het opheffen van de openbare school in Wirdum.

Dossier 921 voorblad

Raadsvoorstel opheffing openbare basisschool in Wirdum.docx

Brief Proloog inzake Verzoek opheffen en samenvoeging obs De Uniaskoalle (Proloog) met cbs De Arke (PCBO).PDF

5.7 3e verzamelvoorstel begrotingswijziging 2020

Het college stelt de gemeenteraad voor om de derde wijziging van de begroting vast te stellen. Dit verzamelvoorstel leidt tot een verhoging van de totalen van de baten en lasten van de begroting 2020 met € 1,2 mln. Per saldo is er geen effect op het begrotingsresultaat. De wijzigingen in dit voorstel verlopen budgetneutraal.

Dossier 934 voorblad

3e verzamelvoorstel begrotingswijziging 2020

5.8 Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) Mr. P.J. Troelstraweg 142 in Leeuwarden voor de bouw van een woning

Bij de Gemeente Leeuwarden is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor de bouw van een woning op het adres Meester P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden. Dit verzoek is in strijd met het ter plekke geldende bestemmingsplan 'Bilgaard, Leeuwarder Bos en omgeving'. Aan dit verzoek kan medewerking worden verleend door af te wijken van het bestemmingsplan waarvoor een verklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad is vereist. het college heeft besloten aan de gemeenteraad voor te stellen om de ontwerp verklaring van geen bedenkingen vast te stellen om de ontwerp omgevingsvergunning met de ontwerp verklaring van geen bedenkingen ter visie te kunnen leggen.

Dossier 919 voorblad

Raadsvoorstel ontwerp vvgb

Ontwerp-omgevingsvergunning

Ruimtelijke onderbouwing

B1_Bestektekening

B2_Impressies_3D_views

B3_Situatie

6 Bespreekpunten

6.1 Ontwerp-VVGB Stiens Harnsterdyk 7 voor het oprichten van 2 vleeskuikenstallen

Maatschap De Boer is een gemengd bedrijf waar vleeskuikens en rundvee worden gehouden. Maatschap De Boer is voornemens over te stappen van reguliere vleeskuikens (plofkippen) naar scharrelkuikens (beter leven 1 ster) waarvoor meer staloppervlak nodig is. Voor de voorgenomen extensivering en verduurzaming van de vleeskuikentak en om de groei van het bedrijf mogelijk te maken, zijn twee nieuwe stallen nodig die naast de huidige stallen zullen worden opgericht.
De stallen mogen per stuk een maximale oppervlakte hebben van 500 m2. De aangevraagde stallen zijn 3288 m2 per stal. De stallen worden gesitueerd binnen het bouwvlak. Om die reden wordt een planologische procedure doorlopen waarvoor een VVGB van de gemeenteraad nodig is.

Dossier 867 voorblad

Raadsvoorstel OW VVGB Harnsterdyk Stiens

Tekening stallen Harnsterdyk 7 Stiens

Uitstel_VvGB_staluitbreiding Stiens PvdD

6.2 Interpellatie Lijst058 inzake grondwater Schrans

Motivering:
De redenen voor Lijst058 om deze interpellatie in te dienen zijn divers.
Toelichting van Lijst058: Ten eerste is dit de enige manier waarop een raadslid heel snel een onderwerp kan bespreken in de raad. Gezien de urgentie rest mij geen andere weg. Liever had ik een normaal debat met voor iedereen 2 termijnen. Helaas laat ons RVO dat niet toe of de agendacommissie moet anders besluiten. Ook inhoudelijk zijn er voldoende redenen om met spoed dit te bespreken. Benzeen is uitermate kankerverwekkend. De manier waarop de gemeente hiermee omgaat, is niet geruststellend. Grondwater zal altijd weglekken naar diepere lagen en dit vervuilde water zal uiteindelijk in ons drinkwater terechtkomen. Hoe zit het met aansprakelijkheid?
Giftig grondwater vormt altijd een risico, absurd dat gemeente zegt dat het geen risico vormt.
Inwoners van Leeuwarden heb recht op de juiste info. Heb inmiddels contact gehad met diverse verontruste bewoners van dat gebied. Zij maken zich ernstige zorgen over volksgezondheid. Alle reden om zo snel mogelijk hierover te spreken.

Vragen:

1. Uit het krantenartikel wordt duidelijk dat de vervuilde grond na de klus op de dezelfde plek wordt teruggelegd. Hoe zwaar is deze grond vervuild? Waar wordt deze grond tijdelijk opgeslagen? En is dit de standaard werkwijze van de gemeente om vervuilde grond na een klus op dezelfde plek terugkomt?
2. Het grondwater is vervuild met onder meer benzeen. Dit is een uiterst kankerverwekkende stof. Ook andere stoffen zijn gevonden. Hoe schadelijk is dit voor de volksgezondheid voor onze inwoners in dit gebied? En kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor eventuele gevolgen op gezondheidsgebied die te relateren zijn aan deze vervuiling?
3. Het grondwater is niet mobiel volgens de gemeente. Is de gemeente het met ons eens dat water altijd zal wegsijpelen naar diepere lagen en uiteindelijk in ons drinkwater zal terechtkomen met alle gevolgen van dien? Welke risico's loopt de gemeente hiermee?
4. Volgens het artikel in de LC bevat een groot deel van de binnenstad ernstig vervuilde grond. Welke risico's loopt de gemeente hiermee?
5. Heeft de gemeente in zicht waar zich nog meer (zwaar) vervuilde grond bevindt? En welke risico's kleven hier aan?

Toezegging van wethouder Wassink dat er een brief aan de raad komt met nadere toelichting en antwoord op de openstaande vragen.

Krantenartikel

6.3 Corona debat

Informerende raadsbrief Bm t.z.v. coronamaatregelen (15 september 2020)

overzicht besluiten vz vrf Leeuwarden (tot 10 sep)

Bijlage.informerende raadsbrief Junokade (27 augustus 2020)

Bijlage.informerende raadsbrief Prinsentuin (23 juni 2020)

Bijlage.informerende raadsbrief Van Loonstraat e.a. (9 april 2020)

6.3.1 Debat met de burgemeester en het college over de Coronamaatregelen

2020-03-12 Brief raadsleden Corona

2020-03-12 Nieuwe maatregelen tegen verspreiding coronavirus in Nederland (1)

2020-03-24 Brief college - -Corona-crisis; steunmaatregelen aan ondernemers (2)

2020-04-07 Brief college inzake coronacrisis (1)

2020-04-21 Brief college informatievoorziening III inzake Coronacrisis (2)

2020-04-24 raadsbrief virus stavaza (3)

2020-05-12 Brief college IV inzake Corona md (2)

2020-06-02 Brief college V inzake Coronacrisis (1)

Bijlage 1 Coronamonitor (1)

Bijlage 2 Coronabrief 5

2020-09-15 Coronabrief VI

Dashbord BUIG in- en uitstroom

6.3.2 Corona debat - Reacties van burgers

De gemeenteraad van Leeuwarden praat over de coronamaatregelen van de afgelopen maanden. Een groot deel van deze maatregelen worden opgelegd door het kabinet of door de Veiligheidsregio Fryslân. Daar heeft de gemeente maar weinig invloed op. De gemeente Leeuwarden zelf heeft maatregelen genomen zoals bijvoorbeeld het instellen van eenrichtingsverkeer in drukke winkelstraten en de uitbreiding van de terrassen
De leden van de raad willen vooraf graag van jou weten hoe jij de coronamaatregelen ervaart. Wil jij een bijdrage leveren aan het debat? Stuur je opmerkingen en verhalen dan door! Dat kan tot uiterlijk 2 oktober naar griffie@leeuwarden.nl. Je kunt een gewone mail sturen, maar ook filmpjes en foto's zijn welkom.

2020-09-09 Handhaving gebied naast Prinsentuin

2020-09-17 Coronamaatregelen

2020-09-22 Tijdsverloop CityTrain

2020-09-28 Drukte in de stad en eenrichtingsverkeer

2020-09-28 Niet alleen regels opleggen en handhaven, maar ook het sentiment managen

2020-09-28 Drukte in de stad en eenrichtingsverkeer wat niet na wordt geleefd

2020-09-28 Verkeersborden en handhaving

2020-09-29 Corona maatregelen niet nageleefd

2020-09-30 Werksituatie

2020-09-30 Ervaringen corona maatregelen

2020-09-30 Stop de Noodwet

2020-10-01 Moeilijk om afstand te houden

2020-10-02 Wijkpanel binnenstad

2020-10-02 Ervaringen corona maatregelen

2020-10-02 Bijdrage video Jelle de Visser

2020-10-02 Ervaring Coronaregels Albert Heijn Leeuwarden

2020-10-03 Uitgedragen standpunten gemeente en burgemeester

2020-10-05 Bijdrage Jelle de Visser

2020-10-05 Bijlage 1. Jelle de Visser. 22 vragen

2020-10-05 Bijlage 2. Jelle de Visser. 12614_1 beslissing op bezwaar (1)

7 Besluitenlijst 07-10-2020

Besluitenlijst_Besluitvorming_(raad)_7_oktober_2020

Signed By: Buma, Sybrand <sybrand.buma@leeuwarden.nl>
25/09/2020 11:42:52 CEST
ID: 47efbe58-ebac-45b5-8ba3-5d0063414bd4
Auth: Scribble

Gemeente Leeuwarden

Signed By: van der Heide van der, Frans <frans.vanderheide@leeuw
24/09/2020 15:45:25 CEST
ID: 47efbe58-ebac-45b5-8ba3-5d0063414bd4
Auth: Scribble

Besluitenlijst Besluitvorming (raad)

Subtitel	Extra raadsvergadering: Besluitvormende afronding van de MidTerm Review
Datum	22-09-2020
Tijd	19:30 - 21:30
Locatie	Stadsschouwburg De Harmonie
Voorzitter	Sybrand Buma
Aanwezigen	Bauke Aalbers, Anneke Adema, Pim Astro, Jannie Atsma, Mohammed Benmhammed, Harry Bevers, Sytse Brouwer, Julie Bruijnincx, Eline de de Koning, Sander Douma, David Hoekstra, Serge Alexander Hollander, Lutz Jacobi, Gijs Jacobse, Cem Kaya, Sikko Klaver, Johan Magré, Aaltsje Meinderts, Fokelien van der Meulen van der-Diever, Femke Molenaar, Martin van Mourik van, Carlijn Niesink, Anne Nugteren, Abel Reitsma, Frederik Roelof Rijpma, Petra van der Sloot van der, Evert Stellingwerf, Jan-Willem Tuininga, Lyda Veldstra, Marcel Visser, Dirk Visser, Petra Vlutters en Ursula de Voogd de
Afwezigen	Mirka Antolovic, Andries Bergsma, Otto van der Galiën van der, Caroline de Groot de, Tonko Jansen en Linda Slagter

1 Opening en vaststellen agenda

Besluit

Agenda wordt conform voorstel vastgesteld.

3 Vaststellen verslag 16 september 2020

Besluit

verslag wordt conform vastgesteld

4 Hamerstuk

4.1 Reactiebrief op een klacht richting de gemeenteraad

Besluit

De reactiebrief aan de burger met de reactie op zijn brief d.d. 26-07-20 en 08-08-20 vaststellen.

5 MidTerm Review 2020

5.1 Motie Harmonie en Neushoorn-D66

Motie wordt ingediend door raadslid Bruijnincx mede namens CU, PvdA, PGL en CDA.

Besluit

Raad besluit de motie aan te nemen met 28 stemmen voor (D66, CU, PvdA, PGL, CDA, FNP, GBL, 50Plus) en 5 (VVD, Lijst058) tegen

Raadsbesluit:

Verzoekt het college;

• De komende jaren te sturen op een minder vrijblijvende samenwerking tussen de Harmonie en Neushoorn;
• Om op zeer korte termijn te verkennen of het mogelijk is om tot een andere organisatievorm te komen, met als uitgangspunten dat:

1. Het merk Neushoorn in stand blijft.
2. Er gewerkt wordt aan samenwerkingsovereenkomst tussen Friesland College en Neushoorn waarbij de gemeente een bemiddelende rol heeft, maar ook de verantwoordelijkheid als eigenaar van het pand heeft.
3. Beide merken sterker moeten worden van een aangepaste organisatievorm.
   • De bevindingen voor 1 januari 2021 aan de gemeenteraad te presenteren.

5.2 Motie heroverweging structurele en incidentele gelden cultuur - VVD

Motie wordt ingediend door raadslid Visser VVD mede namens de CU

Toelichting

Raadslid Bevers verlaat de ruimte en stemt niet mee bij deze motie in verband met belangenverstrengeling.

Besluit

Motie wordt verworpen met 6 stemmen voor (VVD, CU, 50Plus) en 26 stemmen tegen (PvdA, PGL, CDA, D66, GBL, FNP, Lijst058)

5.3 Motie hondenbelasting-Gemeentebelangen Leeuwarden - GBL

Motie wordt ingediend door raadslid Jacobse GBL mede namens FNP.

Besluit

Motie wordt verworpen met 11 stemmen voor (GBL, FNP, VVD, 50Plus, CU) en 22 stemmen tegen (PvdA, PGL, D66, CDA, Lijst058)

5.4 Motie toeristenbelasting-Gemeentebelangen Leeuwarden - GBL

Motie wordt ingediend door raadslid Jacobse GBL mede namens FNP.

Besluit

Motie wordt verworpen met 5 stemmen voor (GBL, FNP en Lijst058) en 28 stemmen tegen(PvdA, PGL, CDA, VVD, D66, CU, 50Plus)

5.5 Moasje Deprivatisearring 22 septimber 2020-FNP

Raadslid Tuininga FNP dient de motie in.

Besluit

Motie wordt verworpen met 3 stemmen voor (FNP en LIjst058) en 30 stemmen tegen.

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	900
Extern Zaak ID	Z226058-2020
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 oktober 2020
Agendapunt	5.1
Omschrijving	Bestemmingsplan Leeuwarden - Aldlânstate
Eigenaar	Mollema-Jong de, Selma
Portefeuillehouder	Hein de Haan

Bijlagen
Raadsvoorstel bestemmingsplan “Leeuwarden – Aldlânstate”.docx
Reactie en antwoordnota zienswijzen ontwerp BP Aldlanstate.doc
VGBP_Leeuwarden - Aldlânstate.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	18 augustus 2020
Open Podium Oranjezaal	23 september 2020
Politieke Dialoog Oranjezaal	30 september 2020
Besluitvorming (raad)	**7 oktober 2020**

Toelichting

Het bestemmingsplan Leeuwarden – Aldlânstate biedt een juridisch-planologische regeling voor het realiseren van de nieuwbouw van Aldlânstate tussen het huidige gebouw aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden en het Van Harinximakanaal. De 230 woningen in het huidige Aldlânstate voldoen niet meer aan de behoefte van ouderen. Dit complex zal daarom vervangen worden door nieuwbouw met daarin 123 woningen. Dit plan voor nieuwbouw is in overeenstemming met het “stedenbouwkundig plan en welstandsrichtlijnen Aldlânstate en omgeving Hempenserweg 2 te Leeuwarden” dat op 4 juli 2018 door de raad is vastgesteld. Het ontwerpbestemmingsplan heeft vanaf 9 april 2020 gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegen. Er zijn 4 zienswijzen ingediend die leiden tot een aanpassing van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan wordt aan de gemeenteraad ter vaststelling aangeboden.

Voorgesteld besluit

Aan de gemeenteraad voor te stellen om:
a. de in bijlage 1 opgenomen “Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan “Leeuwarden – Aldlânstate” vast te stellen;

b. bestemmingsplan “Leeuwarden – Aldlânstate” gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.05012BP01-VG01;
c. geen exploitatieplan vast te stellen;

Besluit

De gemeenteraad besluit:
a. de in bijlage 1 opgenomen “Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan “Leeuwarden – Aldlânstate” vast te stellen;
b. bestemmingsplan “Leeuwarden – Aldlânstate” gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.05012BP01-VG01;
c. geen exploitatieplan vast te stellen;

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Vaststelling Bestemmingsplan Leeuwarden - Aldlânstate
Zaaknummer: Z226058-2020

Aan de gemeenteraad.

Inleiding
Het bestemmingsplan Leeuwarden – Aldlânstate biedt een juridisch-planologische regeling voor het realiseren van de nieuwbouw van Aldlânstate tussen het huidige gebouw aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden en het Van Harinximakanaal. De 230 woningen in het huidige Aldlânstate voldoen niet meer aan de behoefte van ouderen. Dit complex zal daarom vervangen worden door nieuwbouw met daarin 123 woningen. Dit plan voor nieuwbouw is in overeenstemming met het “stedenbouwkundig plan en welstandsrichtlijnen Aldlânstate en omgeving Hempenserweg 2 te Leeuwarden” dat op 4 juli 2018 door de raad is vastgesteld.

Voor de nieuwbouw is op 5 juni 2019 een omgevingsvergunning verleend. Tegen de verleende omgevingsvergunning is beroep ingesteld. De rechtbank heeft het beroep gegrond verklaard en de vergunning vernietigd. De gronden ter hoogte van de te slopen gebouwen en de inrichting daaromheen maakten namelijk geen deel uit van de vergunning. Het was om die reden nog mogelijk om op grond van het geldende bestemmingsplan ‘Leeuwarden – Aldlân/Pieter Christiaanpark’ een nieuw woongebouw ter plaatse van het huidige woongebouw te realiseren. Dit is ruimtelijk gezien een ongewenste situatie.

Om de gewenste inrichting van het plangebied mogelijk te maken en de mogelijkheid om op de huidige locatie een nieuw gebouw te kunnen realiseren planologisch te verbieden is een nieuw bestemmingsplan nodig. Dit bestemmingsplan voorziet hierin.

In het bestemmingsplan Leeuwarden – Aldlânstate is een bouwmogelijkheid opgenomen voor het nieuwe Aldlânstate zoals aangevraagd. Het bouwvlak van het huidige Aldlânstate is verwijderd van de plankaart en in de regels is een voorwaardelijke verplichting opgenomen om de sloop van het huidige gebouw vast te leggen.

Overleg
Gezien de omgevingsvergunning voor deze ontwikkeling al was verleend en in het kader van die vergunningprocedure overleg heeft plaatsgevonden, is besloten geen vooroverleg te voeren, maar het bestemmingsplan direct als ontwerp aan de overlegpartners aan te bieden voor een eventuele reactie.

Zienswijzen
Het ontwerpbestemmingsplan heeft vanaf 9 april 2020 gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode kon een ieder zijn of haar zienswijze kenbaar maken. Er zijn 4 zienswijzen ontvangen. Voor de reactie van ons college verwijzen wij u naar de bijlage “Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Leeuwarden – Aldlânstate”. In deze bijlage wordt per zienswijze-indiener aangegeven of dit leidt tot aanpassingen van het ontwerpbestemmingsplan.

De zienswijzen geven aanleiding u voor te stellen het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen. De belangrijkste wijzigingen:

- Het aantal woningen van 123 zal worden verwerkt in de regels.
- Aanpassing van het bouwvlak (was onterecht ruimer opgenomen dan de aangevraagde locatie).
- Het deel wat aangeduid is als groene openbare ruimte in het stedenbouwkundig plan, zal de bestemming ‘Groen’ krijgen in dit bestemmingsplan.

Exploitatieplan
Door middel van de grondexploitatieregeling in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) beschikken gemeenten over mogelijkheden voor het verhalen van kosten. Hierbij valt te denken aan kosten voor het bouw- en woonrijp maken en kosten voor het opstellen van het bestemmingsplan. Daarnaast hebben gemeenten sturingsmogelijkheden, omdat in het geval van grondexploitatie door derden diverse eisen en regels gesteld kunnen worden. Het betreft in dit geval een private ontwikkeling waarbij de enige verhaalbare kosten voor de gemeente bestaan uit ambtelijke kosten en een planschaderisico. Met de initiatiefnemer zijn overeenkomsten gesloten over de afwikkeling van deze kosten. Wij stellen u daarom voor om te besluiten geen exploitatieplan vast te stellen.

Vaststelling
Gelet op hetgeen hiervoor is vermeld, stellen wij u voor het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Leeuwarden, 18 augustus 2020

Burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester,

secretaris.

Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Leeuwarden – Aldlânstate

Het ontwerpbestemmingsplan Leeuwarden – Aldlânstate heeft in de periode van 9 april tot en met 20 mei 2020 ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn 4 zienswijzen ontvangen.

Hieronder wordt de inhoud van de zienswijzen samengevat en volgt per punt het gemeentelijke commentaar.

Zienswijze 1 – Provincie Fryslân
In een mail van 15 april 2020 heeft Provincie Fryslân een zienswijze ingediend. In deze (informele) zienswijze wordt aangegeven dat het aantal woningen ontbreekt in de regels en een opmerking gemaakt over een bijlage bij de toelichting van het plan.

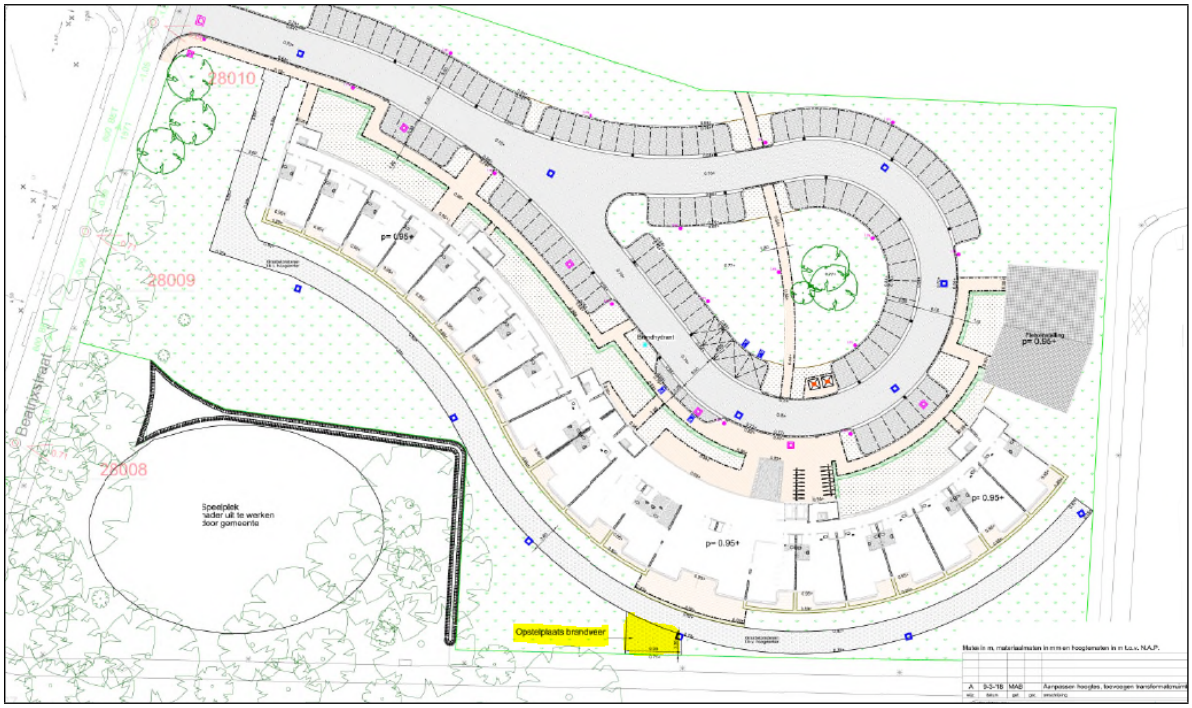
1. Het aantal woningen ontbreekt in de regels, overeenkomstig de systematiek van het geldende betemmingsplan. De provincie heeft aangegeven dat het gewenst is dat de woningaantallen wel worden opgenomen in dit bestemmingsplan (of in de verbeelding of in de regels). De grondslag hiervoor is artikel 3.1.1 van de Verordening Romte Fryslân 2014 (VRF) en de woningbouw-afspraken tussen provincie en gemeente. Het huidige bestemmingsplan is van voor de VRF. Gevraagd is aan de gemeente dit aan te passen, zo niet dan zou een formele zienswijze volgen.
2. Bijlage 1 bij de toelichting van het plan, betreft de uitspraak van de rechtbank inzake de eerder verleende vergunning voor de nieuwbouw van Aldlânstate. De provincie merkt op dat deze uitspraak niet is geanonimiseerd. De gepubliceerde uitspraak is de uitspraak die de gemeente als betrokken partij heeft ontvangen.

Reactie:
1. Het aantal woningen was niet opgenomen in de regels, omdat dit in het geldende bestemmingsplan ook niet was opgenomen. Het aantal woningen werd naar onze mening voldoende begrensd door de opgenomen maatvoering voor het gebouw in combinatie met het gemeentelijk beleid voor het minimaal aantal m2 per woning. We nemen in de regels het aantal van 123 woningen op, dat ook benoemd is in de toelichting, omdat dit het aantal is waarvoor een aanvraag is ingediend en waarvoor ook de ruimtelijke onderbouwing is opgesteld.
2. De uitspraak van de rechtbank was ten tijde van het terinzage leggen van het ontwerp bestemmingsplan nog niet gepubliceerd door de rechtbank. Daarom was als bijlage opgenomen de uitspraak die de gemeente als betrokken partij heeft ontvangen. Dat deze uitspraak niet geanonimiseerd was, is een omissie geweest. Daarom is na ontvangst van de mail van de provincie alsnog een geanonimiseerde versie van de uitspraak gemaakt en toegevoegd aan het ontwerpbestemmingsplan.Inmiddels is de uitspraak ook gepubliceerd door de rechtbank. Deze gepubliceerde uitspraak zal opgenomen worden in het vast te stellen bestemmingsplan.

De zienswijze van de Provincie leidt tot 2 aanpassingen: het aantal woningen van 123 zal worden verwerkt in de regels en de door de rechtbank gepubliceerde uitspraak zal worden opgenomen als bijlage bij de toelichting.

Zienswijze 2 - Brandweer Fryslân
Op 22 april 2020 heeft Brandweer Fryslân per brief gereageerd. Brandweer Fryslân ziet in het kader van externe veiligheid geen noodzaak om bij dit ontwerpbestemmingsplan opmerkingen te plaatsen. Wel maakt Brandweer Fryslân gebruik van de mogelijkheid om een repressief advies te geven ten aanzien van aspecten die van belang zijn voor de basisbrandweerzorg, zoals bereikbaarheid, beschikbaarheid bluswater en opkomsttijden. De brandweer ziet geen directe knelpunten op de aspecten opkomsttijden en bereikbaarheid. Voor de beschikbaarheid van bluswater worden voorzieningen aan of in de buurt van het gebouw wenselijk geacht, zoals een droge stijgleiding die de brandweer kan gebruiken om water op hogere verdiepingen te krijgen. Daarnaast wordt het realiseren van een opstelplaats bij het water noodzakelijk geacht, zodat ook bij grotere branden voldoende water geleverd kan worden. De adviespunten zijn om de brandweer te betrekken bij de verdere planvorming omtrent deze voorzieningen.

Reactie:
Ter voorbereiding op de aanvraag omgevingsvergunning voor de nieuwbouw van Aldlânstate is eerder al advies ingewonnen bij Brandweer Fryslân. Naar aanleiding daarvan is een opstelplaats voor de brandweer nabij het Van Harinxmakanaal verwerkt in de plannen en opgenomen in de aanvraag omgevingsvergunning.

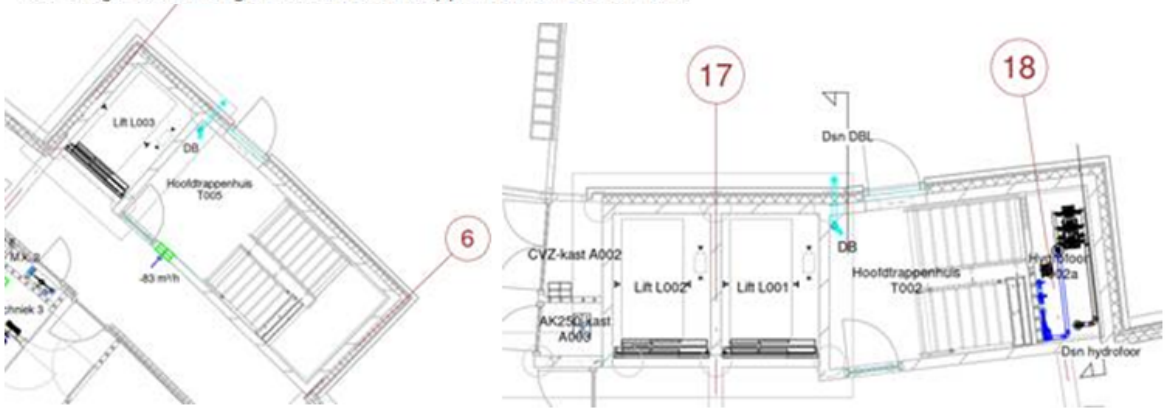

Tevens zijn op basis van het eerste advies van de brandweer twee droge stijgleidingen opgenomen in de aanvraag omgevingsvergunning. Aangezien de aanvraag omgevingsvergunning geen deel uitmaakt van dit bestemmingsplan is de informatie uit de aanvraag (zoals opgenomen in het brandveiligheidsrapport en op aanvraag tekening) in deze reactie- en antwoordnota opgenomen.

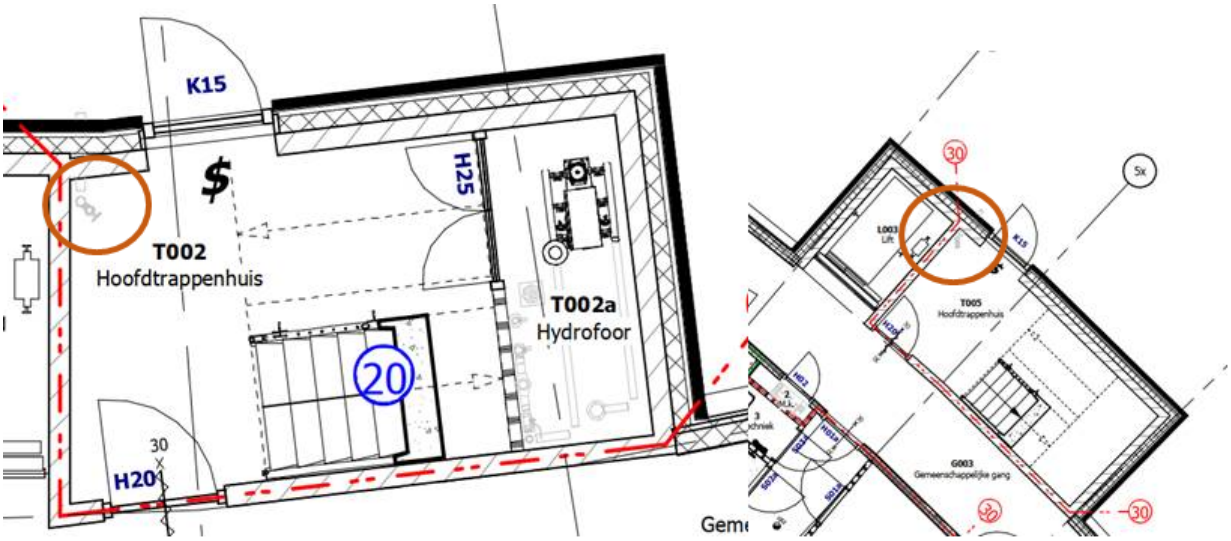
Uit het brandveiligheidsrapport Nieman (d.d. 19 maart 2018):

7.3 Droge blusleidingen

Op grond van artikel 6.29 zijn geen droge blusleidingen benodigd. Op advies van de brandweer, zie hetdocument met referentie UIT/17008393/BRW/NW/RB van 16 februari 2017 in de bijlage, is uitgegaan van droge blusleidingen in de hoofd trappenhuizen T02 en T05.

Aanvraag tekening A-20 (d.d. 02-03-2018):

De zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het bestemmingsplan. Brandweer Fryslân wordt geïnformeerd over de verwerking van het advies in de aanvraag omgevingsvergunning.

Zienswijze 3 - omwonenden

Deze brief met zienswijzen d.d. 11 mei 2020 is ingediend namens de bewoners van Nieuw Rapenburg 29 en 31 te Leeuwarden en Griene Daam 21 te Goutum en betreft de volgende punten:

1. Het vooroverleg is achterwege gelaten, omdat al in het kader van de vergunningenprocedure overleg heeft plaatsgevonden. Hiermee wordt in strijd gehandeld met het bepaalde in artikel 3.1.1. eerste lid van het Besluit ruimtelijke ordening. Het bestemmingsplan wijkt namelijk op onderdelen af van het eerdere door de rechtbank vernietigde besluit.
2. In de voorwaardelijke verplichting in artikel 3.2.1 staat dat binnen één jaar na het gereedmelden van de hoofdgebouwen, de bestaande gebouwen die niet in overeenstemming zijn met het bestemmingsplan dienen te worden gesloopt. Er wordt gesproken over hoofdgebouwen, terwijl er slechts één hoofdgebouw mag worden gebouwd.
3. Voorwaardelijke verplichting in artikel 3.2.1. Wanneer de hoofdgebouwen niet alle zijn afgemeld of worden gerealiseerd, dan hoeven de bestaande gebouwen niet te worden gesloopt. Het is verre van duidelijk wanneer de gebouwen moeten worden gesloopt en binnen welke termijn de werkzaamheden moeten zijn voltooid. Men wil niet niet gedurende jaren worden geconfronteerd met overlast, zoals geluid- en stofhinder. De regel is verre van duidelijk en dit is in strijd met de rechtszekerheid en het zorgvuldigheidsbeginsel.
4. Voorwaardelijke verplichting in artikel 3.2.1. Gesproken wordt van bestaande gebouwen die niet in overeenstemming zijn met het bestemmingsplan. Indien dit bestemmingsplan wordt vastgesteld dan valt de bestaande bebouwing onder het regime van het overgangsrecht. Indien hiervan sprake is dan is er geen sprake van een met een bestemmingsplan strijdige situatie. Overgangsrecht betekent niet dat er sprake is van een illegale situatie.
5. Aangegeven wordt dat in de regels een definitie van wooncentrum ontbreekt.
6. In artikel 5.2 zijn regels opgenomen ten aanzien van bestaande afmetingen. Deze zijn overbodig en leiden tot verwarring, omdat de bestaande gebouwen volgens de voorwaardelijke verplichting moeten worden afgebroken.
7. In artikel 7 is een aantal algemene afwijkingsregeis opgenomen. Er wordt bezwaar gemaakt tegen deze afwijkingsbevoegdheden en men vraagt zich af waarom deze mogelijkheden ter plekke via een afwijking kunnen worden toegestaan. Op grond van sub f is het zelfs mogelijk dat toiletgebouwtjes of kleinschalige openbare voorzieningen ten behoeve van detailhandel, dugouts en kleedgebouwtjes mogelijk zijn. Er is geen sprake van maatwerk.
8. In artikel 7 sub h is de mogelijkheid opgenomen dat de bouwhoogte van het gebouw ten behoeve van plaatselijke verhogingen, zoals liftkokers en lichtkappen, mag worden vergroot

mits de maximale oppervlakte van de vergroting ten hoogste 10% van het bouwvlak zal bedragen tot ten hoogste 1.25 maal de maximale bouwhoogte. Dit betekent dat een verhoging van 5.50 meter mogelijk is (22 x 1,25). Daarmee komt de bouwhoogte op 27,5 meter. Er wordt bezwaar gemaakt tegen deze mogelijkheid en afgevraagd wat in casu het nut is van deze bepalingen, gelet op de eerdere aanvraag omgevingsvergunning met de daarbij behorende ruimtelijke en stedenbouwkundige onderbouwing. Er had maatwerk moeten worden verricht in het kader van dit bestemmingsplan. Met de belangen van indieners van zienswijzen wordt door het opnemen van deze mogelijkheden geen enkele rekening gehouden.

9. Het bouwvlak is in vergelijking met de situering op basis van de door de rechtbank vernietigde omgevingsvergunning met het daarvan deel uitmakende besluitvlak 3 meter opgeschoven richting het Van Harinxmakanaal. Het bouwvlak is daardoor gesitueerd binnen de vrijwaringszone als bedoeld in de Vaarwegenverordening Fryslan 2014 (VVF). Er kan dan ook geen gebruik worden gemaakt van de al verleende ontheffing. Doordat het bouwvlak is verschoven en verbreed en er via een afwijkingsbesluit tot een hoogte van 27.5 meter kan worden gebouwd, had ook een nieuwe bezonningsstudie moeten worden gemaakt.
10. Ten aanzien van parkeren wordt aangegeven dat artikel 8 voor voldoende parkeergelegenheid verwijst naar de van toepassing zijnde beleidsregels. Volgens de stukken zijn 98 parkeerplaatsen voldoende. Bij de berekeningen is uitgegaan van een norm van 0,7 per wooneenheid (86 p.p.) vermeerderd met 12 parkeerplaatsen voor personeel, taxis, leveranciers en nooddiensten. Op grond van de van toepassing zijnde parkeernormennota 2014 geldt deze norm voor een verpleeg- en verzorgingstehuis. Volgens de stukken is het geen verpleeg- en verzorgingstehuis en bestaat de doelgroep uit 55-plussers. Uitgaande van een woning met een gebruiksoppervlakte die ligt tussen 80 en 120 m2 moet worden uitgegaan van een norm van 1,6 = 197 parkeerplaatsen
vermeerderd met het aandeel van bezoekers van 0,3 = 37 parkeerplaatsen. Totaal zijn derhalve 234 parkeerplaatsen benodigd. Het plan is derhalve niet uitvoerbaar.
11. In het stedenbouwkundig plan (bijlage 2 bestemmingsplan) wordt nog uitgegaan van de bouw van 12 vrijstaande grondgebonden woningen. In het kader van de procedure rond de omgevingsvergunning is door de ontwikkelaar opgemerkt dat deze woningen noodzakelijk zijn voor de economische uitvoerbaarheid van het plan. Nu deze woningen volgens het bestemmingsplan planologisch niet zijn toegestaan is het plan economisch niet uitvoerbaar.
12. Indieners van de zienswijze vrezen ernstige aantasting van hun woon- en leefklimaat vanwege aantasting van de privacy en minder bezonning. Met hun belangen is in geen rekening gehouden. Zij hadden geen problemen gehad met bebouwing op de bestaande locatie, omdat zij ten tijde van de koop bekend waren met de huidige situatie. Louter ten behoeve van de financiële belangen van de huurder (Stichting Rendant) wordt het bouwvlak opgeschoven. De investeerder had de kosten van verhuizing en tijdelijke huisvesting voor zijn rekening moeten nemen. De investeerder wil bij verhuur een bepaald rendement generen. Hij had deze kosten van verplaatsing door kunnen berekenen in de verhuurprijs aan Rendant. Dit soort kosten behoren tot het ondernemersrisico en mogen niet worden afgewenteld op derden. Verwezen wordt nog naar een vergadering van de raadscommissie van juni 2018, waar door de stedenbouwkundige van de gemeente is opgemerkt, dat bebouwing binnen het bestaande bouwvlak de voorkeur verdient. Op grond van jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State dient de raad in zijn belangenafweging in het kader van de vaststelling van een bestemmingsplan de voor- en nadelen van alternatieven mee te nemen. Dit is niet gebeurd. Dit is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel.
13. Het bouwvlak wordt in zuidelijke en oostelijke richting opgeschoven. Ten opzichte van de woningen aan de Griene Daam en Nieuw Rapenburg komt de bebouwing ruim 30 meter dichterbij. Ten opzichte van de woning Nieuw Rapenburg 33 kan bebouwing op nog geen 20 meter en met een hoogte van 22 of 27,5 meter uit de grens van de achtertuin plaatsvinden. Aan de zijde van Nieuw Rapenburg kan in 7 bouwlagen worden gebouwd. De privacy van bewoners en daarmee het woon- en leefklimaat worden ernstig aangetast, omdat rechtstreeks inzicht is in de tuinen en woningen. Ook voor de bewoners van de Griene Daam te Goutum geldt, dat hun privacy wordt aangetast. Voor de bewoners van de Griene Daam 21 geldt dat er een veel grotere, massievere gevel met veel appartementen 33 meter dichter op hun woning komt te staan dan in de huidige situatie. Er is ook daar sprake van een ernstige aantasting van de privacy en sterke vermindering van het uitzicht. Met hun belangen is geen rekening gehouden.

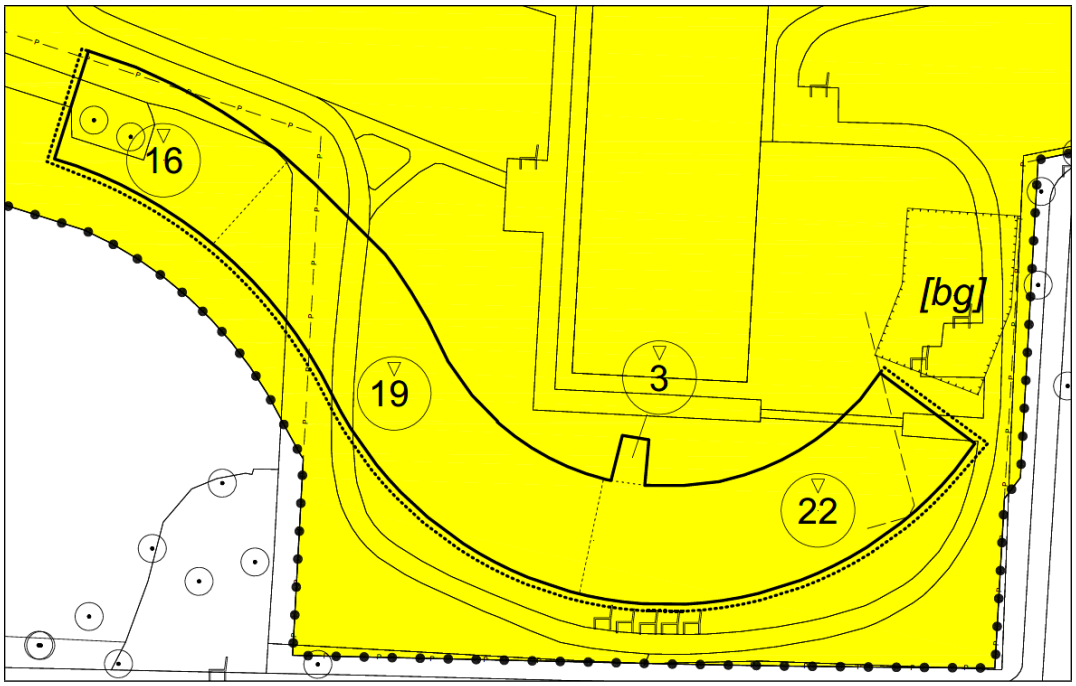
14. Gelet op de toegestane hoogte en de afstand tot de omliggende woningen had een windhinderonderzoek moeten plaatsvinden. Men vreest windhinder te ondervinden.

Reactie:

1. De overleg instanties hebben hier geen probleem van gemaakt. Ook is vooroverleg met de provincie niet vereist op grond van ariktel 3.1.1. tweede lid van het Besluit ruimtelijke ordening. Dit op basis van de lijst van de provincie, de activiteit is in bestaand stedelijk gebied en voldoet aan de gemaakte woonafspraken (op basis van het aantal woningen van 123).
2. De zienswijze is terecht. Hoofdgebouwen wordt in artikel 3.2.1 gewijzigd in hoofdgebouw en in 3.1 onder a wordt gebouw opgenomen in plaats van gebouwen.
3. De onduidelijkheid is verholpen met de aanpassing naar hoofdgebouw i.p.v. hoofdgebouwen, zoals aangegeven bij punt 2. De bestaande gebouwen moeten zijn gesloopt binnen een jaar na gereedmelding van het hoofdgebouw. Dat is een heldere bepaling: de sloop moet zijn afgerond binnen dat jaar. Gereedmelding is bovendien verplicht op grond van artikel 1.25 Bouwbesluit 2012 en het hoofdgebouw kan pas na gereedmelding in gebruik worden genomen.
4. De bestaande gebouwen zijn niet in overeenstemming met het bestemmingsplan. Dat is een juiste bewoording en behoeft geen aanpassing. We hebben het ook niet over strijdige situatie of illegale situatie. Het overgangsrecht is niet van toepassing op de bestaande gebouwen. De opgenomen voorwaardelijke verplichting zet het gebruikelijke overgangsrecht opzij. Dit volgt bijvoorbeeld uit een uitspraak van de Afdeling van 27 maart 2013 (ECLI:NL:RVS:2013:BZ7514).
5. Een definitie van wooncentrum is niet nodig. Datgene wat in artikel 3.1 onder a staat volstaat. Daarin wordt omschreven wat binnen de bestemming Wonen-Wooncentrum valt.
6. De regels ten aanzien van bestaande afmetingen zijn inderdaad overbodig. Er zijn geen (bij)gebouwen die in stand worden gelaten. Daarom kunnen de regels worden geschrapt.
7. De algemene afwijkingsregels uit het huidige bestemmingsplan zijn overgenomen. Deze regels gelden nu ook voor deze locatie. Er is geen sprake van een planologische verandering door het opnemen van de regels. We verwachten overigens voor een groot deel van de regels niet dat ze zullen worden toegepast. Mocht dit wel het geval zijn, stel dat men een vogelkooi wil realiseren op grond van artikel 7 sub f, dan kan bezwaar worden gemaakt tegen het besluit tot afwijken.
8. Artikel 7 sub h is een algemene afwijkingsregel die juist wel van belang is voor de aanvraag omgevingsvergunning voor de nieuwbouw van Aldlânstate, vanwege de liftkokers. Door deze afwijkingsregel op te nemen wordt voorkomen dat voor het hele gebouw een hoge bouwhoogte moet worden opgenomen. Zoals bij punt 7 aangegeven gelden deze regels nu ook voor deze locatie en betreft het een afwijking waartegen desgewenst bezwaar kan worden gemaakt. Om af te wijken zal ook gemotiveerd moeten worden dat kan worden afgeweken. De liftkokers die zijn opgenomen (zie afbeelding) zijn bijvoorbeeld ook in de bezonningsstudie opgenomen.

9. Het bouwvlak van het bestemmingsplan en het vlak van de verleende omgevingsvergunning is vergeleken. Er blijkt inderdaad verschil te zijn, maar niet 3 meter zoals gesteld. De tekenaar van het stedenbouwkundig bureau heeft 1 meter speling aangehouden in het bouwvlak, waardoor het bouwvlak 1 meter dichterbij het Van Harinxmakanaal is gekomen. In plaats van 20,449 m is de afstand nu 19,449 m. Zie navolgende afbeelding, waarin het verschil zichtbaar is gemaakt tussen het aangevraagde bouwvlak en het bouwvlak in het ontwerpbestemmingsplan. De gemaakte fout wordt hersteld. Het bouwvlak komt op de aangevraagde locatie en voldoet daarmee ook weer aan de vrijwaringszone van 20 meter (VVF). Bij een afwijkend bouwplan zal inderdaad een nieuwe bezonningsstudie moeten worden gemaakt ten behoeve van het afwijkingsbesluit, maar niet voor dit bestemmingsplan, waarin bij recht niets meer en ook geen andere situering mogelijk wordt gemaakt dan is aangevraagd.

10. Ter onderbouwing van de gehanteerde parkeernorm is in de ruimtelijke onderbouwing, welke is ingediend bij de aanvraag omgevingsvergunning en deel uitmaakt van het bestemmingsplan, een memo opgenomen waarin wordt ingegaan op de doelgroep. Rendant richt zich op bewoners van 70 jaar en ouder, die ook op hogere leeftijd nog zelfstandig en comfortabel zullen kunnen wonen. Ook voor jongere mensen, die wel de behoeften hebben van een zeventigjarige (bv. vanwege de ziekte van Parkinson, Multiple Sclerose of niet-aangeboren hersenletsel na een ongeval). Op basis van deze doelgroep kan de norm voor verpleeg- en verzorgingstehuis worden gehanteerd, zoals opgenomen in ons parkeerbeleid waar artikel 8 naar verwijst.
11. Initiatiefnemer beschikt over voldoende financiële middelen om het plan uit te voeren en daarmee is de economische uitvoerbaarheid gewaarborgd. Dit is ook in de toelichting van het plan onder 5.3 in de alinea over de financiële uitvoerbaarheid benoemd.
12. Het is niet zo dat in het kader van een bestemmingsplanprocedure alternatieven moeten worden beoordeeld. De initiatiefnemer vraagt een herziening van het bestemmingsplan en de gemeenteraad beoordeelt of dit in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. De gekozen locatie is op alle aspecten beoordeeld, in overeenstemming met het stedenbouwkundig plan en voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. Bouw op de bestaande locatie, is niet aangevraagd aangezien dit leidt tot huisvestingsproblemen in de periode tussen sloop en nieuwbouw.
13. Deze gronden zijn ook naar voren gebracht bij de behandeling van het stedenbouwkundig plan, na publicatie van de ontwerp-omgevingsvergunning en in het kader van beroep tegen de verleende vergunning. Zoals eerder ook al aangegeven is naar ons oordeel in voldoende mate rekening gehouden met de omgeving. Niettemin kan niet worden ontkend en voorkomen dat er in de dynamiek van de bestaande stad wijzigingen in bebouwing/gebruik plaatsvinden die gevolgen hebben voor de omgeving. In de ruimtelijke onderbouwing en de daarbij behorende bijlagen wordt naar ons oordeel in voldoende mate ingegaan op de omgevingsaspecten. Zo is in de bezonningstudie inzichtelijk gemaakt wat de schaduwwerking van zowel het bestaande gebouw als ook het nieuwe gebouw op de omgeving is. Naar het oordeel van ons college is er geen sprake van een onevenredig nadeliger positie. Ten aanzien van de vermeende inbreuk op de privacy merken we op dat vanuit het bestaande gebouw de helft van de appartementen (ruim 100) in meer of mindere mate vanuit de woonkamers (rechtstreeks) zicht op de woningen/kavels aan Nieuw-Rapenburg heeft. Doordat het nieuwe gebouw naar het zuiden is opgeschoven, is er alleen vanuit de oostzijde van het gebouw en de balkons op de hoek zicht op de naastgelegen kavels mogelijk. De afstand tot Griene Daam 21 blijft dusdanig dat geen sprake zal zijn van aantasting van privacy. Er is naar onze mening geen sprake van een ontoelaatbare verandering en inbreuk op het woon- en leefgenot.

14. Er is geen sprake van zeer hoge bebouwing noch van smalle openingen tussen gebouwen. Op basis daarvan kan geconcludeerd worden dat de nieuwbouw niet leidt tot noemenswaardige windhinder. Een windhinderonderzoek is dan ook niet noodzakelijk.

Zienswijze 3 leidt tot aanpassingen in het bestemmingsplan. Op grond van punt 2 wordt in de regels het woord hoofdgebouwen in artikel 3.2.1 gewijzigd in hoofdgebouw en in 3.1 onder a wordt gebouw opgenomen in plaats van gebouwen. Punt 6 over de regels t.a.v. bestaande afmetingen, leidt tot het schrappen van artikel 5.2. Punt 9 leidt tot aanpassing van het bouwvlak zoals weergegeven op de plankaart.

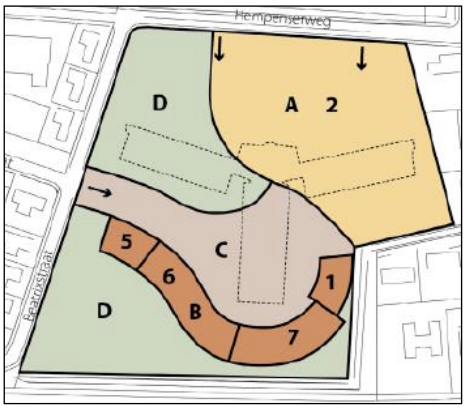
Zienswijze 4 - omwonenden

Deze brief met zienswijzen d.d. 17 mei 2020 is ingediend door de bewoners van Beatrixstraat 51 te Leeuwarden en betreft de volgende punten:

1. Al in 2017 is de zorg uitgesproken over het behoud van openbaar groen en verkeersoverlast ten gevolge van het nieuwbouwplan van Aldlânstate. Daarna is in 2018 het stedenbouwkundig plan 'Welstandsrichtlijnen grondgebonden woningen Aldlânstate en omgeving' vastgesteld, waarin een plankaart is opgenomen. Het ontwerpbestemmingsplan borgt niet de ruimtelijke ordening zoals dat in het stedenbouwkundig plan in 2018 door de gemeenteraad is vastgesteld. De borging van het oppervlak met de bestemming 'openbaar groen' wordt in het bestemmingsplan ten opzichte van het stedenbouwkundig plan nog verder losgelaten ten gunste van het oppervlak voor de bestemming 'Wonen - Wooncentrum'. Openbaar groen is binnen de bestemming 'Wonen – Wooncentrum wellicht mogelijk, maar borgt de genoemde groencompensatie in het stedenbouwkundig plan zeer zeker niet.
2. In de regels van het ontwerpbestemmingsplan is de sloop van bestaande bebouwing opgenomen. Aan de oproep van de rechtbank tot het waarborgen van onbebouwd blijven van het huidige bouwvlak en openbaar groen, zoals dat in het stedenbouwkundig plan door de gemeenteraad is vastgesteld, wordt in het ontwerpbestemmingsplan op geen enkele wijze invulling gegeven.
3. De voorgeschreven sloop van de bestaande bebouwing in artikel 3.2.1 wordt verderop in de regels van het ontwerpbestemmingsplan ontkracht door het overgangsrecht in artikel 9.2.
4. Aangezien voor de borging een bestemmingplan en een besluit van de gemeenteraad nodig zijn, zag de rechtbank geen aanleiding om de overige beroepsgronden, ten aanzien van het behoud van bomen en parkeren, in haar uitspraak te bespreken.
5. Er is onvoldoende bescherming en behoud van bomen tijdens de bouw van Aldlânstate. De inrichting van het bouwterrein voldoet niet aan de voorschriften 'Boombescherming op bouwlocaties' en er dreigen beeldbepalende bomen tijdens de bouw alsnog te sneuvelen.
6. Het later bijgevoegde boombeschermingsplan bevat veel adviezen en aanbevelingen waarvan onduidelijk is of deze gehanteerd zullen worden en dit plan is op onderdelen strijdig met de bovengenoemde voorschriften.
7. Er wordt gevreesd voor parkeeroverlast in de buurt door onvoldoende parkeercapaciteit bij Aldlânstate. Er wordt in de ruimtelijke onderbouwing uitgegaan van een parkeernorm van 0,7 parkeerplaatsen per wooneenheid voor verpleeg- en verzorgingshuizen. Echter, in de aanvraag van de omgevingsvergunning staat dat het gaat om appartementengebouw voor senioren waarvoor de gemeentelijke parkeernorm van 1,3-1,6 geldt.
8. Verzocht wordt het volledige stedenbouwkundig plan in het ontwerpbestemmingplan op te nemen om te borgen dat dit tot uitvoer komt.

Reactie:

1. In het ontwerpbestemmingsplan is alleen het vlak met de bestemming 'Wonen – Wooncentrum' vergroot ten behoeve van de realisatie van de nieuwbouw. Daarbij is onvoldoende aandacht besteed aan het stedenbouwkundig plan. Het deel wat groene openbare ruimte zou worden volgens het stedenbouwkundig plan (delen aangeduid met D, zie afbeelding hiernaast), zal de bestemming 'Groen' krijgen in dit bestemmingsplan, overeenkomstig de bestemming van het openbaar groen in het huidige bestemmingsplan.

2. Door geen bouwvlak meer op te nemen ter plaatse van het bestaande gebouw in combinatie met de voorwaardelijke verplichting tot sloop van de bestaande bebouwing wordt gewaarborgd dat het huidige bouwvlak onbebouwd zal blijven. Ten aanzien van openbaar groen zie punt 1.
3. Het overgangsrecht is niet van toepassing op de bestaande gebouwen. De voorwaardelijke verplichting voor de sloop van bestaande gebouwen zet het overgangsrecht opzij. Dit volgt bijvoorbeeld uit een uitspraak van de Afdeling van 27 maart 2013 (ECLI:NL:RVS:2013:BZ7514).
4. De rechtbank is in de uitspraak niet op deze onderdelen ingegaan, maar had dat zeker gedaan als dat het gegrond zijn van het beroep verder zou onderbouwen. De rechter is ter zitting wel ingegaan op de gronden en heeft naar onze mening aangegeven dat deze niet terecht zijn. Bomen mogen gekapt worden op grond van regels van de gemeente Leeuwarden. Daarom is de gewenste bescherming niet nodig. Gelet op het stedenbouwkundig plan is bescherming wel vastgelegd met bomencompensatie, waarvoor ook een regel is opgenomen in het bestemmingsplan. Voor het onderdeel parkeren heeft de rechter aangegeven dat de gehanteerde norm uit het parkeerbeleid van de gemeente komt en dat de gemeente terecht daar vanuit mocht gaan.
5. Deze zienswijze is mondeling nog nader toegelicht. De zorg betreft met name dit fragment van de bij het bomenwerkplan opgenomen werktekening, waar de schuifpoort en het bouwhek te dicht op de (te behouden) boom staan:

Dit knelpunt is voorgelegd aan (de gemachtigde van) Rendant. Daarbij is aangegeven dat zoals het nu op de werktekening staat eigenlijk wel duidelijk is dat de boom toch beschadigd gaat worden, omdat het bouwverkeer dan tegen de boom(takken) gaat komen en/of zorgt voor verdichting en daarom is verzocht om overleg met de aannemer. Door (de gemachtigde van) Rendant is toegezegd dat de plek van de boom een gegeven is waar de aannemer rekening mee moet houden. Als de betreffende boom beschadigd raakt als gevolg van het toegangshek, dan zal hier een andere oplossing voor gezocht moeten worden. Er is afgesproken dat het groen wordt gecompensereerd, er is een boombeschermingsplan opgesteld en ook deze boom zal de nodige aandacht krijgen, zodat die gespaard blijft. Er zal hierover met de aannemer worden overlegd en er wordt een nieuwe tekening aangeleverd voor de aanvraag omgevingsvergunning.
6. Het boombeschermingsplan is opgenomen als bijlage bij de toelichting en in de toelichting van het bestemmingsplan wordt er ook naar verwezen. Het verder vastleggen in regels is niet nodig. Rendant en ook de bewoners hebben zelf ook belang bij het behoud van bomen en groen rondom het pand.
7. Voor de beantwoording verwijzen we naar onze reactie op zienswijze 3 bij punt 10.
8. Het deel dat is aangegeven met A op de plankaart van het stedenbouwkundig plan is bedoeld voor de bouw van maximaal 12 vrijstaande woningen. Deze bouwplannen zijn nog niet concreet genoeg om vast te leggen in een bestemmingsplan. Na de nieuwbouw van Aldlânstate zal dit worden opgepakt. Het belang van indieners van deze zienswijze ligt aan de westkant, ter plaatse van het openbaar groen en de ingang van het terrein van de nieuwbouw van Aldlânstate. Dit deel zal overeenkomstig het stedenbouwkundig plan worden opgenomen, zie ook punt 1.

Zienswijze 4 punt 1 leidt tot aanpassingen. Het deel wat aangeduid is als groene openbare ruimte in het stedenbouwkundig plan, zal de bestemming ‘Groen’ krijgen in dit bestemmingsplan. Hiertoe worden zowel de regels als de plankaart aangepast.

Conclusie zienswijze 1 tot en met 4
De zienswijzen leiden tot aanpassingen, die hierna worden opgesomd.

De aanpassingen in de toelichting betreffen:
- In 4.2 beschrijving juridische regeling wordt ingegaan op de bestemming ‘Groen’.
- In bijlage 1 bij de toelichting zal de de door de rechtbank gepubliceerde uitspraak worden opgenomen.

De aanpassingen op de verbeelding betreffen:
- Het bouwvlak zal worden aangepast overeenkomstig de aanvraag omgevingsvergunning en wordt opgenomen zoals aangegeven op de afbeelding (bij reactie op punt 9 zienswijze 3).
- Het deel wat aangeduid is als groene openbare ruimte in het stedenbouwkundig plan, zal de bestemming ‘Groen’ krijgen, voorzover het in het huidige plangebied valt.

De aanpassingen in de regels betreffen:
- In artikel 3 wordt de bestemming ‘Groen’ als volgt opgenomen:

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor ‘Groen’ aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenvoorzieningen;
b. speelvoorzieningen;
c. ontsluitingswegen ten behoeve van de aangrenzende bestemming(en);
d. in- en uitritten;
e. wegen, straten en paden;

met daaraan ondergeschikt:

f. bermen, beplanting;
g. waterlopen en waterpartijen;
h. parkeervoorzieningen;
i. oevers en kaden;
j. nutsvoorzieningen;

met de daarbij behorende:

k. verhardingen;
l. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

3.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 1 m bedragen;
b. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5 m bedragen.

- Artikel 3 t/m 10 wordt hernummerd naar artikel 4 t/m 11.
- In artikel 4.1 onder a wordt “een gebouw” opgenomen in plaats van “gebouwen”.
- In artikel 4.2.1 wordt “de hoofdgebouwen” gewijzigd in “het hoofdgebouw”.
- Artikel 4.2.2 wordt als volgt opgenomen (wijzigingen geel gemarkeerd):

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:

a. er mag uitsluitend één hoofdgebouw worden gebouwd;
b. als hoofdgebouw mag uitsluitend het in lid 3.1 sub a genoemde gebouw worden gebouwd;
c. het hoofdgebouw zal binnen een bouwvlak worden gebouwd;
d. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan de ter plaatse van de aanduiding 'maximum bouwhoogte (m)' aangegeven bouwhoogte.

- In artikel 4.3 wordt als strijdig gebruik opgenomen “het gebruik van het hoofdgebouw voor meer dan 123 woningen”.
- Artikel 6.2 met daarin regels t.a.v. bestaande afmetingen wordt verwijderd.

RUIMTE
REGIE
RESULTAAT

Rho

ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

Leeuwarden

Leeuwarden - Aldlânstate

bestemmingsplan

identificatie

identificatiecode:

NL.IMRO.0080.05012BP01-VG01

projectnummer:

20200367

projectleider:

planstatus

datum:	status:
20-03-2020	concept
	voorontwerp
30-03-2020	ontwerp
augustus 2020	vastgesteld

gecertificeerd door Lloyd's conform ISO 9001:2015

aangesloten bij

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

© Rho Adviseurs bv
Niets uit dit drukwerk mag door anderen dan de opdrachtgever worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Rho Adviseurs bv, behoudens voorzover dit drukwerk wettelijk een openbaar karakter heeft gekregen. Dit drukwerk mag zonder genoemde toestemming niet worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Leeuwarden - Aldlânstate

Leeuwarden

bestemmingsplan

identificatie

identificatiecode:

NL.IMRO.0080.05012BP01-VG01

projectnummer:

20200367

opdrachtleider:

planstatus

datum:	status:
20-03-2020	concept
30-03-2020	ontwerp
augustus 2020	vastgesteld

Inhoudsopgave

TOELICHTING 5

Hoofdstuk 1 Inleiding 7
1.1 Aanleiding 7
1.2 Begrenzing 7
1.3 Geldende bestemmingsplan 8
1.4 Leeswijzer 9

Hoofdstuk 2 Planbeschrijving 11

Hoofdstuk 3 Beleidskader en omgevingsaspecten 15

Hoofdstuk 4 Toelichting op de planregels 17
4.1 Algemeen 17
4.2 Beschrijving juridische regeling 17

Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid 19
5.1 Algemeen 19
5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 19
5.3 Grondexploitatie 19

BIJLAGEN BIJ TOELICHTING 21

Bijlage 1 Uitspraak rechtbank 23

Bijlage 2 Stedenbouwkundig plan 29

Bijlage 3 Ruimtelijke onderbouwing 49

Bijlage 4 Stikstofberekening (bouwfase) 199

Bijlage 5 Stikstofberekening (sloopfase incl. gebruik woningen) 207

Bijlage 6 Memo stikstofonderzoek 219

Bijlage 7 Bomen effect analyse en Boom beschermingsplan 227

Bijlage 8 Voorstel bomencompensatie 253

REGELS 255

Hoofdstuk 1 Inleidende regels 257
Artikel 1 Begrippen 257

Artikel 2	Wijze van meten	261
Hoofdstuk 2	**Bestemmingsregels**	**263**
Artikel 3	Groen	263
Artikel 4	Wonen - Wooncentrum	264
Hoofdstuk 3	**Algemene regels**	**267**
Artikel 5	Anti-dubbeltelregel	267
Artikel 6	Algemene bouwregels	268
Artikel 7	Algemene gebruiksregels	269
Artikel 8	Algemene afwijkingsregels	270
Artikel 9	Overige regels	272
Hoofdstuk 4	**Overgangs- en slotregels**	**273**
Artikel 10	Overgangsrecht	273
Artikel 11	Slotregel	274

Verbeelding 275

TOELICHTING

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor onderhavig bestemmingsplan is de nieuwbouw ter vervanging van de huidige Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden. De 230 woningen in het huidige complex voldoen niet meer aan de behoefte van de ouderen. Dit gebouw zal gesloopt worden. Het nieuwe complex zal bestaan uit 123 appartementen voor de doelgroep senioren.

Voor de ontwikkeling is reeds op 5 juni 2019 een omgevingsvergunning verleend. De gronden ter hoogte van de te slopen gebouwen en de inrichting daaromheen maakten echter geen deel uit van de oorspronkelijke aanvraag. Derhalve is het nog mogelijk om op grond van het geldende bestemmingsplan 'Leeuwarden - Aldlân / Pieter Christiaanpark' een nieuw woongebouw ter plaatse van het huidige woongebouw te realiseren. Tegen de omgevingsvergunning is beroep ingesteld. De rechtbank heeft het beroep gegrond verklaard en het bestreden besluit vernietigd. Zie hiervoor bijlage 1 waarin de uitspraak van de rechter is opgenomen.

Om de gewenste inrichting van het plangebied mogelijk te maken en de mogelijkheid om op de huidige locatie een nieuw gebouw te kunnen realiseren planologisch te verbieden is een nieuw bestemmingsplan nodig. Dit bestemmingsplan voorziet hierin.

1.2 Begrenzing

De begrenzing van het plangebied is afgestemd op de huidige bestemming 'Wonen - Wooncentrum' en de toekomstige inrichting van het plangebied. De ligging en begrenzing van het plangebied is opgenomen in figuur 1.1.

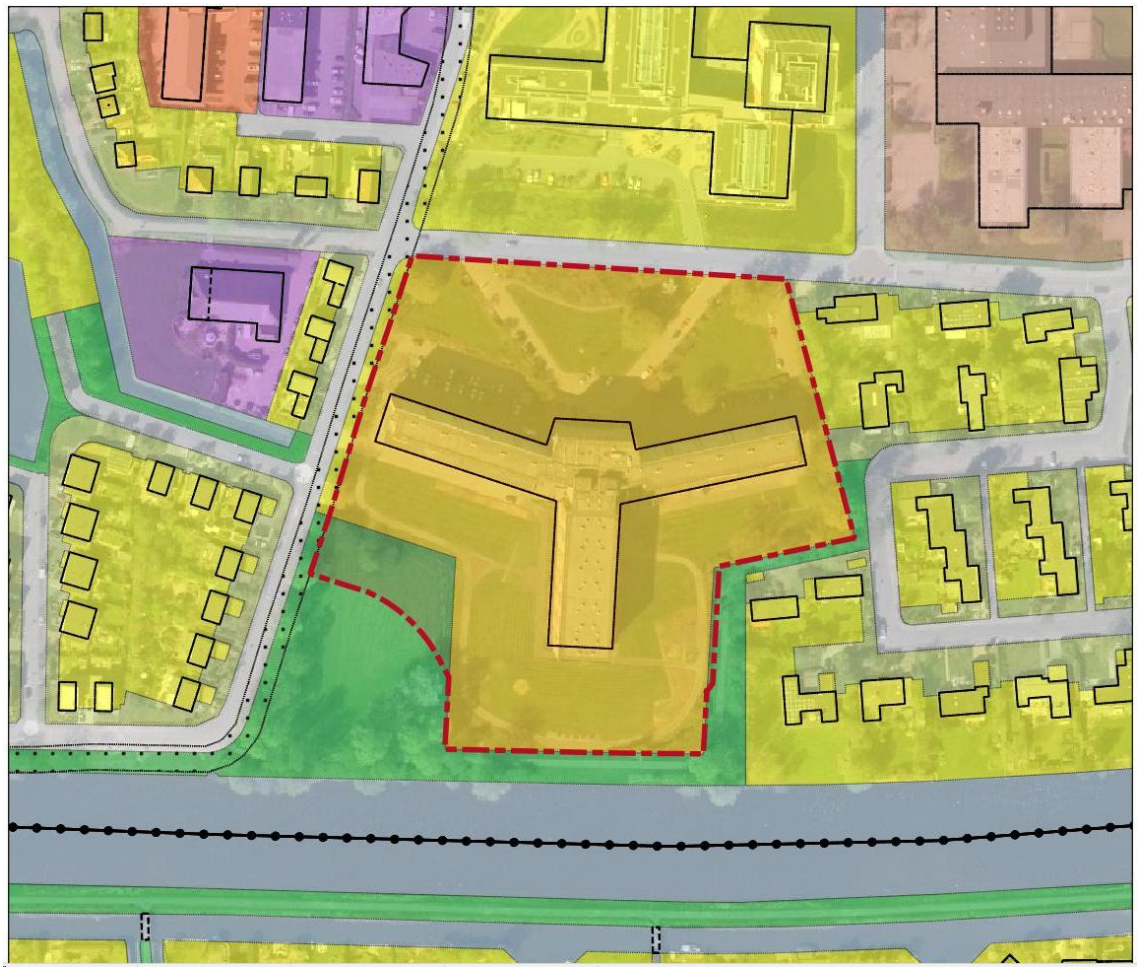

Figuur 1.1 Ligging plangebied

1.3 Geldende bestemmingsplan

Voor het plangebied geldt het bestemmingsplan 'Leeuwarden - Aldlân/Pieter Christiaanpark', dat is vastgesteld op 25 november 2013. Een uitsnede van de verbeelding is weergeven in figuur 1.2.

Het nieuw te bouwen appartementencomplex valt geheel buiten het bouwvlak van de bestemming 'Wonen - Wooncentrum' en komt voor een deel in de bestemming 'Groen'. Het bouwen van woningen buiten het bouwvlak en binnen de bestemming 'Groen' is niet toegestaan. Het initiatief is daarom in strijd met het geldende bestemmingsplan.

Figuur 1.2. Uitsnede geldend bestemmingsplan

1.4 Leeswijzer

De juridisch-planologische regeling van dit bestemmingsplan wordt in de volgende hoofdstukken nader toegelicht en gemotiveerd. De toelichting van dit bestemmingsplan is als volgt opgezet: in hoofdstuk 2 wordt een beschrijving van het plan uiteengezet. Hoofdstuk 3 refereert kort naar de relevante beleidskaders en de relevante wet- en regelgeving voor de verschillende omgevingsaspecten. Hoofdstuk 4 beschrijft de juridische aspecten van het bestemmingsplan en in hoofdstuk 5 wordt tot slot een weergave gegeven van de uitvoerbaarheid.

Hoofdstuk 2 Planbeschrijving

De huidige Aldlânstate is gevestigd aan Hempenserweg 2 te Leeuwarden. Het betreft een serviceflat die erg verouderd is en niet meer voldoet aan de behoefte van ouderen. Het pand omvat 230 appartementen. Een aanzicht op de huidige locatie is weergeven in figuur 2.1.

Figuur 2.1 Huidige situatie (bron www.aldlanstate.nl)

Om te voldoen aan de huidige maatstaven voor ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen, is gekozen om een nieuw appartementencomplex te bouwen. Dit appartementencomplex zal uit 123 appartementen bestaan en is bedoeld voor de doelgroep ouderen ouder dan 70 jaar en voor jongere mensen met soort gelijke behoeften. Denk hierbij aan mensen met de ziekte van Parkinson, Multiple Sclerose of niet-aangeboren hersenletsel na een ongeval. Bij deze doelgroep behoren geen mensen die jonger zijn dan 55 jaar. De nieuwbouw komt tussen het huidige complex en het Van Harinxmakanaal. De situering van het nieuwe gebouw ten opzichte van het huidige gebouw is weergeven in figuur 2.2. Hierin is het nieuwe gebouw groen gearceerd en het oude gebouw rood gearceerd. Op het moment dat het nieuwe complex gereed is, zal het oude pand gesloopt worden.

Figuur 2.2. Situering toekomstig gebouw (groen gearceerd)

Voor de totstandkoming van het stedenbouwkundig plan is door de gemeente en de ontwikkelaar een stedenbouwkundig plan opgesteld. Deze is als bijlage 2 toegevoegd. Dit heeft geleid tot het plan zoals is weergeven in figuur 2.3. Voor het planologisch mogelijk maken van de genoemde grondgebonden woningen, zoals beschreven in het stedenbouwkundig plan, wordt een aparte planologische procedure gevold. Deze procedure wordt opgestart nadat het huidige gebouw gesloopt is.

Figuur 2.3 Impressie nieuwbouw (www.hevo.nl)

Hoofdstuk 3 Beleidskader en omgevingsaspecten

Ten behoeve van de eerder verleende omgevingsvergunning voor het project is een ruimtelijke onderbouwing opgesteld. Deze ruimtelijke onderbouwing is als bijlage 3 toegevoegd. In de ruimtelijke onderbouwing is beschreven dat de ontwikkeling past binnen het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid.

De planologische randvoorwaarden (milieu- en omgevingsaspecten) zijn in het kader van het opstellen van de ruimtelijke onderbouwing (zie bijlage 3) voldoende onderzocht en verantwoord. Aanvullend hierop zijn stikstofberekeningen uitgevoerd. Dit naar aanleiding van de PAS-uitspraak van 29 mei 2019 waarin staat dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet meer gebruikt mag worden voor vergunningverlening voor projecten, waarbij stikstof vrijkomt.

Uit de berekeningen (zie bijlage 4 en 5) blijkt dat de stikstofdepositie op de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden niet boven de 0,00 mol N/ha/jaar uit komt. Voor een nadere beschrijving hiervan wordt verwezen naar de stikstofmemo die als bijlage 6 is toegevoegd. Hiermee is aangetoond dat het project, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden, de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied niet kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Om inzicht te krijgen in de effecten van de werkzaamheden op de bomen is een Bomen Effect Analyse (BEA) met Boom Beschermings Plan (BBP) opgesteld. Deze is als bijlage 7 toegevoegd. Er staan 43 te handhaven bomen binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. De bomen ter plaatse van de entree van het bouwterrein worden voor de start van de bouw verwijderd. Voor het overige blijven de bomen gehandhaafd. Voor de te kappen bomen geldt een verplichte bomencompensatie. Dit zal als voorwaarde in de omgevingsvergunning voor het bouwplan worden gesteld. De compensatie mag geen stijve rij met bomen worden, maar moet een natuurlijke inrichting met bomen van verschillende grootte worden. Een voorstel zoals deze er uit kan komen te zien is opgenomen in bijlage 8.

Hoofdstuk 4 Toelichting op de planregels

4.1 Algemeen

Het bestemmingsplan voldoet aan alle vereisten die zijn opgenomen in de Wet ruimtelijke ordening (Wro), het Bro en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Inherent hieraan is de toepassing van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) 2012. De SVBP maakt het mogelijk om bestemmingsplannen te maken die op vergelijkbare manier zijn opgebouwd en op een zelfde manier worden verbeeld. De SVBP 2012 is toegespitst op de regels die voorschrijven hoe bestemmingsplannen volgens de Wro en het Bro moeten worden gemaakt. De SVBP geeft bindende standaarden voor de opbouw en de verbeelding van het bestemmingsplan, zowel digitaal als analoog. De regels van dit bestemmingsplan zijn opgesteld volgens deze standaarden. Verder sluit de regeling in het voorliggende bestemmingsplan aan bij het bestaande bestemmingsplan Leeuwarden - Aldlân / Pieter Christiaanpark.

Het bestemmingsplan regelt de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden van de gronden in het plangebied. De juridische regeling is vervat in een verbeelding en bijbehorende regels. Op de verbeelding zijn de verschillende bestemmingen vastgelegd, in de regels (per bestemming) de bouw- en gebruiksmogelijkheden.

4.2 Beschrijving juridische regeling

In deze paragraaf wordt de bestemming, zoals deze in de regels zijn opgenomen en op de verbeelding zijn weergegeven, beschreven.

Groen
De groene openbare ruimte rond het woongebouw is als 'Groen' bestemd. Binnen deze bestemming zijn geen gebouwen toegestaan en alleen bouwwerken ten behoeve van de bestemming.

Wonen – Wooncentrum
De rest van het plangebied krijgt de bestemming 'Wonen – Wooncentrum' waarbinnen het stedenbouwkundig ontwerp mogelijk wordt gemaakt. Ook de tuinen, parkeervoorzieningen en ontsluitingswegen zijn binnen de bestemming 'Wonen – Wooncentrum' toegestaan. Deze bestemming is voornamelijk bedoeld voor de huisvesting van ouderen en hulpbehoevenden. Bij een wooncentrum staat de woonfunctie voorop, maar is er in beperkte mate ook ruimte voor andere functies zoals bijvoorbeeld zorgvoorzieningen.

Voor het appartementencomplex is een bouwvlak opgenomen waarbinnen het gebouw gerealiseerd moet worden. De bouwmassa is verder bepaald door de bouwhoogtes die zijn vastgelegd op het beoogde bouwplan en variëren van 16 meter tot 22 meter.

De plek waar het bijbehorende bijgebouw komt te staan, is specifiek aangeduid voor 'bijgebouwen' met een maximum hoogte van 3 meter.

Om te voorkomen dat het bestaande complex blijft bestaan als de nieuwbouw is gerealiseerd, is een voorwaardelijke verplichting opgenomen die de sloop van de bestaande gebouwen borgt.

In de regels is tevens een maximum van 123 woningen opgenomen.

Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid

5.1 Algemeen

In het kader van een bestemmingsplan is het van belang om de uitvoerbaarheid na te gaan. In dat verband wordt een onderscheid gemaakt tussen de maatschappelijke en de economische uitvoerbaarheid.

5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Het bestemmingsplan wordt niet als voorontwerp ter inzage gelegd. Dit vanwege het feit dat voor het project al een omgevingsvergunning is verleend en in dit kader al vooroverleg heeft plaatsgevonden.

Het ontwerpbestemmingsplan Leeuwarden - Aldlânstate heeft in de periode van 9 april tot en met 20 mei 2020 ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn 4 zienswijzen ontvangen. Op basis van deze zienswijzen is het bestemmingsplan op onderdelen aangepast. Dit betreft zowel aanpassingen in de toelichting, regels en de verbeelding.

Het bestemmingsplan is vervolgens gewijzigd vastgesteld. Het besluit tot vaststelling wordt gepubliceerd en het bestemmingsplan ligt zes weken ter inzage. Tijdens die periode bestaat de mogelijkheid beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in te dienen tegen het besluit en het plan.

5.3 Grondexploitatie

Voor de uitvoerbaarheid van het project is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de manier van kostenverhaal van de gemeente (grondexploitatie).

Financiële uitvoerbaarheid
De ontwikkeling betreft een particulier initiatief, waarin de gemeente geen directe financiële rol of belangen heeft. De particulier kan het project volledig financieren. Er zijn voldoende financiële middelen beschikbaar. Daarmee is de financiële haalbaarheid voldoende gewaarborgd.

Grondexploitatie
Door middel van de grondexploitatieregeling beschikken gemeenten over mogelijkheden voor het verhalen van kosten, bijvoorbeeld voor het bouw- en woonrijp maken en kosten voor de ruimtelijke procedure. Indien er sprake is van bepaalde bouwplannen, dient de gemeente hiervoor in beginsel een exploitatieplan op te stellen. Van deze verplichting kan worden afgezien als het kostenverhaal anderszins verzekerd is. Dit kan middels een anterieure overeenkomst. Voor vaststelling van het planologisch besluit dient duidelijk te zijn op welke wijze de kosten zullen worden verhaald.

De beoogde ontwikkeling die in dit bestemmingsplan centraal staat is als 'bouwplan'

grondexploitatieregeling aangemerkt. In het kader van dit bestemmingsplan is een planschadeovereenkomst opgesteld tussen initiatiefnemer en gemeente. Daarnaast zijn beide partijen overeengekomen dat de gemeente de ambtelijke kosten voor haar rekening neemt, omdat de eerder doorlopen procedure en het opstellen van de ruimtelijke onderbouwing voor rekening kwam van de initiatiefnemer.

BIJLAGEN BIJ TOELICHTING

Bijlage 1 Uitspraak rechtbank

ECLI:NL:RBNNE:2020:771

Instantie	Rechtbank Noord-Nederland
Datum uitspraak	14-02-2020
Datum publicatie	25-05-2020
Zaaknummer	LEE 19/2514
Rechtsgebieden	Bestuursrecht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - enkelvoudig
Inhoudsindicatie	Bij het bestreden besluit heeft verweerder aan vergunninghouder een omgevingsvergunning verleend voor het realiseren van een nieuw appartementengebouw met 123 appartementen op de locatie Aldlânspark 2 t/m 256 te Leeuwarden. Daarbij is op grond van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) vergunning verleend voor het bouwen buiten het bouwvlak en voor het bouwen van een gebouw (deels) op gronden met de bestemming “Groen”. De bestaande serviceflat blijft in gebruik tijdens de bouw van de nieuwbouw. Verweerder is in zijn ruimtelijke onderbouwing uitgegaan van een onjuist uitgangspunt, omdat hij de bouwmogelijkheden binnen het vigerende bestemmingsplan na de sloop van het bestaande gebouw niet heeft meegewogen.
Wetsverwijzingen	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht 2.12
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl

Uitspraak

RECHTBANK NOORD-NEDERLAND

Zittingsplaats Groningen

Bestuursrecht

zaaknummers: LEE 19/2514, LEE 19/2563 en LEE 19/2718

uitspraak van de enkelvoudige kamer van 14 februari 2020 in de zaak tussen

LEE 19/2514: [eisers 1] , te Leeuwarden, eisers

LEE 19/2563: [eisers 2] , te Leeuwarden, eisers

(gemachtigde: E. Wiarda)

LEE 19/2718: [eiser 3] , te Leeuwarden, eiser

en

het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leeuwarden, verweerder (gemachtigde: H. Helbig).

Als derde-partij heeft aan het geding deelgenomen: Stichting Rendant, te Leeuwarden (gemachtigde: D. van Dijk-Attema).

Procesverloop

Bij besluit van 5 juni 2019 (het bestreden besluit) heeft verweerder aan Stichting Rendant (vergunninghouder) een omgevingsvergunning verleend voor het realiseren van een nieuw appartementengebouw met 123 appartementen op de locatie Aldlânspark 2 t/m 256 te Leeuwarden (nabij locatie Aldlânstate Hempenserweg 2).

Eisers hebben door middel van drie afzonderlijke beroepschriften beroep ingesteld tegen het bestreden besluit.

Verweerder heeft per afzonderlijk beroepschrift een verweerschrift ingediend.

Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 6 februari 2020, waarbij de zaken gevoegd zijn behandeld. Eisers zijn verschenen, in persoon en/of bijgestaan door hun gemachtigde. Verweerder heeft zich laten vertegenwoordigen door zijn gemachtigde, bijgestaan door S. Molema.

Vergunninghouder heeft zich laten vertegenwoordigen door haar gemachtigde.

Overwegingen

1. Bij het bestreden besluit heeft verweerder aan vergunninghouder een omgevingsvergunning verleend voor het realiseren van een nieuw appartementengebouw met 123 appartementen op de locatie Aldlânspark 2 t/m 256 te Leeuwarden. Het bouwplan ziet op appartementen voor senioren op dezelfde locatie als de huidige serviceflat Aldlânstate (230 woningen), tussen het bestaande gebouw en het Van Harinxmakanaal. Daarbij is op grond van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) vergunning verleend voor het bouwen buiten het bouwvlak en voor het bouwen van een gebouw (deels) op gronden met de bestemming “Groen”. De bestaande serviceflat blijft in gebruik tijdens de bouw van de nieuwbouw.
   Ruimtelijke onderbouwing
2. Eisers stellen zich op het standpunt dat bij de beoordeling had moeten worden uitgegaan van een

uitbreiding van de bebouwing met een gebouw van 123 appartementen. De sloop en eventuele herinrichting van het vrijkomende terrein maken geen deel uit van de omgevingsvergunning. Daarnaast blijven, als wel gesloopt wordt, de bebouwingsmogelijkheden binnen het bouwvlak behouden. De ruimtelijke onderbouwing ontbeert daarom een goede motivering, wat in strijd is met artikel 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

3. Verweerder stelt zich op het standpunt dat de hele planvorming is gericht op nieuwbouw en vervolgens sloop. Zonder sloop van het bestaande gebouw is de inrichting van het terrein en het realiseren van de benodigde parkeerplaatsen niet mogelijk. Gelet op de planvorming en de intenties van de initiatiefnemers is het niet aannemelijk dat de in beroep voorgestelde situatie zich zal kunnen voordoen. Als de rechtbank van oordeel is dat in de vergunning onvoldoende is gewaarborgd dat het bestaande gebouw na realisatie van de nieuwbouw wordt gesloopt, zou bij de uitspraak hierin alsnog kunnen worden voorzien door een voorwaarde aan de vergunning te koppelen dat binnen 1 jaar na het gereed melden van de nieuwbouw het oude gebouw dient te worden gesloopt en dat deze locatie vervolgens onbebouwd dient te blijven.

4. De rechtbank overweegt dat verweerder bevoegd is om op grond van artikel 2.12, eerste lid, aanhef en onder a, onder 3°, van de Wabo een omgevingsvergunning te verlenen voor het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het bestemmingsplan, mits de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en mits de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat. De rechtbank stelt vast dat verweerder bij zijn besluitvorming is uitgegaan van de intentie van vergunninghouder om de bestaande bebouwing te slopen en om het huidige bouwvlak vervolgens niet opnieuw te bebouwen. Verweerder heeft in de omgevingsvergunning echter niet de verplichting opgenomen om de bestaande bebouwing te slopen na realisatie van het onderhavige bouwplan. Verweerder heeft daarin ook niet de verplichting opgenomen om de locatie van de bestaande bebouwing na de sloop van de huidige bebouwing onbebouwd te laten. Evenmin heeft de gemeenteraad een voorbereidingsbesluit genomen of besloten tot wijziging van het bestemmingsplan om nieuwe bebouwing binnen het bestaande bouwvlak onmogelijk te maken.
   Verweerder heeft zich op het standpunt gesteld dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening als de bestaande bebouwing wordt gesloopt en de bestaande bebouwingsmogelijkheden binnen het huidige bouwvlak vervolgens niet opnieuw worden benut.

5. Zoals verweerder ter zitting heeft erkend, kan een (nog te verbinden) voorschrift aan de omgevingsvergunning, waarin is bepaald dat het bestaande bouwvlak onbebouwd moet blijven, niet aan een rechtsopvolger van vergunninghouder worden tegengeworpen. Verweerder zal een rechtsopvolger op grond van het vigerende bestemmingsplan niet kunnen weigeren om een omgevingsvergunning te verlenen voor een bouwplan dat bij direct bouwrecht gerealiseerd kan worden binnen het huidige bouwvlak. Hij zal daarom niet kunnen voorkomen dat binnen het bouwvlak een aanzienlijk bouwwerk wordt gerealiseerd.

Verweerder is daarom naar het oordeel van de rechtbank in zijn ruimtelijke onderbouwing uitgegaan van een onjuist uitgangspunt. Verweerder had in zijn ruimtelijke onderbouwing niet alleen het aangevraagde bouwplan mogen betrekken, maar hij had tevens de resterende bij recht bestaande (nieuw)bouwmogelijkheden in ogenschouw moeten nemen. Nu verweerder dit niet heeft gedaan, is de grond dat de ruimtelijke onderbouwing een goede motivering ontbeert terecht aangevoerd. Het bestreden besluit is genomen in strijd met artikel 3:46 van de Awb en artikel 2.12, eerste lid, aanhef en onder a, onder 3°, van de Wabo.

Gezien het feit dat verweerder heeft geoordeeld dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening als er geen nieuwbouw wordt gerealiseerd binnen het bestaande bouwvlak, zal voor het herstellen van dit gebrek een aanpassing van (de bouwmogelijkheden op grond van) het bestemmingsplan nodig zijn. Een besluit daartoe behoort niet tot de bevoegdheid van verweerder, maar van de gemeenteraad.

6. Omdat bovengenoemde grond doel treft, ziet de rechtbank geen aanleiding om de overige beroepsgronden te bespreken.

7. Het beroep is gegrond en de rechtbank vernietigt het bestreden besluit. De rechtbank ziet geen mogelijkheid de rechtsgevolgen van het bestreden besluit in stand te laten of zelf in de zaak te voorzien, omdat voor het waarborgen van het onbebouwd blijven van het huidige bouwvlak een besluit van de gemeenteraad tot wijziging van het bestemmingsplan benodigd is. Ook ziet de rechtbank geen aanleiding om een bestuurlijke lus toe te passen, omdat de voor herstel van het gebrek benodigde procedure naar het zich laat aanzien lang zal duren en te onzeker is of en wanneer die kan worden afgerond.

8. Omdat de rechtbank het beroep gegrond verklaart, bepaalt de rechtbank dat verweerder aan eisers het door hen betaalde griffierecht vergoedt.

9. De rechtbank veroordeelt verweerder in de door [eisers 2] gemaakte proceskosten (procedurenummer LEE 19/2563). Deze kosten stelt de rechtbank op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht voor de door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand vast op € 1050,- (1 punt voor het indienen van het beroepschrift, 1 punt voor het verschijnen ter zitting, met een waarde per punt van € 525,- en een wegingsfactor 1).

Beslissing

De rechtbank:

- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit;
- draagt verweerder op het betaalde griffierecht van € 174,- per procedure aan eisers te vergoeden;
- veroordeelt verweerder in de door [eisers 2] gemaakte proceskosten (procedurenummer LEE 19/2563) tot een bedrag van € 1050,-.

Deze uitspraak is gedaan door mr. H.J. Bastin, rechter, in aanwezigheid van
mr. T.C.A. Hofman-Aupers, griffier. De beslissing is in het openbaar uitgesproken
op 14 februari 2020.

griffier rechter

Afschrift verzonden aan partijen op:

Rechtsmiddel

Tegen deze uitspraak kan binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Als hoger beroep is ingesteld, kan bij de voorzieningenrechter van de hogerberoepsrechter worden verzocht om het treffen van een voorlopige voorziening of om het opheffen of wijzigen van een bij deze uitspraak getroffen voorlopige voorziening.

Bijlage 2 Stedenbouwkundig plan

Stedenbouwkundig plan
Welstandsrichtlijnen grondgebonden woningen

Aldlânstate en omgeving

Huidige situatie Aldlânstate en omgeving

Gemeente Leeuwarden

gemeente Leeuwarden
december 2017

Inleiding
Het huidige gebouw van Aldlânstate is een karakteristiek gebouw uit de naoorlogse bouwperiode. Het is een volumineus gebouw met drie vleugels van 8 lagen met een inhoud van ongeveer 88.000 m3. Het gebouw telt ongeveer 230 kleine woningen. Met de keuze voor de sloop van het gebouw ontstaat de mogelijkheid om een nieuwe situatie te realiseren. In overleg tussen opdrachtgever en gemeente is het voorliggende voorstel tot stand gekomen.
Het resultaat is een stedenbouwkundig plan waarin een balans is tussen de wensen van de opdrachtgever en de uitgangspunten van gemeentelijke zijde. Hieronder geven we de belangrijkste uitgangspunten van opdrachtgever en gemeente weer:

Wensen opdrachtgever
- Stichting Rendant heeft aangegeven dat zij een kleiner gebouw met ongeveer 120 woningen wil terug bouwen. De inhoud van het te realiseren gebouw is met 50.000 m3 ongeveer 43% kleiner dan het bestaande gebouw.
- Stichting Rendant wil graag de appartementen in één gebouw onderbrengen. Het gebouw zal intern wel in herkenbare kleinere eenheden worden onderverdeeld.
- Stichting Rendant wil graag het gebouw oriënteren op het kanaal en zoveel mogelijk woningen uitzicht op het kanaal geven.
- Stichting Rendant wil graag het gebouw realiseren en pas daarna het bestaande gebouw slopen. Zij heeft onderzocht dat een gedeeltelijke sloop van bijvoorbeeld de zuidelijke vleugel geen reële optie is.

Uitgangspunten gemeente
- Het handhaven dan wel door sloop en nieuwbouw realiseren van een kwalitatief goed woningaanbod in de stad en de wijk Aldlân.
- Het bestaande groen waar mogelijk handhaven en de mogelijkheden voor groen in een nieuwe situatie zo gunstig mogelijk maken.
- Het ruimtegebruik voor verharding van wegen en parkeerplaatsen tot een minimum beperken.
- Na het verdwijnen van bijzondere, welhaast iconische pand wordt gepleit voor het terug bouwen van een nieuw gebouw met een sprekende uitstraling.
- De nieuwbouw goed inpassen, waarbij gelet moet worden op de verkeerskundige situatie, het groen en de belendende percelen.

Het plan

Het plan bestaat uit het realiseren van een nieuw appartementengebouw dat ten zuiden van het bestaande Aldlânstate gesitueerd is. Het gebouw is langgerekt met een gebogen vorm. Op deze wijze zijn alle woningen op het zuiden gericht en heeft een deel van de woningen zicht op het kanaal. De nieuwbouw buigt zich als het ware om de zuidelijke vleugel van het bestaande Aldlânstate heen. Op deze manier kan het bestaande Aldlânstate tijdens de bouw blijven staan. Na het gereedkomen van het nieuwe gebouw zal het bestaande Aldlânstate gesloopt worden. Op de vrijkomende plek is ruimte voor parkeren, gebruiksgroen en een aantal grondgebonden woningen. Deze laatste compenseren voor een deel in financiële zin de vermindering van het aantal appartementen en ronden de bebouwing van het bestaande Rapenburgbuurtje af. De nieuwe woningen komen met de voorzijde aan het groen te staan en dragen zo bij aan de sociale controle. Het parkeren voor de appartementen is direct gekoppeld aan de toegangsweg die vanaf de westzijde met een ruime keerlus voor de hoofdingang ligt. Aan deze toegangsweg zijn aan weerszijden parkeerplaatsen gesitueerd.

Impressie van de plattegrond van het nieuwe gebouw. In het midden de centrale hal. Rechtsboven de bergingen en fietsenstalling in één laag.
bron: Peters & Lammerink architecten

Kenmerken
In dit stedenbouwkundige plan is zo goed mogelijk geprobeerd een balans te vinden tussen de verschillende uitgangspunten. Het plan kenmerkt zich door:

- Een vermindering van het totale bouwvolume met 30%, van ongeveer 88.000 m3 naar 60.000 m3 (±50.000 m3 voor het booggebouw en ±10.000 m3 voor 12 vrijstaande woningen) .
- Het plan maakt het mogelijk om het bestaande Aldlânstate te laten staan.
- De appartementen zijn allen op het zuiden gericht en hebben deels zicht op het kanaal.
- Het parkeren is efficiënt opgelost door de combinatie van toegangsweg en parkeren.
- Het gebouw heeft een bijzondere vorm en uitstraling.
- Langs de Hempenserweg is ruimte voor gebruiksgroen en een aantal grondgebonden woningen die bijdragen aan de sociale controle en een gevarieerd woningaanbod in de wijk.

Veranderingen
Op een aantal terreinen zal de situatie veranderen, zoals op het gebied van de verkeersontsluiting, het groen en de bezonning en het uitzicht van aangrenzende percelen.

Verkeersontsluiting
De hoeveelheid verharding is zo beperkt mogelijk gehouden door de toegangsweg met keerlus voor het booggebouw te combineren met de parkeerplaatsen. Door de lengte van de weg en de keerlus is er zo voldoende ruimte voor het aantal benodigde parkeerplaatsen. Desgewenst kunnen nog extra parkeerplaatsen worden toegevoegd. De toegangsweg is dicht op het gebouw gesitueerd zodat de ruimte aan de noordwestzijde beschikbaar kan komen als groene plek voor de buurt. De aantakking van de toegangsweg tegenover de Constantijnstraat levert een heldere verkeerssituatie op, waarbij ook voorkomen wordt dat koplampen hinderlijk bij woningen naar binnen kunnen schijnen. Het buurtje met 18 vrijstaande woningen heeft een eigen onstluitingslus die aan- en aftakt van de Hempenserweg.

Groen
Het nieuwe Aldlânstate wordt ten zuiden van het huidige gebouw gesitueerd, waar nu groene ruimte is. Het grootste deel van deze ruimte is in particulier eigendom. De zuidwesthoek is openbare groen. Een gedeelte (een stuk van de noordoosthoek) van deze ruimte is nodig om het gebouw te realiseren. Met grondruil kan dit mogelijk gemaakt worden. De bomen in dit gebied zullen alleen gekapt worden indien dit nodig is voor de realisatie van het gebouw. Aan de noordwestkant van het gebied wordt groene openbare ruimte toegevoegd die de vermindering aan de zuidzijde ruimschoots compenseert.

Bezonning en uitzicht

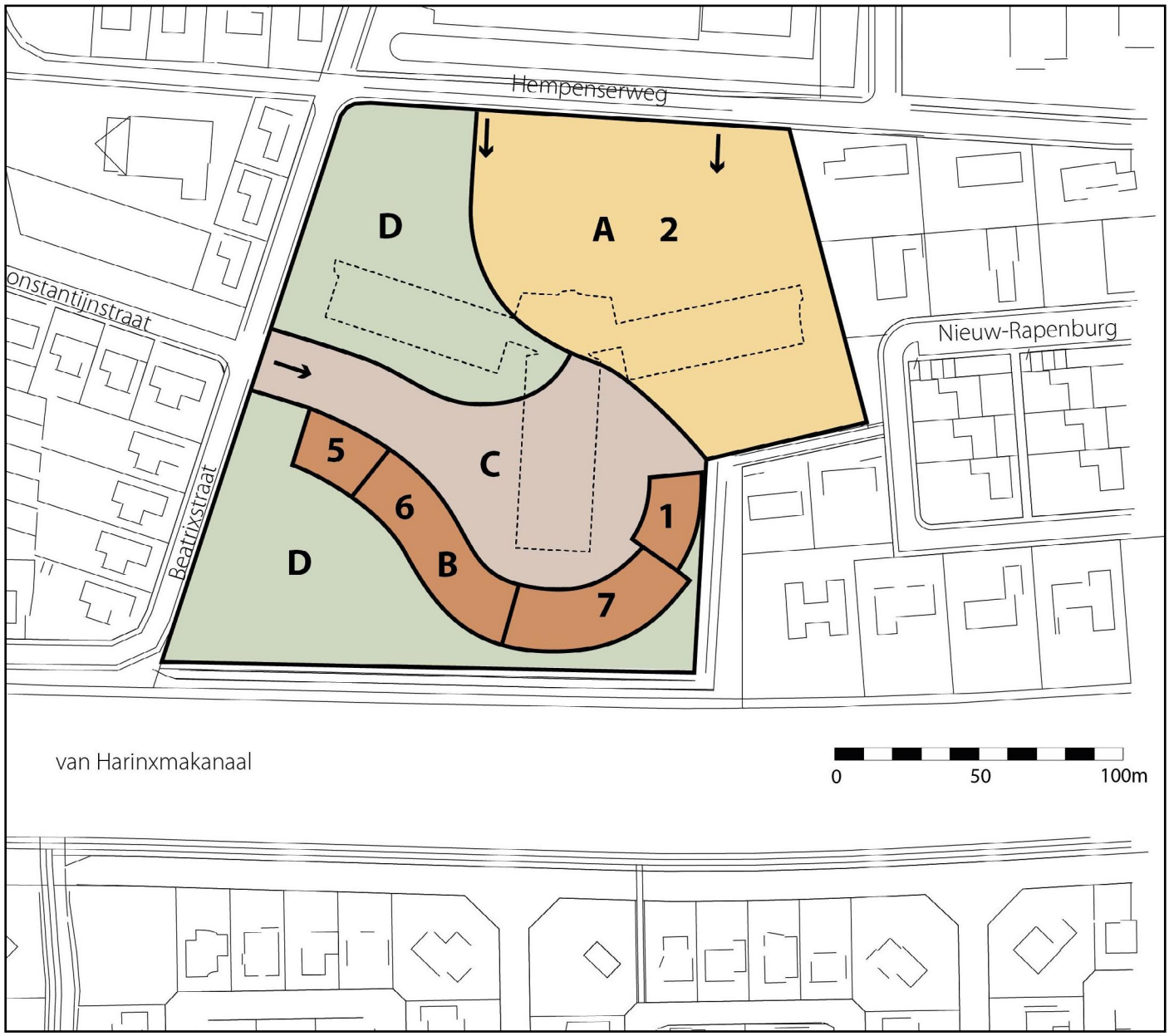
Het totale volume aan bebouwing op de locatie neemt af. Het huidige gebouw van drie vleugels in 8 lagen wordt vervangen door een langgerekt gebouw met een oplopende bouwhoogte van 5 tot 7 lagen. Daarnaast worden grondgebonden woningen toegevoegd. De sloop van het huidige gebouw levert voor een deel van de omgeving meer uitzicht en zon op. Op andere plaatsen neemt het uitzicht af en de schaduwwerking toe omdat op een andere plek gebouwd wordt. Het gebouw komt dichter op het kanaal te staan en dichter bij de woningen aan de overkant van het kanaal. De nieuwe afstand tussen het gebouw en de dichtsbijzijnde tuinen is meer dan 80m. De schaduwwerking in de huidige en nieuwe situatie wordt in een bijlage inzichtelijk gemaakt.

Huidige situatie (links) en nieuwe situatie (rechts) met indicatie bezonning (21-6/14:00)
(Uitgebreide bezonningsdiagrammen in bijlage)

Plankaart

stedenbouwkundig plan Aldlânstate en omgeving

Legenda

contour huidige Aldlânstate in stippellijn zichtbaar

A	Grondgebonden woningen, maximaal 12 vrijstaande woningen, één laag met gedeeltelijke tweede laag, plat afgedekt of met lessenaarsdak
B	Woongebouw, maximale hoogten aangegeven in de kaart, plat afgedekt
C	Openbare ruimte ten behoeve van het woongebouw, parkeren, verkeersontsluiting en groen
D	Groene openbare ruimte

Welstandsrichtlijnen vrijstaande woningen

stedenbouwkundig plan Aldlânstate en omgeving

Beschrijving

In de huidige situatie is sprake van een groot gebouw met drie vleugels in een open ruimte. Aangrenzend is een buurtje (Nieuw-Rapenburg) met vrijstaande en geschakelde bungalows met platte afdekking. Aan de westzijde is de locatie begrensd door vrijstaande woningen met een gedeeltelijke tweede laag en lessenaarskappen. Aan de noordzijde is ongeveer 5 jaar geleden een gebouwencomplex gerealiseerd met bouwblokken in verschillende hoogten. Het huidige Aldlânstate zal gesloopt worden en een kleiner langerekt en gebogen gebouw zal meer richting het kanaal gerealiseerd worden. Hierdoor ontstaat ruimte voor een klein woonbuurtje met maximaaal 12 vrijstaande woningen aan een groene ruimte.

Beleidsintentie

Het buurtje vormt een verlenging en afronding van Nieuw-Rapenburg. Het moet er goed op aansluiten en tevens een voorkantsituatie maken aan het groengebied. In de massaopbouw en uitstraling is het een bijna letterlijke afspiegeling van de woningen aan de Beatrixstraat.

Criteria

Ruimtelijke inpassing

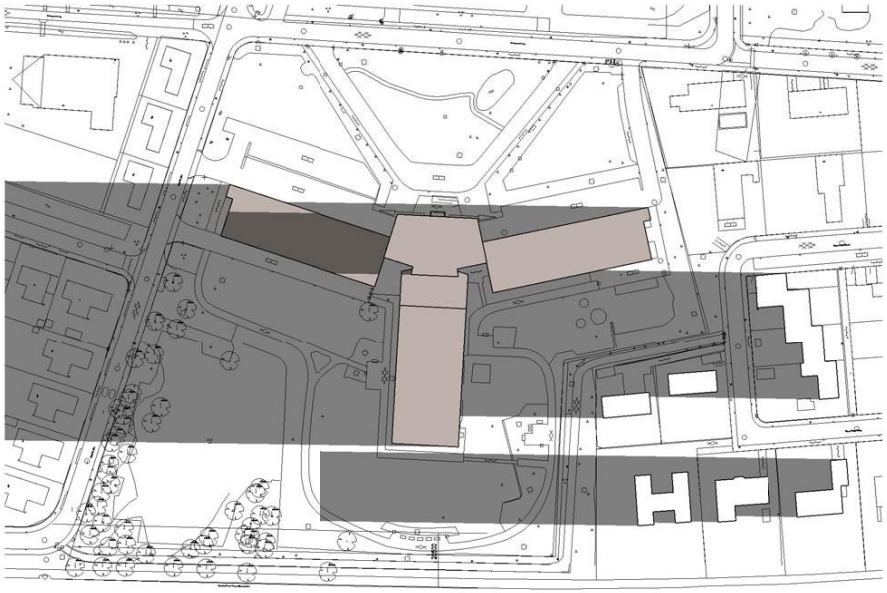
De vrijstaande woningen manifesteren zich los van elkaar. Ze staan gericht op de (gebogen) straat en daarmee gedraaid ten opzichte van elkaar. De afstand tot de weg is niet vast, maar er treden slechts kleine onderling verschillen op, afhankelijk van de massaopbouw van de woningen. De minimumafstand tot de erfgrenzen is 3 meter.

Verschijningsvorm

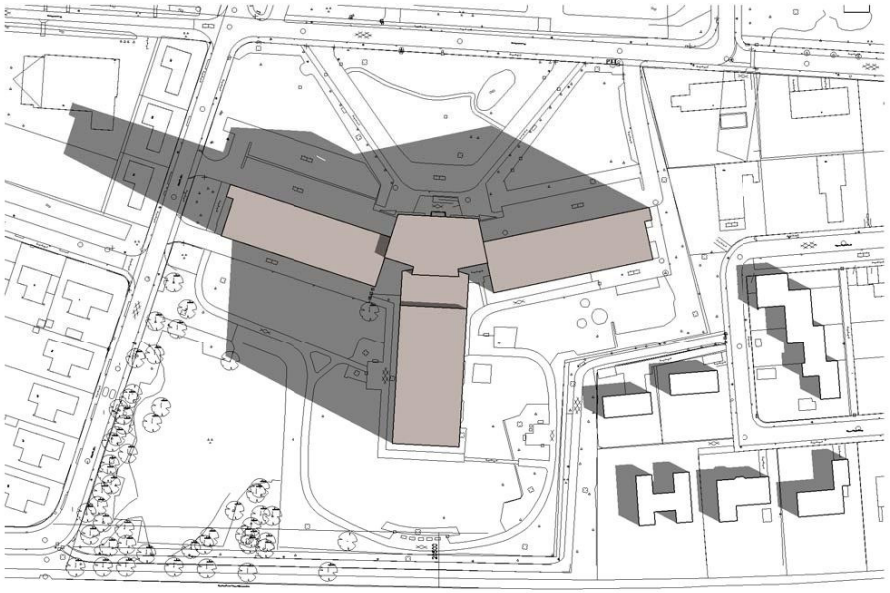
De woningen zijn één hoog met de mogelijkheid van een gedeeltelijke tweede laag. Ze zijn plat afgedekt of met een lessenaarsdak.

Detailering, materiaal- en kleurgebruik

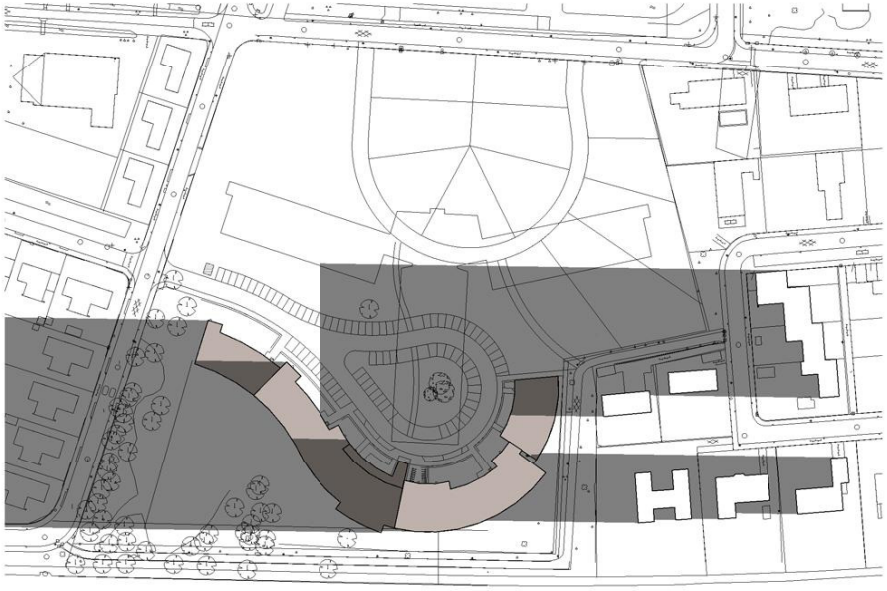
De woningen voegen zich goed tussen de eerder genoemde aangrenzende woningen van Nieuw-Rapenburg en de Beatrixstraat. Het materiaalgebruik is in hoofdzaak baksteen in lichte kleuren. Rode tinten en uitgesproken geeltinten passen niet. Een contrastkleur mag toegevoegd worden in de vorm van antraciete tinten.

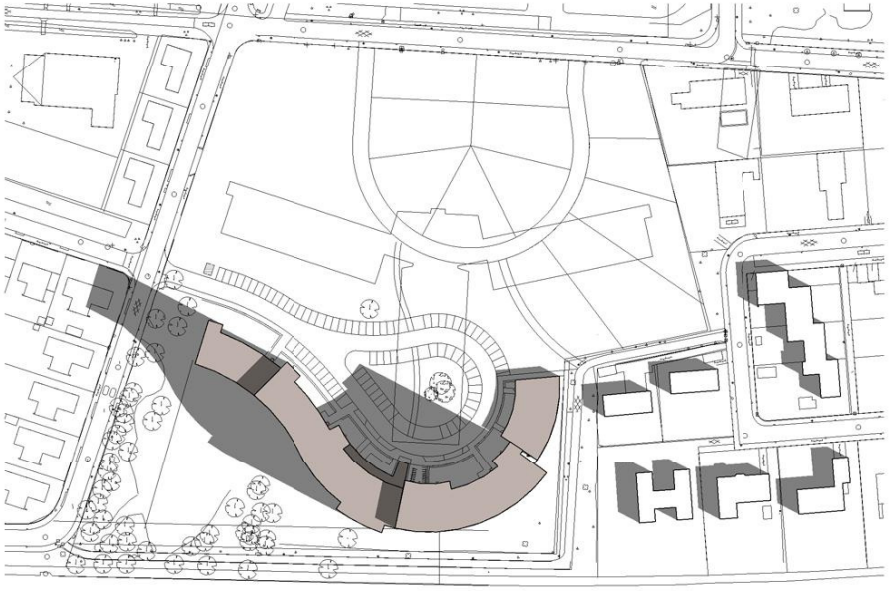
21 maart 7.00u bestaand

21 maart 10.00u bestaand

21 maart 7.00u nieuw

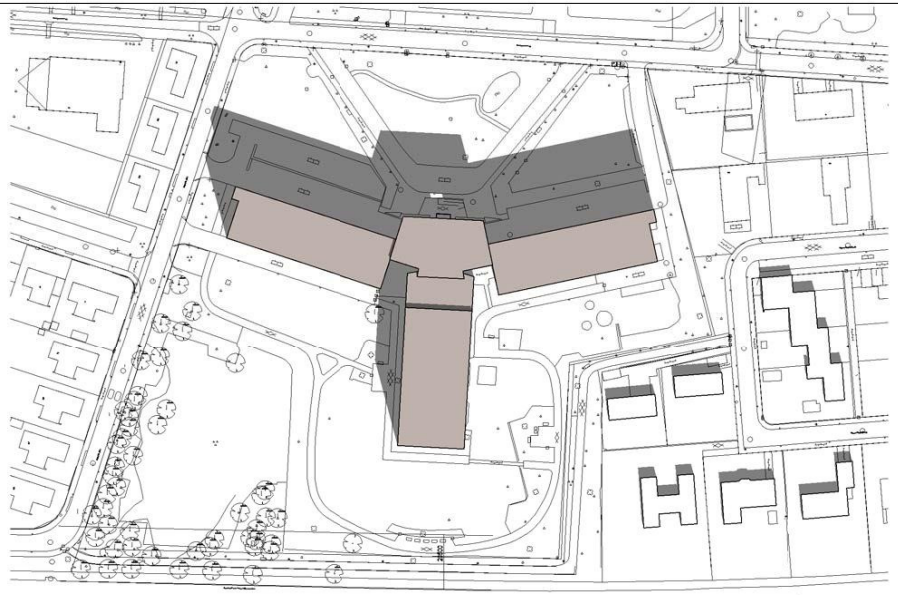

21 maart 10.00u nieuw

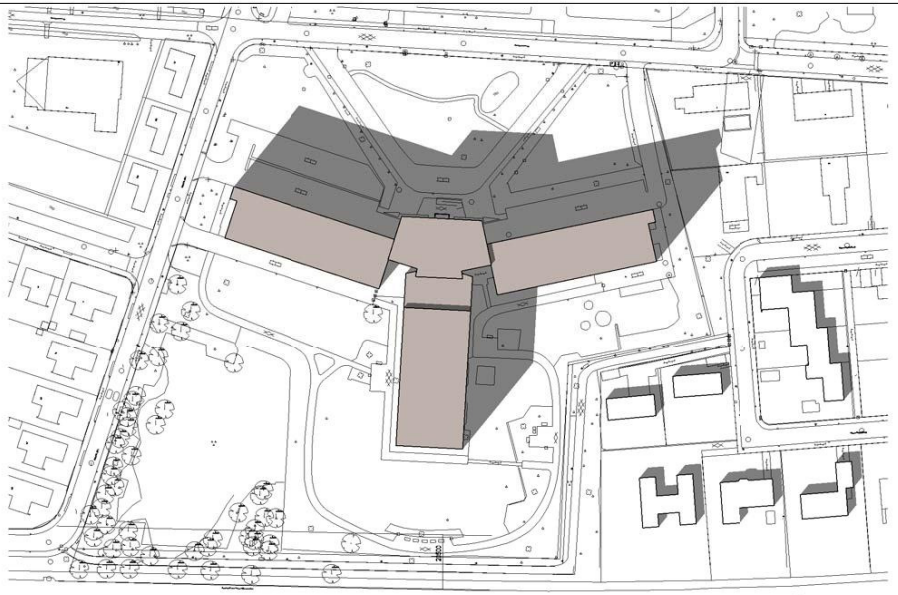
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	06.33u
zonsondergang:	18.54u

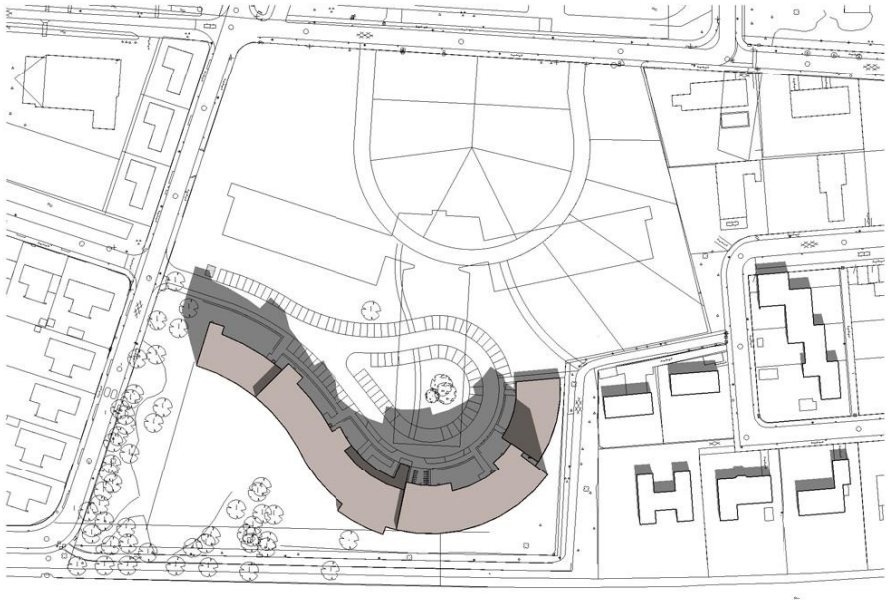
Bladnummer : zs-01

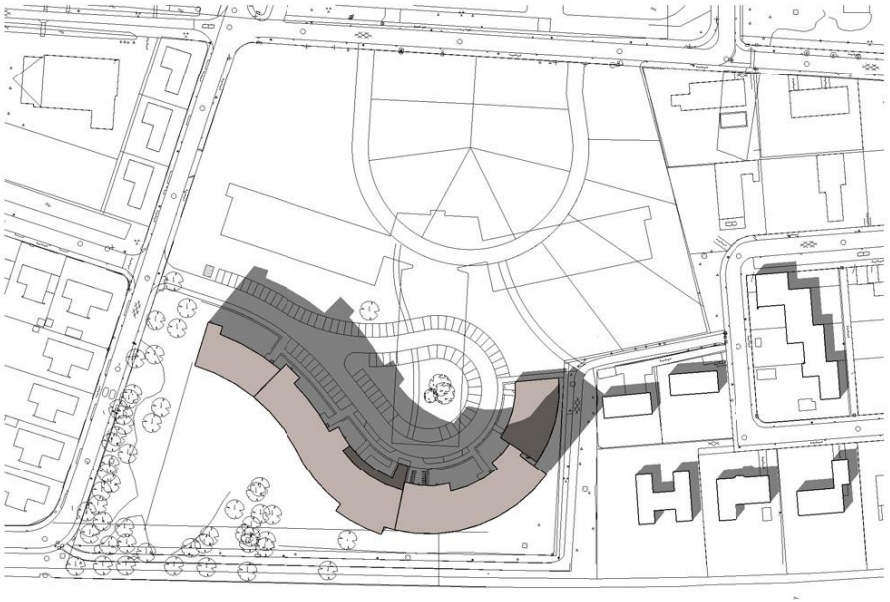
21 maart 13.00u bestaand

21 maart 16.00u bestaand

21 maart 13.00u nieuw

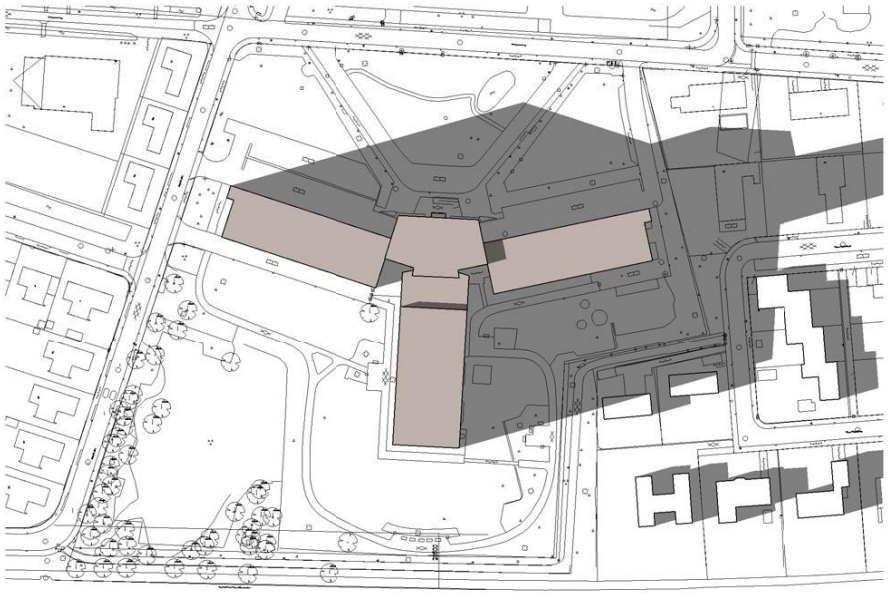

21 maart 16.00u nieuw

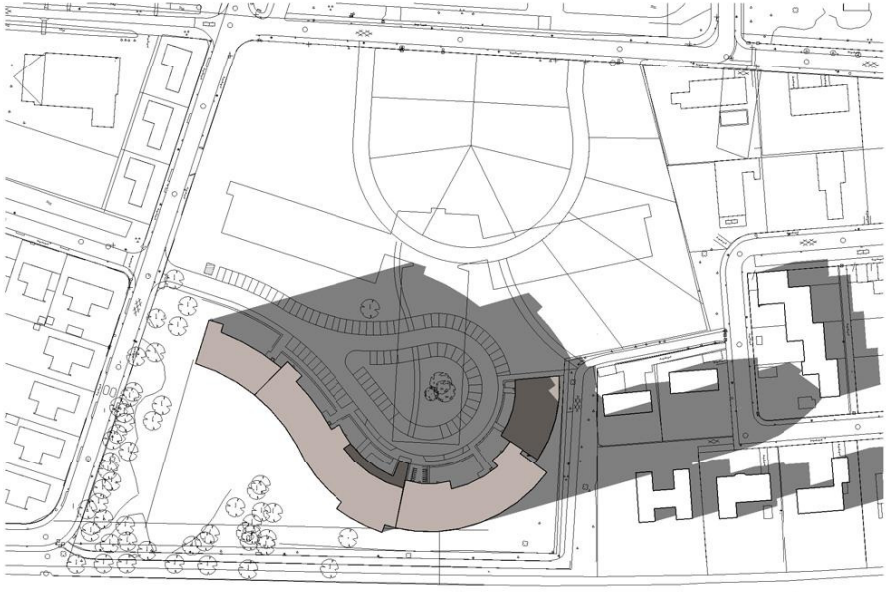
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	06.33u
zonsondergang:	18.54u

Bladnummer : zs-02

21 maart 18.30u bestaand

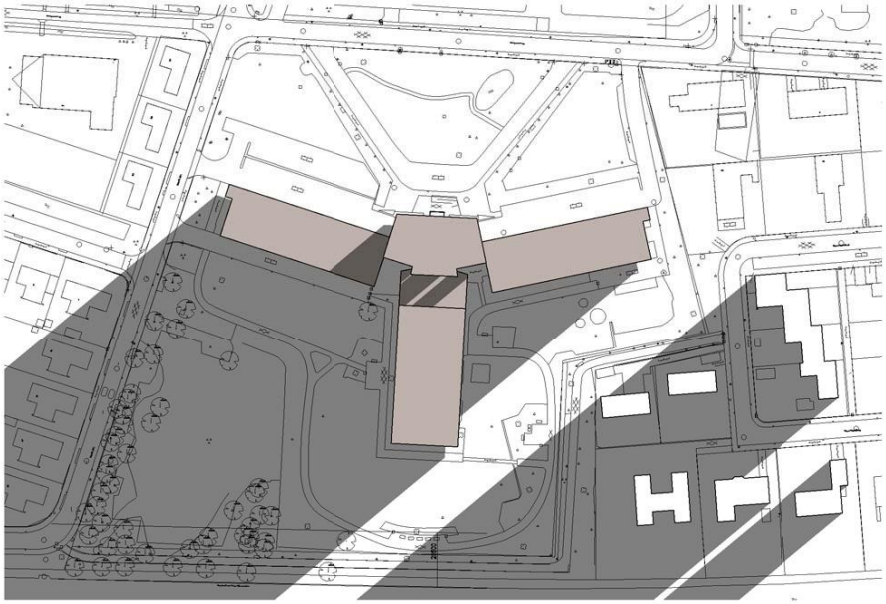

21 maart 18.30u nieuw

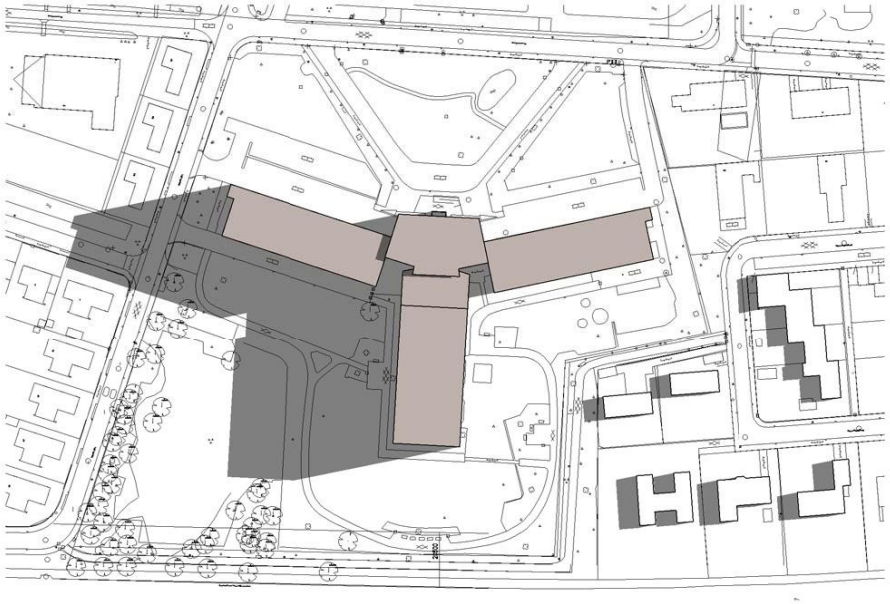
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	06.33u
zonsondergang:	18.54u

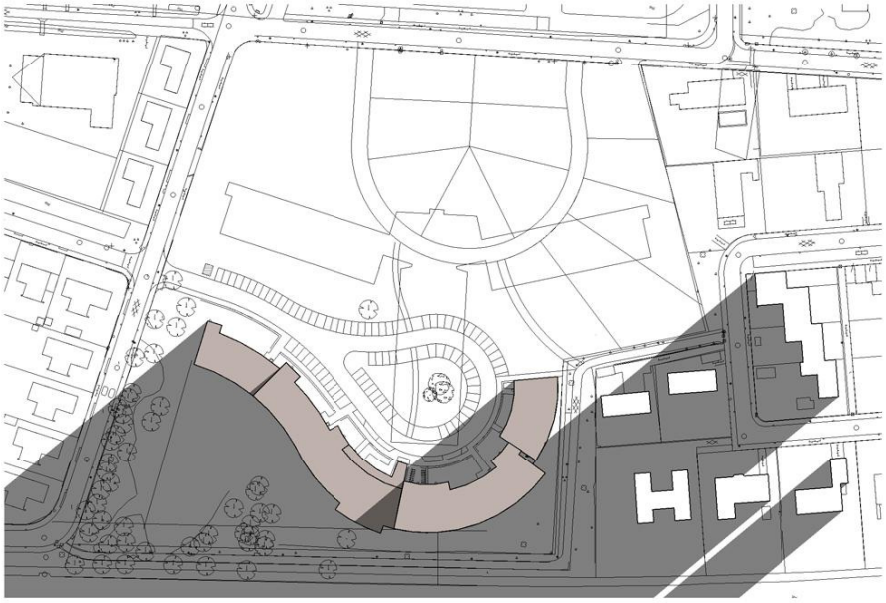
Bladnummer : zs-03

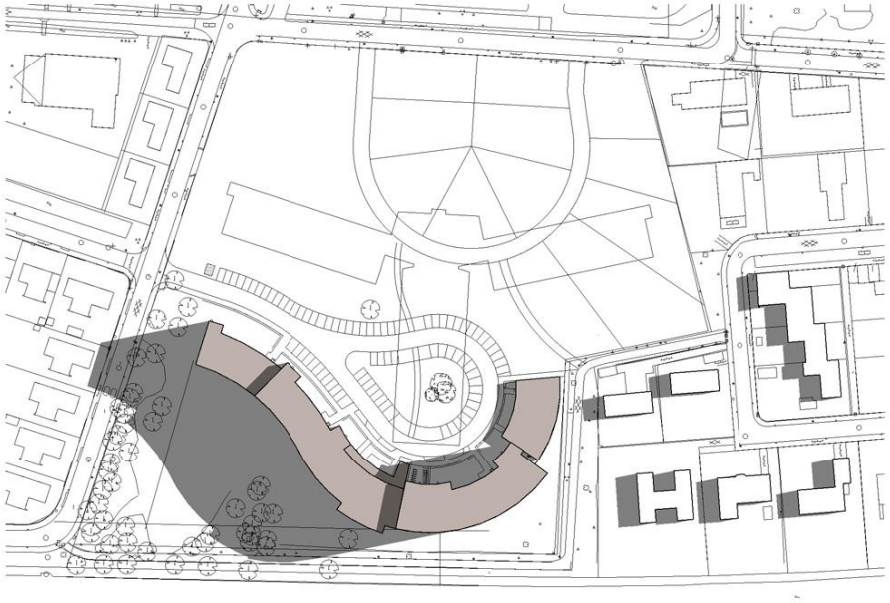
21 juni 5.30u bestaand

21 juni 8.00u bestaand

21 juni 5.30u nieuw

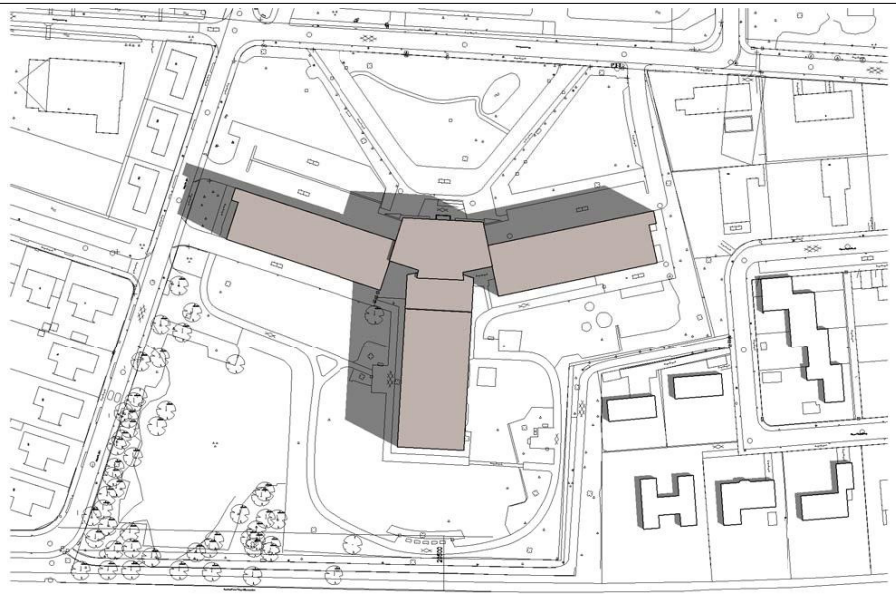

21 juni 8.00u nieuw

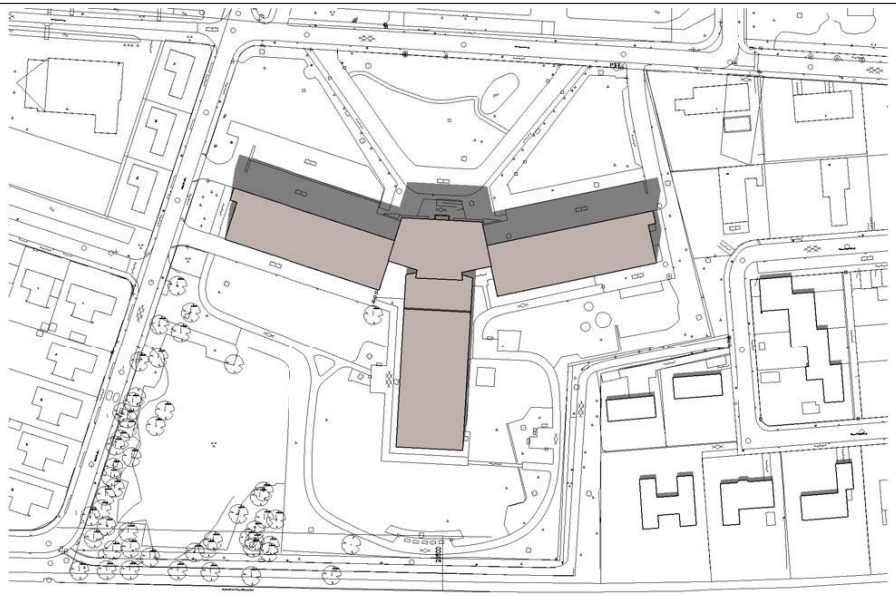
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	05.07u
zonsondergang:	22.10u

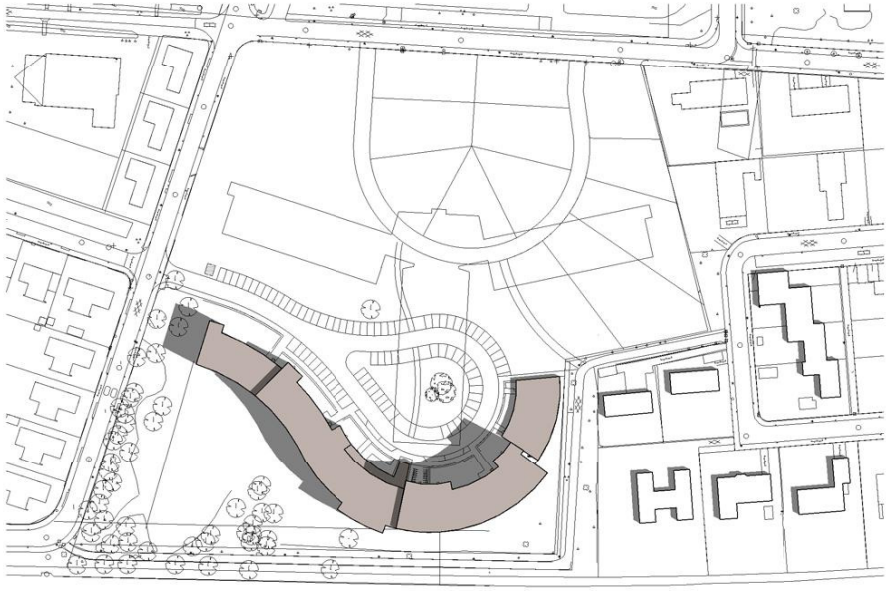
Bladnummer : zs-04

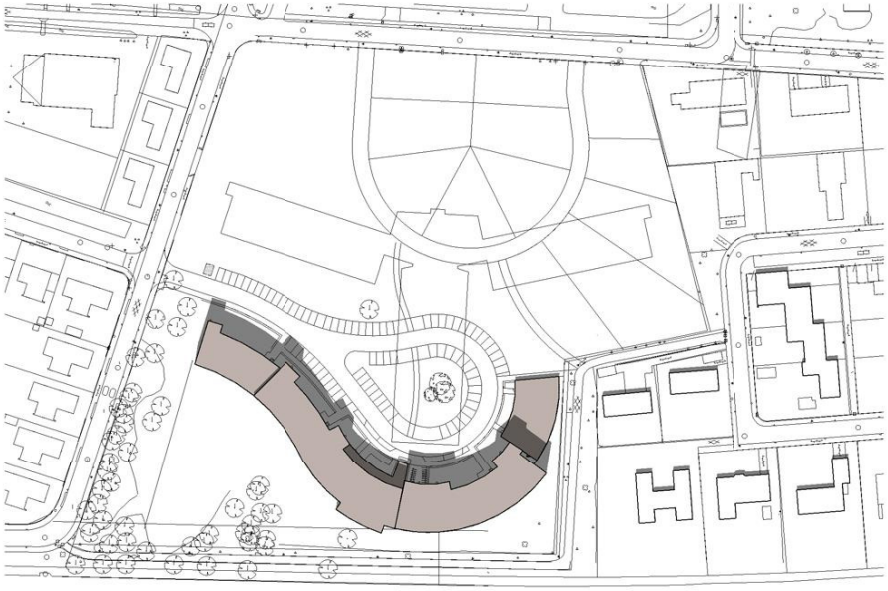
21 juni 11.00u bestaand

21 juni 14.00u bestaand

21 juni 11.00u nieuw

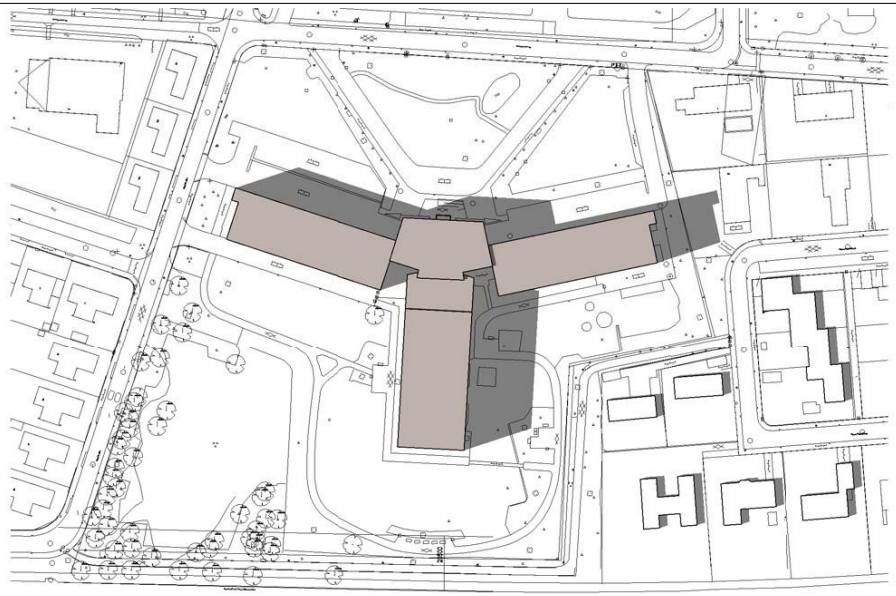

21 juni 14.00u nieuw

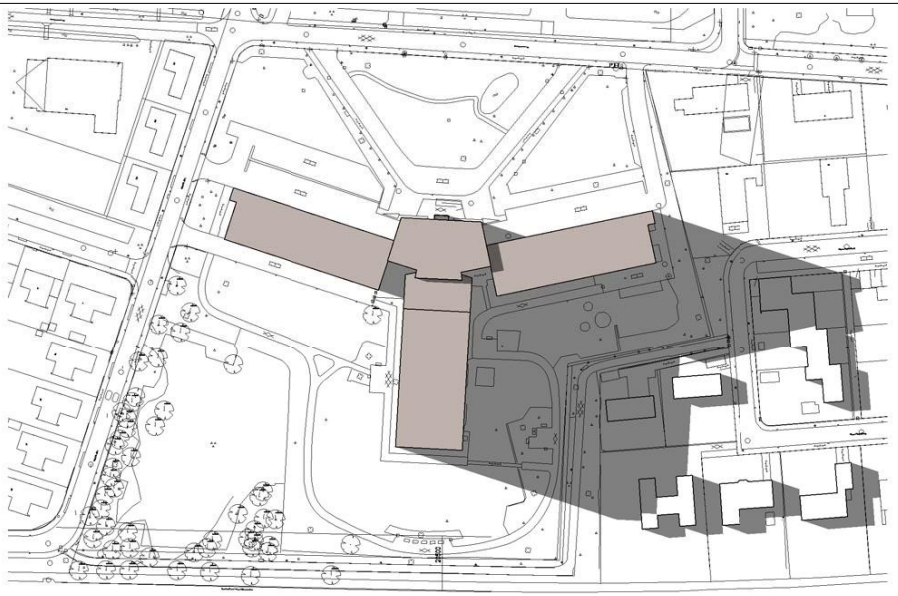
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	05.07u
zonsondergang:	22.10u

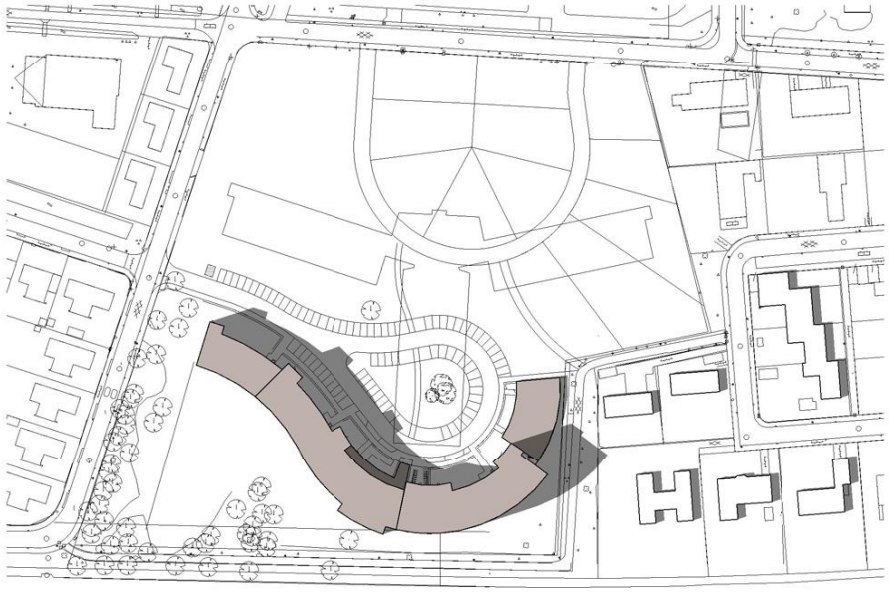
Bladnummer : zs-05

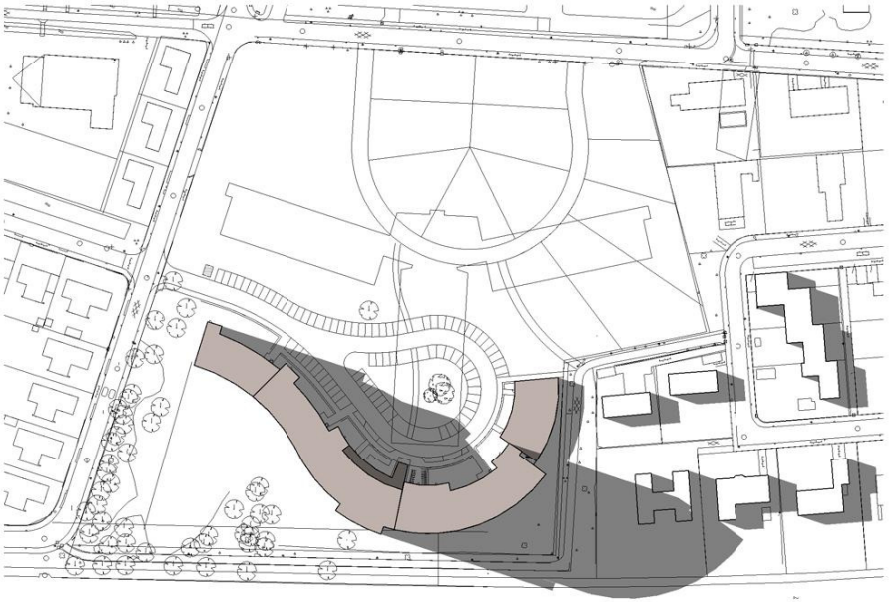
21 juni 17.00u bestaand

21 juni 20.00u bestaand

21 juni 17.00u nieuw

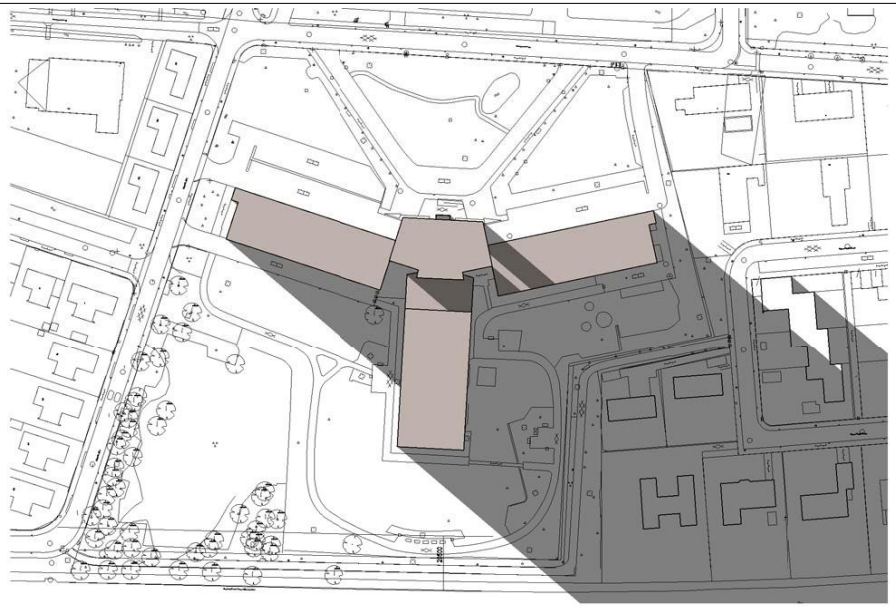

21 juni 20.00u nieuw

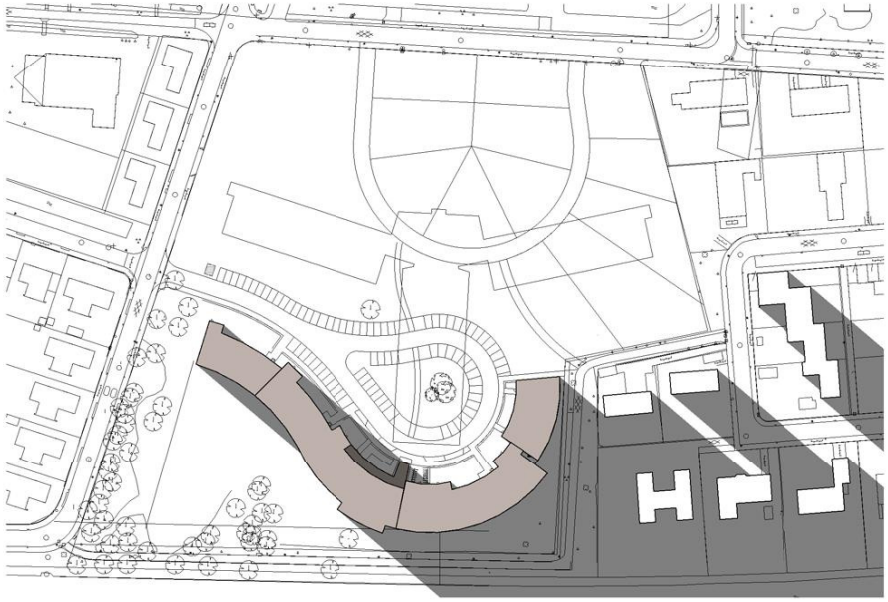
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	05.07u
zonsondergang:	22.10u

Bladnummer : zs-06

21 juni 22.00u bestaand

21 juni 22.00u nieuw

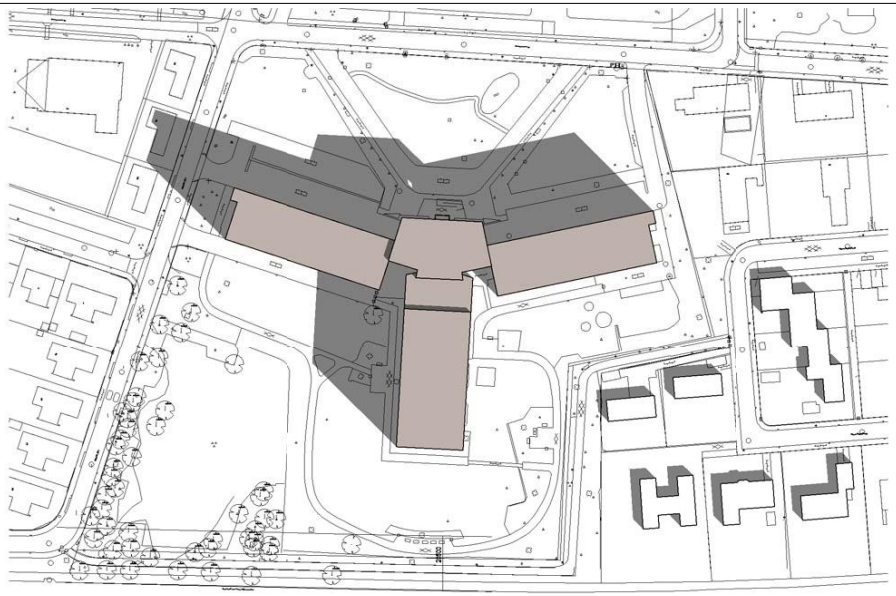
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	05.07u
zonsondergang:	22.10u

Bladnummer : zs-07

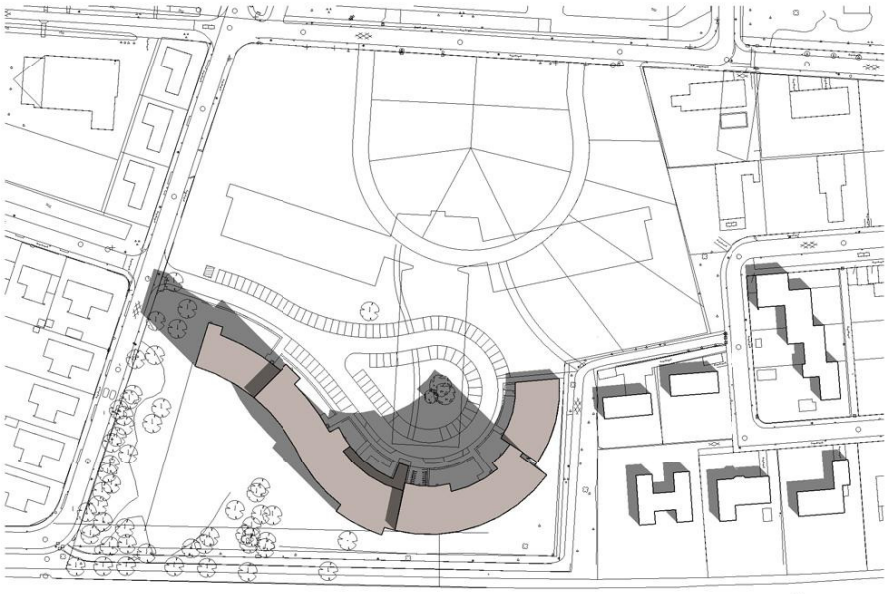
21 sept 8.00u bestaand

21 sept 11.00u bestaand

21 sept 8.00u nieuw

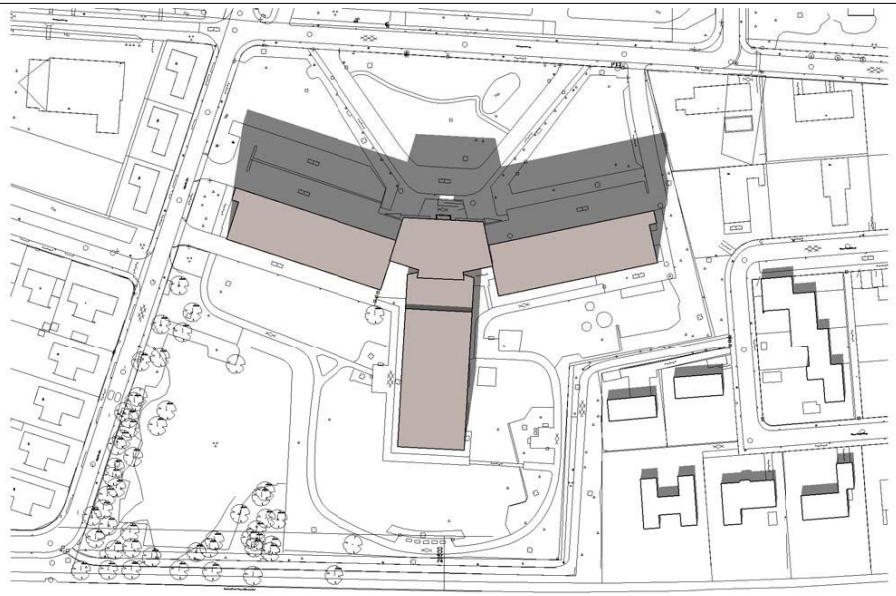

21 sept 11.00u nieuw

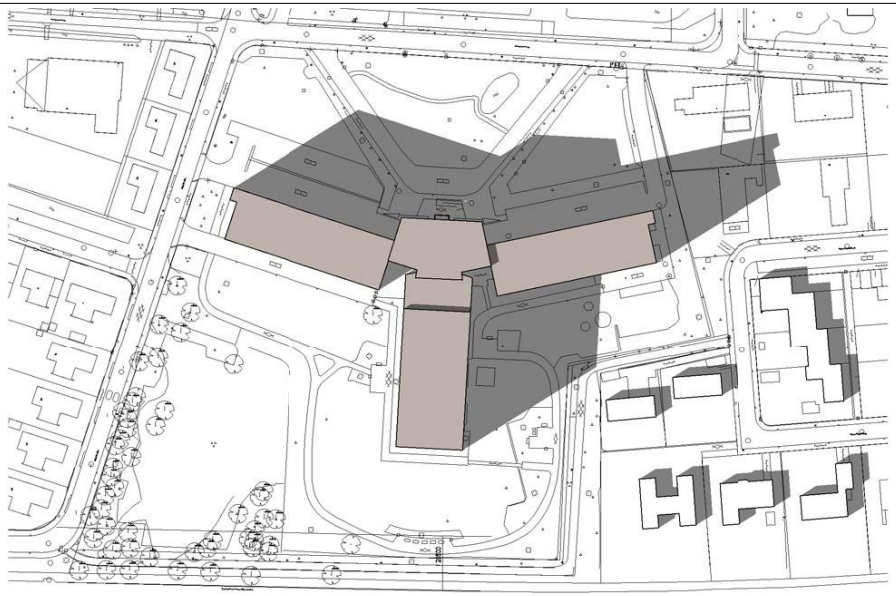
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	07.20u
zonsondergang:	19.38u

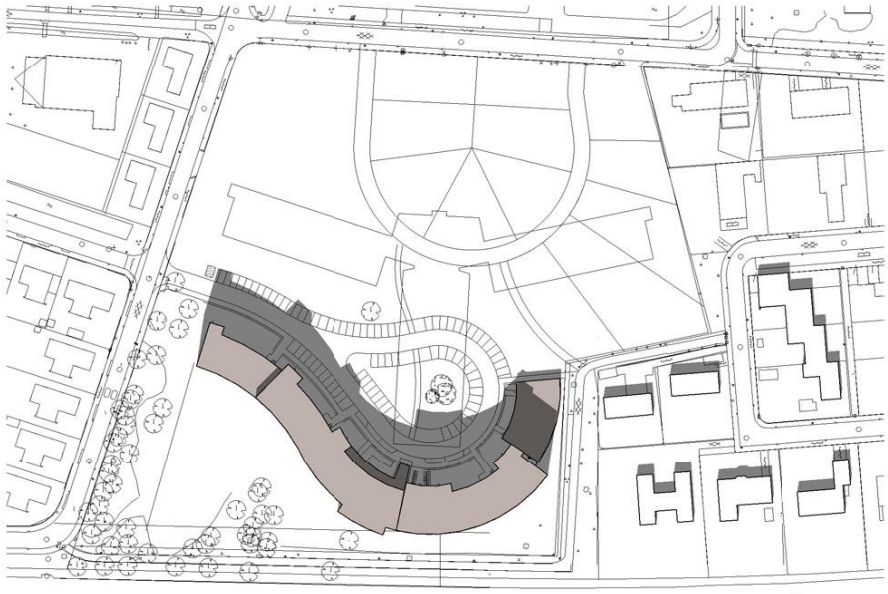
Bladnummer : zs-08

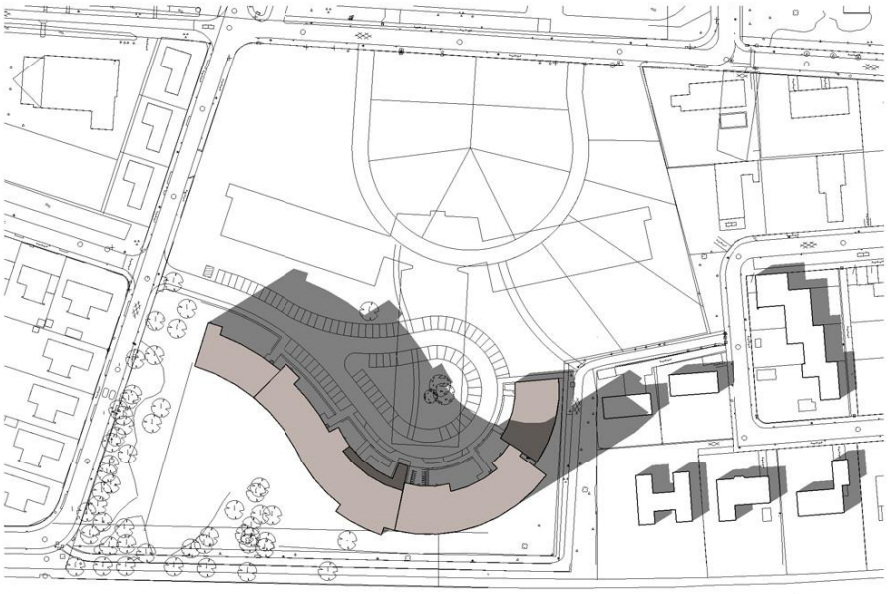
21 sept 14.00u bestaand

21 sept 17.00u bestaand

21 sept 14.00u nieuw

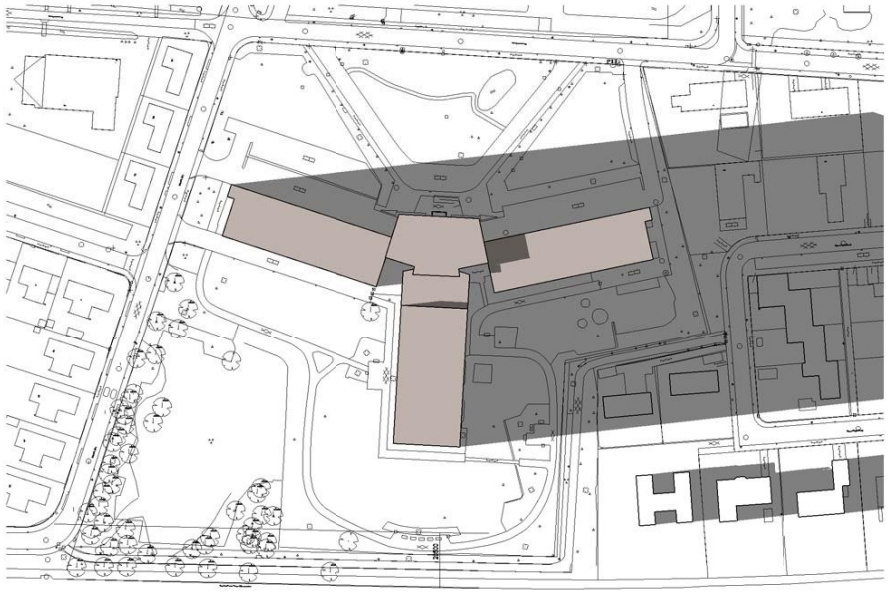

21 sept 17.00u nieuw

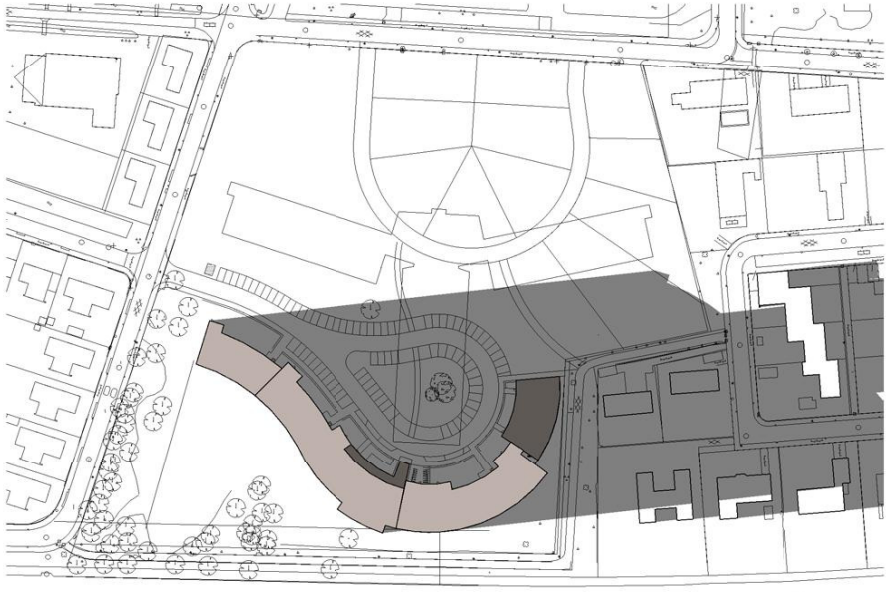
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	07.20u
zonsondergang:	19.38u

Bladnummer : zs-09

21 sept 19.00u bestaand

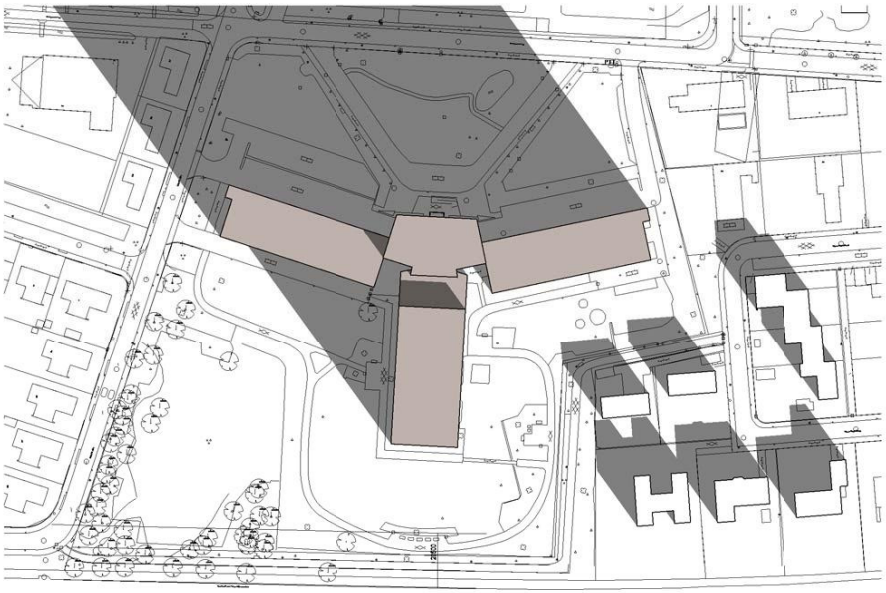

21 sept 19.00u nieuw

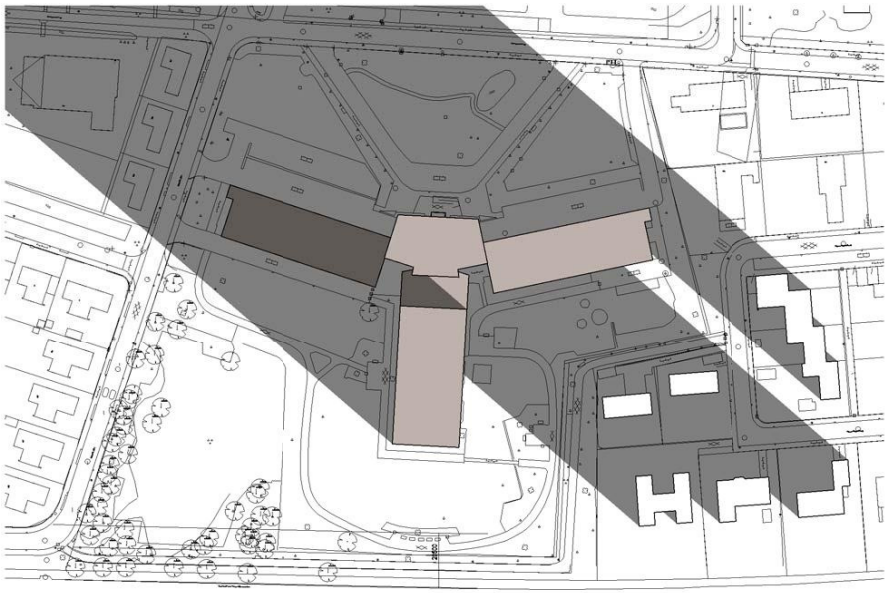
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	07.20u
zonsondergang:	19.38u

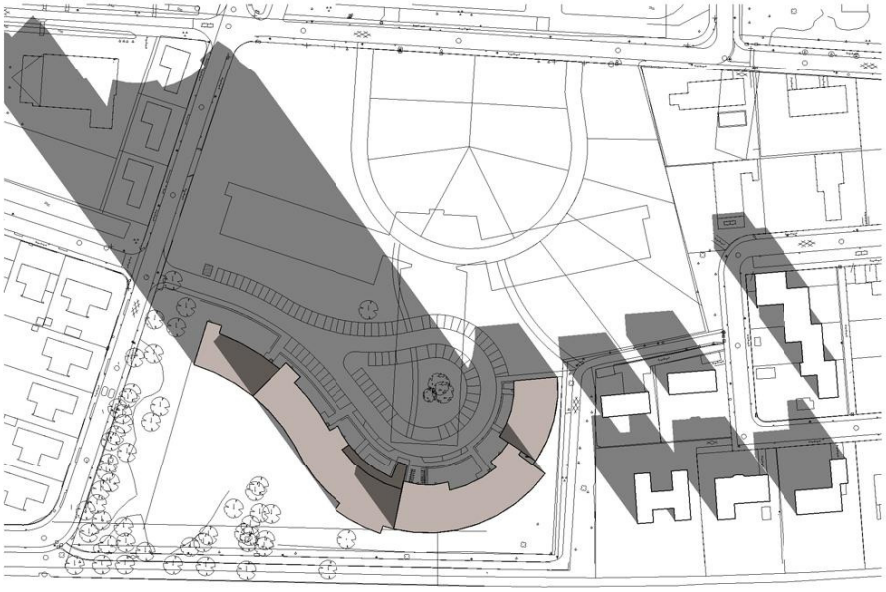
Bladnummer : zs-10

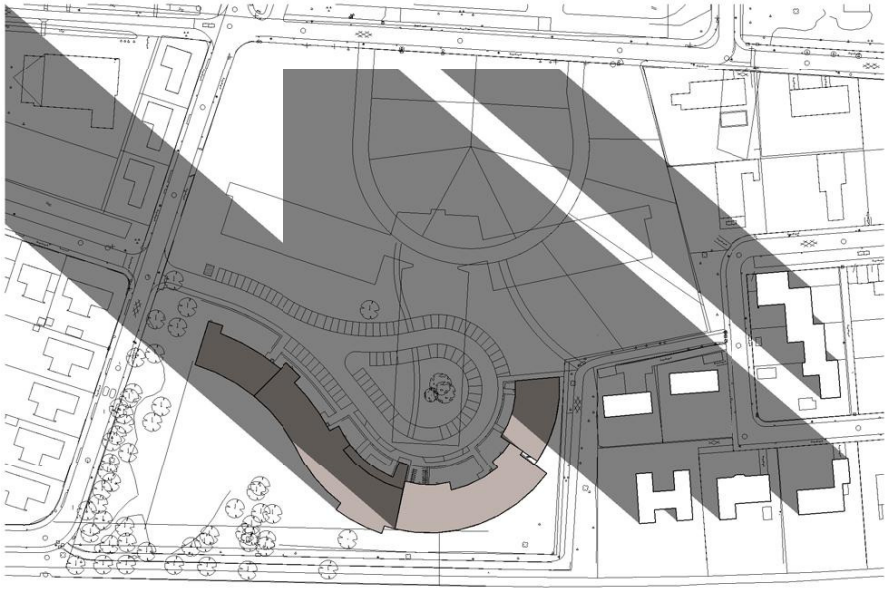
21 dec 9.00u bestaand

21 dec 11.00u bestaand

21 dec 9.00u nieuw

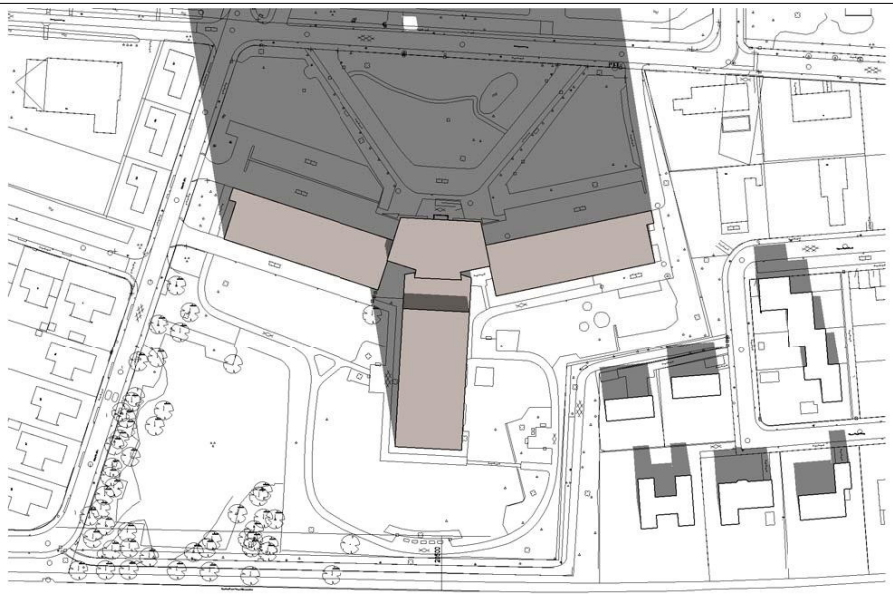

21 dec 11.00u nieuw

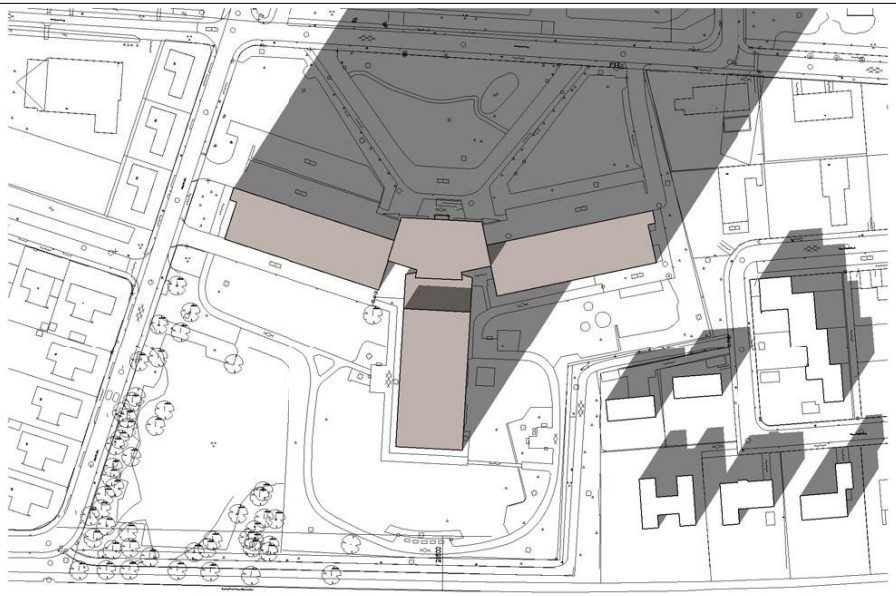
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	08.47u
zonsondergang:	16.23u

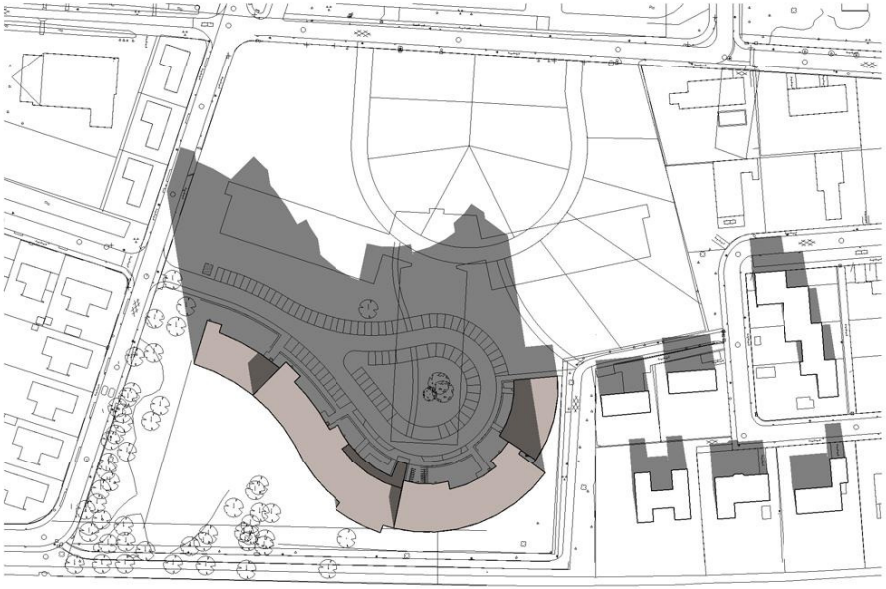
Bladnummer : zs-11

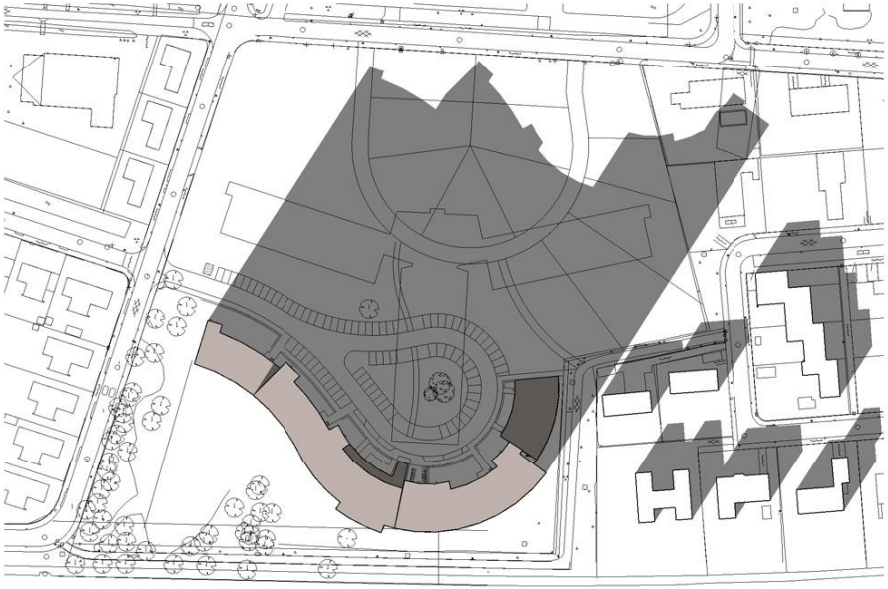
21 dec 13.00u bestaand

21 dec 16.00u bestaand

21 dec 13.00u nieuw

21 dec 16.00u nieuw

bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	08.47u
zonsondergang:	16.23u

Bladnummer : zs-12

Bijlage 3 Ruimtelijke onderbouwing

Ruimtelijke onderbouwing

Nieuw Aldlânstate Leeuwarden

Gemeente Leeuwarden

DEFINITIEF

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Ruimtelijke onderbouwing
Nieuw Aldlânstate Leeuwarden

D E F I N I T I E F

Inhoud

Rapport + bijlagen

8 mei 2019
Projectnummer 129.71.50.01.00

Ruimte voor de leefomgeving

BügelHajema, adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4

1.1 Aanleiding 4

1.2 Beschrijving van het project 4

1.3 Beschrijving van de geldende planologisch-juridische situatie 5

1.4 Leeswijzer 5

2 Toetsing aan de ruimtelijke en functionele structuur 6

2.1 Toets op functie 6

2.2 Beleid 6

2.2.1 Provinciaal beleid/Verordening Romte 2014 6

2.2.2 Vaarwegenverordening Fryslân 2014 6

2.2.3 Gemeentelijk beleid 7

2.3 Welstand 8

2.4 Parkeren/verkeer 9

2.4.1 Parkeren 9

2.4.2 Verkeer 9

3 Toetsing aan de omgevingsaspecten 11

3.1 Milieuzonering 11

3.2 Geluid 12

3.2.1 Rail- en wegverkeerslawaai 12

3.2.2 Industrielawaai 13

3.3 Luchtkwaliteit 13

3.4 Externe veiligheid 14

3.5 Archeologie 15

3.6 Cultuurhistorie en karakteristieke panden 16

3.7 Bodem 16

3.8 Waterparagraaf 17

3.9 Ecologie 18

3.10 Overige 19

3.10.1 Groen 19

3.10.2 Bezonningsstudie 20

3.10.3 Kabels en leidingen 20

3.11 Plan-Mer/Mer-beoordelingsplicht 21

3.12 Ladder voor duurzame verstedelijking 21

4 Uitvoerbaarheid 23
4.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 23
4.2 Economische uitvoerbaarheid 23

5 Conclusie 24

Bijlagen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor deze ruimtelijke onderbouwing is het plan voor de bouw van een nieuw Aldlânstate. Realisatie van het nieuwe gebouw is in strijd met het ter plekke geldende bestemmingsplan Leeuwarden - Aldlân/Pieter Christiaanpark, aangezien de nieuwbouw buiten het geldend bouwvlak is beoogd. Tevens valt de nieuwbouw deels buiten de bestemming 'Wonen' binnen de bestemming 'Groen'. Om af te wijken van de geldende planologisch-juridische regeling dient een ruimtelijke procedure te worden gevolgd, waarbij wordt aangetoond dat ook in de toekomstige situatie sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Hiertoe is deze ruimtelijke onderbouwing opgesteld.

1.2 Beschrijving van het project

Het project betreft de realisatie van een nieuw Aldlânstate op de huidige locatie aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden. Het nieuwe gebouw wordt ten zuiden van de bestaande bebouwing gerealiseerd, zodat tijdens de bouw het huidige gebouw in gebruik kan blijven. Na oplevering van de nieuwbouw zal het bestaande gebouw worden gesloopt. De sloop en eventuele herinrichting van het vrijkomende terrein maken geen deel uit van deze vergunningsaanvraag c.q. de onderbouwing.

Nieuwbouw is gewenst omdat het huidige Aldlânstate niet meer voldoet aan de behoefte van ouderen. Bovendien heeft Aldlânstate te veel appartementen. In de nieuwbouw komen daarom 123 appartementen in plaats van de huidige 230. In onderstaand figuur is een impressie van de beoogde bebouwing weergegeven.

Figuur 1. Impressie nieuwbouw

In deze ruimtelijke onderbouwing wordt aangetoond dat het project zoals hiervoor beschreven op deze locatie aanvaardbaar is.

1.3 Beschrijving van de geldende planologisch-juridische situatie

Aangezien het bestemmingsplan geen afwijkingsmogelijkheid dan wel wijzigingsbevoegdheid kent en geen medewerking kan worden verleend met toepassing van artikel 2.12 lid 1 onder a onder 2° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht jo. artikel 4 van bijlage II van het Besluit omgevingsrecht, kan alleen medewerking aan de aanvraag omgevingsvergunning worden verleend door middel van een planologische procedure; de zgn. 'buitenplanse grote afwijking' waar een ruimtelijke onderbouwing onderdeel van uit maakt.

Voor dit plan is wel een 'verklaring van geen bedenkingen' van de gemeenteraad vereist. De raad heeft een lijst van projecten vastgesteld, waarvoor geen verklaring van geen bedenkingen is vereist. Op 4 juli 2018 heeft de raad van de gemeente Leeuwarden ingestemd met de stedenbouwkundige randvoorwaarden van het project. Het bouwplan voldoet hierdoor aan de criteria zoals gesteld in de lijst van projecten (1.c). Daarmee is de verklaring van geen bedenkingen afgegeven.

In het kader van deze procedure wordt de ontwerp-vergunning met bijlagen voor een periode van zes weken ter visie gelegd.

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidend hoofdstuk wordt het project in hoofdstuk twee getoetst aan de ruimtelijke en functionele structuur. In hoofdstuk 3 vindt een toets aan de omgevingsaspecten plaats. Hoofdstuk 4 gaat in op de uitvoerbaarheid van het project. Tot slot bevat hoofdstuk 5 de conclusie.

2 Toetsing aan de ruimtelijke en functionele structuur

2.1 Toets op functie

Het project betreft de nieuwbouw van de huidige serviceflat Aldlânstate op de huidige locatie. Het nieuwe pand wordt gerealiseerd als woongebouw voor senioren vanaf 55 jaar. Er zullen geen logeerruimtes en verplichte 24-uurs zorg aanwezig zijn. Daarom wordt in de nieuwe situatie niet meer gesproken over een serviceflat. Het huidige gebouw is niet alleen verouderd, maar is ook te groot voor de vraag. Er is gekozen een nieuw gebouw te realiseren, waarin het aantal appartementen wordt teruggebracht van 230 naar 123. De nieuwbouw heeft betrekking op een op deze locatie bestaande functie. Een woongebouw is een passende functie in de woonbuurt Aldlân. Tevens ligt het op korte afstand van het ziekenhuis. Omdat het bovendien gaat om nieuwbouw voor een bestaande functie, is de ontwikkeling op deze locatie passend.

2.2 Beleid

2.2.1 Provinciaal beleid/Verordening Romte 2014

Op 25 juni 2014 hebben Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslân vastgesteld. De verordening stelt regels die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen.

De verordening maakt onderscheid tussen de begrippen bestaand stedelijk gebied en landelijk gebied. Voor bestaand stedelijk gebied geldt dat een grotere mate van beleidsvrijheid wat betreft de ruimtelijke ordening bestaat dan in het landelijk gebied. Onder bestaand stedelijk gebied wordt verstaan: "Het gebied dat de bestaande of bij bestemmingsplan toegelaten en voorziene woon- of bedrijfsbebouwing waaronder mede begrepen de daarbij behorende openbare voorzieningen en verkeersinfrastructuur van een kern bevat, zoals begrensd op de van de verordening deel uitmakende kaarten Begrenzing bestaand stedelijk gebied". De definitie van landelijk gebied sluit daar op aan: "Het gebied buiten het bestaand stedelijk gebied".

Het projectgebied van deze ruimtelijke onderbouwing ligt binnen het bestaand stedelijk gebied, zoals is weergegeven in figuur 2. De nieuwbouw van het woongebouw Aldlânstate past daarmee binnen de beleidsregels uit de Verordening Romte van de provincie Fryslân.

2.2.2 Vaarwegenverordening Fryslân 2014

Op 21 mei 2014 hebben Provinciale Staten de Vaarwegenverordening Fryslân vastgesteld. In de Vaarwegenverordening is onder andere het beheer geregeld van de provinciale vaarwegen en staan de regels voor de veiligheid op het water. In de verordening staan ook de ‘beschermzones’ (ook wel vrijwaringszones) opgenomen. Dit zijn de zones waar niet zomaar gebouwd of gewerkt mag worden zonder toestemming van de provincie.

Langs het Van Harinxmakanaal bestaat een bebouwingsvrije zone van 20 m en een zogenoemde vrijwaringszone van 25 m. Binnen de bebouwingsvrije zone mag niet gebouwd worden. Binnen de vrijwaringszone geldt dat het in principe verboden is om werken te maken, maar indien de instandhouding, de bruikbaarheid en bescherming van het kanaal, zoals mede beoogd in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel c, van de Waterwet en de veiligheid en het vlotte verloop van het scheepvaartverkeer op de vaarweg niet in het geding zijn, dan kan er ontheffing worden verleend.

De vaarwegbeheerder (provincie Fryslân) heeft op 22 februari 2018 een ontheffing voor het onderhavige project verleend.

2.2.3 Gemeentelijk beleid

Afwegingskader Woningbouw Gemeente Leeuwarden (2016)

Voor de komende decennia wordt nog bevolkingsgroei voor de gemeente Leeuwarden voorzien. Deze groei is niet gelijk verdeeld over de hele gemeente en geldt niet voor alle type woningen. De groei is voornamelijk te verwachten in het stedelijke gebied en de uitleglocaties bij Leeuwarden. Voor de meeste dorpen verwachten wij afnemende of stabilisatie van de vraag. De vraag naar woonruimte vormt de basis van het woonbeleid. Het Leeuwarder woonbeleid omvat derhalve verschillende thema's en is vastgelegd in een aantal afzonderlijke beleidsproducten. Met dit actuele beleidskader voor nieuwbouw, biedt de gemeente duidelijkheid aan ontwikkelende partijen over de vraag waar de gemeente wel en waar de gemeente niet aan meewerkt. Er is gekozen voor een flexibel sturingsinstrument dat ruimte biedt om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Dit beleidskader is bedoeld voor zowel de korte termijn (tot 2020) voor De Zuidlanden en Blitsaerd en de middellange termijn (tot 2025) voor de overige ontwikkelingen. Voor deze termijnen zijn met enige zekerheid bevolkingsprognoses te doen waarbinnen veel woningbouwprojecten van start tot realisatie gaan.

Met het afwegingskader woningbouw legt de gemeente voor de komende vijf en tien jaar haar keuzes ten aanzien van woningbouw vast. Eén van deze keuzes is om slechts zeer beperkt mee te werken aan het uitbreiden van het aantal nieuwe zorgwoningen. Een groot deel van de (toekomstige) huishoudens met een zorgvraag woont in een reguliere woning. Voor veel zorgbehoeftigen kan zorg in de woning worden aangeboden en is vanuit dat oogpunt geen verhuisnoodzaak. Hiervoor hoeft dan dus ook geen nieuwbouw gepleegd te worden. Hierbij passend wordt voor de bestaande serviceflat een nieuwbouw gerealiseerd bestaande uit reguliere woonappartementen waar zorg in de woning kan worden aangeboden.

Er bestaat dus geen directe kwantitatieve behoefte om voor zorgbehoeftigen en ouderen in Leeuwarden nieuw te gaan bouwen. De belangrijkste opgave op het gebied van wonen en zorg ligt in het geschikt maken van de bestaande woningvoorraad. Om te voorzien in de toenemende vraag naar verzorgd wonen wil de gemeente zoveel mogelijk bestaande seniorencomplexen benutten indien hierin adequate zorg en dienstverlening is te realiseren. Ook moet de woonkwaliteit voldoende groot zijn om aantrekkelijk te wezen voor ouderen. Met name de aantrekkelijkheid van het huidige gebouw is zeer beperkt, mede vanwege de verouderde voorzieningen en niet voor senioren geschikte afmetingen binnen de bestaande appartementen. In Leeuwarden is er vraag naar ruim 1.100 eenheden

verzorgd wonen. Op dit moment zijn ruim 1.000 woningen in Leeuwarden aangemerkt als verzorgd wonen locatie. Hoewel er geen kwantitatieve vraag is, wordt verwacht dat de kwalitatieve vraag niet in alle bestaande complexen aan te bieden is en er zodoende beperkte ruimte is voor (vervangende) nieuwbouw. Met onderhavig project wordt deze kwaliteitsslag voor Aldlânstate gemaakt. Met het nieuwe woongebouw Aldlânstate wordt voorzien in de kwalitatieve behoefte aan woonappartementen die geschikt zijn voor de doelgroep senioren vanaf 55 jaar. Mocht er al een zorgbehoefte ontstaan dan kan de bewoner dit middels thuiszorg regelen.

Duurzaamheidsvisie (2010)

DUURZAAM LEEUWARDEN, DE STERKE STAD

Leeuwarden bevordert op haar grondgebied actief het verduurzamen van de gemeente. Deze verduurzaming richt zich op een aantal aspecten waaronder energieverbruik, verantwoordelijk watergebruik en waterkwaliteit, ecologie en het beperken van afval. De focus ligt op de thema's energie en water. Op 29-11-2010 is hiervoor de visie *"Duurzaam Leeuwarden, de sterke stad"*, voor de periode tot en met 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Aan dit programma is een uitvoeringsprogramma *"Slim met Energie en Water"* (2011 – 2014) en het programma *"Groen Werkt!"* (2014-2017) gekoppeld.
Het doel van de ambitieuze duurzaamheidsvisie is dat de gemeente in haar energieverbruik kan voorzien zonder gebruik van fossiele brandstoffen. Dit betekent dat in de bestaande woningbouw en bedrijfsgebouwen fors energie bespaard moet worden of dat er duurzaam opgewekte energie gebruikt wordt. Voor nieuwbouw betekent het dat de gemeente verdergaande doelen dan de eisen van het Bouwbesluit nastreeft en dat de gemeente de lijst 'Duurzaam Bouwen' hanteert. Het uitgangspunt hierbij is een scherpere energienorm dan de nationale uitgangspunten. Hierover zijn in het kader van het 'Leeuwarder Bestek' met de Leeuwarder woningcorporaties afspraken gemaakt.

Voor de nieuwbouw van Aldlânstate is rekening gehouden met deze scherpere energienorm. Het project van Aldlânstate voldoet aan de volgende voorwaarden:

- het nieuwe woongebouw wordt gasloos;
- er wordt gebruik gemaakt van een gesloten bronsysteem inclusief warmtepompen voor de warmte- en koude behoefte binnen het gebouw;
- het gebruik van een energiezuinige buitenafwerking voor gevel en kozijnen;
- in het ontwerp is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van zonlicht.

2.3 Welstand

De aanvraag is ter beoordeling voorgelegd aan de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit van Hûs en Hiem. Blijkens haar advies d.d. 11 september 2018 met nummer W17 LWD278-4 is de adviescommissie van oordeel dat het plan, getoetst aan de door de gemeenteraad vastgestelde criteria, voldoet aan redelijke eisen van welstand.

2.4 Parkeren/verkeer

2.4.1 Parkeren

Het woongebouw op de projectlocatie brengt een parkeervraag met zich mee. Ook in de toekomstige situatie dient een voldoende parkeervoorziening voor de bezoekers en bewoners te worden geboden. In het parkeerbeleidsplan gemeente Leeuwarden 2015 heeft de gemeente vastgelegd hoe binnen de gemeente wordt omgegaan met de parkeervraag. Door regulering van het gebruik van parkeerplaatsen wordt bewerkstelligd dat vraag en aanbod van parkeerruimte zoveel mogelijk in evenwicht zijn. Om te voorzien in een voldoende aanbod van parkeerplaatsen is in het parkeerbeleidsplan aan de hand van parkeernormen vastgelegd hoeveel parkeerplaatsen bij de bouw of vergunningsplichtige verbouw van een pand moeten worden gerealiseerd. Uitgangspunt bij de normering is dat parkeren op eigen terrein wordt opgelost.

De gemeente hanteert voor verpleeg- en verzorgingshuizen een parkeernorm van 0,7 parkeerplaatsen per wooneenheid. Het te realiseren gebouw is echter geen verpleeg- en verzorgingshuis, maar een appartementengebouw voor senioren vanaf 55 jaar met een zorgbehoefte die door middel van thuiszorg te regelen is. De mobiliteit van de bewoners van dit gebouw zal gelijk zijn aan de mobiliteit van bewoners van een verpleeg- en verzorgingshuis. Zie voor verdere informatie de memo 'Onderbouwing parkeernorm Aldlânstate' met ref. 1586909-0030 1.0 d.d. 10-02-2017 (zie ook bijlage 8 bij deze toelichting). Het toepassen van de norm op 123 appartementen resulteert in een parkeerbehoefte van 86 parkeerplaatsen.

Naast parkeerplaatsen voor bewoners en medewerkers moet er ook voldoende ruimte zijn voor bezoekers en overige diensten. Hieronder volgt in tabel 1 een kort overzicht van de overige parkeerplaatsen die worden gerealiseerd.

Tabel 1. Overzicht overige benodigde parkeerplaatsen

Personeel	6 parkeerplaatsen
Taxi	per entree 1 parkeerplaats voor kortdurend parkeren, 3 parkeerplaatsen in totaal
Leveranciers	1 parkeerplaats bij de leveranciersingang voor kortdurend parkeren
Nooddiensten	2 parkeerplaatsen voor arts, brandweer of ambulance

In totaal worden er 98 parkeerplaatsen gerealiseerd. Dit aantal parkeerplaatsen zal op eigen terrein worden aangelegd.

2.4.2 Verkeer

Het project betreft de nieuwbouw voor een bestaande functie op deze locatie. Het aantal appartementen in het woongebouw wordt teruggebracht van 230 naar 123 appartementen. Het aantal voertuigbewegingen van en naar de nieuwbouw zal, gezien de kleinere omvang van de nieuwbouw, in de toekomst naar verwachting afnemen. Het gebouw komt het dichtst bij de Beatrixstraat te liggen. De ontsluiting vindt in de toekomstige situatie eveneens op deze weg plaats. De Beatrixstraat is een 30 km weg waarvan de verkeersintensiteit sinds 2012 teruggelopen is van 2.220 motorvoertuigbewe-

gingen per etmaal (mvt/etm) naar 1.820 mvt/etm. Aangenomen kan worden dat de ontsluiting op deze weg geen problemen geeft.

3 Toetsing aan de omgevingsaspecten

3.1 Milieuzonering

Op plaatsen waar industrie of andere bedrijvigheid is kan hinder voor de omgeving ontstaan. Bij nieuwe ontwikkelingen dient daarom voldoende afstand in acht te worden genomen tussen milieubelastende activiteiten (zoals bedrijven) en gevoelige functies (zoals woningen) om hinder en onveilige situaties te voorkomen. Milieuzonering beperkt zich tot de milieuaspecten met een ruimtelijke dimensie: geluid, gevaar, stof en geur. Bij deze aspecten neemt de belasting af naarmate de afstand tot de bron groter wordt.

Ten behoeve van de milieuzonering rond bedrijven, is door de VNG het systeem 'Bedrijven en milieuzonering' ontwikkeld, in de vorm van een bedrijvenlijst waarin de bedrijven zijn gecategoriseerd op hun milieueffecten. Naarmate de milieuhinder toeneemt, loopt de milieu-indeling op van 1 t/m 6. In de VNG publicatie 'Bedrijven en milieuzonering (2009) zijn richtafstanden opgenomen per bedrijfscategorie. Wanneer de afstand tussen een bedrijf en een gevoelig object groter of gelijk is aan de richtafstand die bij de betreffende bedrijfscategorie hoort, is dat een goede aanwijzing dat er geen sprake is van onevenredige bedrijfshinder. De publicatie van de VNG is niet bindend maar is enkel een hulpmiddel. Per bedrijfstype zijn voor elk van de aspecten geur, stof, geluid en gevaar de minimale afstanden aangegeven die in de meeste gevallen kunnen worden aangehouden tussen een bedrijf en woningen om hinder en schade aan mensen binnen aanvaardbare normen te houden.

Het projectgebied behoort tot het omgevingstype 'rustige woonwijk'. In de omgeving is hoofdzakelijk de functie wonen aanwezig.

Het woongebouw kan als een milieugevoelige functie worden beschouwd. Er is in de toekomstige situatie geen sprake van een verpleeghuis of serviceflat, enkel van een woongebouw voor senioren vanaf 55 jaar. Ten noordwesten van het woongebouw is een haarstudio gesitueerd. Op basis van de VNG-publicatie kan een haarstudio worden ingedeeld in de categorie 'Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten' met SBI-2008 code 9602. De activiteit valt onder milieucategorie 1. Voor het aspect geluid geldt een grootste richtafstand van 10 meter. Aan deze richtafstand wordt ruimschoots voldaan.

Conclusie
Er zijn geen belangrijke nadelige milieugevolgen te verwachten ten aanzien van het aspect bedrijfshinder.

3.2 Geluid

3.2.1 Rail- en wegverkeerslawaai

In de Wet geluidhinder (Wgh) is vastgesteld dat, indien in het project geluidgevoelige functies (zoals woningen) zijn voorzien binnen de invloedssfeer van (rail- en weg)verkeerslawaai, akoestisch onderzoek uitgevoerd dient te worden. Binnen een straal van 1 km vanaf het projectgebied zijn geen spoorwegen aanwezig, waardoor geluidshinder vanwege railverkeer in het projectgebied niet speelt. Onderstaand wordt daarom alleen ingegaan op wegverkeerslawaai.

Grote wegen in de omgeving van het projectgebied zijn de Overijsselselaan ten westen en de Aldlândyk ten oosten van de locatie. Beide wegen hebben een geluidzone van 350 m aan weerzijde van de weg. De projectlocatie ligt aan de rand van de geluidzones van beide wegen. De afstand tot de Overijsselselaan is circa 300 m en tot de Aldlândyk is dit circa 250 m. Tussen de nieuwbouw en beide wegen is veel bebouwing aanwezig. Gezien de grote afstand tot beide wegen en de tussenliggende (woon)bebouwing kan redelijkerwijs worden aangenomen dat ter plaatse geen geluidhinder van deze wegen wordt ondervonden.

De wegen in de directe omgeving van het project kennen een snelheidsregime van 30 km/u. Voor 30 km/u wegen is het uitvoeren van een akoestisch onderzoek op grond van de Wet geluidhinder niet nodig. Wel dient de geluidssituatie in het kader van een goede ruimtelijke ordening te worden bezien. Om een goed beeld van de situatie te krijgen is toch een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar wegverkeerslawaai. De resultaten van dit onderzoek, uitgevoerd door Goudappel Coffeng, zijn opgenomen in bijlage 1a.

Het gebouw komt het dichtst bij de Beatrixstraat te liggen. De dichtstbijzijnde vleugel ligt op 21 meter vanaf de as van de Beatrixstraat. Dit is een 30 km weg waarvan de verkeersintensiteit sinds 2012 teruggelopen is van 2220 motorvoertuigbewegingen per etmaal (mvt/etm) naar 1820 mvt/etm. Met 1820 mvt/etm blijft de geluidsbelasting op deze gevel met 44 dB ruim onder de voorkeurswaarde van 48 dB. Het verkeer zou kunnen toenemen tot 4500 mvt om aan de voorkeurswaarde te voldoen. Deze verkeersontwikkeling is niet te verwachten. Geluidhinder van deze weg op het nieuw te bouwen Aldlânstate is daardoor niet aan de orde.

Het nieuwe Aldlânstate is gesitueerd ter hoogte van Constantijnstraat 1. Om de toegenomen geluidsoverlast, als gevolg van reflectie tegen dit gebouw, op deze woning in kaart te brengen heeft de gemeente aanvullende geluidberekeningen gemaakt op basis van de verkeerstellingen uit 2016 en 2017. Zij hebben de berekeningen gemaakt waarmee de toename van het geluid in kaart wordt gebracht in de huidige situatie zonder gebouw en in de nieuwe situatie met het nieuwe Aldlânstate. Deze berekeningen zijn getoetst aan de normering vanuit de Wet geluidhinder. Tot slot gaan zij in op de verkeersontwikkeling op de Beatrixstraat tot nu toe en de verwachte verkeersontwikkeling voor het jaar 2030.

Voor 2016 was de geluidbelasting op de gevel van Constantijnstraat 1, in de huidige situatie, berekend op 49,4 dB. Met het te realiseren Aldlânstate bedraagt de geluidbelasting 49,8 dB. Op basis van de gegevens uit 2016 is er sprake van een toename van 0,4 dB. De geluidbelasting zit in beide situaties boven de voorkeurswaarde voor verkeerslawaai van 48 dB. De toename van 0,4 dB blijft echter onder de maatschappelijk aanvaardbare toename van 1,5 dB, dat toegepast wordt bij reconstructies van een weg. In 2017 voldoet het geluidniveau in beide gevallen (zonder en met Aldlânstate) aan de voorkeurswaarde van 48 dB. De oorzaak hiervan is dat er in 2017 gemiddeld ongeveer 200 mvt/etm minder langs reden en het aandeel midden zwaar en zwaar verkeer is afgenomen.

Op basis van het bovenstaande wordt er nu al voldaan aan de voorkeurswaarde voor verkeerslawaai van 48 dB zoals gesteld in de Wet geluidhinder en dat de toename van het geluid als gevolg van het nieuwe Aldlânstate gebouw zo gering is dat dit binnen de maatschappelijk aanvaardbare marge van 1,5 dB blijft. Daarnaast is de verwachting voor de toekomst dat het geluidsniveau als gevolg van dalende verkeersintensiteiten nog verder zal afnemen. Als bijlage 1b zijn de aanvullende geluidberekeningen Constantijnstraat 1 bij deze ruimtelijke onderbouwing gevoegd.

Het project voldoet aan de gestelde eisen omtrent wegverkeerslawaai.

3.2.2 Industrielawaai

In de omgeving van het project is industrielawaai ten gevolge van gezoneerde bedrijventerreinen niet aan de orde.

3.3 Luchtkwaliteit

De Wet milieubeheer (Wm) voorziet onder meer in een gebiedsgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Luchtkwaliteitseisen vormen onder de Wm geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen als een van onderstaande situaties van toepassing is:

- er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- een project (al dan niet per saldo) leidt niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL;
- een project draagt ‘niet in betekenende mate’ bij aan de luchtverontreiniging.

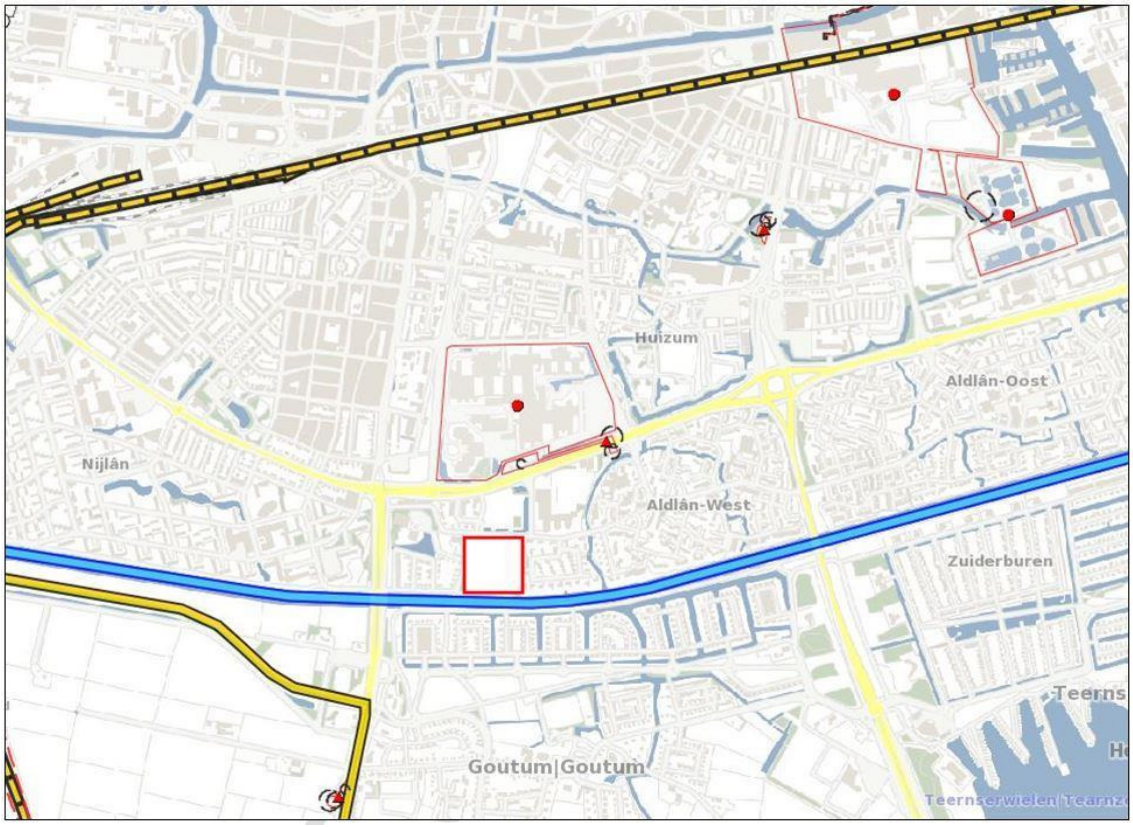
Het project betreft de nieuwbouw voor een bestaande functie op deze locatie. Het aantal appartementen in het woongebouw wordt teruggebracht van 230 naar 123 appartementen. Het aantal voertuigbewegingen van en naar het woongebouw zal, gezien de kleinere omvang van de nieuwbouw, in de toekomst naar verwachting afnemen. Het project leidt derhalve per saldo niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. De luchtkwaliteitseisen vormen geen belemmering voor het onderhavige project.

3.4 Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door:

- het gebruik, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);
- het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, wegen, waterwegen en spoorwegen);
- het gebruik van luchthavens.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico's voor de burger door voornoemde activiteiten. Om na te gaan of voor het projectvoornemen ook aandachtspunten op het vlak van externe veiligheid aanwezig zijn, is de risicokaart geraadpleegd. Op basis van de risicokaart kan worden geconcludeerd dat in de nabijheid van het projectgebied geen risicobronnen zoals risicovolle bedrijven (Bevi-inrichtingen), transportroutes voor gevaarlijke stoffen over spoor- en vaarwegen en buisleidingen voor het transport van gevaarlijke stoffen aanwezig zijn.

Figuur 2. Fragment Risicokaart, projectgebied met rood kader weergegeven (bron: Risicokaart.nl)

Ten noorden van het projectgebied zijn het ziekenhuis en een LPG verkooppunt gelegen. Het ziekenhuis ligt op een afstand van circa 200 meter en het LPG verkooppunt op een afstand van ruim 400 meter. Voor het ziekenhuis geldt een PR 10^{-6} van 0 meter. Voor het LPG verkooppunt geldt een PR 10^{-6} van 15 meter. Het projectgebied ligt buiten de invloedzone van beide inrichtingen.

Aan de zuidzijde van de projectlocatie ligt het Van Harinxmakanaal. Op de risicokaart is voor het Van Harinxmakanaal het ramptype 'Ongeval op water' weergegeven. Bij dit ramptype gaat het om eventuele grote ongevallen met: passagiersschepen en veerponten, op zee of op het binnenwater (brand, aanvaring, zinken of kapseizen). Langs het Van Harinxmakanaal geldt echter geen invloedszone.

In de omgeving van de projectlocatie vindt plaatselijk vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg (Aldlânsdyk, Overijsselseweg en Hendrik Algraweg) plaats. De projectlocatie ligt daardoor binnen 200 m van een transportroute voor gevaarlijke stoffen over de weg en binnen het invloedsgebied van 355 m voor vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg uit categorie GF3. Hierdoor is een verantwoording van het groepsrisico nodig. In dit kader is het van belang dat het project betrekking heeft op een reeds bestaande functie op deze locatie, die zich bevindt aan de rand van het invloedsgebied. Het aantal bestaande appartementen wordt met de ontwikkeling van 230 teruggebracht naar 123. In de toekomstige situatie zullen hierdoor minder mensen op deze locatie verblijven. Het groepsrisico neemt derhalve af. Tevens zal door het gebruik van de Haak om Leeuwarden het vervoer van gevaarlijke stoffen door de bebouwde kom waar mogelijk worden gemeden.

Conclusie
Voor het aspect externe veiligheid zijn geen belangrijke nadelige gevolgen te verwachten. Evenmin leidt het projectvoornemen zelf tot externe veiligheids- of milieurisico's.

3.5 Archeologie

Met het verdrag van Malta en als gevolg daarvan het nieuwe archeologische bestel, is het rijksbeleid erop gericht om het archeologisch erfgoed te behouden in de bodem. In de bestemmingsplannen en ruimtelijke onderbouwingen moet een archeologieparagraaf worden opgenomen. De archeologische verwachtingswaarde en vindplaatsen moeten in beeld worden gebracht. Voor gebieden met een archeologische verwachtingswaarde geldt een archeologische onderzoeksplicht.

De gemeente heeft met de beleidsnota Archeologische Monumentenzorg Leeuwarden 2014 haar archeologische koers vastgesteld en uitgezet. De archeologische waardenkaart Leeuwarden maakt hier deel van uit. Op deze kaart is aangegeven dat de projectlocatie op het gebied van archeologie is vrijgegeven (lichtgroene kleur). Het doen van archeologisch onderzoek is voor dit project daardoor niet nodig.

Figuur 3. Uitsnede Archeologische waardenkaart Leeuwarden (14 februari 2017)

3.6 Cultuurhistorie en karakteristieke panden

Met ingang van 1 januari 2012 is het gewijzigde Besluit ruimtelijke ordening (Bro) in werking getreden. Het voorstel tot wijziging is een uitvloeisel van de Beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg (MoMo) uit 2009. Bij het opstellen van ruimtelijke plannen moet een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.

Op de projectlocatie zijn geen cultuurhistorische waarden of karakteristieke panden aanwezig.

3.7 Bodem

Uitgangspunt ten aanzien van de bodemkwaliteit is dat deze bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zodanig goed moet zijn dat er geen risico's voor de volksgezondheid bestaan bij het gebruik van het projectgebied voor wonen of een andere functie. De bodemkwaliteit in het projectgebied is onderzocht door AnteaGroup. In het rapport "Verkennend bodemonderzoek terrein serviceflat Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden" (AnteaGroup, 13 september 2017) zijn de onderzoeksresultaten opgenomen. Dit rapport is opgenomen in bijlage 2. Op grond van het gedane onderzoek wordt geen aanleiding gezien tot het uitvoeren van een vervolgonderzoek. Ter plaatse van de locatie is geen bodemverontreiniging van betekenis aangetoond wat betreft de parameters uit het standaardpakket. De kans op de aanwezigheid van asbestverdachte materialen wordt zeer klein geacht, door de geringe mate van bijmenging van puin in de opgeboorde grond. Met betrekking tot graven in verontrei-

nigde grond is met betrekking tot een deel van de bovengrond de basisklasse uit de CROW132 van toepassing. Voor de overige onderzochte grond zijn geen veiligheidsmaatregelen van toepassing. De genoemde veiligheidsmaatregelen zullen bij uitvoering van de werkzaamheden in acht worden genomen.

Uit het onderzoek blijken geen bezwaren tegen het bewonen van de onderzochte grond. Het project wordt door dit aspect niet in de uitvoering belemmerd.

3.8 Waterparagraaf

In de toelichting op ruimtelijke plannen dient een waterparagraaf te worden opgenomen van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie. In de zogenaamde waterparagraaf dient uiteengezet te worden of en in welke mate het plan in kwestie gevolgen heeft voor de waterhuishouding, dat wil zeggen het grondwater en het oppervlaktewater. Het is de schriftelijke weerslag van de zogenaamde watertoets.

Op 19 mei 2017 is voor het project een watertoets aangevraagd. Op 23 mei 2017 is een wateradvies van het Wetterskip ontvangen. Hieruit is gebleken dat het projectgebied niet wordt beschermd door een regionale waterkering. Het projectgebied wordt daardoor niet beschermd tegen hoge waterstanden in de Friese boezem. Er dient rekening te worden gehouden met het maatgevend boezempeil van -0,04 m NAP. Dit peil, behorend bij een situatie met een kans van voorkomen van 1/100 per jaar, mag tot 1 meter voor de gevel voorkomen. In dit geval is de drooglegginsnorm de maatgevende norm. Gezien de hoogteligging (tussen de +0,30 m NAP en + 1,60 m NAP) en het boezempeil voldoet het plan aan de drooglegginsnorm. Daarbij wordt wel geadviseerd ook rekening te houden met voldoende ontwateringsdiepte om eventueel grondwateroverlast te voorkomen. Indien het voor de realisatie van de nieuwbouw nodig is het grondwater te verlagen, is een watervergunning of melding nodig. Ook op het lozen van onttrokken grondwater is de meldingsplicht van toepassing.

Het project ligt binnen de beschermingszonde van het Van Harinxmakanaal. Er moet rekening worden gehouden met de beschermingszone van 5 meter langs de watergang. Voor werkzaamheden binnen deze beschermingszone is een watervergunning nodig. Het project leidt niet tot ingrepen binnen de beschermingszone.

Het Wetterskip vraagt in het wateradvies aandacht voor klimaatadaptie. Kansen moeten worden benut om het gebied klimaatrobuust in te richten. Zo is het mogelijk om het bebouwd gebied beter bestand te maken tegen hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en de gevolgen van een mogelijke overstroming. Bij de inrichting van het projectgebied kan hier op worden geanticipeerd door bijvoorbeeld het percentage verhard oppervlak te verminderen en het project gebied groener in te richten. Ook wordt in het wateradvies aandacht besteed aan standaard maatregelen in relatie tot de waterkwaliteit. Het gaat om het bouwen met milieuvriendelijke en duurzame materialen. Het gebruik van uitlogende materialen moet worden voorkomen. Daarnaast is een uitgangspunt om regenwater en rioolwater zoveel mogelijk gescheiden af te voeren om overstorten van rioolwater en

belasting van de rioolwaterzuivering te beperken. Voor de volledigheid is het wateradvies opgenomen in bijlage 3.

Het project is binnen de door het Wetterskip gestelde kaders uit te voeren.

3.9 Ecologie

Met de afwijking dient rekening te worden gehouden met het beleid en de wetgeving ten aanzien van de natuurbescherming. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. Uitgangspunt is dat met beide geen strijdigheid ontstaat.

Op de projectlocatie is ecologisch onderzoek uitgevoerd door Altenburg & Wymenga. Dit onderzoek wordt hieronder aangehaald en is opgenomen in bijlage 4a.

“Op basis van het gedane onderzoek blijkt aanvullend onderzoek naar de aan-/afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen noodzakelijk om te bepalen hoe de herontwikkeling van Aldlânstate zich verhoudt tot de Wet natuurbescherming (gebiedsbescherming en soortbescherming). Onderzoek tot nu toe heeft al uitgewezen dat in elk geval een ontheffing volgens de Wnb ten aanzien van vleermuizen noodzakelijk is. De uiteindelijke reikwijdte van de ontheffing is afhankelijk van de resultaten van het vervolg van het vleermuisonderzoek dat in 2018 wordt uitgevoerd.

Ten aanzien van overige beschermde natuurwaarden veroorzaakt de herontwikkeling geen knelpunt met de ecologische wet- en regelgeving, mits verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen. In het onderzoeksrapport staat beschreven hoe aan die voorwaarde kan worden voldaan.”

Het aanvullend onderzoek is uitgevoerd door Altenburg & Wymenga. De rapportage is opgenomen in bijlage 4b bij deze ruimtelijke onderbouwing. Het gedane onderzoek wijst uit dat zes balts-/paarverblijfsplaatsen van vleermuizen (Ruige- en Gewone dwergvleermuis) in het plangebied aanwezig zijn. Vijf hiervan gaan verloren door de voorgenomen sloop. Om een conflict met de Wet natuurbescherming te voorkomen, dient voorafgaand aan de werkzaamheden een ontheffing te zijn verkregen.

Op basis van alle uitgevoerde onderzoeken is in maart 2018 een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het project aangevraagd. Deze is op 3 juli 2018 door GS van Fryslân verleend (ref.nr. 01528143).

Met inachtneming van de bovenstaande voorwaarden wordt het project vanwege het aspect ecologie niet in de uitvoering belemmerd.

3.10 Overige

3.10.1 Groen

GROENKAART

In 2009 is de Groenkaart vastgesteld. De Groenkaart geeft op hoofdlijnen inzicht in de situatie van de groene openbare ruimte. In het beleidsdocument worden voorzetten gedaan voor verbetering van de groenstructuur en het realiseren van ontbrekende schakels. Ook wordt ingegaan op het belang van de groene openbare ruimte bij nieuwe initiatieven en planvorming.

GROENCOMPENSATIE BIJ PLANONTWIKKELING

De groene openbare ruimte is een volwaardige functie, die een gelijkwaardig belang heeft naast andere stedelijke belangen. Daarom geeft de Groenkaart ook de handelswijze aan bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen welke groencompensatie waarborgt. Bij functieverandering en planontwikkelingen wordt inzichtelijk gemaakt welke rol het groen speelt en op welke wijze het groen in de plannen een plaats heeft gekregen.

Voor deze werkwijze is een handelwijze opgesteld die bestaat uit maximaal 5 stappen:

1. Wanneer bij planvorming openbaar groen - dat in beheer is bij de gemeente – moet worden ‘ingeleverd’, wordt dit uitgedrukt in een bedrag. Een bedrag dat bestaat uit de aanlegkosten, vermeerderd met de beheerskosten over een periode van 15 jaar.
2. Bij voorkeur wordt binnen het projectgebied eenzelfde oppervlakte en kwaliteit aan groen gecompenseerd.
3. Wanneer dit niet mogelijk is, wordt de vastgestelde waarde besteed aan nieuwe groeninrichting binnen het projectgebied zelf met minder oppervlak en meer kwaliteit.
4. Wanneer dit niet mogelijk is, wordt het geld bestemd voor een investering in het groen in de naaste omgeving.
5. Tot slot kan de gemeente gemotiveerd het bedrag inzetten voor groen elders in de stad, wanneer daarmee meer effect is te behalen dan lokale compensatie.

In de omgeving van de projectlocatie is veel groen in de buurt aanwezig. Rondom het terrein staat veel groen in de vorm van bosschage en grote bomen. Voor de uitstraling van de projectlocatie is belangrijk dat dit groen zoveel mogelijk behouden blijft. Dit geldt zeker voor de grote bomen langs het wandelpad langs het Van Harinxmakanaal. Deze blijven in het plangebied behouden. Om het terrein toegankelijk te maken voor de bouw wordt wel een vijftal bomen langs de Beatrixstraat gekapt. Deze bomen worden langs de Beatrixstraat door het planten van nieuwe bomen gecompenseerd.

Langs de Beatrixstraat, richting het Van Harinxmakanaal, bevindt zich een buurtspeelveld, dat in samenwerking met de gemeente ingericht mag worden. Deze grond is niet in eigendom van de ontwikkelende partij en vormt derhalve geen onderdeel van de bouwlocatie. Na realisatie van de nieuwbouw wordt vanuit de tuin van Nieuw Aldlânstate wel nadrukkelijk verbinding gelegd met deze

buurttuin. Ook wordt er voor gezorgd dat het wandel- en fietspad langs het Van Harinxmakanaal behouden blijft.

MONUMENTALE EN WAARDEVOLLE BOMEN
In juni 2008 is de “Beleidsregel monumentale en waardevolle bomen” vastgesteld. De ongeveer 1400 monumentale en waardevolle bomen zijn beschermd en er geldt een aparte “kapvergunningprocedure” voor. Binnen het projectgebied zijn geen monumentale of waardevolle bomen aanwezig.

3.10.2 Bezonningsstudie

Voor de nieuwe bebouwingssituatie op de projectlocatie is een bezonningsstudie uitgevoerd (ook wel schaduwstudie genoemd). Deze studie is opgenomen in bijlage 5.

In de bezonningsstudie is inzichtelijk gemaakt in hoeverre in de toekomstige situatie sprake zal zijn van schaduwwerking op naburige percelen in vergelijking met de eerdere bebouwingssituatie op de locatie (het huidige gebouw van Aldlânstate). Bij de bezonningsstudie is een voorstelling gemaakt van de schaduwwerking in diverse jaargetijden en op verschillende tijdstippen. Wat betreft schaduwwerking van bouwplannen gelden verder geen wettelijke regels waar aan getoetst kan en moet worden. Evenwel blijken er in de bezonning slechts geringe negatieve verschillen te zijn tussen de eerdere situatie versus de voorgestane situatie. Enkele woningen ondervinden gedurende een beperkte periode in het jaar een aantal uren per dag meer schaduwwerking op de gevel of in de tuin vanwege de veranderde positionering van het gebouw. In de meeste gevallen neemt de schaduwwerking van het gebouw op omliggende percelen af. Er is geen sprake van een onaanvaardbare verslechtering van de situatie.

3.10.3 Kabels en leidingen

Planologisch relevante leidingen in het projectgebied is de hoofdwaterleiding langs de Beatrixstraat. In het huidige bestemmingsplan is een beschermingszone van 5 m aan weerszijde van de leiding vastgelegd met de dubbelbestemming Leiding – Water. Deze strook is bedoeld voor de hoofdwaterleiding, alsmede het onderhoud en beheer daarvan. Voor verschillende werken, geen gebouw zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist. Het gaat om:

- het egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
- het uitvoeren van graafwerkzaamheden;
- het in de grond drijven van voorwerpen;
- het aanleggen van oppervlakteverhardingen;
- het planten van bomen en het aanbrengen van andere beplantingen.

De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien hierdoor geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het doelmatig functioneren van de betreffende leiding.

Het project leidt tot enkele ingrepen binnen deze beschermingszone. Het gaat om graafwerkzaamheden en het aanleggen van oppervlakte verharding vanwege de nieuwe ontsluiting op de Beatrix-

straat. Het is niet aannemelijk dat het doelmatig functioneren van de leiding hierdoor in het geding komt, en een omgevingsvergunning niet zou kunnen worden verleend.

3.11 Plan-Mer/Mer-beoordelingsplicht

Voor activiteiten op de D-lijst onder de drempelwaarde geldt dat een zogenaamde “vormvrije m.e.r.-beoordeling” moet worden doorlopen. Op grond van art. 5 van het Besluit milieueffectrapportage moet worden onderzocht of de activiteit (naar verwachting) leidt tot belangrijke negatieve milieueffecten, die tot het doorlopen van een (formele) m.e.r.-beoordeling dan wel m.e.r.-procedure noodzaken. In dit kader is een aanmeldnotitie voor dit project opgesteld. Het bevoegd gezag heeft hierover een separaat besluit genomen. Onder kenmerk Z206539-2019 is op 5 februari 2019 besloten dat geen nader onderzoek van milieueffecten in het kader van een uitgebreide m.e.r.-procedure noodzakelijk is. De aanmeldnotitie is bedoeld om het college in overweging te geven om voor het project de verplichting tot het doorlopen van een uitgebreide m.e.r.-procedure op te leggen. Gezien de aard van het project en de beperkte milieueffecten, ligt een collegebesluit om de uitgebreide m.e.r.-procedure te volgen niet voor de hand.

3.12 Ladder voor duurzame verstedelijking

In het besluit ruimtelijke ordening (Bro) is de verplichting opgenomen om in het geval van een nieuwe stedelijke ontwikkeling in de toelichting een onderbouwing op te nemen van nut en noodzaak van de nieuwe stedelijke ruimtevraag en de ruimtelijke inpassing. Hierbij wordt uitgegaan van de “ladder voor duurzame verstedelijking”.

De ladder voor duurzame verstedelijking is ingericht voor een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten waardoor de ruimte in stedelijke gebieden optimaal benut wordt. De “stappen van de ladder” worden in artikel 3.1.6 lid 2 Bro als volgt omschreven:
“De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.”

Op grond van artikel 5.20 Bor is artikel 3.1.6 Bro eveneens van toepassing voor een omgevingsvergunning die wordt verleend met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3° van de Wabo.

Voordat deze voorwaarden echter een rol van betekenis spelen, moet eerst de voorvraag worden beantwoord of inderdaad sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Het begrip ‘stedelijke ontwikkeling’ is daarbij als volgt gedefinieerd: ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen (artikel 1.1.1 lid 1 onder i van het Bro).

Het projectvoornemen voorziet in de nieuwbouw van de bestaande serviceflat Aldlânstate. Woningbouw is een stedelijke ontwikkeling als bedoeld in het Bro.

Of er ook sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling wordt bepaald door de aard en omvang van de ontwikkeling in relatie tot de omgeving. Hierbij geldt dat een voorziene ruimtelijke ontwikkeling voldoende substantieel dient te zijn om als stedelijke ontwikkeling te kunnen worden aangemerkt. In het Bro is geen ondergrens voor de minimale omvang vastgelegd. Uit jurisprudentie blijkt dat voor woningbouwlocaties vanaf twaalf woningen sprake is van een stedelijke ontwikkeling die ladderplichtig is. In onderhavig geval betreft het nieuwbouw voor reeds bestaande appartementen, op de huidige locatie. Het aantal teruggebouwde appartementen is ongeveer 100 minder dan voorheen. Derhalve is geoordeeld dat in onderhavig geval geen sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling zoals bedoeld in het kader van de ladder voor duurzame verstedelijking. De ladder is voor dit project niet doorlopen. Er kan van uitgegaan worden dat het project voldoet aan de criteria van een duurzame stedelijke ontwikkeling.

4 Uitvoerbaarheid

4.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Initiatiefnemer heeft de directe omwonenden en bewoners nauw bij de planvorming betrokken. Er zijn twee informatieavonden geweest (beide druk bezocht) en er wordt gecommuniceerd over het project via de nieuwsbrief en facebook. Over concrete vragen of bezwaren is rechtstreeks contact. Tevens hebben de stedenbouwkundige uitgangspunten ter inzage gelegen. De hierop ontvangen zienswijzen zijn los van deze onderbouwing beantwoord, maar waar nodig in deze ruimtelijke onderbouwing verwerkt.

De aanvraag omgevingsvergunning doorloopt de in de Wabo voorgeschreven procedure. Dit betekent dat de aanvraag gedurende zes weken ter inzage ligt voor zienswijzen. Tijdens deze periode bestaat voor een ieder de mogelijkheid voor het indienen van zienswijzen. Aan de hand van de ingekomen zienswijzen kan het plan eventueel worden aangepast. De indieners van de zienswijzen worden hiervan op de hoogte gehouden. Tegen de omgevingsvergunning is beroep mogelijk bij de rechtbank en hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

4.2 Economische uitvoerbaarheid

De ambtelijke kosten worden gedekt uit leges en een overeenkomst ambtelijke kosten gesloten tussen initiatiefnemer en gemeente Leeuwarden. De eventuele planschade wordt betaald door de initiatiefnemer. Voorts wordt het project volledig gefinancierd door de initiatiefnemer en er is geen aanleiding om te veronderstellen dat deze niet over voldoende financiële middelen beschikt om dit project te realiseren.

5 Conclusie

Het te realiseren project past goed in de ruimtelijke structuur van de omgeving en past in het ruimtelijk beleid van de gemeente Leeuwarden. Nu er ook voor het overige geen redenen zijn waarom niet kan worden meegewerkt, is de afwijking van het bestemmingsplan aanvaardbaar. Om deze redenen kan worden meegewerkt aan dit verzoek door af te wijken van het geldende bestemmingsplan.

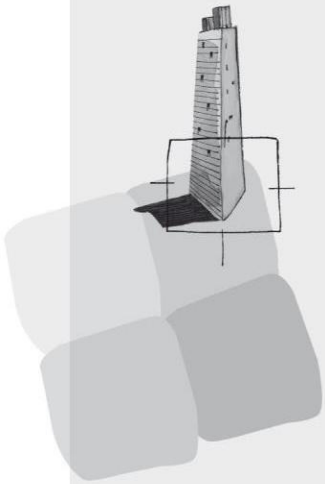
Colofon

Opdrachtgever
HEVO B.V.

Rapport
BügelHajema Adviseurs b.v.

Projectleiding
BügelHajema Adviseurs b.v.

Projectnummer
129.71.50.01.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden
T 058 215 25 15
F 058 215 91 98
E leeuwarden@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

Bijlagen

Ruimtelijke onderbouwing

Nieuw Aldlânstate Leeuwarden

Bijlage 1a. Akoestisch onderzoek

Wegvaknaam : Beatrixstraat

Opmerkingen :

Situatie: 2016
Etm intens.:1820 mvt/etm (tellingen nov 2016)
Daguur: 7,4% 94,4lv 3,8mz 1,9zv
Av. uur: 2,2 96,2lv 3,2mz 0,6zv
Na. uur: 0,3 96,0lv 4,0mz 0,0zv
Wegdek: referentie wegdek

richting Hoeksterpad
Daguur: 6,4% 94,9lv 2,9mz 2,2zv
Av. uur: 4,5 99,0lv 0,0mz 1,0zv

Rekenmethode : RMG 2012

LEQ contouren op basis van Lden

Waarnemers **Geluidbelasting (Cumulatief)**

Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Lden
1,8	45,01	39,02	30,68	45,01	43,79
4,5	45,70	39,70	31,36	45,70	44,48

Leq-contouren op 1,8 [m] : **48,0 dB :** 11,8 [m] **53,0 dB :** 4,8 [m]
58,0 dB : 1,3 [m] **63,0 dB :** 0,0 [m]

Rijlijnen

Naam	Rijlijn		
Wegdekverharding	referentiewegdek		
Vaste correctiewaarde	0,0		
Hoogte wegdek [m]	0,0		
Afstand tot waarnemer [m]	21,0		
Afstand hard [m]	6,0		
Afstand tot obstakel	0,0		
Afstand tot kruispunt	0,0		
Zichthoek [grad]	127,0		
Objectfractie	0,50		
Correctie Art. 110g Wgh	-5,0		
Etmaalintensiteit	1820		
Snelheid	30		
Snelh. vv.	30		
	Dag	Avond	Nacht
Gem. perc. p/uur	7,40	2,20	0,30
Motoren	0,0	0,0	0,0
Personenauto's	94,3	96,2	94,0
Midzwaar vrachtverkeer	3,8	3,2	6,0
Zwaar vrachtverkeer	1,9	0,6	0,0
Bromfietsen/uur	0	0	0
Uurintensiteit trams	---	---	---
Emissie	65,72	59,73	51,39

Wegvaknaam : Beatrixstraat

Opmerkingen :

Situatie: 2016
Etm intens.:4500 mvt/etm
Daguur: 7,4% 94,4lv 3,8mz 1,9zv
Av. uur: 2,2 96,2lv 3,2mz 0,6zv
Na. uur: 0,3 96,0lv 4,0mz 0,0zv
Wegdek: referentie wegdek

richting Hoeksterpad
Daguur: 6,4% 94,9lv 2,9mz 2,2zv
Av. uur: 4,5 99,0lv 0,0mz 1,0zv

Rekenmethode : RMG 2012

LEQ contouren op basis van Lden

Waarnemers **Geluidbelasting (Cumulatief)**

Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Lden
1,8	48,94	42,95	34,61	48,94	47,73
4,5	49,63	43,63	35,29	49,63	48,41

Leq-contouren op 1,8 [m] : **48,0 dB :** 20,3 [m] **53,0 dB :** 10,1 [m]
58,0 dB : 3,8 [m] **63,0 dB :** 0,8 [m]

Rijlijnen

Naam	Rijlijn		
Wegdekverharding	referentiewegdek		
Vaste correctiewaarde	0,0		
Hoogte wegdek [m]	0,0		
Afstand tot waarnemer [m]	21,0		
Afstand hard [m]	6,0		
Afstand tot obstakel	0,0		
Afstand tot kruispunt	0,0		
Zichthoek [grad]	127,0		
Objectfractie	0,50		
Correctie Art. 110g Wgh	-5,0		
Etmaalintensiteit	4500		
Snelheid	30		
Snelh. vv.	30		
	Dag	Avond	Nacht
Gem. perc. p/uur	7,40	2,20	0,30
Motoren	0,0	0,0	0,0
Personenauto's	94,3	96,2	94,0
Midzwaar vrachtverkeer	3,8	3,2	6,0
Zwaar vrachtverkeer	1,9	0,6	0,0
Bromfietsen/uur	0	0	0
Uurintensiteit trams	---	---	---
Emissie	69,65	63,66	55,32

Bijlage 1b. Aanvullend akoestisch onderzoek

Wegvaknaam : Constantijnstraat 1 (zonder Aldlanstate)

Opmerkingen :

Situatie 2016
Etm. intens.: 1820 mvt/etm(tellingen nov 2016)
Daguur: 7.4% 94,4 lv 3,8 mz 1,9 zv
Avond: 2,2% 96,2 lv 3,2 mz 0,6 zv
Nacht: 0,3% 96,0 lv 4,0mz 0,0 zv
Wegdek: referentie wegdek
30 km gebied
Woning op 10 m as Beatrixstraat
Objectfractie: 0 %

Rekenmethode : RMG 2012

LEQ contouren op basis van Lden

Waarnemers **Geluidbelasting (Cumulatief)**

Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Lden
4,5	50,17	44,18	37,96	50,17	49,38
1,8	50,20	44,21	37,98	50,20	49,41

Leq-contouren op 4,5 [m] : **48,0 dB :** 13,2 [m] **53,0 dB :** 3,1 [m]
58,0 dB : 0,0 [m] **63,0 dB :** 0,0 [m]

Rijlijnen

Naam	Rijlijn		
Wegdekverharding	referentiewegdek		
Vaste correctiewaarde	0,0		
Hoogte wegdek [m]	0,0		
Afstand tot waarnemer [m]	10,0		
Afstand hard [m]	10,0		
Afstand tot obstakel	0,0		
Afstand tot kruispunt	0,0		
Zichthoek [grad]	127,0		
Objectfractie	0,00		
Correctie Art. 110g Wgh	-5,0		
Etmaalintensiteit	1860		
Snelheid	30		
Snelh. vv.	30		
	Dag	Avond	Nacht
Gem. perc. p/uur	7,40	2,20	0,30
Motoren	0,0	0,0	0,0
Personenauto's	94,3	96,2	84,7
Midzwaar vrachtverkeer	3,8	3,2	12,3
Zwaar vrachtverkeer	1,9	0,6	3,0
Bromfietsen/uur	0	0	0
Uurintensiteit trams	---	---	---
Emissie	65,82	59,82	53,60

Wegvaknaam : Constantijnstraat 1 (met Aldlanstate)

Opmerkingen :

Situatie 2016
Etm. intens.: 1820 mvt/etm(tellingen nov 2016)
Daguur: 7.4% 94,4 lv 3,8 mz 1,9 zv
Avond: 2,2% 96,2 lv 3,2 mz 0,6 zv
Nacht: 0,3% 96,0 lv 4,0mz 0,0 zv
Wegdek: referentie wegdek
30 km gebied
Woning op 10 m as Beatrixstraat
Objectfractie: 27 %

Rekenmethode : RMG 2012

LEQ contouren op basis van Lden

Waarnemers **Geluidbelasting (Cumulatief)**

Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Lden
4,5	50,58	44,58	38,36	50,58	49,78
1,8	50,61	44,61	38,39	50,61	49,81

Leq-contouren op 4,5 [m] : **48,0 dB :** 14,2 [m] **53,0 dB :** 3,7 [m]
58,0 dB : 0,0 [m] **63,0 dB :** 0,0 [m]

Rijlijnen

Naam	Rijlijn		
Wegdekverharding	referentiewegdek		
Vaste correctiewaarde	0,0		
Hoogte wegdek [m]	0,0		
Afstand tot waarnemer [m]	10,0		
Afstand hard [m]	10,0		
Afstand tot obstakel	0,0		
Afstand tot kruispunt	0,0		
Zichthoek [grad]	127,0		
Objectfractie	0,27		
Correctie Art. 110g Wgh	-5,0		
Etmaalintensiteit	1860		
Snelheid	30		
Snelh. vv.	30		
	Dag	Avond	Nacht
Gem. perc. p/uur	7,40	2,20	0,30
Motoren	0,0	0,0	0,0
Personenauto's	94,3	96,2	84,7
Midzwaar vrachtverkeer	3,8	3,2	12,3
Zwaar vrachtverkeer	1,9	0,6	3,0
Bromfietsen/uur	0	0	0
Uurintensiteit trams	---	---	---
Emissie	65,82	59,82	53,60

Wegvaknaam : Constantijnstraat 1 (zonder Aldlanstate)

Opmerkingen :

Situatie 2017
Etm. intens.: 1629 mvt/etm(tellingen mei 2017)
Daguur: 7.3% 97,0 lv 2,5 mz 0,5 zv
Avond: 2,5% 97,5 lv 2,5 mz 0,0 zv
Nacht: 0,3% 95,8 lv 4,2mz 0,0 zv
Wegdek: referentie wegdek
30 km gebied
Woning op 10 m as Beatrixstraat
Objectfractie: 0 %

Rekenmethode : RMG 2012

LEQ contouren op basis van Lden

Waarnemers **Geluidbelasting (Cumulatief)**

Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Lden
4,5	48,60	43,67	34,87	48,60	47,69
1,8	48,63	43,70	34,90	48,63	47,71

Leq-contouren op 4,5 [m] : **48,0 dB :** 9,3 [m] **53,0 dB :** 0,0 [m]
58,0 dB : 0,0 [m] **63,0 dB :** 0,0 [m]

Rijlijnen

Naam	Rijlijn		
Wegdekverharding	referentiewegdek		
Vaste correctiewaarde	0,0		
Hoogte wegdek [m]	0,0		
Afstand tot waarnemer [m]	10,0		
Afstand hard [m]	10,0		
Afstand tot obstakel	0,0		
Afstand tot kruispunt	0,0		
Zichthoek [grad]	127,0		
Objectfractie	0,00		
Correctie Art. 110g Wgh	-5,0		
Etmaalintensiteit	1629		
Snelheid	30		
Snelh. vv.	30		
	Dag	Avond	Nacht
Gem. perc. p/uur	7,30	2,50	0,30
Motoren	0,0	0,0	0,0
Personenauto's	97,0	97,5	95,8
Midzwaar vrachtverkeer	2,5	2,5	4,2
Zwaar vrachtverkeer	0,5	0,0	0,0
Bromfietsen/uur	0	0	0
Uurintensiteit trams	---	---	---
Emissie	64,24	59,31	50,51

Wegvaknaam : Constantijnstraat 1 (met Aldlanstate)

Opmerkingen :

Situatie 2017
Etm. intens.: 1629 mvt/etm(tellingen mei 2017)
Daguur: 7,3% 97,0 lv 2,5 mz 0,5 zv
Avond: 2,5% 97,5 lv 2,5 mz 0,0 zv
Nacht: 0,3% 95,8 lv 4,2mz 0,0 zv
Wegdek: referentie wegdek
30 km gebied
Woning op 10 m as Beatrixstraat
Objectfractie:27 %

Rekenmethode : RMG 2012

LEQ contouren op basis van Lden

Waarnemers **Geluidbelasting (Cumulatief)**

Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Lden
4,5	49,00	44,07	35,27	49,00	48,09
1,8	49,03	44,10	35,30	49,03	48,12

Leq-contouren op 4,5 [m] : **48,0 dB :** 10,2 [m] **53,0 dB :** 0,0 [m]
58,0 dB : 0,0 [m] **63,0 dB :** 0,0 [m]

Rijlijnen

Naam	Rijlijn		
Wegdekverharding	referentiewegdek		
Vaste correctiewaarde	0,0		
Hoogte wegdek [m]	0,0		
Afstand tot waarnemer [m]	10,0		
Afstand hard [m]	10,0		
Afstand tot obstakel	0,0		
Afstand tot kruispunt	0,0		
Zichthoek [grad]	127,0		
Objectfractie	0,27		
Correctie Art. 110g Wgh	-5,0		
Etmaalintensiteit	1629		
Snelheid	30		
Snelh. vv.	30		
	Dag	Avond	Nacht
Gem. perc. p/uur	7,30	2,50	0,30
Motoren	0,0	0,0	0,0
Personenauto's	97,0	97,5	95,8
Midzwaar vrachtverkeer	2,5	2,5	4,2
Zwaar vrachtverkeer	0,5	0,0	0,0
Bromfietsen/uur	0	0	0
Uurintensiteit trams	---	---	---
Emissie	64,24	59,31	50,51

Bijlage 2. Bodemonderzoek

Verkennend bodemonderzoek

terrein serviceflat Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden

projectnummer 418365
definitief revisie 00
13 september 2017

Understanding today.
Improving tomorrow.

Verkennend bodemonderzoek

terrein serviceflat Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden

projectnummer 418365
definitief revisie 00
13 september 2017

Opdrachtgever

Hevo B.V.
Postbus 70501
5201 CB 's-Hertogenbosch

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	goedkeuring	vrijgave
13-09-'17	definitief	W. Visser	M.G.J. Plat

Inhoudsopgave

		Blz.
1	**Inleiding**	**1**
2	**Vooronderzoek**	**2**
2.1	Algemeen	2
2.2	Situatie	2
2.3	Historische informatie	3
2.4	Conclusie vooronderzoek en hypothese	3
3	**Verrichte werkzaamheden**	**4**
3.1	Veldwerkzaamheden	4
3.2	Toetsing	4
4	**Onderzoeksresultaten**	**5**
4.1	Lokale bodemopbouw en veldwaarnemingen	5
4.2	Analyseresultaten	6
4.2.1	Grond	6
4.2.2	Grondwater	6
4.3	Interpretatie	6
4.4	Toetsing hypothese	7
5	**Conclusies en aanbevelingen**	**8**
5.1	Conclusies	8
5.2	Aanbevelingen	8

Bijlagen

Bijlage 1	Profielbeschrijvingen en zintuiglijke waarnemingen
Bijlage 2	Analyseresultaten grondmonsters met overschrijding normwaarden
Bijlage 3	Analyseresultaten grondwatermonsters met overschrijding normwaarden
Bijlage 4	Normwaarden grond en grondwater
Bijlage 5	Toelichting op normwaarde grond en grondwater
Bijlage 6	Analyseresultaten
Bijlage 7	Kwaliteitsaspecten van het onderzoek, de toegepaste methoden en strategieën en betrouwbaarheid/ garanties

Tekeningen

418365-S1 Situatietekening met boringen en peilbuizen

1 Inleiding

In opdracht van Hevo is door Antea Group in de periode augustus-september 2017 een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van het terrein van de serviceflat Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden.

Aanleiding
De aanleiding voor het onderzoek wordt gevormd door de voorgenomen herontwikkeling en nieuwbouwplannen op de locatie.

Doel
Het doel van het verkennend bodemonderzoek is het vastleggen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem (grond en grondwater).

Onderzoeksstrategie en kwaliteit
Het bodemonderzoek is gebaseerd op de richtlijnen uit de NEN 5740 (Onderzoeksstrategie bij verkennend onderzoek, NEN, 2016).

Met betrekking tot de kwaliteitsaspecten, toegepaste methoden en betrouwbaarheid/garanties van het onderzoek wordt verwezen naar bijlage 7.

In dit rapport wordt verslag gedaan van de uitgevoerde werkzaamheden en worden de resultaten van het onderzoek beschreven.

2 Vooronderzoek

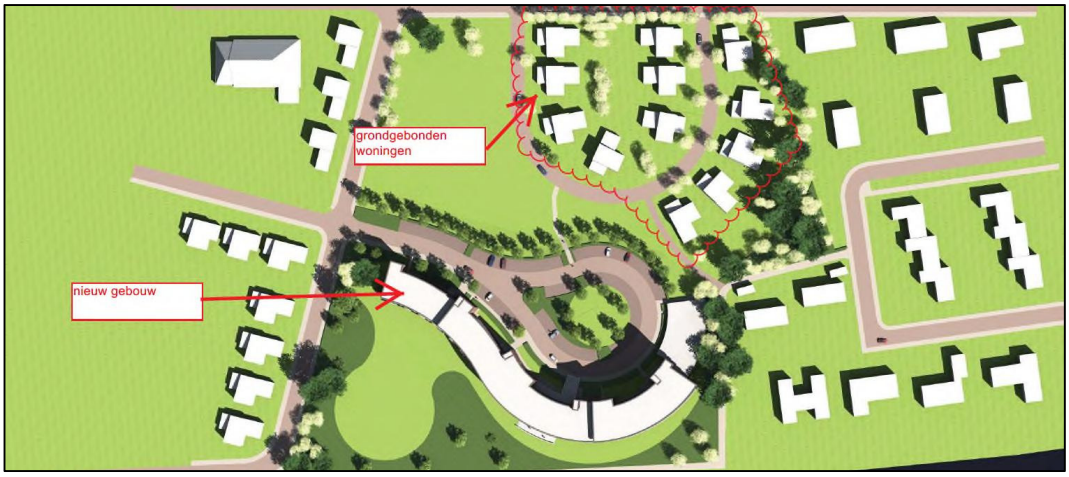
2.1 Algemeen

Bij toepassing van de NEN 5740 moet een hypothese worden opgesteld omtrent de aan-/afwezigheid, de aard en de ruimtelijke verdeling van eventuele verontreinigingen. Ten behoeve van het opstellen van een hypothese dient een vooronderzoek te worden uitgevoerd op basis van de NEN 5725 (Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek, NNI, januari 2009). Op basis van de verzamelde basisinformatie, de aanleiding van het onderzoek en de mate van verdachtheid van de onderzoekslocatie is gekozen voor een beperkt vooronderzoek. In dit kader zijn de volgende bronnen geraadpleegd:
- Informatie van de opdrachtgever;
- Gemeente Leeuwarden;
- Internetsite 'www.topotijdreis.nl' (historisch kaartmateriaal);
- Een terreininspectie.

De resultaten van het vooronderzoek en de interpretatie ervan worden in de navolgende paragrafen gepresenteerd.

2.2 Situatie

De locatie staat kadastraal bekend als gemeente Huizum, sectie F, nummer 489. Ter plaatse is een serviceflat aanwezig. Het terrein bestaat verder uit tuinen met een vijver en verhardingen van klinkers, stelcon en asfalt (toegang, parkeerplaatsen en wandelpaden). Het kadastrale perceel F 489 heeft een oppervlakte van circa 27.350 m^2. Men is voornemens de bestaande flat te slopen. Op het terrein worden een nieuw gebouw en grondgebonden woningen gerealiseerd. In onderstaande figuur is nieuwe situatie weergegeven.

Figuur 1: Nieuwe situatie

De huidige situatie c.q. de situering van de onderzoekslocatie is weergegeven op de tekening 418365-S1.

2.3 Historische informatie

Informatie van de opdrachtgever
Bij de opdrachtgever zijn geen verdachte activiteiten en/of bekende bodemonderzoeksrapporten bekend.

Gemeente Leeuwarden
Op de bodeminformatiekaart van de gemeente Leeuwarden wordt geen melding gemaakt van verdachte activiteiten en/of bekende bodemonderzoeksrapporten.

Historisch kaartmateriaal
Vanaf 1970 is de huidige inrichting aanwezig. Daarvoor had het terrein een agrarische bestemming. Ter plaatse waren twee sloten aanwezig, welke in het kader van de ontwikkeling van de locatie zijn gedempt.

Terreininspectie
Tijdens de terreininspectie ter plaatse van de onderzoekslocatie zijn geen waarnemingen gedaan die wijzen op de aanwezigheid van bodemverontreinigingen.

2.4 Conclusie vooronderzoek en hypothese

Het onderzoek is gebaseerd op de NEN 5740. Op het terrein zijn twee gedempte watergangen aanwezig. Op basis van ervaring met dempingen in agrarisch buitengebied is het de verwachting dat deze watergangen zijn gedempt met gebiedseigen grond. Ter plaatse van de dempingen is maatwerkonderzoek uitgevoerd, waarbij een raai van drie boringen dwars op de gedempte watergang is geplaatst. Hiermee wordt beoordeeld of er ter plaatse sprake is van een afwijkende bodemstructuur.

De verzamelde informatie geeft verder geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van bodembedreigende activiteiten of bekende bodemverontreinigingen ter plaatse van de onderzoekslocatie. Er is voor het overige terrein uitgegaan van de onderzoeksstrategie voor een grootschalige onverdachte niet-lijnvormige locatie (ONV-GR-NL) uit de NEN 5740.

3 Verrichte werkzaamheden

3.1 Veldwerkzaamheden

De grondboringen en peilbuizen zijn op 24 augustus 2017 geplaatst door de heer W. Veenstra van Antea Group. Op 01 september 2017 zijn de boringen ter plaatse van de gedempte watergangen geplaatst en is het grondwater bemonsterd door de heer U. Hoekstra van Antea Group. Het uitgevoerde onderzoeksprogramma is opgenomen in tabel 3.1.

Tabel 3.1: Uitgevoerde veldwerkzaamheden en chemische analyses

Omschrijving (oppervlakte)	Onderzoeks-strategie	Boringen		Chemische analyses [1)]	
		Boringen (diepte in m-mv.)	Peilbuis (diepte in m-mv.)	Analyses grond	Analyses grondwater
Terrein Aldlânstate (ca 27.350 m^2)	ONV-GR-NL	01, 02, 03, 04, 05, 07, 08, 09, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 27 en 28 (0,5) 10 en 26 (2,0)	06 (2,25-3,25) 13 (2,60-3,60) 19 (2,60-3,60) 25 (3,20-4,20)	5x standaardpakket	4x standaardpakket
Twee dempingen	Maatwerk	R1.1 t/m R1.3 (1,5) R2.1 t/m R2.3 (3,0)	#	#	#

\# Geen afwijkende bodemlagen en/of zintuiglijk verontreinigde dempingsmaterialen en daartoe zijn er analytisch geen aanvullende monsters ingezet
1) Analyses:
grond: zware metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink), polychloorbifenylen (PCB som 7), polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK 10 VROM), minerale olie (GC)
grondwater: zware metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink), vluchtige aromaten (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen, styreen en naftaleen), vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (17 stuks), minerale olie (GC)
ONV-GR-NL: Onderzoeksstrategie voor een grootschalige onverdachte niet-lijnvormige locatie

Tijdens de uitvoering van het veldwerk zijn het maaiveld en de opgeboorde grond op visuele wijze gecontroleerd op indicaties voor de aanwezigheid van bodemverontreiniging, waaronder de aanwezigheid van asbest. Het analytische onderzoek is uitgevoerd door de door de Raad van Accreditatie aangewezen laboratoria van Eurofins-Analytico te Barneveld.

De posities van de boringen en de peilbuis zijn weergegeven op situatietekening 418365-S1.

3.2 Toetsing

De resultaten zijn getoetst aan de actuele achtergrond-, streef- en interventiewaarden uit de Regeling Bodemkwaliteit en de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013. Hiervoor is gebruik gemaakt van BOTOVA-gevalideerde software. De achtergrond-/streef- en interventiewaarden zijn opgenomen in bijlage 4. Een toelichting op het toetsingskader is opgenomen in bijlage 5.

In de tekst zal de term 'verhoogd' worden gebruikt bij gehalten hoger dan de achtergrond- of streefwaarden en lager dan de interventiewaarden. De term 'sterk verhoogd' wordt gebruikt bij gehalten hoger dan de interventiewaarden. Tevens is bij de getoetste waarden een index opgenomen. Deze index is als volgt berekend: Index = (GSSD - AW) / (I - AW). Een negatieve waarde voor de index houdt in dat de gestandaardiseerde meetwaarde lager is dan de achtergrondwaarde. Bij een index boven de 1 ligt de gestandaardiseerde meetwaarde boven de interventiewaarde. Een index tussen de 0 en 0,5 betekent dat de gestandaardiseerde meetwaarde (ver) onder de interventiewaarde ligt. Een index tussen de 0,5 en 1 houdt in dat de gestandaardiseerde meetwaarde (dicht) bij de interventiewaarde ligt. Afhankelijk van de specifieke situatie geeft dit mogelijk aanleiding voor het uitsplitsen van een mengmonster en/ of het uitvoeren van een nader onderzoek. Indien de index 0,5 bedraagt, evenaart de meetwaarde de voormalige tussenwaarde.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Lokale bodemopbouw en veldwaarnemingen

De profielbeschrijvingen van de verrichte boringen met de bijbehorende veldwaarnemingen zijn opgenomen in bijlage 1.

In de geroerde bovengrond zijn verspreid over het terrein in geringe mate bijmengingen met puin aangetroffen (maximaal zwak puinhoudend). Er zijn verder zintuiglijk geen waarnemingen gedaan die wijzen op de aanwezigheid van een bodemverontreiniging. Ter plaatse van de dempingen is sprake van gebiedseigen grond en zijn geen afwijkende bodemlagen of verdachte dempingsmaterialen aangetoond.

Tijdens de maaiveldinspectie en bij het uitvoeren van de boringen zijn geen asbestverdachte materialen aan het maaiveld of in de opgeboorde grond waargenomen.

De grondwatergegevens zijn weergegeven in tabel 4.1.

Tabel 4.1: Veldgegevens grondwater

Peilbuis-nummer	Filterstelling (in m –mv)	Grondwaterstand (in m –mv)	Zuurgraad (pH)	Elektrische geleidbaarheid (EC) (µS/cm)	Troebelheid (NTU)
06	2,25-3,25	0,84	6,3	820	0
13	2,60-3,60	-	6,7	920	0,96
19	2,60-3,60	0,72	6,8	1.440	0
25	3,20-4,20	1,91	7,1	1.140	0

De zuurgraad (pH), het elektrische-geleidingsvermogen (EC) en de troebelheid zijn niet afwijkend van een natuurlijke situatie.

4.2 Analyseresultaten

De analysecertificaten zijn in bijlage 6 opgenomen. De analyseresultaten van de grond en het grondwater zijn, inclusief een toetsing aan de in bijlage 4 beschreven kaders, weergegeven in respectievelijk bijlagen 2 en 3.

4.2.1 Grond

In de volgende tabel zijn de parameters weergegeven, die de betreffende achtergrond- of interventiewaarde overschrijden.

Tabel 4.2: Overzicht analyseresultaten en toetsing grondmonsters

Deellocatie Omschrijving	(meng)monsters (Traject m-mv.)	Uit boringen	Veld-waar-nemingen	Parameters		
				> AW en index = < 0,5	> AW en 0,5 < index < I	> I
Terrein Aldlânstate	MM01 (0,0-0,5)	01, 07, 17, 18, 20 en 21	Zwak puinhoudend	-	-	-
	MM02 (0,0-0,5)	02 en 14	Zwak puinhoudend	Lood	-	-
	MM03 (0,0-0,5)	04, 09, 10, 12, 13, 19, 23, 25, 27 en 28	-	PAK en PCB's	-	-
	MM04 (0,0-0,5)	05, 08, 16 en 22	Resten puin	-	-	-
	MM05 (0,45-1,5)	06, 10, 13, 19, 25 en 26	-	-	-	-

- : geen van de onderzochte parameters overschrijdt de betreffende toetsingswaarde

4.2.2 Grondwater

In de volgende tabel zijn de parameters weergegeven, die de betreffende streef- of interventiewaarde overschrijden.

Tabel 4.3: Overzicht analyseresultaten en toetsing grondwatermonsters

Peilbuis	Filter-diepte m-mv.	Parameters		
		> S en index = < 0,5	> S en 0,5 < index < I	> I
06	2,25-3,25	Barium en naftaleen	-	-
13	2,60-3,60	Barium, koper en naftaleen	-	-
19	2,60-3,60	Barium en molybdeen	-	-
25	3,20-4,20	Barium	-	-

- : geen van de onderzochte parameters overschrijdt de betreffende toetsingswaarde

4.3 Interpretatie

In een deel van de bovengrond zijn maximaal licht verhoogde gehalten aangetoond aan lood, PAK en PCB's. Verder zijn er geen grondverontreinigingen aangetoond. Op basis van een indicatieve toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit is er met betrekking tot MM02 sprake van klasse Industrie grond. De overige grond is beoordeeld als zijnde altijd toepasbare grond (schone grond).

In het grondwater zijn licht verhoogde concentraties aangetoond aan barium, molybdeen, koper en/of naftaleen. De verhoogde metalenconcentraties hebben naar verwachting deels een natuurlijke oorsprong (geen antropogene bron en/of grondverontreinigingen aanwezig).

4.4 Toetsing hypothese

De hypothese voor een onverdacht terrein wordt formeel verworpen, vanwege lichte verontreinigingen in de grond en het grondwater. Er is echter geen sprake van een bodemverontreiniging van betekenis.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt het volgende:

- In de geroerde bovengrond zijn verspreid over het terrein in geringe mate bijmengingen met puin aangetroffen (maximaal zwak puinhoudend). Er zijn verder zintuiglijk geen waarnemingen gedaan die wijzen op de aanwezigheid van een bodemverontreiniging. Ter plaatse van de dempingen is op basis van de uitgevoerde boringen sprake van gebiedseigen grond en zijn geen afwijkende bodemlagen of verdachte dempingsmaterialen aangetoond.
- Tijdens de maaiveldinspectie en bij het uitvoeren van de boringen zijn geen asbestverdachte materialen op het maaiveld of in de opgeboorde grond waargenomen.
- In de bovengrond zijn maximaal licht verhoogde gehalten aangetoond aan lood, PAK en PCB's.
- In het grondwater zijn maximaal licht verhoogde concentraties aangetoond aan enkele zware metalen en naftaleen.

5.2 Aanbevelingen

De onderzoeksresultaten geven geen aanleiding tot het uitvoeren van een vervolgonderzoek. Ter plaatse van de locatie is geen bodemverontreiniging van betekenis aangetoond wat betreft de parameters uit het standaardpakket.

Het bodemonderzoek volgens de NEN 5740 doet geen formele uitspraak over de mogelijke aanwezigheid van asbest. Hiervoor is de NEN 5707 (asbestonderzoek in grond) van toepassing. Tijdens het veldwerk zijn echter in de opgeboorde grond geen asbestverdachte materialen waargenomen. Omdat in de grond bovendien slechts in geringe mate bijmengingen met puin zijn waargenomen wordt de kans op de aanwezigheid van asbestverdachte materialen zeer klein geacht.

Met betrekking tot graven in verontreinigde grond is met betrekking tot een deel van de bovengrond (MM03) de basisklasse uit de CROW132 van toepassing. Voor de overige onderzochte grond zijn geen veiligheidsmaatregelen van toepassing.

Antea Group
Heerenveen, september 2017

Bijlage 1 Profielbeschrijvingen en zintuiglijke waarnemingen

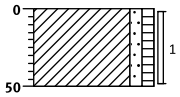
Bijlage 1 Profielbeschrijvingen en zintuiglijke waarnemingen

VO Hempenserweg 2 te Leeuwarden
Aldlânstate

Projectnr. 418365

Boring: 01

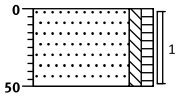
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182716,42
Y-coördinaat: 577688,35
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(50) Klei, zwak zandig, zwak humeus, zwak puinhoudend, zwak wortelhoudend, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 02

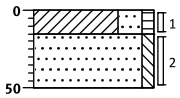
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182744,27
Y-coördinaat: 577668,28
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(50) Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak puinhoudend, brokken klei, zwak wortelhoudend, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 03

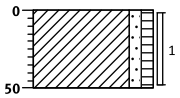
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182738,09
Y-coördinaat: 577647,56
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 groenstrook
(15)
15 Klei, sterk zandig, zwak humeus, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
(35)
50 Zand, matig fijn, zwak siltig, brokken klei, zwak roesthoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd

Boring: 04

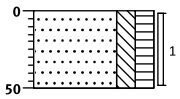
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182696,89
Y-coördinaat: 577636,30
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 bossage
(50) Klei, zwak zandig, zwak humeus, zwak wortelhoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 05

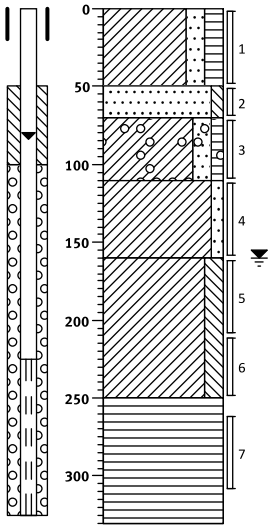
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182761,93
Y-coördinaat: 577691,77
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 tuin
(50) Zand, uiterst fijn, matig siltig, matig humeus, resten puin, resten wortels, donkerbruin, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 06

Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182786,30
Y-coördinaat: 577672,10
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

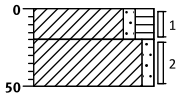
0 gazon
(50) Klei, matig zandig, matig humeus, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
50
(20) Zand, matig fijn, zwak siltig, grijsbeige,
70 Edelmanboor, opgebracht
(40) Klei, matig zandig, zwak humeus, zwak
110 grindhoudend, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
(50) Klei, zwak zandig, grijsblauw, Edelmanboor
160 Klei, matig siltig, grijsblauw, Edelmanboor
(90)
250 Veen, mineraalarm, donkerbruin, Edelmanboor
(80)
330

Projectleider: Wiecher Visser
Schaal: 1: 50

getekend volgens NEN 5104

Boring: 07

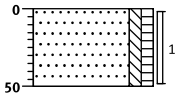
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182796,67
Y-coördinaat: 577653,13
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(20) Klei, zwak zandig, matig humeus, resten puin, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
20
(30) Klei, zwak zandig, resten puin, zwak roesthoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 08

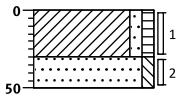
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182820,00
Y-coördinaat: 577683,24
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 tuin
(50) Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, resten puin, zwak wortelhoudend, brokken klei, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 09

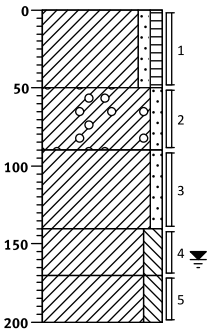
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182848,30
Y-coördinaat: 577678,54
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(30) Klei, zwak zandig, zwak humeus, zwak wortelhoudend, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
30
(20) Zand, matig fijn, zwak siltig, resten klei, resten wortels, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 10

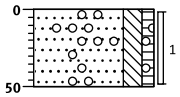
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182850,16
Y-coördinaat: 577655,47
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(50) Klei, zwak zandig, zwak humeus, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
50
(40) Klei, zwak zandig, resten puin, zwak grindhoudend, zwak roesthoudend, donkerbeige, Edelmanboor, geroerd
90
(50) Klei, zwak zandig, zwak roesthoudend, donkerbeige, Edelmanboor
140
(30) Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, donkerbeige, Edelmanboor
170
(30) Klei, matig siltig, grijsblauw, Edelmanboor
200

Boring: 11

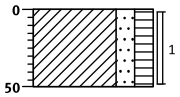
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182816,36
Y-coördinaat: 577645,35
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(50) Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, zwak grindhoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 12

Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182861,73
Y-coördinaat: 577601,76
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

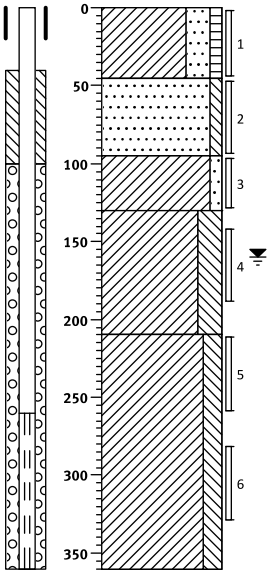
0 gazon
(50) Klei, matig zandig, matig humeus, resten wortels, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
50

VO Hempenserweg 2 te Leeuwarden
Aldlânstate

Projectnr. 418365

Boring: 13

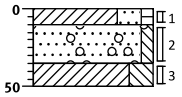
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182827,34
Y-coördinaat: 577600,72
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0		gazon
(45)		Klei, sterk zandig, zwak humeus, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
45		
(50)	▲	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak roesthoudend, grijsbeige, Edelmanboor, opgebracht
95		
(35)		Klei, zwak zandig, grijsblauw, Edelmanboor
130		
(80)		Klei, sterk siltig, grijsblauw, Edelmanboor
210		
(150)		Klei, matig siltig, resten schelpen, neutraalgrijs, Edelmanboor
360		

Boring: 14

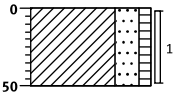
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182805,66
Y-coördinaat: 577588,15
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0		tuin
(10)		Klei, sterk zandig, zwak humeus, zwak wortelhoudend, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
10		
(25)	▲	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak puinhoudend, zwak grindhoudend, zwak roesthoudend, brokken klei, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
35		
(15)	▲	Klei, sterk siltig, zwak roesthoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50		

Boring: 15

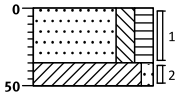
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182845,94
Y-coördinaat: 577582,01
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0		gazon
(50)		Klei, sterk zandig, zwak humeus, matig wortelhoudend, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
50		

Boring: 16

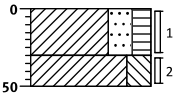
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182804,72
Y-coördinaat: 577558,96
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0		gazon
(35)	▲	Zand, matig fijn, matig siltig, matig humeus, resten puin, donkerbruin, Edelmanboor, geroerd
35		
(15)	▲	Klei, zwak zandig, resten puin, zwak roesthoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50		

Boring: 17

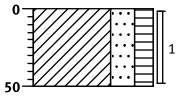
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182791,44
Y-coördinaat: 577522,98
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0		gazon
(30)	▲	Klei, sterk zandig, matig humeus, resten puin, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
30		
(20)	▲	Klei, sterk siltig, zwak roesthoudend, resten puin, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50		

Boring: 18

Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182823,75
Y-coördinaat: 577507,32
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0		gazon
(50)	▲	Klei, sterk zandig, matig humeus, resten puin, zwak roesthoudend, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
50		

Projectleider: Wiecher Visser
Schaal: 1: 50

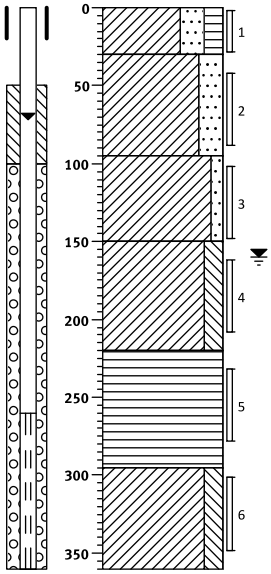
getekend volgens NEN 5104

VO Hempenserweg 2 te Leeuwarden
Aldlânstate

Projectnr. 418365

Boring: 19

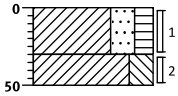
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182779,92
Y-coördinaat: 577537,55
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(30) Klei, sterk zandig, matig humeus, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
30
(65) Klei, sterk zandig, zwak roesthoudend, licht grijsbruin, Edelmanboor
95
(55) Klei, zwak zandig, grijsblauw, Edelmanboor
150
(70) Klei, matig siltig, zwak schelphoudend, grijsblauw, Edelmanboor
220
(75) Veen, mineraalarm, donkerbruin, Edelmanboor
295
(65) Klei, matig siltig, grijsblauw, Edelmanboor
360

Boring: 20

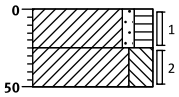
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182766,87
Y-coördinaat: 577515,29
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(30) Klei, sterk zandig, matig humeus, resten puin, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
30
(20) Klei, sterk siltig, zwak roesthoudend, resten puin, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 21

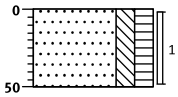
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182737,04
Y-coördinaat: 577511,51
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(25) Klei, zwak zandig, matig humeus, zwak wortelhoudend, donkerbruin, Edelmanboor, geroerd
25
(25) Klei, sterk siltig, resten puin, zwak roesthoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 22

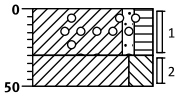
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182744,57
Y-coördinaat: 577532,43
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(50) Zand, matig fijn, matig siltig, matig humeus, resten puin, resten klei, zwak roesthoudend, donkerbruin, Edelmanboor, geroerd
50

Boring: 23

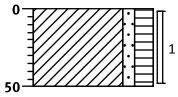
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182750,70
Y-coördinaat: 577563,76
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(30) Klei, zwak zandig, matig humeus, resten grind, zwak roesthoudend, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
30
(20) Klei, sterk siltig, zwak roesthoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor
50

Boring: 24

Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182755,80
Y-coördinaat: 577590,03
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(50) Klei, zwak zandig, matig humeus, resten puin, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
50

Projectleider: Wiecher Visser
Schaal: 1: 50

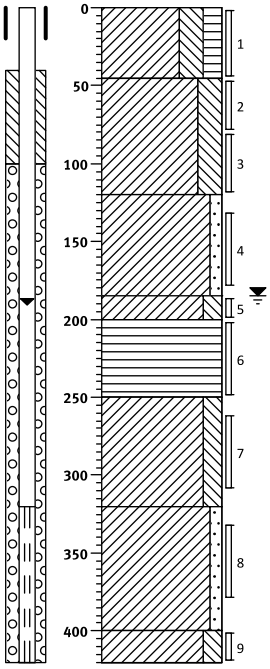
getekend volgens NEN 5104

VO Hempenserweg 2 te Leeuwarden
Aldlânstate

Projectnr. 418365

Boring: 25

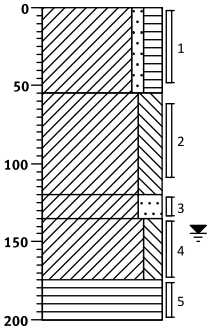
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182702,10
Y-coördinaat: 577593,33
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(45) Klei, sterk siltig, matig humeus, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
45
Klei, sterk siltig, zwak roesthoudend, donker grijsbeige, Edelmanboor
(75)
120
Klei, zwak zandig, zwak roesthoudend, donker grijsbeige, Edelmanboor
(65)
185
(15) Klei, matig siltig, grijsblauw, Edelmanboor
200
(50) Veen, mineraalarm, donkerbruin, Edelmanboor
250
Klei, matig siltig, grijsblauw, Edelmanboor
(70)
320
Klei, zwak zandig, zwak schelphoudend, grijsblauw, Edelmanboor
(80)
400
(20) Klei, matig siltig, zwak schelphoudend, grijsblauw, Edelmanboor
420

Boring: 26

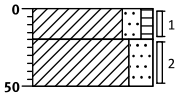
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182723,29
Y-coördinaat: 577570,65
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(55) Klei, zwak zandig, matig humeus, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
55
Klei, sterk siltig, zwak roesthoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor
(65)
120
(15)
135 Klei, sterk zandig, matig schelphoudend, neutraalgrijs, Edelmanboor
(40)
175 Klei, matig siltig, neutraalgrijs, Edelmanboor
(25)
200 Veen, mineraalarm, donkerbruin, Edelmanboor

Boring: 27

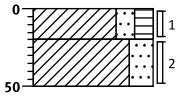
Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182686,00
Y-coördinaat: 577569,48
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(20)
20 Klei, matig zandig, zwak humeus, laagjes zand, zwak roesthoudend, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
(30)
50 Klei, sterk zandig, neutraalgrijs, Edelmanboor, geroerd

Boring: 28

Datum: 24-08-2017
Boormeester: Wessel Veenstra
X-coördinaat: 182704,06
Y-coördinaat: 577524,27
Maaiveldhoogte: NAP 0 m

0 gazon
(20)
20 Klei, matig zandig, matig humeus, zwak wortelhoudend, donker grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
(30)
50 Klei, sterk zandig, brokken klei, zwak roesthoudend, donker bruinbeige, Edelmanboor, geroerd

Projectleider: Wiecher Visser
Schaal: 1: 50

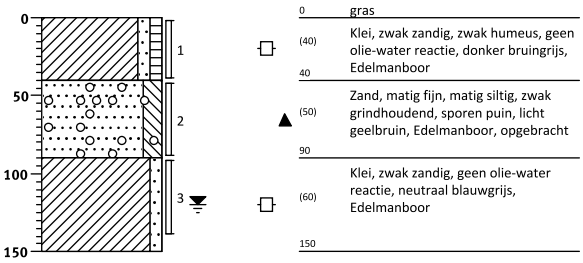
getekend volgens NEN 5104

VO Hempenserweg 2 te Leeuwarden
Aldlânstate

Projectnr. 418365

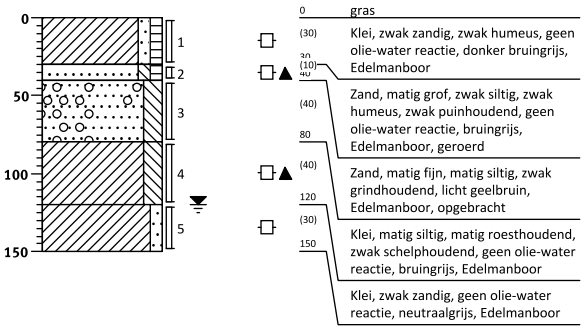
Boring: R1.1

Datum: 01-09-2017
Boormeester: Uilke Hoekstra

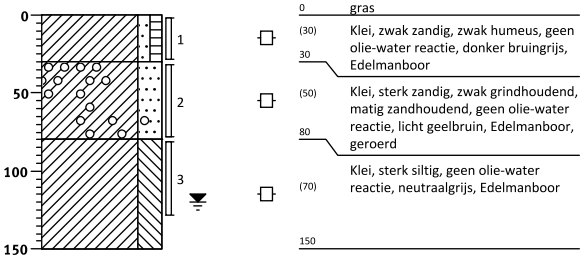
Boring: R1.2

Datum: 01-09-2017
Boormeester: Uilke Hoekstra

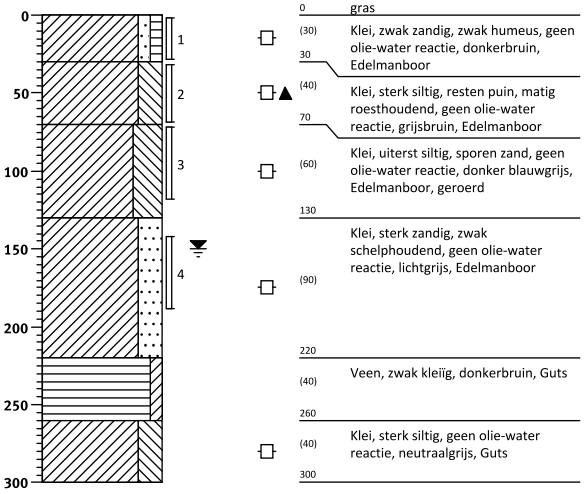
Boring: R1.3

Datum: 01-09-2017
Boormeester: Uilke Hoekstra

Boring: R2.1

Datum: 01-09-2017
Boormeester: Uilke Hoekstra

Projectleider: Wiecher Visser
Schaal: 1: 50

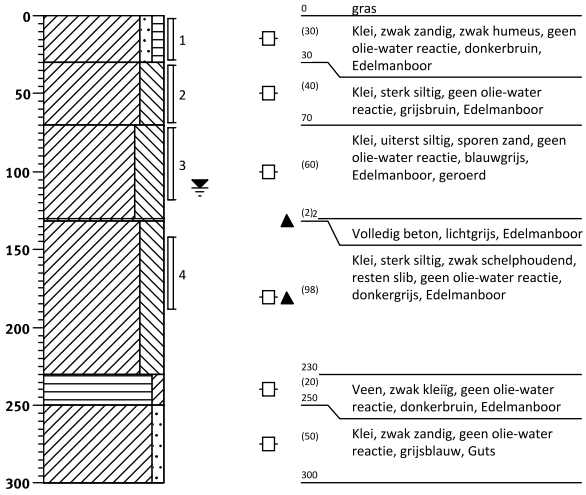
getekend volgens NEN 5104

VO Hempenserweg 2 te Leeuwarden
Aldlânstate

Projectnr. 418365

Boring: R2.2

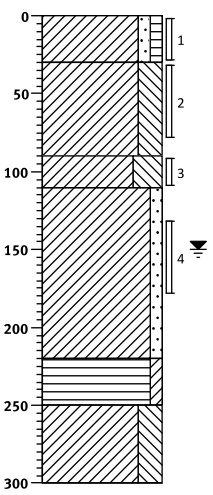
Datum: 01-09-2017
Boormeester: Uilke Hoekstra

0 gras
(30) Klei, zwak zandig, zwak humeus, geen olie-water reactie, donkerbruin, Edelmanboor
30
(40) Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
70
(60) Klei, uiterst siltig, sporen zand, geen olie-water reactie, blauwgrijs, Edelmanboor, geroerd
(2)2 Volledig beton, lichtgrijs, Edelmanboor
(98) Klei, sterk siltig, zwak schelphoudend, resten slib, geen olie-water reactie, donkergrijs, Edelmanboor
230
(20) Veen, zwak kleïïg, geen olie-water reactie, donkerbruin, Edelmanboor
250
(50) Klei, zwak zandig, geen olie-water reactie, grijsblauw, Guts
300

Boring: R2.3

Datum: 01-09-2017
Boormeester: Uilke Hoekstra

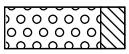
0 gras
(30) Klei, zwak zandig, zwak humeus, geen olie-water reactie, donkerbruin, Edelmanboor
30
(60) Klei, sterk siltig, zwak puinhoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
90
(20) Klei, uiterst siltig, matig roesthoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd
110
(110) Klei, zwak zandig, zwak schelphoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
220
(30) Veen, zwak kleïïg, donkerbruin, Guts
250
(50) Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, neutraalgrijs, Guts
300

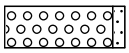
Projectleider: Wiecher Visser
Schaal: 1: 50

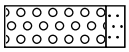
getekend volgens NEN 5104

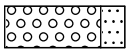
Legenda (conform NEN 5104)

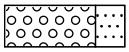
grind

Grind, siltig

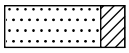

Grind, zwak zandig

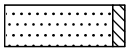

Grind, matig zandig

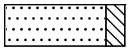

Grind, sterk zandig

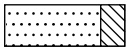

Grind, uiterst zandig

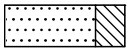
zand

Zand, kleïig

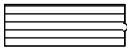

Zand, zwak siltig

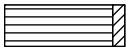

Zand, matig siltig

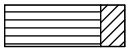

Zand, sterk siltig

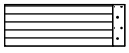

Zand, uiterst siltig

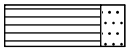
veen

Veen, mineraalarm

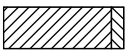

Veen, zwak kleïig

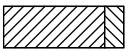

Veen, sterk kleïig

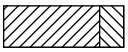

Veen, zwak zandig

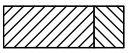

Veen, sterk zandig

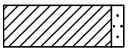
klei

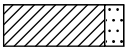

Klei, zwak siltig

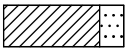

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

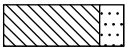

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

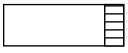
leem

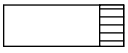

Leem, zwak zandig

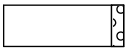

Leem, sterk zandig

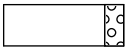
overige toevoegingen

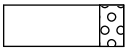

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

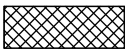
geroerd monster

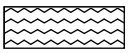
ongeroerd monster

volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

peilbuis

Colofon

Verantwoording	
Project:	Verkennend onderzoek herontwikkeling Aldlânstate aan de H,,,
Projectnummer:	418365

Bij het onderzoek zijn de volgende protocollen gevolgd *(aankruisen door projectleider/projectmedewerker):*

- [x] Plaatsen van handboringen en peilbuizen (protocol 2001)
- [x] Nemen van grondwatermonsters (protocol 2002)
- [ ] Milieuhygiënisch onderzoek waterbodems (protocol 2003)
- [ ] Locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem (protocol 2018)

Verklaring functiescheiding
Ik verklaar dat het veldwerk onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd conform de eisen van de BRL 2000 en het vermelde protocol

Protocol	Datum/Periode	Naam veldwerker*	Naam veldwerkbureau**	Handtekening
2001	24-8-2017	W. Veenstra	Bureau: ---------- Cert.nr.***:	
2002	01-9-2017	R Gerritsen	Bureau: ---------- Cert.nr.***:	
			Bureau: ---------- Cert.nr.***:	
			Bureau: ---------- Cert.nr.***:	
			Bureau: ---------- Cert.nr.***:	
			Bureau: ---------- Cert.nr.***:	
			Bureau: ---------- Cert.nr.***:	
			Bureau: ---------- Cert.nr.***:	
			Bureau: ---------- Cert.nr.***:	
			Bureau: ---------- Cert.nr.***:	

* Naam invullen van de eerstverantwoordelijke veldwerker die op de betreffende datum/periode de werkzaamheden heeft uitgevoerd.

** Alleen invullen als het veldwerk niet door Antea Group is uitgevoerd.

*** Het veldwerkbureau dient hier het nummer van het BRL2000-certificaat te noteren, zoals vermeld op de site van Bodemplus

Bijlage 2 Analyseresultaten grondmonsters met overschrijding normwaarden

Bijlage 2 Analyseresultaten grondmonsters met overschrijding normwaarden

Tabel: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		MM01			MM02		
Certificaatcode		2017110484			2017110484		
Boring(en)		01, 07, 17, 18, 20, 21			02, 14		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50			0,00 - 0,50		
Humus	% ds	3,5			2,8		
Lutum	% ds	13			8,0		
Datum van toetsing		11-9-2017			11-9-2017		
Monsterconclusie		Voldoet aan Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde		
Grondsoort		Klei			Zand		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN							
Barium [Ba]	mg/kg ds	30	48 (6)		30	66 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	<0,2	<0,2	-0,03	<0,2	<0,2	-0,03
Kobalt [Co]	mg/kg ds	5,7	9,0	-0,03	4,3	9,1	-0,03
Koper [Cu]	mg/kg ds	12	17	-0,15	8	13	-0,18
Kwik [Hg]	mg/kg ds	0,098	0,118	-0	0,089	0,116	-0
Lood [Pb]	mg/kg ds	38	48	-0	**40**	**56**	**0,01**
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	<1,5	<1,1	-0	<1,5	<1,1	-0
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	16	24	-0,17	8,6	16,7	-0,28
Zink [Zn]	mg/kg ds	60	88	-0,09	34	61	-0,14
PAK							
Naftaleen	mg/kg ds	<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
Fenanthreen	mg/kg ds	0,071	0,071		0,061	0,061	
Anthraceen	mg/kg ds	<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
Fluorantheen	mg/kg ds	0,16	0,16		0,16	0,16	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,094	0,094		0,081	0,081	
Chryseen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,091	0,091	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,075	0,075		0,063	0,063	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	<0,05	<0,04		0,053	0,053	
PAK 10 VROM	mg/kg ds		0,69	-0,02		0,65	-0,02
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	0,69			0,65		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN							
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<3	6 (6)		<3	8 (6)	
Minerale olie C12 - C16	mg/kg ds	<5	10 (6)		<5	13 (6)	
Minerale olie C16 - C21	mg/kg ds	<5	10 (6)		<5	13 (6)	
Minerale olie C21 - C30	mg/kg ds	<11	22 (6)		<11	28 (6)	
Minerale olie C30 - C35	mg/kg ds	5	14 (6)		<5	13 (6)	
Minerale olie C35 - C40	mg/kg ds	<6	12 (6)		<6	15 (6)	
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	<35	<70	-0,02	<35	<88	-0,02
OVERIG							
Gloeirest	% (m/m) ds	95,6			96,7		
Droge stof	% m/m	79,7	79,7 (6)		83,8	83,8 (6)	
Lutum	%	13			8,0		
Organische stof (humus)	%	3,5			2,8		

Grondmonster		MM01	MM02
Certificaatcode		2017110484	2017110484
Boring(en)		01, 07, 17, 18, 20, 21	02, 14
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50	0,00 - 0,50
Humus	% ds	3,5	2,8
Lutum	% ds	13	8,0
Datum van toetsing		11-9-2017	11-9-2017
Monsterconclusie		Voldoet aan Achtergrondwaarde	Voldoet aan Achtergrondwaarde
PCB`S			
PCB 28	mg/kg ds	<0,001 <0,002	<0,001 <0,003
PCB 52	mg/kg ds	<0,001 <0,002	<0,001 <0,003
PCB 101	mg/kg ds	<0,001 <0,002	<0,001 <0,003
PCB 118	mg/kg ds	<0,001 <0,002	<0,001 <0,003
PCB 138	mg/kg ds	<0,001 <0,002	<0,001 <0,003
PCB 153	mg/kg ds	<0,001 <0,002	<0,001 <0,003
PCB 180	mg/kg ds	<0,001 <0,002	<0,001 <0,003
PCB (som 7)	mg/kg ds	<0,014 -0,01	<0,018 -0

Tabel: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		MM03			MM04			MM05		
Certificaatcode		2017110484			2017110484			2017110484		
Boring(en)		04, 09, 10, 12, 13, 19, 23, 25, 27, 28			05, 08, 16, 22			06, 10, 13, 19, 25, 26		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50			0,00 - 0,50			0,45 - 1,50		
Humus	% ds	4,9			4,1			1,9		
Lutum	% ds	7,2			6,7			14		
Datum van toetsing		11-9-2017			11-9-2017			11-9-2017		
Monsterconclusie		Overschrijding Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde		
Grondsoort		Klei			Zand			Klei		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Barium [Ba]	mg/kg ds	25	59 (6)		25	61 (6)		26	41 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	<0,2	<0,2	-0,03	<0,2	<0,2	-0,03	<0,2	<0,2	-0,03
Kobalt [Co]	mg/kg ds	4,8	10,8	-0,02	3,4	7,9	-0,04	6,2	9,6	-0,03
Koper [Cu]	mg/kg ds	11	18	-0,15	11	18	-0,15	5,9	8,7	-0,21
Kwik [Hg]	mg/kg ds	0,067	0,087	-0	0,084	0,110	-0	<0,05	<0,04	-0
Lood [Pb]	mg/kg ds	26	36	-0,03	33	46	-0,01	16	21	-0,06
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	<1,5	<1,1	-0	<1,5	<1,1	-0	<1,5	<1,1	-0
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	10	20	-0,23	6,4	13,4	-0,33	18	27	-0,12
Zink [Zn]	mg/kg ds	45	80	-0,1	35	64	-0,13	46	68	-0,12
PAK										
Naftaleen	mg/kg ds	0,44	0,44		<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
Fenanthreen	mg/kg ds	3,5	3,5		0,088	0,088		0,4	0,4	
Anthraceen	mg/kg ds	0,84	0,84		<0,05	<0,04		0,063	0,063	
Fluorantheen	mg/kg ds	4,6	4,6		0,17	0,17		0,46	0,46	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	2,4	2,4		0,091	0,091		0,065	0,065	
Chryseen	mg/kg ds	2,3	2,3		0,11	0,11		0,054	0,054	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,91	0,91		0,05	0,05		<0,05	<0,04	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	1,6	1,6		0,071	0,071		<0,05	<0,04	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	0,81	0,81		<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	0,94	0,94		<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
PAK 10 VROM	mg/kg ds		**18**	**0,43**		0,72	-0,02		1,2	-0,01
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	18			0,72			1,2		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<3	4 (6)		<3	5 (6)		<3	11 (6)	
Minerale olie C12 - C16	mg/kg ds	7,3	14,9 (6)		<5	9 (6)		<5	18 (6)	
Minerale olie C16 - C21	mg/kg ds	14	29 (6)		<5	9 (6)		<5	18 (6)	

Grondmonster		MM03			MM04			MM05		
Certificaatcode		2017110484			2017110484			2017110484		
Boring(en)		04, 09, 10, 12, 13, 19, 23, 25, 27, 28			05, 08, 16, 22			06, 10, 13, 19, 25, 26		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50			0,00 - 0,50			0,45 - 1,50		
Humus	% ds	4,9			4,1			1,9		
Lutum	% ds	7,2			6,7			14		
Datum van toetsing		11-9-2017			11-9-2017			11-9-2017		
Monsterconclusie		Overschrijding Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde		
Minerale olie C21 - C30	mg/kg ds	12	24 (6)		<11	19 (6)		<11	39 (6)	
Minerale olie C30 - C35	mg/kg ds	6,6	13,5 (6)		6,1	14,9 (6)		<5	18 (6)	
Minerale olie C35 - C40	mg/kg ds	<6	9 (6)		<6	10 (6)		<6	21 (6)	
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	46	94	-0,02	<35	<60	-0,03	<35	<123	-0,01
OVERIG										
Gloeirest	% (m/m) ds	94,6			95,4			97,2		
Droge stof	% m/m	80,6	80,6 (6)		78,8	78,8 (6)		78,4	78,4 (6)	
Lutum	%	7,2			6,7			14		
Organische stof (humus)	%	4,9			4,1			1,9		
PCB`S										
PCB 28	mg/kg ds	<0,001	<0,001		<0,001	<0,002		<0,001	<0,004	
PCB 52	mg/kg ds	<0,001	<0,001		<0,001	<0,002		<0,001	<0,004	
PCB 101	mg/kg ds	0,0028	0,0057		<0,001	<0,002		<0,001	<0,004	
PCB 118	mg/kg ds	0,0015	0,0031		<0,001	<0,002		<0,001	<0,004	
PCB 138	mg/kg ds	0,0089	0,0182		<0,001	<0,002		<0,001	<0,004	
PCB 153	mg/kg ds	0,011	0,022		<0,001	<0,002		<0,001	<0,004	
PCB 180	mg/kg ds	0,0061	0,0124		<0,001	<0,002		<0,001	<0,004	
PCB (som 7)	mg/kg ds		**0,065**	**0,05**		<0,012	-0,01		<0,025	0,01
PCB (7) (som, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,031			0,0049			0,0049		

<	: kleiner dan de detectielimiet
8,88	: <= Streefwaarde
8,88	: > Streefwaarde
>*T*	: Groter dan Tussenwaarde
8,88	: > Interventiewaarde
11	: Enkele parameters ontbreken in de berekening van de somfractie
14	: Streefwaarde ontbreekt zorgplicht van toepassing
2	: Enkele parameters ontbreken in de som
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - S) / (I - S)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Bijlage 3 Analyseresultaten grondwatermonsters met overschrijding normwaarden

Bijlage 3 Analyseresultaten grondwatermonsters met overschrijding normwaarden

Tabel: Gemeten concentraties in grondwater met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Watermonster		06-1-1			13-1-1			19-1-1		
Datum		1-9-2017			1-9-2017			1-9-2017		
Filterdiepte (m -mv)		2,25 - 3,25			2,60 - 3,60			2,60 - 3,60		
Datum van toetsing		11-9-2017			11-9-2017			11-9-2017		
Monsterconclusie		Overschrijding Streefwaarde			Overschrijding Streefwaarde			Overschrijding Streefwaarde		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Barium [Ba]	µg/l	**120**	**120**	**0,12**	**89**	**89**	**0,07**	**110**	**110**	**0,1**
Cadmium [Cd]	µg/l	<0,2	<0,1	-0,05	<0,2	<0,1	-0,05	<0,2	<0,1	-0,05
Kobalt [Co]	µg/l	5,7	5,7	-0,18	4,5	4,5	-0,19	7,2	7,2	-0,16
Koper [Cu]	µg/l	13	13	-0,03	**18**	**18**	**0,05**	3,2	3,2	-0,2
Kwik [Hg]	µg/l	<0,05	<0,04	-0,04	<0,05	<0,04	-0,04	<0,05	<0,04	-0,04
Lood [Pb]	µg/l	<2	<1	-0,23	<2	<1	-0,23	<2	<1	-0,23
Molybdeen [Mo]	µg/l	<2	<1	-0,01	2,3	2,3	-0,01	**6,2**	**6,2**	**0**
Nikkel [Ni]	µg/l	13	13	-0,03	7,1	7,1	-0,13	14	14	-0,02
Zink [Zn]	µg/l	55	55	-0,01	17	17	-0,07	25	25	-0,05
AROMATISCHE VERBINDINGEN										
Benzeen	µg/l	<0,2	<0,1	-0	<0,2	<0,1	-0	<0,2	<0,1	-0
Tolueen	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01	<0,2	<0,1	-0,01	<0,2	<0,1	-0,01
Ethylbenzeen	µg/l	<0,2	<0,1	-0,03	<0,2	<0,1	-0,03	<0,2	<0,1	-0,03
ortho-Xyleen	µg/l	<0,1	<0,1		<0,1	<0,1		<0,1	<0,1	
meta-/para-Xyleen (som)	µg/l	<0,2	<0,1		<0,2	<0,1		<0,2	<0,1	
Xylenen (som)	µg/l		<0,21	0		<0,21	0		<0,21	0
Xylenen (som, 0.7 factor)	µg/l	0,21			0,21			0,21		
BTEX (som)	µg/l	<0,9			<0,9			<0,9		
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,02	<0,2	<0,1	-0,02	<0,2	<0,1	-0,02
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	µg/l		<0,77[2,14]			<0,77[2,14]			<0,77[2,14]	
PAK										
Naftaleen	µg/l	**0,056**	**0,056**	**0**	**0,078**	**0,078**	**0**	<0,02	<0,01	0
PAK 10 VROM	-		0,00080[11]			0,0011[11]			<0,00020[11]	
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
1,1-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1		<0,2	<0,1		<0,2	<0,1	
1,2-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1		<0,2	<0,1		<0,2	<0,1	
1,3-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1		<0,2	<0,1		<0,2	<0,1	
Dichloorpropaan	µg/l		<0,42	-0		<0,42	-0		<0,42	-0
Dichloorpropanen (0,7 som, 1,1+1,2+1,3)	µg/l	0,42			0,42			0,42		
Dichloormethaan	µg/l	<0,2	<0,1	0	<0,2	<0,1	0	<0,2	<0,1	0
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01	<0,2	<0,1	-0,01	<0,2	<0,1	-0,01
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	<0,1	<0,1	0,01	<0,1	<0,1	0,01	<0,1	<0,1	0,01
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	<0,1	<0,1	0	<0,1	<0,1	0	<0,1	<0,1	0
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,05	<0,2	<0,1	-0,05	<0,2	<0,1	-0,05
1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01	<0,2	<0,1	-0,01	<0,2	<0,1	-0,01
1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0,2	<0,1	-0,02	<0,2	<0,1	-0,02	<0,2	<0,1	-0,02

Watermonster		06-1-1			13-1-1			19-1-1		
Datum		1-9-2017			1-9-2017			1-9-2017		
Filterdiepte (m -mv)		2,25 - 3,25			2,60 - 3,60			2,60 - 3,60		
Datum van toetsing		11-9-2017			11-9-2017			11-9-2017		
Monsterconclusie		Overschrijding Streefwaarde			Overschrijding Streefwaarde			Overschrijding Streefwaarde		
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0,1	<0,1	0	<0,1	<0,1	0	<0,1	<0,1	0
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0,1	<0,1	0	<0,1	<0,1	0	<0,1	<0,1	0
1,1-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1	0,01	<0,1	<0,1	0,01	<0,1	<0,1	0,01
cis-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1		<0,1	<0,1		<0,1	<0,1	
trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1		<0,1	<0,1		<0,1	<0,1	
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l		<0,14	0,01		<0,14	0,01		<0,14	0,01
1.2-Dichloorethenen (som, 0.7 facto	µg/l	0,14			0,14			0,14		
Vinylchloride	µg/l	<0,1	<0,1	0,02	<0,1	<0,1	0,02	<0,1	<0,1	0,02
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	<0,2	<0,1[14]		<0,2	<0,1[14]		<0,2	<0,1[14]	
CKW (som)	µg/l	<1,6			<1,6			<1,6		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	µg/l	<10	7[6]		<10	7[6]		<10	7[6]	
Minerale olie C12 - C16	µg/l	<10	7[6]		<10	7[6]		<10	7[6]	
Minerale olie C16 - C21	µg/l	<10	7[6]		<10	7[6]		<10	7[6]	
Minerale olie C21 - C30	µg/l	<15	11[6]		<15	11[6]		<15	11[6]	
Minerale olie C30 - C35	µg/l	<10	7[6]		<10	7[6]		<10	7[6]	
Minerale olie C35 - C40	µg/l	<10	7[6]		<10	7[6]		<10	7[6]	
Minerale olie C10 - C40	µg/l	<50	<35	-0,03	<50	<35	-0,03	<50	<35	-0,03

<	: kleiner dan de detectielimiet
8,88	: <= Streefwaarde
8,88	: > Streefwaarde
>T	: Groter dan Tussenwaarde
8,88	: > Interventiewaarde
11	: Enkele parameters ontbreken in de berekening van de somfractie
13	: Indicatieve interventiewaarde wordt overschreden
14	: Streefwaarde ontbreekt zorgplicht van toepassing
2	: Enkele parameters ontbreken in de som
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - S) / (I - S)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Bijlage 4 Normwaarden grond en grondwater

Bijlage 4 Normwaarden grond en grondwater

Tabel: Achtergrondwaarden en interventiewaarden grond[9] (gehalten in mg/kg .d.s.)

Stof	Achtergrond-waarde	Interventie-waarde
1. Metalen		
Antimoon	4,0*	22
Arseen	20	76
Barium	-	-[8]
Cadmium	0,60	13
Chroom III	55	180
Chroom VI	-	78
Kobalt	15	190
Koper	40	190
Kwik (anorganisch)	0,15	36
Kwik (organisch)	-	4
Lood	50	530
Molybdeen	1,5*	190
Nikkel	35	100
Zink	140	720
Beryllium	-	30[#]
Seleen	-	100[#]
Tellurium	-	600[#]
Thallium	-	15[#]
Tin	6,5	900[#]
Vanadium	80	250[#]
Zilver	-	15[#]
2. Overige organische stoffen		
Cyanide (vrij)[5]	3,0	20
Cyanide (complex)[6]	5,5	50
Thiocyanaat	6,0	20
3. Aromatische verbindingen		
Benzeen	0,20*	1,1
Ethylbenzeen	0,20*	110
Tolueen	0,20*	32
Xylenen (som)[1]	0,45*	17
Styreen (vinylbenzeen)	0,25*	86
Fenol	0,25	14
Cresolen (som)[1]	0,30*	13
Dodecylbenzeen	0,35*	1000[#]
Aromatische oplosmiddelen[1, 7]	2,5*	200[#]
Dihydroxybenzenen (som)[12]	-	8[#]
4. Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK)		
PAK's (totaal) (som 10)[1]	1,5	40
5. Gechloreerde koolwaterstoffen		
A. (Vluchtige koolwaterstoffen)		
Monochlooretheen (Vinylchloride)	0,10*	0,1[2]
Dichloormethaan	0,10	3,9
1,1-dichloorethaan	0,20*	15
1,2-dichloorethaan	0,20*	6,4
1,1-dichlooretheen[2]	0,30*	0,3
1,2-dichlooretheen (som)[1]	0,30*	1
Dichloorpropanen (som)[1]	0,80*	2
Trichloormethaan (chloroform)	0,25*	5,6
1,1,1-trichloorethaan	0,25*	15
1,1,2-trichloorethaan	0,3*	10
Trichlooretheen (Tri)	0,25*	2,5
Tetrachloormethaan (Tetra)	0,3*	0,7
Tetrachlooretheen (Per)	0,15	8,8
B. Chloorbenzenen		
Monochloorbenzeen	0,2*	15
Dichloorbenzenen (som)[1]	2,0*	19
Trichloorbenzenen (som)[1]	0,015*	11
Tetrachloorbenzenen (som)[1]	0,0090*	2,2
Pentachloorbenzenen	0,0025	6,7
Hexachloorbenzeen	0,0085	2
C. Chloorfenolen		
Monochloorfenolen (som)[1]	0,045	5,4
Dichloorfenolen (som)[1]	0,20*	22
Trichloorfenolen (som)[1]	0,0030*	22
Tetrachloorfenolen (som)[1]	0,015*	21
Pentachloorfenol	0,0030*	12

Stof	Achtergrond-waarde	Interventie-waarde
D. Polychloorbifenylen (PCB's)		
PCB's (som 7)[1]	0,020	1
E. Overige gechloreerde koolwaterstoffen		
Monochlooranilinen (som)[1]	0,20*	50
Dioxine (som TEQ)[1]	0,000055*	0,00018
Chloornaftaleen (som)[1]	0,070*	23
Dichlooranilinen	-	50[#]
Trichlooranilinen	-	10[#]
Tetrachlooranilinen	-	30[#]
Pentachlooranilinen	0,15*	10[#]
4-chloormethylfenolen	0,60*	15[#]
6. Bestrijdingsmiddelen		
A. Organochloor-bestrijdingsmiddelen		
Chloordaan (som)[1]	0,0020	4
DDT (som)[1]	0,20	1,7
DDE (som)[1]	0,10	2,3
DDD (som)[1]	0,020	34
Aldrin	-	0,32
Drins (som)[1]	0,015	4
α-endosulfan	0,00090	4
α-HCH	0,0010	17
β-HCH	0,0020	1,6
γ-HCH (lindaan)	0,0030	1,2
Heptachloor	0,00070	4
Heptachloorepoxide (som)[1]	0,0020	4
Hexachloorbutadieen	0,003*	-
organochloorhoudende bestrijdingsmiddelen (som landbodem)	0,40	-
C. Organotinbestrijdingsmiddelen		
Organotinverbindingen (som)[1, 10]	0,15	2,5
tributyltin (TBT)[2, 10]	0,065	-
D. Chloorfenoxy-azijnzuur herbiciden		
MCPA	0,55*	4
E. Overige bestrijdingsmiddelen		
Atrazine	0,035*	0,71
Carbaryl	0,15*	0,45
Carbofuran[13]	0,017*	0,017[2]
niet chloorhoudende bestrijdingsmiddelen	0,090*	-
Azinfosmethyl	0,0075*	2[#]
Maneb	-	22[#]
7. Overige stoffen		
Asbest[3]	0	100
Cyclohexanon	2,0*	150
Dimethyl ftalaat[11]	0,045*	82
Diethyl ftalaat[11]	0,045*	53
Di-isobutyl ftalaat[11]	0,045*	17
Dibutyl ftalaat[11]	0,070*	36
Butyl benzylftalaat[11]	0,070*	48
Dihexyl ftalaat[11]	0,070*	220
Di(2-ethylhexyl)ftalaat[11]	0,045*	60
Minerale olie[4]	190	5000
Pyridine	0,15*	11
Tetrahydrofuran	0,45	7
Tetrahydrothiofeen	1,5*	8,8
Tribroommethaan (bromoform)	0,20*	75
Acrylonitril	0,1*	0,1[#]
Butanol	2,0*	30[#]
1,2 butylacetaat	2,0*	200[#]
Ethylacetaat	2,0*	75[#]
Diethyleen glycol	8,0	270[#]
Ethyleen glycol	5,0	100[#]
Formaldehyde	0,1*	0,1[#]
Isopropanol	0,75	220[#]
Methanol	3,0	30[#]
Methylethylketon	2,0*	35[#]
Methyl-tert-buthyl ether (MTBE)	0,20*	100[#]

Toelichting:

* Achtergrondwaarde is gebaseerd op de bepalingsgrens (intralaboratorium reproduceerbaarheid), omdat onvoldoende data beschikbaar zijn om een betrouwbare P95 af te leiden.

\# Voor deze stof is geen interventiewaarde vastgesteld, het gehalte betreft een niveau voor ernstige verontreiniging (INEV).

1 Voor de samenstelling van de somparameters wordt verwezen naar bijlage N van de Regeling bodemkwaliteit.
Voor de berekening van de som TEQ voor dioxine wordt verwezen naar bijlage B van de Regeling Bodemkwaliteit. Voor het optellen van meetwaarden beneden de bepalingsgrens wordt verwezen naar bijlage G onderdeel IV van de Regeling bodemkwaliteit.

2 De interventiewaarde voor grond voor deze stof is gelijk of kleiner dan de bepalingsgrens (intralaboratorium reproduceerbaarheid). Indien de stof wordt aangetoond moeten de risico's nader worden onderzocht. Bij het aantreffen van vinylchloride of 1,1-dichlooretheen in grond moet tevens het grondwater worden onderzocht.

3 Gewogen norm (concentratie serpentijn asbest + 10 x concentratie amfibool asbest).

4 De definitie van minerale olie wordt beschreven bij de analysenorm. Indien er sprake is van een verontreiniging met mengsels (bijvoorbeeld benzine of huisbrandolie) dan dient naast het alkaangehalte ook het gehalte aan aromatische en/of polycyclische aromatische koolwaterstoffen bepaald te worden. Met deze somparameter is
om praktische redenen volstaan. Nadere toxicologische en chemische differentiatie worden bestudeerd.

5 Bij gehalten die de achtergrondwaarden overschrijden moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid van uitdamping. Wanneer uitdamping naar binnenlucht zou kunnen optreden, moet bij overschrijding van de achtergrondwaarde worden gemeten in de bodemlucht en moet worden getoetst aan de TCL (Toxicologisch Toelaatbare Concentratie in Lucht).

6 Het gehalte cyanide-complex is gelijk aan het gehalte cyanide-totaal minus het gehalte cyanide-vrij, bepaald conform NEN-EN-ISO 14403-1:2012, NEN-EN-ISO 14403-2:2012 en NEN-ISO 17380:2006. Indien geen cyanide-vrij wordt verwacht, mag het gehalte cyanide-complex gelijk worden gesteld aan het gehalte cyanide-totaal (en hoeft dus alleen het gehalte cyanide-totaal te worden gemeten).

7 De achtergrondwaarde van deze somparameter gaat uit van de aanwezigheid van meerdere van de 16 componenten, die tot deze somparameter worden gerekend (zie bijlage N). De hoogte van de achtergrondwaarde is gebaseerd op de som van de bepalingsgrenzen vermenigvuldigd met 0,7. Sommige componenten zijn tevens individueel genormeerd. Binnen de somparameter mag de achtergrondwaarde van de individueel genormeerde componenten niet worden overschreden. Voor de componenten, die niet individueel zijn genormeerd, geldt per component een maximum gehalte van 0,45 mg/kg ds, voor de achtergrondwaarde.

8 De norm voor barium is tijdelijk ingetrokken. Gebleken is dat de interventiewaarde voor barium lager was dan het gehalte dat van nature in de bodem voorkomt. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 920 mg/kg. Deze voormalige interventiewaarde is op dezelfde manier onderbouwd als de interventiewaarde voor de meeste andere metalen en is voor barium inclusief een natuurlijk achtergrondgehalte van 190 mg/kg d.s.

9 Voor het omgaan met meetwaarden beneden de bepalingsgrens van het laboratorium wordt verwezen naar bijlage G onderdeel IV van de Regeling bodemkwaliteit.

10 De eenheid voor organotinverbindingen is mg Sn/kg ds.

11 Het is onzeker of de achtergrondwaarden voor ftalaten meetbaar zijn. Toekomstige ervaringen moeten uitwijzen of sprake is van een knelpunt.

12 Onder dihydroxybenzenen (som) wordt verstaan: de som van catechol, resorcinol en hydrochinon

13 De maximale waarden bodemfunctieklasse wonen en industrie van deze stoffen zijn gelijk aan de interventiewaarden bodemsanering en zijn gelijk of kleiner dan de bepalingsgrens (intralaboratorium reproduceerbaarheid). Indien de stof wordt aangetoond moeten de risico’s nader worden onderzocht. Bij het aantreffen van vinylchloride of 1,1-dichlooretheen moet tevens het grondwater worden onderzocht.

Tabel: Streefwaarden en interventiewaarden grondwater[9] (concentraties in µg/l)

Stof	Streefwaarde[7]		Interventie-waarde
	Ondiep (< 10 m -mv.)	Diep (> 10 m -mv.)	
1. Metalen			
Antimoon	-	0,15*	20
Arseen	10	7,2	60
Barium	50	200	625
Cadmium	0,4	0,06	6
Chroom	1	2,5	30
Kobalt	20	0,7*	100
Koper	15	1,3*	75
Kwik	0,05	0,01*	0,3
Lood	15	1,7*	75
Molybdeen	5	3,6	300
Nikkel	15	2,1*	75
Zink	65	24	800
Beryllium	-	0,05	15#
Seleen	-	0,07	160#
Tellurium	-	–	70#
Thallium	-	2*	7#
Tin	-	2,2*	50#
Vanadium	-	1,2*	70#
Zilver	-	–	40#
2. Overige organische stoffen			
Chloride	100000		-
Cyanide (vrij)	5		1500
Cyanide (complex)	10		1500
Thiocyanaat	-		1500
3. Aromatische verbindingen			
Benzeen	0,2		30
Ethylbenzeen	4		150
Tolueen	7		1000
Xylenen (som)[1]	0,2		70
Styreen (vinylbenzeen)	6		300
Fenol	0,2		2000
Cresolen (som)[1]	0,2		200
Dodecylbenzeen	-		0,02#
Aromatische oplosmiddelen[1]	-		150#
Catechol (o-dihydroxybenzeen)	0,2		1250#
Resorcinol (m-dihydroxybenzeen)	0,2		600#
Hydrochinon (p-dihydroxybenzeen)	0,2		800#
4. Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK)[5]			
Naftaleen	0,01*		70
Fenantreen	0,003*		5
Antraceen	0,0007*		5
Fluorantheen	0,003*		1
Chryseen	0,003*		0,2
Benzo(a)antraceen	0,0001*		0,5
Benzo(a)pyreen	0,0005*		0,05
Benzo(k)fluorantheen	0,0004*		0,05
Indeno(1,2,3cd)pyreen	0,0004*		0,05
Benzo(ghi)peryleen	0,0003*		0,05
5. Gechloreerde koolwaterstoffen			
A. (Vluchtige koolwaterstoffen)			
Monochlooretheen (Vinylchloride)	0,01*		5
Dichloormethaan	0,01*		1000
1,1-dichloorethaan	7		900
1,2-dichloorethaan	7		400
1,1-dichlooretheen	0,01*		10
1,2-dichlooretheen (som)[1]	0,01*		20
Dichloorpropanen (som)[1]	0,8*		80
Trichloormethaan (chloroform)	6		400
1,1,1-trichloorethaan	0,01*		300
1,1,2-trichloorethaan	0,01*		130
Trichlooretheen (Tri)	24		500
Tetrachloormethaan (Tetra)	0,01*		10
Tetrachlooretheen (Per)	0,01*		40
B. Chloorbenzenen[5]			
Monochloorbenzeen	7		180
Dichloorbenzenen (som)[1]	3		50
Trichloorbenzenen (som)[1]	0,01*		10
Tetrachloorbenzenen (som)[1]	0,01*		2,5
Pentachloorbenzenen	0,003*		1
Hexachloorbenzeen	0,00009*		0,5

Stof	Streefwaarde[7]	Interventie-waarde
C. Chloorfenolen[5]		
Monochloorfenolen (som)[1]	0,3	100
Dichloorfenolen (som)[1]	0,2	30
Trichloorfenolen (som)[1]	0,03	10
Tetrachloorfenolen (som)[1]	0,01	10
Pentachloorfenol	0,04	3
D. Polychloorbifenylen (PCB's)		
PCB's (som 7)[1]	0,01*	0,01
E. Overige gechloreerde koolwaterstoffen		
Monochlooranilinen (som)[1]	-	30
Chloornaftaleen (som)[1]	-	6
Dichlooranilinen	-	100#
Trichlooranilinen	-	10#
Tetrachlooranilinen	-	10#
Pentachlooranilinen	-	1#
4-chloormethylfenolen	-	350#
Dioxine (som TEQ)[1]	-	0,000001#
6. Bestrijdingsmiddelen		
A. Organochloor-bestrijdingsmiddelen		
Chloordaan (som)[1]	0,00002*	0,2
DDT (som)[1]	-	-
DDE (som)[1]	-	-
DDD (som)[1]	-	-
DDT/DDE/DDD (som)[1]	0,000004*	0,01
Aldrin	0,000009*	-
Dieldrin	0,0001*	-
Endrin	0,00004*	-
Drins (som)[1]	-	0,1
α-endosulfan	0,0002*	5
α-HCH	0,033	-
β-HCH	0,008*	-
γ-HCH (lindaan)	0,009*	-
HCH-verbindingen (som)[1]	0,05	1
Heptachloor	0,000005*	0,3
Heptachloorepoxide (som)[1]	0,000005*	3
C. Organotinbestrijdingsmiddelen		
Organotinverbindingen (som)[1]	0,00005 - 0,016	0,7
D. Chloorfenoxy-azijnzuur herbiciden		
MCPA	0,02	50
E. Overige bestrijdingsmiddelen		
Atrazine	0,029	150
Carbaryl	0,002	60
Carbofuran	0,009	100
Azinfosmethyl	0,0001	2#
Maneb	0,00005	0,1#
7. Overige stoffen		
Cyclohexanon	0,5	15000
Dimethyl ftalaat	-	-
Diethyl ftalaat	-	-
Di-isobutyl ftalaat	-	-
Dibutyl ftalaat	-	-
Butyl benzylftalaat	-	-
Dihexyl ftalaat	-	-
Di(2-ethylhexyl)ftalaat	-	-
Ftalaten (som)[1]	0,5	5
Minerale olie[4]	50	600
Pyridine	0,5	30
Tetrahydrofuran	0,5	300
Tetrahydrothiofeen	0,5	5000
Tribroommethaan (bromoform)	-	630
Acrylonitril	0,08	5#
Butanol	-	5600#
1,2 butylacetaat	-	6300#
Ethylacetaat	-	15000#
Diethyleen glycol	-	13000#
Ethyleen glycol	-	5500#
Formaldehyde	-	50#
Isopropanol	-	31000#
Methanol	-	24000#
Methylethylketon	-	6000#
Methyl-tert-buthyl ether (MTBE)	-	9400#

Toelichting:

[#] Voor deze stof is geen interventiewaarde vastgesteld, de concentratie betreft een niveau voor ernstige verontreiniging (INEV).

[1] Voor de samenstelling van de somparameters wordt verwezen naar bijlage N van de Regeling bodemkwaliteit.
Voor de berekening van de som TEQ voor dioxine wordt verwezen naar bijlage B van de Regeling Bodemkwaliteit. Voor het optellen van meetwaarden beneden de bepalingsgrens wordt verwezen naar bijlage G onderdeel IV van de Regeling bodemkwaliteit.

[4] De definitie van minerale olie wordt beschreven bij de analysenorm. Indien er sprake is van een verontreiniging met mengsels (bijvoorbeeld benzine of huisbrandolie) dan dient naast de alkaanconcentratie ook de concentratie aan aromatische en/of polycyclische aromatische koolwaterstoffen bepaald te worden. Met deze somparameter is om praktische redenen volstaan. Nadere toxicologische en chemische differentiatie worden bestudeerd.

[5] Voor grondwater zijn de effecten van PAK's, chloorbenzenen en chloorfenolen indirect, als fractie van de individuele interventiewaarde, optelbaar (dat wil zeggen 0,5 x interventiewaarde stof A heeft evenveel effect als 0,5 x interventiewaarde stof B). Dit betekent dat een somformule moet worden gebruikt om te beoordelen of van overschrijding van de interventiewaarde sprake is. Er is sprake van overschrijding van de interventiewaarde voor de som van een groep stoffen indien $\Sigma(Ci/Ii) > 1$, waarbij Ci= gemeten concentratie van een stof uit de betreffende groep en Ii= interventiewaarde voor de betreffende stof uit de betreffende groep.

[7] De streefwaarde grondwater voor een aantal stoffen **(gemarkeerd met *)** is lager dan of gelijk aan de vereiste rapportagegrens in bijlage G onderdeel IV van de Regeling bodemkwaliteit. Voor het beoordelen van meetwaarden beneden de rapportagegrens, wordt verwezen naar bijlage G.

[9] Voor het omgaan met meetwaarden beneden de bepalingsgrens van het laboratorium wordt verwezen naar bijlage G onderdeel IV van de Regeling bodemkwaliteit.

Bijlage 5 Toelichting op normwaarden grond en grondwater

Bijlage 5 Toelichting op normwaarden grond en grondwater

Hieronder wordt uitgebreider op de begrippen achtergrond-, streef- en interventiewaarden en hun betekenis ingegaan.

Bij de toetsing wordt een uitspraak gedaan op parameterniveau én op monsterniveau. Met betrekking tot het bepalen van de achtergrondwaarden kan in sommige gevallen de overall-conclusie op monsterniveau afwijken ten opzichte van de conclusie op parameterniveau als gevolg van de toetsregel die in artikel 4.2.2 van de Regeling Bodemkwaliteit staat. In dit artikel wordt beschreven wat onder het overschrijden van de achtergrondwaarden wordt verstaan.

De achtergrondwaarden (AW) zijn landelijk geldende waarden voor een multifunctionele bodemkwaliteit en geven de bovengrens aan voor wat in de dagelijkse praktijk 'schone grond' wordt genoemd. Deze achtergrondwaarden zijn vastgesteld op basis van gehalten zoals deze voorkomen in de bodem van natuur- en landbouwgronden. Dit omdat in dergelijke gronden geen belasting door lokale verontreinigingsbronnen aanwezig wordt geacht. De streefwaarde (S) geeft het concentratieniveau in grondwater aan waarboven wèl en waaronder géén sprake is van een aantoonbare verontreiniging.

De interventiewaarde (I) geeft het concentratieniveau in de grond, waterbodem of grondwater aan waarboven de functionele eigenschappen die de bodem voor mens, plant en dier heeft, in ernstige mate kunnen zijn verminderd.
In het overheidsbeleid wordt gesproken van een geval van ernstige bodem-verontreiniging, indien de gemiddelde concentratie aan één stof de interventiewaarde overschrijdt in tenminste 25 m^3 grond/slib of voor het grondwater in tenminste 100 m^3 bodemvolume.
Over de hoeveelheid grond/slib of grondwater waarop een eventuele overschrijding van de interventiewaarde zich voordoet kan in een eerste onderzoek meestal nog geen betrouwbare uitspraak worden gedaan. Daarom kunnen op basis van de resultaten van dit eerste onderzoek dan ook geen conclusies worden getrokken ten aanzien van het wel of niet ernstig zijn van het verontreinigingsgeval.

Bij de getoetste waarden is tevens een index opgenomen. Deze index is als volgt berekend:
Index = (GSSD - AW) / (I - AW).
Een negatieve waarde voor de index houdt in dat de gestandaardiseerde meetwaarde lager is dan de achtergrondwaarde. Bij een index boven de 1 ligt de gestandaardiseerde meetwaarde boven de interventiewaarde. Een index tussen de 0 en 0,5 betekent dat de gestandaardiseerde meetwaarde (ver) onder de interventiewaarde ligt. Een index tussen de 0,5 en 1 houdt in dat de gestandaardiseerde meetwaarde (dicht) bij de interventiewaarde ligt. Afhankelijk van de specifieke situatie geeft dit mogelijk aanleiding voor het uitsplitsen van een mengmonster en/ of het uitvoeren van een nader onderzoek. Met een nader bodemonderzoek kan de ernst en spoedeisendheid van het geval wordt vastgesteld. Een nader onderzoek kan worden uitgevoerd als er een duidelijke indicatie bestaat dat sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging.

Een geval van ernstige bodemverontreiniging kan zich ook voordoen zonder dat de interventiewaarden worden overschreden. Als een verontreiniging zich zodanig in een ander milieucompartiment (bijv. het grondwater) of objecten (bijv. consumptiegewassen) verspreidt dat daar schadelijke effecten kunnen optreden, is er sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging. Ook als het bij puntbronnen van verontreinigingen (bijv. op grond van berekeningen) waarschijnlijk is dat zonder maatregelen op korte termijn (binnen maximaal enkele maanden) een verontreiniging van genoemde 25 of 100 m^3 bodemvolume kan optreden, is er sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging.

Bij de toetsing worden de gemeten gehalten aan de hand van geanalyseerde of geschatte gehalten organisch stof en lutum met BOTOVA-gevalideerde software omgerekend naar zogenaamde standaardbodemcondities (bodem met 10% organische stof en 25% lutum). Deze gestandaardiseerde meetwaarden worden vergeleken met de vaste normwaarden, zoals opgenomen in de voorgaande bijlage.

Barium
In de Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013 is aangegeven dat de norm voor barium tijdelijk is ingetrokken. Gebleken is namelijk dat de interventiewaarde voor barium lager was dan het gehalte dat van nature in de bodem voorkomt. Indien sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 920 mg/kg d.s. (voor standaardbodem). Analyses op barium dienen wel nog te worden uitgevoerd, maar de resultaten hoeven dus niet meer getoetst te worden, tenzij een duidelijke antropogene bron aanwezig is.

Bijlage 6 Analysecertificaten

Bijlage 6 Analysecertificaten

Antea Group
T.a.v. W. Visser
Tolhuisweg 57
8440 AA HEERENVEEN

Analysecertificaat

Datum: 01-Sep-2017

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2017110484/1
Uw project/verslagnummer	418365
Uw projectnaam	V0 Hempenserweg 2 te Leeuwarden
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	25-Aug-2017

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	418365	Certificaatnummer/Versie	2017110484/1
Uw projectnaam	V0 Hempenserweg 2 te Leeuwarden	Startdatum	25-Aug-2017
Uw ordernummer		Rapportagedatum	01-Sep-2017/09:15
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	1/2
Monstermatrix	Grond (AS3000)		
Projectcode	3400 - Antea - Project Netwerkbeheerders		

	Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
	Voorbehandeling						
	Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd
	Bodemkundige analyses						
S	Droge stof	% (m/m)	79.7	83.8	80.6	78.8	78.4
S	Organische stof	% (m/m) ds	3.5	2.8	4.9	4.1	1.9
	Gloeirest	% (m/m) ds	95.6	96.7	94.6	95.4	97.2
S	Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	13.3	8.0	7.2	6.7	13.7
	Metalen						
S	Barium (Ba)	mg/kg ds	30	30	25	25	26
S	Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Kobalt (Co)	mg/kg ds	5.7	4.3	4.8	3.4	6.2
S	Koper (Cu)	mg/kg ds	12	8.0	11	11	5.9
S	Kwik (Hg)	mg/kg ds	0.098	0.089	0.067	0.084	<0.050
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5
S	Nikkel (Ni)	mg/kg ds	16	8.6	10	6.4	18
S	Lood (Pb)	mg/kg ds	38	40	26	33	16
S	Zink (Zn)	mg/kg ds	60	34	45	35	46
	Minerale olie						
	Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	<3.0	<3.0	<3.0	<3.0
	Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	7.3	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	14	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	<11	12	<11	<11
	Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	5.0	<5.0	6.6	6.1	<5.0
	Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6.0	<6.0	<6.0	<6.0	<6.0
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	<35	46	<35	<35
	Chromatogram olie (GC)				Zie bijl.		
	Polychloorbifenylen, PCB						
S	PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 101	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	0.0028	<0.0010	<0.0010

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
1	MM01	24-Aug-2017	9683788
2	MM02	24-Aug-2017	9683789
3	MM03	24-Aug-2017	9683790
4	MM04	24-Aug-2017	9683791
5	MM05	24-Aug-2017	9683792

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
M: MCERTS erkend

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	418365	Certificaatnummer/Versie	2017110484/1
Uw projectnaam	V0 Hempenserweg 2 te Leeuwarden	Startdatum	25-Aug-2017
Uw ordernummer		Rapportagedatum	01-Sep-2017/09:15
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	2/2
Monstermatrix	Grond (AS3000)		
Projectcode	3400 - Antea - Project Netwerkbeheerders		

	Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
S	PCB 118	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	0.0015	<0.0010	<0.0010
S	PCB 138	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	0.0089 [1)]	<0.0010	<0.0010
S	PCB 153	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	0.011	<0.0010	<0.0010
S	PCB 180	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	0.0061	<0.0010	<0.0010
S	PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0049 [2)]	0.0049 [2)]	0.031	0.0049 [2)]	0.0049 [2)]
	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK						
S	Naftaleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	0.44	<0.050	<0.050
S	Fenanthreen	mg/kg ds	0.071	0.061	3.5	0.088	0.40
S	Anthraceen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	0.84	<0.050	0.063
S	Fluorantheen	mg/kg ds	0.16	0.16	4.6	0.17	0.46
S	Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0.094	0.081	2.4	0.091	0.065
S	Chryseen	mg/kg ds	0.11	0.091	2.3	0.11	0.054
S	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	0.91	0.050	<0.050
S	Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0.075	0.063	1.6	0.071	<0.050
S	Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	0.81	<0.050	<0.050
S	Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0.050	0.053	0.94	<0.050	<0.050
S	PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.69	0.65	18	0.72	1.2

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
1	MM01	24-Aug-2017	9683788
2	MM02	24-Aug-2017	9683789
3	MM03	24-Aug-2017	9683790
4	MM04	24-Aug-2017	9683791
5	MM05	24-Aug-2017	9683792
			Akkoord
			Pr.coörd.

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS 3000 erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
M: MCERTS erkend

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Eurofins Analytico B.V.
Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL
Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

TESTEN
RvA L010

Bijlage (A) met deelmonsterinformatie behorende bij analysecertificaat 2017110484/1

Monster nr.	Boornr	Omschrijving	Van	Tot	Barcode	Monsteromschrijving
9683788	01	1	0	50	0534245359	MM01
9683788	07	1	0	20	0534245362	
9683788	17	1	0	30	0534245382	
9683788	18	1	0	50	0534245383	
9683788	21	2	25	50	0534245460	
9683788					0534245385	
9683789	02	1	0	50	0534245361	MM02
9683789	14	2	10	35	0534245379	
9683790	09	1	0	30	0534245365	MM03
9683790	10	1	0	50	0534245369	
9683790	12	1	0	50	0534245378	
9683790	13	1	0	45	0534245440	
9683790	19	1	0	30	0534245435	
9683790	23	1	0	30	0534245458	
9683790	25	1	0	45	0534245986	
9683790	27	1	0	20	0534245453	
9683790	28	1	0	20	0534245455	
9683790	04	1	0	50	0534245358	
9683791	05	1	0	50	0534245363	MM04
9683791	08	1	0	50	0534245364	
9683791	16	1	0	35	0534245384	
9683791	22	1	0	50	0534245462	
9683792	06	3	70	110	0534245981	MM05
9683792	10	2	50	90	0534245368	
9683792	13	3	95	130	0534245442	
9683792	19	3	100	150	0534245436	
9683792	25	2	45	80	0534245987	
9683792	26	2	60	110	0534245450	

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2017110484/1

Opmerking 1)

PCB 138 kan positief beïnvloed worden door PCB 163.

Opmerking 2)

De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van 0,7*RG

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2017110484/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Cryogeen malen AS3000	W0106	Voorbehandeling	Cf. AS3000
Droge Stof	W0104	Gravimetrie	Cf. pb 3010-2 en gw. NEN-EN 15934
Organische stof (gloeiverlies)	W0109	Gravimetrie	Cf. pb 3010-3 en cf. NEN 5754
Korrelgrootte < 2 µm (lutum)	W0171	Sedimentatie	Cf. pb 3010-4 en cf. NEN 5753
Barium (Ba)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3010-5 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Cadmium (Cd)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3010-5 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3010-5 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Koper (Cu)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3010-5 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Kwik (Hg)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3010-5 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3010-5 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Nikkel (Ni)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3010-5 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Lood (Pb)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3010-5 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Zink (Zn)	W0423	ICP-MS	Cf. pb 3010-5 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Minerale Olie (C10-C40)	W0202	GC-FID	Cf. pb 3010-7 en gw. NEN-EN-ISO 16703
Chromatogram MO (GC)	W0202	GC-FID	Gelijkw. NEN-EN-ISO 16703
PCB (7)	W0271	GC-MS	Cf. pb 3010-8 en gw. NEN 6980
PAK som AS3000/AP04	W0271	GC-MS	Cf. pb. 3010-6 en gw. NEN-ISO 18287
PAK (10) (VROM)	W0271	GC-MS	Cf. pb. 3010-6 en gw. NEN-ISO 18287

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2016.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

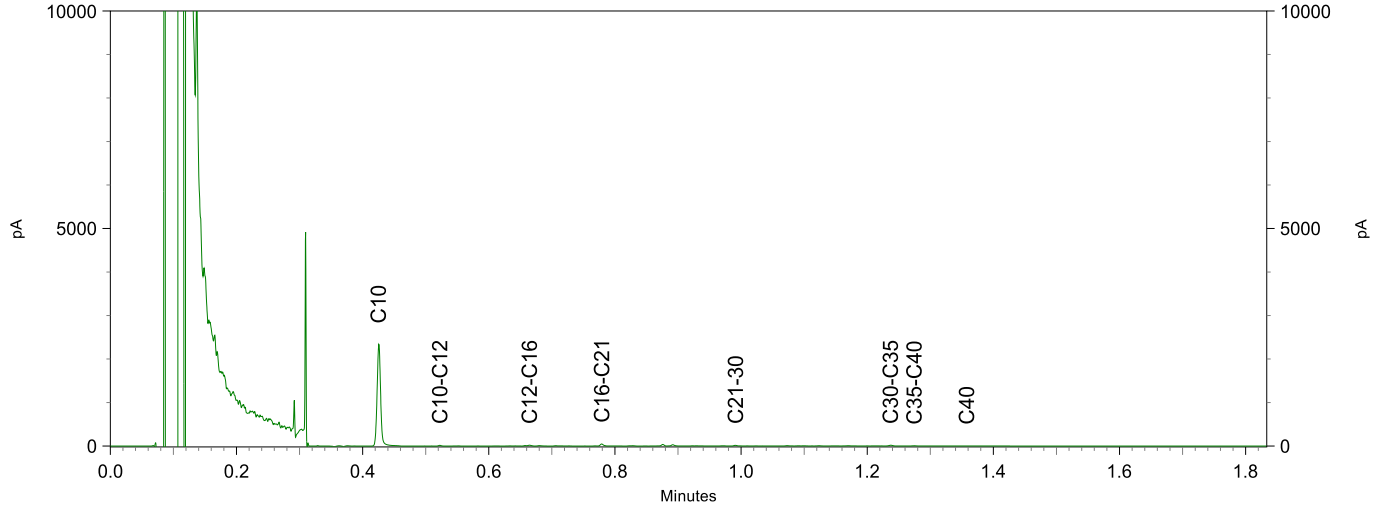
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

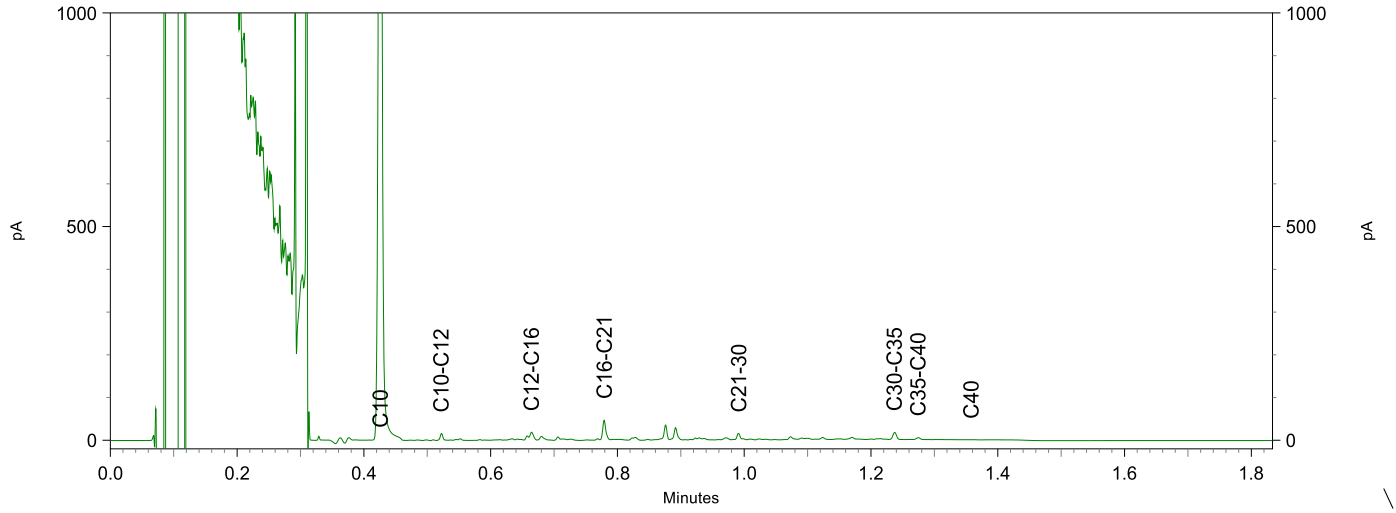
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

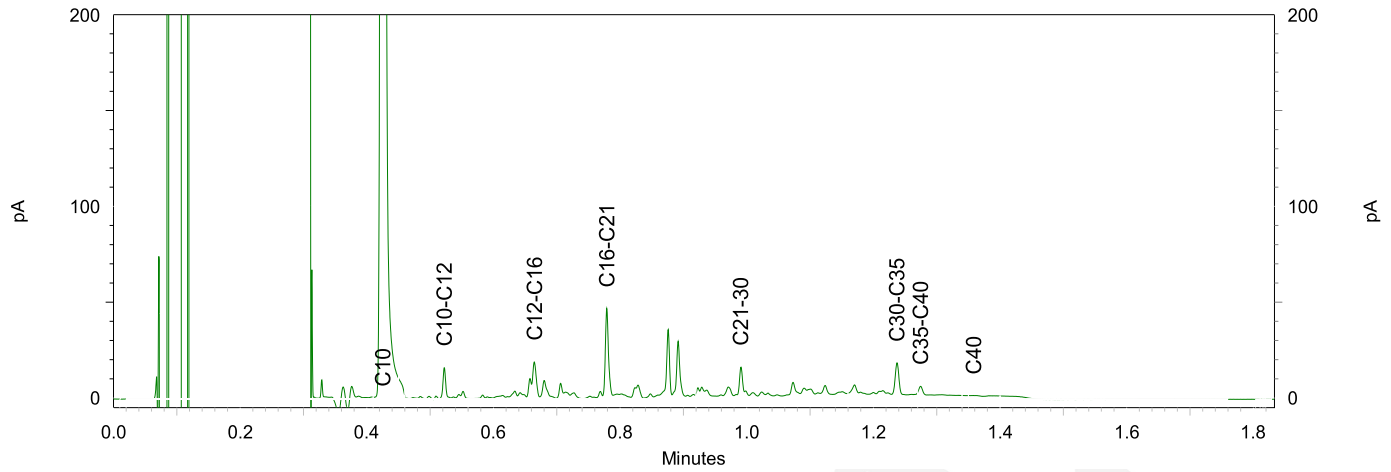
eurofins | — analytics

Chromatogram TPH/ Mineral Oil

Sample ID.: 9683790
Certificate no.: 2017110484
Sample description.: MM03

Antea Group
T.a.v. W. Visser
Tolhuisweg 57
8440 AA HEERENVEEN

Analysecertificaat

Datum: 08-Sep-2017

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2017114319/1
Uw project/verslagnummer	418365
Uw projectnaam	V0 Hempenserweg 2 te Leeuwarden
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	04-Sep-2017

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	418365	Certificaatnummer/Versie	2017114319/1
Uw projectnaam	V0 Hempenserweg 2 te Leeuwarden	Startdatum	04-Sep-2017
Uw ordernummer		Rapportagedatum	08-Sep-2017/16:08
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	1/2
Monstermatrix	Water (AS3000)		
Projectcode	3400 - Antea - Project Netwerkbeheerders		

	Analyse	Eenheid	1	2	3	4
	Metalen					
S	Barium (Ba)	µg/L	120	89	110	170
S	Cadmium (Cd)	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Kobalt (Co)	µg/L	5.7	4.5	7.2	6.7
S	Koper (Cu)	µg/L	13	18	3.2	<2.0
S	Kwik (Hg)	µg/L	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Molybdeen (Mo)	µg/L	<2.0	2.3	6.2	<2.0
S	Nikkel (Ni)	µg/L	13	7.1	14	10
S	Lood (Pb)	µg/L	<2.0	<2.0	<2.0	<2.0
S	Zink (Zn)	µg/L	55	17	25	57
	Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen					
S	Benzeen	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Tolueen	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Ethylbenzeen	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	o-Xyleen	µg/L	<0.10	<0.10	<0.10	<0.10
S	m,p-Xyleen	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Xylenen (som) factor 0,7	µg/L	0.21 [1)]	0.21 [1)]	0.21 [1)]	0.21 [1)]
	BTEX (som)	µg/L	<0.90	<0.90	<0.90	<0.90
S	Naftaleen	µg/L	0.056	0.078	<0.020	<0.020
S	Styreen	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
	Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen					
S	Dichloormethaan	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Trichloormethaan	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Tetrachloormethaan	µg/L	<0.10	<0.10	<0.10	<0.10
S	Trichlooretheen	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Tetrachlooretheen	µg/L	<0.10	<0.10	<0.10	<0.10
S	1,1-Dichloorethaan	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	1,2-Dichloorethaan	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	1,1,1-Trichloorethaan	µg/L	<0.10	<0.10	<0.10	<0.10
S	1,1,2-Trichloorethaan	µg/L	<0.10	<0.10	<0.10	<0.10
S	cis 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0.10	<0.10	<0.10	<0.10

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
1	06 (225-325)	01-Sep-2017	9695425
2	13 (260-360)	01-Sep-2017	9695426
3	19 (260-360)	01-Sep-2017	9695427
4	25 (320-420)	01-Sep-2017	9695428

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS SIKB erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
M: MCERTS erkend

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	418365	Certificaatnummer/Versie	2017114319/1
Uw projectnaam	V0 Hempenserweg 2 te Leeuwarden	Startdatum	04-Sep-2017
Uw ordernummer		Rapportagedatum	08-Sep-2017/16:08
		Bijlage	A,B,C
Monsternemer		Pagina	2/2
Monstermatrix	Water (AS3000)		
Projectcode	3400 - Antea - Project Netwerkbeheerders		

	Analyse	Eenheid	1	2	3	4
S	trans 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0.10	<0.10	<0.10	<0.10
	CKW (som)	µg/L	<1.6	<1.6	<1.6	<1.6
S	Tribroommethaan	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Vinylchloride	µg/L	<0.10	<0.10	<0.10	<0.10
S	1,1-Dichlooretheen	µg/L	<0.10	<0.10	<0.10	<0.10
S	1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/L	0.14 1)	0.14 1)	0.14 1)	0.14 1)
S	1,1-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	1,2-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	1,3-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
S	Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/L	0.42	0.42	0.42	0.42
	Minerale olie					
	Minerale olie (C10-C12)	µg/L	<10	<10	<10	<10
	Minerale olie (C12-C16)	µg/L	<10	<10	<10	<10
	Minerale olie (C16-C21)	µg/L	<10	<10	<10	<10
	Minerale olie (C21-C30)	µg/L	<15	<15	<15	<15
	Minerale olie (C30-C35)	µg/L	<10	<10	<10	<10
	Minerale olie (C35-C40)	µg/L	<10	<10	<10	<10
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/L	<50	<50	<50	<50

Nr.	Monsteromschrijving	Datum monstername	Monster nr.
1	06 (225-325)	01-Sep-2017	9695425
2	13 (260-360)	01-Sep-2017	9695426
3	19 (260-360)	01-Sep-2017	9695427
4	25 (320-420)	01-Sep-2017	9695428

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende verrichting
S: AS SIKB erkende verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
M: MCERTS erkend

Akkoord
Pr.coörd.
VA

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.
Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL
Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Bijlage (A) met deelmonsterinformatie behorende bij analysecertificaat 2017114319/1

Monster nr.	Boornr	Omschrijving	Van	Tot	Barcode	Monsteromschrijving
9695425		1			0800531704	06 (225-325)
9695425		2			0691707275	
9695426		1			0800531615	13 (260-360)
9695426		2			0691707258	
9695427		1			0800531805	19 (260-360)
9695427		2			0691751286	
9695428		1			0800531697	25 (320-420)
9695428		2			0691751305	

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2017114319/1

Opmerking 1)

De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van 0,7*RG

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2017114319/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Barium (Ba)	W0421	ICP-MS	Cf. pb 3110-3 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Cadmium (Cd)	W0421	ICP-MS	Cf. pb 3110-3 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0421	ICP-MS	Cf. pb 3110-3 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Koper (Cu)	W0421	ICP-MS	Cf. pb 3110-3 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Kwik (Hg)	W0421	ICP-MS	Cf. pb 3110-3 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0421	ICP-MS	Cf. pb 3110-3 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Nikkel (Ni)	W0421	ICP-MS	Cf. pb 3110-3 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Lood (Pb)	W0421	ICP-MS	Cf. pb 3110-3 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Zink (Zn)	W0421	ICP-MS	Cf. pb 3110-3 en cf. NEN-EN-ISO 17294-2
Xylenen som AS3000	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
Aromaten (BTEXN)	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
Styreen	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
VOCl (11)	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
Tribroommethaan (Bromoform)	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
Vinylchloride	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
1,1-Dichlooretheen	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
DiClEtheen som AS3000	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
1,1-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
1,2-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
1,3-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
DiChlprop. som AS3000	W0254	HS-GC-MS	Cf. pb 3130-1
Minerale olie (C10-C40)	W0215	GC-FID	Cf. pb 3110-5

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2016.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2004 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage 7 Kwaliteitsaspecten van het onderzoek, de toegepaste methoden en strategieën en betrouwbaarheid/garanties

Bijlage 7 Kwaliteitsaspecten van het onderzoek, de toegepaste methoden en strategieën en betrouwbaarheid/garanties

Betrouwbaarheid/garanties

Bodemonderzoek wordt in zijn algemeenheid uitgevoerd door het steekproefsgewijs bemonsteren van al dan niet verdachte bodemlagen. Hoewel Antea Group conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving handelt, is het juist deze steekproefsgewijze benadering die het onmogelijk maakt garanties ten aanzien van de verontreinigingssituatie af te geven op basis van de resultaten van een bodemonderzoek.

Het vorenstaande betekent dat Antea Group op voorhand geen aansprakelijkheid accepteert ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Antea Group uitgevoerde bodemonderzoek neemt. In een voorkomend geval adviseren wij u altijd contact op te nemen met uw aanspreekpunt binnen Antea Group.

In dit kader kan ook worden opgemerkt dat de voor het historisch onderzoek geraadpleegde bronnen niet altijd zonder fouten en volledig zijn. Voor het verkrijgen van historische informatie is Antea Group wel afhankelijk van deze bronnen, waardoor Antea Group niet kan instaan voor de juistheid en volledigheid van de verzamelde historische informatie.

Certificatie/accreditatie

Antea Group is gecertificeerd volgens NEN-ISO 9001. Ons bureau is lid van de Vereniging Kwaliteitsborging Bodemonderzoek (VKB).

Het veldwerk is uitgevoerd conform de BRL SIKB 2000 (Beoordelingsrichtlijn voor het SIKB-proces-certificaat voor veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek). Antea Group is volgens dit SIKB-procescertificaat gecertificeerd en erkend. Eventuele afwijkingen van de beoordelingsrichtlijn zijn in voorliggend rapport vermeld. In het colofon staan de namen en parafen van de veldmedewerkers die de kritische functies binnen het veldwerk hebben uitgevoerd.

De naleving van de kwaliteitseisen en -procedures wordt periodiek getoetst door interne auditors en externe auditors, onder toezicht van de Raad voor Accreditatie.

De onderzochte locatie is niet in eigendom van Antea Group of gerelateerde zusterbedrijven.

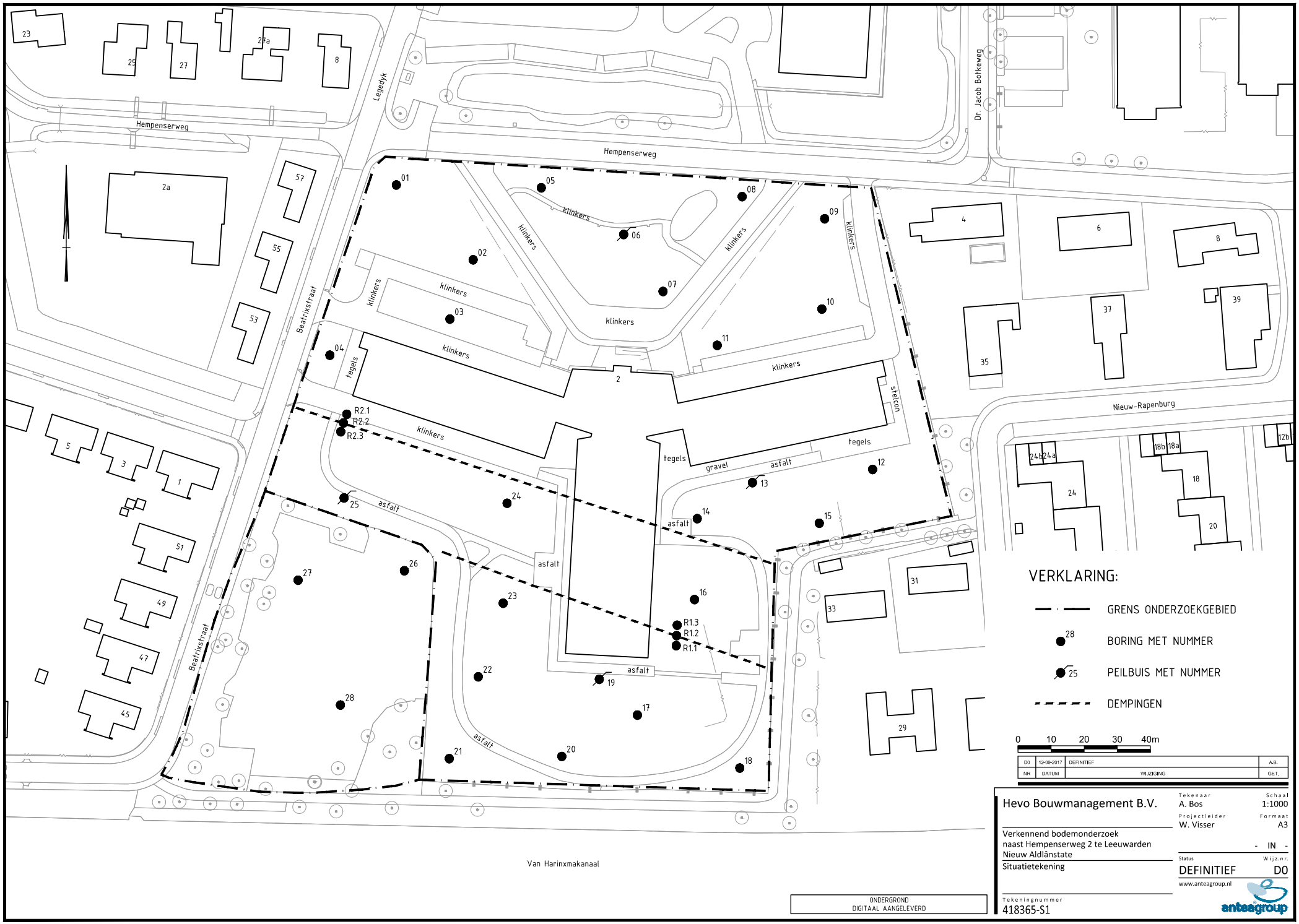
De in het bodemonderzoek benodigde analyses van grond en grondwater laat Antea Group verrichten door een door de RvA geaccrediteerd laboratorium. Deze accreditatie garandeert dat bij de analyses consequent de juiste en vastgelegde procedures worden gehanteerd zodat de analyseresultaten een hoge betrouwbaarheid hebben. Voor de analyses geldt dat deze conform het Accreditatieschema(AS)3000 zijn uitgevoerd. De analyseresultaten worden getoetst met BOTOVA-gevalideerde software.

Toepassing grond en asbest

Het bodemonderzoek geeft inzicht in de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem in het kader van het gebruik en/of de bestemming van de onderzochte locatie. Indien echter grond van de locatie wordt afgevoerd voor toepassing elders, volstaan de resultaten van het verrichte bodemonderzoek mogelijk niet. Afhankelijk van de omvang van de af te voeren partij(en) grond en de eisen die door de acceptant of het bevoegd gezag ter plaatse van de nieuwe toepassingslocatie worden gesteld (bijvoorbeeld aanwezigheid van een bodemkwaliteitskaart met bijbehorend bodembeheerplan), dient de grond eventueel nog conform de richtlijnen van het Besluit bodemkwaliteit te worden onderzocht.

Met nadruk wordt vermeld dat onderzoek naar de aanwezigheid van asbest in de bodem geen onderdeel uitmaakt van onderzoek dat door Antea Group volgens de NEN 5740 is uitgevoerd. Als tijdens het veldwerk in de bodem asbestverdachte materialen zijn opgemerkt, dan komt dit in de profielbeschrijvingen en de conclusies naar voren. Specifiek onderzoek naar de aanwezigheid van asbest in de bodem dient volgens de NEN 5707 ‘Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in de bodem’ (NNI, april 2003) te zijn uitgevoerd.

Tekeningen

Hempenserweg
Legedyk
Dr. Jacob Botkeweg
Beatrixstraat
Nieuw-Rapenburg
Van Harinxmakanaal
01
02
03
04
05
06
07
08
09
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
R1.1
R1.2
R1.3
R2.1
R2.2
R2.3
klinkers
tegels
gravel
asfalt
stelcon
VERKLARING:
GRENS ONDERZOEKGEBIED
BORING MET NUMMER
PEILBUIS MET NUMMER
DEMPINGEN
0 10 20 30 40m
D0 12-09-2017 DEFINITIEF A.B.
NR DATUM WIJZIGING GET.
ONDERGROND
DIGITAAL AANGELEVERD
Hevo Bouwmanagement B.V.
Verkennend bodemonderzoek
naast Hempenserweg 2 te Leeuwarden
Nieuw Aldlânstate
Situatietekening
Tekenaar
A. Bos
Schaal
1:1000
Projectleider
W. Visser
Formaat
A3
- IN -
Status
DEFINITIEF
Wijz.nr.
D0
www.anteagroup.nl
Tekeningnummer
418365-S1
anteagroup
R:\00415000\00418365\Tekeningen\Autocad\vrijgave\170912-D0\418365-S1.dwg

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN
T. (0513) 63 42 89
E. wiecher.visser@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2015
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Bijlage 3. Wateradvies

Scherer, Johanna (Hevo)

Onderwerp: FW: Wateradvies Nieuw Aldlânstate te Leeuwarden

Van: Desiree Attema [mailto:dvandijk-attema@rendantgroep.nl]
Verzonden: dinsdag 23 mei 2017 14:39
Aan: Aarts, Arno (Hevo); Tuil, Ed van (Hevo); Scherer, Johanna (Hevo); Eino Bloemhof
Onderwerp: FW: Wateradvies Nieuw Aldlânstate te Leeuwarden

Van: Remco Visser [mailto:RVisser1@wetterskipfryslan.nl]
Verzonden: dinsdag 23 mei 2017 14:24
Aan: Desiree Attema <dvandijk-attema@rendantgroep.nl>
Onderwerp: Wateradvies Nieuw Aldlânstate te Leeuwarden

Beste mevrouw Van Dijk-Attema,

Op 19 mei 2017 hebben wij van u de digitale watertoets ontvangen voor het plan Nieuw Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden. Op het plan is de normale watertoetsprocedure van toepassing omdat de beschermingszone van de hoofdwatergang in het plangebied ligt. Deze e-mail vormt het wateradvies voor dit plan.

Wij vragen u het advies mee te nemen in de verdere planvorming en te verwerken in de waterparagraaf en waar nodig op de Verbeelding en in de Regels. Uit de waterparagraaf moet duidelijk blijken welke waterbelangen van toepassing zijn en hoe hier in het plan rekening mee is gehouden.

Het plan bestaat uit de sloop van bebouwing en de bouw van een appartementencomplex en 12 grondgebonden woningen. Onderstaande figuur toont de toekomstige inrichting van het gebied.

De toekomstige inrichting van het plangebied

Watertoets en Wateradvies

De watertoets is een belangrijk instrument bij het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van de ruimte. De watertoets zorgt ervoor dat in alle ruimtelijke plannen aandacht wordt besteed aan veiligheid, kwaliteit én kwantiteit van water. In deze email geven wij de wateraspecten aan die specifiek op uw plan van toepassing zijn. Achtergrondinformatie over de verschillende aspecten kunt u vinden in onze Leidraad Watertoets die is te raadplegen op onze website: www.wetterskipfryslan.nl/watertoets. In de Leidraad staat ook hoe u bij het uitwerken en opstellen van het plan rekening dient te houden met deze wateraspecten in bijvoorbeeld de Toelichting, de Regels en op de Verbeelding.

Veilig

Buitendijkse gebieden (paragraaf 4.2.4)

Het plangebied wordt niet beschermd door een regionale waterkering. Uw plangebied wordt daardoor niet beschermd tegen hoge waterstanden in de Friese boezem.
Houdt daarom rekening met het maatgevende boezempeil. Meer informatie hierover staat onder drooglegging in deze e-mail.

Voldoende

Klimaatadaptatie

Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moeten steden en dorpen ingericht worden met het oog op de toekomst. Het is belangrijk kansen te benutten om het gebied klimaat robuust in te richten. Zo is

het mogelijk om het bebouwd gebied beter bestand te maken tegen hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en de gevolgen van een mogelijke overstroming.

Bij de inrichting van het plangebied kunt u hier op anticiperen door bijvoorbeeld het percentage verhard oppervlak te verminderen en het plangebied groener in te richten. Door nú maatregelen te nemen, worden steden en dorpen mooier en wordt grote schade in de toekomst voorkomen. Voor veel maatregelen geldt bovendien dat ze kosteneffectief zijn, als ze maar in een vroeg stadium in het proces worden meegenomen.
Zo kan het plangebied zo ingericht worden dat verharde oppervlakken afwateren op wadi's en / of bergingsvoorzieningen binnen het plangebied. Daardoor voorkomt u versnelde afvoer naar het oppervlaktewater. Ook is het toepassen van groene daken een mogelijkheid om regenwater langer vast te houden. Groendaken dragen gelijker tijd ook bij aan een prettiger leefklimaat omdat hittestress wordt tegengegaan.

Hoofdwatergang (paragraaf 4.3.1)
Het plangebied ligt binnen de beschermingszone van het Van Harinxmakanaal. De ligging van de daarvan kunt u raadplegen op onze website: www.wetterskipfryslan.nl/leggerkaart.

Bij de ontwikkeling van het plan dient u rekening te houden met de beschermingszone van 5 meter langs de watergang. Deze dient vrij te blijven voor beheer en onderhoud. Voor werkzaamheden binnen de beschermingszone is een watervergunning nodig.

Peilbeheer (paragraaf 4.3.4) en drooglegging (4.3.7)
Peilgebied en drooglegging
De bouwlocatie ligt in een peilgebied met het boezempeil van -0,52m NAP. Dit vastgestelde peil is een streefpeil. Het werkelijke peil is als gevolg van opstuwing en de weersomstandigheden niet altijd gelijk aan het streefpeil. De geschatte gemiddelde maaiveldhoogte ligt tussen de+0,30 m NAP en de +1,60 m NAP. Het plangebied ligt vrij voor de boezem. Dit betekent dat het plangebied niet door een boezemkade is beschermd tegen hoge waterstanden in de Friese boezem. U moet daarom rekening houden met hoogwater in het kader van regionale wateroverlast. Het bijbehorende maatgevend boezempeil is hier -0,04m NAP. Dit peil, behorend bij een situatie met een kans van voorkomen van 1/100 per jaar, mag tot 1 meter voor de gevel voorkomen. In dit geval is de drooglegginsnorm de maatgevende norm. Gezien de hoogteligging en het boezempeil voldoet het plan aan de drooglegginsnorm.

De grondwaterstand is niet gelijk aan het waterpeil in de sloten. Grondwater kan opbollen en uitzakken. Om grondwateroverlast te voorkomen is naast de drooglegginsnorm daarom ook de ontwateringsdiepte van belang. Wij hebben geen gedetailleerde informatie beschikbaar over de grondwaterstanden op uw locatie. Wij adviseren u wel om bij het bepalen van de aanleghoogte naast de drooglegging ook rekening te houden met voldoende ontwateringsdiepte. In paragraaf 4.3.7 vindt u meer informatie over de ontwateringseisen.

Grondwateronttrekking
Bij de aanleg van gebouwen of infrastructuur is het vaak nodig om het grondwater te verlagen om het werk droog uit te kunnen voeren. Voor het onttrekken van grondwater is een vergunning of melding nodig. Ook op het lozen van onttrokken grondwater is de meldingsplicht van toepassing. Om te weten of u met een melding kunt volstaan of een vergunning nodig hebt, kunt u contact opnemen met Cluster Vergunningverlening van Wetterskip Fryslân.

Toename verhard oppervlak (paragraaf 4.3.6)
In paragraaf 4.3.6 staat achtergrondinformatie over de reden waarom toename van verhard oppervlak gecompenseerd dient te worden. De gebiedspecifieke compensatie zoals deze in paragraaf 4.3.6.2 van de Leidraad is opgenomen is niet van toepassing. Wij hanteren een compensatienorm van 10 %. Voor bebouwd gebied is de ondergrens van 200 m² van toepassing, in het buitengebied geldt een ondergrens van 1.500 m².

Door de realisatie van het plan neemt de hoeveelheid verhard oppervlak niet toe en is compensatie niet nodig.

Schoon
Schoonhouden – scheiden – zuiveren (paragraaf 4.4.6)
Waterkwaliteit

Om een goede waterkwaliteit te realiseren is het nodig dat u voorkomt dat milieubelastende stoffen in het oppervlaktewater terecht komen. De bouwwijze en onderhoudstechniek moeten emissievrij zijn. Ook is het nodig dat u bouwt met milieuvriendelijk en duurzaam materiaal.

Afkoppelen en waterkwaliteit
Om het aantal overstortingen van rioolwater en de belasting van rioolwaterzuiveringen te beperken, is het uitgangspunt om regenwater en rioolwater zoveel mogelijk gescheiden af te voeren.
In geval van dit bouwplan kunt u het hemelwater afkomstig van verhard oppervlak, onder bij *Waterkwaliteit* in deze e-mail genoemde voorwaarden, lozen op het oppervlaktewater.

Uitbreiding van het rioolstelsel
Mogelijk is een uitbreiding van het rioolstelsel onderdeel van het plan. Wijzigingen aan het rioolstelsel van het betreffende rioleringsgebied dient u door te geven aan Wetterskip Fryslân. Hiervoor kunt u contact opnemen met Cluster Waterzuivering van Wetterskip Fryslân.

Vervolg

Waterwet
Voor alle activiteiten in en nabij het watersysteem, waaronder het lozen van afvalwater op het oppervlaktewater, het onttrekken van grondwater of het aanbrengen van een wijziging in het watersysteem, dient u een vergunning aan te vragen of een melding te doen bij Wetterskip Fryslân. Op onze website (www.wetterskipfryslan.nl) treft u meer informatie aan over de Waterwet en u kunt daar onder andere ook meldingsformulieren en het aanvraagformulier voor een watervergunning downloaden. De aanvraag voor een watervergunning of de melding kunt u ook gelijktijdig met de omgevingsvergunningaanvraag indienen via het omgevingsloket online (www.omgevingsloket.nl).

Meer informatie
Mocht u vragen hebben over het wateradvies of wilt u verder overleggen over het plan, dan kunt u contact opnemen met de heer R.L. Visser van ons waterschap. De in deze e-mail genoemde afdelingen en personen zijn telefonisch bereikbaar via het algemene telefoonnummer van Wetterskip Fryslân: 058-292 22 22.

Hoogachtend,

namens het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân,

drs. R. Smit,
Manager Cluster Plannen.

Wetterskip Fryslân T 058 – 292 2222 2 | Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden | www.wetterskipfryslan.nl

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Dit bericht is alleen bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Bijlage 4a. Ecologisch onderzoek

Ecologische beoordeling van de herontwikkelingslocatie Aldlânstate te Leeuwarden

Opdrachtgever	Hevo BV, 's-Hertogenbosch
Referentie	Vries, E.W. de 2017. Ecologische beoordeling van herontwikkelingslocatie Aldlânstate te Leeuwarden. A&W-notitie 2855. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	2855qal
Status	Definitief
Datum	8 december 2017
Projectleider	E.W. de Vries
Autorisatie	R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies

Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto's 1 t/m 3. *Impressie van het gebouw van de serviceflat Aldlânstate en het terrein daaromheen (foto's A&W).*

1. Inleiding

HEVO BV begeleidt de herontwikkeling van de locatie Aldlânstate in Leeuwarden. Onderzoek in de vorm van een ecologische quickscan is nodig om te bepalen hoe de ingrepen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft o.a. de Wet natuurbescherming en het Natuurbeheerplan Fryslân (Ecologische Hoofdstructuur). HEVO heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Er is daarbij onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is op 5 juli 2017 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied betreft het gebouw van Serviceflat Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden en de ruimte daaromheen (figuur 1 en 2). Het omliggende terrein bestaat hoofdzakelijk uit gazon, tuinaanplant en wegverharding (parkeerterrein). Hier en daar is opgaande begroeiing aanwezig met middeloude bomen. In het gebied is, behoudens een vijver, geen oppervlaktewater aanwezig. Ten zuiden van het plangebied ligt het Van Harinxmakanaal.

De plannen voor het gebied bestaan uit de realisatie van een nieuwe serviceflat, een aantal grondgebonden woningen, een speelplein en ontmoetingsplaats voor buurtbewoners (figuur 1). De serviceflat zal in slingervorm, trapsgewijs worden gebouwd en zal bestaan uit vijf, zes en zeven (woon)lagen. In het gebied zal de benodigde infrastructuur worden aangelegd en zullen (gedeeltelijk) nieuwe groenstructuren worden aangelegd.

Het bestaande gebouw blijft tijdens de realisatie van het nieuwe gebouw in gebruik en wordt pas na het verhuizen van de bewoners gesloopt. Daarna wordt langs de Hempenserweg een aantal grondgebonden woningen gerealiseerd. Voor de realisatie is het noodzakelijk dat een deel van het aanwezige groen (incl. enkele bomen) wordt verwijderd.

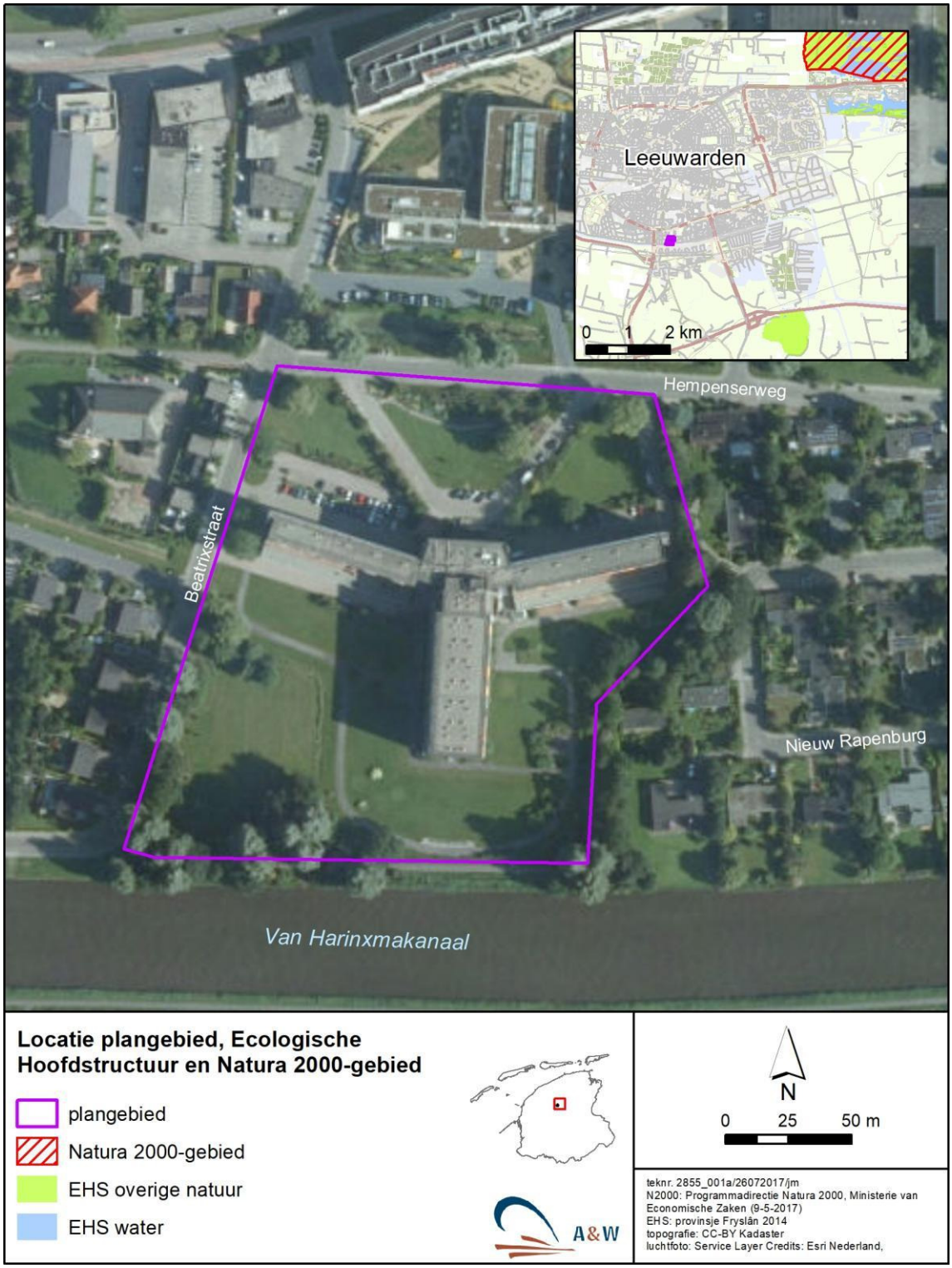

Figuur 1. *Inrichtingsschets van het plangebied (bron: Peters & Lammerink architecten).*

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/ Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan. Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van de EHS van Fryslân, Natura 2000-gebieden of andere gebieden die zijn beschermd vanwege hun natuurwaarden. Bovendien is het onwaarschijnlijk dat de beoogde ingrepen van invloed zijn op beschermde gebieden in de omgeving en/of de meeste daarbij behorende natuurwaarden. Een uitzondering hierop is de Meervleermuis waarvoor het Natura 2000-gebied Groote Wielen is aangewezen. Deze soort foerageert in het Natura 2000-gebied en heeft zijn verblijfplaatsen daarbuiten in bebouwing. De serviceflat is in principe geschikt voor verblijfplaatsen van vleermuizen (zie § 4.4), zodat er mogelijk een ecologische relatie bestaat tussen het plangebied en de Groote Wielen. Een verblijfplaats van Meervleermuis is in dat geval beschermd volgens hoofdstuk 1 van de Wet natuurbescherming (gebiedsbescherming). Aanvullend onderzoek naar de aan-/afwezigheid van verblijfplaatsen van Meervleermuis moet hierover duidelijkheid scheppen. Een dergelijk onderzoek moet worden uitgevoerd in de periode half mei t/m half juli.

De herinrichting stuit niet op bezwaren vanuit andere ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming.

Figuur 2. *De ligging van het plangebied en wettelijk beschermde gebieden in de omgeving).*

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Gezien de ligging van het plangebied in de bebouwde kom en de beperkte aanwezigheid van natuurlijke groenstructuren en oppervlaktewater in het plangebied, zijn er beperkte mogelijkheden voor soorten die beschermd zijn volgens de Wnb. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde ingrepen.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat uit het gebouw van de serviceflat met daaromheen verharding, gazon en hier en daar groenstructuren. De groenstructuren bestaan uit borders, heggen en grasveldjes met daarin een aantal struiken en bomen. Onder dergelijke omstandigheden zijn er beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Planten
- Ongewervelde diersoorten
- Vissen
- Reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijke) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Amfibieën

De vijver in het plangebied is in potentie geschikt als voortplantingswater van amfibieën. Het is tevens niet uit te sluiten dat het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied of overwinteringsplaats van amfibieën. Gezien de verspreidingsgegevens van amfibieën (NDFF, Van Delft *et al.* 2016) en de aanwezige biotopen, wordt alleen een aantal beschermde amfibieënsoorten van artikel 3.10 Wnb verwacht. Het is onwaarschijnlijk dat beschermde amfibieënsoorten volgens artikel 3.5 Wnb in het plangebied voorkomen.

Door de herinrichting van het plangebied gaat mogelijk een deel van het leefgebied van enkele beschermde (artikel 3.10 Wnb) amfibieënsoorten (tijdelijk) verloren. In de omgeving is voldoende alternatief leefgebied voor de betreffende soorten aanwezig. Bovendien geldt voor de betreffende

soorten dat Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling heeft verleend voor het overtreden de verbodsbepalingen bij artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Om deze redenen veroorzaken de beoogde ingrepen in het plangebied geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën.

4.3 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralsnog worden effecten op vogels door de provincies beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

In het plangebied is opgaande begroeiing aanwezig. Hier kunnen algemeen voorkomende vogels tot broeden komen, zoals Merel, Zwartkop, Tjiftjaf, Roodborst, Koolmees en Houtduif. Tijdens het veldbezoek werden ca. vijf paren Visdief waargenomen (foto 4). Uit het gedrag van de dieren (schijnaanvallen) werd afgeleid dat deze vogels broeden op het dak van de serviceflat.

Foto 4. *Visdief op het dak van Aldlânstate, waargenomen tijdens het veldbezoek op 5 juli 2017 (foto A&W).*

Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Aantasting van nesten is niet toegestaan.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouwmateriaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden aangetast, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen
Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats bijvoorbeeld. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming.

Soorten die op de bovenstaande lijst staan en hun nestplaatsen in of aan bebouwing hebben, zijn bijvoorbeeld Huismus en Gierzwaluw. Voor het gebouw kan de aanwezigheid van nestplaatsen van deze soorten worden uitgesloten. Er zijn in het gebouw namelijk geen mogelijkheden voor die vogelsoorten om nesten te bouwen. De waargenomen Visdief is een soort die in kolonies broed die, als ze van groot belang zijn voor de instandhouding van de soort, een jaarrond beschermde status toegewezen kunnen krijgen. In dit geval is het aantal broedparen laag en broedt de soort in de omgeving in veel grotere aantallen op daken. Om die redenen zijn er hier geen ecologische argumenten aan te dragen die een jaarronde bescherming van de aanwezige nestplaatsen rechtvaardigen. Jaarrond beschermde nestplaatsen zijn in het plangebied niet aanwezig en het is bovendien onwaarschijnlijk dat de functionaliteit van eventueel aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen in de omgeving wordt aangetast door de herinrichting.

Conclusie vogels
De herontwikkeling van het plangebied Aldlânstate veroorzaakt geen conflict met de Wet natuurbescherming, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. Hierboven is beschreven hoe aan deze voorwaarden kan worden voldaan.

4.4 Vleermuizen
Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze reden worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in § 4.5 behandeld.

In de omgeving van het plangebied komt een aantal vleermuissoorten voor, namelijk Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger, Tweekleurige vleermuis en Gewone grootoorvleermuis (Melis 2012, NDFF). Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen
In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders.

In het plangebied staat een aantal (middel)oude bomen met daarin onder andere spechtenholen (foto 5). Dergelijke bomen zijn in principe geschikt voor verblijfplaatsen van boombewonende soorten. Gezien de ligging van het plangebied in de bebouwde kom en de slechts verspreide aanwezigheid van geschikte bomen, worden in de bomen echter alleen balts-/paarverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis en/of Ruige dwergvleermuis verwacht. Andere verblijfplaatsen van vleermuizen worden niet verwacht in de bomen.

Foto 5 t/m 8. *Geschikte locaties in het plangebied voor verblijfplaatsen van vleermuizen (foto's A&W).*

Tijdens het veldbezoek is de bebouwing in het plangebied grondig geïnspecteerd op de mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarbij is geconstateerd dat in de gevels van het gebouw op verscheidene plaatsen open stootvoegen aanwezig zijn, die toegang bieden aan de spouw van ca. 8 cm. Hierdoor is het gebouw, met name de zuidgevels, geschikt voor verblijfplaatsen van vleermuizen. De soorten die in het gebouw mogelijk verblijfplaatsen hebben, zijn Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Tweekleurige vleermuis. Van deze soorten kunnen kraam-, zomer-, balts- en/of paarverblijfplaatsen aanwezig zijn.

Door de beoogde ingrepen (sloop en bomenkap) in het plangebied gaan mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren, waardoor een knelpunt ontstaat met de Wet natuurbescherming. Om deze reden is aanvullend vleermuisonderzoek noodzakelijk om te bepalen of er daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn en welke eventuele vervolgstappen volgens de Wet natuurbescherming nodig zijn. Inmiddels is een deel van het onderzoek uitgevoerd en heeft dat

deel uitgewezen dat in het gebouw vijf balts-/paarverblijfplaatsen van Gewone (3) en Ruige (2) dwergvleermuis aanwezig zijn. Het resterende deel van het vleermuisonderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen wordt in 2018 uitgevoerd. Op basis van de resultaten tot nu toe is al duidelijk dat voor de sloop van het gebouw een ontheffing volgens de Wnb moet worden aangevraagd en verleend.

Foerageergebied en vliegroutes
Het plangebied en de directe omgeving ervan kunnen deel uitmaken van het foerageergebied van enkele van de bovengenoemde vleermuissoorten. Het plangebied kan mogelijk (delen van) vliegroutes van vleermuizen bevatten en van het Van Harinxmakanaal is bekend dat het in gebruik is als vliegroute van Meervleermuis. Door de plannen zullen echter geen noemenswaardige veranderingen optreden ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes blijft gewaarborgd.

Conclusie
Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd dat er aanvullend onderzoek nodig is naar de aan-/afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied en dat in elk geval een ontheffing volgens de Wnb noodzakelijk is ten aanzien van die soortgroep.

4.5 Overige zoogdiersoorten

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen)
Van de zoogdiersoorten die worden beschermd volgens artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen), komen er enkele voor in de omgeving van Leeuwarden (Noordse woelmuis, Waterspitsmuis en Otter). Het plangebied voldoet echter niet aan de omstandigheden die deze soorten van natte tot zeer natte biotopen nodig hebben. Om deze redenen kan de aanwezigheid van deze soorten in het plangebied worden uitgesloten.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb
Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal zoogdiersoorten voorkomt die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft de volgende meer of minder algemeen voorkomende soorten, zoals Aardmuis, Steenmarter, Bosmuis, Bunzing, Egel, Haas en Konijn (Melis, 2012, NDFF).

Omdat het plangebied voor het grootste gedeelte bestaan uit bebouwing en bestrating en liggen in de bebouwde kom, is er voor de meeste van de bovengenoemde soorten geen geschikt leefgebied aanwezig. Uitzonderingen hierop zijn bijvoorbeeld Egel, Konijn, Wezel en een aantal (spits)muizensoorten. Provinciale Staten van Fryslân heeft vrijstelling van de Wnb verleend voor deze soorten bij projecten in het kader van ruimtelijk ontwikkeling.

Conclusie 'Overige zoogdiersoorten'
Om bovenstaande redenen veroorzaken de beoogde ingrepen in het plangebied geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'.

5. Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kan voor het plangebied de onderstaande conclusies ten aanzien van de ecologische wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming, EHS en overige gebiedsbescherming) worden getrokken.

Om te bepalen hoe de herontwikkeling van Aldlânstate zich verhoudt tot de Wet natuurbescherming (gebiedsbescherming en soortbescherming) is aanvullend onderzoek naar de aan-/afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen (Hoofdstuk 3 en § 4.4) noodzakelijk. Onderzoek tot nu toe heeft al uitgewezen dat in elk geval een ontheffing volgens de Wnb ten aanzien van vleermuizen noodzakelijk is. De uiteindelijke reikwijdte van de ontheffing is afhankelijk van de resultaten van het vervolg van het vleermuisonderzoek dat in 2018 wordt uitgevoerd.

Ten aanzien van overige beschermde natuurwaarden veroorzaakt de herontwikkeling geen knelpunt met de ecologische wet- en regelgeving, mits verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen. In paragraaf 4.3 is beschreven hoe aan die voorwaarde kan worden voldaan.

Conclusie t.a.v. omgevingsvergunning

Ondanks het aanvullende onderzoek naar vleermuizen dat in het najaar van 2017 en voorjaar van 2018 moet worden uitgevoerd, en de (mogelijke) vervolgstappen die nodig zijn om een conflict met de Wet natuurbescherming tegen te gaan, wordt de kans op onoverkomelijke bezwaren vanuit deze wet zeer gering geacht. Om deze reden kan de procedure voor de aanvraag van de omgevingsvergunning ten behoeve van de wijziging bestemmingsplan en de bouw van het nieuwe gebouw doorgang vinden, op voorwaarde dat voorafgaand aan de daadwerkelijke herinrichting wordt bepaald of en welke vervolgstappen volgens de Wet natuurbescherming noodzakelijk zijn.

Op grond van de resultaten van het vleermuisonderzoek dat in het najaar van 2017 is uitgevoerd kan worden geconcludeerd dat er voor de sloop van het gebouw in elk geval een ontheffing volgens de Wnb nodig is. Gepaard met deze ontheffing zal in het nieuwe gebouw compensatie plaats moeten vinden van de verblijfplaatsen die worden aangetast. Indien in het voorjaar van 2018 kraam- en/of zomerverblijfplaatsen worden aangetroffen, zullen de ontheffingsaanvraag en de compensatieopgave daarop moeten worden aangepast.

Literatuur

Delft, J.J.C.W. van, J. Kranenbarg, A. de Bruin & P. Frigge 2016. Waarnemingenoverzicht 2015. Bijlage bij RAVON 63, jaargang 18 nummer 4. RAVON, Nijmegen.
Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas.nl Friesland

Websites
NDFF
www.synibiosis.nl
www.waarneming.nl

Bijlage 4b. Aanvullend ecologisch onderzoek

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen in verband met de herinrichting van de locatie Aldlânstate te Leeuwarden

Opdrachtgever	Hevo BV
Referentie	Stoker, O. 2018. Aanvullend onderzoek naar vleermuizen in verband met de herinrichting van de locatie Aldlânstate te Leeuwarden. A&W-notitie 2899. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	2899alv
Status	Concept
Datum	2 juli 2018
Projectleider	O. Stoker
Autorisatie	R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Methode aanvullend onderzoek
3. Resultaten
4. Effectbeoordeling
5. Conclusies

Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Suderwei 2, 9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

1. Inleiding

In verband met de beoogde herinrichting van de locatie Aldlânstate te Leeuwarden is in 2017 een quickscan uitgevoerd om de plannen te toetsen aan de vigerende natuurwetgeving (De Vries 2017). De conclusie van dit onderzoek was dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing niet op voorhand kon worden uitgesloten. Het gaat hierbij om zomer-/kraam-/balts- en paarverblijfplaatsen van soorten zoals de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger.

Om deze reden heeft Hevo BV aan Altenburg & Wymenga gevraagd aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. In het najaar van 2017 heeft onderzoek plaatsgevonden naar balts- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen. In de zomer van 2018 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van kraam- of zomerverblijfplaatsen van vleermuizen. In deze notitie presenteren wij de resultaten van het onderzoek en worden de resultaten in het licht van de plannen beoordeeld volgens de ecologische wet- en regelgeving.

In hoofdstuk 2 van dit rapport is de methodiek van het uitgevoerde onderzoek opgenomen. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten van het onderzoek en in hoofdstuk 4 is de effectbeoordeling van de beoogde herinrichting op de aanwezige natuurwaarden gedaan. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies van hoofdstuk 4 samengevat.

Altenburg & Wymenga presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het ecologisch onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Methode aanvullend onderzoek

Om te bepalen op welke wijze vleermuizen gebruik maken van het plangebied en de omgeving, is nachtelijk vleermuisonderzoek uitgevoerd. Vleermuisonderzoek dient plaats te vinden volgens het Vleermuisprotocol 2017 (ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus). Daarin is vastgelegd hoe vleermuisonderzoek aan foerageergebied, verblijfplaatsen en vliegroutes dient plaats te vinden om tot uitspraken te kunnen komen die stand houden in juridische procedures. Bij vleermuisonderzoek moet rekening worden gehouden met een aantal veldbezoeken die gespreid in het jaar moeten plaatsvinden. Uitgaande van de te verwachten soorten zijn hier volgens het protocol vijf bezoeken nodig. Het gaat hierbij om twee bezoeken in het najaar (in 2017 uitgevoerd) en drie bezoeken in de zomer (in 2018 uitgevoerd).

Het plangebied is tijdens de veldbezoeken 's nachts onderzocht met behulp van batdetectoren van het type Pettersson D240x (heterodyne/time expansion). In tabel 1 staan de data van de veldbezoeken.

Tabel 1. Overzicht van de onderzoeksinspanning en de weersomstandigheden tijdens het veldonderzoek.

Datum	Periode	Doel	Weersomstandigheden
23 augustus 2017	Avondbezoek	Balts-/paarverblijfplaatsen vleermuizen	Temp ± 12 °C, droog, windkracht 2 O
12 september 2017	Avondbezoek	Balts-/paarverblijfplaatsen vleermuizen	Temp ± 13 °C, droog, windkracht 4 ZW
15 mei 2018	Avondbezoek	Zomer- kraamverblijfplaatsen vleermuizen	Temp ± 15 °C, droog, windkracht 2 N
21 mei 2018	Ochtendbezoek	Zomer- kraamverblijfplaatsen vleermuizen	Temp ± 11 °C, droog, windkracht 3 O
28 juni 2018	Avondbezoek	Zomer- kraamverblijfplaatsen vleermuizen	Temp ± 19 °C, droog, windkracht 3 onbekend

3. Resultaten

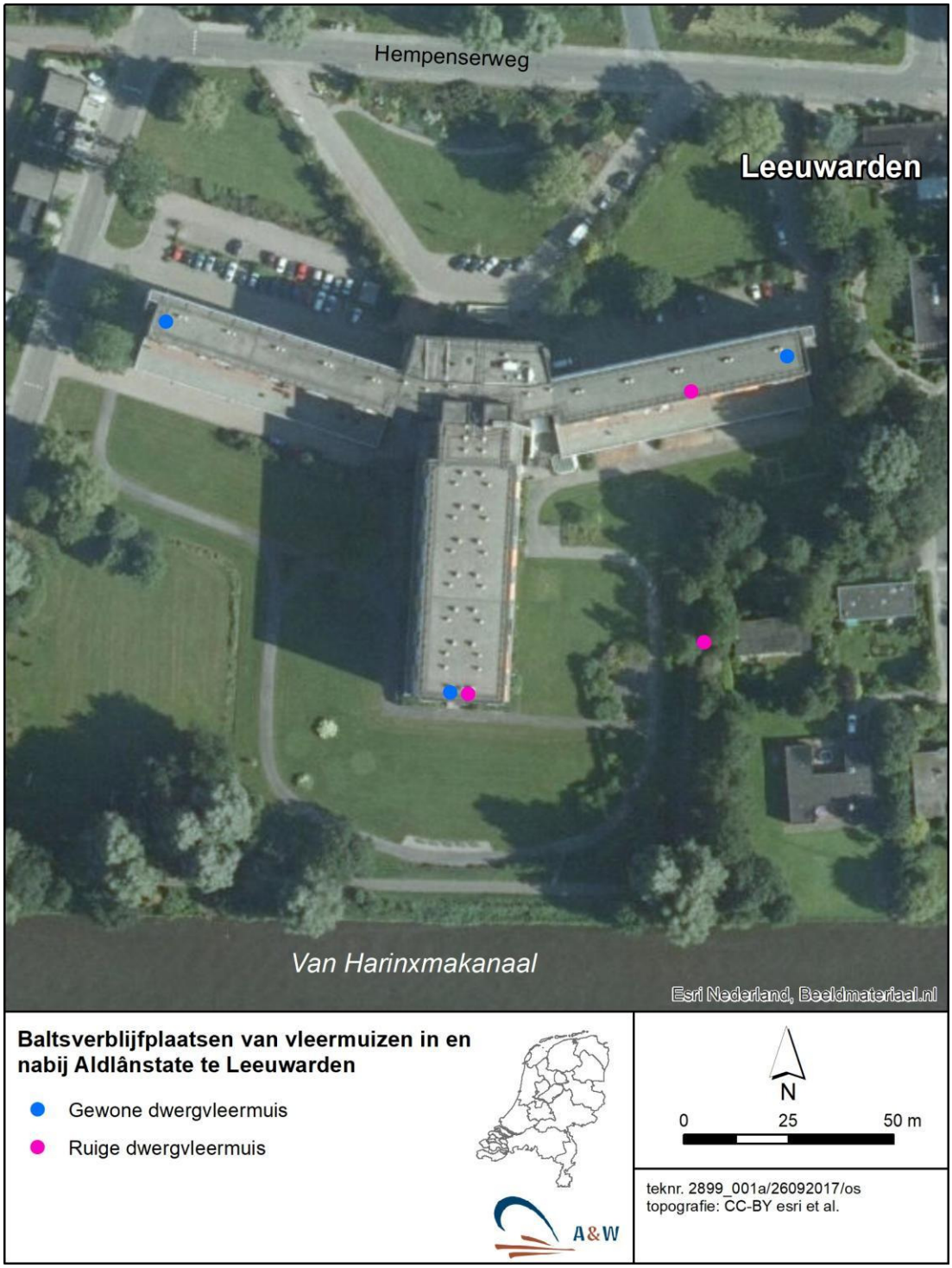
In het najaar zijn in het plangebied een aantal vleermuissoorten waargenomen, namelijk de Gewone dwergvleermuis, de Ruige dwergvleermuis en de Laatvlieger. De laatvlieger werd tijdens de eerste onderzoeksronde foeragerend waargenomen. De Gewone- en Ruige dwergvleermuis werden baltsend waargenomen in het plangebied.

Tijdens het eerste veldbezoek werden op drie locaties baltsende Gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Bij het tweede bezoek werden op twee van deze locaties wederom baltsende Gewone dwergvleermuizen vastgesteld. In totaal zijn in het plangebied dus drie baltsverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis aanwezig.

Ook werden drie baltsende Ruige dwergvleermuizen waargenomen tijdens de eerste onderzoeksronde en twee baltsende dieren tijdens de tweede ronde. In totaal zijn in het plangebied drie baltsverblijfplaatsen van de Ruige dwergvleermuis aanwezig, waarvan één zich bevindt in een boom.

Tijdens het zomeronderzoek zijn er geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Wel zijn er enkele foeragerende vleermuizen waargenomen, zoals de Gewone dwergvleermuis en de Ruige dwergvleermuis. De Laatvlieger passeerde het plangebied eenmaal.

In figuur 1 staan de aangetroffen verblijfplaatsen weergegeven.

Figuur 1: Locaties van de balts-/paarverblijfplaatsen binnen het plangebied.

4. Effectbeoordeling

Bij het aanvullende veldonderzoek zijn zes balts-/paarverblijfplaatsen vastgesteld van de Ruige- en Gewone dwergvleermuis (zie figuur 1).

De baltsverblijfplaats van de Ruige dwergvleermuis in de boom blijft behouden. Vijf verblijfplaatsen bevinden zich in de te slopen bebouwing en gaan daarom verloren door de plannen.

Om bovenstaande reden veroorzaakt de voorgenomen sloop van de bebouwing in het plangebied een knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

Om een conflict met de Wet natuurbescherming te voorkomen, dient voorafgaand aan de werkzaamheden een ontheffing te zijn verkregen.

5. Conclusies

Uit het onderzoek is gebleken dat in het plangebied zes balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, waarvan vijf verloren gaan door de voorgenomen sloop.

Om een conflict met de Wet natuurbescherming te voorkomen, dient voorafgaand aan de werkzaamheden een ontheffing te zijn verkregen.

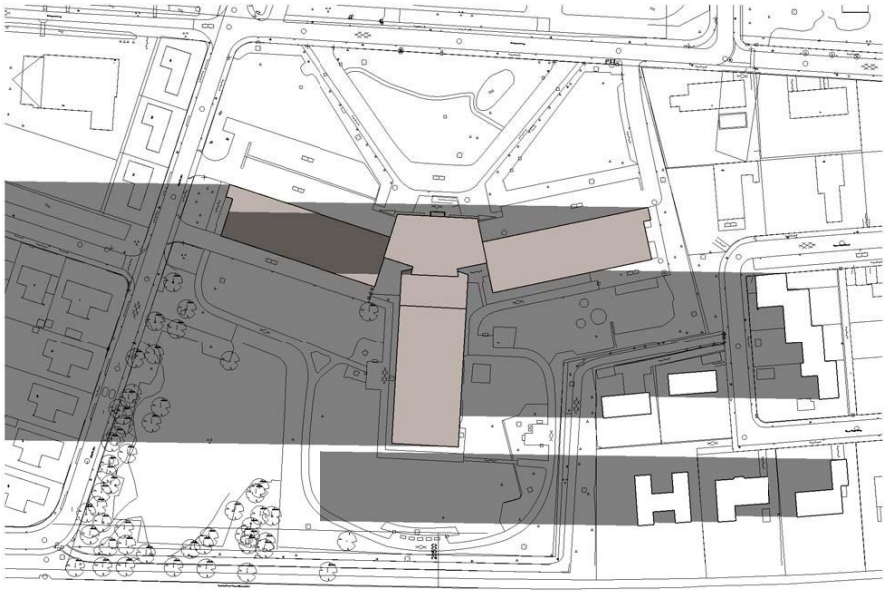
Literatuur

Vries de, E.W. 2017. Ecologische beoordeling van de herontwikkelingslocatie Aldlânstate te Leeuwarden. A&W-notitie 2855. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

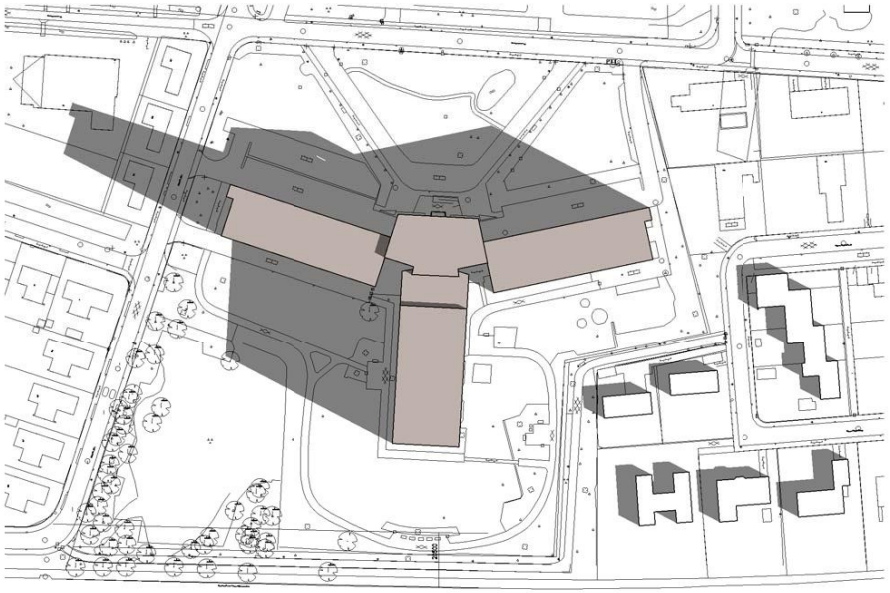
Websites

- NDFF

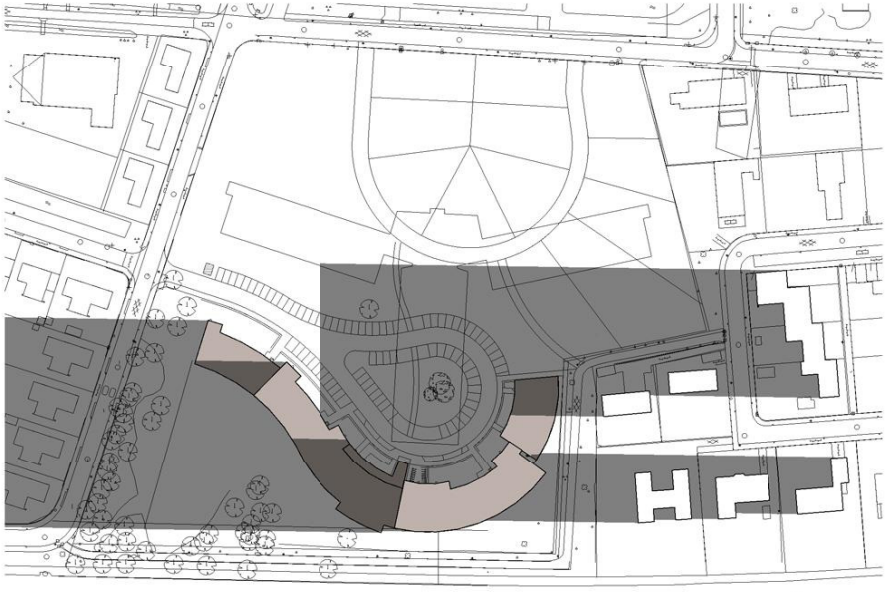
Bijlage 5. Bezonningsstudie

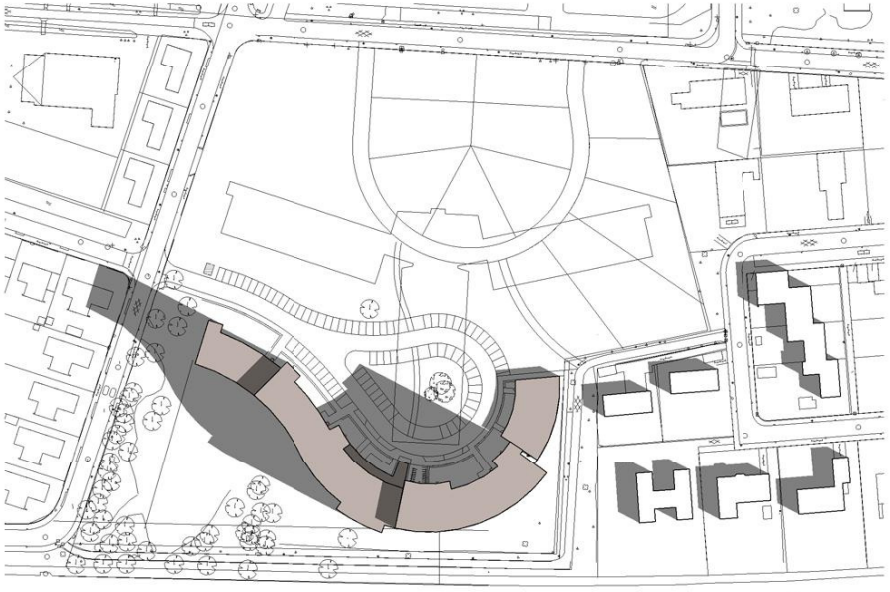
21 maart 7.00u bestaand

21 maart 10.00u bestaand

21 maart 7.00u nieuw

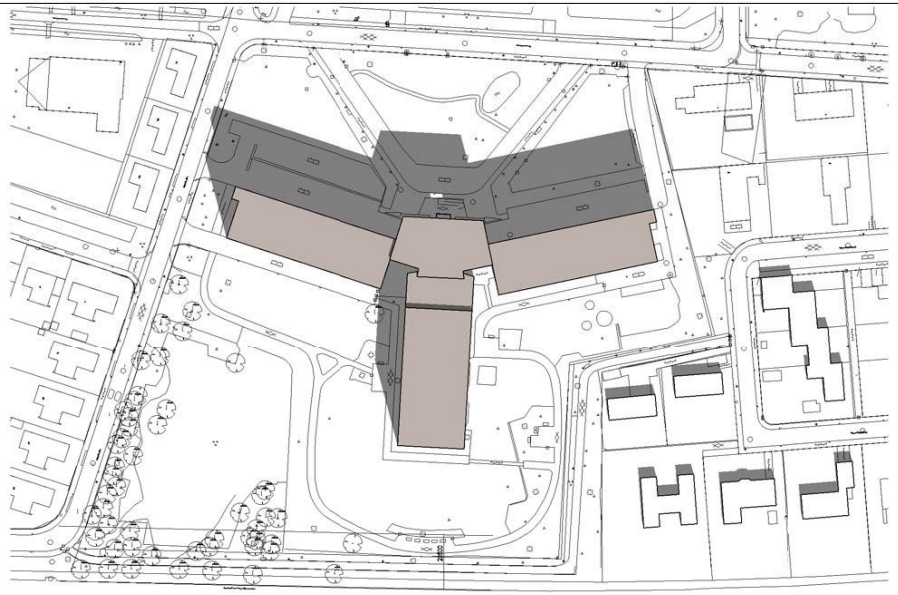

21 maart 10.00u nieuw

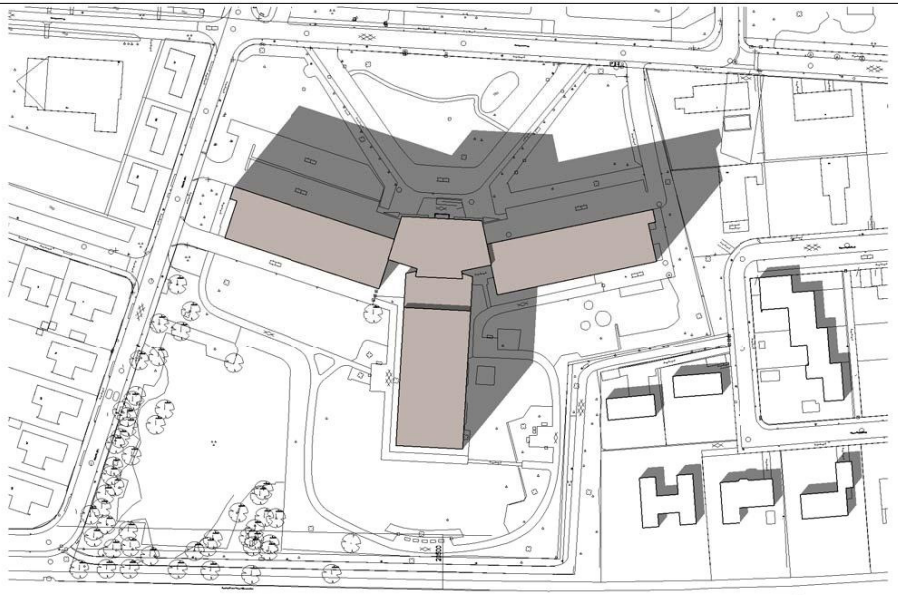
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	06.33u
zonsondergang:	18.54u

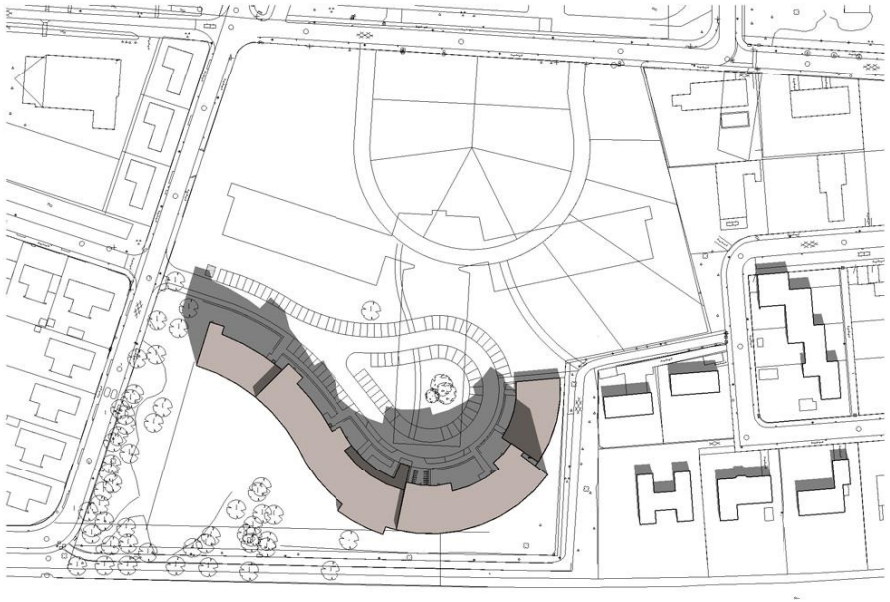
Bladnummer : zs-01

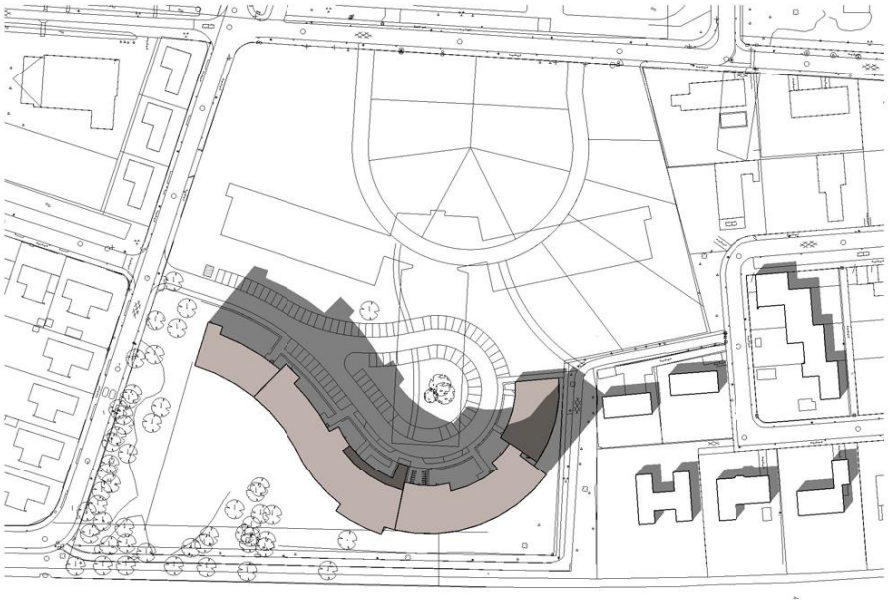
21 maart 13.00u bestaand

21 maart 16.00u bestaand

21 maart 13.00u nieuw

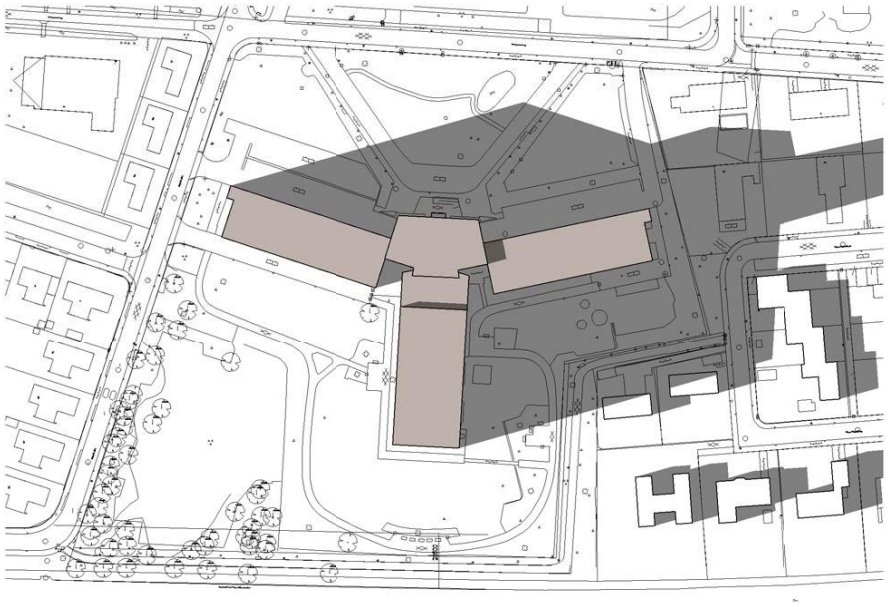

21 maart 16.00u nieuw

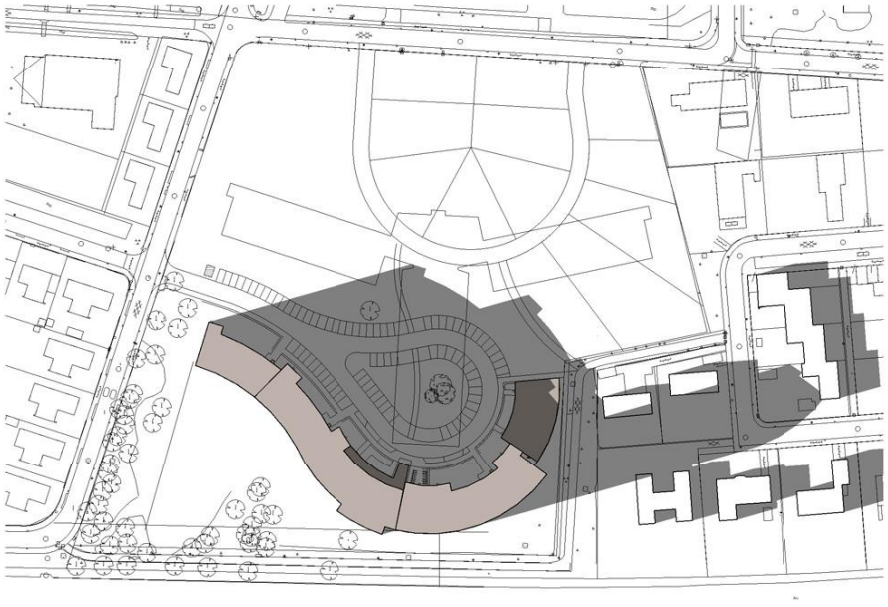
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	06.33u
zonsondergang:	18.54u

Bladnummer : zs-02

21 maart 18.30u bestaand

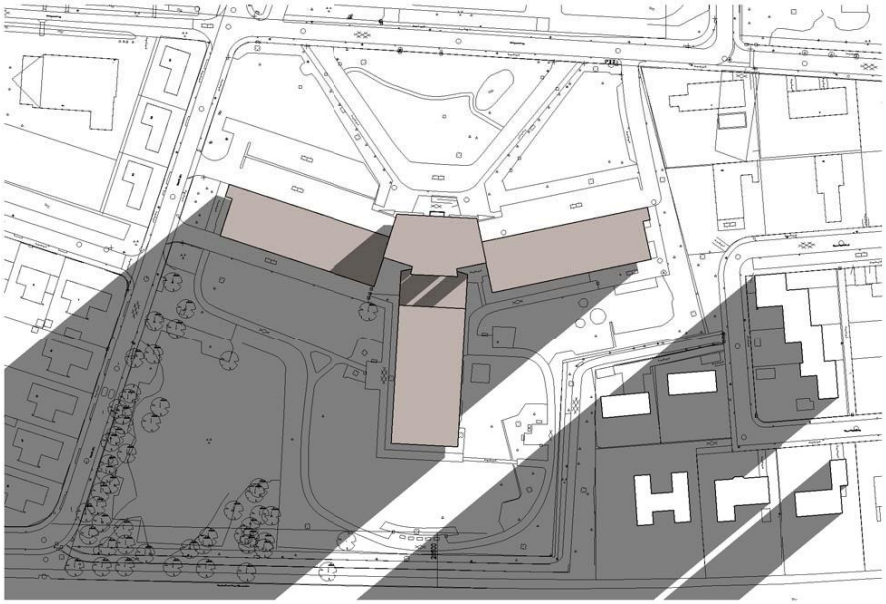

21 maart 18.30u nieuw

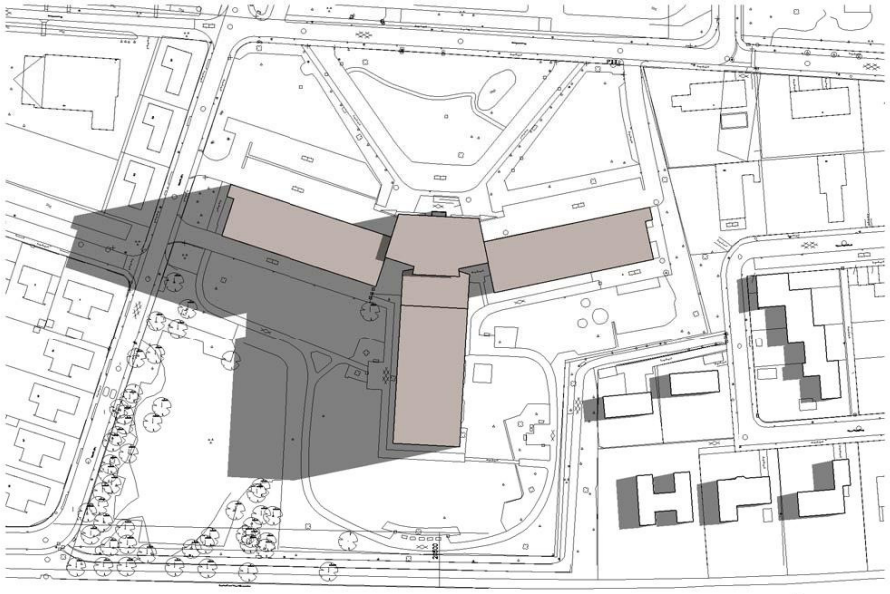
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	06.33u
zonsondergang:	18.54u

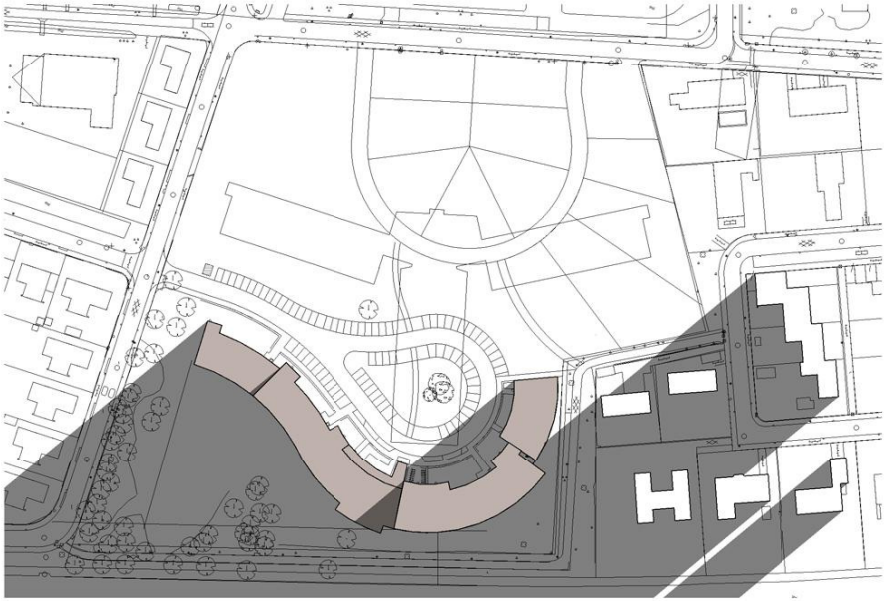
Bladnummer : zs-03

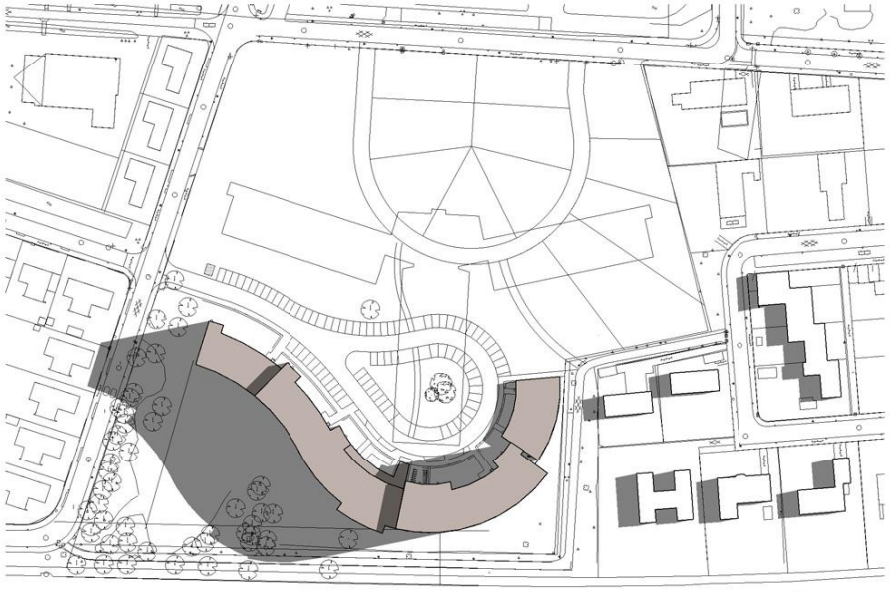
21 juni 5.30u bestaand

21 juni 8.00u bestaand

21 juni 5.30u nieuw

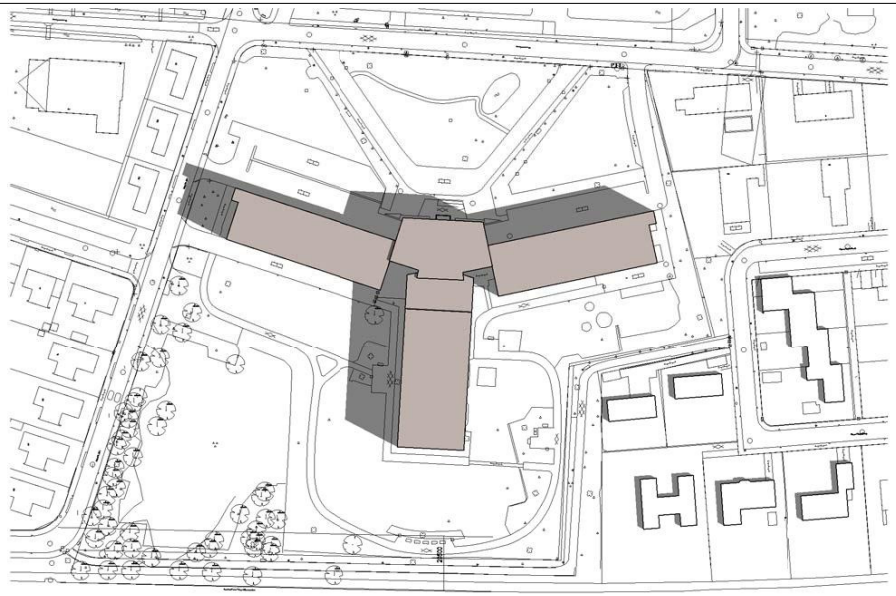

21 juni 8.00u nieuw

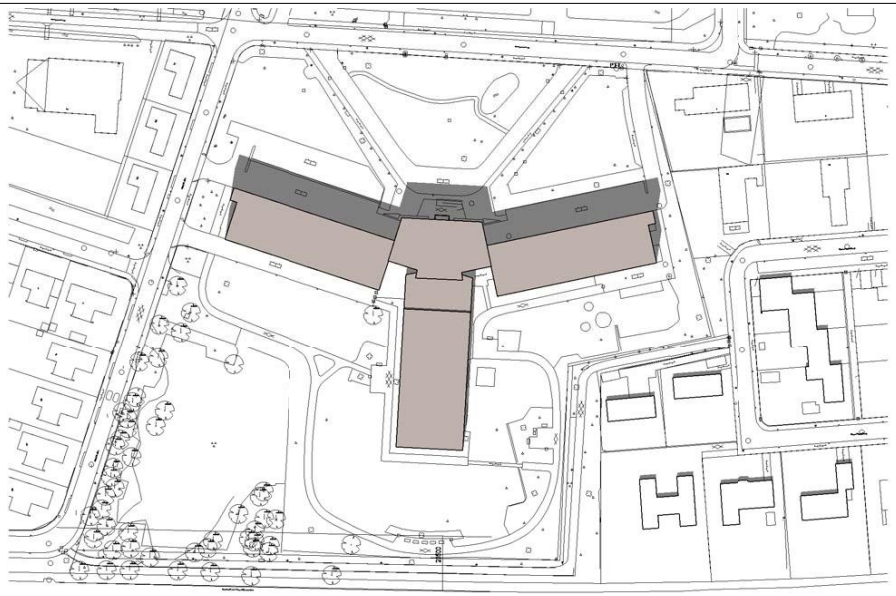
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	05.07u
zonsondergang:	22.10u

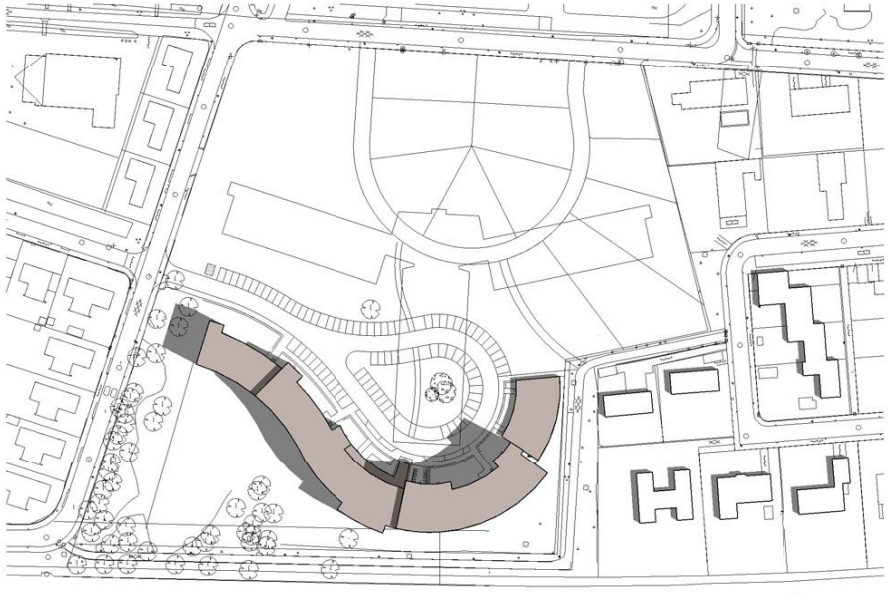
Bladnummer : zs-04

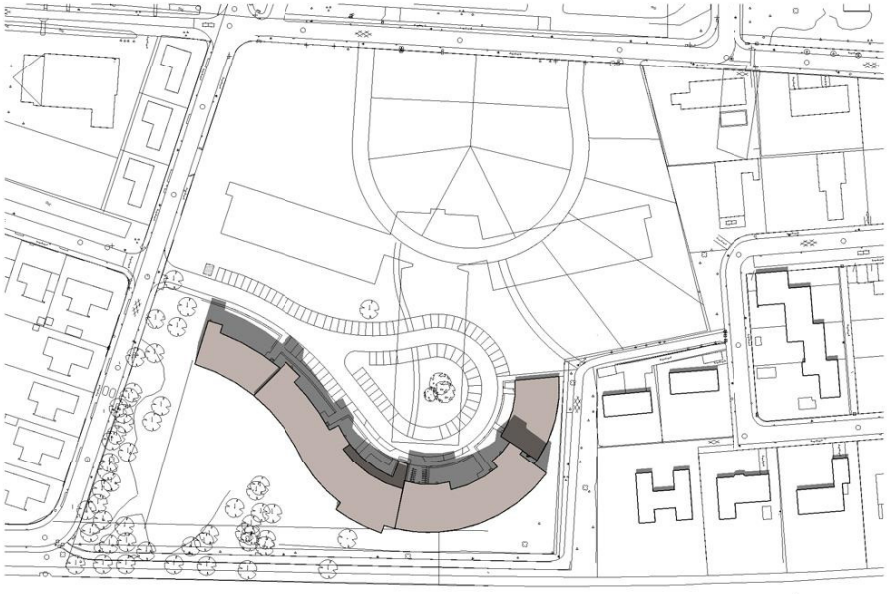
21 juni 11.00u bestaand

21 juni 14.00u bestaand

21 juni 11.00u nieuw

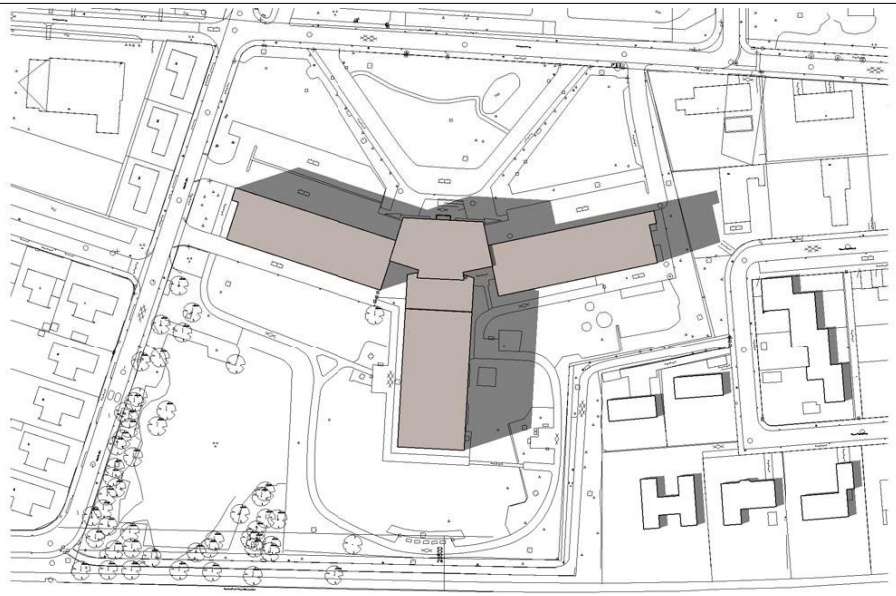

21 juni 14.00u nieuw

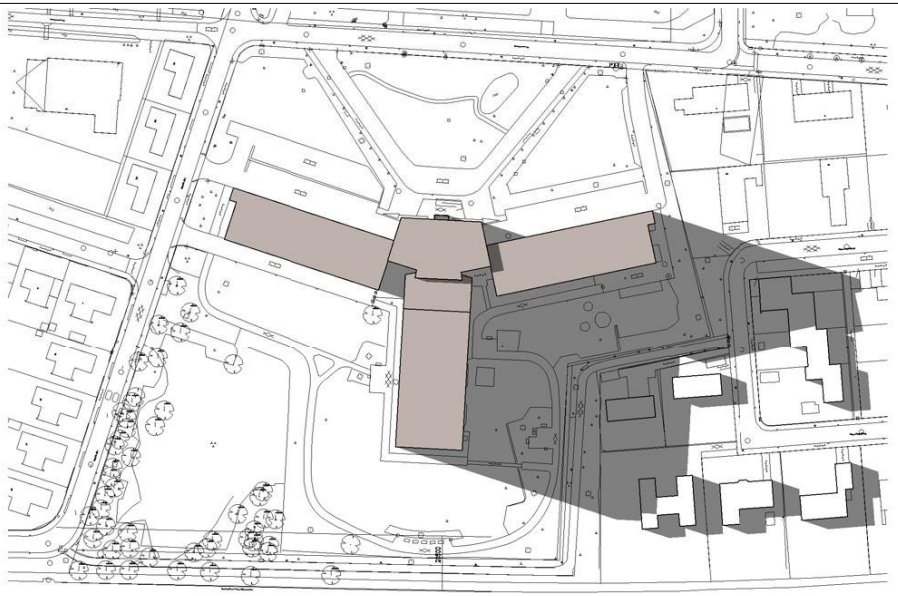
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	05.07u
zonsondergang:	22.10u

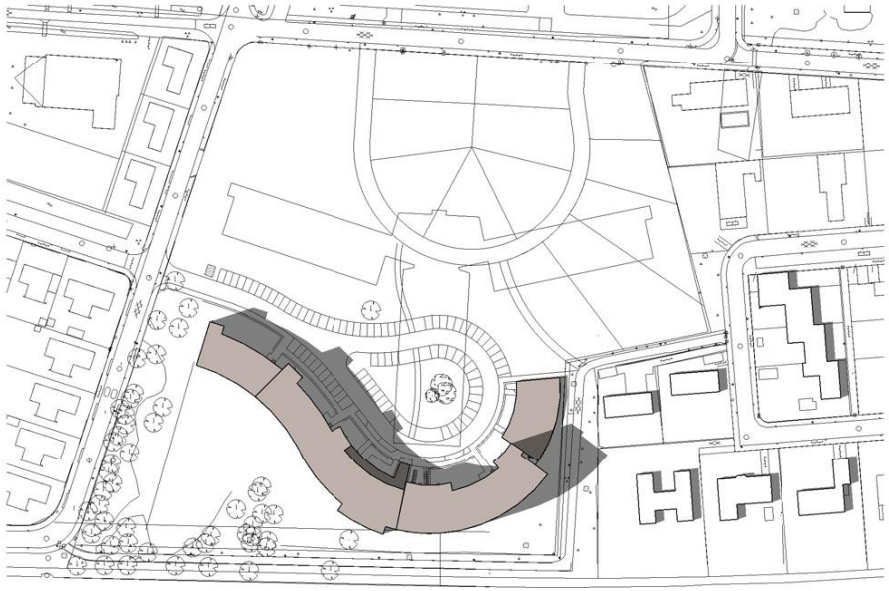
Bladnummer : zs-05

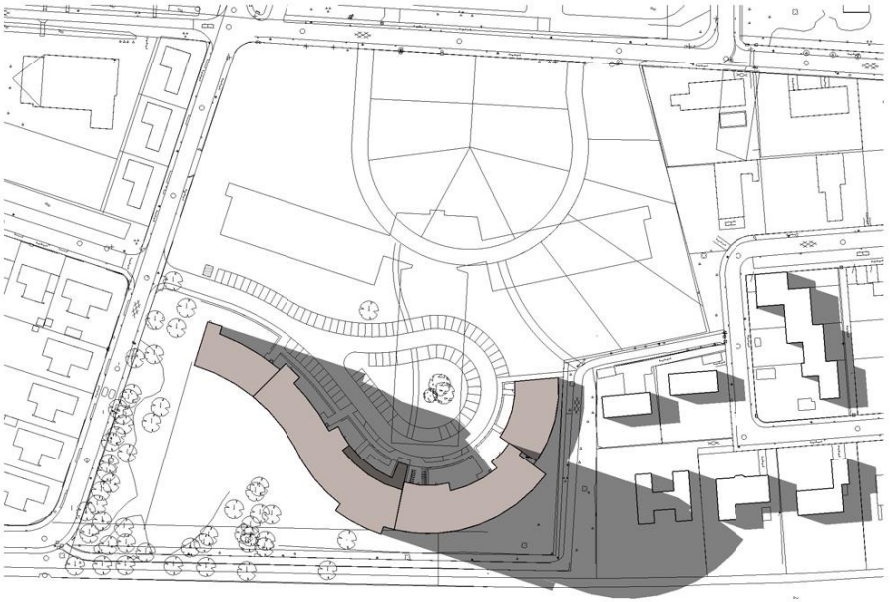
21 juni 17.00u bestaand

21 juni 20.00u bestaand

21 juni 17.00u nieuw

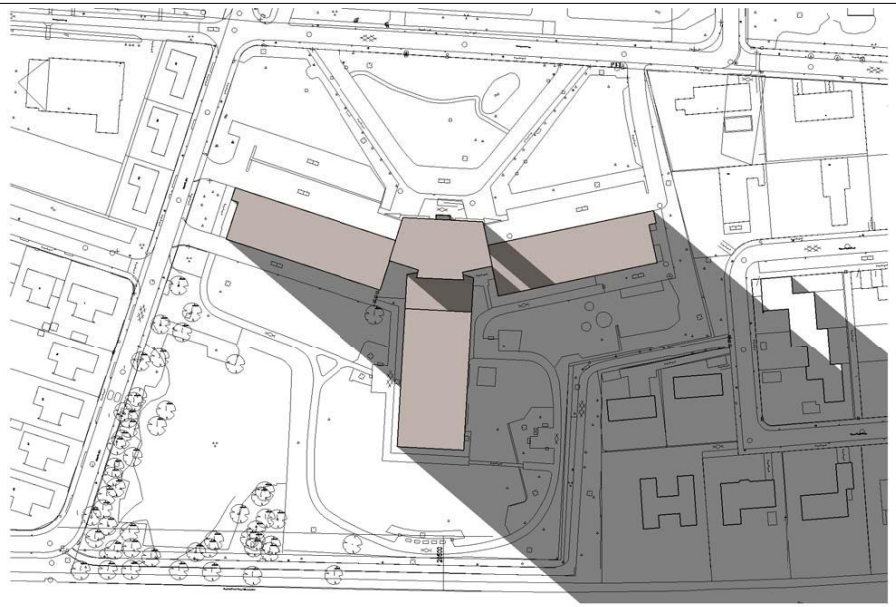

21 juni 20.00u nieuw

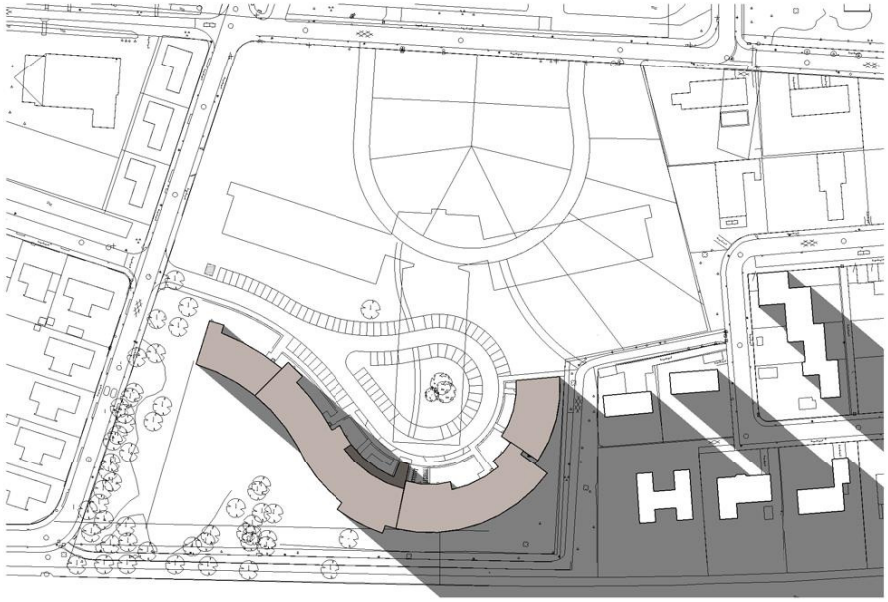
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	05.07u
zonsondergang:	22.10u

Bladnummer : zs-06

21 juni 22.00u bestaand

21 juni 22.00u nieuw

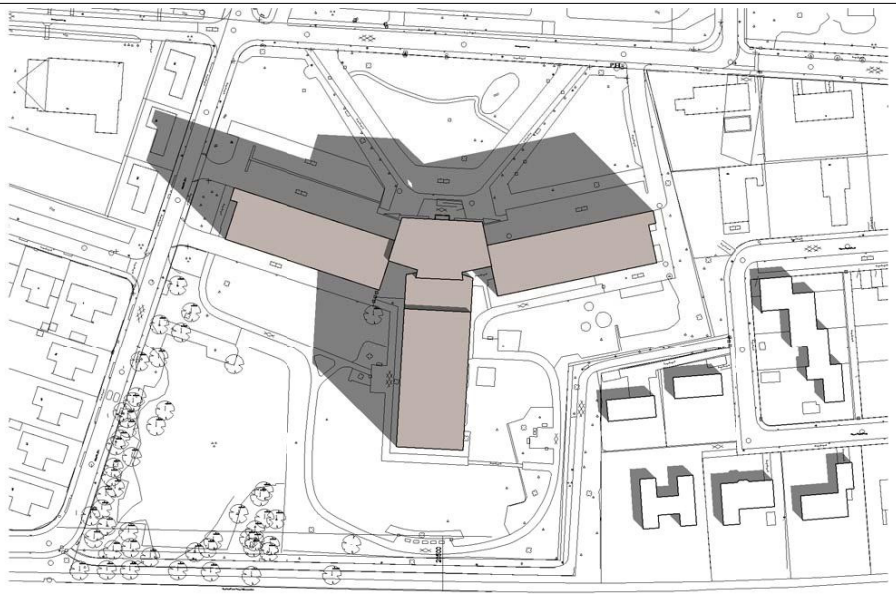
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	05.07u
zonsondergang:	22.10u

Bladnummer : zs-07

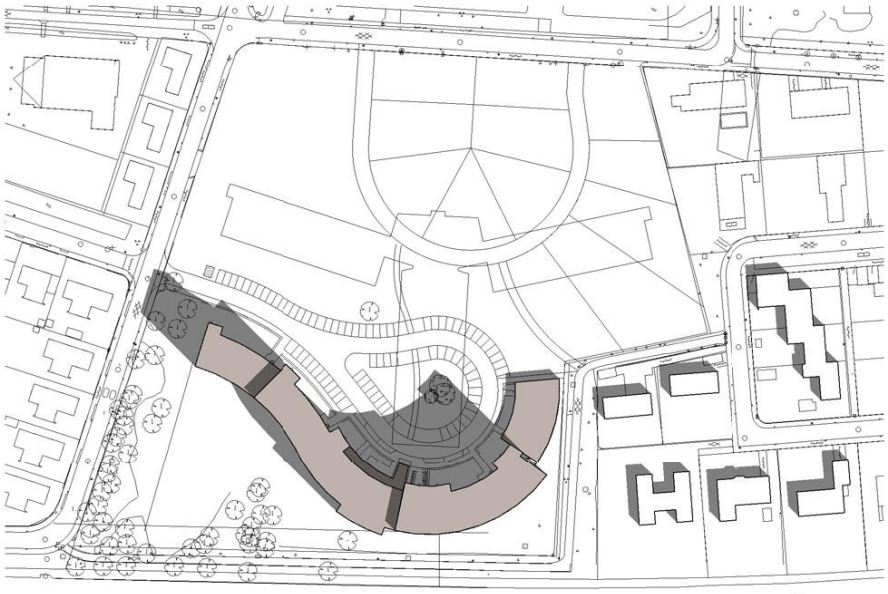
21 sept 8.00u bestaand

21 sept 11.00u bestaand

21 sept 8.00u nieuw

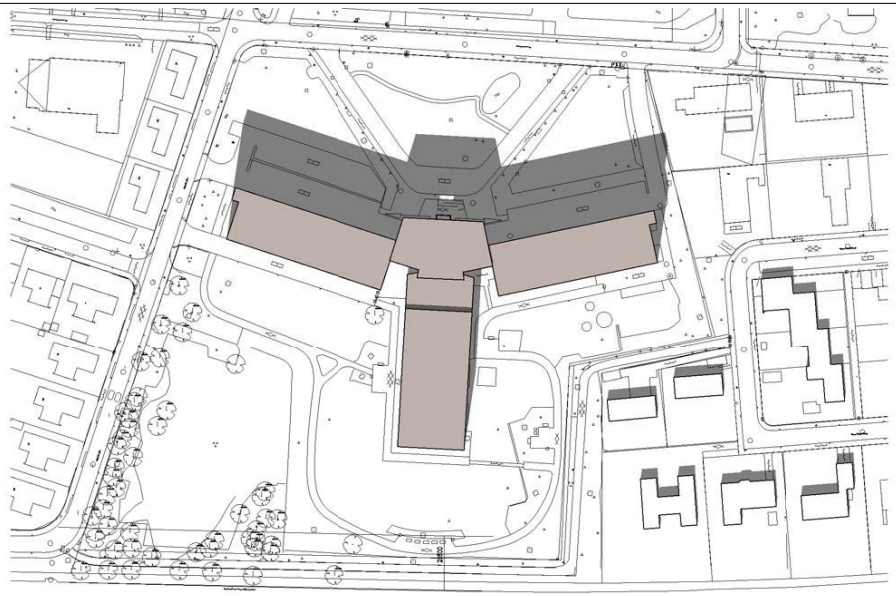

21 sept 11.00u nieuw

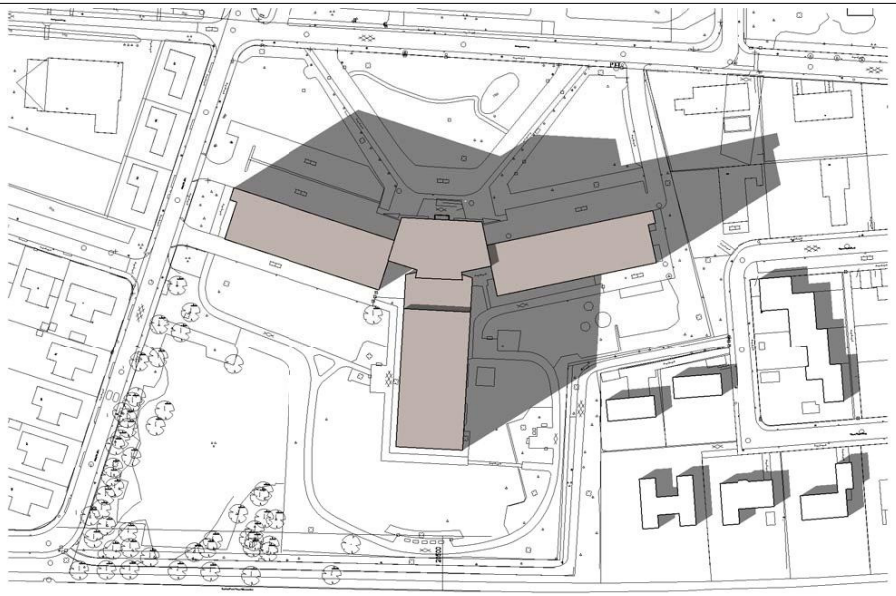
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	07.20u
zonsondergang:	19.38u

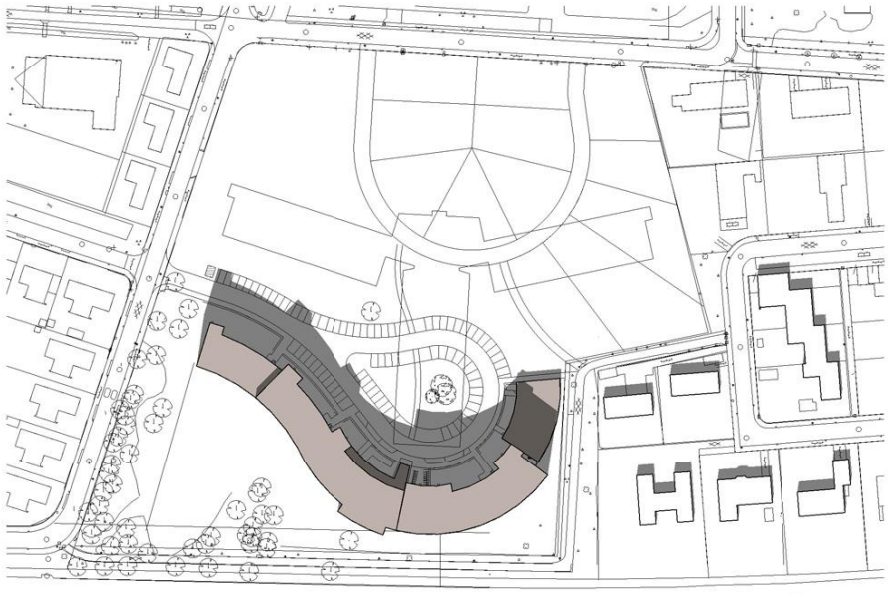
Bladnummer : zs-08

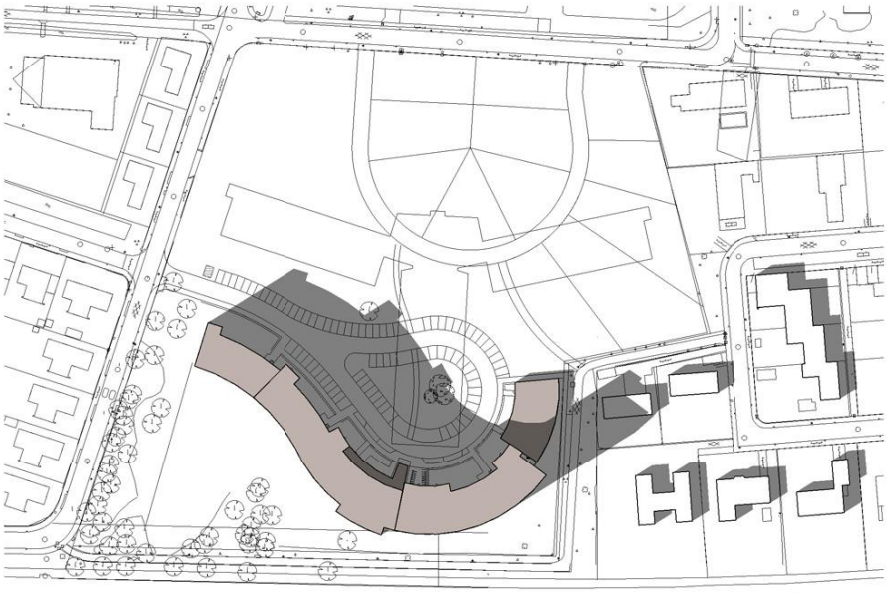
21 sept 14.00u bestaand

21 sept 17.00u bestaand

21 sept 14.00u nieuw

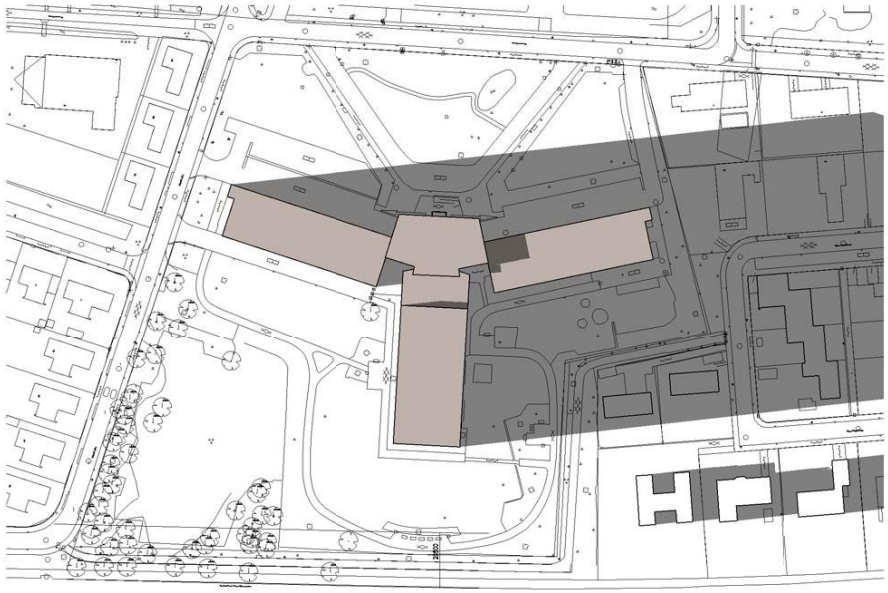

21 sept 17.00u nieuw

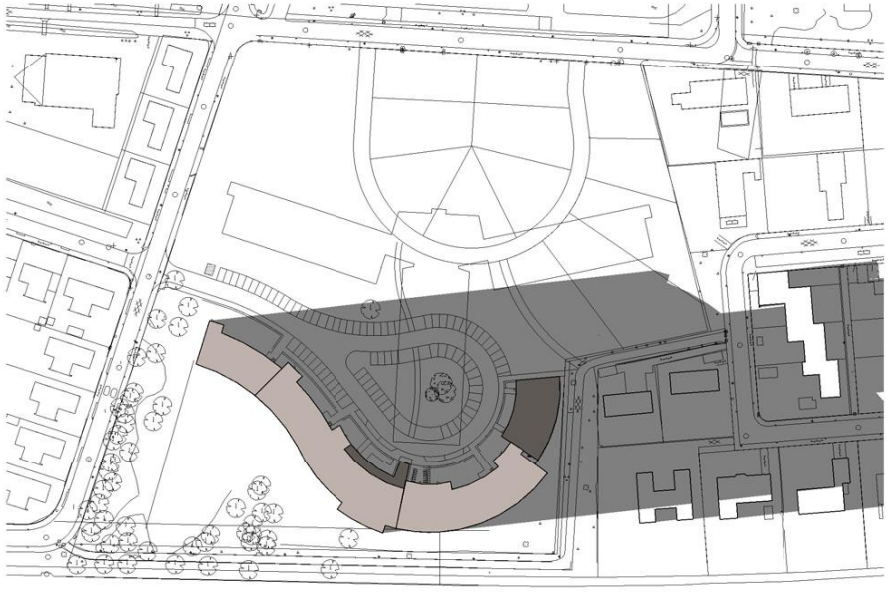
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	07.20u
zonsondergang:	19.38u

Bladnummer : zs-09

21 sept 19.00u bestaand

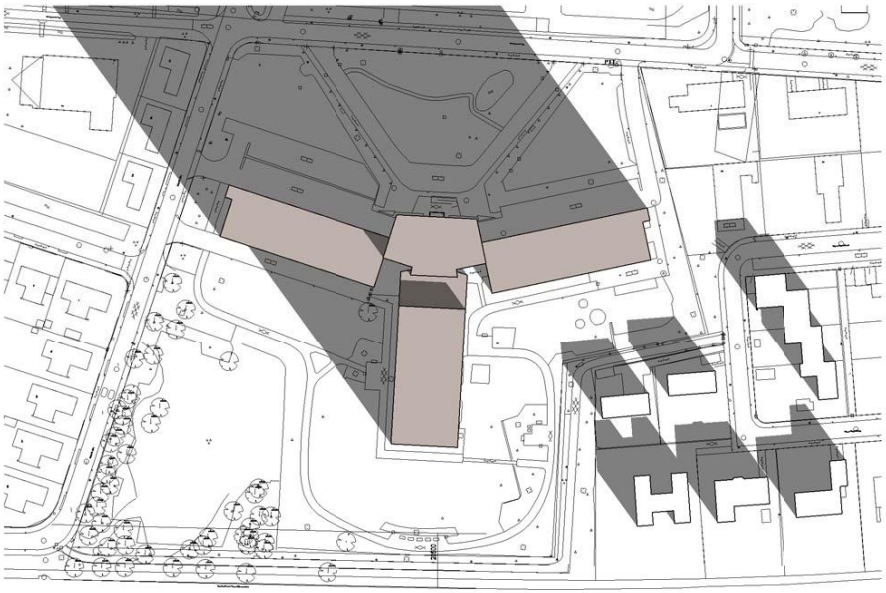

21 sept 19.00u nieuw

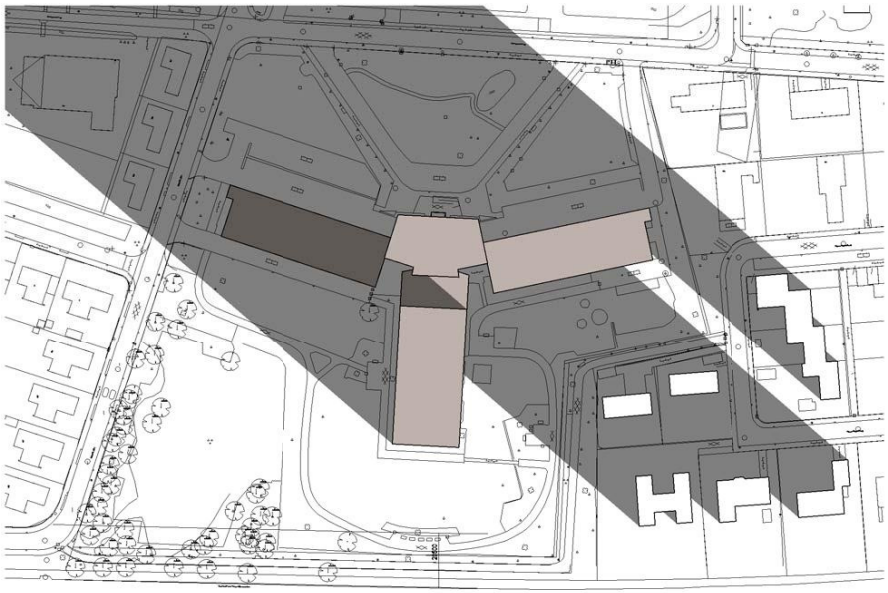
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	07.20u
zonsondergang:	19.38u

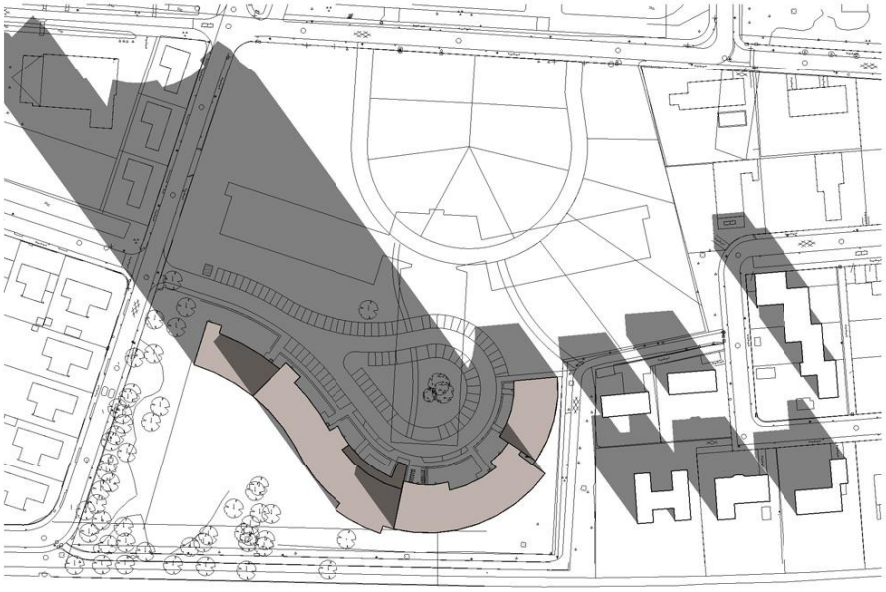
Bladnummer : zs-10

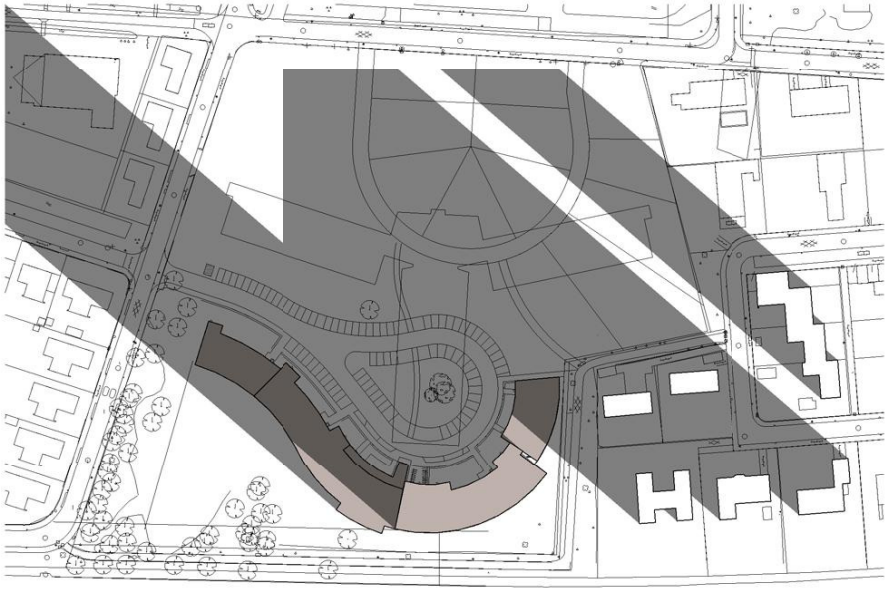
21 dec 9.00u bestaand

21 dec 11.00u bestaand

21 dec 9.00u nieuw

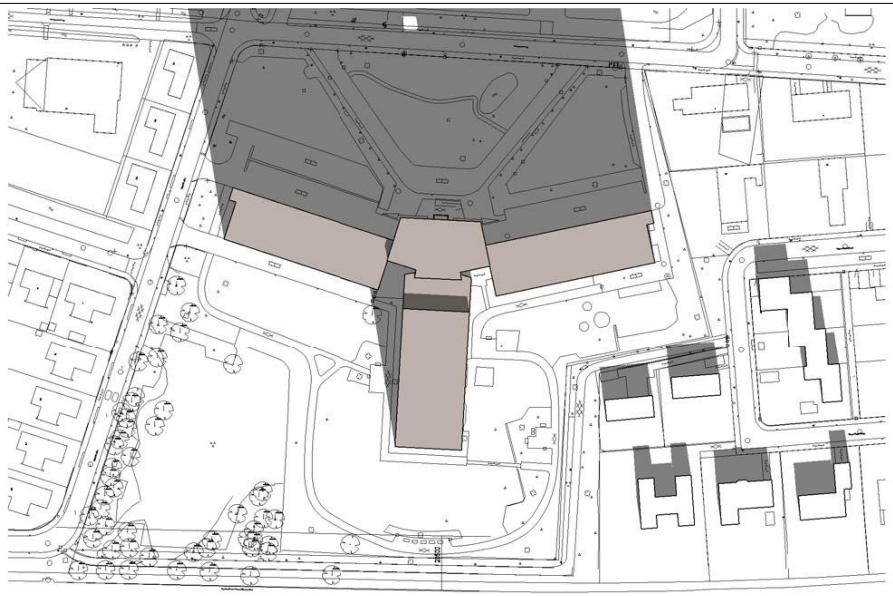

21 dec 11.00u nieuw

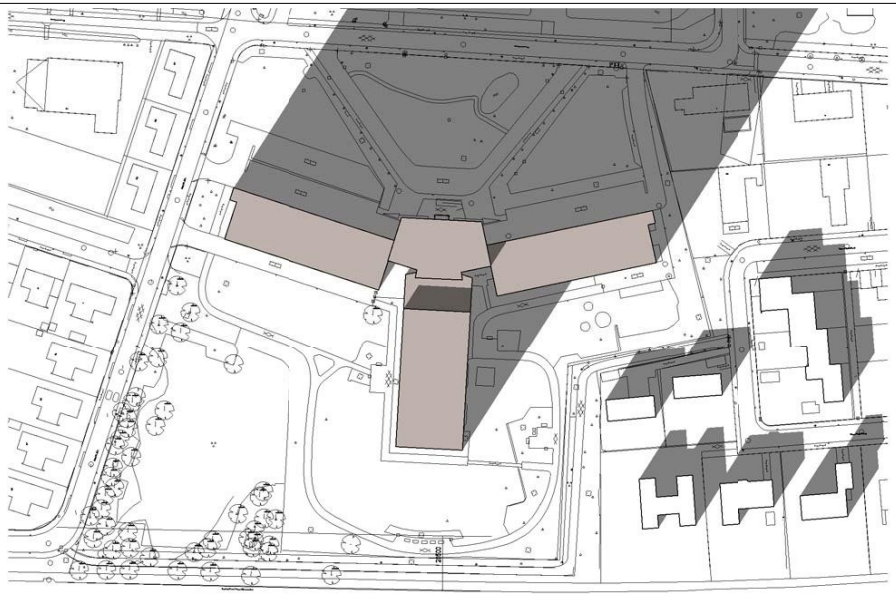
bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	08.47u
zonsondergang:	16.23u

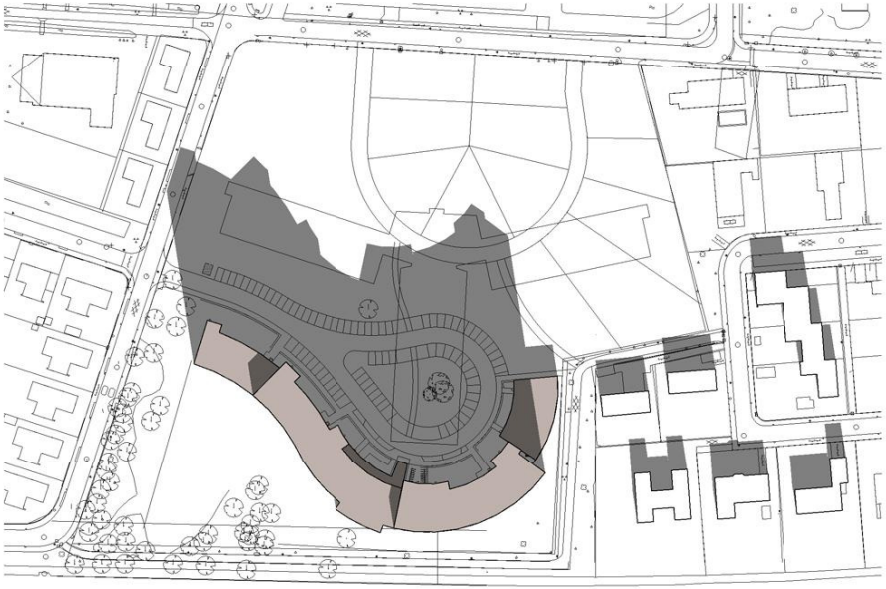
Bladnummer : zs-11

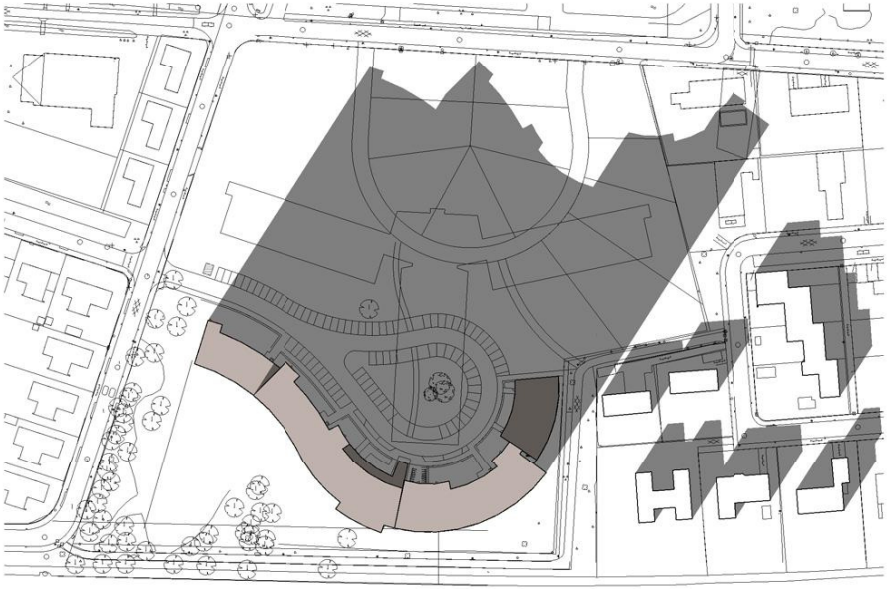
21 dec 13.00u bestaand

21 dec 16.00u bestaand

21 dec 13.00u nieuw

21 dec 16.00u nieuw

bezonningsstudie Aldlânstate te Leeuwarden

zonsopgang:	08.47u
zonsondergang:	16.23u

Bladnummer : zs-12

Bijlage 6. Beoordeling M.E.R.-rapportage

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Stichting Rendant
Hempenserweg 2
8935AA LEEUWARDEN

Onderwerp	mer-aanmeldnotitie
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	Z206539-2019
Dienst	Fysiek Domein
Sector	BWM
Contact	058 233 87 37 G. van Minnen
Bijlagen	
Datum	5 februari 2019

- 6 FEB. 2019

Geachte heer/mevrouw,

Stichting Rendant heeft het voornemen om de serviceflat Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 in Leeuwarden te slopen en op deze locatie nieuw Aldlânstate te bouwen. In de nieuwe situatie zullen 123 appartementen gerealiseerd worden voor bewoners vanaf 55 jaar en is er niet meer sprake van een serviceflat. Ten behoeve van dit project hebben wij een aanmeldingsnotitie van Bügel Hajema ontvangen (datum 16 juli 2018), voor de vormvrije mer-beoordeling.

De conclusie van deze notitie is dat het gezien de aard van de inrichting en de zorgvuldigheid waarmee dit ingepast en gerealiseerd wordt, is uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen met zich meebrengt voor het milieu. De milieugevolgen zijn in deze beoordelingsnotitie voldoende in beeld gebracht. Nader onderzoek van milieueffecten in een Milieu Effect Rapportage is daarom niet noodzakelijk.

Wij onderschrijven de conclusie van deze notitie en op basis van hetgeen is gesteld in artikel 7.17 van de Wet milieubeheer, besluiten wij dat bij de realisatie van het project nieuw Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 in Leeuwarden, geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens dezen,

S. Spoelstra,
Teamleider Bouwen, Wonen en Milieu.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Stichting Rendant
Hempenserweg 2
8935AA LEEUWARDEN

Onderwerp	mer-aanmeldnotitie
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	Z206539-2019
Dienst	Fysiek Domein
Sector	BWM
Contact	058 233 87 37 G. van Minnen
Bijlagen	
Datum	5 februari 2019

VERZONDEN 06 FEB 2019

Geachte heer/mevrouw,

Stichting Rendant heeft het voornemen om de serviceflat Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 in Leeuwarden te slopen en op deze locatie nieuw Aldlânstate te bouwen. In de nieuwe situatie zullen 123 appartementen gerealiseerd worden voor bewoners vanaf 55 jaar en is er niet meer sprake van een serviceflat. Ten behoeve van dit project hebben wij een aanmeldingsnotitie van Bügel Hajema ontvangen (datum 16 juli 2018), voor de vormvrije mer-beoordeling.

De conclusie van deze notitie is dat het gezien de aard van de inrichting en de zorgvuldigheid waarmee dit ingepast en gerealiseerd wordt, is uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen met zich meebrengt voor het milieu. De milieugevolgen zijn in deze beoordelingsnotitie voldoende in beeld gebracht. Nader onderzoek van milieueffecten in een Milieu Effect Rapportage is daarom niet noodzakelijk.

Wij onderschrijven de conclusie van deze notitie en op basis van hetgeen is gesteld in artikel 7.17 van de Wet milieubeheer, besluiten wij dat bij de realisatie van het project nieuw Aldlânstate aan de Hempenserweg 2 in Leeuwarden, geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens dezen,

S. Spoelstra,
Teamleider Bouwen, Wonen en Milieu.

Bijlage 7. Ontheffing Wet natuurbescherming

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

provinsje fryslân

Stichting Rendant
Hempenserweg 2
8935 AA LEEUWARDEN

Leeuwarden, 13 juli 2018
Verzonden, 13 JULI 2018

Ons kenmerk : 01528143
Afd./Opgave : Team Groene regelgeving
Behandeld door : I. Gjaltema / (058) 292 89 95 of wnb@fryslan.frl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) : 2

Onderwerp : Ontheffing Wet natuurbescherming, sloop en nieuwbouw Aldlânstate te Leeuwarden (gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis)

Geachte heer/mevrouw,

Op 22 maart 2018 heb ik uw verzoek ontvangen voor een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ten behoeve van de sloop en nieuwbouw van het appartementengebouw Aldlânstate te Leeuwarden.

U vraagt ontheffing voor overtreding van de verbodsbepaling genoemd in paragraaf 3.2 van de Wnb, voor de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

Overeenkomstig uw aanvraag en de daarbij behorende stukken heb ik besloten de gevraagde ontheffing te verlenen. De bijbehorende stukken maken een onlosmakelijk onderdeel uit van dit besluit.

Voorschriften en beperkingen

1. De ontheffing staat op naam van Stichting Rendant (hierna: ontheffinghouder). Ontheffinghouder is verantwoordelijk voor de naleving van de ontheffingsvoorwaarden en is hierop aanspreekbaar.
2. De ontheffing is alleen van toepassing op de activiteiten en verbodsbepalingen, zoals deze zijn aangevraagd en in dit besluit zijn benoemd in bijlage A1.1. onder 'Beschrijving van het project of andere handeling'.
3. De activiteit dient te worden uitgevoerd conform aanvraag, met de daarbij behorende stukken. Afwijkingen en wijzigingen behoeven schriftelijke toestemming van het bevoegd gezag.

4. De onder A1.1. aangegeven maatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Het protocol dient te worden opgesteld door een ecologisch ter zake kundige. Deze dient op de locatie aanwezig te zijn en de inhoud van het werkprotocol moet bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd.
5. Maximaal een week voordat de werkzaamheden worden uitgevoerd, dient door een ecologisch ter zake kundige vastgesteld te worden dat er geen vleermuizen aanwezig zijn in de gebouwen.
6. Voorafgaand aan de kap van bomen, dient door een ecologisch ter zake kundige vastgesteld te worden dat er geen nesten in deze bomen in gebruik zijn.
7. De resultaten van het zomeronderzoek van 2019 worden gestuurd naar de provincie Fryslân, Team Groene Regelgeving, postbus 20120, 8901 HM, Leeuwarden.

De ontheffing is geldig vanaf 1 juli 2018 tot en met 30 juni 2023.

Voor de motivering van mijn besluit verwijs ik u naar bijlage 1.

Meldingsclausule
Wanneer met de voorgenomen werkzaamheden gestart wordt, dient dit gemeld te worden via het bijgevoegde meldingsformulier (zie bijlage 2) via e-mail aan wnb@fryslan.frl, of per 20120, 8900 HM LEEUWARDEN.

Namens het college van Gedeputeerde Staten,
l.o.v.

mevr. A.J. Tack
teamleider Groene Regelgeving

Bezwaar
Degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken kan tegen dit besluit binnen zes (6) weken na de verzending daarvan een bezwaarschrift indienen bij Gedeputeerde Staten, Postbus 20120, 8900 HM in Leeuwarden.

Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en moet ten minste bevatten:
a. de naam en het adres van de indiener;
b. de dagtekening;
c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
d. de gronden van het bezwaar.

Meer informatie over de bezwaarschriftenprocedure vindt u op www.fryslan.frl onder "Contact", of u kunt bellen met het secretariaat van de bezwaarschriftencommissie:
tel. (058) 292 51 57.

Kennisgeving
Van dit besluit zal, conform artikel 3:42, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht door mij kennis worden gegeven door publicatie in de Leeuwarder Courant, het Friesch Dagblad en in het provinciaal blad op www.overheid.nl, zie hiervoor de link: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/zoeken/provinciaal_blad.

Bijlagen
- Bijlage 1: Motivering van het besluit
- Bijlage 2: Meldingsformulier

Afschriften
- Gemeente Leeuwarden
- Altenburg & Wymenga
- HEVO B.V.
- FUMO, afdeling Toezicht en Handhaving

provinsje fryslân

Bijlage 1: Motivering van het besluit

A. Weergave van de feiten

A1. Ontheffingaanvraag

Op 22 maart 2018 ontving ik de door u ingediende aanvraag voor een ontheffing van artikel 3.5, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) voor de gewone en ruige dwergvleermuis ten behoeve van het slopen en bouwen van het appartementengebouw Aldlânstate te Leeuwarden. Uw aanvraag staat geregistreerd onder zaaknummer 182431.

Voor het aangevraagde project en/of handeling is niet eerder ontheffing verleend op grond van de Wnb.

A1.1. Beschrijving van het project of andere handeling

Ontheffing wordt aangevraagd voor '*Sloop en nieuwbouw van Aldlânstate*' te Leeuwarden.

U voert hiervoor de volgende activiteiten uit:
- Bouw nieuw appartementengebouw Aldlânstate;
- Sloop oud appartementengebouw Aldlânstate;
- Inbouwkasten plaatsen in gevels van het nieuwe appartementengebouw.

Daarbij geeft u aan de werkzaamheden op de volgende wijze uit te zullen voeren:
- Vanaf januari 2019 start de bouw van het nieuwe appartementengebouw;
- Sloop van het oude gebouw is voorzien in oktober 2020;
- In het nieuwe gebouw wordt permanente mitigatie geregeld voor de 5 verloren gaande balts-/paarverblijfplaatsen voor vleermuizen. Dit is ruim aangehouden door 25 inbouwkasten van het type IB VL 01 Inbouwsteen Vivara Pro in gevels te realiseren;
- Voorafgaand aan de sloop, worden de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt voor vleermuizen door ofwel het creëren van tocht in de spouwmuur ofwel het aanbrengen van 'exclusion flaps'. Dit gebeurt in de actieve periode van de vleermuis.
- De te kappen bomen worden niet voorafgaand aan het broedseizoen gekapt. Voorafgaand aan de kap, worden de bomen gecontroleerd door een ecologisch ter zake kundige op eventueel in gebruik zijnde nesten.
- Het dak van het nieuwe appartementengebouw wordt geschikt gemaakt voor een kolonie Visdieven.

A1.2. Periode

De ontheffing is aangevraagd voor de periode van 1 juli 2018 tot 30 juni 2023.

A1.3. Relevante stukken

U hebt voor de beoordeling van uw aanvraag de volgende stukken aangeboden:
- Aanvraagformulier;
- Machtiging;
- Uittreksel Kvk;
- Activiteitenplan sloop en nieuwbouw van Aldlânstate te Leeuwarden;
- Ecologische beoordeling van de herontwikkelingslocatie Aldlânstate te Leeuwarden, A&W-notitie 2855, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, 8 december 2017.
- Aanvullend onderzoek naar vleermuizen in verband met de herinrichting van de locatie Aldlânstate te Leeuwarden, A&W-notitie 2899, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, 15 februari 2018.

provinsje fryslân

A1.4. Aanvullende gegevens
Op mijn verzoek zijn op 28 mei 2018 door ontheffinghouder aanvullende gegevens overgelegd over het nog uit te voeren zomeronderzoek 2018 en een verduidelijking t.a.v. amfibieën. De uitkomsten van het zomeronderzoek 2018 zijn op 4 juli 2018 door ons ontvangen. U geeft hierin tevens aan dat de planning door omstandigheden is aangepast. Deze aanpassing is opgenomen in deze ontheffing.

A1.5. Uw aanvraag en overige onderdelen Wet natuurbescherming
Uw project of handeling vindt niet plaats in of nabij een Natura 2000-gebied en heeft geen betrekking op het vellen van houtopstanden, zoals bedoeld in Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming.

A2. Bevoegdheid
Het project of de andere handeling is niet op grond van artikel 1.3, vijfde lid, Wnb aangewezen in het Besluit natuurbescherming (verder: Bnb). Gelet op artikel 1.3, eerste lid, Wnb, zijn Gedeputeerde Staten van Fryslân bevoegd op deze aanvraag te beslissen.

A3. Procedure
De ontheffingprocedure is uitgevoerd in overeenstemming met het bepaalde in hoofdstuk 5 van de Wnb en de hiervoor relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

A3.1. Verlengen beslistermijn
De beslistermijn van 13 weken als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, Wet natuurbescherming, is met toepassing van het tweede lid van dit artikel, verlengd met 7 weken.

A3.2. Coördinatie met andere wetgeving
Ten overvloede wijzen wij erop dat er mogelijk andere wettelijke verplichtingen op uw activiteit/handeling kunnen rusten waarvoor Gedeputeerde Staten van Fryslân niet het bevoegd gezag zijn. Dit besluit is enkel gebaseerd op de bepalingen van de Wnb, het Bnb, de Regeling natuurbescherming en de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017.

A4. Ontheffingsplicht
1. Op basis van de aanvraag en de daarbij behorende rapporten en tekeningen heb ik beoordeeld of het door u aangevraagde project en/of handeling overtreding van de verbodsbepalingen tot gevolg heeft op de beschermde soorten, zoals bedoeld in paragraaf 3.1, 3.2 en/of 3.3 Wnb, die op de locatie voorkomen.
2. Ik stel vast dat:
    a. het onder A1. omschreven project en/of handeling mogelijk in strijd is met de verbodsbepaling in:
        - artikel 3.5, lid 2, Wnb: 'Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.';
        - artikel 3.5, lid 4, Wnb: 'Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.'.
    b. het onder A1. omschreven project en/of de handeling weliswaar gevolgen kan hebben voor de op de locatie aangetroffen dieren, maar dat het de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet in gevaar mag brengen, afzonderlijk noch in combinatie met andere projecten of plannen, zodat het niet kan worden beschouwd als een project dat significante gevolgen kan hebben voor de betreffende (dier)soorten;
    c. er dus ontheffing nodig is op grond van artikel 3.8, lid 1, Wnb.

Ik verwijs voor de motivering van dit oordeel naar mijn overwegingen onder B. (Toetsing)

B. Toetsing

B1. Wettelijk kader

B1.1. Wnb

1. Artikel 3.5, tweede lid, Wnb bepaalt dat het verboden is dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
2. Artikel 3.5, vierde lid, Wnb bepaalt dat het verboden is de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
3. Op grond van artikel 3.8, eerste lid, Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
4. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat, een wettelijk belang wordt gediend, zoals vastgelegd in art. 3.8, vijfde lid, onder b, Wnb en de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt.

B2. Inhoudelijke beoordeling

B2.1. Verbodsbepalingen

1. Het onder A1 genoemde project en/of handeling betreft een project en/of handeling die mogelijk overtreding van verbodsbepalingen tot gevolg heeft en/of de gunstige staat van instandhouding van aanwezige beschermde soorten kan aantasten.
2. Uit het ecologisch onderzoek (zie A1.3. van dit besluit) zijn de beschermde diersoorten naar voren gekomen die tijdens het inventariserende onderzoek zijn aangetroffen op het terrein waar de werkzaamheden worden verricht.
3. Hieronder toets ik uw aanvraag aan de beoordelingskaders van de onder B1 genoemde wetgeving. Daarbij worden mogelijke overtredingen, verslechteringen en verstoringen besproken van de relevante aanwezige soorten.

B2.2. Toetsing aanwezige soorten

In 2017 is door Altenburg & Wymenga een ecologische quickscan uitgevoerd. Hieruit is naar voren gekomen dat het gebouw geschikt is voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Vervolgens is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van beschermde soorten in het plangebied. Uit het onderzoek is gebleken dat in het te slopen appartementengebouw verblijfplaatsen zijn aangetroffen van gewone en ruige dwergvleermuis. Door het slopen van het appartementengebouw gaan deze verblijfplaatsen verloren.

Gewone en ruige dwergvleermuis
In augustus en september 2017 zijn, conform Vleermuisprotocol 2017 (Ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus) 2 onderzoeken uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek zijn in totaal drie paar-/baltsverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en twee paar-/baltsverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aangetroffen in het te slopen gebouw.

Het gebouw wordt pas gesloopt, nadat het nieuwe gebouw is gerealiseerd. In het nieuwe gebouw worden de 5 verloren gaande balts-/paarverblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis ruimschoots opgevangen door 25 inbouwkasten in gevels te plaatsen. De reden voor de mitigatie van 1:5 in plaats van 1:4 is dat rekening wordt gehouden met het

mogelijk vinden van verblijfplaatsen tijdens het nog uit te voeren onderzoek in de periode mei – juli 2018. Mocht hieruit blijken dat er meer verblijfplaatsen in het te slopen gebouw zijn dan in dit plan van uitgegaan is en gemitigeerd wordt, zal dit opnieuw aan de provincie worden voorgelegd. Dit geldt ook voor het onderzoek dat in 2019 plaats gaat vinden. Op deze manier wordt de actuele zekerheid verkregen van de aantallen verblijfplaatsen van vleermuizen die aanwezig zijn in het plangebied en kan de wijze van mitigatie daarop aangepast worden. Ook in dat geval wordt dit wederom voorgelegd aan de provincie Fryslân ter beoordeling.

Resultaten zomeronderzoek 2018
Op 4 juli 2018 heb ik de resultaten van het zomeronderzoek 2018 ontvangen.
In mei en juni 2018 zijn, conform Vleermuisprotocol 2017(Ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus) in totaal 3 nachtelijke vleermuisonderzoeken uitgevoerd. Tijdens deze veldonderzoeken zijn géén extra paar/baltsverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Ook zomer- en kraamverblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. De uitgevoerde mitigatie is dan ook voldoende voor dit project.

Amfibieën
Door de herinrichting van het plangebied gaat mogelijk een deel van het leefgebied van enkele beschermde amfibieënsoorten (tijdelijk) verloren. Op 28 mei 2018 is per mail aangegeven dat het om algemene soorten gaat die weliswaar deel uitmaken van artikel 3.10 Wnb, maar op de vrijstellingslijst staan. Om die reden zijn deze soorten niet meegenomen in de aanvraag en de ontheffing.

B2.3 Belang van de activiteit
U vraagt ontheffing aan op grond van het belang van "*De volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*", zoals in artikel 3.8, lid 5 onder b Wnb staat vermeld.

Het appartementengebouw Aldlânstate voor zelfstandig wonende senioren bestaat al 50 jaar en biedt plaats aan ca. 230 appartementen. De voorzieningen binnen het gebouw, waaronder de keuken en badkamer) zijn niet meer van deze tijd en voldoen ook niet meer aan de behoefte van de bewoners. Er is ruimte in het gebouw voor diverse services die aan de bewoners worden aangeboden. Hier wordt steeds minder gebruik van gemaakt. Dat betekent dat die diensten overbodig zijn geraakt, maar ook de bijbehorende ruimtes.
Ook zijn de laatste jaren niet alle appartementen in het gebouw bewoond.
Het gebouw is in zijn huidige vorm te groot, waardoor nieuwbouw (kleiner, moderner) de perfecte oplossing is. Berekening laat zien dat in 2020 een vraag van 95 à 105 appartementen te verwachten is met mogelijke stijgende tendentie van maximaal 200 appartementen. Een kleiner, meer moderner gebouw, is, kostentechnisch gezien, ook beter. Hierdoor biedt renovatie van het bestaande gebouw geen optie.

Ik ben van mening dat om bovenstaande redenen het project het belang zowel *de volksgezondheid* als een *ander groot openbaar belang van sociale aard* dient.

B2.4. Andere bevredigende oplossing
In uw aanvraag geeft u de volgende mogelijke alternatieven aan:
- Het project is locatie gebonden;
- Renovatie is geen optie; dit zou ook juist meer verstoring voor de vleermuizen met zich meebrengen. Door sloop pas uit te voeren ruim (mimimaal 6 maanden) nadat het nieuwe

gebouw, met voldoende vleermuisvoorzieningen, er staat, zal er voor de vleermuizen te allen tijde voldoende verblijfplaatsen voorhanden zijn.

In de door u gevolgde werkwijze ben ik van mening dat de meest bevredigende oplossing is gezocht. Bij de uitvoering van het project/de handeling wordt verstoring van aanwezige beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen.

C. Conclusie

De maatregelen, het belang en alternatieven in acht nemende, is de zekerheid verkregen dat verstorende effecten op de gewone en ruige dwergvleermuis tot een minimum worden beperkt en de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet in het gedrang komt. De effecten zijn daarnaast van beperkte en tijdelijke aard, waarna het gebied weer geschikt zal zijn voor de soorten.

Op grond van de onder A1.3. genoemde rapporten staat vast dat door de sloop en nieuwbouw van het appartementengebouw Aldlânstate te Leeuwarden op de door u aangewezen wijze en zoals in dit besluit is vermeld uit te voeren, de effecten van de overtreding van de verbodsbepalingen uit paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 Wnb tot een minimum beperkt worden. Hierdoor kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Ontheffing voor de gewone en ruige dwergvleermuis kan worden verleend.

provinsje fryslân

Leeuwarder Courant/Friesch Dagblad

Gemeente Leeuwarden

Kennisgeving ontheffing Wet natuurbescherming

Gedeputeerde Staten hebben op 13 juli 2018 een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming verleend aan **Stichting Rendant** te **Leeuwarden** voor sloop en nieuwbouw Aldlânstate te Leeuwarden (gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis).
De ontheffing is geldig tot en met 30 juni 2023.

De ontheffing (kenmerk: 182431) ligt ter inzage in het:
- Provinciehuis, elke werkdag van 9 tot 16 uur (graag van te voren contact opnemen).

Indien u de ontheffing digitaal wilt inzien, kunt u contact opnemen met de Frontdesk Wet natuurbescherming, wnb@fryslan.frl of 058 – 292 8995 (graag het kenmerk vermelden in uw correspondentie).

Belanghebbenden kunnen tot en met **27 augustus 2018** een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij Gedeputeerde Staten.

Meldingsformulier Wet natuurbescherming

Dit formulier volgens de in de ontheffing of vergunning of bestuurlijk rechtsoordeel gestelde termijn of (indien dit niet is vermeld) uiterlijk 3 werkdagen voor de start van de activiteit sturen/mailen naar:

Gedeputeerde Staten van de Provincie Fryslân, t.a.v. Afdeling Omgevingszaken, Team Groene Regelgeving, Postbus 20120, 8900 HM LEEUWARDEN
E-mail: wnb@fryslan.frl

A. ALGEMENE GEGEVENS

Ontheffing-/Vergunning-houder/aanvrager : .....

Adres en Plaatsnaam : .....

Telefoon / emailadres : .....

Kenmerk brief / code : .....

B. LOCATIEGEGEVENS

Locatie activiteit : .....
.....

Soort activiteit : .....

C. OVERIGE GEGEVENS

Activiteit is ontheffing-/vergunningplichtig i.k.v. Wnb : ja / nee

Startdatum en -tijdstip activiteit : / / 2018 .... uur

Einddatum en -tijdstip activiteit : / / 2018 .... uur

Wanneer het tijdstip van de activiteit hierboven niet is in te vullen, dan tijdstip s.v.p. hiernaast zo duidelijk mogelijk aangeven.
(indien bekend of beschikbaar een evt. periodiek schema meezenden s.v.p.)

.....
.....
.....
.....

D. INFORMATIE

Hieronder kunt u eventueel informatie kwijt die van belang is bij de melding

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Eventuele aanvullende informatie kan op de achterzijde van dit formulier worden vermeld.

Bijlage 8. Parkeermemo Aldlânstate

Memo

Aan	mevrouw D. van Dijk - Attema - Stichting Rendant
Datum	10 februari 2017
Project	RPM Nieuwbouw Aldlânstate
Referentie	1586909-0030.1.0
Betreft	Onderbouwing parkeernorm Aldlânstate

Inleiding

In verband met de voorgenomen nieuwbouw van Aldlânstate te Leeuwarden is er onderzoek gedaan naar de huidige situatie rondom de parkeerbehoefte. Met het genoemde onderzoek zal duidelijk worden of de parkeernorm van 0,7 voor de toekomstige situatie realistisch is.
Deze memo zal toegevoegd worden aan de stukken die voor het initiatieven-overleg van 20 februari a.s. aan de gemeente Leeuwarden zullen worden aangeleverd.

Huidige situatie t.a.v. bewoning

- Stichting Rendant biedt op dit moment woonvormen met zorgfaciliteiten aan in respectievelijk Serviceflat Aldlânstate te Leeuwarden en Serviceflat Heerenhage te Heerenveen. Dit zijn individuele woonvormen waar mensen zelfstandig wonen en een beroep kunnen doen op dienstverlening. Soms zijn die diensten collectief en waar mogelijk zijn ze op maat.
- De organisatie richt zich op bewoners van 70 jaar en ouder, die ook op hogere leeftijd nog zelfstandig en comfortabel zullen kunnen wonen.
  Ook voor jongere mensen, die wel de behoeften hebben van een zeventigjarige (bv. vanwege de ziekte van Parkinson, Multiple Sclerose of niet-aangeboren hersenletsel na een ongeval).
- Niet bijbehorend bij de doelgroep zijn mensen die jonger zijn dan 55 jaar.

Toekomstige situatie t.a.v. bewoning

- Stichting Rendant wil haar marktpositie in Friesland behouden en verder uitbouwen. Het beleid van Stichting Rendant is erop gericht om de servicegerichte cultuur en de kwaliteit van dienstverlening voortdurend te verbeteren. Door samen te werken, verbindingen te leggen en open te staan voor innovatie en nieuwe ontwikkelingen wil Stichting Rendant een organisatie zijn die gekenschetst wordt als een betrouwbare partner, die toekomstgericht is en veranderingen niet uit de weg gaat.
- De uitgangspunten genoemd onder ‘Huidige situatie t.a.v. bewoning’ zullen daarmee ook voor de toekomstige nieuwbouw blijven gelden.
- Tevens geldt dat het gebruik van een eigen auto bij bewoners vanaf een leeftijd van ca. 80 jaar sterk vermindert. Zij maken meer en meer gebruik van andere vervoersmogelijkheden.

Hugo de Grootlaan 11
5223 LB 's-Hertogenbosch
Postbus 70501
5201 CB 's-Hertogenbosch
T +31 (0)73 6 409 409
F +31 (0)73 6 410 118
info@hevo.nl
ISO 9001-gecertificeerd
KvK Brabant 16029774
BTW 0011.60.461.B01

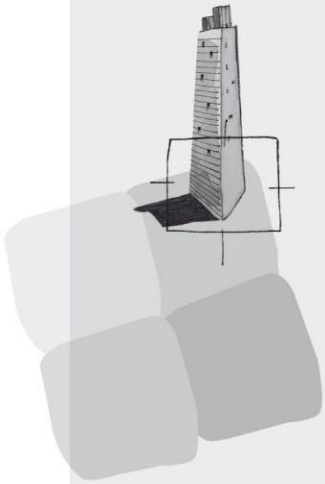
Colofon

Opdrachtgever
HEVO B.V.

Rapport
BügelHajema Adviseurs b.v.

Projectleiding
BügelHajema Adviseurs b.v.

Projectnummer
129.71.50.01.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden
T 058 215 25 15
F 0592 314 035
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

Bijlage 4 Stikstofberekening (bouwfase)

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
HEVO B.V.	Hempenserweg 2, 8935AA Leeuwarden

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Aldlânstate	RTvKhcW8kM3F

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
13 december 2019, 10:07	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	674,74 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

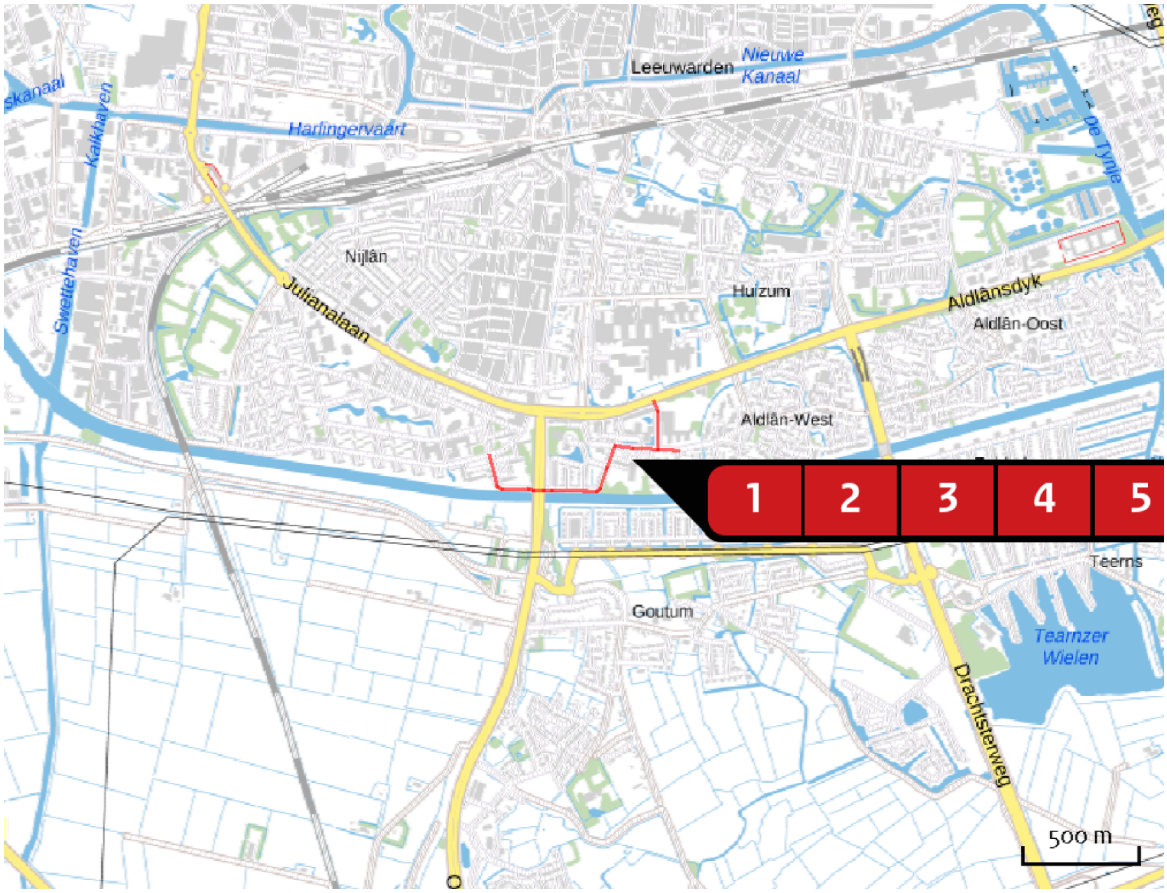
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

nieuwbouw Aldlânstate

Locatie
Situatie 1

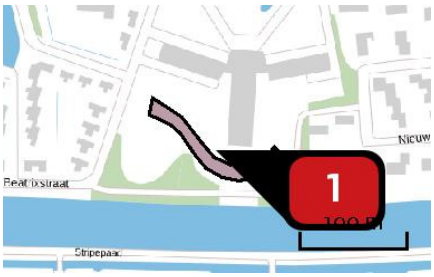

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		mobiele werktuigen bouw Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	615,00 kg/j
2		bouwverkeer Beatrixstraat 50% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	46,33 kg/j
3		bouwverkeer Hempenserweg 50% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	5,62 kg/j
4		bouwverkeer Doctor Jacob Botkeweg 25% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	5,44 kg/j
5		bouwverkeer Hempenserweg oost 25% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	2,36 kg/j

Emissie (per bron)

Situatie 1

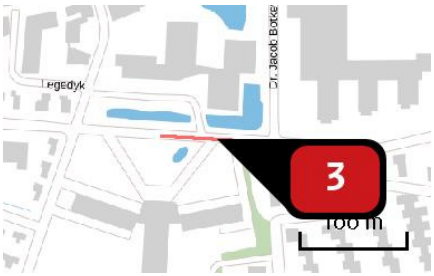
Naam	mobiele werktuigen bouw
Locatie (X,Y)	182757, 577543
NOx	615,00 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
AFW	1		4,0	4,0	0,0	NOx	615,00 kg/j

Naam	bouwverkeer Beatrixstraat 50%
Locatie (X,Y)	182486, 577511
NOx	46,33 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	11.865,0 / jaar	NOx NH3	4,76 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	3.330,0 / jaar	NOx NH3	19,31 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	3.575,0 / jaar	NOx NH3	22,25 kg/j < 1 kg/j

Naam	bouwverkeer Hempenserweg 50%
Locatie (X,Y)	182840, 577693
NOx	5,62 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	11.865,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	3.330,0 / jaar	NOx NH3	2,34 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	3.575,0 / jaar	NOx NH3	2,70 kg/j < 1 kg/j

Naam	bouwverkeer Doctor Jacob Botkeweg 25%
Locatie (X,Y)	182892, 577793
NOx	5,44 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	5.933,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	1.665,0 / jaar	NOx NH3	2,27 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	1.788,0 / jaar	NOx NH3	2,61 kg/j < 1 kg/j

Naam	bouwverkeer Hempenserweg oost 25%
Locatie (X,Y)	182939, 577686
NOx	2,36 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	5.933,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	1.665,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	1.788,0 / jaar	NOx NH3	1,13 kg/j < 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2019_20191018_c53b8fdaa8
Database	versie b429880a81

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

Bijlage 5 Stikstofberekening (sloopfase incl. gebruik woningen)

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
HEVO B.V.	Hempenserweg 2, 8935AA Leeuwarden

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Aldlânstate	RNDRHgakxgEM

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
13 december 2019, 10:19	2022	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	360,47 kg/j
NH3	1,45 kg/j

Resultaten

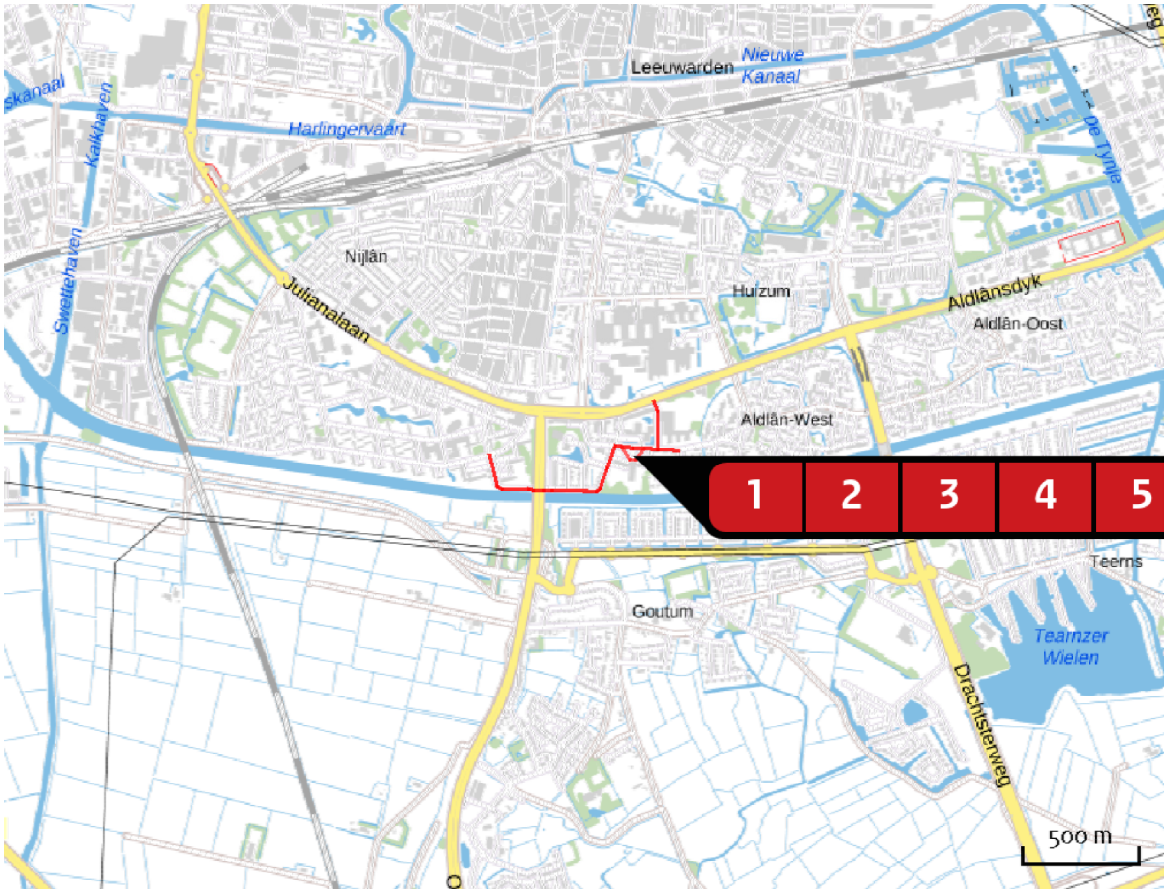
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

sloopfase oude gebouw Aldlânstate

Locatie
Situatie 1

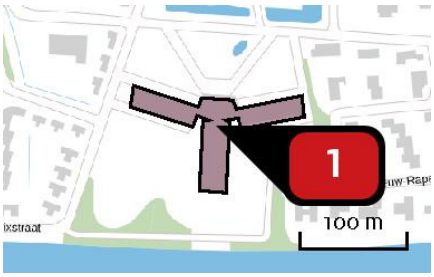
Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		mobiele werktuigen sloop Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	339,00 kg/j
2		bouwverkeer Beatrixstraat 50% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	< 1 kg/j
3		bouwverkeer Hempenserweg 50% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	< 1 kg/j
4		bouwverkeer Doctor Jacob Botkeweg 25% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	< 1 kg/j
5		bouwverkeer Hempenserweg oost 25% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	< 1 kg/j
6		Beatrixstraat 50% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	14,15 kg/j

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
7	Hempenserweg 50% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	1,72 kg/j
8	Doctor Jacob Botkeweg 25% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	1,66 kg/j
9	Hempenserweg oost 25% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	< 1 kg/j
10	Parkeerplaats 50% Wegverkeer | Buitenwegen	< 1 kg/j	2,43 kg/j

Emissie (per bron)

Situatie 1

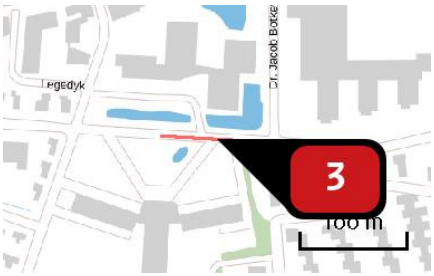
Naam: mobiele werktuigen sloop
Locatie (X,Y): 182783, 577606
NOx: 339,00 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
AFW	sloop		4,0	4,0	0,0	NOx	339,00 kg/j

Naam: bouwverkeer Beatrixstraat 50%
Locatie (X,Y): 182486, 577511
NOx: < 1 kg/j
NH3: < 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	600,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	68,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam	bouwverkeer Hempenserweg 50%
Locatie (X,Y)	182840, 577693
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	600,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	68,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Naam	bouwverkeer Doctor Jacob Botkeweg 25%
Locatie (X,Y)	182892, 577793
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	300,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	35,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

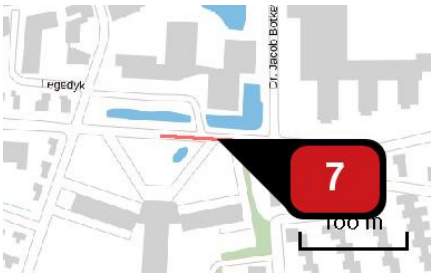
Naam	bouwverkeer Hempenserweg oost 25%
Locatie (X,Y)	182939, 577686
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	300,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	34,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam	Beatrixstraat 50%
Locatie (X,Y)	182486, 577511
NOx	14,15 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	52.761,0 / jaar	NOx NH3	11,75 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	538,0 / jaar	NOx NH3	1,01 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	538,0 / jaar	NOx NH3	1,40 kg/j < 1 kg/j

Naam	Hempenserweg 50%
Locatie (X,Y)	182840, 577693
NOx	1,72 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	52.761,0 / jaar	NOx NH3	1,43 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	538,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	538,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

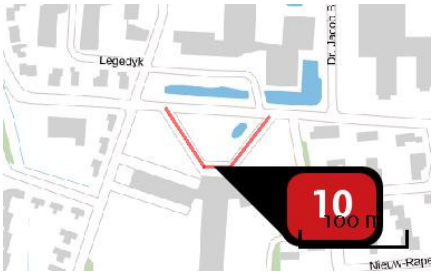
Naam	Doctor Jacob Botkeweg 25%
Locatie (X,Y)	182892, 577793
NOx	1,66 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	26.380,0 / jaar	NOx NH3	1,38 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	269,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	269,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam	Hempenserweg oost 25%
Locatie (X,Y)	182939, 577686
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	26.380,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	269,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	269,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Naam	Parkeerplaats 50%
Locatie (X,Y)	182781, 577645
NOx	2,43 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	52.761,0 / jaar	NOx	2,02 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	538,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	538,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2019_20191018_c53b8fdaa8
Database	versie b429880a81

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

Bijlage 6 Memo stikstofonderzoek

M+P | Onderdeel van Müller-BBM groep
Mensen met oplossingen

www.mp.nl

Visserstraat 50
1431 GJ Aalsmeer

Wolfskamerweg 47
5262 ES Vught

MEMO

Aan	HEVO B.V.
T.a.v.	mevr. Johanna Scherer
Van	Thijs van Bon Saskia Hardeman
E-mail	aalsmeer@mp.nl
Telefoon	0297-320651
Kenmerk	M+P.HEVO.19.01.1
Datum	13 december 2019
Aantal pagina's	7
Onderwerp	Onderzoek stikstofdepositie Aldlânstate te Leeuwarden

Geachte mevrouw Scherer,

Op uw verzoek hebben wij onderzoek gedaan naar de stikstofdepositie ten gevolge van de realisatie van een nieuw Aldlânstate op de huidige locatie aan de Hempenserweg 2 te Leeuwarden. Het betreft seniorenwoningen. In dit memo beschrijven we de uitgangspunten en resultaten van het onderzoek.

Inleiding

Nieuwbouw is gewenst omdat het huidige Aldlânstate niet meer voldoet aan de behoefte van de ouderen. Bovendien heeft Aldlânstate te veel appartementen. In de nieuwbouw komen daarom maximaal 123 appartementen in plaats van de huidige 230. Dit aantal is ook opgenomen in het bestemmingsplan.

In de nieuwe situatie worden 86 parkeerplaatsen gerealiseerd. Het gebouw is gasloos ontworpen. Dit onderzoek heeft tot doel het vaststellen in welke mate stikstofdepositie een probleem kan vormen voor de aanleg van het nieuwe gebouw tijdens de sloop- en bouwfase en de gebruiksfase.

Bouwplanning

Het nieuwe gebouw wordt ten zuiden van de bestaande bebouwing gerealiseerd, zodat tijdens de bouw het huidige gebouw in gebruik kan blijven. Na oplevering van de nieuwbouw zal het bestaande gebouw worden gesloopt.

De planning van de bouw en sloop is als volgt:
- Bouwtijd van de nieuwbouw: 18 maanden; in deze tijd blijft het oude gebouw in gebruik en wordt volledig bewoond (deels senioren, deels studenten als tijdelijke huurders).
- Verhuizen van de bewoners na realisatie van de nieuwbouw: binnen 2 maanden na realisatie.
- Aansluitend sloop van het huidige gebouw: 6-9 maanden. Wellicht met een korte vertraging van de sloop vanwege rusttijden van vleermuizen

Op conservatieve wijze is er vanuit gegaan dat de realisatie van het nieuwe gebouw in één jaar plaatsvindt. Voor het jaartal van de bouw wordt 2020 aangehouden en voor de sloop 2022.

Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijgelegen Natura 2000-gebied dat gevoelig is voor stikstof is Alde Feanen op circa 8 kilometer afstand ten zuidoosten van het bouwplan.

Volgens de huidige wet- en regelgeving mag de stikstofdepositie maximaal 0,00 mol per hectare per jaar bijdragen in de gevoelige gebieden.

Berekeningen

De berekeningen zijn uitgevoerd met AERIUS Calculator versie 2019.1. Activiteiten met mobiele werktuigen zijn ingevoerd als een oppervlaktebron ter plaatse van het werkterrein.

De berekeningen van wegverkeersbronnen worden binnen AERIUS Calculator uitgevoerd met rekenmethode SRM2. Voor deze bronnen berekent AERIUS de stikstofdepositie tot een afstand van maximaal 5 km.

Bouwfase

Tijdens de bouwfase zijn de volgende bronnen meegenomen bij de berekening van de stikstofdepositie:
- mobiele werktuigen;
- voertuigbewegingen ten behoeve van de bouw.

Omdat de exacte activiteiten in de bouwfase niet bekend zijn in dit stadium hebben we emissiekentallen gehanteerd. Vanwege het ontbreken van voorgeschreven kentallen hebben we deze vastgesteld aan de hand van een literatuurstudie.
We zien in de afgelopen twee jaren onderzoeken voor relatief kleine woningbouwprojecten (tot enkele tientallen woningen) waarin een emissie per woning van 1 tot circa 10 kg NO_X gehanteerd wordt. Deze relatief grote spreiding wordt verklaard door variaties in de inzet van modern of ouder materieel, de aard van bouwen, het meenemen van sloopactiviteiten, etcetera.

Voor grotere, gestapelde bouwprojecten zijn minder onderzoeken beschikbaar. Voor deze bouwschaal is het aannemelijk dat de emissie kleiner is dan 5 kg NO_X per woning. We hanteren een emissie van 5 kg per woning. Dit lijkt ons een veilig uitgangspunt. Hiermee komen we op een totale emissie van 615 kg NO_x vanwege de mobiele werktuigen.

Aanvullend hebben we gerekend met voertuigbewegingen in de bouwfase. Het aantal voertuigbewegingen is gebaseerd op ervaringscijfers van M+P voor het aantal voertuigen per woning. Het betreft in totaal 23.730 bewegingen met lichte voertuigen, 6.660 met middelzware

voertuigen en 7.150 met zware voertuigen. We hebben het bouwverkeer gemodelleerd als lijnbron, type buitenweg met 100% file om rekening te houden met langzaam rijdend verkeer en stationair draaien van de motoren in de buurt van het bouwterrein.

De emissie van het bouwverkeer bedraagt in totaal 60 kg NO_x per jaar.

In figuur 1 is het rekenmodel in AERIUS Calculator weergegeven

figuur 1 *rekenmodel AERIUS bouwfase*

Sloopfase inclusief gebruiksfase nieuw gebouw

Tijdens de sloopfase zijn de volgende bronnen meegenomen bij de berekening van de stikstofdepositie:
- gebruik van het nieuwe gebouw: voertuigbewegingen ten behoeve van 123 appartementen;
- mobiele werktuigen;
- voertuigbewegingen ten behoeve van de sloop;

Tijdens de sloopfase zullen de nieuwe appartementen in gebruik zijn. De nieuwe appartementen worden aardgasloos opgeleverd, waardoor de emissie van het gebruik van de nieuwe appartementen uitsluitend afkomstig is van wegverkeer.
In de jaren na de sloop resteren alleen de voertuigbewegingen van en naar de nieuwbouw. Dit scenario hebben we niet doorgerekend, omdat de emissie en depositie per definitie lager zullen zijn door het ontbreken van de sloopwerkzaamheden.

De verkeersgeneratie vanwege de nieuwe woningen is berekend op basis van CROW 317 (aanleunwoning/serviceflat in de rest bebouwde kom in de gemeente Leeuwarden). We zijn uitgegaan van een gemiddelde van 2,4 voertuigbewegingen per etmaal per woning. De helft van de

vervoersbewegingen is gemodelleerd over de Beatrixstraat tot aan de eerste kruising. De overige voertuigen zijn gemodelleerd over de Hempenserweg waarbij de helft afbuigt naar de Doctor Jacob Botlekweg. We hanteren een verdeling van 98/1/1% over licht, middelzwaar en zwaar vervoer.

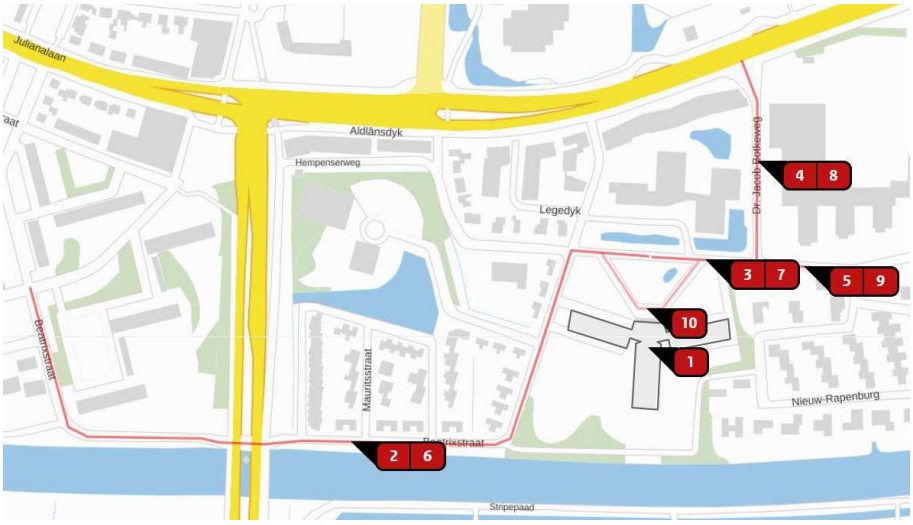
De inzet van mobiele werktuigen en voertuigbewegingen in de sloopfase is bepaald op basis van de informatie die is aangeleverd door de opdrachtgever, zie Bijlage A. De mobiele werktuigen zijn opgenomen in onderstaande tabel.

tabel I *overzicht dieselaangedreven werktuigen ten behoeve van de sloop*

Activiteiten	Aantal uur	Categorie	Vermogen	Belasting	Bouwjaar	Emissie NO_x [kg]
Shovel mobiel breken	80	laadschoppen	200	60%	2011	33,6
Mobiel breken op locatie	60	graafmachines*	268	80%	2011	37,3
Mobiele kraan	120	graafmachines	150	60%	2011	31,3
Sloopkraan	640	graafmachines	150	60%	2011	167,0
Sloopkraan zwaar	200	graafmachines	200	60%	2011	69,6
Totaal						**338,9**

* AERIUS Calculator bevat geen emissiefactoren noch belastingkentallen voor mobiele brekers. We hebben de emissiefactor voor graafmachines gehanteerd en zijn uitgegaan van een belasting van 80%.

De mobiele werktuigen ten behoeve van de sloop zijn als oppervlaktebron in AERIUS ingevoerd. Naast de mobiele werktuigen zijn in totaal 1.200 voertuigbewegingen met licht wegverkeer en 136 voertuigbewegingen met zwaar wegverkeer meegenomen in de berekeningen ten behoeve van de sloopfase. In figuur 2 is het rekenmodel van de sloopfase inclusief het gebruik van het nieuwe gebouw in AERIUS Calculator weergegeven.

figuur 2 *rekenmodel AERIUS sloopfase inclusief gebruik nieuwe gebouw*

Resultaten

in 2020 is de hoogst berekende depositie ten gevolge van de bouwfase 0,00 mol per hectare per jaar in Alde Feanen. In 2022, het jaar van oplevering en de sloop van het huidige gebouw is ook een depositie van 0,00 mol per hectare per jaar berekend in hetzelfde Natura 2000 gebied. Hiermee is het project niet vergunningplichtig in het kader van de Wet natuurbescherming.

De invoergegevens en resultaten van de berekeningen in AERIUS Calculator zijn separaat aangeleverd en hebben het volgende kenmerk:

- bouwfase: RTvKhcW8kM3F
- sloopfase inclusief gebruik nieuwe woningen: RNDRHgakxgEM

Met vriendelijke groet,
M+P

Thijs van Bon
ThijsvanBon@mp.nl

Saskia Hardeman
SaskiaHardeman@mp.nl

Bijlage A

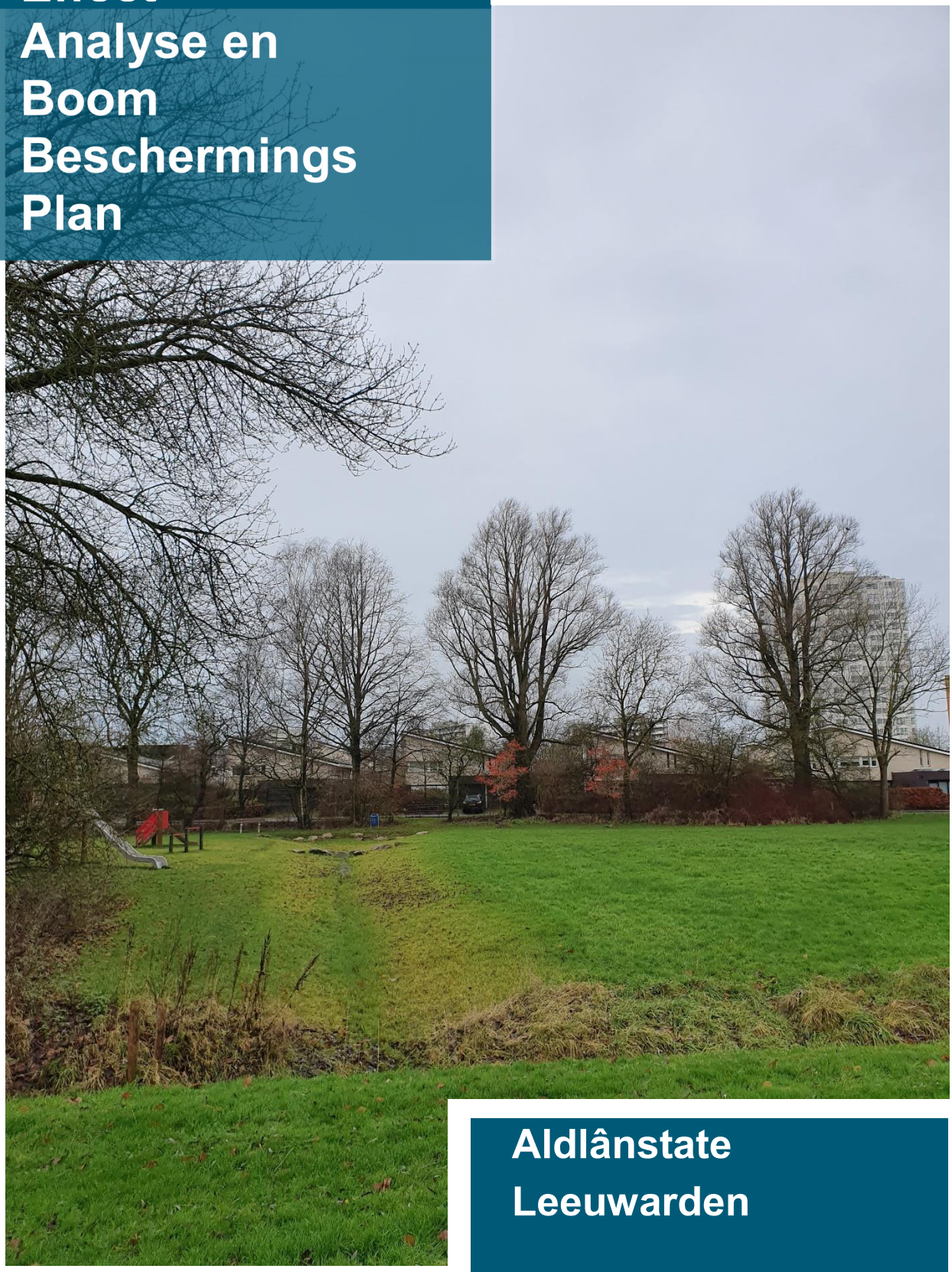
Invullijst sloopfase

Activiteiten / Werkzaamheden	aandrijving	Geplande werkdagen / aan-/afvoer ritten
Sloopwerk		
Aanvoer/afvoer	diesel	8
Shovel mobiel breken	diesel	10
Mobiel breken op locatie	diesel	10
Mobiele kraan	diesel	20
Sloopkraan 2x	diesel	40
Sloopkraan zwaar	diesel	25
Containerauto	diesel	60
Personenbusje 5x	diesel	120

Draaiuren	Voertuig / Werktuig / Bouwmachine	Toelichting	Vermogen [kW]	Bouwjaar
-	zware vrachtwagen		Euro 3 motoren	>2010
8	laadschoppen		200	>2010
6	graafmachines		268	>2010
6	graafmachines	inzet bij voorsloop	150	>2010
16	graafmachines	inzet 2 machines constructiesloop	150	>2010
8	graafmachines	inzet 1 HRD machine constructiesloop	200	>2010
6	middelzware vrachtwagen	gemiddelde inzet over hele werk	Euro 3 motoren	>2010
10	personenwagen		Euro 3 motoren	>2010

Bijlage 7 Bomen effect analyse en Boom beschermingsplan

Bomen Effect Analyse en Boom Beschermings Plan

Aldlânstate Leeuwarden

HEVO

BTL Bomendienst

part of idverde

COLOFON

Bomen Effect Analyse en Boom beschermingsplan Aldlânstate Leeuwarden

OPDRACHTNEMER
BTL Bomendienst B.V.
Marowijne 80
7333 PJ Apeldoorn
Postbus 177
7300 AD Apeldoorn
T 055-5999 444
E bomendienst@btl.nl

OPGESTELD DOOR Bjorn Olthof

VRIJGEGEVEN DOOR Simone Arends

OPDRACHTGEVER HEVO B.V.

PROJECTNUMMER 728190467

KENMERK BD19269-2/BO
VERSIE Definitief
DATUM 23 januari 2020

Copyright 2019 BTL Bomendienst B.V. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van BTL Bomendienst B.V. BTL Bomendienst B.V. is niet aansprakelijk voor eventuele schade ontstaan bij gebruik van gegevens uit dit rapport.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
1.1 Algemene projectgegevens 5

2 Werkwijze 6
2.1 Werkwijze bovengrondse beoordeling 6
2.1.1 Conditie bepaling 6
2.1.2 Gebreken bomen 7
2.2 Werkwijze ondergrondse beoordeling 7

3 Resultaten 8
3.1 Resultaten bovengrondse kenmerken 8
3.1.1 Algemene boomgegevens 8
3.1.2 Conditiebepaling en toekomstverwachting 8
3.1.3 Mechanische gebreken 10
3.1.4 Ecologische waarden 10
3.1.5 Beleidsstatus 10
3.2 Resultaten ondergronds onderzoek 11
3.2.1 Locaties ondergronds onderzoek 11

4 Conclusie en advies 12
4.1 Inpasbaar zonder specifieke maatregelen of aanpassingen 12
4.2 Inpasbaar onder voorbehoud van specifieke maatregelen 13
4.3 Ecologie 13

5 Boombeschermingsplan 14
5.1 Fysieke boombescherming 14
5.1.1 Boombescherming middels bouwhekken boom 29 14
5.1.2 Boombescherming middels bouwhekken per groep 14
5.1.3 Stambescherming met planken 14
5.2 Werken rondom bomen 14
5.3 Boomtechnisch toezicht 15
5.4 Communicatie 15
5.5 Actielijst 15

6 Advies bronbemaling 16
6.1 Vuistregels en randvoorwaarden 16

Bijlage 1 Overzichtstekening bomen 19

Bijlage 2 Gegevens inventarisatie 20

Bijlage 3 Bomenposter Werken rond Bomen 21

Bijlage 4 Aangeleverde ontwerptekening bouwplaatsinrichting 22

1 Inleiding

Adlânstate te Leeuwarden is een woonvoorziening voor senioren. Ter vervanging van het huidige gebouw wordt binnenkort nieuwbouw gerealiseerd. De werkzaamheden bestaan uit het inrichten van een bouwplaats met daarbinnen , het aanleggen van een tijdelijke bouwweg en de plaatsing van 2 torenkranen op de locatie. Binnen het plangebied staan meerdere bomen. De bomen zijn reeds landmeetkundig ingemeten. Een deel van de bomen dient te blijven

Om inzicht te krijgen in de effecten van de werkzaamheden op de bomen heeft BTL Bomendienst B.V. in opdracht van HEVO B.V., deze beknopte Bomen Effect Analyse (BEA) met Boom Beschermings Plan (BBP) opgesteld.

> *Bomen Effect Analyse (BEA)*
> Een BEA beantwoordt de vraag of een boom/bomen in de huidige verschijningsvorm en huidige standplaats duurzaam behouden kan/kunnen blijven in relatie tot de voorgenomen werkzaamheden en welke maatregelen en randvoorwaarden hiervoor nodig zijn.

> Boom BeschermingsPlan (BBP)
> Een BBP is een praktische vertaling van de in de BEA beschreven maatregelen en randvoorwaarden waardoor bestaande bomen duurzaam behouden kunnen worden in combinatie met de voorgenomen werkzaamheden.

Centrale vraag
Om de effecten van de maatregelen te bepalen is bovengronds en ondergronds onderzoek uitgevoerd. Aan de hand van dit onderzoek wordt de volgende centrale vraag beantwoord:

Kunnen de betreffende bomen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden in de huidige verschijningsvormen en op de huidige standplaats duurzaam gehandhaafd worden en welke projectaanpassingen, gerichte (beschermings-) maatregelen en randvoorwaarden zijn hiervoor noodzakelijk?

Beoordelen bomen

- Wat is de grootte, conditie, vitaliteit en kwaliteit van de bomen?
- Wat is de bodemopbouw en is er essentiële beworteling aanwezig binnen de invloedssfeer van de bouw?
- Wat zijn de (mogelijke) negatieve effecten van de geplande werkzaamheden, zowel op korte als op lange termijn?
- Welke maatregelen zijn nodig om mogelijk negatieve effecten te voorkomen dan wel te beperken?
- Welke maatregelen hebben een positief effect op de toekomstverwachting van de bomen?

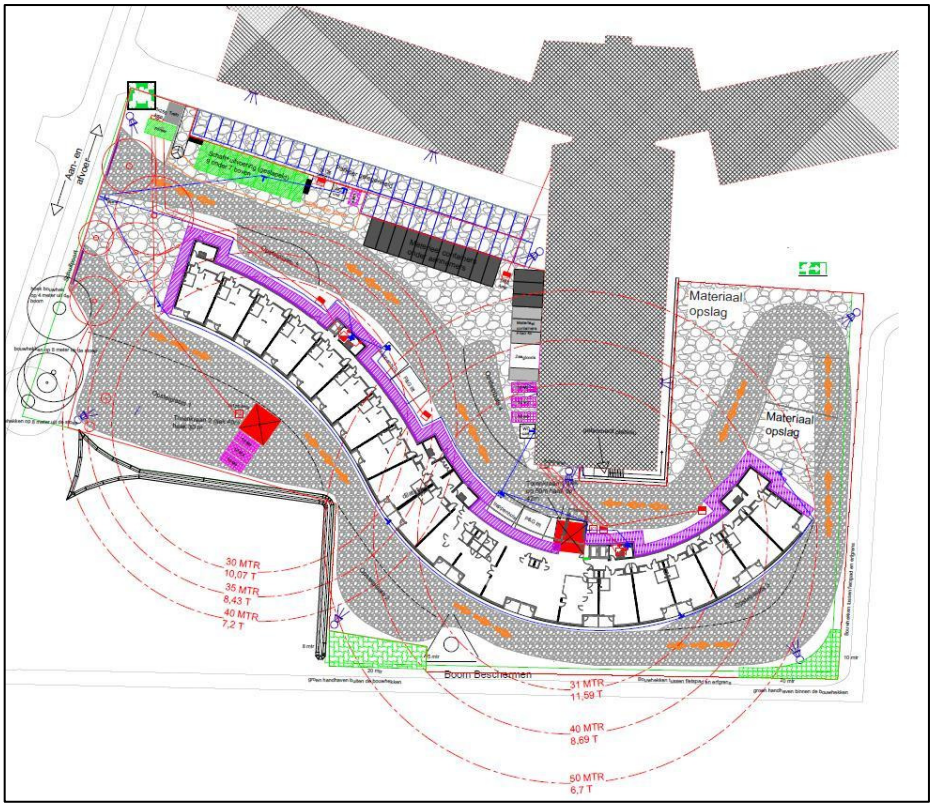
Dit onderzoek is op 17 december 2019 uitgevoerd door Bjorn Olthof,
Boomtechnisch Adviseur | European Tree Technician werkzaam bij BTL Bomendienst.

1.1 ALGEMENE PROJECTGEGEVENS

Locatie

De projectlocatie bevindt zich tussen het huidige gebouw van Aldlânstate en het Van Harinxmakanaal in te Leeuwarden aan de Beatrixstraat.

Overzichtskaart projectlocatie

Geplande werkzaamheden

Rondom het te bouwen gebouw wordt een tijdelijke bouwweg aangelegd met daarbij 5 opstelplaatsen voor aanvoer van materiaal. Er zullen op het terrein 2 torenkranen geplaatst worden voor de bouw.

Er staan 43 te handhaven bomen binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden .
De bomen binnen het bouwterrein worden voor de start van de bouw verwijderd. Deze bomen worden in overleg met de gemeente en omwonenden gecompenseerd. Tijdens een storm is reeds 1 boom omgewaaid en verwijderd.

Er blijft gedurende de bouw 1 boom binnen de geplande omheining van het terrein staan.
In **bijlage 1** zijn de bomen als punt met bijbehorend nummer ingetekend. Dit zijn conform het ontwerp van de bouwplaatsinrichting de te handhaven bomen. De bomen die verwijderd gaan worden zijn niet meegenomen in de BEA en BBP. Deze bomen zijn gezien de inrichting van het bouwterrein niet te handhaven.

Bijlage 4 bevat de project tekeningen die aangeleverd is door de opdrachtgever.

2 Werkwijze

In dit hoofdstuk staat de gehanteerde werkwijze beschreven.

2.1 WERKWIJZE BOVENGRONDSE BEOORDELING

Tijdens het veldwerk zijn de bomen individueel, uitgebreid visueel beoordeeld op veiligheid, conditie, mechanische kwaliteit en toekomstverwachting bij ongewijzigde omstandigheden. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de VTA-methode.

> *VTA-methode*
> Met de VTA-methode worden de visueel zichtbare gebreken van de boom beoordeeld.
> Er wordt gekeken naar afwijkingen aan stam, kroon en wortelaanlopen. Sommige van deze afwijkingen geven een indicatie van verminderde stabiliteit (gevaar voor windworp of stambreuk). Andere afwijkingen, bijvoorbeeld zwaar dood hout in de kroon, hebben een verhoogd risico op takbreuk tot gevolg. Tevens wordt aandacht besteed aan de conditie van de bomen. Bepalend voor de conditie is in de winter scheutlengte en knopzetting en in de zomer bladzetting.

2.1.1 CONDITIE BEPALING

De conditiebepaling geeft een oordeel over de gezondheidstoestand van een boom op een bepaald moment. Bij de conditie worden, afhankelijk van het seizoen, de volgende conditiekenmerken beoordeeld:

- blad/ knopbezetting
- bladgrootte
- transparantie van de kroon
- takscheutlengte
- hoeveelheid dode takken/ twijgen
- aanwezigheid van groeistrepen op de bast

Afhankelijk van de boomsoort, de leeftijd en de beschikbare hoeveelheid licht rond de boomkroon kan de aanwezigheid van enig dood hout als normaal worden beoordeeld. Voor de conditiebepaling wordt de volgende indeling gehanteerd; goed/ gezond, iets verminderd, sterk verminderd, stervende en dood.

Op basis van de conditiebepaling en aanwezigheid van eventuele gebreken wordt bepaald wat de toekomstverwachting van de boom is. Voor toekomstverwachting wordt de volgende indeling gehanteerd; meer dan 15 jaar, 10 tot 15 jaar, 5 tot 10 jaar, 1 tot 5 jaar en < 1 jaar.

Tabel Conditiebepaling en toekomstverwachting

Conditiebepaling	Toekomstverwachting
goed / gezond	> 15 jaar
iets verminderd	> 15 jaar
sterk verminderd	5-10 jaar + 10-15 jaar
stervende	<1 jaar + 1-5 jaar
dood	N.v.t.

De conditiebeoordeling doet geen uitspraak over de vitaliteit van de boom. De vitaliteit is de gezondheidstoestand van de boom over langere termijn en bepaalt het vermogen van een boom om stresssituaties te overleven. Dit kunnen bijvoorbeeld perioden van droogte of ernstige wortelbeschadiging zijn. Om de vitaliteit van een boom te kunnen bepalen dienen in de loop der jaren meerdere conditiebepalingen te worden gedaan.
Wanneer een boom een toekomstverwachting heeft van minder dan 10 jaar dan wordt geadviseerd de boom niet in te passen.

2.1.2 GEBREKEN BOMEN

Naast de conditiebepaling zijn tevens de gebreken van de bomen beoordeeld. In de meeste gevallen is er geen relatie tussen gebreken en conditie. Gebreken kunnen bijvoorbeeld zijn:

- slechte takaanhechtingen (plakoksels)
- parasitaire schimmelaantastingen
- scheuren in stam en/ of takken
- holtes
- dode takken

Mechanische gebreken kunnen van invloed zijn op de stabiliteit van de gehele boom of breukvastheid van de kroon, stam en/ of takken. Zo kan een boom die is aangetast door een parasitaire schimmel omvallen of afbreken. Wanneer gebreken invloed hebben op de stabiliteit en/ of breukvastheid dan worden beheermaatregelen geadviseerd. Wanneer visueel de veiligheidstoestand niet goed is vast te stellen dan wordt nader stabiliteitsonderzoek geadviseerd.

2.2 WERKWIJZE ONDERGRONDSE BEOORDELING

Naast de visuele boomcontrolezijn de bodemopbouw en het bewortelingspatroon van de relevante bomen onderzocht. Dit is gebeurd door het maken van een profielsleuf, aangevuld met een profielboring. Op basis van deze gegevens worden knelpunten en maatregelen in en over de ondergrondse groeiruimte opgemerkt.

> *Groeiplaatsonderzoek*
> Op basis van grondboringen of profielkuilen wordt het bodemprofiel beschreven. Aspecten die per bodemlaag worden beschreven zijn de mate van beworteling, het vochtgehalte, eventuele roestverschijnselen, het organisch stofgehalte, de textuur, leemgehalte en de verdichting op basis van visuele waarnemingen.

De locatie van de proefsleuven is gekozen aan de hand van mogelijke knelpunten bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten per onderzoeks- deel weergegeven.
De bomen zijn genummerd met een voor dit project gecreëerd boomnummer, van noord naar zuid. Een tekening met de boomnummers is weergegeven in **bijlage 1**. De volledige inventarisatiegegevens zijn opgenomen in de tabel in **bijlage 2**.

3.1 RESULTATEN BOVENGRONDSE KENMERKEN

In de hiernavolgende sub-paragrafen worden de resultaten van de bovengrondse beoordeling weergegeven. De resultaten geven inzicht in de kwaliteit van de bomen.

3.1.1 ALGEMENE BOOMGEGEVENS

De 43 bomen zijn deels straat- en laanbomen en deels bomen in bosplantsoen van verschillende afmetingen, soorten en leeftijden.

3.1.2 CONDITIEBEPALING EN TOEKOMSTVERWACHTING

Onderstaande tabel geeft de beoordeling van conditie en toekomstverwachting weer.

Bnr	Boomsoort Wetenschappelijk	Nederlands	Standplaats	Stamdiameter	Conditie	Toekomst-verwachting
1	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
2	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	40	Iets verminderd	> 15 jaar
3	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
4	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	Beplanting	20	Iets verminderd	> 15 jaar
5	Fagus sylvatica	Gewone beuk	Beplanting	25	Goed	> 15 jaar
6	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	52	Iets verminderd	> 15 jaar
7	Betula pendula	Ruwe Berk	Beplanting	40	Iets verminderd	> 15 jaar
8	Acer campestre	Veldesdoorn	Beplanting	30	Goed	> 15 jaar
9	Acer campestre	Veldesdoorn	Beplanting	30	Goed	> 15 jaar
10	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	52	Iets verminderd	> 15 jaar
11	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	Beplanting	20	Iets verminderd	> 15 jaar
12	Acer campestre	Veldesdoorn	Beplanting	30	Goed	> 15 jaar
13	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
14	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
15	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
16	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
17	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	Beplanting	20	Iets verminderd	> 15 jaar
18	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
19	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	52	Iets verminderd	> 15 jaar
20	Quercus robur	Zomereik	Beplanting	45	Iets verminderd	> 15 jaar
21	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
22	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
23	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	60	Iets verminderd	> 15 jaar

Bnr	Boomsoort Wetenschappelijk	Nederlands	Standplaats	Stamdiameter	Conditie	Toekomst-verwachting
24	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
25	Prunus avium	Zoete kers	Beplanting	60	Iets verminderd	> 15 jaar
26	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
27	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
28	Betula pendula	Ruwe Berk	Beplanting	40	Iets verminderd	> 15 jaar
29	Fraxinus excelsior	Gewone es	Gazon	52	Iets verminderd	> 15 jaar
30	Salix alba	Schietwilg	Ruw gras	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
31	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Beplanting	35	Goed	> 15 jaar
32	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Beplanting	25	Goed	> 15 jaar
33	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Beplanting	35	Goed	> 15 jaar
34	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Beplanting	35	Goed	> 15 jaar
35	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
36	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
37	Salix alba	Schietwilg	Ruw gras	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
38	Betula pendula	Ruwe Berk	Ruw gras	25	Iets verminderd	> 15 jaar
39	Quercus robur	Zomereik	Ruw gras	45	Iets verminderd	> 15 jaar
40	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Ruw gras	35	Goed	> 15 jaar
41	Salix alba	Schietwilg	Ruw gras	>100	Iets verminderd	> 15 jaar
42	Quercus robur	Zomereik	Ruw gras	45	Iets verminderd	> 15 jaar
43	Salix alba	Schietwilg	Ruw gras	>100	Iets verminderd	> 15 jaar

3.1.3 MECHANISCHE GEBREKEN

In totaal zijn er bij meerdere bomen mechanische gebreken geconstateerd. Onderstaande tabel geeft enkel de bomen weer waar gebreken zijn geconstateerd en de risicoklasse van de bomen weer. De overige bomen hebben geen noemenswaardige gebreken en vallen in de risicoklasse “Geen Risico’

Bnr	Boomsoort Wetenschappelijk	Conditie	Gebrek			Veiligheidsklasse
1	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
3	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
13	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
14	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
15	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
16	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
18	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
21	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
22	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
23	Fraxinus excelsior	Iets verminderd	Licht dood hout	Holte stam		Risicoboom
24	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
25	Prunus avium	Iets verminderd	Licht dood hout	Holte stam	Diepe wond	Risicoboom
26	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
27	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
30	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
35	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
36	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
37	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
41	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom
43	Salix alba	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Tijdelijke Risicoboom

Twee bomen hebben veiligheidsklasse risicoboom gekregen vanwege de aanwezigheid van holte en of diepe wonden. Bij boom 23 is dit een holte in de stam die op dit moment geen direct gevaar opleverd voor de omgeving. boom 25 heeft een uitgebroken plakoksel. Dit zorgt voor een grote en diepe wond in de stam die ook deels inrot. De overgroeiing van de wond is goed maar zal nooit geheel dicht groeien. Op dit moment levert ook dit gebrek geen direct gevaar voor de omgeving. De bomen met zwaar dood hout in de kroon staan op tijdelijk risico en is door middel van 1 snoeironde weer veilig.

3.1.4 ECOLOGISCHE WAARDEN

In een voorgaand onderzoek zijn ecologische waarden bepaald. Er is in één boom (nummer 33) Vleermuizen aangetroffen. In 2017 is door Altenburg & Wymenga een ecologische quickscan uitgevoerd (De Vries 2017, bijlage 9). Hierin staan de exacte locaties en soorten vermeld van de vleermuizen.

3.1.5 BELEIDSSTATUS

De bomen hebben conform het handboek beleidsstatus III: Functionele (laan-, straat- en park)bomen zonder een specifiek benoemde beleidsstatus

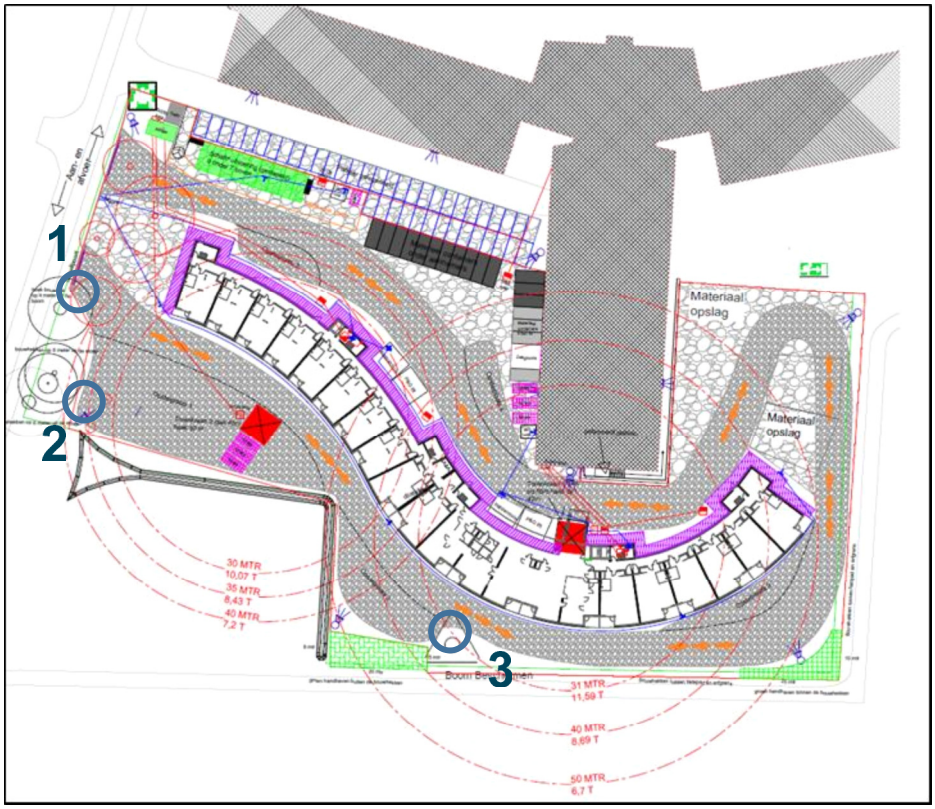
3.2 RESULTATEN ONDERGRONDS ONDERZOEK

3.2.1 LOCATIES ONDERGRONDS ONDERZOEK

Bij de knelpunten rondom boom 1, 3 en 29 zijn sleuven gegraven om de beworteling te bepalen op de locaties van de tijdelijke bouwweg. Dit is ondergronds het grootste knelpunt. Volgens gegevens zou de grond circa 30 centimeter worden afgegraven en opgevuld met puin.

In totaal is op 3 locaties ondergronds onderzoek uitgevoerd door middel van één of meerdere profielsleuven en boringen. De locaties van het groeiplaatsonderzoek en de exacte sleuven zijn opgenomen in onderstaande kaart , met de blauwe cirkels die locatie 1, 2 en 3 aanduiden.

Kaart locaties ondergronds onderzoek

Bij alle 3 locaties is de proefsleuf op de rand van de te realiseren bouwweg gemaakt.

- Bij locatie 1 komt de bouwweg op circa 4 meter van de stam
- Bij locatie 2 komt de bouwweg op circa 8 meter vanuit de rand van het trottoir.
- Bij locatie 3 is de locatie van de bouwweg globaal ingetekend en kan aangelegd worden naar aanleiding van de mogelijkheden.

Er is op de locatie van de 1 en 2 geen beworteling aangetroffen tot een diepte van 50 centimeter beneden maaiveld.

Bij locatie 3 is tot het huidige voetpad beworteling aangetroffen op circa 30 centimeter. Aan de andere zijde van het voetpad is geen beworteling aangetroffen. Onder het voetpad hebben we niet gegraven maar het verloop van de wortels langs de rand duidt erop dat er onder het voetpad[ad geen beworteling aanwezig is.

4 Conclusie en advies

Op basis van de resultaten uit de boven- en ondergrondse beoordeling zijn in dit hoofdstuk de conclusies opgenomen aangaande de inpasbaarheid van de bomen

4.1

INPASBAAR ZONDER SPECIFIEKE MAATREGELEN OF AANPASSINGEN

Alle bomen met uitzondering van nummer 29 zijn bij de huidige bouwplaatsinrichting inpasbaar zonder verder specifieke maatregelen. Wel dienen de bomen gesnoeid te worden vanwege aanwezig dood hout en mogelijk aanrijdschade door vrachtverkeer.

Zoals aangegeven in het inrichtsplan komen langs de bomengroep bouwhekken op voldoende afstand van de stammen en de bomen. Boom 1 komt wel met de kroon boven de ingang van de bouwplaats. Hiervoor is mogelijk snoei van de boom nodig. Gezien de resultaten is dit goed mogelijk mits dit gedaan wordt door een ETW gecertificeerde boomverzorger. Ook de bomen 26 en 27 komen met de kronen boven de bouwplaats. Bij deze bomen wordt er geen bouwweg of opstelplaats onder de kroon gesitueerd. Enkel komt hier een lichtmast te staan.
Verder adviseren wij de bouwhekken aan de zijde van de sloot te situeren die het verst van de bomen ligt. Dit is in het inrichtingsplan ook al aangegeven.

Locatie bouwhekken (rode lijn)

De boom 30 komt net binnen de bouwhekken te staan. Aangezien hier geen bouwweg is gepland kan overwogen worden de boom buiten de bouwhekken te laten vallen.

4.2

INPASBAAR ONDER VOORBEHOUD VAN SPECIFIEKE MAATREGELEN

Boom 29 staat in de bouwplaats en heeft daarom specifieke maatregelen nodig om de boom duurzaam te behouden.
In het inrichtingsplan is reeds een driehoek van bouwhekken aangegeven. Wij adviseren de kroondiameter van de boom in bouwhekken te zetten. Dit betekent een bouwhek langs het huidige voetpad. Indien dit gevolgen heeft voor de breedte van de bouwweg adviseren wij om hier niet te graven maar een rijplaat over de bestaande kluit te leggen en langs de bouwweg het hek te plaatsen. Deze maatregelen dienen uitgevoerd te worden onder toezicht /aanwezigheid van een toezichthouder bomen.
De boom kan aan de zijde van de te realiseren bouwweg wel ongekroond worden door de onderste takken te verwijderen. In onderstaande foto wordt dit schematisch weergegeven. Het snoeiwerk dient uitgevoerd te worden door een ETW-gecertificeerde boomverzorger. Voordeel hiervan is ook dat de kroon beter in balans komt.

De 2 takken kunnen gesnoeid worden zonder de ernstige verminking van de boom.

4.3

ECOLOGIE

Boom 33 bevat een vleermuizenplaats. Werkzaamheden in de nabijheid van deze “vleermuis’ boom is onder strikte omstandigheden uitvoerbaar zonder de aanwezige fauna te verstoren. Aangezien de boom aan de andere kant van het voetpad staat worden er geen directe werkzaamheden bij de boom uitgevoerd.

5 Boombeschermingsplan

Het uitvoeren van de beoogde plannen in combinatie met het duurzaam voortbestaan van een deel van de bomen is mogelijk onder enkele voorwaarden. Daarnaast zijn enkele adviezen geformuleerd die het risico op, al dan niet tijdelijk, conditieterugval van de bomen tot een aanvaardbaar niveau reduceren. Tot slot is advies gegeven over hoe de groeiplaats omstandigheden voor de bomen verbeterd kunnen worden.

5.1 FYSIEKE BOOMBESCHERMING

Belangrijkste algemene voorwaarde is dat binnen de kwetsbare boomzone (kroonprojectie + 1,5 meter) geen transport-, parkeerbewegingen en/of opslag plaatsvinden, behoudens de aan te leggen bouwweg en opstelplaatsen.

Het van toepassing verklaren van de Bomenposter ***Werken Rond Bomen*** van Stadswerk is raadzaam. Deze bomenposter is toegevoegd als **bijlage 3**.

5.1.1 BOOMBESCHERMING MIDDELS BOUWHEKKEN BOOM 29

Boom 29 valt binnen de bouwplaats en dient apart beschermd te worden. hiervoor dienen minstens 3 hekken geplaatst te worden. wij adviseren de bescherming van deze boom onder toezicht van een toezichthouder bomen uit te voeren.

5.1.2 BOOMBESCHERMING MIDDELS BOUWHEKKEN PER GROEP

De meeste bomen staan buiten de bouwplaats en worden door middel van de afscherming van de bouwplaats beschermd. Wij adviseren de bouwhekken bij boom 30 met de te realiseren bouwweg mee te laten lopen.

5.1.3 STAMBESCHERMING MET PLANKEN

Aangezien er verder geen bomen vlak langs de bouwweg staan is stambescherming middels planken niet nodig omdat de bomen beschermd worden door bouwhekken.

5.2 WERKEN RONDOM BOMEN

- Geen bouwdepot in de kwetsbare boomzone
- Geen transportbewegingen binnen en/ of boven de kwetsbare boomzone
- Toezicht bij graaf- en snoeiwerkzaamheden door gecertificeerd European Treeworker (ETW’er of ETT’er)
- Tijdens graafwerkzaamheden aangetroffen wortels met een diameter >5 centimeter laten verwijderen door een gecertificeerd ETW’er of ETT’er
- De bomenposter; ‘*Werken rond bomen’* en de poster *‘kwetsbare boomzone’* op de bouwlocatie hangen
- Bij de startbespreking van de werkzaamheden een Toolbox ‘*Werken rond bomen’* houden met uitvoerend personeel

5.3 BOOMTECHNISCH TOEZICHT

Het is belangrijk dat er tijdens de werkzaamheden nabij de bomen regelmatig controle wordt uitgevoerd door een Boomtechnisch adviseur (ETT gecertificeerd of aantoonbaar gelijkwaardig niveau). Deze toezichthouder moet beoordelen of de voorgeschreven maatregelen ter bescherming van de bomen goed worden uitgevoerd. Daarnaast wordt geadviseerd dat er voor aanvang van de werkzaamheden overleg plaatsvindt met hem/haar om alle beschermingsmaatregelen af te stemmen.

Graafwerkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone mogen alleen onder toezicht van de toezichthouder bomen worden uitgevoerd.

5.4 COMMUNICATIE

Communicatie richting omwonenden en belanghebbenden wordt uitgevoerd via nieuwsbrieven en sociale media. Het regulier tuinonderhoud zal gewoon uitgevoerd worden en valt buiten de activiteiten van de bouw. Daarom wordt over tuinonderhoud niet gecommuniceerd vanuit dit boombeschermingsplan.
Snoeien zoals in bovenstaande rapportage geadviseerd wordt wat buiten regulier tuinonderhoud valt wordt via sociale media gecommuniceerd. Net als ander onderhoud wat mogelijk vragen oproept. Het snoeien gaat vooral om wegwerken achterstallig onderhoud en is vorig jaar ook al uitgevoerd.

5.5 ACTIELIJST

Hieronder worden de acties beschreven die genomen dienen te worden naar aanleiding van de uitgevoerde BEA en opgestelde Boombeschermingsplan.
De actiepunten worden puntsgewijs benoemd en eventuele voorwaarden worden hierin ook aangegeven.

- Communicatie naar omwonenden (gedurende gehele project)
- Aanstellen toezichthouder bomen
- Quickscan vooraf aan vel- en snoeiwerkzaamheden
- Vellen bomen die niet behouden kunnen worden in verband met de bouwwerkzaamheden
- Snoeien overige bomen indien nodig
- Snoeien solitaire es door ETW-gecertificeerde boomverzorger zoals aangegeven in paragraaf 4.2
- Toolbox voor medewerkers door toezichthouder bomen over Weken rondom bomen
- Plaatsen bouwhekken rondom bouwplaats
- Plaatsen bouwhekken rondom solitaire es , onder toeziend oog van toezichthouder bomen
- Inrichten bouwplaats
- Werkzaamheden nabij bomen met Toezichthouder
- Aanleg bouwweg bij solitaire es onder toeziend oog van toezichthouder bomen
- Plaatsen lichtmasten nabij ‘vleermuisboom’ in overleg met ecoloog
- Toezichthouder bomen beoordeeld gedurende het gehele project de werkzaamheden rondom de bomen
- Eindbeoordeling vlak voor oplevering project door toezichthouder, hierbij wordt een kort verslag gemaakt met daarin de nodige adviezen

6 Advies bronbemaling

Bronbemaling kan een grote bedreiging vormen voor bomen die voor hun vochthuishouding (mede) afhankelijk zijn van het grondwater (grondwaterprofiel of contactprofiel).

Maatregelen zijn nodig wanneer de bronbemaling (ontoelaatbare) verstoringen van de waterhuishouding veroorzaakt (verdroging). Bomen op een hangwaterprofiel, waarbij geen contact bestaat tussen de wortels en het grondwater, zullen van de uitvoering van bronbemalingen geen of vrijwel geen invloed ondervinden. Bronbemalingen die “slechts” enkele dagen duren of buiten het groeiseizoen, in de periode van ca. half oktober tot ca. half februari worden uitgevoerd, hebben doorgaans eveneens weinig invloed op de vochthuishouding van de bomen.

Langdurige bronbemalingen (meerdere weken) die worden uitgevoerd binnen het groeiseizoen op plaatsen waar voor de aanwezige bomen sprake is van een contact- of grondwaterprofiel (grondwaterstanden tot 1,5 à 2 m -m.v.) zullen zeker de waterhuishouding van bomen (sterk) negatief kunnen beïnvloeden. De mate waarin deze verdroging plaatsvindt is afhankelijk van vele factoren zoals bijvoorbeeld de verdamping van de bomen (afhankelijk van de temperatuur en de wind), de mate waarin het grondwater wordt verlaagd (in relatie tot de capillaire opstijging vanuit het grondwater), de tijdsduur van de bronbemaling, het vochtleverend vermogen van de bodem (beschikbare hangwater), de bewortelbare diepte van het bodemprofiel, de hoeveelheid neerslag die tijdens de bronbemalingsperiode valt en het percentage dat daarvan ook werkelijk in de bodem kan infiltreren (aanvulling hangwater). Om de invloed van bronbemalingen voor bomen nauwkeurig in kaart te brengen is het nodig genoemde parameters voor de feitelijke situatie goed te kunnen voorspellen en via vochtmodellen door te rekenen.

6.1 VUISTREGELS EN RANDVOORWAARDEN

Als vuistregel kan worden aangehouden dat bronbemalingen die de grondwaterstand binnen 1,5 à 2 m -m.v. meer dan 2 weken lang (in de periode van april t/m september) meer dan 50 cm verlagen, een zodanige invloed zullen hebben op de waterhuishouding van bomen dat speciale randvoorwaarden nodig zullen zijn!

Gesloten bronbemaling:
Om de invloed van een bronbemaling voor de directe omgeving vrijwel te minimaliseren, kan een gesloten bronbemaling als randvoorwaarde worden opgenomen. Bij een gesloten bronbemaling wordt rond het bemalingspunt een (waterdichte) verticale damwand in de bodem aangebracht (persen of heien) tot in de eerste waterkerende bodemlaag (bijv. dieper gelegen keileemlaag). De binnen de damwand uitgevoerde bronbemaling heeft dan nagenoeg geen invloed meer op het grondwaterprofiel buiten de damwand. Het gesloten damwandsysteem wordt milieutechnisch steeds vaker verplicht binnen het stedelijke gebied. Bronbemalingen verlagen namelijk niet alleen “lokaal” de grondwaterstand (met o.a. risico’s van bodemdaling door klink), maar kunnen bijvoorbeeld ook horizontale waterbewegingen in de bodem stimuleren die o.a. bodemvervuilingen kunnen verplaatsen.

Bij de aanwezigheid van bomen binnen de invloedssfeer van de bemaling (bij twijfel vast te stellen d.m.v. peilbuizen en het opstellen van een waterbalans), moet gesloten

bronbemaling worden toegepast, indien de bronbemaling wordt uitgevoerd tijdens de genoemde periode.

Retourbemaling:
Retourbemaling vermindert de grondwaterstandverlaging in de directe omgeving van de bemaling, doordat het bemalingswater onder het grondwaterstandniveau wordt teruggepompt. De retourbemaling kan in combinatie met een (gedeeltelijke) damwand worden uitgevoerd. Retourbemaling kan een alternatief zijn voor de gesloten bronbemaling, zo nodig in combinatie met individueel water geven.

Individueel water geven:
Een gesloten bronbemaling is doorgaans zeer effectief voor de bomen die buiten de damwand staan. De bomen die echter op de bouwlocatie binnen de damwand staan ingesloten zullen niet profiteren van de damwand. Deze bomen zullen individueel moeten worden voorzien van water op het moment dat het vochtaanbod door uitdroging in de bodem (te) sterk afneemt.

Ook wanneer een open bronbemaling wordt uitgevoerd (zonder gesloten damwandsysteem), die de vochthuishouding van de bomen in de omgeving (te) sterk beïnvloedt (verdroging), zullen deze bomen kunstmatig moeten worden voorzien van water. Een bronbemaling kan tot op grote afstand rond het bronbemalingspunt invloed hebben op de grondwaterstand. Het is daarom belangrijk dat de grondwaterstandveranderingen in de wijde omgeving van het bemalingspunt via peilbuizen in de gaten worden gehouden.

Om het vochtaanbod te kunnen controleren, kan het vochtgehalte van de bodem tijdens de bronbemalingsperiode periodiek worden gemeten. Een eventuele watergift voor de bomen kan hierop worden afgestemd. Het bomenbeheer kan een regelmatige inspectie uitvoeren van de bomen in de omgeving om eventuele verdrogingsverschijnselen vast te stellen.

Richtlijnen water geven:
De vochtbehoefte van bomen kan bij benadering worden berekend. Er bestaat echter een belangrijke relatie tussen de waterbehoefte van een boom en zijn kroon c.q. bladoppervlakte. Weliswaar verschilt de waterbehoefte per boom(soort) en ook de verdampingsintensiteit heeft invloed op deze waterbehoefte, maar toch kan op basis van de kroonprojectie van een boom een redelijke indicatie worden verkregen van de waterbehoefte en dus de hoeveelheid water die kunstmatig moet worden gegeven wanneer de vochtbalans van een boom ten gevolge van een bronbemaling wordt verstoord. De volgende vuistregels zijn meestal bruikbaar:

Kroondiameter	Kroonprojectie	Benodigde watergift per week (liters)		
		optie (1)	optie (2)	optie (3)
5 m	20 m2	400 liter	200 liter	100 liter
7 m	40 m2	800 liter	400 liter	200 liter
10 m	80 m2	1.600 liter	800 liter	400 liter
15 m	180 m2	3.600 liter	1.800 liter	900 liter

(1) zeer droog / warm weer: temp. > 25 oC - neerslag < 5 mm / week
(2) droog / normaal weer: temp > 18 oC - neerslag < 10 mm / week
(3) nat / koud weer: temp < 18 oC - neerslag > 15 mm / week

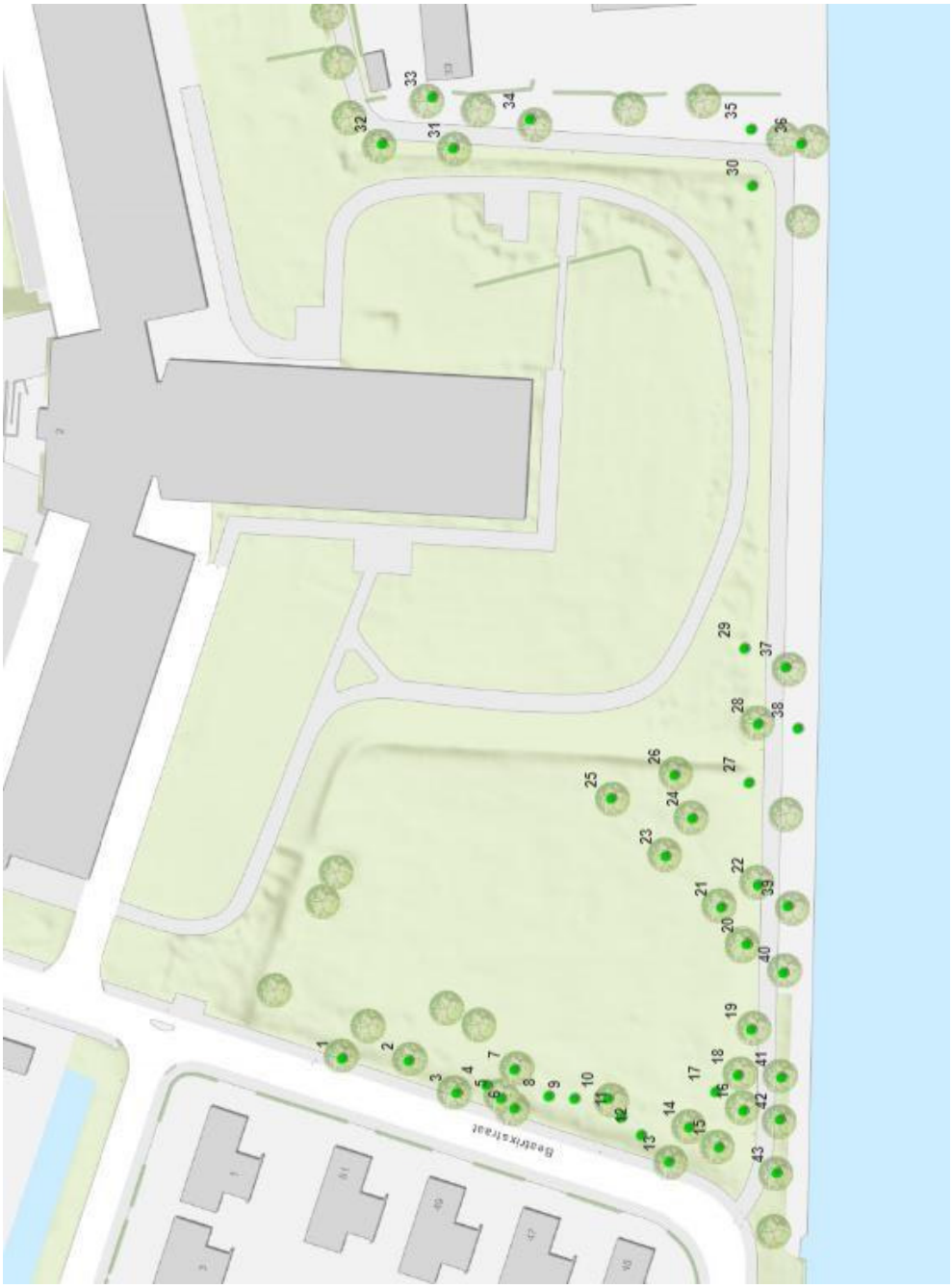
De (wekelijkse) watergift is in de richtlijnen afgestemd op de kroonprojectie van de boom en de weersomstandigheden. Op plaatsen waar weinig regenwater kan infiltreren (bijv. afspoeling via verharding), dient minimaal te worden uitgegaan van optie (2). Uitgegaan wordt van wekelijks water geven tijdens de gehele bronbemalingsperiode. Eventueel kan de watergift worden opgesplitst in meerdere kleine watergiften verdeeld over de week. Met het water geven wordt (afhankelijk van bodem- en weersomstandigheden) gestart in de tweede week van de bronbemaling en wordt gestopt wanneer het oorspronkelijke grondwaterniveau is hersteld, ervan uitgaande dat de bronbemalingperiode valt binnen de periode april t/m september. De watergift dient gelijkmatig via het maaiveld te worden ingewaterd, maar kan behalve door inwateren ook worden gerealiseerd door het in of direct rond de boom plaatsen van een sprenkelinstallatie, mits op deze wijze voldoende infiltratie van de watergift via het maaiveld kan plaatsvinden.

Het water dat via de bronbemaling wordt opgepompt uit de bodem is doorgaans niet geschikt voor water geven, omdat het vaak te koud is en (te) weinig zuurstof bevat. Het water dat wordt gebruikt voor het water geven moet voldoen aan de onderstaande randvoorwaarden:

- vrij van verontreinigingen
- zuurstofrijk
- maximaal temperatuurverschil met bodemtemperatuur van 10oC
- minimaal 10oC en maximaal 25oC

Doorgaans voldoet (niet verontreinigd) oppervlaktewater prima. Bij het water geven mogen in beginsel geen stikstofhoudende meststoffen aan het water worden toegevoegd, omdat deze de groei van de boom en daarmee de vochtbehoefte van de boom juist doen toenemen.

Bijlage 1 Overzichtstekening bomen

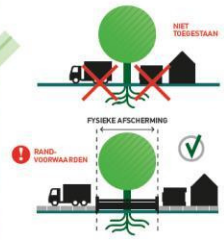
Bijlage 2 Gegevens inventarisatie

Bijlage 3 Bomenposter Werken rond Bomen

BOMENPOSTER

WERKEN ROND BOMEN

OPSLAG, PARKEREN EN TRANSPORT

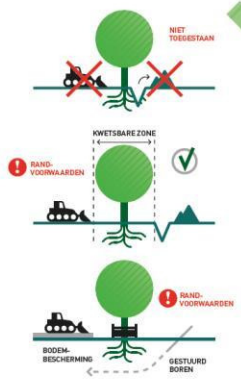

Als uitgangspunt wordt de fysieke afscherming, zie RANDVOORWAARDEN punt 1, rond de boom geplaatst tot buiten de kwetsbare boomzone.

Voor opslag, parkeren en transport gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld het plaatsen van drukverdelende rijplaten.

Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

GRAVEN, OPHOGEN EN ANDERE BODEM-BEWERKINGEN

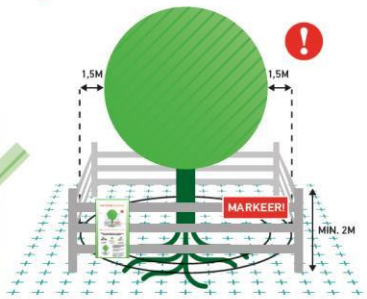
Voor graven, ophogen en bodembewerking gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld minimale graaf-afstanden en wortelbescherming.

Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

Kabelgoten, mantelbuizen en gestuurd boren bieden soms een goed alternatief. Let bij grond- en graafwerkzaamheden ook op kabels en leidingen (KLIC-melding, WION).

KWETSBARE BOOMZONE

Kwetsbare boomzone = Kroonprojectie + 1,5 meter

Werkzaamheden en de opslag van materiaal en materieel zijn binnen de KWETSBARE BOOMZONE alleen toegestaan MET TOESTEMMING (goedgekeurd Werkplan).

RANDVOORWAARDEN EN EISEN

1. Plaats een niet-verplaatsbare fysieke afscherming rond de boom (minimaal 2 m hoog) en markeer deze met de weerbestendige poster 'Kwetsbare boomzone'.
2. Binnen elke kwetsbare boomzone zijn (tot 1,5 m buiten de kroonprojectie) de uitvoering van werkzaamheden en de opslag van materiaal en het rijden of parkeren van materieel en voertuigen alleen toegestaan met toestemming via een door de opdrachtgever of directie goedgekeurd Werkplan.
3. Binnen elke kwetsbare boomzone gelden randvoorwaarden die uitgewerkt moeten zijn in het goedgekeurde Werkplan. Deze randvoorwaarden worden in de regel opgesteld aan de hand van een Bomen Effect Analyse (BEA).
4. Het Werkplan vermeldt gedetailleerd (per boom) wanneer, op welke wijze, volgens welke randvoorwaarden en met welk materieel en welke hulpmiddelen werkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone mogen en moeten worden uitgevoerd.
5. Werkzaamheden mogen de duurzame instandhouding van de boom nooit in gevaar brengen.
6. Graafwerkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone zijn uitsluitend toegestaan met toestemming via het goedgekeurde Werkplan, zie hierboven punt 2.

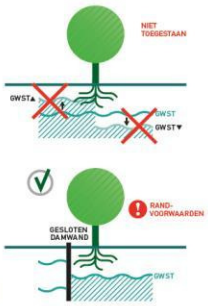
LEIDRAAD MINIMALE GRAAFAFSTANDEN

Stam Ø	Minimale graafafstand vanuit het hart van de stamvoet	Eenzijdige wortelontwikkeling of scheefstaande boom (trekzijde)
20 cm	> 1,25 m	2,0 m
40 cm	> 1,50 m	2,5 m
60 cm	> 1,75 m	3,0 m
80 cm	> 2,25 m	3,5 m
100 cm	> 2,50 m	4,0 m
150 cm	> 3,50 m	5,0 m

HANDBOEK BOMEN

Voor een juiste uitwerking van een goedgekeurd Werkplan en de eisen en randvoorwaarden voor werkzaamheden rond bomen wordt verwezen naar het Handboek Bomen | H2 | Werken rond bomen.

BRONBEMALING EN VERANDERINGEN IN GRONDWATERSTAND

Voor bronbemalingen en veranderingen in de grondwaterstand gelden zowel binnen als buiten de kwetsbare boomzone randvoorwaarden. Bijvoorbeeld het toepassen van een gesloten bronbemaling.

Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

VLOEISTOFFEN EN GASSEN

Bodemvreemde gassen en vloeistoffen kunnen grote schade veroorzaken aan de groeiplaats van een boom.

Houd gassen en vloeistoffen, maar ook cementmolens en (water)afvoeren, op grote afstand van de kwetsbare boomzone!

SNOEI-WERKZAAMHEDEN

Het snoeien van bomen is alleen toegestaan met toestemming van de opdrachtgever of directie, ook wanneer er enkel sprake is van een gebroken of beschadigde tak. Voor het snoeien van bomen gelden de eisen van het Handboek Bomen | H8 | Snoeien bomen.

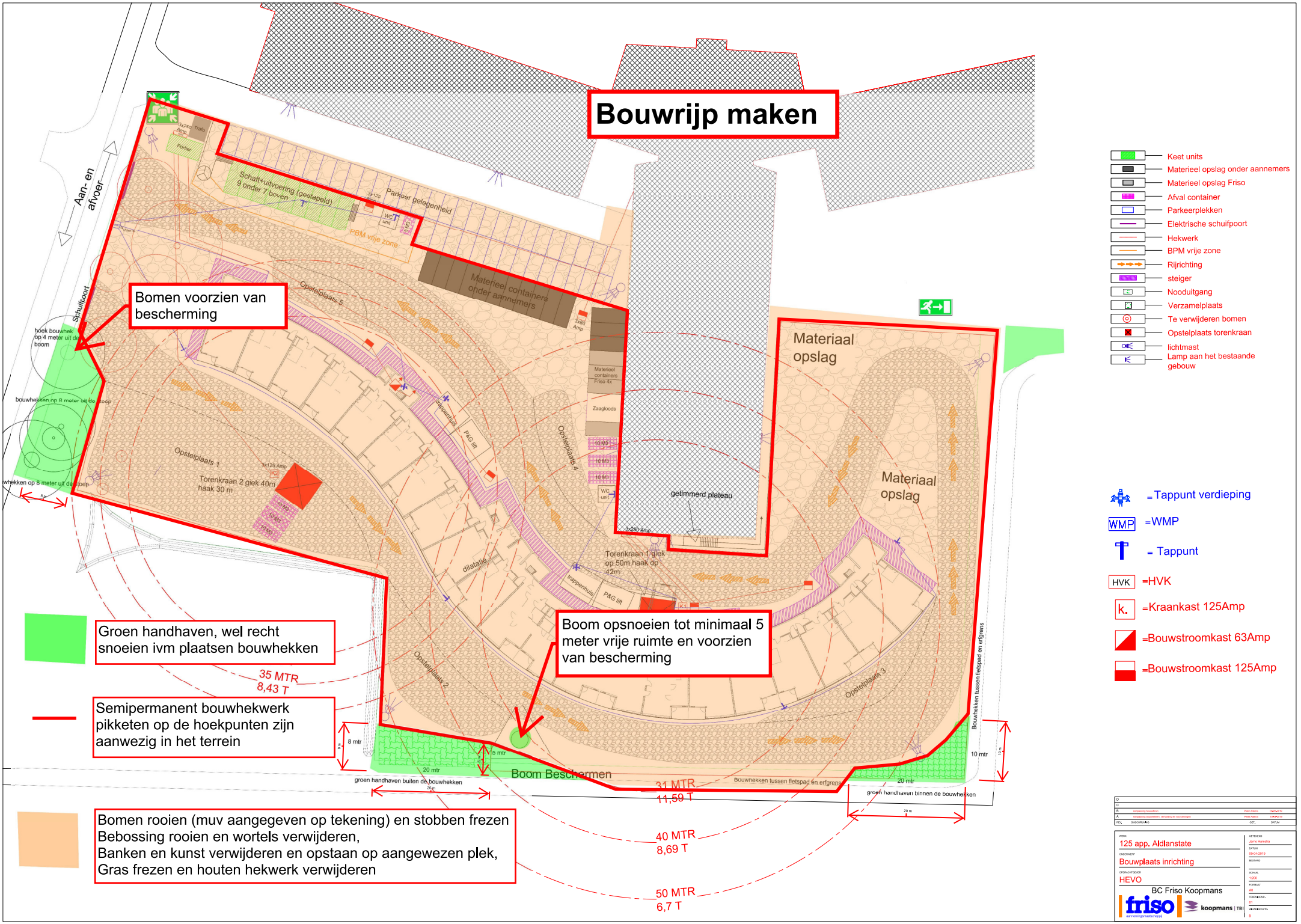
Deze uitgave van Stadswerk is tot stand gekomen dankzij:

Stadswerk
NORM INSTITUUT BOMEN
vhg vakgroep boomspecialisten
GPKL.nl
Bouwend Nederland

Kijk voor meer info op www.norminstituutbomen.nl

Bijlage 4 Aangeleverde ontwerptekening bouwplaatsinrichting

Bouwrijp maken

125 app. Aldlanstate

Bouwplaats inrichting

HEVO

BC Friso Koopmans

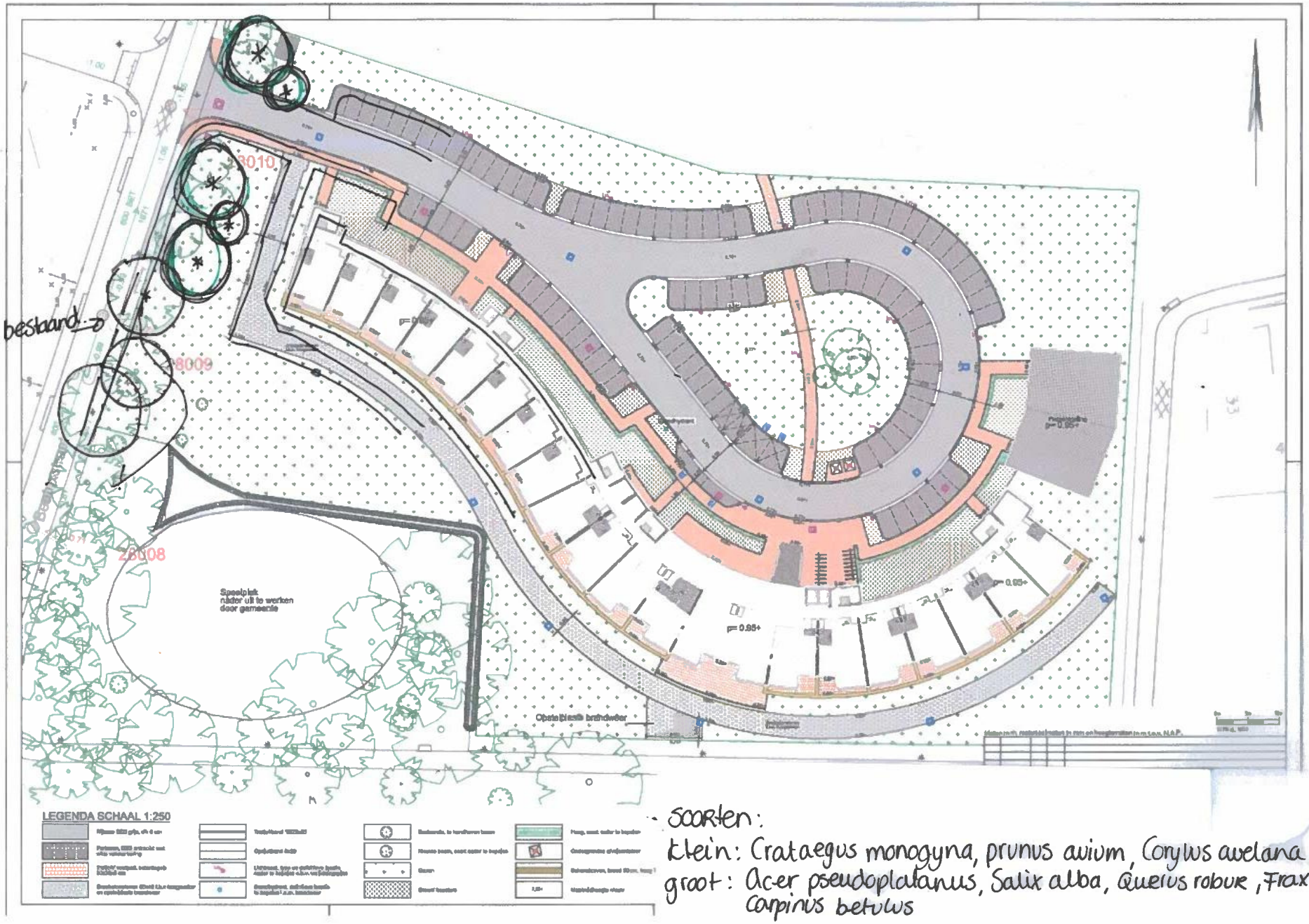
Bijlage 2 INSPECTIEFORMULIER

Opgenomen door: Bjorn Olthof

Opnamedatum: 17 december 2019

Boom-nummer	Boomsoort Wetenschappelijk	Nederlands	Standplaats	Boomhoogte klasse	Stamdiameter	Conditie	Gebrek	Gebrek	Gebrek	Maatregelen	Urgentie	Veiligheidsklasse	Toekomst_voor	Behoud_mogelijk	Toekomst_na	Verplantbaar	Opmerking
1	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
2	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	12 - 15 meter	40	Iets verminderd	Licht dood hout					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
3	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
4	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	Beplanting	0-6 meter	20	Iets verminderd	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
5	Fagus sylvatica	Gewone beuk	Beplanting	9 - 12 meter	25	Goed	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
6	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	12 - 15 meter	52	Iets verminderd	Licht dood hout					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
7	Betula pendula	Ruwe Berk	Beplanting	12 - 15 meter	40	Iets verminderd	Licht dood hout					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
8	Acer campestre	Veldesdoorn	Beplanting	6-9 meter	30	Goed	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
9	Acer campestre	Veldesdoorn	Beplanting	6-9 meter	30	Goed	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
10	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	12 - 15 meter	52	Iets verminderd	Licht dood hout					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
11	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	Beplanting	0-6 meter	20	Iets verminderd	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
12	Acer campestre	Veldesdoorn	Beplanting	6-9 meter	30	Goed	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
13	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
14	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
15	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
16	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
17	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	Beplanting	0-6 meter	20	Iets verminderd	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
18	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
19	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	12 - 15 meter	52	Iets verminderd	Licht dood hout					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
20	Quercus robur	Zomereik	Beplanting	15 - 18 meter	45	Iets verminderd	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
21	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
22	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
23	Fraxinus excelsior	Gewone es	Beplanting	12 - 15 meter	60	Iets verminderd	Licht dood hout	Holte stam				Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
24	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
25	Prunus avium	Zoete kers	Beplanting	12 - 15 meter	60	Iets verminderd	Licht dood hout	Holte stam	Diepe wond			Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
26	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
27	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
28	Betula pendula	Ruwe Berk	Beplanting	12 - 15 meter	40	Iets verminderd	Licht dood hout					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
29	Fraxinus excelsior	Gewone es	Gazon	12 - 15 meter	52	Iets verminderd	Licht dood hout					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	afstand tot pad 4 meter
30	Salix alba	Schietwilg	Ruw gras	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
31	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Beplanting	15 - 18 meter	35	Goed	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
32	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Beplanting	15 - 18 meter	25	Goed	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
33	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Beplanting	15 - 18 meter	35	Goed	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	vleermuisboom
34	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Beplanting	15 - 18 meter	35	Goed	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
35	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
36	Salix alba	Schietwilg	Beplanting	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
37	Salix alba	Schietwilg	Ruw gras	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
38	Betula pendula	Ruwe Berk	Ruw gras	9 - 12 meter	25	Iets verminderd	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
39	Quercus robur	Zomereik	Ruw gras	15 - 18 meter	45	Iets verminderd	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
40	Alnus glutinosa	Zwarte Els	Ruw gras	15 - 18 meter	35	Goed	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
41	Salix alba	Schietwilg	Ruw gras	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
42	Quercus robur	Zomereik	Ruw gras	15 - 18 meter	45	Iets verminderd	Geen					Boom zonder gebreken	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	
43	Salix alba	Schietwilg	Ruw gras	15 - 18 meter	>100	Iets verminderd	Zwaar dood hout			Grof dood hout verwijderen (snoei)	Binnen 6 maanden	Tijdelijke Risicoboom	> 15 jaar	Ja	> 15 jaar	Nee	

Bijlage 8 Voorstel bomencompensatie

- soorten:

klein: Crataegus monogyna, prunus avium, Corylus avelana, Betula

groot: Acer pseudoplatanus, Salix alba, Quercus robur, Fraxinus Carpinus betulus

plantmaat 16-18

REGELS

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1.1 het plan
het bestemmingsplan Leeuwarden - Aldlânstate met identificatienummer NL.IMRO.0080.05012BP01-VG01 van de gemeente Leeuwarden;

1.2 bestemmingsplan
de geometrisch bepaalde planobjecten met bijbehorende regels;

1.3 aanduiding
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.4 aanduidingsgrens
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.5 bebouwing
één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

1.6 bebouwingsbeeld
de waarde van een gebied in stedenbouwkundige zin door de mate van samenhang in aanwezige bebouwing, daarbij in het bijzonder gelet op een goede verhouding tussen bouwmassa en open ruimte, een goede bouwhoogte- en breedteverhouding tussen de bebouwing onderling en de samenhang in bouwvorm en ligging tussen bebouwing die ruimtelijk op elkaar georiënteerd is;

1.7 bebouwingspercentage
de oppervlakte van bouwwerken uitgedrukt in procenten van de nader aangegeven gronden;

1.8 bestaand
a. ten aanzien van de bij of krachtens de Woningwet en/of Wabo aanwezige bouwwerken en werkzaamheden: bestaand ten tijde van de terinzagelegging van het bestemmingsplan als ontwerp;
b. ten aanzien van het overige gebruik: bestaand ten tijde van het van kracht worden van het plan;

1.9 bestemmingsgrens
de grens van een bestemmingsvlak;

1.10 bestemmingsvlak
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.11 bijgebouw
een opzichzelfstaand, al dan niet vrijstaand gebouw zonder directe verbinding met het hoofdgebouw dat architectonisch ondergeschikt is aan het hoofdgebouw;

1.12 bouwen
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.13 bouwgrens
de grens van een bouwvlak;

1.14 bouwlaag
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke bouwhoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van zolder;

1.15 bouwperceel
een aaneengesloten stuk grond, waarop krachtens het plan een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.16 bouwperceelgrens
een grens van een bouwperceel;

1.17 bouwvlak
een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegelaten;

1.18 bouwwerk
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct, hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.19 bruto vloeroppervlak
de totale beschikbare vloeroppervlakte inclusief magazijn- of opslagruimte, loopruimte, sanitaire voorzieningen, kantoorruimte en verblijfsruimte voor personeel, buitenwerks gemeten;

1.20 dak
iedere bovenbeëindiging van een gebouw;

1.21 detailhandel
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die, die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

1.22 dienstverlenend bedrijf
een onderneming waarbij het accent ligt op het verlenen van economische diensten aan derden;

1.23 eerste bouwlaag
de bouwlaag op de begane grond;

1.24 erf
de oppervlakte van het bouwperceel, voor zover gelegen achter de naar de weg gekeerde gevel van het hoofdgebouw en verminderd met de oppervlakte van het hoofdgebouw;

1.25 gebouw
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.26 hospitaregeling
het verhuren van maximaal 2 wooneenheden aan maximaal 2 personen in een woning, waarbij de eigenaar de hoofdbewoner van de woning is en minimaal 50% van de woonoppervlakte van de woning zelf bewoont onder exclusief gebruiksrecht;

1.27 kamerverhuur en kamerverkoop
de verhuur of verkoop van een wooneenheid ten behoeve van bewoning aan personen voor welke bewoning inschrijving in de Basis Registratie Personen noodzakelijk is;

1.28 kamerverhuurpand en kamerverkooppand
gebouw of een deel van een gebouw met drie of meer wooneenheden, niet vallende onder het begrip logiesgebouw en/of logiesverblijf als bedoeld in het Bouwbesluit en niet vallende onder de hospitaregeling, die als hoofdverblijf apart zijn of kunnen worden bewoond door niet in een gezinsverband levende personen;

1.29 kampeermiddel
een tent, een tentwagen, een kampeerauto, een caravan of een stacaravan, dan wel enig ander daarmee vergelijkbaar voertuig of onderkomen, dat geheel of ten dele is bestemd of opgericht dan wel wordt of kan worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf;

1.30 kunstwerk
een bouwwerk, geen gebouw zijnde, voor civieltechnische en/of infrastructurele doeleinden, zoals een brug, een dam, een duiker, een tunnel, een via- of aquaduct of een sluis, dan wel een daarmee gelijk te stellen voorziening;

1.31 maatvoeringsgrens
de grens van een maatvoeringsvlak;

1.32 maatvoeringsvlak
een aangegeven vlak, voorzien van een maatvoeringsaanduiding;

1.33 milieusituatie
de waarde van een gebied in milieuhygiënische zin die wordt bepaald door de mate van scheiding tussen milieugevoelige en milieubelastende functies, daarbij in het bijzonder gelet op het voorkomen dan wel beperken van hinder door geur, stof, geluid, gevaar, licht en/of trilling;

1.34 overig bouwwerk
een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden;

1.35 peil
a. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
b. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de

hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;

c. voor het bouwen van een bouwwerk in, op of over het water: het NAP -0,52 m (het Fries Zomerpeil);

1.36 prostitutie

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding;

1.37 seksinrichting

een voor het publiek toegankelijke ruimte waarin bedrijfsmatig, of in de omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van erotisch/pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een prostitutiebedrijf, waaronder begrepen een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater of een parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.38 sociale veiligheid

de waarde van een gebied die wordt bepaald door de mate van sociale controleerbaarheid, overzichtelijkheid en herkenbaarheid van een ruimtelijke situatie;

1.39 verkeersveiligheid

de waarde van een gebied voor de veiligheid van het verkeer die wordt bepaald door de mate van gelijkheid en vrij uitzicht (met name bij kruisingen van wegen en uitritten) en de (mogelijke) effecten van bebouwing en overige inrichtingselementen op de gedragingen van verkeersdeelnemers;

1.40 watersituatie

de waarde van een gebied in waterhuishoudkundige zin die wordt bepaald door de waterkwaliteit en waterkwantiteit in een gebied;

1.41 woning

een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden;

1.42 wooneenheid

een tot bewoning bestemd gebouw of onderdeel van een gebouw dat, vanuit bouwtechnisch oogpunt gezien, blijvend is bestemd voor permanente bewoning, voldoet aan alle criteria die van toepassing zijn op woningen, behalve aan het hebben van een keuken en/of een toilet en/of een douche, waarbij de aan de wooneenheid ontbrekende voorzieningen wel als gemeenschappelijke voorzieningen ter compensatie moeten zijn gelegen in hetzelfde gebouw;

1.43 woonsituatie

de waarde van een gebied voor de woonfunctie die wordt bepaald door de situering van om die woonfunctie liggende functies en bebouwing, daarbij in het bijzonder gelet op de daglichttoetreding, het uitzicht, de mate van privacy en het voorkomen en beperken van hinder.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 dakhelling:
langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

2.2 de bouwhoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.3 de goothoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

2.4 de inhoud van een bouwwerk:
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.5 de oppervlakte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenvoorzieningen;
b. speelvoorzieningen;
c. ontsluitingswegen ten behoeve van de aangrenzende bestemming(en);
d. in- en uitritten;
e. wegen, straten en paden;

met daaraan ondergeschikt:

f. bermen, beplanting;
g. waterlopen en waterpartijen;
h. parkeervoorzieningen;
i. oevers en kaden;
j. nutsvoorzieningen;

met de daarbij behorende:

k. verhardingen;
l. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

3.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 1 m bedragen;
b. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5 m bedragen.

Artikel 4 Wonen - Wooncentrum

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen - Wooncentrum' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. een gebouw ten behoeve van woningen, in combinatie met ruimte voor dienstverlenende bedrijven en/of detailhandel ten behoeve van een wooncentrum, voor zover het de eerste bouwlaag betreft en ondergeschikt is aan de hoofdfunctie;
b. bijgebouwen;

met de daarbij behorende:

c. tuinen, erven en terreinen;
d. wegen, straten en paden;
e. groenvoorzieningen;
f. sloten, bermen, beplanting;
g. waterlopen en waterpartijen;
h. (overdekte) parkeervoorzieningen;
i. speelvoorzieningen;
j. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Voorwaardelijke verplichting

Na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan dient te worden voldaan aan de volgende voorwaarde:

- binnen één jaar na het gereed melden van het hoofdgebouw die ingevolge de regels binnen deze bestemming mogen worden gebouwd, dienen de bestaande gebouwen die niet in overeenstemming zijn met het bestemmingsplan te zijn gesloopt.

4.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:

a. er mag uitsluitend één hoofdgebouw worden gebouwd;
b. als hoofdgebouw mag uitsluitend het in lid 4.1 sub a genoemde gebouw worden gebouwd;
c. het hoofdgebouw zal binnen een bouwvlak worden gebouwd;
d. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan de ter plaatse van de aanduiding 'maximum bouwhoogte (m)' aangegeven bouwhoogte.

4.2.3 Bijgebouwen

Voor het bouwen van bijgebouwen gelden de volgende regels:

a. de bijgebouwen zullen uitsluitend worden gebouwd ter plaatse van de aanduiding 'bijgebouwen';
b. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 3 m.

4.2.4 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 2 m bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van het (hoofd)gebouw en het verlengde daarvan, ten hoogste 1 m zal bedragen;
b. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5 m bedragen.

4.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van het hoofdgebouw voor meer dan 123 woningen;
b. het gebruik van bijgebouwen voor bewoning;

c. het gebruik van woningen als kamerverhuurpand of kamerverkooppand;
d. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van de uitoefening van detailhandel anders dan ten behoeve van en ondergeschikt aan een wooncentrum;
e. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van bedrijfsdoeleinden anders dan ten dienstverlening behoeve van en ondergeschikt aan een wooncentrum;
f. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van horeca.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 5 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 6 Algemene bouwregels

6.1 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing , ten behoeve van:

a. het bebouwingsbeeld;
b. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
c. de cultuurhistorische waarden;
d. de natuurlijke waarden;
e. de milieusituatie;
f. de sociale veiligheid;
g. de verkeersveiligheid;
h. de watersituatie;
i. de woonsituatie.

6.2 Bestaande afmetingen

Wanneer een bestaand bouwwerk, geen gebouw zijnde:

a. een grotere goothoogte;
b. een grotere bouwhoogte;
c. een grotere oppervlakte;
d. een grotere dakhelling;
e. een kleinere dakhelling;

heeft dan in de bouwregels in de van toepassing zijnde bestemming is toegestaan, dan zal:

f. de goothoogte ten hoogste de bestaande goothoogte;
g. de bouwhoogte ten hoogste de bestaande bouwhoogte;
h. de oppervlakte ten hoogste de bestaande oppervlakte;
i. de dakhelling ten hoogste de bestaande dakhelling;
j. de dakhelling ten minste de bestaande dakhelling;

bedragen.

6.3 Welstandscriteria

De in het bestemmingsplan geboden ruimte ten aanzien van de situering kan nader worden ingevuld door de in artikel 12a van de Woningwet bedoelde welstandscriteria.

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

7.1 Gebruiksregels

7.1.1 Strijdig gebruik

a. Het is op grond van artikel 7.2 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) verboden de gronden en bouwwerken te gebruiken op een wijze of tot een doel strijdig met de gegeven bestemmingen volgens artikel 4;

b. Tot een gebruik strijdig met de gegeven bestemmingen, zoals bedoeld in lid a wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van de gronden voor de stallingen en opslag van (aan het oorspronkelijke gebruik onttrokken) voer-, vaar en/of vliegtuigen;
   2. het gebruik van de gronden voor opslag van schroot, afbraak- en bouwmaterialen, grond, bodemspecie en puin en voor het storten van vuil, anders dan ten behoeve van de uitvoering van krachtens de bestemming toegelaten bouwactiviteiten, werken en werkzaamheden;
   3. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
   4. het gebruik van gronden als standplaats voor kampeermiddelen.

Artikel 8 Algemene afwijkingsregels

8.1 Afwijking

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van:

a. de bij recht in de bestemmingsregels gegeven maten, afmetingen en percentages, tot ten hoogste 10% van die maten, afmetingen en percentages;
b. de bestemmingsregels ten aanzien van de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, in die zin dat de bouwhoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot ten hoogste 12 m;
c. de bestemmingsregels ten aanzien van de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, in die zin dat de bouwhoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van kunstwerken, geen gebouwen zijnde, en ten behoeve van zendontvang- en/of sirenemasten, wordt vergroot tot ten hoogste 30 m;
d. de bestemmingsregels ten aanzien van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, in die zin dat de bouwhoogte van antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie op of aan een bouwwerk, wordt vergroot tot ten hoogste 5 m gemeten vanaf de voet van de antenne-installatie;
e. de bestemmingsregels in die zin dat bouwgrenzen worden overschreden, indien:
    1. dit wenselijk of noodzakelijk is in verband met een doelmatige verkaveling van de gronden dan wel een rationale uitvoering van het plan betreft en de afwijking niet meer bedraagt dan 3 m, voor zover het nieuwbouwplannen betreft;
    2. een meetverschil daartoe aanleiding geeft in andere gevallen;
f. de bestemmingsregels in die zin dat gebouwen als toiletgebouwtjes, gebouwen ten behoeve van het openbaar vervoer of het trein- water- of wegverkeer, alsmede kleinschalige openbare voorzieningen ten behoeve van detailhandel, sport, recreatie of cultuur, zoals kleedgebouwtjes, dug-outs, paviljoens, kiosken, dierenverblijven en kunstobjecten worden gebouwd, mits:
    1. de oppervlakte van een gebouw ten hoogste 50 m² bedraagt;
    2. een gebouw uit ten hoogste één bouwlaag bestaat;
    3. de bouwhoogte van een gebouw ten hoogste 5 m bedraagt;
g. de bestemmingsregels in die zin dat gebouwen ten behoeve van de openbare nutsvoorziening en/of de telecommunicatie worden gebouwd, mits;
    1. de oppervlakte van een gebouw ten hoogste 100 m² bedraagt;
    2. een gebouw uit ten hoogste één bouwlaag bestaat;
    3. de bouwhoogte van een gebouw ten hoogste 5 m bedraagt;
h. het bepaalde ten aanzien van de maximale (bouw)hoogte van gebouwen in die zin dat de (bouw)hoogte van de gebouw ten behoeve van de plaatselijke verhogingen, zoals liftkokers en lichtkappen, wordt vergroot, mits:
    1. de maximale oppervlakte van de vergroting ten hoogste 10% van het betreffende bouwvlak zal bedragen;
    2. de hoogte leidt tot een hoogte welke ten hoogste 1,25 maal de maximale (bouw)hoogte van het betreffende gebouw zal bedragen;
i. het bepaalde ten aanzien van het bouwen van gebouwen binnen het bouwvlak, bestemmingsvlak c.q. maatvoeringsvlak in die zin dat de grenzen van het bouwvlak, bestemmingsvlak c.q. maatvoeringsvlak naar de buitenzijde met ten hoogste 1,50 m worden overschreden door:
    1. plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen en schoorstenen;
    2. gevel- en kroonlijsten en overstekende daken;
    3. erkers over maximaal 80% van de breedte van de gevel van het woonhuis waaraan wordt gebouwd;
    4. ingangspartijen, luifels, balkons en galerijen.

8.2 Toetsingscriteria

De in lid 8.1 genoemde omgevingsvergunningen kunnen uitsluitend worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan:

a. het straat- en bebouwingsbeeld;
b. de woonsituatie;
c. de milieusituatie;
d. de verkeerssituatie;
e. de parkeercapaciteit;
f. het waterbeheer;
g. de sociale veiligheid;
h. de verkeerssituatie;
i. archeologie;
j. cultuurhistorie;
k. de externe veiligheid en brandveiligheid;
l. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
m. de hoogtebeperkingen die voortvloeien uit de geldende luchtvaartwet- en regelgeving in verband met de vliegbasis Leeuwarden, of andere in het gebied aanwezige hoogtebeperkingen.

Artikel 9 Overige regels

9.1 Voldoende parkeergelegenheid

a. Een bouwwerk, waarvan een behoefte aan parkeergelegenheid wordt verwacht, kan niet worden gebouwd of gebruikt wanneer op het bouwperceel of in de omgeving daarvan niet in voldoende parkeergelegenheid is voorzien en in stand wordt gehouden.
b. Bij een omgevingsvergunning wordt aan de hand van op dat moment van toepassing zijnde beleidsregels bepaald of er sprake is van voldoende parkeergelegenheid.
c. Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in sub a en worden toegestaan dat in minder dan voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien, mits dit geen onevenredige afbreuk doet aan:
    1. het bebouwingsbeeld;
    2. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
    3. de cultuurhistorische waarden;
    4. de landschappelijke waarden;
    5. de milieusituatie;
    6. de natuurlijk waarden;
    7. de sociale veiligheid;
    8. de verkeersveiligheid;
    9. de watersituatie;
    10. de woonsituatie.

9.2 Van toepassing verklaring

De regels en bijbehorende bijlagen van het bestemmingsplan "Leeuwarden – Partiële herziening Plan voor de zon" (NL.IMRO.0080.00002BP00-VG01) , zoals dat is vastgesteld op 13 februari 2017 zijn, met uitzondering van het in dit plan bepaalde, onverminderd van toepassing op dit plan.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 10 Overgangsrecht

10.1 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in sub a een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in sub a met maximaal 10%.

c. Sub a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

d. Sub a is niet van toepassing op bouwwerken die ingevolge artikel 4 lid 4.2.1 moeten worden gesloopt.

10.2 Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van gronden en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in sub a, te veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en afwijking wordt verkleind.

c. Indien het gebruik, bedoeld in sub a, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

d. Sub a is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 11 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan Leeuwarden - Aldlânstate van de gemeente **Leeuwarden**.

Verbeelding

Plangebied

Leeuwarden - Aldlânstate

Enkelbestemmingen

G — Groen

W-WC — Wonen - Wooncentrum

Bouwvlakken

bouwvlak

Bouwaanduidingen

[bg] — bijgebouwen

Maatvoeringen

3 — maximum bouwhoogte (m)

Gemeente Leeuwarden

Leeuwarden - Aldlânstate

Bestemmingsplan

N

project	20200367		
formaat	A3	vastgesteld	---
schaal	1:2000	ontwerp	30-03-2020
kaart	1/1	voorontwerp	
getekend	RV	concept	20-03-2020
idn	NL.IMRO.0080.05012BP01-VG01		

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE
w www.rho.nl
e info@rho.nl

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	841
Extern Zaak ID	Z222749-2020
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 oktober 2020
Agendapunt	5.2
Omschrijving	Nota Grondbeleid 2020 en nota Grondprijsbeleid 2020
Eigenaar	Westra, Johan
Portefeuillehouder	Hein de Haan

Bijlagen
Raadsvoorstel Grondbeleid 2020.docx
Nota grondprijsbeleid 2020.doc
Nota Grondbeleid 2020 (5-6-2020).docx

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	30 juni 2020
Besluitvorming (raad)	**7 oktober 2020**

Toelichting

Het college heeft besloten de gemeenteraad een nieuwe nota Grondbeleid aan te bieden ter vaststelling. Sinds 2012, waaruit de vorige nota dateert, is er veel verandert. Zo ziet de gemeente Leeuwarden er anders uit na de herindeling van 2014 en 2018. Tevens zijn de voorschriften in de BBV aangepast. Deze veranderingen vergen nieuwe werkwijzen en uitgangspunten welke in deze nota Grondbeleid 2020 zijn opgenomen.

Deze nota gaat hand in hand met de nota Grondprijsbeleid 2020 waarin de werkwijze en kaders ten aanzien van functionele en marktconforme grondprijzen worden gepresenteerd. Het Grondbeleid geeft de kaders voor het Grondprijsbeleid en heeft als doel het ondersteunen van het ruimtelijk beleid en voorwaarden te scheppen voor kansrijke en realistische ontwikkelingen en bestemmingen door het toepassen van het grondbeleidsinstrumentarium. Hiermee heeft de gemeente Leeuwarden de "spelregels"vastgesteld hoe de gemeente de uitvoering van haar omgevingsbeleid ter hand neemt.

Voorgesteld besluit

1. Aan de gemeenteraad voor te stellen om de nota Grondbeleid 2020 vast te stellen;

Gemeente Leeuwarden

Besluit

1.De gemeenteraad besluit om de nota Grondbeleid 2020 vast te stellen;

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Nota Grondbeleid 2020
Zaaknummer: Z222749-2020

Aan de gemeenteraad.

Inleiding
In de paragraaf Grondbeleid van de jaarrekening 2019 is reeds aangekondigd dat uw raad medio 2020 een nieuwe nota Grondbeleid aangeboden krijgt ter vervanging van de nota Grondbeleid uit 2012. De nota uit 2012 anticipeerde sterk op de toen bestaande crisis in de woningmarkt. Ondertussen is er veel veranderd en de gemeente Leeuwarden zien er nu weer heel anders uit dan destijds. Er heeft een gemeentelijke herindeling plaatsgevonden en de voorschriften in de BBV zijn aangepast. Deze veranderingen vergen nieuwe werkwijzen en uitgangspunten. De nota Grondbeleid 2020 vormt het kader waarbinnen het college de nota Grondprijsbeleid 2020 vaststelt.
De nota Grondprijsbeleid 2020, waarin de grondprijzen staan aangegeven, hebben wij vastgesteld onder voorwaarde dat de gemeenteraad de nota Grondbeleid vaststelt.

Beoogd effect
Grondbeleid heeft als doel het ondersteunen van ruimtelijk beleid en het voorwaarden scheppen voor het kansrijk en realistisch ontwikkelen van projecten en bestemmingen door het toepassen van het grondbeleids-instrumentarium.

Met het Grondbeleid worden de “spelregels” vastgesteld hoe de gemeente Leeuwarden de uitvoering van het omgevingsbeleid ter hand neemt. Hierbij wordt bijvoorbeeld de keuze gemaakt of er actief en/of faciliterend grondbeleid gehanteerd wordt. Ook wordt er vastgelegd hoe een grondexploitatie er uitziet en hoe er wordt omgegaan met de resultaten van de grondexploitaties.

De nota begint met de aanleiding en het doel van het grondbeleid. Vervolgens worden de ontwikkelingen in woningbouw en niet-woningbouw geschetst. Daarna komt de gekozen vorm van grondbeleid aan bod. Het grondbeleid mondt uit in een financiële vertaling van het beleid in een zogenaamde grondexploitatieberekening. Tenslotte wordt nog ingegaan op de werkwijze en gevolgen voor de begroting van de gemeente Leeuwarden.

Leeuwarden, 30 juni 2020,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Gemeente Leeuwarden

Nota Grondprijsbeleid 2020

Inhoud

1 INLEIDING 1

2 METHODIEKEN 2
2.1. Methoden van grondprijsbepaling 2
2.2 Methoden van uitgifte 2

3 WONINGBOUW 4
3.1 Vrije kavels 4
3.2 Projectmatige bouw 4

4 BEDRIJVENTERREINEN 6

5 KANTOREN 6

6 WINKELS, HORECA en commerciele ruimten 7

7 BIJZONDERE DOELEINDEN 7
7.1 Overdrachten binnen de gemeente 7
7.2 Gronden t.b.v. van sport en recreatie aan verenigingen 7
7.3 Verkoop van gronden t.b.v. van sport en recreatie aan particulieren 7
7.4 Gronden t.b.v. cultuur, godsdienst en maatschappelijke doeleinden. 8
7.5 Snippergroen 8

Samenvatting Grondprijzen 9

Bijlage 1 Grondquote systematiek De Zuidlanden 1

1 INLEIDING

Aanleiding
De voorliggende nota geeft inzicht in de totstandkoming van de uitgifteprijzen en is tevens een handvat voor een eenduidige werkwijze op het gebied van de vaststelling van de grondprijzen en is van toepassing op alle in eigendom, erfpacht of anderszins uit te geven gronden binnen de grenzen van de gemeente Leeuwarden. De nota is eveneens de referentie voor intern gemeentelijke grondoverdrachten, waarbij het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) in acht wordt genomen. Aan deze nota kunnen geen rechten worden ontleend.
De vastgestelde grondprijzen worden jaarlijks geïndexeerd tijdens de hercalculaties. Dit gebeurt bij de vaststelling van de grondexploitaties.

Uitgangspunt grondprijzenbeleid
De basis voor het grondprijzenbeleid is omschreven in de Nota Grondbeleid 2020. De bevoegdheid tot het vaststellen van het grondprijzenbeleid en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering daarvan, ligt bij het college van burgermeester en wethouders. Uitgangspunt voor de bepaling van de grondprijzen is: ***Verkoop van gronden tegen marktconforme prijzen***. Een eventueel nettoresultaat komt ten gunste van de reserve grondexploitaties.
Het doel van deze nota is niet om concrete uitgifteprijzen te bepalen, maar aan te geven met behulp van welke methoden de grondprijzen het best kunnen worden bepaald om recht te doen aan het streven om marktconforme uitgifteprijzen te hanteren.

De inbreng van grond in bijzondere projecten, zoals scholenbouw, vindt niet altijd plaats tegen marktwaarde. De inbreng bij scholen is gerelateerd aan de kostprijs. Uitgangspunt bij grondverkoop is dat de grond door de gemeente bouwrijp wordt geleverd. Hiervan kan in overleg met koper worden afgeweken.

Opbouw van de nota.
In hoofdstuk 2 worden de verschillende te hanteren grondprijsmethodieken besproken. Het gaat hierbij om zowel de methoden van grondprijsberekening als om die van gronduitgifte.
In hoofdstuk 3 t/m 7 komen achtereenvolgens de marktsegmenten woningbouw, bedrijventerreinen, kantoren, winkels en horeca, en bijzondere doeleinden aan de orde. Deze hoofdstukken kennen een opbouw waarbij het beleid, de marktsituatie en de te hanteren methodiek t.a.v. de segmenten besproken wordt.

2 METHODIEKEN

2.1. Methoden van grondprijsbepaling

Grondprijzen worden middels verschillende methodieken bepaald. Hieronder volgt een uitleg van de methodieken die binnen de gemeente Leeuwarden worden gehanteerd.

De vergelijkingswaarde methode

Bij deze methode worden grondprijzen vastgesteld aan de hand van qua stand en ligging vergelijkbare locaties.
Dit is dan ook de meest marktconforme methode want de prijs wordt vastgesteld aan de hand van actueel gerealiseerde transacties (ervaringscijfers, gerealiseerde transacties en vergelijking met andere aanbieders).

Grondquote methode

Bij deze methode wordt de grondprijs bepaald aan de hand van het nemen van een bepaald percentage van de commerciële waarde (VON-prijs) van het te realiseren onroerend goed.
In het percentage dat genomen wordt zit een bepaalde bandbreedte. Het exacte percentage wordt vastgesteld aan de hand van stand, ligging, aantal bouwlagen en commerciële waarde.

De residuele grondwaarde methode

De residuele grondwaarde is het verschil tussen de marktconforme waarde van het te realiseren vastgoed (grond en opstallen samen) en de bouwkosten (inclusief daarmee samenhangende bijkomende kosten). Het verschil, het residu, is de waarde die we aan de grond kunnen toeschrijven. Bij deze berekeningsmethode worden voor het bepalen van de vastgoedwaarde ook de specifieke eigenschappen van de locatie en het project betrokken.

Vast bedrag

Voor functies voornamelijk in de maatschappelijke sfeer wordt er voor de uit te geven grond een vast bedrag per m^2 gerekend. Ook wordt bij verkoop van snippergroen een vaste prijs per m^2 gehanteerd.

Kostprijs methode

Hierbij wordt de uitgifteprijs bepaald op basis van de totale grondkosten, te weten verwerving, bouw- en woonrijp maken en overige kosten. Al deze kosten moeten minimaal terugverdiend worden uit de verkoop van gronden.

Tender

Meerdere partijen worden uitgenodigd om in concurrentie een bod te doen op bouwgrond. Bij de tender komt de grondprijs tot stand door een bod gegeven een programma en kwaliteitsprestatie.

Uitzonderingen

De gemeente kan afwijken van bovengenoemde methoden van grondprijs bepalen met toestemming van het college van B&W.

2.2 Methoden van uitgifte

Bij de uitgifte van gemeentegrond kunnen verschillende methodes worden gehanteerd. De keuze van de te volgen uitgiftemethode wordt vooraf bepaald. Vooral bij de uitgifte van gronden ten behoeve van individuele woningbouw is in het verleden gebruik gemaakt van verschillende uitgiftemogelijkheden.

Loting
De prijs en de verkoopvoorwaarden worden vooraf bepaald. Kandidaten kunnen inschrijven op kavels die worden aangeboden in een project. Door middel van loting worden de kavels toegewezen aan de kandidaten.

Per opbod
Een object of perceel grond wordt via een veilingsysteem per opbod verkocht. Hierbij kunnen gegadigden zich inschrijven waarbij aangegeven wordt wat het beoogde doel is. De hoogste inschrijver wordt voorgelegd aan het college van B&W die beslist of verkoop aan deze partij wenselijk is.

Wie het eerst komt wie het eerst maalt
Hierbij wordt een prijs vooraf vastgesteld en komen gegadigden op een lijst te staan. Hierbij geldt het principe wie het eerst komt wie het eerst maalt. Bijvoorbeeld bij bedrijventerreinen wordt in de regel volgens deze methodiek gewerkt.

Erfpacht
Bij de uitgifte in erfpacht wordt voor het gebruik van de gronden jaarlijks een canon betaald. Deze canon wordt als volgt bepaald: van de uit te geven gronden wordt de grondwaarde gewaardeerd. De grondwaarde wordt vermenigvuldigd met het dan geldende gemeentelijke interne renteomslagpercentage vermeerderd met een half procent risico opslag.
In een rekenvoorbeeld naar huidige maatstaven ziet dat er als volgt uit:
Grondwaarde € 100.000 , huidige rentepercentage 2,0%
Canon = € 100.000 x (2,0%+0,5%) = € 2.500

Vestigen van een opstalrecht
Er wordt een recht van opstal gevestigd voor bepaalde of onbepaalde tijd.

3 WONINGBOUW

De bouwkavels voor woningbouw worden aangeboden als “vrije kavels” (particulieren) en als “projectmatige kavels” (ontwikkelaars, beleggers en woningcorporaties).

3.1 Vrije kavels

Voor de individuele vrije kavels wordt via de vergelijkingswaarde methode de kavelprijs bepaald. Hierbij wordt de prijs gedifferentieerd naar de kwaliteit (ligging, oriëntatie t.o.v. de zon, grootte van de kavel) van de kavel.
In de huidige markt variëren de prijzen in de stedelijke uitleggebieden tussen de €200 en €285 per m² excl. btw en in de dorpen tussen de €135 en €170 per m2 excl. btw.
In vergelijking met omringende gemeenten zijn deze prijzen marktconform.

3.2 Projectmatige bouw

De grondprijzen voor projectmatige bouw zijn afhankelijk van het te realiseren programma. Hierin kunnen segmenten worden onderscheiden zoals sociale huur, goedkope koop, midden-,hoog- en topsegment. Daarnaast kan een onderscheid worden gemaakt in kavels voor het beoogde type woning (rijwoning, tweekapper, vrijstaand of appartementen). De grondprijzen worden hierop afgestemd via de vergelijkingswaarde methode of via de een grondquote methode (De Zuidlanden en Grut Palma) waarbij de bandbreedte aansluit bij de vergelijkingswaarde methode. Dat betekent dat een marktconforme prijs wordt bepaald ten opzichte van andere locaties in het noorden. De prijs van deze kavels komt via verschillende waarderingsstelsels tot stand. Zo wordt de vergelijkingswaarde methode gebruikt om verschillende projecten met elkaar te vergelijken. Hierin wordt meegenomen wat de bebouwingsmogelijkheden zijn op de betreffende locatie. Belangrijke indicatoren hierbij zijn bebouwingsvlak en bebouwingshoogte. Ter controle van de prijsbepaling wordt residueel de waarde berekend. In De Zuidlanden en Grut Palma wordt gebruik gemaakt van de grondquote systematiek (zie bijlage 1). Deze systematiek wordt separaat vastgesteld. Voor Steenslân (Stiens) zijn de kavels geprijsd op basis van een m2-prijzen die zijn bepaald met de vergelijkingswaarde methode. Voor een aantal categorieën/typen geldt soms een iets afwijkende methode en worden hieronder extra toegelicht.

Appartementen

Bij appartementen wordt onderscheid gemaakt tussen koop- en huurappartementen. Voor koopappartementen wordt de grondprijs residueel berekend. Voor De Zuidlanden wordt de grondprijs bepaald middels de grond-quotemethodiek.
Bij de uitgifte van grond t.b.v. appartementen in de geliberaliseerde huur wordt de grondwaarde residueel berekend, waarbij de commerciële waarde wordt bepaald door de jaarhuur gedeeld door de voor dit segment geldende marktconforme BAR (momenteel tussen de 4% en 5%) . Indien deze appartementen binnen een periode van 15 jaar worden uitgepond zal er een separate afspraak worden gemaakt over een nabetaling van de grondprijs gerelateerd aan de waardestijging van het appartement.

Sociale huurwoningen/appartementen

Het woningbouwprogramma voorziet in de nieuwbouw van sociale huurwoningen. Een randvoorwaarde voor het realiseren van sociale woningbouw (zowel in de huur als in de koop) vormt het toerekenen van het grondkostenaandeel. Hierbij wordt de grondprijs bepaald aan de hand van de hoogte van de huur. De grondprijs bedraagt

15% van de jaarhuur gedeeld door de BAR[1]. Er wordt altijd gerekend met een marktconforme BAR. Op dit moment ligt de BAR omstreeks de 4% tot 5 %. (BAR = jaarhuur/investering x 100%).
Bij een maandhuur van € 619,01 (lage aftoppingsgrens huurtoeslag voor één- en tweepersoonshuishoudens per 2020), wordt de grondprijs als volgt berekend:

$$\frac{\text{Jaarhuur}}{\text{BAR}} \times 0{,}15 = \frac{€\ 7.428{,}12}{0{,}05} \times 0{,}15 = €\ 22.284{,}36 \text{ (incl. btw)}$$

Goedkope koopwoningen
De grondprijs wordt bij sociale koopwoningen berekend door 15% van de vrij op naam prijs te hanteren. Als bovengrens voor een goedkope koopwoning wordt een V.O.N. prijs van € 190.000, incl. BTW aangehouden.
Er kan in de koopovereenkomst opgenomen worden dat er gemeentelijke toestemming nodig is voor de verkoop van de woning. Indien er binnen 5 jaar na oplevering wordt verkocht kan als beding worden opgenomen dat er een nabetaling moet komen van €10.000 Vanaf het 6e tot en met het 10e jaar neemt dit bedrag jaarlijks met € 2.000 af.

De minimale grondprijs voor alle woningen is €185 per m2. Hiervan kan worden afgeweken voor sociale huurwoningen en goedkope koopwoningen onder toepassing van een nabetalingsregeling bij vervreemding binnen 15 jaar bij sociale huurwoningen en 10 jaar bij goedkope koopwoningen zoals hierboven genoemd.

[1] *BAR = Bruto Aanvangsrendement*

4 BEDRIJVENTERREINEN

Gemeente Leeuwarden beschikt over meerdere bedrijventerreinen. Dit betreffen Leeuwarden-Oost ("Merode"), De Hemrik, De Zwette, Frisia (Grou) en Energiecampus. De Zwette is weer onderverdeeld in de deelgebieden I tot en met V. De meeste bedrijventerreinen hebben een modern - gemengde samenstelling, deels in een hogere milieucategorie of met een meer representatieve uitstraling. Frisia is modern gemengd en water gerelateerd. De Energiecampus richt zich als particulier initiatief op duurzame bedrijvigheid en wordt buiten beschouwing gelaten.
In de Zuidlanden ligt het bedrijvenpark De Werp met een representatief karakter.

Grondprijs
De grondprijs wordt voor bedrijventerreinen bepaald via de vergelijkingswaarde methode. Bij de prijsstelling wordt onderscheid gemaakt in verschillende segmenten, representatief, modern gemengd of watergebonden. naar aard en ligging van de kavels.
De doelgroep vallend onder het segment "representatief" omvat de meer hoogwaardige en dienstverlenende bedrijven
In het segment "modern gemengd" worden bedrijven t/m milieucategorie 4.2, dienstverlenende bedrijven en detailhandel.
Onder het segment "watergebonden" vallen bedrijven die water gerelateerd zijn.

Hieronder is weergegeven tussen welke bandbreedte de marktwaarde ligt van de verschillende segmenten. Eveneens is weergegeven welke bedrijventerreinen binnen deze categorieën vallen.

Type bedrijvigheid	**Locatie**	**Grondprijzen excl. BTW**
Representatief	De Zwette IV	Tussen € 70,-- en € 90,-- per m^2
Modern gemengd	De Zwette V Frisia	tussen € 45,-- en € 85,-- per m^2
Water gebonden	Frisia	Tussen € 50,-- en €60,--

De differentiatie in de prijzen worden veroorzaakt door de ligging van de kavel op het terrein (bijv. zichtlocatie) en door specifieke omstandigheden die kunnen zorgen voor beperkingen ten aanzien van het gebruik.

5 KANTOREN

Het zwaartepunt van de kantoorontwikkelingen vindt plaats in de kantorenhaak. Dit is de as die loopt vanaf de Werpsterhoek via de Oostergoweg, naar het station, de Lange Marktstraat, de Tesselschadestraat en komt uit bij het WTC-gebied. Langs de Overijsselselaan in de Zuidlanden zijn bedrijfskavels voor kantoren met een geringe omvang beschikbaar. Er is zeer beperkte vraag naar kantoren in de gemeente Leeuwarden.

De grondprijs wordt voor kantoren bepaald via de vergelijkingswaarde methode. Hierbij vindt differentiatie plaats op basis van locatie, stand en ligging van de kavel.

6 WINKELS, HORECA EN COMMERCIELE RUIMTEN

De gemeente Leeuwarden heeft de laatste jaren weinig grond verkocht welke bestemd was voor detailhandel en horeca. Nieuwe vestigingen van winkels zijn vooral gekomen op gronden van particulieren, beleggers en ontwikkelaars.
De grondprijzen voor deze categorieën worden bepaald via de vergelijkingswaarde methode.

7 BIJZONDERE DOELEINDEN

Onder bijzondere doeleinden wordt verstaan gronden t.b.v. sport en recreatie en maatschappelijke doeleinden. Het gaat hierbij om zowel commerciële als niet-commerciële voorzieningen. Onder de noemer sport en recreatie vallen sportvelden en recreatiegebieden en -gebouwen. Onder maatschappelijke doeleinden vallen de gronden t.b.v. schoolgebouwen, gebouwen t.b.v. cultuur en religie, gebouwen t.b.v. huisvesting van maatschappelijke functies en bouwwerken t.b.v. nutsvoorzieningen.

7.1 Overdrachten binnen de gemeente

Indien er binnen de gemeente van de algemene dienst naar het grondbedrijf grond wordt overgedragen dan gelden de volgende regels:

- Grond t.b.v. openbare ruimte, openbaar groen kan alleen worden overgedragen indien deze kan worden herontwikkeld. Indien bestaande openbare ruimte wordt overgedragen aan het grondbedrijf, gebeurt dit “om niet”.
- Andere terreinen (inclusief voormalige schoollocaties) worden overgedragen tegen boekwaarde, waarbij een bovengrens geldt; er wordt ten hoogste een prijs betaald om budgettair neutraal te kunnen ontwikkelen. De percelen worden overgedragen naar het grondbedrijf en verrekend nadat een planologische procedure is voltooid.

Indien er binnen de gemeente van het grondbedrijf naar de algemene dienst gronden worden overgedragen dan zijn de regels:

- Na oplevering van de openbare ruimte gaat deze zonder vergoeding over naar de algemene dienst (Wijkzaken) die aansluitend zorgt voor het onderhoud.
- Ondergrond van sportterreinen gaat van het grondbedrijf over naar de algemene dienst tegen kostprijs. De algemene dienst zorgt vervolgens voor eigen rekening voor aanleg van velden en andere terreinvoorzieningen.
- uitgeefbare terreinen (behalve sportterreinen) gaan naar de algemene dienst tegen een uitgifteprijs die het grondbedrijf voor dergelijke terreinen, gelet op de bestemming, ook gehanteerd zou hebben jegens derden (marktconform).

7.2 Gronden t.b.v. van sport en recreatie aan verenigingen

Het grootste deel van de sportvelden is in eigendom van de gemeente. Voor het huisvesten van verenigingen is de clubhuisregeling van kracht. Er wordt dan “om niet” een opstalrecht gevestigd voor de bouw van een clubhuis. Het beheer van de velden is in handen bij B.V. Sport en het casco onderhoudsbeheer van de panden is in handen bij de sector GEB van de gemeente Leeuwarden.

7.3 Verkoop van gronden t.b.v. van sport en recreatie aan particulieren

Gemeentegrond die benodigd is voor een particulier initiatief t.b.v. één van bovengenoemde functies, wordt bij voorkeur verkocht. De grondprijzen variëren

afhankelijk van bedrijfsuitoefening, stand en ligging tussen de € 60 en € 90 excl. BTW per m².
Indien de koper hiervoor niet voldoende liquide middelen heeft kan op haar verzoek de gronden worden uitgegeven in erfpacht.
Het College van B&W kan besluiten naar de aard van het belang tot vestiging van de activiteit hiervan af te wijken.

7.4 Gronden t.b.v. cultuur, godsdienst en maatschappelijke doeleinden.
Grondprijsbepaling voor één van bovenstaande functies vindt op verschillende manieren plaats. Elke keer wordt nagegaan voor welk doel de gronden beoogd zijn, wie de initiatiefnemer is wat het belang is voor de gemeente dat een dergelijke functie wordt gerealiseerd. Uitgiftemethoden variëren van tegen kostprijs, voor een symbolisch bedrag, residueel en tegen marktprijs. Gronden die aan nutsbedrijven worden verkocht ten behoeve van de bouwwerken zoals transformators, gasregelstations, hoogspanningsmasten en telecomkastjes hebben een prijs van € 135,00 per m2. Deze prijs wordt jaarlijks geïndexeerd met de consumentenindex voor gezinsconsumptie.

7.5 Snippergroen
Stukjes snippergroen die aan particulieren worden verkocht t.b.v. erfuitbreiding, worden verkocht voor een vaste prijs per m². In de nieuwe Nota grondbeleid worden per 1 januari 2020 de volgende prijzen gehanteerd:
- € 65 per m² voor snippergroen onbebouwd.
- € 85 per m² voor snippergroen bebouwd.

Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd. Er wordt geen BTW geheven over uitgifte van snippergroen.

SAMENVATTING GRONDPRIJZEN

type	Methode	Prijs excl. BTW tenzij anders vermeld
Woningen Vrije Kavels	VGW-methode[2]	- Stedelijk gebied €200 /m² -€285 /m² - dorpen €135/m²-€170/m²
Grondgebonden woningen: - algemeen - Zuidlanden Oost - Middelsee - Sociale huurwoningen - Beleggershuur (rijwoningen)	 VGW-methode Grondquote Grondquote Grondquote Grondquote	 tussen €185m² - €285/m² tussen €185m² - €285/m² tussen €185m² - €314/m² 15% x gekapitaliseerde jaarhuur[4] 15%-20% x gekapitaliseerde jaarhuur
Appartementen: Koopappartmenten Sociale huurappartementen Beleggershuur Goedkope koopwoningen (max €190.000)	 Grondquote[3] Grondquote Grondquote Grondquote	 15%-20% x VON-prijs 15% x gekapitaliseerde jaarhuur 15%-20% x gekapitaliseerde jaarhuur 15% x VON-prijs
Bedrijventerrein: De Zwette IV De Zwette V Frisia	 VGW-methode VGW-methode VGW-methode	 Tussen € 70 en € 90 per m² tussen € 45,-- en € 85,-- per m² tussen € 45,-- en € 85,-- per m²
Kantoren De Werp (de Zuidlanden)	 VGW-methode	 € 175,-- per m²
Winkels, horeca, commercieel	VGW-methode	Geen uitleggebieden beschikbaar
Bijzondere doeleinden Sport en Recreatie aan particulieren Cultuur, Godsdienst, Maatschappelijk Nutsvoorzieningen Snippergroen onbebouwd Snippergroen bebouwd	 VGW-methode Van symbolisch tot residueel VGW-methode VGW-methode VGW-methode	 Tussen €60 /m²- €90 /m². Prijs wordt individueel bepaald €135/m² € 65 /m² € 85 /m²

[2] VGW-methode is Vergelijkingswaarde methode
[3] Afwijking is mogelijk op basis van residuele grondwaarde
[4] Bij BTW-vrijgestelde huur wordt de grondprijs inclusief BTW

BIJLAGE 1 GRONDQUOTE SYSTEMATIEK DE ZUIDLANDEN

Grondprijsbeleid woningbouw De Zuidlanden en Middelsee 2020 e.v.

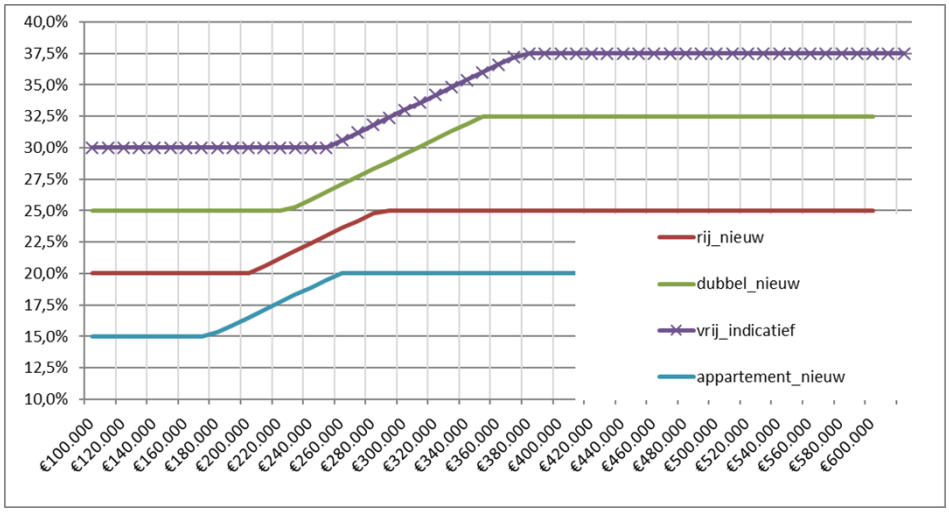
De gemeente Leeuwarden legt haar grondprijsbeleid voor het project “de Zuidlanden” opnieuw vast. Het prijspeil voor dit beleid is 1-1-2020. Deze systematiek sluit aan bij marktconforme grondprijzen die comparatief zijn bepaald. Het betreft de volgende onderdelen ten behoeve van de grondprijsbepaling:

1. Grondquotesystematiek
2. Vrije kavels
3. Sociale huur
4. Beleggershuur

1. Grondquotesystematiek

In De Zuidlanden wordt voor het bepalen van de grondprijs van een bouwclaim voor een kavel in principe een grondquote-systematiek gehanteerd op basis van de vrij-op-naam prijs (VON-prijs). Deze systematiek sluit aan bij marktconforme grondprijzen die comparatief zijn bepaald. De systematiek kent de volgende vier categorieën:

- Appartementen: grondprijs in % van de VON-prijs van de woning
  = 15 + (VON-180.000)/1000*6% met een minimum van 15% en een maximum van 20% .
  Een belangrijke factor hierbij is de keuze voor de parkeeroplossing. Voor appartementen geldt dat hiervan op basis van een residuele berekening van kan worden afgeweken.
- Rijwoningen: grondprijs in % van de VON-prijs van de woning
  = 20 + (VON-200.000)/1000*6% met een minimum van 20% en een maximum van 25%.
- 2^1-kapwoningen: grondprijs in % van de VON-prijs van de woning
  = 25 + (VON-225.000)/1000*6% met een minimum van 25% en een maximum van 32,5%.
- Vrijstaande woningen: hiervoor wordt in principe aangesloten bij de systematiek voor vrije kavels met als basisprijs € 225,-/m2 excl. BTW, indicatief kan de grondprijs ook als volgt berekend worden: grondprijs in % van de VON-prijs van de woning
  = 30 + (VON-250.000)/1000*6% met een minimum van 30% en een maximum van 37,5%.

- Onder de VON-prijs wordt in dit verband verstaan: de definitieve prijs zoals in rekening gebracht bij de koper uitgaande van sleutelklare oplevering. Meerwerkopties worden geacht deel uit te maken van de VON-prijs voor zover zij leiden tot wijziging van de inhoud van de woning (bergingen, garages e.d. worden daarbij geacht deel uit te maken van de woning).

- De grondprijs bij garages wordt als volgt gecorrigeerd: Van de vrij op naamprijs wordt een "quotevrije voet" gehanteerd van €15.000 inclusief BTW. In plaats daarvan wordt een forfaitaire opslag gerekend van € 1.750,- excl. de daarover verschuldigde omzetbelasting. Deze € 1.750,- is ook verschuldigd zodra de fundering van de garage tijdens de bouw van de woning wordt gestart.
- VON prijzen worden uitgedrukt als prijzen inclusief de daarover verschuldigde omzetbelasting. De daaruit volgens de grondquotesystematiek resulterende grondprijs is eveneens inclusief de verschuldigde omzetbelasting.
- De minimumprijs per m2 voor een kavel is € 185,-/m2 excl. BTW.
- De maximumprijs per m2 voor een kavel voor een grondgebonden woning is € 285,-/m2 excl. BTW plus of min 10% ten westen van de Overijsselselaan.
- De maximumprijs per m2 voor een kavel voor een grondgebonden woning is € 260,-/m2 excl. BTW plus of min 10% ten oosten van de Overijsselselaan.
- Bij het toepassen van een maximumprijs (aftopping) worden locatieverschillen in voorkomende gevallen teniet gedaan. Daarom kan worden afgeweken van de maximumprijs tot maximaal 10% van die maximumprijs zowel naar boven als naar beneden. Dit met als basis de prestatie van de kavel in relatie tot de kavels in de zelfde uitgifte periode (= locatiespecifieke aanpassing).
- Voor appartementen is geen maximum grondprijs van toepassing.
- Voor rijenwoningen worden de minimum- en de maximumprijs per m2 getoetst aan het totaal oppervlak van het aangeboden blok.

2. Vrije kavels

Voor vrije kavels wordt een prijslijst opgesteld gebaseerd op oriëntatie, ligging en afmeting. De basisprijs is € 225,-/m2 excl. BTW. Ook hier zijn de locatiespecifieke aanpassingen van toepassing als bij de maximum grondprijs.

3. Sociale huur

Uitgangspunt is dat de huurwaarde omgezet wordt in een investeringswaarde voor de te bouwen woning (inclusief grondkosten) middels een op dat moment marktconform Bruto Aanvangsrendement (BAR). De grondkosten zullen met een vast percentage van 15% van de aldus berekende investeringswaarde zijn inclusief BTW. Bij verkoop binnen 15 jaar wordt verrekend over een eventueel surplus op de grondprijs conform de gehanteerde grondquotesystematiek (op te nemen in het koopcontract).

Voorbeeldberekening grondprijs sociale huur op basis van BAR:
Voorbeelduitgangspunten: BAR 5,00%, huur € 619,01 incl. BTW per maand, appartement.

Maandhuur € 619,01 x 12 x grondquote 15%= € 22.284,36 incl. BTW.
BAR 5,00%

4. Beleggershuur

Ook voor beleggershuur wordt aangesloten op de grondquotesystematiek. Daarvoor wordt de VON-prijs in de berekening vervangen door de investeringswaarde (inclusief grondkosten) welke door de ontwikkelaar/bouwer bij de belegger in rekening wordt gebracht inclusief BTW. Als de belegger zelf (deels) de ontwikkelaar is, of er is geen duidelijke afbakening van de te bepalen investeringswaarde, kan de investeringswaarde via een op dat moment marktconforme BAR berekend worden (inclusief grondkosten). De grondprijs wordt vervolgens bepaald via de gehanteerde grondquotesystematiek. Bij verkoop binnen 15 jaar wordt verrekend over een eventueel surplus op de grondprijs conform de gehanteerde grondquotesystematiek (op te nemen in het koopcontract).

Voorbeeldberekening grondprijs beleggershuur appartement op basis van BAR:
Voorbeelduitgangspunten: BAR 5,00%, huur € 750,00 incl. BTW per maand:
Maandhuur € 750,00 x 12 x grondquote 15%= € 27.000,00 incl. BTW.
BAR 5,00%

Voorbeeldberekening grondprijs beleggershuur grondgebonden rijwoning op basis van BAR:
Voorbeelduitgangspunten: BAR 5,00%, huur € 750,00 incl. BTW per maand:
Maandhuur € 750,00 x 12 x grondquote 20%= € 36.000,00 incl. BTW.
BAR 5,00%

Gemeente Leeuwarden

Nota Grondbeleid 2020

Inhoud

1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Doel van het grondbeleid 1
1.3 Uitgangspunten grondbeleid 1
1.4 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 2
2. Ontwikkelingen 3
2.1 Woningbouw 3
2.1.1 Behoefte aan uitleglocaties 3
2.1.2 Binnen bebouwde kom 3
2.2 Bedrijven 4
2.2.1 Bedrijventerreinen 4
2.2.2 Bedrijfswoningen 4
2.2.3 Ruimtelijke kwaliteit 4
2.2.4 Duurzaam beheer 4
2.3 Kantoren 4
3 Grondbeleid 6
3.1. Actief en faciliterend 6
3.2. Afwegingskader 7
3.3. Grondverwerving (ook strategische verwerving) 7
3.3.1 Warme gronden 7
3.4 Gronduitgifte 8
3.4.1 Verkoop 8
3.4.2 Erfpacht 8
3.4.3 Snippergroen 9
3.4.4 Tijdelijk beheer 10
3.4.5 Tijdelijk gebruik voor zonnepanelen. 10
4 Grondexploitaties 11
4.1 Vaststellen grondexploitatie 11
4.2. Herziening grondexploitaties (parameters) 12
4.3. Afsluiten grondexploitaties 12
5 Financiën 13
5.1 BBV 13
5.2 Resultaatsbepaling 13
5.2.1 Verliesvoorziening 13
5.2.2 Tussentijdse winstneming 13
5.3 Risicomanagement en weerstandsvermogen 14
5.4 Weerstandscapaciteit 14
5.5 Reserve grondexploitaties 15
5.6 VPB 15
Bijlage Snippergroen 16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds de vorige Nota grondbeleid uit 2012 ziet de wereld er geheel anders uit. De Nota grondbeleid uit 2012 anticipeerde op de crisis in de woningmarkt die inmiddels weer voorbij is. Daarnaast is het grondgebied vergroot door de gemeentelijke herindelingen per 2014 respectievelijk 2018, en zijn de voorschriften in de BBV aangepast. Bovengenoemde veranderingen vergen dat er een actualisatie plaats vindt van de werkwijzen en uitgangspunten vastgelegd in de Nota grondbeleid.
Deze Nota gaat hand in hand met de Nota grondprijsbeleid waarin de grondprijzen worden vastgesteld.

Voor extra uitleg van de in deze nota gehanteerde begrippen en principes behorend bij grondbeleid wordt verwezen naar “Grondbeleid-Het handboek voor gemeenten” april 2019 van Deloitte (view.deloitte.nl/2019-handboek-grondbeleid.html). Hierin wordt het gemeentelijk grondbeleid in een breder kader beschreven.

1.2 Doel van het grondbeleid

Grondbeleid gaat om kaders voor en uitvoering van ruimtelijke maatregelen. Bij exploitatie van gronden gaat het vaak om complexe projecten met grote investeringen en lange doorlooptijden. Grondbeleid is geen doel op zich, het is een afgeleide van ander gemeentelijk beleid zoals op het gebied van wonen, economie en welzijn (onderwijs, sport e.d.).

Het doel van deze nota is herijking van het huidige beleid op basis van de actuele inzichten. Daarbij heeft afstemming plaatsgevonden met de aanscherping van het woonbeleid in de nota Wonen 2012-2013 en Afwegingskader Woningbouw gemeente Leeuwarden(juni 2016)
Grondbeleid heeft als doel het ondersteunen van ruimtelijk beleid en het voorwaarden scheppen voor het kansrijk en realistisch ontwikkelen van projecten en bestemmingen door het toepassen van het grondbeleidsinstrumentarium.

1.3 Uitgangspunten grondbeleid

De gemeenteraad stuurt op hoofdlijnen en stelt de kaders. Het college voert het beleid uit binnen de gestelde kaders. De raad controleert vervolgens in hoeverre de uitvoering van het grondbeleid door het college binnen de vastgestelde kaders heeft plaatsgevonden.

In onderstaand schema is de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling voor wat betreft het grondbeleid nader uitgewerkt:

Taak	**Orgaan**	**Instrument**
Kaders stellen	Gemeenteraad	Nota grondbeleid
Uitvoeren	College B&W	Grondexploitaties/Meerjaren Perspectief Grondexploitaties Aankopen Overeenkomsten Verpachtingen Gronduitgifte Grondprijzen
Toetsen	Gemeenteraad	Paragraaf Grondbeleid bij Begroting en Jaarrekening

De gemeenteraad toets de uitvoering door het college van het grondbeleid. De begroting en jaarrekening dienen ervoor dat de raad in staat wordt gesteld haar controlerende taak uit te voeren. De verantwoording door het college is onderdeel van de jaarlijkse P&C cyclus. Het college informeert de raad op twee momenten per jaar over de uitvoering van het grondbeleid namelijk met de paragraaf grondbeleid als onderdeel van de programmabegroting en de programmarekening. Dit is conform de BBV-regels. Daarnaast legt het college jaarlijks de nota hercalculaties over de voortgang van lopende grondexploitaties aan de raad ter vaststelling voor.

1.4 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Het BBV verplicht gemeenten bij de begroting en het jaarverslag een programmaplan/verantwoording op te stellen met daarin een paragraaf over het grondbeleid. In deze paragraaf moet de raad expliciet aangeven wat het te voeren grondbeleid in het komende jaar zal zijn om de ruimtelijke planning te realiseren. Artikel 16 van het BBV bepaalt dat de paragraaf grondbeleid ten minste dient te bestaan uit:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert (beleidsregie);
- een actuele prognose van te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten over de reserve grondexploitatie in relatie tot de risico's van de diverse exploitaties.

In 2016 is een wijziging doorgevoerd in het BBV waardoor de categorie "Niet in exploitatie genomen gronden" (NIEGG) is komen te vervallen. Er wordt een strikter onderscheid gemaakt in gronden die in exploitatie zijn genomen en overige gronden en terreinen (zie ook paragraaf 5.1).

2. Ontwikkelingen

Momenteel zijn de marktomstandigheden voor zowel woningbouw als bedrijven goed. Er is veel vraag (na de crisis 2008-2013), de rente is laag, nieuwbouw anticipeert op energietransitie en er is een beperkt nieuwbouw aanbod. Er is echter ook een keerzijde aan deze gunstige marktomstandigheden zoals stijging van de bouwkosten waardoor de woningprijzen stijgen en vanwege de grondquotesystematiek daarmee ook de samenhangende grondkosten. De invloed van de Corona-crisis op de markt is vooralsnog moeilijk te voorspellen. Dit is sterk afhankelijk van hoe snel de economie weer opbloeit en hoeveel mensen hun baan behouden.
Samenvattend kunnen we stellen dat de variatie in omstandigheden het noodzakelijk maakt om met het grondbeleid hierop te kunnen anticiperen.

2.1 Woningbouw

De gemeente Leeuwarden kent een stevige woningbouwopgave, zowel in uitleglocaties als binnenstedelijk . Veruit de meeste vraag is te vinden in de stad Leeuwarden, met een aanvullende vraag vanuit de dorpen.

2.1.1 Behoefte aan uitleglocaties

Met de bestaande uitleglocaties bij de stad Leeuwarden is er voldoende bouwruimte om de verwachte woningvraag voor de komende decennia op te vangen. Er bestaat dan ook geen noodzaak voor het systematisch aankopen van extra bouwgrond voor woningbouw. De woningbouw in de uitleg bij de stad vindt plaats in Blitsaerd (particulier eigendom, met aandeel gemeente) en De Zuidlanden (100% gemeente). Voor wat betreft de kavelverkoop gaan we ervan uit dat er op termijn (na 2023) jaarlijks gemiddeld circa 275 kavels worden verkocht.

Bij de dorpen is een kleinere, maar reële vraag naar woningbouw. Bestaande uitleglocaties ronden we op een goede manier af. We werken in principe niet meer mee aan het realiseren van nieuwe bouwlocaties buiten de bebouwde kom. We kunnen hier van afwijken indien het een lokaal initiatief is dat gerealiseerd wordt in een collectief verband (collectief particulier opdrachtgeverschap, wooncoöperatie).

2.1.2 Binnen bebouwde kom

Het bestaand stedelijk gebied van de stad Leeuwarden is verantwoordelijk voor het merendeel van de bouwproductie. We verwachten dat dit ook de komende jaren zo zal blijven. De meeste locaties binnen de stad worden ontwikkeld op particuliere gronden. We sluiten niet uit dat we af en toe zullen moeten overgaan tot strategische aankopen om gewenste ontwikkelingen te stimuleren en ongewenste ontwikkelingen te keren. Dit vergt echter maatwerk en zal in beginsel altijd beperkt van omvang zijn.

Met het afronden van de bestaande uitleglocaties zal het zwaartepunt van de woningbouw in de dorpen verschuiven naar de bestaande kern. Het zal dan in de meeste gevallen gaan om het realiseren van een functieverandering (winkel, bedrijf naar wonen). In beperkt voorkomende gevallen zal het om het realiseren van woningbouw op een open terrein zijn. De gemeente heeft een zeer beperkte rol en zal de bestaande bouwlocaties in eigendom van de gemeente afronden. Aankopen voor nieuwe woningbouw is in beginsel niet nodig en wordt dan ook niet gedaan; slechts wanneer er zeer dringende redenen zijn zal de gemeente overgaan tot het aankopen.

2.2 Bedrijven

2.2.1 Bedrijventerreinen

Efficiënt ruimtegebruik en verbetering van de kwaliteit van de bedrijventerreinen is een van de nieuwe afspraken binnen de regio die voor de periode 2019-2030 zijn vastgelegd.

In de afgelopen periode is een nieuwe prognose gemaakt over de behoefte aan bedrijventerreinen in de regio, gebaseerd op drie economische scenario's. Vraag naar en aanbod van terreinen is naast elkaar gelegd op basis van het meest waarschijnlijke economische scenario.

Als onderdeel van de provinciale evaluatie van het bedrijventerreinenbeleid is een aantal maatregelen aanbevolen om te komen tot nieuwe, actuele regionale afspraken. Er is een nadere analyse gemaakt m.b.t. de kwalitatieve vraag (locatieprofielen) en de geschiktheid van het aanbod in de regio, met name voor het segment distributie/transport & logistiek, dat een hoofdaandeel zal hebben in de toekomstige vraag. Tenslotte is onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van vaarwegen en vaarweggebonden werklocaties. Daarnaast zijn er globale verwachtingen ten aanzien van de vraag naar vaarweggebonden terrein, in relatie tot goederenoverslag.

Tezamen vormt dit de basis voor nieuwe afspraken tussen de gemeenten in de regio Noordwest Fryslân en de provincie. Het maken van regionale afspraken over bedrijventerreinen past in de beleidslijn zoals deze vanaf 2010 is ontwikkeld.

We blijven kritisch kijken naar de kwaliteiten van bestaande terreinen en de leegstand van gebouwen of braakliggende kavels. Het streven is dat bestaande terreinen optimaal worden benut en nemen daar als gemeente een actieve rol in. Nieuwe ruimtelijke plannen voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen voorzien in een aantoonbare behoefte. Belangrijk is dat er kwantitatief en kwalitatief voldoende aanbod van terreinen beschikbaar is, afgestemd op de vraag vanuit de markt.

2.2.2 Bedrijfswoningen

Sommige bedrijven willen graag een bedrijfswoning op het terrein realiseren. Beveiliging en de sociale structuur vormen vaak het argument. Bedrijfswoningen kunnen vanuit het oogpunt van milieuwetgeving problemen geven. In zijn algemeenheid zullen we terughoudend om gaan met bedrijfswoningen op bedrijventerreinen.

2.2.3 Ruimtelijke kwaliteit

Er wordt veel aandacht besteed aan de ruimtelijke kwaliteit op en rond onze bedrijventerreinen. Een goede landschappelijke inpassing vinden we belangrijk. Ook zorgvuldig ruimtegebruik streven we (waar dat zinvol is) via adaptief programmeren na. Bij ontwikkeling van de nog toe te voegen terreinen besteden we aandacht aan de landschappelijke inpassing en aan duurzaamheid.

2.2.4 Duurzaam beheer

Voorwaarde voor het vasthouden van kwaliteiten op de terreinen is duurzaam terreinbeheer. We zorgen voor een goed beheer van de bedrijventerreinen. Waar nodig en/of gewenst worden hierover afspraken gemaakt met de (vereniging van) ondernemers op de terreinen over het gezamenlijk oppakken van het onderhoud en beheer op de verschillende terreinen (b.v. middels beheerteams, jaarlijkse schouw e.d.).

2.3 Kantoren

De vraag naar kantoren is de laatste jaren sterk aan verandering onderhevig geweest. In 2012 is de prognose voor nieuwbouw (zowel uitbreiding, verplaatsing als vervanging van de voorraad) in Fryslân vastgesteld door de provincie Fryslân. Voor Leeuwarden betekende dit een opgave van maximaal 50.000m2 tot 2020. Er is inmiddels vooral behoefte aan locaties langs uitvalswegen (daarvoor is De Werp en Overijsselselaan ontwikkeld in de Zuidlanden) en nabij het centraal station en het centrum van Leeuwarden. De markt vraagt om kleinere kantoorunits, om minder m2 per medewerker en er is sprake van krimp in het de werkgelegenheid. Per saldo is er sprake van een krimp in het aantal m2 kantoorruimte tot 2020 en transformeren meer en meer kantoren tot andere functies (vooral appartementen). Daarnaast worden niet bebouwde m2 kantoorbestemmingen indien overbodig en

mogelijk, onttrokken aan de voorraad, zodanig dat er ruim voldoende voorraad beschikbaar blijft voor de langjarige vraag van de markt (mede gelet op de coronacrisis en het thuiswerken).

In Leeuwarden is voor langere termijn voldoende voorraad beschikbaar voor kantorenontwikkelingen in gronduitgifte en in bestaande bestemmingsplannen. In 2020 gaat de provincie een nieuwe vraagprognose voor kantoren opstellen.

3 Grondbeleid

Grondbeleid vormt het kader waarbinnen het ruimtelijk beleid, zowel ten aanzien van volkshuisvesting, economische ontwikkeling en openbare ruimte, als voor infrastructuur, recreatie en natuur op een verantwoorde en transparante wijze vorm kan krijgen. Dit wordt vastgelegd in de Nota grondbeleid. Om de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad op het gebied van grondbeleid vorm te geven is grondbeleid in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) een verplichte paragraaf in de begroting en verantwoording. Deze paragraaf geeft een overzicht van de lopende, af te ronden en toekomstige projecten en de financiële consequenties van de projecten en de prioritering. Ook het control- en beheersingsinstrumentarium wordt in deze paragraaf aangegeven. Een adequaat risicomanagement en het hiernaar handelen is hierbij erg belangrijk. Afhankelijk van de gekozen vorm van grondbeleid (actief, faciliterend, stimulerend etc.) zijn bovengenoemde onderdelen meer of minder belangrijk.

3.1. Actief en faciliterend

Grondbeleid is het samenhangende geheel van handelingen van de gemeente betreffende het grondgebruik. De mate van gemeentelijke interventie wordt vaak geformuleerd in termen van actief en faciliterend grondbeleid. Grondbeleid gaat in feite over twee dimensies, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen de productierol (grondeigendom, grondposities en het al dan niet zelf produceren van bouwrijpe grond) en de sturingsrol (inzetten van planologische instrumenten, menskracht en stimulerende maatregelen) van de (lokale) overheid.

Actief grondbeleid betekent dat de gemeente zelf de regie heeft over de grondexploitatie, waardoor kwaliteit, fasering en kosten/opbrengsten direct beïnvloed kunnen worden. Hiermee is het kostenverhaal verzekerd, doordat de grondopbrengsten gebruikt kunnen worden ter dekking van de kosten. Aan het voeren van grondexploitaties zijn financiële risico's verbonden. Zowel meevallers als ook eventuele tegenvallers (afwaarderen gronden) komen voor rekening van de gemeente. Hiervoor is het dan ook noodzakelijk om middels risicoanalyses deze risico's in beeld te brengen en op basis hiervan maatregelen te nemen.
In de uitvoering worden een aantal fasen onderscheiden te weten initiatieffase, haalbaarheidsfase, realisatiefase en beheer. Voor de uitvoering van de verschillende fasen zijn financiële middelen nodig die middels een krediet aan de gemeenteraad worden gevraagd.

Faciliterend grondbeleid betekent dat je als gemeente niet zelf de regie hebt over de grondexploitatie maar je beperkt tot het inzetten van de beschikbare planologische instrumenten, menskracht en andere stimulerende maatregelen. Middels de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO en geïntegreerde Grondexploitatiewet) is weliswaar het kostenverhaal van openbare voorzieningen gegarandeerd echter vaak niet volledig. Niet alle kosten die verband houden met de ontwikkeling kunnen worden verhaald via het exploitatieplan. Indien er tijdens de looptijd van een ontwikkeling financiële tegenvallers zijn kunnen die niet meer worden verhaald op partijen die reeds hun bijdrage betaald hebben waardoor de gemeente verantwoordelijk is voor deze tekorten. Bij meevallers geldt dit principe dan weer niet (verrekening aan het einde van de ontwikkeling). Wel zijn de risico's aanzienlijk kleiner dan bij actief grondbeleid en middels het exploitatieplan kan de gemeente toch haar regie op de ontwikkeling behouden.

Afhankelijk van de te realiseren doelen en feitelijke situatie zoals eigendomspositie van de gemeente, risico's en financiële haalbaarheid maakt de gemeente een keuze voor het te volgen grondbeleid.
Leeuwarden voert een actief grondbeleid in: De Zuidlanden, Grut Palma (Wergea), Steenslân (Stiens), Hikkemieden (Wirdum), Nij Wingerd (Wytgaard), Frisia (Grou) en De Zwetteparken. Daarnaast wordt ook faciliterend grondbeleid gevoerd, voorbeelden hiervan zijn: WTC, LPF (locatie Leeuwarder Papier Fabriek), Minne Finne (Grou), Bonifatiuspark en Energiecampus Leeuwarden. Ook zijn er

mengvormen denkbaar zoals bijvoorbeeld PPS-constructies (Blitsaerd) mogelijk en faciliterend grondbeleid op enkele particuliere locaties in de Zuidlanden.

Bij ontwikkeling van de bedrijventerreinen bestaat de voorkeur voor actief grondbeleid. De gemeente kan dan optimaal sturen op de ruimtelijke inpassing, de haalbaarheid, de aard van de bedrijvigheid en de beschikbaarheid van kavels. Marktpartijen zijn vaak minder geïnteresseerd in de ontwikkeling van bedrijventerreinen omdat de financiële haalbaarheid lastig is.

3.2. Afwegingskader

Bij ontwikkeling van bouwlocaties hebben wij de keuze tussen actief en faciliterend grondbeleid. In het verleden heeft onze gemeente veel gronden aangekocht met als doel om deze in de toekomst te ontwikkelen tot bouwrijpe grond. Op die locaties streven wij naar een actief grondbeleid mits passend binnen onze nieuwe woningbouwprogrammering of gewenste bedrijventerreinen voorraad. De voorraad gronden geschikt voor bouwlocaties is in principe voldoende tot 2035.
Op de locaties waar de gemeente geen (of bijna geen) grondpositie heeft, ligt een faciliterend grondbeleid in de rede. Dit onder de voorwaarde dat de particuliere ontwikkelaar een plan voorlegt, dat voldoet aan onze eisen qua kwaliteit en inrichting. Per individueel geval wordt beoordeeld welke vorm van samenwerking de voorkeur heeft met een duidelijke voorkeur voor een anterieure overeenkomst.
Afhankelijk van de omstandigheden en (on)mogelijkheden zullen wij per locatie onze strategie bepalen.
Binnenstedelijke ontwikkelingen worden in principe middels faciliterend grondbeleid ontwikkeld. Indien de gemeente zelf eigenaar is van een dergelijke locatie is verkoop van deze locatie aan een ontwikkelaar een optie.

3.3. Grondverwerving (ook strategische verwerving)

Doordat de Wet ruimtelijke ordening (Wro) gewijzigd is en gemeenten sterk verbeterde mogelijkheden tot kostenverhaal hebben gekregen, is het verwerven van gronden om die reden niet meer noodzakelijk. De gemeente Leeuwarden ontwikkelt De Zuidlanden, de dorpen en bedrijventerreinen zelf, daarmee blijft het grondbeleid actief. Het accent ligt de komende jaren op de uitvoering, het ontwikkelen en beheren. Hoewel we over voldoende gronden beschikken om het woningbouwprogramma te realiseren kan, om bijvoorbeeld een planoptimalisatie te realiseren, een strategische grondverwerving tot de mogelijkheden behoren.

3.3.1 Warme gronden

Bij strategische grondverwerving kunnen twee situaties worden onderscheiden te weten:

- Voor gronden bestaat (nog) geen voornemen tot ontwikkeling
- Voor gronden is een uitspraak gedaan met een stellig voornemen tot ontwikkeling maar de gronden zijn nog niet in exploitatie genomen.

In de eerste situatie wordt de grond gewaardeerd tegen de huidige bestemming. De boekwaarde bestaat uit de verwervingsprijs plus de bijkomende kosten. Bij het opmaken van de jaarrekening wordt de boekwaarde getoetst aan de marktwaarde op basis van de huidige bestemming. Indien de boekwaarde deze marktwaarde overstijgt vindt er een afwaardering plaats.
In het tweede geval geldt bij gronden bestemd voor woningbouw (niet voor bedrijventerrein) dat de grond tegen de te verwachten marktwaarde bij gewijzigde bestemming gewaardeerd wordt. Hierbij wordt rekening gehouden met alle te verwachten vervaardigingskosten. In dit geval kan de boekwaarde maximaal de waarde van toekomstig beoogd gebruik bedragen (woningbouw).

3.4 Gronduitgifte

3.4.1 Verkoop

Het grondprijsbeleid is de manier waarop we als gemeente een marktconforme prijs bepalen voor grond die we zelf verkopen. De grondprijs hangt onder andere af van functie, locatie en ligging, marktomstandigheden, kwaliteit en bouwkosten en Vrij Op Naamprijs (VON-prijs). De actuele grondprijzen staan in de laatste door ons college vastgestelde Nota grondprijzen. Er zijn verschillende methoden om de grondprijs te bepalen:

- Residuele grondwaardeberekening – De investeringskosten (bouw en ontwikkelingskosten) in mindering brengen op de commerciële waarde (Vrij op naamprijs/Verkoopwaarde).
- Grondquotemethode – Percentage van de Vrij op naamprijs/Verkoopwaarde.
- Vergelijkingswaardemethode – Vergelijking tussen grondprijzen van vergelijkbare ontwikkelingen in dezelfde of omliggende gemeenten.
- Vast bedrag – vast bedrag per m2 voornamelijk voor verkopen in de maatschappelijke sfeer.
- Kostprijs methode – grondprijs a.d.h.v. de grondkosten zoals verwerving, bouw- en woonrijpmaken en overige kosten.
- Tender – grondprijs komt tot stand door een bod van verschillende marktpartijen gegeven een programma en kwaliteitsprestatie.

We onderscheiden de volgende verkopen:
- Projectmatige woningbouw
- Particuliere woningbouw
- Sociale woningbouw
- Niet woningbouw

Projectmatige woningbouw
Wij hanteren voor woningbouw in De Zuidlanden een door het college vastgestelde grondquotesystematiek. Deze systematiek houdt in dat de kooprijs van de grond wordt bepaald door een bepaald percentage van de verkoopprijs van de daarop te bouwen woning (afhankelijk van het type; rijwoning, twee onder kap, vrijstaand, appartementen en specifieke doelgroepen)

Particulieren en niet-woningbouw
Voor particuliere woningbouw en niet-woningbouw (bedrijven, kantoren, commercieel en maatschappelijk) wordt de grondprijs bepaald door de “vergelijkingswaardemethode”. Met deze methode wordt de grondwaarde bepaald door een vergelijking te maken met de grondprijzen van vergelijkbare ontwikkelingen in de regio. Hierbij worden factoren als marktomstandigheden, locatie, ligging en grootte van de kavel alsmede zichtbaarheid bij bedrijfskavels meegenomen in de waardering van de kavel.

Sociale woningbouw
De woningbouw corporaties hebben de taak te zorgen voor sociale huur woningen. Een woning is een sociale huurwoning als de kale huur niet hoger is dan € 737,14 per maand, peildatum 01-01-2020. Deze grens stelt het Rijk ieder jaar opnieuw vast. Voor de bepaling van de grondprijs die bij sociale huur wordt gehanteerd, verwijzen we naar de Nota grondprijsbeleid 2020.

3.4.2 Erfpacht

Erfpacht werd in de gemeente Leeuwarden vooral in de twintigste eeuw als ruimtelijk ordenings- en uitgifte-instrument toegepast. Het heeft als kenmerk en als voordeel dat bij uitgifte geen grondwaarde hoeft te worden betaald, maar alleen vanaf dat moment een jaarlijkse vergoeding

(canon) voor het gebruik van de grond. Deze vergoeding (canon) is een afgeleide van de grondwaarde, die mede wordt bepaald door de locatie en de functie bij eerste uitgifte met in achtneming van het grondprijzenbeleid en een canonpercentage.

De grondwaarden van gronden die volgens de algemene erfpachtsvoorwaarden van 1917 en 1965 zijn uitgegeven worden om de 25 jaar herzien. De grondwaarden van gronden die volgens de algemene erfpachtsvoorwaarden 1982 zijn uitgegeven worden om de 10 jaar herzien. De erfpachtsvoorwaarden 1917 kennen een vast canonpercentage terwijl bij de erfpachtsvoorwaarden 1965 en 1982 het canonpercentage gebaseerd is op het rentepercentage van langlopende leningen met een looptijd van 25 jaar. De ervaringen van de afgelopen circa 20 jaar laten zien dat het canonpercentage, en daarmee de hoogte van de canon, behoorlijk kan fluctueren. Zowel voor de erfpachters (canonhoogte) als voor de gemeente (rendement) heeft dit navenante gevolgen.

Het is daarom wenselijk om voor nieuwe uitgiftes te komen tot een nieuwe systematiek voor het periodiek aanpassen van de canon- en grondwaarde. Een systematiek die transparant en houdbaar is, en meer duidelijkheid zal geven aan gemeente en erfpachters met betrekking tot de periodieke stijging en daling van de marktrente. Bij nieuwe uitgifte wordt voor het rentepercentage de omslagrente volgens de gemeentelijke begroting gehanteerd verhoogd met een opslag van 0,5%.

Mede onder invloed van de banken wordt de laatste jaren bij verkoop van de opstallen veelal ook de erfpacht door de nieuwe eigenaar afgekocht. De afkoopwaarde van de gronden wordt daarbij gebaseerd op de laatst vastgestelde grondwaarde, geïndexeerd naar het huidige jaar op basis van ontwikkeling van prijsindex voor gezinsconsumptie. Bij appartementen is deze afkoop veelal niet mogelijk omdat alle eigenaren dan tot afkoop moeten besluiten. Voor appartementen waarbij de erfpachttermijn nu nog afloopt in 2030 zullen we onderzoeken op welke wijze aan dit bezwaar tegemoet kan worden gekomen.

Terwijl aan particuliere woningbezitters blote eigendommen kunnen worden verkocht, blijft erfpacht tegelijkertijd een uitgifte-instrument dat waardevol kan zijn om ook buiten de binnenstad in te kunnen zetten ter stimulering van projecten of bijzondere ontwikkelingen.

3.4.3 Snippergroen

Snippergroen is een perceel groen dat geen directe openbare functie (meer) heeft. Als het groen geen functie heeft en grenst aan particuliere kavels, kan dit op verzoek uitgegeven worden. Elk verzoek wordt getoetst aan een aantal vooraf vastgestelde criteria. Uitgifte van snippergroen is alleen mogelijk indien:

- Grenzend aan direct eigendom van de aanvrager
- Strook snippergroen heeft geen directe openbare functie
- Geen verkeerskundige bezwaren tegen uitgifte
- Geen belangrijke nutsvoorzieningen/riolering in het betreffende perceel liggen
- Geen omgevingsbezwaren tegen uitgifte
- Geen onderhoudsbezwaren tegen uitgifte
- Geen stedenbouwkundige bezwaren tegen uitgifte
- Geen bestemmingsplan-technische bezwaren tegen uitgifte
- Geen milieutechnische bezwaren tegen uitgifte

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd tot het stellen van nadere regels en kan in voorkomende gevallen, mits voldoende beargumenteerd, afwijken van bovenstaande criteria of kan

nieuwe criteria toevoegen. Voor een nadere toelichting op de uitgifte systematiek verwijzen wij naar bijlage 1 “Toetsingskader Snippergroen”.

3.4.4 Tijdelijk beheer

Het aankopen van gronden en/of opstallen heeft veelal tot gevolg dat gekochte (agrarische) gronden en soms vastgoed tijdelijk een bepaalde periode dienen te worden beheerd. Dit loopt dan vanaf het tijdstip van aankoop tot aan het moment, waarop een aanvang wordt gemaakt met het bouwrijp maken van het desbetreffende gebied. Het uitgangspunt is dat deze gronden gedurende deze periode worden verhuurd/verpacht. Daarbij wordt gestreefd naar een maximale opbrengst uit huur/pacht. Anderzijds mag dit, wegens juridische gebondenheid, geen belemmering zijn voor de uitvoering van de voorgenomen ontwikkelingen. Dit betekent, dat de agrarische gronden tijdelijk verpacht worden en dat te slopen panden tijdelijk verhuurd kunnen worden via de Leegstandswet. Indien gronden deel uit maken van een grondexploitatie complex dan geldt voor tijdelijk beheer van gronden, dat de opbrengsten uit tijdelijke pacht/verhuur zoveel als mogelijk de kosten van beheer en onderhoud moeten dekken. Bij het verpachten van de gronden is het leidend uitgangspunt natuurinclusieve landbouw, waarbij aandacht is voor kruidenrijke graslanden, het soort bestijdingsmiddelen welke gebruikt worden, de bemesting van de grond (geen overbemesting en geen kunstmest) en het uitgesteld maaien van de gronden waardoor de diversiteit van het aantal planten vergroot wordt en hiermee een aangenaam leefgebied voor weidevogels, insecten en kleine zoogdieren ontstaat.

3.4.5 Tijdelijk gebruik voor zonnepanelen.

Het “Plan voor de zon” biedt mogelijkheden om met een verkorte procedure of zelfs vergunningsvrij zonnepanelen te plaatsen op o.a. gemeente eigendom. In geval hiervoor initiatieven komen wordt de grond met een recht van opstal voor minimaal 20 jaar in gebruik gegeven. Als vergoeding voor het gebruik wordt een marktconforme retributie gehanteerd.

4 Grondexploitaties

Grondbeleid draagt bij aan de uitvoering van het ruimtelijk beleid. Aan de hand daarvan wordt een grondexploitatie in gang gezet en een daaraan ten grondslag liggende exploitatieberekening opgesteld. Een grondexploitatieberekening (afgekort als grex) is van belang voor het beoordelen van de haalbaarheid, voor risicobeheersing en scenarioanalyse en voor budgetbeheersing.

De financiële uitkomsten van een grondexploitatie zijn van belang, omdat bij een negatief plansaldo dekking moet worden gevonden voor het treffen van een “Voorziening” en bij een positief plansaldo bij afsluiting van het plan en/of tussentijdse winstneming (zie paragraaf 5.2.1) de winst aan de “Reserve grondexploitaties” kan worden toegevoegd. Een grondexploitatie is een raming van de kosten en opbrengsten van de gebiedsontwikkeling gedurende het verwachte tijdsverloop van de exploitatie. Onderstaand volgt een opsomming van kosten en opbrengsten die tot een grondexploitatie worden gerekend:

- Verwerving (wat is in eigendom, gehanteerde verwervingsprijs, fasering)
- Milieukosten (bodem- en geluidsonderzoek, bodemsaneringskosten)
- Bouwrijpmaken (kosten voor sloop, grondwerk, bouwwegen, riolering, kunstwerken)
- Woonrijpmaken (kosten voor wegen, voet- en fietspaden, groen, speel- en straatmeubilair, kunstwerken)
- Werken buiten plangebied (kosten buiten plangebied die voldoen aan criteria van profijt, proportionaliteit en causaliteit)
- Plankosten (kosten van voorbereiding, administratie en toezicht)
- Gronduitgifte (netto uitgeefbare vierkante meters voor verschillende functies zoals wonen, bedrijven, kantoren etc.)
- Bijdragen en Subsidies (subsidiebeschikking, voorwaarden)

Deze kosten worden geïndexeerd (prijsstijging door de jaren heen) middels de GWW-index van het CBS. Daarnaast worden deze parameters vergeleken met andere gemeenten in de regio (comperatief). De opbrengstenstijging wordt gebaseerd op langjarige gemiddelden en lange termijn verwachtingen van de markt. Voor zowel de kostenstijging als mede de opbrengstenstijging geldt dat we deze cijfers vergelijken met het streefcijfer van de ECB. Het gehanteerde rentepercentage wordt bepaald conform de door het BBV voorgeschreven wijze (werkelijk betaalde rente over vreemd vermogen).

4.1 Vaststellen grondexploitatie

Bij gebiedsontwikkeling onderscheiden we een aantal fasen te weten:

- Initiatief – probleemomschrijving en projectafbakening en past het binnen bestaand beleid en/of wordt het bestuurlijk gedragen.
- Haalbaarheid – verhouding tot bestemmingsplan, mogelijke kosten en opbrengsten, te verwachten bezwaren en programma van eisen.
- Realisatie – ontwikkelen stedenbouwkundig plan en doorlopen van planologische procedures en het voeren van een actieve grondexploitatie (verwerving, bouw- en woonrijpmaken).
- Beheer – opleveren woningen en overdracht openbaar gebied.

Voor nieuwe projecten worden de benodigde middelen in de initiatief fase gedekt uit middelen voor gebiedsontwikkeling die bij aanvang van een collegeprogramma hiervoor door de Raad beschikbaar zijn gesteld. Indien deze middelen niet meer toereikend zijn en nieuwe planontwikkeling toch noodzakelijk wordt geacht zal de Raad hiervoor bij de begrotingsbehandeling dan wel bij

afzonderlijke aanvraag om aanvullende middelen worden gevraagd. Voor kleine ontwikkelingen wordt jaarlijks een krediet opgenomen in de paragraaf grondbeleid en bij de vaststelling van de begroting door de Raad beschikbaar gesteld.

Aan het einde van de Haalbaarheidsfase wordt een (voorlopige) grondexploitatie opgesteld. Deze heeft als belangrijkste functie het aantonen van de financiële haalbaarheid van het project. Bij een verliesgevende grondexploitatie wordt tevens de dekking van dit tekort aangegeven. Hierbij zal ook een krediet bij de Raad aangevraagd worden voor het opstellen van een stedenbouwkundig plan.

Bij de realisatiefase wordt met het stedenbouwkundig plan een bijbehorende grondexploitatie opgesteld en voorgelegd aan de Raad. In de grondexploitatie wordt een afgewogen keuze gemaakt in de toe te passen materialen in relatie tot de onderhoud- en beheerkosten. Na vaststelling wordt voor de exploitatie een BIE (bouwgrond in exploitatie) geopend .

Voor De Zuidlanden is in het verleden een overkoepelende exploitatie door de Raad vastgesteld, waarbij voor de in de toekomst nog in exploitatie te nemen gebieden reeds de haalbaarheid is aangetoond in relatie tot de ontwikkeling van het gehele gebied.

Tijdens de realisatiefase worden delen van een exploitatiegebied overgedragen aan de beheerafdeling (wijkzaken) zodra dat deel woonrijp is gemaakt. Na overdracht wordt het onderhoud in de beheerprogramma's van deze afdeling opgenomen.

4.2. Herziening grondexploitaties (parameters)

Elke grondexploitatie wordt één keer per jaar herzien. Bij de herziening wordt de boekwaarde geactualiseerd, de ramingen worden vergeleken met de werkelijk gemaakte kosten en opbrengsten uit het voorgaande jaar (jaarrekening) en het lopende jaar. Het prijspeil van de grondexploitatie wordt aangepast en eventuele inhoudelijke wijzigingen worden doorgevoerd. Na vaststelling van de jaarrekening is de herziene grondexploitatie het financiële kader voor het project. Belangrijke wijzigingen zullen tussentijds gerapporteerd worden. De herziene exploitaties worden ter vaststelling aan de Raad voorgelegd.

4.3. Afsluiten grondexploitaties

Een grondexploitatie kan worden afgesloten indien de gehele grondexploitatie is afgerond of ingebracht in een ander grondexploitatiecomplex. Ook bestaat de mogelijkheid om te werken met een restplan indien afsluitende werkzaamheden van beperkte waarde zijn voor de grondexploitatie als geheel. Ten aanzien van de Zuidlanden zullen, bij deelgebieden die nagenoeg geheel voltooid zijn, de resterende werkzaamheden worden opgenomen in navolgende deelgebieden. Voor de overige exploitaties zullen de afrondende werkzaamheden worden opgenomen in een restplan.

5 Financiën

5.1 BBV

De bouwgronden in exploitatie (BIE) maken volgens artikel 38 BBV onderdeel uit van de post Voorraden. Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende verwervingskosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de grond en de overige kosten die we rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen toerekenen. In de vervaardigingsprijs wordt ook een deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend, meegenomen. De rente is daarbij gebaseerd op de rente die de gemeente verschuldigd is over het opgenomen vreemd vermogen. Ten behoeve van de opgave van cijfers voor het CBS hanteert de gemeente het principe van een permanente balans, als gevolg waarvan de gemeente de rente over de boekwaarde van de grondexploitatie maandelijks berekent.

5.2 Resultaatsbepaling

Bij de waardering van bouwgrond in exploitatie speelt het verwachte resultaat een essentiële rol. Gerealiseerde verkoopopbrengsten worden als onderdeel van de kostprijs beschouwd en in mindering gebracht op de vervaardigingsprijs. Rekening houdend met nog te verwachten kosten en opbrengsten in de toekomst leidt dit tot een verwachte winst of verwacht verlies. Bij de lopende grondexploitaties wordt voor het merendeel van de exploitaties een verlies voorzien.

5.2.1 Verliesvoorziening

Jaarlijks worden de calculaties van de grondexploitaties bijgesteld. Indien bij de hercalculaties blijkt dat voor een exploitatie een bijstelling van de negatieve uitkomst wordt verwacht, wordt voor deze exploitatie de voorziening aangepast naar de grootte van het verwachtte tekort op basis van contante waarde. De aanpassing van de voorziening komt ten laste dan wel ten gunste van de reserve grondexploitatie. Indien de reserve grondexploitatie niet toereikend is om deze aanpassingen op te vangen zal een beroep worden gedaan op de algemene reserve. Op deze wijze wordt recht gedaan aan het voorzichtigheidsprincipe dat verwachte verliezen direct tot uitdrukking komen in een voorziening. De voorziening wordt als een waarde correctie op de balans in mindering gebracht op de boekwaarde van de betreffende exploitatie.

5.2.2 Tussentijdse winstneming

De “Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken(2019)” van de BBV schrijft voor dat tussentijds winst moet worden genomen indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat en
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht en
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie bepaald)

Winstneming vindt plaats op basis van de POC-methode (percentage-of-completion). Door toepassing van deze methode wordt naar rato van de voortgang van een project tussentijds winst verantwoord. Indien bij een exploitatie de mogelijkheid tot winstneming wordt voorzien wordt dit bij de begroting in de paragraaf grondbeleid aangegeven. Bij de jaarrekening zal de winstneming worden bepaald op basis van de actuele cijfers en eveneens in de paragraaf worden opgenomen. Tussentijdse winstneming wordt toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.

5.3 Risicomanagement en weerstandsvermogen

Bij grondexploitaties lopen we als gemeente risico's. Deze zijn het gevolg van de langdurige looptijd van projecten. Grondexploitaties zijn langdurige processen, die onderhevig zijn aan (financiële) risico's. Bij het opstellen van een plan moeten allerlei aannames worden gedaan en het is maar zeer de vraag of dat goed kan worden geschat. Grondexploitaties kunnen grote nadelige effecten hebben op de begroting of het weerstandsvermogen van de gemeente. Het vooraf bepalen van de financiële risico's is daarom een belangrijk onderdeel in alle fasen van het project.

Om risico's te onderkennen en inzichtelijk te krijgen is actief risicomanagement noodzakelijk. Risicomanagement is het proces van identificeren en beheersen van risico's. Hierbij moet uiteraard altijd rekening worden gehouden met een afweging van kosten en baten. Wanneer de risicokans laag is en de kosten van vermijden of beperken hoog zijn, is het niet interessant om beheersmaatregelen te treffen.

Een systeem van risicomanagement is echter geen eenmalige exercitie. Het in beeld krijgen, monitoren, beheersen en verantwoorden van en over risico's is een steeds terugkerend proces. Bij alle activiteiten in een grondexploitatie zijn telkens weer andere risico's mogelijk, die op verschillende momenten optreden en ieder hun eigen mate van invloed hebben. Risico's in grondexploitaties hangen samen met:

- langjarige looptijd van plannen
- afhankelijkheid van marktomstandigheden, derde partijen en (veranderlijke) wetgeving bij de uitvoering en ontwikkeling
- detaillering van de plannen. De opzet van plannen gaat zowel inhoudelijk als financieel van grof naar fijn. Dit wil zeggen dat de onderbouwing en hardheid van plannen ook steeds duidelijker wordt bij het verstrijken van de looptijd van een plan

Kijkend naar de risicoprofielen kunnen we constateren dat het belangrijk is om periodiek een adequaat inzicht te hebben in de risico's binnen een grondexploitatie. Het gaat hierbij zeker niet alleen om het kwantificeren van de risico's. Door het tussentijds schatten en op de hoogte zijn van de risico's is het mogelijk tijdig bij te sturen. Zowel bij de begroting als bij de jaarrekening worden de risico's bij de diverse exploitaties beoordeeld. De uitkomsten van deze beoordeling wordt verwerkt in de zogenaamde Naris (Risicomanagement software), waarin alle gemeentelijke risico's worden benoemd.

Door de BBV zijn voor grondexploitaties voorschriften gegeven ter beperking van risico's bij projecten die een looptijd hebben die langer is dan 10 jaar. Indien de looptijd van een exploitatie langer is dan 10 jaar dient de Raad daarover bij de vaststelling van de hercalculaties een expliciet besluit te nemen op grond waarvan dit voorschrift wordt afgeweken.

De grondexploitatie van De Zuidlanden heeft een looptijd die over deze grens gaat. In deze grondexploitatie zijn een drietal beheersmaatregelen verwerkt. Ter bepaling van het risicoprofiel van de Zuidlanden wordt jaarlijks een risicoscenario opgesteld. Dit risico moet worden gedekt door het resultaat en de reserve grondexploitatie.

5.4 Weerstandscapaciteit

Om de financiële risico's van grondexploitaties af te dekken is een bepaalde weerstandscapaciteit nodig. De aanwezige weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties wordt gevormd door de reserve grondexploitatie. De gevoeligheidsberekeningen geven een totaal inzicht in de mate van afwijking van het resultaat bij verandering van de parameters in de grondexploitaties.

Met betrekking tot risicomanagement wordt de weerstandscapaciteit als volgt bepaald:

- We stellen jaarlijks onze gevoeligheidsberekeningen op. De resultaten van deze gevoeligheidsberekeningen gebruiken we voor het NARIS model.
- Het NARIS model bepaalt dan de totale weerstandscapaciteit voor risico's

5.5 Reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitaties wordt gebruikt voor:

- Opvangen verliezen grondexploitaties
- Afdracht winsten grondexploitaties
- Ter afdekking van de berekende risico's van grondexploitaties

Bij het opstellen van de jaarrekening wordt het risicoprofiel van het grondbedrijf berekend en de hoogte van de reserve grondexploitaties moet voldoende zijn om dit te kunnen opvangen. Bij een surplus in de reserve wordt dit afgedragen aan de algemene middelen en bij een tekort wordt dit weer aangevuld uit de algemene middelen.

5.6 VPB

Per 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vennootschapsbelasting overheidsondernemingen in werking getreden. Gemeenten worden belastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming in fiscale zin drijven. De resultaten die worden behaald met de door de gemeente gedreven ondernemingen, zijn met ingang van 1 januari 2016 in principe met vennootschapsbelasting belast. Een onderneming is een organisatie van arbeid en kapitaal, die deelneemt aan het economische verkeer en een winststreven heeft. Aan de eerste twee vereisten, organisatie van arbeid en kapitaal en deelname aan het economische verkeer wordt voldaan. De vraag bij grondbedrijven is of ook aan het vereiste van winststreven, ook wel winstoogmerk genoemd, wordt voldaan.

Het Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO) heeft een aantal notities gepubliceerd waarin een handreiking wordt gedaan hoe bij grondexploitaties moet worden getoetst of sprake is van een winstoogmerk, de zogenaamde (post) QuickScan methode. Door middel van het uitvoeren van deze methode wordt een indicatie verkregen van het winstoogmerk van de actieve grondexploitaties.

Gemeente Leeuwarden heeft de (post) QuickScan methode toegepast. Daarbij wordt het standpunt ingenomen dat geen sprake is van een winstoogmerk, zodat geen vennootschapsbelastingplicht ontstaat. Dit standpunt is aan de belastingdienst toegelicht, maar het ingenomen standpunt is (nog) niet door de belastingdienst bevestigd.

Bijlage SNIPPERGROEN

1 Toetsingskader

1.1 Omschrijving snippergroen

Snippergroen ontstaat door verschillende redenen. Dit kan zijn als gevolg van in het verleden uitgevoerde projecten of van veranderde inzichten en/of herinrichtingen van openbaar gebied.

Als een perceel openbaar groen aan particuliere percelen grenst, blijft er steeds druk bestaan vanuit particulieren om delen van dit openbaar groen te kopen of in gebruik te nemen.

Definitie uitgeefbaar snippergroen:

Uitgeefbaar snippergroen is een perceel groen dat geen directe openbare functie heeft. Dat wil zeggen dat het perceel grond geen verkeersgroen, gebruiksgroen of beeldbepalend groen is en/of dat er in het perceel groen geen belangrijke kabels/leidingen en/of rioleringen zitten.

Hieronder volgt een nadere uitwerking van de in de definitie van snippergroen geformuleerde termen.

Verkeersgroen:

Groen gelegen aan wegen met een ontsluitingsfunctie (gebiedsontsluitingsweg), groen gelegen aan wegen met een buurtverzamelingsfunctie (belangrijke erftoegangsweg), groen gelegen aan alle andere erftoegangswegen en groen gelegen aan langzaam verkeersroutes.

Gebruiksgroen:

Groen op en rondom sportvelden, speelterreintjes en trapveldjes en groen met overig recreatief gebruik (vijver, dorpsrand, park, etc.).

Beeldbepalend groen:

Sfeerversterkend c.q. structuurversterkend groen en groen met een afschermende functie.

Snippergroen betreft derhalve reststroken zonder een directe functie. Het verkopen van dergelijke groenstroken aan de direct aangrenzende eigenaar tast de groenstructuur en de belevings- en gebruikswaarde van de omgeving niet aan.

Ook van de percelen die momenteel zijn verhuurd, in gebruik zijn gegeven of ongewenst in gebruik zijn genomen, moet bij beëindiging van de verhuurovereenkomst, dan wel bij het einde van het gebruik worden bepaald of er al dan niet sprake is van snippergroen.

1.2 Criteria uitgifte snippergroen

Om een duidelijk en eenduidig beleid inzake de uitgifte van snippergroen te waarborgen, dient elk verzoek te worden getoetst aan vooraf vastgestelde criteria. Er kan bij de beoordeling van de mogelijkheid en wenselijkheid om tot uitgifte over te gaan gebruik

worden gemaakt van vooraf vastgestelde ‘verkoop- en handhavingstekeningen’. Dit is echter geen vereiste.

Uitgifte snippergroen is alleen mogelijk indien:

a) een strook snippergroen direct grenst aan het eigendom van de aanvrager;

b) de strook snippergroen geen directe openbare functie heeft

c) er geen verkeerskundige bezwaren zijn;

d) er geen belangrijke nutsvoorzieningen/riolering in het betreffende perceel aanwezig zijn;

e) er geen omgevingsbezwaren zijn;

f) er geen onderhoudsbezwaren zijn;

g) er geen stedenbouwkundige bezwaren zijn;

h) er geen bestemmingsplantechnische bezwaren zijn;

i) er geen milieutechnische bezwaren zijn.

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd tot het stellen van nadere regels en kan in voorkomende gevallen, mits voldoende beargumenteerd, afwijken van bovenstaande criteria of kan nieuwe criteria toevoegen.

Ieder verzoek wordt op gelijke wijze getoetst aan het nieuw vastgestelde beleid.

In het verleden verkochte dan wel verhuurde of anderszins uitgegeven percelen die volgens het nieuwe beleid niet (meer) voor uitgifte in aanmerking komen, vormen geen aanleiding om in een vergelijkbare situatie (waarin dus niet wordt voldaan aan de nu gestelde criteria) tot verkoop over te gaan.

1.3 Nadere omschrijving snippergroencriteria

Indien een perceel op basis van de definitie snippergroen wordt aangemerkt als snippergroen, komt het in principe in aanmerking voor verkoop. Er kunnen echter bepaalde feitelijke omstandigheden zijn die verkoop onwenselijk maken. De onder 1.2 genoemde criteria geven hier de kaders voor aan. Hieronder wordt op onderdelen een nadere toelichting op de criteria gegeven.

Verzoeker moet eigenaar zijn van het aangrenzende perceel (criterium sub a)

Snippergroen wordt alleen verkocht aan de eigenaren van een aangrenzend perceel. Er wordt niet verkocht aan huurders.

Snippergroen mag geen directe openbare functie hebben (criterium b)

Denk aan b.v. hondenuitlaatplaatsen, speelveldjes etc.

Verkeerskundige bezwaren (criterium sub c).

Snippergroen wordt niet uitgegeven indien:

- uitgifte leidt tot belemmering van het zicht op de weg of andere verkeerstechnische problemen;

- er parkeervoorzieningen verdwijnen;
- er in de omgeving een hoge parkeerdruk is en er mogelijk nieuwe parkeervoorzieningen aangelegd worden;
- er in de directe omgeving een aanpassing van wegen, voet- en of fietspaden noodzakelijk is.

Aanwezigheid van belangrijke kabels/leidingen en/of riolering (criterium sub d).

Indien zich in, op of onder de groenstrook belangrijke kabels, leidingen of riolering bevindt moet de gemeente beoordelen of een groenstrook voor verkoop in aanmerking komt. Bij verkoop van een groenstrook waarin zich nutsvoorzieningen bevinden wordt deze alleen verkocht onder vestiging van een recht van opstal voor de desbetreffende belanghebbende. De eventueel verbonden kosten (zoals kosten voor vastlegging van de afspraken met de nutsbedrijven, de notariële, fiscale en kadastrale lasten) zijn voor rekening van de koper.

Omgevingsbezwaren (criterium sub e)

Uitgifte van snippergroen mag niet leiden tot een sociaal onveilige situatie. Voor de leefbaarheid van de woonomgeving is een veilig gevoel voor de bewoners van groot belang.

Met name in de donkere periodes van avond en nacht kunnen onoverzichtelijke situaties leiden tot een onveilig gevoel. Indien te verwachten is dat verkoop leidt tot het ontstaan van dergelijke sociaal onveilige locaties, wordt niet tot verkoop overgegaan.

Uitgifte mag geen overlast voor derden (b.v. buren) met zich meebrengen of dat de gerede verwachting bestaat dat overlast voor derden ontstaat.

Een ander belangrijk aspect is een eventuele toekomstige ontwikkeling. Bijvoorbeeld nieuwe bouwlocaties (zowel inbreiding als uitbreiding), een (langzaam) verkeerontsluiting tussen een nieuw te ontwikkelen woonwijk en de bestaande wijk, een toekomstig voetpad of toekomstige parkeerplaatsen. Het spreekt voor zich dat gemeentelijke percelen die nodig zijn voor een toekomstige ontwikkeling niet voor verkoop in aanmerking komen.

Onderhoudsbezwaren (criterium sub f).

Er mag geen snippergroen ontstaan doordat slechts een deel van een bredere groenstrook naast een perceel wordt verkocht. Uitgangspunt is dat uitsluitend tot uitgifte van aaneengesloten groen wordt overgegaan indien het groen is gelegen tussen de particuliere erfgrens en de openbare verharding.

Door uitgifte van snippergroen mag geen nieuw snippergroen of versnippering van openbaar groen ontstaan. Als een groenstrook wordt gekwalificeerd als snippergroen, dient ook gekeken te worden of er eventueel delen openbaar groen resteren. De maatvoering van het resterende openbaar groen is hierbij van belang, omdat te kleine restpercelen kunnen leiden tot een arbeidsintensieve onderhoudssituatie. Deze arbeidsintensivering is te voorkomen door het bepalen van een minimale maatvoering voor de grootte van een vak. Uitgangspunt voor deze maatvoering is dat de beplanting zijn natuurlijke vorm kan ontwikkelen en dat het beheer niet arbeidsintensief wordt. Dit heeft tot gevolg dat een potentiële koper de gehele strook dient aan te kopen of dat de strook in zijn geheel niet wordt verkocht, indien slechts een kleine reststrook overblijft .

Uitgangspunt is dat groenstroken die langs meerdere percelen lopen in één keer worden uitgegeven. Als één of meerdere bewoners geen belangstelling heeft/hebben, wordt aan de hand van de feitelijke situatie bezien of al dan niet verkocht wordt.

Ook van belang is dat niet onderbroken stroken worden verkocht. Bevat een aan te kopen groenstrook een in- of uitrit dan dient de gehele strook dus inclusief de in-/uitrit te worden verkocht. Per geval dient dit te worden bekeken.

Aanliggende sloten of groenvoorzieningen moeten bereikbaar voor onderhoud en beheer blijven. Er mag door uitgifte geen situatie ontstaan waardoor niet of onder zeer moeilijke omstandigheden onderhoud gepleegd kan worden.

Indien er monumentale of beschermwaardige bomen op de groenstrook staan of binnen een bepaalde afstand van de groenstrook (afhankelijk van de kroonprojectie van de boom) kan het verzoek om aankoop afgewezen. De kroonprojectie is de zone waarbinnen zich de meeste wortels bevinden van de desbetreffende boom.

Stedenbouwkundige bezwaren (criterium sub g)

Snippergroen wordt niet uitgegeven wanneer er sprake is van beeldbepalend groen of wanneer de beplanting een wezenlijk onderdeel vormt van een gezichtsbepalend totaal-groenplan.

Groen rondom sportvelden, speelterreintjes en trapveldjes of ander recreatief gebruik (vijver, dorpsrand, park…etc.) wordt niet uitgegeven.

Indien er sprake is van groen gelegen aan wegen met een ontsluitingsfunctie of aan belangrijke toegangswegen tot de wijken wordt niet tot uitgifte van de groenstrook overgegaan.

Bestemmingsplantechnische bezwaren (criterium sub h)

Snippergroen, zoals omschreven in paragraaf 1.1, krijgt in een bestemmingsplan meestal de bestemming ‘verkeer’ of ‘verkeer – verblijf’. Dit maakt aanpassingen van het openbaar gebied mogelijk. Indien er in een buurt de openbare ruimte aangepast wordt (voor bijvoorbeeld het optimaliseren van het aantal parkeerplaatsen of het verplaatsen van een klein plantsoen) kan dit juridisch-planologisch gezien. Het bestemmingsplan vormt hierin geen beperking.

Alleen structuurbepalend groen krijgt de bestemming ‘groen’.

Uitgifte moet in principe passen binnen het geldende bestemmingsplan. Per verzoek moet worden bezien of een herziening van het bestemmingsplan na verkoop wenselijk is.

Milieutechnische bezwaren (criterium sub h).

Uitgifte is alleen mogelijk indien er geen vermoeden van (ernstige) vervuiling is en/of er geen hoge saneringskosten aan de uitgifte of het toekomstige gebruik van het perceel verbonden zijn.

2 Vormen van uitgifte

2.1 Algemene uitgangspunten

Bij de uitgifte van gemeentelijke groenstroken gelden de volgende algemene uitgangspunten. Voor nieuwe situaties geldt:

* niks voor niks

* alle gebruik wordt vastgelegd

* er wordt gehandhaafd; legaliseren heeft de voorkeur

* we werken met heldere uitgiftecriteria

2.2 Huurovereenkomst

De bestaande huurovereenkomsten van reststroken worden omgezet in verkoop, voor zover de nieuwe snippergroencriteria de verkoop niet in de weg staan. Wanneer de huidige gebruiker niet wil kopen, wordt de bestaande ingebruikgeving omgezet in een huurovereenkomst (met uitsterfconstructie). Een nieuwe bewoner/eigenaar kan geen huurovereenkomst meer afsluiten.

Wanneer het betreffende perceel op basis van de toetsing aan de criteria als genoemd onder paragraaf 1.2. niet wordt aangemerkt als uit te geven snippergroen of wanneer de nieuwe bewoner/eigenaar het betreffende perceel niet wenst te kopen indien het wel voldoet aan de criteria dan wordt het gebruik van het perceel beëindigd en door de gemeente terug in onderhoud genomen.

Bij beëindiging van de huursituatie of gebruikssituatie moet de grond weer worden teruggebracht in de originele staat, dat wil zeggen dat de grond openbaar moet worden ingericht, meer specifiek dat het perceel vrij van hekwerken, palen, tegels en/of andere bebouwing en vrij van door huurder/gebruiker aangebrachte beplantingen (voor zover de verwijdering van bomen niet onderhevig is aan een kapvergunning) moet worden opgeleverd.

2.3 Legalisering (ongewenst) gebruik

Uitgangspunt is dat ongewenst in gebruik genomen gronden worden teruggevorderd. Mocht de grond volgens de uitgifte criteria te koop zijn dan ontvangt de eigenaar een koopaanbieding. Als de grond niet voldoet aan de uitgifte criteria of de eigenaar reageert niet op de koopaanbieding dan wordt er een handhavingsprocedure gestart.

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	904
Extern Zaak ID	Z221745-2020
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 oktober 2020
Agendapunt	5.3
Omschrijving	Notitie Vastgoed 2020
Eigenaar	Lindeboom, Lolke
Portefeuillehouder	Hein de Haan

Bijlagen
Notitie Vastgoed 25-08-2020 gew 01-09-2020.docx
Raadsvoorstel Notitie Vastgoed 2020(2).docx
Bijlage 1 Overzicht vastgoed 25-08-2020 gew 01-10-2020.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	1 september 2020
Politieke Dialoog Oranjezaal	30 september 2020
Besluitvorming (raad)	**7 oktober 2020**

Toelichting

Het college heeft besloten de notitie Vastgoed 2020 ter vaststelling aan te bieden aan de gemeenteraad. Het duurzaam, toekomstbestendig maken en circulaire systematiek van materiaalgebruik bij het gemeentelijk vastgoed zijn hierbij speerpunten. De gemeentelijke vastgoedportefeuille omvat panden die behoren tot de kernportefeuille behoren maar ook panden die, al dan niet onder voorwaarden, afgestoten kunnen worden. Het uiteindelijke doel is om een financieel gezonde portefeuille te behouden. Naast de maatschappelijke waarde van het vastgoed wordt ook de bedrijfseconomische waarde beoordeeld. Daarom zal bij panden die een positief exploitatieresultaat genereren een afweging gemaakt moeten worden of de verkoop past binnen de portefeuille als geheel.

Voorgesteld besluit

de Nota Vastgoed 2020 is vastgesteld;

Besluit

De gemeenteraad stelt de Nota Vastgoed 2020 vast

Gemeente Leeuwarden

Zaaknummer Z221745-2020

Notitie Vastgoed
1 september 2020(2)

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE 2

INLEIDING 3

1. UITGANGSPUNTEN VASTGOEDBELEID GEMEENTE LEEUWARDEN 4
- 1.1. INLEIDING 4
- 1.2. KERNTAKEN AFDELING VASTGOED 4
- 1.3. ONDERHOUDSSYSTEMATIEK 6
- 1.4. HUUROVEREENKOMSTEN 6
- 1.5. BEST VALUE AANPAK 7
- 1.6. UITWERKEN VASTGOED-REGIE-ORGANISATIE 7

2. VASTGOEDPORTEFEUILLE GEMEENTE LEEUWARDEN 8
- 2.1. INLEIDING 8
- 2.2 AFSTOTEN VAN PANDEN; STRATEGISCHE AFWEGING 9
- 2.3 UITWERKING CATEGORIEEN OP BASIS VAN UITGANGSPUNTEN 10
- 2.4 FINANCIEEL SYSTEMATIEK; HERONTWIKKELINGSFONDS 11
- 2.5 OPTIMALISATIE CONTRACTBEHEER 11
- 2.6 VERDUURZAMINGSPROGRAMMA VASTGOED 12
- 2.7 DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMST (DVO) BV SPORT 14

INLEIDING

Deze notitie is een update van de Notitie Vastgoed van oktober 2015, die in 2016 door uw raad is vastgesteld.

In het collegeprogramma 2018 - 2021 neemt het gemeentelijke vastgoedbeleid een belangrijke plaats in. Met name duurzaam, toekomstbestendig maken en circulaire systematiek van materiaalgebruik bij het gemeentelijk vastgoed zijn als speerpunten in het collegeprogramma benoemd. Daarnaast vormen de financiële taakstellingen die gelegd zijn op het gemeentelijk vastgoed een belangrijke aanleiding om kritisch naar het gemeentelijk vastgoed in al zijn facetten te kijken. Het gaat hierbij om de keuze tussen het wel of niet in eigendom houden van het gemeentelijk vastgoed, de verduurzaming van het vastgoed en de organisatorische aspecten die met vastgoed samenhangen.

De gemeente Leeuwarden heeft een diversiteit aan onroerend goed in eigendom, gebruik en beheer. Dit geheel aan onroerende zaken wordt het gemeentelijk vastgoed genoemd. De gemeente heeft ongeveer 125 panden in bezit. Vastgoedbezit en -gebruik is geen gemeentelijk doel op zich. Gemeenten hebben slechts een beperkte wettelijke taak op het gebied van vastgoed.

Het bezit van vastgoed dient ter ondersteuning van andere gemeentelijke doelstellingen; bijvoorbeeld waar het gaat om het mogelijk maken van ontwikkelingen. Daarnaast is het uit maatschappelijk oogpunt wenselijk dat de gemeente eigenaar is (en blijft) van vastgoed.

Het kritisch omgaan met vastgoed is ook in lijn met landelijke ontwikkelingen. In het kader van een terugtredende overheid hebben we in de Notitie Vastgoed, die in 2016 door uw raad is vastgesteld, onze positie op het gebied van vastgoed heroverwogen. Ook bij organisaties, zoals woningbouwcorporaties en zorgaanbieders, is sprake van een veranderende houding ten aanzien van (maatschappelijk) vastgoed. Daarnaast is vastgoed ook meermaals een onderwerp in uw raad geweest. Deze herziende notitie Vastgoed is bedoeld om de uitgangspunten ten aanzien van het vastgoedbezit, volgen collegeprogramma in het kader van verduurzaming, het beheer, de verkoop, de verwerving van vastgoed opnieuw door te lichten en vast te leggen.

De volgende concrete doelen worden met deze notitie beoogd:

- *Rol en professionalisering van de gemeentelijke afdeling Vastgoed en afstemming op het takenpakket.*
- *Afweging tussen uitvoering in eigen beheer en uitbesteding van vastgoedtaken (Best Value aanpak)*
- *Dienstverlening overeenkomst met BV Sport*
- *Regie voerende taak van cluster Vastgoed*
- *Programmaplan verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen.*
- *Randvoorwaarden en uitgangspunten ten aanzien van de verkoop van niet-strategisch gemeentelijk vastgoed, opnieuw vaststellen*

1. UITGANGSPUNTEN VASTGOEDBELEID GEMEENTE LEEUWARDEN

1.1 Inleiding

In 2013 is besloten het vastgoedbeheer van alle panden te centraliseren. Dit levert meer mogelijkheden op met vastgoed de gewenste maatschappelijke opgaven in de gemeente te sturen. Centralisering zorgt ook voor een goede afstemming tussen gebouw en gebruiker en optimaal gebruik van samenwerkingsmogelijkheden bij het beheer en de exploitatie van het vastgoed. Dat is in het belang van de gebruikers, de huurders en van de gemeente als geheel. Er is een duidelijke scheiding aangebracht tussen het beleid (vraagkant) en beheer (aanbodkant). Vastgoed is een middel om beleidsdoelen te realiseren.

Vastgoedbeheer is een vak dat vraagt om een professionele aansturing en kennis van zaken. Naast de verantwoordelijkheid voor de instandhouding is het van belang dat de afdeling Vastgoed een duidelijke inbreng heeft bij de realisatie van nieuwbouw. De beheercomponent dient nadrukkelijk bij de bouw meegenomen te worden. Drie recente projecten; Elfstedenhal, Neushoorn en Parkeergarage Revius zijn hier goede voorbeelden van.

De doelstelling van cluster Vastgoed is : “het afstemmen van vraag en aanbod op een zodanige wijze dat de gemeentelijke doelstellingen worden gerealiseerd met een minimale inzet van middelen”. Dit is alleen haalbaar wanneer er sprake is van centraal overzicht en centrale aansturing van het vastgoedbeheer. Op deze wijze kan goede afstemming plaatsvinden tussen gebouw en gebruiker en kan optimaal gebruik worden gemaakt van de eventuele samenwerkingsmogelijkheden van de verschillende gebruikers. Hierdoor kan beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk worden gebruikt en leegstand van ruimtes zoveel mogelijk worden voorkomen.

De cluster Vastgoed is adviserend en faciliterend. De beleidsverantwoordelijke afdelingen bepalen de behoefte, stellen de eisen en zorgen voor voldoende budget. Het uiteindelijke doel is met vastgoed het primaire proces optimaal te ondersteunen.

De cluster Vastgoed is geen commerciële belegger. Er is in principe geen sprake van een winstoogmerk. Uitgangspunt is dat de werkelijke kosten van een gebouw worden doorbelast aan de gebruikers. Dat wil zeggen dat de uitgaven (beheerkosten, exploitatiekosten, kapitaallasten en organisatiekosten) worden gedekt door de huurinkomsten. Wanneer gemeentelijk vastgoed wordt verhuurd aan commercieel opererende partijen, worden marktconforme huurtarieven gehanteerd.

1.2. Kerntaken cluster Vastgoed

De cluster Vastgoed is onderdeel van het Fysiek Domein; team Gebiedszaken. Cluster Vastgoed is al geruime tijd op weg zich meer en meer te professionaliseren. Zo worden de activiteiten binnen de cluster verschoven van technisch beheer, naar tactisch - en regie-voerend beheer.
Cluster Vastgoed, met circa 8 fte heeft twee kerntaken:

- Vastgoedbeheer bestaande uit portfoliomanagement, administratief beheer, verhuur- en huurprijsbeleid en werken met prestatieovereenkomsten technisch beheer;
- Begeleiden en realiseren van nieuwbouw en verbouw/renovatie, ofwel bouwprojectmanagement, veelal aansturen via externe inhuur van specialisten.

Vastgoedbeheer is verantwoordelijk voor de vastgoedexploitatie van de objecten in de gemeentelijke vastgoedportefeuille met hierbij drie deeltaken:

- Portefeuillemanagement
  -Strategisch portefeuillebeheer, ofwel op korte en lange termijn garanderen van kwantitatief en kwalitatief voldoende vastgoed door relaties te leggen tussen vraag (verantwoordelijkheid beleidsafdelingen) en aanbod;
  -Risicomanagement;
  -Verzorgen van managementinformatie;
  -Zorgdragen voor inzicht in klantenwensen en klanttevredenheid;
  -Voorbereiding tot besluitvorming over aan- en verkoop;
  -Afstoten, huren en renoveren;
  -Opstellen van contracten, zoals huur- en pachtcontracten;
  -Beschikbaarheid van betrouwbare en bruikbare contractgegevens en huurprijsbepalingen en –berekeningen;
  -Kwaliteit van de adviezen voor het bestuur en de uitvoering van vastgoedbeheertaken.
  -Vastgoedbeleidsontwikkeling en (strategisch) vastgoedbeleid;
  -Vakinhoudelijke adviezen aan andere afdelingen binnen de gemeente en vakinhoudelijk gesprekspartner voor aan de gemeente gerelateerde ondernemingen, zoals BV Sport en Parkeergarages Leeuwarden.
  -Aanspreekpunt voor vragen van burgers en externe organisaties met betrekking tot vastgoedvragen
- Technisch beheer
  -Technische objectenkennis;
  -Realisatie van het vastgestelde meerjaren onderhoudsplan(MJOP) en toetsing van het MJOP;
  -Advisering meerjaren beheer- en onderhoudsprogramma's;
  -Uitbesteding van technisch onderhoudsbeheer
  -Advisering t.a.v. allerhande vastgoedvraagstukken en vastgoedbeleid;
  -Regie calamiteitenbeheer via uitbesteding aan contractpartners.
- Administratief Beheer
  -Sluitende financiële administratie op objectniveau;
  -Berekenen en aandragen van gegevens voor de gemeentelijke jaarrekening en begrotingen;
  -Vervaardigen van huurprijsberekeningen;
  -Leveren van een bijdrage aan een actuele en betrouwbare financiële administratie van de vastgoedportefeuille en risicomanagement van de portefeuille;
  -Zorgdragen voor een juiste verwerking van opdrachten (intake, uitvoering en afsluiting) en juiste facturering;
  -Contractbeheer, aanbesteden en inkoop;
  -Informatie en applicatiebeheer vastgoedinformatiesysteem.

Bouwprojectmanagement is verantwoordelijk voor**:**

-Realiseren van het vooraf met de opdrachtgevende beleidsafdeling overeengekomen projectresultaat (nieuwbouw, verbouw, kleine projecten, renovaties, upgrading en onderhoud) binnen de vastgestelde randvoorwaarden;
-Voeren van het bouwprojectmanagement door gefaseerd projectmatig werken en met sturing op proces, inhoud en financiën oftewel de aspecten GOTICK (Geld, Organisatie, Tijd, Informatie, Communicatie en Kwaliteit) veelal via externe inhuur van specialisten;
-Advisering over toekomstige exploitatie en haalbaarheid van nieuwbouw;
-Sturing en gebruik van materialen en constructies te behoeve van goed onderhoudsbeheer.

1.3. Onderhoudssystematiek
Het regulier onderhoud, zowel kleinschalig als grootschalig, wordt uitgevoerd op basis van meerjaren onderhoudsplanningen, gebaseerd op gebouwinspecties volgens de NEN 2767 systematiek. De NEN 2767 kent 6 conditieniveaus, waarbij conditie 1 staat voor “nieuwbouwstaat” en conditie 6 voor “zeer slecht” (rest alleen nog sloop/vervanging). Gemiddeld gezien wordt niveau 3 nagestreefd. De hierbij behorende beschrijving is “redelijk”. Door niveau 3 na te streven bereik je met efficiënte, beperkte inzet van middelen (de juiste onderhoudsmaatregel op het juiste moment) een redelijk en doelmatig resultaat.
De gebouwinspecties vinden gedurende het hele jaar plaats en worden periodiek (eens per drie jaar) herhaald, zodat de onderhoudsbehoefte van de objecten wordt gecontroleerd en de meerjarenplanning kan worden geactualiseerd. De verzamelde gegevens zijn ingevoerd in het beheersysteem, van waaruit meerjaren onderhoudsprogramma’s (MJOP’s) worden gegenereerd. Een MJOP is een hulpmiddel voor het bepalen van het uitvoeringsprogramma van het betreffende dienstjaar.

1.4 Huurovereenkomsten
Het overgrote deel van de huurovereenkomsten is overeenkomstig het model van de Raad van Onroerende Zaken (ROZ) opgesteld. Uitzondering hierop zijn bijvoorbeeld de buurt- en dorpshuizen waar gebruiksovereenkomsten met de besturen zijn gesloten. In die overeenkomsten wordt de beheerverantwoordelijkheid (het uitvoeren van zowel het klein- als het groot onderhoud) bij de verschillende verenigingen neergelegd. De verenigingen zijn, mede daardoor, een symbolische huur verschuldigd aan Vastgoed.
Aangezien in de praktijk bleek dat deze verdeling van verantwoordelijkheden voor de, door vrijwilligers gerunde, verenigingen te hoog gegrepen is, is een groot deel van de beheeractiviteiten weer onder de verantwoordelijkheid van Vastgoed gebracht, waardoor de verschillende onderkomens technisch gezien overeind zijn gebleven. De symbolische huur is daarbij overigens gehandhaafd.

Ten aanzien van de huurprijs die in rekening wordt gebracht gaat het in hoofdlijn om twee categorieën.
- Er geldt een ***kostprijsdekkende huur*** voor de huisvesting van gemeentelijke sectoren en maatschappelijke organisaties die passen binnen de vastgestelde beleidsdoelen van de gemeente één door de gemeente financieel worden ondersteund (d.m.v. subsidie) voor deze activiteiten.

Sociaal culturele instellingen ontvangen subsidies vanuit het Sociale Domein ter dekking van deze huurkosten (voorbeelden de Harmonie, Neushoorn en het Keramiekmuseum). Door een kostprijsdekkende huur te hanteren wordt subsidiëring via lagere huurprijzen door de vastgoedafdeling voorkomen en ontstaat er transparantie.

Huurders, die niet binnen deze doelgroep vallen, betalen een **marktconforme, commerciële huur**. De hoogte van die huursom is afhankelijk van een aantal zaken (wat wordt gehuurd, wat is de kwaliteit daarvan, welke beheerzaken pakt de huurder zelf op etc.), maar zal steeds minimaal kostendekkend zijn.

1.5 Best Value Aanpak

De gemeente Leeuwarden en Heijmans Utiliteit hebben de afgelopen periode een contract afgesloten voor bouwkundig - en technisch onderhoud van een aantal gemeentelijke gebouwen. Vanaf 1 januari 2020 verzorgt de contractpartner voor tenminste 10 jaar het bouwkundig en technisch onderhoud voor 14 gebouwen, waaronder het Gemeentehuis, HCL, Stadhuis, Stadstoezicht en ook Princessenhof en de Oldehove. De cluster Vastgoed heeft bij haar verdere professionalisering gekozen voor de Best Value Aanpak, waardoor een lange duurzame relatie mogelijk is. De Best Value Aanpak betekent een andere voorbereiding en uitvoering van het contract waarbij het herkennen en benutten van expertise centraal staat. De aanpak heeft opgeleverd dat de contractpartner de komende 10 jaar op proactieve wijze verantwoordelijk is voor zowel het preventieve en correctieve onderhoud als voor alle benodigde vervangingen. Doordat de contractpartner zorgt voor duidelijke management-informatie, wordt de cluster Vastgoed in staat gesteld haar regierol goed in te vullen. Daarnaast draagt de contractpartner op concrete wijze bij aan strategische en organisatorische doelen van de gemeente. Denk daarbij aan verduurzaming door een energiereductie van minimaal 10% bij 1 van de panden en een jaarlijkse reductie van de Total Cost of Ownership van 2,5%.

1.6 Uitwerken Vastgoed Regie-organisatie

Eind 2019 is cluster Vastgoed gestart met het verbeterplan “Vastgoed Regieorganisatie”. Het verbeterplan formuleert de visie, missie en doestellingen ter borging van deze nieuwe aanpak.
Het is de bedoeling cluster Vastgoed te laten functioneren als een regie-organisatie. Deze structuur en manier van werken past goed bij een transparante, flexibele en resultaatgerichte overheid.
In het kort betekent dit: niet alles zelf meer doen, maar gebruik maken van de kennis en vaardigheden van marktpartijen om met name het operationele werk uit te voeren. Tegelijkertijd investeren we in zaken zoals: basis op orde en duurzaamheid.
Daarmee investeren we ook in de nieuwe rol van de medewerkers van cluster Vastgoed.
Uiteindelijk wordt er een goede basis gelegd voor een cluster dat kan inspelen op de ambities van de gemeente en de ontwikkelingen in de omgeving en van de markt.
De verbeteringen moeten er tevens toe leiden dat het cluster Vastgoed in control is en grip heeft op de pijlers prestaties, risicobeheersing en kosten.
De verwachting is dat eind 2020/begin 2021 dit verbeterplan kan worden geïmplementeerd.

VASTGOEDPORTEFEUILLE GEMEENTE LEEUWARDEN

2.1 Inleiding

De gemeentelijke vastgoedportefeuille bestaat uit circa 125 panden. Daarnaast is de gemeente eigenaar van een aantal gemalen en was- en kleedruimtes en ca 125 kunstwerken in de openbare ruimte. In deze notitie zal met name worden ingezoomd op de vastgoedportefeuille.

In het collegeprogramma is duurzaamheid en een toekomstbestendige samenleving een speerpunt. Beiden hebben ook betrekking op het gemeentelijk vastgoed. Hierbij valt te denken aan het verduurzamen van het vastgoed, werken in een circulaire economie, energiebesparing en duurzame energieopwekking bij de gemeentelijke panden welke vallen onder de categorie 1, 2 en 3.
Panden die vallen onder de categorie 4 (verkoop) vallen hier niet onder.

Zoals genoemd kunnen de gemeentelijke panden in vier hoofdcategorieën worden ingedeeld:

A. Gemeentelijke huisvesting (6)
B. Maatschappelijk Vastgoed; Sociaal Cultureel en Buurthuizen (57)
C. Sporthallen/zwembaden (11)
D. Gymzalen (29)
E. Woningen (13)
F. Overige panden (23)

In de bijlage is een totaaloverzicht van deze panden opgenomen. Het overgrote deel bestaat uit maatschappelijk vastgoed. Hieronder zal per categorie worden aangegeven welke panden het betreft.

A. Gemeentelijke huisvesting

Het gaat hier om 4 panden in de binnenstad die dienen voor de huisvesting van de gemeentelijke organisatie en het bestuur. Het betreft het Gemeentehuis, Stadhuis, Historisch Centrum Leeuwarden en de huisvesting voor Stadstoezicht. Daarnaast heeft de gemeente nog een locatie voor de Buitendienst, zowel in Grou als in Stiens.

B. Maatschappelijk vastgoed

Het betreft hier panden en accommodaties ten behoeve van kunst, cultuur, sport en sociaal-maatschappelijke voorzieningen. Tot deze categorie behoren de 20 buurt- en dorpshuizen en de 2 multifunctionele centra (Vrijheidswijk en Heechterp-Schieringen) Verder heeft de gemeente een groot aantal sportvoorzieningen in bezit. Onder de categorie maatschappelijk vastgoed vallen ook objecten zoals de Oldehove, de Pier Pandertempel en –museum en de panden die in gebruik zijn bij het Princessehof. Verder kunnen hier culturele instellingen genoemd worden zoals De Harmonie, Neushoorn en Zalen Schaaf. In de binnenstad zijn daarnaast twee panden in gebruik als atelierruimte in combinatie met wonen te vinden (Haniahof en Atelier nr. 9a)
Ook kunnen onder deze categorie Brûsplak CT 48 en de Westerkerk worden genoemd. Deze twee panden worden ontwikkeld als Broedplaats voor (aankomende en gevestigde)kunstenaars. In de nog op te stellen Uitvoeringsnota Broedplaatsen wordt dit nader meegenomen.

C. Sporthallen/Zwembaden

De gemeente telt 1 IJshal en 6 sporthallen, waarvan 1 in Stiens (It Gryn) en 1 in Grou (De Twine). De oude sporthal aan de Van Loonstraat is inmiddels buiten gebruik gesteld en is vervangen door een nieuwe sporthal aan de Middelzeelaan. Deze sporthal is voorlopig geen gemeentelijk eigendom.
Sinds de herindeling met de gemeente Leeuwarderadeel heeft de gemeente 3 zwemlocaties in bezit: Kalverdijkje, de Blauwe Golf en It Gryn in Stiens.

D. Gymzalen

De 28 gymzalen zijn voor het grootste deel onderdeel van onderwijs/-locaties. Buiten de schooltijden worden deze gymzalen verhuurd door BV Sport aan (sport)verenigingen.

E. Woningen

In totaal heeft de gemeente 14 woningen/boerderijen in bezit. Dit zijn panden uit de erfenis van het voormalig gemeentelijk woningbedrijf. Daarnaast bestaat dit uit woningen die zijn verworven in het kader van een boven-schikkende strategische ontwikkeling (met name bij De Zuidlanden).

F. Overig (commercieel) vastgoed

Tot deze categorie zijn de panden te rekenen die worden verhuurd als bedrijfspanden, kantoorpanden, horeca en voor ander commercieel gebruik. Voorbeelden hiervan zijn de Watercampus met daarbij ook de Johannes de Doperkerk, Zorgcentrum Techum, de objecten uit het voormalige Ontwikkelbedrijf Leeuwarden (OBL) maar ook de parkeergarages. Ook objecten als lijkenhuisjes, kiosken, een ponthuisje, boksscholen, molens en c. 125 kunstobjecten in de openbare ruimte vallen onder deze categorie.

2.2. Afstoten van panden; strategische afweging

Gemeentelijk vastgoed heeft zowel een bedrijfseconomische waarde als een maatschappelijke waarde. Daarnaast kan er ook nog sprake zijn van een strategische (grond)waarde. Op basis van wettelijk verplichte taken, hoeft de gemeente geen panden in eigendom te hebben.

Afstoten van panden heeft drie financiële effecten:

- Allereerst is het de vraag of er sprake is van een incidentele boekwinst bij verkoop. Dit is het geval wanneer de verkoopprijs groter is dan de boekwaarde van het object.
-Verkoop van panden die een positief exploitatieresultaat generen door hogere opbrengsten uit huurinkomsten ten opzichte van de jaarlijkse onderhouds- en beheerkosten leiden bij verkoop tot een exploitatienadeel.
-Het derde financiële aspect betreft het structurele effect op de gemeentelijke begroting en daarbij de vraag of een verkoop bijdraagt aan de rendement-taakstelling. Dit treedt op wanneer de huidige lasten van een pand groter zijn dan de huurinkomsten.

De verkoop van panden en dan met name de panden die een positief exploitatieresultaat genereren door hogere opbrengsten uit huurinkomsten ten opzichte van de jaarlijkse onderhouds- en beheerkosten zal per geval beoordeeld worden. Indien verkoop aan de orde komt zal een afweging worden gemaakt of verkoop past binnen de vastgoedportefeuille als geheel alsmede de gemeentelijke strategische en financiële beleidskaders.

De vastgoedportefeuille wordt gewaardeerd met gebruikmaking van de volgende uitgangspunten :

- Strategische waarde

Objecten met een strategische waarde zijn objecten die vanuit historisch perspectief een toegevoegde waarde hebben of nodig zijn bij de bedrijfsvoering van de gemeente en ter ondersteuning dienen van de gemeentelijke organisatie;

- Functionele waarde

Uitgangspunt is dat de objecten een positieve functionele waarde hebben (de gebouwen in gebruik bij de gemeente, de monumenten, de buurt- en dorpshuizen, de culturele objecten, de sportobjecten) ;

- Financiële waarde

Objecten met een positieve financiële waardering. De huurinkomsten zijn minimaal gelijk aan de exploitatiekosten.

2.3. UITWERKING CATEGORIEEN OP BASIS VAN UITGANGSPUNTEN

Om enerzijds te komen tot een compactere kernportefeuille en het behalen van bezuinigingsdoelstellingen, en anderzijds een portefeuille te behouden waarmee strategische en maatschappelijk doelstellingen gerealiseerd kunnen worden, verdelen we de portefeuille in 4 categorieën:

- **Categorie 1**: objecten die we willen behouden of waar we om redenen niet vanaf kunnen;
- **Categorie 2**: objecten die we willen behouden omdat ze een belangrijke maatschappelijke meerwaarde hebben maar waarvan we het beheer en exploitatie op afstand kunnen of willen zetten of al gezet hebben;
- **Categorie 3**; objecten met een grote strategische waarde, waarbij het eventueel afstoten van deze panden vooraf aan de raad zal worden voorgelegd;
- **Categorie 4**: objecten die we willen afstoten, op korte termijn dan wel als de tijd daar rijp voor is.

Categorie 1; de kernportefeuille

Voor objecten met een strategische waarde geldt dat ze tot de kernportefeuille van de gemeente worden gerekend en in principe niet voor afstoting in aanmerking komen. Hieronder wordt bijvoorbeeld de Oldehove, De Waag en de gemeentelijke huisvesting geschaard. Overeenkomstig de door de raad aangenomen motie d.d.12-09-2016 zijn De Synagoge, het Stadhouderlijk Hof en het Princessehof/Keramiekmuseum toegevoegd aan deze categorie 1. Op basis van bovenstaande categorisering worden 16 panden hiertoe gerekend (Zie bijlage).

Categorie 2; panden met maatschappelijke waarde

In deze categorie zitten met name de panden met een grote maatschappelijke waarde zoals buurthuizen en sportvoorzieningen maar ook de parkeergarages. Voor de buurthuizen geldt dat ze de gemeente per saldo geld kosten omdat er geen huurinkomsten zijn maar wel kosten. Deze financiële prikkel zorgt er ook voor dat er actief wordt gekeken naar mogelijkheden om beheertaken zoveel mogelijk bij de buurthuizen zelf onder te brengen. Afstoten van buurthuizen is op incidentele basis ook een optie. Voor een groot aantal sportvoorzieningen geldt dat de BV Sport het gebruikersbeheer uitvoert.

In het hoofdstuk over Dienstverleningsovereenkomst gemeente - BV Sport zal verder worden ingegaan op vergaande uitbesteding van beheertaken in relatie tot de BV Sport op dit terrein.

Categorie 3; Panden met een bijzondere cultuurhistorische en/of maatschappelijke waarde

Een aantal panden in onze portefeuille komt in principe op basis van de categorisering in aanmerking voor afstoten maar hebben een dusdanige bijzondere status dat bij mogelijke verkoop van deze panden de Raad vooraf wordt gevraagd om hun zienswijze. De panden die dit betreft zijn:

- Zalen Schaaf
- Westerkerk
- De Harmonie
- Keramiekmuseum
- Neushoorn
- Brûsplak CT 48
- Haniahof
- Atelier Sint Anthonystraat
- Schouwburg Harmonie

De procedure die hierbij wordt gevolgd heeft paralellen met de procedure bij strategische aankopen. Indien het college één van deze panden wil verkopen, dan zal voorafgaand aan een definitief besluit bij de raad worden verkend of hier draagvlak voor is.

Categorie 4; afstoten wenselijk
Op basis van bovenstaande categorisering komen er in principe totaal ca. 48 panden/objecten aanmerking voor afstoting. Dit betreft in ieder geval de woningen die nu nog in bezit zijn van de gemeente. In een groot aantal gevallen liggen hier wel huurcontracten onder wat afstoten enigszins bemoeilijkt wanneer de huidige huurder hier geen belangstelling voor heeft. Op basis van de totale lijst is het de verwachting dat hiermee een aanzienlijke incidentele boekwinst kan worden bereikt in de komende vier jaar. Echter zoals omschreven onder punt 2.2. zal bij verkoop van panden die een positief exploitatieresultaat generen door hogere opbrengsten uit huurinkomsten ten opzichte van de jaarlijkse onderhouds- en beheerkosten zal dit per geval beoordeeld worden en zal een afweging worden gemaakt of verkoop past binnen de vastgoedportefeuille als geheel. Indien om strategische- , economische- of beleidsmatige redenen het belang van verkoop bepalend is, dienen de effecten van verkoop die leiden tot een structureel tekort op de exploitatie meegenomen te worden in de onontkoombare tegenvallers bij de bepaling van de Uitzettingen en Inkrimpingen binnen toekomstige begrotingen. Het incidentele verkoopresultaat wordt in deze specifieke gevallen toegevoegd aan de Algemene Reserve en dus niet aan het Herontwikkelingsfonds.

2.4. Financiële systematiek; Herontwikkelingsfonds (Reserve Vastgoed)
Financiële systematiek; het financiële resultaat van de verkoop (boekwinst of boekverlies) wordt verrekend met het Herontwikkelingsfonds (Reserve Vastgoed) Primaire doel van dit fonds is om de vastgoedportefeuille te optimaliseren; zowel financieel als inhoudelijk.

Financieel
Het fonds kan ten eerste worden ingezet om het financiële rendement van de panden te verbeteren. Middelen uit het fonds kunnen worden ingezet om de boekwaarde van de panden te verminderen (zogenaamde balansverkorting/sanering). Door het verlagen van de boekwaarde worden de kapitaallasten lager waardoor de vastgoedexploitatie verbeterd. Uiteraard moet dit binnen de kaders van de BBV-regelgeving passen.

Kwalitatieve aanpak panden
Daarnaast kan het fonds worden ingezet om de panden inhoudelijk aan te pakken, bijvoorbeeld om een versnelling aan te brengen in de verduurzaming van panden of waar nodig achterstallig onderhoud weg te werken. Hierdoor verbetert de marktwaarde van de vastgoedportefeuille.

Andere aspecten om het rendement te verhogen
Twee belangrijke mogelijkheden om het rendement van de vastgoedportefeuille te verhogen zijn enerzijds het uitbesteden van taken met als uitgangspunt dat derden het efficiënter en daarmee goedkoper kunnen (o.a. door meer massa) en anderzijds het verduurzamen van vastgoed wat naast het maatschappelijk effect van verduurzaming vaak ook een positief financieel effect heeft. Deze twee aspecten zullen in het volgende hoofdstuk worden uitgewerkt.
Hier zullen nog kort een tweetal andere mogelijkheden worden toegelicht.

2.5. Optimalisatie contractbeheer
Het technisch beleid omvat alle onderhoudsactiviteiten gericht op technische instandhouding van het gebouw. Bij het onderhoud van gebouwen worden de volgende typen instandhoudingsonderhoud onderscheiden waar contracten voor worden afgesloten:
- *Planmatig onderhoud*: meerjarige planmatige onderhoudsactiviteiten en structurele (terugkerende) risico beheerswerkzaamheden om object op gewenste kwaliteitsniveau te houden;
- *Dagelijks onderhoud*: preventieve weinig ingrijpende onderhoudsactiviteiten om het object op het gewenste kwaliteitsniveau te houden;
- *Achterstallig onderhoud*: onderhoudsactiviteiten betreffende niet uitgevoerd/uitgesteld planmatig onderhoud of onderhoudsactiviteiten om het verschil tussen het gewenste en huidige kwaliteitsniveau van een nieuw object op te heffen;

- *Correctief onderhoud*: onderhoudswerkzaamheden gericht op het herstel van onvoorziene, opgetreden gebreken, storingen en/of schade aan het object;
- *Klachtenonderhoud*: onderhoudsactiviteiten naar aanleiding van klachten van de gebruikers om het object op het contractueel vastgelegde kwaliteitsniveau terug te brengen;
- *Mutatie onderhoud*: onderhoudsactiviteiten om een object op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen ten behoeve van een nieuwe verhuring.

Er is een efficiencyslag gemaakt wat betreft het contractbeheer. Door nog meer te werken met raamcontracten voor kleinere onderhoudsklussen kan waarschijnlijk goedkoper worden ingekocht. Grote onderhoudswerken worden al meervoudig aanbesteed. Eenvoudige incidentele opdrachten worden vaak nog enkelvoudig onderhands aanbesteed omdat het om lagere bedragen gaat. Door bijvoorbeeld voor klachtenonderhoud of mutatieonderhoud raamcontracten aan te gaan valt hier mogelijk nog winst te behalen.

Optimalisatie gebruik panden
Een tweede mogelijkheid voor hogere efficiëntie is door te bekijken of panden optimaal worden ingezet; met andere woorden of de bezetting optimaal is. Eventueel meervoudig gebruik moet uiteraard wel mogelijk zijn binnen de contracten die met huurders van gemeentelijke panden zijn afgesloten. In de praktijk blijkt dat bij het overgrote deel van het maatschappelijke vastgoed al sprake is van gebruik door meerdere partijen.

Efficiënt gebruik is sowieso een continue punt van aandacht bij de huisvesting van de gemeentelijke afdelingen. Daarnaast ligt met name bij de buurthuizen een opgave om activiteiten samen te voegen zodat mogelijk andere panden kunnen worden vrijgespeeld. Ook voor de gymzalen geldt deze opgave. Via het sportaccommodatiebeleid en de nog op te stellen voorzieningenplanning wordt nauwlettend gemonitord of hier mogelijkheden liggen.

2.6. Verduurzamingsprogramma Vastgoed
Verduurzaming van vastgoed bespaart energie, CO2 en geld. Daarnaast heeft het ook een positief effect op de vastgoedwaarde, kwaliteit van de gebouwen en comfort, en draagt het bij aan de invulling van MVO-beleid, grip op huisvestingslasten en het stimuleren van de (lokale) bouwsector.

Het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed lijkt vanzelfsprekend en is voor een belangrijk deel ook in bestaande regelgeving geborgd, zie bijvoorbeeld de energie-labels. In de praktijk zijn er echter nog veel dilemma's, bijvoorbeeld ten aanzien van de volgende zaken:
- Historische gebouw- en energie data beschikbaar
- Cijfers transparant (huren en subsidies ontvlochten). De gemeente is niet de gebruiker van het pand: de energierekening wordt door de huurder betaald
- Voldoende expertise in duurzaamheid, professioneel inkoopbeleid en prestatiecontracten en opdrachtgeverschap
- Investeringsbudget; duurzaamheid zien als businesscase
- Rekenen met realistische terugverdientijden en stijgende energieprijzen

Aandachtspunt bij de verduurzaming is de prijs van energie. De gemeente doet mee in de gezamenlijke inkoop van energie met alle Friese gemeenten, waardoor relatief goedkoop energie wordt ingekocht. Voor oplossingen waarbij de kostenbesparing op energie weer wordt ingezet om te investeren in duurzaamheid wordt de terugverdientijd daardoor een stuk langer.

Aanpak tot dusver

De afgelopen jaren heeft het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed veel aandacht gehad. Samen met een extern adviesbureau zijn de volgende ambities vastgesteld.

Ambities

Ambitie 1: Energieverbruik van 5 (6) gebouwen in eigen gebruik met 30% verlagen;
Ambitie 2: Visie op duurzaamheid uit de notitie Vastgoednota, het Programma Volhoudbaarheid uitwerken en inspelen op de gemeente brede energieagenda;
Ambitie 3: 50 vastgoedobjecten verduurzamen
Ambitie 4: Samen met BV Sport verduurzamingsslag maken in sporthallen en zwembaden;
Ambitie 5: Verkennen mogelijkheden van een ESCo en andere financieringsvormen

Ambitie 1

Voor het Stadhuis, Gemeentehuis, HCL, Stadstoezicht en Egelantierstraat zijn actieplannen opgesteld en uitgewerkt. Het verbruik is meer dan 30% gedaald met maatregelen die in de bijlage verder zijn uitgewerkt. De afgelopen periode is daarom met name ingezet op verduurzaming van de huisvesting van deze panden. Hierbij is geïnvesteerd in duurzame verlichting (LED), zonnepanelen op het gemeentehuis en vooral veel in besparingsmogelijkheden door betere gevelisolatie en HR-beglazing (gemeentehuis)

Ambitie 2

Bij het uitvoeren van MJOP (MeerJaren OnderhoudsPlan) sluiten we aan op het Programma Volhoudbaarheid. Alle maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 10 jaar worden uitgevoerd. Daarbij is bij een tekort uit de MJOP meerdere malen het jaarlijkse energiebudget ingezet. Meten is weten en daarom is besloten de meeste gebouwen te voorzien van slimme meters. Vanaf maart 2020 zullen de resterende energie-meters fasegewijs vervangen worden door slimme meters. Met deze energiemonitoring heeft afd. Vastgoed het verbruik inzichtelijk en op deze wijze kunnen we monitoren en snel energieafwijkingen constateren.
Inspelen op de ambities genoemd in de Energieagenda; -doelstelling alle gebouwen die hiervoor in aanmerking komen, Label A in 2030, -doelstelling organisatie CO2 neutraal in 2040 en doelstelling update van de energie labels.

Ambitie 3

Zoals aangegeven in de Notitie Vastgoed oktober 2015 hebben we een lijst van ca. 50 panden opgesteld om te verduurzamen. Voor 40 panden is een verduurzamings-maatwerk-advies gemaakt waarmee we met de huurders een plan van aanpak per gebouw hebben vastgesteld en uitgevoerd. Dit heeft voor meerdere gebouwen geleid tot een energielabel A. Enkele gebouwen uit deze lijst met energielabel G hebben voorrang gekregen en hier wordt een grotere investering gedaan om de labelsprong naar label A te kunnen maken. Het jaarlijks beschikbare budget voor verduurzaming is ingezet voor deze maatregelen gecombineerd met de gelden uit de MJOP van deze gebouwen.

Ambitie 4

In de sporthallen en zwembaden is gezamenlijk met de BV Sport een enorme verduurzamingsslag gemaakt. Op dit moment wordt verder geïnvesteerd in duurzaamheidsmaatregelen van de zwembaden en implementeert de BV Sport het beheer op afstand bij gymzalen.

Ambitie 5

De verduurzaming van de vastgoedportefeuille brengt een investeringsvraagstuk met zich mee. Afhankelijk van de precieze organisatievorm kunnen de kosten van de coördinatie, engineering en de uitvoerende werkzaamheden van verduurzaming geminimaliseerd worden door slimme koppeling te zoeken met onderhoudswerkzaamheden en –budgetten. Er is door de afd. Vastgoed gekeken naar de mogelijkheden van een ESCo en er is onderzoek gedaan naar het programma van Bewust Investeren. Huidig uitgangspunt blijft eerst om de investeringen uit eigen middelen te dekken.

Desalniettemin zullen op basis van kader stellende uitgangspunten vanuit B&W/raad de verschillende andere modellen in kaart gebracht kunnen worden om tot een complete afweging te komen en te besluiten tot de best passende financieringsvorm.

Ambities samengevat
Veel ambities zijn behaald, maar ook een groot aantal niet. Vastgoed wil de komende jaren verder inzetten op Duurzame MJOP's, zodat inzichtelijk wordt welke aanvullende investeringen nodig zijn voor verdere verduurzaming. Om de ambities te kunnen halen is een investering in uren en aanvullende gelden voor de verduurzaming noodzakelijk. Een Energiecoördinator ontbreekt nu nog binnen het team Vastgoed, maar zal voor de Vastgoedportefeuille een goed stimulans zijn om de verduurzaming te versnellen en de verbinding te houden met de ambities uit het Programma Volhoudbaarheid.

2.7. Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met BV Sport.
BV Sport is zich de laatste jaren steeds meer gaan ontwikkelen tot een bedrijf met een commerciële inslag. Daarom wil de BV zich omvormen tot een winst beogend bedrijf. Dat brengt bovendien een aantal belastingtechnische voordelen met zich mee voor de BV.

Tot en met 2019 ontving de BV Sport jaarlijks een subsidie voor het uitvoeren van zijn taken. Een winst beogend bedrijf mag geen subsidie meer ontvangen van de gemeente. De relatie tussen de gemeente en de BV Sport moet daarom veranderen van een subsidierelatie naar een relatie op basis van een Dienstverleningsovereenkomst (DVO).

Dit betekent onder andere dat de gemeente in het vervolg geen subsidie meer aan de BV verleent, maar, op basis van de DVO, opdrachten aan de BV gaat verstrekken.

BV Sport kan, als winst beogend bedrijf gebruik maken van de BTW aftrek die voor dat soort bedrijven geldt. Voor de gemeente biedt dat ook voordelen. Via de BV Sport kan de gemeente "BTW vrij" opdrachten verstrekken, waardoor geen gebruik meer hoeft te worden gemaakt van de SPUK regeling..

BV Sport kan, als winst beogend bedrijf gebruik maken van de BTW aftrek die voor dat soort bedrijven geldt. Voor de gemeente biedt dat ook voordelen. Werkzaamheden die middels de DVO bij BV Sport zijn neergelegd, zijn "BTW vrij" , waardoor geen gebruik meer hoeft te worden gemaakt van de SPUK regeling. Deze beoogde nieuwe regeling is nu ter toetsing bij de belastingdienst.

De nieuwe regeling kan ook positieve financiële effecten hebben op het uitvoeren van het groot onderhoud aan de verschillende binnen- en buitensportvoorzieningen. Het ligt daarom voor de hand om de mogelijkheden die dit biedt en uiteraard afhankelijk van de belastingdienst-toets, dit samen met BV Sport nader uit te gaan werken.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Notitie Vastgoed 2020
Zaaknummer: Z221745-2020

Aan de gemeenteraad.

Inleiding
Op grond van artikel 21 lid 4 van de financiële verordening stelt de raad eens in de vier jaar de Vastgoed notitie vast. Bijgaand doen wij u ter vaststelling de notitie Vastgoed 2020 toekomen. Deze notitie is een update van de Notitie Vastgoed oktober 2016.
Aanleiding de Notitie Vastgoed 2020 opnieuw vast te stellen is dat in het collegeprogramma het gemeentelijk vastgoedbeleid een belangrijke plaats in neemt. Met name duurzaam, toekomstbestendig maken en circulaire systematiek van materiaalgebruik bij het gemeentelijk vastgoed zijn als speerpunten in het collegeprogramma benoemd.

Kerntaken cluster Vastgoed
Binnen het cluster Vastgoed is een ontwikkeling in gang gezet waarbij activiteiten minder ingezet worden op het uitvoeren van technisch beheer en verschoven zijn naar tactisch - en regie-voerend beheer. De cluster Vastgoed is adviserend en faciliterend; de beleidsverantwoordelijke afdelingen bepalen de vastgoedbehoefte, stellen de eisen en zorgen voor voldoende budget. Het uiteindelijke doel is met vastgoed het primaire proces optimaal te ondersteunen.

Concrete doelen:
De volgende concrete doelen worden met de Notitie Vastgoed 2020 beoogd:
- Rol en professionalisering van de gemeentelijke afdeling Vastgoed en afstemming op het takenpakket, waarbij een afweging tussen uitvoering in eigen beheer en uitbesteding van Vastgoedtaken (Best Value aanpak) wordt gemaakt;
- Programmaplannen verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen;
- Randvoorwaarden en uitgangspunten ten aanzien van de verkoop van niet-strategisch gemeentelijk vastgoed, opnieuw vaststellen.

Vastgoed portefeuille
De gemeentelijke vastgoedportefeuille bestaat uit ca. 125 panden. Daarnaast is de gemeente eigenaar van een aantal gemalen, was- en kleedruimtes en ca. 125 kunstwerken in de openbare ruimte. De gemeentelijke panden kunnen in zes hoofdcategorieën worden ingedeeld:

A. Gemeentelijke huisvesting (6)
B. Maatschappelijk Vastgoed; Sociaal Cultureel en Buurthuizen (57)
C. Sporthallen/zwembaden (11)
D. Gymzalen (29)
E. Woningen (14)
F. Overige panden (23)

Bijgevoegd is een overzicht van alle panden die de gemeente in eigendom heeft. Om enerzijds te komen tot een compactere kernportefeuille en het behalen van bezuinigingsdoelstellingen, en anderzijds een portefeuille te

behouden waarmee strategische en maatschappelijk doelstellingen gerealiseerd kunnen worden, verdelen we de portefeuille in 4 categorieën:

- **Categorie 1, de kernportefeuille:** Oldehove, de Waag en gemeentelijke huisvesting. Overeenkomstig de door de raad aangenomen motie d.d.12-09-2016 zijn De Synagoge, het Stadhouderlijk Hof en het Princessehof/Keramiekmuseum toegevoegd aan deze categorie.
- **Categorie 2, panden met maatschappelijke waarde**: Cultuurpanden, buurthuizen en sportaccommodaties
- **Categorie 3 Panden met een bijzondere cultuurhistorische en/of maatschappelijke** waarde: de werkwijze hierbij is dat indien het college een van deze panden wil verkopen er vooraf verkend of er voldoende draagvlak bij de raad is voor de voorgenomen verkoop. In deze categorie vallen ook de panden die in de uitvoeringsnota Creatieve Broedplaatsen 2020-2028 zijn benoemd.
- **Categorie 4, afstoten wenselijk**: dit betreft met name woningen en commercieel vastgoed

Afstoten van panden; strategische afweging rond drie financiële effecten.

1. Is er bij verkoop sprake van een incidentele boekwinst: is de verkoopprijs hoger dan de boekwaarde van het object.
2. Is er bij verkoop een positief exploitatieresultaat: per geval zal beoordeeld worden of de opbrengsten uit huurinkomsten hoger zijn dan de jaarlijkse onderhouds- en beheerkosten.
3. Draagt een verkoop bij aan de rendement-taakstelling: dit treedt op wanneer de huidige lasten van een pand groter zijn dan de huurinkomsten.

Indien verkoop aan de orde is, zal een afweging worden gemaakt of verkoop past binnen de vastgoedportefeuille als geheel en past binnen de gemeentelijke strategische en financiële beleidskaders.

Herontwikkelingsfonds (Reserve Vastgoed)
Doel van dit herontwikkelingsfonds is om de vastgoedportefeuille te optimaliseren, zowel financieel als inhoudelijk. Het fonds kan worden ingezet om het financiële rendement van de panden te verbeteren. Middelen uit het fonds kunnen worden ingezet om de boekwaarde van de panden te verminderen (zogenaamde balansverkorting /sanering). Door het verlagen van de boekwaarde worden de kapitaallasten lager waardoor de vastgoedexploitatie verbetert.

Verduurzamingsprogramma Vastgoed
Verduurzaming van vastgoed bespaart energie, CO2 en geld. Daarnaast heeft het ook een positief effect op de vastgoedwaarde, op de kwaliteit van de gebouwen en het comfort en draagt het bij aan de invulling van MVO-beleid, grip op huisvestingslasten en het stimuleren van de (lokale) bouwsector. Aandachtspunt bij de verduurzaming is de prijs van energie. De gemeente doet mee in de gezamenlijke inkoop van energie met alle Friese gemeenten, waardoor relatief goedkoop energie wordt ingekocht. Voor oplossingen waarbij de kostenbesparing op energie weer wordt ingezet om te investeren in duurzaamheid wordt de terugverdientijd daardoor een stuk langer.

We gaan de komende jaren verder inzetten op duurzame meerjarige onderhoudsprogramma's, zodat inzichtelijk wordt welke aanvullende investeringen nodig zijn voor verdere verduurzaming.

Leeuwarden, 1 september 2020,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Bijlage I- Overzicht vastgoed

zaaknummer Z 221745-2020

25-8-2020/gew. 01-09-2020/gew. 01-10-2020

Toelichting	Adres	Meervoudig gebruik mogelijk	Strategische Waarde	Functionele Waarde	Financiele Waarde	Categorie nota 2015	Categorie nota 2020	Afstoten mogelijk
Gemeentelijke Huisvesting (6)								
Buitendienst (werkplaats)	Oedsmawei 9 Grou			+	+	1	4	x
HCL	Groeneweg 1		+	+	+	1	1	
Stadhuis	Hofplein 38		+	+	+	1	1	
Gemeentewerken	It Noarderfjild 30 - Stiens		+	+	+	-	1	
Stadskantoor	Oldehoofsterkerkhof 2		+	+	+	1	1	
Stadstoezicht	Groeneweg 3		+	+	+	1	1	
Woningen (13)	13							
Boerderij	Boksumerdyk 5 Goutum		-	-	-	4	4	x
Vrijstaande woning	Boksumerdyk 10 Goutum		-	-	-	4	4	x
Boerderij	Werpsterdyk 40		-	-	-	4	4	x
Hoekwoning	Bij de Put 36		-	-	+	4	4	x
Hoekwoning	Buorren 25 Goutum		-	-	+	4	4	x
Tussenwoning	Buorren 27 Goutum		-	-	+	4	4	x
Hoekwoning	Buorren 29 Goutum		-	-	+	4	4	x
Woonboerderij met praktijkruimte	Groningerstraatweg 401		-	-	-	4	4	x
Benedenwoning	Grote Kerkstraat 232		-	-	+	4	4	x
Bovenwoning	Grote Kerkstraat 234		-	-	+	4	4	x
Woning	Noordvliet 521		-	-	+	4	4	x
Woning	Oldegalileen 21		-	-	+	4	4	x
Woning	Spanjaardsstraat 1b		-	-	+	4	4	x
Maatschappelijk Vastgoed (37)								
Sociaal Cultureel (17)	17							
Oldehove	Oldehoofsterkerkhof		+	+	-	1	1	
De Waag	Nieuwestad 148		+	+	-	1	1	
De Harmonie	Ruiterskwartier 4		+	+	+	1	3	x
Keramiekmuseum	Grote Kerkstraat 11		-	+	+	1	1	
Westerkerk	Bagijnestraat 59	x	+	-	-	4	3	x
Atelier 9a	Sint Anthonystraat 6	-	-	+	+	4	3	x
Dagopvang (Zienn)	Zuidergrachtswal 16	-	-	+	+	4	4	x
Haniahof	Haniasteeg 47	x	+	+	+	4	3	x
Dierenverblijf Wilhelminapark Grou	Tureluurstraat 2		+	+			4	x
Leger des Heils	Tuinen 32	-	-	+	+	4	4	x
Pier Pander Museum	Noorderplantage 7	-	+	+	-	1	1	
Pier Pander Tempel	Prinsentuin 1	-	+	+	-	1	1	
Muziekkoepel	Prinsentuin 1c	-	+	+	-	1	1	
Scheepswerf	Oldegalileën 25a	-	-	+	-	4	4	x
Zalen Schaaf	Breedstraat 48	x	-	-	-	3	3	x
De Neushoorn	Ruiterskwartier 41	-	+	+	+	3	3	x
Brûsplak CT 48	Cornelis Trooststraat 48	x	-	+	-	4	3	x
Buurthuizen (20)	20							
MFC Heechterp Schieringen	Egelantierstraat 5	x	-	+	-	4	2	
MFC Vrijheidswijk	Droppingsstraat 2	x	+	+	+	2	2	
Buurthuis Cambuursterhoek	Boerhaavestraat 44	x	+	+	x	2	2	
Buurthuis De Frosk	Salomonszegel 99	x	+	+	-	2	2	
Buurthuis de Toekomst	Achlumerstraat 1	x	+	+	-		4	x
Buurthuis De Vluchtheuvel	van Loonstraat 130	x	+	+	-	2	2	
Buurthuis Gerard Dou	Gerard Doustraat 23	x	+	+	-	2	2	
Buurthuis Hollanderwijk	Nieuwe Hollanderdijk 63	x	+	+	-	2	2	
Buurthuis Insulinde (Schieringen)	Gaspeldoornstraat 2	x	+	+	-	2	2	
Buurthuis Molenpad	van der Kooijstraat 2	x	+	+	-	2	4	x
Buurthuis 't Knooppunt	J.H. Knoopstraat 5	x	+	+	-	2	2	
Buurthuis 't Skiphûs	Tjalkstraat 5	x	+	+	-	2	2	
Buurthuis Welgelegen	Willem Lorestraat 38	x	+	+	-	2	2	
Buurthuis Westerkwartier	Verdistraat 1	x	+	+	-	2	2	
De Kobbekooi	Kurkemeerstraat 4	x	+	+	-	2	2	
Dorpshuis De Twirre	Tjissema 8 Wytgaard	x	+	+	-	2	2	
Dorpshuis Ien en Mien	Buorren 13 Goutum	x	+	+	-	2	2	
Hûsma Herne	Huizumerlaan 146	x	+	+	-	2	2	
Wijkcentrum Nylan	Surinamestraat 31	x	+	+	-	2	2	
Wijkgebouw Bilgaard	de Hooidollen 17	x	+	+	-	2	2	

Bijlage I- Overzicht vastgoed

zaaknummer Z 221745-2020

25-8-2020/gew. 01-09-2020/gew. 01-10-2020

Toelichting	Adres	Meervoudig gebruik mogelijk	Strategische Waarde	Functionele Waarde	Financiele Waarde	Categorie nota 2015	Categorie nota 2020	Afstoten mogelijk
Overig (23)	21							
Watercampus	Oostergoweg 9	+	+	+	+	4	4	x
Johannes de Doperkerk	Agora 4	+	+	+	+	4	4	x
Pastorie Johannes de Doperkerk	Agora 6-8	+	+	+	+	4	4	x
FUMO	J.W. de Visserwei 10 Grou	-	+	+	+	2	2	x
Zorgcentrum Techum	Molkenkelder 2	x	-	+	+	4	4	x
Stadhouderlijk Hof	Hofplein 29	-	-	-	+	3	1	
Boksschool/ Voedselbank	Tylkedam 51	x	-	-	+	4	4	x
Brede School Techum	Molkenkelder 4	x	-	+	+	4	4	x
Joodse Synagoge	Sacramentsstraat 19	x	-	-	-	3	1	
Kantoorgebouw Elan	Pyter Jurjenstrjitte 8 - Stiens	+	-	-	+		4	x
De Skalm	Pyter Jurjenstrjitte 17 - Stiens	x	-	-	+		4	x
Parkeergarage Klanderij	Posthoornsteeg 40		+	+	+		2	
Parkeergarage OHK	Oldehoofsterkerkhof 3		+	+	+	2	2	
Parkeergarage Oosterstraat	Ritsumastraat 1		+	+	+	2	2	
Parkeergarage Reviusstraat	Reviusstraat 6	-	+	+	+	2	2	
Servicegebouw Prinsentuin	Prinsentuin 3	-	-	+	+	2	2	x
Poarte fan Bears	Stinzepaad 9 - Bears	-	-	-	-		1	
Servicegebouw Westerplantage	Westerplantage 19	-	-	+	+	2	2	
Kiosk	Willemskade 60b	-	-	+	+		4	x
Havengebouw Grou	Meersweg 9a - Grou	-	+	+	+	2	2	
Diverse molens		-	-	-	-		4	x
Diverse opstallen begraafplaatsen	totaal 7 begraafplaatsen		-	+	-		1	
Diverse Kunstobjecten	Onderhoud voor totaal ca. 125 Kunstwerken		-	+	-		1	
Sport (47)	**47**							
Elfstedenhal	Fryslânplein 1	-	+	+	+	2	2	x
Sporthal Nijlan	van Loonstraat 114	x	+	+	+	2	4	x
Sporthal Wiarda	Ublingaplantage 2	x	+	+	+	2	2	
Sporthal de Twine	Tjallinga 2	x	+	+	+	2	2	
Zwembad de Blauwe Golf	Jelsumerstraat 12	x	+	+	+	2	2	
Zwembad/ Sporthal Kalverdijkje	Kalverdijkje 77	x	+	+	+	2	2	
Sportcomplex It Grien	Ieleane 1 - Stiens	x	+	+	+		2	
Was- en kleedruimtes Goutum	Buorren 31 - Goutum	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes Lekkum	Buorren 44 - Lekkum	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Kalverdijkje 64	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Kalverdijkje 68	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Kalverdijkje 80	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Kalverdijkje 81	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Kalverdijkje 83a	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Loodyk 2 - Wirdum	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Magere Weide 5 en 11	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Middelzeelaan 2a	x	+	+	+	2	2	
Berging spp. Nijlân	Middelzeelaan 4	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Middelzeelaan 8	x	+	+	+	2	2	
Berging spp. Nijlân	Middelzeelaan 10	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Middelzeelaan 14	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Middelzeelaan 20	x	+	+	+	2	2	
Was- en kleedruimtes	Middelzeelaan 22 en 22a	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Achlumerstraat 1b	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	B.K. van den Bergstr 3 Wergea	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Brandemeer 9	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Douwemastrjitte 14 Jirnsum	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Drachtsterweg 6	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Galamastins 2	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Haydnstraat 2	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Idserdastins 61a	x	+	+	+		2	
Gymzaal	Ieborchpaed 6a	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Jongema 8 Grou	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Keizerskroon 136	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Kingmastate 1	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Larixstraat 1	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Master Gorterstrjitte 9 Reduzum	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Meagere Weide 2 Warten	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Om 'e Terp 15 - Mantgum	x	+	+	+		2	
Gymzaal	Pikemar 19	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Raaigras 26	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Telemannstraat 13a	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Tjallinga 2 Grou	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Uiterdijksterweg 69	x	+	+	+	2	4	x
Gymzaal	Verdistraat 4	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Vredeman de Vriesstraat 21	x	+	+	+	2	2	
Gymzaal	Wollegaastdam 2	x	+	+	+	2	2	

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	917
Extern Zaak ID	Z226079-2020
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 oktober 2020
Agendapunt	5.4
Omschrijving	Herindelingsregeling grenscorrectie gemeente Leeuwarden gemeente Waadhoeke
Eigenaar	de Vries, Frouke de
Portefeuillehouder	Sybrand Buma

Bijlagen
Raadsvoorstel grenscorrectie Leeuwarden Waadhoeke september 2020.docx
Raadsbesluit Herindelingsregeling gemeente Leeuwarden en gemeente Waadhoeke.docx
Herindelingsregeling grenscorrectie gemeenten Leeuwarden Waadhoeke 2020 aug 2020.doc
grenscorrectie Oude Leije nieuwe situatie sluis met legenda.pdf
grenscorrectie Oude Leije nieuwe situatie sluis nieuwe grens.pdf
Aanbiedingsbrief herindelingsregeling College van Gedeputeerde Staten Fryslân oktober 2020.docx
bijlage kaart Langweert 2.pdf
grenscorrectie Oude Leije nieuwe situatie sluis bestaande grens.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	15 september 2020
Besluitvorming (raad)	**7 oktober 2020**

Toelichting

Bij de gemeentelijke herindeling van 2018 is geconstateerd dat de begrenzing tussen de gemeente Leeuwarden en gemeente Waadhoeke bij het dorp Alde Leije niet helemaal klopt. Er indertijd door de toenmalige gemeente Leeuwarderadeel in afstemming met de gemeente Leeuwarden en Waadhoeke io besloten deze correctie op enig moment nà 2018 te laten plaatsvinden.
Daarnaast is een verzoek binnengekomen van een inwoner van Easterlittens om een grenscorrectie toe te passen tussen Leeuwarden en Waadhoeke, waardoor zijn bedrijf in 1 gemeente komt te liggen te weten de gemeente Waadhoeke.

Het herindelingsontwerp voor deze grenscorrecties heeft 8 weken ter inzage gelegen. Er zijn in deze periode geen zienswijzen binnen gekomen. Het college legt nu de grenscorrectie ter definitieve besluitvorming voor aan de raad.

Voorgesteld besluit

1. Aan de gemeenteraad voor te stellen:
a. De herindelingsregeling grenscorrectie Leeuwarden-Waadhoeke vast te stellen conform bijgevoegde kadastrale kaarten;
b. De herindelingsregeling conform de wet ARHI aan Gedeputeerde Staten van Fryslân te zenden;

Besluit

1. Aan de gemeenteraad besluit
a. De herindelingsregeling grenscorrectie Leeuwarden-Waadhoeke vast te stellen conform bijgevoegde kadastrale kaarten;
b. De herindelingsregeling conform de wet ARHI aan Gedeputeerde Staten van Fryslân te zenden;

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Herindelingsregeling grenscorrectie gemeente Leeuwarden en gemeente Waadhoeke
Zaaknummer: Z226079-2020

Aan de gemeenteraad.

Aanleiding en context

Bij de gemeentelijke herindeling van 2018 is geconstateerd dat de begrenzing tussen de gemeente Leeuwarden en gemeente Waadhoeke bij het dorp Alde Leije niet helemaal klopt. Er is toen door de toenmalige gemeente Leeuwarderadeel in afstemming met de gemeente Leeuwarden en Waadhoeke io besloten deze correctie op enig moment nà 2018 te laten plaatsvinden.
Daarnaast is een verzoek binnengekomen van een inwoner van Easterlittens om een grenscorrectie toe te passen tussen Leeuwarden en Waadhoeke, waardoor zijn bedrijf in 1 gemeente komt te liggen te weten de gemeente Waadhoeke.
Het eerder door u vastgestelde herindelingsontwerp heeft 8 weken ter inzage gelegen op beide gemeentehuizen. Er zijn in deze periode geen zienswijzen ingediend. U wordt nu gevraagd de Herindelingsregeling conform bijgevoegde kadastrale kaarten definitief vast te stellen.

Beoogd effect

De grenscorrectie brengt helderheid in de begrenzing van beide betrokken gemeenten.

Argumenten en alternatieven

De grenscorrectie bij Alde Leije is het uitvoeren van een besluit dat eerder is genomen. Omdat dit wordt opgepakt, wordt ook het verzoek van de inwoner van Easterlittens meegenomen. Het is niet gebruikelijk dat een verzoek tot een grenscorrectie per definitie wordt ingewilligd. In dit geval is er dus een uitzondering gemaakt. Het verzoek is getoetst aan een aantal vooraf gestelde voorwaarden die bij de herindeling 2018 ook zijn toegepast. De conclusie is dat het verzoek binnen deze voorwaarden past.

Kanttekeningen en risico's

De gemeente Waadhoeke heeft aangegeven dat voor de betreffende kapitaalgoederen in gemeentelijk eigendom die overgaan naar Waadhoeke, een 'bruidsschat' door Leeuwarden aan Waadhoeke betaald zou moeten worden. Dit is een redelijk verzoek waar Leeuwarden in mee gaat.

Vervolgacties op hoofdlijnen

- Na eensluidende vaststelling door de raden van Waadhoeke en Leeuwarden wordt de herindelingsregeling inclusief de kaart met de grenswijzigingen toegezonden aan Gedeputeerde Staten van Fryslân.
- Beide raden dienen tot gelijkluidende besluiten te komen.
- De vastgestelde herindelingsregeling zal overeenkomstig artikel 5, lid 1 wet Arhi worden toegestuurd aan GS. Uiterlijk twee maanden na vaststelling van de herindelingsregeling in de raden moeten GS een beschrijving van de grenzen vaststellen zoals is aangeven op de bij het

herindelingsregeling gevoegde kaart. De grenscorrectie zal vervolgens per 1 januari 2021 ingaan.

Leeuwarden, 30 september 2020,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

Gemeente Leeuwarden

Herindelingsregeling gemeente Leeuwarden gemeente Waadhoeke

DE RAAD VAN DE GEMEENTE LEEUWARDEN;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van -- september 2020 (zaaknummer **Z226079-2020)**

BESLUIT:

1. De herindelingsregeling Grenscorrectie Leeuwarden-Waadhoeke vast te stellen conform bijgevoegde kadastrale kaarten;
2. De herindelingsregeling conform de wet ARHI aan Gedeputeerde Staten van Fryslân te zenden alsmede een afschrift hiervan te zenden aan de Minister van Binnenlandse Zaken;
3. Gedeputeerde Staten te verzoeken de publicatie van de vast te stellen grensbeschrijving in het Provinciaal Blad op een zodanig tijdstip te laten plaatsvinden dat de effectuering van de herindelingsregeling van rechtsweeg plaatsvindt per 1 januari 2021.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 30 september 2020,

voorzitter.

griffier.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Herindelingsregeling grenscorrectie gemeente Leeuwarden – gemeente Waadhoeke

Vast te stellen door de gemeenteraden van Leeuwarden en Waadhoeke op …en …. 2020.

1. Inleiding

Voor u ligt de Herindelingsregeling voor een grenscorrectie tussen de gemeente Leeuwarden en de gemeente Waadhoeke. Deze Herindelingsregeling volgt op het Herindelingsontwerp dat door de raad van de gemeente Leeuwarden is vastgesteld op 11 juni en door de raad van de gemeente Waadhoeke op 17 juni 2020. Met het vaststellen van het Herindelingsontwerp heeft u het principebesluit genomen tot een grenscorrectie.

Het Herindelingsontwerp heeft 8 weken ter inzage gelegen op de gemeentehuizen van beide gemeenten. Er zijn in deze periode geen zienswijzen ingediend.

U wordt nu voorgesteld tot definitieve besluitvorming over te gaan door in te stemmen met het bij dit voorstel gevoegde Herindelingsregeling. Op basis van de wet Arhi dienen beide raden eenzelfde besluit te nemen. Eenzelfde voorstel is dan ook aan de raad van Waadhoeke voorgelegd.

2. Grenscorrectie Alde Leije

Per 1 januari 2018 is de gemeente Leeuwarderadeel opgeheven en samengevoegd met de gemeente Leeuwarden. Via een herindelingprocedure werden in dit traject de nieuwe grenzen van de gemeente Leeuwarden en de nieuwe gemeente Waadhoeke vastgelegd. Tijdens deze procedure bleek door een ingediende zienswijze van een inwoner van Alde Leije dat er bij Alde Leije een begrenzing werd gehanteerd waarbij percelen in twee gemeenten bleven liggen. Deze situatie bestond al langer en leverde verder geen problemen op maar wenselijk was/is het niet volgens de indiener. Omdat de herindeling al behoorlijk complex was en de herindelingsprocedure ook al te ver gevorderd, is na overleg met de betrokken bewoners van Alde Leije door het toenmalige college van B&W van Leeuwarderadeel besloten deze grenscorrectie uit te stellen tot na de gemeentelijke herindeling, dus ná 1 januari 2018. Daarmee werd ook besloten dat de procedure tot een grenscorrectie op een later moment zou worden opgepakt door de nieuwe gemeente Waadhoeke en de gemeente Leeuwarden, hetgeen nu wordt geeffectueerd.

2a Beschrijving situatie

Een aantal particulieren in de toenmalige gemeente Leeuwarderadeel heeft een stuk grond, dat in de toenmalige gemeente Het Bildt lag, gekocht en bij hun tuin getrokken. Dit is formeel geen probleem; iedereen mag in welke gemeente dan ook grond bezitten. Praktisch gezien kan het soms wel lastig zijn om het woonperceel in verschillende gemeenten te hebben. Dit betreft vooral vergunningaanvragen m.b.t. bouwen en ligplaatsen; op een aantal zaken hebben gemeenten verschillend beleid en een ander toetsingskader. Iets wat in de ene gemeente wel is toegestaan, is in de andere mogelijk niet. Daarnaast zijn er in gemeenten vaak verschillende belastingregimes ten aanzien van de OZB. Dit alles kan leiden tot onduidelijke situaties.
Tevens is er een bedrijfsperceel dat qua adres gevestigd is in de gemeente Waadhoeke maar een aantal gronden in Leeuwarden heeft en een bedrijf dat de bedrijfsloods in Waadhoeke heeft, terwijl de woning in Leeuwarden ligt. Voor bedrijven spelen de twee eerder genoemde aspecten een grotere rol, omdat bedrijven minder vergunning vrij mogen bouwen dan woningen en dus de onderlinge verschillen tussen gemeenten nog meer kunnen afwijken. Ook is het verschil in OZB soms aanzienlijk.
Tenslotte is er een sluiscomplex dat in eigendom is van de gemeente Waadhoeke maar deels in de gemeente Leeuwarden ligt.

2b Voorstel nieuwe situatie gemeentegrenzen

Bij de voorgestelde nieuwe grenzen zijn de volgende kaders gehanteerd:

- Kadastrale percelen grenzend aan elkaar van 1 eigenaar komen in 1 gemeente te liggen
- Aansluiten bij ‘natuurlijk’ of in het veld zichtbare elementen, zoals sloten, beken e.d.
- Kunstwerken in 1 gemeente

Vanaf de zuidpunt van Alde Leie tot aan de Noordkant van Alde Leie beschreven:

a. Het eerste deel aan zuidzijde van Alde Leie(ten zuiden van huisnr. 70)betreft een aantal percelen grenzend aan de Leyester Hegedyk(Hijum A 2324 en 2325). Deze behoren bij het erf van de aanliggende eigenaar die woonachtig is in de Waadhoeke. Door de grenswijzigingen komen deze percelen te liggen in de gemeente Waadhoeke.
b. Het tweede deel aan de zuidzijde van Alde Leie(achter huisnr. 26 t/m 70) waarbij de nieuwe grens komt te liggen in de grenssloot die achter de erven langsloopt van de woningen aan de Lyester Hegedyk 26 t/m 70(zie overzichtslijst perceelnummers). Deze percelen dienen over te gaan van de gemeente Waadhoeke naar de gemeente Leeuwarden. Hierdoor komen de erven en de woningen geheel te liggen in de gemeente Leeuwarden.
c. Het derde deel, het sluiscomplex; de nieuwe grens volgt de kadastrale grens bij het sluiscomplex langs naar de brug en dan langs de brug naar het noorden, hierna weer langs de oever in westelijke richting. Het sluiscomplex komt zo in zijn geheel in de gemeente Waadhoeke te liggen.
d. Het vierde deel achter de aansluitende erven van de woningen(de nummers: 1 en 5 t/m 49) aan westzijde van de Arjen Roelswei. De nieuwe grens loopt door de daar aanwezige sloot(zie overzichtslijst perceelnummers). Hierdoor komen ook hier de erven en de woningen ongesplitst geheel te liggen in de gemeente Leeuwarden.

Op bijgevoegde kaart zijn de bestaande en de voorgestelde nieuwe gemeentegrens aangeduid.

2c Draagvlak

Er dient voldoende draagvlak te zijn om een grenscorrectie door te voeren. Op 22 maart 2016 is er een overleg geweest met de bewoners en de toenmalige gemeente Leeuwarderadeel. Op grond daarvan heeft het gemeentebestuur van Leeuwarderadeel besloten dat er een grenscorrectie zou plaatsvinden. De uitvoering hiervan werd neergelegd bij de gemeenten Leeuwarden en Waadhoeke.
De betrokken eigenaren zijn over het Herindelingsontwerp begin juni 2020 per brief geïnformeerd waarbij is gewezen op de ter inzage legging van 8 weken. Er zijn in deze periode geen zienswijzen ingebracht.

3. Grenscorrectie Langwert 2 – Easterlittens

De fam./ Hijlkema uit Easterlittens heeft een verzoek ingediend om de gronden die van oudsher horen bij het buurtschap Langwert over te laten gaan van Easterlittens naar Winsum en daarmee naar de gemeente Waadhoeke. De Maatschap Hijlkema-Dijkstra is een agrarisch bedrijf met vestiging op Langwert 2 en een locatie aan de Kleasterdyk 45 te Winsum. Vóór de herindeling van 1 januari 2018 lag het bedrijf in één gemeente, nu is het verdeeld over twee gemeenten.

Het voorstel van de fam. Hijlkema is om de percelen van Langwert bij woonplaats Winsum te voegen. Dit zou dan gaan om de percelen tussen de Frjentsjerter Feart, Bolserter Feart, Provinciale weg N384 (tussen Franeker en Dearsum) en de Weakenserdyk.

Op bijgevoegde kaart zijn de bestaande en de voorgestelde nieuwe gemeentegrens aangeduid

Het is niet de bedoeling dat ingediende verzoeken tot een grenscorrectie per definitie worden gehonoreerd door de gemeente. Omdat er toch een procedure moet worden gestart rondom Alde Leije is dit verzoek wel in behandeling genomen en is onderzocht of het kan voldoen aan de toetsingscriteria. Hierbij zijn geen noemenswaardige bezwaren boven tafel gekomen.

3a Draagvlak

Naast de mts. Hijlkema-Dijkstra zijn er nog een drietal andere eigenaren van percelen in het gebied van Langwert, i.c. het gebied tussen Weakenserdyk, Provinciale weg N384, Boalserter Feart en Frjentsjerter feart. Het betreft hier Wetterskip Fryslân en twee particuliere eigenaren. Vanuit de gemeente Leeuwarden is er contact met deze betrokkenen geweest en ze hebben hierbij hun mening gegeven over de situatie. Hieronder de reactie.

Wetterskip Fryslân heeft geen bezwaar tegen aanpassing van de gemeentegrens zodat hun eigendom van de gemeente Leeuwarden overgaat naar de gemeente Waadhoeke.
Met de eigenaar van het perceel Jorwerd F 2310 (JWDF2310) is telefonisch contact geweest op 5 augustus 2019. Betreffende eigenaar had geen bezwaar tegen het overgaan van perceel Jorwerd F 2310 (JWDF2310) naar de gemeente Waadhoeke.
Op 21 augustus 2019 is telefonisch contact geweest met de eigenaar van de percelen Jorwerd F 2308 (JWD00F02308), Jorwerd F 2309 (JWD00F02309) en Jorwerd F 2311 (JWD00F02311). Deze gaf aan dat het niet uitmaakte in welke gemeente deze percelen zou komen te liggen. De eigenaar had dan ook geen bezwaar tegen het overgaan van de percelen Jorwerd F 2308 (JWD00F02308), Jorwerd F 2309 (JWD00F02309) en Jorwerd F 2311 (JWD00F02311) naar de gemeente Waadhoeke.

In de periode van ter inzage legging zijn geen zienswijzen ingebracht.

4. Financiën

Er gaan bij deze grenscorrectie ook kapitaalgoederen (fietspaden, weg) over van Leeuwarden naar Waadhoeke. In dat kader zal een eenmalig bedrag van € 57.000,= (beheer en onderhoudskosten) overgaan van gemeente Leeuwarden naar gemeente Waadhoeke.

5. **Toetsingskader**

Bij het bepalen van de nieuwe grenzen van de gemeenten Leeuwarden en Waadhoeke is, naast dat er aansluiting bij bestaande grenzen en structuren is gezocht, in algemene zin zoveel mogelijk gestreefd naar heldere, afgevlakte grenzen. Hierbij is gebruik gemaakt van bestaande landschappelijke elementen als sloten, maar ook kadastrale percelen. Voorts is versnippering van infrastructuur zoveel mogelijk beperkt en liggen wegen en paden over het algemeen met aaneengesloten delen in één gemeente. Kunstwerken in bezit van de gemeente blijven in hun geheel eigendom van een gemeente. Bij provinciaal eigendom is dit minder relevant, omdat in die gevallen de provincie verantwoordelijk is en blijft voor beheer en onderhoud, e.d. Alle woningen en bedrijven blijven in het huidige BAG-woonplaatsengebied liggen. De wijzingen van de grenzen ten opzichte van de dorpsgebiedsgrenzen zullen voor burgers dan ook praktischer worden.

6. Vervolgprocedure

De vastgestelde Herindelingsregeling zal overeenkomstig artikel 5, lid 1 wet Arhi worden toegestuurd aan Gedeputeerde Staten van Fryslân. GS worden verzocht de publicatie van de vast te stellen grensbeschrijving in het Provinciaal Blad op een zodanig tijdstip te laten plaatsvinden, dat de effectuering van de herindelingsregeling van rechtswege plaatsvindt per 1 januari 2021.

Het herindelingsadvies zal na vaststelling in de raden worden aangeboden aan Gedeputeerde Staten. Uiterlijk twee maanden na vaststelling van de herindelingsregeling in de raden moeten GS een beschrijving van de grenzen vaststellen zoals is aangeven op de bij het herindelingsregeling gevoegde kaart. De grenscorrectie zal vervolgens 1 januari 2021 kunnen ingaan.

bestaande grens

voorstel aangepaste grens

This document was created by an application that isn't licensed to use novaPDF.
Purchase a license to generate PDF files without this notice.

This document was created by an application that isn't licensed to use novaPDF.
Purchase a license to generate PDF files without this notice.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

Gemeente Leeuwarden

College van Gedeputeerde Staten Fryslân
T.a.v.de heer Ingvar Koenders
Tweebaksmarkt 52
8911 KZ LEEUWARDEN

Onderwerp	Herindelingsregeling
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	**Z221385-2020**
Dienst	
Sector	Concernstaf
Contact	Frouke de Vries, 058 233 8995
Bijlagen	
Datum	2 oktober 2020

Geacht college,

Conform de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) ontvangt u bijgaand de door de raden van de gemeenten Leeuwarden en Waadhoeke vastgestelde Herindelingsregeling ‘grenscorrectie Leeuwarden-Waadhoeke’. Het Herindelingsontwerp heeft 8 weken ter inzage gelegen op beide gemeentehuizen. Er zijn in deze periode geen zienswijzen ingediend.

De raden van de gemeenten Waadhoeke en Leeuwarden hebben op respectievelijk 24 september 2020 en 30 september 2020 de ‘Herindelingsregeling grenscorrectie gemeente Leeuwarden – gemeente Waadhoeke’ eensluidend vastgesteld.
Onderdeel van de besluitvorming is een financiële verrekening tussen de twee gemeenten. Dit besluit lag binnen de bevoegdheid van de colleges en de raden hebben hiertegen geen bezwaar geuit. Dit impliceert dat beide gemeentebesturen gehoord zijn, conform artikel 50, derde lid Wet arhi.
Op basis hiervan verzoeken wij u conform voorstel op grond van artikel 50, eerste lid, sub a van de Wet arhi de verrekening definitief vast te stellen.

Wij verzoeken u vriendelijk de Herindelingsregeling in behandeling te nemen.

Een afschrift sturen van dit schrijven sturen wij naar de minister van Binnenlandse Zaken.

In afwachting op uw reactie verblijven wij.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester,

secretaris,

Overzicht kaart t.b.v. areaal bepaling

12-12-2019

Gemeente Leeuwarden

This document was created by an application that isn't licensed to use novaPDF.
Purchase a license to generate PDF files without this notice.

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	897
Extern Zaak ID	Z224482-2020
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 oktober 2020
Agendapunt	5.5
Omschrijving	Jaarrekeningen 2019 Openbaar onderwijs gemeente Leeuwarden
Eigenaar	Weidgraaf, Theo
Portefeuillehouder	Hilde Tjeerdema

Bijlagen
Raadsvoorstel format.docx
Jaarverslag 2019 Speciaal Onderwijs Fryslan
Bestuursverslag 2019 ELAN
Jaarverslag 2019 Gearhing
Jaarverslag 2019 Piter Jelles
FORMAT Proloog Infographic_21x21cm 2019 NIEUW 3.pdf
Jaarverslag 2019 Proloog
FORMAT Proloog jaarverslag_21x21cm NIEUW 4.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	1 september 2020
Besluitvorming (raad)	**7 oktober 2020**

Toelichting

Van de stichtingsbesturen voor openbaar onderwijs zijn de jaarstukken 2019 ontvangen. Op grond van de statuten van de stichtingen en gerelateerde bepalingen in de onderwijswetgeving dient de gemeenteraad formeel deze jaarstukken goed te keuren. Het toezicht bij SO-Fryslân is zo geregeld dat de gemeenteraad op advies van het College van burgemeester en wethouders geen zienswijze kan afgeven.
De bijgevoegde jaarstukken 2019 zijn door de ambtelijke dienst getoetst en in orde bevonden en geven geen aanleiding tot bestuurlijk overleg of het afgeven van een zienswijze. De onderhavige stukken voldoen aan de Wet op het Primair onderwijs en de Wet op het Voortgezet Onderwijs.

Voorgesteld besluit

Gemeente Leeuwarden

De gemeenteraad voor te stellen:
a. de jaarrekeningen 2019 goed te keuren van de stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân Noord; stichting Proloog; stichting Elan onderwijsgroep en de stichting Stichting Gearhing;
b. geen zienswijze af te geven voor de jaarrekening 2019 van de Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân.

Besluit

De gemeenteraad besluit
a. de jaarrekeningen 2019 goed te keuren van de stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân Noord; stichting Proloog; stichting Elan onderwijsgroep en de stichting Stichting Gearhing;
b. geen zienswijze af te geven voor de jaarrekening 2019 van de Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Jaarstukken 2019 openbaar onderwijs gemeente Leeuwarden
Zaaknummer: Z224482-2020

Aan de gemeenteraad.

Toelichting
Van de bovenstaande stichtingsbesturen de stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân Noord; stichting Proloog; stichting Elan onderwijsgroep en de stichting Gearhing hebben wij de jaarstukken 2019 ontvangen. Op grond van de statuten van de stichtingen en gerelateerde bepalingen in de onderwijswetgeving dient u formeel deze jaarstukken goed te keuren. Het toezicht bij SO-Fryslân is zo geregeld dat de gemeenteraad op advies van het college wel of geen zienswijze kan afgeven. De bijgevoegde jaarstukken 2019 zijn getoetst en in orde bevonden en geven ons geen aanleiding tot nader bestuurlijk overleg of om u voor te stellen om een zienswijze af te geven. De onderhavige stukken voldoen aan de Wet Primair- en Voortgezet onderwijs.

Toezicht
Bij de goedkeuring van de begrotingen 2020 hebben wij u gemeld dat mede op uw initiatief wordt gewerkt aan het stroomlijnen en structureren van het huidige toezicht op het openbaar onderwijs binnen de gemeente Leeuwarden. Dit omdat na de gemeentelijke herindeling 2019 Leeuwarden vijf stichtingen voor openbaar onderwijs in de gemeente Leeuwarden actief zijn. Nu varieert het toezicht tot het per kwartaal overleggen van een financiële rapportage, goedkeuren van jaarstukken en begrotingen en tot het afgeven van een zienswijze op de jaarstukken. Daarnaast varieert bij een aantal stichtingen de procedure voor het benoemen van leden van de Raden van Toezicht per schoolbestuur. Deze worden volgens de statuten zowel door de gemeenteraden als door de raden van toezicht benoemd. Een gedeelte van het stroomlijnen van het toezicht is. In 2021 worden na de voorgenomen fusie tussen Gearhing en Odyssee en het wijziging van de statuten van de Stichting Proloog worden de laatste onderdelen geregeld. De besluitvorming hierover zal zo als het er nu uitziet in het najaar 2020 aan u worden aangeboden.

De bijgevoegde jaarverslagen en jaarrekeningen 2019 worden hieronder kort beschreven en waar nodig voorzien van opmerkingen per schoolbestuur.

Voortgezet onderwijs

Stichting OSG Piter Jelles (Nu Openbaar Voortgezet Onderwijs-Fryslân Noord)

Accountantsverklaring
De jaarrekening 2019 van de Stichting is gecontroleerd door BDO audit & Assurance B.V. en is op 15 mei 2020 voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring.

Jaarrekening 2019
De algemene indruk van het jaarverslag en de jaarrekening 2019 zijn positief.

De jaarrekening 2019 sluit met een positief saldo van € 949.955,--. OSG Piter Jelles heeft een goede jaarrekening neergelegd. Deze financiële stukken geven ons geen enkele reden tot het maken van opmerkingen. OSG Piter Jelles heeft zowel wat betreft inhoud, organisatie als financieel de zaak goed op orde.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen.
In 2019 is voor geen van de medewerkers het belastbaar loon hoger dan het grensbedrag uit de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen en bestuurdersbeloning.

Jaarverslag 2019
Het totaal aantal leerlingen per teldatum 1 oktober 2019 bedroeg 4.181 (prognose 4.176). Teldatum 1 oktober 2018 4.301 leerlingen.

De thema's Verbinden Verbeteren en Vernieuwing uit het strategisch beleidsplan 2017 – 2021 zijn nog volop actueel. Er is gekeken naar bestuurlijke krachtenbundeling. Het onderzoek naar het samengaan van OSG Piter Jelles en RSG Simon Vestdijk is daarvan het voorbeeld (inmiddels afgerond).
De samenwerking in Kollum heeft ook zijn vruchten afgeworpen. Op dit moment wordt er gewerkt aan een fysieke uitbreiding van de Campus vanwege de toenemende belangstelling van leerlingen uit regio.

De Campuslocatie in Sint Annaparochie, die tot één van de krimpregio's behoort, zal in goede harmonie worden overgedragen aan Ulbe van Houten (CVO-NF). De aanmelding voor deze vestiging van Piter Jelles is zodanig terug gelopen dat deze bestuurlijke stap moest worden gezet.

De aangekondigde bestuurlijke fusie met De Saad in Damwoude (openbaar en christelijke) is niet doorgegaan. In 2019 en 2020 is hard gewerkt aan een zorgvuldig opgestelde fusie effectrapportage en commitment van ouders en de medezeggenschap. Echter de "nieuwe" ouders hebben het laten afweten en niet gekozen voor De Saad. Het aantal aanmelding voor het schooljaar 2020 - 2021 was te laag om toekomstbestendig voortgezet onderwijs in Damwoude te garanderen.

OSG Piter Jelles heeft de nodige stappen gezet met het onderzoeken naar een Campus waarin !mpuls en de Montessori High School kunnen worden ondergebracht. Dit mede om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en te voldoen aan de voortgangsopdracht van de onderwijsinspectie. De inspectie is tot nu toe zeer tevreden met de stappen die zijn gezet.
In 2020 zal de school weer in het basisarrangement inzake toezicht worden opgenomen.

Daarnaast staat heeft de versterking van het techniek onderwijs, Tienercollege en het onderwijs ASS (Autisme Spectrum Stoornissen) de nodige aandacht gekregen. Uit het bijgaande jaar verslag is te lezen dat Piter Jelles op veel fronten in het onderwijs en het verbeteren van hun eigen organisatie actief is.

Conclusie
Het resultaat uit de bedrijfsvoering en jaarverslag over 2019 geeft geen aanleiding tot het maken van nadere opmerkingen. Wij stellen u voor de jaarrekening 2019 van de Stichting OSG Piter Jelles goed te keuren.

Primair Onderwijs

In de jaarrekeningen van het primair onderwijs is het tekort op de beschikbare middelen voor het cyclisch onderhoud een terugkerend item. Hierover bent u in de voorstellen over de voorgaande jaarrekeningen en begrotingen reeds geïnformeerd. Landelijk speelt dit nog steeds bij bijna alle schoolbesturen. De directe bekostiging vanuit het Rijk aan de schoolbesturen is onvoldoende. Voor de schoolbesturen blijft het onderhoud een zorgdossier waarbij de striktere interpretatie en verantwoording voor het onderhoud voor de schoolbesturen er na 2015 (stelselwijziging in de bekostiging van het onderhoud) er niet positiever op geworden zijn. Vanuit de VNG en de PO-raad wordt er gewerkt aan een regeling inzake kosten voor renovatie en aanpassingen van schoolgebouwen. Tevens zijn deze instanties met de Rijksoverheid in gesprek voor het ophogen van vergoedingen (indicatoren) voor onderhoud aan schoolgebouwen.

Stichting Proloog

Accountantsverklaring
De jaarrekening 2019 van de Stichting Proloog is door Hofsteenge Zeeman Groep gecontroleerd en is voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring. De jaarrekening 2019 sluit met een negatief resultaat van € 25.276,--.

Jaarrekening 2019
In het kader van het toezichtarrangement hebben wij overleg gevoerd met de voorzitter van het College van Bestuur van de Stichting Proloog. De voorliggende jaarstukken geven ons in het kader van het geldende toezichtarrangement geen aanleiding voor het aandacht vragen voor specifieke punten.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen.
In 2019 is voor geen van de medewerkers het belastbaar loon hoger dan het grensbedrag uit de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen en bestuurdersbeloning.

Jaarverslag 2019
Het jaarverslag 2019 is overzichtelijker en informatiever dan voorgaande jaren. Hiermee heeft Proloog een omslag gemaakt in het bestuur- en managementinformatiesysteem.

Het leerlingenaantal is licht gedaald met 21 leerlingen. De verwachting is dat met de ontwikkeling in Leeuwarden-Zuid het leerlingenaantal in totaal licht zal stijgen aan het begin van het schooljaar 2020/2021. De teldatum 1 oktober 2020 is hiervoor de eerste indicator. Het “marktaandeel” van Proloog is in de gemeente Leeuwarden 38%. Het openbaar onderwijs in de gemeente heeft totaal 45% van het marktaandeel.

Een aantal huisvestingsprojecten is succesvol afgerond. Op dit moment zijn de IKC’s Eigenwijs, De Oldenije en OBS Trianova in ontwikkeling.
Proloog legt de nadruk op klimaat en functionaliteit. Daarmee hebben zij een flinke stap voorwaarts gezet Ook in het terugdringen van leegstand in hun bestaande schoolgebouwen begint duidelijk vormen aan te nemen. Zo is het

leegstaande deel van de Winwyzer in Zuiderburen de Hoogbegaafdenschool “Het Klaverblad” van het PCBO gehuisvest. Daarnaast wordt er samengewerkt met aanpalende instanties die een deel van de leegstaande onderwijsruimten in beslag nemen zonder dat het onderwijs daarbij in gevaar komt. Echter leegstand blijft in de exploitatie een risico voor het schoolbestuur.

Kwaliteit/Goed onderwijs
Proloog noemt in haar jaarverslag “goed onderwijs” in plaats van “kwaliteit”. Proloog heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in dit goed onderwijs. Dit heeft er toe geleid dat door deze (o.a.personele) investeringen er geen zwakke scholen meer zijn. IKC Aventurijn is weer opgenomen in het basisarrangement van de Inspectie voor het onderwijs. De Thema’s die bij Proloog aandacht hebben gekregen zijn de optimaliseren van de Taalschool, het hoogbegaafdenonderwijs op locatie, het passend onderwijs samen beter en effectiever. Verder is volop ingezet in de doorontwikkeling van IKC’s en Kansen voor Kinderen.

De werkdruk verlagende middelen van het Rijk uit 2018/2019 zijn per school ingezet. Maatwerk naar behoefte per school. Het ziekteverzuim in 2019 is 1,52 % boven het landelijke gemiddelde uit 2018 (6,4 %). Proloog verwacht dat door de inzet van deze middelen de werkdruk en daarmee ook het ziekteverzuim gaat dalen in 2020. Dit in relatie met de maatregelen die Proloog heeft ingezet voor wat betreft het monitoren en uitvoeren van het verzuimbeleid op locatie niveau.

Conclusie:
Het resultaat uit de bedrijfsvoering en jaarverslag over 2019 geeft geen aanleiding tot het maken van nadere opmerkingen. Wij stellen u voor de jaarrekening 2019 van de stichting Proloog goed te keuren.

Stichting Gearhing

Accountantsverklaring
De voorliggende jaarrekening 2019 van de Gearhing is gecontroleerd door VAN REE Accountants en is voorzien van een goedkeurende verklaring.

Omvang
De Gearhing zit op dit moment in een bestuurlijk fusietraject met de Stichting Odyssee te Sneek. Van de 24 onder haar bestuur staande basisscholen heeft het schoolbestuur er 4 (openbare) staan op het grondgebied van de gemeente Leeuwarden. Het zijn 3 relatief kleine scholen die onder de opheffingsnorm van 45 zitten. Eén school in Mantgum heeft nog een redelijke omvang van 135 leerlingen. De kleine scholen worden nog in stand gehouden op basis van de gemiddelde schoolgrootte. Om een deel van de krimp te kunnen opvangen wordt bovenstaande bestuurlijke fusie met Odyssee in Sneek voorgesteld. Dit ontslaat het “nieuwe schoolbestuur” niet om gelet op de krimp in de regio passende maatregelen te nemen (daling van het aantal leerlingen -15% sinds 2015). (red. bij het ter perse gaan van dit voorstel heeft het bestuur van de Gearhing gemeld dat zij in augustus 2021 voornemens zijn de openbare school in Jorwerd te willen sluiten.)

Toezicht
Bij de voorgenomen fusie van de Gearhing met Odyssee krijgt u te maken met het toezicht dat is verdeeld over meerdere gemeenten (Súdwest-Fryslân,

Waadhoeke, Harlingen De Fryske Marren en Leeuwarden). In de voorbereiding hebben wij mede voorgesteld om de penvoering met betrekking tot het toezicht bij de gemeente Súdwest-Fryslân onder te brengen. De meeste scholen liggen in deze gemeente.

Kwaliteit
Alle scholen van de Gearhing vallen onder het basisarrangement van de inspectie voor het onderwijs. Er wordt binnen het schoolbestuur gewerkt met zelfsturende scholenteams waardoor de verantwoordelijkheid voor organisatie en kwaliteit zo laag mogelijk in de organisatie komt te liggen.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen.
In 2019 is voor geen van de medewerkers het belastbaar loon hoger dan het grensbedrag uit de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen en bestuurdersbeloning.

Conclusie
De jaarrekening van de Gearhing sluit met een positief saldo van € 602.520,--.
- De ratio's zijn positief;
- De financiële positie is goed;

Gelet op het bovenstaande stellen wij u voor de jaarrekening 2019 van de Gearhing goed te keuren.

Elan Onderwijsgroep

De jaarrekening van Elan Onderwijsgroep ziet u voor het eerst in deze vorm. De Elan onderwijs groep is ontstaan uit de fusie tussen Onderwijsgroep Fier en Stichting Radius dit naar aanleiding van het door u op 23 april 2019 genomen besluit inzake de fusie.

Toezicht.
Het toezicht op Elan Onderwijsgroep wordt gehouden op basis van een convenant tussen de gemeenten Waadhoeke, Noardeast-Fryslân en Leeuwarden. Dit convenant is onlangs in overleg met de betrokken gemeenten aangepast op basis van het huidige toezichtarrangement. Wij hebben voorgesteld om de penvoering met betrekking tot het toezicht bij de gemeente Waadhoeke onder te brengen. Deze gemeente heeft 16 van de 21 scholen van Elan op haar grondgebied (Leeuwarden 3 en Noardeast-Fryslân 2).

Jaarrekening
De jaarrekening 2019 sluit met een positief resultaat van € 246.859,--.
De accountant Van Ree Accountants te Barneveld heeft op 30 juni 2020 een goedkeurende verklaring afgegeven. De Elan onderwijsgroep heeft een jaarrekening voorgelegd met een goede lange termijn prognose. Er is in 2019 volop geïnvesteerd in de organisatie, leer- en hulpmiddelen, ICT en onderhoud.

Kwaliteit
De kwaliteit van het onderwijs is over het algemeen op orde. Echter er staan nog twee scholen bij de inspectie voor het onderwijs aangemerkt als zwak en twee scholen als onvoldoende. Elan heeft aangegeven dat hieraan extra aandacht word geschonken en voldoende maatregelen worden genomen. In het regulier overleg van de betrokken gemeenten met het bestuur van Elan zal dit

op de agenda komen te staan.

Door in te spelen op het aanstaande lerarentekort heeft Elan de voorgenomen formatiekrimp weliswaar niet gerealiseerd, maar zijn wel belangrijke stappen gezet voor de continuïteit van het onderwijsproces.
Zij hebben een aantal tijdelijke personeelsleden (payrollers) toegevoegd aan hun vaste formatie. Gesteld kan worden dat de organisatie financieel gezond is.

Wij hebben geconstateerd dat bij het onderhoud aan schoolgebouwen de optelsom van uitgesteld werk steeds hoger wordt en het moment dat verder uitstel niet meer mogelijk is komt steeds dichterbij. Voor wat betreft de Leeuwarder scholen zijn wij met het schoolbestuur in gesprek om te kijken naar ontwikkelingen met betrekking tot IKC in relatie tot het in standhouden de bestaande schoolgebouwen.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen.
In 2019 is voor geen van de medewerkers het belastbaar loon hoger dan het grensbedrag uit de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen en bestuurdersbeloning.

Conclusie:
De Elan Onderwijsgroep heeft jaarstukken voorgelegd waaruit blijkt dat Elan financieel gezond is. Er is wel een opgave om de personeelskosten binnen het budget te krijgen en verder ligt er een opgave op de kwaliteit van enkele scholen en de kosten van het onderhoud. Gelet op het vorenstaande stellen wij u voor de jaarrekening 2019 van de Elan Onderwijsgroep goed te keuren en hierover de gemeenten Waadhoeke en Noardeast-Fryslân als convenantpartners in kennis te stellen en in overleg te treden.

Stichting SO Fryslân

Accountantsverklaring
De voorliggende jaarrekening 2019 is die van de Stichting SO- Fryslân. Deze is gecontroleerd door AKSOS Accountants B.V. en is op 3 juni 2020 voorzien van een goedkeurende verklaring.

Toezicht
Bij de fusie van de scholen voor speciaal onderwijs is het toezicht op de Stichting SO Fryslân aangepast. U hoeft de jaarstukken bij dit schoolbestuur niet meer goed te keuren maar kunt indien nodig een zienswijze afgeven. Binnen de Stichting SO Fryslân is destijds de openbare voormalige ZML-school ‘It Twalûk, in Leeuwarden ondergebracht.

Jaarrekening
De jaarrekening 2019 laat volgens de verwachting een positief exploitatieresultaat van € 653.000,--. Het positief resultaat komt door hogere rijksvergoeding (werkdrukmiddelen, cao en hogere normbedragen in lumpsum). De begroting 2019 ging nog uit van een negatief resultaat van € 165.000,--.

Enkele aandachtspunten:

- De Duisterhoutschool (Heerenveen/Oosterwolde) en It Twalûk vereisen aandacht op kwaliteit. Het schoolbestuur heeft aangegeven passende maatregelen te nemen;
- Het meerjarenbeleid geeft een dip in 2020 en daarna positieve resultaten.
- Financieel is SO Fryslân stevig genoeg om zaken te kunnen opvangen.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen.
In 2019 is voor geen van de medewerkers het belastbaar loon hoger dan het grensbedrag uit de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen en bestuurdersbeloning.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande stellen wij u voor een zienswijze achterwege te laten voor de jaarrekening 2019 van de Stichting SO Fryslân.

Leeuwarden, 27 augustus 2019

Burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester,

secretaris.

SPIL IN SPECIAAL ONDERWIJS

Jaarverslag 2019
Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân

Juni 2020

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Inhoud

Voorwoord **4**
A Bestuursverslag **5**
1. Het schoolbestuur **5**
1.1 Organisatie **5**
1.2 Profiel **7**
Missie en Visie 7
Kernactiviteiten 8
Strategisch beleidsplan 2019-2023 8
1.3 Dialoog **9**
Werkwijze 9
2. Verantwoording beleid **13**
2.1 Cyclus onderwijskwaliteit **13**
Werkwijze 13
Bestuurstoezicht 13
Zicht op kwaliteit 13
Verantwoording bestuurstoezicht op onderwijskwaliteit 14
Verantwoording schooltoezicht op onderwijskwaliteit 15
2.2 Integraal personeelsbeleid **17**
Werkwijze 17
Proces 17
A. Strategische personeelsplanning 18
B. Professionalisering 18
C. Vitaliteit 18
De gevolgen van het personeelsbeleid 20
Uitkeringen na ontslag 20
Werkdrukmiddelen 21
Privacy (AVG) en Veiligheidsbeleid 21
Sociale Veiligheidsbeleving 21

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

2.3 Huisvesting & facilitaire zaken 21

2.4 Financieel beleid 22

Werkwijze 22

De gevolgen van het financieel beleid 23

Analyse financieel resultaat 23

Nieuwe CAO PO 24

Baten 24

Lasten 24

Investeringen 25

Verwachting op de lange termijn 25

Risicoprofiel 27

B Bijlagen - overzicht 29

C Jaarrekening 30

Bijlage 1: Toezichts- en bestuursregelement
Bijlage 2: Jaarverslag Raad van Toezicht (RvT)
Bijlage 3: Jaarverslag Gemeenschappelijk Medezeggenschapsraad (GMR)
Bijlage 4a: Managementstatuut
Bijlage 4b: Addendum Managementstatuut
Bijlage 5: Strategisch Beleidsplan (SBP)
Bijlage 6: Klachtenregeling
Bijlage 7: Bijzonderheden 2019
Bijlage 8: Afkortingen

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2019 van Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân (SO Fryslân). Er is ook dit jaar door de medewerkers van SO Fryslân en haar scholen hard gewerkt om het onderwijs voor onze leerlingen optimaal vorm te geven. Dat doen we zoveel mogelijk samen met de leerlingen en alle betrokkenen. Daarbij moet gedacht worden aan ouders, zorginstellingen, jeugdhulpverlening, gemeenten, samenwerkingsverbanden van het primair en voortgezet onderwijs, bedrijven en instellingen. Fantastisch dat iedereen zich inzet voor kwetsbare leerlingen. Nieuwe wetgeving zal er toe leiden dat deze partijen nog gemakkelijker afspraken kunnen maken in het belang van de leerlingen. Dit moet vervolgens leiden tot beter onderwijs, betere zorg en minder thuiszitters.
SO Fryslân heeft in deze samenwerking haar bijdrage geleverd en er samen met alle medewerkers, de Raad van Toezicht (RvT) en de (Gemeenschappelijke) Medezeggenschapsraden ((G)MR-en) voor gezorgd dat de leerlingen optimaal konden leren en genieten op school.
Het bestuursverslag vormt samen met de jaarrekening het jaarverslag van het schoolbestuur.

Horizontale verantwoording

Dit jaarverslag is voor de stichting een belangrijk middel om zich horizontaal te verantwoorden. Belanghebbenden kunnen een gedrukte samenvatting ervan opvragen via info@so-fryslan.nl.
Het volledige jaarverslag is eveneens te vinden op de website van de stichting www.so-fryslan.nl. Via deze voortdurend geactualiseerde website en intranet worden personeel, ouders en andere belanghebbenden steeds geïnformeerd over alle beleidsontwikkelingen. De organisatie legt op die manier zowel intern als extern verantwoording af over de ontwikkelingen binnen SO Fryslân op alle beleidsterreinen.
Richtinggevend voor de inhoud van dit verslag zijn:
- de informatie zoals verspreid via de website
- de aan de GMR verstrekte beleidsdocumenten
- het Strategisch Beleidsplan 2019-2023
- de managementrapportages over 2019.

Het jaarverslag voldoet aan de eisen zoals die door de overheid aan de jaarrapportage van een onderwijsinstelling worden gesteld.

G.J. Diever MSc
Voorzitter College van Bestuur

drs. M. Pruiksma
Lid College van Bestuur

SO Fryslân
Morra 2-3
9204 KH Drachten
Tel. 0512- 584594
Website: www.so-fryslan.nl
E-mail: info@so-fryslan.nl
Kamer van Koophandel: 59619295
Bestuursnummer 42665
Organisatiecode 6042665

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

A Bestuursverslag

1. Het schoolbestuur

1.1 Organisatie

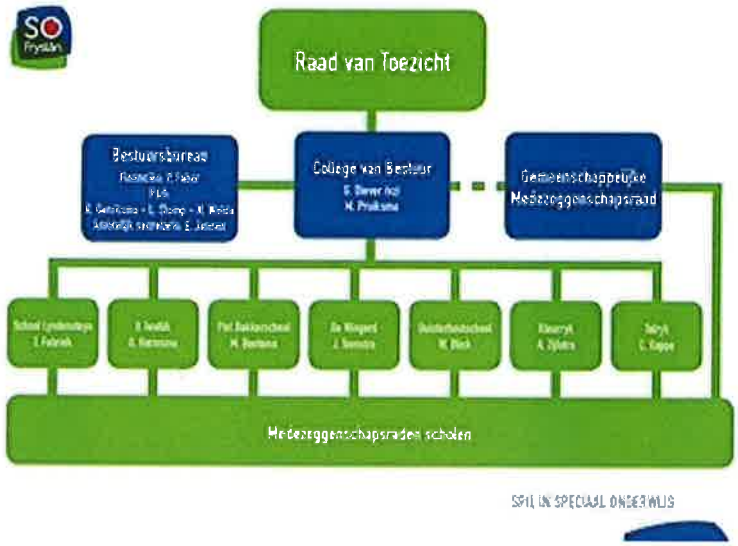
Stichting SO Fryslân is een overkoepelende organisatie waar zeven scholen op tien locaties deel van uitmaken. Het bestuursbureau is gevestigd aan de Morra 2 te Drachten.

In Damwoude	De Wingerd
In Sneek	Piet Bakkerschool
In Drachten	Kleurryk
	Talryk
In Heerenveen en Oosterwolde	Duisterhoutschool
In Beetsterzwaag	School Lyndensteyn
In Leeuwarden en Franeker	It Twalûk

De stichting kent een Raad van Toezicht (RvT), die bestaat uit vijf leden. Het bevoegd gezag berust bij de twee leden van het College van Bestuur (CvB). Elke school binnen SO Fryslân heeft een eigen directeur, die samen met de teamleider(s) het Managementteam (MT) vormt. Het team binnen de school bestaat uit het MT samen met alle medewerkers. De tegenspraak is georganiseerd door middel van medezeggenschap. Binnen SO Fryslân is de medezeggenschap als volgt geregeld: elke school heeft een eigen medezeggenschapsraad (MR). Op stichtingsniveau is er een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR), die zoveel mogelijk wordt gevormd door een afvaardiging vanuit de MR's van de scholen.
Ter ondersteuning van het primaire proces kent het bestuursbureau adviserende functies op het gebied van Personeel en Organisatie (P&O), Financiën en Onderwijs en Kwaliteit. Uitvoerende werkzaamheden die niet binnen de kerntaak van SO Fryslân passen, zijn uitbesteed bij instellingen en bedrijven die de expertise doorontwikkelen en de continuïteit borgen. Het gaat dan met name om Financiële Administratie, Personeels- en Salarisadministratie, Juridische Zaken en Huisvesting. Op het bestuursbureau werken een controller, het hoofd P&O met twee medewerkers, de ambtelijk secretaris en beide leden van het CvB, tijdelijk aangevuld met een kwaliteitsmedewerker.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Onderstaand organogram laat zien hoe de organisatie is opgebouwd.

Code Goed Bestuur

Bij de inrichting van de organisatie van SO Fryslân is de Code Goed Bestuur van de PO-Raad als richtlijn gehanteerd. Om goed vorm te geven aan de wettelijk voorgeschreven scheiding van bestuur en toezicht is gekozen voor bestuursorganen in de vorm van een RvT en een CvB, het dualistisch bestuursmodel. Het CvB hanteert de code Goed Bestuur.

College van Bestuur

Het dagelijks bestuur van de stichting SO Fryslân ligt in handen van het CvB. De taken en bevoegdheden van het CvB zijn vastgelegd in het Managementstatuut.
Het tweeledige CvB bestaat uit onderstaande personen met daarbij de vermelding van hun nevenfuncties.

De heer G.J. Diever MSc, voorzitter.
Nevenfuncties: bestuurslid Stichting Success for All Nederland, lid adviesraad VAR Windesheim Hogeschool, gastdocent Rijks Universiteit Groningen, bestuurslid stichting Theater de Klieuw, bestuurslid stichting De Glasblazers, Bestuurslid Landelijk Expertisecentrum Speciaal Onderwijs (LECSO).

Mevrouw drs. M. Pruiksma, lid.
Nevenfunctie: Voorzitter Wijk- en Speeltuinvereniging Oranjewijk.

Raad van Toezicht

De taken en bevoegdheden van de RvT zijn vastgelegd in het bijgevoegde Toezichts- en bestuursreglement (Bijlage 1). Het Jaarverslag van de RvT is tevens bijgevoegd (Bijlage 2).

De Raad van Toezicht bestaat uit:
De heer C. Joosen, voorzitter, lid commissie Onderwijs, Kwaliteit en Zorg.
Geen nevenfuncties

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

De heer J.A. Jellema, vice-voorzitter, lid commissie Personeel en Organisatie.
Nevenfuncties: docent Bestuursacademie, lid Platform opstellen minor Hanzehogeschool Groningen, kandidaatlid Provinciale Staten, administrateur belast met liquidatie gemeenschappelijk regeling RCG, Medeoprichter Knarrenhof.

De heer drs. P. Kingma, lid commissie Financiën
Geen nevenfuncties.

De heer J. Schagen (MA),
Nevenfuncties: directeur/eigenaar Morijn (Interim Management & Advies), voorzitter Bezwarencommissie gemeente Harlingen, voorzitter Toetsingscommissie Attero B.V., voorzitter Bezwarencommissie Functiewaardering Attero B.V., lid van de Raad voor de Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming, mentor St. Mentorschap Noord-Nederland. Lid Cliëntenraad van het Radio Therapeutisch Instituut Friesland, Lid Cliëntenraad Greunshiem.

Mevrouw A.J. Dikken, lid commissie Onderwijs, Kwaliteit en Zorg.
Nevenfuncties: Lid Verantwoordingsorgaan PFZW, Lid auditcommissie Regiecentrum, Bescherming en Veiligheid, Lid Cliëntenraad Swettehiem van de Kwadrantgroep

Gemeenschappelijke medezeggenschap
Bij SO Fryslân vallen meerdere (7) scholen onder het bevoegd gezag. Hierdoor is er een wettelijke verplichting om een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad in te stellen. De GMR vertegenwoordigt de belangen van de Medezeggenschapsraden van de scholen en komt regelmatig bijeen om te vergaderen en te overleggen met het bevoegd gezag. De GMR is bevoegd om voorstellen te doen, standpunten kenbaar te maken, adviezen te geven en instemming te verlenen volgens het GMR-reglement. Er komen zaken aan de orde die voor alle scholen binnen SO Fryslân van belang zijn. De raad bestaat uit een personeels- en een oudergeleding. De mensen die zitting hebben in de GMR doen dat namens de MR van één van de scholen. Een overzicht van de GMR-leden die namens personeel en ouders zitting hebben in de GMR is opgenomen in het bijgevoegde jaarverslag van de GMR (Bijlage 3).

1.2 Profiel

Missie en Visie

Ook mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking hebben kennis en vaardigheden nodig om hun eigen plaats in de maatschappij te kunnen innemen. Het bijbrengen van deze kennis en kunde vergt een speciale onderwijskundige aanpak. Het onderwijs op de scholen van SO Fryslân is er op gericht om leerlingen met een beperking voor te bereiden op een zo zelfstandig mogelijke en passende plek in de maatschappij. De Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân ondersteunt en stimuleert de afzonderlijke scholen van de stichting bij de uitvoering van deze taak. De vorm van de organisatie volgt uit deze verschillende functies van scholen en koepel.
De bundeling van kennis en vakmanschap op diverse gebieden van het speciaal onderwijs maakt van SO Fryslân een regionaal kenniscentrum op het gebied van speciaal onderwijs. SO Fryslân draagt deze kennis en de bijbehorende visie actief uit naar de maatschappelijke omgeving.
In de praktijk zetten zeven scholen voor speciaal onderwijs in Fryslân zich onder de koepel van SO Fryslân met grote betrokkenheid in voor hun leerlingen. De leerlingen hebben specifieke ondersteuningsvragen, en dat vergt speciale aandacht. Het doel van het onderwijs op de scholen is het

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

verminderen van de kwetsbaarheid van de leerlingen en het vergroten van hun redzaamheid, zodat ze op hun eigen wijze kunnen functioneren in de maatschappij.

Kernactiviteiten

De eerste kerntaak van SO Fryslân is het faciliteren van de aangesloten scholen bij het verzorgen van speciaal onderwijs voor hun leerlingen. Daarnaast fungeert SO Fryslân als centraal aanspreekpunt voor externe partijen. Het CvB van SO Fryslân bewaakt de doelstellingen van het door de Stichting verzorgde onderwijs en de ontwikkeling van de kracht van dit onderwijs, zoals staat vermeld in het managementstatuut (zie bijlagen 4a en 4b). Verder draagt het CvB zorg voor de synergie tussen de scholen. De grote doelen in het Strategisch Beleidsplan zijn verder sturend voor de inhoud.

In het verslagjaar heeft het CvB een vernieuwde besturingsfilosofie als basis voor haar handelen gehanteerd. Het opnieuw inrichten van de (digitale) communicatie met gebruikmaking van een intranet (SharePoint) zorgt voor meer transparantie binnen de hele organisatie.

Strategisch beleidsplan 2019-2023

In het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 SO Fryslân (SBP/zie Bijlage 5) wordt het strategisch beleid van de stichting Speciaal Onderwijs Fryslân (SO Fryslân) beschreven: de hoofdlijnen van de koers en de speerpunten voor de komende vier jaar.
De inhoud van dit plan is tot stand gekomen in een proces met organisatie brede inbreng:
De teams op de scholen zijn vanaf september 2018 gestart met de vorming van hun schoolplan. Zij hebben de sterke en zwakke aspecten van de school benoemd, met elkaar bepaald welke punten prioriteit hebben om de komende vier jaar aan te werken en wat hun ambitie is. In januari 2019 is dit proces op de scholen afgerond.
Van alle sterkte-zwakte analyses van de scholen, hun speerpunten en ambities heeft het bestuur van SO Fryslân een analyse gemaakt. De uitkomsten daarvan is met de Managementteams en Schoolontwikkelaars van de scholen besproken. Gezamenlijk zijn de prioriteiten voor het SBP van SO Fryslân voor 2019-2023 vastgesteld. Met het SBP dat daarvan het resultaat is kan het bestuur van SO Fryslân de scholen ondersteunen om het gezamenlijke doel te bereiken: dat '... deze leerlingen hun eigen kracht ontwikkelen en straks een zo groot mogelijke kans krijgen om daar te komen waar ze het liefste willen zijn.'

Niet alle ontwikkelingen zijn even dringend, aan sommige onderwerpen wordt al langer gewerkt en niet alles kan tegelijk. Het bestuur heeft de belangrijkste strategische punten voor de komende jaren uitgekozen:

- **SO Fryslân heeft de cyclus onderwijskwaliteit geïmplementeerd, het bestuur heeft zicht op de ambities en kwaliteit van het onderwijs en op de samenhang hiervan met de schoolontwikkeling en professionalisering.**
- **SO Fryslân heeft zicht op de kwaliteit van de scholen aangaande tevredenheid op de vijf volgende onderwerpen: uitstroom, tussentijdse leeropbrengsten, ouders, leerlingen en medewerkers.**
- **SO Fryslân heeft de visie op leiderschap vanuit draagkracht vormgegeven, de medewerkers zijn er eigenaar van.**
- **De medewerkers van SO Fryslân zijn tevreden over de organisatie en communicatie tussen de scholen onderling en met het bestuur.**
- **SO Fryslân is een aantrekkelijke werkgever.**
- **SO Fryslân werkt extern samen om expertise, kennisdeling en innovatie te bevorderen.**

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

In het bestuursverslag zijn de bovenstaande strategische punten te vinden in een blauw kader, met daaronder de **Doelen** voor het verslagjaar en de **Voortgang en aandachtspunten vervolg** beschreven.

Toegankelijkheid & toelating

Leerlingen hebben alleen toegang tot onze scholen als zij een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) hebben, afgegeven door de Commissie van Advies van een Samenwerkingsverband Passend Onderwijs. Elke school heeft een Schoolondersteuningsprofiel, waarin is aangegeven wat de expertise van de school is. Ouders melden hun kind met een TLV aan bij een school met een passende expertise. Het Bestuur streeft ernaar om alle leerlingen die aan de criteria voldoen, binnen de wettelijke termijn op een school te plaatsen.

1.3 Dialoog

Werkwijze

Alle scholen van SO Fryslân bevinden zich binnen de grenzen van de provincie Friesland. Dit betekent dat de Friese cultuur, tweetaligheid, het verschil tussen stad en platteland, de bevolkingsafname en vergrijzing items zijn die binnen de omgeving een rol kunnen spelen.

Wat de contacten met de omgeving betreft zijn de ouders/verzorgers van een leerling het allereerste aanspreekpunt buiten de school.

Samenwerkingsverbanden

Daarnaast zijn we op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd in alle samenwerkingsverbanden in de provincie Fryslân die zijn gevormd sinds 1 augustus 2014 het Passend Onderwijs is ingevoerd. Deze organisaties geven de Toelaatbaarheidsverklaringen (TLV's) af, waarmee een leerling het onderwijs op één van de scholen kan volgen. Voor het primair onderwijs is er één provinciaal samenwerkingsverband in Fryslân, voor het voortgezet onderwijs zijn er drie samenwerkingsverbanden in respectievelijk de regio's Noord-Friesland, Zuidwest-Friesland en Zuidoost-Friesland. De deelname van SO Fryslân aan de samenwerkingsverbanden heeft onder andere tot doel om een dekkend onderwijsaanbod in de provincie te borgen, de toelating van leerlingen naar het (V)SO, SBO en PRO te regelen en thuiszitters te voorkomen. Aan deze opdracht wordt gewerkt in bestuursvergaderingen, werkgroepen en andere vormen van overleg.

Contacten in het werkveld

Iedere school heeft in de eigen regio contacten met de RENN4-scholen en het regulier onderwijs, waaronder ook het Speciaal Basisonderwijs (SBO) en het Praktijkonderwijs (PrO). De samenwerking met het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en het praktijkonderwijs wordt gestimuleerd door de Impulsgelden in het kader van het actieplan Baankansen. Deze vormen een goede aanleiding om samen te werken aan 'regioversterkers' onder regie van de Arbeidsmarktregio Fryslân Werkt!

Met zorginstellingen als Talant, waarvan een aantal Kinderdagcentra (KDC's) een plek hebben binnen de school, zijn nauwe contacten. Ook Wille! SpecialeKinderopvang is op bijna alle scholen na schooltijd te vinden. Overige zorginstellingen in de regio zoals MEE, Reik en de GGD zijn vaste overlegpartners.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Overige partners

De gemeentes spelen een belangrijke rol in het leven van de leerlingen, zowel tijdens de schoolloopbaan (vervoer, extra zorg en ondersteuning) als bij de uitstroom richting dagbesteding en (beschut) werk. Ze zijn daarmee een belangrijke partner voor de scholen. Het UWV en het CIZ zijn bepalend bij het afgeven van indicaties en het bedrijfsleven is onmisbaar voor het bieden van stageplaatsen en bij de uitstroom naar werk.

Voor scholing en ontwikkeling kunnen de professionals van SO Fryslân terecht bij het Noordelijk Onderwijs Gilde (NOG), dat in overleg met de stichting specifieke modules, masterclasses en vaardigheidscolleges aanbiedt. Voor overige scholing kunnen de collega's ook terecht bij het NOG en eventueel andere aanbieders.

Op kwaliteitsgebied wordt er samengewerkt met Effectief Onderwijs. Bij ziekte van medewerkers en de ondersteuning daarbij wordt gebruik gemaakt van de diensten van MedPrevent en diverse organisaties die individuele coachingstrajecten verzorgen.

SO Fryslân heeft zitting in het landelijke bestuur van het Landelijk Expertisecentrum Speciaal Onderwijs (LECSO). Dit om innovaties en kennisdeling op het gebied van onder andere Onderwijs en Zorg en Professionaliteit te stimuleren en de belangenbehartiging te realiseren. Daarnaast zijn er nog veel bestuurlijke en schoolspecifieke organisaties waarmee wordt samengewerkt om aan de ambitie van SO Fryslân te kunnen voldoen.

Verantwoording doelen Samenwerking

In het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 van SO Fryslân staat op het gebied van de dialoog het volgende hoofddoel geformuleerd:

- **Samenwerking**

SO Fryslân werkt (extern) samen om expertise, kennisdeling en innovatie te bevorderen.

Voor het verslagjaar 2019 zijn daaruit de volgende onderwerpen afgeleid:

Doelen

- Waar dat bespreekbaar is in de regio, gesprekken voeren om te komen tot een breder aanbod van specialistisch onderwijs, onderwijs en zorg met alle belanghebbenden.
- Het oprichten van een bovenregionaal platform SO-SBO voor kennisdeling, innovaties en het ontwerpen van een doorgaande leerlingontwikkeling.
- Samenwerking met VSO PrO en MBO in relatie tot de Arbeidsmarktregio Fryslân.
- Samenwerking met ketenpartners zoals gemeenten, instanties, instellingen en belanghebbenden om innovaties te ontwikkelen en beschikbaar te maken voor het onderwijs.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Voortgang en aandachtspunten vervolg

Zoals in de inleiding van par. 1.3 Dialoog staat omschreven is de samenwerking met de ketenpartners van nature ontstaan. In het verslagjaar heeft het bestuur zich pro-actief opgesteld in verschillende regio's om een breder aanbod van onderwijs en zorg gestalte te kunnen geven.

Samen Kansrijk

Een voorbeeld hiervan is het project Samen Kansrijk in Drachten, waar de SO Fryslân-school Kleurryk deel van uitmaakt. In 2019 zijn grote stappen gemaakt, die hebben geleid tot het vaststellen van het budget en het aanwijzen van een locatie waar de campus van Samen Kansrijk gebouwd kan worden. Het formele besluit met betrekking tot de locatie volgt in 2020, waarna de aanbestedingsprocedure van start kan gaan.

Talryk-locatie De Tike

Ook voor de Talryk-school in Drachten is een nieuwe fase aangebroken. In verband met een veranderende leerlingpopulatie werd in samenwerking met de belanghebbenden gekozen voor een extra locatie in het dorp De Tike, die geschikt is om een andersoortig programma aan te bieden aan de leerlingen die daar baat bij hebben. Deze locatie kan naar verwachting in het schooljaar 2020-2021 gebruikt worden. Dat het gelukt is om het gebouw, na het vertrek van het basisonderwijs uit dit gebouw, weer voor onderwijs te gebruiken is te danken aan een uitstekende samenwerking tussen Talryk, de gemeente Smallingerland en de inwoners van De Tike.

Nieuwbouw It Twalûk

De afgelopen jaren is zwaar ingezet op de relatie van SO Fryslân met de gemeente Leeuwarden en dit lijkt vruchten af te werpen. Deze inzet was gericht op nieuwbouw voor de SO-groepen van It Twalûk die nu gehuisvest zijn op de locatie Larixstraat. Dit gebouw voldoet niet aan de eisen die SO Fryslân aan een schoolgebouw stelt. Bovendien is het gebouw te klein en zijn er noodgedwongen SO- groepen gehuisvest binnen het VSO. Samen met alle schoolbesturen in en om Leeuwarden is er een voorzieningenplanning opgesteld. Onderdeel hiervan is het plan om voor het Leeuwarder SO van It Twalûk, samen met KDC De Vlieger van Talant, nieuwbouw te plegen in fase 1 (2021-2025). Ook in Franeker koerst It Twalûk samen met SBO De Bolder af op intensievere samenwerking. Hierbij wordt met meerdere partijen zoals jeugdhulp, de voor- en vroegschoolse educatie en kinderopvang gewerkt aan een voorziening die kinderen met een ondersteuningsvraag zo lang mogelijk en zo thuis-nabij mogelijk kan bedienen.

Kindcentra gemeente Heerenveen

De Duisterhoutschool heeft samen met de gemeente Heerenveen en een aantal schoolbesturen de intentie uitgesproken om zowel in Heerenveen als in Oosterwolde een speciaal kindcentrum op te zetten. De Duisterhoutschool is samen met SBO It Oerset gehuisvest in It Facet. Omdat het gebouw niet geschikt is voor VSO-leerlingen en er te weinig ruimte is, hebben de besturen van beide scholen de gemeente gevraagd snel met (duurzame) beslissingen te komen. Dat heeft geresulteerd in een verzoek van de gemeente om een concreet plan van eisen voor te leggen aan B&W. Dat zal naar verwachting medio 2020 klaar zijn.
In Oosterwolde spelen dezelfde factoren een rol, waarbij het voor alle betrokkenen van groot belang is om een goede voorziening voor SO en SBO te behouden voor de regio. De gesprekken hierover zijn in 2019 met regelmaat gevoerd.

Toekomstige ontwikkelingen

Voor de Piet Bakkerschool in Sneek concentreren de gesprekken zich voornamelijk op de toekomst van de SO- en VSO-groepen. Er zijn drie besturen die deze groepen bedienen in Sneek, waarbij de

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

versnippering substantieel is. Het voornemen is om een structurele oplossing te kiezen die de leerlingen nog meer mogelijkheden biedt. Een spoorboekje van de te nemen stappen wordt in het kalenderjaar 2020 verwacht.

De Wingerd in Damwoude is aangewezen om zich verder te ontwikkelen als een specialistisch kindcentrum. Een aantal gemeenten en schoolbesturen in Noardeast-Fryslân heeft de intentie uitgesproken om samen te werken en meer kinderen binnen de regio te bedienen. De Wingerd groeit en daarom heeft de gemeente Dantumadiel in 2019 besloten De Wingerd extra middelen te geven voor tijdelijk uitbreiding van de school.
School Lyndensteyn, die een grote regio bedient, werkt nauw samen met Revalidatie Friesland, de Burgemeester Harmsmaskoalle in Gorredijk en vele andere partijen om leerlingen optimaal onderwijs te kunnen blijven bieden.

Platform SO-SBO
Het plan om een bovenregionaal platform SO-SBO voor kennisdeling, innovaties en een doorgaande leerlingontwikkeling op te zetten is gerealiseerd in de vorm van een contactpersonen-app. Landelijk gaan de expertise-organisaties LECSO en SBO Werkverband fuseren. Om een goede en snelle informatievoorziening te kunnen realiseren tussen "landelijk" en de "regio's" is gekozen voor een structuur van contactpersonen. Voor regio Noord (Friesland, Groningen en Drenthe) worden per provincie een contactpersoon SO en een contactpersoon SBO ingeschakeld. SO Fryslân vormt de schakel tussen het landelijk niveau en de regio Noord.

Arbeidsmarkt
Onder regie van de Arbeidsmarktregio Fryslân Werkt! vindt overleg plaats tussen het VSO, PrO en MBO over de besteding van de Impulsgelden uit het actieplan Baankansen. In het verslagjaar heeft het CvB van SO Fryslân in goed overleg met de verschillende partijen een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het actieplan en de uitvoering hiervan.

Fit&Vaardig
Om innovaties te ontwikkelen en zichtbaar te maken, zijn er in het verslagjaar in overleg met het SBO bijeenkomsten georganseerd rond Fit&Vaardig. Inmiddels is het onderzoek en de ontwikkeling van Fit&Vaardig op School voor SO en SBO van start gegaan. De wens is dat dezelfde indrukwekkende resultaten behaald worden als in het basisonderwijs te zien zijn. Verder is SO Fryslan betrokken bij kansrijke innovatie's zoals Succes for All.

Het CvB is tevreden over de kansen die binnen de samenwerking tot stand komen en een bijdrage leveren aan de visie van SO Fryslân. Samenwerken is nooit klaar en zal ook de komende jaren volop aan de orde zijn.

Klachtenbehandeling

SO Fryslân hanteert een eigen Klachtenregeling (Bijlage 6).
In 2019 is één klacht bij het bestuur binnengekomen. Na intensief contact tussen ouders, de directie van de betreffende school en het bestuur heeft het SWV PO Friesland deze leerling ondergebracht op een andere school.
Bij de externe vertrouwenspersoon is één melding binnengekomen. Dit heeft niet geresulteerd in een interventie of een klacht bij de klachtencommissie. Daarnaast is er één telefonisch consult geweest voor advies en consultatie.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

2. Verantwoording beleid

In dit hoofdstuk verantwoordt het bestuur het gevoerde beleid op de volgende beleidsterreinen: de cyclus Onderwijskwaliteit, het Integraal personeelsbeleid en de cyclus Planning en control Financiën, Huisvesting & facilitaire zaken en Financieel beleid.
Het hart van deze paragrafen wordt gevormd door een beschrijving van de werkwijze, waarna een verantwoording van de gestelde doelen vanuit het SBP en, indien van toepassing, een onderbouwing van wetmatigheden volgen. De laatste paragraaf van dit hoofdstuk gaat in op de risico's en risicobeheersing.

2.1 Cyclus onderwijskwaliteit

Werkwijze

Bestuurstoezicht

SO Fryslân geeft het bestuurstoezicht van de scholen vorm door te werken volgens de cyclus onderwijskwaliteit. Deze bestaat uit vier thema's en onderliggende opbrengstschalen:
1.Thema 'Ambitie': We weten waar we naar toe willen.
2.Thema 'Zicht op kwaliteit': We weten waar we staan .
3.Thema 'Schoolontwikkeling'.
4. Thema 'Professionalisering': We weten hoe we daar komen.

De eerste twee thema's behoren tot "monitoren en signaleren", de OGW-cyclus van Ledoux zijn de basis voor de praktische uitwerking. De laatste twee thema's behoren tot "ontwikkelen en professionaliseren", de PDCA-cyclus van Deming. De samenhang en cyclische werkwijze van de cyclus onderwijskwaliteit is sterk, de uitkomsten van Ambitie en Zicht op kwaliteit (monitoring en signalering) vormt de basis voor de schoolontwikkeling en professionalisering.

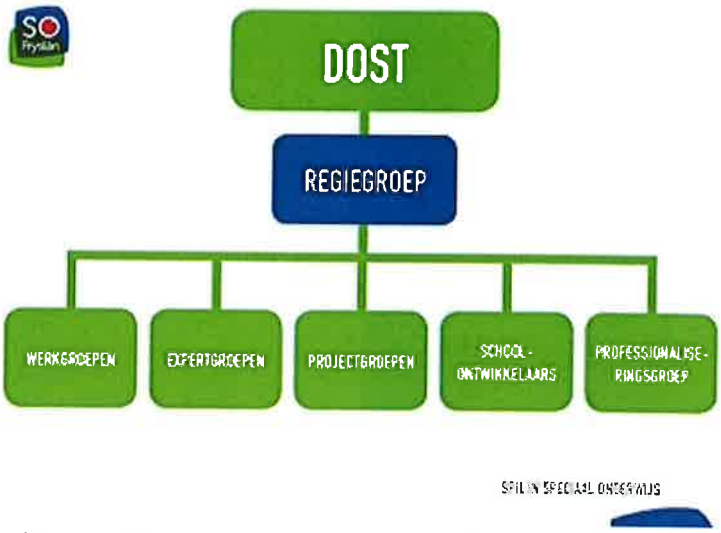
Zicht op kwaliteit

Gezamenlijk met de scholen zijn er per thema opbrengstschalen vastgesteld en hier is in samenspraak inhoud aan gegeven. Enerzijds is de basiskwaliteit (voldoende beoordeling IvhO) vastgelegd, anderzijds de ambitie van de scholen/stichting. Het CvB bespreekt periodiek de opbrengstschalen met de directie van de scholen tijdens het directeursoverleg (DO) en heeft hiermee een actueel beeld van de kwaliteit en hoe de school hier aan werkt. De uitkomsten worden zowel op hoofdlijnen verwerkt (op de 'poster') als gedetailleerd, in de opbrengstschalen.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Gezamenlijke onderwijsontwikkeling

Het CvB wil niet alleen zicht hebben op de onderwijskwaliteit op de scholen, maar wil de gezamenlijke onderwijsontwikkeling op de scholen ook stimuleren en faciliteren. Hiervoor zijn diverse werk-, expert- en projectgroepen ingericht die de gezamenlijke onderwijsontwikkeling vormgeven.

De Regiegroep coördineert de gang van zaken en draagt zorg voor de communicatie met het directeurenoverleg op stichtingsniveau (DOST). De uiteindelijke besluiten worden door het DOST genomen. Deelnemers aan deze groepen zijn directeuren, teamleiders, leerkrachten, stafpersoneel en een lid van het CvB.

Verantwoording bestuurstoezicht op onderwijskwaliteit

Opbrengstschaal Onderwijsresultaten

Het bestuur is tevreden over de manier waarop de scholen de cyclus Opbrengstgericht Werken toepassen. Alle scholen werken vanuit schoolstandaarden; op basis van een kritische analyse en interpretatie nemen zij beslissingen ter verbetering en stellen zij de schoolstandaard vast voor het nieuwe schooljaar.

Leergebied-specifiek hebben de scholen goed zicht op de voortgang, leergebied-overstijgend is dit een aandachtspunt. In de gezamenlijke onderwijsontwikkeling is met betrekking tot dit onderwerp een doel gesteld voor de werkgroepen Schoolontwikkelaars en Sociaal Emotioneel. Het vergroten van het 'eigenaarschap' van de leerkracht en zijn verantwoordelijkheid voor de resultaten van de klas is de volgende stap in het proces.

Opbrengstschaal Zicht op kwaliteit

Het bestuur is tevreden over de mate waarin de scholen zicht hebben op de kwaliteit, maar op een deel van de scholen ligt de uitvoering te veel bij de schoolontwikkelaar. Enkele scholen betrekken het team bij het vaststellen van de kwaliteit. Bij andere scholen is het meer een item op schoolniveau, maar is wel de ambitie uitgesproken om de teambetrokkenheid te vergroten. De invoering van Mijn Schoolplan/ Jaarplan heeft er voor gezorgd dat de kwaliteit van de scholen heel inzichtelijk is.

Opbrengstschaal Schoolontwikkeling

Het bestuur is tevreden over de voortgang van de schoolontwikkeling. Er wordt cyclisch gewerkt en de betrokkenheid van het team is bij het vormgeven van het schoolplan sterk verbeterd. Het plan is daardoor van het team, het leeft. Het aandachtspunt voor de scholen binnen deze opbrengschaal is om het team in beeld te hebben in samenhang met de belangrijkste kwaliteitsaspecten, zodat de wijze van schoolontwikkeling op de behoeften van de medewerkers kan worden afgestemd. Doordat de schoolplannen vanuit draagkracht zijn vormgegeven, is de samenhang met de andere opbrengstschalen sterker geworden.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Opbrengstschaal professionalisering

Het bestuur is deels tevreden over de opbrengstschaal professionalisering. De samenhang van de teamscholing is goed, maar de samenhang van de individuele scholing met de gesprekkencyclus is onvoldoende. Dit onderwerp staat ter verbetering op de agenda bij het Inhoudelijk Directie Overleg op Stichtingsniveau (IDOST) en de werkgroep Professionalisering. Over het algemeen kan er gesteld worden dat er onvoldoende zicht is op de teams en de scholingsnoodzaak in relatie tot de visie en de ambities van de scholen. Dit is een aandachtspunt voor de komende schoolplanperiode.

Verantwoording schooltoezicht op onderwijskwaliteit

Het bestuur heeft met behulp van de cyclus onderwijskwaliteit een goed beeld van de tevredenheid van verschillende categorieën betrokkenen over de scholen. Onderstaand een schematische samenvatting van de door de scholen aangegeven tevredenheid.

	Duisterhout	It Twalûk	Kleurryk	Piet Bakker	School Lyndensteyn	Talryk	Wingerd
Leerling							
Ouder							
Uitstroom							
Medewerker							
Tussentijdse leeropbrengst							

Verantwoording doelen Onderwijskwaliteit

In het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 van SO Fryslân staat op het gebied van de onderwijskwaliteit het volgende hoofddoel geformuleerd:

- **Cyclus onderwijskwaliteit**

SO Fryslân heeft cyclus onderwijskwaliteit geïmplementeerd, het bestuur heeft zicht op de ambities en kwaliteit van het onderwijs en op de samenhang hiervan met de schoolontwikkeling en professionalisering.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Voor het verslagjaar 2019 zijn daaruit de volgende onderwerpen afgeleid:

Doelen

1. De scholen geven tijdens het directieoverleg (DO) samen met het bestuur de verifiërende werkwijze van de cyclus onderwijskwaliteit vorm.
2. Het bestuur legt de opbrengsten en afspraken van de besproken opbrengstschalen overzichtelijk vast.
3. De kwaliteit van de zelfevaluaties is vergroot en de scholen hebben een werkwijze ontwikkeld voor visiteren en/of auditeren.

Voortgang en aandachtspunten

Tijdens de voortgangsbespreking van het bestuursbureau is geconcludeerd dat we op schema liggen om de doelen te behalen. Inhoudelijk worden de besprekingen door het bestuur gedegen voorbereid, in de verslaglegging is een grote stap gemaakt. Het verifiërende karakter van de cyclus onderwijskwaliteit is een onderdeel dat aandacht nodig heeft. Dit staat geagendeerd tijdens DO's en op het Directeuren Overleg op Stichtingsniveau (DOST). In de implementatiefase wordt de werkwijze verfijnd.
Samen met de managementteams (MT's) van de scholen wordt tijdens het Inhoudelijk DOST (IDOST) ontwikkeld hoe de teams met behulp van de zelfevaluatie een waarderende en onderzoekende houding kunnen krijgen. Om dit te bereiken wordt verband gelegd met de gesprekkencyclus en de professionele dialoog.

Het volgende hoofddoel In het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 van SO Fryslân op het gebied van de onderwijskwaliteit is:

- **Zicht op kwaliteit**

SO Fryslân heeft zicht op de kwaliteit van de scholen aangaande tevredenheid op de vijf volgende onderwerpen: uitstroom, tussentijdse leeropbrengsten, ouders, leerlingen en medewerkers.

Voor het verslagjaar 2019 zijn daaruit de volgende onderwerpen afgeleid:

Doelen

1. De scholen kunnen de cyclus Opbrengstgericht Werken per onderwerp uitleggen en onderbouwen.
2. De scholen kunnen dit op een toegankelijke wijze verantwoorden aan de belanghebbenden.

Voortgang en aandachtspunten vervolg

Het bestuur heeft aan het einde van het verslagjaar geconstateerd dat een deel van de scholen de samenhang van de tevredenheid met de cyclus onderwijskwaliteit nog niet voldoende kan uitleggen in termen van de toegankelijke wijze van verantwoorden in de "Verantwoording en dialoog". Per school zijn hierover met het bestuur afspraken gemaakt en vastgelegd. Uit de inventarisatie blijkt, dat de situatie per school sterk verschilt. De ene school heeft alles op een rij, maar heel gedetailleerd, terwijl een andere school de zaken onvoldoende in beeld heeft. De beoogde inhoud van de verantwoording wordt overgedragen tijdens de bijeenkomsten met de schoolontwikkelaars en het DOST. Procesmatig wordt de aanpak en begeleiding school-specifiek afgestemd.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

De ambitie blijft, dat beide doelen in het huidige schooljaar worden behaald. Concreet betekent dat:

Schoolspecifieke onderwijsresultaten
Op de websites van de scholen is de verantwoording en dialoog van de scholen terug te vinden. Hierin beschrijven zij op de onderdelen uitstroom, tussentijdse leeropbrengsten en tevredenheid ouders, leerlingen en medewerkers; hun ambitie, realisatie, analyse en tevredenheid. Aansluitend staat er beschreven wat de nieuwe ambities voor de onderwerpen in het nieuwe schooljaar zijn.

Visitatie
Tijdens het verslagjaar is er geen bestuurlijke visitatie geweest. De Inspectie van Onderwijs heeft in het kader van het monitoronderzoek SO de Piet Bakkerschool in Sneek en De Wingerd te Damwoude bezocht. De uitkomsten zijn meegenomen in de jaarlijkse *Staat van het Onderwijs.*

2.2 Integraal personeelsbeleid

Werkwijze

SO Fryslân werkt vanuit integraal personeelsbeleid. Hierbij worden de volgende beleidskaders onderscheiden:

A. Strategische personeelsplanning
B. Professionalisering
C. Vitaliteit

Beleid wordt vertaald naar duurzame structuren, waardoor er continu aandacht is voor het onderhouden van de bekwaamheden en het welzijn van het personeel. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met scholing die specifiek is ontwikkeld voor de leerlingpopulatie van SO Fryslân, worden starters structureel begeleid, hebben we oog voor participatiebanen en is er grip op verzuim.

Proces
Bij het tot stand komen van beleidskaders wordt de inbreng van de scholen als uitgangspunt genomen: waar is behoefte aan? Wat zijn voor de praktijk werkende oplossingen? De eigen verantwoordelijkheid van personeelsleden en de autonomie van de scholen staat steeds meer voorop. Er is steeds vaker sprake van een samenwerking tussen de scholen en het bestuursbureau bij het creëren van kaders in plaats van een van boven opgelegde benadering. Met dit proces zijn we in 2019 gestart en de komende jaren zullen we er met veel enthousiasme vervolg aan geven.
Bij de analyse van de huidige situatie is vanuit de scholen het onderwep 'integraal personeelsbeleid' als aandachtspunt naar voren gekomen. Onder integraal personeelsbeleid verstaat SO Fryslân: het regelmatig en systematisch afstemmen van inzet, kennis en bekwaamheden van de individuele werknemer op de ambities van de school. Uitgangspunt is de samenhang tussen de ambitie, de huidige onderwijskwaliteit (zoals vastgesteld in de cyclus onderwijskwaliteit) en het personeelsbeleid, zodat de scholen in staat worden gesteld om het doel 'onze leerlingen zo goed mogelijk voorbereiden op een zo zelfstandig mogelijke plek in onze maatschappij' te bereiken.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

A. Strategische personeelsplanning

De strategische personeelsplanning staat in dienst van het realiseren of continueren van de ambities van de school. Hierbij gaat het zowel om de kwantiteit als om de kwaliteit van personeel: het continu afstemmen van vraag en aanbod.

B. Professionalisering

Ook het onderdeel Professionalisering van het integraal personeelsbeleid houdt verband met het realiseren of continueren van de ambities van de school. Een onderzoekende houding van de medewerkers is hierbij van belang, en die leidt weer tot toenemende eigen verantwoordelijkheid. De ontwikkeling van de medewerkers wordt vastgelegd in het eigen dossier en is gekoppeld aan bekwaamheidseisen.

C. Vitaliteit

De kwaliteit van onderwijs wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kwaliteit en vitaliteit van het personeel. SO Fryslân streeft naar het zo goed mogelijk inzetten van kwaliteit, talent en bevlogenheid van medewerkers ten behoeve van de ambities van de school.

Landelijke ontwikkelingen

SO Fryslân volgt daarnaast de landelijke ontwikkelingen, voldoet aan de cao PO en overige wet- en regelgeving. Eventueel wordt dit opgenomen in de planning & controlcyclus van P&O. Het bestuur stelt zich tot taak om verantwoordelijkheden die de medewerkers hebben optimaal te benutten in het kader van eigenaarschap conform de vastgestelde visie op leiderschap.

Verantwoording doelen Integraal personeelsbeleid

In het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 van SO Fryslân staat op het gebied van het personeelsbeleid het volgende hoofddoel:

- **Leiderschap**

SO Fryslân heeft de visie op leiderschap vanuit draagkracht vormgegeven, de medewerkers zijn eigenaar van deze visie.

Voor het verslagjaar 2019 zijn daaruit de volgende onderwerpen afgeleid:

Doelen

1. SO Fryslân oriënteert zich op de wijze waarop zij de gewenste situatie willen concretiseren.
2. SO Fryslân stelt dit schooljaar vast hoe de invoering van de visie op leiderschap in het schooljaar 2020-2021 vorm krijgt.

Voortgang en aandachtspunten vervolg

Het Integraal Personeelsbeleid is in ontwikkeling en heeft drie hoofdonderwerpen: de beleidskaders Strategische Personeelsplanning, Professionalisering en Vitaliteit. Daarbij is de samenhang tussen de ambitie, de cyclus onderwijskwaliteit en het personeelsbeleid het uitgangspunt.
Vanuit deze drie hoofdonderwerpen worden (kader)notities ontwikkeld, waarin eveneens de samenhang tussen de genoemde onderwerpen centraal staat.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Driemaal per jaar wordt er een Inhoudelijk Directie Overleg op Stichtingniveau (IDOST) georganiseerd waarbij het College van Bestuur, de directeuren, teamleiders en stafmedewerkers aanwezig zijn. Tijdens het IDOST wordt inhoudelijke inbreng gevraagd op de te ontwikkelen beleidskaders en (kader)notities.
In het schooljaar 2019-2020 zijn de volgende onderwerpen behandeld:

- De samenhang van het integraal personeelsbeleid met onderwijskwaliteit
- Strategische personeelsplanning
- Professionalisering
- Vitaliteit

Strategische personeelsplanning
SO Fryslân heeft de visie op strategische personeelsplanning vastgesteld. De werkgroep Strategisch Boeien & Binden heeft het Beleidskader Strategische Personeelsplanning opgesteld. Het beleidskader is vastgesteld in het Directeuren Overleg op Stichtingsniveau (DOST) en er is instemming op verleend door de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). Het beleidskader beschrijft het doel van strategische personeelsplanning, de landelijke trends en ontwikkelingen en geeft richting aan te ontwikkelen kadernotities op het gebied van instroom, doorstroom en uitstroom.
De kadernotities Participatiebanen, Secundaire Arbeidsvoorwaarden en Vervanging zijn geëvalueerd met de managementteams (MT) van de scholen. Ze zijn opnieuw vastgesteld in het DOST en er is instemming op verleend door de GMR.

Professionalisering
SO Fryslân heeft de gewenste situatie rondom professionalisering vastgesteld. De werkgroep Professionalisering heeft, op basis van de inbreng van het IDOST, het beleidskader Professionalisering opgesteld. Het beleidskader is vastgesteld in het DOST en er is instemming op verleend door de GMR. De werkgroep ontwikkelt op basis van de bijdragen vanuit van het IDOST de kadernotitie Professionele Dialoog (gesprekkencyclus).

Vitaliteit
SO Fryslân heeft zich georiënteerd op het beleidskader Vitaliteit.

Een volgend hoofddoel In het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 van SO Fryslân op het gebied van het personeelsbeleid is:

- **Integraal personeelsbeleid**

SO Fryslân is een aantrekkelijke werkgever.

De volgende doelen voor het verslagjaar 2019 zijn daaruit afgeleid:

Doelen

1. Een beleidskader Strategische personeelsplanning ontwikkelen en van daaruit de beleidsstukken Participatiebanen, Secundaire arbeidsvoorwaarden en Vervanging evalueren;
2. Het beleidskader Professionalisering invoeren. Onderdeel daarvan zijn het ontwikkelen van een kadernotitie met betrekkling tot de gesprekkencyclus en praktijkervaring opdoen met klassenbezoeken en collegiale consultatie.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

3. Het ontwikkelen van een beleidskader Vitaliteit.

Voortgang en aandachtspunten vervolg

De werkgroep Strategisch Boeien & Binden heeft als doel de in-, uit-, en doorstroom van het personeel te beïnvloeden én in te springen op de ontwikkelingen die SO Fryslân nog te wachten staan, onder andere de actuele ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Het uitgangspunt hierbij is: SO Fryslân is een aantrekkelijk werkgever.

Er is een klankbordgroep ingericht, bestaande uit medewerkers van de diverse scholen, die inbreng heeft geleverd voor de (nog verder) te ontwikkelen notities, aanvullingen heeft gegeven en ideeën heeft ingebracht voor het boeien & binden van personeel. De klankbordgroep is in schooljaar 2019-2020 drie keer bijeen gekomen. Ook komend jaar blijft dit een belangrijk onderwerp, vanwege de verwachte krapte van de arbeidsmarkt.

Eveneens een hoofddoel In het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 van SO Fryslân op het gebied van het personeelsbeleid betreft de onderlinge communicatie:

- **Communicatie**

SO Fryslân haar medewerkers zijn tevreden over de organisatie en communicatie tussen en van de scholen onderling en het bestuur.

De bijbehorende jaardoelen voor 2019 zijn:

Doelen

1. SO Fryslân heeft per school een invoeringsplan opgesteld voor het ontwerpen en uitvoeren van intranet.
2. SO Fryslân betrekt alle geledingen bij het uitrollen van intranet.

Voortgang en aandachtspunten vervolg

In het verslagjaar heeft de werkgroep Intranet in overleg met de ICT-ondersteunende bedrijven een intranet-systeem met SharePoint gebouwd voor alle scholen van SO Fryslân. Op alle scholen is dit systeem ingevoerd. Dat betekent dat iedere werknemer het nieuws vanuit de eigen school én SO Fryslân digitaal kan inzien.
Het bestuur is tevreden over de mogelijkheden en het gebruik hiervan. Komende jaren zal er gewerkt worden om de vele toepassingen van het systeem te benutten.

De gevolgen van het personeelsbeleid

Uitkeringen na ontslag

In verslag is € 147.552 uitgekeerd aan transitievergoeding. De transitievergoeding is uitgekeerd aan personeel dat uit dienst is getreden, hetzij in verband met ziekte (WIA-uitkering) of door middel van een beëindigingsovereenkomst met wederzijds goedvinden.
Om werkloosheidskosten te voorkomen heeft SO Fryslân aandacht voor de loopbaanwensen van het personeel en houdt de werkgroep Strategisch Boeien & Binden zich bezig met het ontwikkelen van acties op het gebied van in-, door- en uitstroom om het uitgangspunt van SO Fryslân als aantrekkelijk

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

werkgever vorm te geven. Er wordt een weloverwogen besluit genomen voordat een werknemer een tijdelijke benoeming krijgt aangeboden en er wordt personeel gedetacheerd in een payroll-constructie.

Werkdrukmiddelen

In 2019 is er een bedrag van € 206.945 ontvangen voor de Werkdrukmiddelen[1]. Op schoolniveau wordt gezamenlijk door MT en teams besloten waar de werkdrukmiddelen voor worden ingezet. Dit wordt opgenomen in het werkverdelingsplan. De personeelsgeleding van de MR (P-MR) heeft ingestemd met de inzet van deze extra middelen om de werkdruk te verlagen. De middelen zijn gedurende het schooljaar op verschillende manieren aangewend, vaak voor de extra inzet van onderwijsassistenten.

Privacy (AVG) en Veiligheidsbeleid

SO Fryslân heeft als doel gesteld om in mei 2020 te werken volgens de wet Algemene Verordening Gegevensbescherming met betrekking tot de privacy van de leerlingen, ouders en medewerkers. Hiervoor is een werkgroep AVG ingesteld. Deze groep heeft een introductie rond het thema Privacy georganiseerd in het verslagjaar. De werkgroep loopt op koers voor het toepassen van de verplichtingen rond de AVG in april 2020.
De directeuren van de scholen hebben er in het verslagjaar voor gekozen om het papieren Veiligheidsbeleid over te zetten naar het digitale Veiligheidsbeleid volgens de systhematiek van *School & Veiligheid*. In de loop van het schooljaar is hiermee een start gemaakt. Het voordeel van het digitale Veiligheidsbeleid is het kunnen delen van inzichten en protocollen, zodat alle scholen op de hoogte zijn van de laatste stand van zaken.

Sociale Veiligheidsbeleving

De Inspectie voor het Onderwijs (IvhO) heeft alle scholen verplicht om de Sociale Veiligheidsbeleving van alle leerlingen in kaart te hebben en de resultaten hiervan door te geven. Aan deze verplichting hebben alle scholen voldaan.

2.3 Huisvesting & facilitaire zaken

Huisvesting

Voortgang en aandachtspunten vervolg

In 2019 is een subsidieaanvraag ingediend in het kader van de regeling Stimulering Duurzame Energie. De subsidie, bestemd voor het investeren in zonnepanelen voor de Piet Bakkerschool, is toegewezen. De Piet Bakkerschool wil zich, evenals VSO Talryk en De Wingerd, inzetten om in de toekomst een energieneutrale school te worden.
Aanpassingen
Op School Lyndensteyn in Beetsterzwaag hebben bouwkundige aanpassingen plaatsgevonden in verband met de brandveiligheid. De werkzaamheden zijn met goedkeuring van de Brandweer/Veiligheidsregio Fryslân in 2019 afgerond. De kosten zijn grotendeels vergoed door de gemeente Opsterland. Verder is in 2019 op School Lyndensteyn het muzieklokaal verbouwd.

[1] De minister van Onderwijs verstrekt vanaf schooljaar 2018-2019 extra middelen voor het verminderden van de werkdruk binnen het onderwijs. Voor bovengenoemd schooljaar is dit € 155,55 per leerling. Dit loopt op naar € 285 per leerling in schooljaar 2021/2022. De P-MR heeft instemmingsrecht over de inzet van deze werkdrukmiddelen.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Bouwplannen
De bouwplannen rondom Samen Kansrijk in Drachten beginnen concreter te worden. De werkgroep huisvesting is weer actief en bespreekt diverse zaken rond de nieuwbouw.
In Leeuwarden zijn veel gesprekken gevoerd met betrekking tot nieuwbouw voor de SO-groepen van It Twalûk, die nu gehuisvest zijn in de Larixstraat. Het doel is om samen met KDC De Vlieger van Talant een intensievere samenwerking in een nieuw gebouw te realiseren. In de overleggen tussen de gemeente Leeuwarden en de schoolbesturen over de nieuwe voorzieningenplanning lijkt nieuwbouw in de eerste fase tussen 2021 en 2024 mogelijk.

Ook de Duisterhoutschool is het afgelopen jaar op meerdere fronten actief om goede huisvesting te realiseren voor zowel SO als VSO. De school is betrokken bij de huisvestingsplannen voor zowel PO als VO in Heerenveen, die de gemeente onder leiding van ICS uit laat voeren. ICS voert vergelijkbaar werk ook in Leeuwarden uit.

VSO Talryk in Drachten heeft zich in het tweede deel van 2019 sterk gemaakt voor een nevenvestiging in De Tike. Hier zal een deel van de leerlingen het onderwijs en de ondersteuning krijgen die niet op de huidige hoofdlocatie kunnen worden aangeboden. Zowel de gemeente Smallingerland als het dorp staan positief tegenover de komst van de school.
Als laatste is er in 2019 een aanvraag gedaan bij de gemeente Dantumadiel voor het plaatsen van noodlokalen bij De Wingerd in Damwoude. De gemeente heeft hiervoor € 289.000 uitgetrokken. De investering zal in 2020 plaatsvinden nadat alle vergunningen zijn verstrekt.

ICT
In het verslagjaar is er geïnvesteerd in de communicatie binnen SO Fryslân. Hiervoor is SO Fryslân-breed het softwarepakket Office 365 ingericht en hebben alle scholen nu toegang toe het intranet van de school en van SO Fryslân.

2.4 Financieel beleid

Werkwijze

De beleidsnotitie Planning & Control (P&C) is een belangrijk instrument van het financieel management. Met de P&C-cyclus wordt systematisch inhoud gegeven aan het richting geven (het besturen ofwel Planning) en het op koers houden (beheersen ofwel Control) van de organisatie. In het afgelopen jaren was de stichting 'in control', doordat de kosten in de pas zijn gebleven met de baten en er op totaalniveau conform de begroting gehandeld is.

De begroting komt tot stand in overeenstemming met de statutaire bepalingen en de daaraan gekoppelde Planning- en Controlcyclus. De begroting van de stichting wordt gevormd door de samenvoeging (consolidatie) van de schoolbegrotingen en de bovenschoolse begroting. De schooldirecteur is verantwoordelijk voor de schoolbegroting. Het College van Bestuur legt periodiek verantwoording af aan de Raad van Toezicht over de financiële stand van zaken.

Vermogensbeleid
SO Fryslân is een financieel gezonde organisatie. Al enige jaren heeft SO Fryslân te maken met een sterke vermogenspositie. In 2016 is het Vermogensbeleid vastgesteld, dat onder meer ten doel heeft

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

om het eigen vermogen te laten afnemen omdat het opbouwen van een sterke vermogenspositie geen intrinsieke doelstelling van SO Fryslân is.
Vanaf het kalenderjaar 2016 wordt daarom gewerkt met een negatieve begroting. Het vermogensbeleid maakt onderdeel uit van de Planning&Controlcyclus. Periodiek wordt het vermogensbeleid bijgesteld.

Per 31 december 2019 heeft er na het bepalen van het buffervermogen[2] een herschikking van het eigen vermogen plaatsgevonden en is het surplus vertaald in bestemmingsreserves. Door vanuit deze reserves extra te investeren in strategische en tactische doelen wordt er een extra impuls gegeven aan het onderwijs.

Voortgang en aandachtspunten vervolg

Door nieuwe cao-afspraken en de effecten van de acties in het primair onderwijs zijn er extra middelen toegekend aan het onderwijs. Deze middelen moeten verantwoord worden in de jaarrekening van 2019, waardoor het bewust negatief begrote resultaat voor 2019 fors positiever uitvalt. SO Fryslân begroot bewust negatief om het vermogen dat boven de grenzen van het vastgestelde weerstandsvermogen ligt beschikbaar te stellen aan het onderwijs.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland heeft inmiddels een subsidie SDE (Stimulering Duurzame Energie) toegekend voor drie van de scholen. Naast deze subsidie zal SO Fryslân zelf ook moeten investeren. Het doel is, om de scholen van SO Fryslân grotendeels energieneutraal te laten draaien.

De gevolgen van het financieel beleid

Analyse financieel resultaat

Onderstaand wordt het resultaat van 2019 op hoofdlijnen vergeleken met de begroting 2019 en de realisatie in 2018.

Samenvatting exploitatieoverzicht				
(x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
	2018	**2019**	**2019**	**2019**
Baten				
(Rijks)bijdragen OCW	26.046	25.390	26.404	1.013
(Rijks)bijdragen i.v.m. CAO	0	0	800	800
Overige overheidsbijdr.	143	148	162	14
Steunpunt	1.349	1.337	1.216	-121
Overige baten	540	297	615	318
	28.078	27.172	29.196	2.024
Lasten				
Personele lasten	24.378	23.832	24.760	928
Afschrijvingen	450	484	483	-1
Huisvestingslasten	1.506	1.401	1.368	-33
Instellingslasten	1.889	1.629	1.941	312
	28.223	27.346	28.553	1.206
Financiële baten	10	9	9	0
EXPLOITATIESALDO	-135	-165	653	818

[2] Benodigd vermogen om alle risico's tegen maximale waarde af te dekken

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

In 2018 was er sprake van een negatief exploitatiesaldo van € 135.000. Dit resultaat was in overeenstemming met de begroting en werd vooral beïnvloed door incidentele investeringen in de scholen en in de innovatie naar aanleiding van Passend Onderwijs.
Over 2019 is er een positief exploitatieresultaat van € 652.599. Op totaalniveau werd er binnen de begroting gehandeld. Het positieve resultaat is vooral ontstaan door hogere rijksbijdragen. Naast de reguliere verhogingen is er extra geld beschikbaar gesteld voor de nieuwe CAO-PO.

Nieuwe CAO PO

Vooruitlopend op de nieuwe CAO is de Lumpsumbekostiging in het kalenderjaar 2019 aangepast. De financiële maatregelen die vanuit de nieuwe CAO gelden komen tot uiting in het kalenderjaar 2020. Vanaf januari 2020 wordt er een salarisverhoging doorgevoerd van 4,5%, daarnaast wordt er in februari 2020 een éénmalige uitkering toegekend als reparatie over het kalenderjaar 2019 (periode 1 maart t/m 31 december 2019). Hiervoor zal ultimo 2019 een bestemmingsreserve worden opgenomen van € 800.000.

Baten

De rijksbijdragen vallen ultimo 2019 hoger uit dan begroot; deze toename wordt vooral veroorzaakt door de eerder genoemde extra gelden als gevolg van de nieuwe CAO-PO. Daarnaast zijn de bekostigingsbedragen voor de lumpsum 2018-2019 hoger vastgesteld en zijn de zogenaamde 'werkdrukmiddelen' verhoogd. Als laatste valt de groeibekostiging hoger uit door meer aanmeldingen van leerlingen in de periode 1 oktober 2018 en 1 februari 2019.
De overige overheidsbijdragen zijn conform begroting.
De overige baten vallen hoger uit dan begroot; dit wordt vooral veroorzaakt door detachering van personeel bij derden.

Lasten

Personele lasten
De personele lasten vallen 3,9% hoger uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door extra uitgaven op het gebied van extra inzet van personeel vanwege projecten vanuit de samenwerkingsverbanden, EMB-middelen, detachering eigen personeel en groeitelling. Hier staan extra baten tegenover en per saldo heeft deze post geen invloed op het resultaat.
De Wingerd heeft wederom te maken met een substantiële groei van het aantal leerlingen. Daarom heeft het CvB besloten om de inzet van extra personeel voor te financieren. Verder is er meer dan begroot geïnvesteerd in professionalisering van het personeel.

Afschrijvingen
De omvang van de afschrijvingslasten heeft te maken met de investeringen die de stichting heeft gedaan in zonnepanelen, ICT, onderwijsleerpakket en inventaris. De werkelijke afschrijvingslasten voor 2019 zijn conform begroting.

Huisvestingslasten
De totale huisvestingslasten zijn conform begroting; de lasten van energie en schoonmaak vallen iets hoger uit dan begroot, maar dit wordt gecompenseerd door een vrijval vanuit de voorziening onderhoud.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Overige instellingslasten
Onder deze post worden diverse uitgaven verantwoord. Opvallende afwijkingen zijn:
Deskundigenadvies. In 2019 is er vanwege de vele huisvestingszaken op de scholen meer gebruik gemaakt van expertise van derden. Verder is de risicoanalyse in 2019 opnieuw uitgevoerd.
Public Relations (PR). Vrijwel alle scholen hebben geïnvesteerd in de PR van de scholen en daarmee budgetten overschreden.
Leermiddelen en ICT. Ook op deze gebieden is extra geïnvesteerd, waardoor budgetten overschreden zijn.
Vervoersmiddelen. Door de aanschaf van bussen ter uitbreiding van het wagenpark vallen de kosten van verzekeringen, belastingen en dergelijke hoger uit.
Kopieerkosten. Door de machines in eigen beheer aan te schaffen en door het nieuwe contract voor servicekosten vallen deze kosten opnieuw lager uit dan begroot.

Voor SO Kleurryk zijn in 2019 desinvesteringen meegenomen in verband met het project Samen Kansrijk. Op de post Inventaris is vervroegd afgeschreven, omdat de locatie aan De Lanen op termijn gaat sluiten.

Financiële baten en lasten
De financiële baten en lasten zijn iets lager dan begroot; gedurende het kalenderjaar 2019 zijn de rentepercentages naar beneden bijgesteld.

Investeringen

In onderstaand overzicht zijn de werkelijke investeringen afgezet tegen de investeringsbegroting. In 2019 is er binnen de begroting gehandeld. De investering in zonnepanelen valt lager uit, omdat de Piet Bakkerschool deze investering heeft uitgesteld naar 2020. De post inventaris en apparatuur valt ook lager uit vanwege uitgestelde investeringen.

Investeringen (x € 1.000)	Begroting	Realisatie	Verschil
Zonnepanelen	400	181	219
Inventaris en apparatuur	434	348	86
Andere vaste bedrijfsmiddelen	15	60	-45
Totaal	849	589	259

Verwachting op de lange termijn

De Begroting 2020 maakt deel uit van de rollende meerjarenbegroting[3]. Deze geeft een financiële doorkijk naar het kalenderjaar 2023. Uitgaande van gelijkblijvende leerlingenaantallen vanaf de laatste teldatum laat de meerjarenprognose geen grote bewegingen zien. In december 2019 zijn de begroting 2020 en de Meerjarenbegroting 2021-2023 goedgekeurd.

[3] 'Rollend' houdt in, dat de meerjarenbegroting ieder kalenderjaar wordt bijgesteld op grond van exploitatieresultaten en nieuwe inzichten in de ontwikkeling van baten en lasten.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Meerjarenraming SO Fryslân (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Rijksbijdragen	26.091	25.594	25.575	25.626
Overige overheidsbijdr.	114	114	114	114
Overige baten	1.583	1.534	1.534	1.534
	27.788	27.242	27.223	27.274
Personele lasten	24.358	23.479	23.505	23.620
Afschrijvingen	527	483	440	376
Huisvestingslasten	1.573	1.491	1.491	1.491
Instellingslasten	1.756	1.658	1.657	1.657
	28.214	27.111	27.093	27.144
Saldo BATEN/LASTEN	-426	131	130	130
Financiële baten	6	6	6	6
EXPLOITATIESALDO	-420	137	136	136

Voor 2020 wordt er een negatief saldo begroot. Dit is in overeenstemming met de beleidslijn Vermogensbeleid.

Personele bezetting in FTE over meerdere jaren					
Schooljaar	**2019/2020**	**2020/2021**	**2021/2022**	**2022/2023**	**2023/2024**
Personele bezetting in FTE					
Management/Directie	18,08	18,08	18,08	18,08	18,08
Onderwijzend personeel	155,35	155,35	155,35	155,35	155,35
Overige medewerkers	147,90	147,90	147,90	147,90	147,90
Flexibele schil	22,99	22,99	22,99	22,99	22,99
Totaal	**344,32**	**344,32**	**344,32**	**344,32**	**344,32**
Leerlingenaantallen	*1.141*	*1.141*	*1.141*	*1.141*	*1.141*

SO Fryslân beschikt over voldoende beheersinstrumenten, zoals de 'flexibele schil' rond het vaste personeelsbestand, om te voorkomen dat het kostenniveau te hoog blijft in verhouding tot het aantal leerlingen.
In het beleid van SO Fryslân wordt op grond van de demografische ontwikkelingen in het verzorgingsgebied geen rekening gehouden met een scenario van afnemende krimp van de leerlingenaantallen. Daarom wordt in de personeelsbezetting over meerdere jaren het aantal fte's constant gehouden.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Prognosebalansen SO Fryslân (x € 1.000)	Werkelijk 31-12-19	Prognose 31-12-20	Prognose 31-12-21	Prognose 31-12-22
ACTIVA				
Materiële vaste activa	3.219	3.721	3.738	3.798
Vorderingen	2.515	2.515	2.515	2.515
Liquide middelen	6.448	4.999	4.636	4.272
Totaal activa	**12.182**	**11.234**	**10.888**	**10.584**
PASSIVA				
Eigen vermogen				
* Algemene reserve	3.184	3.426	3.470	3.555
* Bestemmingsreserves				
* Privaat	767	767	767	767
* Projecten	400	300	200	100
* Professionalisering	700	540	381	221
* Huisvesting	300	270	240	210
*CAO-aanpassingen 2020	800	0	0	0
* Communicatieplan	150	100	50	0
* Personele reserve	600	550	500	450
Voorzieningen	1.224	1.224	1.224	1.224
Kortlopende schulden	4.056	4.056	4.056	4.056
Totaal passiva	**12.182**	**11.234**	**10.889**	**10.584**

In het bovenstaande is rekening gehouden met de investeringen en de begrote resultaten uit de meerjarenbegroting.
Zoals al eerder aangegeven, is SO Fryslân voldoende flexibel om te kunnen voorkomen dat het kostenniveau in verhouding te hoog wordt. Baten en lasten kunnen tijdig in evenwicht worden gebracht door in te grijpen in de flexibele schil van het personeelsbestand. Tevens zijn er beheersmaatregelen in de materiële sfeer getroffen om de risico's zoveel mogelijk te beperken; langlopende verplichtingen worden waar mogelijk vermeden om soepel in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden.

Corona

De uitbraak van het Coronavirus heeft op de hele wereld een flinke impact, zo ook op het onderwijs. Het onderwijs wordt sinds 16 maart 2020 op afstand gegeven, wat van zowel leerlingen als collega's flinke aanpassingen vereist. Verwacht wordt dat de financiële gevolgen overzichtelijk zijn. De Rijksoverheid continueert de bekostiging waardoor de salarissen aan medewerkers en vaste lasten kunnen worden betaald. De impact van het coronavirus op de totale financiële positie beïnvloedt de continuïteit van de organisatie naar verwachting niet. We verwachten geen liquiditeitsproblemen en geen significante impact op het exploitatieresultaat 2020.

Risicoprofiel

Op 8 juli 2019 is het financieel risicoprofiel opnieuw opgesteld voor stichting SO Fryslân. Door middel van de uitgevoerde risicoscan heeft SO Fryslân zicht verkregen op de belangrijkste financiële risico's,

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

de (aanwezige) beheersmaatregelen, de werking van de beheersmaatregelen en de netto risico's[4] waarvoor de vorming van een buffervermogen noodzakelijk is. In 2022 zal het risicoprofiel geactualiseerd worden.
Na enkele jaren Passend onderwijs (zes teldatums) kan er geconstateerd worden dat er van onvoorziene en onbeheersbare daling van het aantal leerlingen als gevolg van de invoering van dit nieuwe stelsel geen sprake is. Dit is mede te danken aan de positieve verevening in de provincie Fryslân. Een positieve verevening kenmerkt zich door een laag verwijzingspercentage naar het speciaal onderwijs ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Natuurlijk heeft SO Fryslân de laatste jaren te maken met een lichte krimp van de bevolkingsaanwas, maar er is geen sprake van een onvoorziene of onbeheersbare daling.

Na onderzoek blijkt dat stichting SO Fryslân voldoende flexibel is om kostenremanentie (na-ijlende kosten) op te vangen. Hiermee kunnen baten en lasten weer tijdig in evenwicht worden gebracht. Tevens zijn de juiste beheersmaatregelen getroffen om de risico's zoveel mogelijk te beperken. Mocht zich in de toekomst toch nog een onverwachte gebeurtenis voordoen die een negatieve invloed heeft op het behalen van doelstellingen, dan is er voldoende buffervermogen aanwezig. Met al deze maatregelen heeft SO Fryslân de risico's tot een minimum beperkt.

Periodiek zullen de financiële risico's herijkt worden (eenmaal per 3 jaar). Het risicoprofiel is voortdurend een aandachtspunt en maakt deel uit van de Planning&Control-cyclus bij het opstellen van de begroting en bij het vaststellen van de jaarrekening.

De bijzonderheden van 2019 zijn opgenomen in Bijlage 7.

De lijst met afkortingen is bijgevoegd als Bijlage 8.

[4] Een netto risico is een risico dat overblijft na het dempende effect van beheersmaatregelen. Bij het inschatten van kans en gevolg is het van belang de getroffen beheersmaatregelen in ogenschouw te nemen. Kans en gevolg worden dus ingeschat op netto risico.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

B Bijlagen - overzicht

Bijlage 1:	Toezichts- en bestuursreglement
Bijlage 2:	Jaarverslag Raad van Toezicht (RvT)
Bijlage 3:	Jaarverslag Gemeenschappelijk Medezeggenschapsraad (GMR)
Bijlage 4a:	Managementstatuut
Bijlage 4b:	Addendum Managementstatuut
Bijlage 5:	Strategisch Beleidsplan (SBP)
Bijlage 6:	Klachtenregeling
Bijlage 7:	Bijzonderheden 2019
Bijlage 8:	Afkortingen

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

C Jaarrekening

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

42665

SO Fryslân

Jaarstukken 2019

2 juni 2020

Inhoudsopgave

	Pagina
Bestuursverslag	3
Financiële kengetallen	31
Jaarrekening	
Grondslagen	32
Model A: Balans per 31 december 2019	35
Model B: Staat van baten en lasten over 2019	36
Model C: Kasstroomoverzicht	37
Model VA: Vaste Activa	38
Model VV: Voorraden en vorderingen	39
Model EL: Effecten en Liquide middelen	40
Model EV: Eigen vermogen	41
Model VL: Voorzieningen en langlopende schulden	42
Model KS: Kortlopende schulden	43
Model G: Verantwoording subsidies	44
Model OB: Opgave overheidsbijdragen	45
Model AB: Opgave andere baten	46
Model LA: Opgave van de lasten	47
Model FB: Financiële baten en lasten	49
Model E: Overzicht verbonden partijen	50
WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector	51
Niet uit de balans blijkende verplichtingen	53
Gebeurtenissen na balansdatum	54
Bestemming van het resultaat	55
Ondertekening door bestuurders en toezichthouders	56
Overige gegevens	
Controle verklaring van de onafhankelijke accountant	57
Gegevens rechtspersoon	58
Bijlagen	

Financiële kengetallen

Aan de hand van de jaarrekening kan een aantal kengetallen en ratio's worden berekend die verder inzicht kunnen geven in de gevolgen van het gevoerde beleid over het boekjaar en waardoor het beeld uit de jaarrekening kan worden verduidelijkt.

Kengetallen	**2019**	**2018**
Solvabiliteit	66,7%	65,8%
Eigen vermogen + voorzieningen in percentage van het totale vermogen.		
De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de stichting in staat is aan haar langetermijnverplichting te voldoen. 30% a 50% wordt als goed aangemerkt. Is de waarde hoger dan 30% dan is de stichting in staat om aan haar langetermijnverplichtingen te voldoen.		
Liquiditeit (Current ratio)	2,21	2,11
Verhouding vlottende activa en kortlopend vreemd vermogen.		
Deze verhouding geeft aan in hoeverre de stichting in staat is aan haar kortetermijnverplichtingen te voldoen. Een waarde tussen de 1,5 en 2 is goed. Ligt de waarde boven de 1,5 dan is de stichting in staat aan haar kortetermijnverplichtingen te voldoen.		
Weerstandsvermogen	23,6%	22,3%
Verhouding tussen het totale eigen vermogen en de totale baten.		
Een weerstandsvermogen tussen 10% en 40% wordt binnen de stichting als aanvaardbaar geacht. Het weerstandsvermogen zegt iets over de reservepositie van de stichting en over de mogelijkheden om financiële tegenvallers te kunnen opvangen.		
Rentabiliteit	2,2%	-0,5%
Verhouding exploitatieresultaat en de totale baten.		
Dit heeft betrekking op het rendement en geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief exploitatieresultaat. Daarbij wordt uitgegaan van de gewone bedrijfsvoering. Het wordt berekend door het resultaat (het "exploitatiesaldo") te delen door de totale baten van de bedrijfsvoering.		
Huisvestingsratio	5,0%	5,4%
Verhouding tussen de huisvestingslasten vermeerderd met afschrijvingen gebouwen en terreinen en de totale lasten		
De huisvestingsratio geeft het aandeel van de totale huisvestingslasten in verhouding van de totale lasten weer. Als signaleringswaarde wordt een maximum van 10% gehanteerd.		
Aantal leerlingen per teldatum 1-10 (t-1)	1.141	1.143
Aantal FTE (inclusief vervanging)	323,98	316,03
Personeelskosten per FTE	€ 63.792	€ 63.801
Percentage personeelskosten t.o.v. de totale lasten	86,7%	86,4%

A1 Grondslagen

1 Algemeen

Activiteiten van het bevoegd gezag
In deze jaarrekening zijn de activiteiten van de Stichting SO Fryslân en van de onder deze rechtspersoon vallende scholen (zie gegevens rechtspersoon) verantwoord.

Grondslagen voor de jaarrekening
Bij de inrichting van de jaarrekening is de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, RJ-richtlijn 660 en Titel 9 Boek 2 BW gehanteerd. De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's. In de balans is het resultaatbestemmingsvoorstel reeds verwerkt. De waardering van activa en passiva vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de betreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Financiële instrumenten
De Stichting SO Fryslân heeft alleen primaire financiële instrumenten, voor de grondslagen wordt verwezen naar de behandeling per post.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa
Investeringen in meubilair, ICT en leermiddelen worden op de balans gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven vanaf de maand van aanschaf. Als ondergrens van de te activeren activa wordt € 2.500,- aangehouden. Investeringssubsidies die ontvangen zijn, worden in mindering gebracht op de investering. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Eigendom
Schoolgebouwen, waarvan het juridisch eigendom berust bij de vereniging en het economisch eigendom bij de gemeente, zijn niet in de balans opgenomen. Eventuele bruikleenscholen zijn eveneens niet verwerkt.
De kosten van groot onderhoud aan de binnenkant alsmede het buitenschilderwerk van de schoolgebouwen worden ten laste gebracht van de voorziening groot onderhoud.

Vorderingen en overlopende activa
Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid. De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Liquide middelen
Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Algemene reserve publiek
Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten. Aan de reserve worden via de resultaatbestemming overschotten in een boekjaar toegevoegd en tekorten onttrokken.
De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de Stichting SO Fryslân.

Bestemmingsreserves (publiek en privaat)
Hieronder opgenomen publieke en private reserves zijn bedoeld voor specifieke toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden. Per bestemmingsreserve is aangegeven of deze is opgebouwd uit privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke middelen.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker maar wel betrouwbaar te schatten is.

Voorziening groot onderhoud
De Stichting SO Fryslân past artikel 4 lid 1c van de Richtlijnen jaarverslaggeving onderwijs toe. In afwijking van hoofdstuk 2.1.2 Materiële vaste activa, paragraaf 4, alinea 451, van de richtlijnen is het voor onderwijsinstellingen voor boekjaren 2018, 2019 en 2020 toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van de onderwijspanden gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat.

De voorziening wordt lineair opgebouwd. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening ambtsjubileum
Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden
Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Overlopende passiva
De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen
Bij de bepaling van het exploitatiesaldo is uitgegaan van het baten en lastenstelsel. Dit betekent dat de opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Kosten hoeven nog geen uitgaven te zijn en opbrengsten nog geen inkomsten.

Rijksbijdragen
- de ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de de staat van baten en lasten.
- geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.
- geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Opbrengsten
Subsidies, niet zijnde investeringssubsidies, worden in het resultaat verantwoord zodra het waarschijnlijk is dat de desbetreffende subsidies zullen worden ontvangen en voor zover de hiermee samenhangende bestedingen zijn verricht.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Pensioenen
De Stichting SO Fryslân heeft een pensioenregeling. Pensioenen voor het onderwijspersoneel zijn ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP).
Per eind 2019 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 97,8%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies.

Rente
Renteopbrengsten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost.

4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de winst en - verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten.
De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings, en - financieringsactiviteiten.
De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.
Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van leasetermijnen is opgenomen onder de operationele activiteiten.

PREADYZ PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model A: Balans per 31 december 2019 (na resultaatverdeling)

1 Activa	31 december 2019		31 december 2018	
Vaste Activa				
1.1.2 Materiële vaste activa	3.218.768		3.183.169	
Totaal vaste activa		*3.218.768*		*3.183.169*
Vlottende activa				
1.2.2 Vorderingen	2.514.506		3.010.644	
1.2.4 Liquide middelen	6.448.471		5.158.211	
Totaal vlottende activa		*8.962.977*		*8.168.855*
Totaal activa		**12.181.745**		**11.352.024**

2 Passiva	31 december 2019		31 december 2018	
2.1 Eigen vermogen	6.901.384		6.248.785	
2.2 Voorzieningen	1.224.363		1.224.648	
2.4 Kortlopende schulden	4.055.998		3.878.591	
Totaal passiva		**12.181.745**		**11.352.024**

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model B: Staat van baten en lasten over 2019

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	27.203.530	26.198.309	26.045.849
3.2 Overheidsbijdragen/subsidies overige overheden	161.625	147.900	142.828
3.5 Overige baten	1.830.765	1.633.876	1.889.471
Totaal baten	29.195.920	27.980.085	28.078.147
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	24.760.312	24.640.434	24.378.149
4.2 Afschrijvingen	483.407	484.112	449.783
4.3 Huisvestingslasten	1.367.622	1.400.792	1.505.663
4.4 Overige lasten	1.941.209	1.628.947	1.889.472
Totaal lasten	28.552.550	28.154.285	28.223.068
Saldo baten en lasten	643.370	-174.200	-144.920
6 Financiële baten en lasten	9.229	9.200	9.992
Resultaat	652.599	-165.000	-134.928

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model C: Kasstroomoverzicht

	2019		2018	
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo Baten en Lasten	643.370		-144.920	
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	483.407		449.783	
Mutaties voorzieningen	-286		200.845	
Veranderingen in vlottende middelen:				
Vorderingen (-/-)	496.138		-583.108	
Schulden	177.408		-577.324	
Totaal kasstroom uit bedrijfoperaties:		1.800.037		-654.724
Ontvangen interest	9.229		9.992	
		9.229		9.992
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten:		1.809.266		-644.732
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in MVA (-/-)	-589.411		-673.874	
Desinvesteringen in MVA	70.405		3.452	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten:		-519.006		-670.422
Mutatie liquide middelen		1.290.260		-1.315.154
Beginstand liquide middelen	5.158.211		6.473.365	
Mutatie liquide middelen	1.290.260		-1.315.154	
Eindstand liquide middelen		6.448.471		5.158.211

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model VA: Vaste Activa

1 Activa

1.1.2 Materiele vaste activa

		Cumulatieve aanschafwaarde per 1 januari 2019	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 1 januari 2019	Boekwaarde per 1 januari 2019	Mutaties 2019 Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december 2019	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 31 december 2019	Boekwaarde per 31 december 2019
1.1.2.1	Gebouwen en terreinen	3.980.701	2.978.102	1.002.599	215.103	55.648	48.191	4.140.156	3.015.279	1.124.876
1.1.2.3	Inventaris en apparatuur	4.340.550	2.300.353	2.040.197	348.114	663.081	399.304	4.025.583	2.062.347	1.963.236
1.1.2.4	Overige materiële vaste activa	506.977	366.605	140.372	26.194	216.751	35.911	316.420	185.764	130.655
	Materiële vaste activa	8.828.228	5.645.060	3.183.168	589.411	935.480	483.406	8.482.159	5.263.391	3.218.768

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten meubilair, inventaris en ICT middelen.
Duurzame goederen worden geactiveerd bij een aanschafwaarde boven de € 2.500.
Onder andere vaste bedrijfsmiddelen vallen o.a. de vervoersmiddelen en onderwijsleerpakket.

Gehanteerde afschrijvingspercentages inventaris en andere vaste bedrijfsmiddelen per categorie:

		termijn in jaren	*percentage*
1.1.2.1	- *gebouwen (verbouw)*	*20 en 40*	*5% en 2,5%*
	- *zonnepanelen*	*15*	*6,67%*
1.1.2.3	- *computerapparatuur*	*5 en 10*	*20% en 10%*
	- *(school)meubilair*	*10, 15 en 20*	*10%, 6,67% en 5%*
	- *technisch meubilair*	*4*	*25%*
1.1.2.4	- *leermidddelen*	*8*	*12,5%*
	- *vervoersmiddelen*	*10*	*10,0%*

Model VV: Voorraden en vorderingen

1.2.2 Vorderingen

		31 december 2019	31 december 2018
1.2.2.1	Debiteuren algemeen	781.950	1.372.094
1.2.2.2	Vorderingen op OCW	1.661.257	1.534.168
1.2.2.8	Overige overheden	-	5.251
1.2.2.10	Overige vorderingen	18.779	79.710
1.2.2.14	Te ontvangen interest	9.229	9.992
1.2.2.15	Overlopende activa overige	43.291	9.429
	Vorderingen	2.514.506	3.010.644

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

1.2.4 Liquide middelen

	31 december 2019	31 december 2018
1.2.4.1 Kasmiddelen	6.694	7.759
1.2.4.2 Tegoeden op bankrekeningen	6.441.776	5.150.452
Liquide middelen	6.448.471	5.158.211

PREADYZ

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model EV: Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

		Stand per 1 januari 2019	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31 december 2019
2.1.1.1	Algemene reserve	3.727.105	57.678	-596.016	3.188.767
2.1.1.2	Bestemmingsreserve publiek	1.754.564	599.420	596.016	2.950.000
2.1.1.3	Bestemmingsreserves privaat	767.116	-4.499	-	762.617
	Eigen Vermogen	**6.248.785**	**652.599**	**-**	**6.901.384**
	Uitsplitsing				
	21150 - Algemene reserve	3.727.105	57.678	-596.016	3.188.767
2.1.1.1	Algemene reserve	3.727.105	57.678	-596.016	3.188.767
	21200 - Bestemmingsreserve scholingsbeleid ivm professionaliser	387.054	-159.580	472.526	700.000
	21210 - Bestemmingsreserve extra investering ICT	400.000	-	-400.000	-
	21211 - Bestemmingsreserve culturele vorming	100.000	-	-100.000	-
	21212 - Bestemmingsreserve communicatieplan	41.013	-41.000	149.987	150.000
	21220 - Bestemmingsreserve personeel	150.000		450.000	600.000
	21230 - Bestemmingsreserve projecten	676.497		-276.497	400.000
	21300 - bestemmingsreserve huisvesting	-		300.000	300.000
	21305 - Bestemmingsreserve publiek	-	800.000		800.000
2.1.1.2	Bestemmingsreserve publiek	1.754.564	599.420	596.016	2.950.000
	21300 - Bestemmingsreserve privaat	767.116	-4.499		762.617
2.1.1.3	Bestemmingsreserves privaat	767.116	-4.499	-	762.617

Toelichting:
Met de invoering van de Lumpsum per 1 augustus 2006 mogen door onderwijsinstellingen geen rijksmiddelen meer worden ingezet voor huisvestingsvoorzieningen waar de gemeente verantwoordelijk voor is. Uitgaven aan een huisvestingsvoorziening is alleen toegestaan indien deze aanvullend is uit private middelen of uit de publieke reserves die zijn opgebouwd voor de invoering van de lumpsum.

Saldo (publieke) reserve per 1-1-2006	1.782.953	
Exploitatieresultaat (publiek) januari - juli 2006	184.884	
		1.967.837
Meerkosten verbouw en inrichting 2009	12.166	
Meerkosten verbouw en inrichting 2011	192.593	
Meerkosten verbouw en inrichting 2014	143.204	
Meerkosten verbouw en inrichting 2016	132.502	
Meerkosten verbouw en inrichting 2018	83.497	
Meerkosten verbouw en inrichting 2019	55.648	
		619.610
Stand per 31 december 2019		1.348.227

PREADYZ

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model VL: Voorzieningen en langlopende schulden

2.2 Voorzieningen

		Stand per 1 januari 2019	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rente mutatie (bij contante	Stand per 31 december 2019	Looptijd < 1 jaar	Looptijd 1 t/m 5 jaar	Looptijd > 5 jaar
2.2.1	Personele voorzieningen	621.768	28.893	36.961			613.700	15.770	427.172	170.758
2.2.3	Voorziening groot onderhoud	602.881	265.865	104.687	153.396		610.663	137.584	473.079	
	Voorzieningen	1.224.648	294.758	141.648	153.396	-	1.224.363	153.354	900.251	170.758
	Uitsplitsing									
	22100 - Voorziening jubilea	343.352	28.893	36.961			335.284	15.770	148.756	170.758
	22190 - Overige personele voorzieningen	278.416					278.416		278.416	
2.2.1	Personele voorzieningen	621.768	28.893	36.961	-	-	613.700	15.770	427.172	170.758
	22300 - Voorziening groot onderhoud	602.881	265.865	104.687	153.396		610.663	137.584	473.079	
2.2.3	Voorziening groot onderhoud	602.881	265.865	104.687	153.396	-	610.663	137.584	473.079	-

PREADYZ
PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model KS: Kortlopende schulden

2.4 Kortlopende schulden

		31 december 2019	31 december 2018
2.4.3	Schulden aan kredietinstellingen	-	-
2.4.8	Crediteuren	615.077	538.109
2.4.9	Belastingen en premies sociale verzekeringen	848.382	888.737
2.4.10	Pensioenen	282.891	233.057
2.4.12	Overige kortlopende schulden	10.481	139.755
2.4.16	Vooruit ontvangen bedragen	1.613.811	1.429.410
2.4.17	Vakantiegeld en vakantiedagen	685.357	649.523
	Kortlopende schulden	4.055.998	3.878.591

Uitsplitsing

	24700 - Af te dragen aan Belastingdienst	796.303	825.081
	24731 - Te betalen premie VF	2.723	2.561
	24734 - Te betalen premie PF	49.356	61.095
2.4.9	Belastingen en premies sociale verzekeringen	848.382	888.737
	24900 - Nog te betalen bedragen	-	128.380
	24930 - Te betalen netto salarissen	10.481	11.375
2.4.12	Overige kortlopende schulden	10.481	139.755
	24035 - Nog te besteden subsidies overig	31.966	-
	24040 - Vooruitontvangen bedragen	876.191	1.148.685
	24080 - Nog te besteden doelsubsidies overig	705.654	280.725
2.4.16	Vooruit ontvangen bedragen	1.613.811	1.429.410

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model G: Verantwoording subsidies

G1. VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES ZONDER VERREKENINGSCLAUSULE (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebben op de EL&I subsidies)

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	bedrag toewijzing €	ontvangen t/m verslagjaar €	Prestatie afgerond Ja/Nee
Subsidie voor studieverlo	1007275-1	20-9-2019	4.116	4.116	ja

G2. VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES MET VERREKENINGSCLAUSULE (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub B en EL&I regelingen betrekking hebben op de EL&I subsidies)

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	bedrag toewijzing	ontvangen t/m verslagjaar	totale kosten	te verrekenen ultimo verslagjaar
			€	€	€	€

n.v.t.

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	bedrag toewijzing	saldo 1 januari 2019	ontvangen in verslagjaar	lasten in verslagjaar	totale kosten 31 december 2019	saldo nog te besteden 31 december 2019
			€	€	€	€	€	€

n.v.t.

ONO Onderwijs Netwerk Ondernemen

Het bestuur heeft geen subsidie ontvangen met betrekking tot Onderwijs Netwerk Ondernemen.

Model OB: Opgave overheidsbijdragen

3.1 Rijksbijdragen

		Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
3.1.1.1	Rijksbijdrage OCW	26.539.869	25.606.849	25.509.274
3.1.2.1	Overige subsidies OCW	258.912	240.000	28.913
3.1.3.1	Doorbetalingen Rijksbijdrage Samenwerkingsverbanden	404.749	351.460	507.662
	Rijksbijdragen	27.203.530	26.198.309	26.045.849

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

		Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
3.2.2.2	Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	155.575	122.900	134.308
3.2.2.3	Overige overheden	6.050	25.000	8.520
	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	161.625	147.900	142.828

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model AB: Opgave andere baten

3.5 Overige baten

		Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
3.5.1	Opbrengst verhuur	81.150	56.300	85.147
3.5.2	Detachering personeel	198.475	43.576	62.469
3.5.5	Ouderbijdragen	43.482	67.000	79.408
3.5.10	Overige	1.507.658	1.467.000	1.662.446
	Overige baten	1.830.765	1.633.876	1.889.471

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model LA: Opgave van de lasten

4 Lasten

4.1 Personele lasten

		Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
4.1.1	Lonen en salarissen	20.667.187	20.958.247	20.163.188
4.1.2	Overige personele lasten	4.256.978	3.682.187	4.333.520
4.1.3	Af: Ontvangen vergoedingen	163.853	-	118.558
	Personele lasten	24.760.312	24.640.434	24.378.149
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	*Brutolonen en salarissen*	*15.521.444*		*15.301.261*
4.1.1.2	*Sociale lasten*	*2.115.284*		*2.060.170*
4.1.1.3	*Premies Participatiefonds (PO/VO)*	*567.954*		*705.111*
4.1.1.4	*Premies Vervangingsfonds (PO/VO)*	*31.248*		*29.565*
4.1.1.5	*Pensioenpremies*	*2.431.257*		*2.067.081*
	Lonen en salarissen	20.667.187	-	20.163.188
4.1.2.1	*dotaties voorzieningen*	28.893	-	61.557
4.1.2.2	*personeel niet in loondienst*	2.853.704	2.660.033	3.276.499
4.1.2.3	*overige*	1.374.381	1.022.154	995.464
	Overige personele lasten	4.256.978	3.682.187	4.333.520

4.2 Afschrijvingslasten

		Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
4.2.2	Afschrijvingen materiele vaste activa	483.407	484.112	449.783
	Afschrijvingslasten	483.407	484.112	449.783

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

4.3 Huisvestingslasten

		Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
4.3.1	Huurlasten	188.431	183.500	184.022
4.3.3	Onderhoudslasten	290.460	320.000	347.299
4.3.4	Energie en water	307.710	298.000	309.129
4.3.5	Schoonmaakkosten	294.925	275.500	272.907
4.3.6	Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	42.007	47.000	38.081
4.3.7	Dotatie voorziening onderhoud	112.469	167.292	257.232
4.3.8	Overige huisvestingslasten	131.619	109.500	96.993
	Huisvestingslasten	1.367.622	1.400.792	1.505.663

4.4 Overige lasten

		Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
4.4.1	Administratie en beheer	716.625	657.496	762.237
4.4.2	Inventaris en apparatuur	391.125	309.501	317.644
4.4.3	Leer- en hulpmiddelen	388.621	318.000	353.557
4.4.5	Overige	444.838	343.950	456.035
	Overige lasten	1.941.209	1.628.947	1.889.472
	Specificatie honorarium			
4.4.1.1	*Onderzoek jaarrekening*	14.479		18.914
4.4.1.2	*Andere controle opdracht*			
4.4.1.3	*Fiscale adviezen*			
4.4.1.4	*andere niet-controle dienst*			
	Accountantslasten	14.479		18.914

PREADYZ
PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model FB: Financiële baten en lasten

6 Financiële baten en lasten

		Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
6.1.1	Rentebaten	9.229	9.200	9.992
	Financiële baten en lasten	9.229	9.200	9.992

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Model E: Overzicht verbonden partijen

SO Fryslân participeert sinds de overname van de Duisterhoutschool (1-8-2015) in de gezamenlijke VVE (Multifunctioneel Schoolgebouw Zuid Oosterwolde). Jaarlijks wordt circa € 26.000 bijgedragen aan de exploitatiekosten voor de instandhouding van het gebouw.

SO Fryslân participeert in de volgende Samenwerkingsverbanden:

- PO-21-01 Friesland
- VO-21-01 Noord Friesland
- VO 21-02 Zuid Oost-Friesland
- VO 21-03 Zuid West Friesland

PREADYZ
PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector

4.1: Vermelding bezoldiging topfunctionarissen

Vermelding topfunctionarissen

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op SO Fryslân.
Het voor SO Fryslân toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 152.000, het WNT-maximum voor het onderwijs, klasse A.
Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	6
Gemiddeld aantal studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	2
Totaal aantal complexiteitspunten	9

1a Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

2019

Bedragen x € 1	G.J. Diever	M. Pruiksma
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Aanvang en einde dienstvervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1	1
(fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja

Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkosten vergoeding	124.504	123.605
Beloning betaalbaar op termijn	19.906	19.889
Subtotaal	**144.410**	**143.494**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaxium	152.000	152.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag		
Totale bezoldiging	**144.410**	**143.494**

PREADYZ
PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Gegevens 2018	G.J. Diever	M. Pruiksma
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Aanvang en einde dienstvervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor 2018 in fte	1	1
Dienstbetrekking	ja	ja
Beloning plus belastbare onkosten vergoeding	123.794	121.499
Beloning betaalbaar op termijn	18.179	18.055
Subtotaal	**141.973**	**139.554**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaxium	146.000	146.000
Totale bezoldiging 2018	**141.973**	**139.554**

2019

Bedragen x € 1	C. Joosen	J.A. Jellema	C.G.M.M.Schellens	J. Bits	J. Schagen	P. Kingma	A.J.Dikken
Functiegegevens	Voorzitter	vice-voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde dienstvervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01-01 - 31/7	01/01 - 31/7	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging							
Bezoldiging	8.000	7.000	3.500	3.500	6.000	6.000	6.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaxium	22.800	15.200	15.200	15.200	15.200	15.200	15.200
Totale bezoldiging	**8.000**	**7.000**	**3.500**	**3.500**	**6.000**	**6.000**	**6.000**

2018	C. Joosen	J.A. Jellema	C.G.M.M.Schellens	J. Bits	J. Schagen	P. Kingma	A.J.Dikken
Functiegegevens	Voorzitter	vice-voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde dienstvervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01-01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging							
Bezoldiging	7.267	6.933	5.500	5.500	7.129	5.500	5.500
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaxium	21.900	14.600	14.600	14.600	14.600	14.600	14.600
Totale bezoldiging	**7.267**	**6.933**	**5.500**	**5.500**	**7.129**	**5.500**	**5.500**

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

SO Fryslân heeft de volgende overeenkomsten gesloten:

- een schoonmaakcontract met Post Cleaning inzake schoonmaakkosten met een looptijd van 3 jaar vanaf augustus 2012. Het contract wordt ieder jaar stilzwijgend verlengd.

- een warmteleveringscontract met Delta T. Bio Energy BV met een looptijd van 10 jaar vanaf januari 2008. Het contract is na afloop met een periode van 5 jaar verlengd.

- een huurovereenkomst met betrekking tot de huur van een kantoorruimte aan de Morra 2-3 ten behoeve van de huisvesting van het stafbureau. De huurovereenkomst is ingegaan op 1 oktober 2009. De overeenkomst wordt vanaf 1 oktober 2014 jaarlijks verlengd met 1 jaar. De aanvangshuurprijs bedraagt € 23.981 per jaar. Er is geen langlopende verplichting aangegaan. De huurprijs wordt jaarlijks per 1 januari aangepast op basis van het maandindexcijfers volgende de consumentenprijsindex gepubliceerd door het CBS.

- samenwerkingsovereenkomst met Revalidatie Friesland. De omvang van de samenwerkingsovereenkomst is in de afgelopen jaren teruggelopen in verband met Passend Onderwijs en de ontwikkelingen met betrekking tot de afdeling Ambulante Begeleiding.

- de Duisterhoutschool heeft een locatie in Oosterwolde. SO Fryslân participeert sinds de overname van de Duisterhoutschool (1-8-2015) in de gezamenlijke VVE (Multifunctioneel Schoolgebouw Zuid Oosterwolde). De VVE is opgericht in 2005 en sinds 2007 in gebruik. Daarnaast participeert de Duisterhoutschool ook in de VVE Facet in Heerenveen. Deze VVE is opgericht en in gebruik sinds 2017.

- een contract inzake payroll-dienstverlening met Payroll Select voor de periode 1 januari 2017 tot en met 31 juli 2019. Voor de verschillende fases zijn vaste tarieven afgesproken.

- voor het onderhoud van de installaties is een contract afgesloten met Damstra Service en Onderhoud. Het contract is ingegaan op 1 januari 2017 en heeft een looptijd van 5 jaar. Er is jaarlijks een bedrag mee gemoeid ad € 52.680.

- het Twalûk maakt sinds 1 augustus 2017 gebruik van een aantal ruimten van schoolgebouw SBO De Bolder te Franeker. Het betreft medegebruik van het schoolgebouw. Het contract is aangegaan voor één schooljaar en verlengd tot en met het schooljaar 2019-2020.

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

College van bestuur:

- Dhr. G.J. Diever
- Mevr. M. Pruiksma

Raad van Toezicht:

- Dhr. C. Joosen, voorzitter
- Dhr. J.A. Jellema
- Dhr. J. Schagen
- Dhr. P. Kingma
- Mevr. A.J. Dikken

Datum vaststelling jaarrekening:

PARAAF VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN

Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

AKSOS
Sterk in KAPITALEN

Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân
Morra 2-3
9402 KH DRACHTEN

Datum	Behandeld door	Kenmerk
3 juni 2020	C. Elsinga RA EMA	8105/CE/RvdB

Aan: de raad van toezicht en het college van bestuur van Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân te Drachten gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:
1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.
Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

AKSOS
Sterk in KAPITALEN

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening
Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.
In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.
De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
    - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
    - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt

wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 3 juni 2020

AKSOS Assurance B.V.

w.g. C. Elsinga RA EMA

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	42665
Naam instelling	SO Fryslân
Adres	Morra 2-3
Postcode	9204 KH
Plaats	Drachten
Telefoon	0512584595
Website	www.so-fryslan.nl
Contactpersoon	Dhr. P.J. Faber
Telefoon	0512 - 58 45 95
E-mailadres	peterfaber@so-fryslan.nl

BRIN-nummers

00LD	Lyndensteyn
00RS	Talryk
02XF	De Wingerd
03PB	Kleurryk
08ST	Piet Bakkerschool
19TX	Duisterhoutschool
26LD	Twalûk

elan
onderwijsgroep

Bestuurs-verslag

2019

passie voor elk talent

Inhoud

nr.	omschrijving	pagina
1.	Samenvatting	3
2.	Het schoolbestuur	4
3.	Verantwoording en beleid	9
4.	Risicomanagement	31
5.	Verantwoording financiën	35
6.	Verantwoording Raad van Toezicht	46
7.	Accountantsverklaring	52
8.	Bedrijfs- en contactgegevens	57

1. Samenvatting

Algemeen bestuursbeleid

Onze stichting heeft als slogan: ***Passie voor elk Talent***. De speerpunten in het beleid liggen bij de rol van de scholen in hun omgeving, de onderwijskwaliteit, het personeel en het passend onderwijs. Dat is vastgelegd in het Strategisch Beleidsplan 2019-2023. Nadere uitwerking vindt plaats in diverse deelplannen en beleidsmaatregelen. In dit bestuursverslag wordt ingegaan op de resultaten die in 2019 zijn behaald.

Onderwijsinspectie

In de periode november 2019 - januari 2020 heeft de Inspectie van het Onderwijs het vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij Elan Onderwijsgroep. Er zijn in totaal tien scholen bezocht. Bij alle scholen is een herkenbare verbinding tussen het bestuursbeleid en het schoolbeleid waargenomen. De kwaliteit van de scholen die aan een verificatieonderzoek zijn onderworpen is als "voldoende" of "goed" betiteld. Bij de vijf scholen waar een kwaliteitsonderzoek naar risico's is gedaan of een herstelonderzoek, is een positief effect vastgesteld van de interventies die zijn toegepast. Er zijn wel enkele verbeterpunten aangedragen door de Inspectie. Deze zijn samengevat onder de noemer "de lat kan hoger". Er is ook vastgesteld dat het financieel beheer in orde is. Er is dan ook geen reden voor vervolgonderzoek.

Exploitatieresultaat

Binnen de verschillende rubrieken van de exploitatierekening was sprake van plussen en minnen ten opzichte van de begroting. Uiteindelijk is het dienstjaar afgesloten met een winst van € 246.859 (1,4 %). De baten waren 2,6 % hoger dan geraamd. De lasten waren 1,2 % hoger. Het resultaat is gunstig beïnvloed door de bijzondere en aanvullende bekostiging van € 206 K, die in december is ontvangen en dient ter dekking van CAO-lasten in dienstjaar 2020. Overeenkomstig de regelgeving is in de kosten van cyclisch onderhoud voorzien. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening is bepaald op € 280.238. De gerealiseerde kosten van cyclisch onderhoud ad € 483.724 zijn aan de voorziening onttrokken.

Financiële positie

Het balanstotaal is € 6.633.689 en bestaat voor wat de passiva betreft uit een Eigen Vermogen van € 2.035.324. De gewijzigde verantwoording van kosten voor cyclisch onderhoud bracht een verschuiving tussen het eigen en vreemd vermogen met zich mee. Het weerstandsvermogen van € 2,0 miljoen is echter nog ruimschoots boven de ondergrens van € 1,2 miljoen die door de RvT is vastgesteld. De overige financiële kengetallen zijn ook op niveau en er is voldoende werkkapitaal aanwezig. De continuïteit van de bedrijfsvoering wordt dan ook niet bedreigd. Daarom wordt het financieel beleid gecontinueerd, dat is gericht op begrotingsevenwicht.

2. Het schoolbestuur

Dit hoofdstuk bevat algemene informatie over het schoolbestuur.
Hoe ziet de organisatie eruit?
Waar staat het schoolbestuur voor?
En met welke partijen wordt er op welke manier samengewerkt?

2.1. Organisatie.

2.1.1. Juridische structuur.

Elan Onderwijsgroep is een organisatie met 21 scholen voor openbaar en algemeen bijzonder primair onderwijs in de regio noordwest Fryslân. Het betreft hier 1 school voor speciaal basisonderwijs, 1 NT2-school, 4 (informele) samenwerkingsscholen en 15 openbare basis-scholen, met een leerlingenaantal variërend van ruim 36 tot ruim 200. In totaal was het leerlingenaantal 2041 per 1 oktober 2019 (1 oktober 2018: 2070).
Een overzicht van de scholen van Elan Onderwijsgroep vindt u hier.
In juridische zin is Elan Onderwijsgroep een stichting zoals genoemd in artikel 17 WPO.

2.1.2. Organisatiestructuur en functiescheiding.

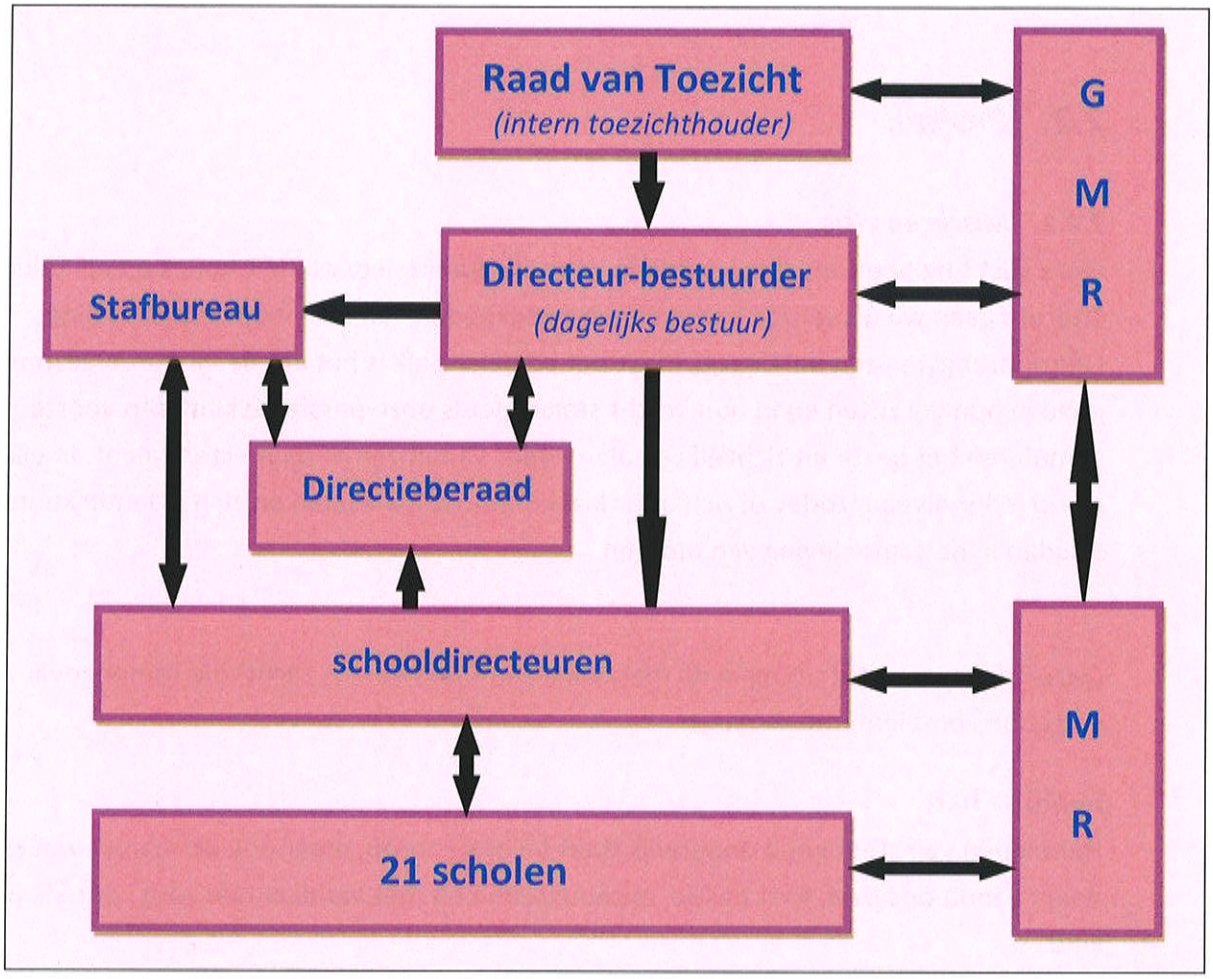
De dagelijkse leiding van de organisatie is opgedragen aan de Directeur-bestuurder. Hij legt daarover verantwoording af aan de Raad van Toezicht (RvT), zijnde het hoogste orgaan binnen de stichting. Deze scheiding tussen bestuur en intern toezicht is statutair vastgelegd ("one tier"-model). De leden worden voor een periode van vier jaar benoemd. Na afloop van hun zittingsperiode kunnen zij voor maximaal één periode van vier jaar worden herbenoemd.
De RvT bestaat uit:

naam	functie	in functie sinds	einde eerste zittingsperiode	einde tweede zittingsperiode
A. Wachter-van Veen	voorzitter	1-6-2014	1-6-2018	1-8-2022
G.F.E. Rauch	secretaris-penningmeester	1-2-2016	1-3-2018	1-8-2022
E. Elsinga	lid	3-7-2018	1-8-2022	1-8-2026
J.W. van Beem	lid	10-5-2016	1-8-2020	1-8-2024
J. Bokma	lid	10-5-2016	1-8-2020	1-8-2024

Om persoonlijke redenen heeft de heer Rauch zijn taken als secretaris-penningmeester per 1 januari 2020 neergelegd. In de loop van 2020 worden twee nieuwe RvT-leden benoemd. De verantwoording van de RvT als intern toezichthouder is opgenomen in hoofdstuk 6.

In het onderstaande organogram is schematisch weergegeven op welke wijze de organisatie is ingericht:

ORGANOGRAM

2.1.3. (Gemeenschappelijke) medezeggenschap.

Elke school kent een medezeggenschapsraad (MR), waarin personeel en ouders evenredig zijn vertegenwoordigd. De directeur van de school voert met de MR overleg over school-specifieke zaken.
Voor schooloverstijgende zaken is een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) in het leven geroepen. De Directeur-bestuurder is gesprekspartner van de GMR.

2.1.4. Branchecode Goed bestuur.

Elan Onderwijsgroep onderschrijft de "Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs", zoals vastgesteld door de PO Raad.

Gedurende het verslagjaar is niet in strijd gehandeld met deze governance-code.
Indien van de code wordt afgeweken, wordt daarvan melding gemaakt in het bestuursverslag.
Ter gelegenheid van de bestuurlijke fusie in 2018 zijn alle reglementen, beleidsstukken e.d. geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Dit proces is nagenoeg afgerond.
Om het intern toezicht te structureren heeft de RvT het eigen toezichtkader uitgewerkt en vastgesteld.
Anderszins zijn op het gebied van governance geen belangrijke ontwikkelingen te melden.

2.2. Profiel.

2.2.1. Missie en visie.

Onze stichting heeft als slogan: ***Passie voor elk Talent***. Ieder kind is uniek en elk talent telt. Daarom gaan wij uit van de kansen en mogelijkheden van elke individuele leerling. Leeropbrengsten zijn belangrijk, maar net zo belangrijk is het dat de kinderen gezond zijn, goed in hun vel zitten en in hun kracht staan. Het is onze passie de kinderen voortdurend te stimuleren het beste uit zichzelf te halen. Ieder vanuit zijn of haar eigen talent. In elke vorm en op ieder niveau, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en zich staande kunnen houden in de samenleving van morgen.

Onze missie komt tot uiting in de merkwaarden (hard versus zacht) die samengevat zijn in de volgende complementaire paren:

hoofd <> hart

Het bieden van steengoed onderwijs staat bij ons voorop, maar ook de manier waarop wij dat doen: vanuit ons hart. Met passie, enthousiasme en met aandacht en zorg voor elk individueel kind.

prestatie <> plezier

Goede leerresultaten zijn belangrijk. Wij dagen onze leerlingen uit om hun mogelijkheden en talenten maximaal te ontwikkelen. Maar minstens zo belangrijk vinden wij het dat de kinderen goed in hun vel zitten, plezier hebben en zich veilig voelen op school.

ik <> wij

Wij leren de kinderen oog te hebben voor elkaar, naar elkaar te luisteren en respect te hebben voor elkaar. Samen leren en leven. Dat staat bij ons centraal.

binnen <> buiten

De rol van onze scholen gaat verder dan het geven van onderwijs alleen. Wij doen er alles aan om voor de omgeving van zoveel mogelijk betekenis te zijn. Bijvoorbeeld door aandacht te besteden aan maatschappelijke en sociale vraagstukken.

2.2.2. Kernactiviteit.

De doelstelling en kernactiviteit van Elan Onderwijsgroep is het verzorgen van openbaar en algemeen bijzonder primair onderwijs.
Een streefdoel is om in zoveel mogelijk dorpen minimaal één school te behouden, zodat kinderen dichtbij huis primair onderwijs kunnen volgen.

2.2.3. Toegankelijkheid en toelating.

Onze scholen zijn algemeen toegankelijk voor iedereen, zonder onderscheid naar levensovertuiging, godsdienst, politieke gezindheid, afkomst, geslacht of seksuele geaardheid.
Dit betekent dat iedere leerling welkom is.

2.2.4. Strategisch beleid.

In het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 zijn als speerpunten in het beleid genoemd de rol van de scholen in hun omgeving, de onderwijskwaliteit, het personeel en het passend onderwijs.
In hoofdstuk 3 wordt verder ingegaan op de uitwerking van het strategisch beleid en de in 2019 behaalde resultaten.

2.2.5. Onderzoek en ontwikkeling.

In het voorgaand Strategisch Beleidsplan was één van de belangrijkste doelstellingen de toepassing van ICT in het onderwijs. Hieruit is het iNNOVATORIUM te Stiens voortgekomen. Binnen dit kenniscentrum vindt onderzoek en ontwikkeling plaats. Daartoe nemen medewerkers van Elan Onderwijsgroep onder andere deel aan (internationale) studiereizen.
De doorontwikkeling van de onderwijskundige programma's op het gebied van 21th Century Skills wordt de komende jaren onverminderd voortgezet.

2.3. Dialoog.

2.3.1. Horizontale verantwoording.

Met dit bestuursverslag wordt publiek verantwoording afgelegd aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de GMR en de gemeenten Leeuwarden, Noardeast-Fryslân en Waadhoeke.
Elan Onderwijsgroep wil hiermee laten zien dat zij de aan haar toevertrouwde middelen zo effectief mogelijk inzet.

2.3.2. Verticale verantwoording.

Dit bestuursverslag vormt een belangrijke informatiebron voor ouders/verzorgers en personeelsleden, alsmede de medezeggenschapsorganen. Zij worden van harte uitgenodigd te reageren (info@elanowg.nl).

2.3.4. Maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De rol van de scholen in hun omgeving is één van de speerpunten in het Strategisch Beleidsplan. Het vergroten van de ouderbetrokkenheid staat daarbij voorop.
De ouders/verzorgers hebben zich per school verenigd in een oudervereniging of -stichting. Deze rechtspersonen voeren een zelfstandige financiële administratie en leggen jaarlijks verantwoording af over het gevoerde beleid op de wijze zoals voorgeschreven in hun statuten.
Bij de instandhouding van informele samenwerkingsscholen en bij de ontwikkeling van integrale kindcentra (IKC's) wordt samengewerkt met CBO Noardwest Fryslân, Stichting Kinderopvang Friesland, stichting Kids First COP Groep, stichting Thuis in Kinderopvang (TIKO) en de betrokken gemeenten. Elan Onderwijsgroep werkt ook van harte mee aan de totstandkoming en uitvoering van het gemeentelijk onderwijs- en accommodatiebeleid.
Op het gebied van schoolsport werkt Elan Onderwijsgroep samen met de gemeente Waadhoeke (beweegteam) en het Friesland College (CIOS).

2.3.5. Verbonden partijen.

Om een samenhangend geheel van zorgvoorzieningen te kunnen bieden participeert Elan Onderwijsgroep in het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Friesland.
De Stichting Expertisecentrum Noordwest Fryslân "het Spectrum" is niet meer actief en wordt in 2020 ontbonden.
Elan Onderwijsgroep is voor de exploitatie van multifunctionele centra tevens aangesloten bij de "Vereniging van Eigenaren MFA Franeker" (Triviant), de "Coöperatie Brede School Berltsum u.a." en "de Koöperaasje Brede Skoalle Bitgummole u.a.".

2.3.6. Klachtenregeling.

Als iets niet naar wens verloopt kunnen leerlingen en/of hun ouders/verzorgers zich wenden tot de leerkracht. Als geen oplossing wordt gevonden kan het probleem worden voorgelegd aan de schooldirecteur. Dit geldt ook voor vragen of klachten over andere schoolzaken.
Voor personeelsleden is de schooldirecteur eveneens het eerste aanspreekpunt. In tweede instantie kunnen klachten bij de Directeur-bestuurder worden aangekaart. Daarna is een gang naar landelijke instanties nog een optie. Elan Onderwijsgroep is aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie (Onderwijsgeschillen) en hanteert een klachtenregeling die is gebaseerd op de landelijke modelregeling. De klachtenregeling is op alle scholen aanwezig.

Er is in 2019 één klachtenprocedure aangespannen. Na overleg heeft de Landelijke Klachtencommissie het schoolbestuur gevraagd de klacht op te lossen, hetgeen is geslaagd. De klager is daarna overgegaan tot sluiting van het dossier.
De Vertrouwenspersoon Onderwijs heeft in zijn jaarbericht laten weten dat er geen integriteitskwesties bij hem zijn gemeld. Er is vanuit de organisatie wel éénmaal contact gelegd met een vertrouwenspersoon in verband met ongewenste omgangsvormen. Een luisterend oor en advies was voor betrokkene voldoende.

3. Verantwoording beleid

Dit hoofdstuk bevat de verantwoording over het beleid van het bestuur. Het is opgedeeld in paragrafen over de volgende beleidsterreinen: Onderwijs & kwaliteit, Passend onderwijs, Personeel & professionalisering, Huisvesting & facilitaire zaken en Financieel beleid.
Het hart van deze paragrafen wordt gevormd door de verantwoording van de gestelde doelen, de behaalde resultaten en de mogelijke vervolgstappen.

3.1. Onderwijs & kwaliteit.

3.1.1. Algemeen.

De scholen zijn gericht op het geven van kwalitatief en hoogwaardig onderwijs. Voor ons betekent dit dat er niet alleen aandacht is voor de toetsen die worden afgenomen, maar ook dat een kind zich veilig en op zijn of haar gemak voelt op de school waar het kind les ontvangt. De normen die door de Inspectie van het Onderwijs worden gesteld zijn voor ons niet voldoende. We willen graag dat de scholen streven naar hogere opbrengsten om daarmee het maximale uit de kinderen te halen. Niet om streberig te zijn, maar wel om kinderen maximaal tot ontwikkeling te brengen. De scholen geven elk met hun eigen onderwijskundig concept invulling aan deze opdracht.

Kinderen komen tot ontwikkeling wanneer zij zich veilig voelen. Dit thema staat dan ook hoog op de agenda van Elan Onderwijsgroep en haar scholen. Jaarlijks wordt de veiligheid van de kinderen gemeten in een vragenlijst die wordt afgenomen. Ook zijn de kinderen bekend met de veiligheidspersoon binnen de school en worden alle medewerkers geschoold om de functie van veiligheidscoördinator te kunnen vervullen.

Dit doen we door de volgende punten op te pakken:

1. Alle scholen binnen Elan Onderwijsgroep bieden aan de basis minimaal die kwaliteit die door de Inspectie als voldoende wordt beoordeeld. De volgende indicatoren krijgen hierbij de eerste prioriteit: Didactisch Handelen, Zicht op Ontwikkeling, Verantwoording & Dialoog.

2. Met elkaar voeren we een gerichte dialoog over wat wij onder onderwijskwaliteit verstaan. Deze gesprekken vinden binnen alle geledingen en lagen van de organisatie plaats: binnen de RvT, de GMR, het directieberaad en in de scholen.
3. We vinden het vanzelfsprekend dat we leren van en met elkaar. Hiervoor maken we gebruik van verschillende instrumenten. Tweejaarlijks worden er tevredenheids-onderzoeken afgenomen onder leerlingen, personeel en ouders/verzorgers. Ook neemt elke school om de twee jaar een audit af die gebruikt wordt om de school verder te ontwikkelen op de punten waar dat nodig is.
4. Resultaten die scholen behalen worden besproken in het directieberaad. We willen leren van en met elkaar en daar waar noodzakelijk elkaar ondersteunen om tot betere resultaten te komen.
5. Elke school meet de kwaliteit van het onderwijs met behulp van het instrument "Werken met Kwaliteitskaarten in het Primair Onderwijs" (WMKPO). In de schoolplan cyclus van vier jaar worden alle kaarten op elke school afgenomen.
6. ICT neemt in onze organisatie een onmisbare plek in. Door de inzet van een digitale les-methode (bijvoorbeeld SNAPPET) op de scholen, tablets voor de leerlingen, hedendaagse hard- en software wordt de onderwijskwaliteit verhoogd. Op organisatieniveau wordt geïnvesteerd en gefaciliteerd om de kwaliteit van het onderwijs in elke groep te verhogen.

3.1.2. School-ontwikkelgesprekken.

Ieder jaar worden met het management van de scholen, directeuren en intern begeleiders, school-ontwikkelgesprekken gevoerd. In deze gesprekken staat het verhaal van de school centraal. Dit betekent dat het gesprek wordt gevoerd over de maatschappelijke opdracht die de school heeft vanuit het eigen onderwijskundig concept.

Ter voorbereiding op de school-ontwikkelgesprekken worden aan de hand van de normen van de Inspectie van het Onderwijs en de pijlers uit het Strategisch Beleidsplan door de scholen en vanuit het bestuur indicatoren beoordeeld. De waarderingen op de verschillende indicatoren zijn per school inzichtelijk gemaakt en besproken. Elke school krijgt na afloop van het gevoerde gesprek een schriftelijke samenvatting toegestuurd. Deze verslagen vormen de basis voor de jaarplannen van elke school en de gesprekken die tussen het bestuur en de scholen worden gehouden. Een overzicht van de opbrengsten van deze ontwikkelgesprekken is terug te vinden in tabel 3 van dit hoofdstuk.

Naast de school-ontwikkelgesprekken worden verder gesprekken gevoerd over de financiën en de formatie op de school. Al deze gesprekken samen vormen de basis voor de kwaliteits-cyclus die binnen Elan Onderwijsgroep wordt gehanteerd.

3.1.3. Onderwijskwaliteit binnen Elan Onderwijsgroep.

Het bestuur werkt gericht aan de kwaliteit van het onderwijs door binnen het directieberaad en met de intern begeleiders te spreken over dit onderwerp. Onderwerpen die in de gesprekken naar voren komen zijn de opbrengsten rondom de kwaliteitskaarten WMKPO. In 2019/20 zijn de kaarten rondom Didactisch Handelen en Kwaliteitszorg afgenomen. Voor het schooljaar 2020/21 worden de kaarten Veiligheid en Zicht op Ontwikkeling ingepland.

Naast de opbrengsten uit CITO wordt gekeken naar de referentiescores die iedere school haalt op de 1F, 1S en 2F-scores. Voor elke school is inzichtelijk welke score wordt behaald op de referentieniveaus. Binnen Elan Onderwijsgroep zitten verschillen tussen de scholen in de opbrengsten van de referentieniveaus. Met alle scholen zijn de individuele scores besproken. Elke school neemt in haar eigen jaarplan de doelen op die worden gesteld aan de referentie-niveaus voor de eigen school.

3.1.4. Doelen en resultaten.

3.1.4.1. Inleiding.

Met de eindtoets bepalen de scholen binnen Elan Onderwijsgroep of de leerlingen aan het einde van groep acht de vereiste referentieniveaus hebben behaald. Deze referentieniveaus zijn vanaf 2020/21 de manier waarop de Inspectie van het Onderwijs de basisvaardigheden van leerlingen op het gebied van taal en rekenen beoordeelt. Hierbij wordt in het bijzonder gekeken naar de volgende punten:

1. Het percentage leerlingen dat aan het einde van de basisschool een minimumniveau voor taal en rekenen behaalt. Dit wordt het fundamentele niveau 1F genoemd. Iedere leerling zou dit niveau aan het einde van de basisschool moeten behalen.
2. Het percentage leerlingen dat aan het einde van de basisschool het hogere niveau voor taal en rekenen behaalt. Dit wordt het streefniveau of 2F (taal) en 1S (rekenen) genoemd. Het streven is dat zoveel mogelijk leerlingen dit niveau aan het einde van de basisschool behalen.

In tabel 1 en 2 zijn de scores van de referentieniveaus van alle scholen van Elan Onderwijs-groep weergegeven. In tabel 1 zijn twee percentages terug te vinden. Het eerste percentage geeft het aantal leerlingen weer dat het fundamentele niveau voor taal en rekenen heeft behaald en het andere percentage geeft het aantal leerlingen weer dat ook het streefniveau voor rekenen en taal heeft behaald. Om een stabiel beeld te krijgen wordt hierbij een gemiddelde berekend over de afgelopen drie jaar.

Door de Inspectie van het Onderwijs worden de percentages bepaald die de leerlingen op een school zou moeten halen. De signaleringswaarde (1F) is voor alle scholen gelijk en is 85 %.

De signaleringswaarde voor de 1S/2F-scores wordt bepaald aan de hand van de schoolweging. Wanneer de school een hoge schoolweging heeft (dus een complexe populatie), dan geldt een lagere signaleringswaarde.

3.1.4.2. Opbrengsten.

Hieronder worden de opbrengsten van de referentieniveaus van de scholen van Elan Onderwijsgroep weergegeven. Hierbij wordt de volgende legenda gehanteerd:

	score is onder de signaleringswaarde
	score is boven de signaleringswaarde, maar onder het landelijk gemiddelde
	score is boven de signaleringswaarde en boven het landelijk gemiddelde

School	School-weging (drie-jaarlijks gemiddelde)	Signa-lerings-waarde % 1F	Landelijk gemid-delde % 1F	Score % 1F	Signa-lerings-waarde % 2F/1S	Landelijk gemid-delde % 2F/1S	Score % 2F/1S
Op 'e Trije	32,08	85	95,1	91,7	43,5	55,5	33,3
Op 'e Dobbe	31,82	85	95,2	97	45,5	57,1	54,5
A. Roelofsskoalle	32,4	85	95,1	93,3	43,5	55,5	43,3
De Jint	29,21	85	96,1	92,3	49	60,3	59
De Twilling	31,50	85	95,1	90,6	45,5	57,1	33,3
De Steven	33,49	85	94,6	92,7	41,5	53,7	41,7
De Opslach	30,45	85	96	95,4	47,3	59,2	56,9
Waadwizer	31,98	85	95,2	98,1	45,5	57,1	79,6
De Oanset	31,91	85	95,2	100	45,5	57,1	74,1
Martenaskoalle	30,73	85	96	97,4	47,3	59,2	62,8
Lyts Libben	30,56	85	96	97	47,3	59,2	59,1
't Fonnemint	32,03	85	95,1	95	43,5	55,5	73,6
Twaspan	27,48	85	96,7	95,2	52,1	62,8	54
De Romte	32,33	85	95,1	96,8	43,5	55,5	59,1
De Twiner	31,66	85	95,2	89,5	45,5	57,1	44,8
De Pôlle	29,5	85	96,1	95,2	49	60,3	59,5
De Cingel	30,52	85	96	91,7	47,3	59,2	48,3
De Fierljepper	33,72	85	94,6	100	41,5	53,7	46,2
De Lytse Terp	32,89	85	95,1	94,4	43,5	55,5	47,2

Tabel 1: Overzicht score referentieniveaus 2019/20 scholen Elan Onderwijsgroep

Voor NT2 school "de Toverbal", de school voor leerlingen met Nederlands als tweede taal, zijn geen onderwijsresultaten beschikbaar.

SBO "de Bolder"	IQ	TL	BL	RW
Schooljaar				
2016/17	91	90%	Vs 40	Vs93
2017/18	86	89%	Vs 168/30	Vs 209/77
2018/19	86	85%	Vs165/30	Vs214/80
2019/20	86	90%	Vs170/30	VS231/88

Tabel 2: Overzicht opbrengsten SBO "de Bolder" van 2016 tot heden

Toelichting
Binnen de scholen van Elan Onderwijsgroep scoren vier scholen boven de signaleringswaarde en boven het landelijk gemiddelde, 11 scholen scoren boven de signaleringswaarde, maar onder het landelijk gemiddelde. Vier scholen scoren onder de signaleringswaarde.
Op basis van deze resultaten worden de volgende actiepunten geformuleerd:

1. De scholen die onder de signaleringswaarden scoren geven in een plan van aanpak aan hoe zij de resultaten gaan verhogen;
2. De 11 scholen die boven de signaleringswaarde scoren maar (deels) onder het landelijk gemiddelde, stellen ambitieuze schooldoelen op die passend zijn bij het landelijk gemiddelde en geven in hun jaarplan/jaarverslag aan hoe zij deze willen bereiken.

In tabel 2 staan de resultaten van SBO "de Bolder" vanaf 2016 tot heden. Deze school neemt geen eindtoets af. Op basis van het gemiddelde IQ van de leerlingen zijn er ondergrenzen gesteld voor het percentage leerlingen dat voor technisch lezen (TL) een vaardigheidsscore heeft gehaald van 55. Voor begrijpend lezen (BL) en rekenen en wiskunde (RW) zijn ondergrenzen vastgesteld op basis van het gemiddelde IQ. Uit alle cijfers blijkt dat de opbrengsten van SBO "de Bolder" de afgelopen jaren goed waren.

3.1.4.3. Resultaten school-ontwikkelgesprekken.
Met alle scholen zijn in de maanden maart en april 2020 gesprekken gevoerd over de eigen schoolontwikkeling. De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van vooraf vastgestelde indicatoren die gekoppeld zijn aan de normen zoals deze zijn vastgesteld door de Inspectie van het Onderwijs én die gekoppeld zijn aan het Strategisch Beleidsplan 2019-2023.
Alle indicatoren zijn opgenomen in een format dat is ontwikkeld binnen Elan Onderwijsgroep. Voorafgaand aan de gesprekken met alle scholen hebben een aantal scholen als pilot gediend, waarbij zij hebben meegekeken naar de gebruiksvriendelijkheid van het opgestelde format. Alle scholen hebben voorafgaand aan de gesprekken die zijn gevoerd een eigen waardering ingevuld op basis van de opgestelde indicatoren. Naast de eigen score van de school is ook op bestuursniveau een waardering toegekend aan de school op basis van dezelfde indicatoren. Beide scores hebben de basis gevormd voor de gevoerde gesprekken.

In alle gesprekken heeft het verhaal van de school centraal gestaan. Dagelijks wordt onderwijs gegeven aan de leerlingen op de scholen, waarbij iedere school uniek is. Om recht te doen aan het verhaal van de school is elk gesprek begonnen met dit verhaal. In het tweede deel van het gesprek is het ingevulde format besproken, waarbij zowel de eigen waardering van de school als de waardering vanuit het bestuur aan de orde is gekomen. Na afloop van elk gesprek is een samenvatting gemaakt die aan elke school is toegestuurd. Deze samenvattingen vormen de basis voor de vervolggesprekken die het komende schooljaar tussen de scholen en het bestuur zullen worden gevoerd.

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de rapportage rondom onderwijskwaliteit van Elan Onderwijsgroep.

3.1.4.4. Overzicht per indicator.

Elk school-ontwikkelgesprek is afgesloten met een waardering voor de school. In tabel 3 wordt een overzicht gegeven van de gemiddelde waardering van alle scholen en het totaal gemiddelde van Elan Onderwijsgroep als geheel.
Hieronder eerst een verklaring van de cijfers (legenda):

- *tussen 3,3 en 4* = *goed. Voorbeeld voor andere scholen. De school gaat door met haar ontwikkeling zoals die gepland is;*
- *tussen 2,6 en 3,2* = *op orde. School ontwikkelt zichzelf via haar eigen opgestelde plannen en geeft uitvoering aan de uit het ontwikkelgesprek gekomen aandachtspunten;*
- *tussen 1,5 en 2,5* = *in ontwikkeling. Verbetering is nodig. School levert binnen een maand na het ontwikkelgesprek een verbeterplan aan. Een vervolgafspraak wordt gepland;*
- *lager dan 1,5* = *onvoldoende. Verbetering is noodzakelijk. Door een externe deskundige wordt een schoolonderzoek uitgevoerd. Vanuit het bestuur wordt een verbeterteam aan de school toegewezen.*

Toelichting opbrengsten school-ontwikkelgesprekken

De cyclus van school-ontwikkelgesprekken is dit schooljaar aan de hand van een nieuw format met de scholen besproken. Alle gesprekken met de scholen hebben in de maand maart en april 2020 plaatsgevonden.
Een belangrijke verbetering is dat de indicatoren van de Inspectie van het Onderwijs gekoppeld zijn aan de pijlers van het Strategisch Beleidsplan. Hierdoor is een completer beeld ontstaan van de gemiddelde waardering per school en zijn belangrijke ontwikkelpunten inzichtelijk geworden voor zowel de organisatie als geheel als de individuele scholen.

De gemiddelde waardering van alle scholen komt uit op een 3,1. De range van scores varieert van een 2,5 tot 3,7. Tien van de 21 scholen krijgen een gemiddelde waardering van 3,3 of hoger. Acht scholen krijgen een totaal gemiddelde waardering tussen de 2,6 en 3,2. Drie scholen hebben een totaal gemiddelde waardering van 2,5.

Naam	Plaats	Pijler				
		Betekenis omgeving	Onderwijs-kwaliteit	Personeel	Passend onderwijs	Gemid-delde
De Bolder	Franeker	3,5	3,2	4,0	3,2	3,5
Op 'e Trije	Ferwert	2,8	3,1	3,0	4,0	3,2
Op 'e Dobbe	Hallum	3,2	3,8	2,8	3,8	3,4
A.Roelofsskoalle	Hijum	3,6	2,8	4,0	3,2	3,4
De Jint	Stiens	2,4	2,3	3,3	2,4	2,6
De Twilling	Stiens	1,7	3,3	3,5	3,2	2,9
De Steven	Franeker	3,6	2,8	4,0	3,2	3,4
De Opslach	Franeker	3,7	2,2	3,5	2,8	3,0
Waadwizer	Tzummarum	2,5	2,3	2,8	2,4	2,5
De Oanset	Ried	3,3	2,8	2,8	3,2	3,0
Martenaskoalle	Bitgummole	3,5	3,2	3,8	3,2	3,4
Lyts Libben	Berlikum	3,6	3,7	4,0	3,6	3,7
t Fonnemint	St. Annaparochie	3,5	2,9	3,8	4,0	3,6
De Toverbal	St. Annaparochie	2,5	4,0	4,0	2,5	3,3
SWS Twaspan	Deinum	2,5	1,3	3,5	2,6	2,5
De Romte	Dronrijp	3,2	2,6	4,0	2,4	3,0
De Twiner	St. Jacobiparochie	1,9	2,2	2,0	4,0	2,5
De Pôlle	Marsum	2,6	2,3	3,0	3,2	2,8
De Cingel	Menaam	3,5	2,3	3,3	4,0	3,3
De Fierljepper	Vrouwenparochie	3,9	3,3	4,0	3,2	3,6
Lytse Terp	Minnertsga	3,2	2,3	4,0	3,2	3,2
Gemiddelde Elan Onderwijsgroep		**3,1**	**2,8**	**3,5**	**3,2**	**3,1**

Tabel 3: Overzicht van de gemiddelde waardering per pijler per school en het totaal gemiddelde van alle scholen

Belangrijke ontwikkelpunten naar aanleiding van de gevoerde gesprekken zijn de volgende:

1. Voor veel scholen geldt dat het Veiligheidsplan moet worden geactualiseerd.
2. De verantwoording en dialoog in de diverse verplichte documenten als schoolgids, jaarplan en jaarverslag, kan en moet op onderdelen uitgebreider. Hierbij moet met name gedacht worden aan de verantwoording van de behaalde resultaten, de inhoud van de analyse van de resultaten en de koppeling naar het stellen van doelen voor de komende periode.
3. Veel scholen moeten de verplichte documenten zoals schoolgids, jaarplan, jaarverslag, professioneel statuut, School Ondersteuningsprofiel en werkverdelingsplan, uploaden naar de eigen website, de site van de Onderwijsinspectie en/of invulling geven aan Vensters PO. Per school is in het eigen verslag feedback gegeven op de punten die voor een school van belang zijn.

4. De doelen die door de scholen worden gesteld kunnen hoger. Dit heeft te maken met het stellen van hoge verwachtingen richting onder andere de leerlingen op de scholen.
5. Het School Ondersteuningsprofiel, waarin de school onder andere de grenzen van de zorg aangeeft, moet voor bijna de helft van de scholen worden geactualiseerd.

3.1.4.5. Doelen en ontwikkelingen onderwijs en kwaliteitszorg 2019/20.

Onderwijskwaliteit is een breed onderwerp dat zeer veel verschillende thema's omvat.
Het gaat niet alleen om de opbrengsten bij de kinderen op de scholen, maar het gaat ook om de ontwikkeling van kinderen tot goede burgers in de maatschappij.
Dit jaar zullen verschillende thema's nader worden uitgewerkt om uiteindelijk in een logisch samenhangend geheel binnen de organisatie te functioneren. Hieronder worden de verschillende thema's benoemd en nader uitgewerkt.
Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de evaluatie van het jaarplan 2019/20.
De belangrijkste doelstellingen voor het jaar 2019/20 waren de volgende:

LEGENDA: 1 = nog niet gestart; 3 = in ontwikkeling; 5 = actie is afgerond

Deel-onderwerp	Doelstelling	Eva-luatie	Toelichting
1. Organisatie			
Gezamen-lijke visie onderwijs-kwaliteit	- Voor 1 april 2020 is de opgestelde visie op onderwijs-kwaliteit op alle scholen binnen de organisatie besproken en is deze bekend bij al het onder-wijzend personeel. - Onderwijskwaliteit wordt ge-koppeld aan de toetsresultaten binnen de scholen. In de jaar-lijkse school-ontwikkelgesprekken wordt dit thema besproken.	3 5	Aan het begin van het schooljaar 2019/20 zijn onder externe begeleiding twee studiedagen georganiseerd rondom Didactisch Handelen. Dit heeft geleid tot 7 leidende principes die gekoppeld zijn aan Didactisch Handelen. De uitkomsten zijn besproken binnen het directieberaad en tijdens de gevoerde school-ontwikkelgesprekken.
2. Leerkracht			
Didactisch Handelen (pedagogisch handelen, zicht op ontwikkeling)	- Voor 1 januari 2020 zijn de leidende principes rondom didactisch handelen geformuleerd en is concreet gedrag voor onderwijzend personeel gekoppeld aan deze leidende principes. - Voor 1 maart 2020 is een kijklijst geformuleerd waarmee directeuren en intern begeleiders observaties in hun school kunnen uitvoeren in de groepen.	5 3	De leidende principes rondom Didactisch Handelen zijn besproken met alle medewerkers op de studiedag van 11 maart 2020. Besloten is om geen eigen kijkwijzer rondom Didactisch Handelen te ontwikkelen, maar gebruik te maken van bestaande gevalideerde vragenlijsten. Binnen elke team wordt nagedacht waar in het komende jaar verdere ontwikkeling nodig is aan de hand van de uitkomsten van de WMK kaart rondom Didactisch Handelen.

Deel-onderwerp	Doelstelling	Eva-luatie	Toelichting
3. Kwaliteitscyclus - School-ontwikkelgesprekken			
a) Audits op de scholen	- Uiterlijk 1 maart 2020 is de rol en de betekenis van de audits voor de organisatie binnen het directie-beraad besproken en vastgesteld. - De audits hebben een vaste plek gekregen binnen de kwaliteits-cyclus van de organisatie.	5 5	Er zijn afspraken gemaakt over de af-name van audits door de scholen. Elke 2 jaar neemt een school een audit af, waarbij het onderwerp van de audit door de school kan worden bepaald. Uitkomsten van een audit worden ingebracht in de school-ontwikkelgesprekken.
b) Resul-taten van het onder-wijs	- Alle scholen scoren op minimaal voldoende niveau op de onder-delen die door de Inspectie worden beoordeeld. - Elke school weet wat de referentieniveaus zijn voor elk vakgebied dat wordt beoordeeld. - Minimaal twee keer per jaar worden de opbrengsten besproken in het directieberaad.	3 5 5	De resultaten van het onderwijs zijn gekoppeld aan de referentieniveaus van alle scholen. Elke school beschrijft in het eigen jaarplan de doelstellingen om de referentie-niveaus te halen. De uitkomsten zijn ook dit jaar besproken binnen de RvT, GMR en het directieberaad aan de hand van de rapportage rondom onderwijskwaliteit.
4. Talentgroep			
	- De inzet van de Talentgroep binnen het curriculum (onderwijs-aanbod) wordt jaarlijks geëvalueerd. - Het aanbod van het curriculum wordt jaarlijks beoordeeld door het onderwijzend personeel dat de lessen aan de Talentgroep geeft en gemonitord door staf-medewerkers van de organisatie.	5 5	De inzet van de Talentgroep heeft een vaste plek ingenomen in het aanbod van onderwijs binnen Elan Onderwijsgroep. Medewerkers die betrokken zijn bij de lessen van de Talentgroep hebben hun inzet geëvalueerd. Volgend schooljaar zal het curriculum dat wordt aan-geboden verder worden besproken binnen de organisatie.
5. Werken met Kwaliteit			
	- Jaarlijks worden twee gelijke kwaliteitskaarten op schoolniveau afgenomen voor de hele organisatie. Dit schooljaar zijn dat de kaarten Didactisch Handelen en Kwaliteitszorg. - Het thema WMK en de eerder genoemde kaarten worden in het seizoen 2019/20 drie keer geagendeerd op de agenda van het directieberaad.	5 5	De kaarten rondom Didactisch Handelen en Onderwijskwaliteit zijn afgenomen. De uitkomsten zijn besproken binnen het directieberaad. Aandachtspunten worden opgenomen in het nieuwe jaarplan. Elke school heeft de uitkomsten van de kwaliteitskaarten besproken binnen het eigen team.

Tabel 4: Evaluatie belangrijkste doelstellingen onderwijskwaliteit 2019/20

3.1.4.6. Inspectie van het Onderwijs.

In de periode november 2019 - januari 2020 heeft de Inspectie het vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij Elan Onderwijsgroep. Hieronder wordt de samenvatting van het eindrapport van 20 april 2020 weergegeven. Het volledige rapport van de Onderwijsinspectie is terug te vinden op de website van Elan Onderwijsgroep.

Samenvatting

Minstens één keer in de vier jaar onderzoekt de onderwijsinspectie ieder schoolbestuur in Nederland. Het vierjaarlijks onderzoek is dit jaar uitgevoerd bij het bestuur van Stichting Elan Onderwijsgroep. We hebben onderzocht of het bestuur op zijn scholen zorgt voor onderwijs van voldoende kwaliteit en of het financieel in staat is om ook in de toekomst goed onderwijs te blijven verzorgen. We hebben het onderzoek bestuur en scholen vervroegd uitgevoerd omdat we bij een aantal scholen risico's zien in de kwaliteit van het onderwijs. Tevens hebben wij een signaal ontvangen over het bestuurlijk handelen.

Wat gaat goed?

Het bestuur heeft voldoende zicht op de kwaliteit van de scholen en stuurt aan op verbetering als dit nodig is. Door de school ontwikkelgesprekken die het bestuur voert met de scholen, weet het bestuur wat het verhaal is van de school en welke resultaten ze behaalt. Scholen kunnen aangeven wat ze nodig hebben om het onderwijs te verbeteren en het bestuur ondersteunt waar mogelijk en nodig.
De kwaliteitscultuur is open, informatief en transparant. De onderlinge samenwerking tussen bestuurder, raad van toezicht, de GMR en de directeuren is effectief. Ieder kan daardoor zijn professionele verantwoordelijkheid nemen. Het bestuur betrekt belanghebbenden voldoende bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering.
We hebben in totaal tien scholen bezocht. Bij vijf scholen hebben we een kwaliteitsonderzoek of een herstelonderzoek uitgevoerd omdat we risico's zien omtrent de kwaliteit van het onderwijs. Bij de andere vijf scholen hebben we een verificatieonderzoek uitgevoerd om te onderzoeken hoe het strategisch beleid van het bestuur doorwerkt op de werkvloer. Bij alle tien scholen zien we een duidelijke verbinding tussen het beleid van het bestuur en het beleid van de school. Bij de risicoscholen zien we dat, mede door de sturing van het bestuur, de kwaliteit van het onderwijs verbetert. De interventies van het bestuur hebben een gunstig effect.
Het signaal wat ging over de aanstelling van de bestuurder, is voldoende toegelicht door zowel het bestuur als de raad van toezicht. Wij concluderen dat het bestuur rechtmatig heeft gehandeld. Het bestuur kan nu en in de nabije toekomst voldoen aan de financiële verplichtingen om het onderwijs te verzorgen.

Wat kan beter?

We zien diverse mogelijkheden voor verbetering. Zo kan het bestuur de lat hoger leggen en de scholen stimuleren eigen ambitieuze doelen te hanteren die hoger liggen dan de wettelijke ondergrens. Ook kan het bestuur meer aangeven wat ze vindt van de documenten die scholen inleveren en hoe ze de kwaliteit kunnen verbeteren. Daarbij hoort ook het beter controleren op het naleven van de wettelijke verplichtingen. We constateren dat de raad van toezicht niet geheel de Code Goed Bestuur toepast terwijl deze wel is onderschreven.

3.2. Passend Onderwijs.

3.2.1. Algemeen.

Met behulp van de ondersteuning van de ambulante begeleiders van het Expertisecentrum Noordwest Fryslân, Kentalis, Steunpunt Onderwijs Noord en de extra ondersteuningsmiddelen passend onderwijs is er voor veel leerlingen thuisnabij onderwijs gerealiseerd.

Er zijn meer leerlingen verwezen dan vorig schooljaar, er is een toenemende handelingsverlegenheid bij scholen ontstaan. Vaak ontstaat deze handelingsverlegenheid bij complexe dossiers waarin gezinsproblematiek een overheersende rol speelt. Deze handelingsverlegenheid komt ook terug in het aantal aanvragen voor een onderzoek, dit is een verklaring voor de overschrijding van het bedrag dat is opgenomen in de begroting passend onderwijs. De cijfers van de aanvragen preventieve ambulante begeleiding zijn ten opzichte van vorig schooljaar meer dan verdubbeld. Op de scholen is de vraag naar ondersteuning van deskundigen groeiend. Er is duidelijk meer ondersteuning nodig bij gedragsproblematiek dan bij leerproblematiek.

De aanvraag voor rekenonderzoeken is verder teruggelopen, een groot deel van de begrote uren wordt ingezet voor het klaarzetten en analyseren van de Bareka-toetsen.

3.2.2. Successen van het schooljaar 2018/19.

- Het aantal dossiers dat besproken is binnen het ZAT/MDO is afgenomen;
- Preventieve ondersteuning aan leerlingen vindt nog eerder plaats;
- Toename van de expertise binnen de organisatie door meer specialisten;
- Na de start de Talentgroep voor meer- en hoogbegaafde leerlingen van groep 5 t/m 8 is deze uitgebreid met een tweede locatie;
- Communicatie tussen school, ouders en leerkrachten Talentonderwijs meer- en hoogbegaafde leerlingen is met de invoering van Social Schools en oudergesprekken verbeterd;
- Het afstemmingsoverleg met Steunpunt Onderwijs Noord en Kentalis is voortgezet en heeft nu een structureel karakter.

3.2.3. Aandachts- en verbeterpunten voor het schooljaar 2019/20.

- De kosten van het aantal uit te voeren onderzoeken blijft binnen de begroting passend onderwijs, met dien verstande dat dit niet ten koste gaat van het welzijn en of welbevinden van een individuele leerling;
- Uitvoering geven aan de werkwijze die staat beschreven in de memo Passend Onderwijs, waarbij het werken met kortere lijnen richting preventieve ondersteuning een eerste actiepunt zal zijn;

- Versterken van de samenwerking onderwijs en zorg bij complexe dossiers, door middel van afstemming met de maatschappelijk werker, gebiedsteams en het dorpenteam;
- De zorg en ondersteuning op schoolniveau versterken door het invoeren van structurele schoolbezoeken door stafmedewerkers en ambulante begeleiders (zorgconsulenten).

3.2.4. Begroting en realisatie Passend Onderwijs 2019/20.

Algemeen
Het passend onderwijs is één van de vier pijlers uit het Strategisch Beleidsplan. In deze deelbegroting zijn de baten en lasten van het passend onderwijs op een rij gezet. Daarbij moet worden aangetekend dat de zorg voor leerlingen altijd voorop staat en dat eventuele financiële tekorten nooit een reden zullen zijn om noodzakelijke faciliteiten aan zorgleerlingen te onthouden.

De zorgmiddelen worden per schooljaar toegekend. De besteding vindt ook grotendeels plaats per schooljaar. De begroting en jaarrekening worden evenwel opgemaakt per kalenderjaar. De financiële administratie is daar uiteraard op ingericht. De cijfers in deze rapportage betreffen eveneens het kalenderjaar. Voor de beeldvorming zijn de cijfers uit de jaarrekening 2018 als benchmark vermeld.

Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar het jaarverslag dat ieder schooljaar wordt opgesteld.

Toelichting baten
Elan Onderwijsgroep is aangesloten bij het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Friesland (SWV). Het SWV verdeelt de budgetten voor lichte en zware ondersteuning over de aangesloten schoolbesturen, onder verrekening van ondersteuningskosten die als gevolg van verwijzingen door het schoolbestuur aan het SBO moeten worden betaald.

De verdelingssystematiek is vastgelegd in het "Ondersteuningsplan 2018-2022" van het SWV. Door significante verhoging van de rijksvergoeding, een hoger leerlingenaantal en meer ondersteuningsmiddelen voor SBO-school "de Bolder", zijn de zorgmiddelen in 2019 veel hoger dan begroot. De raming voor 2020 is gebaseerd op de beschikking van 20 juni 2019. Daarin is voor schooljaar 2019/20 uitgegaan van 2071 leerlingen, terwijl er per 1 oktober 2019 in werkelijkheid 2041 leerlingen zijn geteld. Voor 2020/21 is door SWV gerekend met 2029 leerlingen. In de eigen prognose van Elan Onderwijsgroep is uitgegaan van 1986 leerlingen.

Voor leerlingen met ernstige gehoor-, taal- en spraakproblemen, respectievelijk een visuele beperking (cluster 2-zorgleerlingen), kan ondersteuning worden aangevraagd bij Kentalis en Visio. Kentalis verzorgt zelf de ondersteuning van de leerlingen en/of leerkracht. Visio biedt

ambulante begeleiding aan of kent budgetbekostiging toe. In het laatste geval verzorgt een medewerker van Elan Onderwijsgroep de begeleiding. Momenteel komt er voor slechts één leerling een bedrag binnen van Visio. Op deze post is ook de vergoeding van het SWV geboekt voor vertegenwoordiging van het personeel in de ondersteuningsplanraad.

Toelichting lasten

De zorgmiddelen worden toegekend om scholen in de gelegenheid te stellen de juiste zorg te bieden aan leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften. Daartoe zijn op iedere school intern begeleiders (IB-ers) aanwezig. Aanvullend wordt ten behoeve van het Zorg Adviesteam structureel specifieke expertise ingehuurd bij Cedin. Als slotstuk is er een budget om overige externe deskundigen in te schakelen, zoals bijvoorbeeld een rekenspecialist.

Bij Elan Onderwijsgroep worden leerlingen waarbij de begeleiding op school niet het gewenste effect sorteert, besproken in het bovenschoolse Zorg Adviesteam. Hierin hebben zitting de stafmedewerkers Onderwijs & Zorg, de ambulant begeleiders, een orthopedagoog, een GZ-psycholoog en de schoolarts. Het Zorg Adviesteam adviseert over maatregelen die nodig zijn om optimale ontwikkelingskansen te bieden aan leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften. Soms is bijvoorbeeld extra begeleiding nodig. Daarvoor zijn intern onderwijsassistenten beschikbaar. Soms moet externe begeleiding worden ingehuurd. Soms zijn extra testen nodig om de juiste ondersteuning te bepalen. Als een ambulant begeleider moet worden ingezet, werd voorheen een beroep gedaan op het Expertisecentrum Passend Onderwijs Noordwest Friesland "het Spectrum". Sinds 1 januari 2019 is "het Spectrum" echter niet meer operationeel. Het budget dat daardoor is vrijgevallen is ingezet om zelf ambulant begeleiders, een schoolmaatschappelijk werker en een orthopedagoog in dienst te nemen. Zij worden ingezet voor ondersteuning van de leerkracht en voor overleg met ouders/ verzorgers, school en eventuele derden. Het accent is hierdoor meer komen te liggen op preventie en de middelen worden kind-nabij ingezet. Dat is één van de doelstellingen in het nieuwe Strategisch Beleidsplan.

De salarislasten van de stafmedewerkers Onderwijs & Zorg worden bovenschools verantwoord en die van de IB-ers op schoolniveau. Omdat de genoemde stafmedewerkers breder worden ingezet dan alleen voor passend onderwijs, zijn de salarislasten in deze rapportage voor 50 % toegerekend. Bij de IB-ers is dat nagelaten, alhoewel ook voor hen geldt dat geen van allen zich uitsluitend bezig houdt met passend onderwijs. Vooralsnog ontbreekt echter een betrouwbare toerekeningsmethode. Bij interpretatie van het tekort in deze begroting moet dit in acht worden genomen.

De bedragen in de kolom "geboekt in iMuis" zijn ontleend aan de financiële- en salaris-administratie. Het getal in de kolom "verwacht" betreft een ruwe schatting van kosten die nog moeten worden geboekt, of nog worden toegerekend aan de kostenrubriek passend onderwijs.

Begroting Passend Onderwijs

noot	rek.nr.	omschrijving	Jaar-rekening 2018	Begroting 2019	geboekt in iMuis 2019	ver-wacht	prog-nose 2019	verschil	Begroting 2020	
			€	€	€	€	€	€	€	€
		Inkomsten Passend Onderwijs:								
1)	831300	Zorgmiddelen 2019/20 (7/12)							839.496	
		Zorgmiddelen 2020/21 (5/12)							825.986	
	3.1	**Rijksvergoedingen**	**730.702**	**713.096**	**823.712**		**823.712**	**110.616**		**833.867**
2)	835600	Overige personele subsidies:								
		Budgetbekostiging Visio			3.750	1.250	5.000	**5.000**	2.500	
		Ondersteuningsplanraad swv				0	0	**0**	2.500	
	3.5	**Overige baten**	**3.092**	**4.650**			**0**	**-4.650**		**5.000**
		Totaal inkomsten	**733.794**	**717.746**	**827.462**	**1.250**	**828.712**	**110.966**		**838.867**
		Uitgaven Passend Onderwijs:							**fte:**	
3)	alge-meen	Stafmw. Onderwijs & Zorg	127.599	159.993	146.660	13.500			1,45	138.234
		IB-ers	653.015	600.141	575.129	48.000			8,22	686.164
4)	411000	Coördinatie IB 50%	63.800	79.997	73.330	6.750	80.080	**-84**		69.117
		IB-ers	653.015	600.141	575.129	48.000	623.129	**-22.988**		686.164
		Talentonderwijs	35.278	57.853	55.032	4.500	59.532	**-1.679**	0,80	54.665
		Formatie Passend Onderwijs	23.456	42.811	15.882	1.325	17.207	**25.604**		p.m.
		Rekenspecialist		14.120			0	**14.120**	60-100 u.	p.m.
		Ambulant begeleiders	11.315	126.639	88.000	7.500	95.500	**31.139**	1,10	90.411
		Orthopedagoog	23.319		37.501	3.500	41.001	**-41.001**	0,50	40.911
		Schoolmaatschappelijk werker			36.405	3.300	39.705	**-39.705**	0,50	39.715
	412400	Externe ll.-begeleiding (payrollers)		0	26.626	2.500	29.126	**-29.126**		0
	412420	Externe ll.-begeleiding (zzp-ers)		0			0	**0**		0
	413400	Nascholing	470	0	3.570		3.570	**-3.570**		0
	4.1	**Personele lasten**	**810.653**	**921.561**	**911.475**	**77.375**	**988.850**	**-67.289**		**980.983**
	445200	Expertisecentrum "het Spectru	41.918				0	**0**		0
		Zorgadviesteam:							**Cedin:**	
	445300	Consultatie		9.350					110 uur	9.350
		Basis-orthopedagoog	41.033	28.800	51.385	8.564	59.949	**-17.999**	360 uur	28.800
		GZ-generalist/psycholoog		3.800					40 uur	3.800
		Schoolmaatschappelijk werk								
		Onvoorzien	2.450	5.000	2.782		2.782	**2.218**		6.050
		Overige kosten:								
	445300	Dyslectie/dyscalculie-testen		2.000			0	**2.000**		2.000
	443310	Testen en toetsen	91	0			0	**0**		0
	443330	Lesmateriaal passend onderwi	3.676	0	91		91	**-91**		0
	443300	Bibliotheek en documentatiecentrum IB		0	175		175	**-175**		0
5)	445010	Kwaliteitszorgsysteem		9.750			0	**9.750**		5.250
	443900	Materiële lasten talentonderwijs		1.000			0	**1.000**		1.000
	4.5	**Overige lasten**	**89.168**	**59.700**	**54.433**	**8.564**	**62.997**	**-3.297**		**56.250**
		Totaal uitgaven	**899.821**	**981.261**	**965.908**	**85.939**	**1.051.846**	**-70.586**		**1.037.233**
		Resumé:								
		Inkomsten	733.794	717.746	827.462	1.250	828.712	**110.966**		838.867
		Uitgaven	899.821	981.261	965.908	85.939	1.051.846	**-70.586**		1.037.233
		Resultaat	**-166.027**	**-263.515**	**-138.445**	**-84.689**	**-223.134**	**40.380**		**-198.366**

Tabel 5: Begroting en realisatie middelen Passend Onderwijs binnen Elan Onderwijsgroep

Conclusie
Het passend onderwijs is in het Strategisch Beleidsplan aangemerkt als één van de belangrijkste doelstellingen. Bij de uitwerking hiervan in de dagelijkse praktijk spelen de IB-ers een belangrijke rol. Er wordt overwegend gewerkt met IB-ers die aan meerdere scholen zijn verbonden en waarvan de IB-taken het hoofdbestanddeel van hun werk vormen. De zorgmiddelen van het SWV zijn niet toereikend om de gekozen zorgstructuur te bekostigen. Dat is echter ook geen doelstelling. Elan Onderwijsgroep wil immers aan iedere leerling kwalitatief hoogwaardig en passend onderwijs bieden. Door de hogere rijksvergoeding valt het tekort in 2019 iets lager uit dan begroot. In de begroting voor 2020 is uitgegaan van een tekort van € 198 K. Dit tekort is met name te wijten aan de volledige toerekening van de IB-lasten.

3.3. Personeel & professionalisering.

3.3.1. Algemene visie.
Wij vinden de kwaliteit van onze medewerkers van doorslaggevend belang in relatie tot de kwaliteit van een school. We beschouwen de schoolleiders (directeuren) als de leraren van hun team: ze geven leiding aan de schoolontwikkeling, maar ook aan het leren van de leraren. Vanzelfsprekend zorgen de directeuren (geregistreerde schoolleiders) in de eerste plaats voor hun eigen professionele ontwikkeling. Daarnaast ontwikkelen zij op hun school een professionele cultuur die borgt dat de leraren met en van elkaar leren.

Een kernwoord daarbij is eigenaarschap: ze maken de leraren zoveel mogelijk medeverantwoordelijk voor de schoolontwikkeling en de eigen professionele ontwikkeling.
Voor wat betreft het laatste aspect: de schoolleiders zorgen ervoor dat zij de leraren uitdagen en stimuleren om zich passend te ontwikkelen. Passend betekent: passend bij de fase van ontwikkeling van de leraar. Daarbij maken ze onderscheid tussen start-bekwame, basisbekwame en vakbekwame leraren. Voor (de resultaten van) de leerlingen is het van belang, dat de leraren "up to date" zijn, dat ze beschikken over actuele kennis en vaardigheden om het leren van de leerlingen te optimaliseren. We verwachten van de (geregistreerde) leraren dat ze werk maken van hun eigen professionele ontwikkeling (POP) en dit bespreken met de schoolleiding. We willen een cultuur creëren waarin talentontwikkeling van excellente medewerkers gewaardeerd, gestimuleerd en benut wordt.

Naast de schooldirecteuren en de leraren onderscheiden we "overig personeel". Ook aan deze categorie personeel worden hoge kwaliteitseisen gesteld. Immers: gezamenlijk werken we aan het ontwikkelen van leerlingen.
Voor iedere functie (of taak) beschikt onze stichting over een actuele taak- of functiebeschrijving.

3.3.2. Doelen en resultaten.

De belangrijkste doelstellingen voor het jaar 2019/20 waren de volgende:

LEGENDA: 1 = nog niet gestart; 3 = in ontwikkeling; 5 = actie is afgerond

Deel onderwerp	Doelstelling	Eva-luatie	Toelichting
Gesprekken cyclus	- Op schoolniveau is voor 1 juli 2020 gestart met het werken met Coo7. Dit houdt in dat met elke medewerker een startgesprek is gevoerd met behulp van dit instrument als onderdeel van de gesprekkencyclus. - Elke medewerker van de organisatie heeft voor 1 juli 2020 een digitaal bekwaamheidsdossier als onderdeel van de gesprekkencyclus.	5 3	Elke school is gestart met de gesprekkencyclus a.d.h.v. het instrument Coo7. Het instrument Coo7 is vorig schooljaar geïntroduceerd binnen de organisatie. Nog niet alle medewerkers hebben een volledig digitaal bekwaamheidsdossier en zal om die reden worden opgenomen in het komende jaarplan.
Scholing	- Jaarlijks worden de scholingsbehoeften van het team en elke individuele medewerker voor 1 juli vastgelegd tussen de directeur en betreffende medewerker. - Voor 1 juli 2020 is een beslissing genomen binnen het directieberaad of E-wise als digitaal scholingsplatform wordt aangeboden aan alle medewerkers van de organisatie.	5 3	Een belangrijk speerpunt binnen Elan Onderwijsgroep is de ontwikkeling van medewerkers. Dit komt tot uiting in een bovengemiddeld scholingsbudget voor medewerkers die zich willen ontwikkelen. Naast teamscholing vindt individuele scholing plaats. Online scholing kan plaatsvinden via het platform van E-wise. Besluitvorming over de inzet van dit instrument heeft door de Coronacrisis nog niet kunnen plaatsvinden en wordt om die reden verplaatst naar volgend jaar.
Startende leerkrachten	- De organisatie participeert in lerende netwerken zoals de PABO om invulling te geven aan nieuwe (potentiële) medewerkers van de organisatie. - Coaches worden gefaciliteerd in kennis, tijd en middelen om gerichte ondersteuning te geven. - Minimaal 4 keer per jaar wordt een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor startende leerkrachten waarin kennis en ervaringen worden gedeeld.	5 5 5	Onder startende leerkrachten worden PABO-4 studenten en leerkrachten in de eerste drie jaar van hun arbeidzame leven bedoeld. Deze groep krijgt begeleiding in hun functioneren door coaches die binnen de organisatie hiervoor zijn aangesteld. Elan Onderwijsgroep participeert in o.a. netwerken van de PABO. Dit jaar is deze groep op intervisiebasis vier keer bijeengekomen om informatie en ervaringen te delen.

Deel onderwerp	Doelstelling	Eva-luatie	Toelichting
Functio-neren directie-beraad	- Voor 1 februari 2020 is het functioneren van het directieberaad geagendeerd en besproken binnen dit gremium. - Gekeken wordt voor 1 februari 2020 naar de werkwijze van het directieberaad tot op heden, het functioneren van de werkgroepen en de wensen die leven om het directieberaad te optimaliseren.	5 5	Het functioneren van het directie-beraad is dit jaar besproken. De wijze waarop gewerkt wordt in werk-groepen wordt ook het komende jaar vastgehouden. Directeuren participeren in verschillende werk-groepen op basis van interesse en expertise. Werkgroepen gaan aan de hand van een gerichte opdracht aan de slag om ontwikkelpunten voor te bereiden. Hiermee wordt (nieuw) beleid vanuit het directieberaad voorbereid.

Tabel 6: Evaluatie belangrijkste doelstellingen personeel en professionalisering 2019/20

3.3.3. Ontwikkelingen.

Voor ontwikkelingen op het gebied van formatie en personeel wordt verwezen naar paragraaf 5.1.2. in hoofdstuk 5.

3.3.4. Uitkeringen na ontslag.

In 2019 hebben verschillende medewerkers de organisatie verlaten. Alhoewel het beleid binnen Elan Onderwijsgroep is gericht op werkgelegenheid, zijn verschillende redenen te noemen waarom personeelsleden toch de organisatie verlaten. Zo heeft een aantal mede-werkers de pensioengerechtigde leeftijd bereikt, zijn medewerkers vertrokken naar een andere werkgever en zijn collega's om persoonlijke redenen gestopt met werken. In één geval is het ontslag in het kader van goed werkgeverschap gepaard gegaan met toekenning van een ontslagvergoeding van € 4.000.

Wachtgelderbeleid

Personen die de dienst hebben verlaten en een werkloosheidsuitkering genieten of daarop aanspraken kunnen doen gelden, komen als "eigen wachtgelder" bij voorrang in aanmerking voor benoeming. Bij Elan Onderwijsgroep geldt voor alle wachtgelders een ontheffing van de herbenoemingsplicht. Als dit niet het geval zou zijn geweest, zouden aan deze personen vacatures worden aangeboden voor een dag of meer per week, gedurende meer dan vier weken. Hiermee worden toekomstige werkloosheidskosten voorkomen.
Slechts indien onder de (potentiële) eigen wachtgelders geen geschikte kandidaat beschikbaar is, worden andere kandidaten benaderd. Uitsluitend als er geen sprake is van benoemings-verplichtingen wordt een open sollicitatieprocedure gevoerd.

3.3.5. Werkdrukmiddelen.

In februari 2018 sloot de PO Raad samen met de vakbonden en de minister van OCW het werkdrukakkoord. Op grond hiervan is voor het schooljaar 2019/20 een bedrag van € 225 per leerling beschikbaar gesteld, hetgeen voor Elan Onderwijsgroep resulteerde in een budget van € 466 K.
De schooldirecteuren zijn met het team van leerkrachten en overig personeel in gesprek gegaan over de knelpunten die personeelsleden ervaren en wat daaraan kan worden gedaan. Daarbij is tevens het bestedingsplan voor de werkdrukmiddelen van 2018/19 geëvalueerd. Dit heeft ertoe geleid dat per school een bestedingsplan opgesteld, dat ter instemming is voorgelegd aan de medezeggenschapsraden. In een enkel geval is er gekozen voor een materieel bestedingsdoel. Op verreweg de meeste scholen is gekozen voor extra formatie, soms ook voor vakdocenten.

3.3.6. Prestatiebox.

De gelden uit de Prestatiebox zijn deels bovenschools en deels op schoolniveau ingezet voor onderwijskwaliteitsverhoging. In het bijzonder voor bijvoorbeeld opbrengstgericht werken, toepassing van ICT in het onderwijs, talentonderwijs en cultuureducatie. Ook voor professionalisering van leraren en schoolleiders is geld uit de Prestatiebox ingezet.

3.3.7. Strategisch personeelsbeleid.

Elke school binnen Elan Onderwijsgroep werkt vanuit haar eigen onderwijskundig concept aan de maatschappelijke opdracht die zij heeft, namelijk om kwalitatief goed onderwijs in een veilige omgeving aan kinderen te verzorgen. Om deze opdracht waar te kunnen maken worden medewerkers ingezet. Elke school krijgt vanuit het bestuur formatie toegekend waarbinnen de school keuzes kan maken welk personeel zij wil inzetten binnen de school.

De kaders voor deze keuzes zijn onder andere vastgelegd in het functieboek van Elan Onderwijsgroep. Dit functieboek is in het voorjaar van 2020 geactualiseerd en opnieuw vastgesteld door de RvT en GMR, na bespreking binnen het overleg met de directeuren van de scholen.

De doelen voor het strategisch personeelsbeleid worden jaarlijks in de evaluatie van het jaarplan besproken, waarbij de gestelde doelen worden geëvalueerd en gemonitord. Deze evaluatie is beschreven aan het begin van hoofdstuk 3.

De dialoog over strategisch belangrijke punten ten aanzien van personeelsbeleid worden op alle niveaus in de organisatie gevoerd. Naast het al eerder genoemde functieboek is gesproken over de starters binnen Elan Onderwijsgroep en wordt op schoolniveau de dialoog gevoerd over de behoefte van individuele medewerkers ten aanzien van hun ontwikkeling. Deze gesprekken vinden plaats binnen de teamvergaderingen en tussen de directeur en de medewerker in de gesprekken die in het kader van de gesprekkencyclus worden gevoerd.

3.4. Huisvesting & facilitaire zaken.

3.4.1. Doelen en resultaten.

Het beleid ten aanzien van huisvesting, ICT en facilitaire zaken wordt voor de hele onderwijsgroep centraal bepaald en uitgevoerd. De focus ligt op huisvesting die voldoet aan alle hedendaagse eisen ten aanzien van functionaliteit, capaciteit en klimaatbeheersing. Tevens wordt toekomstbestendigheid nagestreefd.

LEGENDA: 1 = niet behaald; 3 = deels behaald; 5 = behaald

Doel/beleidsvoornemen	Evaluatie	Beknopte toelichting
Functionele huisvesting	3	De technische onderhoudstoestand van de meeste scholen is voldoende. Het onderhoud is uitgevoerd conform het MJOP. Op drie scholen is sprake van ruimtetekort.
Veilige leer- en werk-omgeving	3	Er is een RI&E opgesteld. De actiepunten die hieruit voortkomen moeten nog worden uitgevoerd.
Verbetering toekomst-bestendigheid	5	Bij veel scholen is sprake van medegebruik voor kinderopvang.
Goede spreiding van onderwijsvoorzieningen	5	Bij de gemeenten zijn integrale huisvestingsplannen in ontwikkeling. De standpunten van Elan Onder-wijsgroep zijn daarin goed verwoord.
Zorg voor actuele Meerjarenplanningen onderhoud (MJOP's)	5	De MJOP's worden jaarlijks, na een fysieke bouw-kundige inspectie, geactualiseerd. De kosten zijn daarin voor 40 jaar inzichtelijk gemaakt.

Tabel 7: Evaluatie belangrijkste doelstellingen huisvesting & facilitaire zaken 2019

3.4.2. Ontwikkelingen.

Het streven is om samen met gemeenten, kinderopvang, verenigingen en dorpsbelang toe te werken naar moderne integrale kindcentra, waarbij de gemeenschapsvoorzieningen optimaal worden benut. Dat is geslaagd door nieuwe scholen onder te brengen in een afzonderlijke entiteit (zoals in Franeker, Berltsum en Bitgummole) en/of verbouw in verband met vorming van een samenwerkingsschool (zoals in Sint Jacobiparochie en Tzummarum). Getracht wordt daar de komende jaren verder mee te gaan.
Doordecentralisatie wordt niet gezien als een oplossing en is daarom geen onderwerp van gesprek met de gemeenten.

3.4.3. Duurzaamheid.

Het toepassen van duurzame materialen en energiebesparende technieken vormt een aandachtspunt bij de planvorming voor verbouw en nieuwbouw van scholen.
Bij aanbestedingen voor bijvoorbeeld schoonmaakonderhoud of energie wordt rekening gehouden met duurzaamheidsaspecten

3.5. Financieel beleid.

3.5.1. Doelen en resultaten.

Het financieel beleid van Elan Onderwijsgroep is gericht op consolidatie van de goede vermogenspositie. Door de gewijzigde verantwoording van de kosten van cyclisch onderhoud is dit doel onder druk komen te staan. Voor het banksaldo heeft dit evenwel geen gevolgen.

LEGENDA: 1 = niet behaald; 3 = deels behaald; 5 = behaald

Doel/beleidsvoornemen	Evaluatie	Beknopte toelichting
De goede vermogens-positie continueren	1	Door de gewijzigde verantwoording van de kosten van cyclisch onderhoud is de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen verschoven. Als gevolg daarvan is het weerstandsvermogen gedaald.
Een nieuw treasury-statuut vaststellen	5	In de RvT-vergadering van 19 mei 2020 is een nieuw treasurystatuut vastgesteld.
Een risicoanalyse uitvoeren en een nieuwe beleidsnotitie over risicomanagement vaststellen	5	Aan de hand van het webbased programma "Risico's in beeld" is een risicoanalyse uitgevoerd. Naar aanleiding daarvan is een nieuwe beleidsnotitie opgesteld, die op 21 januari 2020 door de RvT is vastgesteld.
Het aanbestedingsbeleid herijken	5	In de RvT-vergadering van 19 mei 2020 is een nieuwe notitie over het inkoop- en aanbestedings-beleid vastgesteld.
Een frauderisico-analyse opnemen in de jaarlijkse Planning & Control-cyclus	5	In de financiële tussenrapportage per 1 november 2019 is aandacht besteed aan het frauderisico. Voortaan wordt dat ieder jaar herhaald.
Verbeteren financieel informatiesysteem	3	Er is een applicatie met een dashboard-functie geselecteerd en geïmplementeerd. Verdere uitbouw en optimalisering moet nog plaatsvinden.

Tabel 8: Evaluatie belangrijkste doelstellingen financieel beleid 2019

3.5.2. Treasury.

Het beleid ten aanzien van het vermogensbeheer en organisatie van de treasury-functie is vastgelegd in een nieuw treasurystatuut, dat past binnen de kaders van de 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016'. In het treasury-statuut is als doel gesteld dat benodigde geldmiddelen tijdig beschikbaar moeten zijn tegen acceptabele condities en dat het rendement van tijdelijk overtollige liquide middelen moet worden geoptimaliseerd tegen minimale kosten. Deze doelstellingen zijn in 2019 gehaald binnen de gestelde kaders en met inachtneming van de daarbij behorende taak- en bevoegdheidsverdeling.

Alle liquide middelen staan op lopende rekeningen en spaarrekeningen. Behoudens de saldi op de bankrekeningen is er geen sprake van uitstaande beleggingen of leningen. Van financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld renteswaps, wordt geen gebruikt gemaakt.

Gezien de goede liquiditeit zijn er geen langlopende leningen of derivatenovereenkomsten aangegaan. Voor de nabije toekomst worden geen belangrijke wijzigingen in de financierings-structuur verwacht, zodat ook dan geen sprake zal zijn van langlopende leningen of derivaten.

De liquide middelen zijn op de volgende bankrekeningen ondergebracht:

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2019	Verschil
Huisbank bestuur (BNG)	470.661	879.706	409.045
Rekening Courant bestuur (Rabo)	175.388	44.902	-130.486
Spaarrekeningen (Rabo)	2.188.944	1.530.074	-658.870
Schoolbankrekeningen (Rabo)	77.828	110.681	32.853
Totaal	**2.912.821**	**2.565.363**	**-347.458**

De afname van het banksaldo wordt veroorzaakt door de hoge investeringen.
De tegoeden op de spaarrekeningen zijn vrij opneembaar. Mede daardoor is de liquiditeit ruim voldoende om aan de lopende verplichtingen te kunnen voldoen.

3.5.3. Allocatie middelen.

De autonomie van scholen ten aanzien van het onderwijskundig beleid staat bij Elan Onderwijsgroep hoog in het vaandel. Daarom is de leerlingafhankelijke vergoeding voor materiële instandhouding in zelfbeheer gegeven. De over- en onderschrijdingen worden aan het einde van het jaar per school verrekend met de leermiddelenreserve (reserve OLP).
Ook bij de formatieverdeling is een zo groot mogelijke beleidsvrijheid op schoolniveau één van de belangrijkste uitgangspunten. Financiële risico's worden op bestuursniveau afgedekt.

De basisformatie van iedere school bestaat uit groepsformatie en tijd voor directietaken, afhankelijk van het aantal leerlingen. Daarnaast worden per school faciliteiten toegekend voor interne begeleiding (IB) en beleidsimpulsen. Deze "impulsformatie" kan worden ingezet voor bijvoorbeeld innovatie, leerlingenzorg, bouwmanagement e.d. De schoolformatie kan verder nog worden aangevuld met leerkracht- of leerlinggebonden formatie, dan wel formatie om organisatorische redenen. En eventueel kunnen ook de werkdrukmiddelen nog worden ingezet voor extra formatie, althans indien de (P)MR-en daarmee instemmen. Voor kleine scholen is de minimum-formatie bepaald 3,7 fte.

Het slotstuk van de allocatieregeling wordt gevormd door de personele maatwerkpot, die door de schoolleiding naar eigen inzicht kan worden ingezet om incidentele pieken in de werklast op te vangen met tijdelijk personeel.

3.5.4. Onderwijsachterstandsmiddelen.

Voorheen werden de gelden voor achterstandsbeleid verdeeld aan de hand van de zogeheten "gewichtenregeling", waarin het opleidingsniveau van de ouders/verzorgers een belangrijke rol speelt. Ingaand het schooljaar 2019/20 vindt bekostiging plaats op basis van door het CBS per school bepaalde achterstandsscores. Deze wijziging valt gunstig uit voor Elan Onderwijsgroep en is een erkenning van de al jarenlang bestaande achterstandsproblematiek.

De toegekende middelen worden ingezet voor extra formatie op de scholen. Daardoor kunnen de meeste scholen werken met kleinere groepen, zodat er extra tijd kan worden besteed aan leerlingen met specifieke hulpvragen. NT2-school "de Toverbal" ontvangt standaard extra formatie. Dit is verdisconteerd in de allocatieregeling.
De besluitvorming omtrent inzet van de achterstandsgelden vindt plaats bij vaststelling van het jaarlijkse Bestuursformatieplan.

4. Risicomanagement

Onderwijsinstellingen hebben te maken met uiteenlopende risico's, die kunnen leiden tot materiële of immateriële schade. Ook kunnen onzekere factoren ervoor zorgen dat strategische doelen niet worden behaald. Daardoor kunnen risico's het geven van goed onderwijs in de weg staan. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de belangrijkste risico's en de risicobeheersing.

4.1. Risicoprofiel.

Voor een grondige en systematische inventarisatie van significante risico's is gebruik gemaakt van het softwareprogramma "Risico's in beeld" van de PO Raad.
Grofweg kan worden gesteld dat Elan Onderwijsgroep, naast bedrijfsvoeringsrisico's, te maken heeft met risico's en onzekerheden op het gebied van bestuur en organisatie, onderwijskwaliteit, personeel en huisvesting. Het betreft hier aan interne en externe factoren gerelateerde risico's, bij zowel de inkomsten als de uitgaven, waar de organisatie weinig of geen invloed op heeft, maar die wel een belemmering kunnen vormen om de strategische doelstellingen te realiseren. In dit hoofdstuk wordt vanaf punt 4.5 nader ingegaan op deze risicogroepen. Het risicoprofiel is overwegend als "gemiddeld" gekwalificeerd.

4.2. Beheersmaatregelen.

Het beleid is gericht op beheersing van de financiële risico's. Per risico of risicogroep is een strategie gekozen die erop is gericht risico's uit te sluiten of de financiële gevolgen daarvan te beperken. Daartoe zijn de nodige maatregelen genomen, die zijn verankerd in de organisatie en geïntegreerd in de Planning & Control-cyclus.

Beheersmaatregelen hebben betrekking op het afwentelen, delen, terugdringen, uitsluiten of accepteren van de effecten die voortkomen uit risico's. Hierbij kan worden gedacht aan "hard controls", zoals expliciet bepaalde maatregelen en uitvoeringsvoorschriften. Bijvoorbeeld in de vorm van procedures, protocollen, autorisatieschema's enz. Daarnaast zijn er informele beheersmaatregelen ("soft controls"), die vooral zijn gericht op het beïnvloeden van gedrag en houding.

4.3. *Informatievoorziening.*

Risicomanagement staat en valt met de juistheid, volledigheid en tijdigheid van de interne informatievoorziening. Daarom is per risicogroep vastgelegd welke indicator of informatiebron wordt gebruikt om de risicobeheersing te evalueren. Veel van deze input is verspreid over het jaar door de RvT behandeld. Bijvoorbeeld de leerlingenprognoses, onderwijsresultaten, inspectierapporten, tevredenheidsonderzoeken en het accountantsverslag, alsmede opmerkingen van de GMR. het directieberaad en gemeentelijke toezichthouders. Daarnaast is veel informatie aangereikt in financiële tussenrapportages. Actuele ontwikkelingen worden telkens in de vorm van een mededeling door de Directeur-bestuurder ingebracht tijdens vergaderingen van de RvT.
Het gevoerde risicomanagement wordt in iedere begroting en jaarrekening verantwoord en geactualiseerd.

4.4. *Risicobeheersings- en controlesysteem.*

Uit het voorgaande volgt dat het risico- en beheersingssysteem een continu doorlopend proces is, gericht op het identificeren, prioriteren, analyseren en beheersen van risico's die het behalen van organisatiedoelstellingen bedreigen. Het geheel van beleidsmaatregelen, processen, taken en gedragingen stelt de organisatie in staat om te reageren op belangrijke risico's én dragen bij aan het naleven van interne afspraken of wettelijke regels.

4.5. *Bestuur en organisatie.*

Veranderingen in de regelgeving en demografische ontwikkelingen kunnen voor scholen grote financiële gevolgen met zich meebrengen. Hetzelfde geldt voor hiaten in de juistheid, volledigheid en tijdigheid van de interne informatievoorziening. Ook bijvoorbeeld onduidelijkheden of gebrekkige aansturing in het inkoopproces of het ontbreken van heldere afspraken over de afhandeling van ziekteverzuim kunnen leiden tot omslachtigheid of vermijdbaar hoge kosten. In aanvulling op de hiervoor genoemde informatiebronnen fungeren bij dit domein gegevens als het aantal klachten en claims, alsmede uitspraken van geschillencommissies e.d. als aanwijzingen.

Bij een viertal scholen vormen de leerlingenprognoses een grote bron van zorg. In twee gevallen zijn stappen gezet op weg naar mogelijke vorming van een samenwerkingsschool. Het ziet er naar uit dat Elan Onderwijsgroep de komende jaren niet alleen door leerlingendaling, maar ook door fusies verder zal inkrimpen.
Om het hoofd te bieden aan de krimp en het marktaandeel te vergroten wordt ingezet op aanbodverbreding in samenwerking met ketenpartners (gebiedsteams, dorpsbelang, kinderopvang, sportverenigingen etc.), verhoging van de ouderbetrokkenheid (o.a. door een ouderportal) en stimulering van ondernemerschap.
Om de toekomstbestendigheid van de organisatie te verbeteren kijkt Elan Onderwijsgroep voortdurend naar mogelijkheden voor samenwerking met andere besturen.

4.6. *Onderwijskwaliteit.*

Als de opbrengsten van het onderwijsproces onvoldoende zijn, moeten maatregelen worden genomen die vaak een hoog prijskaartje hebben. De risico's ten aanzien van de onderwijskwaliteit worden beoordeeld aan de hand van interne en externe kwaliteitsaudits.
Door periodieke monitoring van de onderwijsopbrengsten wordt getracht tekortkomingen te signaleren, zodat tijdig kan worden ingegrepen. Voor verdere verbetering van de onderwijskwaliteit vormt "Werken met Kwaliteitskaarten" de leidraad. Aanvullend wordt de aandacht gericht op (sociale) veiligheid, preventieve zorg, burgerschap, leren van elkaar, talentonderwijs en ICT-toepassingen.
Vanwege tegenvallende onderwijsresultaten is op drie scholen een verbeterplan in werking gesteld. Dat is gepaard gegaan met inzet van extra formatie, waaronder interim-directeuren. Door de Onderwijsinspectie is vastgesteld dat de maatregelen hun vruchten afwerpen.

4.7. *Personeel.*

Te veel of te weinig personeel, onvoldoende professionaliteit en hoog ziekteverzuim zijn voorbeelden van personele risico's. Voor deze risicogroep worden als extra indicator gehanteerd het aantal personeelsleden en fte's, het natuurlijk verloop, het gebruikscijfer van de digitale HRM-tool "Coo7", het aantal klachten, boetes en sancties, het aantal afkoopregelingen, de verzuimcijfers en vervangingskosten, alsmede opmerkingen van de arbodienst en vertrouwenspersonen.

De laatste tijd baren het tekort aan vervangers en de hoge werkdruk grote zorgen. Dit heeft helaas geleid tot lesuitval. Geprobeerd wordt nieuwe collega's aan de organisatie te binden door goede arbeidsvoorwaarden (o.a. scholingsfaciliteiten) en professionele begeleiding te bieden. Ter bevordering van de professionele ontwikkeling van medewerkers is een gesprekkencyclus ingericht en wordt "Coo7" ingezet. Deze applicatie is gebaseerd op het bekwaamheidsdossier en de vereiste competenties.

Het ziekteverzuim is van 6,0 % in 2017, via 6,1 % in 2018 gedaald naar 5,4 % in 2019.
Temeer omdat kortdurende vervanging vaak in eigen beheer wordt opgelost, zijn de vervangingskosten ook lager dan voorheen. Met twee schooldirecteuren is een vaststellingsovereenkomst afgesloten.

4.8. *Huisvesting.*

Ontoereikende rijksvergoedingen en hiaten in de regelgeving rond onderwijskundige vernieuwing en nieuwe wettelijke eisen (arbo, veiligheid, binnenmilieu) kunnen leiden tot extra kosten en achterstallig onderhoud. Voor dit risico gelden als complementaire informatiebronnen de meerjarenplanningen onderhoud (MJOP), de integrale huisvestingsplannen van gemeenten (IHP), de kosten per m^2 bruto vloeroppervlak, de (normatieve) leegstand, het medegebruik, de risico-inventarisatie en -evaluatie (RIE) en de bevindingen ten aanzien van gebruiksvergunningen.

Om te voorkomen dat onverantwoorde situaties ontstaan wordt ieder jaar, na een bouwkundige inspectie van alle scholen, vastgesteld welke werkzaamheden onvermijdelijk c.q. wenselijk zijn. Door goed dagelijks onderhoud wordt de technische staat van de scholen zo lang mogelijk op peil gehouden. Het streven is om samen met gemeenten, kinderopvang, verenigingen en dorpsbelang toe te werken naar moderne integrale kindcentra, waarbij de gemeenschapsvoorzieningen optimaal worden benut.

Na lang aandringen komt er eindelijk zicht op integrale huisvestingsplannen van de gemeenten. Door geldgebrek ligt het perspectief op renovatie of nieuwbouw voor scholen helaas vaak wel ver aan de horizon. Voor drie scholen is een aanvraag om tijdelijke huisvesting ingediend bij de gemeente Waadhoeke. Omdat besluitvorming door de procedure die daarvoor geldt erg lang op zich laat wachten, terwijl de situatie op de scholen onhoudbaar is, zijn of worden de kosten voorgefinancierd. Het is niet zeker of deze achteraf (volledig) worden vergoed.

4.9. Coronavirus (COVID-19).

Kort na afloop van het verslagjaar ontpopte zich het Coronavirus. Omdat de scholen al ver gevorderd zijn met digitale toepassingen en voor de meeste leerlingen Ipads beschikbaar zijn, kon het primaire proces middels thuisonderwijs snel worden opgepakt. De verwachting is dat er geen grote onderwijsachterstanden zijn opgelopen. Er zijn wel extra kosten ontstaan voor aanschaf van hygiëne-maatregelen en ziektevervanging. De verwachting is dat er geen financiële continuïteitsproblemen zullen ontstaan en ook geen significante bijstelling van de toekomstige exploitaties nodig is.

4.10. Weerstandsvermogen.

Als de kosten van beheersing niet in verhouding staan tot de potentiële schade wordt een risico geaccepteerd. Daarvoor is risicofinanciering nodig. Het minimaal benodigde weerstandsvermogen is in de vergadering van 27 november 2018 door de RvT bepaald op € 1,2 miljoen. Deze bufferliquiditeit sluit aan bij het risicoprofiel van de instelling en het niveau van risicobeheersing.
Door de aangescherpte interpretatie van de Richtlijnen voor de Jaarverslaglegging moet in de kosten van cyclisch onderhoud worden voorzien. Dit heeft op de balans geleid tot een verschuiving tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen. Het weerstandsvermogen is daardoor wel gedaald, maar nog steeds ruim hoger dan de ondergrens. Bij de toelichting op de balans en de financiële positie in hoofdstuk 5 wordt daar nader op ingegaan.

4.11. Conclusie.

Al met al kan worden vastgesteld dat zich wel risico's hebben gemanifesteerd en dat er ook extra kosten zijn gemaakt, maar dat van schokkende financiële gevolgen geen sprake is. Zolang het budgetbeheer op orde blijft en het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de continuïteit van de bedrijfsvoering niet bedreigd.

5. Verantwoording financiën

Dit hoofdstuk bevat de verantwoording over de financiële staat van de organisatie. Het geeft de belangrijkste financiële gegevens weer die zijn opgenomen in de jaarrekening en is los daarvan te lezen.
De eerste paragraaf gaat in op ontwikkelingen in meerjarig perspectief, de tweede paragraaf geeft een analyse van de staat van baten en lasten en de derde een analyse van de balans. In de laatste paragraaf komt de financiële positie aan bod.

5.1. Ontwikkelingen in meerjarig perspectief.

5.1.1. Leerlingen.

Zoals bekend is Elan Onderwijsgroep werkzaam in een krimpregio. De verwachting is dat het leerlingenaantal de komende 5-10 jaar nog eens met 10 tot 15 % zal dalen. De leerlingen-aantallen ontwikkelen zich volgens de prognoses als volgt (peildatum 1 oktober):

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Aantal leerlingen	2070	**2041**	1986	1900	1845

De prognose voor 2020 is gebaseerd op de verwachtingen van schooldirecteuren.
De aantallen voor 2021 en 2022 zijn ontleend aan de prognoses op de landelijke databank (zie www.duo.nl/onderwijsdata/leerlingenprognoses, met peildatum 1-1-2018).

De afgelopen jaren is met succes getracht door scholenfusies het hoofd te bieden aan de ontvolking. Als leerlingen daarbij gebaat zijn en ouders/verzorgers daarmee instemmen, worden de mogelijkheden voor lokale scholenfusies onderzocht. Waar mogelijk met behoud van onderwijsvoorzieningen in zoveel mogelijk kernen.
In de prognoses is geen rekening gehouden met scholenfusies.

5.1.2. Formatie en personeel.

Leerlingenkrimp gaat onmiskenbaar gepaard met verlies van werkgelegenheid. Voor Elan Onderwijsgroep komt daar nog bij dat de rijksvergoedingen voor scholenfusies verminderen en uiteindelijk komen te vervallen.

Daarnaast moet worden geanticipeerd op toename van het natuurlijk verloop in de komende jaren en rekening worden gehouden met het lerarentekort.
Op grond van deze overwegingen is besloten een aantal payrollers aan de organisatie te binden door hen in vaste dienst te benoemen. Dit is gepaard gegaan met de afspraak dat scholen korttijdelijk verzuim zoveel mogelijk in eigen kring opvangen.
De formatie ontwikkelt zich volgens het Bestuursformatieplan 2020/21 als volgt:

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Directie	16,3 fte.	**18,1 fte.**	16,7 fte.	16,7 fte.	15,5 fte.
Onderwijzend personeel	144,6 fte.	**140,1 fte.**	130,9 fte.	127,6 fte.	121,0 fte.
Ondersteunend personeel	25,4 fte.	**30,5 fte.**	27,9 fte.	27,5 fte.	26,2 fte.
Totaal	186,3 fte.	**188,7 fte.**	175,5 fte.	171,8 fte.	162,7 fte.

In het kader van de strategische personeelsplanning zijn de volgende beleidsmaatregelen genomen:

1. Elan Onderwijsgroep wil voor medewerkers een goede werkgever zijn. Dit komt tot uiting in een bovengemiddeld scholingsbudget voor het personeel, onder voorwaarden een hogere inschaling voor medewerkers en een hoge dienstverlenende instelling richting het personeel in het algemeen.
2. We voeren jaarlijks al vroegtijdig gesprekken met studenten van de PABO (leerkrachten) of het Friesland College (onderwijsassistenten), waarbij wordt gekeken op welke manier zij bij Elan Onderwijsgroep kunnen werken.
3. Aan zij-instromers wordt de kans geboden om via een omscholingstraject in de toekomst als leerkracht aan de slag te gaan bij Elan Onderwijsgroep.

Deze maatregelen zorgen ervoor dat tot op heden jaarlijks de formatie op de scholen kan worden ingevuld. Het wordt wel steeds moeilijker vervangers te vinden.

5.2. Staat van baten en lasten.

5.2.1. Exploitatieresultaat.

De gewone baten waren in 2019 € 443 K (2,6 %) hoger dan geraamd. Dat komt onder andere door de bijzondere en aanvullende bekostiging van € 206 K die in december is ontvangen en voornamelijk dient ter dekking van CAO-lasten die in dienstjaar 2020 worden verantwoord.
De exploitatielasten waren € 195 K (1,2 %) hoger. Er is € 280.238 gedoteerd aan de voorziening onderhoud. De gerealiseerde kosten van groot onderhoud ad € 483.724 zijn hieraan onttrokken.

Het dienstjaar is afgesloten met een winst van € 246.859. Het exploitatieresultaat komt overeen met 1,4 % van de baten. In 2018 was er nog een verlies van € 224.885.
De exploitatielasten per leerling zijn met 0,5 % gedaald van € 8.424 naar € 8.383.

5.2.2. Ontwikkeling baten en lasten.

De cijfers in de staat van baten en lasten ontwikkelen zich als volgt:

Omschrijving	Realisatie 2018 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2019 €	Meerjarenbegroting (bedragen x € 1.000)		
				2020	2021	2022
Rijksbijdragen	16.315.981	16.328.000	**16.756.971**	16.814	16.583	16.159
Overige overheids-bijdragen	140.374	150.000	**207.632**	116	103	105
Werken voor derden	26.527	30.000	**53.838**	25	25	25
Overige baten	745.018	400.000	**332.866**	275	271	248
Totale baten	**17.227.900**	**16.908.000**	**17.351.307**	**17.230**	**16.982**	**16.537**
Personele lasten	14.019.824	13.850.000	**13.735.639**	14.216	13.896	13.536
Afschrijving	439.428	480.000	**609.160**	610	575	505
Huisvestingslasten	1.299.381	1.275.000	**1.322.599**	1.240	1.358	1.368
Overige lasten	1.688.138	1.301.000	**1.433.513**	1.161	1.150	1.125
Totale lasten	**17.446.771**	**16.908.000**	**17.100.911**	**17.227**	**16.979**	**16.534**
Saldo baten en lasten	**-218.871**	**2.000**	**250.396**	**3**	**3**	**3**
Financiële baten en lasten	-6.014	-2.000	**-3.537**	-3	-3	-3
Exploitatieresultaat	**-224.885**	**0**	**246.859**	**0**	**0**	**0**

Hierna wordt het exploitatieresultaat per onderdeel van de staat van baten en lasten nader gespecificeerd. Afwijkingen groter dan 5 % en € 10 K worden toegelicht. Aanvullend wordt op hoofdlijnen ingegaan op het verschil tussen de begrotingscijfers van 2019 en 2020.

De cijfers voor de jaren 2020 en volgende zijn ontleend aan de vastgestelde (meerjaren-) Begroting 2020. Daarin is rekening gehouden met rijksvergoedingen die op grond van de genoemde leerlingenaantallen en de normbedragen voor 2020 mogen worden verwacht.
Een ander uitgangspunt is dat de formatie tijdig in overeenstemming met de dalende inkomsten kan worden gebracht. Het natuurlijk verloop en de flexibele schil in het personeels-bestand bieden daartoe de mogelijkheid. Voor het overige zijn de ramingen gebaseerd op ongewijzigd beleid. Integrale actualisering vindt plaats in de (meerjaren-) Begroting 2021.

5.2.2.1. Baten.

De baten waren € 443 K (2,6 %) hoger dan begroot en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving (bedragen in €)	Begroting 2019	Rekening 2019	Verschil	Begroting 2020	Verschil met 2019
Rijksvergoedingen	16.328.000	16.756.971	428.971	16.814.000	486.000
Overige overheids-bijdragen	150.000	207.632	57.632	116.000	-34.000
Overige baten	430.000	386.704	-43.296	300.000	-130.000
Totale baten	**16.908.000**	**17.351.307**	**443.307**	**17.230.000**	**322.000**

Verschil tussen begroting en jaarrekening

De personele rijksvergoedingen zijn hoger dan geraamd door indexering (€ 206 K) en toekenning van de bijzondere en aanvullende bekostiging van eveneens € 206 K. Dit laatste bedrag is in december ontvangen en dient voornamelijk dient ter dekking van CAO-lasten die in dienstjaar 2020 worden verantwoord. Bij de fusiemiddelen, onderwijsachterstandsgelden, de vergoeding voor 1e opvang van vreemdelingen en zorgmiddelen waren de plussen en minnen per saldo in evenwicht. Bij de overige overheidsbijdragen was de gemeentelijke bijdrage voor de schakelklas in NT2-school "de Toverbal" € 57 K hoger dan geraamd.
De overige baten waren lager omdat een aantal detacheringsovereenkomsten is beëindigd.

Verschil tussen begroting 2019 en begroting 2020

De verhoging van de personele rijksvergoedingen is structureel. De lagere gemeentelijke bijdragen en inkomsten uit detachering worden hiermee ruimschoots gecompenseerd.

5.2.2.2. Personele lasten.

De personele lasten maken voor 79,4 % deel uit van de totale lasten en waren € 114 K (0,8 %) lager dan begroot:

Omschrijving (bedragen in €)	Begroting 2019	Rekening 2019	Verschil	Begroting 2020	Verschil met 2019
Lonen en salarissen	11.481.159	12.056.469	-575.310	13.023.129	-1.541.970
Overig	2.518.841	1.941.955	576.886	1.292.871	1.225.970
Uitkeringen Vf./UWV	-150.000	-262.785	112.785	-100.000	-50.000
Totale personele lasten	**13.850.000**	**13.735.639**	**114.361**	**14.216.000**	**-366.000**

Verschil tussen begroting en jaarrekening

Met het oog op het lerarentekort en aanvaarding van het eigen risicodragerschap voor vervangingskosten, is besloten een aantal payrollers aan de organisatie te binden door hen in vaste dienst te nemen. Hierdoor zijn de vaste salarislasten toegenomen. Daar staan lagere

kosten voor tijdelijk personeel tegenover. Ultimo 2019 was de formatie 8,5 fte. hoger dan begroot. De totale personele lasten zijn desondanks lager omdat de gemiddelde personeelslast (GPL) is gedaald en de uitkeringen van het Vervangingsfonds en UWV hoger waren.
De GPL van € 70.096 is met € 1.196 (1,7 %) afgenomen door het grotendeels wegvallen van de premie Vervangingsfonds en verjonging van het personeelsbestand. De uitkeringen waren hoger door een bonus van het Vervangingsfonds en na-declaraties over 2018.

Verschil tussen begroting 2019 en begroting 2020
In de begroting voor 2020 is gerekend met een formatiekrimp van 8,0 fte. door minder leerlingen en terugloop van fusiegelden. Hierbij is een GPL gehanteerd van € 73.795.
Naar verwachting is de flexibele schil kleiner, waardoor de overige personeelskosten dalen.

5.2.2.3. Afschrijving.

De afschrijving is als volgt over de verschillende activagroepen verdeeld:

Omschrijving (bedragen in €)	Begroting 2019	Rekening 2019	Verschil	Begroting 2020	Verschil met 2019
Afschrijving gebouwen	34.837	34.837	0	44.126	
Afschrijving OLP	81.474	77.263	4.211	101.943	
Afschrijving ICT	291.668	423.209	-131.541	390.242	
Afschrijving meubilair	72.021	73.851	-1.830	73.689	
Totale afschrijving	**480.000**	**609.160**	**-129.160**	**610.000**	**-130.000**

Verschil tussen begroting en jaarrekening
Tegen het einde van het verslagjaar 2018 zijn nog netwerkaanpassingen gerealiseerd die niet volledig waren begroot. Daarnaast was het investeringsvolume in 2019 € 257 K hoger dan geraamd. Er is vooral veel geïnvesteerd in optimalisering van de ICT-voorzieningen.

Verschil tussen begroting 2019 en begroting 2020
In de begroting voor 2020 is rekening gehouden met de gerealiseerde investeringen en reguliere vervangingsinvesteringen tot een bedrag van € 276 K. De verwachting is dan ook dat de in 2019 gerealiseerde afschrijving zal stabiliseren.

5.2.2.4. Huisvestingslasten.

Tot 2018 werden de kosten van cyclisch onderhoud direct verwerkt in de staat van baten en lasten. Door aangescherpte interpretatie van de regelgeving is deze verwerkingswijze niet meer toegestaan en moet in de kosten van cyclisch onderhoud worden voorzien. Aan de hand van actuele MJOP's, met schattingen van de onderhoudscycli en de vereiste budgetten over een periode van 40 jaar, is de jaarlijkse dotatie aan de voorziening onderhoud bepaald op € 280.238.

De werkelijke kosten van cyclisch onderhoud ad € 483.724 (2018: € 394.275) zijn onttrokken aan de voorziening. Het betreft hier onder meer een bijdrage van € 115 K voor functionele aanpassingen in de multifunctionele accommodatie "de Twiner" te Sint Jacobiparochie, die nog aan de gemeente verschuldigd was. Mede hierdoor waren de totale huisvestingslasten € 48 K (3,7 %) hoger dan begroot:

Omschrijving (bedragen in €)	Begroting 2019	Rekening 2019	Verschil	Begroting 2020	Verschil met 2019
Huur	25.350	31.431	-6.081	32.000	-6.650
Huisvesting MFC's	165.314	158.671	6.643	124.500	40.814
Dotatie voorziening	272.000	280.238	-8.238	284.000	-12.000
Preventief onderhoud	122.500	163.202	-40.702	136.500	-14.000
Energie en water	243.500	200.542	42.958	229.000	14.500
Schoonmaakkosten	402.836	463.654	-60.818	412.000	-9.164
Heffingen	43.500	24.861	18.639	22.000	21.500
Totale huisvestingslasten	**1.275.000**	**1.322.599**	**-47.599**	**1.240.000**	**35.000**

De kosten van preventief onderhoud waren hoger omdat veel herstelwerk is uitgevoerd en gebruikerswensen zijn ingewilligd. De schoonmaakkosten waren hoger omdat een drietal eigen schoonmaaksters langdurig moest worden vervangen.

Verschil tussen begroting 2019 en begroting 2020

Bij samenstelling van de begroting was de verwachting dat een geringe besparing mogelijk zou zijn. Naar huidig inzicht moet worden vastgesteld dat in ieder geval de geraamde dotatie aan de voorziening onderhoud te laag is begroot. Als gevolg van hoge tariefstijgingen geldt mogelijk hetzelfde voor de schoonmaakkosten. Daar staat waarschijnlijk een onderschrijding van de energielasten tegenover, omdat de energielevering is aanbesteed en de prijzen zijn gedaald.

5.2.2.5. Overige lasten.

De overige lasten waren € 133 K (10,1 %) hoger dan begroot:

Omschrijving (bedragen in €)	Begroting 2019	Rekening 2019	Verschil	Begroting 2020	Verschil met 2019
Administratie en beheer	185.221	341.905	-156.684	183.068	2.153
Inventaris en apparatuur	14.821	33.743	-18.922	12.395	2.426
Leermiddelen	901.308	787.937	113.371	632.686	268.622
Overige lasten	199.650	269.928	-70.278	332.851	-133.201
Totaal	**1.301.000**	**1.433.513**	**-132.513**	**1.161.000**	**140.000**

Verschil tussen begroting en jaarrekening
De kosten van administratie en beheer zijn onder andere hoger door implementatie van het nieuwe financiële informatiesysteem. Door actualisering en uitbreiding van de MJOP's waren ook de kosten van bouwkundig advies hoger dan geraamd.
Onder de overige lasten vallen onder meer de kosten van schoolbegeleiding ad € 145 K.

De budgetten voor onderwijsleermiddelen en de schooladministratie zijn in zelfbeheer gegeven aan de schooldirecteuren. Het verschil tussen baten en lasten wordt jaarlijks per school verrekend met de bestemmingsreserve zelfbeheer OLP. Over het verslagjaar is een negatief resultaat gerealiseerd van € 129.673. Omdat ook de afrekening over 2018 (-€ 222.751) nog moet worden verwerkt is een onttrekking aan de reserve zelfbeheer OLP nodig van € 352.424. Hierna bedraagt het saldo van deze reserve € 756.119.

De bankrekeningen die voor een drietal ouderraden worden aangehouden zijn afgesloten met een positief resultaat. Hierdoor moet € 5.992 worden toegevoegd aan de private reserve. Daardoor stijgt het saldo daarvan naar € 46.284.

Verschil tussen begroting 2019 en begroting 2020
In 2019 was een bijdrage van € 132.500 aan Expertisecentrum "het Spectrum" begroot. Dit centrum is inmiddels opgeheven.

5.2.2.6. Bestemming van het resultaat.
Het exploitatieresultaat in 2019 bedraagt volgens de staat van baten en lasten € 246.859. Dit resultaat is als volgt bestemd:

Algemene reserve	€	593.291
OLP-reserves	€	-352.424
bestemmingsreserve privaat	€	5.992
Resultaat	**€**	**246.859**

De algemene reserve dient als buffer om onverwachte uitgaven te kunnen bekostigen. Jaarlijks wordt het saldo tussen de ontvangen vergoedingen en uitgaven met betrekking tot de publieke exploitatie aan deze reserve onttrokken c.q. toegevoegd. Na verwerking van de resultaatbestemming is de stand van deze reserve € 1.232.921.

De storting in de OLP-reserves is reeds toegelicht, evenals de storting in de bestemmings-reserve privaat.

5.3. Balans.

5.3.1. Balans in meerjarig perspectief.

In het onderstaande overzicht zijn de gerealiseerde balanscijfers over 2018 en 2019 en de geraamde cijfers uit de (meerjaren-) Begroting 2020 opgenomen:

Omschrijving	Realisatie 2018 €	Realisatie 2019 €	Begroting 2020 €	Begroting 2021 €	Begroting 2022 €
Materiële vaste activa	2.498.975	**2.725.886**	2.508.000	2.204.000	2.058.000
Totaal vaste activa	**2.498.975**	**2.725.886**	**2.508.000**	**2.204.000**	**2.058.000**
Vorderingen	1.378.936	**1.342.440**	1.305.000	1.305.000	1.305.000
Liquide middelen	2.912.821	**2.565.363**	2.187.000	2.491.000	2.637.000
Totaal vlottende activa	**4.291.757**	**3.907.803**	**3.492.000**	**3.796.000**	**3.942.000**
Totaal activa	**6.790.732**	**6.633.689**	**6.000.000**	**6.000.000**	**6.000.000**
Eigen vermogen	1.788.465	**2.035.324**	2.035.000	2.035.000	2.035.000
Voorzieningen	3.213.683	**2.990.331**	2.641.000	2.641.000	2.641.000
Kortlopende schulden	1.788.584	**1.608.034**	1.324.000	1.324.000	1.324.000
Totaal passiva	**6.790.732**	**6.633.689**	**6.000.000**	**6.000.000**	**6.000.000**

5.3.2. Toelichting.

Het balanstotaal is ten opzichte van 2018 met € 157.043 gedaald naar € 6.633.689.
Dit bedrag bestaat voor wat betreft de passiva uit een Eigen Vermogen van € 2.035.324 en voorzieningen tot een bedrag van € 2.990.331.
Aan de hand van actuele MJOP's is de voorziening onderhoud per 1 januari 2018 bepaald op € 3.075.063. Na verwerking van de dotatie ad € 280.238 en de onttrekking van € 394.275 was de stand ultimo 2018 € 2.961.026. Hierdoor is de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen gewijzigd ten opzichte van de vastgestelde jaarrekening 2018.
Het totaal van de personeelsvoorzieningen was ultimo 2018 € 252.657 en in 2019 € 232.791.
De kortlopende schulden zijn met € 180.550 (10,1 %) gedaald. Naast crediteuren vallen onder deze post bijvoorbeeld de afdracht van loonbelasting en pensioenpremies over december, alsmede de reserveringen voor vakantiegeld.

Aan de activa-zijde van de balans zijn investeringen verwerkt tot een bedrag van € 836.071 (2018: € 888.933). Hierdoor is de boekwaarde van de materiële vaste activa met 9,1 % gestegen naar € 2.725.886. Na twee jaren met hoge investeringen kan de komende jaren worden volstaan met vervangingsinvesteringen van gemiddeld € 300 K per jaar.

De afschrijvingen zullen dan hoger zijn dan de investeringen.
Door de hoge investeringen zijn de liquide middelen met € 347.458 (11,9 %) gedaald.
Desondanks is de liquiditeit nog steeds uitstekend. Als het lukt het evenwicht tussen baten en lasten te handhaven blijft de liquiditeit ook de komende jaren ruim voldoende.

De vorderingen zijn met € 36.496 (2,7 %) gedaald naar € 1.342.440. Het betreft hier een vordering op OCW van de reguliere rijksvergoeding tot € 682.470 en nog te ontvangen fusiegelden tot een bedrag van € 435.543.
Bij scholenfusies worden de meeste kosten in de eerste jaren na de samenvoeging gemaakt. De rijksvergoeding is een bedrag dat gedurende zes jaar gelijk blijft. Om sterke fluctuaties in de exploitatie te voorkomen wordt in de jaarrekening telkens een vordering opgenomen.

5.4. Financiële positie.

5.4.1. Algemeen.

Om een oordeel te kunnen geven over de financiële positie van Elan Onderwijsgroep wordt hierna een overzicht gepresenteerd van de ontwikkeling van een aantal financiële kengetallen voor vermogens- en budgetbeheer. De belangrijkste zijn de solvabiliteit, de liquiditeit, het weerstandsvermogen en de rentabiliteit.

Het kengetal voor de **solvabiliteit** geeft de verhouding aan tussen eigen en vreemd vermogen. Het verschaft daarmee inzicht in de mate waarin de bezittingen (op de activazijde van de balans) zijn gefinancierd met eigen vermogen (incl. voorzieningen). Dat de solvabiliteit ver boven de ondergrens is, betekent dat Elan Onderwijsgroep op langere termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Uit het kengetal voor de **liquiditeit** blijkt dat de organisatie ook ruimschoots in staat is om op korte termijn aan alle verplichtingen (= betaling van de kortlopende schulden) te voldoen.

Het cijfer voor het **weerstandsvermogen** zegt iets over de reservepositie en over de mogelijkheden om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de berekening van dit kengetal worden voorzieningen beschouwd als vreemd vermogen. De gewijzigde verwerking van de lasten van cyclisch onderhoud is dus van invloed op dit kengetal.
Met het kengetal **rentabiliteit** wordt aangegeven in hoeverre er bij de reguliere bedrijfsvoering evenwicht is tussen de baten en lasten. Als het weerstandsvermogen onvoldoende is moet de rentabiliteit worden verhoogd om de financiële positie te verbeteren.

De grenswaarden die in het overzicht in paragraaf 5.4.2. worden genoemd zijn vastgesteld door de Inspectie van het Onderwijs. De benchmark-gegevens zijn gebaseerd op de jaarrekeningen 2018 van 40 schoolbesturen met 1500 t/m 3000 leerlingen.

5.4.2. Kengetallen en signaalwaarden.

De belangrijkste financiële ratio's ontwikkelen zich bij Elan Onderwijsgroep als volgt:

Omschrijving	Grens-waarde	Bench-mark	2017	2018	2019	2020 *	2021 *	2022 *	2023 *
Vermogensbeheer									
Kapitalisatiefactor	> 36 %	46 %	41 %	39 %	38 %	35 %	35 %	36 %	37 %
Solvabiliteit 2	< 30 %	75 %	75 %	74 %	76 %	78 %	78 %	78 %	78 %
Werkkapitaal (x € 1 mln.)			3,3	2,5	2,3	2,2	2,5	2,6	2,9
Weerstandsvermogen PO	> 5 %	30 %	12 %	10 %	12 %	12 %	12 %	12 %	12 %
Eigen Vermogen per ll. (€		1.713	2.437	2.232	2.390	273	286	294	298
Budgetbeheer									
Liquiditeit	0,75	3,0	2,9	2,4	2,4	2,6	2,9	3,0	3,2
Rentabiliteit	-5%-5%	0,3 %	3,2 %	-1,3 %	1,4 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
idem (3-jrs.gemiddelde)			-0,2 %	-0,3 %	1,1 %	0,1 %	0,5 %	0,0 %	0,0 %
Aandeel personele lasten		81 %	82 %	80 %	80 %	83 %	82 %	82 %	82 %
GPL (gem.salarislast in €)			67.113	71.292	70.096	73.795	73.795	73.795	73.795
huisvestingsratio	> 10 %	7,4 %	7,6 %	7,7 %	7,7 %	7,2 %	8,0 %	8,3 %	8,4 %
exploitatielast per ll. (€)		6.699	8.072	8.424	8.383	8.674	8.936	8.962	8.971
Budgetbeheer	**Streef-waarde**								
Totale baten/rijksverg.	105 %	107 %	107 %	106 %	104 %	102 %	102 %	102 %	102 %
Totale lasten/rijksverg.	105 %	106 %	104 %	107 %	102 %	102 %	102 %	102 %	102 %
Personele lst./rijksverg.	84 %	86 %	85 %	86 %	82 %	85 %	84 %	84 %	84 %
Materiële lst./rijksverg.	21 %	20 %	19 %	21 %	20 %	18 %	19 %	19 %	19 %

* = het betreft hier prognoses

Toelichting:

kapitalisatie-factor → factor die aangeeft of het kapitaal efficiënt wordt benut
Formule: kapitalisatiefactor = balanstotaal/totale baten (incl. financiële baten) x 100 %

solvabiliteit → kengetal dat aangeeft in welke mate op lange termijn aan de verplichtingen kan worden voldaan
Formule: solvabiliteit = eigen vermogen + voorzieningen/balanstotaal x 100 %

werkkapitaal → vlottende activa minus kortlopende schulden

weerstands-vermogen PO → dit is het eigen vermogen (excl. voorzieningen) dat beschikbaar is om onvoorzienbare tegenslagen c.q. risico's op te vangen
Formule: eigen vermogen/totale baten x 100 %

liquiditeit → de liquiditeit (current ratio) geeft aan in hoeverre op korte termijn aan betalingsverplichtingen kan worden voldaan, ofwel of er voldoende in kas is
Formule: liquiditeit = vlottende activa (vorderingen + liquide middelen)/kortlopende schulden

rentabiliteit → geeft aan in welke mate baten en lasten in evenwicht zijn (moet gemiddeld in 3 jaar circa 0 % zijn).
Formule: rentabiliteit = exploitatieresultaat/totale baten x 100 %

huisvestingsratio → huisvestingslasten + afschrijving gebouwen/totale lasten (maximaal 10 %)

5.4.3. Slotbeschouwing.

Resumerend kan worden gesteld dat binnen de verschillende rubrieken in de exploitatie-rekening sprake was plussen en minnen ten opzichte van de begroting. Uiteindelijk waren de baten 2,6 % hoger dan geraamd en de lasten 1,2 % hoger. De per saldo relatief geringe verschillen duiden op een goed budgetbeheer. Het dienstjaar is afgesloten met een winst van € 246.859. Het exploitatieresultaat komt overeen met 1,4 % van de baten en valt daarmee binnen de grenswaarden voor het kengetal rentabiliteit (-5 % tot +5 %).

Opgemerkt moet worden dat het resultaat gunstig is beïnvloed door de bijzondere en aanvullende bekostiging van € 206 K, die dient ter dekking van lasten in dienstjaar 2020.
Bij de lasten springt de gewijzigde verantwoording van kosten cyclisch onderhoud in het oog. Deze bracht op de balans een verschuiving tussen het eigen en vreemd vermogen met zich mee. Het weerstandsvermogen komt daardoor uit op 11,7 %, hetgeen overeenkomt met ruim € 2,0 miljoen. De bufferliquiditeit bevindt zich daarmee boven de ondergrens van € 1,2 miljoen die door de RvT is vastgesteld. Binnen de genormeerde kapitalisatiefactor is 5 % (€ 868 K) gereserveerd voor het opvangen van tegenvallers. Overigens is de Inspectie van het Onderwijs bezig met ontwikkeling van een nieuwe indicator/signaleringswaarde voor de reservepositie.

De overige financiële kengetallen zijn op niveau en er is voldoende werkkapitaal aanwezig. De continuïteit van de bedrijfsvoering wordt dan ook niet bedreigd. Omdat ook het budget-beheer op orde lijkt te zijn, wordt het financieel beleid gecontinueerd dat is gericht op begrotingsevenwicht. Dit betekent dat nog hogere eisen worden gesteld aan de personeels-planning en het budgetbeheer. En ook dat onverminderd wordt getracht om door goed preventief onderhoud het cyclisch onderhoud zo lang mogelijk uit te stellen.

Afgezien van de financiële doelstellingen wordt uitvoering gegeven aan de opdracht van de Onderwijsinspectie "de lat kan hoger". Daartoe zijn op diverse terreinen ontwikkelingen in gang gezet, waarbij veel van het personeel wordt gevraagd. De resultaten die daarbij al zijn geboekt geven vertrouwen dat de komende jaren met ***Passie voor elk Talent*** verdere verbetering van de onderwijsresultaten kan worden gerealiseerd.

Stiens, juni 2020

Mark Vrolijk
Directeur-bestuurder

6. Verantwoording RvT

a. Samenstelling RvT.

In de RvT van Elan Onderwijsgroep zijn personen benoemd die beschikken over specifieke deskundigheid en/of gekwalificeerde relaties met voor het primair onderwijs relevante maatschappelijke sectoren én affiniteit hebben met de regio. De RvT bestaat uit vijf leden, waarvan er twee zijn benoemd op bindende voordracht van de oudergeleding van de GMR.

b. Betaalde en onbetaalde (neven)functies toezichthouders en Directeur-bestuurder.

De leden van de RvT en de Directeur-bestuurder oefenen betaald of onbetaald de volgende functies en nevenfuncties uit:

naam	relevante (neven-)functies en/of werkzaamheden	betaald/ onbetaald
RvT-leden:		
A. Wachter-van Veen (voorzitter)	theologe, veranderkundige. Identiteits-begeleider onderwijsbureau Meppel (hoofdfunctie)	betaald
	voorzitter bestuur CDA Leeuwarden	onbetaald
	voorzitter RvT zorgcentrum 't Bildt	onbetaald
	vice-voorzitter Sint Vitusparochie	onbetaald
	redactielid van SPREEK en Riddertijdingen	onbetaald
G.F.E. Rauch (secretaris-penningmeester)	gepensioneerd behalve RvT geen andere nevenfuncties	
E. Elsinga	docent VO (hoofdfunctie) behalve RvT geen andere nevenfuncties	betaald
J.W. van Beem	vestigingsmanager Van Mossel Autolease Leeuwarden (hoofdfunctie)	betaald
	Lid Raad van Toezicht Miks Welzijn	vergoeding
	Trainer kaatsschool Stichting Score	vergoeding
	Inhuur Omrop Fryslân m.b.t. PC	vergoeding
J. Bokma	planontwikkelaar "Bokma Planontwikkeling"	betaald (zzp)
	Acquisiteur en planontwikkelaar "ABC water-woningen" te Urk	betaald (zzp)
	Erkend energiedeskundige en bouwkundig adviseur bij "Bokma Advies"	betaald (zzp)

naam	relevante (neven-)functies en/of werkzaamheden	betaald/ onbetaald
J. Bokma	EVS inspecteur Centrum Veilig Wonen	betaald (zzp)
(vervolg)	Bestuurslid Stichting Vrienden Doniastate	onbetaald
	Voorzitter Stichting Accommodatiebeheer Uniawei 2a te Stiens	onbetaald
Directeur-bestuurder:		
M.O. Vrolijk	Directeur-bestuurder Elan Onderwijsgroep (hoofdfunctie)	betaald
	Directeur-eigenaar adviesbureau	

c. Taakverdeling en werkwijze.

Behoudens verkiezing van de voorzitter en secretaris/penningmeester, alsmede hun plaatsvervangers, is er geen specifieke taak- of portefeuilleverdeling vastgelegd. De RvT treedt op als collegiaal bestuur en de leden zijn gezamenlijk bevoegd. Er zijn geen vaste commissies. Situaties met (potentieel) tegenstrijdig belang zijn binnen de RvT niet aan de orde geweest. Visie en beoogde resultaten zijn het primaire domein van de RvT. De voorbereiding en uitvoering daarvan is de verantwoordelijkheid de Directeur-bestuurder. De RvT houdt daarop intern toezicht. Daarnaast fungeert de RvT als werkgever van de Directeur-bestuurder. De taakverdeling tussen de RvT en de Directeur-bestuurder is vastgelegd in een Bestuursreglement annex managementstatuut.

d. Intern toezicht.

De wijze waarop door de RvT vorm en inhoud wordt gegeven aan de rol als intern toezichthouder is vastgelegd in de notitie "Toezichtkader". De samenwerking tussen RvT en Directeur-bestuurder is gericht op elkaar adviseren, ondersteunen en informeren conform het 'no-surprise'- beginsel. Aanvullend is in de beleidsnotitie "Risicomanagement" vastgelegd welke informatiebronnen worden geraadpleegd om een oordeel te kunnen vormen over het reilen en zeilen van de organisatie. Deze gegevens liggen ten grondslag aan belangrijke beleidsstukken die door de RvT worden besproken, zoals de (meerjaren-) begroting, het formatieplan en de jaarrekening.

Door de Directeur-bestuurder is via managementrapportages, alsmede schriftelijke dan wel mondelinge mededelingen tijdens RvT-vergaderingen en op diverse andere contactmomenten, verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Tussen de vergaderingen door heeft de voorzitter zich frequent door de Directeur-bestuurder laten informeren over actuele ontwikkelingen. De Directeur-bestuurder zoekt op zijn beurt soms contact met individuele RvT-leden om over specifieke onderwerpen beleidskaders te bepalen.

De RvT heeft zich ook door overleg met de GMR en verschillende schoolbezoeken op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen. Tevens vormen Inspectierapporten en de managementletter van de accountant belangrijke input voor de RvT.
Er is afdoende gebleken dat op het gebied van beleidsvoering aan alle wettelijke verplichtingen wordt voldaan en dat het beleidsvoerend vermogen voldoende is.
Daarnaast zijn individuele leden van de RvT aanwezig geweest op de studiedag en de nieuwjaarsreceptie van Elan Onderwijsgroep. Dat stelt de leden van de RvT in staat om ook op het niveau van de individuele leerkracht, directeur of het team het gesprek aan te gaan.

e. Werkgeversrol.

De Directeur-bestuurder was formeel voor werktijdfactor 0,8 in dienst. In verband met diverse complexe vraagstukken, waaronder de fusie tussen Stichting Radius en Onderwijsgroep Fier, werd hij voor de resterende werktijdfactor 0,2 op tijdelijke basis ingehuurd via zijn bedrijf Con Forza Advies. In 2019 is de functie Directeur-bestuurder structureel omgezet in een volledige arbeidsplaats. Daarom is het dienstverband van de Directeur-bestuurder per 1 oktober 2019 uitgebreid naar werktijdfactor 1,0.
Als rechtspositieregeling voor de Directeur-bestuurder geldt de CAO Bestuurders PO.
De totale bezoldiging blijft binnen de kaders van de Wet Normering Topinkomens.
De voorzitter van de RvT voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de Directeur-bestuurder.

f. Aandachtsgebieden.

De RvT is in 2019 acht keer bijeen geweest. Er heeft, net als in voorgaande jaren, tweemaal overleg met de GMR plaatsgevonden. Tevens is in tweetallen een aantal schoolbezoeken afgelegd.
De aandachtsgebieden bij de vergaderingen waren onder meer de uitvoering van het Strategisch Beleidsplan, het passend onderwijs, de begroting, het risicomanagement, het formatieplan, invulling van de maatschappelijke taak van de stichting, bestuurlijke samenwerking en het vierjaarlijks onderzoek van de onderwijsinspectie.

g. Schaalvergroting.

De prognoses wijzen uit dat het aantal leerlingen de komende jaren nog verder zal dalen. Met het oog daarop is bestuurlijke schaalvergroting noodzakelijk. Op 24 september 2019 is daarover oriënterend van gedachten gewisseld met de RvT van Proloog. Daarbij is gebleken dat Proloog niet verder wil gaan dan samenwerking op onderwijskundig terrein, terwijl Elan Onderwijsgroep wil toewerken naar een bestuurlijke fusie.

h. Wettelijke taken.

Het Strategische Beleidsplan 2019-2023 "***Passie voor elk Talent***" is opgesteld in nauwe samenwerking met de GMR en de schooldirecteuren. Hun ideeën zijn via diverse bijeenkomsten en raadplegingen geïnventariseerd en daarna verwerkt. Ook de RvT is onderdeel van deze raadplegingen geweest. Het plan is vastgesteld op 21 mei 2019.
De (meerjaren-)begroting 2019 is voorlopig vastgesteld in de RvT-vergadering van 27 november 2018. Na goedkeuring door de gemeenten is de begroting op 21 mei 2019 definitief vastgesteld.

Bij de behandeling van de financiële rapportages en de jaarstukken is telkens de rechtmatige verwerving en de doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de rijksvergoedingen getoetst en is erop toegezien dat overige relevante wettelijke voorschriften zijn nageleefd. Daarbij zijn geen onregelmatigheden vastgesteld. De financiële rechtmatigheid van de verwerving en besteding van publieke middelen en de balansmutaties die in de jaarrekening zijn verantwoord, is bevestigd door de accountant.

De RvT kan zich als intern toezichthouder verenigen met het bestuursverslag. Daarom zijn de jaarstukken voorlopig vastgesteld. Na goedkeuring door de gemeenten stelt de RvT de jaarstukken definitief vast.

i. Branchecode Goed bestuur.

Elan Onderwijsgroep onderschrijft de "Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs", zoals vastgesteld door de PO Raad. In de RvT-vergadering van 31 oktober 2019 is een checklist vastgesteld waarin de bepalingen van de governance-code zijn samengevat en is aangegeven of en hoe die door Elan Onderwijsgroep worden nageleefd.
De Onderwijsinspectie merkte op dat het innemen van de onafhankelijke kritische rol beter kan. Daar zal aan worden gewerkt. Verder zijn geen aanwijzingen dat gedurende het verslagjaar in strijd is gehandeld met deze branchecode.

j. Scholing.

Op het gebied van governance en intern toezicht doen zich de laatste jaren veel ontwikkelingen voor. De RvT-leden worden hierover geïnformeerd door onder meer de Contactgroep Governance van Vos/abb. Zij hebben tevens in verschillende samenstellingen scholingsdagen bijgewoond van Vos/abb, de VO Raad en de VTOI-NVTZ over onderwerpen als het toezichtkader, de rol van de RvT, onderwijs en krimp, gelijke kansen in het onderwijs, verandermanagement, financiën en verzekeringen.

k. Honorering.

De voorzitter ontvangt voor haar werkzaamheden een jaarlijkse vergoeding van bruto € 6.000. Voor de overige RvT-leden bedraagt de vergoeding € 3.000 per jaar bruto.
Deze honorering past binnen de minimum- en maximumgrenzen die worden geadviseerd door de Vereniging Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI) en voldoet tevens aan de Wet Normering Topinkomens.

l. Evaluatie.

De RvT evalueert eens in de twee jaar zijn eigen functioneren, de samenwerking met de Directeur-bestuurder en de toepassing van de Code Goed Bestuur. Daarbij wordt zowel het functioneren van de gehele RvT als de individuele leden bezien. De eerstvolgende evaluatie zal in 2020 plaatsvinden onder begeleiding van een externe deskundige, waarbij versterking van de rolinneming en rolvastheid centraal zal staan.

m. Accountantscontrole.

De accountantscontrole is tot wederopzegging opgedragen aan Van Ree Accountants te Zwolle. Ingaande het verslagjaar 2019 wordt de controle uitgevoerd onder leiding van een nieuwe accountmanager.
De accountant beoordeelt, met inachtneming van de Regeling Jaarverslaglegging Onderwijs, of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van het vermogen en het exploitatieresultaat.

n. Toezicht gemeenten.

De gemeenten Leeuwarden, Noardeast-Fryslân en Waadhoeke zijn in het kader van hun wettelijke toezichthoudende taak op het openbaar onderwijs belast met:

- goedkeuring van begroting, jaarrekening en jaarverslag;
- benoeming en ontslag leden Raad van Toezicht;
- goedkeuring van statutenwijzigingen;
- ontbinding van de stichting bij ernstige taakverwaarlozing.

Sinds de gemeentelijke herindelingen in 2018 en 2019 heeft voor het eerst op 7 maart 2019 weer overleg plaatsgevonden met de portefeuillehouders onderwijs, zijnde de commissie "Toezicht stichting openbaar onderwijs". Daarin is aangegeven dat zij de uitvoering van de toezichthoudende taak willen coördineren en daartoe een convenant te willen sluiten.
Een concept daarvoor is laatstelijk op 28 november 2019 besproken. Toen is ook de (meerjaren-)begroting aan de orde geweest. Er zijn tussentijds wel veel individuele contacten geweest met de portefeuillehouders, over uiteenlopende onderwerpen.

Op 5 maart 2019 is een informatiebijeenkomst voor raadsleden georganiseerd. De voor 10 maart 2020 geplande open gespreksavond kon door de corona-crisis geen doorgang vinden.

Stiens, 30 juni 2020

Raad van Toezicht Elan Onderwijsgroep

....., voorzitter	....., secretaris-	
A. Wachter-van Veen	G.F.E. Rauch	penningmeester
....., lid	....., lid	....., lid
J.W. van Beem	J. Bokma	E. Elsinga

7. Accountantsverklaring

VAN REE ACCOUNTANTS
registeraccountants en belastingadviseurs

Schrevenweg 3-9
8024 HB Zwolle
Postbus 1509
8001 BM Zwolle

T (038) 303 21 40
zwolle@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 08107895

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Elan Onderwijsgroep,
stichting voor openbaar en algemeen bijzonder primair onderwijs

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2019 van Elan Onderwijsgroep te Stiens gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Elan Onderwijsgroep op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Elan Onderwijsgroep zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een

Van Ree Accountants is een handelsnaam van Van Ree Accountants BV
Op onze diensten zijn de SRA Algemene Voorwaarden van toepassing die gedeponeerd zijn onder nummer 59681396 bij de Kamer van Koophandel te Utrecht
Op verzoek worden deze kosteloos toegezonden

leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 30 juni 2020
Van Ree Accountants

R. van der Weerd RA MSc

8. Bedrijfs- en contactgegevens

Elan Onderwijsgroep

P. Jurjensstrjitte 8

9051 BS Stiens

Postbus 31

9050 AA Stiens

T 058 25 39 580

E info@elanowg.nl

www.elanonderwijsgroep.nl

OCW-bestuursnummer: 41693

KvK: 01123254

M.O. Vrolijk

Directeur-bestuurder

mvrolijk@elanowg.nl

E. Pijnacker

Controller

epijnacker@elanowg.nl

T. Groeneveld

Medewerker FA

tgroeneveld@elanowg.nl

Gearhing
primair onderwijs

Jaarverslag 2019

CONCEPT

Voorwoord jaarverslag 2019

Voor u ligt het jaarverslag van Stichting Gearhing over het boekjaar 2019.

Het verslag is geschreven voor de raad van toezicht, de gmr, de ouders, de personeelsleden in dienst van Gearhing en het Ministerie van Onderwijs en andere belanghebbenden en geeft invulling aan horizontale verantwoording. Deze jaarverantwoording informeert u over het beleid van Stichting Gearhing en welke activiteiten in 2019 zijn ondernomen om de kwaliteit van het onderwijs te borgen, om de doelen die zijn gesteld te verwezenlijken en om de ontwikkeling van het onderwijs te bevorderen. Daarnaast is dit jaarverslag een officieel verantwoordingsdocument van Stichting Gearhing, onder meer bestemd voor het ministerie van OC&W conform art. 171 van de Wet op het primair onderwijs (WPO).

Achtereenvolgens komen aan de orde een kort verslag van de raad van toezicht (RvT) en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR), een bestuursverslag en de jaarrekening.

De jaarrekening dient als basis voor de vaststelling van de rechtmatigheid van de besteding van de rijksbijdragen. De controleverklaring van een register accountant is daarbij een verplicht onderdeel van de jaarrekening.

Er wordt niet alleen verslag gedaan van hoe Gearhing begrote middelen inzet om de organisatie draaiende te houden. Maar ook hoe (sociale) innovaties het licht zien om een toekomstbestendige onderwijsorganisatie te kunnen vormgeven.

Bolsward, mei 2020

Het college van bestuur,

Alex. J. Peltekian, voorzitter

Inhoud

VOORWOORD JAARVERSLAG 2019 1

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT 7
Activiteiten Raad van Toezicht in 2019 7
Informatie benodigd voor goed toezicht 7
Gesprek 8
Financiën 8
Governance en ontwikkelingen 8
Commissies 8
Samenstelling Raad van Toezicht 8
(Neven)functies leden Raad van Toezicht 9
Tot slot 9

VERSLAG GEMEENSCHAPPELIJKE MEDEZEGGENSCHAP RAAD (GMR) 10
Rondje langs de onderwijsteams 10
Krimpscenario's 10
Staking 10
Samenwerking in de regio 10
Contact met de Raad van Toezicht 10
Samenstelling GMR 11

INHOUD JAARVERSLAG 12

1. ORGANISATIE 13

1.1 Organisatie en koers **13**
Visie 13
Schets van Gearhing 13

1.2 Scholen, onderwijsteams, management, bestuur en toezicht **14**
Scholen 14
Onderwijsteams en management 14
College van bestuur 15
Goverance en ontwikkelingen 15
Raad van toezicht 15
Verbinding geledingen 16
Medezeggenschap 16

1.3 Leerlingenaantallen **17**

2. ALGEMEEN 18

2.1 Samenwerking, intern en extern, toekomstige ontwikkelingen **18**

2.2 Internationalisering **18**

3. ONDERWIJS, KWALITEIT EN ZORG 19

3.1 Zorg voor kwaliteit is zorg voor professionals **19**
Externe begeleiding van leerkrachten 19
Coaching van (startende) leerkrachten 19

3.2 Kwaliteit van het onderwijs **19**
Onderwijsachterstanden 20

3.3 Evaluatie onderwijskwaliteit **20**
Eindtoets 2018-2019 20
Tevredenheidsonderzoek 22
Klachten 22
Toegankelijkheid 22

3.4 Passend onderwijs **23**
Zorg binnen Gearhing 23

3.5 Politiek/maatschappelijke zaken (overheidsprioriteiten) **24**

3.6 Coronavirus **24**

4. PERSONEEL 25

4.1 Kwantitatieve personeelsgegevens **25**
FTE-verbruik in 2019 25
Leerkracht – leerlingratio 26

4.2 Werkgelegenheidsbeleid **26**

4.3 Flexibele schil **27**

4.4 Mobiliteit en overplaatsing **27**

4.5 Ontwikkelingen in het management en servicebureau **27**

4.6 Ziekteverzuim, arbobeleid **27**
Doelstelling 27
Analyse 29
Conclusies 29

4.7 Personeelsbeleid **29**

4.8 Vervanging, vervangersbureau en It Ferbiningspunt **30**

4.9 Vervangingsfonds, Participatiefonds en ERD **31**
Vervangingsfonds 31
Eigen Risico Drager 31
Participatiefonds 31

5. MIDDELEN 32

5.1 Huisvesting **32**
Algemeen 32
Ruimtebehoefte en capaciteit 32
Huisvestingslasten in relatie tot het aantal kinderen 32

5.2 Beheer en onderhoud **33**
Voorziening onderhoud schoolgebouwen 33
Uitvoering planmatig onderhoud 34
Dotatie onderhoudsvoorziening 34
Duurzaamheid 34
Integraal Huisvestingsplan gemeente De Fryske Marren 34

5.3 Ontwikkelingen (samenwerking, fusie, sluiting) **35**
Regio Oost Lemsterland 35
Regio Balk 35
Integraal Huisvestingsplan 2017-2027 gemeente Súdwest-Fryslân 35
De Pipegaal, Workum 35
Tweespan, Lemmer 36
Gemeente Leeuwarden en Waadhoeke 36
Leeuwarden 36
Waadhoeke 37

5.4 Kansen en bedreigingen **37**

5.5 Onderwijsleermiddelen, digitale media en meubilair **38**

6. FINANCIËN 39

6.1 Algemeen **39**
Allocatie van middelen 39

6.2 Exploitatie en resultaat **39**
Opmerking 40
Resultaat 40

Baten **41**
Prestatiebox 42

Lasten **42**

Deelexploitaties **44**

Extra middelen voor werkdrukverlaging 44

6.3 Balans **45**
Activa 45
Passiva 46

6.4 Treasury **47**

7. KENGETALLEN 48

8. CONTINUÏTEIT EN TOEKOMST 50

8.1 Leerlingen en Bestuursformatieplan **50**

8.2 Financiële informatie **51**
Meerjarenbegroting 51
Balansprognose 52
Kengetallen 53

8.3 Strategisch beleid **53**

8.4 Risico beheersing **54**
Risicoanalyse 54
Krimp 54
Coronavirus 54

9. PROCEDURE VASTSTELLING 55

BIJLAGEN 56

Verslag Raad van toezicht

Activiteiten Raad van Toezicht in 2019

De Raad van Toezicht toetst besluiten, verslagen en ontwikkelingen binnen de governance kaders op drie kernelementen:

- identiteit
- continuïteit
- kwaliteit

Daarnaast weegt de Raad van Toezicht regelmatig-maar zeker eens per jaar- tegenstrijdige belangen af, waarbij de hoofd- en nevenfuncties van de leden in de vergadering worden geactualiseerd en worden beoordeeld op de kans op onverenigbaarheid respectievelijk mogelijke belangentegenstellingen.

De Raad van Toezicht is in 2019 vanwege de voorgenomen fusie met Odyssee in meer dan de gebruikelijke frequentie bijeen geweest. De agenda's werden voorbereid door de voorzitter en de bestuurder. In 2019 is, zoals gebruikelijk, steeds vergaderd bij een van de onderwijsteams. Daarbij is in het bijzonder gesproken met de betreffende directeur over de ontwikkelingen in het betreffende onderwijsteam en in het algemeen over de Gearhing.

Vanzelfsprekend was er het jaarlijkse, overigens plezierige, contact met de GMR van Gearhing en met het collectief van directeuren van de onderwijsteams. Ook waren leden van de Raad aanwezig bij diverse bijeenkomsten van Gearhing zoals de onderwijsdag, presentatie longitudinaal onderzoek professionele onderwijsidentiteit etc.

Ook in de reguliere vergaderingen stond de voorgenomen fusie met Odyssee centraal. Daarnaast kwamen onder meer de volgende onderwerpen één of meerdere keren aan de orde:

- aandacht voor het gesprek met de GMR
- personele ontwikkelingen op hoofdlijnen als ook in enkele concrete gevallen
- de uitvoering van het strategisch beleidsplan in de onderwijsteams
- kwaliteitsrapportages
- de financiële cyclus
- de bedrijfsvoering in het algemeen en aspecten daarvan zoals ziekteverzuim
- het jaarlijkse gesprek van de bestuurder met de remuneratiecommissie

(Een vertegenwoordiging van) de Raad is daarnaast meerdere keren bijeen geweest inzake de voorgenomen fusie.

Informatie benodigd voor goed toezicht

De Raad van Toezicht ervaart de informatieverstrekking door de bestuurder als zeer positief. Het toezicht omvat o.a. naleving van wet- en regelgeving, waaronder regels met betrekking tot de bekostiging en de rechtmatige verwerving en rechtmatige en doelmatige besteding van middelen en het benoemen van de externe accountant. Tegelijkertijd acht de Raad het van groot belang zelfstandig informatie te vergaren om het toezicht -maar ook de klankbordfunctie- goed te kunnen uitoefenen.

De Raad wil daarom zo goed mogelijk op de hoogte blijven van ontwikkelingen in de onderwijsteams. Om die reden werden, evenals in voorgaande jaren, voorafgaand aan de reguliere vergaderingen regelmatig actuele ontwikkelingen op een locatie besproken met de betreffende directeur en probeert de Raad waar mogelijk bijeenkomsten bij te wonen.

Ook vond een gesprek met de GMR plaats. Dat gesprek ging zowel over de ontwikkelingen als over de samenwerking tussen de GMR en de bestuurder. Bij de bespreking van laatstgenoemde onderdeel is de bestuurder dan ook niet aanwezig. Geconstateerd is dat er sprake is van een voortgezette positieve constructieve samenwerking tussen GMR en bestuurder. Het jaarlijks gesprek met de GMR is overigens gebaseerd op het Reglement voor de GMR.

In de loop van het jaar heeft de bestuurder de (leden van de) Raad benut als klankbord voor bestuurlijke dilemma's.

Gesprek

De remuneratiecommissie uit de Raad had, conform code Good Governance, een functionerings- c.q. beoordelingsgesprek met de bestuurder, waarvan de hoofdlijn is teruggekoppeld met de overige leden van de Raad. Dit jaar is dat gesprek mede gebaseerd op een door de bestuurder geleverde reflectie op gevraagde feedback.

Financiën

Ook in dit verslagjaar is de behandeling van de financiële stukken voorbereid door de daartoe ingestelde auditcommissie uit de Raad. Besluitvorming vond plaats in de voltallige Raad. De Raad voerde een gesprek met de accountant over het bestuursverslag en de jaarrekening 2018. Deze jaarstukken 2018 inclusief een meerjarenperspectief werden in mei 2019 goedgekeurd en de begroting 2020 in november van het vorig jaar. Diverse andere activiteiten zijn voorbereid door delegaties uit de Raad.

Governance en ontwikkelingen

De Raad van Toezicht volgt de Governance Code voor het onderwijs c.q. de Code Goed Onderwijsbestuur. Er heeft dan ook een bijeenkomst plaats gevonden uitsluitend gewijd aan de diverse elementen van het eigen functioneren. Jaarlijks vindt deze evaluatie door de raad van toezicht over haar eigen werkwijze alsmede de governance structuur plaats. Op basis van deze evaluatie bij bestuur en raad van toezicht is er geen reden om de governance aan te passen en af te wijken van de code. Van de (positieve) bevindingen is een verslag gemaakt.

Commissies

De Raad heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid commissies voor bepaalde onderdelen van het takenpakket in te stellen. Dat zijn de remuneratiecommissie, de agendacommissie, de auditcommissie en de commissie onderwijs en kwaliteit.

Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Gearhing kende in 2019 de volgende samenstelling:

- de heer P. Schram (voorzitter)
- mevrouw M. van Deursen
- de heer H. Werkman
- de heer J. Vlasman
- de heer P. Meijlis

(Neven)functies leden Raad van Toezicht

Lid	**Huidige functie**	**Nevenactiviteiten**
Mevrouw M. van Deursen (lid namens GMR) Benoemd 10-12-2012	pensioen	-Docent NT2 -Secretaris Stichting Dierenopvang De Wissel (portefeuille Personeelszaken en promotie en sponsoring)
De heer H. Werkman (lid) Benoemd: 1-8-2013	Eigenaar Interim en Adviesbureau. Doorlopend diverse interim, procesbegeleiding, advies en opleidingsfuncties in SVO, VO, MBO en HO/Univ.	-Partner PVSO -Docent NSO-CNA
De heer J.J. Vlasman (lid) Benoemd: 3-2-2014	Concerncontroller en manager BI bij Certe Medische diagnostiek en advies	-Lid Raad van Toezicht SBO Aquamarijn, Leeuwarden -Toezichthoudend bestuurder Stichting Keunstwurk, Leeuwarden
De heer P. Schram (voorzitter) Benoemd: 8-6-2015	Voorzitter college van bestuur OSG Singelland	-Lid Algemeen Bestuur VO-raad -Lid bestuur VOS ABB -Toezichthoudend bestuurder swv ZO-Friesland -Voorzitter coöperatie Pompeblêd
De heer P. Meijlis (lid) Benoemd: 1-10-2015	Algemeen Directeur Koninklijke Damstra Groep	-Lid Ledenraad TLN en vice voorzitter deelmarkt RMO TLN, lid Noordgang VNO/NCW Noord -Lid RvT No Kidding -Bestuurslid stichting administratiekantoor Combex Bouwlogistiek.

De (neven)functies leveren geen risico op tegenstrijdige belangen op.

Tot slot

De personele samenstelling van de raad is ook in 2019 niet gewijzigd. Deze continuïteit draagt bij aan een verdere professionalisering van de Raad en is ook met het oog op de voorgenomen fusie van wezenlijk belang, De Raad heeft zowel in samenstelling als in werkwijze oog voor continuïteit en blikt vooruit op voortzetting van een degelijke en voorspelbare wijze van toezicht. Voor de bezoldiging van de raad van toezicht wordt verwezen naar de onder de bijlage opgenomen *Jaarrekening*.

De Raad kijkt terug op een plezierig en naar eigen oordeel, effectief toezichtjaar.

Namens de Raad van toezicht,
P. Schram, voorzitter

Verslag Gemeenschappelijke Medezeggenschap Raad (GMR)

2019 is een jaar waarin veel gebeurd is binnen de stichting Gearhing. De GMR (Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad) heeft Gearhing in de volle breedte ondersteund bij de ontwikkelingen ten aanzien van mogelijke bestuursfusie, omgaan met krimp en stakingen in het onderwijs. De GMR draagt van harte bij aan het mogelijk maken van kwalitatief uitstekend onderwijs, goed werkgeverschap en een veilige onderwijsomgeving voor leerlingen en hun ouders.

De grote mate van medezeggenschap die onder het huidige bestuur gevraagd wordt binnen de stichting, zorg ervoor dat de GMR zich gehoord voelt en zich constant goed geïnformeerd vindt. Er is sprake van wederzijds vertrouwen en een brede blik op alle belangen.

De GMR heeft het afgelopen jaar verscheidene zaken de revue laten passeren, hieronder een kort overzicht.

Rondje langs de onderwijsteams

In 2019 zijn geen vergaderingen op schoollocaties geweest. Het is helaas niet gelukt om dit te organiseren. Enkele vergaderingen hebben in gezamenlijkheid met de GMR van stichting Odyssee plaatsgevonden op het servicebureau van stichting Odyssee. Deze gezamenlijke vergaderingen zijn voortgekomen uit de wens om stichting Gearhing en stichting Odyssee te fuseren.

Krimpscenario's

In 2019 heeft krimp minder aandacht gehad tijdens de GMR bijeenkomsten. De voornaamste reden hiervoor is dat de gemeente Leeuwarden uitsluitsel heeft gegeven over het vaststellen van een stads- en plattelandsnorm. Hoewel krimp nog steeds een issue is, heeft de stichting naar het oordeel van de GMR dit zeer goed onder controle. Door onder andere het samenvoegen van 3 onderwijsteams vindt reductie van overhead plaats, dit in lijn met de dalende leerlingaantallen.

Staking

Ook in 2019 zijn er verschillende stakingen georganiseerd voor een lagere werkdruk bij de leerkrachten. Deze stakingen zijn door de GMR ondersteund, wel is duidelijk geworden dat steun voor deze acties bij de oudergeleding afneemt.

Samenwerking in de regio

De GMR en het bestuur hebben ook in 2019 diverse malen gesproken over samenwerking in de regio. Het jaar 2019 heeft in het teken gestaan van fusie met stichting Odyssee. De GMR heeft in de eerste 2 kwartalen van 2019 nauw samengewerkt met de GMR van stichting Odyssee om vanuit medezeggenschapsperspectief de toekomstige organisatie in te richten. Concept statuten voor medezeggenschap alsook concept huishoudelijk regelement zijn opgesteld en een plan voor een overgangs-GMR is gemaakt. Eind van het school jaar 2018-2019 hebben beide GMR'en ingestemd met de intentie tot fusie, vanaf september is gestart met gezamenlijke GMR vergaderingen. Helaas is in de loop van het 4e kwartaal gebleken dat fusie per 1 januari 2020 niet haalbaar was. In afwachting van een mogelijke nieuwe fusiedatum heeft de fusie vanaf het 4e kwartaal geen verdere voortgang gekend.

Contact met de Raad van Toezicht

Het contact met de Raad van Toezicht is goed. Er zijn het afgelopen jaar meerderde vergaderingen, in verschillende samenstellingen met de RvT geweest, onder meer over de voorgenomen fusie. De GMR stelt het zeer op prijs dat de RvT de GMR in zo grote mate betrekt bij de fusie, ook waar het de samenstelling van een toekomstige overgangs-RvT betreft.

Samenstelling GMR

Door de vorming van onderwijsteam Noord (OT Noord), door 3 onderwijsteams te fuseren, is onevenredigheid in de vertegenwoordiging van ouders en leerkrachten ontstaan binnen de GMR. De GMR bestaat uit 1 ouder en 1 leerkracht uit ieder OT. OT Noord bestaat echter uit zoveel scholen dat actie nodig bleek op de samenstelling van de GMR. Mede in het licht van de toekomstige fusie met Odyssee, waar in de voorgenomen statuten wordt gesteld dat de huidige stichting Gearhing in 3 gebieden opgedeeld wordt tav medezeggenschap, is besloten de GMR uit 3 ouders en 3 leerkrachten te laten bestaan. Vanaf januari 2020 zal de GMR om deze reden uit 6 personen bestaan.

Rutger Boudewijn, voorzitter GMR

Inhoud jaarverslag

Dit jaarverslag schetst de belangrijkste ontwikkelingen bij Gearhing in 2019. Het begint met een beschrijving van de organisatie en aansluitend wordt kort ingegaan op toekomstige ontwikkelingen op het gebied van interne en externe samenwerking.
Vervolgens behandelen we de kernactiviteit van de organisatie: onderwijs, kwaliteit en zorg. De evaluatie hiervan vormt de essentie van het jaarverslag. Aan de orde komen de resultaten die zijn behaald in het onderwijs, aangevuld met specifieke projecten. Ook de invulling van de leerlingenzorg wordt in dit hoofdstuk afgezet tegen de voornemens.
Daarna richten wij de blik op het beleidsterrein Personeel en Organisatie, waarin o.a. wordt ingegaan op het fte-verbruik, personeelsvoorzieningen, personeelsbeleid en het ziekteverzuim. Na dit onderdeel komen de materiële zaken aan de orde. Een belangrijk onderdeel hiervan is de huisvesting. Daarnaast verantwoorden we de inzet van leermiddelen en ICT middelen voor het onderwijs.
In de hoofdstukken 7 en 8 worden de financiële effecten van het gevoerde beleid aan de hand van de exploitatierekening en de balans uiteengezet en stilgestaan bij de belangrijkste kengetallen. Gearhing is financieel gezond.
In hoofdstuk 9 wordt aandacht besteed aan de continuïteit van Gearhing, aan de risico's waarmee de organisatie te maken heeft en hoe de organisatie daar mee omgaat. We sluiten af met een toekomst bespiegeling over de perspectieven van Gearhing, voortbordurend op het strategisch beleidsplan en de jaarplannen. De financiële vertaling hiervan is weergegeven in de meerjarenbegroting.

1. Organisatie

1.1 Organisatie en koers

Gearhing wil het onderwijs substantieel verbeteren. Ieder kind heeft recht op goed onderwijs. We maken de stap vooruit en investeren in mensen.

Visie

Gearhing wil het onderwijs organiseren 'vanuit de bedoeling', zoekt naar de essentie en laat zich daarbij leiden door bij alles wat we doen de vraag te stellen 'Wat Telt Echt'.

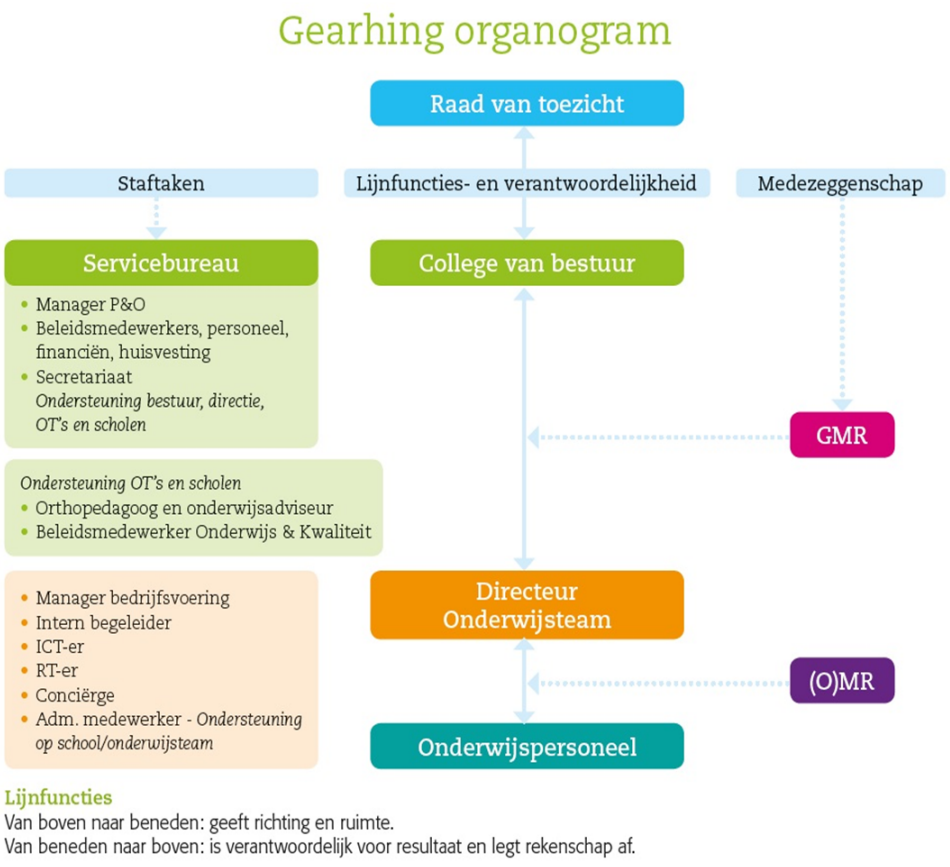
Aansluitend bij actuele en te verwachten ontwikkelingen richt het beleid van Gearhing zich de komende jaren vooral op de volgende speerpunten:

1. Het kind
2. De professional
3. Onderwijs
4. Organisatie

Schets van Gearhing

Stichting Samenwerkingsbestuur Gearhing is het bevoegd gezag van 24 scholen voor primair onderwijs, zijnde 22 openbare scholen en twee algemeen bijzondere scholen. De scholen bevinden zich in de gemeenten De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân, Leeuwarden en de nieuwe gemeente Waadhoeke.

Het aantal leerlingen bedroeg op 01-10-2019: 1.767 (01-10-2018: 1.838)
Het aantal medewerkers (vast en payroll) uitgedrukt in fte's bedroeg over 2019: 162,2 (2018: 159,6)

1.2 Scholen, onderwijsteams, management, bestuur en toezicht

Gearhing heeft 24 relatief autonome scholen die samenwerken in vijf onderwijsteams. Het college van bestuur en de directies van de onderwijsteams maken samen beleid en leggen dit vast in beleidskaders. De relatieve autonomie van de scholen heeft vooral betrekking op de twee gebieden die in samenhang de kwaliteit van het onderwijs aan het kind bepalen: onderwijsontwikkeling en -uitvoering en personeelsmanagement. Bestuur, onderwijsteams en scholen werken vooral op deze gebieden samen om zo optimaal kennis, ervaringen en kwaliteiten te delen en uit te wisselen. De ontwikkeling en uitvoering van algemeen personeelsmanagement, financieel beleid, kwaliteitsbeleid en huisvestingsbeleid vindt bij Gearhing op centraal niveau plaats, waarbij de betrokkenheid van directeuren is georganiseerd middels werkgroepen op de beleidsterreinen. De Raad van toezicht beoordeelt vooraf de beleids- en planvorming en achteraf de resultaten en de geleverde inspanningen.

Scholen

Bevoegd gezag			***Bestuursnummer:***
Stichting Samenwerkingsbestuur Gearhing		Snekerweg 3 8701 WT Bolsward	41856
Scholen	***aantal lln. 01-10-2019***	***Adres***	***Brinnr.***
Onderwijsteam 1			
De Wynbrekker	55	M. Poppiusstraat 46, 8536 VA Oosterzee	12DX
Twa yn Ien	43	De Roede 49, 8539 SX Echtenerbrug	12MZ
De Reinbôge	29	Broekenweg 14, 8738 RN Bantega	08CC
Onderwijsteam 2			
De Pipegaal	114	Hearewei 1, 8711 GC Workum	11HJ
De Skulpe	83	Kreilerstraat 20, 8713 JB Hindeloopen	05PM
De Meiboom	70	Himmelumerdijk 2A, 8721 GT Warns	11TD
De Populier	80	Lieuwkemastraat 67, 8754 BL Makkum	10BJ
Onderwijsteam Noord			
It Leech	26	Lammert Scheltesstraat 12, 8749 GV Pingjum	09FM
De Útskoat	75	De Tjasker 4, 8748 DW Witmarsum	08FI
De Krunenstrobbe	28	De Krunen 1, 9023 AG Jorwert	13 GV
It Pertoer	88	Bumaleane 1, 9024 ET Weidum	14 BJ
De Gielguorde	135	Mr. Jansenstrj. 10, 9022 AN Mantgum	13 QP
De Pikeloer	22	Labadistendyk 7, 8637 VJ Wiuwert	13 YA
De Fôlefinne	32	Rydwei 3, 9021 CT Easterwierrum	13 UP
Dûbelspan	39	De Polle 2, 8635 MD Boazum	13BD
De Stjelp	38	Oan'e Kamp 6, 8834 XM Baard	12VD
De Romte	33	Itingewei 2, 8735 HT Itens	13LY
It Bynt	76	Molepaed 21, 8831 XJ Winsum	14EL
De Opslach	59	Walperterwei 18, 8731 CD Wommels	14 HD
Onderwijsteam 5			
Tweespan	134	Betelgeuze 4, 8531 MV Lemmer	11TZ
De Meerpaal	171	Schokker 2, 8531 BW Lemmer	11IH
Onderwijsteam 6			
De Kogge	125	De Dassenboarch 3a, 8651 CB IJlst	08FX
De Blinker	78	De Blink 5, 8701 LV Bolsward	04GD
't Hazzeleger	134	Siemen de Jongstrjitte 4/Postbus 9, 8560 AA Balk	04HU
TOTAAL	**1.767**		

Opmerking: Onderwijsteam Noord bestaat uit de voormalige Onderwijsteams 3, 4 en 7.

Onderwijsteams en management

De scholen zijn verdeeld over vijf onderwijsteams met een directeur en een manager bedrijfsvoering dan wel een onderwijsteam coördinator per onderwijsteam. De directeuren van de onderwijsteams verantwoorden zich via het principe van resultaatverantwoordelijk management achteraf aan het bestuur op basis van vooraf overeengekomen resultaten. Gearhing beheert en borgt dit door te werken met een "planning

en control cyclus" waarin concreet en meetbaar gemaakte doelen en resultaten in een adequate rapportagesystematiek worden beoordeeld.

College van bestuur

Het college van bestuur (eenhoofdig), vormt statutair het bestuur van de instelling en is daarmee het bevoegd gezag in de zin der wet. Het college van bestuur ontwikkelt in samenspraak met de diverse geledingen gezamenlijk beleid over kwaliteit van het onderwijs, leerlingenzorg, personeel en financiën. We werken aan een verdere professionalisering van de onderwijsorganisatie en versterking van de samenwerking tussen de scholen in Gearhing. Voor een aantal besluiten van het CvB is statutair goedkeuring van de Raad van toezicht vereist.

Het college van bestuur wordt ondersteund door het servicebureau. Dat bestaat uit een directeur bedrijfsvoering, een manager personeel&organisatie, een beleidsmedewerker personeel&financiën en onderwijs&kwaliteit, een beleidsmedewerker facilitair&huisvesting en een secretariaat.

Het servicebureau wordt op zijn beurt ondersteund door het administratiekantoor Dyade. Het administratiekantoor zorgt voor het voeren van de financiële, personeels- en salarisadministratie en bestuur- en managementondersteuning.

Nevenfuncties bestuurder

De bestuurder had in 2019 de volgende nevenfuncties:

- voorzitter beoordelingscommissie Individuele Maatwerkregeling Leerlingdaling VO
- bestuurslid Expertise Centrum Passend Onderwijs Zuidwest Friesland
- lid Raad van Advies Stichting Leerkracht
- gastdocent Hogeschool Windesheim

Goverance en ontwikkelingen

Governance staat in de belangstelling van externen en belanghebbenden en is volop in ontwikkeling. Het handelen van schoolbesturen en het toezicht daarop wordt frequent tegen het licht gehouden. Gearhing volgt de Code Goed Bestuur van de PO-raad. De code wordt gehanteerd als leidraad. Jaarlijks wordt in dialoog met de raad van toezicht gekeken of de organisatie voldoet aan de in de code gestelde rechtmatigheid. en er wordt niet met afwijkingen op deze code gewerkt. Het bestuur en de raad van toezicht zijn van mening dat de code genoegzaam wordt gehanteerd.

Raad van toezicht

De raad van toezicht houdt toezicht op het college van bestuur.

De positie van de raad van toezicht is:

- toezichthouder op het bestuur
- klankbord van het bestuur
- werkgever van het bestuur

De raad van toezicht ziet erop toe dat het bestuur recht doet aan de volgens de statuten verleende opdracht. Het CvB is tegenover de stichting en tegenover derden verantwoordelijk voor het behartigen van het belang van de stichting. In dit jaarverslag is voorafgaand aan de inhoudsopgave een activiteitenverslag opgenomen van de RvT.

Verbinding geledingen

De verschillende geledingen komen op regelmatige basis samen voor overleg.
De raad van toezicht komt minimaal 6 maal per jaar samen met het college van bestuur.

De zes Onderwijsteamdirecteuren komen eenmaal per maand een dag bij elkaar om met het CvB en de beleidsmedewerkers van gedachten te wisselen over onder meer:

- het strategisch beleidsplan met de 4 speerpunten:
  Kind|Professional|Onderwijs|Organisatie
- formatiebeleid en –beheer
- professionalisering
- kwaliteitsbeleid
- financiën

Het directeurenoverleg heeft de volgende functies:

- informatie-uitwisseling
- horizontale verantwoording
- *peer to peer* kennisoverdracht
- afstemming van werkzaamheden tussen de verschillende niveaus
- beleidsvoorbereiding
- deskundigheidbevordering
- visieontwikkeling

De beleidsadvisering vanuit het directeurenoverleg vindt plaats d.m.v. de ‘consentmethode’.

Medezeggenschap

Elke school heeft een medezeggenschapsraad, dit is een wettelijke verplichting. Via de MR hebben ouders en personeel invloed op het schoolbeleid. Deze actieve participatie van ouders en leerkrachten in de beleidsvoorbereiding levert meer dialoog en draagvlak en daarnaast geeft Gearhing hiermee invulling aan horizontale verantwoording.

Het CvB stimuleert het werken in Onderwijsteam Medezeggenschapsraden (OMR’s). Een aantal onderwijsteams geeft op dit niveau de medezeggenschap effectief en efficiënt vorm. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) van Gearhing zal vanaf januari 2020, mede door de ontwikkelingen van de onderwijsteams, bestaan uit 6 personen: vijf ouders en drie personeelsleden. De GMR heeft uit haar midden een voorzitter, vicevoorzitter, secretaris en penningmeester gekozen (dagelijks bestuur). De GMR vergadert maandelijks. Bij bepaling van de rol en status van de medezeggenschapsraad en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad geldt het principe: medezeggenschap volgt zeggenschap.

De voorzitter van het college van bestuur heeft periodiek overleg met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad en met het dagelijks bestuur van de GMR. Het overleg met de (O)MR wordt gevoerd door de directeur van de betreffende onderwijsteams.

In dit verslag is voorafgaand aan het jaarverslag een activiteitenverslag opgenomen van de GMR.

1.3 Leerlingenaantallen

Verdeling van het aantal leerlingen per onderwijsteam.

LEERLINGEN PER 1-10		REALISATIE				Prog	Bijzonderheden
Brin	School	2016	2017	2018	2019	2020	41856
08CC	De Reinbôge Bantega *	61	53	53	55	50	
12DX	De Wynbrekker	59	57	53	43	35	
12MZ	Twa Yn Ien	52	36	37	29	23	
Totaal onderwijsteam 1		**172**	**146**	**143**	**127**	**108**	
05PM	De Skulpe *	99	108	96	83	82	
11HJ	De Pipegaal	132	127	119	114	108	
11TD	De Meiboom	87	87	76	70	65	
10BJ	De Populier	-	-	74	80	82	Van OT-noord
12MJ	De Welle	66	-	-	-	-	Fusie per 1-8-2017
Totaal onderwijsteam 2		**384**	**322**	**365**	**347**	**337**	
08FI	De Útskoat	74	67	75	75	75	
09FM	´t Leech	35	29	30	26	27	
10BJ	De Populier	60	65	-	-	-	Naar OT-2
10TG	De Marnewier	-	-	-	-	-	Gesloten per 1-7-2016
11HL	De Opslach Arum	40	-	-	-	-	Fusie per 1-8-2017
13BD	Dûbelspan	31	35	37	39	38	
13GV	De Krunenstrobbe	40	33	36	28	28	
13QP	De Gielguorde	113	127	127	135	134	
13UP	De Fôlefinne	39	30	28	32	32	
13YA	De Pikeloer	35	36	30	22	25	
14BJ	It Pertoer	67	70	89	88	87	
00GU	De Reinbôge Kubaard	-	-	-	-	-	Gesloten per 1-7-2016
12VD	De Stjelp	37	36	38	38	42	
13LY	De Romte	33	38	37	33	34	
14EL	´t Bynt	99	86	93	76	83	
14HD	De Opslach Wommels	61	64	57	59	59	
Totaal onderwijsteam Noord		**764**	**716**	**677**	**651**	**664**	
10UC	De Dam	73	38	13	-	-	Gesloten per 1-8-2019
11IH	De Meerpaal	155	165	162	171	176	
11TZ	De Tweespan	140	157	144	134	119	
Totaal onderwijsteam 5		**368**	**360**	**319**	**305**	**295**	
04GD	De Blinker	102	94	87	78	76	
04HU	´t Hazzeleger	126	129	125	134	141	
08FX	De Kogge	120	130	122	125	128	
Totaal onderwijsteam 6		**348**	**353**	**334**	**337**	**345**	
Totaal Gearhing		**2.036**	**1.897**	**1.838**	**1.767**	**1.749**	
Aantal scholen		**27**	**25**	**25**	**24**	**24**	

* ABBS scholen

Opmerking: Onderwijsteam Noord bestaat uit de voormalige Onderwijsteams 3, 4 en 7.

2. Algemeen

2.1 Samenwerking, intern en extern, toekomstige ontwikkelingen

De organisatiefilosofie van Gearhing stoelt op de aanname, dat als professionals/leerkrachten de ruimte en faciliteiten, maar vooral, het vertrouwen krijgen om hun vak uit te oefenen, dit tot het beste onderwijs zal leiden.

Het delen van elkaars volop aanwezige kennis, *peer to peer* denken, is hierbij een belangrijke voorwaarde. Het werken in onderwijsteams in plaats van in individueel ingerichte scholenteams is een belangrijk uitgangspunt hierbij. Maar dit is alleen de vorm. Belangrijker nog is het mentale model van onvoorwaardelijk vertrouwen in de professionaliteit van leerkrachten.

In 2019 is het longitudinaal onderzoek afgerond dat Gearhing, in samenwerking met het Lectoraat Professionele Onderwijsidentiteit van Mens en Organisatie van NHL Stenden, heeft laten uitvoeren naar de resultaten van het zg 'Gearhing model'.

De -verkorte- conclusie is, dat vertrouwen vanuit het bestuur en de OT directeuren- en daar consistent in zijn- de hierboven in de eerste zin van deze alinea aangehaalde aanname, bevestigd. De titel 'Wat Echt Telt: Vertrouwen en Verbinding!' geeft bovenstaande krachtig weer (L. de Vries, november 2019).

Om de interne samenwerking verder te ontwikkelen kiest Gearhing er voor om zich meer en meer tot een netwerkorganisatie te ontwikkelen ('Wat Telt Écht, onderwijs vanuit de bedoeling', Strategisch beleidsplan 2019-2022).

Tegen dit licht is in 2019 is de vorming van Onderwijsteam Noord tot stand gekomen. OT Noord is een samenvoeging van de scholen van, voorheen, OT 3, OT 4 en OT 7. Kennisdeling tussen de leerkrachten teams krijgt hierdoor een grote stimulans.

Ook in 2019 is op de Gearhingscholen weer meer ingezet op samenwerking tussen leerkrachten onderling op de scholen. Door met en van elkaar te leren, zoals gezamenlijke lesvoorbereiding en lesbezoeken bij elkaar. De methodieken van stichting LeerKRACHT, en op sommige scholen het Daltonconcept, spelen hier methodisch op in.

Externe samenwerking is ook in 2019 gerealiseerd in LeerMeer, waarin Gearhing met andere besturen uit de regio een opleidingsaanbod voor de gezamenlijke leerkrachten realiseert. Cursussen en workshops van LeerMeer worden gegeven door medewerkers van de aangesloten stichtingen zelf, die hun expertise delen.

Met schoolbestuur Odyssee en de Opbouw vormt Gearhing al een aantal jaren samen het bestuur van het Expertisecentrum in Sneek. Het aanbod betreft ondersteuning en het doen van onderzoeken in het kader van Passend Onderwijs.

In 2019 zijn met begeleiding van een procesbegeleider de eerste stappen gezet naar de totstandkoming van een fusie tussen Odyssee (scholen in Harlingen en Sneek) en Gearhing. In 2020 wordt hier verder aan gewerkt. Inmiddels wordt er op zowel directeurenniveau als servicebureau, deels ook via detacheringen, over en weer samengewerkt op diverse beleidsterreinen.

De samenwerking met bestuur Vario uit Emmeloord om in Lemmer een Tienerschool te starten is in 2019 voortgezet. Er wordt aangesloten bij de reeds bestaande lokale samenwerking tussen Gearhing Onderwijsteam 5 school De Tweespan en het Zuyderzee Lyceum aldaar.

2.2 Internationalisering

Gearhing heeft vooralsnog geen beleid op internationale samenwerking of andere vormen van internationalisering.

3. Onderwijs, kwaliteit en zorg

3.1 Zorg voor kwaliteit is zorg voor professionals

Er zijn medewerkers van Gearhing die door het volgen van een opleiding hun beroepskwaliteiten willen vergroten. De rijkssubsidie Lerarenbeurs is hiertoe een geëigend middel. Enkele medewerkers maken hier gebruik van. Gearhing heeft een klein aantal individuele verzoeken gekregen om scholing te bekostigen. In de meeste gevallen is dit gehonoreerd. Het organisatiebelang (wat hebben we nodig aan specialismen en wat kan Gearhingbreed worden ingezet?) vormt hierbij een belangrijk criterium.

Externe begeleiding van leerkrachten

We zien een verschuiving in de begeleiding van leerkrachten. Daar waar externe begeleiding van leerkrachten in de meeste gevallen curatief was, zien we nu dat begeleiding vaker preventief wordt ingezet. De begeleiding kan gericht zijn op het verbeteren van de competenties maar wordt ook steeds vaker gericht op persoonlijk functioneren en balans privé/werk.

Coaching van (startende) leerkrachten

Gearhing heeft twee gecertificeerde coaches in dienst. Zij begeleiden alle startende leerkrachten en de medewerkers uit de invalpool (onderwijscafé). Daarnaast coachen zij medewerkers met een coachvraag. Er wordt naar een doel toe gewerkt, dat samen met de cliënt is vastgesteld. Coaching is vertrouwelijk.

Er waren gemiddeld 20 leerkrachten/onderwijsassistenten aanwezig bij het Onderwijscafé in 2019. We hebben de volgende thema's behandeld:

- januari: Oudergesprekken voeren (i.s.m. met trainingsacteur Marije Haringa (zonder onderwijsassistenten));
- juni: intervisie, eigen ontwikkeling (retrospective);
- september: Systemisch werk in de klas (i.s.m. Rudy van Noord).

Coaches zijn naast deze bijeenkomsten uitsluitend actief binnen Gearhing bij individuele leerkrachten. 'Geef de leerkracht zijn vak terug', staat centraal in de coachaanpak. Vanaf dit jaar nemen de coaches ook deel aan de, nieuw opgerichte 'Professionele Leergemeenschap startende leerkrachten'. Hierin participeren coaches van andere stichtingen en NHL Stenden.

3.2 Kwaliteit van het onderwijs

Om zicht te hebben op de kwaliteit van het onderwijs op onze 24 scholen, werken we met een kwaliteitsklaver. Deze figuur is onderdeel van het kwaliteitssysteem en bestaat uit vier pijlers: kind, onderwijs, professional en organisatie. De pijlers zijn gevormd rondom de vraag 'wat telt écht?'

Bovenaan staat het "Kind". Al ons handelen is immers gericht op de optimale ontwikkeling van de ons toevertrouwde kinderen. Op elke school streven wij naar kwaliteit. Wij willen hoogstaand onderwijs, een goed pedagogisch klimaat, tevreden kinderen, ouders en professionals. Onze strategie is een open benadering waarin we de ontwikkelingen op de voet volgen en inspelen op dat wat écht telt op de scholen en hun omgeving. Gedurende het schooljaar zijn er verscheidene momenten gepland en ongepland om over het onderwijs in gesprek te gaan. Het is aan de onderwijsprofessional – de leerkrachten - om te vertellen met welke acties de school deze speerpunten in het primair proces gaat concretiseren en realiseren.

Waarbij eigenaarschap voor alle professionals en betrokkenen van belang is en waar ruimte is voor eigen keuzes. Het kwaliteitssysteem, inclusief het werken met het kwaliteitsklaver is in ontwikkeling. De professionals worden betrokken in het ontwerp. Het doel is een vrij kader waarin iedere school cyclisch werkt, waarbij het denken vanuit de ontwikkeling en ondersteuningsbehoefte van het kind centraal staat.

Binnen de onderwijsteams is de directeur eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en de realisering van hoogwaardig onderwijs. De onderwijsontwikkelingen die gerealiseerd worden binnen een

onderwijsteam, zijn beschreven in het ambitieplan. De gewenste scholing staat beschreven in het scholingsplan. Het ambitieplan en scholingsplan zijn vertaald naar één integrale exploitatiebegroting en één gezamenlijk formatiebudget per onderwijsteam.

Bij zorg over de kwaliteit van het onderwijs kan een audit worden uitgevoerd. In 2019 is dit eenmaal gedaan. Het betrof een 'light' versie, waarbij de nadruk lag op drie standaarden, te weten: zicht op ontwikkeling, didactisch handelen en (extra) ondersteuning. De kwaliteit van het onderwijs op deze school is onderzocht en getoetst aan de normen van de inspectie. Vervolgens zijn de schoolontwikkelpunten in kaart gebracht en zijn aanbevelingen en handvatten gegeven voor verdere ontwikkeling.
Er ligt een voorstel om te gaan werken met een intern kwaliteitsteam, dit zal de komende tijd worden uitgewerkt en gerealiseerd.

Onderwijsachterstanden

Gearhing heeft onderwijsachterstandsmiddelen ontvangen die op basis van indicatoren van het CBS vande onderwijsachterstandsscores worden berekend. Deze middelen worden 1-op-1 via het goedgekeurde en vastgestelde bestuursformatieplan en de begroting beschikbaar gesteld aan de desbetreffende scholen. De middelen worden veelal ingezet voor extra formatie en het daarmee kunnen verkleinen van de klassen, dit kunnen combiklassen zijn. Op deze manier kan extra aandacht worden gegeven aan de leerlingen.

3.3 Evaluatie onderwijskwaliteit

De directeuren verantwoorden zich jaarlijks over de kwaliteit van het onderwijs door de evaluatie- en toekomstgesprekken. Naast informele gesprekken, vindt er twee keer per jaar een formeel gesprek plaats. Er is gesproken over de ontwikkeling van onderwijsteams, personele zaken, de kwaliteit van het onderwijs en de financiële realisering. Ook kwamen de risico's in de kwaliteit van het onderwijs aan bod. Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat vooral de ontwikkeling van een professionele cultuur en de verbetering van de leerkrachtvaardigheden speerpunten zijn binnen teams. Alle scholen werken aan eigen onderwijsontwikkeling. De speerpunten zijn per school verschillend.

De opbrengsten (resultaten, scores, etc.) vormen één van de indicatoren waarmee de kwaliteit van de scholen wordt bewaakt. In het kader van onze maatschappelijke opdracht wordt in het openbaar verantwoording over deze opbrengsten afgelegd. Gearhing stelt zich ten doel dat alle scholen minimaal het basisarrangement van de onderwijsinspectie hebben.

Eindtoets 2018-2019

Wanneer we naar de onderstaande tabel kijken, is zichtbaar dat alle scholen een basisarrangement hebben. Er is een drietal scholen die met de gemiddelde score op de eindtoets onder de inspectienorm scoort. Deze scores zijn echter wel volgens verwachting. Het nieuwe schooljaar wordt met extra aandacht toegewerkt naar het weer voldoende krijgen van de eindresultaten. Er is echter wederom sprake van een zeer kleine groep 8; op beide scholen twee leerlingen. Wat de eindopbrengsten zeer betrekkelijk maken. De derde school De Dam is per 1-8-2019 gesloten.

Binnen de scholen worden drie eindtoetsen gebruikt: Centrale eindtoets, Route 8 en steeds vaker IEP.

School	Plaats	Inspectie Arr.	aantal leerlingen groep 8
			2018/2019
OT1			
Reinboge	Bantega	basis	10
Wynbrekker	Oosterzee	basis	6
Twa yn ien	Echtenerbrug	basis	8
OT2			
Skulpe	Hindeloopen	basis	20
Meiboom	Warns	basis	16
Pipegaal	Workum	basis	13
Populier	Makkum	basis	6
OT3			
Utskoat	Witmarsum	basis	7
Leech	Pingjum	basis	1
OT4			
Dubelspan	Boazum	basis	5
Krunenstrobbe	Jorwert	basis	6
Gielguorde	Mantgum	basis	13
Folefinne	Easterwierrum	basis	geen gr 8
Pikeloer	Wiuwert	basis	4
Pertoer	Weidum	basis	8
OT5			
Dam	Lemmer	basis	12
Meerpaal	Lemmer	basis	21
Tweespan	Lemmer	basis	4
OT6			
Blinker	Bolsward	basis	12
Hazzeleger	Balk	basis	12
Kogge	Ijlst	basis	21
OT7			
Stjelp	Baard	basis	7
Romte	Itens	basis	3
Bynt	Winsum	basis	5
Opslach	Wommels	basis	5

LEGENDA *gemiddelde eindtoets*	
	< ondergrens
	≥ ondergrens
	> landelijk gemiddelde

Bij de beoordeling van een aantal toetsen onderscheidt de inspectie schoolgroepen (het percentage gewogen leerlingen op de gehele school). Voor elke toets waarmee een basisschool zich verantwoordt over de leerresultaten, bestaan eigen ondergrenzen. Deze ondergrenzen houden rekening met de leerlingpopulatie op de basisschool (de schoolgroep). Als de gemiddelde schoolscore op of boven de ondergrens ligt zijn de resultaten in dat schooljaar voldoende.

Ook de bekostiging van de scholen wordt beïnvloed door het aantal gewichtleerlingen.

Per 1/8/2019 vervalt de gewichtenregeling en wordt overgegaan op een zgn. achterstandscore. Het CBS bepaalt deze achterstandsscore per school op basis van kenmerken van kinderen, ouders, school en buurt.

In mei werden de scholen onaangenaam verrast door een fout van het ministerie. Voor een aantal adaptieve toetsen zijn door het ministerie toetsresultaten vertaald naar onjuiste toetsadviezen. Dit heeft scholen veel extra werk opgeleverd. Dit is zichtbaar geworden in een groter percentage heroverwegingen.

Ouders die zich niet kunnen vinden in het plaatsingsadvies VO zoals dat door school wordt afgegeven, kunnen daartegen in bezwaar gaan bij de onafhankelijke bezwarencommissie. De bezwarencommissie Plaatsingsadvies PO-VO heeft geen bezwaren van ouders van Gearhing scholen ontvangen.

Tevredenheidsonderzoek

Het tevredenheidsonderzoek 2018-2019 bestond uit een eigen ontwikkelde vragenlijst; passend bij de visie en waar mogelijk vergelijkbaar met 2017. Er is daardoor geen landelijke benchmark beschikbaar. De schoolrapportages zijn per onderdeel in de teams besproken. Vervolgens terugkoppeling in de klassen, naar ouders en naar de MR. De belangrijkste verbeterpunten worden direct opgepakt en de andere verbeterpunten worden meegenomen in schoolplannen.

Er was een hoge respons van de leerlingen. De leerlingen zijn over het algemeen zeer tevreden over de scholen. De vraag die Gearhing breed het hoogst gescoord heeft is 'ik vind onze school een goede school'. Het eindcijfer is 8,3. Daarmee scoren de kinderen dit jaar zelfs hoger dan het landelijk gemiddelde van 8,1.

De mogelijke verbeterpunten liggen op het gebied van zelfsturing. Bij zowel ouders als kinderen scoort het leerstofaanbod natuur en techniek relatief laag. De actieve en zelfstandige rol van de kinderen scoort een voldoende. De ambitie ligt voor de komende jaren echter hoger. Bespreekpunten zijn de tevredenheid over het zelf het werk mogen kiezen, de tijd voor het leren van dingen die een kind zelf interessant vindt en het aantal keren dat leerlingen mogen samenwerken.

Van de ouders heeft 35% het tevredenheidsonderzoek ingevuld. De lage respons én de kleine scholen maken de resultaten per school minder betrouwbaar. De ouders zijn over het algemeen ruim tevreden over de scholen. Het gemiddelde eindcijfer is 7,7. Landelijk gezien geven de ouders de school gemiddeld een 7,5.

De respons van de medewerkers was 63%. De medewerkers zijn tevreden over het pedagogisch handelen, de professionele cultuur, de sociale veiligheid van zichzelf en de kinderen, de betrokkenheid bij de school en de ondersteuning van de leerlingen. Ook zijn de leerkrachten van mening dat de kwaliteitszorg goed geregeld is. De medewerkers zijn zeer tevreden over de scholen. Matig tevreden zijn de medewerkers over de mogelijkheid tot ontspanning tijdens de pauze, de reiskostenregeling, het salaris, de ervaren werkdruk en de vervanging bij afwezigheid van een collega.

Klachten

Afhandeling van klachten vindt plaats volgens de vastgestelde klachtenregeling. De klachten worden op schoolniveau geregistreerd. In het jaar 2019 zijn er twee meldingen gedaan bij de externe vertrouwenspersoon door medewerkers. Dit ging over pesten. Er zijn diverse gesprekken geweest en daarmee een oplossingen gevonden. Een tweede melding heeft een andere reden, maar heeft niets te maken met misstanden of ongewenste omgangsvormen.

De vertrouwenspersoon voor ouders is dit jaar één maal ingeschakeld. Het betrof advies rondom het thema pesten.

Toegankelijkheid

Gearhing heeft de afspraken over toelating van leerlingen vastgelegd in het toelatingsbeleid. Uitgangspunt is dat wij alle leerlingen toelaten. Er zijn situaties waarin de directeur de beslissing neemt om een aangemelde leerling niet toe te laten op de school. Wij gaan niet tot toelating over:

- Als de school niet kan voldoen aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling, in het schoolondersteuningsprofiel beschrijven scholen welke zorg zij kunnen bieden aan leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte;

- Bij ernstige verstoring van de openbare rust en orde, wanneer de veiligheid in het geding is en wanneer het leerproces te ernstig wordt verstoord. Dit kan zowel komen door gedrag van een leerling als van een ouder;
- Wanneer ouders/verzorgens het onderling niet eens zijn met de inschrijving van het kind.

Het is in 2019 niet voorgekomen dat er leerlingen niet zijn toegelaten. Er zijn acht verwijzingen naar het speciaal basisonderwijs geweest.

3.4 Passend onderwijs

In Friesland is één groot samenwerkingsverband gevormd, Passend Onderwijs PO Friesland 21.01.
De besturen van Odyssee (openbaar onderwijs Sneek) en Gearhing werken samen op het gebied van zorg aan kinderen in de Stichting Expertisecentrum Passend Onderwijs Zuidwest Friesland (STEC). Alle Gearhingscholen maken hier gebruik van. Scholen dienen hulpvragen in bij de zorgcoördinator. Die vervolgens aangeeft welke expert kan worden ingezet.

Het STEC heeft een budget aan trekkingsrechten per schooljaar begroot, waarvan de scholen uit het STEC gebruik maken voor specifieke zorg.

De experts uit het samenwerkingsverband zijn in kaart gebracht; samen vormen zij het expertisecentrum. Om de kinderen beter te begeleiden of om de kinderen directe hulp te verlenen is gebruik gemaakt van:

- Kindercoach
- Dyslexiespecialist
- Creatieve therapie
- Rots en water training
- Ambulante begeleiding
- Sociale vaardigheidstraining
- Plusklas voor hoogbegaafden
- Rekenspecialist
- Ambulante begeleiding cluster 3
- Motorische Remedial Teaching

Zorg binnen Gearhing

Alle scholen hebben een schoolondersteuningprofiel opgesteld, waarin staat welke extra zorg zij aan kinderen kunnen geven en waar de teams zich de komende jaren verder in gaan bekwamen.

Bij zorgvragen doen de scholen een beroep op de orthopedagoog of gedragsdeskundige van Gearhing. Scholen kunnen een beroep doen op het expertisecentrum voor kortdurende extra ondersteuning aan de leerling of begeleiding van de leerkracht. Alle intern begeleiders nemen deel aan de netwerk/scholingsbijeenkomsten van het ib-plusnetwerk van Gearhing. Dit netwerk zorgt voor verbinding, overleg en kennisuitwisseling op de scholen. Dit jaar stond voor een deel nog in het teken van de opleiding ‘van moetisme naar moreel gedrag’ van Arsene Francot. Het tweede deel van het schooljaar is ervoor gekozen om gezamenlijk het lezen op alle scholen te analyseren en door met elkaar in gesprek te gaan over good practise, het leesonderwijs op Gearhing niveau een boost te geven.

Als leerlingen meer zorg nodig hebben dan de leerkracht kan bieden, kan er zware ondersteuning ingezet worden. Hiervoor is een onderzoek van een orthopedagoog of gz-instantie nodig. De school stelt een ontwikkelingsperspectief (OPP) op, waarin staat wat de onderwijsbehoefte van deze leerling is, welke extra hulp nodig is en hoe deze wordt ingezet. Overeenstemming met de ouders is vereist. In 2019 zijn voor 57 leerlingen extra zorgmiddelen ingezet.

De gedragsdeskundige van Gearhing begeleidt de leerkracht bij zorgvragen die met gedragsproblematiek hebben te maken.

Kinderen met een cluster 1 (slechtziend) of 2 (gehoor en taal) indicatie worden extra begeleid door Visio of Kentalis. Tevens begeleiden zij de leerkrachten van deze kinderen.

De extra onderzoeken, leerlingbegeleiding en leerkrachtondersteuning hebben er toe geleid dat er vroegtijdig extra hulp wordt ingezet en de kinderen passend onderwijs kunnen krijgen op de eigen school, waardoor er minder verwijzingen zijn naar het Speciaal Onderwijs.

Gearhing heeft een eigen orthopedagoog in dienst. Zij voert leerlingenbegeleidingsgesprekken (CLB) met IB-ers en leerkrachten en voert psychologisch onderzoek uit. De orthopedagoog heeft korte lijnen met de intern begeleiders, de scholen, het servicebureau en experts.

Zij is verder:

- zorgcoördinator voor de Gearhing scholen
- lid van Zorg- en Adviesteam
- lid van bezwaarcommissie. Ouders kunnen bezwaar indienen bij de bezwaarcommissie, als ze het niet eens zijn met het advies van de basisschool naar welke vorm van voortgezet onderwijs hun kind zal gaan
- lid van netwerk van de intern begeleiders

Gearhing heeft tevens een gedragsdeskundige in dienst. Zij helpt leerkrachten met begeleiding van kinderen met gedragsproblemen en effectief omgaan met probleemgroepen. Ook wordt ze ingezet voor “kids skills”, om kinderen meer vaardigheden aan te leren zodat ze meer zelfvertrouwen krijgen.

3.5 Politiek/maatschappelijke zaken (overheidsprioriteiten)

Het beleid van het kabinet richt zich op eerder ingezet beleid ter zake van passend onderwijs, toezicht op opbrengsten, versterken van het interne toezicht, meer inbreng van ouders en personeel in beleid en verbreding van (horizontale) verantwoording.

De grote veranderingen richten zich vooral op het primair onderwijs waarbij het ‘moderniseren’ en ‘normaliseren’ van de rechtspositie van leerkrachten en het verminderen van de werkdruk centraal komen te staan. De vermindering van de werkdruk richt zich vooral op meer handen in de klas. Het kabinet heeft gedurende de gehele kabinetsperiode geld beschikbaar gesteld, waarbij het bedrag fasegewijs wordt opgebouwd. In hoofdstuk 6 wordt stilgestaan bij de extra middelen voor werkdrukverlaging binnen Gearhing.

3.6 Coronavirus

Tijdens het opstellen en opmaken van het bestuursverslag en de jaarrekening zijn we wereldwijd getroffen door het uitbreken van het coronavirus. Het coronavirus brengt een wijziging met zich mee ten aanzien van het verstrekken van het onderwijs. Onderwijs op afstand vergt een andere denk- en werkwijze. De inschatting is dat de genomen maatregelen vooralsnog leiden tot beperkte kosten van circa € 25.000 voor het boekjaar 2020. Deze kosten bestaan enerzijds uit een uitbreiding van softwarelicenties en systemen en daarnaast uit extra hygiëne maatregelen bij het weer openen van de schooldeuren voor kinderen en leerkrachten.

4. Personeel

4.1 Kwantitatieve personeelsgegevens

FTE-verbruik in 2019

De inzet van medewerkers drukken we uit in fte's (fulltime equivalent). Eén fte is één volledige baan. Op welke wijze vergelijken we de begrote inzet van medewerkers en de werkelijk ingezette hoeveelheid medewerkers? We nemen naast het fte-verbruik uit het salarissysteem RAET ook de tijdelijke aanstellingen via payroll en werk door derden mee.

In onderstaande tabel totaliseren we het personeel in dienst van Gearhing en payroll inclusief rdi. Het blijkt dat over 2019 gemiddeld 10,37 fte meer is ingezet dan begroot.

FTE verbruik in 2019	Begroting 2019	Realisatie 2019	Realisatie 2018	Verschil 2019
0020 BSM (RAET)	120,95	124,12	119,61	-3,16
0020 BSM vervanging (RAET)	0,87	2,38	2,95	-1,51
0030 GPB (RAET)	3,39	3,55	4,53	-0,16
0040 ABB (RAET)	5,35	5,45	5,35	-0,10
0010 OT/Schoonmaak (RAET)	0,96	0,78	0,81	0,18
0050 Interne Vervangingspool (RAET)	1,30	1,04	2,38	0,26
Totaal FTE RAET	**132,81**	**137,32**	**135,63**	**-4,51**
0020 BSM (payroll)	16,81	22,12	20,12	-5,31
0030 GPB (payroll)	-	0,43	0,30	-0,43
0040 ABB (payroll)	-	-	0,18	-
0010 OT/Schoonmaak (payroll)	-	1,13	0,11	-1,13
0050 Interne Vervangingspool (payroll)	2,20	1,20	1,70	1,01
0020 BSM Werk door derden	-		1,58	-
Totaal FTE payroll	**19,01**	**24,87**	**23,98**	**-5,87**
Totaal FTE RAET en Payroll	**151,82**	**162,19**	**159,61**	**-10,37**

Verschil is begroting 2019 - realisatie 2019

De toename van ruim 10 fte zit voornamelijk in vervangingen, extra middelen, frictieformatie en enkele projecten die in de loop van 2019 zijn gestart.

Verklaring toename FTE in 2019	Begroot	Realisatie	Verschil
Werkdrukmiddelen 9500	3,82	5,27	-1,45
Vervangingen Ziek 4049	1,42	5,66	-4,24
Andere vervangingen divers	-	1,63	-1,63
Interne vervangingspool 4052	3,50	2,24	1,26
Interne middelen 9600	1,78	3,64	-1,86
Frictieformatie 9699	0,92	2,53	-1,61
Project Hyplertaal	-	0,04	-0,04
Project Zuyderzee 9650	-	0,33	-0,33
Project Gezonde School 4095	-	0,04	-0,04
Totaal	**11,44**	**21,38**	**-9,94**

Gemiddeld samengevoegd fte-verbruik van personeel in loondienst bij Gearhing en payroll in 2019 over de verschillende categorieën (inclusief overgangsrecht rdi (regeling duurzame inzetbaarheid).

FTE 2019	Begroting 2019	Realisatie 2019	Realisatie 2018	Verschil 2019
0020 BSM	138,63	148,61	144,25	-9,99
0030 GPB	3,39	3,98	4,83	-0,59
0040 ABB	5,35	5,45	5,53	-0,10
0010 Onderwijs Team	0,96	1,91	0,92	-0,96
0050 Interne Vervangingspool	3,50	2,24	4,08	1,26
Totaal Gearhing en payroll	**151,82**	**162,19**	**159,61**	**-10,37**

Realisatie fte verbruik 2019 naar functiecategorie personeel in loondienst van Gearhing en payroll.

Realisatie FTE 2019	0020 BSM	0030 GPB	0040 ABB	0010 OT	0050 VP	Totaal
DIR	9,75	0,43	1,90	-	-	12,08
OP	124,46	1,97	-	0,66	1,67	128,76
OOP	14,39	1,58	3,55	1,25	0,57	21,34
Totaal Gearhing en payroll	**148,61**	**3,98**	**5,45**	**1,91**	**2,24**	**162,19**

Leerkracht – leerlingratio

Leerkracht-leerlingratio	2015	2016	2017	2018	2019
Ratio -leerkracht - leerling	17,90	18,20	18,90	19,00	19,00
Aantal leerlingen 7/12 en 5/12	2.129	2.068	1.978	1.872	1.808
Aantal fte's inzetbaar	117,59	113,90	104,66	98,55	95,18
Budget werkdrukvermindering	-	-	-	2,42	6,21
Totaal fte's inzetbaar	-	-	-	100,97	101,39
Inzet lesgevend Onderwijs Personeel					
Inzet OP/OOP (4004, 4020)minus natuurlijk verloop	104,24	99,60	96,17	91,46	93,22
inzet payroll	13,35	14,30	8,49	9,51	8,17
Totale inzet OP/OOP en payroll	**117,59**	**113,90**	**104,66**	**100,97**	**101,39**
Minimale inzet payroll schoolformatie 7%	**11,4%**	**12,6%**	**8,1%**	**9,6%**	**8,6%**

De leerkracht-leerlingratio is gebaseerd op het gemiddelde lesgevende fte-verbruik over 2019 en het gemiddelde aantal leerlingen over dat jaar. De conclusies:

- het werkelijk aantal leerlingen daalt per oktober 2019 ten opzichte van oktober 2018 met 71 leerlingen, dit is ruim 3%;
- het gemiddeld aantal leerlingen daalt in 2019 ten opzichte van 2018 met 64, dit is 3%;
- het gemiddeld aantal fte's OP stijgt in 2019 ten opzichte van 2018 met 1,7, dit is 2%;
- het aantal leerlingen per fte is in 2019 gelijk aan 2018 gemiddeld 1:19

Kengetallen zoals het ziekteverzuim, gemiddelde gewogen leeftijd (GGL) en leerlingenaantallen worden nader besproken in paragraaf 5.3 en in het sociaal jaarverslag 2019.

4.2 Werkgelegenheidsbeleid

Om gedwongen ontslagen te voorkomen, heeft Gearhing Werkgelegenheidsbeleid geformuleerd. Gearhing hanteert een vacaturestop. Er is een afnemende behoefte aan personeel vanwege de daling van het aantal leerlingen en teruglopende inkomsten. Alleen op deze wijze kan Gearhing het werkgelegenheidsbeleid voor haar eigen personeel op verantwoorde wijze uitvoeren. De vacatures vullen we in met tijdelijke aangestelde medewerkers via payroll. Jaarlijks wordt bekeken in hoeverre er ruimte is voor uitbreiding van benoemingen voor onbepaalde tijd.

4.3 Flexibele schil

In 2019 omvat de flexibele schil in de schoolformatie gemiddeld circa 9,5 fte. Voor payroll werkt Gearhing samen met Roler. De dienstverlening richt zich op het invullen van extern juridisch werkgeverschap voor payroll-medewerkers. Gearhing is opdrachtgever en Roler de werkgever. Voor payrollers geldt zo veel mogelijk de CAO-PO. Ook de salariëring en pensioenvoorziening zijn voor hen conform wat geldt voor medewerkers bij Gearhing. Jaarlijks wordt bekeken in hoeverre er ruimte is voor uitbreiding van benoemingen voor onbepaalde tijd. Op basis van vastgestelde criteria stromen payrollers dan door naar een betrekking van onbepaalde tijd.

We zijn voornemens om voor het schooljaar 20/21 weer een procedure flex/vast uit te voeren. Er is voldoende ruimte in de flexibele schil om payrollpersoneel na een beoordelingstraject voorgedragen voor een benoeming voor onbepaalde tijd.

4.4 Mobiliteit en overplaatsing

Jaarlijks kunnen medewerkers hun schoolloopbaanwensen kenbaar te maken. Bijvoorbeeld de wens om op een andere school te werken, in een ander onderwijsteam of veranderingen in de werktijdsfactor. Het valt op dat veranderen van school in het eigen onderwijsteam toeneemt. Een kleinere groep kiest voor mobiliteit naar een ander onderwijsteam. Van (gedwongen) overplaatsing is slechts incidenteel sprake, bijvoorbeeld na het sluiten of fuseren van een school.

Er is bij Gearhing nauwelijks sprake van het werken bij een andere werkgever. Veelal is de eerste stap op basis van een detacheringscontract. Gearhing werkt daar waar nodig 2 jaar aan mee, daarna zal de medewerker een definitieve keus moeten maken.

4.5 Ontwikkelingen in het management en servicebureau

In het jaar 2019 zijn er nauwelijks ontwikkelingen geweest binnen het management en het servicebureau. Wel zijn twee directeuren voor in totaal een wtf van 0,4 gedetacheerd naar een andere stichting (beoogd fusiepartner), vanaf het najaar 2019.

4.6 Ziekteverzuim, arbobeleid

Als goed werkgever proberen wij uitval te voorkomen en preventief met medewerkers in gesprek te gaan, ook met zorg voor gezondheid en welzijn. Een hoog ziekteverzuim kan een indicatie zijn voor verstoringen in de werkomgeving, werkomstandigheden of een disbalans tussen werk en privé.

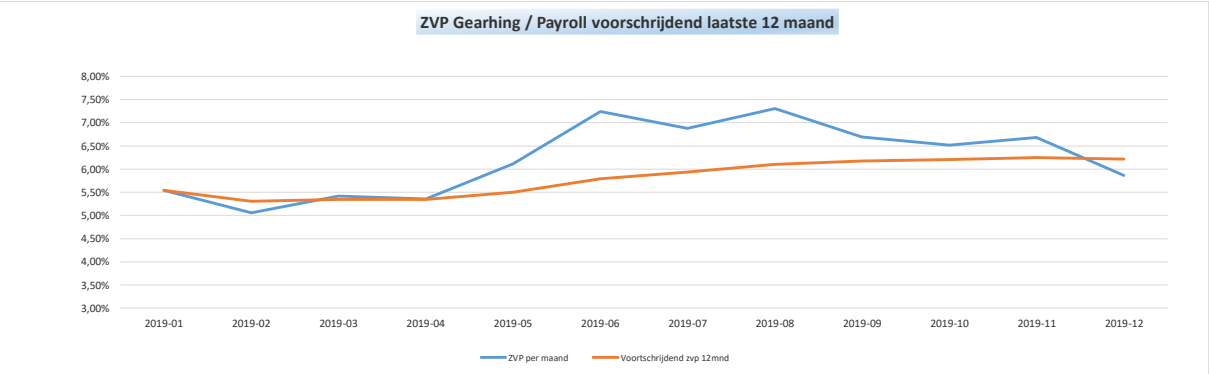
Belangrijke onderdelen van de aanpak van het ziekteverzuim zijn:

- de-medicalisering van ziekteverzuim;
- arbeidsdeskundige in eerste lijn;
- arbeidsdeskundige als coach en critical friend, kritisch meekijken en coachen van directeuren bij het voeren van verzuimgesprekken;
- digitaal volgsysteem voor P&O, directeuren en de Arbo-dienst;
- eigen regiemodel (directeuren als casemanager);
- open spreekuur van de arbeidsdeskundige;
- aandacht voor preventieve maatregelen zoals coaching of ondersteuning van medewerkers op andere terreinen.

Wij werken samen met Zorg van de Zaak, een arbodienst die ons ondersteunt om het ziekteverzuim te verlagen.

Doelstelling

Het gezamenlijk doel van Gearhing en Zorg van de Zaak is om het ziekteverzuim terug te dringen met 1% per jaar, zo lang het verzuimpercentage niet onder de 6% is gedaald. Die doelstelling hebben we inmiddels gehaald, voor 2019 is het doel om een verzuimpercentage van 4,5 te realiseren.

Ziekteverzuimcijfers	2015	2016	2017	2018	2019
Gearhing	6,90%	6,50%	5,93%	5,28%	6,74%
Payroll	3,73%	3,13%	0,39%	3,49%	3,33%
Totaal	**6,35%**	**5,85%**	**5,03%**	**5,04%**	**6,22%**
Landelijke verzuimcijfers	6,30%	6,20%	5,90%	5,90%	0,00%

De verzuimcijfers 2019 periode jan-19 tm dec-2019.

Ziekeverzuimduur	Dagen	Totaal	Gearhing	Roler	FTE
Kort	1-7	0.39%	0,38%	0,40%	0,61
Middellang	8-42	0,53%	0,42%	1,17%	0,87
Lang	43-365	4,07%	4,49%	1,76%	6,59
Zeer lang	> 365	1,23%	1,45%	0,00%	1,99
Percentage verzuim		**6,22%**	**6,74%**	**3,33%**	**10,06**

Het ziekteverzuimcijfer van Gearhing, 6,74%, verdeeld in functie, geslacht en leeftijd.

Functie	Man	Vrouw	Totaal	ZVP
Dir	0,16	0,16	0,32	0,23%
OP	1,07	7,17	8,23	6,01%
OOP	-	0,68	0,68	0,50%
Totaal	**1,22**	**8,01**	**9,23**	**6,74%**

FTE ziek per functiecategorie 2019

Leeftijd	Man	Vrouw	Totaal	ZVP
< 25	-	0,27	0,27	0,20%
25 - 34	-	2,54	2,54	1,86%
35 - 44	-	0,92	0,92	0,67%
45 - 54	1,17	1,27	2,44	1,78%
55 - 64	0,05	2,99	3,04	2,22%
> 64	-	0,02	0,02	0,01%
Totaal	**1,22**	**8,01**	**9,23**	**6,74%**

FTE ziek per leeftijdscategorie 2019

Samenvatting Gearhing	2017	2018	2019
Verzuimpercentage Gearhing	5,93	5,31	6,74
Verzuimpercentage t/m 1 jaar	5,37	4,25	5,93
Verzuimpercentage 1-2 jaar	0,69	1,06	0,77
Gem. verzuimduur in dagen	35,27	20,60	25,54
Meldingsfrequentie	0,67	0,90	0,85
Percentage nulverzuim in fte	50,30	45,77	44,62
Percentage nulverzuim mdw	57,49	51,38	47,72
Aantal ziekmeldingen gemiddeld	10,75	14,00	13,17
Aantal hersteldmeldingen gemid.	11,50	13,75	12,92
Aantal medewerkers	198,50	189,67	188,33
Totaal aantal fte	129,06	135,88	136,83

Analyse

Het ziekteverzuim over 2019 laat een licht stijgend verloop zien waardoor het ziekteverzuim op 6,74% uit komt. Wanneer het ziekteverzuimpercentage wordt gecombineerd met de payrollaanstellingen (ziekteverzuimpercentage 3,33%) dan is het samengestelde gewogen ziekteverzuimpercentage voor Gearhing 6,2%. In 2018 is het gemiddelde ziekteverzuimpercentage 5,04%. In 2018 zijn we gestart met een andere registratie van het ziekteverzuim van onze payrollers. De ziekmeldingsfrequentie is 0,85 wat wil zeggen dat de gemiddelde medewerker zich minder dan 1 keer per jaar ziek meldt. De meldingsfrequentie is licht gedaald ten opzichte van 2018. De gemiddelde ziekteverzuimduur is 25,5 dagen. Een kleine groep medewerkers veroorzaakt een groot deel van het ziekteverzuimpercentage, dit zijn met name de medewerkers die langdurig ziek zijn. Circa 48% van alle Gearhing medewerkers heeft in 2019 niet verzuimd.

Conclusies

Het doel van de 1% verzuimreductie per jaar ten opzichte van het ziekteverzuimpercentage van 2010 (10,02%) tot een aanvaardbaar ziekteverzuimpercentage van 6% is net niet gehaald. We hebben ons doel voor 2019, namelijk een ziekteverzuimpercentage van 4,5% niet gerealiseerd. In 2019 is het verzuim gemiddeld 6,2%. Het ziekteverzuim wordt voornamelijk veroorzaakt door factoren als langdurige ziekte van medewerkers, wat een medische oorzaak heeft.

Ongeveer 2/3 deel van het ziekteverzuim is lang tot zeer lang, 5,3% van de 6,2%. Het kortdurend ziekteverzuim ligt de laatste jaren stabiel op ongeveer 15% van het totale ziekteverzuim.

Door het lagere ziekteverzuim zien we de vraag voor coaching/begeleiding bij ziekte iets verlagen. Echter de aanvraag voor coaching in de preventieve sfeer neemt toe.

In het verslagjaar zijn de herhalingstrainingen voor de bhv uitgevoerd. Iedere leerkracht die meer dan twee dagen werkt, volgt bij Gearhing de bhv cursus.

4.7 Personeelsbeleid

HRM (Human Resource Management)

Bij zowel de politiek als de bonden wordt er steeds meer vanuit gegaan dat de professionals in de scholen meer regie nemen in het eigen werk. Dit zien we terug in de cao-PO.

Werkgevers verwachten meer betrokkenheid en leggen meer verantwoordelijkheid en initiatief bij de medewerker. Voorbeelden zijn:

- de verantwoordelijkheid voor professionalisering ligt bij de medewerker
- opnemen van peer review in de normjaartaak
- meebeslissen door medewerkers over (de verdeling van) hun inzet en taken op schoolniveau etc.

Gearhing biedt medewerkers de ruimte om meer regie te nemen in het eigen werk, in ons strategisch beleidsplan spreken we over het zelfmanagement van professionals. In aansluiting op het strategisch beleidsplan en de cao is ons integraal personeelsbeleid aangepast en is dit verder ontwikkeld.

We hebben in 2019 het volgende gerealiseerd:

- Diverse pop-up bijeenkomsten, wat heeft geresulteerd in nieuw beleid rondom onder meer hoogbegaafdheid, rekenbeleid;
- Voorbereiden van een pilot a&a voor de leraren.
- Voorbereiden a&a voor bestuursmedewerkers.

Bij Gearhing wordt van iedere medewerker een personeelsdossier bijgehouden. Een directeur kan zich bij gecompliceerde personeelsdossiers laten bijstaan door P&O. Het aanleggen en bijhouden van een dossier behoort tot de verantwoordelijkheden van de leidinggevende.

Gearhing heeft de gesprekkencyclus en het functieboek op orde. In het kader van het strategisch beleidsplan is een pilot gestart waarbij we meer uitgaan van een peer-to-peer benadering voor de gesprekkencyclus, namelijk appraisel & assessment, (a&a). De directeuren hebben aan deze pilot deelgenomen. In 2019 hebben de we pilot voor de leraren en beleidsmedewerkers voorbereid. Dit heeft zijn vervolg in 2020, dan voeren de beleidsmedewerkers gesprekken in het kader van a&a. Een vorm van peer-to-peer review voor leraren wordt in de vorm van een pop-up verder ontwikkeld.

Ook in dit verslagjaar hebben we enkele exittrajecten doorlopen, zowel op vrijwillig verzoek als na een intensief traject van coaching en begeleiding. Er zijn geen transitievergoedingen uitgekeerd. In alle gevallen hebben de medewerkers gebruik gemaakt van een scholingstraject of loopbaancoaching.

4.8 Vervanging, vervangersbureau en It Ferbiningspunt

Samen met het Scholennetwerk de Basis en Stichting Primus organiseert Gearhing de vervanging van afwezig personeel, vanuit een gezamenlijk vervangersbureau. Het streven is elke drie maanden intakegesprekken te voeren met nieuwe invalkrachten. We zien het aantal aanmeldingen voor de vervanging afnemen in verband met het lerarentekort. Directeuren monitoren deze aspirant-medewerkers met een beoordelingssystematiek.

We hebben binnen het basisonderwijs te maken met de Wet Werk en Zekerheid (WWZ). Dat betekent o.a. dat de ketenbepaling van kracht is: na 6 maal een kort contract (invalwerk) heeft de invalkracht recht op een benoeming voor onbepaalde tijd. Uitgezonderd ziektevervanging. Dit heeft dus grote gevolgen voor de kortdurende vervanging en kan leiden tot grote financiële risico's voor Gearhing (teveel personeel).

Om de nadelige consequenties van de WWZ te tackelen en elkaar te ondersteunen bij de inzet van vervangers, werkt Gearhing samen met omringende schoolbesturen en is tot een boven bestuurlijk, regionaal en denominatie-overstijgend vervangingsbureau gekomen: It Ferbiningspunt. Alle deelnemende schoolbesturen hebben eigen invalkrachten in dienst, (de poolers) en deze kunnen worden ingezet binnen de andere schoolbesturen, indien nodig.

Er ontstaat een tekort aan invalkrachten. Niet alleen de WWZ is hier debet aan: steeds meer invallers haken af of moeten een half jaar 'in de wacht' omdat de schoolbesturen naast het inzetten van eigen poolers niet nog meer risico's kunnen en willen dragen. Scholen kunnen ook steeds minder invallers vinden, zowel de invallers die in dienst komen van een stichting, als de invallers die via het Ferbiningspunt beschikbaar zijn.

Naast een samenwerking op het gebied van vervangers, is een samenwerking voorgezet om de instroom van herintreders en zij-instromers te realiseren, (projectmiddelen zij-instroom). Bij deze samenwerking zijn

Gearhing, 4 besturen en de NHL/Stenden betrokken. Dit project krijgt een vervolg, waarbij we gaan onderzoeken of gezamenlijke werving & selectie mogelijk is. Dit is een onderdeel van de regionale aanpak lerarentekort.

4.9 Vervangingsfonds, Participatiefonds en ERD

Vervangingsfonds

Gearhing is Eigen Risico Drager (ERD) en is derhalve niet meer aangesloten bij het Vervangingsfonds voor ziektevervanging. Bij volledige ERD is er nog wel een verplichting tot het betalen van premie aan het Vervangingsfonds voor solidariteitsheffing en BGZ, totaal 0,22% in 2019.

Eigen Risico Drager

Gearhing berekent voor de voorziening Eigen Risico Drager een opslag van 6% over de loonsom. Hierdoor ontstaat een budget van ca € 396.000 waar ziektevervanging uit bekostigd kan worden. Dit is voldoende voor de bekostiging van vervangingen.

Participatiefonds

Gearhing volgt vigerende wet- en regelgeving ten aanzien van ontslag en eventuele uitkeringen.

Gearhing heeft als doel te voldoen aan de criteria van de Instroomtoets van het Participatiefonds en draagt zorg voor een correcte afhandeling van de Instroomtoets.

Bij het Participatiefonds staan over 2019 geen nog-af-te-handelen aanvragen van uitkeringsgenietenden open. We hebben echter een aantal oudere verzoeken alsnog moeten verantwoorden. Dit is niet in alle gevallen gelukt, vooral doordat bij de overstap naar het nieuwe administratiekantoor is gebleken dat oudere archieven niet volledig zijn en gegevens niet meer beschikbaar zijn en oude personeelssystemen zijn afgesloten.

5. Middelen

5.1 Huisvesting

De kwaliteit van de schoolgebouwen is essentieel voor goed onderwijs. Huisvesting kan bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs, de verhoging van de productiviteit en het aantrekken van nieuwe leerlingen. Gearhing streeft voor haar scholen een huisvestingssituatie na die past bij haar visie op het onderwijs. Daarin wordt voorzien in vergaande afstemming en samenwerking met partners in educatie, welzijn en zorg, en een verankering in de sociaal-maatschappelijke omgeving.

Bij het ontwikkelen van bouwplannen voorziet het bestuur daar waar gewenst en mogelijk in multifunctionele gebouwen die een integrale benadering van het opgroeiende kind stimuleren.

Algemeen

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het binnenonderhoud, buitenonderhoud van (en aanpassingen aan) het schoolgebouw. Een gemeente is conform de wet verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van adequate voorzieningen in de onderwijshuisvesting. Het schoolbestuur is in eerste instantie verantwoordelijk voor het bieden van adequaat onderwijs aan de leerlingen. Daarnaast is het schoolbestuur verantwoordelijk voor de instandhouding van het schoolgebouw en de school. De voorzieningen in de onderwijshuisvesting waarvoor de gemeente volgens de wet verantwoordelijk is, staan genoemd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Vervangende nieuwbouw, uitbreidingen, herstel van constructiefouten en herstel/vervanging van schade aan gebouw, verzekeringen, OZB, eerste inrichting onderwijsleerpakketten en meubilair blijven een verantwoordelijkheid van de gemeente.

Ruimtebehoefte en capaciteit

De capaciteit van een schoolgebouw drukken we uit in m² bruto vloeroppervlak. Op basis van de leerlingentellingen wordt de daadwerkelijke ruimtebehoefte van een school berekend. Door het opstellen van leerlingenprognoses schatten we de ruimtebehoefte in van een school op korte, middellange en lange termijn. Op basis van de gemeentelijke prognoses is voor zowel de korte, middellange als de lange termijn nog steeds een afname in het leerlingenaantal te zien.

Huisvestingslasten in relatie tot het aantal kinderen

De rijksvergoeding die Gearhing ontvangt is onvoldoende om het gewenste niveau van duurzaamheid en binnenmilieu te kunnen realiseren. Extra investeren in huisvesting is wettelijk niet toegestaan. Door de daling van het aantal kinderen is er sprake van niet bekostigde overcapaciteit. De normatieve vierkante meters ruimtebehoefte (het aantal vierkante meters waarvoor Gearhing rijksvergoeding krijgt) wordt vergeleken met het werkelijke aantal vierkante meters. Ook wordt een vergelijking gemaakt met de normvergoeding aantal groepen en de huidige groepslokalen. Door de daling van het aantal kinderen is er sprake van leegstand.

Op basis van de telgegevens per 1 oktober 2019 staan 18 lokalen normatief leeg:

Werkelijk				
Betreft	**Werkelijk**	**Bekostiging**	**Verschil**	**Opmerking**
Aantal leerlingen	1.770			
Aantal scholen	24			
Aantal groepslokalen	110	92	18	Normatieve leegstand
Bruto vloeroppervlak (capaciteit)	17.336	14.720	2.616	

In 2023 ziet dit er o.b.v. de prognose van het aantal leerlingen per 1 oktober 2022 als volgt uit:

Prognose				
Betreft	**Prognose**	**Bekostiging**	**Verschil**	**Opmerking**
Aantal leerlingen	1.630			
Aantal scholen	24			
Aantal groepslokalen	110	86	24	Normatieve leegstand
Bruto vloeroppervlak (capaciteit)	17.336	13.950	3.386	

5.2 Beheer en onderhoud

Lindhorst huisvestingsadviseurs voert het onderhoudsbeheer en de onderhoudscoördinatie uit, voor 19 van de 24 scholen waarvan Gearhing juridisch eigenaar is/wordt. Het gaat hier concreet om planning, beheer, coördinatie, rapportage, onderhoudsbegeleiding en bouwbegeleiding.

Eind 2018 is een meervoudig onderhandse aanbesteding voor de uitvoeringscoördinatie van het beheer en onderhoud voor 2019 en 2020 gehouden. De opdracht is gegund aan wederom Lindhorst. Er is voor een relatief korte periode gekozen vanwege de toekomstige fusie van beide onderwijsorganisaties Gearhing en Odyssee.

In de zomerperiode zijn er nieuwe meerjaren onderhoudsplannen opgesteld. Dit op basis van een fysieke herinspectie op locatie op basis van de kwaliteitsnorm NEN 2767. De meerjaren onderhoudsplannen omvatten zowel het jaarlijks- en contractonderhoud als het meerjaarlijks (preventief) binnen- en buitenonderhoud. De scholen van Gearhing regelen het klachten- en calamiteitenonderhoud op OT-niveau zelf.

Voorziening onderhoud schoolgebouwen

Het planmatig onderhoud is bovenschools vastgelegd in het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP). Het onderhoudsbeheer en de onderhoudscoördinatie worden op stichtingsniveau uitgevoerd door LindHorst huisvestingsadviseurs. Ieder jaar wordt een programma opgesteld waarin het planmatig onderhoud van de scholen is opgenomen. Om een goed beeld te vormen van de kosten die de komende jaren voor rekening van Gearhing komen, is er een doorrekening gemaakt voor 20 jaar (2019 t/m 2038). Op basis van de huidige onderhoudsplannen heeft Gearhing over een periode van 20 jaar het volgende budget nodig:

Onderhoud	Jaarlijks budget gem.	Budget cyclus 20 jaar
Planmatig onderhoud	€ 485.210	€ 5.933.387
Jaarlijks onderhoud (contract- en calamiteiten-onderhoud)	€ 67.773	€ 989.645

Uitvoering planmatig onderhoud

Het schoolbestuurlijk cyclisch (planmatig) onderhoud is uitgevoerd conform een vastgesteld programma. Het programma is, na toetsing op noodzakelijkheid, urgentie en prioriteit, in oktober 2018 vastgesteld. De kosten komen ten laste van de onderhoudsvoorziening. Van de 24 scholen wordt het onderhoud aan de binnen- en buitenzijde van 19 scholen in eigen beheer uitgevoerd. Hiermee was in 2019 een bedrag van € 485.210 gemoeid. Daarnaast werden de volgende kosten gemaakt voor de uitvoering van het onderhoud:

Kosten begeleiding uitvoering planmatig onderhoud, contractenbeheer- en uitvoering contracten alsmede Vastgoedservice 2019 gebaseerd op 19 objecten: € 29.113 all-in.

Door een gezamenlijke aanbesteding met meerdere schoolbesturen, zijn diverse voordelen op financieel- en uitvoeringsgebied behaald. De onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd door diverse bedrijven die zijn geselecteerd op basis van ervaringen, prijs/kwaliteit en de gids proportionaliteit. Nagenoeg alle werkzaamheden uit de jaarplanning zijn in het verslagjaar uitgevoerd.

Dotatie onderhoudsvoorziening

De totale omvang van de jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening aan de hand van de meerjaarlijkse onderhoudsplannen van alle scholen wordt op bestuursniveau bepaald. De dotatie aan de onderhoudsvoorziening per school wordt naar rato van de rijksbekostiging groepsafhankelijke kosten vastgesteld. De onderhoudsvoorziening is over de genoemde 20 jaren positief en dekkend.

De dotatie aan de onderhoudsvoorziening in 2019 bedraagt € 245.959 (2018: € 279.040).

Duurzaamheid

In samenwerking met Linthorst, Odyssee en Gearhing is een werkgroep-Duurzaamheid opgetuigd. Gearhing wil in samenwerking vanuit deze werkgroep in de (nabije) toekomst haar vastgoed verduurzamen. Inmiddels is er voor de Romte in Itens een Duurzaam Vastgoed InvesteringsPlan (DVIP) gemaakt, een pilot. Dit als aftrap voor een verduurzamingstraject.
Het DVIP, geeft in verschillende scenario's weer, wat de duurzaamheidsmogelijkheden zijn binnen de huidige dotatie aan onderhoud. Kortom het MJOP is hierin leidend. Daarnaast wordt ook inzichtelijk gemaakt wat verder gaande duurzaamheidsmogelijkheden zijn. Hiermee heeft de Gearhing straks per object een plan om bijvoorbeeld volledig gasloos te gaan. Als de pilot straks wordt goedgekeurd, zal Gearhing dezelfde DVIP's ook laten opstellen voor de overige objecten. De financiële consequenties, zullen vanaf 2021 worden opgenomen in het huidige MJOP. Hiermee ontstaat een Duurzaam MJOP (DMJOP).

Integraal Huisvestingsplan gemeente De Fryske Marren

In de zomer van 2018 heeft het college ingestemd met het geactualiseerde IHP. In de actualisatie van het IHP zijn de uitkomsten van de gesprekken met de schoolbesturen (scenario's), de nieuwe opheffingsnorm, de leerlingenaantallen en de geactualiseerde leerlingenprognoses opgenomen. Het beleidskader van het huidige IHP is door de gemeenteraad in 2016 vastgesteld, inclusief de bevoegdheid van de raad om te beslissen over nieuwbouw/renovatie voor basisscholen kleiner dan 80 leerlingen. De ontwikkelingen zijn uitgewerkt in scenario's per regio. Om de ontwikkelingen in gemeente De Fryske Marren goed inzichtelijk te maken, worden de ontwikkelingen in het IHP per regio omschreven. Het IHP is een dynamisch document. Schoolbesturen en gemeente overleggen minimaal eenmaal per jaar over de huisvestingsaanvragen in relatie tot het IHP en de eventuele gewijzigde omstandigheden.

5.3 Ontwikkelingen (samenwerking, fusie, sluiting)

Regio Oost Lemsterland

In dit gebied is een duurzame oplossing voor het onderwijs nodig, met oog voor goed kwalitatief onderwijs maar waarbij ook bereikbaarheid van het onderwijs, de gebouwensituatie nu en in de toekomst en de betaalbaarheid belangrijke aandachtspunten zijn. Het voorbestaan van enkele scholen komt in gevaar, gezien de daling van het aantal leerlingen naar onder de opheffingsnorm.

Na intensief onderzoek blijkt er in deze geen draagvlak voor bestuurlijke samenwerking te zijn, derhalve heeft Gearhing besloten zelf om een aanvraag in te dienen voor vervangende bouw in de driehoek Echtenerbrug, Oosterzee en Bantega. Op 20 december 2018 is een aanvraag ingediend voor een voorbereidingskrediet voor vervangende nieuwbouw en voor de voorziening vervangende bouw van de drie scholen, waarbij we opteren voor een school, zodat er toekomstbestendig basisonderwijs in de regio ontstaat. Met het voorbereidingskrediet kan Gearhing komend kalenderjaar de voorbereidingswerkzaamheden voor vervangende bouw voor drie basisscholen opstarten, zoals bepalen omvang school, programma van eisen opstellen, ontwerp schoolgebouw, opstellen bouwplan, etc. Het huisvestingsprogramma en -overzicht 2020 zijn eind december door de gemeente vastgesteld.

Regio Balk

OBS ’t Hazzeleger en RKBS Sint Ludgerus zijn samen gehuisvest in één accommodatie. De samenwerking tussen beide scholen op het gebied van gebouwbeheer is goed. De overdracht van het gedeeld juridisch eigendom van het gebouw is in het verslagjaar naar Gearhing en de BMS geregeld.

Op basis van de staat van het gezamenlijke schoolgebouw van de Sint Ludgerus en ‘t Hazzeleger, de renovatie/uitbreiding die nog heeft plaatsgevonden en de boekwaarde, is er op korte termijn geen reden voor renovatie of vervangende bouw. In verband met de kansen die het Centrumplan Balk biedt, wordt wel verkend welke kansen, mogelijkheden en aandachtspunten er zijn als de St. Ludgerus en It Hazzeleger zouden participeren in het Centrumplan met onder andere de Treemter,

‘t Haske en de spelotheek (2022). Indien dit niet doorgaat, blijft 2030 als planning staan voor een gesprek over renovatie/nieuwbouw van de huidige schoolaccommodatie. De keuze is afhankelijk van de visie en planvorming van dit Centrumplan, of dit aansluit bij de visies van de twee scholen en of het Centrumplan meerwaarde biedt voor het onderwijs. In het verslagjaar 2019 zijn er geen ontwikkelingen te melden.

Integraal Huisvestingsplan 2017-2027 gemeente Súdwest-Fryslân

Het basis- en speciaal onderwijs is volop in beweging als het gaat om fusies en sluiting van scholen. Het IHP is geactualiseerd op het gebied van deze fusies en geeft inzicht in de toekomstige opgave als het gaat om adequate onderwijshuisvesting. Ook in het gebied van Littenseradiel dat op 1 januari 2018 bij SWF is aangesloten. Het IHP is in directe samenwerking met de schoolbesturen opgesteld. Daarnaast is de kennis uit de clusteragenda's en de doorontwikkeling IKA (integrale kind aanpak) verweven in dit IHP. Het karakter en de status van dit plan is beleidsmatig. Het IHP krijgt in de komende jaren concreet vorm bij de vaststelling van het jaarlijkse programma onderwijshuisvesting. In het verslagjaar 2019 zijn er geen ontwikkelingen te melden. Dit heeft mede te maken met de wisselingen in het ambtelijk apparaat.

Gemeente Súdwest-Fryslân hanteert verschillende opheffingsnormen voor de basisscholen in Sneek en Bolsward en de rest van de gemeente. Vanaf 2019 geldt voor de scholen in deze beide steden een minimum aantal leerlingen van 154, in andere steden en dorpen wordt 30 leerlingen de ondergrens.

De Pipegaal, Workum

Ter vervanging van de huidige schoolgebouwen van de openbare basisschool De Pipegaal en de christelijke basisschool It Finster in Workum heeft het College van B&W van de gemeente Súdwest-Fryslân op 10 november 2015 een positief besluit genomen inzake nieuwbouw. De schoolbesturen hebben de wens uitgesproken voor een gezamenlijke huisvesting in de kern van Workum. Doel van de nieuwbouw is het realiseren van een optimale huisvestingssituatie, ruimtewinst door gezamenlijk gebruik van ruimten, samenwerking en kwaliteitsverbetering. Op dit moment is een fusie of samenwerkingsschool niet aan de orde. In

oktober 2019 is alsnog besloten om de kinderopvang (KidsFirst) op termijn te huisvesten in de nieuwe combischool. Verlangd wordt een flexibiliteit in het schoolgebouw zodat de twee scholen door middel van panelen desgewenst kunnen groeien of krimpen of samengevoegd kunnen worden tot één school.

Het schoolgebouw moet voldoen aan de onderwijskundige visie van de scholen en aan de minimale vereisten van Frisse scholen Klasse B. Op het gebied van energieverbruik en materiaalgebruik worden duurzame maatregelen genomen (BENG-norm).

Schoolbesturen zijn tegenover de gemeente Súdwest-Fryslân zowel gezamenlijk als ieder afzonderlijk verantwoordelijk voor budget en planning. Het bouwheerschap ligt bij de beide schoolbesturen. Gearhing is penvoerder. LindHorst is geselecteerd voor het projectmanagement ten behoeve van de nieuwbouw van de Combischool in Workum, fase I tot en met de aanbesteding d.w.z. begeleiding bij definitiefase, ontwerpproces, de uitvoeringsfase en nazorg. De ingebruikname van de nieuwbouw staat gepland voor september 2021.

Tweespan, Lemmer

In november 2018 heeft Gearhing een aanvraag voor vervangende bouw en bouwvoorbereidings-krediet ingediend ten behoeve van de Tweespan. De achterliggende gedachte van de aanvraag is het voornemen van de Tweespan en het Zuyderzee Lyceum (VariO) om intensiever samen te werken op het gebied van onderwijs aan 0 tot 18 jarigen (doorlopende leerlijnen). Met deze samenwerking tussen PO-VO willen de scholen een toekomstbestendig breed onderwijsaanbod in de regio realiseren.

Op dit moment zijn de ruimtelijke consequenties van onze inhoudelijke plannen nog onduidelijk, waardoor de consequenties voor het schoolgebouw van de Tweespan nog niet concreet gemaakt kunnen worden. Hierop heeft Gearhing begin november 2019 besloten de aanvraag tot vervangende bouw en het voorbereidingskrediet in te trekken.

Gemeente Leeuwarden en Waadhoeke

Het opdelen van de gemeente Litterenseradiel betekent dat Gearhing vanaf 1 januari 2018 ook voor haar schoolgebouwen gesprekken voert met de gemeente Leeuwarden en de nieuwe gemeente De Waadhoeke. In het verslagjaar is er veel gesproken over de nieuwe opheffingsnorm van de gemeente Leeuwarden. Vanaf 2019 geldt voor de scholen in de stad Leeuwarden een minimum aantal leerlingen van 153, in het buitengebied wordt 45 leerlingen de ondergrens.

De opheffingsnorm van de gemeente Waadhoeke is 44.

De Regeling aanpassing van de stichtings- en opheffingsnormen voor basisscholen is in verband met gebiedswijzigingen per 1 januari 2018, gewijzigd. De opheffingsnorm 1-1-2019 is pas geldend voor de teldatum 1-10-2019, schooljaar 2020-2021.

Leeuwarden

In het verslagjaar is samen met de onderwijskoepels gewerkt aan een nieuw integraal huisvestingsplan (IHP). De gemeente Leeuwarden rolde in 2014 een vlekkenplan voor de ontwikkeling van IKC's uit. Een groot aantal scholen en kinderopvangorganisaties stapte in en in korte tijd ontstonden veel volwaardige IKC's. Nu de uitvoering van het vlekkenplan ten einde loopt ontstond de behoefte aan een nieuw en integraal plan voor de onderwijs- en opvangvoorzieningen in de gemeente. ICS Adviseurs werd gevraagd om een nieuwe voorzieningenplanning, met een scope tot 2030, te schrijven. In verband met de gebiedswijziging (2018) heeft de gemeente nu ook te maken met een aantal plattelandsscholen van Gearhing. In 2019 zijn diverse gesprekken gevoerd over de toekomst van onze scholen in Baard, Jorwert, Weidum en Mantgum.

Waadhoeke

In het verslagjaar is samen met de onderwijskoepels gewerkt aan een verkenning naar het eerste integrale huisvestingsplan onderwijs van de gemeente Waadhoeke. In de Visie op Onderwijs staan de ambities, trends en ontwikkelingen beschreven waar gemeente en schoolbesturen met elkaar over hebben gesproken en waar afspraken over zijn gemaakt, of worden gemaakt. Dit alles vraagt om toekomstbestendige en duurzame onderwijsvoorzieningen.

In het verslagjaar is met succes actie gevoerd om renovatie of nieuwbouw van basisschool It Bynt (Winsum) in het IHP opgenomen te krijgen. Er zijn zorgen over de staat en onderhoud van het gebouw. Er is sprake van achterstallig onderhoud en er zijn de nodige gebreken m.b.t. tot het klimaat. Voor de gemeente is basisschool It Bynt een unieke situatie, aangezien het schoolgebouw niet van het schoolbestuur is, maar van de gemeente. Naast de staat van het gebouw kijkt de school vooruit: scholen in de regio worden kleiner en zullen niet het eeuwige bestaansrecht houden. De school in Winsum zou een goede regiofunctie kunnen vervullen om de kinderen in regio Winsum goed onderwijs te kunnen blijven bieden.

5.4 Kansen en bedreigingen

Diverse scholen hebben, ten opzichte van de genormeerde vierkante meters, te kampen met niet bekostigde lokalen. Het aantal leerlingen daalt, de bekostiging daalt, de gebouwen krimpen niet.

Veelal gebruiken scholen lokalen die niet meer door het rijk bekostigd worden. Wanneer het niet mogelijk is om betalende externe medegebruikers c.q. huurders te vinden, dan worden lokalen afgesloten, met navenant lagere energie- en schoonmaaklasten. Ook worden de kosten van ‘schoolbestuurlijk onderhoud’ dan lager. Deze besparingen compenseren echter onvoldoende de lagere rijksvergoeding. Het blijft dan ook belangrijk om de bestaande huisvesting (scholen) te blijven volgen en te zorgen voor voldoende bezetting van deze accommodaties en voor kostenverminderingen als lokalen leeg staan.

5.5 Onderwijsleermiddelen, digitale media en meubilair

De onderwijsteams van Gearhing hebben hun eigen beleid voor het moderniseren en inrichten van hun onderwijsomgeving. Dit beleid geldt in samenhang met de onderwijsvisie van het onderwijsteam.

In 2019 zijn voor het up-to-date houden van de onderwijsleermiddelen, ICT-middelen en meubilair (naast de reguliere jaarlijkse uitgaven) de volgende bedragen geïnvesteerd:

Investeringsprogramma 2019		Invent&ICT&App werkelijk	Invent&ICT&App begroot	Meubilair werkelijk	Meubilair begroot	Leermiddelen werkelijk	Leermiddelen begroot	TOTAAL WERKELIJK	TOTAAL BEGROOT	TOTAAL VERSCHIL
BSM (Formatie)		**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
GPB (Personeelsbeleid)		**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ABB (Bestuursbureau)		**10.457**	**75.000**	**-**	**1.200**	**-**	**-**	**10.457**	**76.200**	**65.743-**
08CC	Reinboge B.	-		-		-		-		
12DX	De Wynbrekker	-		-		-		-		
12MZ	Twa yn Ien	-		-		-		-		
Onderwijsteam 1		**-**	**27.000**	**-**	**1.000**	**-**	**5.500**	**-**	**33.500**	**33.500-**
05PM	De Skulpe	18.147		3.110		1.420		22.676		
11HJ	De Pipegaal	-		607		25.498		26.105		
11TD	De Meiboom	-		18.028		697		18.725		
10BJ	De Populier	1.693		-		3.828		5.521		
Onderwijsteam 2		**19.840**	**7.000**	**21.745**	**-**	**31.442**	**18.750**	**73.027**	**25.750**	**47.277**
08FI	Utskoat	11.683		18.291		3.488		33.461		
09FM	It Leech	2.706		14.142		601		17.449		
13BD	Dubelspan	-		20.445		3.497		23.942		
13GV	Krunenstrobbe	668		23.547		2.759		26.974		
13QP	De Gielguorde	14.660		56.168		7.161		77.989		
13UP	De Folefinne	339		23.188		-		23.527		
13YA	De Pikeloer	-		3.842		3.076		6.918		
14BJ	It Pertoer	13.610		9.315		1.355		24.279		
12VD	De Stjelp	614		5.881		5.526		12.021		
13LY	De Romte	1.489		4.544		-		6.033		
14EL	It Bynt	9.900		9.607		2.501		22.008		
14HD	Opslach Wommels	8.305		5.064		8.000		21.369		
Onderwijsteam Noord		**63.974**	**92.300**	**194.033**	**117.100**	**37.963**	**57.300**	**295.970**	**266.700**	**29.270**
11IH	De Meerpaal	1.355		11.099		1.797		14.250		
11TZ	De Tweespan	708		3.645		1.497		5.850		
Onderwijsteam 5		**2.063**	**22.000**	**14.744**	**1.500**	**3.294**	**9.100**	**20.101**	**32.600**	**12.499-**
04GD	De Blinker	19.193		36.023		4.180		59.396		
04HU	Hazzeleger	23.787		5.898		993		30.677		
08FX	De Kogge	17.983		545		-		18.528		
Onderwijsteam 6		**60.963**	**1.500**	**42.466**	**5.500**	**5.173**	**11.000**	**108.601**	**18.000**	**90.601**
		157.297	**224.800**	**272.987**	**126.300**	**77.872**	**101.650**	**508.156**	**452.750**	**55.406**

Opmerking: Onderwijsteam Noord bestaat uit de voormalige Onderwijsteams 3, 4 en 7.

In de jaarverslagen van de onderwijsteams worden de investeringen verantwoord en wordt een vergelijk gemaakt tussen de realisatie en de planning.

Zichtbaar is dat er bij verschillende onderwijsteams van de planning wordt afgeweken. Enerzijds betekent die afwijking dat er beter gepland kan worden maar anderzijds betekent het ook vaak dat er verantwoord wordt gehandeld door uit te stellen of af te stellen en te kiezen voor alternatieven. Vooral aan ICT is minder uitgegeven dan gepland mede door het verschuiven van de geplande investeringen naar eind 2019 en begin 2020. De aanschaf van nieuw schoolmeubilair voor verschillende scholen is in de planning juist naar voren gehaald. Daar waar onderwijsteams meer uitgaven dan in het investeringsprogramma was opgenomen wordt de afwijking van het programma afgezet tegen de rijksbekostiging en de exploitatie van het onderwijsteam. De investerings- en exploitatiekosten moeten zich binnen de bandbreedte bevinden die in het gezamenlijk beleid is vastgesteld.

6. Financiën

6.1 Algemeen

In dit hoofdstuk beschrijven we de financiële effecten van de activiteiten van Gearhing. De twee belangrijkste bestanddelen van de verslaggeving zijn:

1. de exploitatierekening
2. de balans

Allocatie van middelen

De organisatie van Gearhing kent een aantal samenstellende onderdelen en daaraan zijn exploitaties en budgetten gekoppeld:

- BSM (Formatie)
- GPB (Personeelsbeleid - bovenschools)
- ABB (Servicebureau)
- Onderwijsteams

Voor het verdelen van de beschikbare middelen worden verschillende sleutels gehanteerd. Omdat de loonkosten het grootste onderdeel vormen van de kosten is daarvan via de BSM een specifieke exploitatie. Binnen deze exploitatie vindt de verdeling van de formatie per school plaats o.b.v. de leerkracht-leerlingratio. De ondersteuning van en binnen een onderwijsteams wordt daarbij naar rato en omvang toebedeeld aan deze formatie.

Verder kennen we de exploitatie van het servicebureau, de exploitatie van het gezamenlijk personeelsbeleid en de vijf exploitaties van de onderwijsteams. In deze laatste exploitaties overheersen de materiële kosten.

Voor al deze exploitaties zijn deelbegrotingen gemaakt en gebundeld in een integrale Gearhing begroting. Hierin is de financiële kwantificering vastgelegd van de plannen en verwachtingen voor 2019 in resultaatverantwoordelijke eenheden. Deze begroting wordt besproken en toegelicht in het directeurenoverleg en goedgekeurd door zowel de GMR als de raad van toezicht. We bespreken in dit hoofdstuk eerst de integrale exploitatie en vervolgens komen de afzonderlijke exploitaties aan bod.

In de toelichting bij de balans vergelijken we de vermogensontwikkeling met de streefwaarden die door Gearhing worden gehanteerd. Verder besteden we aandacht aan financieringsmaatstaven zoals die worden gehanteerd door de Inspectie van het Onderwijs. Uiteraard besteden wij ook aandacht aan de andere kengetallen.

6.2 Exploitatie en resultaat

De exploitatierekening is de staat van baten en lasten; het laat zien welke inkomsten en uitgaven er zijn geweest. De analyse is vooral gericht op de verschillen tussen begroting en realisatie. De vierde cijferkolom met de gegevens van het voorgaande jaar biedt een ontwikkelingsbeeld.

Het exploitatie overzicht geeft de baten en lasten van Gearhing over het gehele kalenderjaar weer. De baten worden gevormd door:

- rijksbijdragen van OCW
- overige overheidsbijdragen
- subsidies van gemeenten
- overige baten

De lasten bestaan uit:

- personele lasten
- afschrijvingslasten
- huisvestingslasten
- administratie- en beheerlasten
- kosten inventaris, apparatuur en leermiddelen
- overige instellingslasten

Opmerking

In december 2019 hebben de schoolbesturen in het primair onderwijs op basis van het afgesloten convenant *Aanpak Lerarentekort* vanuit OCW aanvullende rijksbijdragen ontvangen. De Raad voor de Jaarverslaggeving (RJO) heeft geconcludeerd dat, aangezien het (aanvullende) rijksbijdragen betreft, deze middelen volledig als bate moeten worden verantwoord in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft. De daadwerkelijke besteding van deze middelen vallen volledig in het boekjaar 2020. Voor Gearhing gaat dit om een extra bedrag aan 'bate' van € 181.000 in 2019. Het bedrag is in 2019 via het resultaat en de bestemmingsreserve verwerkt en valt in 2020 vrij om de uitgaven te 'dekken'. Het effect van de verwerking via de bestemmingsreserve van deze aanvullende rijksbijdragen van circa € 181.000 op het resultaat, het eigen vermogen en de kengetallen wordt in de toelichting veelal buiten beschouwing gelaten. Op onderdelen zal, indien relevant, wel een vergelijking worden gemaakt waarbij de bedragen worden gecorrigeerd voor deze in 2019 verwerkte aanvullende 'bate'.

Resultaat

Voor 2019 is sprake van een fors positief verschil tussen het begrote resultaat en het werkelijke resultaat van € 754.000. We laten hieronder een samenvatting zien van deze verschillen.

Het 'geschoonde' resultaat voor 2019 bedraagt: € 421.119.

	€
Rijksbijdrage	36.124
Overige subsidies OCW	-49.636
Overige baten	120.037
Lonen en salarissen	637.625
Overige personele lasten	135.978
Afschrijvingen	-7.496
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	-53.803
Diversen	-64.957
Totaal verschil resultaat	**753.872**

Hieronder staat een integraal overzicht van de baten, de lasten en het exploitatieresultaat over 2019.

Exploitatierekening 2019				
Baten	**Werkelijk 2019 €**	**Begroting 2019 €**	**Verschil werkelijk / begroting €**	**Werkelijk 2018 €**
Rijksbijdrage OCW	14.122.024	14.085.900	36.124	13.565.719
Overige subsidies OCW	841.722	891.358	-49.636	887.936
Gemeentelijke bijdragen	42.481	42.239	242	47.844
Overige overheidsbijdragen	14.335	14.247	88	14.295
Overige baten	285.668	165.631	120.037	222.365
Totaal baten	**15.306.230**	**15.199.375**	**106.855**	**14.738.159**
Lasten				
Lonen en salarissen	9.620.188	10.257.813	-637.625	9.364.042
Overige personele lasten	2.403.345	2.539.323	-135.978	2.250.112
Afschrijving inventaris en apparatuur	149.784	164.033	-14.249	162.371
Afschrijving meubilair en machines	105.100	81.019	24.081	107.822
Afschrijving leermiddelen etc. (PO)	95.049	97.385	-2.336	107.507
Huur gebouwen	32.543	33.250	-707	32.544
Klein onderhoud en exploitatie	123.464	119.370	4.094	121.112
Energie en water	178.190	171.800	6.390	171.692
Schoonmaakkosten	236.933	239.040	-2.107	234.641
Heffingen	41.730	30.850	10.880	18.097
Dotatie onderhoudsvoorziening	246.699	246.699	0	279.040
Overige huisvestingslasten	290.215	266.935	23.280	250.002
Administratie- en beheerslasten	257.800	274.315	-16.515	215.534
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	695.204	641.401	53.803	628.132
Overige instellingslasten	223.981	190.994	32.987	202.552
Totaal lasten	**14.700.225**	**15.354.227**	**-654.002**	**14.145.200**
Saldo Baten en Lasten	**606.005**	**-154.852**	**760.857**	**592.959**
Rentebaten	508	4.500	-3.992	886
Rentelasten	3.993	1.000	2.993	3.068
Exploitatiesaldo	**602.520**	**-151.352**	**753.872**	**590.777**

Baten

De totale baten (exclusief de financiële baten) zijn € 106.800 hoger dan begroot, dat is 0,7%.

Binnen de totale baten zijn de ontvangen rijkssubsidies daarbij per saldo licht hoger dan begroot. Eind oktober 2019 zijn verhogingen met terugwerkende kracht doorgevoerd door het Rijk in de beschikkingen voor het schooljaar 2018/2019 en 2019/2020. De extra te ontvangen bate van circa € 200.000 voor alleen het schooljaar 2018/2019 komt daarbij volledig ten gunste van het boekjaar 2019. Tegenover deze aanvulllende bate is voor de verwerking van de fusiemiddelen voorzichtigheidshalve de lijn van voorgaande jaren gehanteerd. In vergelijking met de begroting resulteert dit in een lagere bate aan fusiebekostiging van circa € 340.000.

De hogere baten voor schooljaar 2019/2020 liggen deels in de extra beschikbaar gestelde middelen voor werkdrukverlaging, gewijzigde bekostiging voor onderwijsachterstandenbeleid en extra groeibekostiging en daarnaast spelen de indexering en verhoging (cao) van de personele lumpsum, het budget voor personeel- en arbeidsmarktbeleid en de prestatiebox een rol (totaal circa € 125.000 voor 2019).

De ontvangen gemeentelijke bijdragen die betrekking heeft op ontvangen gelden voor ID-banen en de overige rijksbijdragen (bijdrage Fries) komen per saldo nagenoeg met de begroting overeen.

Prestatiebox

De ontvangen middelen vanuit de presatiebox zijn onder andere ingezet voor verschillende vormen aan (na)scholing, culturele vorming, beter onderwijs voor meer- en hoogbegaafde kinderen en daarnaast voor de verdere uitrol en ondersteuning van LeerKRACHT.

Lasten

De totale lasten waren per saldo € 654.000 lager dan begroot, dat is circa 4,3%.

Van de totale lasten heeft meer dan 80% betrekking op de posten "*Lonen en salarissen"* en "Overige personele lasten".

De totale *"Lonen en Salarissen"* zijn na verrekening van de uitkeringsbaten fors lager dan de begroting. Deze onderschrijding ligt voor een deel aan te hoog begrote bedragen aan Salariskosten en voor Outplacementkosten en deels aan dubbel opgevoerde bedragen. Daarnaast worden nieuwe medewerkers veelal aangenomen als payroller. Een deel van de onderschrijding wordt gecompenseerd bij "Overige personele lasten".

De onder *"Overige personele lasten*" verantwoorde (extra) inzet van payrollers is € 185.000 hoger dan de begroting. Ook de inzet van ander extern personeel was bijna € 175.000 hoger dan begroot. De meerinzet van personeel wordt verklaard door de ruimte die is ontstaan door hogere reguliere baten. In 2019 is weer een flink aantal payrollers ingezet. Hiermee wordt de flexibiliteit georganiseerd om de krimp het hoofd te kunnen bieden. De uitgaven aan payrollers verliepen sinds 2010 als volgt:

Verloop kosten payroll	
Jaar	
2010	325.000
2011	410.000
2012	1.000.000
2013	1.400.000
2014	1.600.000
2015	1.975.000
2016	2.279.000
2017	1.677.180
2018	1.667.946
2019	1.733.618

Hierna volgen twee tabellen die aangeven hoe de loonkosten en inleenkosten zich hebben ontwikkeld binnen Gearhing. Bij het personeel in loondienst was het prijsniveau van de salarissen onder de begroting en de inzet van personeel in loondienst was hoger dan begroot. De payrollers die in 2019 zijn ingezet hadden een licht hoger gemiddeld loonkostenniveau dan die van de medewerkers in loondienst, mede als gevolg van btw-kosten en de vergoeding voor de payroll-organisatie.

Personeel in loondienst			2019
Omschrijving	**Realisatie**	**Begroot**	**Verschil**
Fte's	137,3200	132,8100	-4,5100
GPL	€ 68.888	€ 71.861	€ 2.973
Loonkosten	€ 9.459.692	€ 9.543.813	€ 84.121
Hoeveelheidsverschil			€ -310.685
Prijsverschil			€ 394.806
Totaal			€ 84.121

Personeel via PAYROLL			2019
Omschrijving	Realisatie	Begroot	Verschil
Fte's	24,8700	19,0100	-5,8600
GPL	€ 69.707	€ 80.469	€ 10.762
Loonkosten	€ 1.733.618	€ 1.529.722	€ -203.896
Hoeveelheidsverschil			€ -408.484
Prijsverschil			€ 204.588
Totaal			€ -203.896

Op de overige bestanddelen van de post “Overige personeelskosten”, dus naast de kosten van payroll en ander extern personeel, is per saldo in totaal € 320.000 minder uitgegeven dan begroot. Op onderdelen zijn te hoge budgetbedragen meegenomen. Op de cursussen is bijvoorbeeld zo’n € 122.000 minder uitgegeven dan begroot, maar zijn de uiteindelijke scholingskosten voor 2019 in vergelijking met 2018 wel met 37% gestegen. Verder vallen de overige personele lasten en de kosten voor werving van personeel flink lager uit. Voor deze overige personele lasten is eveneens een stijging ten opzichte van 2018 zichtbaar (+9%).

De afschrijvingslasten zijn ten opzichte van de begroting per saldo licht hoger (€7.500), dit is deels toe te schrijven aan de aanschaf van nieuw schoolmeubilair en tevens aan het gelijk trekken van de afschrijvingstermijnen (kortere levensduur) binnen het schoolmeubilair. De aanschaf van ICT is daarnaast nog achtergebleven bij de aangevraagde investeringsbegroting. De verklaring ligt voor een deel in uitstel en vertraging van ICT-investeringen naar eind 2019 en 2020. In 2020 wordt een inhaalslag in het aantal devices verwacht nadat de vereiste de upgrade van Windows7 naar Windows10 is afgerond. Verder is in toenemende mate een verschuiving zichtbaar naar digitale lesmethoden op basis van licenties.

De totale huisvestingslasten zijn met een overschrijding van € 42.000 circa 4% hoger dan begroot. Op overige huisvestingslasten en het tuinonderhoud is meer uitgegeven dan begroot mede als gevolg van ‘achterstallig’ onderhoud. De overschrijding op de heffing wordt verklaard door nagekomen facturen als gevolg van achterstanden bij het Noordelijk Belastingkantoor over voorgaande jaren. Zie hoofdstuk 6 voor een nadere toelichting op huisvesting.

De administratie- en beheerlasten zijn per saldo € 16.000 lager dan begroot, vooral door vooralsnog minder uit te geven aan *ondersteuning op de fusie* dan begroot. De totale adminstratie- en beheerlasten bestaan, evenals vorig jaar, voor meer dan 60% uit de kosten voor het administratiekantoor en de accountant.

De uitgaven voor *inventaris, apparatuur en leermiddelen* zijn € 53.000 hoger dan begroot. Deze overschrijding is voor een bedrag van € 58.000 toe te schrijven aan hogere ICT-lasten door een verschuiving naar licentiekosten, door een ‘investering’ om het implementeren van Office365 mogelijk te maken en gemaakte PR-kosten (website, film en promotiemateriaal). Verder vallen de reprokosten € 5.000 lager uit dan begroot.

Bij de *overige instellingslasten* zijn de totale kosten uiteindelijk € 33.000 hoger dan in eerste instantie in de begroting waren opgenomen. We hebben in het najaar ‘bovenschools’ extra geld beschikbaar gesteld voor de scholen om goed onderbouwde projecten op te tuigen en uit te voeren. Deze gelden zijn vooral ingezet op ‘wensenlijstjes’ en daarmee zeker goed besteed. Tegenover deze extra uitgaven is evenals in voorgaande jaren de begrote bedragen van de medezeggenschapsraden te hoog, daarbij is het mogelijk dat hun kosten ook wel eens vermengd worden met de kosten van de school. De financiële baten en lasten zijn per saldo in lijn met de begroting.

Deelexploitaties

Van de deelexploitaties in 2019 is het volgende verzameloverzicht gemaakt:

2019 Naam deelexploitatie	Werkelijke baten	Begrote baten	Werkelijke lasten	Begrote lasten	Werkelijk resultaat	Begroot resultaat	PER SALDO
BSM (Formatie)	10.162.619	10.326.628	10.445.691	10.361.828	-283.072	-35.200	-247.872
GPB (Personeelsbeleid)	2.023.906	1.776.234	988.408	1.793.937	1.035.498	-17.703	1.053.201
ABB (Servicebureau)	829.653	827.592	961.670	867.795	-132.017	-40.203	-91.814
Onderwijsteam 1	214.080	211.949	181.962	223.967	32.118	-12.018	44.136
Onderwijsteam 2	420.783	430.563	439.101	438.554	-18.318	-7.991	-10.327
Onderwijsteam 3	156.830	153.997	158.142	163.997	-1.312	-10.000	8.688
Onderwijsteam 4	486.312	472.227	491.001	471.777	-4.688	450	-5.138
Onderwijsteam 5	333.049	320.780	345.760	347.267	-12.711	-26.487	13.776
Onderwijsteam 6	355.736	344.052	366.566	349.752	-10.830	-5.700	-5.130
Onderwijsteam 7	323.261	335.353	321.924	335.353	1.338	-	1.338
Financiële baten en lasten	515	4.500	4.000	1.000	-3.485	3.500	-6.985
Totaal	**15.306.746**	**15.203.875**	**14.704.225**	**15.355.227**	**602.520**	**-151.352**	**753.872**

De aanvullende rijksbijdragen zijn verwerkt binnen de GPB (gezamenlijk Personeelsbeleid). In de per onderwijsteam opgestelde jaarverslagen over 2019 wordt nader ingezoomd op de resultaten per OT in relatie tot de begroting voor 2019. Deze jaarverslagen worden besproken met de verschillende MR-en.

Extra middelen voor werkdrukverlaging

In de loop van 2018 zijn vanuit het ministerie extra middelen beschikbaar gesteld voor werkdrukverlaging. Voor het verlagen van de werkdruk is een bedrag per leerling beschikbaar gesteld en voor Gearhing betekent dit in 2019 een bedrag van zo'n € 340.000. De onderwijsteams hebben zelf gekeken naar de knelpunten binnen de teams en in overleg met PO en Financiën en instemming van de P-MR zijn deze middelen ingezet. Het totaal aan werdrukmiddelen is voor het schooljaar 2018/2019 en 2019/2020 besteed aan het inzetten van extra personeel (o.a. leerkrachten, vakleerkrachten en onderwijsassistenten) en zijn in de financiële cijfers ook als zodanig verantwoord.

6.3 Balans

Waar de exploitatierekening de baten en lasten van een kalenderjaar laat zien, geeft de balans aan welke waarden (activa) er aan het begin en aan het eind van een kalenderjaar in een organisatie aanwezig zijn en waar deze vandaan komen (passiva). De balans laat de situatie per 31-12-2019 zien met als vergelijk de stand per 31-12-2018.

Balans	31-12-2019	31-12-2018
Activa	**€**	**€**
Inventaris en apparatuur	1.153.744	1.116.849
Leermiddelen (PO)	391.164	425.581
Deelnemingen/financiele vaste activa	72.486	74.886
Ministerie van OCW	616.457	638.165
Overige vorderingen	188.706	88.945
Overlopende activa	110.847	83.280
Liquide middelen	7.919.923	6.882.068
Totaal Activa	**10.453.327**	**9.309.774**
Passiva		
Algemene reserve Publiek	5.331.628	4.910.238
Algemene reserve Privaat	90.551	90.551
Bestemmingsreserves/bestemmingsfonds	181.131	0
Personele voorziening	218.239	227.316
Onderhoudsvoorziening	875.934	1.015.692
Overige voorzieningen	269.632	272.962
Crediteuren	743.476	247.792
Belastingen en prem. soc. verzekeringen	358.986	389.173
Schulden terzake van pensioenen	127.091	111.560
Overlopende passiva	2.256.659	2.044.490
Totaal Passiva	**10.453.327**	**9.309.774**

Activa

De materiële vaste activa (inventaris, apparatuur en leermiddelen) zijn in waarde nagenoeg gelijk gebleven. Voor 2019 stond een ICT-investeringsprogramma gepland die nog niet volledig is uitgevoerd. Het achterblijven van deze ICT-aanschaf wordt gecompenseerd door het naar voren halen van investeringen in schoolmeubilair. De terugloop aan leermiddelen ligt vooral aan de verschuiving naar de aanschaf van licenties.

Onder de financiële vaste activa zijn de waarborgsommen die voor onbeperkte tijd zijn verstrekt om gebruik te kunnen maken van tablets en onderwijs specifieke software verantwoord en daarnaast een bankgarantie voor de huur van het servicebureau in Bolsward.

De grootste debiteur is het ministerie van OCW, die wordt separaat getoond op de balans. De vordering op het ministerie is een vrij stabiele factor op de balans en hangt samen met de subsidiestroom. De *Overige vorderingen* is een samenstel van diverse nog uitstaande vorderingen en afrekeningen en nog te ontvangen rente over 2019. De stijging ten opzichte van ultimo 2018 ligt in een vordering op Nije Gaast m.b.t. de gezamenlijke nieuwbouw in Workum. De post *Overlopende activa* bestaat uit vooruitbetaalde bedragen voor beveiligingsabonnementen, verzekeringspremies en overige vooruitbetalingen.

De *liquide middelen* zijn ten opzichte van ultimo 2018 fors gestegen. De aan het eind van 2019 ontvangen rijkssubsidies voor de schooljaren 2018/2019 en 2019/2020 liggen hier mede aan ten grondslag. Voor deze bedragen heeft eind 2019 nog geen passend beleid vorm kunnen krijgen. De insteek is om

een deel van deze middelen in de loop van 2020 te gaan inzetten. De via de bestemmingsreserve verwerkte aanvullende rijksbijdrage van € 181.000 is eveneens onderdeel van het hoge saldo aan liquide middelen. Verder is het gestegen crediteurensaldo aan het eind van 2019 van invloed op de banksaldi.

Passiva

Het eigen vermogen is fors gestegen als gevolg van het positieve exploitatieresultaat in 2019. Van het positieve resultaat wordt een bedrag van € 421.389 toegevoegd aan de algemene publieke reserves. De in 2019 ontvangen aanvullende rijksbijdragen van € 181.131 die in 2020 worden uitgegeven zijn toegevoegd aan de publieke bestemmingsreserves. Het niet gemuteerde private deel van de reserves blijft dat private label houden om de mogelijkheid open te houden dat de middelen kunnen worden ingezet voor zaken waarvoor de publieke middelen niet ingezet kunnen/mogen worden. In de praktijk kunnen dat bijvoorbeeld huisvestingszaken, tussenschoolse opvang en leerlingenvervoer zijn. Maar in principe kan het elke besteding binnen de doelstelling van Gearhing zijn.

De personele voorziening betreft de voorziening voor jubileumgratificaties. Het doteren aan de jubileumvoorziening gebeurt op basis van de berekende opbouw van rechten, de onttrekking vindt plaats door de uitkering van jubileumgratificaties en een eventuele vrijval vindt plaats als medewerkers uit dienst treden. De stapsgewijze stijging van de pensioenleeftijd heeft een opwaarts effect op deze voorziening, doordat de uitstroom van personeel groter is dan de instroom, wordt dit effect soms ook weer teniet gedaan. In 2019 is de personeelsvoorziening gedaald omdat er meer onttrokken en vrijgevallen is dan er per saldo is gedoteerd.

De voorziening voor gebouwenonderhoud is gedaald, per saldo lijkt de besteding aan meerjarig onderhoud in lijn te zijn met de dotatie aan de voorziening. Meer specifieke informatie wordt in paragraaf 5.2 gegeven.

De post “Overige voorzieningen” heeft betrekking op de reorganisatievoorziening, die is gevormd in verband met de kosten van salarisgaranties die voortvloeien uit de transitie naar onderwijsteams. In 2017 is een éénmalige extra dotatie gedaan om aan de toekomstige verplichtingen die hun oorsprong hebben in de reorganisatie van 2013 te voldoen. De post *crediteuren* is ultimo 2019 vooral door nog te betalen payroll-facturen fors hoger dan het saldo van vorig jaar.

De premieschulden aan uitkeringsinstellingen zoals ABP, belastingdienst en participatiefonds betreffen in hoofdzaak de over het salaris van december af te dragen premies. De premieschuld aan het vervangingsfonds is ultimo 2019 minimaal.

De *overlopende passiva* worden voor een deel gevormd door de regulier gereserveerde vakantiegelduitkering en de helft bestaat uit de ontvangen subsidies (aan fusiemiddelen) die deels nog niet zijn uitgegeven en deels wel al zijn uitgegeven aan materiële vaste activa en dan via een egalisatiesysteem geleidelijk worden toegevoegd aan de exploitatie.

6.4 Treasury

Treasury gaat over wat we doen met het geld dat we niet direct nodig hebben voor onze onderwijsactiviteiten. Het treasurybeleid binnen Gearhing vond plaats binnen de kaders van de Regeling van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van 6 juni 2016. Hierin staan regels voor het beleggen en belenen van publieke middelen.

Conform deze regeling van het ministerie van ocw heeft Gearhing een treasurystatuut opgesteld (vastgesteld in 2017 door het college van bestuur). Het treasurystatuut heeft tot doel sturing te geven aan de treasuryfunctie en risico's te beperken In dit statuut wordt het treasurybeleid uiteengezet; ook wordt een beschrijving gegeven van de bevoegdheden en verantwoordelijkheden die horen bij de treasuryfunctie.

omschrijving	saldo 1-1-2019	saldo 31-12-2019	rente	rendement in % per jaar
Rabo betaalrek. 0139990194	953	992.075		0,00%
Rabo spaarvrij rek. 3660510343	1.902.873	1.902.883	0	0,00%
BNG 285140922	2.828.263	2.873.187		0,00%
ING zakel.rek 0006083556a	2.149.928	2.150.804	515	0,02%
ING spaarrek. 0006083556b	51	974		0,00%
Totaal	**6.882.068**	**7.919.923**	**515**	**0,01%**

Het betalingsverkeer van Gearhing verloopt via de betaalrekening bij de BNG. Het niet geïnvesteerde vermogen is weggezet bij de Rabobank en de ING. Bij de Rabobank wordt een spaarrekening aangehouden genaamd "Bedrijfsspaarrekening", de actuele spaarrente voor deze rekening bedraagt 0,0%. Bij de ING heeft Gearhing een Private Banking Spaarrekening waarop een rente wordt vergoed van 0,02% op 31-12. De rendementen zijn extreem laag maar dat is een algemeen verschijnsel. De huidige rentetarieven zijn laag en vertonen ook nog geen neiging om te stijgen.
Op de betaalrekeningen wordt geen rente vergoed over het saldo. Het reguliere beleid van Gearhing is, indien van toepassing, de betaalrekening af te romen; het overschot wordt normaliter overgeboekt naar de spaarrekening. Als het saldo onvoldoende is voor de verwachte uitgaven, dan wordt het opgehoogd vanaf de spaarrekening. In de praktijk is de trend dat banken geld in rekening (gaan) brengen over (te) hoge bank-/spaarsaldi. Naast bovenvermelde betaal- en spaarrekeningen zijn door Gearhing, evenals in het voorgaande jaar, geen financiële instrumenten (zoals bijvoorbeeld rente swaps) ingezet en zijn er geen andere beleggingen dan wel aangetrokken leningen.

Financiële instellingen moeten minimaal een A-rating hebben. De instellingen waar door Gearhing gelden worden aangehouden hebben op basis van Fitch de volgende Long-term ratingscores:

1. Rabobank AA- (outlook: negative)
2. BNG AAA (outlook: stable)
3. ING A+ (outlook: stable)

De middelen worden dus verantwoord en in lijn met ons treasurystatuut en de "Regeling Beleggen, Lenen en Derivaten OCW 2016" weggezet. De tegoeden op alle rekeningen zijn direct opeisbaar zonder kosten.
De verwachting is dat de rentetarieven op korte termijn niet veel zullen wijzigen. Om die reden worden er geen gelden voor langere tijd vastgezet. In 2020 zal wel weer kritisch worden gekeken naar de samenstelling van de verschillende banksaldi.

7. Kengetallen

De kengetallen zijn voor de duiding van de vele cijfers van de jaarrekening. Ze vatten de cijfers samen en geven betekenis aan de grote opsomming van cijfers.

Er zijn kengetallen voor de exploitatierekening, voor de balans en voor de combinatie van die twee.

Exploitatiekengetallen	in procenten van de totale baten		
	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Rijksbijdragen	97,76%	98,54%	98,07%
Overige overheidsbijdragen	0,37%	0,37%	0,42%
Overige baten	1,87%	1,09%	1,51%
	in procenten van de totale baten		
	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Personele lasten	81,79%	83,35%	82,11%
Afschrijvingen	2,38%	2,23%	2,67%
Huisvestingslasten	7,82%	7,22%	7,83%
Overige instellingslasten	8,01%	7,21%	7,40%
	in procenten van de totale baten		
	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Resultaat (= Marge cq Rentabiliteit)	3,94%	-1,00%	4,01%

Deze meeste cijfers wijken niet beduidend af van landelijke cijfers en zijn kenmerkend voor een primair onderwijs organisatie.

In 2019 is uiteindelijk een resultaat behaald van +3.94 % tegenover een begroot resultaat van -1,0%; zonder de incidentele 'bate' van €181.000 is dit een percentage van +2,8%. Gearhing streeft uiteraard naar een verantwoord niveau van het eigen vermogen en het weerstandsvermogen waarbij een bewust negatief resultaat de uitkomst kan zijn. De middelen die voor onderwijs zijn bedoeld, moeten daar ook aan worden besteed. Als Gearhing krimpt en als Gearhing meer vermogen heeft dan benodigd voor financiering en risicodekking, zullen bewust en planmatig negatieve resultaten begroot worden om de kwaliteit van onderwijs vast te houden of te verbeteren.

Kengetallen ten aanzien van de balans	31-12-2019	31-12-2018
Liquiditeit (= quick ratio = current ratio)	2,53	2,75
Solvabiliteit (EV/TV)	53,6%	53,7%
Solvabiliteit (EV/VV)	1,16	1,16
Solvabiliteit commissie Don (EV+voorz / TV)	66,6%	70,0%
Weerstandscapaciteit	€ 5.603.310	€ 5.000.789
Weerstandscapaciteit inclusief voorzieningen	€ 6.967.115	€ 6.516.759
Weerstandscapaciteit incl. voorz. en excl mva	€ 5.422.207	€ 4.974.329

Het begrip "liquiditeit" duidt de mate aan waarin een organisatie in staat is om op korte termijn aan de betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. Een waarde van 1 geeft aan dat de organisatie hiertoe in staat is. De waarde van 2,53 ultimo 2019 geeft aan dat de organisatie Gearhing hiertoe zeer goed in staat is. De inspectie van het onderwijs (IvhO) hanteert een signaleringswaarde van kleiner dan 0,75.

De "solvabiliteit" geeft aan in welke mate de organisatie op lange termijn in staat is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. In de praktijk worden meerdere definities gehanteerd en deze zijn in het bovenstaand overzicht aangegeven. De afkorting EV staat voor eigen vermogen, VV voor vreemd vermogen en TV voor totaal vermogen. De IvhO hanteert een minimum van 30,0% en met een uitkomst van 53,6% voldoet Gearhing daar meer dan goed aan.

Kengetallen vermogen ten opzichte van exploitatie	31-12-2019	31-12-2018
Weerstandsvermogen (EV/Baten)	36,61%	33,93%
Weerstandsvermogen inclusief voorzieningen	45,52%	44,22%
Weerstandsvermogen incl. voorz. en excl. mva	35,42%	33,75%
Kapitalisatiefactor (balanstotaal/exploitatiebaten)	68,29%	63,16%
Rentabiliteit (resultaat / totale baten)	3,96%	4,01%
Rendement/rentabiliteit (resultaat / EV)	10,75%	11,81%

Het weerstandsvermogen (EV/Baten) ligt met 36,6% prima op het gewenste niveau van tussen de 10% en 40%. Het weerstandsvermogen zegt iets over de reservepositie en over de mogelijkheden om financiële tegenvallers te kunnen opvangen. De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde van kleiner dan 5%.

De kapitalisatiefactor is een graadmeter voor de mate waarin een organisatie efficiënt wordt gefinancierd. De neergelegde norm (bovengrens) van de commissie Don ligt, afhankelijk van de grootte van de organisatie, tussen 35% en 60%. Hoewel de omvang van Gearhing geen reden is voor een veel hogere risicobuffer dan 5% en dus geen reden voor een hogere kapitalisatiefactor dan 30 a 40%, is het grote aantal hele kleine scholen wel reden waardoor de organisatie minder efficiënt om kan gaan met de investeringen in materiële vaste activa. Gearhing hanteert zelf een marge waarbinnen de kapitalisatiefactor zich moet bevinden en dat is tussen de 35% en 60%. De actuele score ultimo 2019 valt niet meer binnen deze marge en voor 2020 geldt om deze weer in lijn te brengen met deze bandbreedte.

Het rendement is een kengetal dat in op winst gerichte organisaties wordt gebruikt om te kijken hoeveel rendement de inleggers van het eigen vermogen (aandeelhouders) hebben op hun ingelegde geld. In een niet op winst gerichte organisatie als Gearhing is het een vrijwel betekenisloos kengetal.

De kengetallen voor zowel de balans en het vermogen als voor de exploitatie laten overall een positief beeld zien en passen voor de meeste kengetallen in de financiële toekomstvisie die Gearhing heeft geformuleerd. Voor een aantal onderdelen zullen we wel proberen om binnen het bestaande beleid maatregelen te formuleren om de gewenste tendens en daarmee de gewenste kengetallen te realiseren. De insteek is en blijft dat het beschikbare geld, rekening houdend met de ‘spelregels’, dient te worden ingezet in het onderwijs binnen Gearhing.

8. Continuïteit en toekomst

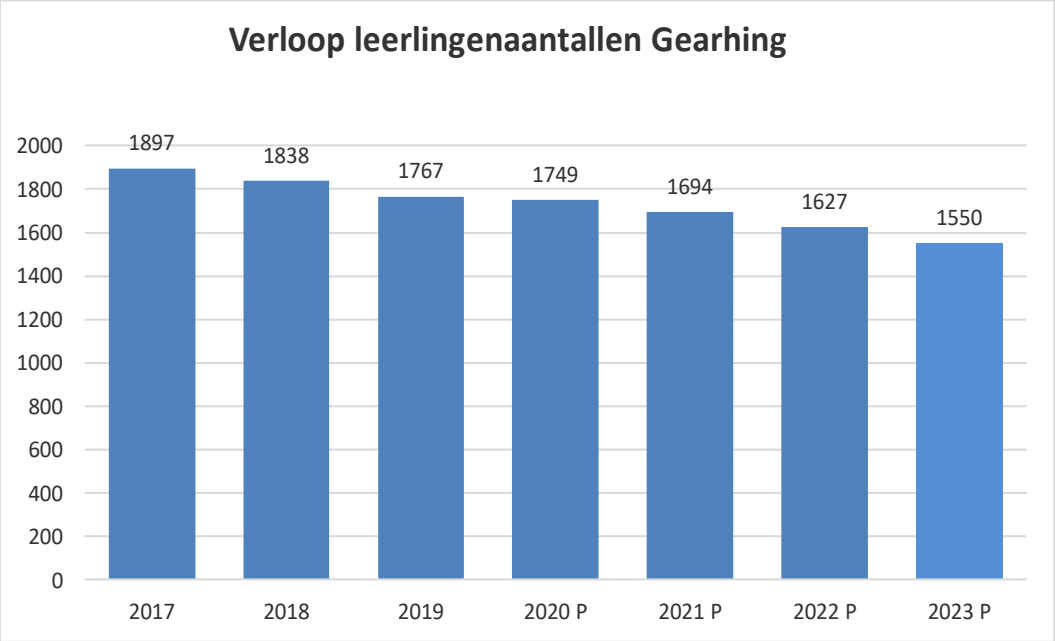
In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de verwachte ontwikkelingen in de baten en lasten voor 2020 tot en met 2023 alsmede de ontwikkelingen in de vermogenspositie. De continuïteitsparagraaf biedt daarbij zicht op de ontwikkelingen in de nabije toekomst en beschrijft wat de gevolgen zijn voor het resultaat en de vermogenspositie. Met deze paragraaf wordt mede inhoud gegeven aan de wijzigingen die de minister van OCW heeft gegeven alsmede de Code Goed Bestuur primair onderwijs.

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat we het over 2019 behaalde positieve resultaat de komende jaren extra willen gaan inzetten. We zorgen er daarbij voor dat over deze periode van vier jaar de lasten de lijn blijven volgen van de verwachte baten. Dit realiseren we door een strakke planning & control, die ervoor zorgt dat de lasten de baten blijven volgen, het onderhoud van schoolgebouwen is gedifferentieerd, er taakstellende budgetten zijn, het personeelsbestand de daling van het leerlingenaantal door natuurlijk verloop volgt en er een flexibele schil is van payroll leerkrachten.

We ontwikkelen plannen om de toegezegde extra middelen voor de komende jaren op een verantwoorde wijze te blijven inzetten. Bij het inzetten van deze middelen blijven we rekening houden met de krimp en de verdeling binnen ons huidig personeelsbestand tussen onze vaste krachten en de flexibele schil.

8.1 Leerlingen en Bestuursformatieplan

Het aantal leerlingen in onze regio is de afgelopen jaren gekrompen en daarmee is ook het aantal leerlingen dat een Gearhing school bezoekt gedaald. De prognoses laten eveneens een dalende lijn zien qua leerlingen.

In onderstaand overzicht wordt het aantal inzetbare fte's, evenals in voorgaande jaren, berekend op basis van het aantal leerlingen in combinatie met de leerkracht-leerlingratio. Bij het bepalen van het totaal aantal inzetbare fte's worden daarnaast de extra vanuit het ministerie toegezegde middelen voor het verminderen van de werkdruk omgezet naar (nog) te bepalen en in te zetten formatie.

Leerkracht-leerlingratio	Realisatie 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
Ratio -leerkracht - leerling	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00
Aantal leerlingen 7/12 en 5/12	1.808	1.760	1.726	1.666	1.595
Aantal fte's inzetbaar	95,18	92,61	90,85	87,69	83,94
Budget werkdrukvermindering	6,21	7,30	8,04	8,13	7,78
Totaal fte's inzetbaar	101,39	99,91	98,89	95,81	91,72
Inzet lesgevend Onderwijs Personeel					
Inzet OP/OOP (4004, 4020)minus natuurlijk verloop	93,22	92,36	91,51	91,12	88,76
inzet payroll	8,17	7,54	7,38	4,69	2,96
Totale inzet OP/OOP en payroll	**101,39**	**99,91**	**98,89**	**95,81**	**91,72**

De netto inzet van leerkrachten in dienstverband (los van zorguren en los van extra uren in verband met zware ondersteuning van leerlingen) plus de flexibele formatie, is in het kalenderjaar 2019 gemiddeld 1 fte per 19 leerlingen. Voor de jaren 2020 tot en met 2023 wordt in eerste instantie in de basisberekeningen eveneens rekening gehouden met een ratio van 19,0. Naast deze basisberekening wordt het verschil t.o.v. een ratio van 1-op-18 aan extra middelen al beschikbaar gesteld voor zowel het boekjaar 2020 als voor het schooljaar 2020/2021. In het Bestuursformatieplan dat jaarlijks voor 1 mei voor het volgend schooljaar wordt opgesteld en vastgesteld wordt dit al meegenomen. De insteek is om dit voor de komende jaren te gaan doen en daarvoor de basisberekeningen aan te passen.

8.2 Financiële informatie

Meerjarenbegroting

Op basis van de leerlingenprognoses, de hieraan gelieerde rijksbijdrage, inclusief de werkdrukmiddelen, de overige overheidsbijdragen en de overige baten is een meerjarige vergelijking opgesteld met de ontwikkeling van de bijbehorende kosten, administratie/beheer/bestuur, personele kosten en materieel voor scholen. In de meerjarenbegroting 2020-2023 is evenals in voorgaande jaren met de daling van het aantal leerlingen en daarmee gepaard gaande krimp van het personeelsbestand rekening gehouden (zie paragraaf 8.1).

In de meerjarenbegroting worden diverse veronderstellingen en uitgangspunten gehanteerd, zoals:

- In de cijfers is geen rekening gehouden met eventuele toekomstige fusies;
- De vanaf 2016 gereserveerde fusiemiddelen voor een tweetal scholen worden vanaf 2020 als baten meegenomen voor een ‘vast’ bedrag per jaar. Het vertraagd toerekenen van deze middelen betreft een soort van risicobuffer en maakt het mogelijk de komende jaren een consistente lijn te volgen;

In de regel “resultaat” is, naast het resultaat van 2019, het te verwachten exploitatiesaldo voor de jaren 2020 tot en met 2023 weergegeven. We gaan er daarbij vanuit onze hoofddoelstelling, het verzorgen van goed onderwijs in deze regio, te kunnen blijven continueren. Vanaf 2021 is bewust een negatief exploitatieresultaat begroot, er wordt verantwoord geïnvesteerd in de toekomst ten laste van de financiële reserves van Gearhing. Daarbij blijven de financieringsfunctie van het eigen vermogen en de risicobuffer op peil. De vermogensontwikkeling zal in lijn blijven met de laatste inzichten en normen zoals aangegeven bij de financiële doelstellingen in het jaarprogramma 2020, rekening houdend met de normen van de Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen (CVO).

Bekostigingsonderwerp	Realisatie 2019	Begroting 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
BATEN	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
3.1. Rijksbijdragen	14.963.747	14.248.236	14.118.000	13.982.500	13.799.000
3.2. Overige overheidsbijdragen	56.816	55.474	54.500	53.500	52.500
3.5. Overige baten	285.667	236.705	155.000	154.000	153.000
Totaal Baten	15.306.230	14.540.415	14.327.500	14.190.000	14.004.500
LASTEN	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
4.1. Personeelslasten	11.966.119	11.874.345	11.686.500	11.573.000	11.411.500
4.2. Afschrijvingen	349.933	404.268	435.000	440.000	445.000
4.3. Huisvestingslasten	1.149.774	1.104.256	1.165.000	1.167.000	1.169.000
4.4. Overige lasten	1.234.399	1.055.046	1.091.000	1.085.000	1.079.000
Totaal Lasten	14.700.225	14.437.915	14.377.500	14.265.000	14.104.500
Saldo baten - lasten	606.005	102.500	-50.000	-75.000	-100.000
Financiële baten en lasten	-3.485	-2.500	0	0	0
RESULTAAT	**602.520**	**100.000**	**-50.000**	**-75.000**	**-100.000**
Vermogen op 1/1	5.000.789	5.603.309	5.703.309	5.653.309	5.578.309
Vermogen per 31/12	**5.603.309**	**5.703.309**	**5.653.309**	**5.578.309**	**5.478.309**

Balansprognose

De balansprognoses geven een positief beeld. Het eigen vermogen dient als risicobuffer, waarbij de vanaf 2021 geprognosticeerde negatieve resultaten in mindering worden gebracht op deze reserves. De mutaties in de voorzieningen betreffen uitgaven ten behoeve van het onderhoud van de gebouwen conform het meer jaren onderhoudsplan (MOP), mutaties vanuit de voorziening voor jubileumgratificaties en mutaties als gevolg van de reorganisatie van 2013.

Het toekomstbeeld dat ontstaat, is dat we beheerst krimpen, ook qua vermogen. De krimp vindt plaats met handhaving van een meer dan solide weerstandsvermogen in combinatie met een sterke kapitalisatiefactor.

€ x 1.000

Balans	Realisatie 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
Activa					
Materiële vaste activa	1.544	1.790	1.790	1.790	1.790
Financiële vaste activa	72	72	70	67	65
Vlottende activa	916	900	850	800	750
Liquide middelen	7.919	7.785	7.712	7.630	7.522
Totaal Activa	**10.451**	**10.547**	**10.422**	**10.287**	**10.127**
Passiva					
Algemene reserve Publiek	5.331	5.612	5.562	5.487	5.387
Algemene reserve Privaat	90	90	90	90	90
Bestemmingsreserve	181	0	0	0	0
Eigen vermogen	***5.602***	***5.702***	***5.652***	***5.577***	***5.477***
Voorzieningen	1.363	1.359	1.334	1.324	1.314
Kortlopende schulden	3.486	3.486	3.436	3.386	3.336
Totaal Passiva	**10.451**	**10.547**	**10.422**	**10.287**	**10.127**

De geprognosticeerde krimp zal tevens betekenen dat naar verwachting de gebouwensituatie voor Gearhing nog voor 2023 zal gaan wijzigen. De onderhoudsplanning voor de komende jaren (dat is de basis onder de onderhoudsvoorziening) zal daarbij moeten meebewegen met de ontwikkeling van nieuwbouw, fusies en sluiting van scholen.

Kengetallen

In onderstaand overzicht wordt een aantal kengetallen weergegeven met daarbij, voor zover van toepassing, de norm die de Inspectie van het onderwijs hanteert bij het bepalen van de financiële gezondheid van instellingen in het primair onderwijs.

Kengetallen	OCW norm	Realisatie 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
Rentabiliteit (resultaat / totale baten)	≥0,0%	3,94%	0,69%	-0,35%	-0,53%	-0,71%
Personele lasten/Rijksbijdragen	≤95%	80%	83%	83%	83%	83%
Personele lasten/totaal baten	≤90%	78%	82%	82%	82%	81%
Solvabiliteit (EV/TV)		53,6%	54,1%	54,2%	54,2%	54,1%
Solvabiliteit commissie Don (EV+voorz / TV)	25%-50%	66,6%	67,0%	67,0%	67,1%	67,1%
Weerstandsvermogen (EV/Baten)	10%-40%	36,61%	39,22%	39,46%	39,31%	39,12%
Liquiditeit (= quick ratio = current ratio)	≥1,0%	2,53	2,49	2,49	2,49	2,48
Transactiefunctie		22,78%	23,98%	23,98%	23,86%	23,82%
Financieringsfunctie		25,03%	26,71%	26,82%	26,75%	26,68%
Bufferfunctie		20,50%	21,87%	21,95%	21,89%	21,83%
Totaal - kapitalisatiefactor	35%-60%	68,31%	72,56%	72,75%	72,51%	72,32%

Uit de berekende kengetallen blijkt dat de solvabiliteit en liquiditeit in de weergegeven jaren nog altijd ruim boven de door OCW gehanteerde minimumnormen uitkomt. De liquiditeit is ruim voldoende om aan de financiële verplichtingen op korte termijn te voldoen; uit de solvabiliteit blijkt dat Gearhing, uitgaande van bekende parameters, ook op de langere termijn financieel gezond is. Dit laatste blijkt ook uit de financiële buffer die over alle in de prognose opgenomen jaren positief is en blijft.

8.3 Strategisch beleid

De afgelopen jaren stonden in het teken van het strategisch beleidsplan 2014 -2018 met daarin drie speerpunten:

1. Samenwerking; intern en extern
2. Nieuwe vormen van kennisoverdracht
3. De leraar neemt zijn vak terug, zelfmanagement van professionals

Eind 2018 is de laatste hand gelegd aan het strategisch beleidsplan 2019-2022: “Wat Telt Echt”. Het strategisch beleidsplan is een dynamisch document en onderscheidt vier elementen die ons succes bepalen en die alle vier afgeleid zijn de hierboven genoemde speerpunten:

1. Het Kind
2. De professional
3. Onderwijs
4. Organisatie

Gearhing wil onderwijs organiseren ‘vanuit de bedoeling’, zoekt naar de essentie en laat zich daarbij leiden door bij alles wat we doen de vraag te stellen “wat telt écht?”. Bij alle vier elementen stellen wij deze vraag. Op grond daarvan komen we tot keuzes die ons helpen bepalen wat we wel en niet doen de komen jaren om onze onderwijsvisie waar te maken. Deze keuzes zijn ook gericht op en vanuit de gedachte van het maatschappelijk ‘ondernemen’.

8.4 Risico beheersing

Risicoanalyse

Eind 2016 is op basis van een risico-inventarisatie een uitgebreide risicoanalyse opgesteld door Helder Advies. In de risicoanalyse zijn o.a. de volgende aandachtsgebieden beoordeeld: strategie, operationele activiteiten, financiële positie, financiële verslaggeving en de wet- en regelgeving.

Los van de krimp zijn er risico's gesignaleerd bij huisvesting, gemiddeld oude gebouwen en oplopende leegstand door de krimp. En ook bij het personeel werden risico's gesignaleerd die voornamelijk zijn verbonden aan de relatief hoge leeftijd, waarbij de gemiddelde leeftijd ondertussen wel een dalende lijn heeft laten zien.

Krimp

In het strategisch beleidsplan 2019-2022 "Wat Telt Echt" is op basis van een SWOT-analyse naast sterkte en kansen ook gekeken naar zwakte en bedreigingen. Eén van de geduide bedreigingen is een verdere daling van het aantal leerlingen.

Binnen de gemeentes die het werkgebied vormen voor Gearhing is voor de komende jaren, zoals hierboven ook beschreven, sprake van krimp. Het totaal aantal basisschoolleerlingen daalt en een aantal scholen bevindt zich rond de gemeentelijke opheffingsnorm. De systematiek van gemiddelde schoolgrootte op bestuursniveau is van belang voor het in stand kunnen houden van deze scholen. Om in de toekomst een deel van de kleine scholen in stand te kunnen houden zal op termijn de gemiddelde schoolgrootte op bestuursniveau omhoog moeten. Voor het kunnen laten stijgen van onze gemiddelde schoolgrootte wordt gekeken naar situaties waar scholen in de toekomst kunnen samengaan tot grotere schooleenheden. Om dit te kunnen realiseren zal de samenwerking met ouders maar ook andere besturen en zeker ook de betrokken gemeente nog nadrukkelijker worden gezocht en aangehaald.

In het jaarprogramma 2020 zijn in paragraaf 3.10 naast krimp ook de andere risico's en onzekerheden uitvoerig beschreven en acties geduid, om de gevolgen van deze risico's zoveel mogelijk te beperken voor Gearhing.

Coronavirus

De uitbraak van Covid-19 heeft zich in 2020 razendsnel ontwikkeld. Maatregelen die door diverse overheden zijn genomen om het virus in te perken hebben negatieve effecten op de economische activiteiten. Gezien de bijzondere situatie rondom het coronavirus in combinatie met de branche (primair onderwijs) waarin Gearhing zich bevindt en de steun die door de overheid is uitgesproken, verwachten we, zeker ook gezien de financiële positie van Gearhing, geen continuïteitsissue.

9. Procedure vaststelling

Het bevoegd gezag en de directeuren verplichten zich binnen de cyclus van planvorming-uitvoering-evaluatie-bijstelling open te communiceren.

Het college van bestuur stelt jaarlijks een integraal jaarverslag op en legt het verslag voor aan de raad van toezicht ter goedkeuring.

Het college van bestuur stelt het integraal jaarverslag vast.

Het verslag wordt vervolgens inhoudelijk besproken met de directeuren van de scholen en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad.

De Stichting Samenwerkingsbestuur Primair Onderwijs “Gearhing”, statutair gevestigd te Bolsward, stelt dit jaarverslag vast en verklaart akkoord te gaan met de door van Ree Accountants in

mei 2020 gewaarmerkte jaarrekening 2019, waarbij door van Ree Accountants de controleverklaring is verstrekt en welke jaarrekening integraal deel uitmaakt van dit jaarverslag.

Vaststelling door het college van bestuur.

Datum: 25 mei 2020.

Alex. J. Peltekian, voorzitter

Goedkeuring van het jaarverslag en de jaarrekening door de raad van toezicht.

Datum: 27 mei 2020

Dhr. P. Schram, voorzitter

Bijlagen

Jaarverslag 2019

OSG Piter Jelles

te Leeuwarden, Dokkum, Kollum en St. Annaparochie

OPENBARE SCHOLENGEMEENSCHAP
Piter Jelles®

Inhoud

Voorwoord 4
1 Jaarverslag Raad van Toezicht 6
2 Missie en Visie 12
Onze visie als OSG Piter Jelles 12
Onze visie op onderwijs 12
3 Strategisch Beleid 14
4 Strategisch perspectief in de praktijk 16
5 Organisatiestructuur 21
Algemene gegevens 21
Raad van Toezicht 21
College van Bestuur 21
Schoolleiding 22
Medezeggenschap 22
Verbonden partijen 23
Gegevens van de vestigingen 23
6 Horizontale en verticale verantwoording 26
7 Onderwijs 28
8 Leerlingenzorg en Passend Onderwijs 39
9 Personeel 41
10 ICT 47
11 Huisvesting en inkoop 50
12 De Financiën 56
Algemene ontwikkelingen 56
Verantwoord financieel beleid 56
Allocatiesystematiek 56
Financiële kengetallen 58
Exploitatieresultaat 60
Lasten 63
Treasury 67
13 Continuïteit 70
14 Overige continuïteitsonderwerpen 75
Interne risicobeheersings- en controlesysteem 75
Risico´s en onzekerheden 78

Bestuursverslag 2019

OPENBARE SCHOLENGEMEENSCHAP
Piter Jelles

Voorwoord

De centrale thema's voor ons als scholengemeenschap zijn "verbinden verbeteren en vernieuwen". Thema's die wij vorm en inhoud geven om daarmee algemeen toegankelijk onderwijs te kunnen bieden waarbij iedereen zich welkom kan voelen ongeacht sociale, culturele of levensbeschouwelijke achtergrond.

Ook in 2019 is er door alle medewerkers op alle scholen en op het Servicebureau hard gewerkt om het onderwijs vorm te geven en om een goede bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van al onze leerlingen.

Wij zijn een brede scholengemeenschap met verschillende locaties waar onderscheidende onderwijsconcepten worden aangeboden. Daarmee valt er voor onze (potentiële) leerlingen iets te kiezen.

Wij zijn als grote onderwijsorganisatie sterk verankerd in verschillende krimpende regio's. De krimp levert een aantal vraagstukken op die alleen gezamenlijk met anderen kunnen worden opgelost. In 2019 heeft de samenwerking op de volgende wijze vorm en inhoud gekregen:

- De afronding van de voorbereiding van de fusie met RSG Simon Vestdijk welke met ingang van 1 januari 2020 een feit is
- De intensieve samenwerking met het Lauwers College in het kader van de ontwikkeling en nieuwbouw van Campus Kollum waarvan het gebouw in mei 2019 is opgeleverd.
- Het onderzoek naar de mogelijke (bestuurlijke) samenwerking met de Saad in Damwoude en met de scholen op Vlieland

Verder kan kwalitatief goed onderwijs niet zonder een eigentijdse en efficiënte ondersteuning. In 2019 zijn processen geoptimaliseerd en gedigitaliseerd en is de bedrijfsvoering verbeterd. Op basis van een strategisch ICT perspectief zijn er diverse projecten gestart die onderwijs op afstand en gepersonaliseerd onderwijs mogelijk maken. Het gaat daarbij o.a. om het werken in de Cloud maar ook om de implementatie van een Digitale Leeromgeving. Ook in 2019 waren wij daarmee volop in ontwikkeling.

In dit jaarverslag verantwoorden wij ons voor het gevoerde onderwijskundige en financiële beleid. Een veelheid aan ontwikkelingen en activiteiten passeert de revue. Ontwikkelingen en activiteiten die alleen mogelijk waren door de inzet van velen!

Wij zijn dan ook veel dank verschuldigd aan al onze medewerkers, ouders, leerlingen, leden van onze medezeggenschapsraden en leden van onze Raad van Toezicht voor hun inzet het afgelopen kalenderjaar. Die inzet was van groot belang om te kunnen verbinden, verbeteren en vernieuwen.

College van Bestuur
De heer drs. W. Wieling
De heer drs. F.J. Bangma

Leeuwarden, mei 2020

1 Jaarverslag Raad van Toezicht

1 Jaarverslag Raad van Toezicht

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de Raad van Toezicht van OSG Piter Jelles. De dagelijkse leiding van de stichting was in 2019 in handen van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht bestond in 2019 uit de leden zoals hieronder is weergegeven. De Raad van Toezicht heeft de volgende taken c.q. bevoegdheden in 2019:

Werkgever

De rol van de Raad van Toezicht is het voorzien in een goed samengesteld en functionerend College van Bestuur, het beoordelen van de leden van het College van Bestuur en fungeren als werkgever voor het College van Bestuur.

Toezichthouden

Een belangrijk element van een transparante, bestuurlijke organisatie is de toepassing van het Governance-beginsel om een scheiding te hebben tussen bestuur en intern toezicht. Juist nu besturen van onderwijsinstellingen een grote mate van autonomie hebben om zelf beleid te ontwikkelen en toe te passen en verantwoordelijk te zijn voor de besteding van publieke middelen, is scheiding van bestuur en intern toezicht essentieel.
Het College van Bestuur is het bevoegd gezag van OSG Piter Jelles en oefent de daarbij behorende bestuurlijke taken en bevoegdheden uit.
De toezichthoudende taak van de Raad van Toezicht strekt zich uit tot het houden van toezicht op het handelen van het College van Bestuur en op de algemene gang van zaken binnen de stichting. Bij de vervulling van zijn taak, richt de Raad van Toezicht zich naar het belang van stichting OSG Piter Jelles, rekening houdend met het feit dat de onderwijsinstelling een organisatie is met een bijzondere maatschappelijke verantwoordelijkheid. De toezichthoudende taak heeft in het verslagjaar in ieder geval omvat

- goedkeuring van het strategisch beleid
- goedkeuring van de jaarrekening en de (meerjaren)begroting
- goedkeuring van het jaarverslag
- vaststelling van de arbeidsvoorwaarden en bezoldiging van de leden van het College van Bestuur
- aanwijzen van de accountant.

De Raad van Toezicht is lid van de VTOI (Vereniging van Toezichthouders in Onderwijs Instellingen). De Raad van Toezicht houdt zich hierbij aan de Code Goed Bestuur en de Governance-principes in het voortgezet onderwijs.

Klankbord

De Raad van Toezicht functioneert ook als klankbord over diverse beleidsonderwerpen voor het College van Bestuur.

Samenstelling College van Bestuur

Het College van Bestuur wordt gevormd door twee leden. Het College van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het functioneren van de stichting OSG Piter Jelles met alle aspecten als onderwijs, personeelsbeleid, financiën, huisvesting en kwaliteit. Het College van Bestuur bepaalt het beleid van de organisatie met inbreng van de directeuren van de scholen.

Het College van Bestuur bestaat ultimo 2019 uit de volgende leden:

Naam	Benoemd per
De heer drs. W. Wieling	01-08-2009
De heer drs. F.J. Bangma	01-08-2015

Samenstelling Raad van Toezicht
De Raad van Toezicht kent een samenstelling die voldoende spreiding van deskundigheden en maatschappelijke achtergronden waarborgt. De leden van de Raad van Toezicht worden conform de statuten op voordracht benoemd door de Gemeenteraad van Leeuwarden. Sommige leden hebben hierbij op voordracht van de oudergeleding van de medezeggenschapsraad zitting in de Raad.

De Raad van Toezicht bestond in 2019 uit de volgende leden:

Naam	Functie	Infunctietreding	Aftredend	Herkiesbaar
De heer ing. H.J.W. Mulder	Voorzitter	01-08-2016	01-08-2020	Herkiesbaar
Mevrouw J. Holtrup MA	Lid	01-08-2014	01-08-2022	Niet herkiesbaar
Mevrouw drs. A.S. Heitmeijer	Lid	01-08-2017	01-08-2021	Herkiesbaar
De heer drs. P.A. Jellema RA	Lid	01-08-2017	01-08-2021	Herkiesbaar

De zittingstermijn van de leden van de Raad van Toezicht is vier jaar. De leden zijn herbenoembaar voor één zittingstermijn.

Persoonlijke gegevens leden van de Raad van Toezicht ultimo 2019:

Naam		
De heer ing. H.J.W. Mulder	Geboortedatum	17-03-1959
	Datum benoeming	01-08-2016
	Functies	Gemeentesecretaris/Algemeen directeur gemeente MiddenGroningen
	Nevenfuncties	Raad van Commissarissen Stichting WoonFriesland Lid bestuur camping Duinoord Ameland Lid Raad van Toezicht Geonovum
Mevrouw J. Holtrup MA	Geboortedatum	30-10-1970
	Datum benoeming	01-08-2014
	Functies	Specialist Zorginnovatie Alliade Directeur/Eigenaar 'Klantgerichte Innovatie'
	Nevenfuncties	-
Mevrouw drs. S.A. Heitmeijer	Geboortedatum	14-11-1957
	Datum benoeming	01-08-2017
	Functies	Directeur Zorg Coloriet
	Nevenfuncties	Lid Raad van Toezicht Stichting Maeykehiem Lid Raad van Toezicht Stichting ZuidOostZorg
De heer drs. P.A. Jellema RA	Geboortedatum	14-03-1973
	Datum benoeming	01-08-2017
	Functies	Manager Financien & ICT Ziekenhuis Tjongerschans v.a. 1/5/2019 Manager Group Audit & Compliance a.i. Solidus Solutions tot 1/5/2019
	Nevenfuncties	Lid Raad van Toezicht/voorzitter Audit Commissie Stichting Tinten Welzijnsgroep

Onafhankelijkheid
De Raad van Toezicht is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het College van Bestuur en welk deelbelang dan ook, onafhankelijk opereren. Indien een lid van de Raad van Toezicht of het College van Bestuur voorziet dat (de schijn van) een tegenstrijdig belang of onverenigbaarheid voor zichzelf of een ander lid zou kunnen optreden, meldt hij dit terstond. Dit is in het verslagjaar niet van toepassing geweest.

Bezoldiging
De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vaste vergoeding, exclusief reis- en verblijfkosten. Deze vergoeding is conform het door de Vereniging Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI) afgegeven advies. De vergoedingen zijn op grond van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT) gemaximaliseerd. De betaalde vergoedingen aan de leden van de Raad van Toezicht zijn als een verplicht onderdeel opgenomen in de jaarrekening van OSG Piter Jelles onder "WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector".

Commissies
De Raad van Toezicht is opgesplitst in verschillende commissies die verantwoordelijk zijn voor bepaalde deeltaken. De Raad van Toezicht heeft de volgende commissies:
- Remuneratiecommissie
- Auditcommissie
- Kwaliteitscommissie

Remuneratiecommissie
De remuneratiecommissie adviseert de Raad van Toezicht in zijn rol als werkgever en toezichthoudend orgaan op het functioneren van het College van Bestuur.

De remuneratiecommissie is als volgt samengesteld:

Naam	Functie
De heer ing. H.J.W. Mulder	Voorzitter
Mevrouw drs. A.S. Heitmeijer	Lid

De commissie heeft o.a. met de voorzitter en het lid van het College van Bestuur afzonderlijk jaargesprekken gevoerd. Hierin zijn onder andere besproken het functioneren, de ambities en de beloning voor komend kalenderjaar.

Auditcommissie
De auditcommissie adviseert de Raad van Toezicht over de financiële aangelegenheden, zoals opgenomen in de financiële rapportages. Dat betreft de jaarrekening, begroting, tussentijdse financiële rapportages, het accountantsverslag en de managementletter.

De auditcommissie is als volgt samengesteld:

Naam	Functie
De heer drs. P.A. Jellema RA	Lid
Mevrouw J. Holtrup MA	Lid

De auditcommissie is gedurende het kalenderjaar op de volgende momenten bijeen geweest ten behoeve van de advisering aan de Raad van Toezicht met betrekking tot de volgende onderwerpen:

Datum	Onderwerpen
16-04-2019	Jaarverslag 2018
	Accountantsverslag 2018
	Managementrapportage
	Externe risico-inventarisatie
	Bestuurlijke fusie

23-09-2019	Managementrapportage
	Aanbesteding accountant
	Bestuurlijke fusie
11-11-2019	Begroting 2020
	Interim controle/managementletter 2019
	Managementrapportage
	Aanbesteding accountant

Kwaliteitscommissie
De Raad van Toezicht heeft per 1 januari 2015 een kwaliteitscommissie ingesteld. Deze commissie adviseert de Raad van Toezicht in zijn rol als toezichthoudend orgaan op het (onderwijs)beleid van het College van Bestuur. De samenstelling van deze commissie is als volgt:

Naam	Functie
Mevrouw J. Holtrup MA	Lid
De heer P.A. Jellema	Lid

De kwaliteitscommissie is in 2019 twee keer bijeen geweest.

Datum	Onderwerpen
05-04-2019	Strategisch Kwaliteitsplan
01-11-2019	Beleidsplan kwaliteitszorg

Vergaderingen Raad van Toezicht
In 2019 kwam de Raad van Toezicht in vijf reguliere vergaderingen bijeen. De bijeenkomsten werden gehouden in verschillende onderwijsgebouwen van OSG Piter Jelles of in het eigen Servicebureau. Bij aanvang van de vergaderingen, indien georganiseerd op een school, werd de Raad van Toezicht door de directeur van de gastschool geïnformeerd over de ontwikkelingen van de betreffende school.

Vergaderdata 2019
8 februari 2019
6 maart 2019
27 mei 2019
9 oktober 2019
27 november 2019

Vaste gespreksonderwerpen van de vergaderingen van de Raad van Toezicht:

Onderwerpen
Mededelingen Raad van Toezicht / College van Bestuur
Terugkoppeling bezoeken en rapportages Inspectie van het Onderwijs
Verzuimcijfers
Leerlingenaantallen
Examenresultaten
Rooster van aftreden en samenstelling Raad van Toezicht
Informatie uit de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI)

Daarnaast zijn de volgende onderwerpen aan bod gekomen tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht:

Onderwerpen
Vaststelling jaarrekening 2018[1]
Vaststelling begroting 2020[2]
Haalbaarheidsonderzoek bestuurlijke samenwerking Simon Vestdijk / OSG Piter Jelles
Governance

[1] *Op vergaderdatum 27-05-2019*
[2] *Op vergaderdatum 27-11-2019*

Verder heeft de Raad van Toezicht de volgende specifieke bijeenkomsten en activiteiten bijgewoond:

Datum	Onderwerpen
7 januari 2019	Nieuwjaarsbijeenkomst 2019 OSG Piter Jelles
27 maart en 13 november 2019	Overleg met de Medezeggenschapsraad van OSG Piter Jelles
20 maart 2019	Cultuuravond Arts eXpression OSG Piter Jelles

Tenslotte heeft de Raad van Toezicht op 26 januari 2019 in een besloten bijeenkomst gesproken over de inhoudelijke speerpunten Raad van Toezicht 2019 en werkwijze en verhouding Raad van Toezicht met het College van Bestuur.

Tot slot
De Raad van Toezicht spreekt zijn waardering uit voor de inzet waarmee het College van Bestuur, de directeuren en de medewerkers van OSG Piter Jelles in 2019 hun functie hebben uitgeoefend.

Aldus vastgesteld door de Raad van Toezicht
Leeuwarden, mei 2020

Drs. H(enk), J.W. Mulder,
Voorzitter Raad van Toezicht

2 Missie en Visie

2 Missie en Visie

Algemeen
De Stichting heeft ten doel het geven van openbaar onderwijs overeenkomstig artikel 42 van de Wet op het Voortgezet Onderwijs, alsmede het oprichten, in stand houden en participeren in rechtspersonen die dit doel mede gestalte kunnen (doen) geven.

De scholengemeenschap verzorgt voortgezet onderwijs in de onderwijssoorten:
- praktijkonderwijs
- vmbo-b, vmbo-k, vmbo-gl
- vmbo-t (mavo)
- havo
- atheneum (vwo)
- gymnasium (vwo)

Daarnaast heeft OSG Piter Jelles een Internationale Schakelklas (ISK). In de ISK ontvangen anderstalige leerlingen hun eerste opvang (EOA). Hier leren anderstalige kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar de Nederlandse taal en worden ze voorbereid op het Nederlandse onderwijssysteem. Een deel van de leerlingen is in het kader van gezinshereniging of internationale huwelijken naar Nederland gekomen.

Onze visie als OSG Piter Jelles
We voelen ons verantwoordelijk voor algemeen toegankelijk onderwijs in onze regio. Daarom willen we nu en in de toekomst leerlingen daarin voldoende keuze bieden door een diversiteit aan openbaar onderwijs in hun nabijheid, zodat zij hun talent kunnen volgen. Onderwijs waar iedereen zich welkom kan voelen, ongeacht sociale, culturele of levensbeschouwelijke achtergrond.

Onze visie op onderwijs
Passend en uitdagend onderwijs bieden zodat leerlingen geprikkeld worden maximaal rendement te halen uit hun talenten en gestimuleerd worden om als zelfstandige burgers goed hun weg te vinden in de maatschappij.

Daarom laten we leerlingen groeien door de diversiteit van hun talenten aan te spreken. We betrekken ouders/verzorgers bij ons onderwijs- en leerproces van hun kind. We blijven nieuwsgierig en maken met elkaar een inspirerende leeromgeving. We weten dat we samen sterker staan en maken daarom gebruik van elkaars ervaringen en leren actief van elkaar.

Centraal hierbij staat de invulling van diverse vormen van gepersonaliseerd leren, aandacht voor 21e eeuwse vaardigheden, burgerschap en aandacht voor digitalisering en ICT.

Strategisch beleid
Het strategisch perspectief is onder te verdelen in de onderstaande kernthema's:
- Verbinden
- Verbeteren
- Vernieuwen

Het strategisch beleid is nader uitgewerkt in hoofdstuk 3.

3 Strategisch Beleid

3 Strategisch Beleid

In 2016 is het Strategisch Perspectief 2017-2021 opgesteld. De kernthema's van dit perspectief zijn:

- Verbinden
- Verbeteren
- Vernieuwen

De boven genoemde kernthema's worden hieronder kort toegelicht.

Verbinden
Als scholengemeenschap waar iedereen welkom is, staan wij midden in de maatschappij. Onderwijs en opvoeding zijn daarbij met elkaar verbonden. Onze missie -passend en uitdagend onderwijs bieden aan leerlingen- brengen we steeds in de praktijk.

Dit doen we samen met leerlingen en ouders/verzorgers, met elkaar als medewerkers, met onze scholen onderling en met andere (onderwijs)organisaties. We vinden het namelijk cruciaal om te blijven leren. Dat leren doe we samen.

Om de uitdagingen in het onderwijs goed op te kunnen pakken, is verbinding leggen noodzakelijk. Iedere school kent eigen verbindingen die in de schoolplannen verder worden uitgewerkt.

Verbeteren
Wij stellen –net als leerlingen, ouders/verzorgers en onze omgeving- steeds hogere eisen aan de kwaliteit van onderwijs, het proces en de prestaties. Werken aan verbeteren is binnen OSG Piter Jelles dan ook een doorlopend proces en uitdaging die we graag aangaan.

We zien dat binnen OSG Piter Jelles elke school zich positief ontwikkelt. De komende jaren houden we dit vast en bouwen we dit uit.

Vernieuwen
In ons onderwijs staat steeds meer de vraag centraal: welke route volgt een leerling en wat heeft hij of zij daarvoor nodig? We zien dat het antwoord op deze vraag voor OSG Piter Jelles vele vormen kent en dat het impact heeft op hoe we omgaan met ons onderwijs, met onze leerlingen en met elkaar.

Het vorm en inhoud geven aan dit maatwerk voor leerlingen is een belangrijke opdracht binnen ons onderwijs. We hebben al diverse stappen gezet en blijven dit doen. De invloed van internationalisering en het wereldburgerschap is ook zichtbaar in ons onderwijs en krijgt steeds meer een plek.

Leerlingen staan voor grote uitdagingen in de veranderende maatschappij. Dit vraagt ze om hun eigen leerproces te onderhouden. Het is aan ons om hen op te leiden met de competenties om te kunnen blijven leren.

4 Strategisch perspectief in de praktijk

4 Strategisch perspectief in de praktijk

In 2019 is OSG Piter Jelles bezig geweest met uiteenlopende projecten in lijn met ons strategisch perspectief. In dit hoofdstuk lichten we deze projecten kort toe.

Verbinden

Wat doen we als Piter Jelles om de verbinding te zoeken met elkaar en onze omgeving? Voor het totaal van de volgende onderwerpen is één gezamenlijk bedrag opgenomen.

Bestuurlijke samenwerking Simon Vestdijk

We hebben in 2019 weer verdere stappen gezet in een bestuurlijke samenwerking met RSG Simon Vestdijk in Harlingen en Franeker. In het schooljaar 2017-2018 heeft er hiervoor een vooronderzoek plaatsgevonden. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden onder begeleiding van een externe partij. In 2018 en 2019 is de fusie verder concreet gemaakt en de geledingen binnen zowel RSG Simon Vestdijk als OSG Piter Jelles hebben uiteindelijke ingestemd met de fusie d.d. 01-01-2020. Met ingang van deze datum vallen de scholen van OSG Piter Jelles en RSG Simon Vestdijk onder de stichting "Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân Noord. Na instemming van de geledingen in 2019 is overgegaan tot alle noodzakelijke voorbereidingswerkzaamheden voor het effectueren van de fusie m.i.v. 01-01-2020.

Samenwerking in Campus Middelsee

De Foorakker is ondergebracht in de Campus Middelsee. In deze Campus participeren ook een school van CVO Noord-Fryslân en de Stichting Leerwerkplein. Om het openbaar onderwijs in Sint Annaparochie te kunnen blijven aanbieden is de samenwerking met de school Ulbe van Houten in 2019 nog verder geïntensiveerd. Besluitvorming over de manier van samenwerken vanaf schooljaar 2019-2020 heeft plaatsgevonden in het eerste half jaar van 2019 en is in werking getreden met ingang van schooljaar 2019-2020.

Onderzoek vorming Campus !mpulse & Montessori High School

Er is in 2018 een start gemaakt met een onderzoek naar de mogelijkheden om van de scholen !mpulse Leeuwarden en Montessori High School één gezamenlijke Campus te vormen. De scholen hebben mogelijk een toegevoegde waarde voor elkaar en mogelijkheden voor gezamenlijke onderwijsinnovatie. De onderwijsconcepten hebben overeenkomsten maar ook duidelijke verschillen. We onderzoeken op welke wijze de scholen kunnen leren van elkaar bij het vormgeven van een inspirerende leeromgeving met aandacht voor het behoud van beide onderwijsconcepten en profielen.

Onderzoek samenwerking De Saad

De Saad is een zelfstandige christelijke school voor MAVO in Damwoude en kampt met dalende leerlingenaantallen. Hoewel de school een regiofunctie vervult met specifiek christelijk onderwijs, is het niet meer mogelijk om de school duurzaam zelfstandig te kunnen continueren. Dit heeft het schoolbestuur ertoe bewogen om andere scenario's te verkennen voor de toekomst. Aansluiting bij een groter schoolbestuur in de regio ligt dan het meest voor de hand. Met OSG Piter Jelles is in 2019 een onderzoek gestart naar de wijze waarop eventuele aansluiting mogelijk is.

Sterk Techniek Onderwijs

Onderwijsinstellingen, bedrijven en overheden in de regio hebben de ambitie om betaalbaar, duurzaam, dekkend en kwalitatief hoogstaand techniekonderwijs aan te bieden, dat aansluit op de vraag vanuit het regionale bedrijfsleven. Kwalitatief, hoogwaardig en eigentijds onderwijs is een cruciale voorwaarde voor de leefbaarheid en de sociaaleconomische ontwikkeling van de regio. We zien het als onze opdracht om leerlingen een toekomst te bieden en te binden aan onze regio. Met een gezamenlijke, regionale aanpak (voor ons: NO Friesland en NW Friesland) willen we voldoende mensen voor de techniekssector opleiden, met de technische vaardigheden die in de toekomst nodig zijn. De planvorming voor de projecten is in 2019 gestart.

Samenwerking in Campus Kollum
Samen met één school van het Lauwers College, een bibliotheek, een sociaal cultureel centrum en één school van OSG Piter Jelles is Stichting Campus Kollum in 2017 opgericht en is er in 2018 gestart met het bouwen van een campus, te weten Campus Kollum. Begin schooljaar 2019-2020 is de Campus Kollum operationeel geworden.
In deze campus participeren de bovengenoemde organisaties. Het samenwonen en samen leven wordt in de praktijk binnen de Campus Kollum vormgegeven door middel van samenwerken. Voor de nieuwe Campus zijn er met het Lauwers College afspraken gemaakt over een gezamenlijke pedagogisch-didactische visie. Het uitgangspunt is het samenleven in een cultuur waarin leerlingen hun talenten maximaal kunnen ontplooien, zich thuis voelen, hun weg vinden in de maatschappij. We leven samen in een verbindende school in een stimulerend, positief en veilig schoolklimaat. De verantwoordelijkheid hiervoor wordt gedragen door medewerkers, ouders en leerlingen.

Verbeteren
Wat doen we als OSG Piter Jelles om onszelf en elkaar te verbeteren?

Professionalisering Servicebureau
We werken verder aan de professionalisering van de ondersteunende diensten van het Servicebureau. Processen en werkafspraken worden efficiënter en effectiever ingericht. Voorheen ging het vaak om werkzaamheden met betrekking tot registratie of uitvoering, de werkzaamheden zullen zich nu ook gaan richten op advisering en controle. Deze ontwikkeling vraagt om meer kennis en kunde van de medewerkers van het Servicebureau. Dit vraagt om professionalisering. Deze professionalisering is in 2019 verder ontwikkeld.

Herziene Meerjaren OnderhoudsPlan
In 2018 is er een herziene meerjaren-onderhoudsplan (MJOP) opgesteld door een extern bureau. Dit is opgesteld op basis van conditiemeting. Hiermee wordt bedoeld dat de gebouwonderdelen worden beoordeeld op de onderhoudsstaat. Dit in tegenstelling tot het uitvoeren van onderhoudswerk volgens een vooraf vastgesteld vast patroon. Gevolg is dat het opstellen van de MJOP en de besluitvorming over de MJOP zijn verbeterd ten opzichte van het verleden. In 2019 zijn vervolgstappen gezet om de MJOP te gaan vertalen naar in een Integraal HuisvestingsPlan (IHP) en uitvoeringsplannen.

Handboek procesbeschrijvingen
Vanaf 2018 is er binnen OSG Piter Jelles hard gewerkt om processen en werkafspraken te optimaliseren en ook te digitaliseren. Ook in 2019 is hier nog druk aan gewerkt en dit zal nog doorlopen in 2020. Het streven is dat alles wordt herschreven in een herzien handboek Administratieve Organisatie en Interne Controle wordt opgenomen.

Optimalisatie inkoopproces
In 2018 is er een start gemaakt met het optimaliseren van het inkoopproces. Het inkoopproces is onder te verdelen in de volgende deelonderwerpen:
- Bestellen
- Aanbesteden
- Facturatie
- Mandatering
- Contractenregister
- Spendanalyse

Ultimo 2018 waren drie van de zes van de hierboven genoemde deelprocessen geheel voltooid, te weten de optimalisatie van het factuurproces, het inrichten van het contractenregister en de inrichting van de spendanalyse. In 2019 is er gewerkt aan de verdere optimalisering van het bestelproces, aanbestedingsproces en de mandatering. Daarnaast is in 2019 het inkoopbeleid beschreven.

Onderwijskwaliteit
Het is een continu proces om onze onderwijskwaliteit te verbeteren. Dit wordt periodiek gemonitord door het Servicebureau van OSG Piter Jelles.

Effectiviteit PR-activiteiten
Door middel van PR-activiteiten willen we dat onze scholen op de juiste wijze profiel krijgen in de omgeving zodat dit hun doelstellingen ondersteunt. Daarnaast heeft het als doel om bij te dragen aan de instroom van nieuwe leerlingen. De wervingsdagen hebben als doel nieuwe leerlingen te werven met een juist beeld en verwachtingspatroon. Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de effecten en beeldvorming van deze wervingsdagen en de inzet van onze PR-middelen. Hierbij houden we rekening met de digitalisering van de communicatie en streven we naar een reductie van printmiddelen die het milieu belasten.

Arbeidsmarktcommunicatie
Door de inzet van betere arbeidsmarktcommunicatie vergroten we de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van OSG Piter Jelles bij externen. Hierbij spelen we in op de behoefte van potentiële medewerkers om niet alleen inhoudelijk een functie te verkennen maar ook een betere indruk te krijgen van wie wij als OSG Piter Jelles zijn en waar wij voor staan. Op deze wijze willen we de effectiviteit vergroten. Daarbij hebben wij ook aandacht voor de specifieke doelgroep zij-instromers en schaarse vakken.

Managementontwikkeling
Waar we vragen van leerlingen om zich te ontwikkelen, doen we dit ook voor onze medewerkers. Hiervoor zetten we gerichte MD-trajecten in die niet alleen de persoonlijke effectiviteit en leiderschap vergroten, maar we besteden daarbij speciaal aandacht aan de invulling van samenwerking met elkaar. Op deze manier zal talentmanagement en managementontwikkeling t.b.v. de managementfuncties verder vormgegeven worden. We zijn inmiddels gestart met verschillende trajecten voor (startende) leidinggevenden.

Profilering scholen
Als OSG Piter Jelles streven we naar diversiteit in ons openbaar onderwijs. Dit vertaalt zich in een breed aanbod aan onderwijsconcepten. Om ervoor te zorgen dat deze niet alleen in het eigen onderwijs maar ook naar buiten toe herkenbaar zijn, is er in 2018 een start gemaakt met de verbetering van de profilering van scholen.

Vernieuwen
Wat doen we als OSG Piter Jelles om de invulling van ons onderwijs en onze organisatie te vernieuwen?

Onderzoek toekomstige huisvesting
Om een inspirerende leeromgeving te blijven creëren, onderzoeken we de mogelijkheden van de toekomstige huisvesting voor het Stedelijk Gymnasium en het Leeuwarder Lyceum.

Optimalisatie processen en bedrijfskundige applicaties
Op dit moment is OSG Piter Jelles bezig veel processen te digitaliseren en verder te optimaliseren. Dit project loopt door in 2020.

Havo Bovenbouw
Bij Dalton Dokkum is het aanbod van de bovenbouw uitgebreid. De leerlijn bij Dalton Dokkum is vanaf schooljaar 2018-2019 uitgebreid met HAVO bovenbouw. De leerlingen van de Havo onderbouw kunnen op die manier hun opleiding afronden binnen Dalton Dokkum. Ook De Dyk biedt inmiddels de HAVO bovenbouw aan.

Tienercollege
In 2019 is er gekeken naar de mogelijkheden om onderwijs aan te bieden voor leerlingen in de leeftijd van 10 tot en met 14 jaar binnen Dalton Dokkum, de zogenoemde Tienercolleges.

Doorlopende leerlijn PO/VO/MBO
Er vindt een onderzoek plaats naar de mogelijkheden van een doorlopende leerlijn PO/VO/MBO. Dit betreft onder andere het inventariseren van de mogelijkheden hiervoor met Proloog en OSG Piter Jelles.

Onderwijs ASS (Autisme Spectrum Stoornissen)
In toenemende mate worstelen Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs (SWV) en de daarin participerende scholen, met leerlingen die moeilijk plaatsbaar zijn in het regulier onderwijs. Het gaat binnen die complexe problematiek om een veelheid aan – niet altijd gediagnosticeerde - angsten, fobieën en hulpvragen, niet zelden gecombineerd met zorgen over de thuissituatie waarin de leerling zich bevindt. ASS, ADHD, ODD en hoogbegaafdheid komen relatief veel voor. Om ook deze leerlingen en plek te bieden, goed onderwijs te verzorgen en uitval te voorkomen is bij het Leeuwarder Lyceum in 2019 een aparte onderwijsvoorziening gestart.

PJ Academie
Met de PJ-academie willen we voorzien in een niet locatie-gebonden leerroute. Leerlingen bieden we de mogelijkheid om deels een eigen gepersonaliseerd traject te volgen. Zo bestaan er diverse mogelijkheden om bijzondere vakken te volgen zoals Wiskunde D of Cambridge Engels. De PJ Academie wordt verder uitgebreid en geprofessionaliseerd.

ICT perspectief
In 2018 hebben er voorbereidende werkzaamheden plaatsgevonden voor de volgende deelprojecten vanuit het ICT perspectief. Met de uitvoering van deze projecten is een start gemaakt in 2019:

- Vervangen huidige ICT-oplossing IDentityManagement (IDM)
- Inrichten van een digitale samenwerkingsomgeving in de Cloud implementatie
- Implementatie Digitale Leeromgeving (DLO)
- Optimalisatie van de huidige netwerkconfiguratie
- Versterken ICT vaardigheden van medewerkers
- Ontwikkelen en implementeren van een portal voor medewerkers, ouders en leerlingen

Inzet film-/videomateriaal
Het uitdragen van wie wij zijn als OSG Piter Jelles en waar wij voor staan vraagt in de huidige tijdsgeest een benadering die uitgaat niet alleen van wat wij als organisatie willen vertellen en delen maar ook het meenemen van de wereld van hen die wij willen bereiken met onze boodschap. Daarom zijn we begonnen met het ontwikkelen van film-/videomateriaal op onze website en social media kanalen om dit beter uit dragen.

5 Organisatiestructuur

5 Organisatiestructuur

Algemene gegevens
De algemene gegevens gedurende kalenderjaar 2019 zien er als volgt uit:

Bestuursnummer	13603
Brinnummer	20DL[3]
Rechtsvorm	Stichting
Statutaire naam	Stichting openbare scholengemeenschap Piter Jelles
Verkorte naam	Stichting OSG Piter Jelles
Statutaire zetel	Gemeente Leeuwarden
Adres	Elzenstraat 5, 8924 JN Leeuwarden
Telefoonnummer	058 8801104
E-mailadres	cvb@pj.nl
Website	www.piterjelles.nl

Raad van Toezicht
De raad van toezicht (RvT) is belast met het toezicht houden op het beleid en de uitvoering van het beleid, zoals dat door het College van Bestuur wordt uitgevoerd.
De samenstelling van de Raad van Toezicht staat vermeld in hoofdstuk 1 waarin het jaarverslag Raad van Toezicht is opgenomen.

Bezoldiging
De bezoldiging van de Raad van Toezicht voldoet aan de Wet Normering Topinkomens.

College van Bestuur
Het collegiale College van Bestuur (CvB) vormt het bevoegd gezag binnen de stichting OSG Piter Jelles, stelt het beleid op en is verantwoordelijk voor de uitvoering van dat beleid. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met het Centrale ManagementTeam (CMT), waarin de schooldirecteuren participeren.

Gedurende kalenderjaar 2019 was de samenstelling van het College van Bestuur als volgt:

Naam	Functie
Dhr. drs. W. Wieling	Voorzitter
Dhr. drs. F.J. Bangma	Lid

Nevenfuncties
Het College van Bestuur heeft daarnaast nog de volgende noemenswaardige nevenfuncties:

Naam	Functie
Dhr. drs. W. Wieling	Voorzitter Koninklijke Vereniging de Friesche Elf Steden
	Lid Raad van Toezicht GGZ Friesland
	Lid bestuur Stichting Campus Middelsee
	Voorzitter bestuur Stichting SWV Fryslân Noard
	Lid bestuur Coöperatie Pompeblêd
	Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Europese Culturele Hoofdstad 2018 Leeuwarden Fryslân
Dhr. Drs. F.J. Bangma	Lid bestuur Stichting Campus Kollum
	Voorzitter bestuur Stichting Landgoed Mensinge
	Voorzitter bestuur Stichting Museum Havezate Mensinge

B*ezoldiging*

[3] *Iedere erkende vestiging van OSG Piter Jelles heeft hierbij een volgnummer op het brinnummer.*

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. Ook onderwijs valt derhalve onder de WNT.
Het inkomen van de bestuurders komt niet uit boven het vastgestelde normbedrag van de WNT. Het normbedrag wordt bepaald middels complexiteitspunten van de desbetreffende bestuursfunctie. De bestuurlijke complexiteit van de instellingen is daarmee leidend voor de maximum bezoldiging van de bestuurder.

Code Goed bestuur
In het belang van het verzorgen van onderwijs is een goed functionerend bestuur van belang. Het bestuur hanteert een code goed bestuur welke aansluit bij de Code Goed Bestuur van de VO-raad.

Schoolleiding
Elke vestiging kent een schooldirecteur die integraal verantwoordelijk is voor zijn/haar school. De directeur wordt hierbij vaak door een managementteam ondersteund. Hieronder is de situatie ultimo 2019 gesitueerd.

Vestiging	Directeur
De Brêge	Mevrouw H. Moll
Dalton Dokkum	De heer S. Saakstra
De Dyk	De heer D. Folkersma
De Foorakker	Mevrouw E. de Boer (a.i.)
!mpulse Kollum	Mevrouw B. Kroeze
!mpulse Leeuwarden	De heer W. Reinsma
ISK	De heer H. Hulshof
Leeuwarder Lyceum	De heer R. in het Veld
Montessori High School	De heer B. Jansma
Stedelijk Gymnasium	Mevrouw drs. N. Mooiman
YnSicht	De heer A. Veldman (a.i.)

Medezeggenschap
Tot en met 2019 kent de stichting twee formele medezeggenschapsorganen. Elke school heeft een eigen medezeggenschapsraad, de zogenoemde "deelraad". Daarnaast kent OSG Piter Jelles nog een centrale medezeggenschapsraad (MR). De centrale medezeggenschapsraad functioneert hierbij op stichtingsniveau.

In de statuten en het handboek Governance zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden nader uitgewerkt.

Verbonden partijen
Een verbonden partij is een organisatie waarin OSG Piter Jelles een bestuurlijk en een financieel belang heeft. OSG Piter Jelles is verbonden met de volgende partijen.

Verbonden partij	Verbonden via
Stichting SWV Fryslân Noard	Voorzitter College van Bestuur
Stichting Campus Middelsee	Voorzitter College van Bestuur
Coöperatie Pompeblêd	Voorzitter College van Bestuur
Stichting Campus Kollum	Lid College van Bestuur

Stichting SWV Fryslân Noard
Stichting SWV Fryslân Noard heeft ten doel het vormen en in stand houden van een regionale samenwerking die zorgdraagt voor een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen alle deelnemende scholen. Er wordt hierbij gestreefd dat leerlingen met een ondersteuningsbehoefte een zo passend mogelijke plaats krijgen. OSG Piter Jelles participeert in dit samenwerkingsverband waarbij de voorzitter van het College van Bestuur van OSG Piter Jelles zitting heeft in het bestuur Stichting SWV Fryslân Noard.

Stichting Campus Middelsee
Stichting Campus Middelsee faciliteert voortgezet onderwijs in de regio Noordwest Fryslân, houdt de onderwijsvoorziening in stand, onderhoudt deze en stelt deze ter beschikking. Campus Middelsee biedt onderwijs aan leerlingen in het vmbo en in de onderbouw havo en vwo. CSG Ulbe van Houten, De Foorakker (OSG Piter Jelles) en het LeerWerkPlein (LWP) zijn gehuisvest in deze campus. Het bestuur wordt gevormd door de participanten. OSG Piter Jelles wordt hierin vertegenwoordigd door de voorzitter van het College van Bestuur.

Coöperatie Pompeblêd
De Pompeblêd Scholengroep is een samenwerking van zeven scholengemeenschappen voor openbaar voortgezet onderwijs op het gebied van werving & selectie, inkoop en re-integratie. De concrete activiteiten van Pompeblêd bestaan uit een mobiliteitscentrum, loopbaanbegeleiding en gezamenlijke inkoop. OSG Piter Jelles is hierbij één van deze zeven scholengemeenschappen. De voorzitter van het College van Bestuur van OSG Piter Jelles is eveneens één van de bestuurders van de coöperatie Pompeblêd.

Stichting Campus Kollum
De Stichting Campus Kollum is in 2018 opgericht en faciliteert in Kollum o.a. voortgezet onderwijs in de huisvesting. De bouw van de Campus Kollum is in 2018 gestart en is operationeel geworden met ingang van schooljaar 2019-2020. In deze Campus is !mpulse Kollum van OSG Piter Jelles gevestigd. Het bestuur van stichting Campus Kollum bestaat onder andere uit het lid van College van Bestuur van OSG Piter Jelles.

Gegevens van de vestigingen

Vestiging	Adres	Plaats
De Brêge	Egelantierstraat 88	Leeuwarden
Dalton Dokkum	Parklaan 1	Dokkum
De Dyk	Egelantierstraat 86	Leeuwarden
De Foorakker	H. Sannesstraat 5	St. Annaparochie
!mpulse Leeuwarden	D. Kalmaleane 4	Leeuwarden
!mpulse Kollum	G. Bleekerstraat 3	Kollum
ISK	Melkemastate 29	Leeuwarden
	Hempenserweg 33	Leeuwarden
	H. Sannesstraat 5	St. Annaparochie
Leeuwarder Lyceum	Dr. J. Botkeweg 3	Leeuwarden
Montessori High School	D. Kalmaleane 2	Leeuwarden
Stedelijk Gymnasium	Noorderweg 1	Leeuwarden
YnSicht	Prinsessenweg 4	Leeuwarden

Klachtenregeling
Op de school kunnen problemen ontstaan tussen ouders of leerlingen en (medewerkers van) de school. Vaak worden zulke problemen in onderling overleg bijgelegd. Soms is een meningsverschil van dien aard, dat iemand een klacht hierover wil indienen. Die mogelijkheid is er. Voor de school is een klachtenregeling vastgesteld.

De klachtenregeling is te raadplegen op de website https://www.piterjelles.nl

Vertrouwenspersoon
Ongewenst gedrag beïnvloedt vaak de sfeer op het werk en heeft gevolgen voor het werkplezier en de kwaliteit van het werk. Wanneer je te maken krijgt met bovenstaande situaties op de werkvloer, kan het zijn dat je de behoefte hebt om hierover te praten. Hiervoor kun je terecht bij je leidinggevende, de P&O beleidsadviseur of de interne vertrouwenspersoon.
De vertrouwenspersoon voor onze school is een externe functionaris. De vertrouwenspersoon kan de klacht van de leerling afhandelen door middel van bemiddeling of kan de leerling helpen de klacht in te dienen bij de landelijke klachtencommissie. De vertrouwenspersoon handelt de klacht af volgens een vaste procedure, behandelt alle zaken strikt vertrouwelijk en is geen verantwoording schuldig aan de school. Hierdoor kunnen leerlingen vrijuit spreken en een klacht voorleggen.

Meer informatie over de vertrouwenspersoon is te raadplegen op de website https://www.piterjelles.nl

Ombudsman
OSG Piter Jelles heeft een onafhankelijke ombudsman voor ouders/verzorgers van leerlingen. De reden hiervoor is gelegen in het feit dat leerlingen en personeelsleden zich bij klachten kunnen wenden tot de vertrouwenspersonen binnen de scholengemeenschap, voor ouders/verzorgers is dat een minder gebruikelijke weg.
Ouders/verzorgers dienen normaal gesproken een klacht in bij de leiding van de school waar hun kind/pupil onderwijs volgt. Vanaf de start van deze procedure kunnen ouders/verzorgers de ombudsman daarbij inschakelen voor advies en/of daadwerkelijke ondersteuning.
Indien naar de mening van ouders/verzorgers een klacht onzorgvuldig afgehandeld wordt of niet voldoende aandacht krijgt, kan ook in een later stadium van de klachtenprocedure de ombudsman worden ingeschakeld voor een bemiddelende rol.

De regeling ombudsman en de contactgegevens van de ombudsman zijn te raadplegen op de website https://www.piterjelles.nl

Landelijke klachtencommissie
In bepaalde gevallen kan het mogelijk zijn dat een klacht of geschil niet op de beschreven wijzen kan worden opgelost. In een dergelijk geval kan een klacht ook rechtstreeks worden voorgelegd aan een externe klachtencommissie. Piter Jelles is aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar onderwijs. De Landelijke Klachtencommissie (LKC) is te bereiken via de Stichting Onderwijsgeschillen.

De gegevens van de landelijke klachtencommissie zijn te vinden op de website https://www.piterjelles.nl en meer informatie over de landelijke klachtencommissie is te raadplegen op de website https://www.onderwijsgeschillen.nl

6 Horizontale en verticale verantwoording

6 Horizontale en verticale verantwoording

Er wordt onderscheid gemaakt tussen horizontale en verticale verantwoording. Horizontale verantwoording is het beschikbaar stellen van informatie aan belanghebbenden en belangstellenden. Het heeft als doel externe partijen te informeren. De informatie biedt o.a. inzicht in onderwijskwaliteit en brengt de verschillen ten opzichte van andere scholen in kaart. Verticale verantwoording is een verantwoording aan hogere organen, zoals Raad van Toezicht, gemeente en ministerie OC&W.

Horizontale verantwoording
De stichting en de daarbij horende 11 scholen kennen veel stakeholders (belanghebbenden). De belangrijkste stakeholders zijn de medewerkers en de ouders/leerlingen van de vestigingen. Daarnaast is er nog een scala aan stakeholders, zoals collega schoolbesturen in de omgeving en de participerende schoolbesturen in het samenwerkingsverband.
Het College van Bestuur participeert actief in allerlei overlegorganen met de gemeente, collega besturen en enkele (landelijke) stuur- /werkgroepen.

De informatievoorziening en horizontale verantwoording aan de personeelsleden verloopt enerzijds via de schooldirecteur (onder andere via mededelingen in werkoverleggen) en anderzijds rechtstreeks door het College van Bestuur middels nieuwsbrieven, medewerkersbijeenkomsten en schoolbezoeken.

Via www.scholenopdekaart.nl kunnen leerlingen/ouders scholen met elkaar vergelijken op basis van verschillende indicatoren. Op de vergelijkingspagina kunnen verschillende scholen met elkaar vergeleken worden op de volgende indicatoren: de algemene gegevens van de school, het profiel van de school, het aantal leerlingen, het onderwijsaanbod, tevredenheid van de leerlingen en de ouders/verzorgers en het schoolklimaat en veiligheid. Via deze website is er dus informatie zichtbaar over tal van aspecten die bij de schoolkeuze een rol spelen en met name voor leerlingen in de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs en de ouders daarvan van belang kunnen zijn. In totaal kunnen de scholen op 13 verschillende indicatoren met elkaar worden vergeleken. Alle 11 scholen van OSG Piter Jelles presenteren zich op dit internetplatform.

Verticale verantwoording
Eén van de hoofdtaken van het College van Bestuur is het leidinggeven aan het uitvoeren van het strategisch plan. Het borgen en verbeteren van de onderwijskwaliteit is daarbij één van de hoofdthema's.
De beleidsvoorstellen worden in het centrale managementoverleg besproken. Afhankelijk van het onderwerp worden de beleidsvoorstellen aan de Raad van Toezicht (ter goedkeuring of advies) en/of de MR voorgelegd (ter instemming of advies), waarna het CvB tot definitieve vaststelling overgaat.
In kwaliteitsgesprekken met de schooldirecteur wordt de voortgang van de uitvoering van het strategische beleid, het schoolplan en in het bijzonder de kwaliteit van het onderwijs besproken. Waar nodig wordt bijgestuurd.
In de RvT vergaderingen wordt middels periodieke rapportages, specifieke rapportages en de gesprekken daarover verantwoording afgelegd over de kwaliteit van het onderwijs, de uitvoering van het strategisch beleidsplan en de besteding van de financiële middelen.

7 Onderwijs

7 Onderwijs

Algemeen
De stichting heeft ten doel het geven van openbaar onderwijs. De ambitie is uitdagend onderwijs te bieden aan alle leerlingen. Hierbij wordt steeds meer ingezet op uitdaging van talenten in het onderwijs en het steeds meer leveren van maatwerk aan leerlingen waarbij de leerlingen zich thuis voelen, ongeacht hun afkomst, thuissituatie en achtergrond.

OSG Piter Jelles wil het beste uit de leerling halen en het onderwijs aanbieden dat bij het individuele leerproces en talent van de leerling past. Het zogenoemde "gepersonaliseerd leren".

Onderwijssoorten
De scholengemeenschap verzorgt de volgende onderwijssoorten in het voorgezet onderwijs op de onderstaande vestigingen:

	ISK[4]	Praktijk Onder-wijs	VMBO-B	VMBO-K	VMBO-GL	VMBO-T (MAVO)	HAVO	ATHENEUM (VWO)	GYMNASIUM (VWO)
Stedelijk Gymnasium									v
De Brêge		v							
!mpulse Kollum						v	v	v	
!mpulse Leeuwarden						v	v	v	
Montessori High School						v	v		
De Dyk						v	v		
Leeuwarder Lyceum							v	v	
YnSicht			v	v	v				
Dalton Dokkum						v	v		
De Foorakker			v	v		v	v		
ISK[5]	v								

[4] *Internationale SchakelKlas*
[5] *Drie vestigingen*

Onderwijsconcepten OSG Piter Jelles

8+ Doeners
De 8+ doeners is een initiatief van OSG Piter Jelles in samenwerking met twee schoolbesturen in het primair onderwijs. De 8+ groep is ontwikkeld om kinderen van het basisonderwijs meer te bieden dan ze "gewoon" op school krijgen. Het geeft specifieke aandacht die het kind nodig heeft om beter te functioneren. Is meer gericht op de wensen van het kind om zich beter te kunnen ontwikkelen.

Xpert
Xpert is bedoeld om deelnemers die geen kans (meer) hebben op diplomering binnen het vmbo toch hun opleiding te laten vervolgen. Ook is Xpert bedoeld om deelnemers uit het praktijkonderwijs de mogelijkheid te bieden zich te kwalificeren voor de arbeidsmarkt. Het is een entreeopleiding dat een samenwerkingsproject is tussen OSG Piter Jelles en het Friesland College. Met de Entreeopleiding kan er een officieel mbo-diploma op niveau 1 worden behaald.

LeerWerkPlein
Het LeerWerkPlein van de Campus Middelsee, waar De Foorakker onderdeel van is, biedt in samenwerking met het bedrijfsleven een onderwijsprogramma aan met lessen, bedrijfsbezoeken en stages. Grote kans, dat er na de afronding van de opleiding, de leerling als werknemer bij een van de bedrijven of instellingen terugkomt. In de onderbouw leer je wie je bent, wat je kunt, wat je wilt en wordt er kennis gemaakt met de vier sectoren: techniek, zorg en welzijn, economie en groen**.** In de bovenbouw (klas 3) loop je stage bij een bedrijf en die stage kun je meenemen naar het mbo met uiteindelijk kans op een baan in de regio.

Keuzelessen
De Dyk heeft een onderwijsconcept waarin leerlingen 30% van de lessen zelf kunnen kiezen. Dit wordt alsmaar verder geperfectioneerd. Veel scholen in Nederland zijn geïnteresseerd in dit onderwijsconcept. De keuzelessen sluiten aan bij gepersonaliseerd leren.

VMBO praktijkroutes Dienstverlening en Producten
Het onderwijsprofiel Dienstverlening en Producten (D&P) is bij YnSicht opgedeeld in acht verschillende praktijkroutes. In de onderbouw van YnSicht maken leerlingen kennis met de verschillende praktijkroutes binnen het profiel Dienstverlening en Producten en is er veel aandacht voor sport en drama/podium. Op YnSicht leer je door te doen en bestaat het onderwijs voor 50% uit theorie en 50% uit praktijk. Leerlingen kunnen een extra theorie vak of een theorie vak op een hoger niveau volgen. In de derde klas begint de leerling met de examenvakken, zowel op praktijk als theorie gebied. Aan het einde van het derde jaar bestaat de mogelijkheid voor de leerling om te switchen qua route. Dit maakt YnSicht uniek. Het is een zeer flexibel onderwijssysteem passend bij gepersonaliseerd leren.

!mpulse

Concept Leeuwarden
!mpulse is een kleine leer- en leefgemeenschap waarbinnen iedereen wordt gestimuleerd om zichzelf breed en krachtig te ontplooien. Een school waar de leerling zich thuis voelt. Een fijne omgeving waar de leerling gezien en gehoord wordt en waar we samen vragen stellen en samen antwoorden zoeken. Zo verbindt !mpulse Leeuwarden persoonlijke ontwikkeling met het opdoen van kennis en vaardigheden. Op deze manier bereidt de school leerlingen voor om met zelfvertrouwen in de samenleving te staan. Zelfbewust, zelfkritisch en zelfsturend en met oog voor de belangen van anderen en met aandacht voor hun omgeving.
Dat school als een thuis voelt is voor !mpulse Leeuwarden vanzelfsprekend. We maken onze school met elkaar. Teamleden, leerlingen en ouders samen. Daarom heeft de school

ook veel aandacht voor elkaar en gaan en/of blijven met elkaar in gesprek. Er wordt naar elkaar geluisterd en geven elkaar echte aandacht. Zo kan iedereen zich bij !mpulse Leeuwarden welkom en vertrouwd voelen. Je kan en mag jezelf zijn. Dit vindt de school belangrijk. Want als de leerling zich prettig voelt en met plezier naar school gaat, is de leerling beter in staat om zichzelf te ontwikkelen.
Persoonlijke ontwikkeling staat bij !mpulse Leeuwarden centraal. De school wakkert nieuwsgierigheid aan door leerlingen vanuit hun eigen passies en interesses aan de slag te laten gaan. De leerling gaat samen met de school ontdekken wie hij/zij is, wat hij/zij kan en wil. De leerling leert zichzelf echt kennen. De leerling leert beter in verbinding staan met zichzelf en met anderen. Door veel ruimte voor het eigen leerproces kunnen leerlingen beter zelf keuzes maken en groeien.

Typerend voor !mpulse Leeuwarden zijn de "leefhuizen". De school leidt leerlingen daarbinnen op om zich te ontwikkelen als persoon en een vmbo-tl, havo of vwo diploma te halen. In een huis leren, leven en werken rond de 120 leerlingen van alle leerjaren samen. Samen met elkaar en met het team van !mpulse. Op deze manier wordt er binnen !mpulse Leeuwarden met elkaar een omgeving gecreëerd om tot ontwikkeling te komen.

Concept Kollum
!mpulse Kollum is een kleine en veilige school voor mavo, havo en vwo waar iedereen de leerling kent en de leerling de persoonlijke aandacht krijgt die hij/zij verdient. Op !mpulse Kollum is de leerling echt onderdeel van de school, omdat er op een vriendelijke, gelijkwaardige en open manier met elkaar om wordt gaan. Samen maken we de school. Dat vindt !mpulse Kollum erg belangrijk, omdat de leerling zo met plezier naar school gaat en goede resultaten behaalt. De leerling ontdekt op een leuke en bijzondere manier wie hij/zij is, wat hij/zij wil en kan. De leerling krijgt volop de kans om talenten te ontdekken en te ontwikkelen, met daarbij veel aandacht voor eigentijdse kennis en vaardigheden. Zo heeft de leerling een opleiding voor de wereld van vandaag en morgen.

Vanaf schooljaar 2019-2020 is de school gehuisvest in de Campus Kollum. Op Campus Kollum gaat !mpulse Kollum samen wonen, samen leven en samen werken in een verbindende en veilige leeromgeving, waarin leerlingen hun talenten maximaal kunnen ontplooien, zicht thuis voelen en hun weg vinden in de maatschappij. De verantwoordelijkheid hiervoor dragen we in gezamenlijkheid met ouders en leerlingen. Het pedagogisch-didactisch klimaat wordt hierbij gekenmerkt door vijf kernwaarden: respect, vertrouwen, waardering, ontwikkeling en plezier.

Op Campus Kollum krijgt de leerling de ruimte en de tijd om op zijn/haar eigen werkwijze, tempo en niveau binnen en buiten de school samen te leren en zo zijn/haar talenten te ontdekken en te ontwikkelen:

- De leerling wordt actief uitgedaagd om zichzelf te ontwikkelen en gestimuleerd om nieuwe kennis en vaardigheden te onderzoeken.
- De leerling wordt gemotiveerd doordat de leerling doelgericht aan het werk is en we in gezamenlijkheid verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van de leerling.
- De leerling werkt zelfstandig of samen aan concrete opdrachten en projecten en al het werk wordt gewaardeerd.

<u>Dalton Onderwijs</u>
Bij het Daltononderwijs staan de daltonkernwaarden centraal: samenwerking, verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en reflectie**.** Tijdens en rondom de lessen komt de leerling deze kernwaarden op verschillende manieren tegen. Een leerling van Dalton Dokkum krijgt naast vakkennis een breed scala aan vaardigheden mee welke onmisbaar zijn voor toekomstige opleidingen en voor de rest van zijn of haar leven.

KED Learning
KED learning is een gepersonaliseerde vorm van onderwijs. KED staat voor 'Kunsskapskolan Education', een onderwijsvorm die van origine uit Zweden komt. KED biedt een digitale methode waar leerlingen op eigen tempo en niveau doorheen werken. Leerlingen hebben grotendeels zelf de regie, stellen zelf doelen en de docent geeft instructie en treedt vooral begeleidend en coachend op. Op De Foorakker en Dalton Dokkum wordt er volgens dit concept gewerkt.

Leeuwarder Lyceum; Technasium
Dit is een onderwijsconcept voor HAVO en VWO gericht op bèta-onderwijs. Centraal binnen het technasium staat het vak O&O. Het vak O&O staat voor Onderzoek&Ontwerpen. In dit vak werken leerlingen projectmatig in teamverband aan bètatechnische opdrachten uit de praktijk. Middels dit onderwijsconcept ontwikkelen leerlingen de competenties en vaardigheden die nodig zijn binnen de bètatechniek. Denk hierbij onder andere aan: creativiteit, ondernemendheid, samenwerken, inventiviteit, communicatie, plannen, projectmatig werken, organiseren en proces- en kennisgericht werken. Hierdoor kunnen leerlingen een weloverwogen keuze maken voor de verdere carrière in deze sector.

Montessori High School
Kort samengevat zijn drie doelen voor leerlingen het uitgangspunt bij Montessori Onderwijs:
- Het zich kunnen ontwikkelen tot een onafhankelijke persoonlijkheid;
- Het verwerven van bekwaamheden om in studie, werk en samenleving te kunnen functioneren;
- Het op een verantwoordelijke wijze leren vervullen van een maatschappelijke rol.

De school wordt gezien als een voorbereide omgeving: leerlingen leren van en met elkaar in een activerende leeromgeving. De omgeving sluit aan bij de leeftijdsfase van leerlingen. In de voorbereide omgeving genieten leerlingen binnen bepaalde kaders keuzevrijheid.

Bij Montessorionderwijs gaat het om de volgende karakteristieken:

1. Hoofd, hart en handen: montessorionderwijs biedt een bredere vorming aan dan alleen gericht op cognitieve doelen en streeft naar verdieping van leren door integratie van hoofd, hart en handen.
2. Leren kiezen: het is een voorwaarde voor de ontwikkeling van de zelfstandigheid dat leerlingen leren om keuzes te maken.
3. Reflecteren: reflectie op het leren vormt voor de leerkracht en leerlingen de basis om vast te stellen waar een leerling staat in zijn of haar ontwikkeling en daarnaar te handelen.
4. Sociaal leren: leerlingen zijn in de leeftijdsfase van het voortgezet onderwijs erg gericht op het sociaal functioneren met leeftijdsgenoten. Het van en met elkaar leren is een belangrijke karakteristiek van vmo-scholen.
5. Samenhang in leerstof: de nota 'het Montessorionderwijs in de 21e eeuw' geeft aan dat leerlingen werkelijkheidsgebieden moeten onderzoeken. Daarmee worden de grenzen tussen de traditionele vakken overschreden.
6. Binnen en buiten school: het leren van bekwaamheden en het verwerven van een maatschappelijke rol vindt in en buiten school plaats. Analoog aan de 'oefeningen voor het dagelijks leven' van de montessori basisschool, schenken vmo-scholen aandacht aan oefeningen voor het maatschappelijk leven.

Versneld vwo-programma
Op het Stedelijk Gymnasium wordt een versneld vwo-programma aangeboden. Hiermee kan het zesjarige vwo-programma in vijf jaar worden afgerond.

Intellectuele, sociale en culturele vorming

Het Stedelijk Gymnasium bereidt de leerlingen voor op het wetenschappelijk vervolgonderwijs. Het is een school die zichzelf modern klassiek noemt.
De school vormt een hechte gemeenschap, waarbij niet alle gedragsregels voor docenten expliciet zijn gemaakt, maar door docenten zelf worden ingevuld en nagekomen. De hechte gemeenschap is ook daadwerkelijke zichtbaar. In de beeldvorming wordt de schoolcultuur namelijk *"geroemd".* De Leeuwarder Gymnasiasten Club heeft daarin een bepalende factor. Naast aandacht voor de brede intellectuele vorming van leerlingen heeft het Stedelijk Gymnasium veel aandacht voor de sociale en culturele vorming van leerlingen. Het klassieke begrip *"Bildung"* staat daarin centraal.

Een klassieke en gymnasiale opleiding betekent voor het Stedelijk Gymnasium *"brede intellectuele, sociale en culturele vorming van leerlingen"*. De vorming is verweven met het curriculum en komt in alle vakken expliciet tot uiting, alsook in de opzet van de opleiding en in de extra-curriculaire activiteiten. Het aanbod omvat mede activiteiten op het gebied van loopbaanleren (LOB).
Naast het op de kerndoelen gebaseerd aanbod biedt het Gymnasium de leerlingen de mogelijkheid tot eigen talentontwikkeling. Het curriculum omvat meer dan het voor het examen vereiste programma:

- aanbod van lessen Hebreeuws en filmkunde
- het verplicht volgen van een extra moderne vreemde taal in de bovenbouw het deelnemen aan het examen versterkt talenonderwijs (Cambridge, Goethe, Delf scolair)
- het participeren in een Honours project
- het ontwikkelen van de eigen talenten in Project uren
- het volgen van "workshops" in het kader van focus deelname aan Olympiades
- een leerlijn academische vaardigheden wordt in samenhang met het Honoursprogramma in het schooljaar 2018-2019 ontwikkeld.

Het gymnasium biedt hiermee een aantrekkelijke en uitdagende leeromgeving. Zij werken aan het opleiden van leerlingen die verantwoordelijkheid kunnen en durven nemen en goed toegerust kunnen deelnemen aan de maatschappij.

ISK

De ISK biedt onderwijs aan leerlingen van 12–18 jaar die de Nederlandse taal niet of nauwelijks beheersen. In onze visie gaat onderwijs aan die groep verder dan uitsluitend taalonderwijs. Het is van groot belang dat er vanuit een veilige thuishaven in een positief pedagogisch klimaat gewerkt wordt. Om aan de individuele verschillen tegemoet te komen, bieden we leerlingen individuele leertrajecten. Tot en met schooljaar 2018-2019 heeft OSG Piter Jelles hiervoor drie separate vestigingen en vanaf schooljaar 2019-2020 twee.

De leerroute

Als een leerling zich aanmeldt voor de ISK wordt er eerst een test afgenomen om te bekijken in welke groep de leerling begint. Afhankelijk van de mate waarin de Nederlandse taal al beheerst wordt, begint de leerling in een alfabetiseringsgroep of in een reguliere groep.

De Alfabetiseringsgroepen
Er zijn 3 alfabetiseringsgroepen: alfa A, alfa B en alfa C. In deze groepen worden de onderdelen lezen en schrijven aangeleerd en getoetst. De onderdelen spreken en luisteren wordt via een voortgangsverslag bijgehouden. Als een leerling alfa C niveau beheerst, is hij gealfabetiseerd en kan hij doorstromen naar de volgende fase. De lessen zijn docent-gestuurd hetgeen inhoudt dat de docent bepaalt wat er in een les of serie lessen moet gebeuren.

De Doorstroomfase
Na de alfabetiseringsfase wordt met de leerling bekeken welke vervolgmogelijkheden er zijn en welke weg de leerling zou willen volgen.
Gaat de leerling na de ISK verder naar een reguliere school voor VO of naar het MBO dan wordt de leerling geplaatst in een middengroep en daarna in een eindgroep. Het onderwijs in deze groepen lijkt sterk op het onderwijs op een school voor VO of MBO. De lessen zijn minder docent-gestuurd en er is in toenemende mate ruimte voor eigen invulling van de onderwijstijd door de leerling. De leerling heeft een weekplanner, waarmee hij zelf kan bepalen wanneer hij aan welk onderdeel wil werken. Het eindniveau varieert van 1F tot 2F. Kan een leerling vanwege zijn procedure of niveau niet doorstromen naar het vervolgonderwijs dan komt hij in een schakelgroep. Samen met de leerling wordt dan bekeken wat mogelijkheden van de leerling zijn en wordt er met de leerling en de ouder/voogd een op maat programma samengesteld.

<u>Frysk</u>
De scholen van OSG Piter Jelles voldoen aan de wettelijke verplichting om Fries aan te bieden door het een lesuur als vak op het rooster te zetten in de eerste klas. Een aantal andere vestigingen biedt het in projectvorm aan. Na de lessen/projecten Fries in de eerste klas wordt Fries een keuzevak. Op twee scholen van OSG Piter Jelles leidt dat bij voldoende belangstelling tot vervolggroepen waarbij het als examenvak wordt aangeboden.

<u>TweeTaligOnderwijs (TTO) op Montessori High School</u>
Engels speelt in onze wereld een grote rol. Door hier al vroeg mee te beginnen en continu toe te passen, leer je dit het best. Tweetalig onderwijs is daarom een mooie voorbereiding op een toekomst in de wijde wereld en is daarom voor veel leerlingen een logische keuze. Op zowel de vmbo-t (mavo) en havo-afdelingen wordt er in de onderbouw een groot deel van de vakken in het Engels aangeboden.

<u>Arts eXpression</u>
De Arts eXpression van OSG Piter Jelles is een jaarlijks terugkerend evenement voor Podiumkunst en Beeldende kunst**.** Bij de Arts eXpression geven we bij OSG Piter Jelles extra aandacht aan de wereld van de kunsten. Het is een manier voor onze leerlingen om zich te uiten in een kunstvorm en te laten zien wat ze naast hun onderwijsinhoudelijke kennis en vaardigheden nog meer in huis hebben.

<u>Olympiades</u>
Op zowel het Stedelijk Gymnasium als Leeuwarder Lyceum worden leerlingen uitgedaagd en gestimuleerd om mee te doen aan Olympiades. Leerlingen kunnen op internationaal niveau met elkaar in competitie op een aantal vakgebieden. Deze Olympiades zijn er voor de vakken wiskunde, aardrijkskunde, biologie, natuurkunde, scheikunde, Grieks en Latijn.

<u>PJ-academie</u>
De PJ-academie voorziet in een niet locatie-gebonden leerroutes. Op deze wijze biedt het leerlingen de mogelijkheid om deels een eigen gepersonaliseerd traject te volgen.

<u>Samenwerking Cambuur</u>
OSG Piter Jelles en SC Cambuur hebben de handen ineengeslagen. Sinds schooljaar 2018-2019 wordt er op maat onderwijs geboden aan de jeugdspelers van Sportclub Cambuur, zodat topsport en onderwijs op hoog niveau kan worden gecombineerd.

Theaterklas
Voor leerlingen die weleens naar het theater gaan en er van dromen om zelf ook op de planken te staan is er op De Dyk de theaterklas. In de theaterklas leren leerlingen de basisbeginselen van het acteren, improviseren, bewegen, scènes en voorstellingen maken. Bovendien gaan ze naar voorstellingen en volgen leerlingen buitenschoolse workshops. De Dyk is de enige school in Friesland die leerlingen de mogelijkheid geeft om eindexamen Drama te doen. Dit houdt in dat er wordt toegewerkt naar een grote eindproductie die wordt opgevoerd in een professioneel theater. Daarnaast wordt er verdiept in de theorie van het maken van theater.

Onderwijskwaliteit

Algemeen
De onderwijskwaliteit wordt het gehele jaar gemonitord en geëvalueerd en dit levert voortdurend nieuwe verbeteracties op. Daardoor is OSG Piter Jelles via het College van Bestuur in staat proactief te zijn in de aansturing en zodoende de onderwijskwaliteit op voldoende niveau te kunnen borgen.

Schoolontwikkelingsplan
In het schooljaar 2017/2018 is er door elke school van OSG Piter Jelles een nieuw schoolontwikkelingsplan opgesteld, synchroon met het nieuwe strategisch perspectief. Dit plan wordt jaarlijks bijgesteld. In dit plan staat onder andere beschreven de kernopdracht, het schoolprofiel, de onderwijsontwikkelingen, de gestelde doelen, de evaluatie van het voorgaande (school)jaar en de inrichting van de kwaliteitszorg. Daarnaast is er aandacht voor nieuw beleid, deelschoolplannen en de personele formatie. De directeur bespreekt het schooljaarplan met de eigen Raad. De schoolplannen hebben een looptijd van vier jaar en hebben verbinding met het strategisch perspectief 2017-2021 van OSG Piter Jelles.

Onderzoeken onderwijskwaliteit
OSG Piter Jelles maakt voor het monitoren van onderwijskwaliteit onder andere gebruik van Vensters en Scholen op de kaart.

Vensters
Vensters biedt scholen en schoolbesturen inzicht in onderwijsresultaten voor zowel intern gebruik als aan externe belanghebbenden/belangstellenden. Middels scholen op de kaart worden de gegevens van de school gepresenteerd aan externen. Daarnaast biedt Vensters tools die inzicht geven in de resultaten en trends van de onderwijskwaliteit.

Scholen op de kaart
OSG Piter Jelles is transparant en legt verantwoording af over behaalde resultaten. De ontwikkeling van een leerling is in onze visie breder dan alleen de behaalde cijfers. Ook het maximale halen uit andere talenten van de leerlingen vindt OSG Piter Jelles belangrijk, maar ook de leerlingen/-oudertevredenheid over een school, het veiligheidsklimaat op een school en het welbevinden van leerlingen en medewerkers zijn belangrijke factoren die invloed hebben op de ontwikkeling van onze leerlingen.
Via www.scholenopdekaart.nl, als onderdeel van Vensters, wordt alle cijfermatige informatie van diverse aspecten in één systeem verzameld; dit brengt in beeld hoe scholen presteren op 21 belangrijkste indicatoren (examencijfers, onderwijstijd, tevredenheid, personeel, financiën etc.). Waar mogelijk worden resultaten vergeleken met het landelijke gemiddelde. Scholen krijgen zo inzicht in hun eigen resultaten en hierover op goede wijze verantwoording af te leggen aan hun stakeholders, bijvoorbeeld leerlingen en ouders. De vensters zijn ontwikkeld om de verantwoording aan en dialoog met leerlingen, ouders en andere belanghebbenden te stimuleren. Tevens zijn de managementrapporten een basis om gericht te verbeteren.

Kwaliteitsscholen

OSG Piter Jelles maakt gebruik van de onderzoeken van Kwaliteitsscholen. De stichting is hiervoor aangesloten bij Kwaliteitsscholen. In Kwaliteitsscholen bevindt zich een veelvoud aan onderzoeken die voor een groot deel onderdeel uitmaken van het onderwijskwaliteitszorgbeleid van OSG Piter Jelles. Met de onderzoeken monitort de stichting o.a. de tevredenheid van leerlingen, ouders en medewerkers. Ook worden er vragenlijsten voor het beoordelen van docenten en andere medewerkers gebruikt.
Kwaliteitsscholen geeft ook de mogelijkheid van benchmarking: het vergelijken van de uitslagen met andere deelnemende scholen. De uitkomsten van de onderzoeken van kwaliteitsscholen worden opgenomen in Vensters. Via "scholen op de kaart" maakt de onderzoeken van kwaliteitsscholen een onderdeel uit van de horizontale verantwoording aan vooral de ouders/verzorgers van de leerlingen en zijn primair een basis voor gerichte verbeter- en borgingsactiviteiten.

Binnen de scholen van OSG Piter Jelles zijn contactpersonen aangewezen die zorgen voor het actueel houden van scholen op de kaart. Zij zorgen ook voor het afnemen van de afgesproken (tevredenheids)onderzoeken onder leerlingen en ouders. De beleidsadviseur Kwaliteit van OSG Piter Jelles zorgt voor de centrale ondersteuning, de coördinatie en voor de jaarlijkse planning en stelt rapporten met resultaten beschikbaar. Elk schooljaar worden er afspraken gemaakt over het afnemen van tevredenheidsonderzoeken onder ouders en leerlingen. Daarnaast worden er ook medewerker tevredenheidsonderzoeken afgenomen. De verschillende scholen analyseren de resultaten hiervan. Deze analyse draagt bij aan de verbetering van de (onderwijs)kwaliteit. Tussen de scholen van OSG Piter Jelles zijn er veel verschillen. Daardoor kan er op scholengemeenschapsniveau geen algemeen beeld worden gegeven van de uitkomsten van de verschillende onderzoeken. Belangstellenden worden hiervoor verwezen naar de eigen websites van de scholen van OSG Piter Jelles.
Wel kan worden gesteld dat zowel leerlingen als ouders tevreden zijn over het schoolklimaat en de veiligheid.

Resultaten
Op het moment dat de onderwijsresultaten definitief zijn, worden deze gepubliceerd op de website van de Onderwijsinspectie. De huidige onderwijsresultaten zoals deze bekend zijn bij de onderwijsinspectie zien er als volgt uit:

School	Opleiding	Arrangement
Dalton Dokkum	VMBO-(G)T	Basis/Voldoende
	HAVO	(Nog) geen oordeel
De Brêge	Praktijkonderwijs	Basis/Voldoende
De Dyk	VMBO-(G)T	Basis/Voldoende
De Foorakker	VMBO-(G)T	Basis/Voldoende
!mpulse Kollum	VMBO-(G)T	Basis/Voldoende
	HAVO	Basis/Voldoende
	VWO	Basis/Voldoende
!mpulse Leeuwarden	VMBO-(G)T	Basis/Voldoende
	HAVO	Basis/Voldoende
	VWO	Basis/Voldoende
ISK		Basis/Voldoende
Leeuwarder Lyceum	HAVO	Basis/Voldoende
	VWO	Basis/Voldoende
Stedelijk Gymnasium	VWO	Basis/Voldoende
Montessori High School	VMBO-(G)T	Zwak
	HAVO	Onvoldoende
YnSicht	VMBO-B	Basis/Voldoende
	VMBO-K	Basis/Voldoende
	VMBO-G (T)	Basis/Voldoende

De onderwijsinspectie is zeer tevreden over de voortgang van de onderwijskwaliteit op Montessori High School. Volgens de onderwijsinspectie is het niet meer nodig om langs te komen.
De onderwijsinspectie heeft schooljaar 2019-2020 de norm voor de Havo aangescherpt. De beleidsmedewerker biedt hierin de nodige extra ondersteuning en daarnaast is hier vanuit het bestuur extra aandacht voor. Verder werken de scholen continu aan het alsmaar verder optimaliseren van de onderwijskwaliteit. De scholen van OSG Piter Jelles worden hierbij ondersteund door een beleidsmedewerker onderwijs.

Onderwijsontwikkeling

Werkateliers
OSG Piter Jelles participeert in de pilot NRO Werkplaats en is penvoerder voor dit project. De Pilot NRO Werkplaats werkt vanuit de visie dat onderwijs en onderzoek onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Onderzoek wordt ingezet om onderwijs te ontwikkelen en om tot schoolontwikkeling te komen. NRO Werkplaats legt door de combinatie van onderwijs en onderzoek de focus op schoolontwikkeling, waarbij het leren en welbevinden van de leerling centraal staat. In de leerateliers werken docenten, studenten, onderzoekers en eventueel schoolleiders samen aan onderzoek rond schoolgebonden onderwerpen. Daarnaast wordt binnen de werkplaats ook onderzoek uitgevoerd naar de werkplaats als aanjager van samenwerking, leren, innovatie en kennisdeling.
Het doel van de Werkplaats Noord is drieledig:

- Professionaliseren van docenten in het onderzoeksmatig vormgeven van onderwijs.
- Het professionaliseren van docenten op het gebied van gepersonaliseerd leren in de deelnemende scholen.
- De samenwerking tussen onderzoek en onderwijspraktijk bevorderen, door de relatie tussen onderzoek en praktijk duurzaam vorm te geven waarbij praktijkgericht onderzoek centraal staat.

Eind 2019 is het project NRO Werkplaats afgerond.

Toetsdruk
In het schooljaar 2017-2018 heeft het Stedelijk Gymnasium deelgenomen aan het Toetsonderzoek van de Stichting het Zelfstandig Gymnasium. Aanleiding was de toenemende toetsdruk en het gevoel bij ouders dat er toetsen werden gebruikt als selectiecriterium. In overleg met de docenten heeft het Stedelijk Gymnasium gekozen voor het schoolbreed inzetten van 4 toetsperiodes in het schooljaar 2018-2019. In de tussenliggende lesweken wordt alleen diagnostisch getoetst. Het doel is dat kennis en vaardigheden geleidelijk aangebracht worden en steeds onderhouden voor een stevige opbouw. Door een andere manier van kijken naar toetsen, gaan collega's zelf dingen uitproberen. De rol van leerlingen wordt anders, ze ontwikkelen meer eigenaarschap.

Toetsing en examinering

Examenreglement
Elke school van OSG Piter Jelles beschikt over een examenreglement. Hierin is onder andere opgenomen:
- Algemenen bepalingen;
- Inhoud van het examen;
- Regeling van het eindexamen;
- Regeling Centraal examen waaronder uitslag, herkansing en diplomering.

De bovenschoolse examencoördinator houdt de wijzigingen in wet- en regelgeving in de gaten, zorgt dat dit jaarlijks in het examenreglement wordt geactualiseerd en communiceert over de wijzigingen in de wet- en regelgeving en vertaald dit naar hetgeen wat dit betekent voor de school.

Veiligheid van toets- en examenbescheiden
Veel toets- en examenbescheiden hebben een vertrouwelijk karakter (privacy), hebben een geheimhoudingstermijn en/of een bewaartermijn. Voor de veiligheid van toets- en examenbescheiden heeft OSG Piter Jelles een intern beleidsdocument. Hier is in beschreven welke opslagfaciliteiten voor (school)examens van toepassing zijn, welke interne procedures rond de overdracht (ontvangst, uitgifte, inname en vernietiging) van examenbescheiden binnen de OSG Piter Jelles gelden en welke bewaartermijn van toepassing is.

8 Leerlingenzorg en Passend Onderwijs

8 Leerlingenzorg en Passend Onderwijs

Leerlingenbegeleiding
Iedere school van OSG Piter Jelles begeleidt zijn eigen leerlingen. De mentoren hebben hierin, naast de collega-docenten en het onderwijsondersteunend personeel, een belangrijke rol. Alle medewerkers hebben uiteindelijk maar één doel: de ontwikkeling van alle leerlingen op zowel cognitief als sociaal-emotioneel gebied zo goed mogelijk laten verlopen met als eindresultaat het behalen van een diploma op een passend niveau en het realiseren van een soepele overgang naar een vervolgstudie.

Leerlingenzorg
Soms volstaat de normale begeleiding niet; de leerling heeft gedurende korte of langere tijd extra ondersteuning nodig. Te denken valt dan aan remedial teaching (voor taal en/of rekenen) of een aantal gesprekken met de mentor. Iedere school van OSG Piter Jelles heeft een pedagogisch medewerker die deze vorm van zorg coördineert. Indien nodig kan maatschappelijk werk door school worden ingeschakeld via een wijkteam of een gebiedsteam. In specifieke gevallen kan er een beroep worden gedaan op een schoolmaatschappelijk werker. Ook kan een leerling via school in contact worden gebracht met de jeugdverpleegkundige van de GGD of met andere begeleidende instanties.

Schoolmaatschappelijk werk
OSG Piter Jelles heeft de beschikking over een eigen externe schoolmaatschappelijk werker. Schoolmaatschappelijk werk is een laagdrempelige en kortdurende vorm van hulpverlening. Deze vorm van hulp richt zich op het welbevinden van de leerling in relatie tot zijn/haar directe leefomgeving. Het doel is om stagnatie of belemmeringen die optreden in het ontwikkelingsproces van de leerling en/of diens systeem, en die het gevolg zijn van de privésituatie, op te heffen, zodat deze het functioneren van het kind niet langer in de weg staan. Schoolmaatschappelijk werk vindt plaats binnen de context van de school en richt zich op de leerling zelf en in het verlengde hiervan op de docent en op de ouders/verzorgers en/of medeleerlingen.
Enkele voorbeelden waarbij het schoolmaatschappelijk werk hulp kan bieden: pesten en gepest worden, thuissituatie met gescheiden ouders en/of rouwverwerking.

Terugdringen voortijdig schoolverlaten
Scholen en gemeenten werken al vanaf 2009 samen aan het terugdringen van voortijdig schoolverlaten in het voortgezet onderwijs en het middelbaar onderwijs. Via allerlei maatregelen wordt aan met name jongeren in een kwetsbare positie extra ondersteuning geboden. Dit kan onderwijskundige ondersteuning zijn, maar ook ondersteuning bij een bijzondere thuissituatie of bij gedragsmoeilijkheden. Door die ondersteuning ontstaat er bij de jongere meer "ruimte" om zich op onderwijs te focussen.
Het uiteindelijke doel is om voor zoveel mogelijk jongeren het halen van een startkwalificatie (een schooldiploma op havo-niveau of mbo-niveau 2) mogelijk te maken.

Voor het verbeteren van de voorwaarden voor kwetsbare leerlingen in het voortgezet onderwijs, waardoor de kans wordt vergroot dat deze doelgroep de schoolloopbaan succesvol afsluit, is in samenwerking met de gemeente Leeuwarden in het schooljaar 2013-2014 het project "School als Vindplaats" gestart. OSG Piter Jelles fungeert hierin als penvoerder. De gelden worden vooral besteed bij de welzijnsorganisaties Wellzo, GGD Fryslân en Jeugdzorg. De beleidsadviseur Zorg van OSG Piter Jelles begeleidt dit project vanuit OSG Piter Jelles.

Hieronder is het aantal voortijdige schoolverlaters van de afgelopen twee jaar uiteengezet:

VSV	2017-2018	2018-2019
Onderbouw	26	36
Bovenbouw VMBO	3	4
Bovenbouw HAVO/VWO	2	8
Totaal	**31**	**48**

De voortijdige schoolverlaters bij de onderbouw hebben met name betrekking op de ISK leerlingen.

Passend Onderwijs
Met de invoering van Passend Onderwijs hebben alle scholen zorgplicht. Dit betekent dat de school bij elke aangemelde leerling verantwoordelijk is voor het bieden van een passende onderwijsplek óf het zoeken naar een passende onderwijsplek binnen het Samenwerkingsverband, wanneer de begeleidingsbehoefte van de leerling de ondersteuningsmogelijkheden van de school te boven gaat.

Scholen voor het voortgezet onderwijs zijn verplicht deel uit te maken van een samenwerkingsverband. OSG Piter Jelles is aangesloten bij samenwerkingsverband Fryslân-Noard. Er wordt samengewerkt op het gebied van leerlingenbegeleiding met als doel: het versterken van de zorgstructuur op de scholen, deskundigheidsbevordering van docenten en ondersteuners, minder leerlingen verwijzen naar het speciaal onderwijs en voorkomen dat leerlingen "thuiszitters" worden. Op grond van deze aansluiting is OSG Piter Jelles een gelieerde partij van het samenwerkingsverband Fryslân-Noard. Het samenwerkingsverband zorgt voor de financiering van de extra ondersteuningsmiddelen bestemd voor de ondersteuning van de leerlingen met een ondersteuningsbehoefte op de scholen.

De vergoedingen voor de leerlingen met een ondersteuningsbehoefte die OSG Piter Jelles ontvangt van het SamenWerkingsVerband (SWV) worden, inmiddels een interne allocatiesystematiek, aan de scholen toegekend aan het formatieve budget. Elke school heeft beleidsvrijheid hoe ze deze middelen inzetten ten behoeve van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte.

Plaatsingswijzer
OSG Piter Jelles heeft meegewerkt aan het tot stand komen van plaatsingswijzer. Plaatsingswijzer is een systematiek die het primair en voortgezet onderwijs in Friesland toepassen bij de advisering in groep 8 van het primair onderwijs naar de plaatsing in klas 1 in het voorgezet onderwijs. Dit zorgt voor een gedegen gewogen advies. Hiermee wordt recht gedaan aan de binnen de basisschool opgebouwde expertise over de ontwikkeling van de leerling.

9 Personeel

Strategisch personeelsbeleid
De kern van strategisch personeelsbeleid is dat het personeelsbeleid van een organisatie expliciet verbonden wordt aan de doelen van de organisatie. Dit betekent concreet dat het strategische personeelsbeleid een bijdrage levert aan de visie, missie, de onderwijskundige, bestuurlijke en school doelstellingen alsmede bijdraagt aan het strategische perspectief van OSG Piter Jelles. Met dien verstande dat hierbij rekening wordt gehouden met externe en interne ontwikkelingen. Bij externe ontwikkelingen kan het bijvoorbeeld gaan om (demografische) krimp en/of eisen vanuit het ministerie. Bij interne ontwikkelingen gaat het bijvoorbeeld om de leeftijdsopbouw van het personeelsbestand of het niveau van de vaardigheden van docenten. Beide ontwikkelingen worden in ogenschouw genomen bij het strategische personeelsbeleid van de stichting.

Binnen OSG Piter Jelles worden de eigen medewerkers beschouwd als de basis voor de kwaliteit van het onderwijs. Voor ons allen geldt dat wij ons dus moeten blijven ontwikkelen.

Ten eerste is OSG Piter Jelles een opleidingsschool. Een opleidingsschool is een school waarbij studenten aan een lerarenopleiding in de praktijk opgeleid kunnen worden. Dit draagt eveneens bij aan het strategische personeelsbeleid. Het zelf opleiden van deze studenten leidt namelijk tot een instroom van kwalitatief goed opgeleide medewerkers. Dit komt de onderwijskwaliteit ten goede.

Aan het begin van ieder schooljaar wordt er Piter Jelles breed een introductiebijeenkomst georganiseerd voor nieuwe medewerkers. In deze bijeenkomst worden de nieuwe collega's geïnformeerd over de scholengemeenschap, haar visie, de werkwijze en maken zij kennis met de verschillende geledingen binnen de organisatie.

Niet alleen instroom van kwalitatief goed personeel draagt bij aan de organisatiedoelstellingen, maar ook de begeleiding gedurende de loopbaan van medewerkers.
Alle nieuw benoemde personeelsleden krijgen informatie over hun specifieke werkterrein en verwachte taakinvulling. Hiervoor wordt een inwerktraject opgesteld. Na het inwerktraject gaat de begeleiding over in de periodieke gesprekkencyclus. Binnen de organisatie wordt persoonlijk leiderschap en vitaliteit gestimuleerd. Het verbeteren van onze eigen kwaliteiten vraagt van een ieder een open en lerende houding. De gesprekkencyclus van de organisatie is hier onder andere op gericht. In deze periodieke gesprekken staan in ieder geval drie thema's centraal: welzijn, functioneren en ontwikkeling. Hieruit volgt een Persoonlijk OntwikkelingsPlan (POP).
Onbevoegde (en nieuwe) docenten zullen een grotere begeleidingsbehoefte kennen dan ervaren, bevoegde docenten. Deze docenten zullen een intensievere begeleiding ontvangen. De NIeuwe DOcenten (NIDO) kent binnen OSG Piter Jelles een eigen specifiek traject, te weten het interne Nido-traject. Daarnaast krijgen zij vakspecifieke begeleiding vanuit de eigen of een aanverwante sectie.
De begeleiding van de onbevoegde docenten is onder andere gericht op het behalen van de wettelijke onderwijsbevoegdheid. Om dit in goede banen te leiden wordt er een studieplan opgesteld en periodiek wordt de studievoortgang besproken.

Jaarlijks wordt, voorafgaand aan het schooljaar, het personeelbestand kwalitatief geschouwd alvorens wordt overgegaan tot de formatieplanning van komend schooljaar. Iedere medewerker heeft een bestuursaanstelling en is inzetbaar op alle locaties/scholen. Dat houdt in dat medewerkers binnen iedere school van OSG Piter Jelles ingezet kunnen worden. Eenmaal geplaatst in een school betekent dus niet dat die school de werkomgeving blijft voor de rest van de diensttijd. Medewerkers kunnen er op een bepaald moment zelf voor kiezen om bij een andere school binnen OSG Piter Jelles te willen werken, of kunnen verplaatst worden. De grote autonomie van de scholen heeft echter gevolgen voor de brede inzetbaarheid van medewerkers. Elke school vraagt om specifieke deskundigheid. Met iedere interne plaatsing van medewerkers wordt rekening gehouden met de specifieke

deskundigheid die de desbetreffende school vraagt. OSG Piter Jelles streeft in de strategische personeelsplanning naar:

- de juiste man/vrouw op de juiste plaats;
- het overeenstemmen van de formatie met de financiële kaders; en
- het bieden van werkgelegenheid in de eigen organisatie, mits de kwaliteit van het onderwijs gewaarborgd blijft.

In sommige gevallen zijn deze drie punten lastig te combineren. Er wordt bij de inzet rekening gehouden met de kwaliteiten van de beschikbare medewerkers. Waar mogelijk wordt rekening gehouden met de persoonlijke voorkeuren. In ieder geval wordt na de verplaatsing ondersteuning geboden op het gebied van de locatie specifieke deskundigheidseisen. Iedere medewerker wordt in staat gesteld gebruik te maken van vrijwillige mobiliteit. Echter bij terugloop in de formatie is verplichte verplaatsing nodig.

CAO VO

Per 1 juni 2018 is een nieuwe cao voor het voortgezet onderwijs (cao VO 2018-2019) afgesloten met een looptijd tot 1 oktober 2019. Deze is verlengd tot uiterlijk 01-01-2020.

Aantal medewerkers

	31-12-2019
Medewerkers	547
Fte	386,6

In 2019 zijn, evenals voorgaand jaar, via OSG Piter Jelles medewerkers gedetacheerd aan het Passend Onderwijs, het Samenwerkingsverband Fryslân-Noard. Het samenwerkingsverband heeft geen eigen loonadministratie en is daardoor afhankelijk van één van de participerende partijen voor uitvoering van de loonadministratie.
De detacheringsafspraken zijn vastgelegd in de detacheringsovereenkomsten tussen de inlenende en de uitlenende partij.

Functiemix

Ultimo boekjaar ziet het functiebouwwerk van OSG Piter Jelles eruit zoals hieronder is weergegeven. Het betreft reguliere inzet, inzet vanwege vervanging alsmede inzet van gedetacheerde medewerkers in loondienst.

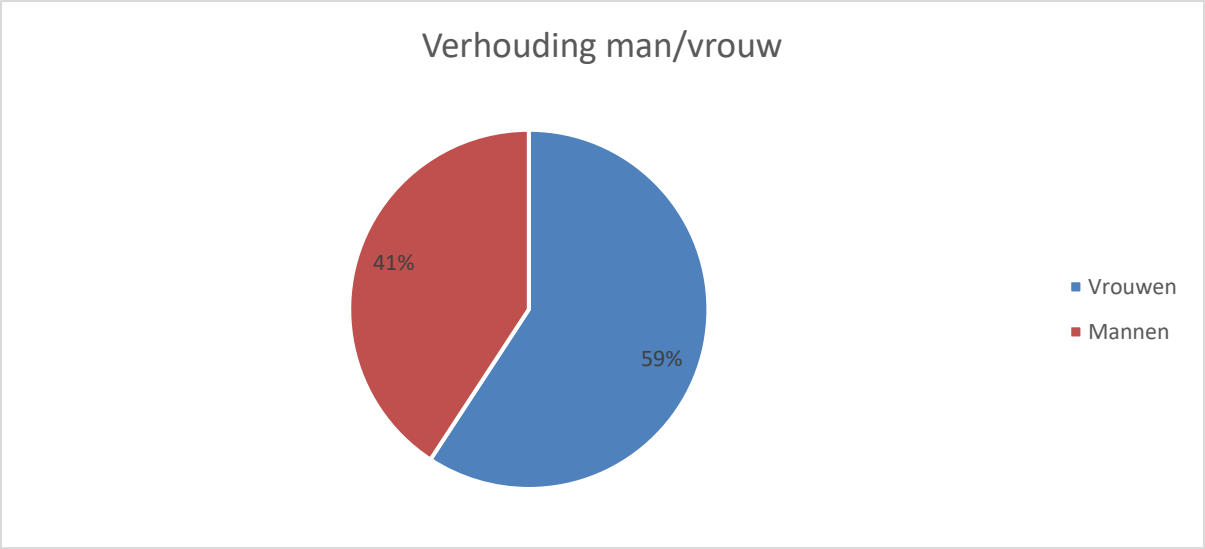
De verdeling in fte's ultimo 2019 over de salarisschalen is als volgt:

Functieschaal	FTE	%
LB	151,8	58%
LC	49,8	19%
LD	60,7	23%
Totaal	**263,3**	**100%**

Verhouding man/vrouw

Hieronder wordt de verhouding van het aantal mannelijke en vrouwelijke collega's uiteengezet. Een kleine meerderheid van de medewerkers is vrouw. Hiermee is de verhouding man/vrouw goed in evenwicht.

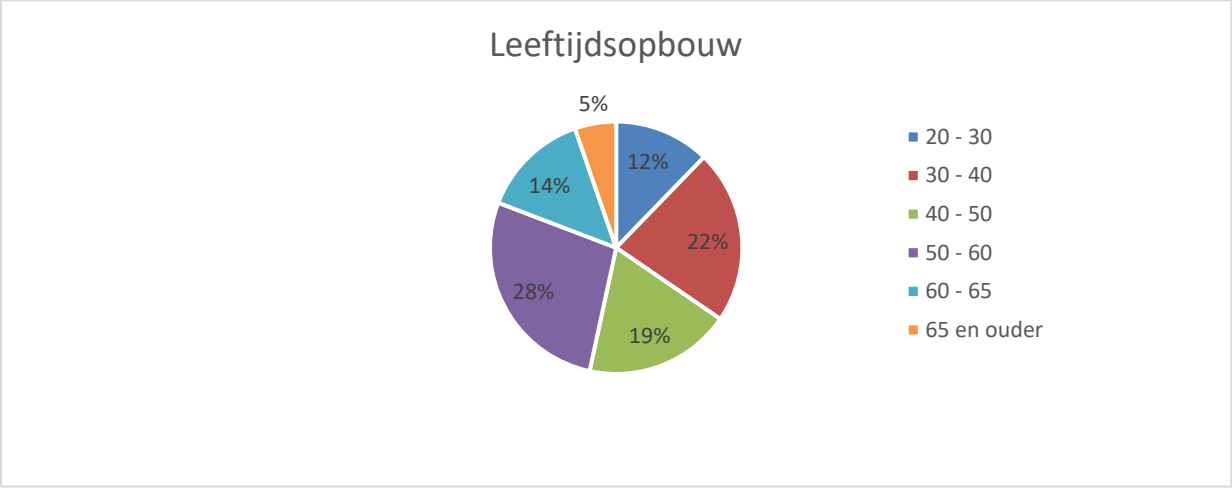
Geslacht	2016	2017	2018	2019
	%	%	%	%
Man	45%	44%	42%	41%
Vrouw	55%	56%	58%	59%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Flexibele schil
Binnen OSG Piter Jelles bestaat het personeelsbestand voor een belangrijk deel uit formatie aangesteld voor onbepaalde tijd. OSG Piter Jelles wenst, gelet op de onzekerheden in de nabije toekomst, de flexibele schil - de tijdelijke dienstverbanden – te behouden op het huidige niveau van circa 17%. Daarmee is het in staat om tijdig te anticiperen op mogelijke leerlingendaling. OSG Piter Jelles heeft daarnaast een goed beeld van het natuurlijk verloop de komende jaren.

Leeftijdsopbouw
De leeftijdsopbouw ultimo boekjaar is weergegeven in onderstaande tabel.

Categorie	Aantal medewerkers	%
00 - 20	00	00%
20 - 30	67	13%
30 - 40	122	21%
40 - 50	103	21%
50 - 60	150	27%
60 - 65	76	15%
65 en ouder	29	03%
Totaal	**547**	**100%**

Ziekteverzuim

OSG Piter Jelles is eigen risicodrager wat betreft de kosten wegens vervanging van ziek personeel. De kosten voor ziektevervanging wordt centraal door OSG Piter Jelles beheerd. Leidinggevenden voeren met ondersteuning van de afdeling PO&O een stringent verzuimbeleid. Het ziekteverzuim wordt gereduceerd door preventieve begeleidings-trajecten in te zetten waar nodig en door actief verzuimbeleid.

Ziekteverzuim van de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Jaar	Cumulatief ziekteverzuimpercentage
2016	3,9%
2017	4,2%
2018	4,6%
2019	4,8%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het ziekteverzuim iets is gestegen ten opzichte van voorgaand jaar.

Wet Werk en Zekerheid
Als gevolg van het feit dat de Wet Werk en Zekerheid (WWZ) in de nabije toekomst ook gaat gelden voor het openbaar onderwijs zullen risico's op onbedoeld vaste aanstellingen toenemen. OSG Piter Jelles is bezig de personeelsadministratie hier alvast op in te richten.

Uitkeringen na ontslag
Na ontslag hebben voormalige medewerkers recht op een werkloosheidsuitkering. Daarnaast kunnen medewerkers recht hebben op een bovenwettelijke uitkering die voor rekening komt van het schoolbestuur. Voor deze beide lasten wordt een voorziening getroffen. Bij eventuele vacatures binnen OSG Piter Jelles wordt eerst gekeken of er voormalige medewerkers met een uitkering zijn die geschikt zijn voor de desbetreffende functie en worden hier zo nodig voor benaderd. Er wordt verder actie ondernomen om deze voormalige medewerkers elders werkzaam te krijgen.

Opleidingsschool
OSG Piter Jelles heeft samen met de partners van de School of Education sinds het schooljaar 2009-2010 het Keurmerk van Opleidingsschool. OSG Piter Jelles is een opleidingsschool en eveneens penvoerder van dit project, het zogenoemde School of Education. Een opleidingsschool is een school waarbij studenten aan een lerarenopleiding in de praktijk opgeleid kunnen worden. De accreditatietermijn heeft hierbij een looptijd van maximaal zes jaar. In 2016 is op advies van de organisatie NVAO door het Ministerie OC&W een nieuwe accreditatieperiode verstrekt. De huidige accreditatietermijn heeft derhalve een looptijd tot en met 2022.

10 ICT

10 ICT

Algemeen
De rol van ICT wordt steeds belangrijker in het hedendaags onderwijs. Naast de normale toepassingen neemt de vraag naar gebruik van methode-afhankelijke software en applicaties steeds meer toe en neemt de afhankelijkheid van betrouwbare ICT door deze ontwikkelingen eveneens toe. Daarom is een meerjarig ICT perspectief opgesteld waarin een aantal projecten zijn beschreven. In 2018 is een start gemaakt met alle voorbereidende werkzaamheden van deze projecten en in 2019 is een start gemaakt met de uitvoering hiervan.

ICT-perspectief
Anno 2019 kan een onderwijsinstelling niet meer functioneren zonder ICT. Het moderne onderwijs is gericht op gepersonaliseerd leren en competentiesturing. Dit stelt andere eisen aan de informatievoorziening. ICT-ontwikkelingen gaan steeds sneller en de variatie in behoeften van eindgebruikers neemt toe. Het is dan ook een continu proces bij te blijven in alle ontwikkelingen op ICT-gebied en dit in te bedden in het onderwijs.

Naar aanleiding van het strategisch perspectief 2017-2021 is er dan ook behoefte gekomen om een richtinggevende ICT-perspectief op te stellen voor eenzelfde periode. Het doel van het ICT-perspectief is om een maximale bijdrage te leveren aan de realisatie van het strategisch perspectief van OSG Piter Jelles.

Het strategisch perspectief schetst de kernthema's die voor OSG Piter Jelles de komende jaren van belang zijn. In dit perspectief staat het ontwikkelen van leerlingen centraal. Dit is uitgewerkt aan de hand van de begrippen 'verbinden', 'verbeteren' en 'vernieuwen'. Het verbinden gaat over het met elkaar vormgeven van passend en uitdagend onderwijs. Hierbij wordt er voortdurend gewerkt aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming van leerlingen zijn hierbij van belang. Vernieuwen gaat over het aanbieden van maatwerk, het creëren van differentiatie in het onderwijsaanbod om op deze wijze gepersonaliseerd leren mogelijk te maken.

Op basis van de huidige situatie, het strategisch perspectief en de geschetste technologieontwikkelingen is het ICT-perspectief voor de komende jaren verwoord in de volgende leidende principes:
- Leerlingen en medewerkers hebben snel toegang tot de juiste informatie
- Digitale diensten zijn voor iedereen binnen de school toegankelijk
- Leerlingen en medewerkers kunnen grenzeloos samenwerken met anderen binnen en buiten de school
- Digitale diensten worden tijd-, plaats- en apparaat onafhankelijk aangeboden
- Leerlingen en medewerkers hebben veel keuzevrijheid in hun informatievoorziening
- Applicaties worden als dienst afgenomen en niet aangepast
- Het eigenaarschap en beheer van gegevens is expliciet belegd
- Integratie van applicaties gebeurt op basis van standaarden
- De school gaat op een vertrouwelijke manier om met gegevens.

Realisatie van deze perspectieven zal de komende jaren bereikt worden door het uitvoeren van een aantal projecten.

De projecten die vanaf 2019 van start zijn gegaan, zijn opgenomen in paragraaf *"ICT perspectief"* in hoofdstuk 4 *"Strategisch perspectief in de praktijk"*.

ICT-systemen leerlingen

Leerlingvolgsysteem
OSG Piter Jelles maakt gebruik van het leerling informatiesysteem SOMtoDay. Binnen dit programma wordt gebruik gemaakt van het geïntegreerde leerlingvolgsysteem. Leerlingen en ouders krijgen daarbij toegang tot de informatie die voor hun relevant is.

Elektronische LeerOmgeving (ELO)
Via SOMtoday ELO (elektronische leeromgeving) hebben leerlingen onder andere toegang tot digitale leermiddelen van diverse educatieve uitgevers. Enkele scholen van OSG Piter Jelles werken aanvullend met een eigen leerplatform, zoals de leeromgeving Its Learning, welke aansluit op de gepersonaliseerde leeromgeving in het onderwijs van nu. Een ELO ondersteunt het leren en lesgeven altijd, overal, gebruiksvriendelijk en op elke device. Op dit moment maakt OSG Piter Jelles de overstap naar één ELO voor alle vestigingen van OSG Piter Jelles, te weten de leeromgeving van Its Learning.

Facilitering ICT voor leerlingen en medewerkers
Op een aantal scholen van OSG Piter Jelles maken leerlingen gebruik van een tablet, de iPad. OSG Piter Jelles heeft een eigen iPadplan ontwikkeld, waar leerlingen en hun ouders gebruik van kunnen maken. OSG Piter Jelles garandeert daarbij het continue gebruik van de iPad.
Om dat mogelijk te maken is een eigen iServicepakket ontwikkeld. OSG Piter Jelles heeft hiervoor, samen met de leverancier van de iPads, een webshop ingericht. De ouders hebben via deze webshop de mogelijkheid van betaling ineens dan wel in termijnen, maximaal 24 maanden. De afbetaling met de ouders organiseert OSG Piter Jelles in eigen beheer.

11 Huisvesting en inkoop

11 Huisvesting en inkoop

Huisvesting
De visie van OSG Piter Jelles op huisvesting is dat de onderwijshuisvesting en de daarbij horende omgeving een bijdrage levert aan de (uit)werking van het onderwijskundige concept van de desbetreffende school en leerlingen alsmede medewerkers veiligheid biedt.

Integrale huisvestingsplan
Voor een efficiënte inzet van huisvestingsmiddelen is een integraal huisvestingsplan, met daarin een planning betreffende functionele verbetering, renovatie en nieuwbouw per vestiging van groot belang. De gemeenteraad stelt het integrale huisvestingsplan van de gemeente vast. Periodiek dient de verwachte toekomstige (onderwijs)ontwikkelingen van de vestigingen te worden vertaald naar concrete huisvestingseisen en te worden afgestemd met de gemeente.

Meerjarig onderhoud
Meerjarig groot onderhoud van de gebouwen, zoals is opgenomen in de meerjarig onderhoudsplanning, kunnen hoge uitgaven betreffen. Gedurende het jaar vindt er periodiek afstemming en overleg plaats met afdeling Facilitair over de planning groot onderhoud. In 2018 is er een herziene meerjarig onderhoudsplan opgesteld conform de gestelde condities van het College van Bestuur. OSG Piter Jelles stemt het meerjarig onderhoudsplan hierbij af op het integraal huisvestingsplan.

Vestigingen
De scholen zijn gevestigd zoals hieronder is aangegeven:

School/vestigingen	Adres	Plaats
De Brêge	Egelantierstraat 88	Leeuwarden
Dalton Dokkum	Parklaan 1	Dokkum
De Dyk	Egelantierstraat 86	Leeuwarden
De Foorakker	H. Sannesstraat 5	St. Annaparochie
!mpulse Leeuwarden	D. Kalmaleane 4	Leeuwarden
!mpulse Kollum	Gerrit Bleekerstraat 3	Kollum
ISK	Melkemastate 29	Leeuwarden
ISK	Hempenserweg 33	Leeuwarden
Leeuwarder Lyceum	Dr. J. Botkeweg 3	Leeuwarden
Montessori High School	D. Kalmaleane 2	Leeuwarden
Stedelijk Gymnasium	Noorderweg 1	Leeuwarden
YnSicht	Prinsessenweg 4	Leeuwarden

!mpulse Leeuwarden/Montessori High School

!mpulse Leeuwaren en Montessori High scholen delen samen hetzelfde pand dat in het kader van duurzaamheid is voorzien van zonnepanelen.

Enkele jaren terug hebben er huisvestingsaanpassingen plaatsgevonden binnen !mpulse Leeuwarden. In de school zijn kleine leer- en leefgemeenschappen, leefhuizen, gecreëerd.

Dit vanwege de kleinschaligheid, wat een voorwaarde is voor het onderwijsconcept, naast de toenemende belangstelling voor de school.

Een (leef)huis is een groep van maximaal 120 leerlingen (uit alle leerjaren en niveaus) die met elkaar leert en leeft en wordt begeleid door een vast team. Het huis is een plek om te werken, te overleggen en pauze te houden. Iedere leerling en teamlid wordt bij zijn/haar start op !mpulse lid van een huis en blijft in principe zijn/haar hele schoolloopbaan in dit huis.

Voor OSG Piter Jelles is het hebben van Leefhuizen in !mpulse een volgende stap op weg naar passend en uitdagend onderwijs. Het resultaat is dat het een aanvulling is in het palet van onderwijs binnen OSG Piter Jelles, die de leerling en teamleden een (verdere) mogelijkheid bieden om een eigen gepersonaliseerd en professionaliseringstraject te volgen.

!mpulse Kollum

!mpulse Kollum is vanaf schooljaar 2019-2020 gehuisvest in een Campus in Kollum. Campus Kollum is een multifunctioneel centrum: voor cultuur en educatie. In dit multifunctioneel centrum gaat !mpulse Kollum samen met het Lauwerscollege, de bibliotheek en gemeenschapscentrum De Colle.
Eind schooljaar 2018-2019 is de bouw afgerond, waardoor het vanaf schooljaar 2019-2020 operationeel kon worden. Het is een licht, transparant gebouw met ruime gangen, een open bibliotheek, verschillende soorten theorie- en praktijkruimtes, een theaterzaal en een sciencelab. De Campus heeft een activerende en inspirerende inrichting waar men zich thuis voelt, het bijdraagt aan de creativiteit van de leerlingen en het de leerling uitdaagt aan het werk te gaan.

Dalton Dokkum

Als gevolg van de toenemende belangstelling voor het onderwijsconcept van Dalton Dokkum zijn er in de afgelopen jaren extra leslokalen naast deze school geplaatst. Er is (februari 2018) een nieuw intern huisvestingsplan opgesteld om zodoende ervoor zorg te kunnen dragen dat er een onderwijshuisvesting kan worden bewerkstelligd dat deze school voor ogen heeft.

De Brêge/De Dyk

De scholen De Brêge en De Dyk zijn gevestigd in hetzelfde pand. In dit pand wordt rekening gehouden met het milieu. Het pand is namelijk voorzien van zonnepanalen en een warmtepomp. Hiermee zijn deze twee scholen bijna energieneutraal.

De Foorakker

De Foorakker, is ondergebracht in de Campus Middelsee. In deze campus participeren nog twee andere partijen, te weten een school van CVO Noord-Fryslân (Ulbe van Houten) en de Stichting Leerwerkplein. Het (financieel) beheer van de Campus wordt uitgevoerd door CVO Noord-Fryslân. De Campus Middelsee is eveneens voorzien van zonnepanelen.

ISK

OSG Piter Jelles had tot en met schooljaar 2018-2019 drie vestigingen voor ISK-leerlingen. Vanaf schooljaar 2019-2020 is de vestiging in St. Annaparochie komen te vervallen. De hoofdvestiging is de locatie aan de Hempenserweg te Leeuwarden. De leerlingen van 16 jaar en ouder die doorstromen naar het MBO volgen hierbij het onderwijs aan de locatie aan de Melkemastate te Leeuwarden.

Leeuwarder Lyceum

In 2018 is de huisvesting van het Leeuwarder Lyceum aangepast om het onderwijsconcept Technasium aan te kunnen bieden. Er heeft een verbouwing plaatsgevonden waarbij enkele lokalen zijn aangepast ten behoeve van dit onderwijsconcept. Hiermee is het pand geschikt gemaakt voor het onderwijsaanbod van het Leeuwarder Lyeum.

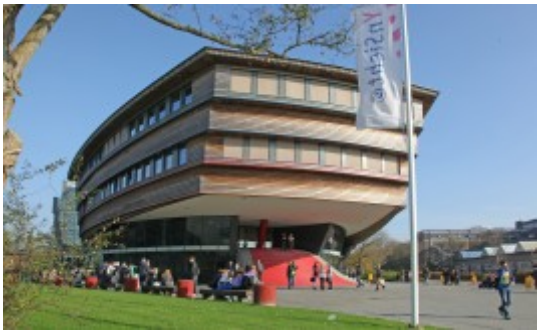
Stedelijk Gymnasium

Het Stedelijk Gymnasium bestaat uit twee panden, beide monumentaal. Het hoofdgebouw is afgebeeld op bovenstaande afbeelding. Daarnaast is er nog een bijgebouw genaamd "De Manege".

De Manege fungeert hierbij enerzijds als lesruimte en anderzijds als studieruimte. Leerlingen kunnen onder begeleiding van een onderwijsassistent zelfstandig aan de studie. In De Manege vinden ook de ondersteunings- en huiswerkactiviteiten plaats.
Verder wordt er gebruik gemaakt van ruimtes van het gebouw van Kunstwerk. Dit gebouw ligt gelegen tegenover het hoofdgebouw van het Stedelijk Gymnasium. In het gebouw van Kunstwerk worden de lessen drama gegeven.

YnSicht

De school van YnSicht is een energiezuinig pand. Het pand is namelijk voorzien van een warmtepomp en zonnepanelen. In 2019 is er een start gemaakt om de huisvesting van YnSicht aan te passen om de praktijkroutes Dienstverlening en Producten verder te kunnen optimaliseren.

Servicebureau
OSG Piter Jelles heeft één pand in eigendom, te weten het pand van het Servicebureau gevestigd op de Elzenstraat 5 te Leeuwarden. Het pand is voorzien van zonnepanelen. In 2016 is het gebouw van het Servicebureau aan de Elzenstraat getaxeerd op een marktwaarde van € 1.300.000.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen
Op de vestigingen van OSG Piter Jelles wordt zoveel als mogelijk verantwoord omgegaan met energie. Bij het vervangen of plaatsen van nieuwe installaties (zoals verwarmings- en lichtinstallaties) wordt zorgvuldig aandacht besteed in het kader van energiebesparende maatregelen. Inmiddels zijn er vier panden (5 scholen en het Servicebureau) van OSG Piter Jelles voorzien van zonnepanelen.
Daarnaast wordt de groenvoorziening van OSG Piter Jelles uitgevoerd door een hoveniersbedrijf. Dit hoveniersbedrijf werkt uitsluitend met medewerkers die vallen onder de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). OSG Piter Jelles biedt hierdoor indirect een kans aan medewerkers met een achterstand tot de arbeidsmarkt om weer deel te nemen aan het arbeidsproces.
Verder wordt bij ingediende verzoeken voor vervangingsinvesteringen en/of uitbreidingsinvesteringen zorgvuldig overwogen of het activum nog hergebruikt en/of kan worden gereviseerd.

Inkoop
De regels van aanbestedingen wijzigen voortdurend. Dit heeft consequenties voor de procedures van aanbesteding. OSG Piter Jelles anticipeert hierop. OSG Piter Jelles participeert in de Inkooporganisatie van de Coöperatie Pompeblêd. OSG Piter Jelles is samen met de overige openbare schoolorganisatie voor voortgezet onderwijs in Friesland bij deze coöperatie aangesloten. De Inkooporganisatie voert grotendeels namens de participerend onderwijsorganisaties de (Europese) aanbestedingen uit. Het inkoopproces wordt afgestemd op de (voortdurende) wijziging van de regelgeving.

12 De Financiën

12 De Financiën

Algemene ontwikkelingen

De bekostiging vanuit het ministerie is gebaseerd op het leerlingenaantal per 1 oktober en geldt voor het eerstkomende kalenderjaar. Aangezien de bekostiging vanuit het ministerie in grote mate afhankelijk is van het leerlingenaantal, wordt de ontwikkeling van het leerlingenaantal zorgvuldig gevolgd. Op deze ontwikkelingen wordt dan ook adequaat geanticipeerd. De formatie wordt aangepast op het leerlingenaantal en er vindt een goede beoordeling plaats bij het aangaan van tijdelijke dan wel vaste arbeidscontracten.

Uit onderstaande tabel wordt duidelijk dat het leerlingenaantal de komende jaren stabiel zal blijven.

Teldatum	Aantal leerlingen	Bekostiging
01-10-2012	4.099	2013
01-10-2013	4.083	2014
01-10-2014	4.110	2015
01-10-2015	4.148	2016
01-10-2016	4.191	2018
01-10-2017	4.344	2018
01-10-2018	4.301	2019
01-10-2019[6]	4.176	2020

Verantwoord financieel beleid

Onderdelen van een verantwoord financieel beleid zijn:

- Een bewust en een voorzichtige houding met betrekking tot het aangaan van vaste arbeidscontracten en financiële verplichtingen.
- Een meerjarenbegroting waarbij gemiddeld licht positief wordt begroot.
- Het aanhouden van een eigen vermogen positie waarmee risico's opgevangen kunnen worden.
- Een risicomijdend beleid op het gebied tot niet-direct benodigde financiële middelen conform de Regeling Beleggen, Lenen en Derivaten en het Treasury Statuut.
- Een periodieke analyse van het financiële resultaat en het bespreken van de financiële ontwikkelingen met de Raad van Toezicht.
- Het gebruik van functiescheiding en gestandaardiseerde en geautomatiseerde processen.

Allocatiesystematiek

Op dit moment geldt nog de onderstaande allocatiesystematiek. Als gevolg van de fusie d.d. 01-01-2020 met RSG Simon Vestdijk en de verwachte nieuwe bekostiging zal in de komende periode worden nagedacht over een herziene gezamenlijke allocatiesystematiek. Dit zal door meerdere geledingen binnen de organisatie instemming behoeven.

Bovenschoolse kosten

De bovenschoolse kosten zijn onder te verdelen in:

- Servicebureau
- Algemene kosten

<u>Servicebureau</u>

Het Servicebureau verleent ondersteunende diensten aan de scholen, waaronder:

- Schoolopleiders
- Kwaliteitszorg
- Leerlingenzorg
- PR& Communicatie

[6] *Op basis van de voorlopige cijfers van DUO*

- Bekostigingsadministratie
- ICT
- Facilitaire zaken
- Huisvesting
- Inkoop
- P&O
- Salarisadministratie
- Financiële administratie

Algemene kosten
De algemene kosten betreffen in grote lijnen de kosten van het College van Bestuur en de kosten in algemeen belang van de organisatie. Hierbij valt te denken aan:

- Ziektevervanging
- Kosten BAPO
- Kosten ouderschapsverlof
- Nascholing CAO
- Bedrijfsgezondheid
- Integratie
- Loonbaanbegeleiding
- Dotaties aan de voorzieningen
- Onderhoudscontracten stichtingsbreed
- Licenties onderwijs en bedrijfsvoering
- Internetkosten
- Medezeggenschapsraad
- Raad van Toezicht
- Accountant
- Reclamecampagnes
- Contributies
- Projecten strategisch perspectief

Allocatie bekostiging

Personele bekostiging
82% van de bekostiging personeelskosten wordt middels interne allocatiesystematiek toegekend aan het formatieve budget van de scholen. Hierbij geldt de t-5mnd systematiek. Dit betekent concreet dat de bekostiging van kalenderjaar 2020 wordt toegekend aan de scholen over schooljaar 2019-2020. De bekostiging van 2020 is gebaseerd op het leerlingaantal 01-10-2019. Dit leerlingenaantal is representatief voor formatiebehoefte van een school voor schooljaar 2019-2020. Derhalve wordt het op deze wijze gealloceerd. Binnen de interne allocatiesystematiek wordt rekening gehouden met een hogere toekenning voor LWOO/PRO leerlingen.

Bekostiging exploitatie
Het budget voor exploitatiekosten per school wordt op dit moment nog bepaald op basis van de ingeschatte exploitatiekosten.

Bekostiging lesmateriaal
De bekostiging gratis lesmateriaal wordt per kalenderjaar aan de scholen toebedeeld. De bekostiging gratis lesmateriaal wordt één op één toegekend aan de scholen.

Bekostiging prestatiebox
De bekostiging prestatiebox is een bekostiging voor uitdagend onderwijs, de lerende organisatie, professionalisering en deskundigheidsbevordering leraren en de professionalisering schoolleiders en bestuurders. De bekostiging prestatiebox wordt toegekend aan de scholen met uitzondering van het bekostigingsonderdeel "professionalisering van schoolleiders en bestuurders". Deze middelen worden bovenschools beheerd.

Maatwerkbekostiging
Voor nieuwkomers in het VO die korter dan 2 jaar in Nederland zijn en niet de Nederlandse nationaliteit hebben, kan er bekostiging eerste opvang nieuwkomers 2020 worden aangevraagd. Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen nieuwkomers die:

- < 1 jaar in Nederland zijn
- < 1-2 jaar in Nederland zijn

De maatwerkbekostiging wordt, na vermindering van gezamenlijke lasten, toegekend aan de ISK-vestigingen.

Bekostiging studieverlof
Bevoegde docenten die een bachelor of master willen gaan doen, kunnen onder bepaalde voorwaarden, een lerarenbeurs aanvragen. Met deze lerarenbeurs kunnen leraren een bachelor- of masteropleiding volgen, zodat docenten zich verder kunnen ontwikkelen.
De lerarenbeurs bestaat uit twee elementen, te weten; een vergoeding voor het collegegeld en studiekosten aan de leerkracht en een vergoeding aan de werkgever om studieverlof te kunnen verlenen en hiervoor een vervanger te kunnen aanstellen.
De bekostiging studieverlof, die aan de werkgever wordt toegekend, wordt één op één toegekend aan het formatieve budget van de school.

Doorbelasten personeelslasten
Binnen OSG Piter Jelles worden de werkelijke loonlasten bovenschools gedragen. Middels de Gemiddelde PersoneelsLast (GPL) voor een docent[7] worden de werkelijke loonlasten doorbelast aan de scholen. Elke docent kost de school evenveel, ongeacht inschaling en trede. Voor het Onderwijs Ondersteunend Personeel (OOP) geldt dat de werkelijke loonlast aan de scholen wordt doorbelast middels de GPL per functieschaal. Hierbij geldt financieel gezien het solidariteitsprincipe tussen de scholen.
Nieuwe medewerkers worden, middels deze systematiek, voornamelijk aangesteld op basis van hun kwaliteiten en dit wordt in vele mindere mate beïnvloed vanuit financieel oogpunt.

Financiële kengetallen
De kerngetallen die iets zeggen over de financiële positie van de stichting zijn: liquiditeit, solvabiliteit, kapitalisatiefactor, weerstandsvermogen en rentabiliteit. Deze kengetallen worden hieronder afzonderlijk nader toegelicht.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liquiditeit (current ratio)	1,27	1,53	1,55	2,12	2,32
Solvabiliteit	55,3%	56,5%	55,2%	49,9%	46,6%
Kapitalisatiefactor	29,9%	29,1%	29,3%	34,4%	41,4%
Weerstandsvermogen	20,6%	20,8%	20,8%	21,2%	23,1%
Rentabiliteit	0,76%	1,47%	0,51%	1,39%	2,33%

[7] *Voor zowel LB, LC als LD.*

Liquiditeitsratio
Dit kengetal, ook wel de current ratio genoemd, geeft de verhouding aan tussen de kortlopende vorderingen en de kortlopende schulden. De liquiditeitsratio geeft aan in hoeverre OSG Piter Jelles haar verplichtingen op korte termijn (circa 1 jaar) kan voldoen. Door het Ministerie OC&W wordt een instelling met een liquiditeit van 0,75 (current ratio) of hoger beoordeeld als "financieel gezond". Met een liquiditeitsratio van 2,32 is het totaal van de vorderingen en liquide middelen ruim voldoende om de kortlopende schulden te kunnen voldoen.

Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen. De solvabiliteit geeft aan in hoeverre OSG Piter Jelles kan voldoen aan haar langlopende verplichtingen. De door de Inspectie van het Onderwijs gehanteerde signaleringsgrens voor solvabiliteit is 30%. De Inspectie onderzoekt besturen die meer dan 70% van hun totale vermogen gefinancierd hebben met vreemd vermogen. Met een solvabiliteitsratio van 46,6% zit de stichting ruim boven de ondergrens.

Kapitalisatiefactor
De kapitalisatiefactor geeft de verhouding aan tussen het geïnvesteerde vermogen ten opzichte van de totale baten. De kapitalisatiefactor geeft de doelmatigheid aan van de besteding van het aanwezige kapitaal. Het signaleert of onderwijsinstellingen misschien een deel van hun kapitaal niet of inefficiënt benut voor de vervulling van hun taken. De kapitalisatiefactor wordt berekend door het balanstotaal te verminderen met het bedrag aan gebouwen en terreinen en dit bedrag vervolgens te delen door de totale baten.
Voor OSG Piter Jelles geldt een bovengrens van 35%. Besturen waarvan de kapitalisatiefactor boven de signaleringsgrens uitkomt, beschikken mogelijk over middelen die nog kunnen worden ingezet voor het onderwijs. De kapitalisatiefactor van onze stichting komt uit op 41,4%.

Weerstanddvermogen
Het weerstandsvermogen is een ratio die aangeeft in hoeverre een organisatie eventuele toekomstige financiële tegenvallers op kan vangen ofwel het vermogen van de stichting om ook in ongunstige tijden haar activiteiten te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van totale baten. Als vuistregel geldt, dat wanneer het weerstandsvermogen kleiner is dan 10%, er mogelijk te weinig reserves zijn, wat kan duiden op een risicovolle situatie. Wanneer het weerstandsvermogen zich bevindt tussen de 10% en de 40% is er sprake van voldoende reserves. Wanneer het weerstandsvermogen boven de 40% is, is de kans groot dat de financiële reserves te hoog zijn. OSG Piter Jelles streeft naar een weerstandsvermogen van tussen de 15% en 20%. Dat percentage is enkele jaren achterelkaar gerealiseerd. OSG Piter Jelles is daarmee in staat mogelijke toekomstige onverwachte tegenvallers op te vangen.

Rentabiliteit
De rentabiliteit geeft de mate aan van de winstgevendheid van de stichting. Het is het exploitatieresultaat in percentage van de totale baten. Het streven is dat zoveel als mogelijk middelen t.b.v. het onderwijs wordt ingezet. Dit betekent dat de stichting streeft naar een rentabiliteit iets boven 0%. Met een rentabiliteit van 2,33% voldoet onze stichting aan dit streven.

Gelet op bovenstaande kan gesteld worden dat de stichting er financieel gezien gezond voor staat en voldoende in staat is om in de toekomst eventuele financiële tegenvallers op te vangen.

Exploitatieresultaat

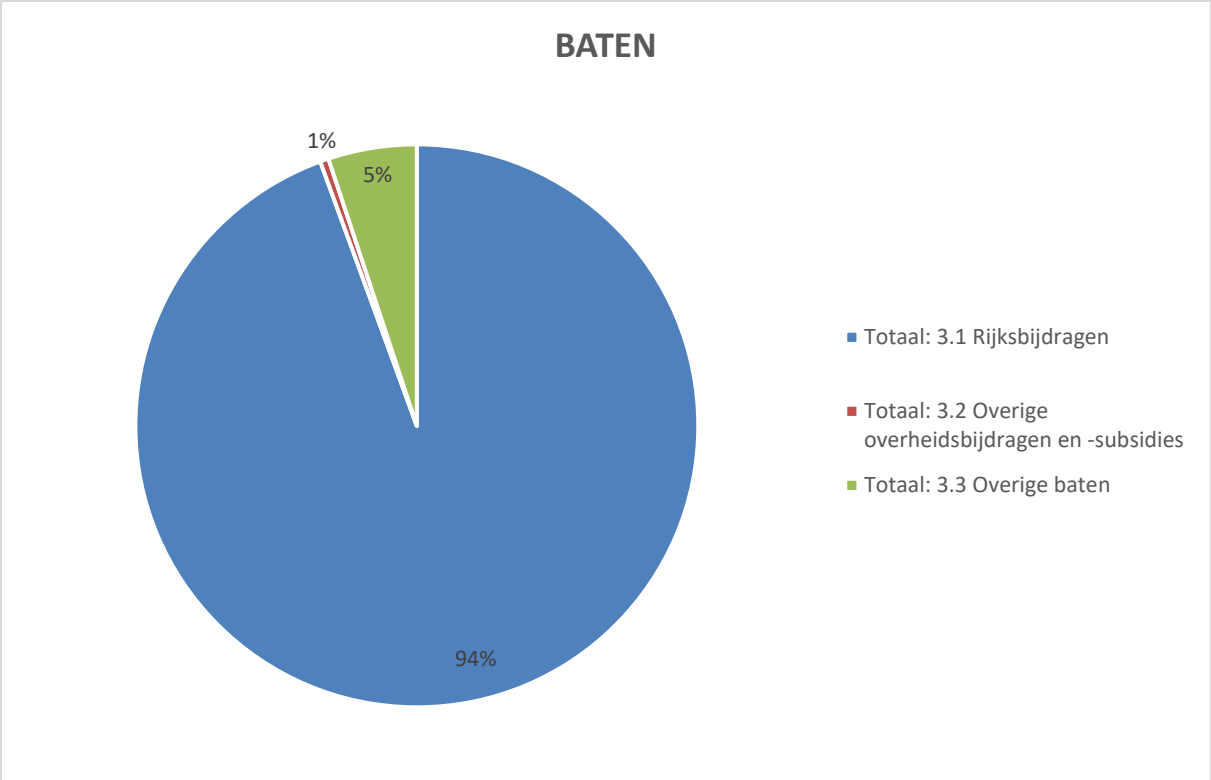
Het exploitatieresultaat van OSG Piter Jelles over boekjaar 2019 is uitgekomen op €949.955 positief.

De tabel hieronder geeft de realisatie 2019 weer ten opzichte van de begroting en voorgaand boekjaar. In de hierop volgende paragrafen wordt het financieel resultaat nader toegelicht.

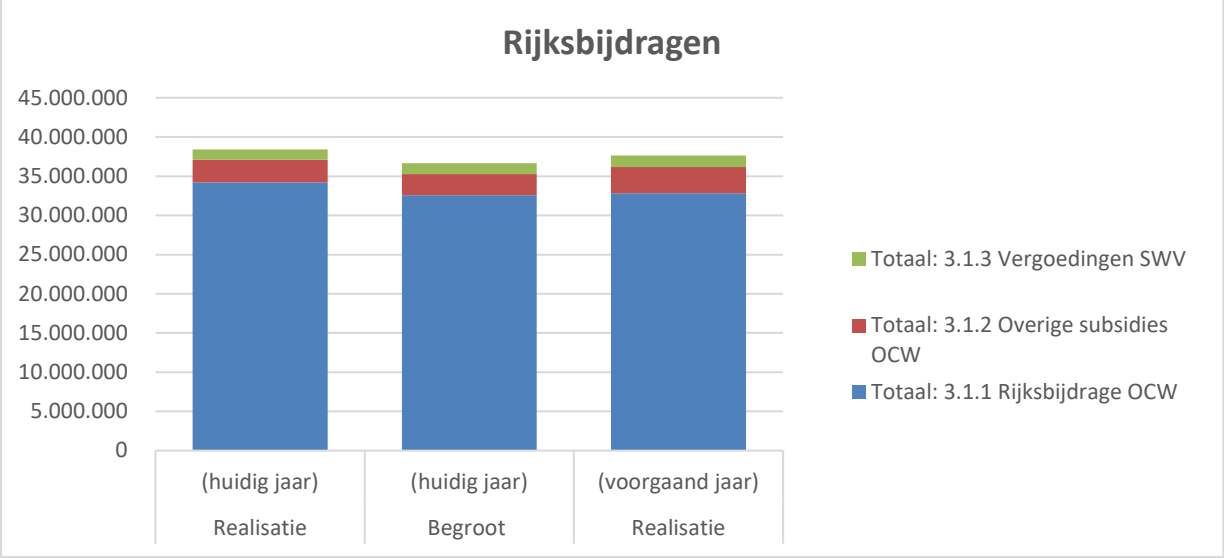
		Realisatie 2019	Begroting 2019	Verschil	2018
3	**Baten**				
3.1	Rijksbijdragen OCW	€ 38.429.452	€ 36.647.683	€ 1.781.769	€ 37.655.532
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	€ 200.154	€ 120.993	€ 79.151	€ 160.512
3.5	Overige baten	€ 2.070.435	€ 1.605.936	€ 464.499	€ 1.969.714
	Totaal van de baten	**€ 40.700.041**	**€ 38.374.612**	**€2.325.429**	**€ 39.785.758**
4	**Lasten**				
4.1	Personele lasten	€ 30.139.091	€ 30.318.462	€ 179.371	€ 29.789.443
4.2	Afschrijvingen	€ 1.024.174	€ 1.083.245	€ 59.070	€ 1.242.863
4.3	Huisvestingslasten	€ 3.884.314	€ 2.678.120	-/- € 1.206.194	€ 4.126.184
4.4	Overige lasten	€ 4.702.507	€ 3.989.427	€ 713.080	€ 4.074.757
	Totaal van de lasten	**€ 39.750.086**	**€ 38.069.254**	**-/- € 1.680.832**	**€ 39.233.247**
5	**Financiële baten en lasten**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
	Netto resultaat	**€ 949.955**	**€ 305.358**	**€ 644.597**	**€ 552.510**

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat de stichting OSG Piter Jelles in belangrijke mate afhankelijk is van het ministerie[8], te weten 94%, en in mindere mate van andere inkomsten. Bij de inkomsten van het ministerie speelt het leerlingenaantal een belangrijke rol.

[8] *Inclusief doorbetalingen vanuit het samenwerkingsverband*

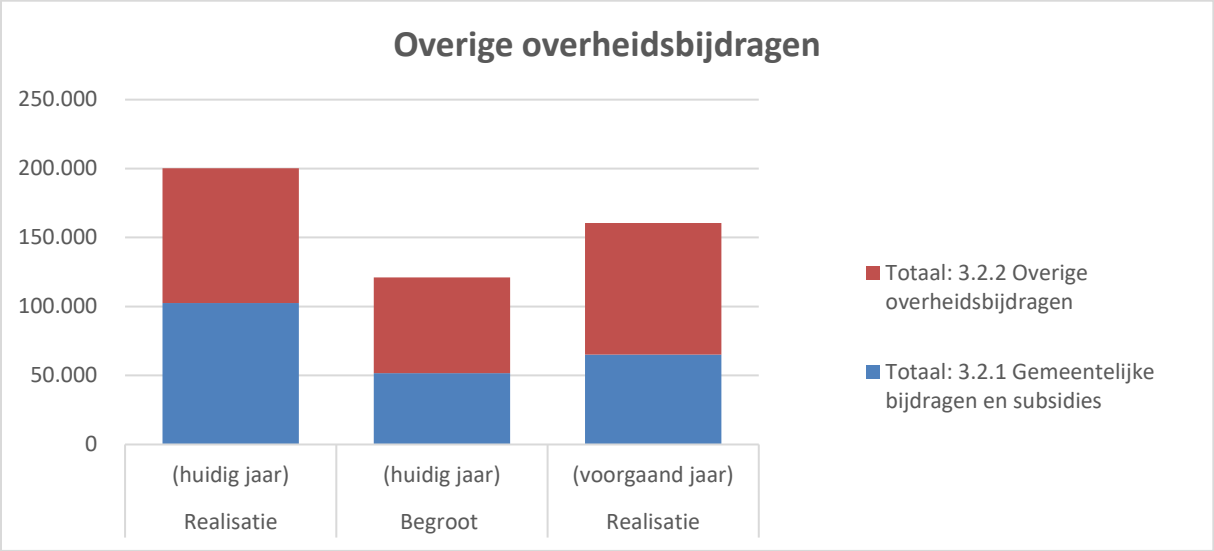
Rijksbijdragen
Hieronder wordt de gerealiseerde rijksbijdragen 2019 uiteengezet ten opzichte van de begroting en realisatie 2018.

De rijksbijdragen OC&W[9] zijn uitgekomen op €38.429.453. Dit is respectievelijk €1.781.770 (5%) en €773.921 (2%) hoger in vergelijking met de begroting en voorgaand boekjaar. Dit komt met name door de personele bekostiging en een aanvullende bekostiging. De personele bekostiging is namelijk gedurende het kalenderjaar geïndexeerd met 3,13%. Verder is eind 2019 een aanvullende bekostiging door het ministerie toegekend.

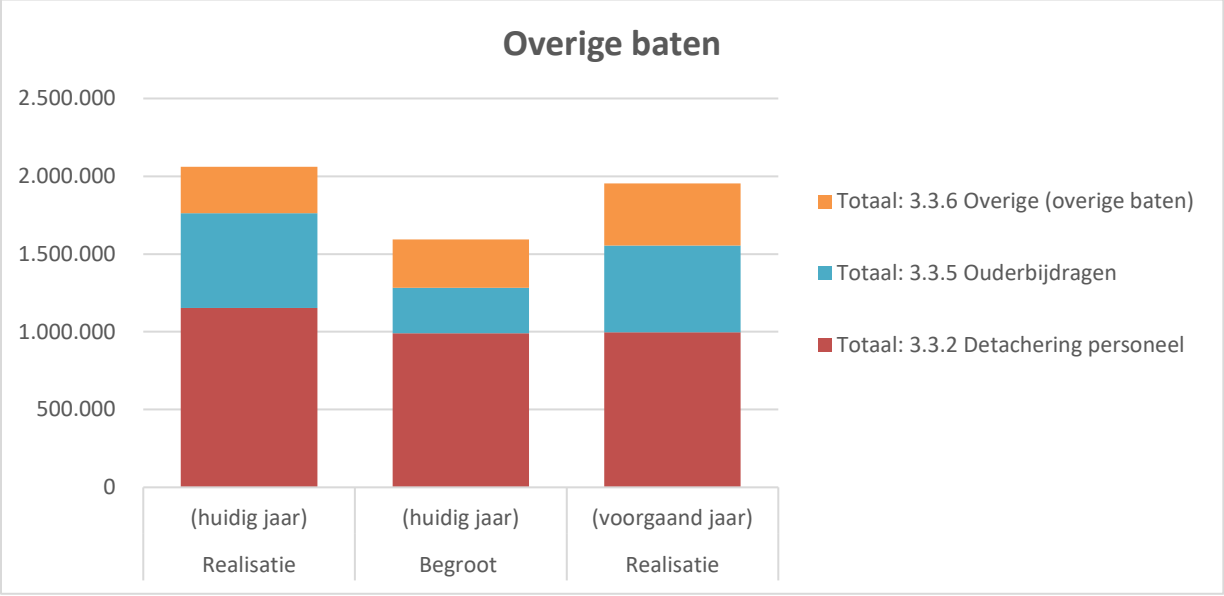
[9] *Inclusief doorbetalingen vanuit het samenwerkingsverband*

Overige overheidsbijdragen
In het onderstaande diagram wordt de gerealiseerde overige overheidsbijdragen weergegeven in vergelijking met de begroting 2019 en de realisatie van 2018.

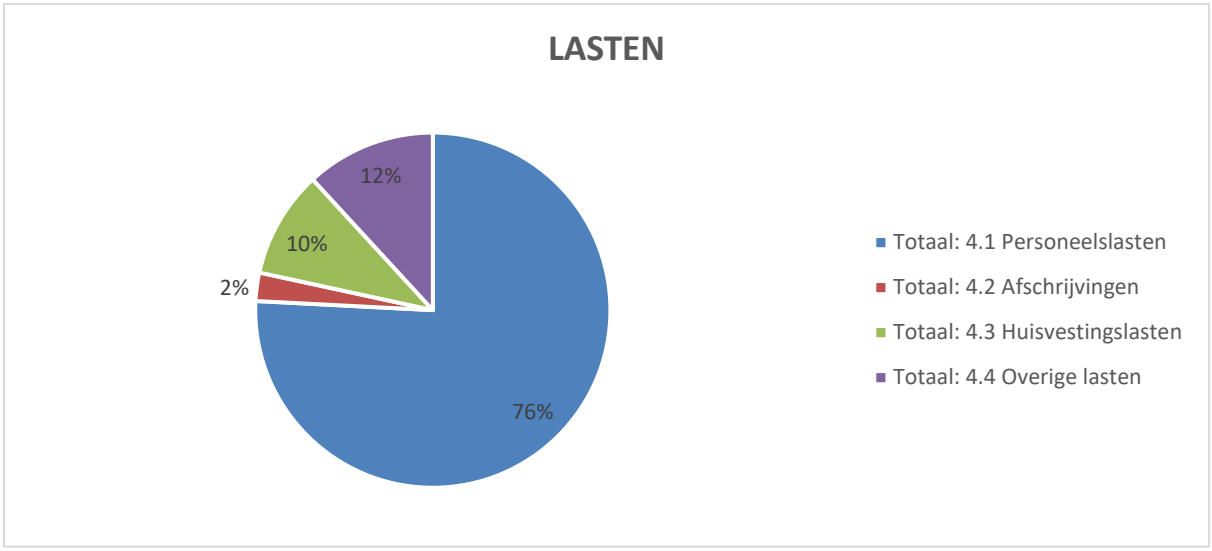
De overige overheidsbijdragen en -subsidies zijn gestegen ten opzichte van begroting en voorgaand boekjaar als gevolg van het feit dat er vanaf huidig kalenderjaar een vergoeding van de gemeente wordt ontvangen voor de exploitatiekosten van de noodunits bij vestiging Dalton Dokkum. Verder is in 2019 een subsidie baankansen ontvangen ten behoeve van leerlingen van het praktijkonderwijs.

Overige baten
In de onderstaande grafiek komt de vergelijking tussen de gerealiseerde overige baten 2019 ten opzichte van de begroting en de realisatie 2018 tot uitdrukking.

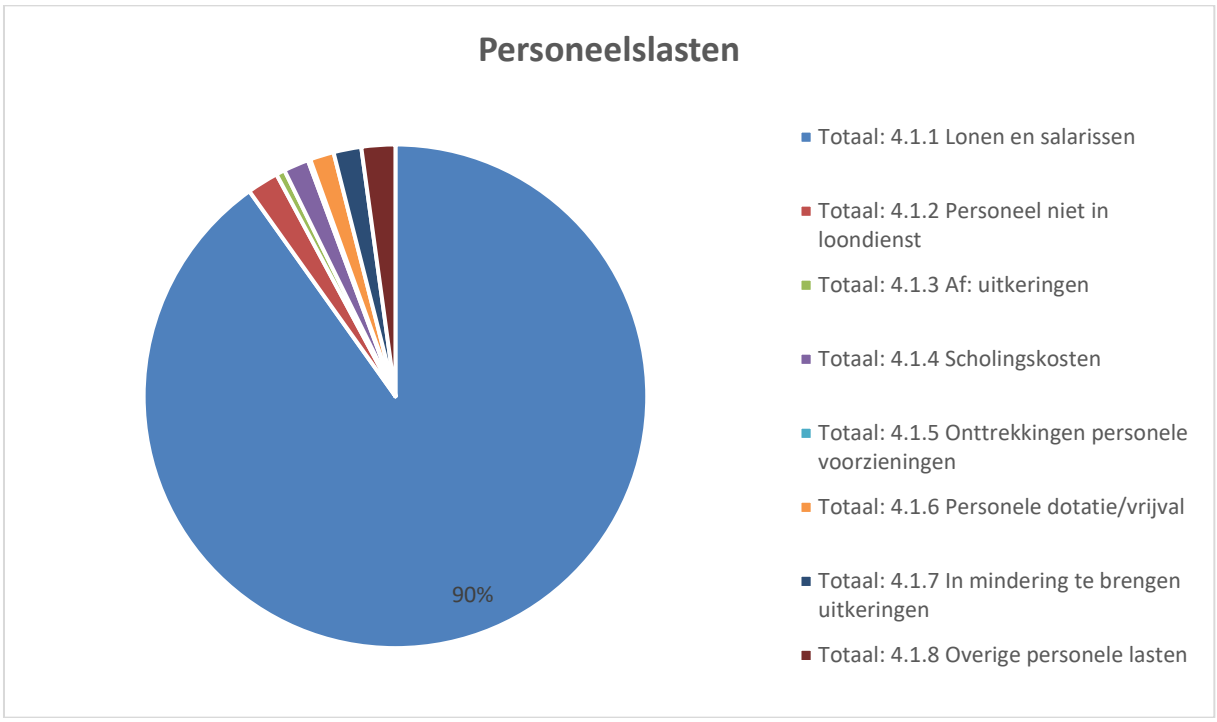

De overige baten zijn in 2019 €464.499 hoger uitgekomen dan begroot. Dit komt met name doordat de ouderbijdragen en de bijdragen voor schoolreizen/excursies te laag zijn begroot.

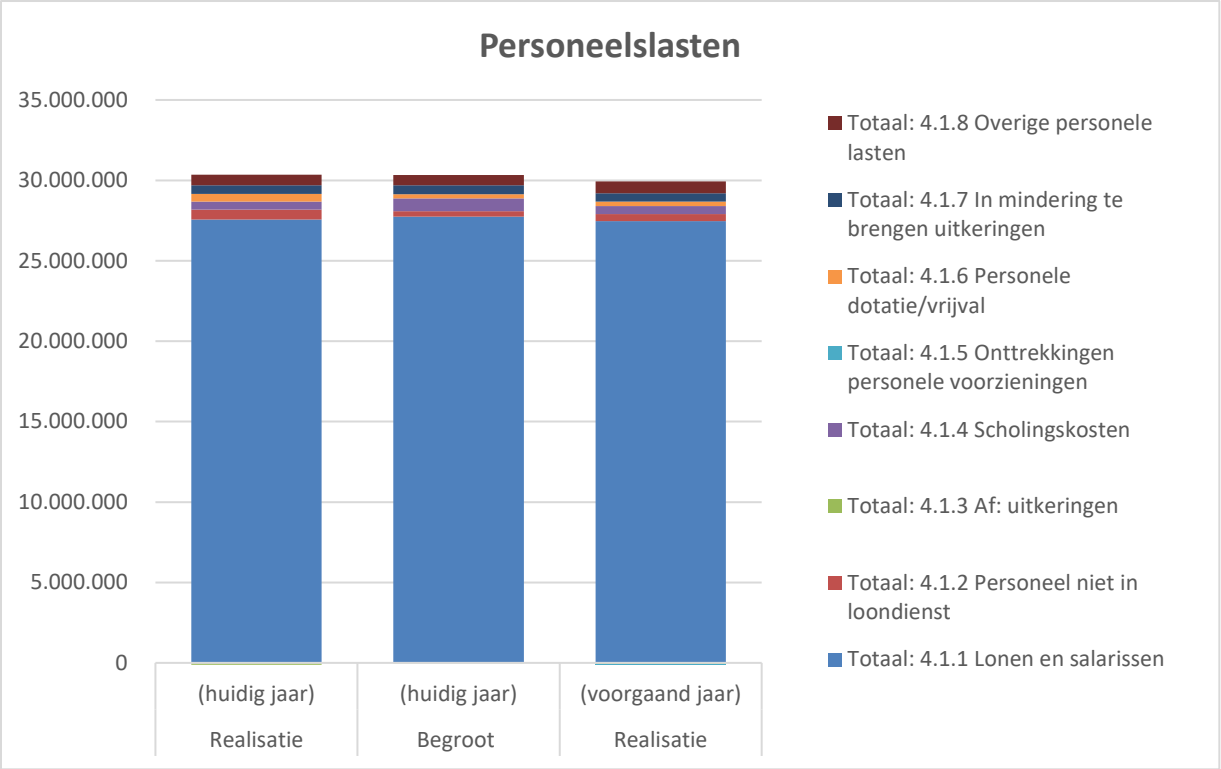
Lasten
Zoals uit de onderstaande grafiek blijkt, bestaan de kosten in belangrijke mate uit personele lasten (76%). Vervolgens zijn daarnaast nog te onderscheiden: afschrijvingslasten (2%), huisvestingslasten (10%) en overige lasten (12%).

Personele lasten
De personele lasten bestaan voor een belangrijk deel uit salariskosten, te weten voor 93%. Dit komt in het onderstaande overzicht tot uitdrukking.

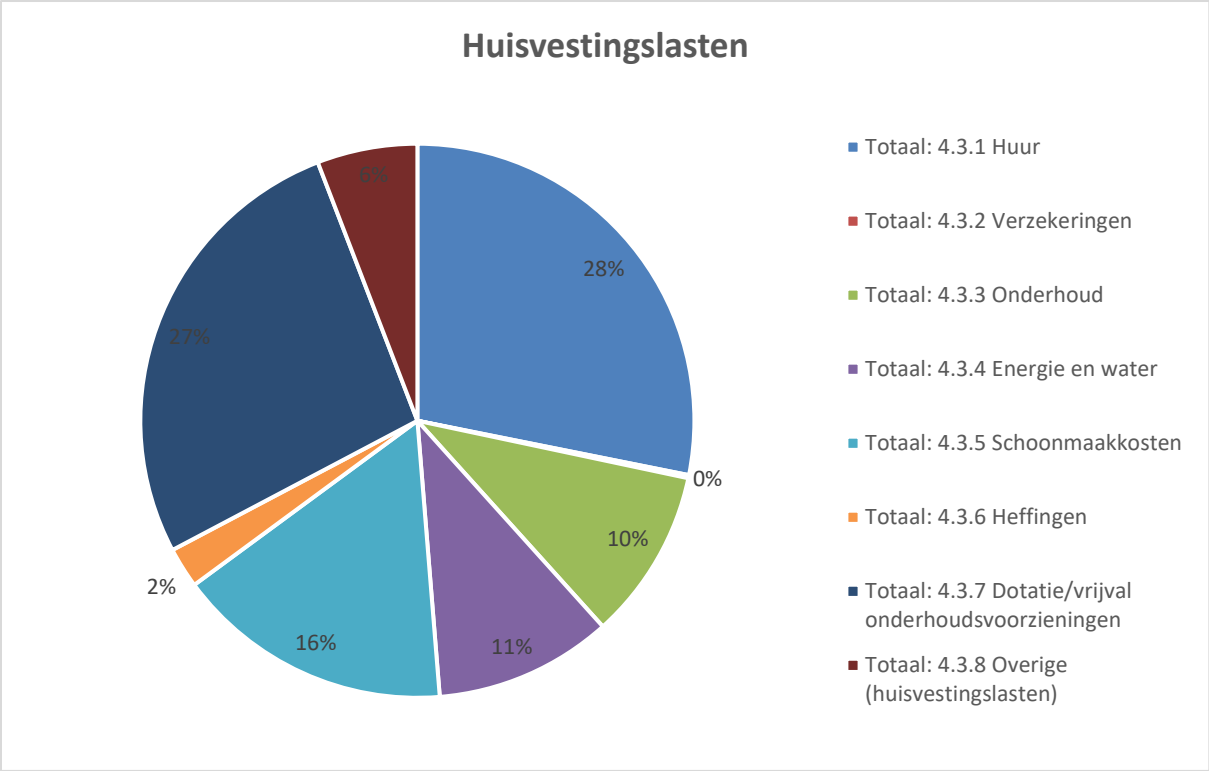
Hieronder wordt de gerealiseerde personeelslast 2019 uiteengezet ten opzichte van de begroting en realisatie 2018. De personeelslast is nagenoeg conform begroting uitkomen en is gestegen ten opzichte van 2018.

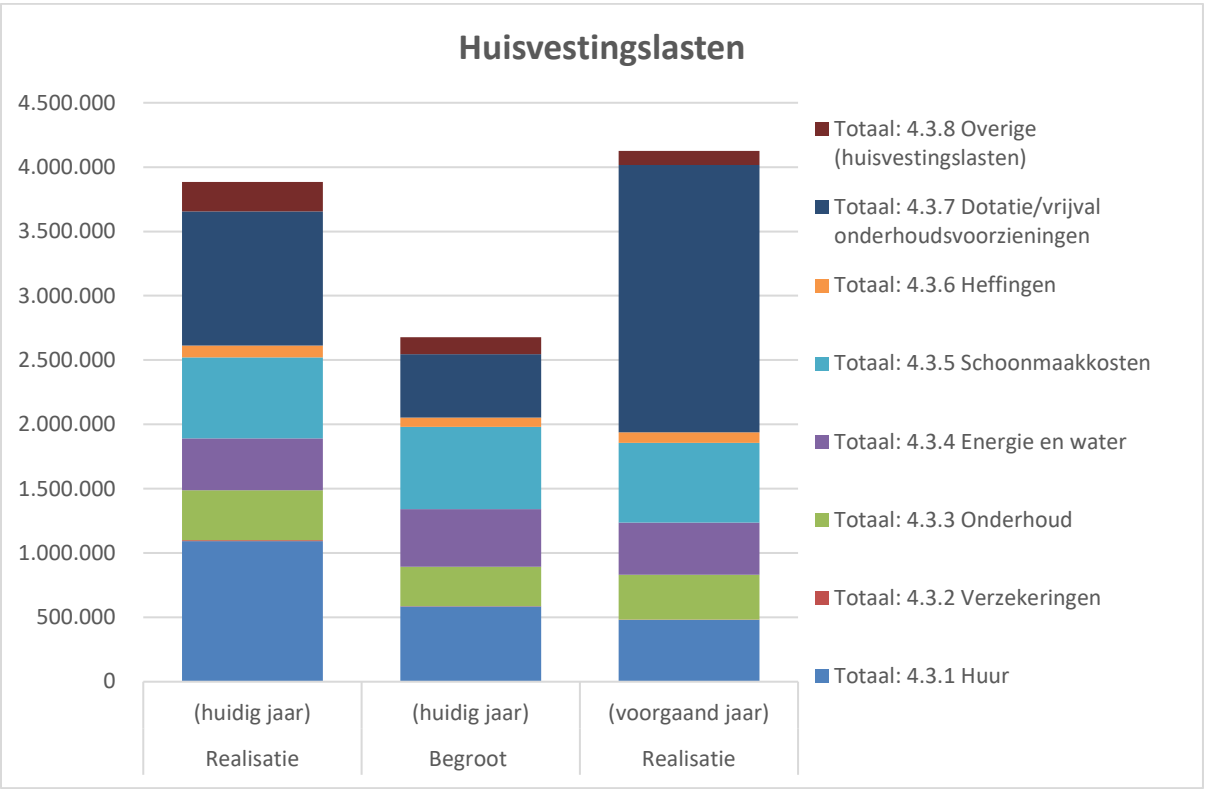
De totale personele lasten zijn €179.372 (1%) lager uitgevallen ten opzichte van de begroting. Dit wordt veroorzaakt doordat de kosten voor nascholing en prestatiebox gerelateerde kosten zijn meegevallen. gestegen. Dit komt neer op een bedrag van €349.646. In vergelijking met voorgaand boekjaar zijn de personeelslasten met 1% gestegen. Dit komt neer op een bedrag van €349.646. Dit wordt veroorzaakt door de stijging van de lonen in 2019 en de stijging van de pensioenpremie.

Afschrijvingslasten
De afschrijvingslasten zijn in 2019 nagenoeg conform begroting uitgekomen en liggen lager in vergelijking met 2018. Het ligt lager ten opzichte van 2018 doordat er in 2018 sprake was van een desinvestering.

Huisvestingslasten
De verdeling van de huisvestingslasten 2019 ziet eruit zoals in onderstaande grafiek tot uitdrukking komt.

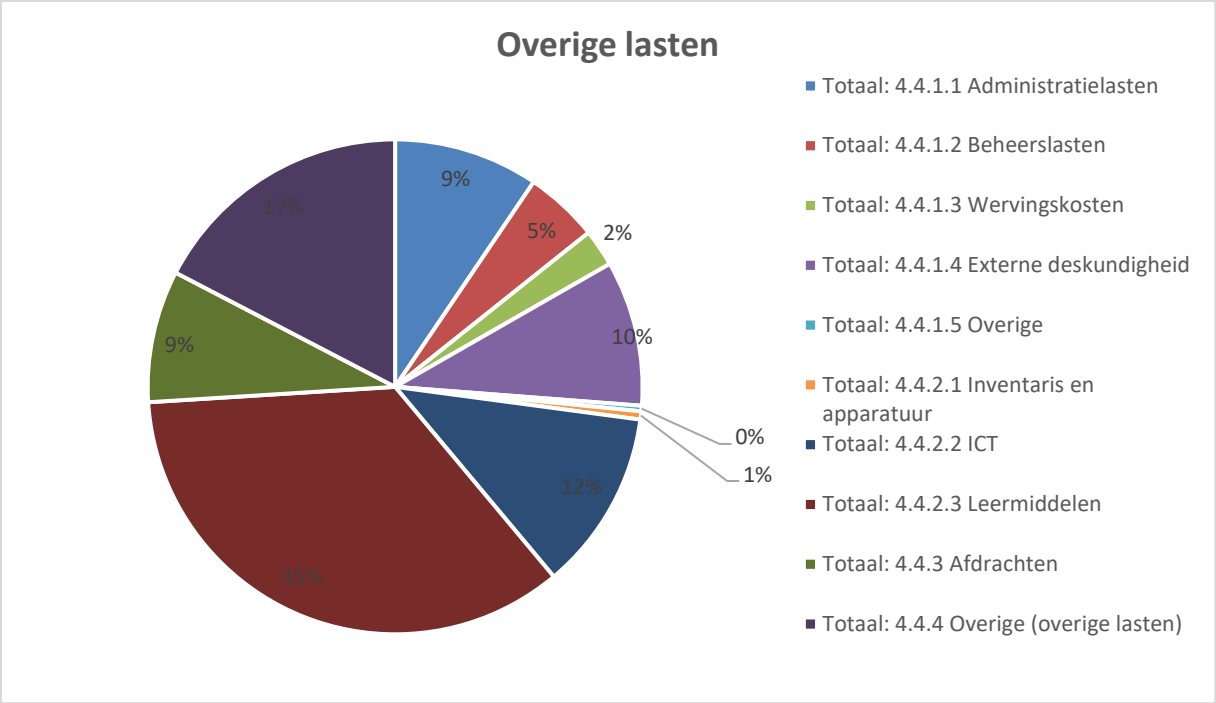

Hieronder wordt de gerealiseerde huisvestingslasten in 2019 uiteengezet ten opzichte van de begroting 2019 en realisatie 2018. Hieruit blijkt dat de huisvestingslasten hoger zijn uitgekomen ten opzichte van de begroting en zijn gedaald in vergelijking met voorgaand boekjaar.

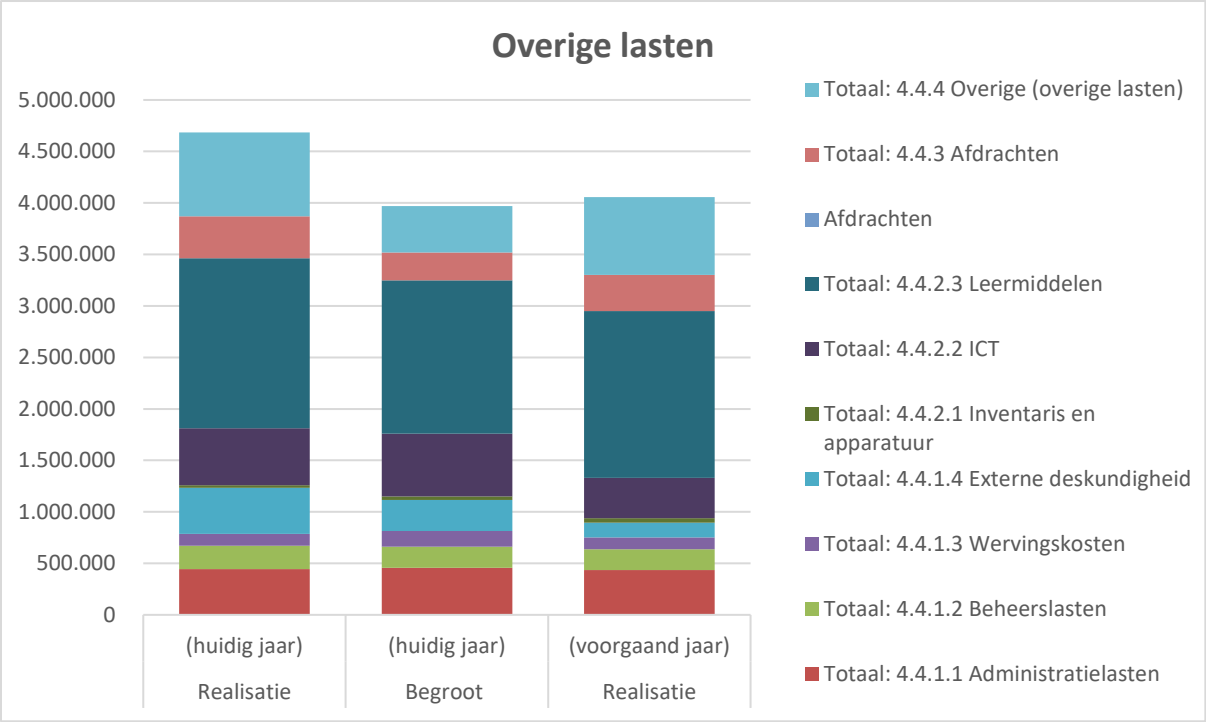

De huisvestingslasten zijn hoger uitgekomen ten opzichte van de begroting doordat onder andere de huurlasten hoger zijn uitgevallen. Halverwege 2019 zijn er extra noodunits bij vestiging Dalton Dokkum geplaatst als gevolg van leerlingengroei. Dit was ten tijde van het opstellen van de begroting niet voorzien. Verder heeft er in 2019 een eenmalige inhaaldotatie plaatsgevonden aan de voorziening onderhoud. In 2020 dient er namelijk eenmalig extra groot onderhoud plaats te vinden. Hier was in de begroting 2019 geen rekening mee gehouden. In vergelijking met 2018 zijn de huisvestingslasten gedaald. In 2018 is er namelijk een herzien meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Op basis hiervan heeft er in 2018 een forse inhaaldotatie moeten plaatsvinden.

Overige lasten
De overige lasten hebben met name betrekking op de kosten leermiddelen (35%), kosten ICT (12%), externe deskundigheid (10%) en overige lasten (17%).

In het navolgende diagram komt de vergelijking tussen de gerealiseerde overige lasten 2019 ten opzichte van de begroting en de realisatie van 2018 tot uitdrukking. De overige lasten zijn gestegen ten opzichte van boekjaar 2018 en zijn hoger uitgekomen dan hetgeen is begroot.

De overige lasten zijn hoger uitgekomen in vergelijking met de begroting en voorgaand boekjaar doordat er meer is uitgegeven aan (ICT) projecten die in het teken staan van het strategische perspectief. Verder zijn er in 2019 meer kosten ten behoeve van lesmaterialen gemaakt ten opzichte van de begroting en zijn de kosten voor excursies te laag opgenomen in de begroting.

Treasury

Algemeen
Onderwijsinstellingen ontvangen rijksvergoedingen en -subsidies en dienen die inkomsten te besteden aan onderwijs. Het moment van de ontvangsten en de uitgaven is nagenoeg nooit gelijk aan elkaar. Het gevolg hiervan is dat er tijdelijk overtollige financiële middelen zijn, dat er tijdelijk extra financiële middelen moeten worden aangetrokken of dat er financiering nodig is. Een goed beheer van dit proces is belangrijk en heet treasury.

Onder treasury wordt dus verstaan: *"het sturen en het beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's".*

Beleid
Het treasurybeleid maakt onderdeel uit van het financiële beleid van OSG Piter Jelles. De beschrijving van het proces alsmede de geldende regels en bevoegdheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut.
Het huidige treasurybeleid van OSG Piter Jelles vindt plaats binnen de kaders van de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van 06 juni 2016, nr. WJZ/800938 (6670), houdende regels voor onderwijsinstellingen omtrent het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten (Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016).
Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van alle benodigde respectievelijk overtollige middelen wordt gehandeld overeenkomstig de in deze regeling gestelde verplichtingen. Het beleid en het beheer hiervan is hierbij dienstbaar aan het realiseren van de publieke doelstellingen, en is daartoe op transparante wijze gericht op financiële continuïteit.

Liquiditeit
Ultimo 2019 bedraagt het saldo aan liquide middelen €13.114.759. De opbouw en de stand van de liquide middelen van de afgelopen twee jaar is in onderstaand schema gesitueerd.

	31-12-2018	31-12-2019
Kasmiddelen	€ 8.399	€ 11.067
Banken	€ 9.925.698	€ 13.101.897
Kruisposten	€ 20.134	€ 1.794
Totaal	**€ 9.954.231**	**€ 13.114.759**

De liquide middelen zijn ten opzichte van 2018 gestegen. De liquide middelen zijn met name toegenomen door de toename van de voorziening groot onderhoud en de toename van het crediteurensaldo ultimo 2019.
De overtollige liquiditeiten staan in 2019 deels op spaarrekeningen. De spaarrekening van één bank kent hierbij een opnamebeperking van 25% over het hoogste tegoed van de afgelopen vier jaren. De middelen zijn vrij beschikbaar, echter bij opname van meer dan 25% worden er opnamekosten in rekening gebracht.

Financiële baten en lasten
Onder de financiële baten en lasten worden de ontvangen renten en betaalde bankkosten gedurende het boekjaar verstaan.

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Financiële baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0

Zowel in 2018 als in 2019 is er geen sprake van financiële baten en lasten. Verder was er in 2019 eveneens geen sprake van beleggingen, leningen en derivatenovereenkomsten.

13 Continuïteit

13 Continuïteit

Hieronder wordt het toekomstperspectief van OSG Piter Jelles uiteengezet. Dit hoofdstuk is erop gericht de financiële gevolgen van de toekomstige ontwikkelingen, de inhoud en het proces van het risicomanagement en de uitvoering van de Code Goed Bestuur te beschrijven. Het geeft inzicht in de mate waarin het risicomanagement van onze stichting toereikend is en de aandachtsgebieden in de (nabije) toekomst.

Meerjarenbegroting

Met ingang van 01-01-2020 is OSG Piter Jelles gefuseerd met RSG Simon Vestdijk. Door deze fusie is Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân-Noord ontstaan. Onder deze stichting ressorteert OSG Piter Jelles en RSG Simon Vestdijk.

Hieronder wordt de meerjaren balans en meerjarenbegroting weergegeven van uitsluitend OSG Piter Jelles.

Meerjarige balans

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Immateriële Vaste Activa	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Materiële Vaste Activa	€ 6.502.284	€ 7.262.549	€ 7.444.589	€ 7.646.256	€ 7.743.396
Financiële Vaste Activa	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€
Totale vaste activa	**€ 6.502.284**	**€ 7.262.549**	**€ 7.444.589**	**€ 7.646.256**	**€ 7.743.396**
Voorraden	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
Vorderingen	€ 504.920	€ 534.564	€ 511.605	€ 510.456	€ 488.383
Effecten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Liquide middelen	€ 13.114.759	€ 12.127.632	€ 12.493.550	€ 12.974.847	€ 11.738.352
Totale vlottende Activa	**€ 13.619.829**	**€ 12.662.346**	**€ 13.005.306**	**€ 13.485.453**	**€ 12.226.885**
TOTALE ACTIVA	**€ 20.122.113**	**€ 19.924.895**	**€ 20.449.895**	**€ 21.131.709**	**€ 19.970.281**
Algemene reserve	€ 5.375.026	€ 5.934.361	€ 6.301.545	€ 6.317.438	€ 6.328.383
Bestemmingsreserve publiek	€3.603.865	€ 3.277.674	€ 2.951.483	€ 2.951.483	€ 2.951.483
Bestemmingsreserve privaat	€ 403.705	€ 403.705	€ 403.705	€ 403.705	€ 403.705
Eigen Vermogen	**€ 9.382.596**	**€ 9.615.740**	**€ 9.656.733**	**€ 9.672.626**	**€ 9.683.571**
Voorzieningen	**€ 4.868.800**	**€ 4.583.637**	**€ 5.058.651**	**€ 5.639.052**	**€ 4.506.192**
Langlopende schulden	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Kortlopende schulden	**€ 5.870.717**	**€ 5.725.518**	**€ 5.734.511**	**€ 5.820.031**	**€ 5.780.518**
TOTALE PASSIVA	**€ 20.122.113**	**€ 19.924.895**	**€ 20.449.895**	**€ 21.131.709**	**€ 19.970.281**

Ontwikkelingen in de balans

- De materiële vaste activa zal vanaf 2020 gaan stijgen. Dit wordt veroorzaakt door hogere investeringen ten opzichte van de afschrijvingslasten. Veel activa is namelijk al geheel afgeschreven en zal in de komende jaren vervangen worden. Verder neemt de materiële vaste activa met €760.265 toe. In 2020 liggen de investeringen circa €500.000 hoger in vergelijking met hetgeen er jaarlijks gemiddeld wordt geïnvesteerd. Op 1 school zal er een investeringsimpuls worden gegeven ten behoeve van professionalisering van het onderwijsaanbod van de desbetreffende school.
- De verwachting is dat de vorderingen in de komende jaren redelijk stabiel blijven.
- Er wordt een daling in de liquide middelen verwacht in 2020. De afname van de liquide middelen in 2020 wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen zoals bij het eerste punt is vermeld. Verder neemt de stand van de voorzieningen in 2020 af. In 2022 en 2023 zijn grotere schommelingen in de liquide middelen waarneembaar. Dit wordt veroorzaakt door de fluctuatie in de voorziening groot onderhoud in de desbetreffende jaren.
- Het eigen vermogen zal, op basis van de huidige verwachtingen, iets toenemen als gevolg van het begrote resultaat van de komende jaren.
    - Onder het eigen vermogen valt onder andere de bestemmingsreserve aanvullende bekostiging 2019. Dit is hieronder nader toegelicht in een separate paragraaf.
- De stand van de voorziening zal in de komende jaren fluctueren met name als gevolg van het geplande groot onderhoud.
- De verwachting is dat de stand van de kortlopende schulden in de komende jaren nagenoeg op hetzelfde niveau zal blijven.

Bestemmingsreserve aanvullende bekostiging 2019
Eind november heeft het ministerie OC&W een aanvullende bekostiging toegekend aan het VO voor kalenderjaar 2019[10]. Het gaat hierbij om een bedrag van €154,96 per leerling gebaseerd op peildatum 01-10-2018. Deze middelen zijn ultimo 2019 door OSG Piter Jelles opgenomen in een publieke bestemmingsreserve. Deze middelen dienen de scholen in de komende twee jaar te besteden conform convenant *"Extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs 2020-2021"*.

Te denken valt aan:

- meer ontwikkeltijd;
- werkdrukverlichting;
- begeleiding van startende leerkrachten;
- begeleiding van zij-instromers;
- onderwijsinnovatie; of
- maatregelen arbeidsmarktvraagstukken.

Het zijn geen structurele gelden. Hier houden de scholen met de besteding van deze middelen rekening mee. In het convenant staat expliciet genoemd dat "de *wijze van besteding met actieve betrokkenheid van het onderwijzend personeel plaats"* dient te vinden. Naar eigen inzicht betrekken scholen van OSG Piter Jelles het personeel, de deelraad en de (G)MR hierin.

Financieringsstructuur
Het vermogen van de stichting wordt voor een belangrijk deel gefinancierd met eigen vermogen, te weten met 48%. Dit is iets hoger als het voorgaande jaar. In 2018 kwam de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen namelijk uit op 47%. De verwachting is dat de solvabiliteit nagenoeg rond dit niveau zal blijven.

[10] *Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019*

Huisvestingsbeleid
Het huisvestingsbeleid is er op gericht om onderwijs te verzorgen in veilige gebouwen die aansluiten bij de hedendaagse onderwijsconcepten. Voor elk schoolgebouw is een meerjaren onderhoudsplan opgesteld, zowel voor het binnen als voor het buitenonderhoud. In 2018 is er een herzien meerjaren onderhoudsplan opgesteld. In 2019 is deze herbeoordeeld en geactualiseerd. Op basis hiervan is de (inhaal) dotatie aan de voorziening groot onderhoud bepaald.

Daarnaast wordt er op dit moment gewerkt aan het opstellen van interne huisvestingsplannen binnen OSG Piter Jelles. Deze plannen zullen worden vergeleken met het vastgestelde Integrale Huisvesting Plan (IHP) van de gemeente. In dit plan zijn onder andere per plaats afspraken gemaakt over de schoolgebouwen (functionele aanpassing, renovatie en nieuwbouw) uitgesplitst naar verschillende jaren. De volgende stap is de detailplanningen per vestiging, die blijkt uit de interne huisvestingsplannen, al dan niet ter goedkeuring in te dienen bij de gemeenteraad, zodat de gemeente hier eventueel budget voor kan vrijgeven.

Meerjarige staat van baten en lasten
Hieronder is de gerealiseerde staat van baten en lasten van 2019 weergegeven alsmede de meerjarige begroting van 2020 van uitsluitend OSG Piter Jelles.

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
3. Baten					
3.1 Rijksbijdragen	€ 38.429.452	€ 35.912.386	€ 35.985.228	€ 36.497.070	€ 36.293.811
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	€ 200.154	€ 275.177	€ 254.222	€ 247.222	€ 208.257
3.3 Overige baten	€ 2.070.435	€ 2.110.524	€ 1.970.281	€ 1.966.999	€ 1.968.590
Totaal 3. Baten	**€ 40.700.041**	**€ 38.298.087**	**€ 38.209.731**	**€ 38.711.291**	**€ 38.470.658**
4. Lasten					
4.1 Personele lasten	€ 30.139.091	€ 30.044.743	€ 30.159.364	€ 30.667.691	€ 30.416.545
4.2 Afschrijvingslasten	€ 1.024.174	€ 953.432	€ 976.957	€ 970.930	€ 981.964
4.3 Huisvestingslasten	€ 3.884.314	€ 2.656.856	€ 2.766.656	€ 2.766.656	€ 2.766.656
4.4 Overige lasten	€ 4.702.507	€ 4.409.912	€ 4.265.761	€ 4.290.121	€ 4.294.548
Totaal 4. Lasten	**€ 39.750.086**	**€ 38.064.943**	**€ 38.168.738**	**€ 38.695.398**	**€ 38.459.713**
Totaal 5. Financiële baten en lasten	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Resultaat	**€ 949.954**	**€ 233.144**	**€ 40.993**	**€ 15.893**	**€ 10.945**

- De begroting rijksbijdragen en overige overheidsbijdragen liggen in 2020 lager in vergelijking met 2019. Doordat het reguliere leerlingenaantal op 01-10-2019 lager ligt dan 01-10-2018 daalt de rijksbekostiging in 2020. Verder worden er minder maatwerkbekostigingen voor de ISK leerlingen verwacht gedurende 2020. Vooraf is namelijk moeilijk te voorspellen hoe het verloop van ISK leerlingen van het komende jaar zal zijn.
- De overige baten liggen in 2020 en verdere jaren nagenoeg op hetzelfde niveau als 2019.
- De personele lasten zullen vanaf 2020 nagenoeg op hetzelfde niveau liggen als 2019.
- De afschrijvingslasten liggen in de jaren 2020 en daaropvolgend nagenoeg rond hetzelfde niveau.
- De huisvestingslasten liggen in 2019 hoger in vergelijking met de meerjarige huisvestingslasten. Dit wordt veroorzaakt doordat er in 2019 sprake is van een inhaaldotatie aan de voorziening groot onderhoud als gevolg van het actualiseren van de meerjaren onderhoudsplan en doordat er in 2019 extra noodunits bij een vestiging zijn geplaatst gezien het gestegen leerlingenaantal.

- De overige lasten zullen vanaf 2020 dalen ten opzichte van 2019 en daarna stabiliseren. De verwachting is dat de kosten voor lesmateriaal en kosten leerlingenvervoer lager zullen uitkomen in vergelijking met het huidige boekjaar als gevolg van leerlingendaling en door het sluiten van een ISK-vestiging.

14 Overige continuïteitsonderwerpen

14 Overige continuïteitsonderwerpen

Interne risicobeheersings- en controlesysteem

In dit hoofdstuk wordt de aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem nader beschreven. Het bestuur is verantwoordelijk voor het interne risicobeheersing- en controlesysteem van de stichting OSG Piter Jelles en voor de beoordeling van de effectiviteit van dit systeem.

Begin 2019 is er een externe risico-inventarisatie uitgevoerd door de accountant. De risico's van de organisatie zijn in kaart gebracht, de kans op het risico is hierbij ingeschat en de daarbij horende impact op de organisatie en het benodigde weerstandsvermogen zijn vervolgens bepaald.

Verticale verantwoording

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht is belast met het integrale toezicht op de algemene gang van zaken bij OSG Piter Jelles, op de door OSG Piter Jelles in stand gehouden scholen en het beleid van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht heeft in deze de werkgeversrol ten opzichte van het College van Bestuur. Het integraal toezicht houdt hierbij in toezicht op alle aspecten van OSG Piter Jelles en daarbij alle relevante belangen in overweging nemend. Het richt zich daarbij naar het belang van de schoolorganisatie - het belang van de scholen die door OSG Piter Jelles in stand worden gehouden - en het belang van de samenleving. Daarbij wordt in het bijzonder gelet op de wijze waarop inhoud wordt gegeven aan de openbare identiteit. De Raad van Toezicht toetst hierbij de afwegingen die het College van Bestuur heeft gemaakt en of deze daarbij alle relevante belangen heeft meegenomen. Bovendien wordt er toezicht gehouden op de uitvoering van de code Goed Onderwijsbestuur voortgezet onderwijs. Het toezicht op het beleid van het College van Bestuur omvat in elk geval het strategische beleidsplan, onderwijskundig beleid, personeelsbeleid, beleid met betrekking tot de bewaking en verbetering van de kwaliteit van onderwijs en financieel beleid. Het College van Bestuur legt hierover periodiek verantwoording af aan de Raad van Toezicht. Verder wordt er ook toezicht gehouden op ethische vraagstukken en op naleving van de wet- en regelgeving. Om het toezicht goed uit te kunnen voeren heeft de Raad van Toezicht het recht te kunnen beschikken over alle informatie aangaande OSG Piter Jelles. De wijze van toezicht tijdens het kalenderjaar is nader uitgewerkt in het jaarverslag van de Raad van Toezicht.

Gemeente Leeuwarden

De jaarrekening van OSG Piter Jelles, bestaande uit de balans, de staat van baten en lasten en het jaarverslag, wordt vastgesteld door het College van Bestuur, welke vaststelling de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht behoeft. Vaststelling van de door de Raad van Toezicht goedgekeurde jaarrekening, behoeft de voorafgaande instemming van de Gemeenteraad, waartoe deze voor één juli na het verstreken boekjaar aan de Gemeenteraad wordt voorgelegd.
Het College van Bestuur stelt jaarlijks, voorafgaand aan het betreffende boekjaar de begroting vast, welke vaststelling de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht behoeft. Vaststelling van de door de Raad van Toezicht goedgekeurde begroting behoeft de voorafgaande goedkeuring van de Gemeenteraad, waartoe deze voor één december van het aan het begrotingsjaar voorafgaande jaar aan de Gemeenteraad wordt voorgelegd.

Medezeggenschapsraad

De medezeggenschapsraad (MR) wordt rechtstreeks door en uit ouders, leerlingen en het personeel gekozen en vergadert periodiek over diverse onderwerpen. De Medezeggenschapsraad (MR) functioneert als gesprekspartner van het bestuur over het beleid, financiën, onderwijskwaliteit en personele aangelegenheden. De MR maakt hierbij gebruik van het recht van advies en instemming conform de wettelijk geregelde bevoegdheden in de Wet medezeggenschap op scholen.

De medezeggenschapsstructuur en de bevoegdheden van de medezeggenschapsorganen zijn geregeld in het medezeggenschapsstatuut en het medezeggenschapsreglement. De vestigingen van OSG Piter Jelles hebben een eigen deelraad.

De deelraad treedt in de bevoegdheden van de MR voor zover die bevoegdheden betrekking hebben op de desbetreffende vestiging.

College van Bestuur
Besluiten worden door het College van Bestuur genomen in de vergaderingen van het College van Bestuur. Deze vergaderingen vinden periodiek plaats, maar worden in ieder geval gehouden indien de voorzitter zulks nodig acht, ofwel indien het andere lid van het College van Bestuur, dan wel de Raad van Toezicht zulks nodig acht en daartoe het verzoek aan de voorzitter richt. Alle besluiten van het College van Bestuur worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen; elk lid van het College van Bestuur heeft hierin één stem. Alle genomen besluiten van het College van Bestuur worden vastgelegd. Het College van Bestuur kan ook buiten vergadering besluiten nemen, mits met schriftelijk uitgebrachte stemmen van alle leden van het College van Bestuur. Voor bepaalde besluiten dient het College van Bestuur vooraf goedkeuring te hebben van de Raad van Toezicht. Het College van Bestuur heeft de algehele leiding over alle organisatie-eenheden van OSG Piter Jelles.

Centraal Managementteam (CMT)
Periodiek vindt er overleg plaats met het centraal managementteam. Dit overleg bestaat uit het College van Bestuur en de directeuren (het middenmanagement). Het overleg is gericht op de meningsvorming over het OSG Piter Jelles brede beleid. Daarnaast wordt er informatie verschaft, ervaringen/ideeën uitgewisseld en actuele ontwikkelingen met elkaar gedeeld die relevant kunnen zijn voor het OSG Piter Jelles brede beleid. Verder worden er in dit overleg ervaringen met elkaar gedeeld over beleidsmatige ontwikkelingen op de afzonderlijke scholen/vestigingen.

Management
- *Mandatering*
  Het College van Bestuur heeft verantwoordelijkheden en bevoegdheden gemandateerd aan directeuren ten behoeve van het goed kunnen vervullen van zijn/haar functie. Deze mandaten zijn met name opgenomen in de mandatenlijst van OSG Piter Jelles. Zo behoeven uitgaven, binnen het, vooraf, overeengekomen decentrale budgetten bijvoorbeeld geen goedkeuring van het College van Bestuur.
- *Managementcontract*
  Er wordt met elke (school)directeur een managementcontract afgesloten. Hierin worden afspraken gemaakt tussen het College van Bestuur en de desbetreffende directeur voor een bepaalde periode. Hierin worden de jaardoelstellingen voor de directeur beschreven en de normen waarop de directeur aan het einde van de periode wordt beoordeeld.
- *Managementgesprek*
  Periodiek legt de (school)directeur in het managementgesprek verantwoording af aan het College van Bestuur voor het gevoerde beleid en de behaalde resultaten.
- *Bilateraal overleg*
  Het bilateraal overleg is een overleg tussen het College van Bestuur met de directeur. In dit overleg komen de lopende problemen/dilemma's en uitdagingen/plannen van de school aan de orde en eveneens wordt in dit overleg de OSG Piter Jelles brede ontwikkelingen besproken.

Statuten/Reglementen/Beleid

Statuten/Reglementen
In de statuten en reglementen van OSG Piter Jelles komt de rolverdeling tussen management, College van Bestuur en medezeggenschap tot uitdrukking waarin de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de genoemde geledingen binnen OSG Piter Jelles nader zijn uitgewerkt.

Treasurybeleid
Het doel van treasurybeleid is het beheersen van financiële risico's. Het treasurybeleid van OSG Piter Jelles voldoet aan de regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016.
Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van alle benodigde respectievelijk overtollige middelen wordt gehandeld overeenkomstig de in deze regeling gestelde verplichtingen. De beschrijving van het proces alsmede de geldende regels en bevoegdheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Hierin is onder ander opgenomen dat het aangaan van verplichtingen op het gebied van treasury en de feitelijke betaalhandeling binnen OSG Piter Jelles uitsluitend door een lid van het College van Bestuur mag worden gedaan. Verder is in het treasurystatuut opgenomen welke beleggings- en leningsvormen binnen OSG Piter Jelles zijn toegestaan en welke expliciet zijn uitgesloten.

Strategisch Perspectief en school(jaar)plannen
Het strategisch perspectief, dat de basis vormt voor het te voeren beleid, bevat de koersbepaling van OSG Piter Jelles. Het is bovendien het fundament van de school(jaar)-plannen van de afzonderlijke scholen van OSG Piter Jelles. Het geeft zowel de scholengemeenschap in zijn geheel alsmede de afzonderlijke scholen houvast aan de vastgestelde koers.

Planning & control cyclus
OSG Piter Jelles werkt met een planning- en controlsysteem. (Beleids)afspraken worden via de pdca-cyclus bewaakt.

Begroting
In de begroting wordt rekening gehouden met de verwachte toekomstige ontwikkelen op het gebied van leerlingen, investeringen, groot onderhoud, formatie, huisvestingslasten en overige lasten. De begroting bevat naast de balans en de staat van baten en lasten een continuïteitsparagraaf.

Decentrale budgetten
Voor de financiële aspecten van een school wordt gebruik gemaakt van een managementinformatiesysteem (AFAS). Op deze wijze kan elke (school)directeur, op elk gewenst moment, zijn financiële huishouding van de decentrale budgetten monitoren en op basis daarvan indien nodig bijsturen. Hierdoor is er zowel op school als op het niveau van OSG Piter Jelles een actueel inzicht van de financiële situatie van de decentrale budgetten.

Personele schoolbudget
OSG Piter Jelles beheert met een eigen ontwikkeld monitoringsysteem de personele kosten gedurende de looptijd van een schooljaar. Op basis van een leerlingenprognose voor komend schooljaar ontvangen de scholen van OSG Piter Jelles een eigen personele schoolbudget. In april/mei voorafgaande aan het begin van het schooljaar worden de personele schoolbudgetten vastgesteld. Eén keer per jaar, op teldatum 1 oktober, worden de beschikbare personele schoolbudgetten gecorrigeerd aan de hand van het aantal werkelijk ingeschreven leerlingen op 1 oktober op schoolniveau. Het personele schoolbudget kan hierdoor toe- of afnemen. De personele schoolbudgetten worden tijdens het schooljaar continu gemonitord en gecommuniceerd met de verantwoordelijke (school)directeuren.

Formatieplan
Het (meerjaren)formatieplan vloeit voort uit het strategisch plan, de (meerjaren)begroting en het loonbudget en sluit aan bij de te verwachten ontwikkeling van het leerlingenaantal.

Het formatieplan wordt in april/mei voor het komende schooljaar opgesteld en is de basis voor de inzet van medewerkers voor het komende schooljaar.

Personele bezetting
De personele bezetting bij de start van het schooljaar is een afgeleide van het formatieplan. In oktober wordt het personele schoolbudget gecorrigeerd op basis van het werkelijk aantal ingeschreven leerlingen op 1 oktober. Dit kan consequenties hebben voor de personele bezetting. De personele bezetting wordt per schooljaar, aanvangende op 1 augustus, afgestemd op het aantal daadwerkelijke aanwezige en op teldatum 1 oktober ingeschreven leerlingen.

Managementrapportage
Twee keer per jaar wordt er een financiële managementrapportage opgesteld waarin de exploitatie tot en met de verslaggevingsperiode wordt toegelicht en een prognose van de exploitatie voor het gehele kalender is opgenomen met bijbehorende toelichting. Het biedt financieel inzicht en sturingsmogelijkheden gedurende het kalenderjaar.

Bedrijfssoftware
Binnen OSG Piter Jelles wordt gewerkt met bedrijfssoftware van AFAS. Dit softwarepakket wordt gebruikt voor de personeels-, salaris- en financiële administratie. Één softwarepakket komt ten goede van een efficiënte bedrijfsvoering. Facturen worden ingescand en via een workflow digitaal ter goedkeuring aangeboden bij de desbetreffende budgethouder.
Verder wordt gebruik gemaakt van de software van Topdesk ten behoeve van het facilitair beheer en ICT-beheer binnen OSG Piter Jelles. Het proces van melden van storingen, aanvragen van artikelen en de afhandeling hiervan wordt bijgehouden en uitgevoerd in één systeem. Dit komt het proces ten goede.

Datalekken
Een ieder heeft recht op eerbiediging en bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer en een zorgvuldige omgang met zijn persoonsgegevens. De regels hiervoor zijn vastgelegd in de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Een datalek moet worden gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens als het leidt tot een aanzienlijke kans op ernstige nadelige gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens of als het ernstige nadelige gevolgen heeft voor de bescherming van persoonsgegevens. OSG Piter Jelles heeft een functionaris voor de gegevensbescherming en heeft hierover beleid. Het doel van dit beleid is om gegevens optimaal te beveiligen en indien nodig direct maatregelen te treffen.

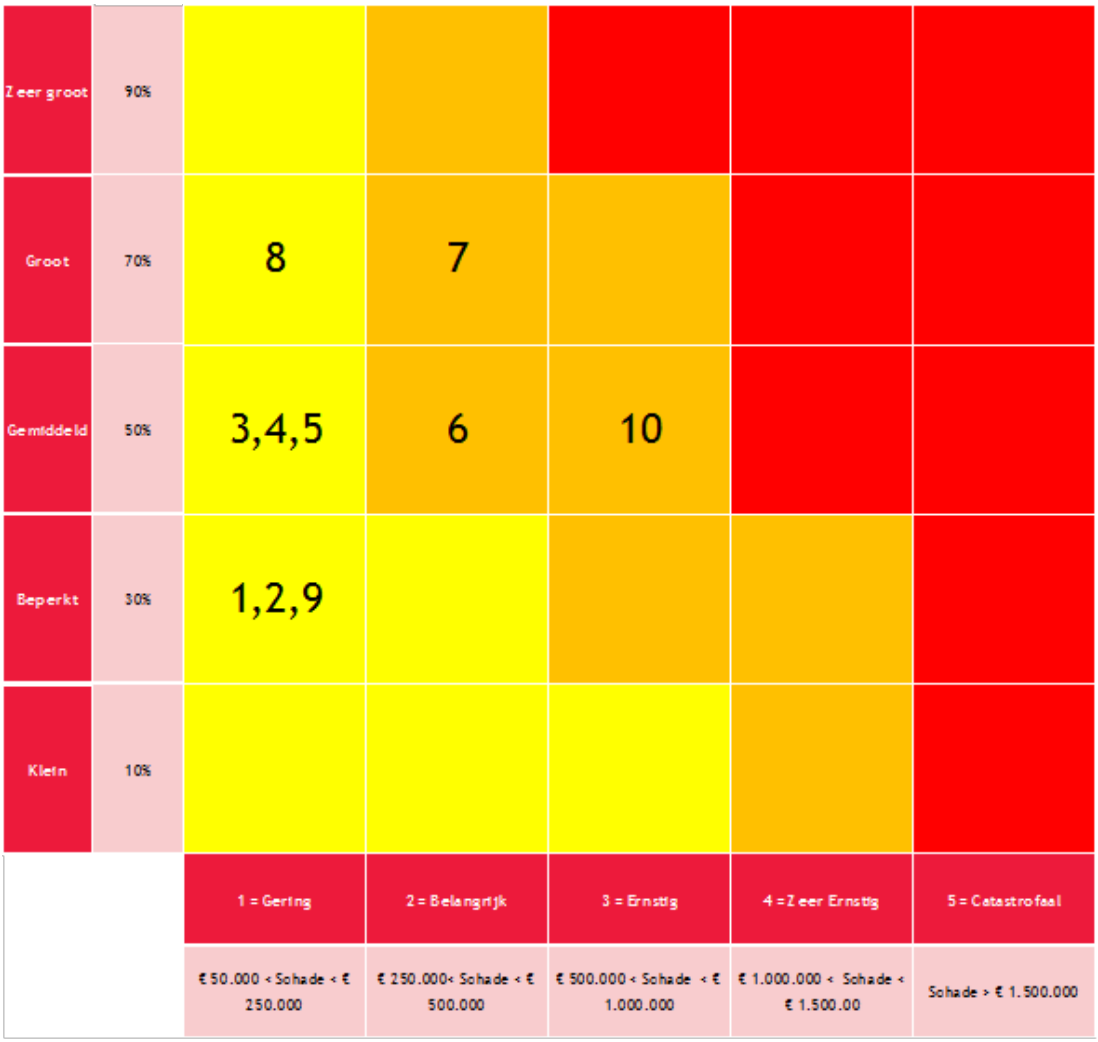
Algemene gedrags- en integriteitscode
De gedragscode is bedoeld om een kader te scheppen voor een goed, veilig en stimulerend werk- en leerklimaat binnen de stichting, vrij van discriminatie, ongewenste intimiteiten, agressie en geweld. Dit is opgenomen in afspraken in de vorm van gedragslijnen en afspraken in concrete regels. Het doel van afspraken in de vorm van gedragslijnen is dat medewerkers en leerlingen op respectvolle wijze met elkaar en anderen omgaan in een sfeer van wederzijds vertrouwen. De afspraken in concrete regels zijn nader uitgewerkt in statuten, reglementen, klachtenregelingen en melden misstanden en in algemene voorwaarden en overeenkomsten. Het stelt medewerkers en ouders in de gelegenheid (eventuele vermeende) onregelmatigheden en/of klachten te melden bij de interne of externe vertrouwenspersoon.

Risico´s en onzekerheden
Risicobeoordelingen zijn een integraal onderdeel van de jaarlijkse planning- en control cyclus. Hieronder worden de belangrijkste risico's en onzekerheden beschreven die in de

komende jaren wellicht voor kunnen gaan komen en welke maatregelen hiervoor dan zullen worden genomen om deze risico's en onzekerheden te reduceren. De onderstaande uiteenzetting van risico's en onzekerheden is een technische inventarisatie. Dat wil niet zeggen dat de risico's zich gaan voordoen, maar mogelijk zich kunnen voordoen.

De hierna uiteengezette risico's, effect, kans, impact en beheersmaatregelen zijn de uitkomsten van de onafhankelijke risico-inventarisatie, zoals in 2019 is uitgevoerd door een externe accountant.

Risicokaart risico-inventarisatie
De onderstaande risicokaart geeft een weergave van de kans en de daarbij horende impact weer per geïnventariseerd risico. De nummers betreffen de risico's zoals in navolgende tabel zijn opgenomen. Zoals uit onderstaande risicokaart blijkt, bevinden de risico's zich uitsluitend in de gele en oranje gebieden. De risico's in het rode gebied betreffen de risico's waarbij de kans dat het risico zich voordoet groot is en waarbij de impact eveneens groot is. Van dergelijke risico's is binnen OSG Piter Jelles geen sprake.

Nr.	Omschrijving risico	Type	Grondslag-categorie	Grondslag	Effect op grondslag	Effect %	Kans	Impact	Beheersmaatregel(en)[1]
1	De kwaliteit van onderwijs is niet op het niveau die vereist is vanuit	S	Totale Lasten	38.069.254	Stijging van de alg. kosten, voor treffen	1,00%	30%	114.208	- Periodieke toets op naleving wet- en regelgeving - Periodiek vinden

	het Ministerie van OC&W				van verbetermaatregelen /uitvoeren van herstelacties				externe inspecties plaats - Klachtenprocedure
2	Het gedrag van medewerkers is niet in lijn met intern beleid wat leidt tot negatief imago PJ	T	Totale Lasten	38.069.254	Stijging van de alg. kosten, voor treffen van verbetermaatregelen /uitvoeren van herstelacties	1,00%	30%	114.208	- Naleving beleid, - Voorbeeldgedrag door directeur en mede-collega's
3	Een teruglopend aantal leerlingenaantal kan leiden tot het niet tot uitvoer brengen van beleid	S	Rijksbijdragen	36.747.683	Daling van de Rijksbijdrage	1,00%	50%	183.738	- Aanbieden van verschillende onderwijsconcepten (waaronder gepersonaliseerd onderwijs) - Samenwerking met andere scholen in het werkgebied/regio - Aanbieden van innovatief onderwijs - Opstellen lange termijn prognose
4	Een teruglopend aantal leerlingenaantal kan leiden tot het niet tot uitvoer brengen van beleid	S	Totale Lasten	38.069.254	Stijging van de alg. kosten, voor treffen van verbetermaatregelen /uitvoeren van herstelacties	1,00%	50%	190.346	
5	De volwassenheid van een professionele cultuur op de scholen is niet conform internbeleid	T	Totale Lasten	38.069.254	Stijging van de alg. kosten, voor treffen van verbetermaatregelen /uitvoeren van herstelacties	1,00%	50%	190.346	- Aannamebeleid medewerkers - Integriteitsbeleid / gedragscode
6	Het risico dat onvoorziene geb eurtenissen het imago van PJ negatief beïnvloeden	S	Totale Lasten	38.069.254	Stijging van de alg. kosten, voor treffen van verbetermaatregelen /uitvoeren van herstelacties	2,00%	50%	380.693	- Periodieke risico inventarisaties - Transparantie over gebeurtenissen middels rapportages/ overleggen - Calamiteitenplan - Periodieke overleggen schooldirecteur en CvB
7	Het risico dat de bekostiging vanuit de overheid afneemt	S	Rijksbijdragen	36.747.683	Daling van de Rijksbijdrage	1,00%	70%	257.234	
8	Het risico dat PJ niet voldoende goedgekwalificeerd personeel kan aantrekken/behouden	S	Personeelslasten	30.318.462	Stijging van salariskosten vanwege hogere kosten om goedgekwalificeerd personeel aan	1,00%	70%	212.229	- Opstellen betrouwbare capaciteitsplanning - Uitwisseling van docenten over de locaties heen - Ziekteverzuimbeleid - MTO

					tetrekken/behouden				
9	het risico dat ISK-leerlingen niet stabiel blijven waardoor personeel met vaste contracten aan PJ verbonden blijven	T	Personeelslasten	30.318.462	Stijging van salariskosten vanwege hogere kosten om goedgekwalificeerd personeel aan tetrekken/behouden	1,00%	30%	90.955	- Aanbieden van 2-jaars contracten aan docenten voor het ISK-onderwijs
10	Wijziging in wet- en regelgeving (waaronder CAO) kunnen negatieve impact hebben op de strategie van PJ	S	Totale Lasten	38.069.254	Stijging van de kosten	5,00%	50%	951.731	- Periodiek bijhouden van ontwikkeling in de sector en bepalen impact
	Totale impact risico's							**2.685.689**	

Actuele risico's

Vanaf januari 2020 is sprake van het Coronavirus in Nederland. Het ligt voor de hand dat dit voor organisaties onzekerheden met zich meebrengt en dat dit eventueel een financiële impact kan betekenen voor organisaties. Redelijkerwijs kunnen organisaties nog niet weten wat dit uiteindelijk voor hen gaat betekenen. Ook voor OSG Piter Jelles is dit moeilijk in te schatten.
Binnen OSG Piter Jelles zijn maatregelen getroffen. De financiële impact op deze gebeurtenissen zijn, voor zover mogelijk, geïnventariseerd.
OSG Piter Jelles wordt voor een belangrijk deel gefinancierd vanuit het Ministerie OC&W. Naar alle waarschijnlijkheid heeft het Coronavirus geen impact heeft op de bekostiging van het Ministerie OC&W. Derhalve wordt hierin geen financieel risico verwacht.
Als gevolg van het Coronavirus heeft OSG Piter Jelles wel voorzorgsmaatregelen getroffen alvorens de overheidsmaatregelen in werking zijn getreden. Alle buitenlandse excursies, zijn al vóór de overheidsmaatregelen, geannuleerd of uitgesteld. De bijdragen van de geannuleerde excursies worden terugbetaald aan de verzorger(s) van de leerlingen. Hier staat tegenover dat er eveneens geen kosten voor deze excursies meer zullen worden gemaakt. Dit heeft derhalve geen financiële impact.
Echter een deel van de geannuleerde kosten zijn niet meer terug te draaien en komen voor rekening van de stichting. Deze kosten zijn ten opzichte van de totale kosten van de stichting niet van materiële aard.
Bovendien vergt het omschakelen naar volledig digitaal onderwijs enige ICT aanpassingen binnen de scholen van OSG Piter Jelles. De verwachting is dat dit enige kosten met zich mee zal gaan brengen, maar ten opzichte van de totale kosten van de stichting is dit verwaarloosbaar.
De daadwerkelijke financiële impact voor organisaties van het Coronavirus zal pas nadien inzichtelijk zijn.

Rapportage toezichthoudend orgaan

Het verslag van de Raad van Toezicht is opgenomen in hoofdstuk 1 waarin is aangegeven waarop de Raad van Toezicht het College van Bestuur ondersteunt en adviseert inzake beleidsvraagstukken en financiële aangelegenheden.

Piter Jelles
Jaarrekening 2019

OPENBARE SCHOLENGEMEENSCHAP
Piter Jelles®

Kengetallen

Aan de hand van de jaarrekening kunnen een aantal kengetallen en ratio's worden berekend die verder inzicht kunnen geven in de gevolgen van het gevoerde beleid over het boekjaar en waardoor het beeld uit de jaarrekening kan worden verduidelijkt.

	31-12-2019	31-12-2018
Financiële kengetallen		
Rentabiliteit	2,33 %	1,39 %
Liquiditeit (current ratio)	2,32	2,12
Solvabiliteit	46,63 %	49,90 %
Kapitalisatiefactor	41,40 %	34,38 %
Weerstandsvermogen	23,05 %	21,20 %
Aantal bekostigde leerlingen op teldatum 01-10	4.176	4.302

Definities

Rentabiliteit
Exploitatieresultaat in een percentage van de totale baten.
De rentabiliteit geeft aan in hoeverre de inkomsten en uitgaven van een instelling elkaar in evenwicht houden.

Current ratio
Verhouding vlottende activa en kortlopend vreemd vermogen.
Deze verhouding geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is aan haar korte termijnverplichtingen te voldoen.

Solvabiliteit
Eigen vermogen in percentage van het totale vermogen.
De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is aan haar lange termijnverplichtingen te voldoen.

Kapitalisatiefactor
De kapitalisatiefactor geeft een indicatie of het totale vermogen van de organisatie niet of inefficiënt wordt benut voor de uitvoering van de taken van de organisatie.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen geeft weer wat de vrije vermogensbuffer is voor het opvangen van eventuele calamiteiten.

Grondslagen

Algemeen
De stichting OSG Piter Jelles, statutair gevestigd te Leeuwarden, heeft als voornaamste activiteit het verzorgen van openbaar voortgezet onderwijs overeenkomstig artikel 42 van de Wet op het Voortgezet Onderwijs, alsmede het oprichten, en in stand houden en participeren in rechtspersonen die dit doel mede gestalte kunnen (doen) geven.

De scholengemeenschap verzorgt voortgezet onderwijs in de onderwijssoorten:
• praktijkonderwijs
• vmbo-b, vmbo-k, vmbo-gl
• vmbo-t (mavo)
• havo
• atheneum (vwo)
• gymnasium (vwo)

Daarnaast wordt onderwijs verzorgd aan leerlingen Eerste Opvang Asielzoekers, EOA, via een Internationale Schakel Klas, ISK.

Toegepaste standaarden
De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen. Voor de uitvoering van de Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Verslaggevingsperiode
Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode gelijk aan het betreffende kalenderjaar.

Rapporteringsvaluta en eenheden
De genoemde bedragen, voor zover niet anders vermeld, zijn opgenomen in hele euro's (€).

Continuïteit
De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Stelsel en schattingen
Er heeft gedurende de verslaggevingsperiode een schattingswijziging plaatsgevonden.

Ultimo 2019 hebben de volgende wijzigingen plaatsgevonden:
- Er is een bestemmingsreserve aanvullende bekostiging 2019 opgenomen; en
- Er is een voorziening vitaliteitsregeling gevormd.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen, de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen alsmede van baten en lasten.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Activa

Algemeen
Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Materiële vaste activa

Schoolgebouwen en -terreinen
Schoolgebouwen en -terreinen zijn het economisch eigendom van de betrokken gemeenten en worden daardoor niet gewaardeerd in de balans.

Overige gebouwen en –terreinen
Overige gebouwen en – terreinen worden gewaardeerd tegen de kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

Overige materiële vaste activa
Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

Onderhoudsuitgaven
Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Activeringsgrens
Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van €450 met uitzondering van de leerlingensets. De leerlingensets worden te allen tijde geactiveerd.

Afschrijvingstermijnen
De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de kostprijs of verkrijgingsprijs.
De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Gebouwen en terreinen:

Actief	Afschrijvingspercentage	Afschrijvingstermijn
Kantoorgebouw Elzenstraat	2,50%	40 jaar
Verbouwingen en aanpassingen gebouw	5,00%- 6,67%	15 jaar tot 20 jaar

- Inventaris en apparatuur:

Actief	Afschrijvingspercentage	Afschrijvingstermijn
Machines en installaties	5,00%	20 jaar
Computers	33,30%- 16,67%	3 tot 6 jaar
Randapparatuur	16,67%	6 jaar
Schoolmeubilair	6,67%	15 jaar
Kantoormeubilair	10,00% - 6,67%	10 tot 15 jaar
Audiovisuele apparatuur	12,50%	8 jaar

Er wordt afgeschreven vanaf het moment van aanschaf.

Bijzondere waardeveranderingen materiële vaste activa
Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat.
De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde.
Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroom genererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzondere waardeverminderingslast verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoorde bijzondere waardeverminderingslast is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroom genererende eenheid geschat.

Terugneming van een eerder verantwoorde bijzondere waardeverminderingslast vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van de laatste bijzondere waardeverminderingslast. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzondere waardeverminderingslast voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Waardeveranderingen van materiële vaste activa worden opgenomen in de staat van baten en lasten voor zover deze betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Financiële vaste en vlottende activa

Algemeen
De financiële activa van de stichting omvatten de volgende financiële instrumenten: vorderingen (bestaande uit debiteuren, vorderingen Ministerie OC&W, overige vorderingen en overlopende activa) en liquide middelen.

Financiële activa met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden opgenomen als vlottende activa en financiële activa met een op balansdatum resterende looptijd van langer dan één jaar als vaste activa.

Financiële activa worden niet gesaldeerd met financiële passiva.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten, voor zover van toepassing, in de eerste opname worden meegenomen.

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een financieel instrument kan worden verhandeld of kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

Een financieel instrument dat niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten of geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan.

Indien de financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde, worden toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de staat van baten en lasten.

Vorderingen

- Debiteuren
Debiteuren worden na eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde.

- Vorderingen Ministerie OC&W
Als gevolg van de vereenvoudiging van de bekostiging van het voortgezet onderwijs per 01-01-2006 is er een vordering op het Ministerie OC&W die slechts kan worden geeffectueerd indien de stichting op een ander moment dan 1 augustus van enig kalenderjaar wordt opgeheven zonder dat er sprake is van een samenvoeging.
De vordering omvat de hoogte van de op dat moment bestaande schuld aan het personeel in verband met de tot en met december opgebouwde bruto vakantie-aanspraken en de over de maand december verschuldigde afdracht pensioenpremies en loonheffing verbonden aan de salarisbetalingen. De op het moment van opheffing daadwerkelijke bestaande vordering bedraagt maximaal 7,5% van de personele bekostiging.
Op basis van artikel 5 van de (gewijzigde) regeling “onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs” (kenmerk: WJZ-2005/54063802 en kenmerk VO/F-2006/1769) is het toegestaan een vordering op te nemen op het Ministerie OC&W. Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.
Deze vordering op het Ministerie OC&W wordt als een niet in de balans opgenomen actief opgenomen in de jaarrekening.

- Overlopende activa
Overlopende activa betreffen nog te ontvangen bedragen (waaronder geoormerkte bijdragen) over het huidige boekjaar en voorgaande boekjaren en vooruitbetaalde bedragen over de komende boekjaren.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan, maar wel binnen 12 maanden, worden verwerkt onder de vorderingen.

Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve en bestemmingsreserves. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt naar publieke en private reserves.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen.

Algemene reserve
De algemene reserve bestaat uit reserves die ter vrije beschikking staan van het bevoegd gezag.

Publieke bestemmingsreserve
Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de stichting is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als publieke bestemmingsreserve.

- Bestemmingsreserve gratis lesmateriaal
De bestemmingsreserve gratis lesmateriaal is een bestemmingsreserve voor kosten voor lesmateriaal en leermiddelen. De bestemmingsreserve wordt in ieder geval in stand gehouden gedurende de duur van de regeling Gratis Lesmateriaal. De jaarlijkse mutatie in deze bestemmingsreserve wordt bepaald op basis van de bekostiging lesmateriaal vermindert met de gerealiseerde kosten lesmateriaal in het desbetreffende boekjaar.

- Bestemmingsreserve Prestatiebox
De bestemmingsreserve Prestatiebox is bestemd voor kosten die gerelateerd zijn aan de doeleinden zoals deze zijn opgenomen in de regeling Prestatiebox Voortgezet Onderwijs. De bestemmingsreserve wordt in ieder geval in stand gehouden gedurende de looptijd van de regeling Prestatiebox VO. De mutatie in deze bestemmingsreserve is gelijk aan de bekostiging Prestatiebox VO minus de gemaakte kosten Prestatiebox in het verslaggevingsjaar.

- Bestemmingsreserve Passend Onderwijs
De bestemmingsreserve Passend Onderwijs is in 2016 gevormd wegens te maken kosten voor leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. De intentie is om deze bestemmingsreserve in ieder geval in stand te houden zolang deze bekostiging blijft bestaan. De mutatie in de bestemmingsreserve wordt bepaald door de ontvangen lichte en zware ondersteuningsmiddelen van het Samenwerkingsverband Fryslân Noard te verlagen met de hieraan gerelateerde kosten. De kosten bestaan uit personele formatie, welke wordt ingezet ten behoeve van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte.

- Bestemmingsreserve personeel
De bestemmingsreserve personeel is ultimo 2018 geformaliseerd. De mutaties van de bestemmingsreserve wordt bepaald op basis van het toegekende interne loonbudget, het budget passend onderwijs en overige personele subsidies en baten te verminderen met de netto inzet maal de intern vastgestelde gemiddelde personeelslast.

- Bestemmingsreserve decentrale budgetten
De bestemmingsreserve decentrale budgetten is ultimo 2018 geformaliseerd. De mutaties van de bestemmingsreserve worden bepaald op basis van de het toegekende decentrale budget te verminderen met de decentrale kosten.

- Bestemmingsreserve Noodfonds
De bestemmingsreserve Noodfonds van OSG Piter Jelles betreft een bestemmingsreserve met als doel te voorkomen dat leerlingen op grond van financiële redenen niet mee kunnen doen met en/of niet beschikken over de benodigde geldmiddelen voor deelname aan schoolse activiteiten en overige. De bestemmingsreserve duurt voort zolang financiële ondersteuning vanuit OSG Piter Jelles voor deze leerlingen noodzakelijk is. De mutatie in de bestemmingsreserve wordt bepaald door het bedrag dat op kalenderbasis wordt betaald uit het Noodfonds minus het jaarlijkse bedrag dat hiervoor is opgenomen in de exploitatiebegroting.

- Bestemmingsreserve Aanvullende bekostiging 2019
De bestemmingsreserve Aanvullende bekostiging 2019 is in 2019 gevormd conform de aanvullende bekostiging 2019. De bestemmingsreserve Aanvullende bekostiging 2019 is bestemd voor kosten die gerelateerd zijn aan de doeleinden zoals deze zijn opgenomen in het convenant *"Extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs 2020-2021"*. De bestemmingsreserve wordt in ieder geval in stand gehouden gedurende de looptijd tot en met 2021 conform het convenant. De jaarlijkse afname van deze bestemmingsreserve wordt bepaald op basis van de gerealiseerde kosten zoals is opgenomen in het convenant in het desbetreffende boekjaar.

Private bestemmingsreserve
Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als private bestemmingsreserve.

- Bestemmingsreserve ouderbijdragen
De bestemmingsreserve ouderbijdragen is langdurig en betreft een reserve die is ontstaan uit de vrijwillige ouderbijdragen. De mutatie in deze bestemmingsreserve is gelijk aan de ontvangen ouderbijdragen vermindert met de kosten die ten laste worden gebracht van deze bijdragen.

- Bestemmingsreserve excursies
De bestemmingsreserve excursies is langdurig en betreft een reserve die is ontstaan uit de bijdragen ten behoeve van door de scholen georganiseerde schoolreizen en excursies. De mutatie in de bestemmingsreserve wordt bepaald uit de ontvangen bijdragen voor schoolreizen minus de hieraan gerelateerde kosten.

- Bestemmingsreserve internationalisering
De bestemmingsreserve internationalisering is langdurig en betreft een reserve ontstaan uit georganiseerde internationaliseringsprojecten binnen OSG Piter Jelles.

<u>Voorzieningen</u>
Voorzieningen, met uitzondering van de personele jubileumvoorziening, worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:
- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

De waarderingsgrondslagen inzake de voorzieningen zijn naar de mening van het bestuur het meest kritisch voor het getrouw weergeven van de financiële positie van de stichting als gevolg van belangrijke schattingen en veronderstellingen.

Onderhoud
Voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd. De kosten van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de voorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten.

De basis voor de bepaling van de onderhoudsvoorziening is het meerjaren onderhoudsplan. De dotatie is op basis van de planning berekend en gelijkmatig verdeeld over de jaren (egalisatieprincipe). Jaarlijks wordt bekeken of de dotatie toereikend is om aan het meerjaren onderhoud te kunnen voldoen. Hierbij wordt rekening gehouden met een buffer van circa €100.000 als ondergrens van de voorziening.

De belangrijkste veronderstellingen hebben betrekking op prioritering van risico's. De veiligheid en gezondheid van gebruikers van de gebouwen heeft de hoogste prioriteit gevolgd door voorkomen van lekkages en een goed binnenklimaat.

In afwijking van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa, paragraaf 4, alinea 451, van de richtlijnen is het voor onderwijsinstellingen voor de boekjaren 2018, 2019 en 2020 toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat, voor zover deze methode reeds in 2017 werd toegepast en indien is gewaarborgd dat de voorziening groot onderhoud gedurende de planperiode niet op enig moment negatief wordt. De Stichting OSG Piter Jelles maakt gebruikt van deze tijdelijke regeling.

Jubileum- en spaarverlof
De jubileum- en de spaarverlofvoorzieningen betreffen voorzieningen voor toekomstige jubileumuitkeringen en de verwachte toekomstige opname van spaarverlof door medewerkers van de stichting. De jubileumvoorziening wordt opgenomen tegen de berekende contante waarde waarbij rekening wordt gehouden met de volgende blijfkansen.

Opgebouwde jaren	Blijfkans (%)	
	25 jarig	40 jarig
00 t/m 05 jaar	15%	10%
06 t/m 14 jaar	35%	20%
15 t/m 24 jaar	75%	40%
25 t/m 34 jaar	00%	60%
35 t/m 39 jaar	00%	90%
40>	00%	00%

De voorziening is bepaald op basis van de nominale waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumbedragen en de in de toekomst toe te kennen verlofsaldi. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Levensfasebewust Personeelsbeleid (LBP)
De voorziening LBP betreft een voorziening voor toekomstige kosten voor opname van gespaarde uren van de medewerkers van de stichting en de opname van het basisverlof in het huidig schooljaar. De voorziening is berekend aan de hand van de interne gehanteerde gemiddelde personeelslast.

Werkloosheid
De voorziening werkloosheid betreft een voorziening voor toekomstige kosten voor medewerkers die een werkloosheidsuitkering of bovenwettelijke uitkering ontvangen.

De voorziening is bepaald op basis van de prognoses van het UWV ultimo boekjaar voor de eerst komende drie jaren en op basis van de toegekende bovenwettelijke uitkeringen voor de eerste komende drie jaar van de uitkeringsgerechtigden ultimo boekjaar.

Vitaliteitsregeling
De voorziening vitaliteitsregeling is in 2019 gevormd voor een bedrag gebaseerd op basis van verwachte kosten voor de komende vijf jaar rekening als gevolg de vitaliteitsregeling rekening houdend met een ingeschatte deelnamegraad. De voorziening vitaliteitsregeling betreft een voorziening voor toekomstige kosten voor medewerkers die gebruik (gaan) maken van de vitaliteitsregeling.

<u>Financiële passiva</u>

Algemeen
De financiële passiva van de stichting omvatten de volgende financiële instrumenten: crediteuren, verplichtingen aan Ministerie OC&W, verplichtingen aan gelieerde partijen, te betalen belastingen en premies, overige kortlopende schulden en overlopende passiva.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt de verplichting niet langer in de balans opgenomen.

Verder worden verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verplichtingen op balansdatum met een resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden opgenomen als kortlopende verplichtingen en verplichtingen op balansdatum met een resterende looptijd van langer dan één jaar als langlopend.

Financiële passiva worden niet gesaldeerd met financiële activa.

Een financieel passief wordt bij de eerste opname gewaardeerd conform de waardering van de financiële activa.

Na de eerste opname wordt financieel passief gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Overlopende passiva
Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen (waaronder geoormerkte bijdragen) over de komende boekjaren en nog te betalen bedragen over het huidige en voorgaande boekjaren.

Van de bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Waardeveranderingen financiële passiva
Waardeveranderingen van financiële passiva worden opgenomen in de staat van baten en lasten voor zover deze betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen
Bij de bepaling van het resultaat wordt het baten- en lastenstelsel gehanteerd. De baten en lasten worden, voor zover bekend is, toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Baten

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies
Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de lumpsum bekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft in de baten verwerkt.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van specifieke doelbekostigingen, waaronder tweede en derde geldstromen, worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra zij zijn ontvangen of zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden.
Bijdragen ter compensatie van door de stichting gemaakte lasten worden systematisch als baten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de lasten worden verantwoord, indien deze bijdragen betrekking hebben op het specifieke doel.

Overige baten
De overige baten omvatten onder andere de baten uit hoofde van de verhuur van accommodaties, ontvangsten uit hoofde van ouderbijdragen en de baten ingevolge de detachering van medewerkers.

De overige baten worden genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Vooruit ontvangen baten worden als overlopende passiva in de balans opgenomen.

Lasten

Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Personeelsbeloningen/ pensioenen

Lonen en salarissen
Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten over de verslagperiode voor zover ze verschuldigd zijn aan de medewerkers van de stichting.
Voor zover de verschuldigde betalingen op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen.

Pensioen
De stichting is aangesloten bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Het ABP is het bedrijfstakpensioenfonds voor overheidswerkgevers, waaronder onderwijsinstellingen.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies.
Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Lease
De stichting heeft operationele leasecontracten afgesloten.
Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren we als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Waar de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. De toelichting op het kasstroomoverzicht vloeit voort uit de toelichting op de individuele posten in de jaarrekening en is niet apart opgenomen.

Balans na resultaatbestemming

		31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
1	**Activa**		
	Vaste activa		
1.1	Immateriële vaste activa	0	0
1.2	Materiële vaste activa	6.502.284	6.390.755
1.3	Financiële vaste activa	0	0
	Totaal vaste activa	**6.502.284**	**6.390.755**
	Vlottende activa		
1.4	Voorraden	150	1.845
1.5	Vorderingen	504.920	551.692
1.6	Liquide middelen	13.114.759	9.954.231
	Totaal vlottende activa	**13.619.829**	**10.507.768**
	Totaal activa	**20.122.113**	**16.898.522**
2	**Passiva**		
2.1	Eigen Vermogen	9.382.596	8.432.641
2.2	Voorzieningen	4.868.800	3.516.246
2.3	Langlopende schulden	0	0
2.4	Kortlopende schulden	5.870.717	4.949.635
	Totaal passiva	**20.122.113**	**16.898.522**

Staat van baten en lasten

		Werkelijk 2019 EUR	Begroot 2019 EUR	Werkelijk 2018 EUR
3	**Baten**			
3.1	Rijksbijdragen	38.429.452	36.647.683	37.655.532
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	200.154	120.993	160.512
3.3	Overige baten	2.070.435	1.605.936	1.969.714
	Totaal baten	**40.700.041**	**38.374.612**	**39.785.758**
4	**Lasten**			
4.1	Personeelslasten	30.139.091	30.318.462	29.789.443
4.2	Afschrijvingen	1.024.174	1.083.245	1.242.863
4.3	Huisvestingslasten	3.884.314	2.678.120	4.126.184
4.4	Overige lasten	4.702.507	3.989.427	4.074.757
	Totaal lasten	**39.750.086**	**38.069.254**	**39.233.247**
	Saldo baten en lasten	**949.955**	**305.358**	**552.510**
5	**Financiële baten en lasten**			
5.1	Financiële baten lasten	0	0	0
	Resultaat	**949.955**	**305.358**	**552.510**

Kasstroomoverzicht

	31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten voor financiële baten en lasten	1.039.929	552.510
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	1.018.792	1.085.521
Mutaties voorzieningen	1.262.580	1.981.733
Veranderingen in vlottende middelen:		
Vorderingen	48.467	-171.183
Kortlopende schulden	921.081	81.026
Ontvangen/betaalde rente	0	0
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	**4.290.849**	**3.529.607**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen materiële vaste activa	-1.138.425	-882.641
Desinvesteringen afschrijvingen materiële vaste activa	-80.057	-417.468
Desinvesteringen materiële vaste activa	88.162	574.809
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	**-1.130.320**	**-725.299**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	**0**	**0**
Mutatie liquide middelen	3.160.529	2.804.308
Beginstand liquide middelen	9.954.230	7.149.922
Mutatie liquide middelen	3.160.529	2.804.308
Eindstand liquide middelen	**13.114.759**	**9.954.230**

Toelichting behorende tot de balans

Vaste activa

		Aanschaf-prijs	Afschrijving cum	Boek-waarde	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen des-investeringen	Afschrijvingen	Aanschaf prijs	Afschrijving cum	Boek-waarde
		1-1-2019	1-1-2019	1-1-2019	2019	2019	2019	2019	31-12-2019	31-12-2019	31-12-2019
1.2.1	Gebouwen en terreinen	4.704.427	1.486.011	3.218.416	210.839	0	0	155.803	4.915.267	1.641.814	3.273.453
1.2.2	Inventaris en apparatuur	6.746.043	4.750.789	1.995.254	459.126	35.797	32.411	351.511	7.169.372	5.069.889	2.099.483
1.2.3	Overige materiële vaste activa	31.350	27.850	3.500	0	0	0	2.750	31.350	30.600	750
1.2.4	Infrastructuur en automatisering	4.194.004	3.020.419	1.173.585	468.460	52.365	47.646	508.728	4.610.099	3.481.501	1.128.598
	Totaal materiële vaste activa	**15.675.824**	**9.285.069**	**6.390.755**	**1.138.425**	**88.162**	**80.057**	**1.018.792**	**16.726.088**	**10.223.804**	**6.502.284**

Algemeen
De mutaties in de materiele vaste activa zijn afschrijvingen op het activa, investeringen en eventuele desinvesteringen. De materiele vaste activa bestaat voor een belangrijk deel uit gebouwen en terreinen en inventaris en apparatuur.

Afschrijvingen
De afschrijvingen zijn gebaseerd op basis van de afschrijvingstermijnen en activeringsbedrag zoals is opgenomen in de grondslagen.

Panden in eigendom
De WOZ-waarde van het gebouw Elzenstraat 5 te Leeuwarden was op peildatum 1 januari 2020 EUR 1.133.000 (laatst verstrekte waardering). Het economisch en juridisch eigendom van het gebouw ligt bij de Stichting OSG Piter Jelles.

(Des)investeringen
Er is in 2019 EUR 1.051.000 geïnvesteerd. Dit bestaat voor 20% uit investeringen in gebouwen en terreinen (verbouwingen), 40% investeringen in inventaris en apparatuur en 40% in ICT en automatisering.

Toelichting behorende tot de balans

Voorraden en vorderingen

		31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
1.4	**Voorraden**		
1.4.1	Voorraden (kadobonnen)	150	1.845
	Totaal voorraden	**150**	**1.845**
1.5	**Vorderingen**		
1.5.1	OCW	0	0
1.5.4	Debiteuren	195.685	147.317
1.5.5	Nog te ontvangen bedragen/vooruitbetaalde bedragen	1	220.588
1.5.6	Vorderingen Personeel	36.098	12.914
1.5.7	Private vorderingen	166.136	168.063
1.5.8	Overige vorderingen	0	2.809
	Totaal vorderingen	**504.920**	**551.692**
	Uitsplitsing		
	Nog te ontvangen bedragen	49.557	53.919
	Vooruitbetaalde bedragen	0	41.139
	Transitorische posten	-49.556	125.530
1.5.5	**Nog te ontvangen bedragen/vooruitbetaalde bedragen**	**1**	**220.588**
	Te verrekenen schade (inbraak/vandalisme)	0	2.809
1.5.8	**Overige vorderingen**	**0**	**2.809**

Toelichting

Algemeen
De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar met uitzondering van debiteuren.

Debiteuren
De stand van debiteuren ultimo boekjaar bestaat voor EUR 117.084 uit vorderingen op verbonden partijen:

Verbonden partij	Vordering
SWV	EUR 117.084

Toelichting behorende tot de balans

Liquide middelen

		31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
1.6	**Liquide middelen**		
1.6.1	Kasmiddelen	11.067	8.399
1.6.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	13.101.897	9.925.698
1.6.3	Deposito's	0	0
1.6.4	Overige liquide middelen	1.794	20.134
	Totaal liquide middelen	**13.114.759**	**9.954.231**

Toelichting behorende tot de balans

Eigen vermogen

		Stand per 01-01-2019 EUR	Resultaat EUR	Overige mutaties EUR	Stand per 31-12-2019 EUR
2.1	**Eigen vermogen**				
2.1.1	Algemene reserve	5.904.178	-529.152	0	5.375.026
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	2.138.939	1.464.926	0	3.603.865
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	389.524	14.181	0	403.705
	Totaal eigen vermogen	**8.432.641**	**949.955**	**0**	**9.382.596**
	Uitsplitsing				
	Publieke bestemmingsreserve Gratis Lesmateriaal	20.347	-18.927	0	1.420
	Publieke bestemmingsreserve Prestatiebox	1.052.738	467.568	0	1.520.306
	Publieke bestemmingsreserve Passend onderwijs	156.069	35.135	0	191.204
	Publieke bestemmingsreserve Noodfonds	16.091	-2.779	0	13.312
	Publieke bestemmingsreserve Aanvullende bekostiging	0	652.382	0	652.382
	Publieke bestemmingsreserve Personeel	841.706	356.584	0	1.198.290
	Publieke bestemmingsreserve Decentrale budgetten	51.989	-25.037	0	26.952
2.1.2	**Totaal bestemmingsreserve (publiek)**	**2.138.939**	**1.464.926**	**0**	**3.603.865**
	Private bestemmingsreserve Ouderbijdrage	217.575	1.985	0	219.560
	Private bestemmingsreserve Excursies	51.982	773	0	52.755
	Private bestemmingsreserve Internationalisering	119.967	11.424	0	131.391
2.1.3	**Totaal bestemmingsreserve (privaat)**	**389.524**	**14.181**	**0**	**403.705**

Toelichting

Algemeen
De mutaties in het eigen vermogen worden veroorzaakt door het resultaat over het kalenderjaar 2019.

Algemene reserve
De algemene reserve is mede bedoeld voor dekking van mogelijke onverwachte toekomstige financiële risico's.

Bestemmingsreserve
Voor een nadere toelichting van de bestemming en de mutatiebepaling van de hierboven genoemde bestemmingsreserves wordt verwezen naar de grondslagen. De bestemmingsreserves privaat zijn gevormd uit resultaten uit voorgaande jaren vanuit private geldstromen. Ultimo 2019 is de publieke bestemmingsreserve aanvullende bekostiging 2019 gevormd. Een nadere toelichting hierover is opgenomen in de grondslagen.

Toelichting behorende tot de balans

Voorzieningen

2.2 Voorzieningen	Stand 1-1-2019	Dotatie	Ont-trekkingen	Vrijval	Overige mutatie	Stand 31-12-2019	Kortlopend deel (<1 jaar)	Langlopend deel (> 1 jaar)
Voorziening jubilea	192.893	61.315	48.447	5.997	0	199.765	39.953	159.812
Voorziening spaarverlof	30.178	945	0	0	0	31.122	6.224	24.898
Voorziening werkloosheidskosten	244.462	78.791	0	0	0	323.253	131.704	191.549
Voorziening LBP	1.010.261	219.996	0	8.610	0	1.221.648	61.082	1.160.565
Voorziening vitaliteitsregeling	0	124.200	0	0	0	124.200	0	124.200
Totaal: 2.2.1 Personeelsvoorzieningen	**1.477.975**	**485.247**	**48.447**	**14.606**	**0**	**1.899.988**	**238.964**	**1.661.024**
Voorziening groot onderhoud	2.038.451	1.043.777	113.416	0	0	2.968.812	911.427	2.057.385
Totaal: 2.2.2 Overige voorzieningen	**2.038.451**	**1.043.777**	**113.416**	**0**	**0**	**2.968.812**	**911.427**	**2.057.385**
Totaal voorzieningen	**3.516.246**	**1.529.024**	**161.863**	**14.606**	**0**	**4.868.800**	**1.150.391**	**3.718.409**

Toelichting

Voorziening vitaliteitsregeling
Ultimo 2019 is de voorziening vitaliteitsregeling gevormd. Voor een nadere toelichting hierover wordt verwezen naar de grondslagen.

Voorziening groot onderhoud
De voorziening groot onderhoud is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan. De meerjaren onderhoudsplan is gebaseerd op schattingen en bevatten derhalve onzekerheden.

Toelichting behorende tot de balans

Kortlopende schulden

		31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
2.4	**Kortlopende schulden**		
2.4.1.1	Nog te bestenen/terug te betalen geoormerkte subsidies OCW	97.477	82.877
2.4.1.2	Nog te besteden niet geoormerkte subsidies OCW	117.372	267.684
2.4.1.3	Nog te besteden/terug te betalen overige overheidsbijdragen en - subsidies	296.686	129.067
2.4.1.4	Nog te besteden/terug te betalen overige subsidies	262.696	454.231
2.4.1	**Nog te besteden/terug te betalen subsidies**	**774.231**	**933.859**
2.4.2	**Crediteuren**	**1.485.294**	**535.296**
	Nog te betalen bedragen	398.566	326.128
	Vooruitontvangen bedragen	0	0
2.4.3	**Nog te betalen bedragen/vooruitontvangen bedragen**	**398.566**	**326.128**
2.4.4.1	Reserveringen	979.095	964.286
2.4.4.3	Overig	66.014	49.092
2.4.4	**Personeels gerelateerde verplichtingen**	**1.045.110**	**1.013.378**
2.4.5.1	Nog te besteden vrijwillige ouderbijdrage	10.366	26.471
2.4.5.2	Nog te besteden schoolreizen/excursies	279.996	354.758
2.4.5	**Nog te besteden private bijdragen**	**290.362**	**381.228**
2.4.6.1	Omzetbelasting	43.746	-32.825
2.4.6.2	Premies sociale verzekeringen en loonheffing	1.293.854	1.258.099
2.4.6	**Belastingen en premies sociale verzekeringen**	**1.337.600**	**1.225.274**
2.4.7	**Schulden terzake pensioenen**	**404.595**	**362.644**
	Tussenrekening beginbalans	1	1
	Nog te besteden investeringssubsidies	134.958	177.177
	Terug te betalen borg	0	-5.350
2.4.9	**Overige kortlopende schulden**	**134.959**	**171.828**
2.4	**Totaal kortlopende schulden**	**5.870.717**	**4.949.635**

Toelichting

Algemeen
De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar, met uitzondering van de meerjarige investeringssubsidies die zijn opgenomen onder de overige kortlopende schulden.

Toelichting behorende tot de balans

Meerjarige investeringssubsidies

Meerjarige investeringssubsidies	Stand per 01-01-2019 EUR	Ontvangen EUR	Vrijval EUR	Stand per 31-12-2019 EUR
Nog te besteden investeringssubsidies	177.177	0	42.219	134.958
Totaal	**177.177**	**0**	**42.219**	**134.958**

Meerjarige investeringssubsidies
De nog te besteden investeringssubsidies zijn opgenomen onder 2.4.9. De vrijval van de investeringssubsidies zijn verantwoord onder de rijksbijdragen in de staat van baten en lasten.

Model G: Verantwoording subsidies

G1. Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag toewijzing EUR	Ontvangen t/m verslagjaar EUR	Prestatie afgerond
Opleidingsscholen					
2018-2019	DL/B/119493	19-10-2018	460.000	460.000	JA
2019-2020	9161960	18-10-2019	380.000	160.152	NEE
VMBO-techniek					
2018	VO/1364203	21-11-2018	12.621	12.621	JA
2019	VO/16557553	19-11-2019	13.743	13.743	NEE
			866.364	**646.516**	

G2. Subsidies met verrekeningsclausule

G2.A. Aflopend per ultimo boekjaar

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag toewijzing EUR	Ontvangen t/m verslagjaar EUR	Totale kosten EUR	Te verrekenen EUR
N.v.t.	-	-	-	-	-	-
TOTAAL			**-**	**-**	**-**	**-**

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag toewijzing EUR	Saldo EUR	Ontvangen in verslagjaar EUR	Lasten in verslagjaar EUR	Totale kosten EUR	Saldo nog te besteden EUR
N.v.t.	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL			**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Vordering Ministerie van OCW
Bij de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging van het voortgezet onderwijs op 1 januari 2006 is een voorziening opgenomen voor de overlopende posten, een vordering op het Ministerie van OCW van EUR 1.924.200.
Deze vordering is ontstaan door een wijziging in de betalingssystematiek op 1 januari 2006. Dit betreft de schuld aan het personeel op moment van opheffing van de school. De vordering kan echter pas worden geïnd op het moment dat de school wordt opgeheven zonder dat er sprake is van een samenvoeging. Dit betreft een in de praktijk niet invorderbare vordering, tenzij op een moment daadwerkelijk de school wordt opgeheven. Dit is niet een realistische gedachte. De reële waarde van deze vordering is derhalve nihil (RJ 290.937).

Huurverplichtingen
De Stichting OSG Piter Jelles heeft een huurverplichting aan Konica Minolta BV die loopt van februari 2018 tot 1 februari 2021 en met 2 keer 1 jaar verlengd kan worden in verband met de huur van onder andere kopieermachines. Op jaarbasis bedragen de kosten ongeveer EUR 50.000.

Stichting OSG Piter Jelles is in 2016 een exploitatieverplichting aangegaan jegens RENN4 voor de huur van een vleugel bij de onderwijslocatie Melkemastate 29 te Leeuwarden. De verplichting is aangegaan voor een periode van 5 jaar en bedraagt jaarlijks ongeveer EUR 25.000.

Lesmateriaal
OSG Piter Jelles heeft een overeenkomst afgesloten met Van Dijk Educatie, waarbij de leverancier van schoolboeken het externe boekenfonds van OSG Piter Jelles beheert. Piter Jelles verplicht zich tot het plaatsen van opdrachten in het kader van het externe boekenfonds. De overeenkomst heeft een omvang van ruim EUR 1.000.000 op jaarbasis. De overeenkomst is aangegaan via een Europees aanbestedingstraject in 2017 en is voor OSG Piter Jelles ingegaan per 1 januari 2018 tot 1 juli augustus 2022.

Schoonmaak
De schoonmaak van de gebouwen is via een Europese aanbestedingsprocedure gegund aan ICS. Het contract heeft een omvang van EUR 580.000 op jaarbasis.

Ipads
Voor de aanschaf van Ipads voor leerlingen en medewerkers zijn prijsafspraken gemaakt met leveranciers. Ouders schaffen de iPads voor hun kinderen in eigendom aan via een door de leverancier geopende webshop. Piter Jelles is hierin uitsluitend faciliterend.

Audiovisuele middelen
In Pompeblêd verband is een raamovereenkomst met PTH afgesloten voor de levering van audiovisuele middelen. Deze raamovereenkomst is ingegaan op 1 juli 2017 en heeft een looptijd van 2 jaren tot 1 juli 2019 met daarna de optie van verlenging van 2 keer 1 jaar. De overeenkomst is in 2019 met 1 jaar verlengd. De looptijd is maximaal tot 1 juli 2021. Op jaarbasis bedragen de kosten ongeveer EUR 200.000.

OSG Piter Jelles heeft diverse contracten afgesloten inzake levering van energie, onderhoud van gebouwen en terreinen, kopiëren van documenten en diverse software pakketten. Deze contracten vertegenwoordigen een waarde van ongeveer EUR 750.000 per jaar.

Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Baten

		31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
3.1	**Rijksbijdragen**		
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	34.222.901	32.827.065
3.1.2	Overige subsidies OCW	2.891.217	3.322.263
3.1.3	Vergoedingen Passend Onderwijs	1.315.335	1.506.204
3.1	**Totaal rijksbijdragen**	**38.429.452**	**37.655.532**
3.2	**Overige overheidsbijdragen en -subsidies**		
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen en subsidies	102.428	65.151
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	97.726	95.361
3.2	**Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies**	**200.154**	**160.512**
3.3	**Overige baten**		
3.3.1	Verhuur	9.649	16.378
3.3.2	Detachering personeel	1.153.056	996.030
3.3.5	Ouderbijdragen	608.847	559.556
3.3.6	Overige (overige baten)	298.883	397.751
3.3	**Totaal overige baten**	**2.070.435**	**1.969.714**

Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Lasten

		31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
4.1	**Personeelslasten**		
4.1.1	Lonen en salarissen	27.568.671	27.471.341
4.1.2	Personeel niet in loondienst	617.364	428.248
4.1.3	Af: uitkeringen	-172.731	-93.730
4.1.4	Scholingskosten	493.695	493.271
4.1.5.	Onttrekkingen personele voorzieningen	-48.447	-55.932
4.1.6	Personele dotatie/vrijval	470.640	286.055
4.1.7	In mindering te brengen uitkeringen	545.621	516.223
4.1.8	Overige personele lasten	664.277	743.968
4.1	**Totaal personeelslasten**	**30.139.091**	**29.789.443**
4.2	**Afschrijvingen**		
4.2.2	Materiële vaste activa	1.024.174	1.242.863
4.2	**Totaal afschrijvingen**	**1.024.174**	**1.242.863**
4.3	**Huisvestingslasten**		
4.3.1	Huur	1.093.271	479.468
4.3.2	Verzekeringen	7.126	3.211
4.3.3	Onderhoud	388.257	347.963
4.3.4	Energie en water	403.450	405.144
4.3.5	Schoonmaakkosten	629.029	620.415
4.3.6	Heffingen	91.952	82.992
4.3.7	Dotatie/vrijval onderhoudsvoorzieningen	1.043.777	2.078.000
4.3.8	Overige	227.453	108.992
4.3	**Totaal huisvestingslasten**	**3.884.314**	**4.126.184**
4.4	**Overige lasten**		
4.4.1	Administratie en beheerslasten	1.249.955	913.502
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	2.230.282	2.053.676
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	405.646	351.057
4.4.4	Overige	816.623	756.522
4.4	**Totaal overige lasten**	**4.702.507**	**4.074.757**

Uitsplitsing lonen en salarissen

		31-12- 2019 EUR	31-12- 2018 EUR
	Bruto salarissen	21.391.132	21.498.438
	Premie Sociale lasten	2.819.712	2.812.012
	Premies ABP	3.357.827	3.160.890
4.1.1	**Totaal Lonen en salarissen**	**27.568.671**	**27.471.341**

Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Financiële baten en lasten

		31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
5	**Financiële baten en lasten**		
5.1.1	Rentelasten	0	0
5.1.2	Rentebaten	0	0
5.1	**Totaal financiële baten en lasten**	**0**	**0**

Overzicht verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de stichting en haar bestuurders, leidinggevende functionarissen en toezichthouders. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Overige gelieerde partijen (minderheidsdeelneming en geen beslissende zeggenschap)

	Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteit	Eigen vermogen	Resultaat	art 2:403 BW	Deelname (%)	Consolidatie (%)
					EUR	EUR	JA/NEE		
1	Stichting SWV Fryslân Noard **	stichting	Leeuwarden	4	n.n.b.	n.n.b.	nvt.	nvt.	nvt.
2	Stichting Campus Middelsee *	stichting	Het Bildt	4	0	0	nvt.	nvt.	nvt.
3	Coöperatie Pompeblêd *	coöperatie	Smallingerland	4	62.663	0	nvt.	nvt.	nvt.
4	Stichting Campus Kollum **	stichting	Kollum	4	n.n.b.	n.n.b.	nvt.	nvt.	nvt.

**De definitieve cijfers over het huidig boekjaar zijn nog niet beschikbaar. Derhalve zijn de concept cijfers opgenomen.*
***Zowel de concept als de definitieve cijfers over het huidige boekjaar zijn nog niet beschikbaar.*

Code activiteiten

1	Contractonderwijs
2	Contractonderzoek
3	Onroerende zaken
4	Overige

BDO Audit & Assurance B.V.

	2019 EUR	2018 EUR
Onderzoek jaarrekening	48.340	57.598
Andere controleopdrachten	5.505	7.500
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0
Andere niet controlediensten	25.640	0
TOTAAL	**79.485**	**65.098**

Algemeen
Met ingang van 2016 verzorgt BDO Audit & Assurance B.V. de jaarlijkse controle van de jaarrekening en bekostigingsadministratie.

WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op OSG Piter Jelles. Het voor OSG Piter Jelles toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 EUR 164.000. Dit is bezoldigingsmaximum behorende bij klasse E (13 – 15 complexiteitspunten).

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2019	**W. Wieling**	**F.J. Bangma**
Functiegegevens	**Voorzitter CvB**	**Lid cvB**
Aanvang en einde functievervulling	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor (in fte)	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Bezoldiging		
Beloning plus belaste onkostenvergoeding	143.418	117.529
Beloningen betaalbaar op termijn	20.255	19.696
Subtotaal	**163.673**	**137.224**
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum	**164.000**	**164.000**
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	**163.673**	**137.224**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018	**W. Wieling**	**F.J. Bangma**
Functiegegevens	**Voorzitter CvB**	**Lid CvB**
Aanvang en einde functievervulling	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor (in fte)	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belaste onkostenvergoeding	138.963	112.051
Beloningen betaalbaar op termijn	18.762	18.002
Subtotaal	**157.724**	**130.053**
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum	**158.000**	**158.000**
Totaal bezoldiging	**157.724**	**130.053**

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

Er is geen sprake van leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2019	H.J.W. Mulder	J. Holtrup	A.S. Heitmeijer	P.A. Jellema
Functiegegevens	**Voorzitter**	**Lid**	**Lid**	**Lid**
Aanvang en einde functievervulling	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	8.655	5.845	5.845	5.845
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum	**24.600**	**16.400**	**16.400**	**16.400**
Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	**8.655**	**5.845**	**5.845**	**5.845**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018	H.J.W. Mulder	J. Holtrup	A.S. Heitmeijer	P.A. Jellema
Functiegegevens	**Voorzitter**	**Lid**	**Lid**	**Lid**
Aanvang en einde functievervulling	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	6.818	6.157	5.620	5.620
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum	**23.700**	**15.800**	**15.800**	**15.800**
Totaal bezoldiging	**6.818**	**6.157**	**5.620**	**5.620**

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van 1.700 of minder

Er is geen sprake van topfunctionarissen in deze categorie.

1e. Bezoldiging topfunctionarissen:
- Voor andere werkzaamheden dan die als topfunctionaris bij de desbetreffende WNT-instelling
- Uit hoofde van werkzaamheden bij een gelieerde rechtspersoon van de desbetreffende instelling

Er is geen sprake van topfunctionarissen in deze categorie.

1f.Bezoldiging topfunctionarissen, niet zijnde toezichthoudende topfunctionarissen, een dienstbetrekking heeft bij meerdere WNT-instelling(en) als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris

Er is geen sprake van topfunctionarissen in deze categorie.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Overige gegevens

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt op onderstaande wijze ten gunste gebracht van het eigen vermogen.

		Stand per 01-01-2019 EUR	Resultaat EUR	Overige mutaties EUR	Stand per 31-12-2019 EUR
2.1.1	**Algemene reserve**				
	Algemene reserve	5.904.178	-529.152	0	5.375.026
	Onverdeeld resultaat boekjaar	0	0	0	0
	Totaal 2.1.1.0 Algemere reserve	**5.904.178**	**-529.152**	**0**	**5.375.026**
	Publieke bestemmingsreserve Gratis Lesmateriaal	20.347	-18.927	0	1.420
	Publieke bestemmingsreserve Prestatiebox	1.052.738	467.568	0	1.520.306
	Publieke bestemmingsreserve Passend onderwijs	156.069	35.135	0	191.204
	Publieke bestemmingsreserve Noodfonds	16.091	-2.779	0	13.312
	Publieke bestemmingsreserve Aanvullende bekostiging	0	652.382	0	652.382
	Publieke bestemmingsreserve Personeel	841.706	356.584	0	1.198.290
	Publieke bestemmingsreserve Decentrale budgetten	51.989	-25.037	0	26.952
2.1.2	**Totaal bestemmingsreserve (publiek)**	**2.138.939**	**1.464.926**	**0**	**3.603.865**
	Private bestemmingsreserve Ouderbijdrage	217.575	1.985	0	219.560
	Private bestemmingsreserve Excursies	51.982	773	0	52.755
	Private bestemmingsreserve Internationalisering	119.967	11.424	0	131.391
2.1.3	**Totaal bestemmingsreserve (privaat)**	**389.524**	**14.181**	**0**	**403.705**
2.1	**Totaal Eigen vermogen**	**8.432.641**	**949.955**	**0**	**9.382.596**

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2020 heeft er een fusie plaatsgevonden. OSG Piter Jelles is gefuseerd met RSG Simon Vestdijk. Verder is de verwachting dat het ISK leerlingenaantal tijdelijk in 2020 stijgt als gevolg van het feit dat er in 2020 een tijdelijk noodopvang voor asielzoekers wordt ingericht in Leeuwarden. Dit is in februari 2020 bekend gemaakt. Bovendien is er vanaf januari 2020 sprake van het Coronavirus in Nederland. Ook binnen OSG Piter Jelles zijn hiervoor maatregelen getroffen. De financiële impact op deze gebeurtenissen zijn geïnventariseerd. De verwachte financiële impact is marginaal omdat de rijksbijdrage nog steeds volledig wordt ontvangen.

Overige gegevens

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Raad van Toezicht

- De heer H. J. Mulder
- De heer R. Dijkstra
- De heer P.A Jellema
- De heer F. Burkels
- Mevrouw J. Holtrup
- De heer M.W.J.M. de Man
- Mevrouw A.S. Heitmeijer

Bestuur

- De heer W. Wieling
- De heer F.J. Bangma

Overige gegevens

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens	
Bestuursnummer	13603
Naam instelling	OSG Piter Jelles
Adres	Elzenstraat 5
Postadres	Postbus 9002
Postcode	8903 LA
Plaats	Leeuwarden
Telefoon	058-8801104
E-mailadres	cvb@pj.nl
Website	www.piterjelles.nl
Contactpersoon	Mevrouw K. Punter
Telefoonnummer	058-8801145
E-mailadres	kpunter@pj.nl
Brinnummers	20DL
Sector	VO

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht en bestuur van stichting Openbare Scholengemeenschap Piter Jelles

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van stichting Openbare Scholengemeenschap Piter Jelles te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van stichting Openbare Scholengemeenschap Piter Jelles op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van stichting Openbare Scholengemeenschap Piter Jelles, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 (j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j

Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing

---

Groningen, 15 mei 2020

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. E.J. Jongsma RA

Proloog 2019 in vogelvlucht

Op de scholen van Proloog krijgen kinderen ruimte om zichzelf te ontwikkelen; om te worden wie ze zijn. Want daar gaat het om: jezelf zijn, je talenten ontwikkelen, kennis en vaardigheden opdoen, plezier maken en gelukkig zijn.

'Scholen optimaal in staat stellen om kinderen te laten leren en groeien'

3.736 kinderen

38% marktaandeel in de regio

5 jaar marktleider in Leeuwarden

Goed onderwijs

Proloog streeft ernaar om alle kinderen onderwijs te bieden dat bij ze past.

Ook in 2019 hebben we ons ingezet voor de basiskwaliteit van ons onderwijs.

Aanbod voor meer- en hoogbegaafde leerlingen

Taalschool Leeuwarden
Het afgelopen schooljaar zijn er binnen de termijn van twee jaar verschillende leerlingen succesvol teruggeplaatst naar de scholen van PCBO en Proloog of een andere schoolkeuze van de ouders.

Passend onderwijs: meer en sneller ondersteuning bieden.

Goed werkgeverschap

We begeleiden nieuwe en aankomende leerkrachten. We vinden het belangrijk dat onze medewerkers optimaal de kans krijgen zichzelf te ontwikkelen

Scholing en intervisie
In 2019 is interne scholing opgezet. Diverse workshops werden gegeven voor en door eigen personeel.

Functiehuis
Eind 2019 zijn de voorbereidingen voor het invoeren van een generiek functiehuis afgerond. Ook zijn de personeelsdossiers gedigitaliseerd.

Ontwikkelingsaanbod Doel 2025: al onze scholen zijn Integraal Kindcentrum (IKC). In 2019 zijn hier verdere stappen voor gezet.

Ontwikkelingen IKC
IKC Trianova en IKC de Wielen hebben een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de kinderopvangorganisatie.

Obs De Wester en sbo De Trilker worden IKC Eigen Wijs. De bouw is van start gegaan. Oplevering is augustus 2020.

UNDER CONSTRUCTION

Financiën

Proloog voldoet ruimschoots aan de norm die door de PO-raad is gesteld aan solvabiliteit en liquiditeit.

proloog
openbaar basisonderwijs

Scholen

- **de Eestroom** Aantal leerlingen 61 — LEKKUM
- **Taalschool** Aantal leerlingen 77 — LEEUWARDEN
- **Montessorischool** Aantal leerlingen 133 — LEEUWARDEN
- **De Wester** Aantal leerlingen 143 — LEEUWARDEN
- **De Trilker** Aantal leerlingen 110 — LEEUWARDEN
- **Aventurijn** Aantal leerlingen 143 — LEEUWARDEN
- **De Vosseburcht** Aantal leerlingen 213 — LEEUWARDEN
- **Het Palet** Aantal leerlingen 176 — LEEUWARDEN
- **Oldenije** Aantal leerlingen 197 — LEEUWARDEN
- **Wiardaskoalle** Aantal leerlingen 250 — GOUTUM
- **De Pionier** Aantal leerlingen 315 — LEEUWARDEN
- **Uniaskoalle** Aantal leerlingen 55 — WIRDUM
- **Trije Doarpen Skoalle** Aantal leerlingen 118 — REDUZUM
- **It Tredde Sté** Aantal leerlingen 78 — IRNSUM
- **Prof. Wassenberghskoalle** Aantal leerlingen 182 — LEKKUM
- **Trianova** Aantal leerlingen 179 — LEEUWARDEN
- **De Wielen** Aantal leerlingen 162 — LEEUWARDEN
- **Plataanschool** Aantal leerlingen 81 — LEEUWARDEN
- **Potmarge** Aantal leerlingen 99 — LEEUWARDEN
- **De Weide** Aantal leerlingen 162 — LEEUWARDEN
- **Wynwizer** Aantal leerlingen 311 — LEEUWARDEN
- **De Twamêster** Aantal leerlingen 141 — WERGEA
- **De Finne** Aantal leerlingen 67 — WARTEN
- **De Twa Fisken** Aantal leerlingen 269 — GROU

LEGENDA

✓ Scoort een voldoende volgens inspectie

Peildatum: 31-12-2019

Samenwerking

Zowel voor de kwaliteit als veelzijdigheid van ons onderwijs vinden we het belangrijk om samen te werken met andere partijen.

IKC
Wij werken samen met de gemeente Leeuwarden, Sinne Kinderopvang en SKF aan de ontwikkeling van IKC.

Binnen de IKC's werken we samen volgens één pedagogische visie. Zo creëren we een vertrouwde, veilige omgeving waar elk kind zich prettig voelt.

'Samenwerking met vo, mbo en hbo'
In 2019 zijn we het project 'Opleiden in de school' gestart om te zorgen voor een betere aansluiting tussen opleiding en werkveld. Daarnaast zijn er inhoudelijke gesprekken gevoerd met het vo om intensiever samen te werken.

proloog
openbaar basisonderwijs

Bijlagen jaarverslag 2019

samen blijven **groeien**

A. Bijlage RvT

Verslag Raad van Toezicht

De functie van intern toezichthouder is belegd bij de Raad van Toezicht, de bestuurlijke functie is opgedragen aan het College van Bestuur.

De Raad van Toezicht volgt alle belangrijke ontwikkelingen binnen Proloog. Naast toezichthouder is de Raad van Toezicht ook een klankbord voor het College van Bestuur. De Raad van Toezicht richt zich in beide rollen op thema's als strategie, governance, bedrijfsvoering, financiën, kwaliteitszorg en risicomanagement. Daarnaast vervult de Raad van Toezicht de rol van werkgever voor het College van Bestuur.

Governance

Op 31 december 2019 bestaat de Raad van Toezicht uit de volgende leden:

- Arie Aalberts, voorzitter sinds 1 juli 2017;
- Andrine van Weelden (vice voorzitter), lid sinds september 2015;
- Frans Sikkes, lid sinds september 2015;
- Egon van der Veer, lid sinds september 2015;
- Elma Hafkamp, lid sinds september 2015.

De Raad van Toezicht handelt volgens de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur'. Stichting Proloog wijkt niet af van de Code Goed Bestuur van de PO-Raad. Alle toezichthouders zijn onafhankelijk van Proloog. Daarnaast worden de statuten en de 'notitie Governance, Raad van Toezichtmodel januari 2016' gevolgd.

Een overzicht van de nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht is opgenomen in de jaarrekening.

Contacten

Naast de reguliere vergaderingen heeft de Raad van Toezicht deelgenomen aan:

- Werkbezoek waarbij twee scholen zijn bezocht;
- Twee overleggen met de GMR;
- Themabijeenkomst met o.a. gemeenteraadsleden;
- Overleg van de voorzitter met de wethouder voor onderwijs van de gemeente Leeuwarden;
- De Raad van Toezicht heeft overleg gehad met de accountant van Proloog en heeft hierbij het accountantsverslag 2018 besproken.
- Werkbezoek van wethouders aan Proloog.

Vergaderingen en agenda

- In 2019 is er door de Raad van Toezicht zes keer vergaderd en heeft er een heidag voor de RvT-leden plaatsgevonden. Deze heidag is o.a. besteed aan de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht. Deze zelfevaluatie is door de voorzitter voorbereid door individuele gesprekken met de leden van de RvT.
- Daarnaast is er sprake van een afzonderlijke auditcommissie Financiën en een auditcommissie Onderwijs, waarin twee van de RvT-leden zitting hebben. Door de auditcommissie Financiën is vijf keer vergaderd met het College van Bestuur en door de auditcommissie Onderwijs vier keer. De remuneratiecommissie voert drie maal per jaar de werkgeversgesprekken met CvB.
- In 2019 zijn de volgende financiële stukken door de Raad van Toezicht goedgekeurd: De jaarrekening 2018 en de begroting 2020.

Belangrijkste focuspunten in 2019

- toezien op de verdere samenhang tussen de diverse organen van de organisatie en het bewaken van de eenduidige uitvoering van het beleid binnen Proloog;
- rolvastheid van en binnen toezicht;
- een vaste bezetting van de commissies van de raad is een noodzakelijke waarborg voor de inhoudelijke continuïteit;
- toezien op de kwaliteit van de benodigde expertise om de onderwijsdoelstelling te realiseren;
- voorzien in kwalitatief goed basisonderwijs.

Om een en ander adequaat te kunnen uitvoeren, heeft de Raad van Toezicht er behoefte aan haar vergaderagenda goed te laten aansluiten op bovengenoemde onderdelen.

Standaard zijn daarom de volgende punten geagendeerd voor de reguliere RvT-vergaderingen:

1. Onderwijskwaliteit
2. Personeel (zowel kwalitatieve als kwantitatieve aspecten).
3. Financiën en bedrijfsvoering (incl. onderwijs kwantitatief)
4. Strategie
5. Externe en interne contacten om ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op kwaliteit van onderwijs te volgen en op tijd te kunnen anticiperen indien noodzakelijk.

Binnen deze vaste agendapunten zijn in 2019 onder andere aan de orde geweest:

- het monitorverslag/onderwijskwaliteit
- het lerarentekort en werkdruk (en daaruit voortvloeiende stakingen)
- gewijzigde opheffingsnormen in de gemeente
- verkenning tot samenwerking met een ander schoolbestuur
- implementatie van de 'dynamische organisatie'
- instemming met vervroeging van de investeringen in ICT
- wijziging toezicht door de gemeente
- financiële kwartaalrapportages en jaarrekening en begroting
- strategische beleidsagenda (begin 2019 vastgesteld)

In februari 2019 bezochten vier leden van de RvT een conferentie voor besturen en Raad van Toezicht, georganiseerd door Bureau Meesterschap. Het thema was "toekijken, toezicht én er toe doen – strategie van vandaag voor onderwijs van morgen". Een van de RvT-leden verzorgde samen met CvB een intermezzo binnen deze conferentie.

B. Bijlage GMR

Verslag Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

De samenstelling van de GMR was eind 2019 als volgt.

Oudergeleding:
- Sharon Verbeek
- Machteld Pronk
- Christiaan Hentzen
- Sureya Topbas
- Margriet Hoitinga
- Vacature
- Personeelsgeleding:
- Annette Trampe
- Patricia Blauw
- Vacature
- Vacature
- Vacature
- Vacature

Alle zetels voor ouderleden waren voor een groot gedeelte van 2019 ingevuld. Meerdere zetels voor het personeel waren vacant. Ondanks de nodige inspanningen om personeelsleden te werven is dit helaas niet gelukt in 2019. De GMR is ook gedurende 2019 ondersteund door een extern voorzitter (Wicher Pattje) en een ambtelijk secretaris (Marleen Westenbrink).

Samenstelling
Gedurende het jaar heeft een aantal oudgedienden van de personeelsgeleding van de GMR afscheid genomen. We zijn hen erg dankbaar voor de grote inzet.

Aanpassing insteek GMR
In het afgelopen jaar is de positionering van de GMR ten opzichte van het College van Bestuur echt veranderd; de GMR laat nu een positief en opbouwend kritisch geluid horen op basis van wederzijds vertrouwen. De samenwerking met het College van Bestuur is sterk verbeterd, de communicatielijnen zijn verkort en de GMR wordt eerder betrokken als klankbord bij nieuwe ideeën.

Werkzaamheden 2019
Van alle werkzaamheden zijn de volgende waarschijnlijk de belangrijkste geweest:

- De GMR is nauw betrokken geweest bij de samenstelling van de strategische beleidsagenda 2018-2022.
- Er vonden verschillende GMR vergaderingen plaats waarbij er overleg was tussen het College van Bestuur en de GMR-leden. Bij twee overleggen is de Raad van Toezicht (gedeeltelijk) aangeschoven.

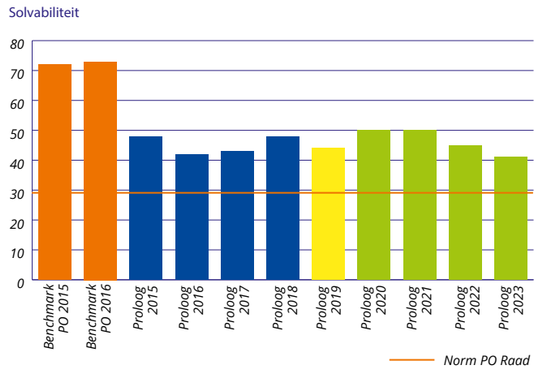

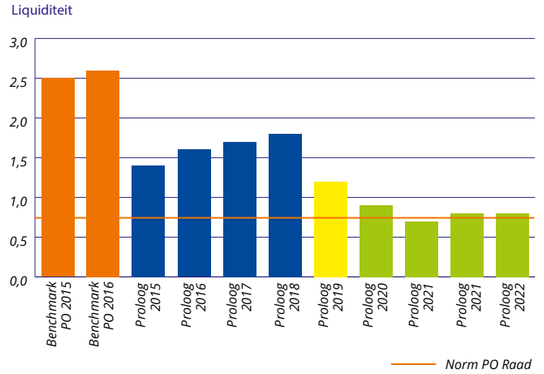
C. Financiële analyse

C1. Kengetallen

In onderstaande tabel zijn de kengetallen van 2016 tot en met 2019 (inclusief norm) opgenomen:

	2016	2017	2018	2019	PO-raad (signaal)
Baten gewone bedrijfsvoering	22.047.213	22.807.748	25.019.879	25.99.407	
Solvabiliteit					
• Eigen vermogen/ totaal vermogen	0,43	0,43	0,46	0,44	<0,30
Liquiditeit					
• Vlottende activa/ kortlopende schulden	1,57	1,75	1,82	1,16	<0,75
Rentabiliteit					
• Resultaat/baten	0,99%	0,89%	1,68%	-0,1%	<0%
Kapitalisatiefactor					
• Totaal activa minus gebouwen en terreinen/totaal baten	30,41%	31,33%	30,16%	31,21%	<37%

Solvabiliteit
De ratio 'solvabiliteit' geeft de mate aan waarin Proloog in staat is om op de lange termijn aan al haar financiële verplichtingen te voldoen. Stichting Proloog voldoet ruimschoots aan de norm zoals deze is gesteld door de PO-raad (30%).

Liquiditeit
Deze ratio berust op de gedachte dat voor de vlottende activa (voor zover niet in liquide vorm aanwezig) op korte termijn geld wordt ontvangen (debiteuren worden geïnd), terwijl daartegenover staat dat voor het kort vreemd vermogen op korte termijn geld moet worden uitgegeven. Als tegenover de schulden maar voldoende vlottende activa aanwezig zijn, is de liquiditeit "in orde". In beginsel dient dit verhoudingsgetal minimaal 1,00 te bedragen. De huidige liquiditeitspositie vereist een strakke monitoring. Maandelijks wordt er aan de directie gerapporteerd en elke 4 maand aan de Raad van Toezicht en de gemeente Leeuwarden over de stand van zaken met betrekking tot de liquiditeiten. Stichting Proloog voldoet aan de norm zoals deze is gesteld door de PO-raad (0,75).

Rentabiliteit
Veelal wordt bij dit kengetal gesproken over een 'maat voor het begrotingsoverschot.' Als norm voor dit kengetal kan worden genoemd een percentage van 0 tot 3%. Bij een negatief jaarrekeningresultaat ontstaat er dus een negatief percentage. Bij een percentage van 0 is er daarbij bovendien nog geen sprake van 'koopkrachthandhaving'. Voor 2019 bedraagt de rentabiliteit van Proloog -0,10%.

Kapitalisatiefactor
De kapitalisatiefactor betreft een kengetal om te signaleren of onderwijsinstellingen misschien een deel van hun kapitaal niet of inefficiënt benutten voor de vervulling van hun taken.

Als instellingen meer kapitaal hebben dan past bij de jaarlijkse baten, wordt een deel van dat kapitaal kennelijk niet efficiënt benut: men zou immers dezelfde diensten moeten kunnen leveren met minder kapitaal.

Voor schoolbesturen in PO wordt een bovengrens aan de kapitalisatiefactor van 37% acceptabel geacht. Proloog overschrijdt deze grenswaarde niet.

C2. Analyse resultaat

Algemeen

In onderstaand overzicht zijn de cijfers opgenomen van de jaarrekening 2019 in vergelijking tot 2018 en de begroting 2019.

x € 1.000,-	2019	Begroting 2019	2018	Verschil 2018-2019	Verschil 2019-Begroting 2019
Baten					
• Rijksbijdragen OCW	24.678	24.322	21.918	760	356
• Overige overheidsbijdragen en -subsidies	442	244	367	75	198
• Overige baten	480	297	735	-255	182
Totaal baten	*25.599*	*24.863*	*25.020*	*580*	*736*
Lasten					
• Personeelslasten	20.368	19.838	19.760	608	530
• Afschrijvingen	580	550	570	9	30
• Huisvestingslasten	2.389	2.254	2.200	189	134
• Overige instellingslasten	2.283	2.201	2.032	252	82
Totaal lasten	*25.619*	*24.843*	*24.561*	*1.058*	*776*
Financiële baten en lasten	*-6*	*-7*	*-1*	*-5*	*1*
Resultaat	*-25*	*13*	*458*	*-483*	*-38*

Rekening 2019 versus begroting 2019

Post	Afwijking x € 1.000,-	Verklaring
Rijksbijdragen OCW	+356	In de begroting is rekening gehouden met een verwachte stijging van de rijksbijdragen van 4%. Op basis van de DUO beschikkingen is dit gerealiseerd. In december is een aanvullende rijksbijdrage uitgekeerd. Deze aanvullende rijksbijdrage dient deels ter compensatie van de extra personele kosten in februari 2020 (€ 373.180,-). Op 3 februari is bekend geworden dat deze aanvullende rijksbijdrage 5/12 in boekjaar 2019 en 7/12 in boekjaar 2020 verantwoord dient te worden.
Overige overheidsbijdragen	+198	Voor het schooljaar 2019-2020 zijn er 11 scholen (2018-2019: 8 scholen) van Proloog waaraan een subsidie door de gemeente Leeuwarden is toegekend in het kader van het project Kansen voor Kinderen. De totale subsidie voor schooljaar 2019-2020 bedraagt € 310.000,-. De subsidie wordt toegerekend aan het boekjaar waar ook de kosten zijn gemaakt (293.000 euro voor 2019). Ten opzichte van de begroting 2019 is er sprake van een stijging van de opbrengsten van + € 178.000,-.
Overige baten	+70	De overige baten zijn hoger vanwege de toename van de opbrengsten inzake detachering (+ € 118.000,-) en hogere opbrengsten vanwege projecten. Met name de ontvangen subsidies vanuit het jeugdeducatiefonds (€ 25.052,-) zijn hoger dan verwacht.

Post	Afwijking x € 1.000,-	Verklaring
Personeelslasten	-530	Op basis van het bestuursformatieplan 2019-2020 wordt er 2 FTE meer ingezet dan in schooljaar 2018-2019. Deze aanvullende lasten worden gedekt door een stijging van de Onderwijsachterstandsmiddelen. Daarnaast stijgen de personele lasten vanwege een verhoging van de werdrukverlagende middelen (€ 155 naar € 220 per leerling). Macro breed is er sprake van een stijging van de pensioenlasten (ABP). In december is daarnaast een transitievergoeding uitbetaald van € 75.000,-.
Afschrijvingen	-16	De werkelijke afschrijvingslasten wijken af van de begroting vanwege extra investeringen op het gebied van ICT.
Huisvestingslasten	-134	De huisvestingslasten zijn hoger dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Met name de scholen in voormalig Boarnsterhim hebben te maken met grootschalige problemen op het gebied van het klimaat, welke hun oorsprong hebben in de bouwperiode. Proloog was geen bouwheer voor deze gebouwen. Om de problemen op te lossen zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd door externe adviseurs. Daarnaast is er in 2019 eenmalig geïnvesteerd in de tuin van de Aventurijn vanwege aanhoudende problemen met betrekking tot afwatering.
Overige instellingslasten	-82	De overige instellingslasten zijn hoger vanwege de inhuur van deskundigen met name vanwege aanvullende onderzoeken, inhuur van derden (o.a. IQ onderzoeken en een kwaliteitsmedewerker) als gevolg van de herstructurering van de afdeling onderwijs. Daarnaast worden er aanvullende uitgaven verwacht i.v.m. de besteding van de projecten.
Financiële baten en lasten	+1	Geen opmerkingen

C3. Financiering

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de uitvoering van het beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Algemeen

Proloog heeft de beschikking over een rekening courant krediet bij de Rabobank van € 375.000,-.

Treasury

De wettelijke kaders voor het beleid inzake beleggen, lenen en financiële derivaten zijn opgenomen in de 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2017' (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 1 juli 2017). Afgeleid van deze regeling heeft stichting Proloog een treasurystatuut opgesteld.

Beleid en de uitvoering ten aanzien van het beleggen en belenen

De algemene doelstellingen van het treasurybeleid van Stichting Proloog zijn:

- het zorgdragen voor de tijdige beschikbaarheid van de benodigde middelen tegen acceptabele condities;
- het minimaliseren van de kosten van het verkrijgen van financiële middelen;
- het optimaliseren van het rendement van eventuele tijdelijk overtollige liquide financiële middelen
- het beheersen van financiële risico's die aan de financiële posities en geldstromen zijn verbonden;
- het registreren van transacties in de administratie;
- het vormen van adequate dossiers;
- een goede interne en externe informatievoorziening over de uitvoering van het treasurybeleid;
- het nakomen van wettelijke verplichtingen inzake bovenstaande.

Omvang van de beleggingen en beleningen

Lening Stichting Greencrowd:
In 2013 is een lening van € 24.050,- aangegaan met de Stichting Greencrowd ten behoeve van de aanleg van zonnepanelen op De Potmarge. De lening kent twee tranches:

a. € 12.000,- af te lossen in vijf jaar annuïtair met vaste rente van 4%; einddatum looptijd tot 1 augustus 2018.
b. € 12.050,- af te lossen in tien jaar annuïtair met vaste rente van 6%; einddatum looptijd tot 1 augustus 2023.

Daarnaast heeft Proloog de beschikking over de volgende kredietfaciliteiten in rekening courant:

	Krediet	Saldo eind 2019
Rabobank	375.000	+/+ 1.693.523

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is in de jaarrekening opgenomen. Uit dit overzicht blijkt dat het saldo aan liquide middelen in 2019 is afgenomen met € 1.315.000,-. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het negatief resultaat over 2019 (€ -25.000,-) en doordat er meer is geïnvesteerd dan afgeschreven (- € 1.300.000).

C4. Begroting

Resultatenrekening	Begroting 2020
• Rijksbijdragen OCW	24.730.019
• Overige overheidsbijdragen	356.549
• Overige baten	457.112
Totaal baten	*25.561.680*
• Personeelslasten	20.401.196
• Afschrijvingen	789.277
• Huisvestingslasten	2.224.224
• Overige instellingslasten	2.188.333
Financiële baten en lasten	*25.603.031*
Saldo financiële baten en lasten	-2.194
Totaal resultaat	*-43.545*

De begroting 2020 is door het College van Bestuur vastgesteld op 12 november 2019 en door de Raad van Toezicht goedgekeurd op 26 november 2019.

De gemeenteraad van de gemeente Leeuwarden heeft de begroting goedgekeurd in de vergadering van 3 april 2020.

De begroting sluit met een negatief exploitatieresultaat van € 43.545,-

D. Meerjarenperspectief

Goed financieel management is een basisvoorwaarde voor het verzorgen van kwalitatief goed primair onderwijs. Met name sinds de invoering van lumpsumfinanciering in 2006 worden steeds meer eisen gesteld aan hoe schoolbesturen hun financiële middelen sturen, beheersen en verantwoorden. Daarbij is het belangrijk om de juiste balans te vinden tussen het opbouwen van een noodzakelijke en verantwoorde vermogenspositie en het maximaal inzetten van de ter beschikking gestelde publieke middelen ten behoeve van het onderwijs.

Schoolbesturen in het primair onderwijs werken steeds meer systematisch en doelgericht aan het maximaliseren van de leerresultaten met behulp van een planmatige cyclus van kwaliteitszorg.

Goed financieel management betekent in deze context: het zodanig managen van de beschikbare middelen dat de doelstellingen op organisatie- en schoolniveau op een effectieve en efficiënte wijze worden behaald.

Het gaat bij financieel beleid weliswaar voornamelijk over financiële doelstellingen, maar ook bij het formuleren en realiseren van die doelstellingen staat de maatschappelijke opdracht van het bestuur centraal: het verzorgen van kwalitatief goed primair onderwijs. Dit betekent niet dat financieel management per definitie ondergeschikt is aan het realiseren van onderwijskundige doelen. Financieel management moet ook bijdragen aan het voortbestaan van het schoolbestuur.

Door dat belang kunnen vanuit financieel management ook voorwaarden voortkomen, die van invloed zijn op de beleidsruimte van andere beleidsterreinen. Het is aan schoolbesturen om financieel management een richting te geven en daarover verantwoording af te leggen.[1]

Personele bezetting en leerlingenaantallen

Kengetal	2019-2020	2020-2021*	2021-2022*	2022-2023*
Leerlingenaantallen	3.736	3.745	3.750	3.750
Personele bezetting in FTE (scholen) Te verdelen in:	221	226	235	235
• Bestuur/Management	20	20	21	21
• Personeel primair proces	176	169	170	171
• Ondersteunend personeel	25	32	40	40

**Prognose*

Leerlingenaantal

Naar verwachting zal de stabilisatie van het aantal leerlingen die op 1 oktober 2019 is behaald de komende jaren doorzetten.

Personeel

De afgelopen jaren is adequaat gestuurd op de omvang en samenstelling van de personele formatie.

Voor de berekening van de formatie per school maakt Proloog gebruik van een vaste formatiesleutel. De gemiddelde groepsgrootte bedraagt 22 leerlingen. De verhouding tussen het onderwijzend personeel en ondersteuning is goed. Per schooljaar wordt een formatieplan opgesteld waarin op basis van het verwachte aantal leerlingen aan het begin van het schooljaar en de formatiesleutel de omvang van de formatie per school wordt bepaald. Personeel wordt ingezet op basis van behoefte en niet op basis van beschikbare middelen.

Werkdrukverlagende middelen

Begin 2018 is er extra geld beschikbaar gesteld voor werkdrukverlagende middelen. Voor Proloog betekent dit dat er voor het schooljaar 2018-2019 € 0,6 miljoen extra geld beschikbaar is. Het bedrag zal de komende jaren oplopen tot circa € 1 miljoen. Met betrekking tot de besteding van de extra werkdrukverlagende middelen is het team van de school aan zet. De gelden worden dan ook direct aan de school uitgekeerd en elk schoolteam zal aan de slag gaan met het opstellen van een bestedingsplan. De gelden kunnen worden omgezet in personele inzet, professionalisering en materieel.

Bestuurlijk hebben we een format voor een bestedingsplan beschikbaar gesteld aan de scholen en zullen we de besteding afzonderlijk in de administratie opnemen. Omdat de zeggenschap over de besteding van de gelden niet bestuurlijk maar bij de scholen is belegd, is het nog onduidelijk in hoeverre de middelen leiden tot een aanpassing van de personele bezetting. Gedeeltelijk zullen de middelen worden ingezet voor ondersteuning door middel van onderwijsassistenten en administratieve ondersteuning. In de meerjarenprognose is rekening gehouden met een stijging van de personele inzet.

Werkdrukverlagende middelen	Totaal 2019
Werkdrukverlagende middelen 2018-2019 (7/12 deel)	343.442
Werkdrukverlagende middelen 2019/2020 (5/12 deel)	348.883
Totaal	692.324
Personele uitgaven	553.444
Materiële uitgaven	53.923
Totaal uitgaven	*607.367*
Saldo (nog te besteden 2020)	84.957

1 Bron handreiking van financiën in het primair onderwijs

Meerjarenbegroting

Stichting Proloog heeft zich in lijn met de uitgangspunten van de PO-raad de volgende normen vastgesteld als het gaat om de kengetallen solvabiliteit en liquiditeit.

	Signaal PO raad	Norm Proloog
Solvabiliteit	30%	35% - 45%
Liquiditeit	0,75	0,75 - 1,25

De solvabiliteit en de liquiditeitsnorm zijn structureel hoger dan de normen zoals opgenomen in de signaallijst PO-raad. Dit heeft de volgende redenen:

- Proloog heeft onder verscherpt toezicht gestaan van het ministerie van OCW en de gemeente Leeuwarden. Hierdoor wordt voorzichtigheid betracht.
- De uitkomsten uit de risicoparagraaf geven aanleiding tot een hogere buffer. Met name de risico's m.b.t. de gemeentelijke herindeling en de personele risico's geven aanleiding tot een hogere norm.

In de strategische beleidsagenda (2018-2022) heeft Proloog in aansluiting op de landelijke ontwikkelingen per thema aangegeven waar ze staat, wat haar ambitie is en wat zij doet om deze ambitie te realiseren. Deze ambities kosten extra geld.

In de meerjarenbegroting houden we rekening met extra uitgaven als gevolg van de uitwerking van de strategische beleidsagenda. De kengetallen solvabiliteit en liquiditeit zullen hierdoor lager worden:

	31-12-2018	21-12-2022
Solvabiliteit	48%	40%
Liquiditeit	1,8	0,9

1	Activa	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
	Vaste activa					
1.2	Materiële vaste activa					
1.2.1	• Gebouwen en terreinen	953.900	1.152.200	1.100.500	1.048.800	997.100
1.2.2	• Inventaris en apparatuur	4.054.842	3.518.192	2.918.542	2.418.892	3.069.242
1.2.3	• Andere vaste bedrijfsmiddelen	494.280	534.280	584.280	634.280	684.280
	Totaal vaste activa	*5.503.022*	*5.204.672*	*4.603.322*	*4.101.972*	*4.750.622*
	Vlottende activa					
1.5	Vorderingen					
1.5.1	• Debiteuren	257.000	280.500	286.110	291.832	297.669
1.5.2	• OCW	904.022	922.102	904.544	959.355	978.542
1.5.7	• Overige vorderingen	45.000	245.900	250.818	55.834	-143.049
1.5.8	• Overlopende activa	256.200	261.324	266.551	271.882	277.319
	Totaal vlottende activa	*1.480.222*	*1.709.826*	*1.744.023*	*1.578.903*	*1.410.481*
1.7	*Liquide middelen*	*872.565*	*235.755*	*699.118*	*1.197.045*	*716.184*
	Totaal activa	*7.855.809*	*7.150.253*	*7.046.463*	*6.877.920*	*6.877.287*

Ref. Toelichting

1.2.1 In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met een bedrag van € 250.000,- voor investeringen in gebouwen.

1.2.2 In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met investeringen in het wifinetwerk (€ 400.000,-; 2019) en investeringen in devices (€ 1.500.000,- voor de periode 2019-2020). Voor 2024 is een € 1.200.000,- gereserveerd voor inventaris en apparatuur.

1.5.8 De liquiditeit zal eind 2023 en 2024 onder druk komen te staan. Dit wordt veroorzaakt door de voorfinanciering van de uitbreiding van IKC Wiarda (€ 300.000). Om liquiditeitsrisico uit te sluiten is besloten de huidige kredietfaciliteit te verhogen met € 300.000,-. In het huisvestingsplan van de gemeente Leeuwarden is voor de uitbreiding van IKC Wiarda € 500.000,- gereserveerd (€ 200.000 voor uitbetaling in 2022 en € 300.000 voor uitbetaling in 2023).

2	Passiva	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
2.1	*Eigen vermogen*					
2.1.1	Algemene reserve	3.894.978	3.525.398	3.220.028	3.083.351	3.042.263
2.1.2	Bestemmingsreserves	56.971	58.111	59.273	60.458	61.667
	Totaal vermogen	*3.951.949*	*3.583.509*	*3.279.300*	*3.143.809*	*3.103.931*
2.2	*Voorzieningen*					
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
2.2.2	Voorziening onderhoud	793.539	420.506	583.919	512.754	512.754
	Totaal voorzieningen	1.043.539	670.506	833.919	762.754	762.754
2.3.3	*Langlopende schulden*	*142.048*	*123.600*	*105.152*	*86.704*	*68.256*
	Totaal langlopende schulden	*142.048*	*123.600*	*105.152*	*86.704*	*68.256*
2.4	*Kortlopende schulden*					
2.4.1	Kredietinstellingen	0	0	0	0	0
2.4.3	Crediteuren	388.133	395.896	403.814	411.890	420.128
2.4.6	Belastingen en premies sociale verzekeringen	901.895	919.933	938.332	957.098	976.240
2.4.7	Schulden terzake van pensioenen	252.191	257.235	262.379	267.627	272.980
2.4.8	Overige kortlopende schulden	142.051	144.862	147.790	150.746	153.761
2.4.9	Overlopende passiva	1.034.002	1.054.682	1.075.776	1.097.291	1.119.237
	Totaal kortlopende schulden	*2.718.273*	*2.772.639*	*2.828.091*	*2.884.653*	*2.942.346*
	Totaal passiva	*7.855.809*	*7.150.253*	*7.046.463*	*6.877.920*	*6.877.287*

In de meerjarenverwachting is rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen (op basis van referentie):

Ref.	*Toelichting*
2.2.1	Een verwachte stabiele personele voorziening van € 250.000 voor uitbetaling van transitievergoeding en outplacement trajecten.
2.2.2	De omvang van de voorziening onderhoud is vastgesteld op basis van het in 2019 geactualiseerde meerjarenonderhoudsplan van Proloog.

Staat van baten en lasten	2020	2021	2022	2023	2024
Baten					
• Rijksbijdragen OCW	24.730.019	25.346.135	26.014.539	26.709.366	27.234.240
• Overige overheidsbijdragen en -subsidies	356.549	310.520	314.250	318.075	322.997
• Overige baten	475.112	474.823	477.663	480.532	483.430
Totaal baten	*25.561.680*	*26.131.477*	*26.806.453*	*27.507.973*	*28.040.667*
Lasten					
• Personeelslasten	20.401.196	20.965.835	21.554.464	22.164.198	22.605.882
• Afschrijvingen	789.277	935.350	925.350	925.350	925.350
• Huisvestingslasten	2.224.224	2.548.200	2.596.664	2.536.411	2.548.817
• Overige instellingslasten	2.188.333	2.047.532	2.031.183	2.014.506	1.997.496
Totaal lasten	*25.603.030*	*26.496.917*	*27.107.661*	*27.640.465*	*28.077.545*
Saldo baten en lasten	*-41.350*	*-365.441*	*-301.208*	*-132.491*	*-36.878*
Financiële baten en lasten	*-2.194*	*-3.000*	*-3.000*	*-3.000*	*-3.000*
Netto resultaat	*-43.544*	*-368.441*	*-304.208*	*-135.491*	*-39.878*

Toelichting resultatenrekening

De verwachte negatieve resultaten over 2020 t/m 2024 (€ 0,9 miljoen) kunnen worden opgevangen door het eigen vermogen (€ 4 miljoen).

Rijksbijdragen OCW

Een verwachte stijging van de rijksbijdragen van 2% per jaar.
Een jaarlijkse verhoging van de werkdrukverlagende middelen.
Een stijging van de Onderwijs Achterstands Beleidsmiddelen.
In de rijksbijdragen is rekening gehouden met een daling van de bekostiging in verband met de opheffing van 2 brinnummers. Hiervoor zullen fusiemiddelen worden ontvangen voor 6 jaar. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden dat de fusiemiddelen de daling van de rijksbekostiging zullen compenseren.

Personele lasten

Een verwachte stijging van de personele lasten van 2% per jaar.
Een verwachte stijging van de personele lasten vanwege toename van het aantal projecten en een toename van de rijksbijdragen (werkdrukverlagende middelen).

Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten zullen stijgen vanwege de aanvullende investeringen in Devices en professionalisering Netwerk- en systeembeheer.

Huisvestingslasten

In de huisvestingslasten is een verwachte toename opgenomen vanwege de stijging van de energielasten en aanvullende investeringen in Duurzaamheid gebouwen (jaarlijks + € 170.000).

Overige instellingslasten

In de overige instellingslasten zijn, ontleend aan de strategische beleidsagenda, aanvullende uitgaven opgenomen inzake het projecten op het gebied van IKC, Communicatie, Innovatie en Personeel (jaarlijks +€ 290.000,-).

D1. Rapportage

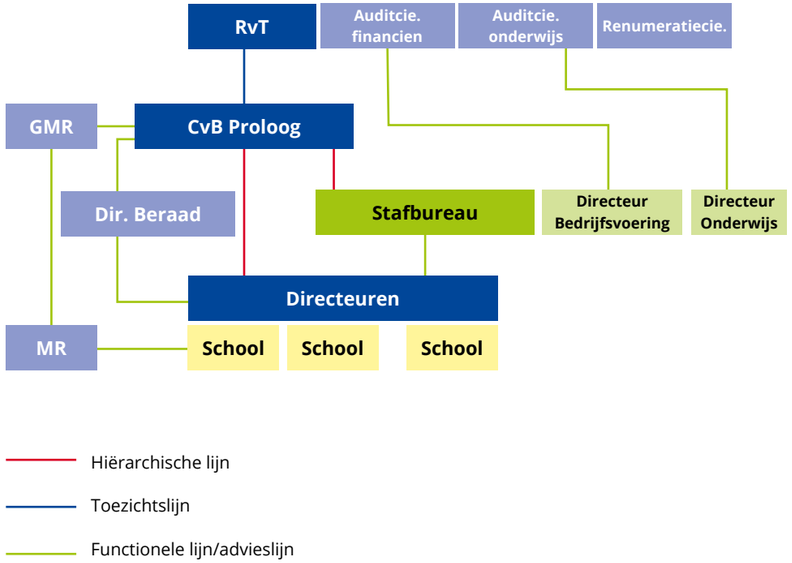
Het risicobeheersingssysteem waarborgt dat tijdig risico's worden gesignaleerd. Het risicobeheersingssysteem is te verdelen in de rollen en verantwoordlijkheden binnen de organisatie (zie onderstaand Organogram) en de wijze van rapportering over resultaten.

Raad van Toezicht

- de RvT is werkgever van het CvB (en niet van de overige medewerkers van Proloog).
- de RvT heeft een toezichtfunctie op het CvB (en de organisatie).
- de RvT heeft een adviesfunctie naar het CvB (en niet naar de overige medewerkers van Proloog).

De lijn van de RvT beperkt zich dus tussen RvT en CvB, met uitzondering van een advieslijn met de controller. Uiteraard heeft de RvT diverse andere contacten in de organisatie. Maar dit zijn uitsluitend contacten om zich als RvT te (laten) informeren.

Organogram

Auditcommissies:
De RvT heeft een auditcommissie financiën en een auditcommissie onderwijs ingesteld. Deze commissies adviseren de RvT.

Remuneratiecommissie:
De RvT is werkgever van het CvB. Als de RvT een remuneratiecommissie instelt, adviseert deze commissie de RvT over alle werkgeverszaken die betrekking hebben op het CvB.

Deze commissies bestaan in de regel uit leden van de RvT.

Stafbureau

Het stafbureau wordt hiërarchisch aangestuurd door het College van Bestuur, maar adviseert aan het schoolmanagement en het College van Bestuur.

Op verzoek van het College van Bestuur kan de staf, via het CvB ook de Raad van Toezicht en/of de GMR adviseren. De directeuren bedrijfsvoering en onderwijs worden aangestuurd door het CvB, maar hebben een rechtstreekse lijn naar de RvT. Deze wederzijdse functionele lijn (dus geen hiërarchische lijn) is vanwege de toezichthoudende taak van de RvT.

Directeurenberaad

Het directeurenberaad heeft via overleg met de CvB een directe advies lijn naar het CvB. Dit overleg vindt zes keer per jaar plaats.

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)

De GMR heeft via overleg met de CvB op onderdelen instemmingsrecht en op andere onderdelen adviesrecht naar het CvB. Het overleg tussen CvB en RvT vindt acht keer per jaar plaats.

De GMR heeft via overleg met de RvT een directe advies lijn naar de RvT. Dit overleg vindt twee keer per jaar plaats.

Managementrapportages

Zowel op financieel als onderwijskundig gebied worden resultaten gemonitord. De onderwijskundige resultaten via het monitorverslag (twee keer per jaar) en de financiële resultaten en ziekteverzuim via kwartaal- en jaarrapportages.

Samenvattend worden de volgende rapportages binnen Proloog opgesteld:

Rapportage	Verantwoordelijk	Aan wie	Periode	Deadline
Begroting	College van Bestuur	RvT, Gemeente	Jaarlijks	1 december
Jaarrekening	College van Bestuur	RvT, Gemeente	Jaarlijks	1 juni
Kwartaalrapportages	College van Bestuur	RvT, Gemeente	Per kwartaal	
Schoolbegroting	Schooldirecteur	College van Bestuur	Jaarlijks	1 december
Schoolexploitatie	Schooldirecteur	College van Bestuur	Jaarlijks	1 mei
Monitorverslag	College van Bestuur	RvT	2x per jaar	Maart en oktober
Bestuursformatieplan	College van Bestuur	RvT	Jaarlijks	1 mei

E. Risicoparagraaf

Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

In onderstaande paragraaf zijn de risico's voor Proloog nader beschreven. Dit betreffen de risico's van financiële aard. In deze risico-paragraaf zijn geen risico's opgenomen met betrekking tot onderwijsprestaties.

Toename van de personele risico's en verplichtingen (WNRA, WAB, WGA, ZW)

Het kabinet streeft naar structurele verbeteringen van de arbeidsmarkt en de sociale zekerheid. Een goed werkende arbeidsmarkt is van groot belang voor economische groei. Er zijn en worden wijzigingen doorgevoerd op de flexwet, ontslagrecht en de werkloosheidswet.

De invoering van de WAB en de WNRA, nieuwe cao's en andere ontwikkelingen dwingen schoolbesturen diverse aspecten van het bestaande personeelsbeleid tegen het licht te houden. Voor het primair onderwijs is dit extra urgent vanwege de terugtrekkende beweging van het participatie- en vervangingsfonds. Voor het openbaar onderwijs speelt nog de normalisatie van de rechtspositie van ambtenaren. De belangrijkste ontwikkelingen op dit gebied zijn:

- De invoering van de WAB per 1 januari 2020 (Wet arbeidsmarkt in balans) en de gevolgen voor het vervangingsbeleid.
- De invoering van de WAB per 1 januari 2020 (Wet arbeidsmarkt in balans) en de gevolgen voor het ontslagrecht;
- De invoering van de WNRA per 1 januari 2020 (Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
- Eigen risicodragerschap WGA
- Eigen risicodragerschap Ziektewet.
- De invoering van Kindcentra en de gevolgen voor de personele invulling (eventuele nieuwe functies en werkgeverschap).
- De verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd.

Risico:
Flexibiliteit in het personeelsbestand. Voldoen aan wet- en regelgeving. Verhoging personele kosten door transitievergoedingen en boventallig personeel.
Risico inschatting:
Impact: Hoog
Kans: Hoog
Getroffen maatregelen:
Huidige ontwikkelingen volgen en juridische ondersteuning.
Herverzekering WGA
Plan van aanpak opgesteld om alle risico's met betrekking tot de WAB in kaart te krijgen.
Afbouw van de flexibele schil (maximaal 10 FTE).
Schatting kosten:
€ 0,8 miljoen
Risico-eigenaar:
College van Bestuur

Leegstand

Het terugdringen van de leegstand zal leiden tot een aanzienlijke besparing. Vooralsnog is in de begroting voor 2020 gekozen om rekening te houden met een leegstand van 19% gezien het terugdringen van de leegstand van verschillende factoren en medewerking van verschillende partijen afhankelijk is.

Risico:
Leegstand
Risico inschatting:
Impact: Middel
Kans: Middel
Getroffen maatregelen:
De leegstand is inzichtelijk gemaakt. De leerlingenprognoses voor de komende vijf jaar zijn ingeschat. De gewenste vervolgacties zijn inzichtelijk gemaakt in een huisvestingsplan
Schatting kosten:
€ 210.000,- (huidige leegstand)
Risico-eigenaar:
College van Bestuur
Schooldirecteuren

Leerlingprognoses

In de meerjarenverwachting en de begroting is rekening gehouden met een stabilisatie van het aantal leerlingen. De verwachtingen per school zijn divers, waarbij voor een aantal scholen rekening wordt gehouden met een forse daling en voor een aantal scholen dient de groei verder te worden ingezet. Deze groei kan mede worden gerealiseerd door de geplande uitbreidingen van de Pionier en IKC Wiarda. In het huisvestigsplan van de gemeente is voor deze 2 scholen voor € 3 miljoen gereserveerd voor uitbreiding.

Indien de stabilisatie van het leerlingaantal niet wordt gerealiseerd, zal er sprake zijn van overcapaciteit.

Risico:
Lagere leerlingenaantal
Risico inschatting:
Impact: Middel
Kans: Klein
Getroffen maatregelen:
Omvang flexibele schil bepalen, rekening houdend met bovenstaand risico.
Inzetten op verdere profilering van scholen.
Schatting kosten:
€ 100.000,- (per 20 leerlingen)
Risico-eigenaar:
College van Bestuur

Proloog kiest voor ERD Vervangingsfonds

Het vervangingsfonds is aan het moderniseren. Verplichte aansluiting zal worden afgeschaft. Op 1 april 2017 is gestart met een flexpool. Daarnaast is Proloog per 1 januari 2018 eigen risicodrager geworden voor de vervangingen en zal afscheid worden genomen van het vervangingsfonds. Dit risico geldt ook nog voor 2019.

Ter voorbereiding op dit besluit is een onderzoek uitgevoerd door bureau Van Beekveld en Terpstra naar de voor- en nadelen in relatie tot de inrichting van een flexpool. Daarnaast is door het vervangingsfonds een risicoanalyse uitgevoerd met een best-case-worst-case scenario. Over de afgelopen jaren was het ziekteverzuim fors. Desondanks waren de betaalde premie en de gedeclareerde kosten bij het vervangingsfonds in evenwicht. Proloog heeft de ambitie om het ziekteverzuim te verlagen. Bij een daling van het ziekteverzuimpercentage zal een besparing worden gerealiseerd.

Risico:
Stijging van het ziekteverzuim
Risico inschatting:
Impact: Middel
Kans: Middel
Getroffen maatregelen:
Intern vervangingsbeleid opgesteld.
Flexpool opgestart.
Monitoring van het ziekteverzuim en de vervangingskosten middels de 4 en 8 maands rapportage.
Schatting kosten:
€ 125.000,- (stijging van 20% van het ziekteverzuim)
Risico-eigenaar:
College van Bestuur

Onderhoud

Het onderhoud van de schoolgebouwen (zowel binnen- als buitenkant) is met ingang van 1 januari 2015 voor zowel de uitvoering als financieel volledig voor rekening van de schoolbesturen gekomen. Bij de invoering is geen overgangsregeling van toepassing en er is ook geen nulmeting uitgevoerd. Een deel van de bekostiging komt uit het gemeentefonds en wordt toegevoegd aan de lumpsumbekostiging van de schoolbesturen. De omvang van de beschikbare middelen en de te besteden bedragen voor dit onderhoud van de buitenkant van de locaties is niet toereikend voor alle onderhoudslasten.

Er bestaat een risico dat de beschikbare bedragen van het Rijk ontoereikend zullen zijn voor deze toekomstige onderhoudskosten. Dit betreft de onderhoudslasten vanaf jaar 6 tot en met verder.

Risico:
Vergoeding rijk niet toereikend
Risico inschatting
Impact: Middel
Kans: Klein
Getroffen maatregelen:
De onderhoudslasten voor de komende twintig jaar zijn inzichtelijk gemaakt.
De leerlingenprognoses voor de komende vijf jaar zijn ingeschat.
Jaarlijks wordt er een ‘APK’ uitgevoerd inzake de staat van het schoolgebouw in relatie tot de geplande onderhoudswerkzaamheden.
In samenspraak met de gemeente Leeuwarden is, en zal per school worden gekeken of de school levensvatbaar is mede in relatie tot het vlekkenplan en de ontwikkeling van IKC’s.
Schatting kosten:
€ 3 miljoen (aanvullende reservering lasten 2020 t/m 2024)
Risico-eigenaar:
College van Bestuur

Stafbureau Proloog

Fonteinland 11

8913 CZ Leeuwarden

(058) 234 7520

info@proloog.nl

www.proloog.nl

proloog

openbaar basisonderwijs

proloog
openbaar basisonderwijs

samen blijven **groeien**

Jaarverslag 2019

Voorwoord

Bij het schrijven van dit voorwoord komen de wetmatigheden terug uit het begin van deze eeuw. Ook tóen was er sprake van een lerarentekort, was er een economische recessie en had de publieke sector het gevoel dat het achter de feiten aanliep. De lessen die we moeten leren zijn van de jaren erna.

Digitale snelweg

2019 stond voor Proloog in het teken van het investeren in de ‘digitale snelweg’, waarbij leraren en leerlingen op een eigentijdse wijze gebruik kunnen maken van een sterk verbeterde infrastructuur. Net voor het einde van het boekjaar waren de meeste investeringen omgezet in concrete aanpassingen. Iedere leerkracht kreeg de beschikking over een eigen device en veel leerlingen werden voorzien van deze hulpmiddelen. Het tijdperk van de stand alone computer is daarmee passé . Tijdens de huidige coronacrisis betaalde deze investering zich op een goede manier uit.

Ontwikkelingen in het veld

Het was ook het jaar van de onderwijsstakingen. Reden daarvoor: een gebrek aan erkenning van onze sector, vertaald in een “magere” af te sluiten CAO, maar ook het prominent agenderen van de te hoge werkdruk. De effecten van deze acties zijn terug te vinden in de cijfers. Daarbij speelt tevens dat de veranderingen in de schoolomgeving veel vraagt van de huidige schoolteams. Denk aan de vorming van integrale kindcentra (IKC), samenwerking met het sociaal domein, de toenemende druk op vroegselectie en toename van kansenongelijkheid. Ondanks de extra middelen, nam het ziekteverzuim niet af. Dit is een ontwikkeling die landelijk speelt en helaas is Proloog daarop dus geen uitzondering.

Investeren in personeel en duurzame keuzes maken

Er is veel aandacht geweest voor de invulling van goed werkgeverschap om de oplopende tekorten in het personeelsbestand op te kunnen vangen. Intensieve leer-werk trajecten met de pabo en mbo’s geven een nieuwe dimensie aan het inrichten van de school voor de toekomst. Het lijdt geen twijfel dat het vakmanschap van de leerkracht bestaat uit het geven van een goede instructie en een feilloos gevoel voor groepsdynamica. Vanuit deze twee vaardigheden komen de leerlingen in een voor hen veilige omgeving tot leren.

De inzet van ondersteunend personeel en werkdrukverlagende middelen hebben een extra impuls aan het leerproces gegeven. Het is mooi om de resultaten daarvan te kunnen zien. Op het gebied van de ‘harde’ middelen maakt Proloog stap voor stap de beweging naar structurele en duurzame investeringen, waarbij ook de leegstand op een creatieve manier wordt teruggedrongen. Er ontstaan meer en meer mooie samenwerkingen met de kinderopvang en andere partners die onderwijsgerelateerd zijn.

Zelfbewust

Tot slot de vergelijking met het begin van deze eeuw. Er moet voorkomen worden dat de kwaliteitseisen van de pabo worden bijgesteld omdat er snel behoefte is aan personeel. Als organisatie blijven we kritisch op rapporten over tekortschietende bekostiging. Onkosten moeten worden betaald uit de lengte dan wel uit de breedte. Bij dit alles is het van belang dat we het onderwijs niet meer als ‘klagende sector’ neerzetten. Wat mij betreft zijn we als Proloog goed op weg als zelfbewuste en betrouwbare samenwerkingspartner. Daarbij zijn we scherp op de inhoud en zorgvuldig op de relatie. Transparantie, focus, gelijkwaardigheid, waardering en verbinding zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Leeswijzer

In dit jaarverslag laten we zien wat we in 2019 hebben gedaan en hoe we ervoor staan. Daarnaast beschrijft het de algemene organisatie en de manier waarop we verantwoording hebben afgelegd. In de bijlagen is gedetailleerd te lezen hoe Proloog er in 2019 uitzag, met name in cijfers en getallen. De bijlagen zijn te vinden op onze website proloog.nl/verantwoording.

Albert Helder
College van Bestuur Stichting Proloog

Inhoud

Proloog in 2019 **6**
1.1 Visie en strategie 6
1.2 Organisatie 6
1.3 Huisvesting 7
1.4 Digitalisereing 7
1.5 Privacy 7
1.6 Interne en externe communicatie 7
1.7 Klachtenprocedure 7
1.8 Verantwoording

Goed onderwijs **10**
2.1 Hoogbegaafdheid 10
2.2 Taalschool 10
2.3 ‘Samen, beter, effectiever’ 11

Goed werkgeverschap **16**
3.1 Professionaliseren uitbreiding starters 16
3.2 Functiehuis en digitale gesprekkencyclus 17
3.3 Uitbreiden scholing en intervisie 17

Infographic **18**

3.4 Stimuleren vrijwillige mobiliteit 20
3.5 Werkdrukverlaging 20
3.6 Ziekteverzuim 20

Ontwikkelingsaanbod **24**
4.1 Integrale kindcentra (IKC) 24
4.2 IKC-subsidie ‘Kansen voor kinderen’ 24

Samenwerking **28**
5.1 Samenwerking met kinderopvang 28
5.2 JeugdOndersteuner Kindcentra (JOK) 28

Proloog in cijfers en getallen **32**
6.1 Ontwikkelingen leerlingenaantallen 32
6.2 Marktaandeel 33
6.3 Leeftijd personeel 34
6.4 Ziekteverzuim 34
6.5 Analyse resultaat 35

Hoofdstuk 1

Proloog in 2019

Proloog in 2019

Om met de juiste blik naar morgen te kijken, helpt het om te weten wat er gisteren gebeurde. In dit jaarverslag laten we zien wat we in 2019 hebben gedaan en hoe we ervoor staan.

1.1 Visie en strategie

Visie

Proloog biedt kinderen een brede basis voor de rest van hun leven. Leerlingen doen díe kennis en vaardigheden op die nodig zijn voor een succesvolle leerloopbaan. De basisscholen van Proloog bieden kinderen alle ruimte om zichzelf te ontwikkelen. Zo kunnen ze worden wie ze zijn. En daar gaat het om: jezelf zijn, je talenten ontwikkelen, kennis en vaardigheden opdoen, plezier maken en gelukkig zijn. Word wie je bent!

Strategische Beleidsagenda

'Nieuwsgierig naar morgen' is de titel van de Strategische Beleidsagenda 2018-2022. Deze agenda is gebaseerd op onze ambitie om onze leerlingen het beste onderwijs te kunnen geven. Om dat te kunnen doen, hebben we vier speerpunten benoemd.

In de beleidsagenda geven we per thema aan waar we staan, wat onze ambitie is en wat we doen om die ambitie te realiseren. Daarbij sluiten we steeds aan op landelijke ontwikkelingen.

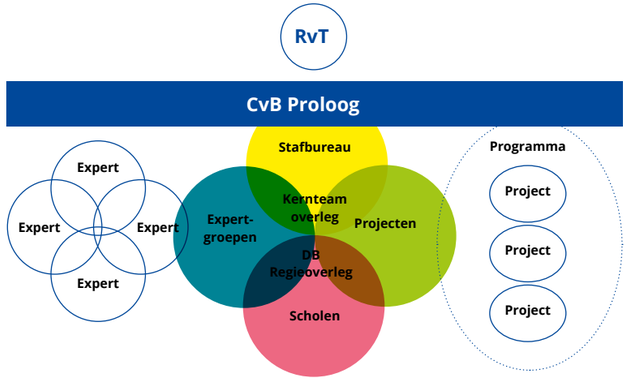
De vier speerpunten van de strategische agenda zijn:

- Goed onderwijs
- Goed werkgeverschap
- Ontwikkelingsaanbod
- Samenwerking

1.2 Organisatie

Proloog hanteert het Rijnlands model (dynamisch organiseren). Bij dit model staat het primaire proces - goed onderwijs geven - centraal. Het is een structuur waarin veel wordt overgelaten aan het initiatief van de medewerkers; decentraliseren van verantwoordelijkheden, kwaliteiten en bevoegdheden. Daarbij ligt de nadruk op samenwerking van de verschillende organisatieonderdelen.

Zo ziet dynamisch organiseren er bij Proloog uit:

In 2018 is gestart met het leggen van het fundament voor een dynamische, wendbare organisatie met duidelijke kaders, waarin leren en ontwikkelen centraal staat.

In juni 2019 heeft dit geleid tot een reisgids waarin een en ander verder wordt beschreven en uitgelegd. Dynamisch organiseren gaat over het creëren van gemeenschapszin, waar samenwerking, vakmanschap en wederzijds vertrouwen bovenaan staan en een belangrijker rol spelen dan individualisme en competitie.

Deze vorm van organiseren past goed bij visie en missie van Proloog en past vooral goed bij haar medewerkers.

Het stafbureau van Proloog ondersteunt de individuele scholen. We werken aan belangrijke randvoorwaarden als huisvesting, personeelsbeleid, PR & communicatie en financiën. We hebben blijvende aandacht voor ontwikkelingen in het marktaandeel en ouderbetrokkenheid en we monitoren de onderwijskwaliteit.

1.3 Huisvesting

Goed onderwijs vraagt om goede huisvesting. Dit doen wij op een maatschappelijk verantwoorde manier. We kiezen voor duurzame en energiezuinige oplossingen. In 2019 is flink geïnvesteerd in de verbetering van het binnenklimaat in de bestaande scholen van Proloog.

Er is ingezet op het terugdringen van huisvestingslasten door actief contractbeheer en het opnieuw aanbesteden van diensten. Helaas staan de huisvestinglasten desondanks onder druk, vanwege onder meer verhoogde energiebelasting en de aantrekkende bouwmarkt. De vergoedingen voor nieuwbouw vanuit het ministerie en de gemeente stijgen niet mee. Ook de vergoeding voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen is ontoereikend. Proloog kampt hier niet als enige mee: dit is een landelijke trend.

In 2019 werkten we aan optimalisatie van de onderhuisvesting door het terugdringen van leegstand, onder meer door de verbouw van IKC Trianova. In de bouwvak van 2019 is de bouw van Talentencampus Eigen Wijs van start gegaan. Het gebouw zal in augustus 2020 gereed zijn om als IKC in gebruik te nemen.

1.4 Digitalisering

Het gebruik van internet, laptop en tablets is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Een goede ICT infrastructuur is een 'must' voor het bieden van goed onderwijs. In 2019 kregen alle scholen de beschikking over een professioneel wifi netwerk en snel internet. Eveneens zijn voor 18 scholen voorzieningen getroffen voor het serverloos kunnen werken (de resterende scholen worden in 2020 omgezet). Alle personeel heeft een eigen laptop en toegang tot Office 365. Digitale lesmethoden zoals Snappet worden binnen Proloog actief gebruikt.

1.5 Privacy

Als onderwijsorganisatie willen wij zorgvuldig omgaan met privacygevoelige informatie. Sinds de invoering van de wet AVG in 2018 is er binnen Proloog beleid gemaakt rondom de verwerking van gegevens. In 2019 zijn alle medewerkers hierin geschoold. Er komt een vervolg op deze training door middel van e-learning. Verder hebben we sinds 2019 één ouderportaal in gebruik genomen voor het veilig communiceren met ouders. Ook alle personeelsdossiers zijn het afgelopen jaar volledig gedigitaliseerd.

1.6 Interne en externe communicatie

Duidelijk, tijdig, volledig en juist communiceren vinden wij belangrijk. We hebben de ambitie verder te werken aan een sterke profilering van Proloog en haar scholen. Duidelijk communiceren en uitdragen waar Proloog voor staat is daarbij onontbeerlijk.

In 2019 is een aanpak voor het professionaliseren van de interne en externe communicatie opgesteld, welke in 2020 uitgewerkt zal worden. Een onderdeel hiervan is het zichtbaar zijn op social media en andere media. Ook de website van Proloog en haar scholen zijn een belangrijk communicatiekanaal. Voorbereidingen zijn getroffen om dit verder uit te kunnen werken in 2020. De communicatie met ouders via het ouderportaal is tevens een belangrijk speerpunt.

1.7 Klachtenprocedure

Waar mensen werken, worden fouten gemaakt. Proloog hanteert daarom een klachtenregeling voor ouders/leerlingen en personeel. De klachtenregeling wordt jaarlijks gepubliceerd op de website van Proloog en de websites van de scholen. De regeling sluit aan bij de landelijke klachtenregeling. In de informatiegids voor ouders/verzorgers staat een korte beschrijving van de procedure en verwijzen we naar de websites.

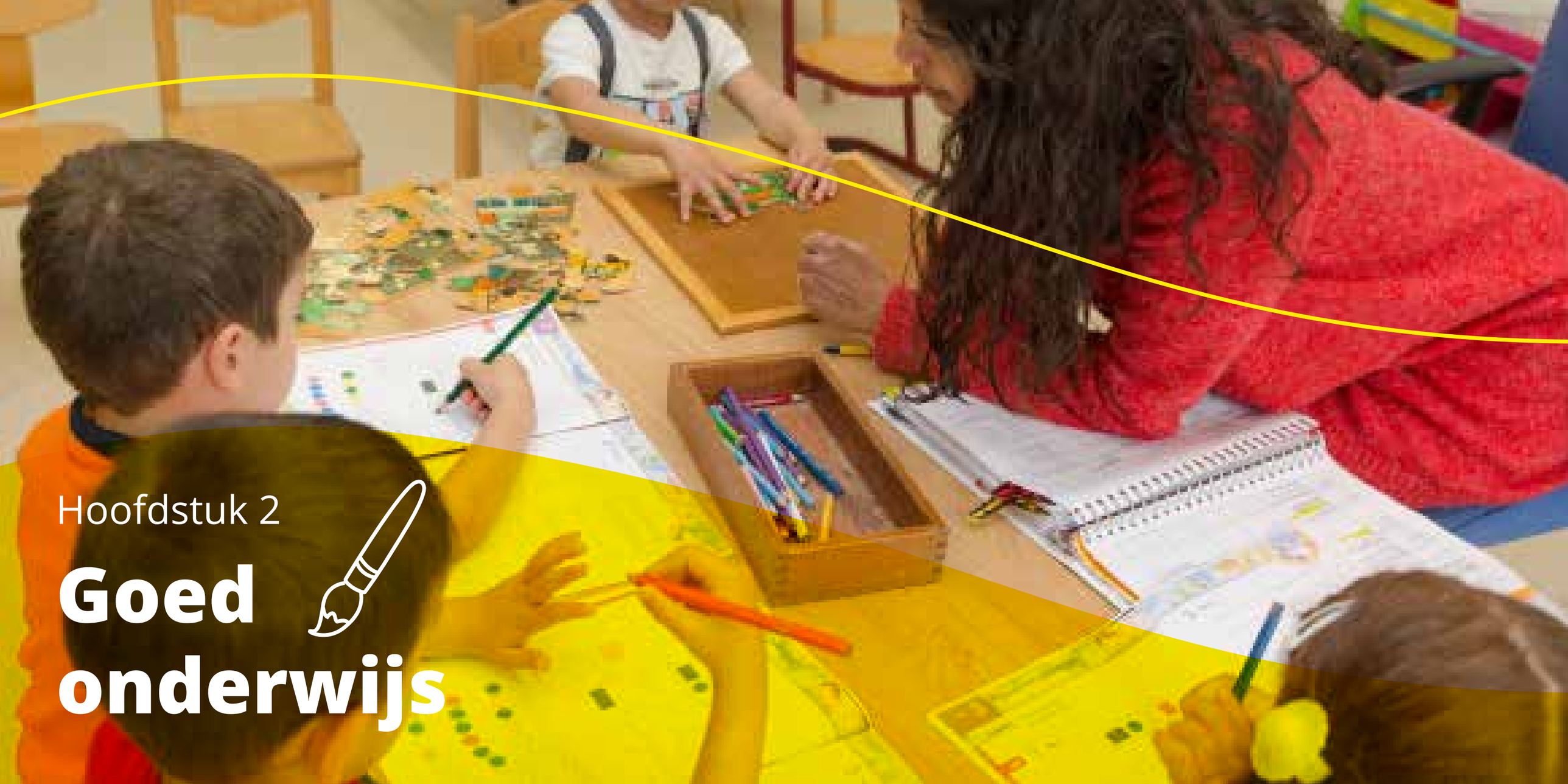
In 2019 zijn er geen klachten gemeld bij de interne klachtencommissie (in 2018 was dat 1) en ook niet bij de landelijke klachtencommissie (in 2018 ook 0).

De vertrouwenspersonen voor ouders en personeel publiceren jaarlijks een overzicht van contacten die er zijn geweest met ouders betreffende geschilpunten met scholen dan wel bestuur.

1.8 Verantwoording

Als schoolbestuur zijn we wettelijk verplicht om jaarlijks verantwoording af te leggen bij verschillende instanties. We hebben de officiële jaarstukken van 2018 en de controleverklaring van de accountant vóór 1 juli aan de gemeenteraad aangeboden. De GMR heeft de jaarstukken van positief advies voorzien en de Raad van Toezicht keurde de stukken goed. Daarmee konden we verantwoording afleggen bij het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW). In het kader van toezicht heeft de onderwijsinspectie ook een exemplaar ontvangen.

Hoofdstuk 2

Goed onderwijs

Goed onderwijs

Alle leerlingen van Proloog krijgen goed onderwijs. Goed onderwijs betekent dat kinderen krijgen wat ze nodig hebben en worden uitgedaagd hun talenten te ontwikkelen. Dit onderwijs wordt gegeven op 24 aansprekende IKC's en scholen met een veilig, pedagogisch klimaat.

De IKC's en scholen van Proloog hebben in 2019 een goede ontwikkeling laten zien. De kwaliteit van het onderwijs is van voldoende tot goed niveau. Dit is onder andere terug te zien in de eindopbrengsten. Alle scholen van Proloog hebben eind 2019 een basisarrangement van de Inspectie van het Onderwijs.

De onderwijskwaliteit wordt gevolgd, bewaakt en geborgd, zodat we snel en goed kunnen sturen op verbetering van ons onderwijs.

2.1 Hoogbegaafdheid (HB-onderwijs)

Afgelopen jaar investeerde Proloog voor het derde jaar in onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen. De ingeslagen weg heeft tot een toename van nieuwe aanmeldingen geleid en er is een tweede stafleerkracht Hoogbegaafdheid aangenomen. Kennis en scholing is op dit gebied een belangrijk onderdeel en zal ook volgend jaar op de kalender staan. Er is dit schooljaar met name ingezet op de scholing van teams.

Door het inzetten van een tweede stafleerkracht is het mogelijk geworden om de HB-arrangementen verder te ontwikkelen en uit te diepen. Meer leerlingen hebben gebruik kunnen maken van een HB-arrangement. De HB-arrangementen zijn waardevol voor de kinderen en zorgen ervoor dat zij iedere week gelijkgestemden (van verschillende scholen) kunnen ontmoeten.

In 2019 is aan 46 leerlingen een HB-arrangement toegekend.

"Als schoolbegeleider streef ik ernaar om startende leerkrachten de eerste drie jaar te begeleiden van startbekwaam naar bekwaam leraarschap. Iedere starter heeft een collega binnen de school die als maatje fungeert en helpt bij de dagelijkse vragen over de prakrijk. Daarnaast krijgen starters begeleiding van de externe schoolbegeleider die circa vijf keer per jaar een bezoek brengt. Tijdens de begeleiding staat de vertrouwensband centraal en wordt de leerkracht gezien en gehoord. We proberen struikelblokken om te zetten in succeservaringen en alles wat al succesvol is te versterken. Denk aan het verbeteren van pedagogische en didactische kwaliteiten, het behouden en verbreden van een onderzoekende houding en het bijdragen aan een positieve werkbeleving.""

Annette Trampe, leerkracht op IKC Wiarda, GMR lid en schoolbegeleider Proloog

2.2 Taalschool

Taalschool Leeuwarden biedt maatwerk voor basisschoolleerlingen uit de gemeente Leeuwarden die nog geen Nederlands spreken. Leerlingen krijgen hier tijdelijk extra intensief taalonderwijs. Na één of twee jaar stromen ze vervolgens door naar het reguliere onderwijs. Op die manier draagt de Taalschool bij aan de integratie van anderstalige nieuwkomers en neveninstromers. De herkomst en nationaliteit van de leerlingen is heel divers. Er is sprake van meer dan twintig verschillende nationaliteiten.

Het afgelopen schooljaar zijn er verschillende leerlingen succesvol doorgestroomd naar de scholen van PCBO en Proloog of een andere schoolkeuze van de ouders.

Taalschool Leeuwarden had in 2019 als hoofdlocatie obs Eestroom en een nevenlocatie bij de Potmarge. Er zijn twee extra groepen geopend. Het initiatief is een samenwerking tussen Proloog en PCBO Leeuwarden e.o. en wat al sinds 1 augustus 2017 is ontstaan. Sindsdien is de Taalschool Leeuwarden een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de beide besturen.

2.3 Werkwijze ‘Samen, beter en effectiever’

Uitgangspunt van Proloog is dat haar leerlingen goed en passend onderwijs krijgen aangeboden. Om dit te realiseren, werken de medewerkers van Proloog binnen clusters efficiënt samen.

De werkwijze ‘Samen, beter en effectiever’ sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen en bij de routes vanuit het provinciale samenwerkingsverband Passend Onderwijs. Het is een moderne werkwijze waarin nieuwe manieren van sterke ondersteuning binnen de IKC’s en scholen zijn uitgewerkt. Door deze werkwijze toe te passen maken we ons klaar voor de toekomst.

“Ik ben erg enthousiast over de inzet van de onderwijsadviseurs. Ik ervaar absoluut een versterking binnen mijn school. De onderwijsaviseur die aan ons cluster is gekoppeld zit vooral op gedrag. Zij kijkt vanuit haar expertise mee en geeft goede adviezen. Dit was voor onze school ontzettend waardevol. Deze bovenschoolse samenwerking is een duidelijk voorbeeld van ‘samen, beter en effectiever’. Onze leerkrachten hebben veel van onze onderwijsadviseur geleerd. Door haar manier van coachen en het vertrouwen dat zij hen gaf zie ik duidelijke veranderingen binnen mijn team.
De onderwijsadviseur zet leerkrachten in hun kracht. Ik zie zelf mogelijkheden hoe we dit op onze school nog effectiever kunnen inpassen. Hier word ik echt blij van!”

Janke Sietsma, directeur obs de Twamêster

Hoofdstuk 3

Goed werkgeverschap

Goed werkgeverschap

Proloog geeft personeel de ruimte om te worden wie ze zijn. Dat betekent: talenten benutten en ontwikkelen, goed in je vel zitten en nieuwe kennis en vaardigheden opdoen. We hechten aan een plezierige werksfeer. Medewerkers bieden we volop kansen zichzelf optimaal te ontwikkelen.

Bestaand beleid passen we aan als nieuwe regelgeving daar om vraagt. Denk aan wijzigingen op het gebied van functieprofielen en wijzingen van de salarisschalen in de CAO.

We zijn er trots op dat iedere school een eigen directeur heeft en dat 82% van de loonkosten naar onderwijzend personeel gaat.

3.1 Professionaliseren begeleiding starters

In 2018 is begonnen met de begeleiding van starters door de werkveldcontactpersonen. Dit is zeer positief ontvangen. Daarom is besloten de begeleiding als project in 2019 verder uit te rollen en te professionaliseren. Er zijn meer uren voor beschikbaar gekomen en het project loopt door in 2020.

Daarnaast wordt het nog steeds als erg prettig ervaren dat er een pooldirecteur is. De omvang van de pool wordt steeds groter. Hierdoor kunnen we meer leerkrachten aan ons binden en het lerarentekort zoveel mogelijk opvangen.

Verder zijn, waar mogelijk, contracten omgezet naar vaste dienstverbanden en bekijken we periodiek of er meer tijdelijke contacten kunnen worden omgezet. Deze zekerheid geeft binding.

3.2 Functiehuis en digitale gesprekkencyclus

Het functiehuis helpt om de talenten en kwaliteiten van medewerkers te benutten en te ontwikkelen. Het geeft richting en biedt kaders omtrent functies, specifieke taken en rollen. Eind 2019 zijn de voorbereidingen voor het invoeren van een generiek functiehuis afgerond. Om het functiehuis te kunnen invoeren zijn tevens de personeelsdossiers gedigitaliseerd. Het herschrijven van de gesprekkencyclus is vanwege tijdsdruk opgeschoven naar 2020. Wat we doen, willen we ook goed doen.

Een daadwerkelijke verbetering van de onderwijskwaliteit vereist medewerkers die bereid zijn kritisch naar zichzelf te kijken en actief te werken aan hun eigen ontwikkeling. De rol van de schoolleider is daarbij cruciaal. Mede om die reden is in 2019 ingezet op verdere professionalisering van de schoolleiders.

3.3 Uitbreiden scholing en intervisie

Het onderwijs verandert snel. Daarom is er een sterke behoefte aan bij- en nascholing. De professionalisering van onze werknemers draagt bij aan de kwaliteit van het onderwijs. De ambitie van Proloog om te investeren in personeel is voor 2019 vertaald in opnieuw een verhoging van het scholingsbudget. In 2019 is met name intern scholing en intervisie opgezet. Er is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van het eigen personeel. Vanuit verschillende disciplines zijn er workshops gegeven. Verder zijn er loopbaangesprekken aangeboden aan 45-plussers.

3.4 Werkdrukverlaging

Leraren in het primair onderwijs ervaren regelmatig te hoge werkdruk. Het kabinet stelt structureel geld beschikbaar om de werkdruk te verminderen. Met dit geld kunnen scholen kunnen zelf maatregelen treffen, zodat leraren echt verschil in de klas merken.

De werkdrukverlagende middelen over 2018-2019 zijn volledig besteed. Alle scholen hebben in overleg met het team en na goedkeuring van de PGMR een bestedingsplan voor de werkdruk verlagende middelen voor 2019-2020 opgesteld. In de bijlagen is de financiële uitwerking van de werkdrukverlagende middelen opgenomen.

[inforgraphic hier, zie bestand]

[inforgraphic hier, zie bestand]

3.5 Ziekteverzuim

Onze ambitie is om het ziekteverzuim binnen onze scholen terug te dringen naar minimaal het landelijk gemiddelde. Dat is nu niet het geval. Door in gesprek te blijven met het personeel kunnen we op tijd actie ondernemen bij dreigend langdurig ziekteverzuim. Het boekjaar 2019 sluiten we af met hetzelfde ziekteverzuim percentage als vorig jaar (7,9%).

Zie bijlage C voor meer informatie over het ziekteverzuim.

3.6 Stimuleren vrijwillige mobiliteit

In de afgelopen schooljaren is gewerkt aan vrijwillige mobiliteit vanuit de gedachte dat mobiliteit positief kan bijdragen aan de ontwikkeling van medewerkers. De acties hebben effect gehad en hebben op een positieve manier bijgedragen aan de vrijwillige mobiliteit. We zullen dit beleid continueren en blijven evalueren en indien nodig aanpassen en/of aanvullen.

In 2018 zijn we begonnen met het introduceren van speeddates. Ook in 2019 zijn we hiermee verder gegaan, aangezien dit erg werd gewaardeerd. Tijdens de speeddate kunnen leerkrachten in ongedwongen sfeer met verschillende directeuren praten en zo een beeld krijgen van een andere school. Het afgelopen jaar vonden er 25 speeddates plaats. De speeddates stimuleren vrijwillige mobiliteit omdat het de drempel kleiner maakt voor leerkrachten om te veranderen van werklocatie.

“De aanpak die we als schoolbegeleiders hanteren, verschilt per starter. We maken duidelijke afspraken over de ontwikkelingsdoelen. De één heeft behoefte aan een lesbezoek, de ander wil graag in gesprek na schooltijd en weer een ander vraagt hulp bij het opstellen van didactische groepsplannen. Verder organiseren Annette en ik meerdere keren per jaar bijeenkomsten waarbij starters ervaringen kunnen uitwisselen en we dieper ingaan op een specifiek onderwerp. De startersbegeleiding draagt niet alleen bij aan het probleem van het lerarentekort, maar geeft ook een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs. En het is geweldig om daarvan de resultaten te zien.”

Marit Zomers, schoolopleider bij de Wynizer en schoolbegeleider Proloog

Hoofdstuk 4

Ontwikkelings-aanbod

Ontwikkelingsaanbod

We willen dat in 2025 al onze scholen een Integraal Kindcentrum (IKC) zijn. Dit betekent één interprofessioneel team en intensieve samenwerking met de kinderopvang. Hiermee zorgen we voor een optimale doorgaande lijn en daarmee voor ontwikkelingskansen voor ieder kind.

Een integraal kindcentrum biedt een breed aanbod en volgt, in nauwe samenwerking met de ouders, het kind in zijn ontwikkeling van 0 tot 12 jaar. We werken daarbij vanuit een gezamenlijke visie. Hierdoor kan er vroegtijdig worden ingespeeld op de ontwikkelingsbehoefte van ieder kind. Het draagvlak voor integrale kindcentra is groot binnen de Proloogscholen.

Het belang van samenwerken wordt steeds groter bij de ontwikkeling van kinderen. Het gaat hierbij niet alleen om samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang, maar tussen alle betrokken partijen, zoals gemeenten en zorg- en wijkteams. Dat is onmisbaar om een meer geïntegreerde organisatie van kindvoorzieningen daadwerkelijk te realiseren.

4.1 Integrale kindcentra (IKC)

Proloog telt in 2019 vijf IKC's met een eenhoofdige aansturing. Bij al deze IKC's wordt samengewerkt met Stichting Kinderopvang Friesland. IKC Trianova, IKC De Wielen en IKC Montessori hebben zich gevoegd bij IKC het Palet en IKC de Weide. Deze IKC's werken als één team aan een doorlopende ontwikkelingslijn voor kinderen van 0-12 jaar. Ouders worden nauw betrokken bij de ontwikkeling van hun kind. Op de andere locaties wordt de samenwerking met Stichting Kinderopvang Friesland geïntensiveerd. De samenwerking met Sinne Kinderopvang is ook intensiever geworden. Vanaf 2020 zal er met nog meer opvangcentra worden samengewerkt.

4.2 IKC-subsidie 'Kansen voor kinderen'

Elf scholen van Proloog hebben in 2019 gebruik gemaakt van de subsidieregeling "Kansen voor Kinderen" van de gemeente Leeuwarden. Met deze extra gelden werd het mogelijk om naast onderwijs en opvang in de scholen en IKC's extra activiteiten te verzorgen, passend bij de kinderen. Deze activiteiten worden aangeboden in een breder aanbod. Dit gebeurt naast, aansluitend en aanvullend op het reguliere lesprogramma. Het aanbod kan variëren van peuter- en kleuterdans tot tuin- en sportactiviteiten.

"We zijn de laatste tijd gegroeid als IKC waardoor mijn rol is veranderd. Ik werk nu meer vanuit de helicopterview. Afgelopen jaar zijn we begonnen met het introduceren van bouwcoördinatoren 0-7 jaar en 7-12 jaar. Zij adviseren en ondersteunen mij op inhoudelijk en praktisch niveau en op het gebied van zorg. Hierdoor kunnen we de doorgaande lijn nóg meer vorm geven. Er ontstaat meer draagvlak en we hebben meer gedeelde verantwoordelijkheid. Het zorgt voor verbinding en efficiëntie. We vergaderen gerichter. De intensievere samenwerking heeft een erg positieve uitwerking. Kinderen voelen zich altijd gezien en ouders laten hun kind met een vertrouwd gevoel achter. We werken nu met logboeken tussen de leerkrachten en bso. Ze zijn van elkaar op de hoogte wat er bij een kind speelt. Verder proberen we op meerdere gebieden dezelfde aanpak te hanteren. Zo wordt de kanjertraining - die al op school werd gegeven - nu ook door de opvang aangeboden. De samenwerking werpt absoluut zijn vruchten af!"

Francien van der Veen, directeur IKC De Wielen

Hoofdstuk 5

Samenwerking

Samenwerking

Hoe beter en breder we onze samenwerking om het kind heen inrichten, hoe beter en breder het kind zich kan ontwikkelen.

Zowel voor de kwaliteit als voor de veelzijdigheid van ons onderwijs vinden we het belangrijk om samen te werken met andere partijen.

Om dit te realiseren, is een goede samenwerking tussen schoolbestuur, leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, leerlingen en ouders van groot belang.

5.1 Samenwerking met kinderopvang

Proloog investeert in de samenwerking met de kinderopvang om deze te verstevigen en structureel te maken en zo tot stabiele Integrale Kindcentra te komen. Proloog werkt zowel op locatieniveau als op bestuursniveau aan structurele samenwerking met de Kinderopvang organisaties Stichting Kinderopvang Friesland (SKF) en Sinne Kinderopvang.

5.2 Jeugdondersteuner Kindcentra

In 2019 heeft Proloog intensief samengewerkt met de gemeente Leeuwarden om een integrale functionaris zorg-onderwijs te organiseren binnen een IKC. De functionaris ondersteunt de scholen en ouders. In 2019 is deze functionaris gepositioneerd binnen IKC De Weide. Deze werkwijze sluit nauw aan bij de ondersteuning georganiseerd vanuit ‘Samen, beter en effectiever’.

5.1 Samenwerking met vo, mbo en hbo

In 2019 is het traject ‘Opleiden in de school’ opgestart, waarbij we Werken & Leren intensief willen integreren. We hebben actief geparticipeerd in het ontwikkelen van leiderschapstrajecten binnen het primair onderwijs, praktijkonderwijs (PrO) en de mbo en hbo scholen. Daarnaast zijn er in 2019 inhoudelijke gesprekken gevoerd met het voortgezet onderwijs voor intensievere samenwerking, onder meer over het concept ‘tienerschool’.

”Als jeugdondersteuner IKC ben ik betrokken bij kinderen en gezinnen waar een hulpvraag is over de ontwikkeling van het kind. De focus ligt op het vroeg signaleren van problemen in de ontwikkeling. Daar waar de zorg van het IKC stopt, kan ik als jeugdondersteuner verder. Ik kan net even de verdieping en verbinding geven die op dat moment nodig is. Doordat ik binnen het IKC aanwezig ben zijn de lijnen kort en is de drempel laag, voor zowel ouders als kinderen als medewerkers. Ik ben dus in staat om snel en adequaat te handelen. Een goede afstemming met de directeur, IB-er en onderwijsadviseur is cruciaal. Zo blijft iedereen op de hoogte, zien we niets over het hoofd en kunnen we sámen kind en ouders optimaal ondersteunen.”

Ilse Hager, Jeugdondersteuner IKC

Hoofdstuk 6

Proloog in cijfers en getallen

Proloog in cijfers en getallen

We zijn er trots op dat we de grootste leverancier van openbaar onderwijs in de gemeente Leeuwarden zijn en dat ons leerlingaantal redelijk stabiel is gebleven.

6.1 Ontwikkelingen leerlingenaantallen

Op 1 oktober 2019 had stichting Proloog in totaal 3.626 leerlingen ingeschreven in het regulier basisonderwijs en 110 leerlingen in het speciaal basisonderwijs. Dit betekent een lichte daling van 26 leerlingen (-0,6%) ten opzichte van 2018.

Het aantal leerlingen op 1 oktober 2019 is bepalend voor de personele rijksvergoeding voor het schooljaar 2019/2020.

De formatietoekenning per school is voor het schooljaar 2019/2020 gebaseerd op het verwachte aantal leerlingen op de eerste schooldag in augustus 2019 (prognose van februari 2019). De inschatting hiervan is op basis van inschrijvingen gedaan door de directies van de scholen.

School	1-10-2018	1-10-2019	Mutatie 2019 t.o.v. 2018
De Twamêster	136	141	5
De Finne	70	67	-3
Oldenije	206	197	-9
It Tredde Sté	84	78	-6
De Wester	145	143	-2
De Twa Fisken	282	269	-13
Plataanschool	87	81	-6
De Trije Doarpenskoalle	122	118	-4
De Weide	167	162	-5
Potmarge	99	99	0
Aventurijn (Oud Oost)	136	143	7
Uniaskoalle	65	55	-10
Wiardaskoalle	246	250	4
Prof. Wassenberghskoalle	177	182	5
Het Palet	195	176	-19
Montessorischool	142	133	-9
Eestroom	64	61	-3
Taalschool	73	77	4
Vosseburcht	218	213	-5
De Wielen	147	162	15
Trianova	170	179	9
Wynwizer	334	311	-23
De Pionier	296	315	19
Totaal basisonderwijs	**3.661**	**3.626**	**-35**
Trilker (SBO)	101	110	9
Totaal Proloog	**3.762**	**3.736**	**-26**

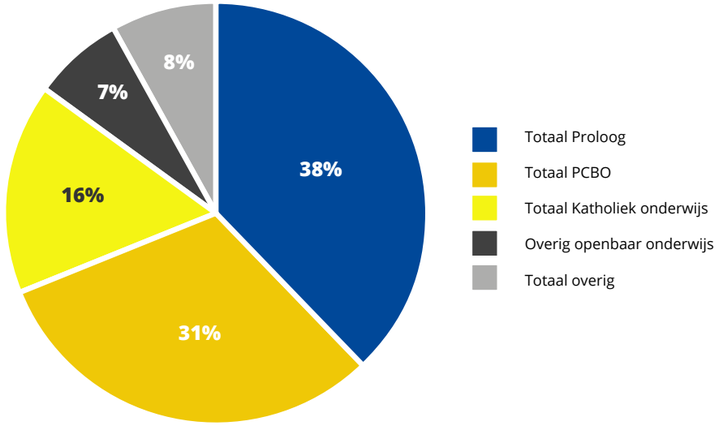
6.2 Marktaandeel

Uit de bevolkingscijfers van de gemeente Leeuwarden blijkt dat het aantal basisschoolleerlingen op 1 oktober 2019 is gedaald ten opzichte van vorig jaar (119 leerlingen). Zoals uit het overzicht hiernaast blijkt, gaat 45% van de leerlingen in de gemeente Leeuwarden naar het openbaar onderwijs.

Stichting Proloog heeft ook in 2019 het aantal leerlingen weten te stabiliseren. De doelstelling die is uitgesproken in de begroting is hiermee behaald. Met een marktaandeel van 38% is Proloog de afgelopen 5 jaar marktleider voor primair onderwijs in de gemeente Leeuwarden. Het marktaandeel is de afgelopen jaren stabiel.

Proloog is de belangrijkste leverancier van openbaar onderwijs in de gemeente Leeuwarden (84%).

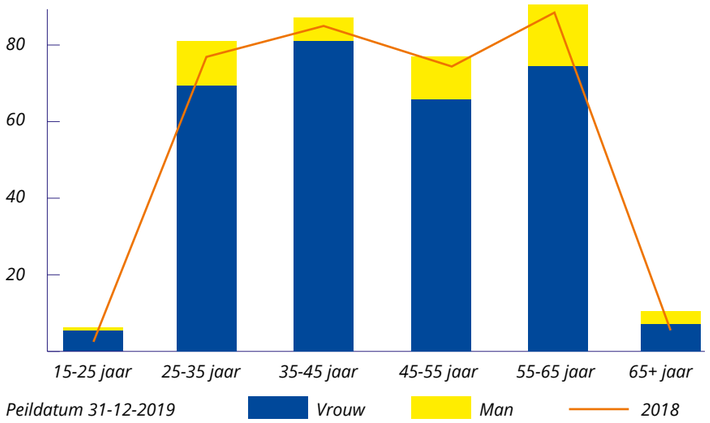
Marktaandeel per denominatie (in %)

Jaar	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018	2019
Totaal Proloog	3.719	3.668	3.686	3.661	3.629
Totaal Primair onderwijs gemeente Leeuwarden	9.767	9.732	9.744	9.758	9.639
Marktaandeel Proloog	38%	38%	38%	38%	38%

6.3 Leeftijd personeel

In 2019 had het personeel de volgende leeftijdsopbouw (in aantal medewerkers):

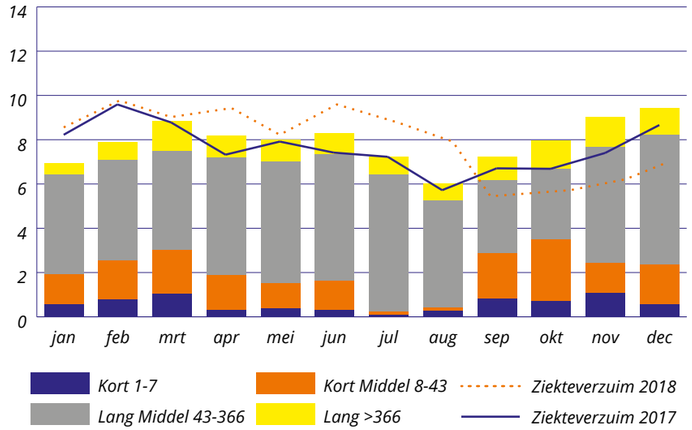

Leeftijdscategorie	Vrouw	Man	Totaal 2019	Totaal 2018
15 tot 25 jaar	6	1	7	2
25 tot 35 jaar	67	16	83	78
35 tot 45 jaar	81	6	87	84
45 tot 55 jaar	66	12	78	75
55 tot 65 jaar	72	24	96	92
65+ jaar	8	3	11	7
Totaal	**300**	**62**	**362**	**338**

Het aandeel vrouwen ten opzichte van mannen is erg hoog. Dit wijkt niet af van de landelijke verdeling tussen mannen en vrouwen. De leeftijdsverdeling is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Het aantal jonge leerkrachten is toegenomen. Proloog weet goed nieuwe krachten aan zich te binden. Het is een bewuste keuze van Proloog om meer medewerkers aan Proloog te binden in het kader van het lerarentekort.

6.4 Ziekteverzuim

In 2019 zag het ziekteverzuim per maand er als volgt uit:

**De landelijke cijfers zijn de door het vervangingsfonds gepubliceerde cijfers voor het onderwijzend personeel in het primair onderwijs. De cijfers van 2019 zijn nog niet gepubliceerd.*

Jaar	Ziekte %	Landelijk %*
2019	7,92%	NB
2018	7,80%	6,40
2017	7,46%	6,40

6.5 Analyse resultaat

Het verwachte resultaat over 2019 (€ -25.000) is nagenoeg gelijk aan het verwachte resultaat in de begroting 2019 (€ +13.000). Voor een gedetailleerde analyse van het resultaat zie bijlage C.

Stafbureau Proloog

Fonteinland 11

8913 CZ Leeuwarden

(058) 234 7520

info@proloog.nl

www.proloog.nl

proloog
openbaar basisonderwijs

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	921
Extern Zaak ID	Z227263-2020
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 oktober 2020
Agendapunt	5.6
Omschrijving	Verzoek van de Stichting Proloog om de openbare school in Wirdum op te heffen en opgaan in een Samenwerkingsschool (Openbaar en Protestants Christelijk).
Eigenaar	Weidgraaf, Theo
Portefeuillehouder	Hilde Tjeerdema

Bijlagen
Raadsvoorstel opheffing openbare basisschool in Wirdum.docx
Brief Proloog inzake Verzoek opheffen en samenvoeging obs De Uniaskoalle (Proloog) met cbs De Arke (PCBO).PDF

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	22 september 2020
Besluitvorming (raad)	**7 oktober 2020**

Toelichting

Het college heeft besloten de gemeenteraad voor te stellen om de openbare school in Wirdum op te heffen en deze op te laten gaan in een samenwerkingsschool in Wirdum. Het onderwijs in Wirdum en omgeving heeft te kampen met een teruglopend aantal leerlingen die de huidige twee basisscholen bezoeken. Op dit moment staan er 99 leerlingen (PC-onderwijs 44 en Openbaar onderwijs 45) ingeschreven op beide scholen terwijl er maar plaats is voor één basisschool in Wirdum.
Het bestuur van de Stichting Proloog heeft een verzoek gericht aan de gemeenteraad om de openbare school in Wirdum op te heffen en te komen tot een samenwerkingsschool in het dorp. Ruim 90% van de ouders heeft zich uitgesproken vóór een samenwerkingsfusie tussen De Arke en de Uniaschool. In nauw overleg en in samenspraak met alle gremia die bij de scholen zijn betrokken, hebben de schoolbesturen besloten dat de samenwerkingsschool bestuurlijk komt te vallen onder de jurisdictie van het PCBO Leeuwarden en omgeving.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad voor te stellen de openbare school (de Uniaskoalle) op te heffen en op te laten gaan in een samenwerkingsschool in Wirdum;

Besluit

De gemeenteraad besluit de openbare school (de Uniaskoalle) op te heffen en op te laten gaan in een samenwerkingsschool in Wirdum;

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Het opheffen van de openbare basisschool (Uniaskoalle) en op te laten gaan in een Samenwerkingsschool (Openbaar en Protestants Christelijk) in Wirdum.
Zaaknummer: Z227263-2020

Aan de gemeenteraad.

Op 1 juli 2020 hebben wij u geïnformeerd over onze besluitvorming over de openbare basisschool in Wirdum in relatie tot het oprichten van een samenwerkingsschool en het opheffen van de openbare basisschool.
Het onderwijs in Wirdum en omgeving heeft te kampen met een teruglopend aantal leerlingen die de huidige twee basisscholen bezoeken. Op dit moment staan er 99 leerlingen (PC-onderwijs 44 en Openbaar onderwijs 45) ingeschreven op beide scholen terwijl er maar plaats is voor één basisschool in Wirdum.
De besturen van de Stichting Proloog en van PCBO Leeuwarden en omstreken hebben onder de betrokken ouders een verkenning gehouden naar de mogelijkheden om te komen tot een samenwerkingsschool in het dorp. Ruim 90% van de ouders heeft zich uitgesproken vóór een samenwerkingsfusie tussen De Arke en de Uniaschool. In nauw overleg en in samenspraak met alle gremia die bij de scholen zijn betrokken, hebben de schoolbesturen besloten dat de samenwerkingsschool bestuurlijk komt te vallen onder de jurisdictie van het PCBO Leeuwarden en omgeving. De besturen van de Stichting Proloog en het PCBO Leeuwarden en omstreken hebben alle zaken met betrekking tot onderwijsinhoud, personeel, levensbeschouwelijkheid en het waarborgen van de (openbare)toegankelijkheid voor een ieder goed geregeld en vastgelegd.

Fusie-effectrapportage
Op grond van het bovenstaande hebben wij op 30 juni 2020 besloten een positief advies uit te brengen over de fusie-effectrapportage inzake het stichten van een Samenwerkingsschool (Openbaar en Protestants Christelijk) in Wirdum. De minister voor basis- en voortgezet onderwijs en media is akkoord met het stichten van een Samenwerkingsschool in Wirdum. Tevens heeft de uitvoeringsorganisatie DUO alle gegevens verwerkt en staat er van die zijde niets meer in de weg om van start te gaan met de Samenwerkingsschool.

Opheffen openbare basisschool in Wirdum.
Wij stellen u voor om op grond van artikel 159 van de Wet op het primair onderwijs (WPO) te besluiten om de openbare basisschool op te heffen in Wirdum en op te laten gaan in een Samenwerkingsschool.

Artikel 159 WPO houdt in dat er door de Stichting Proloog een officiële verzoek moet worden gedaan aan de gemeenteraad van Leeuwarden. Dit verzoek hebben wij in september 2020 ontvangen. Het verzoek van de stichting Proloog verzet zich niet tegen artikel 23, lid 4 van de Grondwet: er wordt voldaan aan het aanbieden van voldoende “lager onderwijs” in de gemeente Leeuwarden. De Samenwerkingsschool is voor iedereen toegankelijk. Tevens is voor een ieder in Wirdum binnen een afstand van 10 kilometer van de huidige school een openbare basisschool bereikbaar.

Overleg schoolbesturen
Over het bovenstaande hebben wij uitgebreid met de beide schoolbesturen gesproken. Om het geven van basisonderwijs in Wirdum met ingang van het huidige schooljaar niet te belemmeren hebben zij een aantal stappen in het traject gezet. Ook vanwege de zorgvuldigheid in het kader van het betrekken van medezeggenschap, personeel, ouders en vanwege de toegankelijkheid. Per 1 augustus 2020 is onder het bestuur van het PCBO de Samenwerkingsschool van start gegaan ondanks dat er nog geen formeel besluit van uw raad lag. Na het nemen van het voorgestelde besluit inzake opheffing zullen de beide schoolbesturen zich concentreren op de huisvesting van de Samenwerkingsschool in de toekomst. Op dit moment hebben de besturen besloten dat voorlopig gebruik zal worden gemaakt van het gebouw van de Uniaskoalle als hoofdlocatie/leslocatie en van De Arke voorlopig als nevenruimte en voor de kinderopvang met speellokaal.

Het schoolgebouw en terrein van de Uniaskoalle zal op grond van de onderwijswetgeving worden overgedragen aan het PCBO. Over de overdracht van het schoolgebouw en ondergrond van De Arke aan de gemeente Leeuwarden zal nog met het PCBO worden gesproken. In de concept voorzieningenplanning onderwijshuisvesting 2021 – 2030 hebben wij reeds rekening gehouden met een nieuwe IKC-voorzieningen in Wirdum. Hoe deze voorziening er uit moeten komen te zien en op welke locatie deze gerealiseerd dient te worden is nu nog niet duidelijk. Met alle betrokkenen zal een plan worden opgesteld waarbij de maatschappelijke initiatieven in Wirdum een rol kunnen spelen.

Leeuwarden, 22 september 2020,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

From: "Renee Storm" <rstorm@proloog.nl>
Date: 1 Sep 2020 13:55:10 +0200
To: "Gemeente Leeuwarden" <gemeente@leeuwarden.nl>
Cc: "Weidgraaf, Theo" <theo.weidgraaf@leeuwarden.nl>;"Margriet Helfferich" <mhelfferich@proloog.nl>
Subject: FW: Uw scan
Attachments: 0625_001.pdf

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

Met vriendelijke groeten,
Renee Storm RA EMA
Directeur bedrijfsvoering
Fonteinland 11
8913 CZ Leeuwarden
Tel: 058-2347522
Mobiel: 06-11647006
Aanwezig op maandag, woensdag en donderdag hele dag en dinsdag en vrijdag tot 13:00
www.proloog.nl

Disclaimer:
De informatie verzonden met dit e-mail bericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Aan de inhoud van dit e-mailbericht kunnen geen rechten worden ontleend, tenzij dit expliciet in dit bericht is verwoord. U wordt er op gewezen dat openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden, zonder toestemming van de Stichting Proloog, niet is toegestaan. Indien u deze e-mail abusievelijk hebt ontvangen, wordt u verzocht de afzender hiervan in kennis te stellen en het originele bericht te vernietigen.

Van: Scan Proloog
Verzonden: dinsdag 1 september 2020 13:52
Aan: Renee Storm
Onderwerp: Uw scan

proloog
openbaar basisonderwijs leeuwarden

College van Burgemeester en Wethouders gemeente Leeuwarden
Postbus 21000
8900 JA LEEUWARDEN

Fonteinland 11
8913 CZ Leeuwarden
T 058 234 75 20
E info@proloog.nl
I www.proloog.nl

onderwerp	Opheffen en samenvoeging obs De Uniaskoalle (Proloog) met cbs De Arke (PCBO)
doorkiesnr.	(058) 234 75 20
kenmerk	2021/010/AH
bijlagen	-
datum	1 september 2020

Geacht College,

Op 30 juni 2020 heeft u besloten om een positief advies uit te brengen over de fusie effectrapportage met betrekking tot het oprichten van een samenwerkingsschool.

Wij hebben hiervan op 1 juli 2020 de bevestiging ontvangen. Bij dit besluit hebben wij tevens kennis genomen van uw informerende brief aan de gemeenteraad met betrekking tot dit besluit en de te nemen vervolgstappen. Tevens heeft u hierin de rol van de gemeenteraad toegelicht.

Op basis hiervan verzoek ik u de gemeenteraad, op grond van artikel 159 van de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), voor te stellen de openbare basisschool in Wirdum (Uniaskoalle) op te heffen en op te laten gaan in een Samenwerkingsschool.

Daarnaast kunnen wij u melden dat de Minister voor Basisonderwijs en Voortgezet Onderwijs en media akkoord is gegaan met het stichten van de Samenwerkingsschool en zijn door de uitvoeringsinstantie DUO alle noodzakelijke gegevens verwerkt.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zie besluitvorming in de gemeenteraad met belangstelling tegemoet.

Bij voorbaat dank voor uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Albert Helder
College van Bestuur

word wie je bent!

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	934
Extern Zaak ID	Z225712-2020
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 oktober 2020
Agendapunt	5.7
Omschrijving	3e verzamelvoorstel begrotingswijziging 2020
Eigenaar	Koopmans, Robert
Portefeuillehouder	Hein Kuiken

Bijlagen
3e verzamelvoorstel begrotingswijziging 2020

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	22 september 2020
Besluitvorming (raad)	**7 oktober 2020**

Toelichting

Het college stelt de gemeenteraad voor om de derde wijziging van de begroting vast te stellen. Dit verzamelvoorstel leidt tot een verhoging van de totalen van de baten en lasten van de begroting 2020 met € 1,2 mln. Per saldo is er geen effect op het begrotingsresultaat. De wijzigingen in dit voorstel verlopen budgetneutraal.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad voor te stellen het derde verzamelvoorstel voor wijziging van de begroting 2020 vast te stellen

Besluit

De gemeenteraad besluit het derde verzamelvoorstel voor wijziging van de begroting 2020 vast te stellen

Toelichting

stemverklaring raadslid Jacobse mbt Julianalaan. Dat onderdeel wordt nog nader met de raad uitgwerkt

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

3e verzamelvoorstel begrotingswijziging 2020
Zaaknummer: Z225712-2020

Aan de gemeenteraad.

Inleiding
Hierbij doen wij u toekomen een voorstel tot wijziging van de begroting 2020. Tevens treft u in dit voorstel ter kennisname een aantal wijzigingen van de jaarschijven van toekomstige begrotingen aan, welke wij te zijner tijd aan uw raad zullen voorleggen ter autorisatie.

Dit verzamelvoorstel begrotingswijzigingen bestaat uit 2 onderdelen:
A. Inhoudelijke begrotingswijzigingen
B. Financieel technische begrotingswijzigingen, zijnde wijzigingen van zuiver financieel technische aard zonder beleidsmatige aspecten

Financiën
Dit verzamelvoorstel leidt tot een verhoging van de totalen van baten en lasten van de begroting 2020 met bijna € 1,2 mln. Per saldo is er geen effect op het begrotingsresultaat; de wijzigingen in dit voorstel verlopen budgetneutraal.

Verzamelvoorstel
Onderstaande tabel geeft per programma de stand weer van de begroting vòòr en na deze wijziging en van de wijzigingen volgens dit voorstel. De beginstand wordt gevormd door alle reeds geautoriseerde mutaties. In de rechterkolom ziet u de actuele begroting die ontstaat na autorisatie van het voorliggende voorstel.
In deze tabel is ook een splitsing opgenomen van enerzijds baten en lasten en anderzijds stortingen in en onttrekkingen aan reserves.
Aan het eind van dit voorstel is eenzelfde tabel opgenomen, uitgesplitst per programma / beleidsproduct.

Ontwikkeling begroting 2020 per programma

Per programma:	t/m 2e verzamelvoorstel		budgetoverhevelingen (goedgekeurd bij vaststelling jaarstukken)		Raadsbesluit 22-01-20 Herbestemming De Skalm en gemeentehuis L'deel		3e verzamelvoorstel		t/m 3e verzamelvoorstel	
	Begroot 2020		Begroot 2020		Begroot 2020		Begroot 2020		Begroot 2020	
DOM001 - Sociaal	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
PRG005 - Werk en inkomen	133.377.196	81.932.249	1.050.316	1.020.316	0	0	-828	0	134.426.684	82.952.565
PRG020 - Sociale basis	63.073.537	9.292.495	608.831	608.831	0	0	127.607	190.000	63.809.975	10.091.326
PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning	163.624.064	4.764.651	824.000	824.000	0	0	0	0	164.448.064	5.588.651
DOM001 - Sociaal	**360.074.797**	**95.989.395**	**2.483.147**	**2.453.147**	**0**	**0**	**126.779**	**190.000**	**362.684.723**	**98.632.542**
DOM002 - Fysiek										
PRG003 - Economie en toerisme	50.595.007	32.357.437	1.130.000	870.000	338.000	338.000	321.198	285.037	52.384.205	33.850.474
PRG006 - Wonen en milieu	24.728.866	22.432.035	2.881.000	2.583.000	0	0	232.122	228.800	27.841.988	25.243.835
PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit	8.165.745	5.733.337	0	0	0	0	25.000	0	8.190.745	5.733.337
PRG012 - Ruimtelijke ordening	2.496.139	37.500	0	0	0	0	-25.550	0	2.470.589	37.500
PRG014 - Beheer leefomgeving	42.229.566	16.936.242	0	0	0	0	50.499	0	42.280.065	16.936.242
DOM002 - Fysiek	**128.215.323**	**77.496.551**	**4.011.000**	**3.453.000**	**338.000**	**338.000**	**603.269**	**513.837**	**133.167.592**	**81.801.388**
DOM003 - Veiligheid										
PRG010 - Veiligheid	12.482.169	192.917	0	0	0	0	85.395	50.000	12.567.564	242.917
DOM003 - Veiligheid	**12.482.169**	**192.917**	**0**	**0**	**0**	**0**	**85.395**	**50.000**	**12.567.564**	**242.917**
DOM004 - Bestuur en middelen										
PRG009 - Bestuur	4.457.875	9.500	0	0	0	0	0	0	4.457.875	9.500
PRG015 - Algemene baten en lasten	25.701.836	33.491.766	976.500	1.304.500	0	0	-121.574	-22.756	26.556.762	34.773.510
DOM004 - Bestuur en middelen	**30.159.711**	**33.501.266**	**976.500**	**1.304.500**	**0**	**0**	**-121.574**	**-22.756**	**31.014.637**	**34.783.010**
DOM005 - Overige lasten en baten										
PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen	37.677.924	404.569.451	205.000	465.000	91.000	91.000	12.618	0	37.986.542	405.125.451
PRG017 - Overhead	43.641.950	688.294	1.835.947	1.835.947	0	0	509.589	484.995	45.987.486	3.009.236
PRG018 - Onvoorziene uitgaven	136.000	0	0	0	0	0	0	0	136.000	0
PRG019 - Vennootschapsbelasting	50.000	0	0	0	0	0	0	0	50.000	0
DOM005 - Overige lasten en baten	**81.505.874**	**405.257.745**	**2.040.947**	**2.300.947**	**91.000**	**91.000**	**522.207**	**484.995**	**84.160.028**	**408.134.687**
Totaal	**612.437.874**	**612.437.874**	**9.511.594**	**9.511.594**	**429.000**	**429.000**	**1.216.076**	**1.216.076**	**623.594.544**	**623.594.544**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**5.512.000**	**20.963.334**	**0**	**9.511.594**	**0**	**0**	**-170.000**	**460.800**	**5.342.000**	**30.935.728**
Saldo van baten en lasten	**606.925.874**	**591.474.540**	**9.511.594**	**0**	**429.000**	**429.000**	**1.386.076**	**755.276**	**618.252.544**	**592.658.816**

A.) ***Inhoudelijke begrotingswijzigingen***

Subsidiëring activiteiten buurt-, wijk- en dorpshuizen 2020 (B&W besluit 17-08-2019)

Programma 020 – Sociale Basis / Beleidsproduct 116 - Burgerkracht

Het college heeft op 27 augustus 2019 de regeling subsidies wijkpanels en dorpsbelangen 2020 vastgesteld. Naast een aantal technische wijzigingen is de regeling op één inhoudelijk punt aangepast. Tot dit jaar beheerde de gemeente voor ongeveer één derde van de wijkpanels en dorpsbelangen de financiën. De overige organisaties deden dit zelf. Vanaf dit jaar gaan alle organisaties dit zelf doen. Dit betekent dat de bij gemeente Leeuwarden opgebouwde reserveringen ad € 450.000 moeten worden overgedragen. Deze reserveringen betreffen in het verleden door gemeente verleende, maar nog niet uitbetaalde subsidies. De totale reserve wijkbudgetten bedroeg eind 2019 € 815.000. Het resterende bedrag ad € 365.000 dient enerzijds ter dekking van het onderhoud aan speeltoestellen dat achterblijft bij de gemeente. Voor de bestemming van het surplus dat naar verwachting resteert zal later dit jaar een voorstel worden gedaan, tezamen met een voorstel voor de vorming van een onderhoudsvoorziening, waarna deze reserve kan worden opgeheven. Voor de overdracht van deze reserveringen is nu een aanpassing van de begroting nodig.
De oorspronkelijk begrote stortingen en onttrekkingen van de reserve wijkbudgetten worden teruggedraaid, evenals de oorspronkelijk begrote onderhoudskosten en eigen bijdrage van derden hiervan. Voor zowel de lasten als de baten is hiervan het saldo € 260.000. Hier tegenover staat het opnemen van de uitbetaling van de opgebouwde reserveringen in de begroting en de onttrekking hiervoor uit de reserve. Een en ander verloopt budgetneutraal, maar leidt tot een incidentele ophoging van zowel de lasten als de baten van het beleidsproduct Burgerkracht met € 190.000 (€ 450.000 - € 260.000).

Wij stellen u voor de begroting voor 2020 te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen:

Programma		Beleidsproduct		2020	
nr	omschrijving	nr	omschrijving	Lasten	Baten
020	Sociale basis	116	Burgerkracht	190.000	190.000
	Totaal			190.000	190.000

Damwand insteekhavens Pont De Burd

De veerpont De Burd in Grou, die De Burd met Yn’e Lijte verbindt, meert af in de daarvoor bestemde insteekhavens. De damwand van deze insteekhavens dateert uit de jaren 70 en dient te worden vervangen. Voor deze werkzaamheden is een krediet van € 321.000 geraamd.

Ter aanvulling kunnen wij u meegeven dat het de intentie is om € 321.000 uit de reserve Oevers en steigers in het jaarrekeningresultaat van 2020 vrij te laten vallen. Daarnaast zullen de kapitaallasten voor 2021 en de daaropvolgende jaren in de mee- en tegenvallers van 2021 worden meegenomen.

Wij vragen u in te stemmen met het investeringskrediet van € 321.000.

Geluidsanering Julianalaan

Programma 006 Wonen en milieu / Beleidsproduct 046 Bodem en geluid

Vanuit het Rijk zijn er middelen verstrekt voor stedelijke vernieuwing, waaronder ook het onderdeel geluidsanering. Deze middelen zijn gestort in de reserve ISV III. In 2020 worden er maatregelen getroffen voor geluidsanering aan de Julianalaan. Ter dekking van de kosten van deze geluidsanering is een onttrekking aan de reserve benodigd van € 109.800.

Wij stellen u voor de begroting voor 2020 incidenteel te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen:

Programma		Beleidsproduct		Bedrag	
nr	omschrijving	nr	omschrijving	Lasten	Baten
006	Wonen en milieu	049	Bodem en geluid	109.800	109.800
	Totaal			**109.800**	**109.800**

Subsidieverlening aan stichting LF2028

Programma 003 Economie en Toerisme / Beleidsproduct 066 Toerisme

Wij informeerden u per brief van 25 juni 2020 (kenmerk Z223377-2020) over de stand van zaken LF2028. Het doel van LF2028 is om in 2022 een triënnale te organiseren, waarbij verbindingen gelegd worden naar economie/ cultuurtoerisme, ecologie en circulariteit, inclusiviteit en mienskip, en naar meertaligheid.

In 2018 heeft de stichting LF2018 een garantstelling van de gemeente ontvangen om de risico's van tegenvallende (sponsor)inkomsten op te vangen en LF2018 de kans te geven hun activiteiten goed uit te voeren. Er resteert nog een bedrag van € 285.037, dat terugkomt van de oude stichting. Nu de nieuwe stichting zowel formeel als inhoudelijk de lijn van LF2018 voortzet willen we dit resterende bedrag als subsidie beschikbaar stellen aan de stichting LF2028 voor het organiseren van de triënnale in 2022. Dit is zoals beschreven in het werkplan en op basis van de doelstellingen die de gemeente Leeuwarden stelde bij LF2018 en die door de raad als doelstellingen voor LF2028 zijn meegegeven. Het gaat om versterking van de economie en het artistiek klimaat, blijven bouwen op en aan onze mienskip, en de inzet op ecologie.

Wij stellen u voor de begroting voor 2020 incidenteel te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen:

Programma		Beleidsproduct		Bedrag	
nr	omschrijving	nr	omschrijving	Lasten	Baten
003	Economie en toerisme	066	toerisme	285.037	285.037
	Totaal			**285.037**	**285.037**

Subsidie EU programma Volhoudbaar

Programma 006 Wonen en Milieu / Beleidsproduct 045 Milieubeleid

Om de doelstelling op het gebied van lagere CO2 uitstoot te kunnen realiseren is een Europees netwerk opgericht. In dit netwerk zitten meerdere Europese instellingen.

Een aantal noordelijke steden in Nederland heeft zich daarvoor aangemeld. Aan de gemeente Leeuwarden is in dit kader een subsidie toegekend van € 119.000. De uitvoering van deze doelstelling vindt plaats in het programma Volhoudbaar.

Wij stellen u voor om de lasten en baten van beleidsproduct Milieubeleid eenmalig in de begroting 2020 te verhogen met € 119.000.

Programma		Beleidsproduct		Bedrag	
nr	omschrijving	nr	omschrijving	Lasten	Baten
006	Wonen en Milieu	045	Milieubeleid	119.000	-119.000
	Totaal			**119.000**	**-119.000**

Project 'Friese agrarische sector cyberproof' 2020

Programma 010 – Veiligheid / Beleidsproduct 020 Integraal veiligheidsbeleid

Voor het project 'cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit' heeft het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) een subsidieaanvraag van € 50.000 gehonoreerd. Met deze begrotingswijziging wordt zowel de baat als de last begroot in 2020.

Wij stellen u voor de begroting voor 2020 incidenteel te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen:

Programma		Beleidsproduct		Bedrag	
nr	omschrijving	nr	omschrijving	Lasten	Baten
010	Veiligheid	020	Integraal veiligheidsbeleid	50.000	50.000
	Totaal			**50.000**	**50.000**

Bijdrage uit de reserve frictiemiddelen voor bouw digitale robots

Programma 015 – Algemene baten en lasten/ Beleidsproduct 079 Algemene baten en lasten
Programma 017 – Overhead / Beleidsproduct 104 P&O/HRM

De directie heeft besloten, vooruitlopend op mogelijke structurele inbedding en mede op basis van de positieve ervaringen rond de uitvoering van de TOZO-regeling, 3 digitale robots te laten bouwen. Deze robots starten systemen op, simuleren de keyboard- en muis-input en lezen informatie van de schermen. Het is vooral bedoeld om routinematig werk te automatiseren. Naast de personele inzet is hiervoor ook de levering van licenties nodig. De dekking van de geraamde kosten van € 111.000 vindt plaats uit de reserve frictiemiddelen.

Wij stellen u voor de begroting voor 2020 incidenteel te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen:

Programma		Beleidsproduct		Bedrag	
nr	**omschrijving**	**nr**	**omschrijving**	**Lasten**	**Baten**
015	Algemene baten en lasten	079	Algemene baten en lasten	-111.000	
017	Overhead	104	P&O/HRM	111.000	
	Totaal			-	-

B.) ***Financieel technische begrotingswijzigingen, zijnde wijzigingen van zuiver financieel technische aard zonder beleidsmatige aspecten***

Werken voor derden

Programma 015 – Algemene baten en lasten / Beleidsproduct 006 Dienstverlening voor derden

Onze dienstverlening aan derden is voortdurend in ontwikkeling. Dat vraagt periodiek om bijstelling van baten en lasten op basis van recente contractaanpassingen. Deze herijking leidt nu tot een verlaging van onze baten en lasten met € 133.756 in 2020 respectievelijk € 26.937 in 2021 en de jaren daarna. De belangrijkste oorzaak van de afname in 2020 is dat er een teruglopende inzet van handhavers en sociaal rechercheurs bij de diverse gemeenten in Friesland is. Vanwege de aanwezige flexibele schil kan het nadeel op de baten worden opgevangen door gelijktijdige verlaging van de lasten. De begrotingswijziging is derhalve budgetneutraal.

Wij stellen u voor de begrotingen voor 2020 te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen:

programma		beleidsproduct		2020		2021 en verder	
				Lasten	Baten	Lasten	Baten
015	Algemene baten en lasten	006	Dienstverlening voor derden	-133.756	-133.756	-26.937	-26.937
Totaal				**-133.756**	**-133.756**	**-26.937**	**-26.937**

Beëindiging detachering

Programma 017 – Overhead / Beleidsproduct 104 P&O/HRM

In verband met de beëindiging van een detacheringscontract in 2020 vervallen de opbrengsten. Deze beëindiging valt samen met het einde van het dienstverband. Daarom worden zowel de baten als lasten verlaagd.

Wij stellen u voor de begroting voor 2020 de baten en lasten voor het beleidsproduct 104 (P&O/HRM) met € 98.769 te verlagen.

Programma		Beleidsproduct		Bedrag	
nr	**omschrijving**	**Nr**	**Omschrijving**	**Lasten**	**Baten**
017	Overhead	104	PO&O/HRM	-98.769	-98.769
	Totaal			**-98.769**	**-98.769**

Brutering en budgetoverdracht onderhoud applicaties

Programma – diversen / Beleidsproduct – diversen

Gemeente Leeuwarden heeft voor het onderhoud van een aantal applicaties met leveranciers mantelcontracten afgesloten, waaraan ook onze externe partners deelnemen. Tot 2020 werden de kosten en de bijdragen van deze externe partners gesaldeerd in de begroting. Met deze wijziging worden vanaf dit jaar de kosten en bijdragen als baten en lasten in de begroting opgenomen, waardoor deze voor het beleidsproduct informatievoorziening & automatisering structureel toenemen met een bedrag van € 583.764.

Daarnaast wordt voor een aantal applicaties de budgetten geheralloceerd, met als gevolg een verschuiving tussen programma's en beleidsproducten. Met deze herallocatie wordt voor 2020 van € 44.053 overgeheveld naar het beleidsproduct Informatievoorziening & automatisering. Vanaf 2021 wordt structureel een bedrag van € 47.766 overgeheveld naar dit beleidsproduct.
De herallocatie is in verband met de juiste toerekening van kosten aan overhead wordt in het 4e verzamelvoorstel opgenomen.

Wij stellen u voor de begroting voor 2020 te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen.

Programma		Beleidsproduct		Bedrag 2020		Bedrag 2021	
nr	**omschrijving**	**nr**	**omschrijving**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
3	Economie en toerisme	62	Grondzaken	-9.750		-6.000	
5	Werk en inkomen	27	Arbeidsmarkt en sociale integratie	-21.828		-21.828	
17	Overhead	104	PO&HRM	-12.475		-19.938	
		109	Informatievoorziening & automatisering	627.817	583.764	631.530	583.764
Totaal				**583.764**	**583.764**	**583.764**	**583.764**

Herallocatie kostenbudgetten

Programma – diversen /Beleidsproduct – diversen

Naar aanleiding van de realisatie over 2019 is op een aantal plaatsen in de begroting de kostenverdeling aangepast. Daardoor vindt er een verschuiving tussen de programma's en beleidsproducten plaats.
De mutaties leiden per saldo niet tot een uitbreiding of inkrimping van budgetten.

Wij stellen u voor de begroting van 2020 te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen.

Programma		Beleidsproduct		Bedrag	
nr	**omschrijving**	**nr**	**omschrijving**	**Lasten**	**Baten**
005	Werk en inkomen	027	Arbeidsmarkt en sociale integratie	21.000	
010	Veiligheid	020	Integraal veiligheidsbeleid	30.066	
		119	Stadstoezicht	-50.714	
014	Beheer leefomgeving	051	Voorzieningen honden	-550	
015	Algemene baten en lasten	079	Algemene baten en lasten	198	
017	Overhead	106	Interne en externe communicatie	46.000	
		102	Management	-46.000	
Totaal				-	-

Invulling taakstelling bedrijfsvoering 2020

Programma 015 – Algemene baten en lasten / Beleidsproduct 053 Stelposten c.a. Programma 017 – Overhead / Managementondersteuning

Deze begrotingswijziging betreft de nadere invulling van de taakstelling op de bedrijfsvoering uit het collegeprogramma 2018 – 2022. Het betreft een structurele vermindering van 1 fte bij de staf.

Wij stellen u voor de begroting voor 2020 te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen:

Programma		Beleidsproduct		2020	
nr	omschrijving	nr	omschrijving	Lasten	Baten
015	Algemene baten en lasten	053	Stelposten c.a.	118.000	
017	Overhead	112	Managementondersteuning	-118.000	
	Totaal			-	-

Invulling taakstelling SSC

Programma 017 – Overhead / Beleidsproduct 103 Financiën, toezicht en controle / Beleidsproduct 104 P&O/HRM / Beleidsproduct 112 Managementondersteuning

De taakstelling vanuit het collegeprogramma op de overhead voor het SSC stond vooralsnog op een stelpost. Voor 2020 is de nu taakstelling ingevuld, deels structureel en deels incidenteel. Een deel van de taakstelling moet dus structureel nog worden opgelost.

Wij stellen u voor de begroting voor 2020/2021/2022 te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen:

Programma		Beleidsproduct		Bedrag 2020		Bedrag 2021		Bedrag 2022	
nr	omschrijving	nr	omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
017	Overhead	103	Financiën, toezicht en control	-81.202					
		104	P&O/HRM	-45.798		-55.000		-43.000	
		112	Managementondersteuning	127.000		55.000		43.000	
Totaal				-	-	-	-	-	-

Invoering nieuwe omgevingswet

Programma 007 Infrastructuur en mobiliteit / beleidsproduct 018 Verkeer en vervoer
Programma 012 Ruimtelijke ordening / beleidsproduct 036 Ruimtelijke ordening en 121 Ruimtelijke ordening omgevingszorg

Om geldstromen na invoering van de nieuwe omgevingswet goed te beheersen maken we enkele aanpassingen in onze administratie. Dat vraagt om administratieve overheveling van lasten naar een nieuw beleidsproduct.

Wij stellen u voor de begroting 2020 conform de hieronder genoemde bedragen te wijzigen:

Programma		Beleidsproduct		Bedrag	
nr	**omschrijving**	**nr**	**omschrijving**	**Lasten**	**Baten**
007	Infrastructuur en mobiliteit	018	Verkeer en vervoer	25.000	
012	Ruimtelijke ordening	036	Ruimtelijke ordening	-1.835.047	37.500
		121	Ruimtelijke ordening omgevingszorg	1.810.047	-37.500
	Totaal			-	-

Wijkmanagers

Diverse programma's en beleidsproducten

Voor een betere aansluiting met gebiedsgericht werken worden de kosten voor de drie wijkmanagers die centraal op het beleidsproduct Burgerkracht waren geraamd nu verdeeld naar de producten waarvoor de daadwerkelijke inzet plaatsvindt.

Wij stellen u voor de begroting 2020 structureel te wijzigen conform de hieronder genoemde bedragen:

Programma		Beleidsproduct		Bedrag	
nr	**omschrijving**	**nr**	**omschrijving**	**Lasten**	**Baten**
003	Economie en toerisme	062	Grondzaken	45.911	
006	Wonen en milieu	009	Overige huisvesting	3.322	
010	Veiligheid	020	Integraal veiligheidsbeleid	56.043	
014	Beheer leefomgeving	013	Spoorlijnen	1.329	
		014	Waterwerken	3.987	
		015	Verhardingen	3.987	
		016	Kunstwerken	5.316	
		017	Verkeersmaatregelen	1.329	
		044	Riolering	3.322	
		049	Begraafplaatsen	1.993	
		054	Straatverlichting	3.322	
		055	Reiniging verhardingen	2.658	
		056	Openbaar groen	5.980	
		057	Zwerfvuilbestrijding	2.658	
		063	Recreatiegebieden	5.316	
		064	Recreatievaart	2.658	
		085	Speelplaatsen	3.322	
		090	Buitenreclame	3.322	
016	Algemene dekkingsmiddelen	077	Algemene belastingen	12.618	
020	Sociale basis	116	Burgerkracht	-168.393	
	Totaal			-	-

Ontwikkeling begroting 2020 per programma en beleidsproduct

	t/m 2e verzamelvoorstel		budgetoverhevelingen (goedgekeurd bij vaststelling jaarstukken)		Raadsbesluit 22-01-20 Herbestemming De Skalm en gemeentehuis L'deel		3e verzamelvoorstel		t/m 3e verzamelvoorstel	
	Begroot 2020		Begroot 2020		Begroot 2020		Begroot 2020		Begroot 2020	
Programma / Beleidsproduct	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
BLP027 - Arbeidsmarkt en sociale integratie	22.671.899	262.700	1.050.316	1.020.316	0	0	-828	0	23.721.387	1.283.016
BLP030 - Inkomensvoorziening	100.122.533	81.666.549	0	0	0	0	0	0	100.122.533	81.666.549
BLP031 - Armoedebestrijding	10.556.064	3.000	0	0	0	0	0	0	10.556.064	3.000
BLP050 - Lijkbezorging	26.700	0	0	0	0	0	0	0	26.700	0
PRG005 - Werk en inkomen	**133.377.196**	**81.932.249**	**1.050.316**	**1.020.316**	**0**	**0**	**-828**	**0**	**134.426.684**	**82.952.565**
BLP001 - Kunst en cultuur	10.208.504	74.000	250.000	250.000	0	0	0	0	10.458.504	324.000
BLP002 - Historisch Centrum Leeuwarden	1.165.460	63.000	0	0	0	0	0	0	1.165.460	63.000
BLP114 - Onderwijs	21.161.817	7.713.785	0	0	0	0	0	0	21.161.817	7.713.785
BLP115 - Sociale integratie achterst.groepen	24.867.761	1.147.110	358.831	358.831	0	0	106.000	0	25.332.592	1.505.941
BLP116 - Burgerkracht	3.346.402	260.000	0	0	0	0	21.607	190.000	3.368.009	450.000
BLP117 - Sport, bewegen en gezondheidsbeleid	2.323.593	34.600	0	0	0	0	0	0	2.323.593	34.600
PRG020 - Sociale basis	**63.073.537**	**9.292.495**	**608.831**	**608.831**	**0**	**0**	**127.607**	**190.000**	**63.809.975**	**10.091.326**
BLP084 - Zorg voor de Jeugd	47.735.882	0	824.000	824.000	0	0	0	0	48.559.882	824.000
BLP118 - Maatschappelijke ondersteuning	115.888.182	4.764.651	0	0	0	0	0	0	115.888.182	4.764.651
PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteun	**163.624.064**	**4.764.651**	**824.000**	**824.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**164.448.064**	**5.588.651**
Domein sociaal	**360.074.797**	**95.989.395**	**2.483.147**	**2.453.147**	**0**	**0**	**126.779**	**190.000**	**362.684.723**	**98.632.542**
BLP005 - Economisch beleid	2.795.115	431.409	870.000	870.000	0	0	0	0	3.665.115	1.301.409
BLP061 - Vastgoedbeheer	15.419.661	7.512.651	0	0	338.000	338.000	0	0	15.757.661	7.850.651
BLP062 - Grondzaken	24.201.521	24.413.377	0	0	0	0	36.161	0	24.237.682	24.413.377
BLP066 - Toerisme	1.720.437	0	260.000	0	0	0	285.037	285.037	2.265.474	285.037
BLP068 - Sportvoorzieningen	6.458.273	0	0	0	0	0	0	0	6.458.273	0
PRG003 - Economie en toerisme	**50.595.007**	**32.357.437**	**1.130.000**	**870.000**	**338.000**	**338.000**	**321.198**	**285.037**	**52.384.205**	**33.850.474**
BLP003 - Cultuurhistorisch beheer	463.979	20.000	150.000	150.000	0	0	0	0	613.979	170.000
BLP008 - Woningmarktbeleid	830.557	6.000	0	0	0	0	0	0	830.557	6.000
BLP009 - Overige huisvesting	109.013	176.806	0	0	0	0	3.322	0	112.335	176.806
BLP025 - Bouw- en milieutoezicht	96.655	2.000	0	0	0	0	0	0	96.655	2.000
BLP029 - Omgevingsvergunning (Wabo)	3.894.278	3.636.000	0	0	0	0	0	0	3.894.278	3.636.000
BLP039 - Handhaving omgevingsrecht	1.021.340	0	0	0	0	0	0	0	1.021.340	0
BLP043 - Inzameling afval	16.607.891	18.591.229	0	0	0	0	0	0	16.607.891	18.591.229
BLP045 - Milieubeleid	857.082	0	2.281.000	1.983.000	0	0	119.000	119.000	3.257.082	2.102.000
BLP046 - Bodem en geluid	824.071	0	450.000	450.000	0	0	109.800	109.800	1.383.871	559.800
BLP058 - Kwaliteit gebouwde omgeving	24.000	0	0	0	0	0	0	0	24.000	0
BLP082 - Stadsvernieuwing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRG006 - Wonen en milieu	**24.728.866**	**22.432.035**	**2.881.000**	**2.583.000**	**0**	**0**	**232.122**	**228.800**	**27.841.988**	**25.243.835**
BLP012 - Openbaar vervoer	55.250	73.000	0	0	0	0	0	0	55.250	73.000
BLP018 - Verkeer en vervoer	766.062	65.880	0	0	0	0	25.000	0	791.062	65.880
BLP019 - Parkeren	2.626.204	5.594.457	0	0	0	0	0	0	2.626.204	5.594.457
BLP074 - Grond-, weg- en waterbouwk. werken	4.718.229	0	0	0	0	0	0	0	4.718.229	0
PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit	**8.165.745**	**5.733.337**	**0**	**0**	**0**	**0**	**25.000**	**0**	**8.190.745**	**5.733.337**
BLP036 - Ruimtelijke ordening	1.873.657	37.500	0	0	0	0	-1.835.597	-37.500	38.060	0
BLP037 - Geometriebeheer	622.482	0	0	0	0	0	0	0	622.482	0
BLP121 - Ruimtelijke ordening omgevingszorg	0	0	0	0	0	0	1.810.047	37.500	1.810.047	37.500
PRG012 - Ruimtelijke ordening	**2.496.139**	**37.500**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-25.550**	**0**	**2.470.589**	**37.500**

	t/m 2e verzamelvoorstel		budgetoverhevelingen (goedgekeurd bij vaststelling jaarstukken)		Raadsbesluit 22-01-20 Herbestemming De Skalm en gemeentehuis L'deel		3e verzamelvoorstel		t/m 3e verzamelvoorstel	
	Begroot 2020		Begroot 2020		Begroot 2020		Begroot 2020		Begroot 2020	
Programma / Beleidsproduct	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
BLP013 - Spoorlijnen	251.476	0	0	0	0	0	1.329	0	252.805	0
BLP014 - Waterwerken	2.767.540	501.840	0	0	0	0	3.987	0	2.771.527	501.840
BLP015 - Verhardingen	3.880.321	94.436	0	0	0	0	3.987	0	3.884.308	94.436
BLP016 - Kunstwerken	3.686.862	2.120	0	0	0	0	5.316	0	3.692.178	2.120
BLP017 - Verkeersmaatregelen	971.325	2.044	0	0	0	0	1.329	0	972.654	2.044
BLP026 - Wijkaanpak	424.018	0	0	0	0	0	0	0	424.018	0
BLP035 - IJswegen	10.717	0	0	0	0	0	0	0	10.717	0
BLP044 - Riolering	10.496.702	12.424.194	0	0	0	0	3.322	0	10.500.024	12.424.194
BLP049 - Begraafplaatsen	892.525	812.360	0	0	0	0	1.993	0	894.518	812.360
BLP051 - Voorzieningen honden	329.272	557.073	0	0	0	0	0	0	329.272	557.073
BLP054 - Straatverlichting	2.521.673	705	0	0	0	0	3.322	0	2.524.995	705
BLP055 - Reiniging verhardingen	2.053.217	0	0	0	0	0	2.658	0	2.055.875	0
BLP056 - Openbaar groen	11.156.427	1.484.147	0	0	0	0	5.980	0	11.162.407	1.484.147
BLP057 - Zwerfvuilbestrijding	53.840	15.718	0	0	0	0	2.658	0	56.498	15.718
BLP063 - Recreatiegebieden	923.077	53.500	0	0	0	0	5.316	0	928.393	53.500
BLP064 - Recreatievaart	1.032.838	465.830	0	0	0	0	2.658	0	1.035.496	465.830
BLP085 - Speelplaatsen	704.311	0	0	0	0	0	3.322	0	707.633	0
BLP090 - Buitenreclame	73.425	522.275	0	0	0	0	3.322	0	76.747	522.275
PRG014 - Beheer leefomgeving	**42.229.566**	**16.936.242**	**0**	**0**	**0**	**0**	**50.499**	**0**	**42.280.065**	**16.936.242**
Domein fysiek	**128.215.323**	**77.496.551**	**4.011.000**	**3.453.000**	**338.000**	**338.000**	**603.269**	**513.837**	**133.167.592**	**81.801.388**
BLP020 - Integraal veiligheidsbeleid	2.829.477	56.317	0	0	0	0	136.109	50.000	2.965.586	106.317
BLP022 - Rampenbestrijding	7.716.602	0	0	0	0	0	0	0	7.716.602	0
BLP052 - Evenementen	302.053	136.600	0	0	0	0	0	0	302.053	136.600
BLP119 - Stadstoezicht	1.634.037	0	0	0	0	0	-50.714	0	1.583.323	0
PRG010 - Veiligheid	**12.482.169**	**192.917**	**0**	**0**	**0**	**0**	**85.395**	**50.000**	**12.567.564**	**242.917**
Domein veiligheid	**12.482.169**	**192.917**	**0**	**0**	**0**	**0**	**85.395**	**50.000**	**12.567.564**	**242.917**
BLP071 - Gemeenteraad	2.358.581	0	0	0	0	0	0	0	2.358.581	0
BLP072 - College van B&W	2.099.294	9.500	0	0	0	0	0	0	2.099.294	9.500
PRG009 - Bestuur	**4.457.875**	**9.500**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**4.457.875**	**9.500**
BLP006 - Dienstverlening voor derden	12.465.143	12.465.143	0	0	0	0	-133.756	-133.756	12.331.387	12.331.387
BLP053 - Stelposten c.a.	1.073.967	92.000	231.500	71.500	0	0	11.984	0	1.317.451	163.500
BLP067 - Burgerzaken	2.400.883	1.626.318	0	0	0	0	0	0	2.400.883	1.626.318
BLP079 - Algemene baten en lasten	8.302.057	19.308.305	745.000	1.233.000	0	0	198	111.000	9.047.255	20.652.305
BLP120 - Vergunningen & leefomgeving	1.459.786	0	0	0	0	0	0	0	1.459.786	0
PRG015 - Algemene baten en lasten	**25.701.836**	**33.491.766**	**976.500**	**1.304.500**	**0**	**0**	**-121.574**	**-22.756**	**26.556.762**	**34.773.510**
Domein Bestuur en middelen	**30.159.711**	**33.501.266**	**976.500**	**1.304.500**	**0**	**0**	**-121.574**	**-22.756**	**31.014.637**	**34.783.010**
BLP077 - Algemene belastingen	2.324.261	34.158.580	205.000	465.000	0	0	12.618	0	2.541.879	34.623.580
BLP086 - Gemeentefonds	0	332.519.137	0	0	0	0	0	0	0	332.519.137
BLP094 - Dividend	0	265.900	0	0	0	0	0	0	0	265.900
BLP100 - Financiering	35.353.663	37.625.834	0	0	91.000	91.000	0	0	35.444.663	37.716.834
PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen	**37.677.924**	**404.569.451**	**205.000**	**465.000**	**91.000**	**91.000**	**12.618**	**0**	**37.986.542**	**405.125.451**
BLP102 - Management	5.645.342	0	0	0	0	0	-46.000	0	5.599.342	0
BLP103 - Financiën, toezicht en controle	6.707.024	27.319	121.264	121.264	0	0	-81.202	0	6.747.086	148.583
BLP104 - P&O/HRM	5.144.471	98.769	89.112	89.112	0	0	-46.042	-98.769	5.187.541	89.112
BLP105 - Inkoop, aanbest. & contractman.	648.927	0	0	0	0	0	0	0	648.927	0
BLP106 - Interne en externe communicatie	1.206.271	0	0	0	0	0	46.000	0	1.252.271	0
BLP107 - Juridische zaken	1.762.385	0	0	0	0	0	0	0	1.762.385	0
BLP108 - Bestuurszaken en best.ondersteuning	2.571.317	0	384.000	384.000	0	0	0	0	2.955.317	384.000
BLP109 - Informatievoorziening & automatis.	12.758.584	481.648	1.151.814	1.151.814	0	0	627.817	583.764	14.538.215	2.217.226
BLP110 - Facilitaire zaken en huisvesting	5.358.022	80.558	89.757	89.757	0	0	0	0	5.447.779	170.315
BLP111 - Documentaire informatievoorziening	1.170.159	0	0	0	0	0	0	0	1.170.159	0
BLP112 - Managementondersteuning	3.654.687	0	0	0	0	0	9.016	0	3.663.703	0
BLP113 - Correctie overhead	-2.985.239	0	0	0	0	0	0	0	-2.985.239	0
PRG017 - Overhead	**43.641.950**	**688.294**	**1.835.947**	**1.835.947**	**0**	**0**	**509.589**	**484.995**	**45.987.486**	**3.009.236**
BLP091 - Onvoorzien	136.000	0	0	0	0	0	0	0	136.000	0
PRG018 - Onvoorziene uitgaven	**136.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**136.000**	**0**
BLP101 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	50.000	0	0	0	0	0	0	0	50.000	0
PRG019 - Vennootschapsbelasting	**50.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**50.000**	**0**
Domein Overige lasten en baten	**81.505.874**	**405.257.745**	**2.040.947**	**2.300.947**	**91.000**	**91.000**	**522.207**	**484.995**	**84.160.028**	**408.134.687**
Totaal	**612.437.874**	**612.437.874**	**9.511.594**	**9.511.594**	**429.000**	**429.000**	**1.216.076**	**1.216.076**	**623.594.544**	**623.594.544**

Leeuwarden, 22 september 2020,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester,

secretaris.

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	919
Extern Zaak ID	Z225901-2020
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 oktober 2020
Agendapunt	5.8
Omschrijving	Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) Mr. P.J. Troelstraweg 142 in Leeuwarden voor de bouw van een woning
Eigenaar	Thoma, Korian
Portefeuillehouder	Hein de Haan

Bijlagen
Raadsvoorstel ontwerp vvgb
Ontwerp-omgevingsvergunning
Ruimtelijke onderbouwing
B1_Bestektekening
B2_Impressies_3D_views
B3_Situatie

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	22 september 2020
Besluitvorming (raad)	**7 oktober 2020**

Toelichting

Bij de Gemeente Leeuwarden is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor de bouw van een woning op het adres Meester P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden. Dit verzoek is in strijd met het ter plekke geldende bestemmingsplan ‘Bilgaard, Leeuwarder Bos en omgeving’. Aan dit verzoek kan medewerking worden verleend door af te wijken van het bestemmingsplan waarvoor een verklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad is vereist. het college heeft besloten aan de gemeenteraad voor te stellen om de ontwerp verklaring van geen bedenkingen vast te stellen om de ontwerp omgevingsvergunning met de ontwerp verklaring van geen bedenkingen ter visie te kunnen leggen.

Voorgesteld besluit

1. Aan de gemeenteraad voor te stellen om een ontwerp verklaring van geen bedenkingen conform artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht vast te stellen voor de bouw van een woning op het perceel Meester P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden voor ter visie legging;

Gemeente Leeuwarden

Besluit

De gemeenteraad besluit met 29 stemmen voor en 4 stemmen tegen om een ontwerp verklaring van geen bedenkingen conform artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht vast te stellen voor de bouw van een woning op het perceel Meester P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden voor ter visie legging;
Tegen stemde de fractie van PGL

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

‘Ontwerp Verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) voor de bouw van een woning op het adres Mr. P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden.
Zaaknummer: Z225901-2020

Aan de gemeenteraad.

Inleiding
Er is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor de bouw van een vrijstaande woning op het adres Mr. P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden. De woning wordt gesitueerd op een onbebouwd perceel in een bebouwingslint aan de Mr. P.J. Troelstraweg. De woning bestaat uit één bouwlaag met kap en heeft een nokhoogte van 8,60 meter.

Planologische situatie
Dit verzoek is in strijd met het ter plekke geldende bestemmingsplan ‘Bilgaard, Leeuwarder Bos en omgeving’, aangezien de bestemming ‘Wonen’, vanwege het ontbreken van een bouwvlak, niet voorziet in de bouw van een woning.

Afwijkingsmogelijkheid
Wij kunnen medewerking verlenen aan dit verzoek door af te wijken van het bestemmingsplan op grond van artikel 2.12 lid 1 onder a sub 3°van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). In het kader van deze afwijkingsprocedure (buitenplanse grote afwijking) is op grond van artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) ook een vvgb van uw gemeenteraad vereist.

Projectenlijst
Op grond van de Wabo is het college het bevoegd orgaan voor het afgeven van de omgevingsvergunning maar er is ook vvgb van de gemeenteraad vereist. De gemeenteraad heeft een lijst van projecten vastgesteld waarvoor een vvgb niet is vereist. De aanvraag past niet binnen deze vastgestelde projectenlijst, omdat het bouwplan niet in overeenstemming is met de bouwregels van de bestemming ‘Wonen’.

Ter inzage
In het kader van de planologische procedure dient het ontwerpbesluit omgevingsvergunning ter inzage te worden gelegd. Om het ontwerpbesluit omgevingsvergunning ter inzage te leggen is een ontwerp vvgb van uw raad vereist. De ontwerp vvgb wordt, via het college, ter vaststelling aan u voorgelegd. Na de vaststelling van de ontwerp vvgb zal de ontwerp omgevingsvergunning met de ontwerp vvgb en overige stukken ter visie worden gelegd.

Na de periode van ter visielegging zal uw raad worden verzocht de definitieve vvgb af te geven.

Overwegingen
Het plan voegt een vrijstaande woning toe aan de woningvoorraad van de stad Leeuwarden. Uitbreiding van de woningvoorraad in de stad Leeuwarden blijft de komende decennia noodzakelijk, omdat het aantal inwoners blijft stijgen. De woning wordt gebouwd op een onbebouwde kavel, die reeds voor 'Wonen' is bestemd, binnen de bebouwde kom van de stad Leeuwarden. In het kader van duurzaam en efficiënt ruimtegebruik is het wenselijk om binnen bestaand stedelijk gebied te bouwen. Het plan voldoet hiermee aan het gemeentelijk woonbeleid en is in overeenstemming met de provinciale verordening.

De woning is op deze locatie planologisch (stedenbouwkundig, parkeren, geluid, milieu-zonering, ecologie, bodem, etc.) goed inpasbaar. Het plan sluit qua omvang en uitstraling goed aan bij de omgeving; een bebouwingslint bestaande uit (half)vrijstaande woningen. Het hoofdvolume van de woning wordt vrij op de kavel gesitueerd en voegt zich in de rooilijn van het bebouwingslint. Architectonisch sluit de nieuwbouw goed aan bij de bestaande woningen in het bebouwingslint. Parkeren wordt op eigen erf opgelost. Met een gevelweringsonderzoek (akoestisch onderzoek) is aangetoond dat wegverkeerslawaai geen belemmering vormt voor een goed woon- en leefklimaat in de woning.

Risico's
Voor de gemeente zijn er geen juridische en/of financiële risico's verbonden aan de afgifte van de ontwerp vvgb en het ter visie leggen van de ontwerp omgevingsvergunning. De ambtelijke kosten worden vergoed en het risico van planschade ligt bij de initiatiefnemer. Alle kosten en risico's liggen bij de initiatiefnemer.

Vervolgacties
Wij stellen u voor om een ontwerp vvgb conform artikel 6.5, lid 1 Bor vast te stellen voor de bouw van een woning op het adres Mr. P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden.

Na de vaststelling van de ontwerp vvgb zal het ontwerpbesluit omgevingsvergunning met de ontwerp vvgb en overige stukken ter visie worden gelegd voor zienswijzen. Als er zienswijzen worden ingediend, dan zal worden gewogen of een planaanpassing wenselijk is. Vervolgens zal de gemeenteraad worden gevraagd een definitieve vvgb af te geven. Het college is bevoegd om de omgevingsvergunning te verlenen.

Leeuwarden, 22 september 2020,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester,

secretaris.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

Gemeente Leeuwarden

Uitvoering: archief via BAG beheerder
afschrift : aanvrager
kopie : team Toezicht en Handhaving
gemachtigde: Woonsubliem B.V.
t.a.v. G.J. Albertsboer
Netwerkweg 5
7251 KV Vorden

11037471

ONTWERP O M G E V I N G S V E R G U N N I N G

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEEUWARDEN;

hebben op 13 december 2019 een aanvraag voor een omgevingsvergunning ontvangen van:

J.A. Medemblik
Bonnehosstraat 19
8917 HA Leeuwarden

voor het bouwen van een nieuwe woning. De aanvraag gaat over de locatie Mr. P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden en is geregistreerd onder nummer 11037471.

OVERWEGINGEN BOUWEN;
Het is voldoende aannemelijk gemaakt dat het bouwplan voldoet aan de voorschriften van het Bouwbesluit 2012 en de Bouwverordening.

Het bouwplan is niet in overeenstemming met de voorschriften van het ter plaatse geldende bestemmingsplan “Bilgaard, Leeuwarder Bos en omgeving”. Onder de overwegingen handelen in strijd met regels van ruimtelijke ordening gaan wij hier op in.

Gezien het advies van de commissie Hûs en Hiem, voor welstandsadvisering en monumentenzorg van 28 januari 2020, kenmerk W19LWD392-5 voldoet het bouwplan naar ons oordeel aan redelijke eisen van welstand.

OVERWEGINGEN MAKEN UITWEG;

de omgevingsvergunning voor het maken of veranderen van een uitweg kan worden geweigerd in het belang van:
- de bruikbaarheid van de weg;
- het veilig en doelmatig gebruik van de weg;
- het behoud van openbare parkeerplaatsen;
- de bescherming van het uiterlijk aanzien van de omgeving;
- de bescherming van groenvoorzieningen in de gemeente;
- indien op eigen erf niet minimaal over een ruimte voor het parkeren van een auto van 2,30 X 5 meter diep kan worden beschikt;

- indien er sprake is van een uitweg van een perceel dat al door een andere uitweg wordt ontsloten, en de aanleg van deze tweede uitweg ten koste gaat van een openbare parkeerplaats of het openbaar groen.

Uw aanvraag is getoetst aan de hiervoor genoemde weigeringsgronden. Geen van de weigeringsgronden is aanwezig, uw aanvraag wordt verleend op basis van de ingediende tekening.

Het betreft een nieuwe uitweg voor een nog te bouwen woning.

Ruimtelijk is de nieuwe uitweg goed in het straatbeeld in te passen. De uitweg gaat niet ten koste van openbaar groen of openbaar parkeren.
Voor de aanleg van de uitweg zijn wijzigingen nodig in de openbare ruimte: de band wordt over een breedte van 3 meter verlaagd naar fietspadniveau. Aan weerskanten wordt één band gebruikt om naar dat niveau te dalen. De tegelbestrating wordt vanaf het erf schuin naar het fietspad gestraat.

OVERWEGINGEN STRIJDIG GEBRUIK;
Het plan is niet in overeenstemming met het bestemmingsplan “Bilgaard, Leeuwarder Bos en omgeving”. Het perceel heeft daarin de bestemming ‘Wonen’ en ‘Tuin’. Functioneel is de aanvraag hiermee in overeenstemming. Vanwege het ontbreken van een bouwvlak wordt echter niet voorzien in de bouw van een woning. De aanvraag is dan ook in strijd met deze regels.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2.10 lid 2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is de aanvraag aangemerkt als een aanvraag om een vergunning voor de activiteit ‘het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het bestemmingsplan’.

Met toepassing van artikel 2.12 lid 1 onder a onder 3° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) kan de omgevingsvergunning worden verleend indien de activiteit in strijd is met het bestemmingsplan, indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat.

De activiteit is naar ons oordeel niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening. Ter onderbouwing van dit standpunt verwijzen wij naar de opgestelde “Ruimtelijke onderbouwing voor de bouw van een woning op het perceel Mr. P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden”. Deze ruimtelijke onderbouwing maakt deel uit van de omgevingsvergunning.

De ontwerp-omgevingsvergunning heeft vanaf ….. voor een periode van 6 weken ter inzage gelegen om een ieder in de gelegenheid te stellen hiertegen zienswijzen in te dienen.

Er zijn … zienswijzen tegen de ontwerp-omgevingsvergunning ingediend.

Voor het plan is een ‘verklaring van geen bedenkingen’ van de gemeenteraad vereist. De Raad heeft een lijst van projecten vastgesteld waarvoor een verklaring van geen bedenkingen niet is vereist. Het plan past niet binnen deze vastgestelde projectenlijst.

Op … heeft de raad van de gemeente Leeuwarden besloten een “ontwerp” verklaring van geen bedenkingen af te geven conform artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht voor het afwijken van het bestemmingsplan ten behoeve van het planologisch mogelijk maken van het realiseren van een woning op het perceel Mr. P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden.

VOORGENOMEN BESLUITEN:

Burgemeester en wethouders besluiten, gelet op artikel 2.1, 2.2, 2.10 en 2.12 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht de omgevingsvergunning te verlenen.

De omgevingsvergunning wordt verleend onder de bepaling dat de gewaarmerkte stukken deel uitmaken van de vergunning.
De omgevingsvergunning wordt verleend voor de volgende activiteiten:
- Bouwen (Art.2.1 lid 1a Wabo);
- Strijd Gebruik gronden/bouwwerken met RO (art. 2.1 lid 1c) ;
- Uitweg (art. 2.2 lid 1e Wabo).

VOORWAARDEN:

Concept voorwaarden deelactiviteit **c01 bouwen (art.2.1 lid 1a wabo):**
Volgt.

Voorwaarden uitweg
-De uitweg krijgt een maximale breedte van 3 meter, gerekend vanuit de noordelijke erfgrens van het perceel;
-De uitweg wordt door een bekwame aannemer aangelegd;
-De uitweg komt in beheer & onderhoud van de gemeente Leeuwarden;
-Na voltooiing van de uitweg dient u dit te melden bij dhr. A. Korf, bereikbaar via de mail arvind.korf@leeuwarden.nl

Procedure
De besluitvormingsprocedure is uitgevoerd overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.10 van de Wabo. De aanvraag is beoordeeld voor de activiteit bouwen aan artikel 2.1 en artikel 2.10 van de Wabo en voor de activiteit strijdig gebruik gronden/bouwwerken met het bestemmingsplan aan artikel 2.1 en artikel 2.12 van de Wabo. Voor de activiteiten maken uitweg is getoetst aan artikel 2.2 en artikel 2.18 Wabo. Voorts is de aanvraag getoetst aan het Besluit omgevingsrecht en de Ministeriele regeling omgevingsrecht. Gebleken is dat uw aanvraag hieraan voldoet en daarom verlenen wij u de gevraagde ontwerp omgevingsvergunning.

Zienswijzen en adviezen
De aanvraag en de ontwerpbeschikking met bijbehorende stukken worden op grond van de Algemene wet bestuursrecht met ingang van ..ter inzage gelegd. U kunt binnen zes weken na start van de ter inzage termijn eventuele zienswijzen tegen of adviezen over de ontwerpbeschikking indienen bij het college van burgemeester en wethouders.

Bouwsom: €

Leeuwarden, .., verzonden:

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens dezen,

P.N. Stein
Manager Publieke Dienstverlening

Opgave bijgevoegde stukken
De volgende onderdelen horen bij en maken deel uit van de omgevingsvergunning, verleend op **[datum verleend]** aan J.A. Medemblik voor het project bouwen van een nieuwe woning op de locatie Mr. P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden.

Niet gewaarmerkt:

- Bezwaarschriftbijsluiter nummer 1
- regels op de bouw (naam & telefoon bouwinspecteur)
- kennisgeving van de aanvang van de werkzaamheden
- kennisgeving van de voltooiing van de werkzaamheden
- folder nummering gebouwen

Gewaarmerkt:

- aanvraagformulier
-
-

Huisnummering
- Nummerbesluit met bijbehorende tekeningen

Einde opgave bijgevoegde stukken.

Stadsontwikkeling en -beheer
team Toezicht en Handhaving
Antwoordnummer 5105
8900 VC Leeuwarden

Deze kennisgeving moet ten minste 24 uur voor de aanvang van de werkzaamheden in ons bezit zijn.

Indien u deze per post verstuurt is dit gratis; geen postzegel nodig (antwoordnummer)

Betreft: **kennisgeving AANVANG der werkzaamheden**
Dossier: 11037471

Bouwinspecteur : Mw. S. Feenstra - Se,
Telefoon : 14058

Ondergetekende, houder/gemachtigde van bovengenoemde omgevingsvergunning, deelt hierbij mede dat de bouwwerkzaamheden zullen starten op: .....

Handtekening :

Datum :
Plaats :

Stadsontwikkeling en -beheer
team Toezicht en Handhaving
Antwoordnummer 5105
8900 VC Leeuwarden

Deze kennisgeving moet uiterlijk op de dag van beëindiging van de werkzaamheden in ons bezit zijn.

Indien u deze per post verstuurt is dit gratis; geen postzegel nodig (antwoordnummer)

Betreft: **kennisgeving BEËINDIGING der werkzaamheden**
Dossier: 11037471

Bouwinspecteur: Mw. S. Feenstra - Se
telefoon: 14058

Ondergetekende, houder/gemachtigde van bovengenoemde omgevingsvergunning, deelt hierbij mede dat de bouwwerkzaamheden zullen worden beëindigd op: .....

Handtekening :

Datum :
Plaats :

Ruimtelijke onderbouwing voor de bouw van een woning op het perceel Mr. P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden

---

INLEIDING

Op 13 december 2019 hebben wij een plan ontvangen voor de bouw van een woning op het perceel Mr. P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden. Dit verzoek is in strijd met het ter plekke geldende bestemmingsplan 'Bilgaard, Leeuwarder Bos en omgeving' aangezien de woning niet binnen het daarvoor aangewezen bouwvlak wordt opgericht.

BESCHRIJVING VAN HET PROJECT

De aanvraag omgevingsvergunning voorziet in de bouw van een vrijstaande woning. De woning wordt gesitueerd op een onbebouwd perceel in een bebouwingslint aan de Mr. P.J. Troelstraweg. De woning bestaat uit één bouwlaag met kap en heeft een nokhoogte van 8,60 meter. Architectonisch sluit de nieuwbouw goed aan bij de bestaande woningen in het bebouwingslint. Parkeren wordt conform de gemeentelijke parkeernorm op eigen erf opgelost.

Luchtfoto uit 2020 met (in het midden) zicht op het onbebouwde perceel Mr. P.J. Troelstraweg 142 (bron: Cyclorama, 2020).

In deze ruimtelijke onderbouwing wordt aangetoond dat het project zoals hiervoor beschreven op deze locatie aanvaardbaar is.

BESCHRIJVING VAN DE GELDENDE PLANOLOGISCH-JURIDISCHE SITUATIE

Op grond van het geldende bestemmingsplan 'Bilgaard, Leeuwarder Bos en omgeving' heeft het perceel de bestemming 'Wonen' en 'Tuin'. Functioneel is de aanvraag hiermee in overeenstemming. De aanvraag is echter is in strijd met het bestemmingsplan vanwege het ontbreken van een bouwvlak op het perceel. Het hoofdgebouw van de woning dient te worden opgericht binnen een bouwvlak.

Aangezien het bestemmingsplan geen afwijkingsmogelijkheid (of wijzigingsbevoegdheid) kent en geen medewerking kan worden verleend met toepassing van artikel 2.12 lid 1 onder a onder 2° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht jo. artikel 4 van bijlage II van het Besluit omgevingsrecht, kan alleen medewerking aan de aanvraag omgevingsvergunning worden verleend door middel van een planologische procedure; de zgn. 'buitenplanse grote afwijking' waar een ruimtelijke onderbouwing onderdeel van uit maakt.

Voor dit plan is een 'verklaring van geen bedenkingen' van de gemeenteraad vereist. Op 14 december 2015 heeft de raad een lijst van projecten vastgesteld, waarvoor geen verklaring van geen bedenkingen is vereist. Het plan past niet binnen deze vastgestelde projectenlijst, omdat de bouwregels van het bestemmingsplan niet in acht worden genomen.

In het kader van deze procedure wordt de ontwerp-omgevingsvergunning met bijlagen voor een periode van zes weken ter visie gelegd.

TOETSING AAN DE RUIMTELIJKE EN FUNCTIONELE STRUCTUUR

Beleid

- *Provinciaal beleid / Verordening Romte 2014 (geconsolideerde versie 2018)*
  Op 25 juni 2014 hebben Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslan vastgesteld. De verordening stelt regels die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Het betreft de volgende thema's:
  - Zorgvuldig ruimtegebruik;
  - Wonen;
  - Werken en mobiliteit;
  - Recreatie en toerisme.

  Het initiatief voor de bouw van een grondgebonden woning binnen bestaand stedelijk gebied, is in overeenstemming met de provinciale verordening.

- *Gemeentelijk beleid*
  Het plan voegt een grondgebonden woning toe aan de woningvoorraad van de gemeente Leeuwarden. Uitbreiding van de woningvoorraad blijft de komende decennia noodzakelijk, omdat het aantal inwoners blijft stijgen (bron: Afwegingskader Woningbouw Gemeente Leeuwarden, 2016).

  Een belangrijk deel van de woningbouwopgave wil de gemeente in bestaand stedelijk gebied oplossen. Uit de woonwensen en uit de praktijk blijkt dat de grootste vraag bestaat uit wonen in de stad. In het kader van duurzaam en efficiënt ruimtegebruik is het wenselijk om binnen bestaand stedelijk gebied te bouwen. Conform het gemeentelijk woonbeleid voorziet het plan in het oprichten van een woning, op een perceel die reeds voor 'Wonen' is bestemd, binnen bestaand stedelijk gebied.

Stedenbouw
De woning wordt gesitueerd op een onbebouwde kavel in een bebouwingslint aan de Mr. P.J. Troelstraweg (ten noorden van de ring). De afgelopen decennia is dit bebouwingslint met woningen steeds verder verdicht. Dit is een logische ontwikkeling die hoort bij de dynamiek en de groei van de stad.

Het voorliggende bouwplan voegt zich goed in het bebouwingslint en de woning vult het 'gat' in de bebouwingswand. De woning kent een bescheiden volume met een lage gootlijn en steile (asymmetrische) kap die haaks op de weg staat. De woning wordt vrij op de kavel gesitueerd, op 3 meter van de noordelijk gelegen perceelgrens en op 2 meter van de zuidelijk gelegen perceelgrens. De woning voegt zich in de voorgevelrooilijn van het bebouwingslint.

Situatietekening behorende bij het bouwplan voor het oprichten van een vrijstaande woning op het perceel Mr. P.J. Troelstraweg 142

Welstand
De welstandscommissie Hûs en Hiem heeft het bouwplan beoordeeld op 28 januari 2020. Het bouwplan voldoet volgens de commissie aan de redelijke eisen van welstand.

Parkeren/verkeer
Parkeren wordt, conform de gemeentelijke parkeernorm, opgelost op de eigen kavel. Het perceel Mr. P.J. Troelstraweg 142 maakt onderdeel uit van een gebied dat in de 'Nota Parkeernormen Leeuwarden 2014' is gedefinieerd als 'rest bebouwde kom'. In dit gebied geldt voor woningen met een gebruiksoppervlak van meer dan 120 m2 een parkeernorm van 2 parkeerplaatsen. De woning krijgt de beschikking over een inrit zonder parkeergarage van 3 meter breed en 10 meter diep. Deze inrit biedt voldoende parkeerruimte voor twee auto's.

Om de kavel met de Mr. P.J. Troelstraweg te ontsluiten is de aanleg van een uitrit vereist. De activiteit 'uitrit aanleggen of veranderen' maakt onderdeel uit van de aanvraag omgevingsvergunning. Het ontsluiten van de kavel met een uitrit zal niet leiden tot een verkeersonveilige situatie.

TOETSING AAN DE OMGEVINGSASPECTEN

Milieuzonering
Ten behoeve van de milieuzonering rond bedrijven, is door de VNG het systeem 'Bedrijven en milieuzonering' ontwikkeld, in de vorm van een bedrijvenlijst waarin de bedrijven zijn gecategoriseerd op hun milieueffecten. Naarmate de milieuhinder toeneemt, loopt de milieu-indeling op van 1 t/m 6.

Met milieuzonering wordt het scheiden van milieubelastende activiteiten en gevoelige functies voorgestaan. Enerzijds wordt hiermee voorkomen dat een milieubelastende activiteit (bijvoorbeeld een bedrijf) ten koste gaat van een veilig en gezond leefklimaat van een gevoelige functie

(bijvoorbeeld een woning). Anderzijds wordt voorkomen dat een gevoelige functie planologische belemmeringen oplevert voor een milieubelastende activiteit die planologisch gezien is toegestaan.

Het plan voorziet in het oprichten van een gevoelige functie (wonen) op een perceel dat onderdeel uitmaakt van een woongebied. Aan de overzijde van de Mr. P.J. Troelstraweg ligt het gebied Magere Weide. Magere Weide is een gemengd gebied met verschillende bestemmingen (bedrijf, sport, wonen en maatschappelijk).

Het plan voor de bouw van een woning op het perceel Mr. P.J. Troelstraweg 142 vormt geen planologische belemmering voor de activiteiten in de directe omgeving. De planologische bestemmingen in de omgeving gaan niet ten koste van een veilig en gezond leefklimaat voor de bewoners van de toekomstige woning.

Geluid

- *Rail- en wegverkeerslawaai*
  In de Wet geluidhinder (Wgh) is vastgesteld dat, indien in het plangebied geluidgevoelige functies (zoals woningen) zijn voorzien binnen de invloedssfeer van (rail- en weg)verkeerslawaai, akoestisch onderzoek uitgevoerd dient te worden.

  Het woonperceel is gelegen binnen de wettelijke geluidszone vanwege wegverkeer van de Mr. P.J. Troelstraweg. De gevelbelasting ten gevolge van de Mr. P.J. Troelstraweg is hoger dan de voorkeursgrenswaarde van 48dB. Met een gevelweringsonderzoek (akoestisch onderzoek) is aangetoond dat in de woning wordt voldaan aan het vereiste binnenniveau van 33 dB vanwege wegverkeerslawaai. In de woning zal sprake zijn van een goed woon- en leefklimaat. Er hoeft geen hogere waarde worden vastgesteld omdat het perceel Mr. P.J. Troelstraweg al een geluidgevoelige bestemming (wonen) heeft.

- *Industrielawaai*
  Het perceel is niet gesitueerd in de ‘geluidzone – industrielawaai’ van vliegbasis Leeuwarden of een ander bedrijventerrein.

Luchtkwaliteit

De Wet milieubeheer (Wm) voorziet onder meer in een gebiedsgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Luchtkwaliteitseisen vormen onder de Wm geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen als een van onderstaande situaties van toepassing is:

- er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- een project (al dan niet per saldo) leidt niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL;
- een project draagt ‘niet in betekenende mate’ bij aan de luchtverontreiniging.

Het plan is dermate kleinschalig dat het ‘niet in berekende mate’ bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Het plan voldoet aan het gestelde in het onderdeel luchtkwaliteit van de Wet milieubeheer.

Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door:

- het gebruik, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);
- het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, wegen, waterwegen en spoorwegen);
- het gebruik van luchthavens.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico’s voor de burger door voornoemde activiteiten. Het plangebied ligt niet binnen een veiligheidszone van een risicovolle inrichting. Vanuit ‘externe veiligheid’ is het plan niet bezwaarlijk.

Archeologie
Met het verdrag van Malta en als gevolg daarvan het sinds 2017 in de wet vastgelegde archeologische bestel, is het rijksbeleid erop gericht om het archeologisch erfgoed te behouden in de bodem. In de bestemmingsplannen en ruimtelijke onderbouwingen moet een archeologieparagraaf worden opgenomen. De archeologische (verwachtings)waarde en vindplaatsen moeten in beeld worden gebracht. Voor gebieden met een archeologische verwachtingswaarde geldt een archeologische onderzoeksplicht.

- *Archeologische Waardekaart Leeuwarden*
  De gemeente heeft met de beleidsnota Archeologische Monumentenzorg Leeuwarden 2018 haar archeologische koers vastgesteld en uitgezet. De archeologische waardenkaart maakt hier deel van uit. Op deze kaart is aangegeven dat de projectlocatie op het gebied van archeologie is vrijgegeven.

- *Bestemmingsplan Bilgaard, Leeuwarder Bos en omgeving*
  In het vigerende bestemmingsplan 'Bilgaard, Leeuwarder Bos en omgeving' heeft het plangebied geen dubbelbestemming 'waarde – archeologie'.

Een archeologisch onderzoek is voor dit project niet nodig.

Cultuurhistorie en karakteristieke panden
Met ingang van 1 januari 2012 is het gewijzigde Besluit ruimtelijke ordening (Bro) in werking getreden. Het voorstel tot wijziging is een uitvloeisel van de Beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg (MoMo) uit 2009. Bij het opstellen van ruimtelijke plannen moet een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.

In het plangebied zijn geen cultuurhistorisch landschappelijke waarden aanwezig.

Bodem
Uitgangspunt ten aanzien van de bodemkwaliteit is dat deze bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zodanig goed moet zijn dat er geen risico's voor de volksgezondheid bestaan bij het gebruik van het plangebied voor wonen of een andere functie.

In verband met het woningbouwplan heeft Bodemvisie Milieu & Veiligheid BV het verkennend Bodemonderzoek 'Meester P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden, projectcode 200122, d.d. 16-04-2020' opgesteld. Uit dit verkennend bodemonderzoek blijkt dat er sprake is van licht verhoogde gehalten en concentraties. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Op basis van de onderzoeksresultaten worden, vanuit milieu-hygiënisch oogpunt, geen belemmeringen verwacht ten aanzien van de voorgenomen nieuwbouw op de onderzochte locatie.

Waterparagraaf
In de toelichting op ruimtelijke plannen dient een waterparagraaf te worden opgenomen van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie. In de zogenaamde waterparagraaf dient uiteengezet te worden of en in welke mate het plan in kwestie gevolgen heeft voor de waterhuishouding, dat wil zeggen het grondwater en het oppervlaktewater. Het is de schriftelijke weerslag van de zogenaamde watertoets.

Op 15 april 2020 is voor het plan een watertoets aangevraagd . Op 15 april 2020 is een wateradvies van het Wetterskip ontvangen. Hieruit is gebleken dat het plangebied vrij ligt voor de boezem. Het gebied is niet bestemd tegen hoge waterstanden. Bij het bepalen van de aanleghoogte wordt hier, conform het advies van Wetterskip Fryslân, rekening mee gehouden.

Door de ruimtelijke ontwikkeling neemt de hoeveelheid verhard oppervlak toe met als gevolg een versnelde afvoer van hemelwater. Het is nodig om deze versnelde afvoer te compenseren om de waterberging in een gebied in stand te houden. De meest voorkomende manier van compenseren is het graven van extra oppervlaktewater. Vrijstelling van de compensatieplicht geldt wanneer de ontwikkeling voorziet in de realisatie van minder dan 200 m2 verhard of bebouwd oppervlak in stedelijk gebied en 1500 m2 landelijk gebied.

Voor deze ontwikkeling geldt geen compensatieplicht, omdat de ruimtelijke ontwikkeling voorziet in de realisatie van minder dan 200 m2 verhard of bebouwd oppervlak op onbebouwde grond in stedelijk gebied.

Ecologie
Met de afwijking dient rekening te worden gehouden met het beleid en de wetgeving ten aanzien van de natuurbescherming. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. Uitgangspunt is dat met beide geen strijdigheid ontstaat.

- *Gebiedsbescherming*
  Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een beschermd natuurgebied.

- *Soortenbescherming*
  De woning wordt op een braakliggend terrein opgericht. Bij de bouwwerkzaamheden dient men te allen tijden rekening te houden met de zorgplicht betreffende de Wet natuurbescherming. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor planten en dieren zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. In de heggen zouden mussen of andere vogels kunnen zitten (met evt. nesten). Broednesten zijn beschermd en mogen niet verstoord worden.

- *Stikstofdepositie*
  Het projectgebied is op ruim 10 km van het stikstofgevoelige Natura-2000 gebied de Oude Venen gesitueerd. Gelet op de schaal van het project (1 woning) en de afstand tot de Oude Venen (> 7 km) is een stikstofdepositie berekening niet noodzakelijk.

Groen
Ten behoeve van het nieuwbouwplan worden op het terrein geen bomen gekapt.

Kabels en leidingen
In het projectgebied bevinden zich geen planologisch relevante leidingen.

Plan-Mer / Mer-beoordelingsplicht
Voor activiteiten op de D-lijst onder de drempelwaarde geldt dat een zogenaamde “vormvrije m.e.r.-beoordeling” moet worden doorlopen. Op grond van art. 5 van het Besluit milieueffectrapportage moet worden onderzocht of de activiteit (naar verwachting) leidt tot belangrijke negatieve milieueffecten, die tot het doorlopen van een (formele) m.e.r.-beoordeling dan wel m.e.r.-procedure noodzaken. Voor het oprichten één woning op deze locatie is geen vormvrije m.e.r. beoordeling noodzakelijk.

Ladder voor duurzame verstedelijking
In het besluit ruimtelijke ordening (Bro) is de verplichting opgenomen om in het geval van een nieuwe stedelijke ontwikkeling in de toelichting een onderbouwing op te nemen van nut en noodzaak van de nieuwe stedelijke ruimtevraag en de ruimtelijke inpassing. Hierbij wordt uitgegaan van de “ladder voor duurzame verstedelijking”.

In dit geval is geen sprake van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. In beginsel is er sprake van een nieuwe stedelijke ontwikkeling als er meer dan elf woningen gerealiseerd worden. In dit geval betreft het initiatief de bouw van één woning.

De conclusie is dan ook dat voor dit initiatief de ladder niet doorlopen hoeft te worden.

UITVOERBAARHEID

Maatschappelijke uitvoerbaarheid
De direct omwonenden (naastgelegen woonpercelen) zijn door de initiatiefnemer geïnformeerd over het bouwplan. Ook zijn zij bekend met de procedure en de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

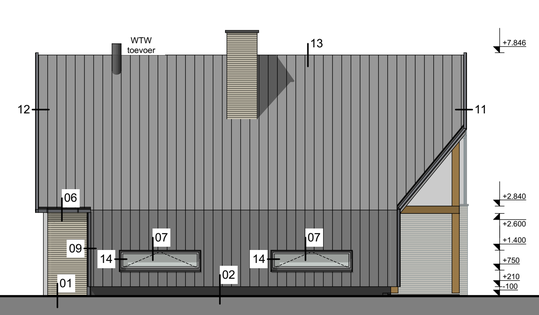
De aanvraag omgevingsvergunning doorloopt de in de Wabo voorgeschreven procedure. Dit betekent dat de aanvraag gedurende zes weken ter inzage ligt voor zienswijzen. Tijdens deze periode bestaat voor een ieder de mogelijkheid voor het indienen van zienswijzen. Aan de hand van de ingekomen zienswijzen kan het plan eventueel worden aangepast. De indieners van de zienswijzen worden hiervan op de hoogte gehouden. Tegen de omgevingsvergunning is beroep mogelijk bij de rechtbank en hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Economische uitvoerbaarheid
Door het sluiten van een overeenkomst ambtelijke kosten is voorzien in het kostenverhaal. De overige kosten worden gedekt uit de leges. De eventuele planschade wordt betaald door de initiatiefnemer. Voorts wordt het project volledig gefinancierd door de initiatiefnemer en er is geen aanleiding om te veronderstellen dat deze niet over voldoende financiële middelen beschikt om dit project te realiseren.

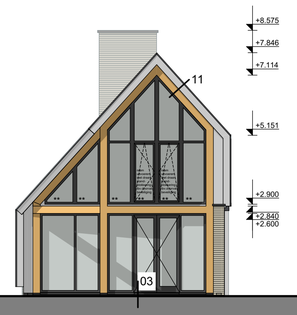
Conclusie
Het te realiseren project past goed in de ruimtelijke structuur van de omgeving en past in het ruimtelijk beleid van de gemeente Leeuwarden. Nu er ook voor het overige geen redenen zijn waarom niet kan worden meegewerkt is de afwijking van het bestemmingsplan aanvaardbaar. Om deze redenen kan worden meegewerkt aan dit verzoek door af te wijken van het geldende bestemmingsplan.

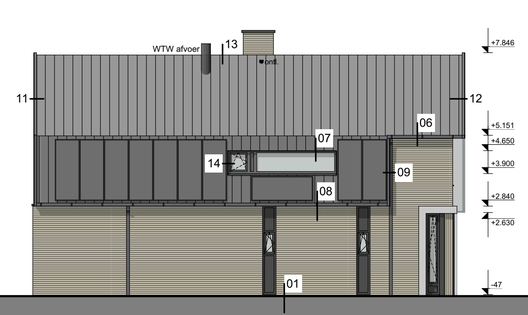
Voorgevel

Rechtergevel

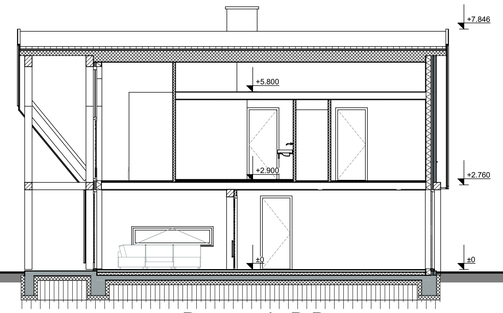
Achtergevel

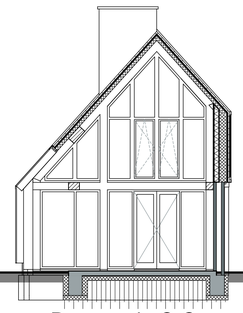
Linkergevel

Doorsnede A-A

Doorsnede B-B

Doorsnede C-C

Bebouwd oppervlak

Woning	Begane grond	92,15
		92,15 m²

Bruto Vloeroppervlakte-Inhoud

Hoofdbouw	Begane grond	74,68	253,91
Hoofdbouw	1e verdieping	73,52	168,62
Hoofdbouw	2e verdieping	37,65	35,14
		185,85 m²	**457,67 m³**

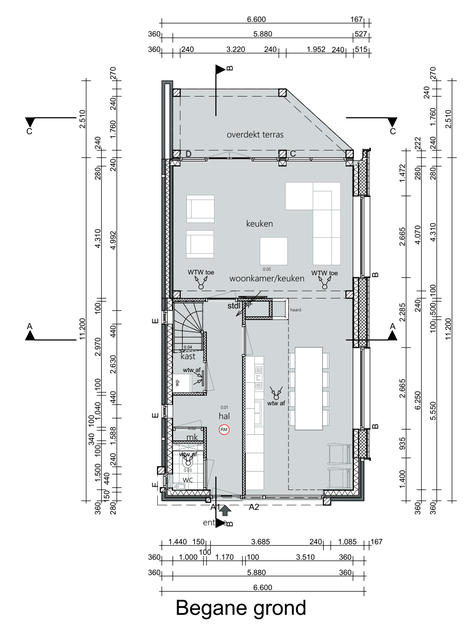
Uitgangspunten Bouwkundig / Constructief

- constructieprincipe: houtskeletbouw (HSB)
- plaatfundering, paalfundering indien constructief noodzakelijk
- kruipruimte: nee
- begane grondvloer: geïsoleerde betonvloer op zand — min. Rc 3,5 m² K/W
- verdiepingsvloer woning: houten balklaag
- zoldervloer: houten balklaag
- dakplaat: geïsoleerde prefab dakelementen — min. Rc 6,0 m² K/W
- platdak: geïsoleerd — min. Rc 6,0 m² K/W
- gevels: baksteen / hout — min. Rc 4,5 m² K/W
- binnenwanden: houtskeletbouw (HSB)
- kolommen/lateien: hout of staal thermisch verzinkt

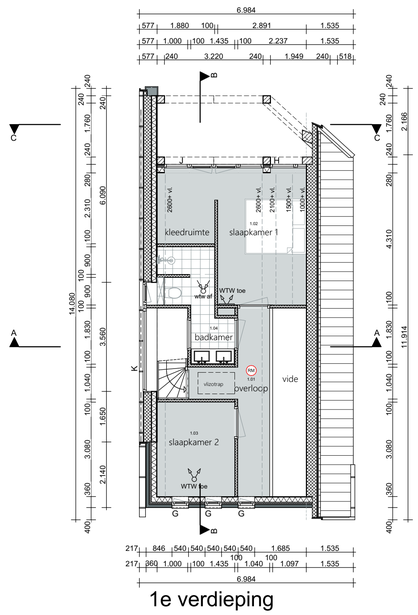
let op: bij wijzigingen in later stadium; bv fundering, vloeren of bouwsysteem te rekenen op meerwerk om tekeningen en constructieberekening aan te passen

Uitgangspunten Installaties

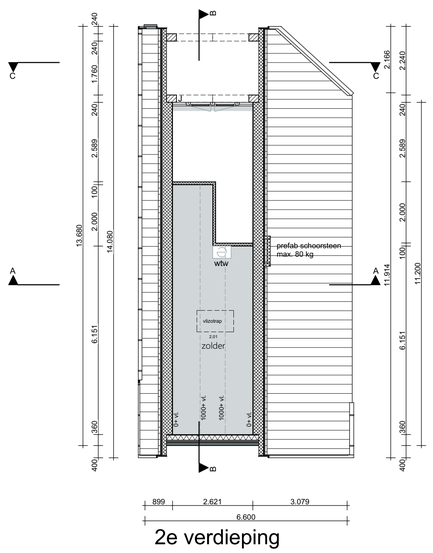
- thermodynamische warmtepomp, LT verwarming (laag temperatuur)
- vloerverwarming beneden en in badkamer(s), overig radiatoren
- balansventilatie met WTW
- zonnepanelen om EPC eis te halen
- All Electric: Ja

Begane grond

1e verdieping

2e verdieping

Situatie
Gemeente : Leeuwarden
142
Mr. P.J. Troelstraweg
sectie : E
Nr. : 4163
schaal : 1:500

Voorschriften tbv. : Woonfunctie - Particulier eigendom art. 1.12a bouwbesluit 2012 (per 1 juli 2015)

	NEN-norm	Tabel Bouwbesluit
- Sterkte van bouwconstructies	EN 1990	2.1
- Trap	-	2.5
- Brandwerendheid bouwconstructies (verdiepingsvloeren en binnenwanden WBDBO 30 min.)	6090	2.9
- Beperking van het ontwikkelen van brand en rook	-	2.81
- Vluchtroutes	-	2.101
- Inbraakwerendheid (BB art. 2.129 + 2.130, weerstandsklasse 2) alle gevelelementen hebben een inbraakwerendheid die voldoet aan weerstandsklasse 2	5096, 5087	-
- Bescherming tegen geluid van buiten	5077	3.1
- Bescherming tegen geluid van installaties (30 db)	5077	3.7
- Geluidwering tussen ruimten	5077	3.15
- Wering van vocht (tegelwerk wc 1200+ vl. en badkamer 2100+vl.)	2778, 2690	3.20
- Luchtverversing (VR > 0,7 dm3/s/m2 > 7 dm3/s, wc > 7 dm3/s en keuken > 21 dm3/s)	1087	3.28
- Spuivoorziening (VR > 3 dm3/s/m2)	1087	3.41
- Toevoer verbrandingslucht en afvoer rookgas	1087+2757	3.41+3.49+3.52
- Beperking aanwezigheid schadelijke stoffen	-	3.62
- Bescherming tegen ratten en muizen (openingen < 10 mm)	-	3.68
- Daglichttoetreding (min. 0,5 m2)	2057	3.74
- Verblijfsgebied en verblijfsruimte (VG en VR: hoog > 2100 mm, min. een VR opp. 7,5 m2, breed 2400mm)	-	4.1
- Toiletruimte (afm. 0,6 x 0,64 m2), ventilatie > 7 dm3/s	-	4.8
- Badruimte (geen afmetingseisen), ventilatie > 14 dm3/s	-	4.17
- Buitenbergingen (geen afmetingseisen)	-	4.5
- Buitenruimte (geen afmetingseisen)	-	4.6
- Opstelplaatsen	-	4.37
- Energiezuinigheid (luchtdoorlatendheid < 0,2 m3/s) (Rc bg vloer >3,5 m2.K/W, Rc wanden >4,5 m2.K/W, Rc dak >6,0 m2.K/W)	1067, 7120	5.1
- Milieu	-	5.8
- Verlichting	-	6.1
- Voorziening voor afnemen gebruik energie	1010	-
- Elektriciteitsvoorziening	1010	2.46 + 2.56
- Watervoorziening	1006	6.11 t/m 6.14
- Afvoer van huishoudelijk afvalwater en hemelwater	3215	6.15
- Vluchten bij brand	-	6.22
- Bestrijden van brand	-	6.27
- Bereikbaarheid voor hulpverleningsdiensten	-	6.35
- Voorkomen brandgevaar en ontwikkeling van brand	-	7.1
- Veilig vluchten bij brand	-	7.11
- Overige bepalingen veilig en gezond gebruik	-	7.17
- Beglazing, tot +600 = veiligheidsglas	3569	-
- Buitenkozijnen (vlgs. KOMO en NPR 3670) dubb. kierdichting	5096, 5087	-

Bouwbesluitruimten

0.01	hal	Verkeersruimte
0.02	mk	Meterruimte
0.03	wc	Toiletruimte
0.04	kast	Bergruimte
0.05	woonkamer/keuken	Verblijfsruimte
1.01	overloop	Verkeersruimte
1.02	slaapkamer 1	Verblijfsruimte
1.03	slaapkamer 2	Verblijfsruimte
1.04	badkamer	Badruimte
2.01	zolder	Functieruimte

Materialen en afwerkingen

- beton
- baksteen
- betonsteen / kalkzandsteen
- snelbouwsteen
- isolatie minerale wol
- isolatie kunststof
- lichte scheidingswand
- vloertegels
- tegelwerk
- vr ventilatie rooster
- mv mechanische ventilatie
- wp warmtepomp
- stdl standleiding riool / mechaniche ventilatie
- ontl ontluchting riool
- rga rookgas afvoer
- ** binnenzijde veiligheidsglas

aansluiting en detailering kozijnen volgens voorschrift leverancier

Brandweer

bouwconstructie: vloer, trap waarover een vluchtroute loopt 30 min. WBDBO uitvoeren

- Rookdetector volgens NEN 2555
- Brandwerende scheidingsconstructie met aantal min. WBDBO

Trap gegevens: conform afd. 2.5 BB

- minimale trapbreedte: 700 mm
- minimale vrije hoogte boven de trap: 1900 mm
- maximale hoogte van de trap: 4000 mm
- minimale vrije oppervlakte bovenaan trap: 700x700 mm
- maximale optrede: 220 mm
- minimale aantrede: 130 mm
- maximale spijlafstand 100 mm
- minimale leuninghoogte: 600 mm

Materialen- en Kleurenschema

gevels	baksteen	bruin-geel genuanceerd
kozijnen en deuren	kunststof/aluminium	antraciet
ramen	kunststof/aluminium	wit
beglazing		blank
waterslagen - ventilatieroosters	aluminium	naturel
boeidelen / dagstukken	rockpanel	wit
boeidelen overstekken onderkant	multiplex	wit
goten en hemelwaterafvoer	zink	naturel
dakbedekking hellend	keramische pan	zwart
dakbedekking vlak	EPDM	zwart
muurafdekker / daktrim	aluminium	naturel
gebinten	douglas geolied	naturel
lateien	staal	thermisch verzinkt
dubbele afdekker schoorsteen	gezet staal	antraciet

Alle maatvoering in het werk te controleren

metselverband: volgens offerte - koppenmaat 110, lagenmaat 62,5 - uitgangspunt lagenmaat pel=0

Onder voorbehoud constructieve wijzigingen

wijzigingen voortkomend uit de berekeningen van de constructeur, bijvoorbeeld dikkere binnen- en buitenmuren die ten koste kunnen gaan van de binnenruimte. Tenzij anders overeengekomen.

vrijstaand woonhuis te Leeuwarden voor familie Medemblik

WOONSUBLIEM
Netwerkweg 5 - 7251 KV Vorden - 0575 84 60 52 - info@woonsubliem.nl - www.woonsubliem.nl

SO VO VG DO OV MV status Bouwaanvraag

werk: **WS999-400**
blad: **B1**
Gevels doorsnede en situatie

schaal 1:100, 1:500
datum 28-11-2019 ALB
revisie 01 10-12-2019 FK
revisie 02
revisie 03
revisie 04

vrijstaand woonhuis te Leeuwarden voor familie Medemblik

SO VO VG DO OV MV status Bouwaanvraag

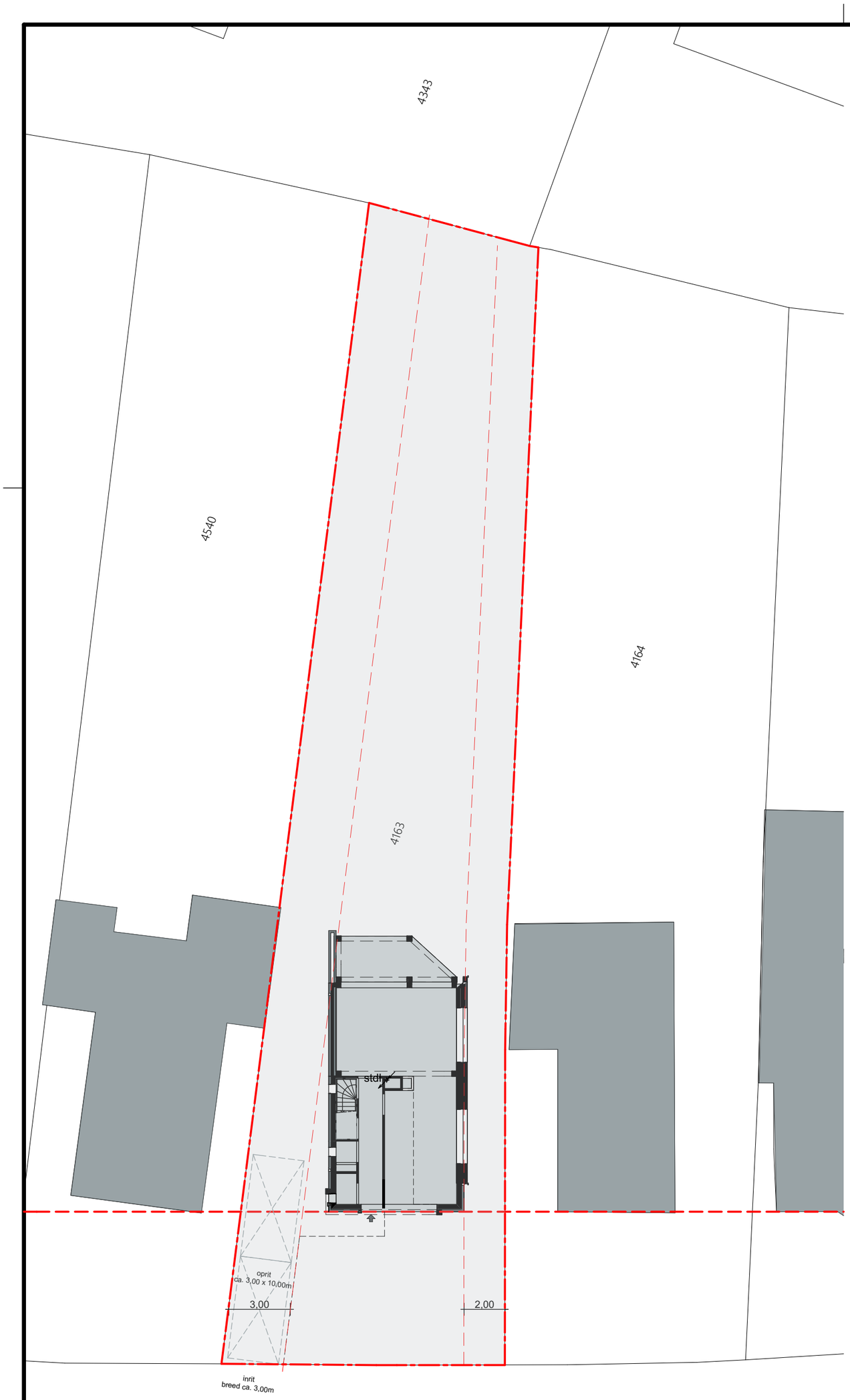
WOONSUBLIEM

Netwerkweg 5 - 7251 KV Vorden - 0575 84 60 52 - info@woonsubliem.nl - www.woonsubliem.nl

29-11-2018 ALB
06-12-2018 ALB

werk:
WS999-400
blad:
B2
3D views

schaal
datum 28-11-2019 ALB
revisie 01
revisie 02
revisie 03
revisie 04

Mr. P.J. Troelstraweg

Mr. P.J. Troelstraweg

Situatie

Gemeente : Leeuwarden
142
Mr. P.J. Troelstraweg
sectie : E
Nr. : 4163
schaal : 1:500

#Project Description vrijstaand woonhuis te Leeuwarden voor familie Medemblik

WOONSUBLIEM

Netwerkweg 5 - 7251 KV Vorden - 0575 84 60 52 - info@woonsubliem.nl - www.woonsubliem.nl

SO VO VG DO OV MV **status Bouwaanvraag**

werk:
WS999-400
blad:
B3
Situatie

schaal	1:200, 1:500
datum	28-11-2019 ALB
revisie 01	10-12-2019 FK
revisie 02	08-04-2020 ALB
revisie 03	
revisie 04	

Gemeente Leeuwarden

Besluitvorming (raad)

Dossiernummer	867
Extern Zaak ID	Z223694-2020
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 oktober 2020
Agendapunt	6.1
Omschrijving	Ontwerp-VVGB Stiens Harnsterdyk 7 voor het oprichten van 2 vleeskuikenstallen
Eigenaar	Herder den, Anne
Portefeuillehouder	Hein de Haan

Bijlagen
Raadsvoorstel OW VVGB Harnsterdyk Stiens
Tekening stallen Harnsterdyk 7 Stiens
Aanvraagformulier
Uitstel_VvGB_staluitbreiding Stiens PvdD

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	30 juni 2020
Politieke Dialoog Raadzaal	23 september 2020
Besluitvorming (raad)	**7 oktober 2020**

Toelichting

Maatschap De Boer is een gemengd bedrijf waar vleeskuikens en rundvee worden gehouden. Maatschap De Boer is voornemens over te stappen van reguliere vleeskuikens (plofkippen) naar scharrelkuikens (beter leven 1 ster) waarvoor meer staloppervlak nodig is. Voor de voorgenomen extensivering en verduurzaming van de vleeskuikentak en om de groei van het bedrijf mogelijk te maken, zijn twee nieuwe stallen nodig die naast de huidige stallen zullen worden opgericht.
De stallen mogen per stuk een maximale oppervlakte hebben van 500 m2. De aangevraagde stallen zijn 3288 m2 per stal. De stallen worden gesitueerd binnen het bouwvlak. Om die reden wordt een planologische procedure doorlopen waarvoor een VVGB van de gemeenteraad nodig is.

Voorgesteld besluit

1. Aan de gemeenteraad voor te stellen om een ontwerp verklaring van geen bedenkingen conform artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht vast te stellen voor het oprichten van twee vleeskuikenstallen aan de Harnsterdyk 7 te Stiens voor ter visie legging.

Gemeente Leeuwarden

Besluit

1. De gemeenteraad besluit om een ontwerp verklaring van geen bedenkingen conform artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht vast te stellen voor het oprichten van twee vleeskuikenstallen aan de Harnsterdyk 7 te Stiens voor ter visie legging.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Ontwerp Verklaring van geen bedenkingen (vvgb) voor het planologisch mogelijk maken van 2 pluimveestallen aan de Harnsterdyk 7 te Stiens
Zaaknummer: Z223694-2020

Aan de gemeenteraad.

Inleiding
Maatschap De Boer is een gemengd bedrijf waar vleeskuikens en rundvee worden gehouden. Maatschap De Boer is voornemens over te stappen van reguliere vleeskuikens (plofkippen) naar scharrelkuikens (beter leven 1 ster) waarvoor meer staloppervlak nodig is. Voor de voorgenomen extensivering en verduurzaming van de vleeskuikentak en om de groei van het bedrijf mogelijk te maken, zijn twee nieuwe stallen nodig die naast de huidige stallen zullen worden opgericht. Deze stallen pasten destijds niet binnen het bouwvlak in het bestemmingsplan Bûtengebiet. Om het bouwvlak te vergroten tot 3 hectare is in 2017/2018 een wijzigingsplan opgesteld. Hierbij is een zorgvuldig proces doorlopen. De keuze voor de locatie van het bouwvlak en de randvoorwaarden voor inpassing zijn middels de Nije Pleats systematiek tot stand gekomen. Deskundigen van gemeente, provincie, welstand en omwonenden hebben deelgenomen aan het proces. De uitkomsten van de Nije Pleatssessies zijn vastgelegd in het wijzigingsplan dat is vastgesteld op 2 oktober 2018.

In het wijzigingsplan zijn de meeste regels overgenomen van het moederplan (bestemmingsplan Bûtengebiet), ondanks dat in de toelichting van het wijzigingsplan beschreven staat dat de regels niet voldoen. Dit leidt nu tot een situatie dat er sprake is van een nieuw bouwvlak, waar de gewenste stallen in passen. Het nieuwe bouwvlak wordt landschappelijk ingepast, zoals tijdens de Nije Pleats sessie besproken. Echter, de stallen mogen per stuk een maximale oppervlakte hebben van 500 m2. De aangevraagde stallen zijn 3288 m2 per stal. Het moederplan bevatte een binnenplanse afwijking om af te wijken van de oppervlakte van 500 m2, deze afwijking is echter per abuis niet overgenomen in het wijzigingsplan.

Planologische situatie
Dit verzoek is in strijd met het ter plekke geldende wijzigingsplan ‘Stiens - Harnsterdyk 7’ aangezien de stallen een grotere oppervlakte hebben dan in het wijzigingsplan is toegestaan. De stallen passen wel binnen het bouwvlak en voldoen aan de overige bouwregels.

Afwijkingsmogelijkheid
Wij kunnen medewerking verlenen aan dit verzoek door af te wijken van het wijzigingsplan op grond van artikel 2.12 lid 1 onder a sub 3°van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). In het kader van deze afwijkingsprocedure (buitenplanse grote afwijking) is op grond van artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) ook een vvgb van uw gemeenteraad vereist.

Projectenlijst
Op grond van de Wabo is het college het bevoegd orgaan voor het afgeven van de omgevingsvergunning maar er is ook vvgb van de gemeenteraad vereist. De gemeenteraad heeft een lijst van projecten vastgesteld waarvoor een vvgb

niet is vereist. De aanvraag past niet binnen deze vastgestelde projectenlijst omdat het perceel buiten bestaand stedelijk gebied is gelegen.

Ter inzage
In het kader van de planologische procedure dient de ontwerp omgevingsvergunning ter inzage worden gelegd. Om de ontwerp omgevingsvergunning ter inzage te leggen is een ontwerp verklaring van geen bedenkingen van uw raad vereist. Na de vaststelling van de ontwerp verklaring van geen bedenkingen zal de ontwerp omgevingsvergunning met de ontwerp verklaring van geen bedenkingen en overige stukken ter visie worden gelegd. Na de periode van ter visielegging zal uw raad worden verzocht de definitieve verklaring van geen bedenkingen af te geven.

Overwegingen
De aanvraag voldoet aan de ruimtelijke uitgangspunten en voorwaarden zoals geformuleerd in het wijzigingsplan. Het perceel zal landschappelijk worden ingepast zoals vastgelegd in het wijzigingsplan. Het initiatief is milieuhygiënisch inpasbaar. Er dient een wijziging op de Wnb-vergunning te worden doorgevoerd waarvoor een aanvraag bij provincie Fryslân is ingediend. Er is dan ook geen aanleiding goedkeuring aan dit initiatief te onthouden.

Vervolgacties
Wij stellen u voor om een ontwerp vvgb conform artikel 6.5, lid 1 Bor af te geven voor het planologisch mogelijk maken van 2 pluimveestallen aan de Harnsterdyk 7 te Stiens.

Na de vaststelling van de ontwerp vvgb zal de ontwerp omgevingsvergunning met de ontwerp vvgb en overige stukken ter visie worden gelegd voor zienswijzen, echter niet eerder dan nadat de provincie positief heeft besloten op de aanvraag tot wijziging van de bestaande Wnb-vergunning. Als er zienswijzen worden ingediend, dan zal worden gewogen of een planaanpassing wenselijk is. Vervolgens zal de gemeenteraad worden gevraagd een definitieve vvgb af te geven. Het college is bevoegd om de omgevingsvergunning te verlenen.

Leeuwarden, 30 juni 2020,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

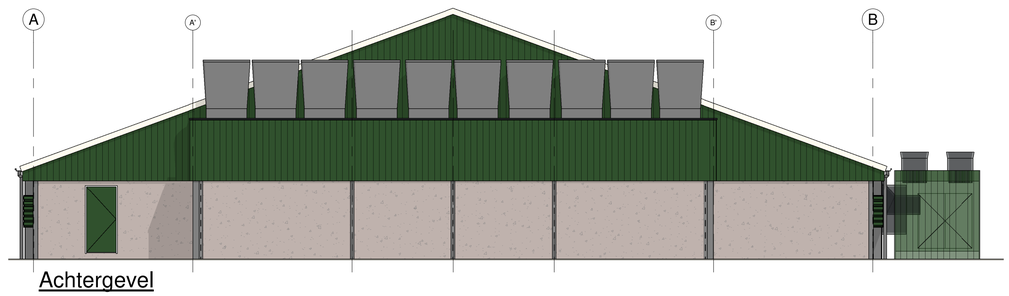
burgemeester,

secretaris.

*Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.

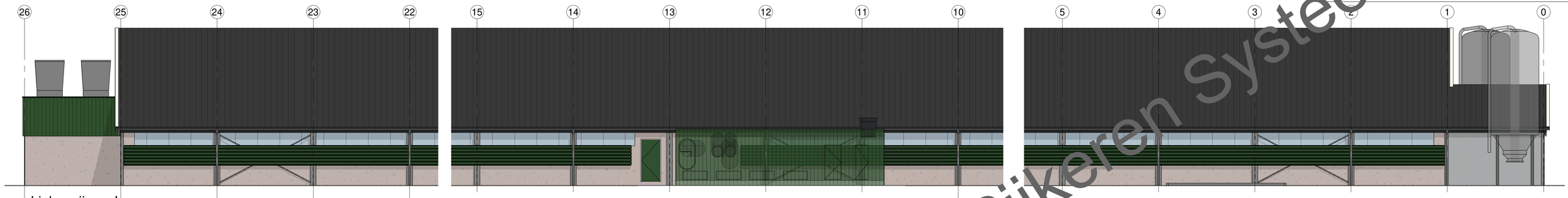
Voorgevel

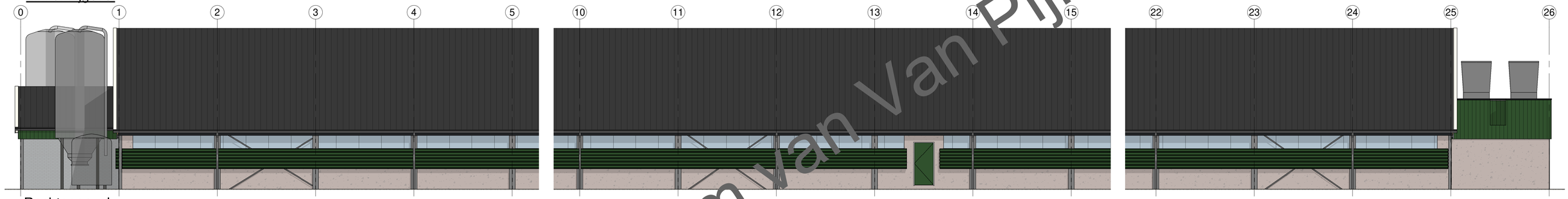
Achtergevel

Materialen- en kleurenstaat

Onderdeel:	Materiaal:	Kleur:
Voorgevel	prefab betonelementen	grijs steenmotief
Achter- en zijgevels	prefab betonelementen	grijs geborsteld
Topgevels	damwand	donkergroen
Dak	vezelcement golfplaten	antraciet
Kozijnen	verzinkstaal	grijs
Deuren	sandwichpaneel	donkergroen
Ramen	kunststof	gebroken wit
Zetwerk	plaatstaal	donkergroen
Goten	aluminium	grijs
hemelwaterafvoeren	pvc	grijs
Staalconstructie	staal, therm. verzinkt	grijs

Linker zijgevel

Rechter gevel

Situatie

Gemeente: Leeuwarden
Sectie: G
Nummer: 1114
Schaal: 1:1000

Omschrijving	Opdrachtgever	Datum
Gevels	Maatschap L., L.M. de Boer en R.P. de Boer-Talsma, Harnsterdyk 7, 9051 LD STIENS	10-12-2019

Projectnummer	Tekeningnummer	Project	Wijzigingsdatum
1182- IV0593	1.2	Nieuwbouw stal 1, 27.40 x120.00m	16-12-2019 20-02-2020

VAN PIJKEREN SYSTEEMBOUW
Hessenweg 10
7722 PK DALFSEN
Tel. 0529 - 43 22 33
Fax. 0529 - 43 42 69
info@bouwvanpijkeren.nl
www.bouwvanpijkeren.nl

Schaal 1:100
Formaat A1(841x594)
Getekend J.v.d.K.

Het auteursrecht wordt voorbehouden overeenkomstig de wet CAD tekeningen geen handmatige wijzigingen toegestaan.
Niets uit deze tekening mag overgenomen worden zonder toestemming van onze opdrachtgever en/of ons bureau.

Deze tekening is eigendom van Van Pijkeren Systeembouw

Aan: Voorzitter en griffier van de Gemeenteraad Leeuwardem
Van: Gemeenteraadsfractie Partij voor de Dieren Leeuwarden
Datum: 6 oktober 2020
Betr.: Verzoek om uitstel behandeling VvGB staluitbreiding De Boer-Talsma, Harnsterdyyk 7 Stiens

Geachte voorzitter en griffier van de Gemeenteraad Leeuwarden,

Voor morgen, woensdag 7 oktober 2020, staat de besluitvorming over afgifte van een Verklaring van Geen Bedenkingen (VvGB) m.b.t. tot staluitbreiding door de Maatschap De Boer-Talsma (Harnsterdyk 7 te Stiens) op de rol. Maatschap De Boer-Talsma is voornemens het staloppervlak voor vleeskuikens van 2 x 500 m^2 uit te breiden naar 2 x 3288 m^2. De Partij voor de Dieren heeft, evenals PAL/GroenLinks, gevraagd dit besluit morgen niet als hamerstuk te behandelen. De Partij voor de Dieren is van mening dat een VvGB niet afgegeven kan worden (ook niet in conceptvorm) omdat de voorgenomen staluitbreiding (tot meer dan zes maal het toegestane oppervlak) in strijd is met het bestemminsplan.

De raadsfractie van Partij voor de Dieren meent nu dat er redenen zijn om de behandeling uit te stellen totdat meer duidelijkheid wordt verkregen over een aantal zaken.

1. Tijdens het Politiek Podium op 23 september 2020 is door de Partij voor de Dieren – naast een aantal inmiddels behandelde schriftelijk ingediende vragen, ook een aanvullende mondelinge vraag gesteld. Wethouder De Haan heeft toegezegd deze vraag schriftelijk te zullen beantwoorden maar het antwoord is – voor zo ver wij hebben kunnen nagaan – nog niet ontvangen. De vraag was wat de statistische verdeling is van de omvang van vleeskuikenbedrijven binnen de gemeente. De Maatschap is voornemens uit te breiden van 84.000 naar 169.000 vleeskuikens. Het vermoeden bestaat dat de Maatschap met deze uitbreiding het grootste vleeskuikenbedrijf wordt binnen de gemeente. Landelijk is de gemiddelde bezetting van vleeskuikenbedrijven 53.000 stuks; de Maatschap krijgt dan een bezetting die meer dan drie maal boven het landelijk gemiddelde ligt. De gestelde vraag kan worden beantwoord door een lijst op te van alle vleeskuiken- (en liefst ook leghen-) bedrijven binnen de gemeentegrenzen van Leeuwarden met per bedrijf een vermelding van het aantal gehouden hoenders. De Partij voor de Dieren zou het bedenkelijk vinden als de gemeente een ontwikkeling zou faciliteren waarbij een toch al bovengemiddeld groot vleeskuikenbedrijf mag uitgroeien tot een uitzonderlijk groot vleeskuikenbedrijf. Hiermee zou de gemeente een signaal afgeven dat – in weerwil van alle groene voornemens en ambities zoals vastgelegd in het coalitieakkoord – economisch belang van een enkeling zwaarder weegt dan het ekologisch belang en welzijn van alle andere inwoners van de gemeente (menselijk dan wel dierlijk).

2. Aan de hand van de beantwoording van onze schriftelijk ingediende vraag 1 (over brandveiligheidsvoorzieningen in de nieuwe stallen) stellen wij vast dat de op te richten stallen ca. 800 m^2 per stuk te groot zijn voor de te realiseren ongecompartimeerde brandveiligheidsvoorziening. In de stallen zullen slechts handblusapparaten beschikbaar zijn, er zijn geen brandmelders voorzien en er wordt geen sprinklerinstallatie aangelegd. Over mogelijke vluchtwegen voor de dieren in geval van brand wordt in het geheel niets gezegd. Wij zouden de behandeling van de VvGB willen uitstelen totdat brandweer en/of de omgevingsdienst FUMO een advies heeft uitgebracht over de brandveiligheid. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat de brandveiligheid niet de aandacht krijgt die hij verdient – zie ook het korte bericht hiernaast, uit de Leeuwarder Courant van 4 mei 2020, p. 21.

LC Noord

Terugkeer Joodse Kinderen > 24

Brand in mestsilo bij boerenbedrijf

STIENS De brandweer is gisteravond enkele uren bezig geweest om een brand in een messsilo van een melkvee- en pluimveehouderij aan de Harnsterdyk in Stiens te blussen. De brand was volgens een brandweerwoordvoerder moeilijk bereikbaar. Overslag naar andere gebouwen werd voorkomen. Hoe groot de schade is is nog onduidelijk.

3. Ook andere aspecten van de aanvraag zijn nog in afwachting van een toetsing en advies door de FUMO. Wij noemen de uitstoot van hete lucht (schriftelijke vraag 4) en de emissie van fijnstof (vraag 6). Ook in dit geval geeft de Partij voor de Dieren de voorkeur aan uitstel van behandeling van de VvGB totdat de adviezen van de FUMO beschikbaar zijn.

4. Op 3 februari 2017 heeft de Provincie Fryslân een vergunning Wet natuurbescherming afgegeven aan de Maatschap De Boer-Talsma (p. 61 ff in de PDF “Aanmeldnot m.e.r. 29-9-2017 incl”, die gevoegd is bij het agendapunt van 7 okt 2020). De vergunning is echter gebonden aan voorwaarden (voorschriften 4 en 5). Eén voorwaarde is dat de voorgenomen uitbreiding gerealiseerd moet zijn binnen twee jaar nadat de vergunning Wnb definitief is geworden – na die termijn kunnen Geputeerde Staten de vergunning intrekken dan wel wijzigen. De vergunning zou in de loop van 2017 definitief gemaakt moeten zijn. We zijn inmiddels drie jaar verder, zonder uitbreiding, zodat het ons redelijk lijkt dat Gedeputeerde Staten gevraagd wordt of de vergunning ingetrokken of gewijzigd moet worden. In afwaching van een nader besluit terzake zou de afgifte van een VvGB door gemeente Leeuwarden verdaagd moeten worden.

Namens de gemeenteraadsfractie Leeuwarden
Partij voor de Dieren

Vincent van Heuven

Partij voor de Dieren
Leeuwarden

Giftig grondwater Schrans vergt voorzichtigheid bij graafwerk

ERWIN BOERS

LEEUWARDEN Onder de noordelijke Schrans in Leeuwarden zit veel giftig benzeen in het grondwater. Gesaneerd wordt er niet. Graafwerk mag alleen heel voorzichtig.

Dit blijkt uit een aanvraag van Alliander voor aanpassing van het leidingwerk nabij de Smidsbuurt. De geul die hiervoor gegraven wordt, vereist milieukundige begeleiding. De vieze grond wordt na de klus op dezelfde plek weer teruggelegd.

Vooral het grondwater is ernstig verontreinigd. Er bevindt zich al gauw 130 kuub vervuild water onder het wegdek. Metingen wijzen op een „sterk verhoogd benzeengehalte", terwijl er ook xylenen, naftaleen, minerale olie, vinylchloride en giftige verbrandingsstoffen (PAK's) te vinden zijn. Dit blijkt uit bijgevoegde onderzoeksrapporten, waarvan een van februari dateert.

De olieachtige stoffen lijken afkomstig van een garagebedrijf met tankstation dat vroeger in het gebied gevestigd was. Een deel van de bodem werd daarom in 1985 tot 2 meter diepte gesaneerd. Dit was nodig voor de bouw van het appartementencomplex Winiaherne aan de Smidsbuurt, op de hoek van de Hollanderdijk en de Schrans.

Bij de sanering bleef onder het straatdek echter vies grondwater achter, dat 'niet mobiel' is. „Daar vormt het geen risico", zegt Fijke van Berkom van de gemeente. Reden tot sanering ziet de gemeente dan ook niet. Van Berkom wijst erop dat een groot deel van de binnenstad ernstig vervuilde grond bevat.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Aan de gemeenteraad van Leeuwarden

Onderwerp	tussentijds informeren m.b.t. coronamaatregelen
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	Z226978-2020
Dienst	Veiligheidsdomein
Sector	Juridische & Veiligheidszaken
Contact	14 058, mr. drs. R.T. Offringa / mr. E. Verdoorn
WhatsApp	
Bijlagen	besluitenlijst, raadsbrieven m.b.t. gesloten gebieden
Datum	15 september 2020, verzonden:

Geachte leden van de gemeenteraad,

Sinds begin maart hebben wij te maken met de coronacrisis. Deze pandemie heeft een bijzonder grote impact op onze samenleving. Landelijk en regionaal zijn crisisstructuren ingericht om deze pandemie zo goed als mogelijk tegemoet te kunnen treden. De crisisstructuur die nu van kracht is, wordt aangemerkt als 'GRIP-4'.

Graag informeer ik u met deze brief over de gevolgen van deze crisis (en deze gewijzigde structuur) voor ons als gemeente. Daarbij zal ik mijn rol als burgemeester in deze situatie toelichten. Verder zal ik een toelichting geven op de maatregelen die in onze gemeente zijn genomen ter bestrijding van COVID-19. Los van deze brief ontvangt u nog een voortgangsbericht van het college.

Rolverdeling burgemeester-voorzitter veiligheidsregio
Voor de lokale situatie is van belang dat de coronacrisis is aangemerkt als "crisis van meer dan plaatselijke betekenis". Op basis van artikel 39 van de Wet veiligheidsregio's verschuiven dan een aantal bevoegdheden van de burgemeester naar de voorzitter van de veiligheidsregio[1] Fryslân (verder: VRF). Dit betekent dat ik, als burgemeester, vanaf dan geen gebruik meer van die bevoegdheden kan maken. Het gaat dan bijvoorbeeld over het afsluiten van een gebied of locatie, omdat daar bij voortduring de 1,5 meternorm niet in acht wordt genomen. Dit is dan aan de voorzitter van de VRF. In mijn rol als burgemeester verzoek ik in dat geval de voorzitter van de veiligheidsregio om dat besluit te nemen. Daarnaast gaat het om de bevoegdheid om met een noodverordening algemeen verbindende voorschriften te geven en om de bevoegdheid om regels te stellen bij betogingen. Bij de bestrijding van COVID-19 ligt deze bevoegdheid bij de voorzitter van de VRF.

Vanaf medio maart 2020 hebben alle voorzitters van de 25 veiligheidsregio's in Nederland, waaronder de voorzitter van de VRF, noodverordeningen vastgesteld

[1] Welke bevoegdheden dit verder zijn, is vermeld in artikel 39, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's (Wvr).

op basis van kabinetsbesluiten. Die noodverordeningen zijn dus gebaseerd op de formele aanwijzingen die de voorzitters kregen van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (mede namens de minister van Justitie en Veiligheid) op basis van artikel 7 van de Wet publieke gezondheid. In deze aanwijzingen zijn de landelijke maatregelen ter bestrijding van COVID-19 opgenomen, die het kabinet op verschillende momenten heeft afgekondigd. U heeft bij elke wijziging van de noodverordening een brief van mij ontvangen over dit onderwerp.

Noodverordening en rol gemeente
De geldende noodverordening is de basis voor de maatregelen die ter bestrijding van COVID-19 worden genomen in onze gemeente en in onze veiligheidsregio. Dit betekent dat de voorzitter van de veiligheidsregio een centrale rol heeft bij de aanpak van deze crisis.
De noodverordening bevat regels die algemeen gelden (zoals in de huidige noodverordening: de verplichting om de 1,5-meternorm na te leven, regels die gelden bij het organiseren van samenkomsten van een bepaalde grootte, regels die gelden voor de samenkomsten in de horeca, het verbod op het openstellen van een 'dansvoorziening' etc.).
Daarnaast maakt de noodverordening het mogelijk dat de voorzitter van de VRF lokaal nadere beperkingen oplegt; zo kan de voorzitter besluiten een bepaald gebied of locatie 'af te sluiten' als dat nodig is om verdere verspreiding van het virus te beperken of te voorkomen.
Verder kan de voorzitter op grond van de noodverordening bepalen dat een bepaald verbod in een bepaalde situatie juist niet geldt, door voor een activiteit een ontheffing te geven. Als voorbeeld hiervan noem ik introductie-activiteiten voor studenten, die in beginsel verboden zijn maar waarvoor onder bepaalde voorwaarden een ontheffing kan worden verleend door de voorzitter.

Deze centrale rol van de voorzitter van de VRF neemt niet weg dat de gemeenten een zeer grote rol hebben bij het toezicht en de handhaving op de regels van de noodverordening. De buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) van de gemeente nemen daarvan een belangrijk deel voor hun rekening, door het toezicht 'op straat' (en evt. handhaving bij overtredingen). Het Meldpunt Overlast van de gemeente Leeuwarden (MOL) speelt een centrale rol in het ontvangen van klachten en meldingen over mogelijke niet-naleving van deze regels en het doorzetten daarvan naar Stadstoezicht en/of politie.
Daarnaast hebben de gemeenten ook een informerende rol. De gemeenten voorzien de voorzitter van de VRF van de lokale informatie die hij nodig heeft voor zijn extra (beperkende of juist ontheffende) bevoegdheden. Hiermee krijgt de voorzitter van de VRF de lokale situatie goed in beeld. Dat is belangrijk omdat de voorzitter van de VRF die lokale informatie gebruikt om goede, passende beslissingen te nemen over het treffen van eventuele maatregelen. De burgemeesters binnen de VRF hebben daar afspraken over gemaakt. In voorkomende gevallen is het aan de desbetreffende burgemeester om bij de voorzitter van de VRF te verzoeken zijn bevoegdheden te gebruiken. Deze route is ook in de gemeente Leeuwarden gevolgd.

Ik wil nog nader ingaan op de specifieke situatie in onze gemeente. Hierbij zijn nog twee punten van belang. Het overzicht dat ik hieronder geef, betreft de gevallen waarin het daadwerkelijk tot een ingreep van de voorzitter van de VRF is gekomen en de gevallen waarin door BOA's van de gemeente toezicht is gehouden en is gehandhaafd. Dit overzicht geeft dus vooral een schets van de

beperkende maatregelen die zijn genomen. Er is echter veel meer gebeurd in de gemeentelijke aanpak van deze crisis. Hierbij doel ik op maatregelen met een preventief karakter, bedoeld om juist te voorkomen dat verder ingrijpen (door de voorzitter van de VRF of door BOA's van de gemeente) nodig is. Zo hebben wij 'crowdmanagement' toegepast op drukke dagen in de Leeuwarder binnenstad, en hebben we volop medewerking verleend aan de realisatie van terrasuitbreidingen bij horecabedrijven. Met dit soort maatregelen heeft de gemeente het voor de burger en voor de bedrijven in de gemeente makkelijker willen maken om (met name) de afstandsnorm na te leven en toch ook zo onbeperkt mogelijk te kunnen bewegen in onze gemeente.

Verder is het nog van belang te melden dat - naast de hiervoor genoemde bevoegdheid - ook een andere taak van mij is verschoven naar de voorzitter van de VRF. Dit gaat over het 'reguleren' van betogingen zoals bedoeld in de Wet openbare manifestaties (verder: Wom). Ook die taak is nu belegd bij de voorzitter van de VRF. In het overzicht dat ik hieronder schets, komt ook deze bevoegdheid terug.

Besluiten voorzitter VRF in gemeente Leeuwarden
De voorzitter van de VRF heeft in onze gemeente in de afgelopen periode verschillende besluiten genomen. Grofweg zijn deze besluiten in te delen in:
(a) besluiten tot het afsluiten van een bepaald gebied of locatie,
(b) besluiten ten aanzien van betogingen als bedoeld in de Wom en
(c) besluiten tot het al dan niet ontheffen van een bepaalde activiteit.
In de bij deze brief gevoegde bijlage heb ik de besluiten genoemd, met data, korte inhoud en grondslag voor het besluit.

Categorie a, het afsluiten van een gebied of locatie
Sinds de eerste noodverordening zijn er enkele gebieden en enkele horecagelegenheden gesloten door de voorzitter van de VRF. In de gevallen waar dit de sluiting van een horecagelegenheid betrof, was dit veelal een kortdurende sluiting van enkele dagen. Na het indienen van een verbeterplan door de ondernemer en goedkeuring hiervan door de gemeente, is de sluiting weer opgeheven door de voorzitter van de VRF.
In het begin van de "intelligente lockdown" heb ik enkele skateparken en voetbalkooien een weekend gesloten. Daarnaast is de Prinsentuin in de avond- en nachtelijke uren langdurig gesloten omdat alle preventieve en repressieve inzet niet het gewenste resultaat had. Voor de latere sluiting van de Junokade geldt hetzelfde. Ik heb ervoor gekozen om u in deze gevallen telkens apart te informeren over mijn verzoek aan de voorzitter van de VRF om deze besluiten te nemen. Graag verwijs ik u naar de informerende brieven die ik u hierover heb gestuurd. Deze brieven zijn ook als bijlage bij deze brief gevoegd.

Ten aanzien van alle verzoeken in categorie a geldt: een verzoek om een verstrekkende maatregel als deze te nemen, wordt niet lichtzinnig door mij gedaan. In beginsel is het een ieders eigen verantwoordelijkheid om de voorschriften uit de noodverordening na te leven. Als blijkt dat die verantwoordelijkheid niet of onvoldoende wordt genomen, dan kan er een ingreep van de overheid volgen. Wat die ingreep is, hangt af van de concrete situatie. Mogelijk is een waarschuwing voldoende om herhaling van de overtreding te voorkomen. Mogelijk volstaat een waarschuwing ook niet, bijvoorbeeld omdat er al een waarschuwing is gegeven die niet het gewenste effect heeft gehad. Per geval is beoordeeld wat de ernst van de situatie is en

wat een geschikte en proportionele maatregel is. Als er tot een sluiting van een gebied of locatie is besloten, dan is dat beoordeeld als een noodzakelijke maatregel. Noodzakelijk om nieuwe overtredingen van de voorschriften uit de noodverordening (en dan met name de 1,5 meternorm) te voorkomen op deze locatie of in dit gebied.

Categorie b, de regulering van betogingen
De voorzitter van de VRF heeft ten aanzien van verschillende betogingen in de gemeente Leeuwarden besluiten genomen op grond van de Wom. Bij de voorbereidende gesprekken met de organisatoren van deze betogingen zijn ambtenaren van de gemeente Leeuwarden betrokken vanwege de bekendheid met de lokale situatie. De voorbereiding van deze besluiten verliep dus in nauwe samenwerking tussen gemeente en veiligheidsregio.
De voorzitter van de VRF heeft in deze besluiten regels gesteld met betrekking tot concrete betogingen. Het doel daarvan was een goed en ordelijk verloop van de betoging en ook een goede naleving van de 1,5 meternorm door de betogers. In die besluiten zijn dus regels opgenomen met betrekking tot de betogingslocatie, de inrichting van de locatie (bijvoorbeeld met stippen), maximaal aantal betogers, looproutes bij een 'mobiele' betoging, etc. Veel verdergaande beperkingen dan dat zijn bij lokale betogingen niet nodig geweest. Een verdergaande beperking is wél ingezet bij een betoging met een regionale/landelijke dimensie (die ook in de bijlage is vermeld): de aangekondigde betoging met landbouwvoertuigen van 7 juli 2020. Daar heeft de voorzitter van de VRF een verbod op het gebruik van die landbouwvoertuigen opgelegd voor heel Fryslân.

Categorie c, besluiten tot het (al dan niet) verlenen van een ontheffing
De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen bestaat aan de ene kant uit een algemene ontheffingsbevoegdheid en aan de andere kant uit een specifieke ontheffingsbevoegdheid.
De algemene ontheffingsbevoegdheid is vanaf medio maart in de noodverordeningen opgenomen. Dit houdt, kort gezegd, in dat de voorzitter van de VRF kan bepalen dat de voorschriften van de noodverordening in bepaalde (categorieën van) gevallen niet gelden, en daar voorschriften en beperkingen aan kan verbinden.
De specifieke ontheffingsbevoegdheid voor introductie-activiteiten is voor het eerst in de huidige noodverordening opgenomen. Hier gaat het om de mogelijkheid om een ontheffing te verlenen voor een specifieke categorie: introductie-activiteiten voor studenten. In de noodverordening (artikel 2.1a, tweede lid) is bepaald onder welke omstandigheden de voorzitter die ontheffing kan verlenen. Zo moet het (onder meer) gaan om een kleinschalige activiteit, mag er geen alcoholhoudende drank worden verstrekt/genuttigd en mag de activiteit niet plaatsvinden tussen 22:00 uur en 06:00 uur.
Er zijn in de loop van de afgelopen maanden verschillende verzoeken om een ontheffing ontvangen bij de voorzitter van de VRF. In de bijlage is een opsomming gegeven van de zaken waarin een ontheffing is verleend of juist geweigerd. Ook hier is het stramien dat de voorzitter van de VRF eerst door de gemeente van informatie wordt voorzien, voordat hij op dat verzoek beslist.
Er is in de afgelopen maanden geen ontheffing verleend door de voorzitter van de VRF op basis van de algemene ontheffingsbevoegdheid. In de voorkomende gevallen zou dit teveel zijn ingegaan tegen de geest van de voorschriften in de noodverordening. Er is daarentegen wel gebruik gemaakt van de specifieke ontheffingsbevoegdheid. Het toetsingskader van artikel 2.1a, tweede lid, van de

noodverordening (dat hierboven kort is aangehaald) is daarvoor gebruikt. Als een verzochte activiteit aan de daarin gestelde eisen voldeed, is er een ontheffing verleend.
In één geval heeft de weigering van een ontheffing geleid tot een juridische procedure. Het besluit van de voorzitter van de VRF om de ontheffing niet te verstrekken, heeft bij de rechter de toets der kritiek goed kunnen doorstaan.

Verloop handhaving BOA's in Leeuwarden
Zoals ik hierboven heb aangegeven, hebben de gemeentelijke BOA's een grote rol vervuld in deze crisissituatie. In de eerste weken van de coronacrisis - na vaststelling van de eerste noodverordening - hebben de BOA's van de gemeente hoofdzakelijk toegezien op de 1,5 meternorm en op de (toenmalige) verboden op de openstelling van eet- en drinkgelegenheden en sportscholen. Daarnaast zijn in deze periode veel meldingen van burgers bij het MOL opgepakt over de niet-naleving van de coronaregels. De handhavingsacties bij de dagelijkse surveillances in die periode bestonden vooral uit waarschuwingen en informatieve gesprekken over die afstandsnorm.
In de daaropvolgende periode, grofweg van medio april tot medio mei, is deze werkwijze aangepast. Vanwege de zorgelijke ontwikkeling in de landelijke besmettings- en opnamecijfers en de toenemende drukte op straat, is besloten om bij excessieve situaties te gaan bekeuren voor overtredingen van de voorschriften in de noodverordening. Deze werkwijze heeft in de periode van 8 april 2020 tot 23 mei 2020 geleid tot ongeveer 70 bekeuringen voor overtredingen van de 1,5 meternorm.
Na deze periode is in de gemeente Leeuwarden door BOA's geen bekeuring meer opgelegd aan individuele personen vanwege het niet-naleven van de afstandsnorm uit de noodverordening. Dit is een gevolg van de versoepeling van veel maatregelen per juni en de verbetering van de landelijke besmettings- en opnamecijfers die toen werd geregistreerd. Uiteraard hebben de BOA's vanaf die periode wel weer gewaarschuwd als geconstateerd werd dat de afstandsnorm in het gedrang kwam.

Afsluitend
Met het bovenstaande hoop ik u adequaat te hebben geïnformeerd over de huidige taakverdeling tussen gemeente en veiligheidsregio, over de maatregelen die door de voorzitter van de VRF in onze gemeente zijn getroffen in het kader van de coronacrisis en over de wijze waarop de gemeente daarbij betrokken is.

Ik hecht er veel belang aan dat u, gemeenteraadsleden, die informatie krijgt en dat u hiermee wordt betrokken in de aanpak van deze crisissituatie. Dat is mede de reden dat ik u in de afgelopen periode stelselmatig op de hoogte heb gehouden van veranderingen in de noodverordeningen en bij ingrijpende maatregelen door de voorzitter van de VRF.

Hoogachtend,

mr. B. van Haersma Buma
burgemeester van Leeuwarden.

BESLUITEN VAN DE VOORZITTER VAN DE VRF M.B.T. DE GEMEENTE LEEUWARDEN
Overzicht tot 10 september 2020

Datum	Besluit	Op grond van
3 september	Ontheffing aan studentenvereniging Osiris om op maandag 7 september 2020 de in het verzoek genoemde samenkomst te organiseren, te laten organiseren, te laten plaatsvinden of te laten ontstaan.	Noodverordening, art 2.1a
1 september	Ontheffing aan Instituutsvereniging ZaZa om op vrijdag 4 september 2020 de in het verzoek genoemde samenkomsten te organiseren, te laten organiseren, te laten plaatsvinden of te laten ontstaan.	Noodverordening, art 2.1a
1 september	Ontheffing aan Studiegenootschap Trias Politica om op vrijdag 4 september 2020 de in het verzoek genoemde samenkomst te organiseren, te laten organiseren, te laten plaatsvinden of te laten ontstaan.	Noodverordening, art 2.1a
28 augustus	Ontheffing aan Van Hall Larenstein om in de periode van maandag 31 augustus 2020 tot en met donderdag 3 september 2020 de in de bijlage genoemde samenkomsten te organiseren, te laten organiseren, te laten plaatsvinden of te laten ontstaan.	Noodverordening, art 2.1a
27 augustus	De locatie Junokade te Leeuwarden aan te wijzen als locatie waar het een ieder verboden is om zich daar op alle dagen van de week tussen 19:00 uur en 06:00 uur te bevinden, ingaande 28 augustus 2020 tot 1 november 2020.	Noodverordening, art 2.1a
26 augustus	Ontheffing aan NHL Stenden Hogeschool om in de periode van maandag 31 augustus 2020 tot en met zondag 6 september 2020 de in de bijlage genoemde samenkomsten te organiseren, te laten organiseren, te laten plaatsvinden of te laten ontstaan.	Noodverordening, art 2.1a
21 augustus	Ontheffing aan Leeuwarden Student City om op 26 augustus 2020 en van 31 augustus 2020 tot en met 3 september 2020 samenkomsten te organiseren, te laten organiseren, te laten plaatsvinden of te laten ontstaan.	Noodverordening, art 2.1a
21 augustus	Ontheffing aan NHL Stenden Hogeschool om in de periode van maandag 24 augustus 2020 tot en met zondag 30 augustus samenkomsten te organiseren, te laten organiseren, te laten plaatsvinden of te laten ontstaan.	Noodverordening, art 2.1a
21 augustus	Ontheffing aan ROC Friese Poort in de periode van maandag 24 augustus 2020 tot en met vrijdag 4 september 2020 samenkomsten in het kader van de introductie van studenten te organiseren, te laten organiseren, te laten plaatsvinden of te laten ontstaan.	Noodverordening, art 2.1a
19 augustus	Ontheffing aan Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Campus Fryslân, om in de periode van maandag 24 augustus tot en met vrijdag 28 augustus 2020 samenkomsten in het kader van de introductie van studenten in het wo te organiseren.	Noodverordening, art 2.1a
19 augustus	Ontheffing aan Nordwin College voor samenkomst in De Grote Wielen/De Groene Ster in Leeuwarden in het kader van de introductie van studenten 21 augustus.	Noodverordening, art 2.1a

14 augustus	Besluit voorschriften en beperkingen te verbinden aan pollepelprotest Leeuwarden 16 augustus 2020.	Wom, artikel 5
14 augustus	Besluit voorschriften en beperkingen te verbinden aan demonstratie Vrijheid: leven zonder angst in Leeuwarden 16 augustus 2020.	Wom, artikel 5
20 juli	Besluit met ingang van 20 juli twee locaties in de Leeuwarden aan te wijzen als verboden gebied vanwege het niet naleven van de maatregelen uit de noodverordening. Betreft De Treemter, Doorbraak 1 in Grou, en de terrassen van Amicaal, Halbertsmaplein 14, Grou. *Na indienen verbeterplan volgt heroverweging van de sluiting, weer open: 24 juli 2020.*	Noodverordening, art. 2.5
11 juli	Afwijzing verzoek City Train Leeuwarden om ontheffing van de 1,5 meter maatregel.	Noodverordening, art. 3.1
7 juli 2020	Verbod op demonstreren met landbouwvoertuigen binnen VRF (ter bescherming van de belangen van de gezondheid, het verkeer en ter voorkoming en bestrijding van wanordelijkheden). Demonstraties, waarbij landbouwvoertuigen worden ingezet op wegen in de zin van de Wegenverkeerswet 1994, de daaraan liggende parkeerterreinen en andere openbare plaatsen, zijn verboden.	Wom, artikel 5, eerste lid
23 juni	Aanwijzingsbesluit: Prinsentuin, gemeente Leeuwarden, af te sluiten gedurende de uren tussen 22.00-06.00 uur, voor de periode tot 1 september 2020.	Noodverordening, art. 2.5
5 juni	Besluit voorschriften en beperkingen te verbinden aan demonstratie, Elfstedenroute met auto's, op 7 juni 2020.	Wom, artikel 5
1 juni 21.00 uur	Aanwijzingsbesluit: de locatie Café Blauwhuis, Hoekstersingel 1 te Leeuwarden aan te wijzen als locatie waar het aan een ieder verboden is om zich daar te bevinden. *Na indienen verbeterplan volgt heroverweging van de sluiting, weer open: 12 juni 2020.*	Noodverordening, art. 2.5
9 april	Besluit de locaties: - Van Loonstraat (park en skatepark) - W. de Geeststraat (voetbalkooi) - Groene Sterpad (voetbalkooi) te Leeuwarden, en - Burstumerdyk (skatepark) te Grou aan te wijzen als locaties waar het aan een ieder verboden is om zich daar te bevinden. De exacte aanduiding van de locaties is aangeduid op de bij dit besluit gevoegde plattegronden. Dit aanwijzingsbesluit is geldig van vrijdagmorgen 10 april 2020 09:00 uur tot en met dinsdagmorgen 14 april 09:00 uur.	Noodverordening, art. 2.5
26 maart RBT 26 maart	besluit de sanitaire voorzieningen op campings en overige recreatieve voorzieningen (zoals jachthavens) te sluiten. Huisjes, campers, chalets e.d. die over eigen sanitaire voorzieningen beschikken zijn nog wel toegestaan. Voorzitter stemt het besluit hierna af met Drenthe en Groningen en laat dan weten of er een gezamenlijk besluit is.	Noodverordening

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Aan de gemeenteraad van Leeuwarden

Onderwerp	Informatie over aanwijzingsbesluit Junokade
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	Z226374-2020
Dienst	Veiligheidsdomein
Sector	Juridische & Veiligheidszaken
Contact	14 058, mr. drs. R.T. Offringa / mr. E. Verdoorn
WhatsApp	
Bijlagen	1: aanwijzingsbesluit + plattegrond
Datum	27 augustus 2020, verzonden:

Geachte leden van de gemeenteraad,

Aanleiding
Op 27 augustus 2020 heeft de voorzitter van de Veiligheidsregio Fryslân het besluit genomen om de Junokade in Leeuwarden aan te wijzen als locatie waar het aan een ieder verboden is om zich daar op alle dagen van de week tussen 19:00 uur en 06:00 uur te bevinden. Dit verbod gaat in op vrijdag 28 augustus 2020 en duurt tot zondag 1 november 2020.

In deze brief leest u meer hierover.

Noodverordening
De voorzitter van de Veiligheidsregio Fryslân is op grond van artikel 2.5 van de noodverordening d.d. 21 augustus 2020 bevoegd om gebieden en locaties aan te wijzen waar het verboden is zich te bevinden. Een dergelijke maatregel kan worden opgelegd indien op deze locaties niet of niet in voldoende mate de beperkende maatregel met betrekking tot het houden van 1,5 meter afstand tussen daar aanwezige personen in acht wordt genomen of het niet in acht nemen daarvan dreigt.

Binnen de Veiligheidsregio Fryslân is met de andere Friese burgemeesters afgesproken dat het in voorkomende gevallen aan de desbetreffende burgemeester is om een dergelijk verzoek bij de voorzitter van de Veiligheidsregio in te dienen. Daarom heb ik in mijn hoedanigheid als burgemeester van Leeuwarden hierom verzocht.

Bevindingen
Door de politie ben ik erover geïnformeerd dat in de periode van 3 juli 2020 tot en met 21 augustus 2020 is geconstateerd dat op de Junokade te Leeuwarden wekelijks samenkomsten zijn geweest van grote groepen personen (variërend van 250 tot 300 auto's met soms tot 1000 personen) ter gelegenheid van zgn. 'car meetings'. Volgens de informatie van de politie zijn daarbij op grote schaal en structureel de beperkende maatregel met betrekking tot het houden van 1,5 meter afstand tussen de aanwezige personen niet of onvoldoende in acht genomen. Om die reden is op vrijdagavond 21 augustus 2020 aan de aanwezigen bij 'car meeting' van die avond een waarschuwingsbrief uitgereikt. In die brief wordt gewezen op de geconstateerde overtredingen van de noodverordening. Daarnaast zijn in deze brief randvoorwaarden gesteld voor het kunnen laten doorgaan van deze samenkomsten, waaronder de naleving van de afstandsnormen. Daarbij is erop gewezen dat schending van die randvoorwaarden kan leiden tot nadere maatregelen, waaronder het sluiten van het betreffende gebied. Ondanks deze waarschuwing is óók op die betreffende avond, 21 augustus 2020, de beperkende maatregel met betrekking tot het houden van 1,5 meter afstand tussen daar aanwezige personen niet of onvoldoende in acht genomen, wat blijkt uit bevindingen en rapportage van de politie.

Verspreiding van het COVID-19 virus vindt plaats tussen personen, daarom moet op grond van artikel 2.2 van de Noodverordening in de publieke ruimte een afstand van tenminste 1.5 meter tussen personen in acht worden genomen. In beginsel is het een ieders eigen verantwoordelijkheid om die voorschriften uit de noodverordening na te leven. Ik heb helaas moeten vaststellen dat dit voorschrift op grote schaal niet is nageleefd bij de 'car meetings' van de afgelopen periode. De waarschuwing die op 21 augustus 2020 is gegeven, heeft daar niet de gewenste positieve verandering in gebracht.
Daar komt bij dat er op dit moment onduidelijk is wie de organisatie van deze 'car meetings' op zich neemt. Er is dus onvoldoende zicht op degenen die voor die organisatie verantwoordelijk zijn en, in het verlengde daarvan, kunnen worden aangesproken op de naleving van de voorschriften die in de noodverordening zijn gesteld voor het organiseren van samenkomsten van deze omvang (artikel 2.1, eerste juncto derde lid, van de noodverordening). Dit, in combinatie met de eerdere grootschalige overtredingen van de afstandsnormen, maakt dat ik de kans reëel acht dat bij toekomstige samenkomsten als deze wederom de afstandsnormen op grote schaal niet of niet voldoende zullen worden nageleefd. Dat is een onaanvaardbaar risico met het oog op de beteugeling en het voorkomen van de verdere verspreiding van het Coronavirus. Om die reden heb ik verzocht om dit aanwijzingsbesluit.

Ik wijs verder nog op het volgende. Het verbod geldt voor de avond- en nachtelijke uren, aangezien de 'car meetings' van de afgelopen periode telkens in de avond, met uitloop in de nacht, plaatsvonden. Hoewel die 'car meetings' telkens op vrijdag plaatsvonden, is ervoor gekozen om het verbod elke dag te laten gelden, om te voorkomen dat deze samenkomsten zich simpelweg naar een andere avond verplaatsen.

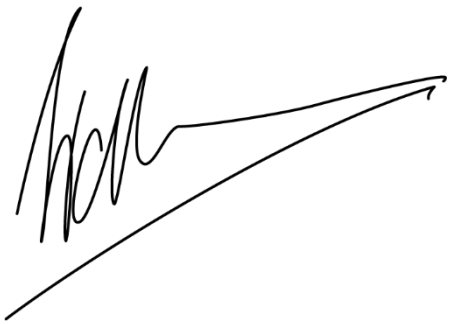
Uitzondering
Het verbod om zich tussen 19:00 uur en 06:00 uur op de Junokade te bevinden is in de noodverordening uitgezonderd voor de bedrijven cq. de woningen die zijn

gelegen in het gebied (daarvan is hier geen sprake) en personen die in het gebied noodzakelijke werkzaamheden verrichten. Dat laatste betekent dat de aan de Junokade gevestigde bedrijven in beginsel niet worden geraakt door dit aanwijzingsbesluit. Zij zijn geïnformeerd over het aanwijzingsbesluit.

Communicatie
Bij de Junokade zal (per vrijdag 28 augustus 2020) met tekstkarren dit aanwijzingsbesluit en het verbod om zich daar te bevinden, bekend worden gemaakt. Daarnaast zal de toegang tot de Junokade met hekken in de weekenden worden beperkt. Bovendien zijn politie, Stadstoezicht en beveiligers aanwezig om dit goed te reguleren.

Het aanwijzingsbesluit wordt daarnaast bekend gemaakt via de website van de Veiligheidsregio en zal ook op de website van de gemeente Leeuwarden worden geplaatst.

Hoogachtend,

mr. S. van Haersma Buma
burgemeester van Leeuwarden.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Aan de gemeenteraad van Leeuwarden

Onderwerp	Informatie over het aanwijzingsbesluit
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	Z224658-2020
Dienst	Veiligheidsdomein
Sector	Juridische & Veiligheidszaken
Contact	14 058, R.T. Offringa
WhatsApp	
Bijlagen	1: aanwijzingsbesluit + plattegrond
Datum	23 juni 2020, verzonden:

Geachte leden van de gemeenteraad,

Aanleiding
Op 23 juni 2020 heeft de plaatsvervangend voorzitter van de Veiligheidsregio Fryslân het besluit genomen om de Prinsentuin in Leeuwarden aan te wijzen als locatie waar het aan een ieder verboden is om zich daar op alle dagen van de week tussen 22:00 uur en 06:00 uur te bevinden. Dit verbod gaat in op woensdag 24 juni 2020 om 22:00 uur en duurt tot dinsdag 1 september 2020 om 06:00 uur.

In deze brief leest u meer hierover.

Noodverordening
De voorzitter van de Veiligheidsregio Fryslân is op grond van artikel 2.5 van de noodverordening d.d. 15 juni 2020 bevoegd om gebieden en locaties aan te wijzen waar het verboden is zich te bevinden. Een dergelijke maatregel kan worden opgelegd indien op deze locaties niet of niet in voldoende mate de beperkende maatregel met betrekking tot het houden van 1,5 meter afstand tussen daar aanwezige personen in acht wordt genomen of het niet in acht nemen daarvan dreigt.

Binnen de Veiligheidsregio Fryslân is met de andere Friese burgemeesters afgesproken dat het in voorkomende gevallen aan de desbetreffende burgemeester is om een dergelijk verzoek bij de voorzitter van de Veiligheidsregio in te dienen. Daarom heb ik in mijn hoedanigheid als loco-burgemeester van Leeuwarden hierom verzocht.

Bevindingen
Onze toezichthouders en de politie hebben de afgelopen tijd veelvuldig geconstateerd dat de afstandseisen in de Prinsentuin onvoldoende in acht worden genomen en er groepsvorming plaatsvindt. Op deze locatie bevinden zich, mede in de avonduren, groepen mensen om te praten, te zitten, te eten en drinken en samen te komen. De locatie leent zich hier ook voor en normaliter (zonder virusmaatregelen) vervult ze hierin ook juist een functie. Overdag en tijdens een deel van de avond wordt bij mooi weer en in de weekenden gewerkt met gastheren. Hiermee kan op deze momenten op de naleving worden toegezien. Deze zijn echter niet geschikt voor de late- en nachtelijke uren.

Juist in de avond- en nachtelijke uren blijken de afstandsnormen niet meer te worden nageleefd. Dit gebeurt massaal waardoor handhaving wordt bemoeilijkt. Ook zijn overtredingen 's avonds en 's nachts, in het donker, moeilijk waar te nemen. Bovendien beginnen bepaalde samenkomsten in de late uren bijna het karakter van een evenement te krijgen, welke op grond van de Noodverordening nog steeds verboden zijn.

Er zijn ook klachten over overlast van omwonenden en personen die met een vaartuig een ligplaats bij de Prinsentuin innemen. Stadstoezicht en de politie zijn begonnen met aanspreken en waarschuwen en eerder zijn al eens boetes uitgedeeld.

Verspreiding van het COVID-19 virus vindt plaats tussen personen, daarom moet op grond van artikel 2.2 van de Noodverordening in de publieke ruimte een afstand van tenminste 1.5 meter tussen personen in acht worden genomen. Indien deze locatie in de avond- en nachtelijke uren voor publiek toegankelijk blijft, is het risico groot dat er veel bezoekers gebruik zullen (blijven) maken van deze locatie, dat zij daarbij onvoldoende afstand zullen houden, en in het donker niet waarneembaar zijn voor politie en toezichthouders. Dit risico acht ik voor de komende zomerperiode, waarin veel mensen vrij zijn en 's avond en 's nachts in het park blijven hangen, onaanvaardbaar groot. Daarom heb ik besloten aan te sturen op sluiting van deze locatie in de zomerperiode.

De sluiting is uitsluitend gericht op de late avond- en nachtelijke uren. Overdag kan het park geopend blijven voor publiek en vroege joggers zijn vanaf 06:00 uur al weer welkom.

Uitzonderingen
Het verbod om zich tussen 22:00 uur en 06:00 uur in de Prinsentuin te bevinden is niet van toepassing op een drietal categorieën. Allereerst geldt dat er in de Prinsentuin een woning is. De bewoner is op de hoogte en valt onder de uitzondering van artikel 2.5, tweede lid onder a van de Noodverordening. Deze uitzondering wordt ook gemaakt in het aanwijzingsbesluit. Ten tweede zit in de Prinsentuin een horecabedrijf (De Koperen Tuin). Dit restaurant/zalencentrum is normaliter tot 22:00 uur geopend, desgewenst voor groepen tot een later tijdstip. Daarom is voor bezoekers en personeel van De Koperen Tuin een uitzondering gemaakt.

Ten derde geldt hetzelfde voor degenen die met een vaartuig een ligplaats innemen bij De Prinsentuin. Hiervoor en voor het personeel/bezoekers van de Koperen Tuin is een speciale looproute aangewezen. De havenmeesters staan hierover in contact met de personen die een ligplaats innemen.

Communicatie
Het besluit wordt bekend gemaakt via de website van de Veiligheidsregio en zal ook op de website van de gemeente Leeuwarden worden geplaatst. Er staan reeds een aantal hekken om de toestroom van bezoekers te reguleren. Bij de ingangen worden waarschuwingsborden geplaatst. Stadstoezicht en de politie zullen toezien op de naleving.

Ik hoop u hiermee afdoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

mr. S. Feitsma,
loco-burgemeester van Leeuwarden.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Aan de gemeenteraad van Leeuwarden

Onderwerp	Informatie over het aanwijzingsbesluit
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	Z221921-2020
Dienst	Veiligheidsdomein
Sector	Juridische & Veiligheidszaken
Contact	14 058, S. Scholten/R.T. Offringa
WhatsApp	
Bijlagen	1: aanwijzingsbesluit
Datum	9 april 2020, verzonden:

Geachte leden van de gemeenteraad,

Aanleiding
Op 9 april 2020 heeft de voorzitter van de Veiligheidsregio Fryslân het besluit genomen om vier locaties binnen onze gemeente vanaf vrijdag 10 april 2020 09.00 uur tot dinsdag 14 april 2020 09.00 uur als verboden gebied aan te wijzen.

Het gaat in Leeuwarden om het park en skatepark aan de Van Loonstraat, de voetbalkooi aan de W. de Geeststraat en de voetbalkooi aan het Groene Sterpad. Hetzelfde geldt voor het skatepark aan de Burstumerdyk in Grou.

In deze brief leest u meer hierover.

Noodverordening
De voorzitter van de Veiligheidsregio Fryslân is op grond van artikel 2.5 van de noodverordening d.d. 2 april 2020 bevoegd om gebieden en locaties aan te wijzen waar het verboden is zich te bevinden. Een dergelijke maatregel kan worden opgelegd indien op deze locaties niet of niet in voldoende mate de beperkende maatregel met betrekking tot het houden van 1,5 meter afstand tussen daar aanwezige personen in acht wordt genomen of het niet in acht nemen daarvan dreigt.

Binnen de Veiligheidsregio Fryslân is met de andere Friese burgemeesters afgesproken dat het in voorkomende gevallen aan de desbetreffende burgemeester is om een dergelijk verzoek bij de voorzitter van de Veiligheidsregio in te dienen. Daarom heb ik in mijn hoedanigheid als burgemeester van Leeuwarden hierom verzocht.

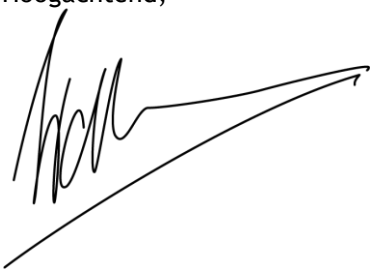
Bevindingen
Onze toezichthouders en de politie hebben de afgelopen tijd op verschillende dagen geconstateerd dat de afstandseisen bij deze locaties onvoldoende in acht worden genomen en er groepsvorming (samenkomsten) plaatsvindt. Daarnaast zijn meldingen van bezorgde omwonenden ontvangen. Stadstoezicht en de politie zijn begonnen met aanspreken, waarschuwen en in voorkomende gevallen zijn boetes uitgedeeld.

Gelet hierop en omdat deze locaties naar hun aard en gebruik (recreatie, sport in groepsverband) komend weekend een groot risico met zich meebrengen op overtreding van de afstandseisen en het verbod op samenkomsten, heb ik besloten aan te sturen op sluiting van deze locaties. Daarbij hebben het vrije Paasweekend en het verwachte mooie weer ook een rol gespeeld. Het achterliggende doel is beperking van de sociale interactie, waardoor verspreiding van het Coronavirus wordt voorkómen.

De maatregel is tijdelijk. Het verbod gaat in op 10 april 2020 vanaf 09.00 uur en eindigt op dinsdag 14 april 2020 om 09.00 uur. Stadstoezicht en de politie zullen de naleving van de afstands- en samenkomsteisen blijven monitoren.

Communicatie
Het besluit wordt bekend gemaakt via de website van de Veiligheidsregio.
De locaties zullen fysiek met hekken worden afgezet. Daarbij worden ook waarschuwingsborden geplaatst.

Hoogachtend,

mr. S. van Haersma Buma,
burgemeester van Leeuwarden.

Geachte raadsleden,

Het Coronavirus is inmiddels helaas ook in onze gemeente aangetroffen. Daarom stuur ik u een update van de huidige situatie in onze gemeente en in de provincie.

Fryslân
In Fryslân is het Coronavirus COVID-19 intussen aangetroffen in de gemeenten Opsterland, Smallingerland, De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân en Leeuwarden. In onze gemeente gaat het om een man van 32 die het virus heeft opgelopen tijdens een skivakantie in Oostenrijk. Hij herstelt in thuis-isolatie. GGD Fryslân voert contactonderzoek uit.

Veiligheidsregio
De Veiligheidsregio Fryslân is woensdag opgeschaald naar provinciale aanpak in plaats een gemeentelijke aanpak (Grip 4). Dat betekent dat verschillende organisaties en disciplines samenwerken, kunnen afstemmen en besluiten kunnen nemen. Ook ben ik als voorzitter van de Veiligheidsregio voorzitter van het bestuurlijk overleg in de crisisorganisatie. Gemeentesecretaris Eelke de Jong is coördinerend gemeentesecretaris voor alle Friese gemeenten. De Veiligheidsregio stuurt de operatie aan en adviseert de Friese gemeenten, bijvoorbeeld op het gebied van evenementen en het handelingsperspectief.

Landelijke maatregelen
Tijdens de landelijke persconferentie kondigde het kabinet een aantal maatregelen aan. Deze maatregelen gelden uiteraard ook in onze gemeente. Alle evenementen boven de 100 bezoekers worden afgelast binnen onze gemeente. De verantwoordelijkheid van de afgelaste evenementen ligt bij de organisatoren.

Continuïteitsplan
Onze gemeente bereidt zich voor om de noodzakelijke dienstverlening te kunnen blijven aanbieden. Alle sectoren hebben inmiddels de cruciale processen in beeld gebracht. Dit zijn de processen die nodig zijn om de gemeente ‘in de lucht’ te houden. Ook wanneer een deel van het personeel ziek wordt of thuis nodig is. Het kan zijn dat de gemeente moet prioriteren, maar de wettelijke taken die op de gemeente rusten voeren we uit.

Om risico te spreiden werkt momenteel de helft van onze ICT-afdeling thuis en de andere helft op kantoor. Dit wisselen we per week om. ICT is noodzakelijk voor bijna al onze gemeentelijke processen. Zijn er straks ziektegevallen, dan is de helft van de afdeling niet besmet. Zo kan het werk bij onze gemeente en bij al onze partners doorgaan.

RIVM
Bij alle vragen die we krijgen – waaronder die over voetbal en evenementen - van onze inwoners, ondernemers en eigen medewerkers die over het Coronavirus gaan, houden we de meest actuele richtlijnen van het RIVM aan. We verwijzen ook naar de websites van het RIVM en de GGD voor aanvullende informatie. Voor de goede orde sturen wij bij deze brief een afschrift van de nieuwe maatregelen tegen verspreiding coronavirus in Nederland (bron: Rijksoverheid.nl) zoals deze nu gelden.

Wanneer de situatie wijzigt informeer ik u opnieuw over de laatste stand van zaken.

Met vriendelijke groet,

Sybrand Buma

* https://nl.wikipedia.org/wiki/Geco%C3%B6rdineerde_Regionale_Incidentbestrijdings_Procedure#Fasen

Nieuwe maatregelen tegen verspreiding coronavirus in Nederland

Nieuwsbericht | 12-03-2020 | 15:37

In Nederland gelden vanaf donderdag 12 maart 2020 nieuwe maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus. Minister-president Rutte en minister Bruins lichtten de maatregelen (gebaseerd op advies van het RIVM) toe tijdens een persbijeenkomst.

De maatregelen zijn:

- Iedereen in Nederland: blijf thuis bij klachten neusverkoudheid, hoesten, keelpijn of koorts. Mijd sociaal contact. Bel pas met huisarts als klachten verergeren.
- Bijeenkomsten met meer dan 100 personen worden in heel Nederland afgelast. Dat geldt ook voor publieke locaties zoals musea, concertzalen, theaters, sportclubs en sportwedstrijden.
- Mensen in heel Nederland wordt opgeroepen zoveel mogelijk thuis te werken of de werktijden te spreiden.
- Voor kwetsbare personen geldt: (ouderen en personen met verminderde weerstand) vermijd grote gezelschappen en openbaar vervoer. In het algemeen wordt mensen dringend verzocht om bezoek aan kwetsbare personen te beperken.
- Voor zorgpersoneel en personeel in vitale processen: er wordt veel van u gevraagd. Blijf pas thuis als u klachten hebt en koorts. Overleg zo nodig met uw werkgever. En ook: reis niet naar het buitenland.
- Hogescholen en universiteiten wordt verzocht onderwijs online aan te bieden in plaats van grootschalige colleges.
- Scholen in het primair -, voortgezet - en middelbaar beroepsonderwijs en kinderopvang blijven gewoon open: er zijn daar weinig besmettingen en die omgeving is minder internationaal. Kinderen en jongeren vormen bovendien niet de groep met de hoogste risico’s. Bovendien zouden de maatschappelijke gevolgen van het sluiten van deze scholen groot zijn en draagt sluiten weinig bij aan het beperken van de verspreiding. Kinderen die verkouden zijn, moeten thuis blijven.

Tot slot: de maatregelen gelden voor heel Nederland tot en met 31 maart. Dat geldt ook voor Noord-Brabant.

Vanaf donderdag 12 maart wordt deze informatie aangevuld en worden de vragen en antwoorden die volgen uit deze nieuwe maatregelen op www.rijksoverheid.nl/coronavirus aangevuld.

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Corona-crisis; steunmaatregelen aan ondernemers
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	Z221320-2020
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Strategie en Bedrijfsvoering
Contact	14058, H. de Jong
Bijlagen	-
Datum	24 maart 2020

Geachte leden van de gemeenteraad,

Aanleiding
Als gevolg van de Corona-crisis staan veel ondernemers en zzp-ers voor grote uitdagingen en zorgen wat betreft hun bedrijfsvoering en financiën.
De Europese Commissie heeft inmiddels diverse maatregelen afgekondigd. Op 17 maart jl., heeft het Kabinet enkele landelijke maatregelen afgekondigd. Op 23 maart jl. zijn diverse maatregelen verder aangescherpt.
(Inter)nationale maatregelen die er op gericht zijn om naast onze gezondheid ook onze banen en inkomens te beschermen en de gevolgen voor zzp'ers, mkb-ondernemers en grootbedrijven op te vangen.
Met deze brief informeren wij u over enkele specifieke maatregelen die wij als gemeentelijke overheid kunnen uitvoeren.

Gemeentelijke maatregelen algemeen
Wij zijn in goed en direct contact met zowel het georganiseerde bedrijfsleven (Federatie 058 en diverse ondernemersverenigingen) als met individuele ondernemers. De ondernemers kunnen bovendien vragen, ideeën en problemen via de normale kanalen en accounthouders aan de gemeente kenbaar maken.

Algemene gedragslijn is dat ondernemend Leeuwarden in eerste aanleg een beroep doet op het landelijke pakket aan noodmaatregelen. Daarnaast dient zij zich maximaal in te spannen om de financiële schade te beperken. Aanvullend is er een gemeentelijk pakket aan maatregelen. Blijkt dat ook niet voldoende dan bekijken we bij extreme situaties per geval hoe we met de situatie omgaan en bepalen of steun wel of niet nodig is. Dit alles met het oog op de voortgang van de activiteiten en/of het in stand houden van de organisatie.

Generiek pakket
Wij willen primair inzetten op een generiek pakket aan facilitaire maatregelen die liggen in de sfeer van uitstel voor belastingen en overige betalingen, vlot of

vooruit betalen, opschorten van verplichtingen. Dit zijn voor de gemeente risico's in die zin dat van uitstel van betaling mogelijk afstel komt.
Binnen dit generieke pakket onderscheiden wij enkele rollen van de gemeente:

- Betaler
- Belastinginner
- Financier

Onderstaand een toelichting op de maatregelen per specifieke rol.

Rol van gemeente als betaler
De Corona-crisis heeft een grote impact voor onze leveranciers. Het is te verwachten dat een aantal van onze leveranciers in liquiditeitsproblemen komt. Er zijn inmiddels aanpassingen doorgevoerd in het gemeentelijk betalingsproces:

- Alle facturen worden na het doorlopen van het gemeentelijk betaalproces direct uitbetaald. Dat geldt nu ook voor facturen van € 10.000 en hoger;
- Versnelling van uitbetaling (onder meer door meerdaagse controle van openstaande facturen en direct telefonisch contact met collega's en leveranciers).

Rol van gemeente als belastinginner
Vanwege de uitbraak van het coronavirus zijn er ondernemers en zzp'ers die inkomsten mislopen. Een deel van deze ondernemers kan daardoor betalingsproblemen krijgen. Om de ondernemers met betalingsproblemen tegemoet te komen en tijdelijk financiële ruimte te geven, willen we de mogelijkheid bieden om de betaaltermijn tijdelijk op te schorten.

Het verbijzonderen van groepen dan wel het toepassen van individuele filters met inkomenskenmerken is niet mogelijk; inkomens- of vermogensgegevens zijn namelijk niet aanwezig in de gemeentelijke belastingadministratie waardoor toetsing op basis van inkomen/vermogen niet kan.

Om ondernemers tegemoet te kunnen komen zullen wij als volgt handelen:

- De volledige invordering voor reeds opgelegde aanslagen stop te zetten tot 1 juli 2020, dus geen aanmaningen en dwanginvordering. Dit geldt voor zowel ondernemers als inwoners.
- De nog op te leggen ondernemersaanslagen opschorten tot 1 juli 2020, i.c. de eigenaren/gebruikers van niet-woningen, zoals bijvoorbeeld precariobelasting (terrassen) en toeristenbelasting.
- Ontheffing verlenen voor de precario terrassen over de periode dat het terras vanwege coronamaatregelen niet kan worden benut.
- Zelfstandige ondernemers die in de knel komen door de Corona-crisis kunnen een beroep doen op de regeling Tozo (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers), wanneer zij aan de voorwaarden voor deze regeling voldoen. Bureau Zelfstandigen Fryslân (BZF) gaat deze regeling uitvoeren.

De datum van 1 juli sluit aan bij het kabinetsbeleid. In juni zullen wij de stand van zaken in Nederland in algemene zin beoordelen en dan een standpunt innemen over een eventuele oprekking van de termijn voor de lokale ondernemers.

Rol van gemeente als financier
Het betreft hier de mogelijkheden tot het opschorten van aflossingsverplichtingen op verstrekte geldleningen/garantstellingen aan ondernemers. Wij kiezen hier niet voor een generieke lijn, wel voor maatwerkoplossingen per specifiek geval.

Afsluitend
De aangegeven maatregelen om ondernemers vanwege de Corona-crisis in 2020 financiële ruimte te geven, kunnen negatief doorwerken in de jaarrekening 2019 en 2020. Maar wij menen dat dit maatregelpakket noodzakelijk is om naast de primaire inzet op de gezondheid van ons allen, ook ondernemend Leeuwarden gezond te kunnen houden.
Wij zullen u de komende periode regelmatig informeren over de (mogelijke) gevolgen van de Corona-crisis voor inwoners, bedrijven, instellingen en de gemeente zelf. Hierbij zijn wij onder andere afhankelijk van de verdere implementatie van landelijke maatregelen.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Gemeenteraad van Leeuwarden

Onderwerp	Informatie inzake gevolgen Coronacrisis
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	Z221823-2020
Dienst	Concernstaf
Sector	Concernstaf
Contact	14058 J.Probst
WhatsApp	
Bijlagen	
Datum	7 april 2020

Geachte leden van de gemeenteraad,

Het Coronavirus en de maatregelen die er landelijk genomen zijn om de uitbraak van het Coronavirus in te dammen, hebben een enorme impact op het dagelijks leven van iedereen. Er wordt veel gevraagd van de inwoners en van u als raadsleden. Daarnaast doet de uitvoering van de steunmaatregelen, het meedraaien in de organisatie van de Veiligheidsregio en het treffen van extra maatregelen om de zorg waar mogelijk doorgang te laten vinden, zeker voor kwetsbare mensen, een extra beroep op de gemeentelijke organisatie. Wij ervaren, net als u, dagelijks de impact van de nieuwe realiteit in ons dagelijks functioneren. Dit is zeker de plek om onze waardering uit te spreken voor de wijze waarop zorgaanbieders in deze moeilijke tijd de zorg op alternatieve en soms zeer creatieve wijze weten te continueren.

In deze brief willen wij u informeren over met name de vele zaken die spelen binnen het sociaal domein. Al eerder hebben wij u geïnformeerd over de maatregelen die wij hebben getroffen om ondernemers tegemoet te komen. Voor de volledigheid beginnen wij deze brief met een korte opsomming van deze reeds eerder gecommuniceerde maatregelen.

Wij zetten nog even de belangrijkste maatregelen die wij als gemeentelijke overheid (kunnen) uitvoeren op een rij:

- Versnelling van uitbetaling van aan de gemeente gerichte facturen;
- Stopzetting tot 1 juli 2020 van de volledige invordering voor reeds opgelegde aanslagen, dus geen aanmaningen en dwanginvordering;
- Opschorting tot 1 juli 2020 van nog op te leggen ondernemersaanslagen (bijvoorbeeld precariobelasting voor terrassen en toeristenbelasting);
- Ontheffing voor precario terrassen over de periode dat deze niet gebruikt mogen worden;
- Het beroep dat zelfstandige ondernemers kunnen doen op de regeling Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers);

- In specifieke gevallen mogelijkheid tot opschorting van aflossingsverplichtingen op verstrekte geldleningen/garantstellingen.

1. Ondernemers en instellingen

Ondernemers
Nu al is te zien dat facturen in een hoger tempo worden uitbetaald, dat geldt in het bijzonder voor facturen met een hoger bedrag. Aan ondernemers in het kernwinkelgebied is de ruimte geboden om buiten de venstertijden om de winkel te bevoorraden, waarbij de vigerende winkeltijdenverordening van kracht blijft. De horeca kan haar dienstverlening omzetten naar afhalen en bezorgen. Een groot aantal horecaondernemers is hier reeds mee begonnen. Natuurlijk blijven wij in contact met ondernemend Leeuwarden en staan wij open voor vragen die er leven, ideeën die er zijn en eventuele knelpunten. Er is momenteel wekelijks overleg met het georganiseerde bedrijfsleven, waar vertegenwoordigers vanuit de stad en Stiens en Grou aan deelnemen. Regelmatig gaat er een nieuwsbrief uit en er is regelmatig overleg met het Werkbedrijf en met BZF.

Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers
De Tozo-regeling (Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers) wordt door BZF voor 16 Friese gemeenten uitgevoerd. Voor deze regeling doet ook de gemeente Smallingerland mee met de samenwerking. Er zijn inmiddels 6.000 aanvragen binnengekomen (peildatum 2 april 2020). Het merendeel is voor inkomensondersteuning voor drie maanden. Circa 10% vraagt ook een lening aan. De regeling is nog niet officieel van kracht, dus tot op heden worden voorschotten uitgekeerd op basis van de participatiewet. De gemeente Leeuwarden levert extra ondersteuning met de inzet van circa 60 medewerkers.

Culturele instellingen en verenigingen
De economische schade van de coronacrisis voor de gemeentelijke culturele infrastructuur zal naar verwachting fors en regelrecht bedreigend zijn. Een eerste inventarisatie naar de financiële schade telt op tot € 1.1 mln. Het gaat hierbij om een inschatting tot 1 juni 2020, gebaseerd op informatie van instellingen, verenigingen, makers en andere cultuur gerelateerde organisaties en initiatieven in de gemeente.
Zeker voor de culturele instellingen waarvan de inkomsten substantieel uit publieksinkomsten bestaan. Dit geldt met name voor De Harmonie, Neushoorn, Sliekerfilm, Princessehof en Tryater. Een klein deel van de programmering kan verplaatst worden, maar de agenda's voor het tweede halfjaar zitten al vol; verschuiven is lastig zo niet onmogelijk. Daarbij komt de onzekerheid of het publiek in de eerste periode bij normalisering van de maatregelen bereid is voorstellingen bij te wonen.
Voor de culturele instellingen waarvan de subsidie de grootste inkomstenbron is, zijn de financiële consequenties beperkt zolang de subsidie doorloopt.

Uit de contacten met de instellingen blijkt dat zij er alles aan doen om de kosten zoveel als mogelijk te beperken. Daar waar mogelijk, wordt door de instellingen gebruik gemaakt van rijksmaatregelen zoals de tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor werkbehoud (NOW).

Naast de culturele instellingen bestaat de culturele sector uit verhoudingsgewijs een grote groep ZZP-ers en ondernemers. Deze groep merkt de gevolgen van de crisis direct, zowel op korte als op lange termijn. Een deel van de ZZP-ers moet het jaarinkomen verdienen in de festival periode, april tot oktober. Een groot deel van die periode valt nu weg.
Naast de genoemde BBZ-regeling kan een deel van de culturele ondernemers een beroep doen op de TOGS regeling van het rijk.

Ook culturele verenigingen zijn kwetsbaar vanwege doorlopende vaste lasten en sterk teruglopende inkomsten. Contributies lopen in het algemeen door, maar ook hier geldt dat dit slechts een deel van de uitgaven dekt.

Op dit moment vinden er gesprekken plaats met de Minister van OCW over een eventueel landelijk overbruggingsfonds voor de cultuursector. De eerste maatregelen van OCW zijn gericht geweest op behoud van instellingen in de culturele keten. Ondertussen wordt ook gewerkt aan maatregelen die instellingen, die in grote mate afhankelijk zijn van eigen inkomsten, tegemoet moeten komen.

Zalen Schaaf
Afgesproken is dat de huurder minimaal 4 maanden langer gebruik mag maken van de huidige leegstandsbeheerconstructie, dus in ieder geval tot en met april 2021. Vooral omdat verschillende activiteiten die geboekt zijn en geprogrammeerd staan voor deze periode, niet allemaal kunnen worden verplaatst naar later dit jaar. Dit heeft ook gevolgen voor de planning van de prijsvraag m.b.t. Zalen Schaaf.

Buurt-, wijk- en dorpsverenigingen, wijkpanels en dorpsbelangen
Van een zestal buurt-, wijk- en dorpshuizen is het signaal ontvangen dat er financiële problemen ontstaan door wegvallende inkomsten als gevolg van de verplichte sluiting. Inkomstenverlies bestaat vooral uit het wegvallen van zaalverhuur, activiteiten en horeca-omzet. Daarnaast maken de locaties met beheerder zich zorgen om het doorbetalen van de loonkosten.

De meeste buurt- wijk- en dorpshuizen bieden als hoofdactiviteit maatschappelijke dienstverlening waardoor zij tot op heden uitgesloten zijn van de ‘Tegemoetkoming schade COVID-19’. De koepels LSA-bewoners en Landelijke Vereniging Kleine Kernen brengen de signalen van buurt-, en dorpscentra landelijk bij het Ministerie onder de aandacht. Daarnaast is Doarpswurk bezig met een lokale inventarisatie onder de dorpshuizen.
De door de gemeente uitgekeerde subsidies en eventuele bevoorschottingen aan de buurt-, wijk-, en dorpshuizen 2020 blijven overeind.

Welzijnsinstellingen
Voor gesubsidieerde welzijnsinstellingen loopt de bevoorschotting van de subsidie door. Op het moment dat deze instellingen in liquiditeitsproblemen komen, wordt teruggegrepen op die maatregelen die gelden voor jaarlijks gesubsidieerde instellingen.

BV Sport
De sportaccommodaties zijn cf. de richtlijnen gesloten door de BV Sport. De BV Sport verwacht geen liquiditeitsknelpunten mits doorbetaling van de subsidie

plaatsvindt en gebruik gemaakt kan worden van andere maatregelen van Rijk en gemeente om de liquiditeitspositie te versterken. De BV Sport heeft ook een eerste analyse gemaakt van de gevolgen van het sluiten van de accommodaties voor het exploitatieresultaat van de organisatie. Een sluiting van accommodaties gedurende één maand betekent naar verwachting een verslechtering van het resultaat met € 150.000. Op begrotingsbasis betekent dit dat de BV Sport over 2020 dan nog steeds een klein positief resultaat behaalt. Dit wordt uiteraard anders als de sluiting van accommodaties langer duurt.

Caparis
De gevolgen voor Caparis NV zijn zeer groot. Een groot aantal SW-ers is niet aan het werk omdat ze tot de risico-groep behoren. Dit heeft uiteraard een grote impact op de mensen die het betreft.
Caparis NV heeft een groot aantal bedrijfsactiviteiten noodgedwongen stil moeten leggen waardoor een aanzienlijk omzetverlies optreedt. Caparis NV heeft inmiddels geanalyseerd wat dit betekent voor de liquiditeitspositie van de vennootschap. Cruciaal daarbij is dat de betalingen door gemeenten voor de uitvoering van de Wsw doorgang vinden. Verder maakt Caparis NV gebruik van de mogelijkheden om afdrachten van belastingen en premies op te schorten. Het is nog onduidelijk of Caparis NV, net als andere sociale werkvoorzieningen in aanmerking kan komen voor de overige steunmaatregelen die het Rijk biedt, met name de NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid). Door het specifieke karakter van de sociale werkvoorzieningen is dit onduidelijk en daardoor onzeker. Door het omzetverlies moet er verder rekening gehouden worden dat Caparis NV in 2020 met een negatief exploitatieresultaat geconfronteerd zal worden. Hoeveel dat uiteindelijk zal worden is zeer afhankelijk van de duur van de periode waarin de bedrijfsactiviteiten zijn stilgelegd.

2. Ruimtelijke ordening

Vanuit de ruimtelijke ordening proberen wij nadrukkelijk bij te dragen aan het op gang houden van de economische dynamiek. Dat doen wij door het planologisch-juridisch instrumentarium onverminderd in te zetten naar aanleiding van binnengekomen initiatieven en/of ten behoeve van reeds langer voorgenomen ontwikkelingen. Wij doelen hierbij op de voorbereiding van bestemmingsplannen, stedenbouwkundige plannen, beeldkwaliteitsplannen, welstandscriteria e.d. Een mooi voorbeeld is uw recente besluitvorming omtrent het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen op een bouwplan. Een bijzondere procedure, passend bij de bijzondere omstandigheden, een procedure waaraan uw raad volop heeft meegewerkt.

Omgevingswet
Eén van de gevolgen van de coronacrisis is dat de invoering van de Omgevingswet door het kabinet is uitgesteld. Desondanks zullen wij de werkzaamheden rond de implementatie daarvan binnen de gemeente wel continueren. Wij gaan volop verder – zeker in deze crisissituatie- met het actief en snel inspelen op initiatieven waarbij het principe “ja, mits” uitgangspunt is. Ook op die wijze trachten wij ondernemers en andere initiatiefnemers zo goed mogelijk te faciliteren.

3. Hulpverlening

Door de maatregelen die het Rijk heeft afgekondigd, wordt de reguliere ondersteuning aan kwetsbaren lastiger. Er wordt nadrukkelijker gezocht naar mogelijkheden om de ondersteuning voort te zetten. Digitale hulpmiddelen en extra voorzorgsmaatregelen maken een aangepaste continuering van de zorg mogelijk, uiteraard binnen de richtlijnen van het RIVM.

Dagbesteding
Een aantal aanbieders van dagbesteding heeft besloten te gaan sluiten. Als het gesloten is, is er wel individueel contact met de cliënt over hoe het gaat. Er zijn nog geen signalen van Amaryllis of zorgaanbieders dagbesteding dat het niet goed loopt. Ideaal is het echter absoluut niet. De dagbestedingslocaties van MindUp (GGZ Fryslan) blijven vooralsnog wel open, maar daar gelden extra hygiënemaatregelen en is het personeel alert op klachten. De restaurants van MindUp, de Loods en De Werkerij van Zienn zijn tot nader order dicht. Skrep blijft geopend.

Sommige aanbieders die hun locaties gesloten hebben, bieden nog wél dagbesteding aan de meest kwetsbare groepen. Dit is ook vaak in een alternatieve vorm, zoals via beeldbellen, maar ook wordt de dagbesteding opgeknipt zodat in kleinere groepjes bij elkaar gekomen wordt.

Begeleiding, huishoudelijke hulp, vervoer en hulpmiddelen
De levering, reparatie en onderhoud van hulpmiddelen door Welzorg loopt door. Ook het Wmo-vervoer gaat door, maar het aantal ritten is sterk afgenomen. Taxi Witteveen rijdt gewoon. De Telefooncentrale wijst elke cliënt op de eigen verantwoordelijkheid conform de RIVM-voorschriften.

De individuele thuisbegeleiding gaat in principe door, maar op andere wijze. Veel ondersteuning kan via (beeld)bellen worden gedaan. De Huishoudelijke Hulp gaat ook door onder deze omstandigheden, met inachtneming van de RIVM richtlijnen.

Inloopvoorzieningen
Van de GGZ zijn de laagdrempelige inloopvoorzieningen bij woonvormen gesloten. De inloopvoorziening aan het Groot Schavernek is wel open. De locatie van Ixta Noa is gesloten.

Opvang
De Nachtopvang in Leeuwarden blijft open. Voor mensen met serieuze corona-verschijnselen is er een quarantaine-afdeling met 6 plekken waar zij ook overdag kunnen verblijven en waar zorg en toezicht is. Deze afdeling is voor alle dakloze mensen – ook die van het Leger des Heils – én voor zorgmijders die ziek zijn. Deze maatregel is getroffen in overleg met de gemeente Leeuwarden en GGD Fryslân. De GGD is ook betrokken bij de zorgverlening aan de mensen in de quarantaine-afdeling.

De Dagopvang Zuidergrachtswal in Leeuwarden blijft open voor iedereen die dakloos is en voor ernstige zorgmijders. Dagopvang Leger des Heils (De Tuinen) is ook open.

Beschermd Wonen en Veilig Thuis
De Beschermd Wonen locaties zijn wel open, maar bieden vaak geen dagbesteding. Het Regionaal Expertiseteam Beschermd Wonen maakt geen afspraken meer met bewoners en bezoekt ook geen locaties van zorgaanbieders.

Bij Veilig Thuis komen er minder meldingen binnen nu de signalering van gebiedsteams, scholen, hulpverlening op afstand staat. De meldingen door de Politie lopen wel door. Dit is een zorgwekkende constatering is in een tijd waar gezinnen op zichzelf aangewezen zijn. Wij vragen hier bij onze partners nadrukkelijk aandacht voor.

Jeugdzorg
De opvang voor kwetsbare kinderen tijdens de coronacrisis is beperkt. Bij de afweging of kinderen buitenshuis moeten worden opgevangen, worden altijd de richtlijnen van het RIVM in acht genomen. Alleen als het echt nodig is en er geen andere oplossing is kunnen kinderen worden opgevangen. De Pleegzorg loopt door.

Binnen de Specialistische jeugdzorg wordt per jeugdige gezocht naar alternatieven om de hulp voort te zetten. Een aantal cliënten heeft aangegeven dat zij voor nu geen hulp nodig hebben. Binnen de Hoog specialistische jeugdzorg loopt de ondersteuning door. En ook binnen Spoed4jeugd loopt de ondersteuning door en is de crisiszorg geborgd.

Amaryllis
De locaties van Amaryllis zijn dicht en ondersteuning wordt zo veel mogelijk op een alternatieve wijze verleend (via whatsapp, beeldbellen, telefoon). Amaryllis is goed bereikbaar voor cliënten, zowel voor bestaande cliënten als voor nieuwe aanmeldingen. De wijkteams zijn bereikbaar en vragen worden opgepakt. Veel activiteiten worden zo goed mogelijk uitgevoerd. De wijkteams hebben hun werkprocessen ingericht op de situatie. De Wijkteams hebben afspraken gemaakt over wat ze doen als eigen personeel ziek wordt. De sociaal werkers zorgen dat hun collega's een overzicht hebben van de kwetsbare cliënten in hun eigen caseload, zodat de collega's weten welke mensen extra in de gaten gehouden moeten worden.

Voor sommige kwetsbare bewoners is het niet voldoende mogelijk om op alternatieve wijze ondersteuning te krijgen. Voor deze bewoners is het mogelijk om op afspraak fysiek langs te komen bij Amaryllis. Amaryllis neemt ook hierbij de richtlijnen van het RIVM in acht. Dit betekent onder andere dat vrije inloop niet mogelijk is (alleen op afspraak) en dat er niet te veel mensen tegelijk aanwezig zijn op de locatie. Deze werkwijze geldt ook voor statushouders voor wie ondersteuning op afstand onvoldoende helpt.

Jongerenwerkers werken op verzoek van gemeente en politie deels op straat om contact te houden met jongeren en samenscholingen te voorkomen.

Jeugd-expertteam
De dienstverlening van Jeugd-expertteam gaat zoveel mogelijk door via (beeld)bellen en app. Wanneer het niet anders kan gaat Amaryllis "er op af". Vanaf 6 april zijn er spreekruimtes ingericht waar face tot face gesprekken

gevoerd kunnen worden als dat nodig is. Er is juist nu extra aandacht voor kinderen in kwetsbare gezinnen.

Er zijn duidelijke afspraken gemaakt tussen de onderwijsinstellingen, kinderopvanginstellingen en Amaryllis dat wanneer dat nodig is kinderen in kwetsbare gezinnen wel naar de noodopvang 0-12 kunnen. Vanaf deze week zijn er ook locaties van het Voortgezet Onderwijs beschikbaar voor de opvang van kinderen van 12+ uit kwetsbare gezinnen.

De **Schuldhulpverlening** verloopt over het algemeen goed. Er is een goede samenwerking met de aansluitfunctionarissen van de KBNL. De vroegsignalering kan niet goed plaatsvinden omdat er nu niet langs de deuren wordt gegaan. Als alternatief overweegt Amaryllis om de bewoners een brief te sturen met het aanbod om telefonisch contact op te nemen over de betalingsachterstand.

Dienstverlening door Sociale Zaken
De persoonlijke intake is inmiddels omgezet naar een telefonische intake en deze werkwijze wordt de komende tijd verder geoptimaliseerd. Voor jongeren (< 27 jaar) geldt dat er telefonisch contact met hen wordt opgenomen in de zoekperiode. Indien nodig wordt ervoor gezorgd dat er toch meteen een uitkering kan worden aangevraagd en kan er een voorschot worden verstrekt. Ook worden de sollicitatieverplichtingen hier op afgestemd.

Accountmanagement van Sociale Zaken trekt op met de accountmanagers van het UWV en brengen de signalen van werkgevers uit de regio bij elkaar. Er nagedacht over de mogelijke behoefte van werkgevers na de Coronacrisis.

Inburgering
De fysieke locatie is gesloten, ook voor medewerkers. De groepsbijeenkomsten en groepstrainingen zijn opgeschort. Er zijn wel individuele contacten via telefoon en/of beeldbellen. Voor de doelgroep is een landelijke helpdesk ingericht, waar zij terecht kunnen in hun eigen taal. Het team inburgering is hiervoor de backoffice voor Leeuwarden.

4. Continuïteitsmaatregelen voor zorgaanbieders en -instellingen

Alternatieve vormen van zorg die zorgaanbieders leveren worden regulier vergoed. Het kan echter ook zo zijn dat zorgaanbieders helemaal geen zorg kunnen leveren, of slechts aan een beperkt aantal cliënten, of dat er meerkosten moeten worden gemaakt. Daarvoor is het volgende geregeld.

Het Rijk doet vanwege de bijzondere situatie een beroep op de gemeenten om er voor te zorgen dat het zorglandschap intact blijft. Het Rijk wil tegelijkertijd voorkomen dat zorgaanbieders een beroep moeten doen op de landelijke regelingen zoals de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid. De Friese gemeenten hebben samen een gedragslijn hiervoor opgesteld waarin duidelijkheid aan de zorgaanbieders wordt gegeven over welke kosten op welke wijze kunnen worden gedeclareerd bij de gemeente. Er is een compensatieregeling in voorbereiding wanneer er sprake is van vraaguitval.

Samengevat ziet de gedragslijn er als volgt uit:

1. Zorgaanbieders die noodzakelijke zorg binnen de RIVM-voorwaarden blijven leveren, kunnen de zorg blijven declareren als ware er geen crisis. De normale situatie loopt dus door.
2. Zorgaanbieders, die zorg in het geheel niet aanbieden, kunnen een factuur indienen ter hoogte van 70% van gemiddelde omzet over de maanden december 2019, januari 2020 en februari 2020. Daarmee ontvangen ze een voorschot.
3. Zorgaanbieders die niet aan alle cliënten zorg kunnen bieden, kunnen een voorschot vragen ter hoogte van de te verwachten zorg zonder coronacrisis als aanvulling op de normale declaraties die wel doorlopen.
4. Zorgaanbieders die door de coronacrisis meerkosten moeten maken om hun zorg adequaat en veilig te kunnen blijven leveren, kunnen in afwachting van een compensatieregeling door het Rijk een voorschot voor die kosten bij de gemeente vragen.

Deze gedragslijn is per brief aan de regionaal gecontracteerde zorgaanbieders medegedeeld.

Regionaal gesubsidieerde instellingen en aanbieders
De bevoorschotting aan deze instellingen loopt door. Op het moment dat deze instellingen in liquiditeitsproblemen komen, wordt teruggegrepen op de maatregelen die later in deze brief genoemd worden.

Lokaal gecontracteerde instellingen en aanbieders
Lokaal gecontracteerde aanbieders worden op een vergelijkbare wijze behandeld als beschreven onder de Regionaal gecontracteerde aanbieders. Wel moeten hierop enkele uitzonderingen worden gemaakt. De financieringsvorm voor lokaal gecontracteerde aanbieders is verschillend. Voor bijvoorbeeld taxivervoer en de verstrekking van hulpmiddelen wordt aangesloten bij punt 2 van de gedragslijn.

Lokaal gesubsidieerde instellingen en aanbieders
De bevoorschotting aan deze instellingen loopt door. Op het moment dat deze instellingen in liquiditeitsproblemen komen, wordt teruggegrepen op de maatregelen die later in deze brief genoemd worden.

Aandachtspunt
Het is voor gemeenten nog niet duidelijk welke kosten het Rijk exact gaat compenseren. Dit leidt tot het risico dat de (centrum)gemeente een vergoeding betaalt, zonder dat dit gecompenseerd wordt. Dit risico hebben de gemeenten ondervangen door te bevoorschotten en de exacte berekening van de vergoeding te doen op het moment dat de regeling van het Rijk bij de gemeenten duidelijk is.

5. Subsidiebeleid

Gesubsidieerde instellingen
Voor de subsidies maken we onderscheid tussen de instellingen die structureel subsidie ontvangen en organisaties die een incidentele subsidie ontvangen. Structureel gesubsidieerde instellingen worden op de bijlage in de begroting genoemd.

De gemeente kan een bijdrage leveren door:
- bevoorschotting naar voren halen;
- soepel omgaan met subsidievoorwaarden in relatie tot het uitvoeren van de activiteiten;
- uitstel van de subsidievaststelling;
- aanpassen van de verantwoordingstermijnen;
- uitkeren van subsidiabele kosten die al gemaakt zijn voorafgaand aan de activiteit die door coronacrisis niet is doorgegaan;
- geheel of gedeeltelijk (tijdelijk) opschorten van de huur.

Subsidieregelingen
Op 7 april 2020 heeft het college een beleidsregel," Beleidsregels tegemoetkoming subsidieontvangers als gevolg van COVID-19" vastgesteld. Deze gaat met terugwerkende kracht in werking per 1 maart 2020. Met de beleidsregel kunnen subsidieontvangers, wier activiteiten niet door kunnen gaan als gevolg van de maatregelen ter beperking van de verspreiding van het coronavirus een verzoek indienen bij de gemeente om de activiteit later dit jaar alsnog te organiseren met behoud van subsidie of ze kunnen een verzoek indienen om de subsidie op werkelijke subsidiabele kosten af te rekenen.

Dit laatste betekent dat subsidieontvangers (een deel van) de subsidie mogen behouden als ze aantoonbaar kunnen maken welke investeringen ze al gepleegd hebben en/of welke kosten reeds zijn gemaakt. We nemen als gemeente de gederfde investeringen/kosten voor onze rekening via de subsidie. De regeling geldt in beginsel dit gehele jaar, omdat we niet precies weten hoe lang de maatregelen in meer of mindere mate van kracht blijven. Ook in mindere mate kan het betekenen dat activiteiten niet of niet in de voorgestelde vorm kunnen doorgaan. Daar wordt al op geanticipeerd.

Nieuwe en lopende aanvragen voor bestaande subsidie regelingen worden beoordeeld. We gaan er in zijn algemeenheid van uit dat organisatoren van activiteiten en evenementen met nieuwe of lopende, nog niet toegekende, aanvragen, die een beroep doen op deze tenderregelingen in beginsel geen financiële verplichtingen zijn aangegaan. Een aanvraag is in beginsel immers nog geen toekenning; er zijn geen garanties dat een subsidie daadwerkelijk wordt verstrekt. In deze situatie is de financiële schade voor die aanvragers meestal ook gering. Als ze wel door deze huidige crisissituatie schade ondervinden, kunnen ze een beroep doen op de algemene maatregelen voor ondernemers. Er is dan sprake van niet aan subsidieverstrekkingen gerelateerde problematiek. Maatwerk blijft echter ook voor deze groep mogelijk.

6. Scholen en kinderopvang

Alle onderwijsinstellingen en kinderopvanginstellingen zijn tot en met 28 april gesloten. Sommige ouders of verzorgers kunnen de komende periode op hun eigen school of opvang gebruik maken van de kinderopvangmogelijkheden, zodat zij zich kunnen inspannen om de samenleving draaiende te houden. Het gaat hier om de zogenaamde cruciale beroepsgroepen.

In de gemeente Leeuwarden blijven waar mogelijk primair onderwijsinstellingen, kinderopvang en gastouderbureaus open voor kinderen van ouders waarvan tenminste één ouder werkt in een van de vitale beroepen.

Iedere vrijdag wordt door de besturen van onderwijs en opvang, in samenspraak met scholen en kinderopvanglocaties bepaald, welke locaties in de daaropvolgende week geopend zullen zijn. Een lijst van deze locaties wordt vervolgens gepubliceerd door de gemeente Leeuwarden, op website en sociale media.

Voor vragen en/of verzoeken van ouders, verzorgers, scholen, gastouders en kinderopvangorganisaties is een algemeen emailadres aangemaakt, namelijk onderwijsenopvang@leeuwarden.nl.

We zien tot nu toe een kleine toename in het aantal aanmeldingen voor noodopvang. We verwachten deze toename ook in de komende weken. Het onderwijs en de kinderopvangorganisaties tonen zich enorm bereidwillig om alles te doen wat nodig is om goede noopvang te organiseren voor die kinderen die dat nodig hebben. Dat wordt enorm gewaardeerd.

Ook aan avond- en weekendopvang is gedacht. Op vrijdag 3 april is een 24-uurs noodopvang geopend, naast het Medisch Centrum Leeuwarden. Daar kunnen kinderen in de leeftijd van 0 – 12 jaar terecht wanneer ouders of verzorgers hard nodig zijn in bijvoorbeeld de zorg. Kinderopvangorganisaties zijn bereid om personeel uit te wisselen, opdat er voldoende personeel is om de 24-uurs diensten te draaien.

Leermiddelen
Via verschillende partijen worden laptops beschikbaar gesteld aan kinderen van wie de ouders dit niet kunnen betalen. Landelijk gebeurt dit door SIVON, lokaal door het Jeugdeducatiefonds en via het Kindpakket (Stichting Leergeld). Daarnaast lenen de scholen laptops uit aan kinderen. Hiermee lijkt er vooralsnog aan de vraag te kunnen worden voldaan.

De leerplichtambtenaren zijn goed in contact met de scholen. Als er zorgen zijn over leerlingen kunnen de scholen contact opnemen met de leerplichtambtenaren. Zij zullen dan proberen in contact te komen met de leerlingen en/of hun ouders. Als dit niet lukt of er blijven ondanks het contact zorgen, wordt er geschakeld met de hulpverlening. Er wordt hierin nauw samengewerkt met het Jeugdexpertteam, Amaryllis, het jongerenwerk van Amaryllis, het regiecentrum en de GGD.

Indien nodig kan de GGD en/of Amaryllis een deur- of huisbezoek afleggen. De scholenteams hebben de kwetsbare jongeren 12-plus goed in beeld en geven online en via beeldbellen ondersteuning en de contacten gaan door. Als de situatie dusdanig is dat de kinderen fysiek naar school of de opvang zouden moeten, wordt dit gemeld bij Amaryllis. Amaryllis beoordeelt de situatie en verwijst naar school of naar de kinderopvang, indien nodig via het Jeugdexpertteam.

Kwetsbare kinderen

Naast kinderen van ouders met cruciale beroepen, kunnen ook kinderen uit kwetsbare gezinnen gebruik maken van de noodopvang bij scholen of kinderopvang. Deze kwetsbare kinderen zijn vaak al goed in beeld bij de scholen, maar daarnaast willen we proactief zijn in het signaleren van deze groep, bijvoorbeeld ook door de inzet van leerplichtambtenaren, jongerenwerkers en wijkteams.

7. Ondersteuning aan initiatieven a.g.v. de crisis

Gelukkig zijn er al heel veel mooie initiatieven in Leeuwarden en de dorpen opgezet, want veel mensen willen iets voor een ander doen. De problemen van het coronavirus zijn wereldwijd, maar de vraag naar ondersteuning kunnen we als samenleving alleen lokaal oplossen. Om iedereen zo goed mogelijk te helpen en vraag en aanbod aan elkaar te koppelen, hebben we in samenwerking met communicatiebureau Blauwe Zone het lokale platform Leeuwarden Helpt opgestart. Op deze manier kunnen we voor zo veel mogelijk mensen in de stad en in de dorpen iets betekenen en zorgen voor een veilige omgeving voor zowel mensen die iets nodig hebben, als voor vrijwilligers die graag iets voor iemand anders doen.

8. Vervolg

Wij zullen u, naast de informatie die u met enige regelmatig ontvangt van de burgemeester in zijn rol als hoofd van de veiligheidsregio, op de hoogte houden van relevante ontwikkelingen rondom de coronacrisis in de gemeente Leeuwarden. Wij vragen u om uw steentje bij te dragen, zodat we deze crisis in gezamenlijkheid het hoofd kunnen bieden. Blijf gezond, en let een beetje op elkaar.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester, secretaris,

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

De gemeenteraad van Leeuwarden

Onderwerp	Informatievoorziening rond Coronacrisis 3
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	Z222291-2020
Dienst	Concernstaf
Sector	Concernstaf
Contact	14058 Jacqueline Probst
WhatsApp	
Bijlagen	
Datum	21 april 2020

Geachte leden van de raad,

Graag informeren wij u nader over de gevolgen van het uitbreken van de Coronacrisis. Al eerder hebben wij u geïnformeerd over de maatregelen die wij getroffen hebben, in navolging van landelijke maatregelen, om de druk voor ondernemers te verlichten. In een tweede brief hebben wij u op de hoogte gesteld van de afspraken die er met het Rijk zijn gemaakt rond het continueren van de zorg- en hulpverlening bij de WMO en de Jeugdzorg en hebben wij u geschetst welke gevolgen de culturele instellingen ondervinden van de Coronacrisis.
In deze derde brief willen wij de aandacht graag richten op de gevolgen voor de gemeentelijke organisatie. Want de Coronacrisis heeft ook hier veel veranderingen teweeg gebracht. Apart gaan wij in op de gevolgen voor de voorbereiding van de MTR. Verder komt er een breed palet aan onderwerpen aan de orde.

Crisisbeheersing Friesland
Vanuit de ambtelijke organisatie wordt extra inzet geleverd voor de crisisbeheersing in heel Friesland via de Veiligheidsregio. Juist vanwege de omvang van onze gemeente kunnen wij nu een goede bijdrage leveren en zijn wij in staat om specifieke kennis en ervaring toe te voegen bijvoorbeeld op het gebied van voorlichting, crisiscommunicatie en juridische advisering ten aanzien van de noodverordening. Ook in onze eigen gemeente maken we natuurlijk gebruik van deze kennis en ervaring en zetten we dat ook in bij handhaving van de RIVM-maatregelen. Onze integrale handhavers van Stadstoezicht zijn iedere dag paraat en ondernemen direct actie als maatregelen niet of onvoldoende worden nageleefd of wanneer er hierover meldingen binnenkomen van burgers bij het Meldpunt Overlast Leeuwarden.

Gemeentelijke organisatie
Positief is om te zien dat samen werken aan een immense klus, zoals deze Coronacrisis, een grote saamhorigheid in onze organisatie teweeg brengt.

Medewerkers zijn gefocust op het gezamenlijk oplossen van problemen. Beslissingen worden snel genomen, afstemming verloopt adequaat. De stemming is ondertussen serieus en positief. De veerkracht en flexibiliteit van onze medewerkers is groot. Klussen waar nooit tijd voor was, worden opgepakt. Achterstanden zijn bijgewerkt.
Dagelijks zijn ongeveer honderd collega's in het Gemeentehuis aan het werk voor de dienstverlening, voor de ondersteuning of voor de crisisorganisatie. Maar het overgrote deel van de medewerkers werkt thuis.

Het effect van deze crisis is voor geen team binnen de gemeentelijke organisatie gelijk. Voor sommigen is het werkaanbod verminderd, voor anderen is het juist aanpoten geblazen. Medewerkers worden waar mogelijk flexibel ingezet in andere teams.
Voor sommige medewerkers is het een hele puzzel om hun reguliere werk vanuit huis te combineren met de opvang en het thuisonderwijs voor de kinderen. Waar nodig wordt er maatwerk toegepast.

Publieke dienstverlening
Medewerkers zijn zeer creatief als het gaat om het laten doorgaan van hun werk. In omstandigheden die verre van ideaal zijn, lukt het om productie te draaien, contact te onderhouden, inwoners te helpen en constructief samen te werken. Er zijn dingen mogelijk die eerst niet mogelijk leken. Het callcenter wordt momenteel volledig bemenst door medewerkers die vanuit huis werken. Daarmee blijft de gemeente goed bereikbaar voor allerlei vragen en dat blijkt ook in een behoefte te voorzien. Er komen veel telefoontjes binnen van ondernemers. Maar er wordt ook veel gebeld om informatie, ook over zaken die niet over de gemeente gaan. Maar mensen voelen zich gehoord.
De directe dienstverlening aan individuele inwoners, ondernemers en bezoekers, die niet kan wachten, gaat zo goed en zo kwaad als het kan gewoon door. De meeste mensen begrijpen de ernst van de situatie heel goed en accepteren dat niet alles gaat zoals het normaal gaat. Er komen weinig klachten binnen.

Digitalisering
Heel veel mensen werken thuis en dat heeft in een hoog tempo een hoge mate van digitalisering in het werken met zich meegebracht. Het contact wordt via allerlei kanalen onderhouden: videobellen, telefoon, mail, sociale media. Iedereen is in een zeer korte tijd vaardig geworden in het digitaal vergaderen en digitaal overleggen.
Zoveel mensen thuis laten werken, vraagt een enorme krachtsinspanning van de medewerkers bij ICT. Met man en macht wordt gewerkt aan het stabiel houden van onze systemen en het helpen bij problemen. In een veel hoger tempo dan gebruikelijk worden nieuwe werkwijzen geïntroduceerd. Eén daarvan is het digitaal vergaderen van uw gemeenteraad, dat in samenwerking met de griffie is voorbereid. Maar ook de eerste resultaten van de Leeuwarder Digitale Agenda worden direct benut en toegepast om met inzet van robotisering uitvoering te geven aan de nieuwe rijksregeling Tozo.

Nieuwe tijd
Hier en daar wordt al nagedacht over het in stand houden van sommige nieuwe manieren van werken als deze crisis voorbij is, zoals thuiswerken, snelheid van handelen, creativiteit en eensgezind samenwerken. Maar de nadelen zijn er ook zoals het missen van structuur en van het onderlinge contact.

Er worden de eerste stappen gezet om na te denken over scenario's waarbij we de maatregelen beheerst kunnen afschalen en toewerken naar het opschalen van ons reguliere werk.

Buitendienst
Ook de zorg voor onze openbare ruimte is waar mogelijk doorgezet. Bij de buitendienst is momenteel ca. 50% van de medewerkers aan het werk, waarbij er om de dag wordt gewerkt om onderlinge besmetting zoveel mogelijk uit te sluiten. De grote groep van de SW-medewerkers valt onder de risicogroep. Er wordt onderzocht naar alternatieve werkwijzen (o.a. vervoer, materieel, lunchgelegenheid etc.) zodat de mensen weer aan de slag kunnen.
Het verzorgend onderhoud in het groen en de noodzakelijke werkzaamheden voor technisch onderhoud van installaties gaan daarmee door. Duidelijk is wel dat er achterstanden in het openbaar groen zullen ontstaan (o.a. snoeiwerkzaamheden en eigen groenreconstructies).

Afval
Omrin zamelt nog steeds in, conform de planning in de afvalkalender. Wel is er een toename te zien van de hoeveelheid afval dat wordt aangeboden. Ook op de milieustraten (met name Leeuwarden en Stiens) is er een enorme toestroom met lange wachtrijen als gevolg. Er zijn diverse maatregelen ingezet om de toestroom naar de milieustraten te beperken en om gevaarlijke (verkeers)situaties te helpen voorkomen. Zo worden er verkeerregelaars ingezet bij al onze milieustraten (Leeuwarden, Stiens en Grou).
De locaties van de Estafette Recyclewinkels zijn dicht vanwege onvoldoende vaste bezetting en het logischerwijze ontbreken van vrijwilligers. Zolang de deelnemende scholen zijn gesloten, is de jaarlijkse Himmelwike tot nader order afgelast. Er is een speciale online Himmelwike georganiseerd via www.himmelwike.nl.
De maatregelen van het Rijk om de impact van het Coronavirus te beperken, hebben invloed op de afvalstromen van Omrin. Het is waarschijnlijk dat dit van invloed zal zijn op de omzet en de winst.

Jachthavens
Met de bestrijdingsmaatregelen rond het Coronavirus is er geen vaarverbod afgekondigd. Dit betekent dat er nog wel steeds scheepvaart mogelijk is. Voorlopig worden de bruggen alleen op afroep bediend. Men kan en mag wel afmeren, maar de verwachting is dat dit in de praktijk beperkt zal zijn. Voorzieningen (stroom/water/sanitair) zijn niet beschikbaar. Er zijn wel afvalcontainers (2 stuks) voor de waterrecreatie neergezet in de Prinsentuin.

Markten
De markten gaan door met inachtneming van de bestrijdingsmaatregelen. Het aantal kramen op de vrijdagmarkt is met 20 % verminderd en naar schatting is het aantal bezoekers met 75% afgenomen.
De markt in Grou bestaat uit 2 of 3 verkoopwagens die hier iedere donderdag staan op basis van een standplaatsvergunning. Ook hier geleden de maatregelen ten aanzien van het afstand houden tot elkaar.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)
We zijn nog in afwachting van de definitieve Tozo regeling (AMVB) van het Rijk. Zodra die bekend is kunnen de beschikkingen voor levensonderhoud en leningen

worden verstrekt. Tot medio april zijn er in Friesland 8.605 aanvragen binnengekomen en zijn er, vooruitlopende op de definitieve regeling, 2.800 voorschotten verstrekt. Er komen dagelijks gemiddeld 200 nieuwe aanvragen binnen. Het merendeel van de aanvragen ziet op levensonderhoud; ongeveer 7,5 % van de aanvragen gaat om een lening.

Zoals eerder beschreven wordt robotisering ingezet om klantengegevens in te voeren in het systeem. Daardoor is er capaciteit vrijgekomen die ingezet kan worden bij het verlenen van voorschotten. Dagelijks worden circa 400 aanvragen tot een voorschot verwerkt.
Ook online is het druk. De afgelopen maand heeft onze site ruim 32.000 unieke bezoekers gehad die samen 71.500 keer de site hebben geraadpleegd.

Bijstand
De effecten van de Coronacrisis laten zich langzamerhand ook zien in het volumebestand van de BUIG. Er is sprake van een duidelijke stijging van de instroom in de bijstand. Het aantal bijstandsaanvragen is vanaf week 11 met 30% toegenomen, waarbij de doelgroep jongeren tot 27 jaar zelfs een stijging van 50% laat zien. Ook het aantal aanvragen voor een WW-uitkering is sterk gestegen. Na verloop van tijd zal dat resulteren in een verhoogde instroom in de bijstand.

Tegelijkertijd is de uitstroom naar werk aanmerkelijk afgenomen. Ten opzichte van verleden jaar is de daling van de uitstroom uit de bijstand gedaald met 13%. De vacatures voor huishoudelijke hulp, schoonmaak, onderwijs, financiële dienstverlening, Retail, horeca lopen terug; er is nog wel vraag bij productie food, transport en zorg.

Ondernemers
De stichting Binnenstadsmanagement heeft, met hulp van de gemeente, het initiatief gelanceerd voor een winkelplatform. Dit platform is een centrale plek waar ondernemers kunnen overleggen over (aangepaste) openingstijden, acties en waar verhalen kunnen worden gedeeld. Op initiatief van dit winkelplatform wordt er wekelijks overlegd tussen:

1. De gemeente en vertegenwoordigers van verschillende ondernemersverenigingen,
2. de Federatie en het LOF.
3. De gemeente en de vertegenwoordigers van de drie grootbanken.

Facturen
Ter ondersteuning van onze leveranciers worden de facturen zo snel mogelijk afgedaan. Er wordt op ingezet dat betalingen zo snel mogelijk de deur uitgaan. Uiteraard worden facturen pas betaald nadat is geconstateerd dat de overeengekomen prestatie is geleverd. Alle medewerkers zetten zich in om zo snel mogelijk alle facturen af te handelen. Met name de facturen boven de € 10.000 worden nu sneller betaald. Het resultaat is een daling van het aantal in omloop zijnde facturen met 40%.

Culturele instellingen
Het Rijk heeft € 300 mln. beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van de culturele sector vanwege de ingrijpende gevolgen van de Coronacrisis. Van dit bedrag is € 30 mln. gereserveerd voor de zogenaamde ‘regionale infrastructuur’.

Voorwaarde voor een beroep op deze regionale regeling is dat er vanuit de regio's co-financiering wordt geleverd. In overleg met de Provincie, de VFG en We the North wordt momenteel gekeken naar de mogelijkheden voor co-financiering. Binnen 4 weken verwacht het Rijk een voorstel voor de invulling van een pakket voor de ondersteuning van de regionale infrastructuur, inclusief de co-financiering.

Testen zorgmedewerkers
Testcapaciteit op besmetting met het Coronavirus is een schaars goed. Daarom werden in eerste instantie alleen medewerkers van ziekenhuizen getest. Nu er meer capaciteit beschikbaar is, kunnen volgens richtlijnen van het LCI en het RIVM ook deze zorgmedewerkers met klachten worden getest. De minister van VWS geeft aan dat ook medewerkers van Jeugdzorg hiertoe behoren. Het doel van het testen van zorgmedewerkers buiten het ziekenhuis is te voorkomen dat ouderen en mensen met een kwetsbare gezondheid besmet worden via zorgmedewerkers. Er zijn landelijke criteria opgesteld wanneer deze medewerkers in aanmerking komen voor een test. GGD Fryslân volgt deze richtlijnen. Indicatie geschiedt door de arbo-artsen.

Jeugd
Recent hebben wij u geïnformeerd over de extra maatregelen die wij hebben genomen rondom jeugdigen in de tijd van Corona. De eerste resultaten van de maatregelen zijn dat de samenwerking tussen de diverse partijen zoals Onderwijsinstellingen, Kinderopvangorganisaties, Amaryllis, gezinsvoogden, Jeugdexpertteam en Jongerenteam verder geoptimaliseerd is en er een goede afstemming is over wie wat doet en wie waar verantwoordelijk voor is. Op dit moment laten de cijfers geen significante afwijkingen zien in het aantal kinderen dat zich in kwetsbare situaties bevindt.

MIDTERM REVIEW : Proceswijziging

In de financiële verordening is vastgelegd dat er halverwege de collegeperiode een tussentijdse evaluatie plaatsvindt van de uitvoering van het collegeprogramma. In januari zijn wij het gesprek hierover met u gestart. Het proces van de midterm review (MTR) was tot nog toe opgebouwd uit een beleidsinhoudelijk spoor (evaluatie o.b.v. feiten en cijfers, en stand van zaken uitvoering collegeprogramma) en een financieel spoor (bezuinigingsopgave en financiële positie).
Op 10 maart jl. heeft u van ons een brief ontvangen over de bouwstenen van de MTR. Beide sporen hadden nu samen moeten komen in een MTR-advies voor bespreking in een richtinggevend raadsdebat op 27 mei.

De Coronacrisis heeft ook zijn uitwerking op de voorbereiding van de MTR. Naast de sociale, economische en financiële gevolgen voor Leeuwarden wordt de haalbaarheid van enkele bezuinigingsopties als niet reëel ingeschat. Daarnaast is er nog geen duidelijkheid over eventuele financiële compensatie van het Rijk aan gemeenten. Deze onzekere en ernstige situatie maakt aanpassing van het MTR-proces onvermijdelijk. In afstemming met alle fractievoorzitters is besloten het verdere MTR-proces uit te stellen tot na de zomer.

Proceswijziging

Uitstel van het richtinggevend debat over de MTR tot na de zomer, is in principe zonder problemen mogelijk en betekent dat:

- de integrale afweging over bestedingswensen (structureel en/of incidenteel) wordt volledig doorgeschoven tot na de zomer. Dus geen richtinggevend debat in mei;
- vóór de zomervakantie wordt volstaan met een Voorjaarsbrief-plus over de voorlopige financiële positie plus een eerste inschatting van de mogelijke gevolgen van de coronacrisis. Deze brief stellen wij op 4 mei vast.
- op 30 juni het beslisdocument met de structurele financiële positie door ons wordt vastgesteld op basis waarvan de begroting 2021 gebaseerd gaat worden. In die begroting zitten in principe dus geen bestedingswensen en bezuinigingsvoorstellen;
- De eerste begrotingswijziging 2021 over de MTR wordt voorbereid en zal in de collegevergadering van 20 oktober worden vastgesteld. Afhankelijk van de dan actuele (financiële) situatie bevat deze wijziging enkele scenario's en een uitgewerkt voorkeursscenario met bezuinigingsvoorstellen en wel of geen bestedingswensen. De begrotingswijziging wordt alsnog samen met de stand van zaken collegeprogramma en tegelijkertijd met de begroting 2021 behandeld. Daarbij worden de werkwijze en de actieve inbreng van de raad, zoals die oorspronkelijk voor ogen stonden, zoveel mogelijk in stand gehouden: op 28 oktober technisch vragenuur, 2 november raadsdebat en 11 november besluitvormende raadsvergadering.

Afhankelijk van de Meicirculaire wordt bezien of het nu voorgestelde proces nog steeds houdbaar is of dat we gedwongen worden om al eerder bijsturingsmaatregelen te treffen en daar nog apart met u over te spreken. Zodra daar aanleiding toe is, komen we hierop bij u terug.

Periodiek blijven wij u informeren over de gevolgen van de Coronacrisis binnen de gemeente.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester, secretaris,

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Aan de gemeenteraad

Onderwerp actuele stand van zaken regelgeving en handhaving Coronasituatie Leeuwarden
Uw kenmerk
Ons kenmerk Z222622-2020
Dienst Veiligheidsdomein
Sector Juridische en Veiligheidszaken
Contact 14058, Suzanne Scholten
Bijlagen
Datum 24 april 2020

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij informeer ik u over de actuele stand van zaken met betrekking tot de aanpassing van de regelgeving in verband met de virusmaatregelen (nieuwe noodverordening), over de bevindingen met betrekking tot toezicht en handhaving op de maatregelen, en over de maatregelen die worden getroffen in verband met Koningsdag.

Nieuwe noodverordening
Op dinsdag 21 april 2020 heeft de minister-president een aanpassing van de virusmaatregelen met betrekking tot onderwijs, sporten voor jongeren, en evenementen aangekondigd per 28 april 2020. Zoals u weet, worden de landelijke maatregelen vertaald naar noodverordeningen die per Veiligheidsregio worden vastgesteld. Op dit moment is het landelijk model nog niet beschikbaar. De verwachting is dat we het model begin volgende week ontvangen en dat de noodverordening met de aangepaste maatregelen voor Veiligheidsregio Fryslân dan medio volgende week wordt vastgesteld. Tot die tijd blijft de huidige noodverordening geldig. In de nieuwe noodverordening worden de maatregelen die onveranderd van kracht blijven ook weer opgenomen.

Vragen aan Klant Contact Centrum
Bij het Klant Contact Centrum (KCC) van de gemeente komen de laatste dagen veel telefoongesprekken binnen met vragen over de reikwijdte van de nieuwe maatregelen. Met name betreft dit vragen over sportmogelijkheden, maar ook over initiatieven rondom Koningsdag. Een werkgroep binnen het Sociaal Domein is in gesprek met schoolkoepels, sportverenigingen, sportbonden en bv SPORT

over de invulling van nieuwe mogelijkheden met betrekking tot onderwijs, opvang, en sport. Over Koningsdag merk ik hieronder een en ander op.

Toezicht en handhaving
Ook de afgelopen weken hebben de inwoners van Leeuwaren zich weer goed gehouden aan de geldende noodverordening. Ik zie wel dat met name jongeren hier wat meer moeite mee hebben, maar niet in groten getale. Er zijn door politie en Stadstoezicht tot nu toe enkele tientallen Processen verbaal opgemaakt waarin een geldboete is aangezegd. Twee horecabedrijven in de gemeente Leeuwarden worden beboet wegens het openhouden (anders dan voor afhalen en bezorgen) van het horecabedrijf voor publiek.

Rondom het paasweekeinde (10-14 april 2020) heeft de voorzitter van de Veiligheidsregio in Leeuwarden 4 locaties afgesloten voor publiek. Het betrof de skateparken aan de Van Loonstraat en in Grou, en voetbalkooien in Camminghaburen en aan de Wybrand de Geeststraat. Nadat de locaties op 14 april 2020 weer toegankelijk werden, is hier veelvuldig toezicht gehouden om te monitoren of de sluiting effect heeft gehad. Dat lijkt het geval te zijn; er worden minder personen tegelijk gesignaleerd op de locaties, waarmee het risico van verspreiding van het virus door samenkomsten van personen die onvoldoende afstand houden, kleiner is geworden. Ik acht het dan ook niet noodzakelijk om voor de dagen rondom Koningsdag om vergelijkbare maatregelen te verzoeken.

Activiteiten Koningsdag
De situatie rondom Koningsdag heeft mijn aandacht. Het is mogelijk dat, ondanks de virusmaatregelen, personen toch activiteiten willen ontplooien op deze dag. Daarover merk ik het volgende op.

De maatregelen uit de noodverordening(en) blijven van kracht. Dat betekent onder meer dat samenkomsten niet kunnen worden toegestaan, en dat het 1,5 meter-afstandscriterium moet worden nageleefd. Vrijmarktactiviteiten mogen daarom niet plaatsvinden, ook niet in aangepaste vorm. Ik heb dit reeds aan een aantal initiatiefnemers gecommuniceerd. In de binnenstad van Leeuwarden worden voor/op Koningsdag ook tekstkarren geplaatst om deze boodschap over te brengen. Voor andere initiatieven, bijvoorbeeld digitale *stream*-activiteiten, geldt dat deze zijn toegestaan zolang de maatregelen in acht (kunnen) worden genomen.

Communicatie Koningsdag
In het regionaal beleidsteam-overleg van de Veiligheidsregio van 23 april 2020 is besproken en benadrukt: “Koningsdag is woningsdag”; de maatregelen en adviezen om op Koningsdag niet op pad te gaan en sociale interactie te vermijden, blijven van toepassing. Ik zal deze boodschap ook in de media verkondigen.

Het callcenter van het Klant Contact Centrum van de gemeente Leeuwarden is van zaterdag 25 tot en met maandag 27 april 2020 extra geopend van 08.30-17.00 uur voor meldingen in verband met de virusmaatregelen. Buiten die tijden wordt via een bandje aangegeven dat melders contact op kunnen nemen met de politie via 0900-8844.

Zoals hierboven is aangegeven, verwacht ik dat de nieuwe noodverordening in de loop van volgende week wordt vastgesteld. Zodra de voorzitter van de Veiligheidsregio Fryslân dat heeft gedaan, zal ik u hierover informeren en de nieuwe noodverordening aan u toesturen.

Hoogachtend,

mr. S. van Haersma Buma
burgemeester van Leeuwarden

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Gemeenteraad van Leeuwarden

Onderwerp	Informatievoorziening rond Coronacrisis 4
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	Z223037-2020
Dienst	Concernstaf
Sector	Concernstaf
Contact	14058 Jacqueline Probst
WhatsApp	
Bijlagen	
Datum	12 mei 2020

Geachte leden van de raad,

Hierbij treft u onze vierde brief aan om u te informeren over de gevolgen van het uitbreken van de Coronacrisis en dan met name gericht op de gevolgen voor Leeuwarden. De maatregelen die van kracht zijn om het Coronavirus te bestrijden gelden al weer bijna 2 maanden en zoals bekend hebben die een groot effect op het leven van iedereen. Maar gelukkig valt ook waar te nemen dat de maatregelen effect sorteren zoals blijkt uit de afnemende besmetting met het Coronavirus en daarmee een ingezette daling van het aantal IC-opnames en het aantal mensen dat overlijdt. Het effect is dusdanig hoopgevend dat het kabinet recentelijk heeft besloten om een eerste versoepeling van de getroffen maatregelen door te voeren. Een versoepeling van de bewegingsruimte voor mensen en een verruiming van de mogelijkheden voor het verrichten van economische activiteiten. Het kabinet heeft aangegeven telkens één week voor de voorgenomen versoepelingen aan te geven of deze definitief doorgevoerd gaan worden. Wij zullen u hierover de komende tijd op de hoogte houden.

Cultuur
Recentelijk is er een inventarisatie gemaakt van de gevolgen van de Coronacrisis voor de culturele sector in Leeuwarden. De inventarisatie laat zien dat er tot 1 juni een financiële schade wordt geraamd binnen de culturele sector van circa € 1,5 mln. Een groot deel hiervan bestaat uit derving van inkomsten waaronder niet verkochte tickets, verlies aan horeca inkomsten en het wegvallen van zakelijke verhuur (congressen e.d.). We zien een verschil in gevolgen tussen grote en kleine instellingen en een verschil tussen instellingen die nagenoeg volledig worden gesubsidieerd en instellingen die naast subsidie ook afhankelijk zijn van andere inkomsten. Voor kleinere instellingen zijn de financiële gevolgen beperkt en te overzien zolang subsidies doorlopen. Dat is anders voor grote organisaties die naast subsidie afhankelijk zijn van eigen inkomsten (o.a. ticketing en horeca); die zien een groot deel van hun overige inkomsten

wegvallen. De instellingen stellen alles in het werk om kosten te beperken en maken gebruik van de generieke landelijke ondersteuningsmaatregelen.

Over het algemeen komt de liquiditeitspositie van culturele organisaties op korte termijn niet in gevaar omdat veelal een beroep gedaan kan worden op reserves bij de instellingen. Dit heeft vanzelfsprekend wel gevolgen voor de reservepositie van instellingen op termijn. De consequenties voor de langere termijn zijn ongewis ook voor de culturele organisaties die de gemeente Leeuwarden structureel subsidieert. Ruim de helft van de respondenten geeft aan financiële ondersteuning nodig te hebben om activiteiten in de toekomst op gelijke wijze te kunnen continueren.

De brede, generieke ondersteuningsmaatregelen van het Rijk bieden momenteel enig houvast voor bedrijven, instellingen en werkenden in het culturele en creatieve veld. Daarnaast treft het Ministerie van OCW maatregelen voor instellingen die subsidie ontvangen vanuit de culturele basisinfrastructuur en voor instellingen en makers die meerjarige of projectsubsidies ontvangen van de 6 Rijkscultuurfondsen.

Het Rijk heeft € 300 mln. extra vrijgemaakt voor ‘cruciale culturele instellingen’. Voor instellingen die behoren tot de basisinfrastructuur (BIS) van het Rijk en voor organisaties die subsidie ontvangen van Rijkscultuurfondsen is een bedrag beschikbaar gesteld van € 190 mln. Voor Leeuwarden gaat het hierbij om (afhankelijk van de ontwikkelingen in het najaar) Tryater en Keramiekmuseum Princessehof en de festivals Welcome to the Village en Explore the North. We verwachten dat de compenserende maatregelen van het Rijk voldoende zullen zijn om de genoemde organisaties overeind te houden.

Er is € 30 mln. bestemd voor instellingen die behoren tot de “cruciale, vitale regionale infrastructuur.” De verwachting is dat 10 tot 12 instellingen per categorie met een eenmalige bijdrage van het Rijk ondersteund gaan worden. De gemeenten en provincies moeten hiervoor een voorstel doen en de helft van de door de instellingen geleden schade voor hun rekening nemen. Voor Leeuwarden is een co-financieringsopgave in de maak van ruim € 400.000,-.

Bovenstaande informatie is door wethouder Feitsma recentelijk gedeeld met de woordvoerders cultuur binnen uw raad.

Evenementen
Eén van de onderdelen van de Coronamaatregelen is dat er tot 1 september geen evenementen mogen plaatsvinden. Dit heeft tot gevolg dat er in Leeuwarden 156 evenementen zijn afgelast. Evenementen zoals de Adventurerun, wijk- en dorpsfeesten, CityProms, Welcome to the Village, Into the Grave en Psy-Fi vinden niet plaats. Zelfs evenementen die gepland staan na 1 september, worden geannuleerd door organisatoren omdat de financiële risico’s te groot worden. Wij hebben besloten om leges die betaald zijn voor aanvragen van evenementenvergunningen, die niet doorgaan vanwege de Coronacrisis, terug te betalen.

Er zijn ondernemers en particulieren die, ondanks de Coronacrisis, toch iets willen organiseren. Deze initiatieven worden wekelijks ambtelijk besproken en beoordeeld in het zogeheten initiatievenoverleg.

Sport
Vanaf 11 mei mogen 2020 mogen de sportverenigingen hun trainingen buiten hervatten voor alle leeftijdsgroepen onder de voorwaarden die het RIVM stelt en de protocollen van het NOC/NSF en de sportbonden. Sanitaire faciliteiten, kleedkamers en kantines bij sportclubs blijven nog wel gesloten. De nieuwe maatregelen gelden ook voor scouting, cultuur en jeugdverenignngen. .
Sportverenigingen, sportorganisaties en culturele organisaties die geen buitensportlocatie hebben, kunnen een verzoek indienen bij de bv SPORT om gebruik te mogen maken van een buitensportlocatie in de gemeente Leeuwarden. Alle sportverenigingen worden door de bv SPORT geïnformeerd over de voorwaarden waaronder de buitenaccommodaties mogen worden gebruikt en welke maatregelen de verenigingen moeten treffen.
Er mag vanaf nu ook in de openbare ruimte gesport worden. We vragen aan alle organisaties om dit wel te melden bij bv SPORT en ook moeten alle aanbieders voldoen aan de richtlijnen van het RIVM,

Zorg
Minister De Jonge van VWS heeft op 21 april besloten dat, in verband met de Coronacrisis, landelijk de eigen bijdrage voor de WMO in ieder geval in de maanden april en mei collectief niet zullen worden geïnd. Dit geldt voor alle Wmo-cliënten, uitgezonderd de cliënten met de voorzieningen beschermd wonen intramuraal en opvang. Voor Leeuwarden gaat het om een geraamd bedrag van € 65.000 per maand aan gederfde inkomsten. De VNG is met het ministerie van VWS in gesprek over compensatie van de gederfde inkomsten voor de gemeenten. Minister de Jonge beslist op een later tijdstip of de inning van de eigen bijdrage Wmo per juni weer kan worden gestart.

Onderwijs
Het kabinet heeft besloten om het basisonderwijs en de kinderopvang stapsgewijs op te starten. Basisscholen en de kinderopvang zijn vanaf 11 mei 2020 weer open op een aangepaste manier. Leerlingen krijgen ongeveer de helft van hun lestijd weer les op school, in kleinere groepen. De andere helft van de tijd krijgen zij thuiswerk. De dagopvang voor 0-4 jarigen en de peuteropvang/speelleergroepen gaan volledig open. Dat geldt ook voor de gastouderopvang voor 0-12 jarigen en het speciaal onderwijs. De buitenschoolse opvang (BSO) volgt hetzelfde regime als de basisscholen. Zij zijn alleen voor en na schooltijden open. Op dagen dat kinderen naar school gaan, is de BSO voor hen beschikbaar. Op andere dagen niet.

Voor kinderen met ouders in cruciale beroepen blijft noodopvang mogelijk na 11 mei 2020. Gemeenten blijven verantwoordelijk voor het organiseren van deze noodopvang al komt de afstemming voor uitvoering meer bij kinderopvang en het onderwijs te liggen. Noodopvang betreft opvang van kinderen waarvan tenminste één van de ouders/verzorgers een cruciaal beroep heeft en waarvan ouders niet zelf in opvang kunnen voorzien. Voor schoolgaande kinderen is de school hiervoor het eerste aanspreekpunt. Voor kinderen van 0-4 jaar is dit de kinderopvangorganisatie. Aangezien er op de scholen vanaf 11 mei 2020 ook weer regulier onderwijs wordt geboden, is het een uitdaging om de personele inzet te organiseren voor eventuele noodopvang. Daardoor kan het zo zijn dat er op de desbetreffende locatie geen noodopvang mogelijk is. Kinderen worden in dat geval opgevangen op één van de nog aan te wijzen noodopvanglocaties in de

stad of het buitengebied. Op die plek zal ook naschoolse opvang worden aangeboden. Voor kinderen van 0-4 jaar geldt dat zij zoveel mogelijk op hun eigen locatie worden opgevangen. Indien er onvoldoende plek is op die locatie, wordt in afstemming met de ouder naar een alternatieve locatie gezocht. De 24-uurs noodopvang verhuist per 8 mei 2020 naar de Willem Sprengerstraat 43. De 24-uursopvang aan het Schooldijkje vervalt daarmee. Deze locatie is per 11 mei weer als regulier kinderdagverblijf open.

De regering heeft besloten dat vanaf 6 mei ook medewerkers van scholen, kinderopvang en BSO kunnen worden getest op Covid-19 indien zij ziekteverschijnselen hebben die passen bij een dergelijke besmetting. Het gaat om medewerkers die daadwerkelijk contact hebben met de kinderen. GGD Fryslân voert de test uit. Hiervoor is in Leeuwarden een testfaciliteit. De bedrijfsarts van de schoolorganisatie is verantwoordelijk en besluit of een medewerker getest wordt. De bedrijfsarts vraagt de test aan bij GGD Fryslân. De rolverdeling tussen GGD en bedrijfsartsen is landelijk beleid. De bedrijfsarts heeft zicht op de aard van het werk en de inzet van de medewerker. Hij/ zij kan een gericht advies geven aan de medewerker en de school.

Toezicht en handhaving
Voor ons gemeentelijk WABO toezicht geldt dat niet al het geplande reguliere toezicht uitgevoerd kan worden vanwege de Coronamaatregelen. Bekeken wordt hoe het toezicht anders en slimmer uitgevoerd kan worden. Zo wordt digitaal toezicht nu breder en sneller uitgerold. Ook voeren we thans gevelcontroles uit. Reguliere controles die wel kunnen doorgaan zoals energiebesparingsprojecten, controles brandveiligheid bij bijvoorbeeld scholen en bouwcontroles, vinden wel doorgang.

De Coronamaatregelen hebben tot gevolg dat minder controles en toezicht er toe kunnen leiden dat bedrijven het minder nauw nemen met het naleven van de voorschriften of dat voorschriften überhaupt niet kunnen worden nageleefd omdat bedrijven soms ook afhankelijk zijn van andere bedrijven. Hier wordt rekening mee gehouden.

Vergunningverlening
Voor vergunningverlening geldt dat de reguliere vergunningverlening zoveel mogelijk door gaat. Welstand wordt hierbij digitaal afgehandeld.

Terrassen
Ondernemers in de horeca zijn druk op zoek naar mogelijkheden om binnen de 1,5 meter samenleving toch weer actief te kunnen worden. De voorwaarde dat voldaan moet worden aan het handhaven van de 1,5 meter afstand heeft tot gevolg dat de ruimte in de horecazaken en de terrassen niet ten volle benut kan worden. Wij werken graag mee aan plannen van ondernemers die hun terrasruimte graag tijdelijk willen verruimen op het moment dat dit landelijk mogelijk is gemaakt, naar verwachting rond 1 juni. Voor de toekomstige werkwijze geldt in de basis dat ze voor ondernemers zo min mogelijk belastend moet zijn en dat we oog hebben voor veiligheid, de leefbaarheid en toegankelijkheid. Daarbij wordt ook de verbinding gelegd met de wens tot een (gedeeltelijk) autoluwe binnenstad van Leeuwarden. Voor de toekomstige werkwijze geldt in de basis dat ze voor ondernemers zo min mogelijk belastend

moet zijn en dat we oog hebben voor veiligheid, de leefbaarheid en toegankelijkheid.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester, secretaris,

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14 058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

Aan de gemeenteraad

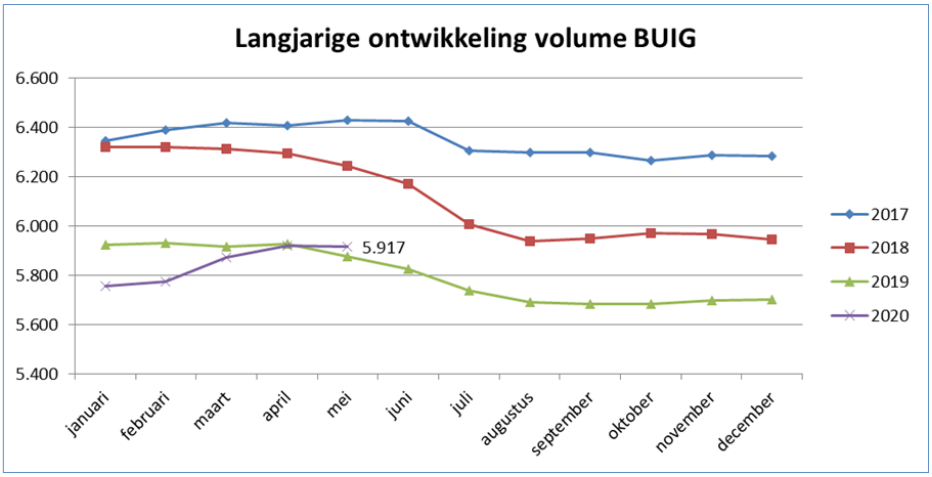
Onderwerp	Informatievoorziening rond Coronacrisis V
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	Z223684-2020
Dienst	Concernstaf
Sector	Concernstaf
Contact	14058, Jacqueline Probst
Bijlagen	2
Datum	2 juni 2020

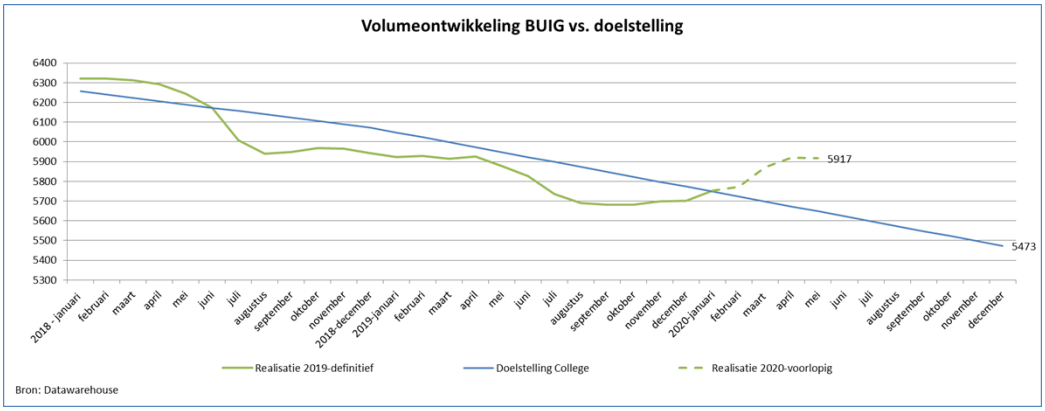
Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de vijfde informerende brief aan over de gevolgen van de Coronacrisis in Leeuwarden. Er wordt onder meer ingegaan op de ontwikkelingen van bijstandsbestand en hoe die zich verhouden tot de doelstellingen uit het collegeprogramma. Ook wordt ingegaan de gevolgen voor prostituees in Leeuwarden, op de aandacht voor eenzaamheid en op de wijk- en dorpshuizen.

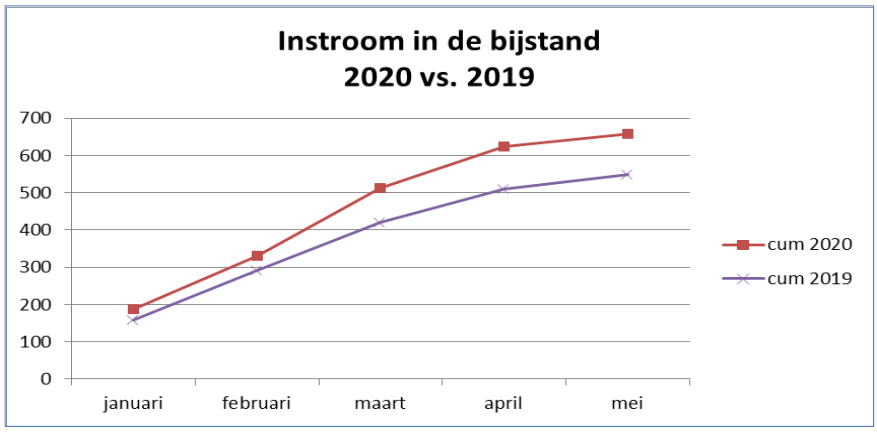
Sinds de afkondiging door het Rijk van de eerste grote crisismaatregelen ter bestrijding van het Coronavirus zijn er ongeveer 3 maanden verstreken. De afgelopen tijd hebben wij benut om inzicht te krijgen in de (mogelijke) financiële gevolgen van de Coronacrisis voor de gemeente Leeuwarden. Er is in kaart gebracht op welke terreinen de financiële gevolgen waarneembaar zijn of te verwachten zijn. Ook worden issues benoemd die van invloed kunnen zijn op de financiële positie. Als laatste wordt de verbinding gelegd met de gevolgen voor het Gemeentefonds. Er zijn twee bijlagen bij deze brief gevoegd, de coronamonitor en het overzicht van issues, die horen bij deze onderdelen van de brief.

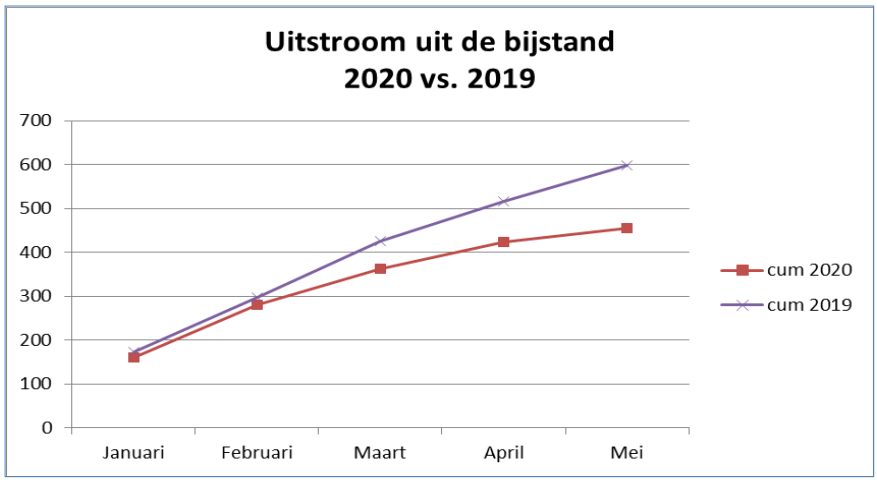
Ontwikkelingen Bijstand
De laatste jaren vertoonde het aantal uitkeringsverstrekkingen een dalende lijn, maar momenteel is er sprake van een stijging die uitgaat boven de doelstelling van het collegeprogramma. Dit heeft te maken met de gevolgen van de corona-crisis. Het aantal uitkeringen dat de gemeente verstrekt staat op peildatum 25 mei 2020 op 5917. Overigens zijn dit voorlopige cijfers, omdat de administratieve verwerking nog moet worden afgerond.

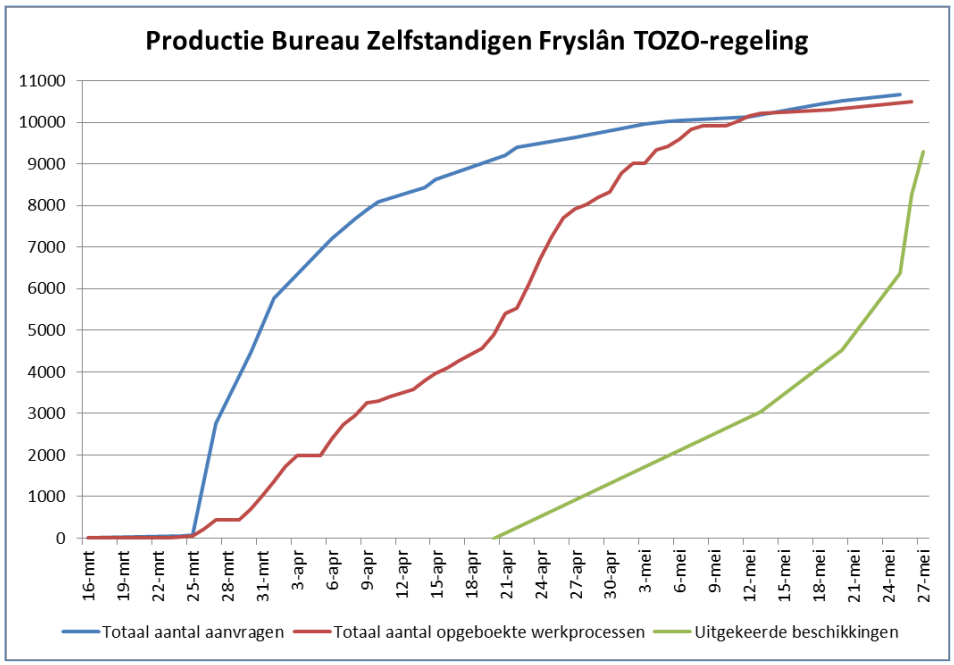

Er zijn twee belangrijke knoppen om aan te draaien om de omvang van het bijstandsbestand te beïnvloeden: de instroom in de bijstand en de uitstroom uit de bijstand.
Vanaf maart 2020 is er meer instroom in de bijstand en minder uitstroom dan in dezelfde periode vorig jaar. Dit hangt samen met de Corona-crisis. Doordat er meer mensen in de bijstand komen en er minder mensen aan het werk gaan, stijgt het bijstandsvolume. De afgelopen periode kwamen er 23% meer bijstandsaanvragen binnen, waarbij voor jongeren zelf een stijging van 57% werd waargenomen. Half juni verwachten we de eerste mensen die vanuit de WW vanwege de aflopende kortdurende (drie maanden) uitkeringen, instromen in de bijstand.
Er wordt gewerkt aan actieplannen om de nieuwe instroom zo snel mogelijk weer uit te laten stromen naar werk of onderwijs. In nauwe verbinding met de Arbeidsmarktregio Fryslan wordt bekeken welke branches kansen bieden op werk en hoe we de werkzoekenden hier naar toe kunnen leiden.

Instroom in de bijstand
2020 vs. 2019
700
600
500
400
300
200
100
0
januari
februari
maart
april
mei
cum 2020
cum 2019

Uitstroom uit de bijstand
2020 vs. 2019
700
600
500
400
300
200
100
0
Januari
Februari
Maart
April
Mei
cum 2020
cum 2019

Productie Bureau Zelfstandigen Fryslân TOZO-regeling
11000
10000
9000
8000
7000
6000
5000
4000
3000
2000
1000
0
16-mrt
19-mrt
22-mrt
25-mrt
28-mrt
31-mrt
3-apr
6-apr
9-apr
12-apr
15-apr
18-apr
21-apr
24-apr
27-apr
30-apr
3-mei
6-mei
9-mei
12-mei
15-mei
18-mei
21-mei
24-mei
27-mei
Totaal aantal aanvragen
Totaal aantal opgeboekte werkprocessen
Uitgekeerde beschikkingen

Bovenstaande laatste tabel geeft inzicht in “het productieproces” van de Tozo-aanvragen. Het aantal ontvangen aanvragen, het aantal opgevoerde dossiers (nu 100%; dagverwerking) en het aantal verstrekte uitkeringen (per 31 mei ook 100%; dagverwerking). Tot 20 april zijn er voorschotten verstrekt. Op 22 april werd de Tozo noodwet van kracht en kon worden over gegaan tot beschikkingen (uitkeringen o.b.v. deze wet).

Hulp aan prostituees
Prostituees mogen vanwege het Coronavirus hun werk niet meer uitvoeren. In Leeuwarden is een groep van 34 prostituees die geen gebruik kan maken van de TOZO-regeling of een beroep kan doen op een sociale uitkering. Dit omdat deze vrouwen niet of nog te kort staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Daarnaast werken sommige vrouwen nog geen vijf jaar aaneengesloten in Nederland waardoor ze geen recht hebben op een uitkering en er bij aanvraag voor een uitkering een melding bij de IND moet worden gedaan. Ondanks dat de gemeente Leeuwarden bereid is de uitkering aan deze doelgroep te verstrekken, vragen de vrouwen geen uitkering aan uit angst voor de melding bij de IND.

Om deze prostituees in deze moeilijke tijd toch bij te staan, is er een budget van € 10.000,- beschikbaar gesteld aan steunpunt Xenia voor het betalen van boodschappen en urgente rekeningen.

Daarnaast kijken we naar oplossingen op de langere termijn. Samen met Fier en Leger Des Heils wordt onderzocht hoe deze vrouwen het beste ondersteund kunnen worden en of er mogelijkheden zijn voor vervangend werk. Ook wordt gekeken welke vrouwen op een veilige manier kunnen terugkeren naar het land van herkomst.

Eenzaamheid
Eenzaamheid is in deze coronatijd een belangrijk thema. Wijkteams en ook andere maatschappelijk organisaties hebben de afgelopen periode inwoners uit hun ‘caseload’ gebeld en om te vernemen hoe het met ze gaat.

Er kwam een oproep van ‘Alles voor mekaar’ om 70+ers te bellen. Dit liep parallel met een vergelijkbare actie die de Friesland zorgverzekeraar had uitgevoerd om deze doelgroep te bellen. Daarom hebben wij hier verder geen actie op ondernomen. De Friesland heeft een deel van de mensen die hulp nodig had, doorverwezen naar Leeuwarden helpt en Sociaal Goud.

We zien dat Leeuwarden Helpt zijn doel dient! Er hebben zich meer dan 500 mensen aangemeld als vrijwilliger. In totaal zijn er ongeveer 70 hulpvragen binnengekomen bij het platform en al deze hulpvragen zijn gekoppeld aan een vrijwilliger. Vergeleken met het begin van de corona-crisis neemt het aantal koppelingen de laatste weken wel sterk af, maar gaat nog wel gewoon door. Er zijn niet alleen incidentele hulpvragen opgelost, maar ook structurele hulpvragen zoals wekelijks boodschappen doen, of even bellen. Daarnaast zijn er ook hulpvragen binnengekomen die heel specifiek waren en buiten de kaders vielen van Leeuwarden Helpt maar desondanks door het grote aantal vrijwilligers kon worden opgelost.

Verder lopen er vanuit het gemeentelijk project ‘Over de drempel’ nog 6 cultuurprojecten, waarin geprobeerd wordt om mensen digitaal te bereiken. Vanaf 3 juli fietst de ‘karavaan van de vriendschap’ door de stad om zich (coronaproof) weer aan het publiek presenteren vanaf de markt in Leeuwarden. In dit kader worden persoonlijke verhalen van bewoners opgehaald om elkaar en anderen te inspireren, hoop en/of troost te geven. Die verhalen worden gedeeld op socials en op www.overdedrempel.frl.

Wijk-, buurt- en dorpshuizen
Sinds het uitbreken van de Corona crisis zijn de buurt-, wijk- en dorpshuizen gesloten. Dat heeft impact gehad voor bewoners die hier nu niet meer terecht kunnen voor een activiteit, een kop koffie of iets anders. Van een aantal besturen zijn signalen binnengekomen over financiële problemen die worden verwacht maar een concreet beroep op de gemeente is nog niet gedaan. Veel organisaties hebben mogelijk voldoende reserves om de inkomstenderving te kunnen opvangen. Dat betekent dan wel dat andere zaken uitgesteld moeten worden of soms helemaal niet kunnen doorgaan. Landelijk en provinciaal is gelobbyd vanuit overkoepelde organisaties om ook voor deze organisaties compensatie te verkrijgen. Op 27 mei is er door de Tweede Kamer een motie aangenomen voor een compensatieregeling voor ontmoetingsplekken, waaronder de buurt-, wijk- en dorpshuizen. Het is afwachten hoe uitvoering wordt gegeven aan de motie.

Op 1 juni mogen de buurt-, wijk- en dorpshuizen weer onder voorwaarden open. Momenteel wordt in een samenwerking met Doarpswurk gewerkt aan de ondersteuning van de besturen bij de heropening van de buurt-, wijk- en dorpshuizen. Dit wordt o.a. gedaan door het organiseren van digitale bijeenkomsten waar informatie gedeeld kan worden en organisaties hun vragen kunnen stellen. Er zullen buurt-, wijk- en dorpshuizen zijn die hun deuren in de zomerperiode zullen openen om op die manier nog wat omzet terug te verdienen.

Recreatief pontje Prinsentuin
Normaal vaart er in de maanden juli en augustus een recreatief pontje tussen de Prinsentuin en de Noordersingel. Gelet op de geldende maatregelen en de zeer beperkte afmetingen van het pontje is het niet mogelijk om de 1,5 meter afstand te kunnen waarborgen. Daarom is besloten de pont deze zomer niet te laten varen.

Beëindigen uitstel van betaling en opschorten belastingaanslagen
Wij hebben al eerder besloten tot 1 juli uitstel te verlenen van de nog op te leggen ondernemersaanslagen heeft iedereen, zowel inwoners als ondernemers, uitstel van betaling van alle gemeentelijke belastingen gekregen.
Het kabinet ondersteunt inmiddels de (zelfstandig) ondernemers met diverse tijdelijke regelingen waarmee de vaste lasten kunnen worden betaald.

Vanaf 1 juli zal de invordering van de gemeentelijke belastingen weer worden opgestart. Via diverse informatiekanalen wordt men hier op geattendeerd. De invordering zal starten met een herinnering aan het openstaande bedrag. Ondernemers die nog steeds moeite hebben om de betaling te kunnen voldoen kunnen een opschorting of een betalingsregeling aanvragen.

Ook de nog niet opgelegde belastingaanslagen worden in de loop van juli weer verstuurd.

Financiële gevolgen van de coronacrisis: Corona-monitor
In de afgelopen periode is getracht zicht te krijgen op de financiële gevolgen van de Corona-crisis voor gemeente Leeuwarden. In de Voorjaarsbrief Plus is hier ook aandacht besteed. In die brief is een aantal baten en lasten genoemd die hoogstwaarschijnlijk geraakt zullen worden door de crisis maar toen konden daar nog geen bedragen worden genoemd. De onzekerheid en onduidelijkheid waren daarvoor te groot. Bij de behandeling van de Voorjaarsbrief Plus is wel aangegeven dat er een overzicht geboden zou worden waarin de vermoedelijke gevolgen wel zoveel mogelijk op geld zijn gezet. Dit is de coronamonitor gaan heten.

Tevens is bij de behandeling van de Voorjaarsbrief Plus aangegeven dat na de zomervakantie de gevolgen van de Corona-crisis weer aan de orde zullen komen maar dan in samenhang met de dan voorliggende meerjarenraming 2021-2024 waarin de Meicirculaire is verwerkt, de voorstellen in verband met de MTR en de eventuele maatregelen die nodig zijn om een reëel sluitende meerjarenraming 2021-2024 te realiseren.

<u>Overzicht financiële gevolgen</u>
In de onderstaande tabel wordt een opsomming gegeven van de onderdelen waarvan op dit moment de financiële gevolgen voor 2020 redelijk goed ingeschat kunnen worden. Vanwege de onzekerheid over het versoepelen of juist weer verscherpen van de maatregelen door het rijk moet benadrukt worden dat de genoemde bedragen allerminst vaststaan. In bijlage 1. worden de onderstaande onderdelen verder toegelicht en daarbij wordt ook aangegeven wat de mogelijke gevolgen voor 2021 kunnen zijn.

(bedragen in € mln.)

	omschrijving	schade	Dekking binnen begroting	tegenvaller
1	derving parkeeropbrengsten	1,17	0,40	-0,77
2	derving toeristenbelasting	0,31	0,31	0,00
3	derving leges	0,13	0,00	-0,13
4	derving diverse overige inkomsten	0,27	0,00	-0,27
5	kwijtschelding oninbaarheid riool- en afvalstoffen heffing	0,60	0,60	0,00
6	kwijtschelding oninbaarheid ozb	-	-	-
7	extra kosten bijzondere bijstand en minimabeleid	0,25	0,00	-0,25
8	extra tekort BUIG (bijstand)	0,30	0,00	-0,30
9	extra kosten bedrijfsvoering	0,52	0,00	-0,52
10	veiligheid en toezicht	0,29	0,20	-0,09
11	verbonden partijen	1,42	1,03	-0,39
		5,26	2,54	-2,72

De financiële tegenvaller die hier wordt berekend komt ten laste van het rekeningresultaat 2020 en daarmee ten laste van de Algemene Reserve. In de

Voorjaarsbrief Plus is aangegeven dat vooruitlopend op besluitvorming een extra reservering van € 1 mln. bovenop de minimumstand van de AR gewenst is. De uitkomst van bovenstaande inventarisatie onderstreept die noodzaak.

Eén van de redenen voor de onzekerheid over de financiële gevolgen van de Corona-crisis voor de gemeente is dat onbekend is hoeveel compensatie de gemeente van het Rijk zal ontvangen. Daarover is op 28 mei jl. iets meer, maar nog lang geen volledige, duidelijkheid ontstaan. De minister van BZK heeft in een brief aan de Tweede Kamer laten weten dat vooruitlopend op het volledige beeld van de financiële gevolgen een eerste compensatie voor de gemeenten beschikbaar gesteld wordt. In totaal gaat dat om een bedrag van ruim € 500 mln; dit bedrag is de som van een aantal regelingen waarvan de details nog niet bekend zijn gemaakt. Deze eerste tegemoetkoming heeft betrekking op de periode tot 1 juni. De minister geeft aan dat verwacht wordt dat er half juli een compleet beeld van de gevolgen van de Corona-crisis is en dat op basis daarvan na een politiek bestuurlijke afweging de compensatie wordt vastgesteld. Uitgangspunt is, zo staat te lezen in de brief, dat de medeoverheden er als gevolg van de corona-aanpak niet slechter voor komen te staan dan daarvoor. De toevoeging van de politiek bestuurlijke afweging geeft aan dat het rijk niet zal volstaan met het betalen van een door gemeenten ingediende rekening. Met het bekend worden van het eerste compensatiebedrag en de opbouw daarvan is helaas ook nog niet bekend hoe dit verdeeld zal worden over de gemeenten. Het is dus niet aan te geven hoeveel de gemeente Leeuwarden zal ontvangen. Na de zomervakantie is daarover wellicht meer informatie en die zal dan meegenomen worden bij het maken van de begroting 2021-2024.

<u>Overzicht van de issues</u>
Bij het inventariseren van de gevolgen van de Corona-crisis zijn er onderwerpen naar voren gekomen waarvan duidelijk is dat ze hoogstwaarschijnlijk nadelige financiële gevolgen zullen hebben maar waarbij tegelijkertijd grote onzekerheid bestaat over de omvang daarvan. Die onzekerheid kan ook ontstaan doordat de gevolgen mede afhankelijk zijn van politiek-bestuurlijke keuzes die gemaakt kunnen worden als reactie op de ontwikkelingen. We hebben er voor gekozen om deze issues niet op geld te zetten maar wel te presenteren in deze monitor. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het niet om ondergeschikte punten gaat; er kunnen nog aanzienlijke financiële nadelen uit voortvloeien. Ten aanzien van de issues zal na de zomervakantie nader bepaald moeten worden op welke wijze deze onderwerpen verwerkt moeten worden. De issues worden in bijlage 2. toegelicht en betreffen op hoofdlijnen het volgende:

	omschrijving issue
1.	Verbonden partijen: Veiligheidsregio Fryslân: Kosten van met name verhoogde inzet bij de GGD. BV Sport: Gevolgen sluiting sportaccommodaties. Caparis NV: Gevolgen stilleggen van bedrijfsactiviteiten.
2.	Invordering privaatrechtelijke vorderingen: meer vorderingen die niet geïnd kunnen worden.
3.	Vertraging realisatie taakstellingen Wmo en Jeugd als gevolg van de Corona-crisis.
4.	Gesubsidieerde instellingen: bedreiging continuïteit als gevolg van het

	wegvallen van eigen inkomsten.

Verwachting Gemeentefonds
In de Voorjaarsbrief hebben we aangegeven dat er ook rekening gehouden moet worden met dat de Corona-crisis gevolgen zal hebben voor de belangrijkste vrij besteedbare inkomstenbron van de gemeente, namelijk de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. In de VNG-Corona-monitor van mei is door de VNG de verwachting uitgesproken dat de rijksuitgaven in de begrotingsjaren 2020 en 2021 op peil zullen blijven. Vanwege de koppeling aan de rijksuitgaven zal dan ook de omvang van het Gemeentefonds daarmee in lijn liggen. Echter met ingang van 2022 moet er rekening mee worden gehouden dat er start gemaakt zal worden met het weer op orde brengen van de overheidsfinanciën.
De VNG spreekt uit dat de verwachting is dat overheidsuitgaven verlaagd zullen worden omdat de belasting- en premiedruk vrij hoog is na de verhogingen hiervan in de afgelopen jaren door de verantwoordelijke kabinetten. Verlaging van de rijksuitgaven heeft vanwege de normeringssystematiek ook gevolgen voor het Gemeentefonds. Over omvang en tempo waarin het dat zal plaatsvinden is op dit moment niets te zeggen omdat een nieuw kabinet hier mee aan de slag zal moeten. We willen er nogmaals op wijzen dat niet alleen door de trap-op-trap-af systematiek de omvang van het Gemeentefonds onder druk kan komen te staan; het rijk kan ook aanvullende verlagingen toepassen zoals dat ook gebeurd is in de nasleep van de Kredietcrisis.

We hopen u hiermee weer een voldoende update te hebben gegeven.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

Bijlage 1 CORONAMONITOR

nr.	onderwerp	toelichting	reactie	financieel gevolg
1.	derving parkeeropbrengsten	Er wordt een aanzienlijke daling van de opbrengsten verwacht. Omvang is afhankelijk van hoe snel het bezoek aan de stad weer op gang komt. Er is gerekend met een derving van inkomsten gedurende 26 weken: € 1,17 mln.	In de reserve Parkeren zit per 1-1-2020 € 0,6 mln. Per saldo wordt in 2020 en volgende jaren een onttrekking geraamd van afgerond € 0,1 mln. Indien 2 jaren worden verrekend (2020 en 2021) met de reserve, dan resteert in de reserve € 0,4 mln. voor het opvangen van deze tegenvaller.	2020: tekort tlv rekening 2020 Reserve € 0,4 mln. Rekeningresultaat € 0,77 mln. 2021 e.v. Verwacht mag worden dat de opbrengsten weer aantrekken en zich op het geraamde niveau van 2020 zullen bevinden.
2.	derving toeristenbelasting	De opbrengst zal dit jaar lager uitvallen dan de geraamde opbrengst van € 0,4 mln. (na aftrek van uitvoeringskosten voor de inning van de belasting € 0,31 mln.).	De opbrengst toeristenbelasting 2020 wordt in de reserve Toeristenbelasting gestort. Een lagere opbrengst betekent dus een lagere storting in de reserve. Dit heeft geen invloed op de begrotingsruimte mits de opbrengst minimaal € 90.000 bedraagt voor het dekken van de uitvoeringskosten voor de inning van de belasting in 2020.	2020: geen gevolgen voor rekening 2020 2021 e.v. Rekening houden met eventueel blijvend lagere opbrengsten. Moet opgevangen worden door het programma Toerisme aan te passen.
3.	derving leges	Lagere opbrengst van leges door minder aanvragen terwijl de kosten (eerst) gelijk blijven.	Op korte termijn kunnen de kosten niet verlaagd worden en is de tegenvaller onontkoombaar.	2020: raming van de derving tlv rekening 2020 2021 e.v.: Kostenverlaging door aanpassing van de capaciteit. Als dat ontoereikend is waardoor de kostendekking te ver zakt kan ook een verhoging van de leges overwogen worden.

nr.	onderwerp	toelichting	reactie	financieel gevolg
4.	diverse opbrengsten	Lagere opbrengsten voor (niet: leges): reclameopbrengsten, kabellegging, kermissen, markten, standplaatsen/verhuur grond, bezoek Oldehove, huur, pont de Burd, aanlegplaatsen.	In enkele gevallen kunnen de uitvoeringskosten verlaagd worden maar op hoofdlijn geldt dat dit verlies aan inkomsten ten laste gaat van het rekeningresultaat.	2020: raming van de derving tlv rekening 2020 2021 e.v.: Lager inkomsten ramen waardoor een structureel nadeel ontstaat.
5.	kwijtschelding en oninbaarheid riool- en afvalstoffenheffing	Derving van inkomsten door: - meer kwijtschelding; - hogere oninbaarheid.	De voorziening Egalisatie Heffingen bedraagt per 1-1-2020 € 1,2 mln. Deze voorziening kan gebruikt worden voor het opvangen van de inkomstenderving die naar verwachting niet meer dan € 1,2 mln. zal bedragen.	2020: geen gevolgen voor rekening 2020 2021 e.v. Hogere kosten vanwege oninbaarheid en kwijtschelding kunnen in de tarieven worden verdisconteerd.
6.	kwijtschelding en oninbaarheid OZB	Derving van inkomsten door: - meer kwijtschelding; - hogere oninbaarheid.	De lagere opbrengst in 2020 is een verlies maar er kan op dit moment nog geen schatting van gemaakt worden.	2020: raming tlv rekening 2020 2021 e.v. De lagere baten vanwege oninbaarheid en kwijtschelding kunnen in de tarieven worden verdisconteerd.
7.	extra kosten bijzondere bijstand en minimabeleid	Stijging van het aantal mensen met een laag inkomen betekent een groter beroep op de regelingen die bedoeld zijn voor die groep.	De hogere kosten worden geraamd op € 0,25 mln. Hiervoor is geen dekking.	2020: raming tlv resultaat 2020 2021 e.v.: Structureel nadeel tenzij de betreffende regelingen beperkt worden.

nr.	onderwerp	toelichting	reactie	financieel gevolg
8.	extra tekort BUIG (bijstand)	Het aantal mensen in de bijstand gaat stijgen. Ten opzichte van het voorlopige rijksbudget per september 2019 wordt daardoor een tekort verwacht. NB: In het meest recente rijksbudget (mei 2020) heeft het rijk het Corona-effect *niet* meegenomen. In september wordt het definitieve rijksbudget bekend en dan volgt een herberekening van deze post. We gaan eerst uit van het voorlopig budget.	Het tekort wordt geraamd op € 0,3 mln. en hiervoor is geen dekking.	2020: raming tlv resultaat 2020 2021 e.v.: Er moet een herberekening gemaakt worden o.b.v. de cijfers van september a.s. voor het pad naar het doel dat is afgesproken: kosten van bijstandsverlening zijn gelijk aan rijksbudget plus € 3 mln.
9.	extra kosten bedrijfsvoering	In verband met de Corona-crisis zijn er voor uiteenlopende zaken in de bedrijfsvoering extra kosten gemaakt om bedrijfsvoering in gemeentelijke gebouwen en thuis optimaal te continueren	De extra kosten worden per saldo geraamd op € 0,52 mln. Hiervoor is geen dekking. Een deel van de kosten kan nog gedeeld worden met andere gemeenten, maar hier is voorlopig uitgegaan van het gehele bedrag.	2020: raming tlv resultaat 2020 2021 e.v.: Aangenomen wordt dat het om incidentele kosten gaat; geen effect voor 2021.
11.	veiligheid en toezicht	Er worden extra kosten gemaakt in verband veiligheid en toezicht.	Een groot deel van de kosten kan uit bestaande budgetten worden gedekt. Een deel niet en komt ten laste van het resultaat 2020. Het gaat daarbij om circa € 90.000.	2020: raming tlv resultaat 2020 2021 e.v.: Naar verwachting betreft het incidentele uitgaven.

nr.	onderwerp	toelichting	reactie	financieel gevolg
12.	Verbonden partijen			
	de Harmonie	De Harmonie heeft een raming gemaakt van het exploitatieresultaat waarin het effect van de Corona-maatregelen is verwerkt: een tekort van € 1,42 mln. Hierbij is rekening gehouden met de aanvragen NOW en TOGS en zoveel mogelijk kostenreductie.	Uit gemeentelijke begrotingsmiddelen kan het tekort dat door de Harmonie wordt voorzien tot € 1,03 mln. worden afgedekt. Hierbij wordt er rekening mee gehouden dat de toegezegde middelen voor het WOW festival en de extra middelen voor de samenwerking tussen Harmonie en Neushoorn als dekkingsbron voor het tekort worden gebruikt. Uitwerking van de rijkscompensatie voor culturele instellingen zal mogelijk ook cofinanciering van gemeenten vragen. De € 1,1 mln. kan dan als cofinanciering dienen om de tekorten bij instellingen te dekken.	2020: raming tlv rekening 2020 2021 e.v.: Het is zeer onzeker en onduidelijk wat de gevolgen van de Corona-crisis zijn op wat langere termijn voor de Harmonie. Een ingrijpende herschikking is zeker niet uitgesloten.

Bijlage 2 ISSUES

	omschrijving	voorlopige reactie
1	Verbonden Partijen: Veiligheidsregio Fryslân: Met name bij het onderdeel GGD binnen de VRF zullen de kosten hoger uitvallen. Het is niet nog niet duidelijk met hoeveel en het is ook niet duidelijk of het rijk daarvoor compensatie gaat bieden.	Deelnemende gemeenten in de VRF moeten op basis van Wgr tekorten bij gemeenschappelijke regelingen afdekken.
	BV Sport: BV Sport heeft uitstel van betaling van een factuur gevraagd (€ 1,3 mln.) in verband met de verslechterde liquiditeitspositie door de (tijdelijke) sluiting van accommodaties.	Het Rijk stelt een bedrag van € 90 mln. beschikbaar voor het opvangen van de gevolgen van corona voor sport. Het aandeel van Leeuwarden hierin is nog niet bekend. Aan het einde van dit jaar moet de liquiditeitsontwikkeling voor 2021 en verder beoordeeld worden. Op basis daarvan kan worden besloten om alsnog tot invordering over te gaan waarbij indien nodig aanvullende maatregelen door de BV Sport getroffen moeten worden om dat mogelijk te maken. Er moet dan gedacht worden aan bijvoorbeeld het temporiseren van investeringen of het aanbrengen van wijzigingen in het aantal sportaccommodaties. Alternatief is om het uitstel te verlengen of om te zetten in een lening dan wel de vordering kwijt te schelden. Besluitvorming hierover komt in de tweede helft van dit jaar aan de orde.
	Caparis NV In 2020 krijgt Caparis NV te maken met een aanzienlijk verlies door de Corona-crisis doordat een groot aantal bedrijfsactiviteiten zijn stilgelegd. Dit betekent dat er beroep gedaan zal worden op eigen vermogen dat grotendeels niet liquide is. Financiering van het verlies komt dus aan de orde. Het is nog onduidelijk of het rijk met afdoende compensatieregeling komt.	Het in stand houden van een voorziening waar SW-ers kunnen werken is een wettelijke plicht. Hoe de eventueel noodzakelijke financiële steun vorm kan krijgen is nog niet duidelijk.
2	Invordering privaatrechtelijke vorderingen Er moet rekening mee worden gehouden dat als gevolg van de Corona-crisis een groter deel van de privaatrechtelijke vorderingen oninbaar is. Dit geldt in het bijzonder, maar	Onder normale omstandigheden wordt bij het opstellen van de jaarrekening een schatting gemaakt van de oninbaarheid van openstaande vorderingen. Op basis daarvan wordt dan

	omschrijving	voorlopige reactie
	niet alleen, voor de privaatrechtrechtelijke vordering waarvoor uitstel van betaling is verleend op basis van de tijdelijke beleidsregel.	vervolgens een voorziening ten laste van het rekeningresultaat getroffen. In verband met de Corona-crisis zal dat eerder gedaan worden en wel vlak na de zomervakantie om zodoende ook eerder zicht te krijgen op de eventuele hogere kosten van oninbaarheid.
3	Vertraging realisatie taakstelling en extra kosten Jeugdzorg en Wmo Met betrekking tot de uitgaven voor Jeugdzorg en Wmo bestaat de kans dat er extra kosten kunnen ontstaan door ten eerste het wegwerken van wachtlijsten/tijden die een gevolg zijn van de inhaalvraag naar zorg. Een tweede kostenpost kan ontstaan doordat de uitgestelde zorg en de boeggolf voor vertraging zorgt van de te realiseren taakstellingen die zijn opgenomen in de begroting van 2020. Mogelijke meevallers worden voorlopig niet verwacht gezien de afspraken met rijk om ook niet geleverde zorg door te betalen.	Op dit moment kan nog niet een voldoende betrouwbare schatting te maken van de kosten die verbonden zijn aan het eventueel wegwerken of voorkomen van de wachttijden/wachtlijsten en de gevolgen die Corona heeft op de realisatie van de taakstelling.
4	Gesubsidieerde organisaties Diverse organisaties zijn door de Corona-crisis de eigen inkomsten geheel of gedeeltelijk kwijtgeraakt. Organisaties kunnen zich daardoor gedwongen voelen om een beroep te doen om de gemeente om dit verlies te compenseren. Dit betreft veelal organisaties die een subsidie van de gemeente ontvangen.	Er heeft een quick scan plaatsgevonden bij culturele instellingen en buurt-, dorps- en wijkhuizen voor verwachte tekorten door het wegvallen van inkomsten. De inventarisatie is gebaseerd op een uitvraag door de VNG gericht op een compensatieregeling van het rijk voor culturele instellingen. Uit de inventarisatie geven de organisaties een bedrag aan van € 1.350.862. Dit betreft een globale schatting en eerste verkenning. De uitkomsten vragen een verdere verdieping om te beoordelen wat het wegvallen van deze inkomsten betekent voor deze organisaties. In ieder geval is politieke besluitvorming nodig over dit vraagstuk omdat het bestaand beleid niet voorziet in het afdekken van de tekorten bij deze organisaties.

Gemeenteraad van Leeuwarden
Hofplein 38
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeenteraad
De heer/mevrouw

Onderwerp Coronabrief VI
Uw kenmerk
Ons kenmerk Z227085-2020
Sector Concernstaf
Team Concernstaf
Bijlagen
Datum 15 september 2020

Geachte leden van de gemeenteraad,

E-mail gemeente@leeuwarden.nl
www.leeuwarden.nl

Het is ruim drie maanden geleden dat wij u voor het laatst hebben geïnformeerd over de actuele stand van zaken rond de Coronacrisis in Leeuwarden. Onlangs heeft u ons gevraagd om de draad van de informatie per brief weer op te pakken. Aan dat verzoek komen wij graag tegemoet. Want een half jaar na de eerste afkondiging van maatregelen om de gevolgen van de coronacrisis te beteugelen, mogen wij constateren dat een volledige terugkeer naar de oude situatie nog niet aan de orde is. Er zijn weliswaar belangrijke verruimingen doorgevoerd, maar beperkende maatregelen zijn nog steeds van kracht. En die hebben een grote impact in het leven van de mensen en in de samenleving. In deze brief komen die onderwerpen aan de orde die momenteel het meest in beweging zijn en vanwege de coronamaatregelen een lokale impact hebben. De burgemeester doet in een aparte brief verslag van de gevolgen van de coronamaatregelen en de genomen maatregelen binnen zijn portefeuille.

Financiële gevolgen Corona
De laatste keer hebben wij u in de Coronabrief een eerste inschatting gegeven van de financiële gevolgen van de coronacrisis voor Leeuwarden en de financiële compensatie die er door het Rijk aan gemeenten op dat moment ter beschikking was gesteld. Een verdere actualisatie en uitwerking van de financiële gevolgen van Coronacrisis hebben wij onlangs aan u verstrekt in onze brief over de MTR. Actuele ramingen van de financiële gevolgen voor Leeuwarden van de coronacrisis en de uitwerking van het financiële compensatiepakket zullen door ons, voor zover die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente, worden betrokken bij de reguliere P&C-cyclus. Op dit moment hebben wij nog geen inzicht in de omvang van het compensatiepakket van het Rijk voor Leeuwarden en in hoeverre de geleden schade bij instellingen en de gemeente zelf hiermee worden afgedekt. We verwachten dit inzicht aan het einde van dit jaar of begin volgend jaar te hebben.

Uitkeringsverstrekking
Het aantal mensen in de bijstand is in Leeuwarden tot 1 september 2020 met 132 toegenomen tot 5842. De aanvragen voor bijstand namen in maart en april fors toe, maar vanaf juni trad er een daling in. Inmiddels ligt het aantal bijstandsuitkeringen weer op het niveau van zomer 2019. De groei van de bijstand is direct gelinkt aan de genomen coronamaatregelen waardoor veel werknemers (met vooral flexibele contracten) hun werk verloren.
Het is nog hoogst onzeker hoe de bijstandspopulatie zich gaat ontwikkelen. Op basis van CPB gegevens is berekend dat er in Leeuwarden een geleidelijke groei van het bijstandsbestand verwacht moet worden tot een piek van bijna 6.300 bijstandsgerechtigden in het 1e kwartaal van 2021.

Cijfers van het UWV (einde WW) laten zien dat het aantal mensen waarvan de WW-rechten eindigen in juni bijna een keer zo hoog is als in mei (1010 t.o.v. 550). Een deel van deze groep zal in de bijstand terecht komen. Mogelijk gaat het aantal bijstandsuitkeringen hierdoor nog groeien.

Wij lagen op koers om de kosten voor de bijstand (BUIG) terug te brengen conform de afspraken in het collegeprogramma. Door de coronacrisis is de dalende lijn omgeslagen naar een stijging van het bijstandsvolume. Dit effect leidt tot meerkosten in 2020 en later. Voor een visuele weergave en een nadere duiding van de cijfers verwijzen we naar bijgesloten factsheets.

Digitale dienstverlening
De dienstverlening aan mensen in de bijstand is de afgelopen periode ingrijpend veranderd. In een zeer kort tijdsbestek moesten accountmanagers en jobcoaches omschakelen naar digitale dienstverlening. De fysieke werkplekken bij onze externe partners (Caparis, Wil en Werkpro, Vizier op Werk) moesten een aantal maanden worden stopgezet. Het heeft een stagnatie in de uitvoering van de trajecten tot gevolg gehad. Dit is uiteraard ten koste gegaan van de intensiteit en derhalve ook van de kwaliteit. Gelukkig is een deel van de fysieke dienstverlening inmiddels, met inachtneming van de RIVM richtlijnen, weer hervat. Ondanks de grote veranderingen van de afgelopen maanden zijn er toch de nodige plaatsingen geweest bij werkgevers.

Voor de nabije toekomst gaan we onze dienstverlening verder inrichten, rekening houdende met deze nieuwe omstandigheden. Dat betekent dat we maximaal gebruik willen maken van digitale mogelijkheden om de bijstandsgerechtigden in beeld te hebben en te houden. Daarnaast ontwikkelen we in nauwe samenhang met Fryslân Werkt instrumenten om deze groep in beweging te houden zolang er op de arbeidsmarkt nog onvoldoende mogelijkheden zijn.

Instroom jongeren
Door corona is de instroom van jongeren in de bijstand fors toegenomen, niet alleen in Leeuwarden maar ook landelijk. De jongeren werken veelal in de sectoren waar de grootste klappen vallen met veelal flexibele arbeidscontracten. Een groot deel van de jongeren heeft te kort gewerkt om in aanmerking te komen voor WW.

De coronacrisis heeft ook grote consequenties voor de kwetsbaarste jongeren (denk aan VSO/Pro). De kansen van deze jongeren namen name vóór de coronacrisis juist toe vanwege de hoogconjunctuur. Nu staan deze jongeren en de jongeren zonder startkwalificatie weer achteraan. Voor deze groep is

digitaal onderwijs risicovol omdat het kans op uitval vergroot. Daarnaast kampen scholen met een tekort aan stage- en BBL plekken. Ook dit zorgt voor extra uitval. Het aantal jongeren dat een beroep doet op onze dienstverlening wordt hierdoor groter waardoor de caseload toeneemt en er minder begeleiding per jongere mogelijk is. Deze ontwikkelingen zijn zorgelijk en hebben onze aandacht.

Regionale samenwerking Fryslân Werkt
De gemeente Leeuwarden is de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Fryslân. Hier wordt gewerkt aan Perspectief op Werk, een actieplan dat in 2019 is gelanceerd om meer mensen aan het werk te helpen. In juni 2020 is de aangepaste doe-agenda van Perspectief op Werk vastgesteld vanwege de gevolgen van de coronacrisis.

- De activiteitenkalender voor de matchingsevents en inspiratietours wordt door de deelregio's aangepast. De focus verschuift hierbij naar het faciliteren van online events en naar kleinschalige events;
- De WerkParade is geannuleerd. Het resterende budget blijft in de begroting.
- Binnen het maatwerk- en het scholingsbudget wordt ruimte gemaakt voor voorschakeltrajecten. De focus komt hierbij te liggen op proactief opleiden. Een voorbeeld van een dergelijk voorschakeltraject is Hacklab.
- Het online opleidingsplatform Educenter is een groot succes: dit platform telt inmiddels 2400 gebruikers. Deze is met de duur van een jaar verlengd tot september 2021.

In de komende periode gaan de accountmanagers van Fryslân Werkt voorschakeltrajecten en een nieuwe evenementenkalender ontwikkelen. Deze worden na de herfstvakantie gelanceerd bij de werkzoekendendienstverlening van het UWV en de gemeenten. De uitvoeringsfase van de nieuwe activiteiten start daarmee na de herfstvakantie.

Sinds het uitbreken van de coronacrisis heeft Fryslân Werkt! arbeidsmarkt-gegevens verzameld van o.a. alle Friese gemeenten, BZF, UWV en onderwijs. Met deze gegevens willen we inzicht krijgen in de aanvragen van werkgevers, en anticiperen op de verschuiving van uitkeringsgerechtigden van de ene regeling naar de andere en kunnen we de invloed zien op de in- en uitstroom in het onderwijs. De dashboards bieden inzicht in de effecten van de coronacrisis op de Friese arbeidsmarkt. Deze dashboards en bijbehorende analyse worden gedeeld via www.fryslanwerkt.nl en zijn ook afzonderlijk aan uw raad toegestuurd.

Dienstverlening van BZF aan zelfstandigen
Bureau Zelfstandigen Friesland (BZF) voert momenteel voor 16 Friese gemeenten de Tozo-regeling uit. BZF heeft ruim 10.000 Tozo 1 aanvragen in behandeling genomen. Daarvan waren er circa 2.750 aanvragen Levensonderhoud (aanvulling op het inkomen) en 450 leningaanvragen voor zelfstandigen uit Leeuwarden. Door de extra inzet van ruim 160 medewerkers van de gemeente Leeuwarden en door te automatiseren zijn bijna alle aanvragen binnen de termijn van vier weken afgehandeld. Dit laatste is een vernieuwing die in het kader van de Leeuwarder Digitale Agenda is ontwikkeld.

Tozo 2-regeling is de opvolger en hiervoor zijn aanmerkelijk minder aanvragen binnengekomen: ruim 2.100. Dit komt omdat toekenningsregels van deze regeling aanmerkelijk strenger zijn en bedrijven weer aan de slag konden door verruiming van de coronamaatregelen. Vanuit Leeuwarden zijn er zo'n 700 aanvragen Levensonderhoud en 40 Leningsaanvragen van ondernemers in behandeling genomen. Alle aanvragen Levensonderhoud worden volledig geautomatiseerd verwerkt, zodat klanten snel hun tijdelijke uitkering ontvangen.

Inmiddels is bekend dat er vanaf oktober een Tozo 3 komt. Deze Tozo-regeling kent weer een extra beperkende voorwaarde, namelijk dat het vermogen wordt meegewogen. Hiermee wordt de tijdelijke Tozo-regeling steeds meer in lijn gebracht met de voorwaarden in de Participatiewet. Als de omstandigheden niet wijzigen, zal na afloop van Tozo 3 (1 juli 2021) weer de normale regeling van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz) gaan gelden. Door de invoering van de Tozo-regeling is namelijk de instroom van ondernemers in de Bbz nagenoeg volledig tot stilstand gekomen. Inmiddels zien we al weer een licht herstel van aanvragen. Wanneer de huidige steunmaatregelen van het Rijk aflopen verwachten wij een herstel van het aantal aanvragen bij BZF.

Vooruitzichten derde landelijke herstelpakket rond arbeidsmarkttoeleiding
Op vrijdag 28 augustus heeft het kabinet nieuwe maatregelen aangekondigd om de gevolgen van de coronacrisis het hoofd te bieden. Er is geld aangekondigd voor o.a. crisisdienstverlening aan werkzoekenden en mensen die met werkloosheid worden bedreigd. UWV, gemeenten, werkgevers, sociale partners en beroepsonderwijs zullen gaan samenwerken in regionale mobiliteitsteams om deze crisisdienstverlening in de regio's en met sectoren aan te bieden. Ook wordt de dienstverlening van UWV aan WW-, WGA-en Wajong-uitkeringsgerechtigden op peil gehouden.
Er komen maatregelen voor ondersteuning en begeleiding bij heroriëntatie op de arbeidsmarkt en maatregelen gericht op de financiering van bij- en omscholing. Jongeren die al werk hadden en dat verliezen, worden net als andere werkzoekenden goed geholpen met de extra investeringen in dienstverlening van gemeenten en UWV. Maar kwetsbare schoolverlaters hebben extra aandacht nodig. Het kabinet wil hen intensief gaan begeleiden naar vervolgonderwijs of werk. Ook jongeren die nog op school zitten, jongeren die op zoek zijn naar werk en jongeren die al enige tijd van school zijn maar nog geen werk hebben, kunnen rekenen op extra aandacht.

Armoede en schulden
Vanuit de vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) is er in juli een brief naar alle gemeenten gestuurd met het verzoek om voorbereidingen te treffen om de verwachtte hausse aan schuldenproblematiek door de coronacrisis op te kunnen vangen. Momenteel zien wij nog geen toename van de vragen vanuit de wijkteams, de Kredietbank Nederland (KBNL) of bedrijven die mensen ondersteunen bij het oplossen van schulden. Vanuit de vrijwilligersorganisatie en de Voedselbank horen wij ook geen alarmerende berichten. Het aantal huishoudens met achterstanden lijkt dan niet te zijn toegenomen, wel wij krijgen signalen dat de hoogte van de achterstand stijgt. Nu de eerste ondersteuningsregelingen worden aangescherpt en de coulance bij onder andere het innen van debiteuren vermindert, verwachten wij nog steeds veel vragen rond schulden.

Wmo, Amaryllis en Jeugdzorg
Het volume van het aantal ritten van het Wmo doelgroepenvervoer blijft achter in vergelijking tot voorgaande jaren. Over augustus is er sprake van 40% minder ritten in vergelijking tot augustus 2019. Vanwege de RIVM-maatregelen moeten mensen mondkapjes dragen. Niet alle gebruikers hebben hier begrip voor en dat leidt soms tot discussies over het wel of niet kunnen en willen dragen van mondkapjes.

De Wmo aanbieders hebben sinds 1 juli hun zorg, met inachtneming van de RIVM richtlijnen weer opgestart om het weer naar het niveau van vóór de lockdown te brengen. De aanbieders voorzien geen problemen als gevolg van uitgestelde en alternatief verleende zorg. De dienstverlening rond hulpmiddelen en voorzieningen loopt nog steeds goed door. De Huishoudelijke hulp is weer op hetzelfde niveau als van voor de lockdown.

Vanaf het begin van de corona-uitbraak heeft Amaryllis zo veel als mogelijk haar dienstverlening voortgezet, waar nodig op alternatieve wijze. Tegelijkertijd heeft Amaryllis haar organisatie ingericht op deze nieuwe manier van werken. Amaryllis is steeds bereikbaar geweest voor zowel bestaande als nieuwe cliënten. Voor specifieke groepen, zoals jongeren, mantelzorgers en vrijwilligers, is extra aandacht geweest. Inmiddels is ook inloop op afspraak weer mogelijk.

Op landelijk niveau wordt er onderzoek gedaan naar de gevolgen van coronamaatregelen op de continuïteit van de zorg en hulp voor jeugd. Het lijkt er op dat verreweg de meeste hulp niet onderdruk staat door de coronamaatregelen. Ook lijkt het er op dat er geen toename in de problematiek bij kinderen valt waar te nemen.

Jongerenwerkers
Voor 2020 heeft de gemeente extra jongerenwerk bij Amaryllis ingekocht die ingezet zouden worden als fancoaches in de wijken en bij sc Cambuur op de nieuwe en jonge groep overlastgevende Cambuursupporters (hooligans). Aangezien het betaald voetbal vanaf medio maart stil ligt is de inzet van deze jongerenwerkers verplaatst naar extra inzet op straat tijdens de periode van de “intelligente” lockdown. Zo kon in contact gebleven worden met deze jongeren op de zogenaamde hotspots (verzamelplaatsen) en kon de overlast hiermee te beteugeld worden

Verplichte GGZ
Bij de uitvoering van de Wet verplichtte GGZ zijn kleine aanpassingen gedaan bij het horen van mensen. De GGD Fryslân heeft het fysiek horen opgeschort door telefonisch te horen en er wordt alleen fysiek gehoord als het echt niet anders kan. De overige werkzaamheden in de uitvoering van de WvGGZ, zoals het verkennend onderzoek, hebben gewoon doorgang gevonden. De uitvoering van de WvGGZ is geborgd.

Dag- en nachtopvang
De openingstijden van de nachtopvang van Zienn en de dagopvang van het Leger des Heils op De Tuinen sluiten nu zeven dagen per week goed op elkaar

aan. Er wordt momenteel onderzocht of de huidige extra weekendopenstelling van de dagopvang tot het einde van het jaar kan worden verlengd.

Griepvaccinaties
Binnenkort start de jaarlijkse griep- en pneumokokkenvaccinatie. Voor veel huisartsenpraktijken zal het vaccineren in de eigen praktijk niet mogelijk zijn omdat daar de afstand van 1,5 meter niet gehandhaafd kan worden. Gemeenten hebben een inspanningsverplichting om kosteloos ruimte beschikbaar te stellen voor grootschalige griepvaccinaties. In overleg met de koepelvereniging van huisartsen en BV Sport worden tussen half oktober en eind november prikstraten gerealiseerd waar, rekening houdend met de coronamaatregelen, grofweg 12.000 tot 15.000 griep- en pneumokokkenvaccinaties gegeven gaan worden.

Evaluatie terrasuitbreiding
Wij bereiden een evaluatie voor van de uitbreiding van de terrassen. De huidge regeling geldt tot 19 oktober a.s. De evaluatie wordt samen met externe partners zoals politie, brandweer, Arriva e.d. uitgevoerd. De resultaten zullen voorgelegd worden aan de klankbordgroep waarin diverse ondernemers zitten en de Koninklijke Horeca Nederland afd. Leeuwarden. We vernemen graag van de betrokken horecaondernemingen hoe zij de uitbreiding van de terrassen hebben ervaren; wat ging er goed, wat kan er beter. Ook vernemen wij graag wat het de horeca heeft opgeleverd. Alle lessons learned en de resultaten van de evaluatie zullen worden betrokken bij de afweging om de regeling, al dan niet in aangepaste vorm, te verlengen. Een en ander zal in nauw overleg met de betrokken ondernemers plaatsvinden.

Toerisme
Ondanks de beperkingen vanwege de coronamaatregelen is het qua bezoek aan Leeuwarden de afgelopen maanden bijzonder druk geweest; bijna net zo druk al tijdens Culturele Hoofdstad! De zomer (periode juni t/m september) is qua toerisme boven verwachting goed geweest, niet alleen voor de stad maar ook voor de dorpen. Hotels zaten vol, de pramen en de stadswandelingen waren vaak uitverkocht. Het straatbeeld was dat het gezellig druk was. Vanuit de horeca hebben we meerdere signalen ontvangen dat zij, ondanks de beperkingen van de coronamaatregelen, deze zomer beter hebben gedraaid dan vorige zomer. In oktober is er weer een overleg met alle hotels.
We zijn in contact met de organisatoren van evenementen. We wachten af of het de komende tijd weer mogelijk wordt om evenementen te laten plaatsvinden.

We hopen u met deze brief weer de actuele informatie te hebben gegeven rond de gevolgen van de coronamaatregelen in de gemeente. We verwachten u voor het einde van het jaar nog een brief te sturen, tenzij de ontwikkelingen vragen om een hogere frequentie.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester, secretaris,

Dashboard BUIG

1 september 2020

Vragen over het Dashboard?
andre.vanderwerf@sdfryslan.nl
Jannie.zwerver@leeuwarden.nl

Peildata | 2 september 2019 | 31 augustus 2020

Gemeente Leeuwarden

Highlights

Aanvragen tot september 2019
1522

Aanvragen tot september 2020
1856

Afwijking

Aanvragen	334	22%
Instroom	116	11,5%
Uitstroom	-194	-16%

Instroom tot september 2019
1009

Instroom tot september 2020
1125

Uitstroom tot september 2019
1175

Uitstroom tot september 2020
981

Totale uitkeringspopulatie BUIG per 1 januari 2019
6000

per 1 januari 2020
5710 ⇩

per 1 september 2020
5842 ⇧
(daling van 96 t.o.v. vorige keer)

1 Ontwikkeling volume BUIG
2 Aanvragen
3 Instroom
4 Uitstroom
5 Doorval WW (in ontwikkeling)
6 Faillissementen (in ontwikkeling)

Instroom

Instroom prognose 2020	> 1600
Huidige stand 2020	> 1685

Uitstroom

Uitstroom doelstelling 2020	> 1900
Huidige stand 2020	> 1475

1 Ontwikkeling volume BUIG

Januari 2022

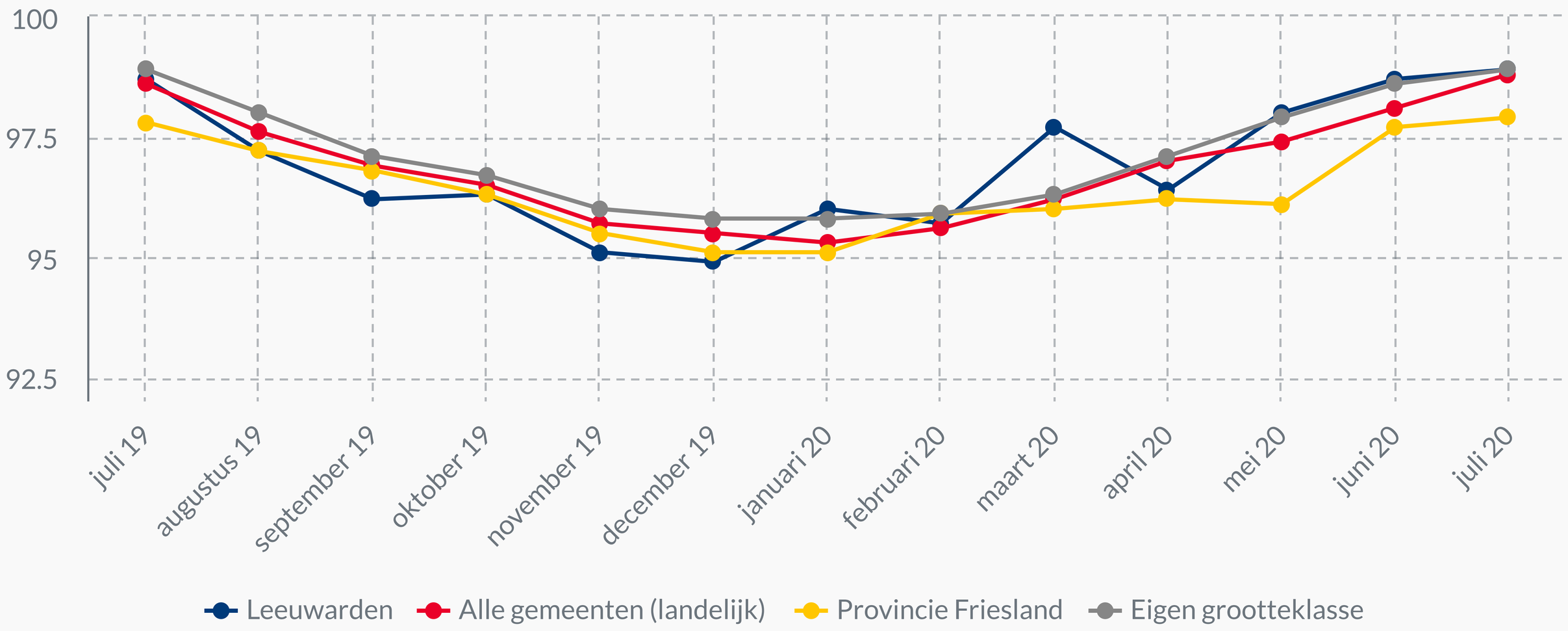
Doelstelling college	5133
Doelstelling intern	5050

Ontwikkeling BUIG 2019/2020

Volume BUIG index t.o.v. december 2018

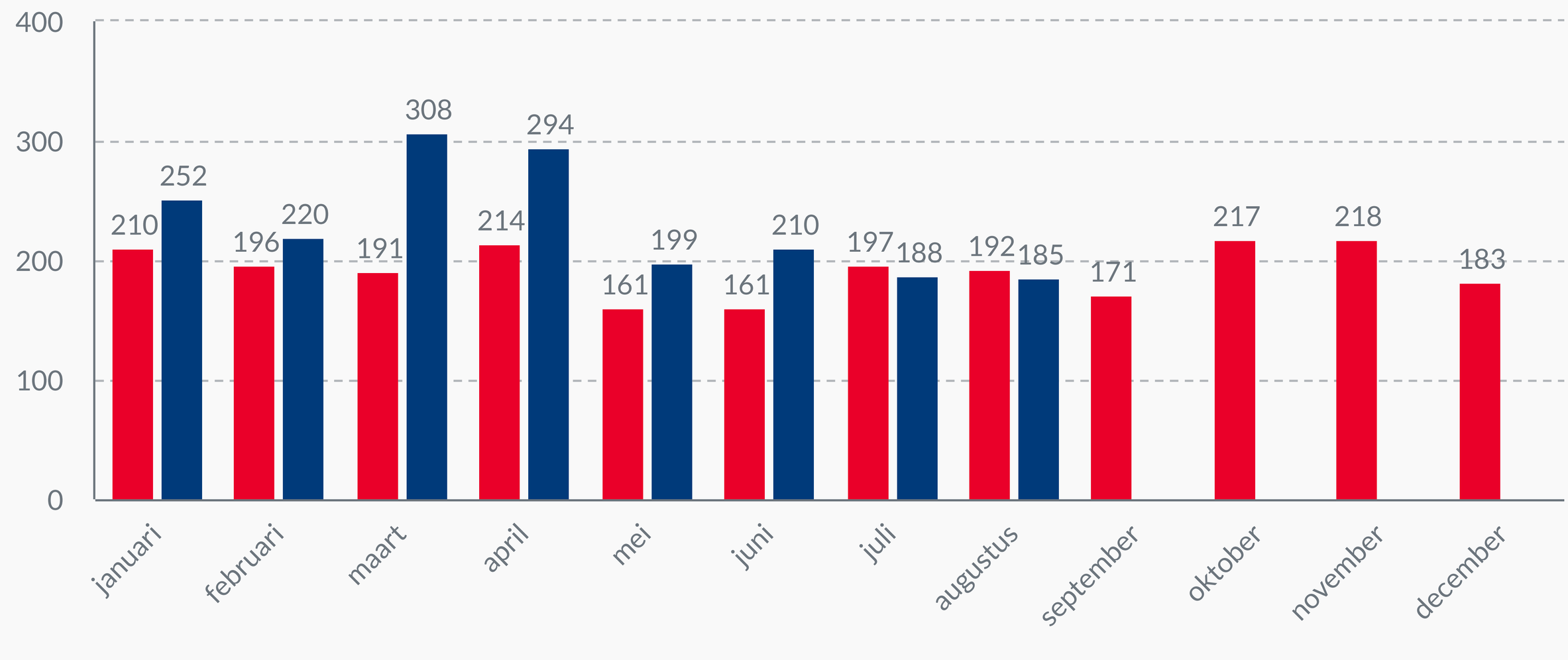
Geeft de groei of daling van het aantal uitkeringen weer ten opzichte van de referentiemaand december 2018 (=100)

2 Aanvragen

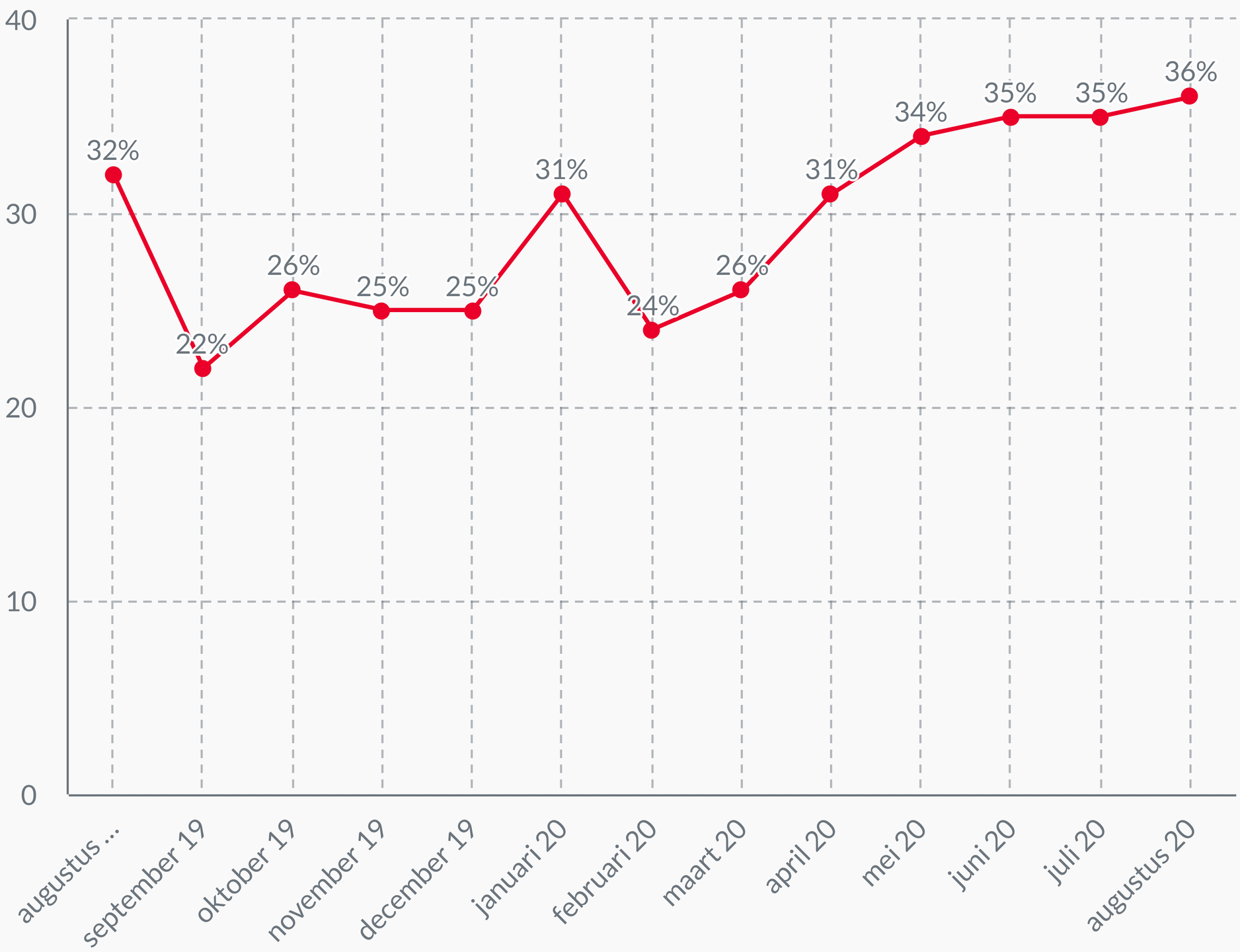
Totaal 2019	2311	Totaal 2020	1856

Vergelijking aanvragen 2019 en 2020

BIA percentage

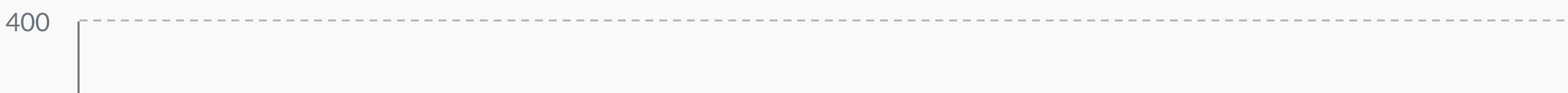
Het percentage van de afgehandelde aanvragen per periode welke buiten behandeling zijn gesteld (B) Ingetrokken (I) of Afgewezen (A)

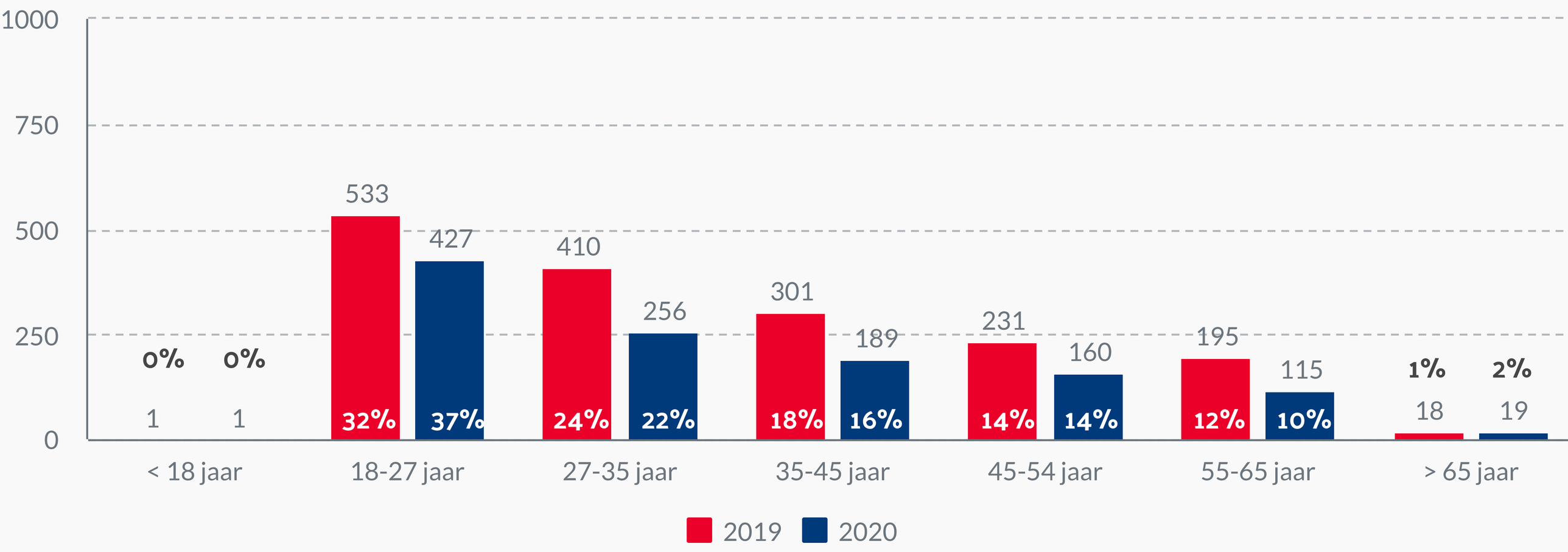
3 Gespecificeerde instroom gegevens

Totaal 2019 1689 | **Totaal 2020** 1125

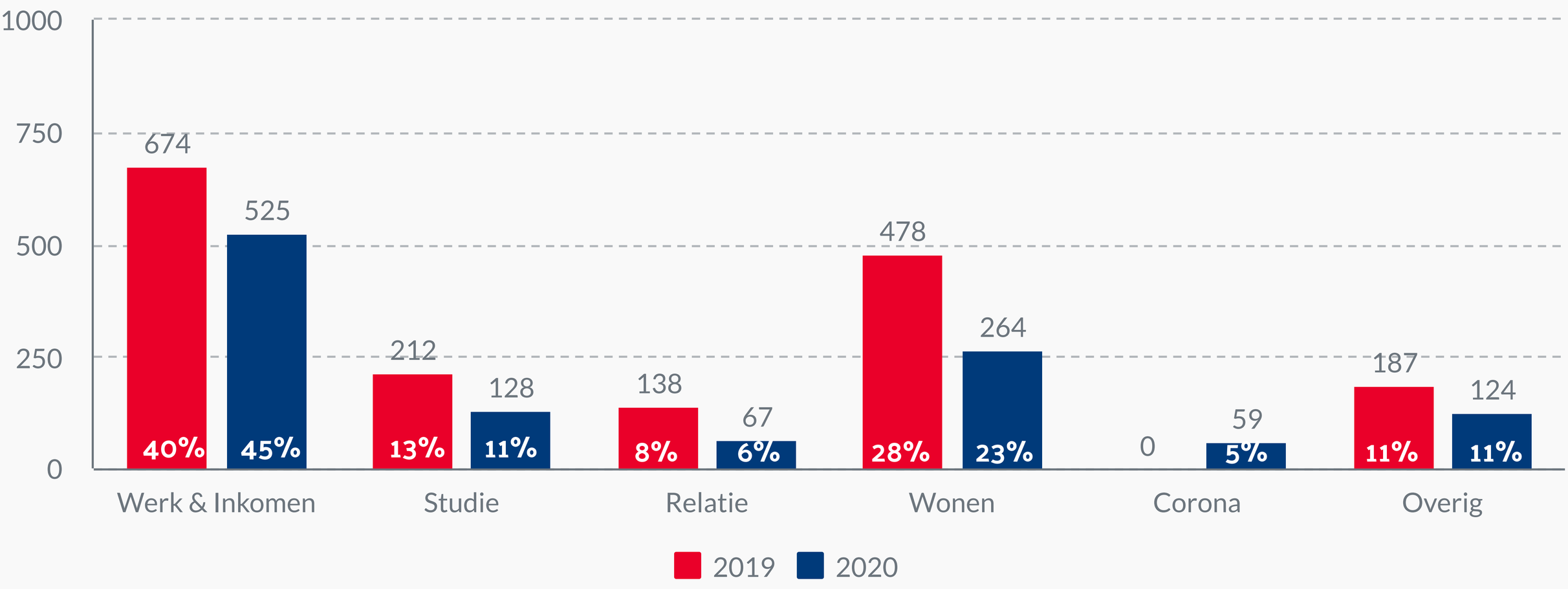
Vergelijking instroom 2019 en 2020

Instroom naar leeftijdscategorie

Instroom naar reden

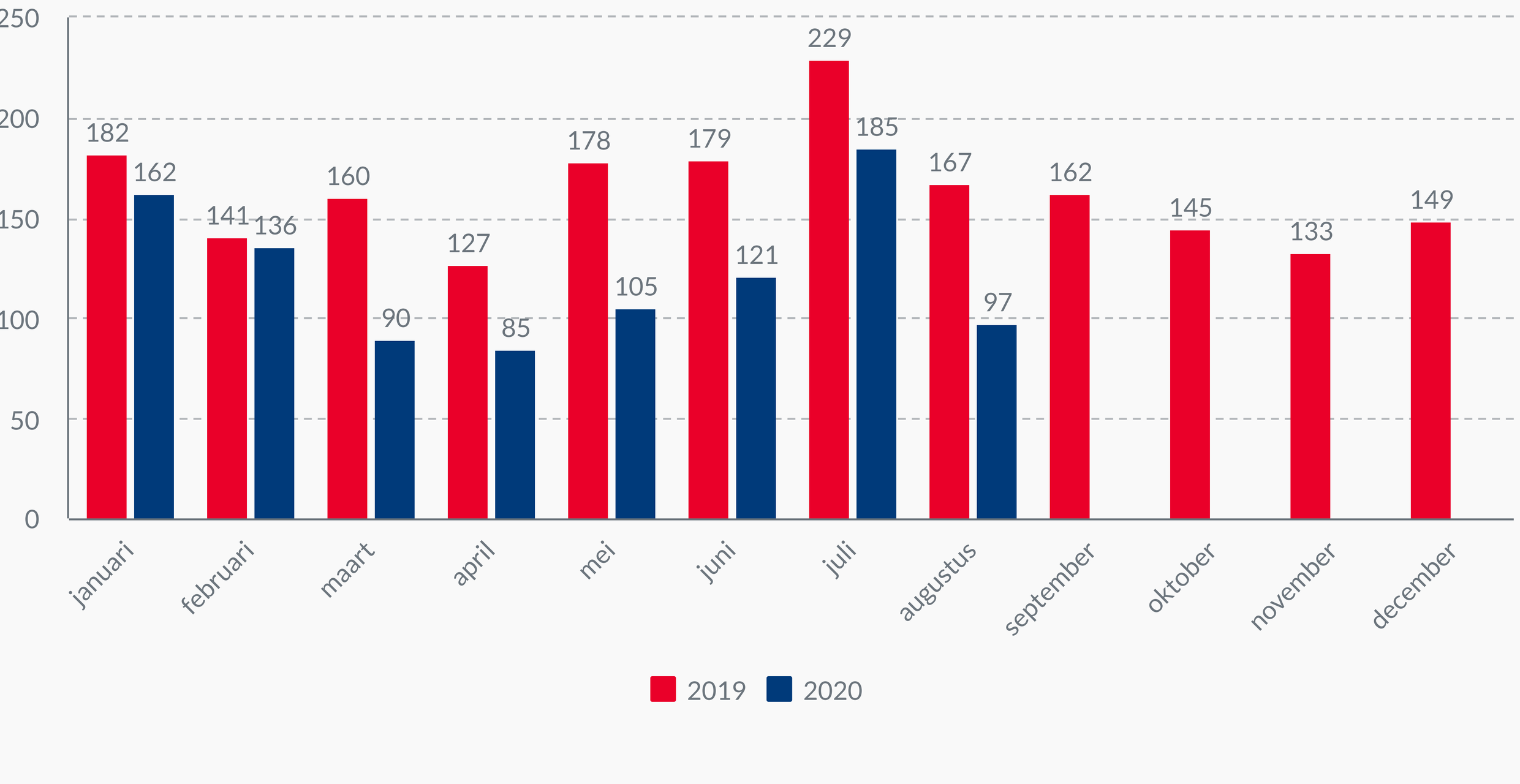
Gemiddelde maandelijkse instroompercentage bijstand (trend)

De totale instroom van de afgelopen 12 maanden tot en met de verslagmaand t.o.v. het totaal van de bijstand volumes van deze 12 maanden.

4 Gespecificeerde uitstroom gegevens

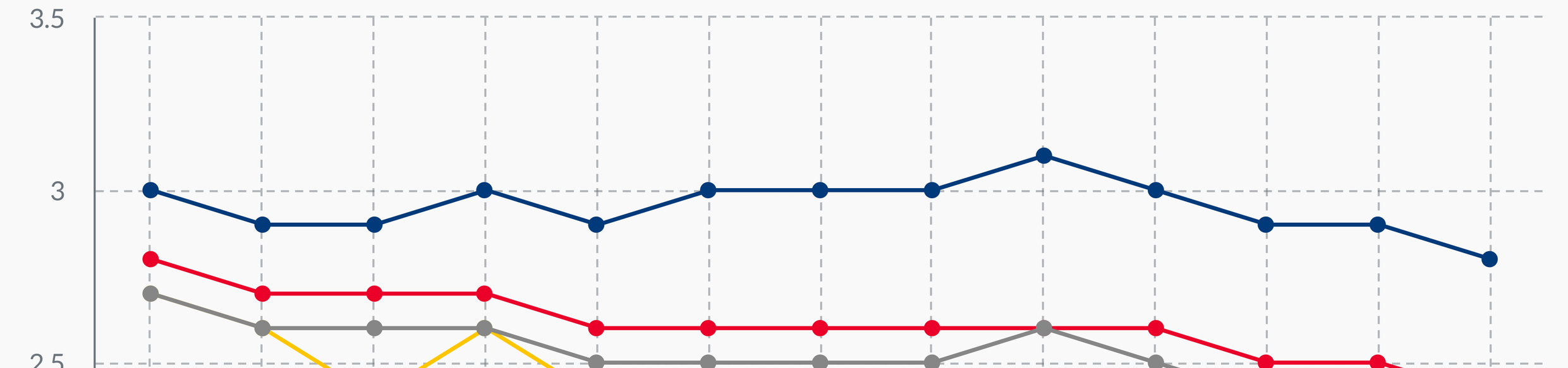
Totaal 2019 1952 | **Totaal 2020** 981

Vergelijking uitstroom 2019 en 2020

Gemiddelde maandelijkse uitstroom percentage bijstand (trend)

De totale uitstroom van de afgelopen 12 maanden tot en met de verslagmaand t.o.v. het totaal van de bijstand volumes van deze 12 maanden.

VVE **Wissesdwinger** West en Oost – Leeuwarden
[redacted] voozitter
[redacted]

Ljouwert/Leeuwarden, 10 september 2020

Aan de Gemeenteraad van Leeuwarden
griffie@leeuwarden.nl

Betreft: Politieke Dialoog Coronamaatregelen – Gemeenteraadsvergadering 22 september 2020

Geachte leden van de Gemeenteraad van Leeuwarden,

Hierbij vraagt de "VVE Wissesdwinger Oost en West" uw aandacht voor de handhaving van de openbare orde i.v.m. Corona-maatregelen in het gebied náást de Prinsentuin, namelijk de Wissesdwinger. Wij wonen op één van de mooiste plekjes van Leeuwarden (A-locatie), tevens aan één van de mooiste passantenhavens van Fryslân en Noord-Nederland. Helaas hebben niet alleen wij, maar ook de vaarrecreanten deze zomer overlast ervaren van het luidruchtige recreatiegedrag. (Het zou jammer zijn als de vaarrecreanten hierdoor wegblijven – en niet alleen vanwege de toeristenbelasting.)

Met de Corona-noodverordening heeft de gemeente de problemen van handhaving vanuit de Prinsentuin feitelijk verplaatst naar de waterkant van de Wissedwinger, maar daarmee niet opgelost. In de afgelopen zomer hebben wij regelmatig contact gehad met ambtenaren van de gemeente. Wij zijn op zich zelf zéér tevreden over de bereidheid tot meedenken, de accuratesse om zaken op te pakken en de inzet om afspraken tot uitvoering te brengen. Wij zijn blij, dat de gemeente zijn verantwoordelijkheid voor de leefomgeving van Prinsentuin en Wissesdwinger serieus neemt. Het is heel positief, dat de gemeente elke ochtend na een zwoele zomeravond het terrein schoonmaakt. Ook fijn, dat er in de Prinsentuin mobiele toiletten geplaatst zijn. De inzet van boa's, veiligheidsdienst en politie is inmiddels goed geregeld. Hiervoor onze complimenten!

Er zijn echter structurele **problemen** die om een structurele aanpak vragen:
(1) Door de sluiting van de Prinsentuin van 22.00 – 06.00 uur (tot 1 september 2020) als middel om de Corona-maatregelen te handhaven is de overlast aan de waterkant van de Wissesdwinger deze zomer (overdag, maar vooral 's avonds en 's nachts) véél erger dan in andere jaren. Extra handhaving door de BOA's (van 22.00-24.00 uur) en door de politie (vanaf 00.00 uur) is kennelijk niet voldoende overtuigend voor de jongeren om zich te verwijderen en daardoor niet effectief.

(2) Doordat de jongeren op dit stukje groen dicht opéén recreëren, wordt de verspreiding van Corona niet belemmerd, maar mogelijk juist bevorderd. Er is géén controle op de besmetting met Corona ter plekke; besmetting van bewoners van de appartementen door aerosollen van de hangjongeren is dus ook niet uitgesloten. Dit is een bedreiging van de volksgezondheid en van onze privacy.

(3) De recreërende jongeren bezorgen overlast aan de bewoners en schade aan de gebouwen: voetballen en tennisballen raken de leistenen, de ramen en horren in openstaande vensters. Twee bewoners hebben concrete schade aan horren. Er is zelfs (overdag) één e-bike gestolen.

Toelichting:
De overlast wordt veroorzaakt en versterkt doordat er géén duidelijke regels zijn voor dit gebied, zoals die wel gelden voor een officieel recreatieterrein of een camping.
De overlast bestaat uit:
- hard geluid van muziekinstallaties tot ver na middernacht;
- wildplassen (m + v) in de hortensia's en onder de trappen van de appartementencomplexen;
- balspellen waarbij de ballen regelmatig de gebouwen raken (ramen, vensters, horren en leistenen), soms zelfs met schade tot gevolg;
- (veel) drank en drugs, waaronder lachgas;
- barbecueën in het gras, met schroeiplekken van het gras tot gevolg;
- zwerfvuil (klein: kroonkurken, glasscherven; groter: blikjes, flesjes, verpakkingsmaterialen).

Gelet op het bovenstaande verzoeken wij de gemeente het volgende:
(1) Structurele maatregelen om de overlast in komende jaren te beteugelen, bijvoorbeeld met gebiedsregels / gedragsregels in de APV die niet alleen in de Prinsentuin gelden, maar voor het hele gebied langs de Noordergracht.

(2) De inrichting van het terrein Wissesdwinger zodanig aanpassen, dat het minder aantrekkelijk wordt voor balspellen, bijv. door beplanting of bloembakken.

(3) De VVE Wissesdwinger Oost en West betrekken bij de beleidsvorming m.b.t. dit stuk zeer gewaardeerde groen in de stad.

Wij vertrouwen op de bereidwilligheid van de gemeente om deze verzoeken te realiseren.

Hoogachtend,

Geachte leden van de gemeenteraad,

Onderstaande vragen stuurde ik op 16 september naar de voorzitter van de veiligheidsregio Fryslân (VRF) met het verzoek deze voorafgaand aan uw bespreking van de coronamaatregelen voorzien van een antwoord door te sturen naar de raad. Wat is er gebeurd?

Welnu, wij exploiteren het toeristisch stadstreintje. We plaatsten schermen tussen de banken ter voorkoming van verspreiding van het welbekende virus en vroegen ontheffing aan van de anderhalve meter regel zodat er op elke bank passagiers konden zitten. Dit werd door VRF onmiddellijk geweigerd omdat het treintje niet als zodanig was benoemd in de noodverordening. In onze ogen zou die weigering de verspreiding van het virus juist bevorderen omdat mensen met verschillende woonadressen dan zeker vaker naast elkaar zouden gaan zitten in plaats van achter elkaar met een scherm er tussen. Wegens spoed legden we deze in onze ogen onjuiste beslissing voor aan de voorzieningenrechter. Die oordeelde dat de VRF voorzitter in procedurele zin niet had gefaald maar adviseerde voor een inhoudelijk oordeel naar de burgerrechter te stappen. (In de u toegezonden raadsbrief is uw voorzitter vergeten te vermelden dat een bestuursrechter niet inhoudelijk oordeelt.) Die geadviseerde stap hebben we niet gezet; het toeristenseizoen zou voorbij zijn vooraleer er een uitspraak was. We hebben de hele zomer dus met een half lege trein rondgereden met soms zeer uiteenlopende personen vlak naast elkaar op dezelfde bank die vooraf bijvoorbeeld zeiden eenzelfde adres te hebben en een enkele keer bij het uitstappen zelfs niet in dezelfde stad bleken te wonen!

De regel is dat bezwaarmakers bij de VRF binnen drie maanden hun bezwaar mogen toelichten. Dat hebben we gedaan. De voorzitter beoordeelde zijn eerder besluit recentelijk als correct, opnieuw zonder ons te spreken of de feitelijke situatie in ogenschouw te nemen. De onderstaande vragen aan de heer Van Haersma Buma zijn daarvan het gevolg.

J.

Reactie op brief veiligheidsregio Fryslân.

Betreft kenmerk:UIT/20012614/DIR

Geachte heer Buma,

Op 9 september jongstleden stuurde u ons vanuit uw rol als voorzitter van de veiligheidsregio Fryslân uw beslissing omtrent het bezwaar dat wij maakten tegen uw weigering een ontheffing te verlenen voor de plicht tot het houden van anderhalve meter afstand in het stadstreintje.

Meerde malen hebben we de ambtelijke dienst verzocht met u over dit onderwerp van gedachten te wisselen maar men kon ons nooit doorverbinden. U zou steeds afwezig zijn. Naar aanleiding van uw brief van 9 september hebben we de volgende vragen:

1: In de Friese noodverordening staat in artikel 2.2 i dat de anderhalve meter regel niet geldt als mensen worden vervoerd van de ene locatie naar de andere. In ons geval rijden mensen een rondje en stappen weer uit waar ze zijn ingestapt. Daarom dienen wij de anderhalve meter regel wèl te respecteren en hoeven onze passagiers geen mondkapjes te dragen om virusverspreiding te voorkomen. Hoe weet het virus volgens u dat onze passagiers op dezelfde locatie zullen uitstappen?

2: U weegt de financiële toekomst van City Train Leeuwarden mee in uw besluit ons verzoek niet te honoreren. U suggereert dat u in geval van een faillissement mogelijk anders had besloten. Vanuit het oogpunt van virusbestrijding een merkwaardig argument. Hoe kan het virus hier in uw ogen rekening mee hebben gehouden?

3: U acht het bezwaarlijk een ontheffing te verlenen omdat uw toezichthouders dan genoodzaakt zouden zijn onze schermen voortdurend op scheuren te controleren. Hoe vaak controleren uw toezichthouders de schermen in de horeca en met welke frequentie inspecteren zij mondkapjes op mankementen?

4: Waarom acht u het noodzakelijk dat uw toezichthouders onze spatschermen steeds op scheuren zouden moeten controleren? Is er dan niet een stukje vertrouwen in onze verantwoordelijkheid? Het was immers ons eigen initiatief om deze schermen te plaatsen. Vanwaar uw achterdocht?

5: Uw weigering om constructief mee te denken en ons toe te staan op elke bank maximaal twee personen te laten plaats nemen tussen schermen in plaats van om en om vier en nul personen heeft onmiskenbaar de verspreiding van het virus kunnen bevorderen. Veel passagiers logen deze zomer gemakshalve over hun woonsituatie zodat ze naast elkaar konden zitten. Kunt u dat echt niet begrijpen?

6: Stel: 60 personen afkomstig van even zovele adressen rijden in een touringcar naar Leeuwarden, allen dichter bij elkaar dan 1.5 meter. Wel dragen zij mondkapjes. In ons treintje mogen dan in de buitenlucht en tussen de schermen zelfs met mondkapjes slechts 9 personen uit dit gezelschap plaatsnemen. Heeft het virus een voorkeur voor verspreiding in toeristische treintjes? Hoe verklaart u dat?

7: U vreest dat het toezicht op de noodverordening bij eventuele ontheffingen onuitvoerbaar wordt. Hoe verklaart u het dan dat agenten en handhavers bij ons langs kwamen met de boodschap: ‘Wij vinden dit prima. Als we jullie niet hoeven te controleren, dan kunnen we ergens anders heen, daar waar controle wèl nodig is.’?

8: U weegt het belang van het voorkomen van een verdere verspreiding van het coronavirus af tegen ons economisch belang. Waarom komen andere veiligheidsregio’s, bijvoorbeeld waar een pretpark is waarin geen sprake is van omzetderving als het treintje er niet kan rijden, desondanks tot een andere afweging?

9: U vreest voor precedentwerking en ‘het hek van de dam’. Had u dan niet beter het voorbeeld van bijvoorbeeld de Veiligheidsregio Drenthe: geen ontheffing maar wel toestemming, kunnen volgen? Heeft u dat overwogen?

10: Waarom staat u op terrassen een spatscherm wel toe als vervanging van anderhalve meter afstand? Is dat puur en alleen omdat de model noodverordening dat toelaat? Zijn Haagse regels voor u van meer gewicht dan een rationele benadering vanuit de praktijk?

Graag ontvangen wij de antwoorden op deze vragen voorafgaand aan de raadsvergadering van 22 september aanstaande over de corona maatregelen. Voorts hierbij het verzoek deze vragen en antwoorden tevens voorafgaand aan die bijeenkomst aan de raad te sturen.

Met vriendelijke groet,

J

Tijdsverloop situatie CityTrain Leeuwarden tegenover JVZ en VRF

Geachte raadsleden en fractieassistenten,

Op verzoek van één van de raadsleden hierbij een overzicht van wat we de afgelopen maanden hebben ondernomen.

Voor verdere vragen staan we altijd open: [redacted] of [redacted]

Vriendelijke groeten,

Jelle de Visser, Daan Postma

CityTrain Leeuwarden

Afkortingen:

JVZ	Juridische en veiligheidszaken gemeente Leeuwarden
VRF	Veiligheidsregio Fryslân
VRMWB	Veiligheidsregio Midden en West-Brabant
VRU	Veiligheidsregio Utrecht
VRD	Veiligheidsregio Drenthe

Datum	Gebeurtenis/mail o.i.d.
20-24 april	In deze week diverse keren gebeld met 14-058 met de vraag of de trein mocht rijden. Met terugbelverzoek. Er werd nooit teruggebeld…
26-april	JVZ gemaild door CityTrain: Mogen we wel of niet rijden?
1-mei	JVZ gemaild (aanvulling) door CityTrain: “We hebben zelfs schermen aangebracht: zo is het de veiligste attractie van Leeuwarden.”
	Aanbrengen schermen op eigen initiatief om goed voorbereid te zij op het seizoen. Wij waren toen in de veronderstelling dat de schermen een goed alternatief waren t.v.v. afstand.
2-mei	Melden dat we de schermen hadden aangebracht. (In de hoop dat we de weg al op zouden mogen.) We wisten toen nog niets.
11-mei	JVZ gemaild (aanvulling) door CityTrain: Aanvullingen over onze richtlijnen en vergelijkbare situaties.
13-mei	Nog steeds geen reactie ontvangen van JVZ. Dus besloten te gaan rijden vanaf 16 mei, dit maakten we bekend op o.a. FB.
	’s Avonds laat een mailtje van JVZ ontvangen dat we de weg niet op mochten tot 1 juni. Argument: samenkomsten zijn verboden. -we moesten dan o.a. een reserveringsysteem hebben -ineens wordt hier gemeld dat schermen niet zouden mogen
	CityTrain schaft reserveringsysteem aan.

	CityTrain en JVZ hebben nog mailwisseling over het niet rijden voor 1 juni. CityTrain gaat pas rijden vanaf 1 juni. Hier begon wel de vraag over de schermen. (Als we nooit daar wat over hadden gezegd, had er geen haan naar gekraaid. = quote van VRU die belde op 6 augustus)
14-mei	TV reportage Omrop Fryslân over schermen
16-mei	Aankondiging eenrichtingsverkeer voetgangers Nieuwstad en verbod voor motorvoertuigen op de zaterdagen.
1-juni	Start seizoen. We respecteren de anderhalve meter regel in afwachting van definitieve vermoedelijk soepeler regels per 1 juli.
4-juni	Alternatieve route blijkt niet mogelijk. Telefonisch toestemming van JVZ om met het treintje 1 zaterdagmiddag over de Nieuwstad te rijden op 6 juni. Voorwaarde: er loopt iemand voorop. Nadien zal dit worden geëvalueerd.
12-juni	Gevraagd om evaluatieresultaat. Geen antwoord. Gevraagd hoe te handelen op de volgende zaterdag. Geen antwoord.
18-juni	Geconstateerd dat er soms een auto ongehinderd over de Nieuwstad rijdt. Wij moeten iemand voorop laten lopen. Nogmaals gevraagd naar evaluatieresultaten. Tot heden geen antwoord. Regel nooit ingetrokken maar we lopen niet meer voorop.
1-juli	Kabinet besluit tot meer versoepeling voor horeca en schrijft schermen voor waar anderhalve meter regel niet kan.
2-juli	JVZ gevraagd ons net als horeca ontheffing te verlenen van de afstandsregel omdat wij al schermen hebben opdat op elke bank passagiers kunnen zitten, afkomstig van hetzelfde adres naast elkaar.
9-juli	Mail naar JVZ: “het antwoord laat wel lang op zich wachten” >mailtje terug: de desbetreffende ambtenaar was al een week op vakantie
10-juli	Doorverwijzing JVZ naar VRF
	Aanvraag ontheffing (omdat iets anders niet werkte hebben we besloten het via die weg te doen).
13-juli	Afwijzing ontheffing door VRF
13-juli	Bezwaar gemaakt tegen beslissing van VRF
13-juli	Aanvraag voorlopige voorziening/Kort geding door CityTrain
21-juli	Twee agenten en twee handhavers komen langs de trein. Zij keurden de schermen goed en noemden het ‘een prima oplossing’. Ze vonden het geen probleem dat we op elke bank twee personen plaatsten. We veronderstelden dat ze waren gestuurd door JVZ.
22-juli	Besloten de gang naar de rechter in te trekken. Voor het eerst rijden met alle bankjes voor de helft gevuld.
Perioden juli-augustus	Diverse keren telefonisch contact gehad met de VRMWB: Zij geven aan de situatie bij ons onbegrijpelijk te vinden, de treintjes in hun regio mogen rijden met schermen. Ze hebben geen ontheffing

	gegeven, want het was logisch dat het wel mocht. Ik citeer hun woordvoerder: 'De regels zijn niet altijd even eerlijk, en daarom doen wij ons best om er met z'n allen wat van te maken.'
23-juli	Telefonisch contact met de secretaresse van de vicevoorzitter om hem te melden dat we het kort geding willen intrekken. Deze verwees door naar de directeur van de VRF die natuurlijk geen bevoegdheid heeft regels te bepalen. Zijn melding: Buma wil geen uitzonderingen. Advies: minder aandacht, dan minder handhaving.
24-juli	Boze mail en telefoon van JVZ: Het was absoluut verboden mensen op elke bank te vervoeren en anders boete van +€4000!
25-juli	25 keer controle door handhaving: Langzaam langsrijden, overal langs de route staan terwijl ze foto's en video's maakten van de trein.
25-juli t/m heden	Sinds die dag gemiddeld 20 keer per dag controle. (Zo vaak zagen we handhaving eerder nooit, langzaam langsrijden en naast de trein gaan staan etc.)
27-juli	Opnieuw aanvragen kort geding.
28-juli	Veiligheidsregio Limburg meldt dat de afstand alleen geldt bij direct contact tussen mensen.
30-juli	Repo Hart van Nederland over de situatie. (+AD en bijna alle regionale kranten)
	Telefonisch contact met 14-00 (Corona-regel-lijn): De telefonist geeft aan dat je niet in overtreding bent als een scherm tussen mensen is geplaatst.
1-aug	Uit het hele land kwamen deze dag mensen met krantenknipsels naar ons toe. Ze hadden de uitzending van HvNL gezien en waren vol onbegrip.
3-aug	Kort geding (zitting)
	Repo Omrop Fryslân, BNR nieuws, hele pagina in de Volkskrant en in het AD live nieuws
05-aug	Uitspraak kort geding: **-Voorlopige voorziening afgewezen** **-VRF had wel slecht onderbouwd** **-Afgewezen op de procedure (die was 'goed' gegaan en daar gaat de bestuursrechter over.** **-een gang naar de burgerlijkrechter werd ons aanbevolen voor een inhoudelijk oordeel.**
06-aug	Telefoontje van de VRU: "Wij hebben het gehoord en gelezen. Het enige wat we kunnen zeggen is: verhuis hier maar naartoe. Wij zijn al lang blij als ondernemers met ons mee denken, hier had het wel gemogen.'
17-aug	Mailtje van Beekse Bergen over hun treintje: " Wij staan wekelijks in contact met de veiligheidsregio en men komt bij ons regelmatig over de vloer voor controles. Per veiligheidsregio kunnen zaken verschillen. De schermen dienen (die de volledige

	ruimte afdichten) om een coupé waar enkel (samengestelde) gezinnen (interne verblijfsgasten) in toegelaten worden te beschermen. ” ***<u>Dit voertuig is hetzelfde ingericht als de CityTrain</u>***
27-aug	Voor het <u>eerst</u> (sinds 22 juli) dat we twee banken achter elkaar gebruikten: de studenten gaven aan op hetzelfde adres te wonen (was aantoonbaar). Onmiddellijk controle door 4 handhavers en 2 agenten. Een deel van die groep moest de trein uit, de rest wilde ook niet meer mee. Het duurde allemaal zeer lang. Gevolg: passagiers voor de volgende rit constateerden dat de trein er niet op het aangekondigde tijdstip stond en gingen weg. (een veiligheidsregio verderop waren ze niet in overtreding)
01-sept	Politie rijdt langs, de agenten spreken ons aan: ‘Wij willen jullie echt niet controleren, we vinden het onbegrijpelijk al mogen we dat niet zeggen. Maar we moeten.’
31-aug	Mailtje aan VRD over schermen in een soortgelijk voertuig in Drenthe.
01-sept	Telefoontje van VRD ***(het kan wel snel dus)*** VRD geeft aan onze situatie bijzonder te vinden. ‘Wij geven niet echt een papieren ontheffing af, dat is veel werk, maar geven zeker wel toestemming hiervoor en zo kan het ook.’
02-sept	Mailtje van VRD: “ De veiligheidsregio Drenthe heeft controles uitgevoerd bij Wildlands Emmen (mede op hun verzoek) om de voorgestelde coronamaatregelen in het park per onderdeel te bekijken en te becommentariëren. Ook de “savannevrachtwagen ” is hierbij bekeken en beoordeeld. De VRD is akkoord met de manier van aanpak van Wildlands betreffende dit voertuig; met plastic per bank afgeschermd en controle bij het instappen op families die bij elkaarhoren. “ ***<u>Dit voertuig is hetzelfde ingericht als de CityTrain</u>***
	Mailtje VRD doorgestuurd aan VRF. Aanvullend gemeld dat we tot die dag om reden dat we om en om een bank leeg moeten laten al 841 volwassenen en 97 kinderen hebben moeten weigeren een ritje te maken.
07-sept	Wederom telefonisch contact met VRMWB: Zij blijven ook bij hun standpunt dat het in hun regio wel is toegestaan.
	Contact met Rotterdam-Rijnmond over het treintje in Hoek van Holland: Ook daar is het prima dat ze schermen gebruiken.
09-sept	Beslissing inzake het op 13 juli gemaakte bezwaar. (Door dezelfde persoon…)

	-Uit de onderbouwing blijkt dat het antwoord op onze aanvraag hoe dan ook 'nee' moest zijn.
	Mailtje aan JVZ over touringcars: waarom daar geen 1.5 meter afstand en waarom zijn bij ons mondkapjes in de buitenlucht en met schermen niet afdoende?
14-sept	JVZ schrijft dat in touringcars wel 1.5 meter afstand moet worden gehouden tussen huishoudens.
	CityTrain mailt JVZ terug met het verzoek de noodverordening goed te lezen.
15-sept	JVZ mailt dat inderdaad geen 1.5 meter afstand hoeft te worden gehouden in een touringcar. (maar als die passagiers in het treintje komen moet het wel: dat is namelijk vervoer van A naar A i.p.v. A naar B.
	We rijden deze dag met 30 personen die uit één touringcar komen twee rondes door de stad: 14 en 16 personen. (We hebben 60 zitplaatsen..)
16-sept	CityTrain stuurt naar aanleiding van de nogal tegenstrijdige en gemakkelijke onderbouwing 10 vragen aan dhr. Buma over zijn beslissing van 9 september.
21-sept 21-sept	VR/Gem-Rotterdam-Rijnmond stuurde het volgende: " U wilt graag weten of er een ontheffing is verleend voor het toepassen van spatschermen tussen de banken. Mijn excuses voor de late reactie op uw melding. Het klopt dat de spatschermen vanuit de 1,5 meter / coronamaatregelen zijn geplaatst. Het treintje is van een particuliere eigenaar en om die reden is een ontheffing niet nodig. " ***<u>Dit voertuig is hetzelfde ingericht als de CityTrain</u>*** VRF meldt desgevraagd tussen 1 juni en heden 13 aanvragen voor een ontheffing te hebben ontvangen. 12 betroffen studentenevenementen en die zijn allemaal verleend. Dat vond men kennelijk volkomen veilig. Voorts is 1 aanvraag afgewezen: die van ons.

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 28 september 2020 17:10
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
Onderwerp: Corona maatregelen Leeuwarden

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

Hallo,

Op de Facebook pagina van gemeente Leeuwarden las ik dat jullie graag input willen over hoe de Leeuwarder de maatregelen ervaart.

De ingestelde eenrichtingsverkeer in de binnenstad wordt compleet genegeerd, sinds het ontbreken van de gastheren. Sinds een paar weken is het weer net zo druk in de binnenstad op zaterdagen voor Corona. De borden worden vernield, bespuugd en genegeerd.

De gastheren welke in het begin er stonden ivm het eenrichtingsverkeer kregen regelmatig te maken met boze binnenstad bezoekers. Zelf merk ik ook dat het agressie opwekt bij mensen op het moment dat je ze wijst op hun gedrag en de maatregelen. Met mijn 1.94m heb ik daar minder moeite mee.

De enige terras waar de corona maatregelen strikt worden gevolgd is De Waag. De overige terrassen nemen halve maatregelen en zijn nogal laks.

Als het te druk in de stad is ga ik rechtsomkeert. Het verbaast mij om te zien dat veel bewoners zich niks aantrekken van de maatregelen en zo anderen in gevaar brengen

Met vriendelijke groet

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 28 september 2020 17:20
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
Onderwerp: Mening Corona Facebook oproep

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

Beste gemeente Leeuwarden,

Bij deze mijn mening rondom de coronamaatregelen gevraagd in uw Facebook oproep.

Ik vind het erg belangrijk dat de vrijheid van mensen zo veel mogelijk wordt behouden, maar ook Corona wordt ingedamd. Zoals het nu gaat in Leeuwarden ben ik persoonlijk tevreden, verder zijn mensen zelf verantwoordelijk voor de 1,5m en mondkapjesplichten.

Doe misschien meer met goed gedrag belonen? Wat weet ik niet, maar daar is vast wat op te verzinnen. En geen suffe dingen zoals een brief van de Burgermeester ;) Daar héb je niks aan.

Wel denk ik dat met name jongeren en jongvolwassenen het meeste de dupe zijn en zij ook geneigd zijn het meeste de regels te vergeten. Ik zou iets willen zien dat toch een uitlaatklep biedt voor deze groepen. Sociale interactie is belangrijk, leuke dingen ondernemen, - zonder al deze zaken gaat de samenleving ten onder aan burn-outs, motivatieproblemen etc. Dus nog grotere terrassen, kortingsavonden in de horeca, evenementen binnen de Corona mogelijkheden in de aanwezige zalen (neushoorn, schaaf, Fec-WTC), etc. En wat voor creatiefs er maar bedacht kan worden om de moraal hoog te houden. En natuurlijk het liefst voor elke doelgroep, maar denk dat de behoefte vooral bij jongeren/jongvolwassenen ligt. Zij moeten ook de kwetsbaren weer beschermen.

En voor eenzame mensen meer vrijwilligers op de been krijgen. Meer inzetten op het sociale aspect van deze crisis en daar wat mee doen.

Dus niet alleen regels opleggen en handhaven, maar ook het sentiment managen.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 28 september 2020 17:56
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
Onderwerp: Reactie coronamaatregelen Binnenstad

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

Geachte heer, mevrouw

Bij deze zou ik graag mijn ervaringen willen delen aangaande het bezoek aan de binnenstad in tijden van Corona.

Ik waardeer het dat de gemeente veel doet om het zo veilig mogelijk te maken, hierbij denk ik onder andere aan het eenrichtingsverkeer en de grotere terrassen. Pijnlijk en vervelend was het dan ook om te zien om te zien dat het eenrichtingsverkeer nooit werd nageleefd, zowel op de Nieuwestad als de Wirdumerdijk. Graag zou ik hier duidelijkere richtingaanwijzers zien en ook handhavers die deze regel duidelijk handhaven. Hoewel ik niet in angst wil leven, word ik vaak angstig van het feit dat mensen (bewust) pal achter je staan. Ook hier zou wat mij betreft beter op gehandhaafd moeten worden.

Ook de situatie op de vrijdagmarkt baart mij ernstig zorgen. Ik zie vaak dat mensen op een kluitje lopen en wandelen en het gewoon te druk is. Graag zou ik hier ook het nodige eenrichtingsverkeer zien, al dan niet in combinatie met een maximum van 3 wachtenden per kraam. Daarnaast vroeg ik mij af of het niet mogelijk is om je marktbezoek te reserveren? Beetje zoals het voorbeeld van de supervlooi.

Tijdens mijn vakantie in Drenthe zag ik tijdens een drukbezochte markt vrijwilligers lopen met borden waar duidelijk op vermeld staat 'houd afstand' en dergelijke. Is dit niet iets voor de vrijdagmarkt en drukke dagen in de binnenstad? Zie foto voor voorbeeld. De foto is afkomstig van Vitalis Evenementenburo.

Als laatste vraag ik mij af of er niet een gelijke verdeling kan komen qua in- en uitgangen in de parkeergarage aan de Oldehove. Daar zijn momenteel 3 uitgangen en 1 ingang (of andersom). Is het niet mogelijk om 2 in- en 2 uitgangen te realiseren?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Geef elkaar ruimte!
Houd 1,5 meter afstand van elkaar
VITALIS

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 28 september 2020 21:05
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
Onderwerp: Maatregelen door gemeente ivm Corona (oproep Facebook)

Geachte meneer/mevrouw,

Op Facebook zag ik dat de gemeenteraad graag wilt weten hoe ik over de aanpassingen die de gemeente Leeuwarden heeft gedaan ivm de strijd tegen Corona.

Dat de gemeente Leeuwarden de Wegenverkeerswet aanpast om de strijd aan te gaan tegen Corona kan in mijn optiek niet. Dat er door de gemeente Leeuwarden maatregelen worden getroffen is goed.

Voor de duidelijkheid de foto die door de gemeente is gemaakt en geplaatst is op Facebook.
En echt in de stad staat.

U ziet het bord C3 wat een eenrichtingsweg aanduid. Bedoeld voor bestuurders
Als u het bord in de Wegenverkeerswet opzoekt staat er “eenrichtingsweg”

In diezelfde Wegenverkeerswet staat dat aan de andere kant van de weg het bord C2 staat
Het rode bord met de witte streep erin.
Als u dit bord in de Wegenverkeerswet op zoekt, wat ik al voor u gedaan heb, betekend dit bord

“Eenrichtingweg, in deze richting gesloten voor voertuigen, ruiters en geleiders van rij- of trekdieren of vee”.
Er wordt nergens in de Wegenverkeerswet over voetgangers geschreven.

Een onderbord maakt duidelijk voor welke bestuurder het (niet) geldt.
Maar hier probeert de gemeente Leeuwarden het verkeersbord aan te passen voor voetgangers.....

Op het tweede onderbord staat “bij grote drukte”.
Iedereen heeft een ander interpretatie van “grote drukte”

Op welke basis wil de gemeente handhaven?

Want ik vraag mij af of de plaatselijke aanpassing van de Wegenverkeerswet, door de gemeente Leeuwarden, standhoud bij een rechter indien een voetganger, die een boete krijgt voor het negeren van dit bord, dit aanvecht.
“Grote drukte” is een interpretatie, is dat een basis om een boete te geven?

Prima als de gemeente regels maakt maar doe dit op de juiste manier;
Plaats een geel bord met enkel tekst, waarop staat er voor voetgangers één richting geldt en plaatst die op het moment dat de gemeente vind dat het moet. Dan is het duidelijk.
En voldoet het omdat het duidelijk is en er wordt geen wet omgebogen.

De gemeente heeft ook gele borden met tekst gebruikt in de prinsentuin ipv verkeersborden.
Waarom kan dit niet in de stad?

Op de vrijdagmarkt mis ik maatregelen, éénrichting zal hier juist een optie zijn.
Ook mis ik toezicht. Ik ben om de week naar de markt geweest. Nooit heb ik een handhaver gezien.
Juist op de vrijdagmarkt is het druk en wordt het drukker (druk is een interpretatie).
En is toezicht nodig.
Er staan groepen mensen , in het pad, te praten. Mensen houden (geen) afstand meer.
Hierdoor heb ik besloten niet meer naar de markt te gaan. Ik wil mij houden aan de 1,5 mtr maar daar is de medewerking nodig van andere mensen.

Voor mijn gevoel zijn Leeuwarders (en mensen uit de omgeving) slechter de maatregelen gaan volgen nadat er bij de Jumbo op het Hoeksterend een of ander “bekend” figuur was, waarbij onder zicht van de politie en handhaving de 1,5 mtr niet werd gehanteerd en er niet is opgetreden door de politie en handhaving.
Zowel de politie als handhaving keken erna, vonden het “goed” en vertrokken.
Daarna is de Jumbo open gebleven. Terwijl horeca, zoals het Blauwe Huis, (die schuin tegenover die Jumbo ligt) moesten na overtreding dicht.
Meten met twee maten vanuit de gemeente Leeuwarden.
Wat vaker gebeurt, de ijssalon La Vanetia heeft waarschuwingen gekregen, terwijl de mensen die op de ***gemeentelijke stoep*** stonden de 1,5 mtr niet na leefden. Waarom zijn deze mensen niet beboet?
Noet de ijssalon is in overtreding maar de mensen die stonden te wachten.

Ik ben getuige geweest dat een medewerker van deze ijssalon meerdere malen de mensen verzocht om afstand te houden. De ijssalon heeft op de gemeentelijke stoep, om de 1,5 mtr strepen geplakt.
In hoeverre kan een winkelier verantwoordelijk worden gesteld voor het gedrag van mensen buiten de ijssalon?
De ijssalon is geadviseerd om het bankje voor de zaak te verwijderen: er tegen over staat een gemeentelijk bankje. Niet weggehaald door de gemeente.
Gelijke monniken, gelijken kappen. Toch?

Hopelijk wordt bovenstaande besproken en kan er een reactie terugkomen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 29 september 2020 14:58
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
Onderwerp: coronamaatregelen.

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

Geachte gemeenteraad,

Vorig jaar in september vroeg ik mijn vriendin ten huwelijk.
We ging alle regelen, gaaf natuurlijk.
Tot dat het coronavirus de kop opstak.
toch helaas maar afzeggen, nieuwe datum gekozen en tot gisteren (maandag 28-09-2020) een kleine hoop dat we op 13 november konden trouwen met een feest.
Helaas de nieuwe maatregelen doet dit klein beetje hoop nog minder worden.
De regels zijn natuurlijk zeer belangrijk, toch zitten er rare dingen in het besluit zo mag je wel met meer mensen binnen zijn tijdens een uitvaart maar een bruiloft weer niet en nog meer van deze dingen.
ik denk zeker voor onze provincie sommige regels zeer ver gaan. Wel is het zo dat in de stad Leeuwarden mensen zich weinig aan trekken van regels en het opvolgen van gezoeken van boa,s .
Helaas zie je ook dat politie als die aanwezig is niet optreed tegen mensen die zich niet houden aan de regels.

Dus goed dat de regels er zijn , maar dan moeten ze wel worden nageleefd, en worden opgetreden als mensen vaker de fout in gaan.

gr [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 30 september 2020 19:34
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
Onderwerp: Corona

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

Goedendag,
Ik lees net jullie oproep om een bijdrage te leveren aan het corona -debat.
Nou, dan heb ik wel wat!
Ik werk bij de thuiszorg en werd laatst gedwongen om te gaan werken, terwijl mijn man behoorlijk ziek (koorts en ontzettend hoesten) thuis lag. Ik was overdonderd, en ben nog gaan werken ook! Ik heb me ontzettend ongerust gemaakt over mijn cliënten, en ontzettend boos over de houding van mijn baas.
Mijn baas wilde niet luisteren naar mij, dus ik heb gemaild met de GGD, het RIVM, de gemeente (als geldverstrekker van de thuiszorg), het ministerie van VWS, en zelfs met de Jonge persoonlijk.
Iedereen spreekt er schande van, maar NIEMAND heeft enige actie ondernomen.
Gelukkig had mijn man geen corona, maar ik heb wel mensen vermijdbare risico's laten lopen. En ik werk als huishoudelijke hulp, hè? Echt geen werk dat niet een weekje had kunnen overslaan.
Hoe kán het nou dat mijn baas hier mee weg komt?

Later heb ik telefonisch contact met mijn leidinggevende gehad, en hij gaf aan dat hij de situatie misschien niet helemaal goed had ingeschat, maar hij heeft mij er absoluut niet van kunnen overtuigen dat hij dit niet weer zó zal doen. Mocht de situatie zich onverhoopt weer voordoen, dan denk ik dat ik me gewoon als zélf ziek zal melden, om niet weer mijn cliënten risico te laten lopen.

Nogmaals mijn grote frustratie :
Hoe kan het dat mijn baas hier mee weg komt?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van:
Verzonden: woensdag 30 september 2020 21:33
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
Onderwerp: Ervaringen corona maatregelen

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

Er is te weinig controle. Ik durf de stad niet meer in want iedereen loopt vlak bij je langs waarbij ik al slalommend probeer te bereiken. In de winkels is het helemaal mis met die smalle looppaden. Een keer per week boodschappen en verder binnen blijven in de hoop dat het goed gaat.

Nu niet meer relevant maar met het warme weer voeren hier overvolle boten voorbij. Een keer zelfs 16 personen in een klein bootje. Politie gebeld en inderdaad, die kwam na 2 uur kijken. Toen was het bootje natuurlijk al lang weer weg. Bellen helpt dus niet.

Met vriendelijke groet

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 30 september 2020 14:47
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
CC: [redacted]
Onderwerp: 'Aan de vertegenwoordigers van het Nederlandse volk; STOP DE NOODWET', Ab Gietelink Column

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

https://youtu.be/eQkeFG3gHDw
Verzonden vanuit Mail voor Windows 10

Hier ben ik het helemaal mee eens.

Veel bewoners van Nederland zijn bang voor de gevolgen van de NOODWET. Is het werkelijk waar dat een land zo snel van een democratie naar een dictatuur kan gaan? Is angst onze nieuwe dictator?

Veel ouders zijn bang dat hun kinderen mondkapjes moeten dragen.
Er zijn in Duitsland al twee scholieren overleden door de gevolgen van het dragen van mondkapjes.
Meerdere wetenschappers\artsen zelfs RIVM leggen uit dat mondkapjes niet werken.
En toch blijft de mainstream media ons overladen met mondkapjes plicht etc. etc.

Kinderen zijn bang om weer in lockdown te moeten. Duitse arts heeft onderzoek gedaan naar wat het voor kinderen betekent om in een lockdown te zitten. Voor vele kinderen was het zelfs een levensbedreigende situatie.

Ouderen zijn bang om weer geen bezoek te krijgen.

Winkeliers zijn bang dat ze failliet gaan en velen gaan al failliet.

De horeca is bang failliet te gaan en velen gaan al failliet.

Mensen zijn bang om hun baan te verliezen en velen zijn al werkeloos.

Mensen zijn bang om hun mening te geven en velen doen dat al niet meer.

Kinderen zijn bang dat hun ouders zullen worden opgepakt tijdens de demonstraties.

Artsen zijn bang om hun mening te geven, want dan krijgen ze een aantekening of een schorsing.

Studenten zijn bang dat ze hun studie niet meer kunnen betalen, omdat er geen bijbaantjes meer zijn en ze op dit moment zeer slecht onderwijs krijgen.

Het huiselijk geweld neemt toe . Straatgeweld neemt toe. Politiegeweld neemt toe. De zelfmoorden nemen toe. Het aantal depressieve mensen neemt toe. De armoede neemt toe.

Al deze maatregelen nemen we omdat de besmettingen toenemen terwijl er al honderden artsen hebben gezegd dat je deze PCR test hiervoor niet mag gebruiken. Zelfs de maker van de test zegt dit. En toch zet het kabinet oogkleppen op en staart zich blind aan de besmettingen.

Hoever willen ze gaan met de bevolking naar de afgrond te duwen om zo covid 19 patiënten te redden? Ik ben bang dat er meer doden zullen vallen door deze maatregelen dan door covid 19.

En noemen we dit dan ons nieuwe beleid om virussen te bestrijden? Is dit onze nieuwe normaal? Gaan we zo verder leven met alweer nieuwe covid virussen in het vooruitzicht?

[redacted]

Ps. En als men zegt dat het zo even moet totdat de vaccinaties klaar zijn? Ook daar zijn heel veel mensen heel erg bang voor.

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 1 oktober 2020 12:54
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
Onderwerp: Debat coronamaatregelen

L.S.,

Naar aanleiding van de oproep van de gemeente om opmerkingen over de coronamaatregelen in Leeuwarden in te sturen, zou ik graag een opmerking willen maken over de maatregelen buiten het stadscentrum.

Op bijgesloten foto ziet u hoe het op de Schrans lastig is om voldoende afstand te houden door de vele fietsen die op sommige plekken (zoals voor de Action) buiten de fietsenbeugels worden gestald. De Schrans is zo ingericht dat wanneer fietsen enkel in de fietsenbeugels gestald zouden worden, er redelijk goed afstand gehouden kan worden, maar door het ontbreken aan regels hieromtrent en het ontbreken van handhaving is de situatie op de foto niet uitzonderlijk.

Ik heb dit bij de gemeente aangekaart, die dit naar de afdeling handhaving doorstuurde. Daar heb ik verder geen reactie van mogen ontvangen.

Ook valt op dat een maximum aantal mensen in een winkel op basis van de oppervlakte niets zegt over de geschiktheid van dat aantal om afstand te kunnen houden. Twee voorbeelden uit eigen observatie:

Bij de Action op de Schrans wordt nooit de tweede kassa geopend, omdat het bedrijfsbeleid lijkt te zijn mensen aan de zelfscankassa te krijgen.
Hierdoor staat er op drukkere tijdstippen een lange rij voor de kassa, waar personeel en andere bezoekers zich langswurmen om aan de andere kant te geraken.

Bij de Aldi in Bilgaard is het zelfs op niet al te drukke momenten al veel te vol in de ruimte na de kassa bij de inpaktafels. Afstand houden is daar dan niet meer mogelijk.

Verder valt in het algemeen op dat supermarkten het gebruik van winkelmandjes weer toestaan, zodat er meer mensen tegelijk in de supermarkt passen. Het is wellicht verstandig om supermarkten dringend te vragen enkel met winkelwagentjes te werken, zodat afstand houden voor een groot deel vanzelf gaat.

Resumerend zou ik de gemeente willen aanraden om meer oog te hebben voor de winkelcentra buiten het stadscentrum, en hier de winkels en bezoekers wat meer bij de les te houden.

Hoogachtend,

[redacted]

Geachte Raad,

Hierbij een aantal bevindingen en beschouwingen van het Wijkpanel Binnenstad Leeuwarden over de corona maatregelen en het verruimde terrassenbeleid in de openbare ruimte.

In algemene zin merken wij op dat de openbare ruimte in de binnenstad een deel van de leefruimte voor de bewoners van de binnenstad betekent. Wijzigingen in de openbare ruimte betekenen dus ook wijzigingen in de leefruimte van bewoners. Met name voor bewoners met een beperkte actieradius of handicap kan een wijziging ingrijpend zijn. In dat verband is het bijvoorbeeld dan ook heel goed dat bij de (verlenging van de) verruiming van de terrassen ondernemers worden gevraagd om dit met de omgeving te bespreken.

Ook in algemene zin merken wij op dat in corona tijd het gebruik van de openbare ruimte op gespannen voet kan staan met landelijke maatregelen met betrekking tot sociale afstand. Op verschillende plekken in de binnenstad, stegen en aanloopstraten bijvoorbeeld, is de openbare ruimte gewoonweg te klein of te smal om 1,5 meter afstand tussen gebruikers van de openbare ruimte te faciliteren. In dat verband is het goed en belangrijk dat er na tien jaar bespreken nu eindelijk werk wordt gemaakt van het autoluwer maken van (een deel van) de binnenstad. Waar geen gemotoriseerd verkeer meer kan rijden (of parkeren op het maaiveld!) wordt meer ruimte gegeven aan de lopende bewoner en bezoeker om de sociale afstand te bewaren.

Over het verruimen van de terrassen zijn wij als wijkpanel overwegend positief. Het centrum oogt gezelliger en wordt kennelijk, gezien het aantal bezoekers aan de stad deze zomer, ook als zodanig ervaren. Ook van bewoners horen wij positieve reacties. Behalve daar waar de verruiming heeft geleid tot ongevraagde inbreuk op de leefruimte van bewoners met dito overlast. Gelukkig waren dat uitzonderingen en zijn ze veelal in goed overleg met de omgeving alsnog opgelost. Wij gaan er van uit dat bij de verlenging van het tijdelijke terrassenbeleid niet alsnog weer excessen optreden en hebben daar ook alle vertrouwen in. Wij pleiten wel voor tijdelijkheid van de verruiming van het terrassenbeleid omdat er sprake is van een gedoogconstructie in corona tijd die naar wij allen hopen tijdelijk is waarna het beleid weer genormaliseerd kan worden. Wij ondersteunen wat dat betreft de verlenging van het terrassenbeleid tot april 2021.

Wij zouden echter nog wel de volgende opmerking willen plaatsen. Verruimen van de terrassen kan alleen in de openbare ruimte plaats vinden wanneer de sociale afstand gefaciliteerd wordt. Dit zou wat ons betreft ook moeten betekenen dat bestaande terrassen “verengd” zouden moeten worden, omdat huidige omvang niet de sociale afstand in de openbare ruimte kan garanderen. Tenzij andere ondersteunende maatregelen ingezet kunnen worden zoals eenrichtingsverkeer, rijverbod, parkeerverbod, etc. Dit is natuurlijk situationeel te bepalen en vereist maatwerk. Wij pleiten daarvoor.

Het tijdelijke terrassenbeleid beoogt onder meer het gebruik van de openbare ruimte in corona tijd te reguleren. Wat ons betreft is dat doel ook van toepassing op de markten (en promotionele doelen) die in de binnenstad worden gehouden. Onze bevinding is dat niet alle fysieke opstellingen, bijvoorbeeld op de Nieuwestad, bijdragen aan het faciliteren van de

sociale afstand, sterker nog: daar afbreuk aan doen. Tenzij er weer sprake is van ondersteunende maatregelen, zoals bijvoorbeeld het weren van (gemotoriseerd) vervoer (fietsers, brommers, scooters, etc.), eenrichtingsverkeer, etc. Ook hier geldt weer dat het zeer situationeel te bepalen is en maatwerk vereist. Wij pleiten daarvoor.

Over de coronamaatregelen die genomen zijn of worden willen wij het volgende kwijt. Ook die maatregelen hebben voornamelijk als doel om het gebruik van de openbare ruimte te reguleren. Wij ondersteunen die maatregelen van harte. Ook als het soms ten koste zou gaan van de leefruimte van bewoners. Sterker: wij zouden de toepassing van die maatregelen af en toe willen intensiveren. Het is onze bevinding dat er een zekere mate van verslapping is opgetreden in het toepassen van beschikbare maatregelen. Wij zouden graag zien dat in de openbare ruimte waar de sociale afstand niet kan worden gegarandeerd alle beschikbare maatregelen consequent worden ingezet. Dit betekent dat:

- op plekken (bijvoorbeeld stegen, aanloopstraten, etc.) die te klein of te smal zijn om sociale afstand af te dwingen eenrichtingsverkeer zou moeten worden ingesteld. Niet alleen op arbitraire momenten maar eenduidig en transparant: structureel,
- de binnenstad autoluw gemaakt moet worden. Niet pas ergens volgend jaar maar zo snel als mogelijk. Nut en noodzaak wordt inmiddels breed onderschreven, nu de urgentie nog. Om parkeren door bewoners op het maaiveld tegen te gaan zou het onlangs ingestelde tijdelijk gratis parkeren in de garages uitgebreid kunnen worden. Of tenminste aangeboden kunnen worden voor de prijs die betaald moet worden voor parkeren op het maaiveld,
- op marktdagen vervoersmiddelen geweerd worden uit de openbare ruimte rondom de marktopstellingen,
- activiteiten in verband met promotie of anderszins vergunning plichtig zijn zich ophouden in de openbare ruimte waar sociale afstand gegarandeerd kan worden.

Bovenstaande is geen uitputtende lijst maar draagt volgens ons het meest bij aan een van de belangrijkste maatregelen om besmettingen met het virus te voorkomen in de openbare ruimte, namelijk het faciliteren van de sociale afstand.

Tot zo ver onze bevindingen en beschouwingen over de coronamaatregelen. Wij wensen de Raad een zinvol debat op 5 oktober en hopen met onze input daar een bijdrage aan te leveren,

Hoogachtend,

Wijkpanel Binnenstad Leeuwarden

Geachte leden van de raad,

Graag wil ik een bijdrage leveren aan het debat over de coronamaatregelen van 5 oktober.

Ik schrijf u aan als inwoner van Leeuwarden, met een jong gezin en een respectabele loopbaan als sociaal werker en vrijwilliger. Als kritisch denker met een positief mensbeeld. En ik wil u hartelijk danken voor uw uitnodiging om ervaringen met de coronamaatregelen te delen. Volgens mij een prachtig gebaar, in deze tijd waarin beleid en samenleving uit contact aan het raken zijn.

In uw uitnodiging noemt u dat het kabinet en de veiligheidsregio een groot deel van de maatregelen opleggen. U stelt ook dat de gemeente daar maar weinig invloed op heeft.
U verwacht 5 oktober te zullen spreken over zaken zoals of de éénrichtingspijlen duidelijk genoeg zijn.
U wordt hard aan het werk gezet door het kabinet.
Ondertussen komt het gesprek over de proportionaliteit van de (landelijke) maatregelen op gang. U spreekt met uw kinderen, misschien is er zelfs iemand in uw fractie die zich opwindt.

Het maatschappelijke debat raakt verhit en u bent volksvertegenwoordiger. Geen makkelijke positie lijkt me. Maar als u 'maar weinig' invloed heeft op de maatregelen, wat zegt dat dan over de invloed van de gewone man?
De boer? De ondernemer? De dorpsgek? Klaske van 16?
Wat zegt dat over de democratie?
Laat die pijlen op de grond even zitten..

Sommigen willen dat iedereen aan de, bewezen zinloze, mondkapjes gaat, onder het mom van 'alle kleine beetjes helpen' (dus ook de constante herinnering aan het vermeende gevaar dat wij mensen zijn).
Maar met datzelfde argument zou u ook uw kleine beetje invloed op de maatregelen kunnen laten gelden; omdat alle beetjes helpen.
Dat is waarom ik u schrijf, beste leden van de raad. Omdat u op uw niveau, zo zeg maar vrij dichtbij de Veiligheidsregio, een gigantische klus heeft.
Dus laat u niet afleiden. Deze maatregelen kosten mensenlevens. En geven de kwaliteit van leven een dreun die u, als volksvertegenwoordiger niet zonder goede uitleg dient te incasseren.
Anders bent u een slecht voorbeeld voor kinderen.
Dit jaar zouden we 75 jaar vrijheid moeten vieren. Maar in plaats daarvan worden ons grondrechten afgenomen.

"Alles van waarde is weerloos" – Lucebert.

De zeer oude zingt

er is niet meer bij weinig
noch is er minder
nog is onzeker wat er was
wat wordt wordt willoos
eerst als het is is het ernst
het herinnert zich heilloos
en blijft ijlings

alles van waarde is weerloos
wordt van aanraakbaarheid rijk
en aan alles gelijk

als het hart van de tijd
als het hart van de tijd

U vraagt om ervaringen van afgelopen tijd.

Ik zie dat kinderen die aan ROC Friese Poort studeren, met klem verzocht wordt een mondkapje te dragen.
Mondkapjes hebben enkel signaalwaarde. Het gaat dus om experimentele gedragsbeïnvloeding. Maar die kinderen op ROC Friese Poort denken dat het gaat om het tegenhouden van het virus, zo staat het ook op de website van de school.
Dit is onbegrijpelijk. En kindermishandeling. Het lijkt een variant op Münchhausen by proxy:

Kindermishandeling

Münchhausen-by-proxysyndroom

Kenmerkend voor het münchhausen-by-proxysyndroom is dat de plegers bij een kind fysieke of psychische signalen of symptomen voorwenden of een verwonding of ziekte veroorzaken of verergeren.

Plegers doen naar anderen voorkomen alsof het kind ziek, beperkt of gewond is. De pleger verzint of overdrijft verschijnselen of rapporteert specifieke gedragingen/situaties die zich alleen voordoen in aanwezigheid van de pleger. Plegers kunnen anderen misleiden door patiëntdossiers aan te passen, of medisch onderzoek te verstoren, bijvoorbeeld door bloed of suiker aan de urine van een kind toe te voegen. Ook kunnen ze een kind een te hoge dosis medicatie geven, gifstoffen toedienen, uithongeren of verstikken.

Naamgeving

Bij het münchhausen-by-proxysyndroom is sprake van een combinatie van de mishandeling van het kind en de motivatie van de dader:

- **(Abuse by) Pediatric Condition Falsification (PCF):** PCF is een ernstige vorm van kindermishandeling. Het kan hierbij gaan om het uitvergroten, veroorzaken, verergeren of verzinnen van psychische en fysieke klachten bij kinderen door de ouder(s).
- **Factitious Disorder Imposed by Another (FDIA):** FDIA is een aandoening (en diagnose) waarbij de pleger een kind actief ziek maakt op welke wijze dan ook. Het vereist een actieve handeling van de pleger.

Nji.nl

Dat ROC Friese Poort dit beleid invoerde is schandalig. Experimenten met kinderen mogen niet, punt. Daarbij, het is ook niet onschuldig. Kinderen gaan naar school om te leren. Wat wordt hen hier geleerd?
Ik zou verwachten dat een veiligheidsregio, maar ook een gemeenteraad, hierover kritische vragen stelt! Je hoort niet af te wachten wat dit met kinderen doet.
In de tussentijd is landelijk het advies uitgebracht om binnen, waar die 1,5 m niet lukt, een mondkapje te dragen.
Aangezien mondkapjes niet helpen tegen de verspreiding van het virus, maar wel veel glimlachen wegnemen, zou ik het op prijs stellen als de gemeente dit advies met een korreltje zout neemt.

De wijze waarop Leeuwarden afgelopen periode gehandhaafd heeft vind ik wel heel hoopgevend. Het blijft een mooie stad met mooie dorpen.

Om u te helpen met uw ‘richtingspijlen’ kan ik veel voorbeelden noemen uit de praktijk, waar mensen onnodig verdrietig gemaakt worden. Onnodig, omdat corona geen killervirus blijkt te zijn.

Van de beste vriend van een kennis, die met klachten van kortademigheid in het ziekenhuis kwam en die in afwachting van de uitslag van de coronatest overleed. Hij had geen corona. Hij liet twee kinderen in de tienerleeftijd achter en zijn familie mocht niet bij hem tijdens zijn quarantaine.

Of van een hele andere orde; over de gezondheischeck die wanhopige ondernemers in onze gemeente op eigen initiatief invoeren, waardoor mensen onbedoeld worden uitgesloten.
Of over de druk die op mensen wordt uitgeoefend om zich te laten testen, soms een heel nare ervaring. Ouderen, minderjarigen.
Over de overbelastte mantelzorger, de spanningen thuis bij de tiener, het faillissement van de buurman, de bange bejaarde.
Maar u kent de verhalen. Het zijn uw buren, nichtjes, ouders en de juf van school.

Leeuwarden is een mooie stad met mooie dorpen. Sta op voor de rechten en het welzijn van haar inwoners.

Hoogachtend,

..

Ik kies ervoor om anoniem te reageren op de oproep. Omdat ik mijn opdrachtgevers (werk) niet wil belasten. En ik betreur dat, omdat ik me ervan bewust ben dat die keuze afbreuk kan doen aan het gewicht van mijn brief. Maar ik hoop op uw begrip en ben wel per mail bereikbaar voor raadsleden met vragen n.a.v. mijn brief.

PS bedankt voor de verruiming van de terrassen!

Dit is de link naar de video van dhr. Jelle de Visser;

https://youtu.be/JKTiLoxfoPM

Leeuwarden, 1 oktober 2020

Geachte leden van de gemeenteraad,

We zitten momenteel midden in de zogenaamde ‘ tweede golf’ van de verspreiding van het Covid-19-/Coronavirus.

Gedurende de ‘eerste golf’ hebben wij in de supermarkten van Albert Heijn in Leeuwarden twee scenario’s meegemaakt: winkels met hele goede omzetten en een stijging van het aantal klanten en daarmee van de omzet ten opzichte van het budget en te opzichte van vorig jaar en aan de andere kant winkels waar een substantiële daling van hun klantenaantallen en omzet plaatsvond, zowel ten opzichte van hun omzetplan als ten opzichte van vorig jaar.

Het sleutelwoord bij zowel de stijging als bij de daling van de omzetten was ‘ruimte’. Klanten hadden en hebben, zeker in het kader van de anderhalve meter afstand die men tot elkaar moet houden, behoefte om boodschappen te doen in supermarkten die voorzien zijn van ruime winkelpaden en andere verblijfs- en gebruiksruimtes. Winkel met smallere winkelpaden en minder grote ‘verkeersruimtes’ hadden het in de ‘eerste golf’ aanzienlijk lastiger om klanten vast te houden en die situatie gaat nu in de ‘tweede golf’ wellicht weer ontstaan.

We hebben in onze winkels tijdens zowel de eerste als de tweede Coronagolf alles uit de kast gehaald in al onze winkels om de veiligheid van onze klanten én onze collega’s zoveel mogelijk te borgen. Collega’s dragen felgekleurde hesjes met op de rug het verzoek om voldoende afstand te houden, we hebben lange tijd winkelwagens- en mandjes voor elk gebruik door de klant gereinigd (dit doen klanten inmiddels zelf bij de ingang van de winkels bij speciale schoonmaakstations met desinfecterende spray voor de winkelwagens en desinfecterende gel voor de handen van onze klanten). We wassen meer dan ooit onze handen en desinfecteren onze handen soms tot bloedens toe. We hebben kuchschotten geplaatst bij de kassa’s en servicebalies en lijnen aangebracht op de winkelvloeren om de gewenste afstand tot anderen aan te geven en/of om de gewenste looprichting van de klant te bepalen. We maken veel frequenter dan voorheen alle mogelijke tastvlakken in de winkel schoon en hebben de schoonmaakfrequentie van kassabanden, pinapparaten en zelfscanapparatuur tot een maximum opgevoerd. We communiceren alle regels in onze winkels door middel van stickers, posters en, waar aanwezig, via onze inhouse televisieschermen. We houden niet alleen rekening met het houden van anderhalve meter afstand tot elkaar op de winkelvloer(en), maar ook op kantoren en in sociale ruimtes handhaven we de regels zo goed als mogelijk.

We zijn maximaal open gegaan om de zogenaamde ‘ouderenuurtjes’ mogelijk toemaken in de vroege ochtenduren. Onze winkels zijn nu gemiddeld open van 7.00/8.00 uur tot 22.00 uur. Niet alleen om meer omzet te genereren, maar om maximaal onze klantenstromen te spreiden. Dat lukt in de meeste gevallen zeer goed. Op deze manier kunnen we het doen van de dagelijkse- of wekelijkse boodschappen zo veilig mogelijk maken voor onze klanten én voor onze collega’s.

We doen dus heel veel om het doen van boodschappen zo prettig en veilig mogelijk te maken voor klanten. Door de regelmatig wijzigende regelgeving moeten we ook regelmatig onze klanten de nieuwste regels bijbrengen en aanspreken op het niet naleven van de opgelegde en geldende regels in onze winkels.

Door de maximale spreiding van openingsmomenten van maandag tot en met zaterdag hebben we eigenlijk geen noemenswaardige problemen met het handhaven van de vele veiligheids- en gedragsregels. We zijn er trots op dat we het allemaal zo goed geregeld krijgen binnen de winkels van Albert Heijn in Leeuwarden.

Waar we wel moeite mee hebben, zijn de beperkte openingstijden op de zon- en feestdagen waar we in Leeuwarden mee te maken hebben. In praktisch alle omliggende gemeentes is het beleid met betrekking tot openingtijden op zon- en feestdagen vele malen soepeler, waardoor zij zorg kunnen dragen voor maximale klantspreiding en daarmee automatisch een grotere veiligheidsbeleving bij de consument. Zeker omdat zondag- en feestdagen niet meer enkel een secundaire of tertiaire aankoopdag voor boodschappen is, maar voor veel mensen de primaire dag (geen tijd door de week, want tweeverdieners, sport/ontspanning op doordeweekse dagen en

zaterdag) zijn de openingstijden op zondag steeds belangrijker geworden. En daar wringt nu de schoen. Door toenemende bezoeken en bestedingen op zon- en feestdagen hebben we aan 6 openingsuren (12.00 tot 18.00 uur) niet genoeg. Daarom vragen wij, als winkels van Albert Heijn in Leeuwarden, of u als raad het openingstijdenbeleid op zeer korte termijn opnieuw tegen het licht zou willen houden en wilt kijken naar de mogelijkheden tot het verbreden/verruimen van deze openingstijden op de zon- en feestdagen van 12.00 tot 18.00 uur naar bijvoorbeeld 10.00 tot 20.00 uur. U zult hiermee ons als supermarkten, maar zeker ook de bewoners van Leeuwarden en omstreken een grote dienst bewijzen. In het kader van diezelfde spreiding van klantenstromen is het tevens onze wens om (in ieder geval dit jaar) open te mogen gaan op Eerste kerstdag en op Nieuwjaarsdag. Wij zullen als Albert Heijn winkels in Leeuwarden hiertoe een ontheffing aanvragen via de gebruikelijke procedure.

Graag willen wij u danken voor uw aandacht, wij hopen dat we een indruk hebben kunnen geven van de maatregelen die wij hebben genomen en nemen en hopen dat we duidelijk hebben kunnen maken waar u als gemeenteraad ons en de inwoners van Leeuwarden nog mee kunt helpen in deze roerige tijden. We hopen spoedig een positief bericht te mogen ontvangen met betrekking tot de openstellingsmogelijkheden op zon- en feestdagen.

Met vriendelijke groet,
namens supermarkten van Albert Heijn in Leeuwarden,

Erik-Jan Ruseler
Supermarktmanager AH Camminghaburen
[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [redacted]
Verzonden: zaterdag 3 oktober 2020 10:03
Aan: Griffie <griffie@leeuwarden.nl>
Onderwerp: Debat coronamaatregelen, uitgedragen standpunten gemeente en burgemeester

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

L.S.,

Voor het debat over de coronamaatregelen draag ik graag nog het volgende bij:

Sinds eind deze week stelt de gemeente het dragen van een mondkapje in het gemeentehuis verplicht (https://twitter.com/Gemeente_Lwd/status/1312036551937986561 en https://www.leeuwarden.nl/nl/coronavirus-covid-19).

De Leeuwarder Courant kopt echter met 'Buma ziet geen nut in mondkapje in Friese winkels' in een artikel van 28 september (https://www.lc.nl/friesland/Buma-ziet-geen-nut-in-mondkapje-in-Friese-winkels-26060087.html).

Het kabinet maakte een draai met betrekking tot het dragen van mondkapjes, en dat is prima, maar tussen de communicatie van de gemeente en de burgemeester en voorzitter van de veiligheidsregio zit nu een discrepantie die de geloofwaardigheid van het gevoerde beleid niet ten goede komt.

De vragen die bij mij als burger blijven hangen zijn:

Vindt de burgemeester nog steeds dat mondkapjes geen nut hebben?

Zo ja, waarom zijn deze dan in het gemeentehuis verplicht gesteld?

Als de burgemeester van standpunt is gewijzigd, waarom rectificeert hij zijn eerder gedane uitspraken niet zo spoedig mogelijk?

Als de burgemeester niet van standpunt is gewijzigd, is dan het door de gemeente gevoerde beleid dan nog wel geloofwaardig?

Als de burgemeester niet van standpunt is gewijzigd, maar wel achter het beleid van de gemeente staat, is zijn positie als voorzitter van de veiligheidsregio dan nog wel geloofwaardig?

Als de burgemeester niet van standpunt is gewijzigd, én niet achter het beleid van de gemeente staat, is zijn positie als burgemeester dan nog wel geloofwaardig?

Vriendelijke groeten,

[redacted]

Van: Jelle de Visser [redacted]
Verzonden: maandag 5 oktober 2020 14:38
Aan: Raadsleden <raadsleden@leeuwarden.nl>; Daan Postma [redacted]
Onderwerp: communicatie

LET OP: Dit bericht is afkomstig van buiten de organisatie. Klik niet op links of bijlagen tenzij u de afzender en de inhoud van het bericht vertrouwt.

Geachte raadsleden,

Komende woensdag staat het doen en laten van de veiligheidsregio op uw agenda. Enkele weken geleden deden we u een tiental vragen toekomen die waren gericht aan de voorzitter van de veiligheidsregio om onder meer de absurditeit van het beleid jegens ons toeristentreintje te etaleren. Op 22 september reageerde directeur Kleinhuis daarop als volgt:

Onderstaand bericht heb ik woensdag 16 september van u ontvangen. In dit bericht richt u zich tot de heer S. Buma. Onduidelijk is of u de heer Buma aanschrijft in zijn rol als burgemeester van Leeuwarden of als voorzitter van Veiligheidsregio Fryslân. Het bericht is immers gericht aan de Veiligheidsregio, maar ook aan de burgemeester van Leeuwarden. Ik kan u alleen antwoord geven vanuit de taken en verantwoordelijkheden zoals Veiligheidsregio Fryslân deze kent.

Op 9 september jl. heeft u van de voorzitter een beslissing op bezwaar ontvangen. Voor wat betreft uw vragen ten aanzien van de beslissing op bezwaar verwijs ik u door naar de rechtbank. Indien u het namelijk niet eens bent met deze beslissing dan kunt u beroep indienen bij de rechtbank. Informatie over hoe u beroep instelt bij de rechtbank treft u onder de beslissing op bezwaar aan.

Daarnaast geeft u aan deze kwestie onder de aandacht te willen brengen van de gemeenteraad van Leeuwarden. Ik wil u voor dit politiek georiënteerde deel van uw verzoek dan ook verwijzen naar de griffie van de gemeente Leeuwarden. Daar kan men aangeven op welke manier u raadsleden kunt informeren. Hierin heeft Veiligheidsregio Fryslân geen taak.

Men prefereert een rechtszaak boven een inhoudelijke communicatie.... Mijn reactie richting Kleinhuis met een cc naar Buma op diezelfde dag:

De antwoorden op deze vragen die beogen de beslissing van 9 september te verduidelijken en zijn gericht aan de heer Buma zou ik graag zo spoedig mogelijk ontvangen van de heer Buma in zijn rol als voorzitter van de veiligheidsregio. Het is niet aan de rechtbank de doelen, motieven en opvattingen betreffende dit dossier van de voorzitter van de veiligheidsregio te duiden; dat kan hij alleen zelf.

Als daarnaast de heer Buma deze vragen van een ander antwoord wil voorzien vanuit zijn rol als burgemeester van Leeuwarden is dat natuurlijk interessant. Dus twee verschillende antwoorden op dezelfde vraag zijn welkom.

De vragen zijn vorige week reeds via de griffie van de gemeente Leeuwarden doorgestuurd naar de raadsleden. Ook zij verwachten de antwoorden zo spoedig mogelijk; zodra ik ze ontvang stuur ik ze door.

Vandaag ontving ik onderstaande mail van Buma: hij blijft iedere communicatie uit de weg gaan. Jammer dat het zo moet. Het had, net als met dergelijke treintjes elders in Nederland, heel anders gekund. Goede kans dat er volgend jaar landelijke regels gelden; dan is tegenwerking vanuit het Leeuwarder stadhuis wat betreft corona regels niet langer mogelijk.

Geachte heer de Visser,

Ik kan u melden dat ik, in mijn rol als voorzitter van de Veiligheidsregio, de inhoud van het bericht van de heer Kleinhuis, directeur Veiligheidsregio, onderschrijf. Ik constateer daarnaast dat een voortzetting van deze mailwisseling over dit onderwerp op dit moment niet zinvol is. Verdere mails over dit onderwerp neem ik voor kennisgeving aan en zullen dan ook niet worden beantwoord.

Met vriendelijke groet,

Sybrand van Haersma Buma

Voorzitter Veiligheidsregio Fryslân

Als inwoner van de gemeente Leeuwarden kan ik niet anders dan de raad verzoeken (een deel van) onze vragen mondeling of schriftelijk aan Buma te stellen; dan moet hij wel antwoorden. Om het jullie makkelijk te maken stuur ik 22 vragen mee in de bijlage. Dan is er keus. Voorts het omstreden document van de veiligheidsregio van 9 september.

Groet,

Jelle

Geachte heer Buma,

Op 9 september jongstleden stuurde u ons vanuit uw rol als voorzitter van de veiligheidsregio Fryslân uw beslissing omtrent het bezwaar dat wij maakten tegen uw weigering een ontheffing te verlenen voor de plicht tot het houden van anderhalve meter afstand in het stadstreintje.

Meerde malen hebben we de ambtelijke dienst verzocht met u over dit onderwerp van gedachten te wisselen maar men kon ons nooit doorverbinden. U zou steeds afwezig zijn. Naar aanleiding van uw brief van 9 september hebben we de volgende vragen:

1: In de Friese noodverordening staat in artikel 2.2 i dat de anderhalve meter regel niet geldt als mensen worden vervoerd van de ene locatie naar de andere. In ons geval rijden mensen een rondje en stappen weer uit waar ze zijn ingestapt. Daarom dienen wij de anderhalve meter regel wèl te respecteren en hoeven onze passagiers geen mondkapjes te dragen om virusverspreiding te voorkomen. Hoe weet het virus volgens u dat onze passagiers op dezelfde locatie zullen uitstappen?

2: U weegt de financiële toekomst van City Train Leeuwarden mee in uw besluit ons verzoek niet te honoreren. U suggereert dat u in geval van een faillissement mogelijk anders had besloten. Vanuit het oogpunt van virusbestrijding een merkwaardig argument. Hoe kan het virus hier in uw ogen rekening mee hebben gehouden?

3: U acht het bezwaarlijk een ontheffing te verlenen omdat uw toezichthouders dan genoodzaakt zouden zijn onze schermen voortdurend op scheuren te controleren. Hoe vaak controleren uw toezichthouders de schermen in de horeca en met welke frequentie inspecteren zij mondkapjes op mankementen?

4: Waarom acht u het noodzakelijk dat uw toezichthouders onze spatschermen steeds op scheuren zouden moeten controleren? Is er dan niet een stukje vertrouwen in onze verantwoordelijkheid? Het was immers ons eigen initiatief om deze schermen te plaatsen. Vanwaar uw achterdocht?

5: Uw weigering om constructief mee te denken en ons toe te staan op elke bank maximaal twee personen te laten plaats nemen tussen schermen in plaats van om en om vier en nul personen heeft onmiskenbaar de verspreiding van het virus kunnen bevorderen. Veel passagiers logen deze zomer gemakshalve over hun woonsituatie zodat ze naast elkaar konden zitten. Kunt u dat echt niet begrijpen?

6: Stel: 60 personen afkomstig van even zovele adressen rijden in een touringcar naar Leeuwarden, allen dichter bij elkaar dan 1.5 meter. Wel dragen zij mondkapjes. In ons treintje mogen dan in de buitenlucht en tussen de schermen zelfs met mondkapjes slechts 9 personen uit dit gezelschap plaatsnemen. Heeft het virus een voorkeur voor verspreiding in toeristische treintjes? Hoe verklaart u dat?

7: U vreest dat het toezicht op de noodverordening bij eventuele ontheffingen onuitvoerbaar wordt. Hoe verklaart u het dan dat agenten en handhavers bij ons langs kwamen met de boodschap: ‘Wij vinden dit prima. Als we jullie niet hoeven te controleren, dan kunnen we ergens anders heen, daar waar controle wèl nodig is.’?

8: U weegt het belang van het voorkomen van een verdere verspreiding van het coronavirus af tegen ons economisch belang. Waarom komen andere veiligheidsregio’s, bijvoorbeeld waar een pretpark is waarin geen sprake is van omzetderving als het treintje er niet kan rijden, desondanks tot een andere afweging?

9: U vreest voor precedentwerking en ‘het hek van de dam’. Had u dan niet beter het voorbeeld van bijvoorbeeld de Veiligheidsregio Drenthe: geen ontheffing maar wel toestemming, kunnen volgen? Heeft u dat overwogen?

10: Waarom staat u op terrassen een spatscherm wel toe als vervanging van anderhalve meter afstand? Is dat puur en alleen omdat de model noodverordening dat toelaat? Zijn Haagse regels voor u van meer gewicht dan een rationele benadering vanuit de praktijk?

11: U heeft recentelijk 5 ontheffingen verleend voor samenkomsten met meer dan 30 personen met als motivatie dat zij een essentieel onderdeel uitmaken van de Friese culturele infrastructuur. Dat is bijzonder fijn voor de betreffende instellingen en verheugt ons zeer. In hoeverre veronderstelt u dat het virus zich iets van aantrekt van deze motivatie?

12: Deze vijf locaties hebben zich naar uw opvatting kennelijk steeds keurig gehouden aan de voorgeschreven regelgeving. Hoe weet u dat? Heeft u dat gecontroleerd? Hoe en hoe vaak? Hadden uw handhavers daar wèl tijd voor?

13: U vreesde voor precedentwerking toen u onze aanvraag afwees. Er rijdt slechts 1 treintje van onze type rond in Fryslân. Er zijn echter nog talloos veel andere theaterzalen in de provincie. Vreest u geen precedentwerking met deze 5 ontheffingen? Zo nee, waarom niet?

14: U zou blijkens het pleidooi van uw advocaat terughoudend zijn met het verlenen van ontheffingen. Eigenlijk alleen groepen rouwenden bij schrijnende sterfgevallen kwamen daar blijkens zijn woorden voor in aanmerking. In het ons in september toegestuurd overzicht zijn 13 aanvragen ontvangen voor een ontheffing en 12 zijn verleend; allemaal ten behoeve van studentenactiviteiten. Acht u dat schrijnende situaties? Bent u ervan overtuigd dat studenten zich te allen tijde aan de anderhalve meter regel houden? Heeft u gegeven de vele besmettingen onder jongeren in de afgelopen maand er verstandig aan gedaan juist studenten een ontheffing te verlenen?

15: In de noodverordening staat een toeristisch treintje niet expliciet genoemd maar gebouwen met een groot belang voor de regio en studentenactiviteiten wel. Is dat de enige reden waarom u ons een ontheffing weigerde of acht u daadwerkelijk virusverspreiding als gevolg van een ritje in ons treintje waarschijnlijker? Waarom?

16: De noodverordening geeft aanwijzingen voor de uitzondering van de anderhalve meter regel, bijvoorbeeld voor de activiteiten van contact-beroepen. Bij kassa's tolereert u spatschermen terwijl daar anderhalve meter afstand technisch mogelijk is. Verwezen wordt naar artikel 2.2 tweede lid sub e, het artikel dat bedoeld is voor contact-beroepen: dichter tot elkaar komen dan 1.5 meter mag als het voor het beroep noodzakelijk is en niet anders kan. Bij kassa's is geen sprake van noodzakelijkheid om dichter bij elkaar te komen en het kan op 1.5 meter afstand. U interpreteert die regels dus naar de geest maar bij de anderhalve meter regel interpreteerde u de aanvraag van de city train naar de letter. Waarom?

16. U was bij ons niet bereid, zo schreef u, ons een ontheffing te verlenen. De noodverordening zou dan onuitvoerbaar zijn, uw toezichthouders zouden onze situatie ook steeds moeten beoordelen in dat geval. Uw toezichthouders zullen dus nu bij de ontheffingen voor theaters steeds moeten vaststellen of de theaters zich daadwerkelijk aan de maatregelen houden. Heeft u uw toezichthouders nu opdracht geven de theaters waarvoor de ontheffingen gelden steeds te controleren? Zo ja, met welke frequentie en waarom kan het bij theaters wel? Zo nee, waarom hoeven theaters bij een ontheffing niet steeds gecontroleerd te worden?

17. U geeft aan dat wij toezichthouders kunnen bellen om de eerlijkheid van onze passagiers na te gaan maar ook ons geen ontheffing te kunnen verlenen omdat uw toezichthouders geen tijd hebben om ons voortdurend te controleren. Acht u deze dingen niet met elkaar in strijd? Kunt u ons melden welk telefoonnummer we moeten bellen? Kunt u korte aanrijtijden garanderen?

18. U heeft het steeds over de uitvoerbaarheid van de noodverordening. Was het in ons geval juist niet veel beter geweest voor de uitvoerbaarheid om ons een ontheffing te verlenen? Had het verlenen van één of meerdere ontheffingen voor bedrijven niet juist het doel van de noodverordening, het voorkomen van de verspreiding van het virus samen met zo min mogelijk schade voor de economie, bevorderd? Zo nee, waarom niet?.

19. Voor de uitvoerbaarheid had u ook kunnen oordelen dat een ontheffing in ons geval niet nodig was geweest. Spatschermen zijn zo algemeen dat ze overal worden gebruikt t.v.v. 1.5 meter afstand. De 1.5 meter regel is immers alleen noodzakelijk en alleen bedoeld voor direct contact tussen mensen. Zo had u alle belangen gediend. Waarom heeft u dat niet gedaan?

20. Ons voorstel was, in tegenstelling van wat uw advocaat zei, dat we maximaal twee volwassenen (zelfde huishouden) per bank zouden plaatsen. Zo hadden we ongeveer de helft van de trein veilig kunnen benutten. Door uw afwijzing nemen twee echtparen die in één auto naar Leeuwarden komen bij ons 12 zitplaatsen in beslag in plaats van de normale 4 en in plaats van de door ons geopperde 8. Is het virus in een gesloten auto veel minder gevaarlijk? Of had u niet beter kunnen zeggen dat mensen uit één auto wel bij elkaar of achter elkaar hadden mogen zitten? Bijvoorbeeld twee banken vol, een bank leeg en twee banken vol. Zo had u ons al wat meer geholpen. Had u tenminste niet een beetje met ons mee kunnen denken?

21. Was het niet beter geweest om juist in crisistijd ook te kijken naar individuele gevallen? Had dat echt zo veel meer tijd gekost? Andere veiligheidsregio's doen het wel op die manier; het is kennelijk uitvoerbaar. Waarom ontbreekt bij de Veiligheidsregio Fryslân de wil om kleine ondernemers te helpen?

22. Hoe verklaart u het dat uw collega's uit Utrecht ons naar aanleiding van een verslag op de landelijke tv of in een landelijke krant belden op 6 augustus met de boodschap 'hier had het wel gemogen, wij denken wel mee en zijn al lang blij als ondernemers met ons meedenken, verhuis maar naar Utrecht'? Is dat volgens u onverantwoordelijk of juist de opstelling die elke veiligheidsregio had moeten hanteren?

Met vriendelijke groet,
Jelle de Visser en Daan Postma.
www.citytrainleeuwarden.nl

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Postbus 612
8901 BK Leeuwarden
T 088 22 99 999
E info@vrfryslan.nl
I www.veiligheidsregiofryslan.nl

Bezoekadres:
Harlingertrekweg 58
Leeuwarden

BTW nr: NL8173.71.072.B01
BIC: BNGHNL2G
IBAN: NL65 BNGH 028.51.28.647
KvK nr: 011 75 778

City Train Leeuwarden
De heer J. de Visser
Boksumerdyk 3
8912 CA LEEUWARDEN

Datum	**Uw kenmerk**	**Uw brief van**	**Ons kenmerk**	**Bijlagen**
9 september 2020		13 juli 2020	UIT/20012614/DIR	0
			Behandeld door	**Doorkiesnummer**
			M. Velzing	088 22 98 908
Onderwerp			**E-mail**	
beslissing op bezwaar			m.velzing@vrfryslan.nl	

Geachte heer De Visser,

U hebt bezwaar gemaakt tegen mijn beslissing van 11 juli 2020, waarbij ik uw verzoek om een ontheffing van de maatregelen uit de Noodverordening COVID-19 veiligheidsregio Fryslân van 10 juli 2020 heb afgewezen. Ik verklaar uw bezwaar ongegrond. In deze brief leg ik u uit hoe ik tot deze beslissing ben gekomen.

Procesverloop
Op vrijdag 10 juli 2020 hebt u mij verzocht om uiterlijk 14 juli 2020 te beslissen op uw verzoek om een ontheffing van de eis om 1,5 meter afstand te houden voor de passagiers van uw toeristisch treintje in Leeuwarden.

Een dag later, op zaterdag 11 juli 2020, heb ik uw verzoek afgewezen, althans heeft mijn plaatsvervanger dat namens mij gedaan. Op 13 juli 2020 heeft het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân (hierna: 'het dagelijks bestuur') uw bezwaarschrift ontvangen. Op 23 juli 2020 heeft het dagelijks bestuur uw bezwaarschrift aan mij doorgezonden. Gelijktijdig is u hier ook mededeling van gedaan.

Op 13 juli 2020 hebt u de voorzieningenrechter verzocht een voorlopige voorziening te treffen. Dat verzoek hebt u op 23 juli 2020 ingetrokken. Op 27 juli 2020 hebt u opnieuw een verzoekschrift ingediend. De voorzieningenrechter heeft op 5 augustus 2020 uitspraak gedaan. Hij heeft uw verzoek afgewezen.

Ten slotte heb ik u op 11 augustus 2020 gevraagd of u gebruik wenst te maken van uw recht om uw bezwaren mondeling toe te lichten. Op uw verzoek heeft dit telefonisch plaatsgehad op 13 augustus 2020. Het verslag hiervan treft u hieronder aan.

Uw bezwaren
In uw bezwaarschrift stelt u dat u bezwaar maakt, omdat u nu de helft van de zitbanken leeg moet laten en omdat er nu sprake is van rechtsongelijkheid: in andere sectoren als de rechtspraak, gevangenissen, horeca, musea en bij de balies van het provinciehuis en de Veiligheidsregio Fryslân wordt de 1,5-meter-regel met gebruikmaking van spatschermen evenmin toegepast, zo stelt u.

U hebt ook gewezen op andere situaties waarin een spatscherm wordt toegepast, zoals in bij de Rabobank, bij televisieopnames, in de Efteling en in Wildlands Emmen. Ook hebt u documenten verstrekt over gevoerde correspondentie met andere (overheids)instellingen en een verslag van een telefoongesprek dat uw medewerker de heer D.N. Postma had met het Publieksinformatienummer coronavirus van de Rijksoverheid. Tot slot heb ik informatie van u ontvangen over een toeristisch treintje in Dokkum.

Tijdens de telefonische hoorzitting, waarbij u bent gehoord door mijn medewerkster mevrouw mr. M.E. Velzing, die niet bij mijn besluit van 11 juli 2020 betrokken is geweest, hebt u het volgende laten weten:

- volgens u heeft de voorzieningenrechter met name het economisch belang meegewogen bij zijn beslissing en het belang van uw verzoek niet groot genoeg geacht, omdat u niet failliet gaat zonder de ontheffing;
- u wilt de verspreiding van het coronavirus zoveel mogelijk voorkomen. Dat lukt zonder de ontheffing juist minder goed, omdat mensen gaan liegen over hun adres en woonsituatie: zij zeggen dat zij bij elkaar wonen, terwijl dit niet het geval is. Als u elke bank zou mogen benutten, met spatschermen ertussen, zou u maximaal twee volwassenen per bank plaats willen laten nemen, u wilt graag een besluit op basis waarvan dat zou mogen;
- de politie en stadstoezicht zijn u volgens u aan het stalken;
- de door mijn advocaat geopperde extra ritten is een niet te begrijpen advies: in de ochtend en de avond is er geen clientèle, in de ochtend zou het treintje bovendien moeten wachten vanwege de venstertijden, die het mogelijk maken dat er dan wordt geladen en gelost in smalle straten in het centrum, waardoor mensen uit zullen stappen en 's avonds zitten mensen liever op het terras;
- als de 1,5-meter-regel ook voor u in stand blijft, verwijdert u de spatschermen, omdat door die schermen meer weerstand ontstaat tijdens het rijden en daardoor minder stroom overblijft voor de rit, het kost u dus meer energie.

Mijn heroverweging

Uw bezwaarschrift voldoet aan de eisen die de wet hieraan stelt. U hebt dit tijdig ingediend. Dat u het hebt ingediend bij het dagelijks bestuur valt u niet kwalijk te nemen, dit kwam door een onjuiste verwijzing onder mijn besluit van 11 juli 2020. Het moment waarop u het bij dat bestuursorgaan hebt ingediend, is daarom bepalend, zo volgt uit artikel 6:15, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht ('Awb'). Mede gelet daarop, hebt u tijdig bezwaar gemaakt. Uw bezwaar is dan ook ontvankelijk. Daarom vindt op grondslag hiervan een heroverweging plaats. Dat betekent dat ik op basis van uw bezwaar beslis of ik nog steeds van oordeel ben dat ik uw verzoek terecht heb afgewezen. Daarbij maak ik een volledige heroverweging: ik kijk niet alleen naar de rechtmatigheid van mijn afwijzing, maar ook naar de doelmatigheid daarvan.

Bij een heroverweging sla ik acht op alles wat ik op dit moment weet. Ik heb dus ook kennisgenomen van de stukken die u nog aan mij hebt toegezonden. Bovendien beoordeel ik uw verzoek opnieuw, aan de hand van de situatie op dit moment. Dat betekent ook dat ik het recht toepas zoals dat op dit moment geldt. Op dit besluit is daarom de Noodverordening COVID-19 veiligheidsregio Fryslân 21 augustus 2020 ('de Noodverordening') van toepassing.

Gelijkheidsbeginsel

De kern van uw bezwaar vormt uw stelling dat er sprake is van ongelijkheid. U noemt een aantal andere sectoren en situaties waaruit die rechtsongelijkheid volgens u blijkt.

Ik ben dit niet met u eens.

Van rechtsongelijkheid is slechts sprake in geval van gelijke of ten minste vergelijkbare gevallen. Dat is niet het geval. Zo geldt er voor de horeca een specifieke uitzondering op de 1,5-meter-regel in artikel 2.2,

tweede lid, aanhef en onder j, van de Noodverordening: slechts op een buitenterras en ook enkel wanneer die personen aan weerszijden van een tussen tafels geplaatst kuchscherm zitten als gedefinieerd in artikel 1.2, eerste lid, van de Noodverordening, maakt de Noodverordening een uitzondering op de 1,5-meter-regel. De andere sectoren die u noemt, zijn evenmin te vergelijken. Overigens is er binnen de provincie Fryslân ook geen ontheffing door mij verleend van de Noodverordening. Reeds daarom zijn de door u genoemde gevallen niet vergelijkbaar.

Bovendien geldt nog een uitzondering op de 1,5-meter-regel voor personen bij de uitoefening van hun beroep, voor zover de werkzaamheden in het kader van de uitoefening van dat beroep noodzakelijk zijn en niet op gepaste wijze kunnen worden uitgevoerd met inachtneming van de 1,5-meter-regel, zo staat in artikel 2.2, tweede lid, aanhef en onder e, van de Noodverordening. Het is dus zeer wel mogelijk dat u dit soort situaties waarneemt. Die situaties zijn niet vergelijkbaar. In die gevallen wordt of is geen ontheffing verleend van de Noodverordening, maar volgt die uitzondering expliciet uit de Noodverordening. Dat geldt ook voor betrokken hulpdiensten en toezichthouders en op activiteiten die noodzakelijk zijn voor de voortgang van vitale processen, zoals de rechtspraak, de provincie en de veiligheidsregio, daarvoor bevat artikel 3.1, eerste lid, aanhef en onder a en b, van de Noodverordening een uitzondering. Indien er een uitzondering geldt, is een spat-/kuchscherm in het geheel geen vereiste. Dat u op dit soort plekken die schermen bent tegengekomen, is een extra en dus op grond van de Noodverordening niet noodzakelijke veiligheidsmaatregel. Zo worden de medewerkers en bezoekers aldaar extra beschermd, wat ik uiteraard alleen maar toejuich. Gelet op het voorgaande, gaat uw vergelijking met andere sectoren dus mank.

Zo geldt in uw geval dus ook dat ik het toejuich dat u extra bescherming hebt toegepast in de vorm van de spatschermen. Dat is echter niet verplicht. Het borgen van de 1,5-meter-regel is dat wel. Als u de spatschermen laat zitten, levert u een extra inspanning om de verspreiding van het coronavirus zoveel mogelijk te voorkomen. Het staat u echter vrij om de schermen te verwijderen, ik kan en zal u niet verplichten die te laten zitten.

Als u meent dat in een vergelijkbaar geval niet handhavend wordt opgetreden, dan is van rechtsongelijkheid geen sprake: in het kader van onderhavige besluitvorming is het uitsluitend de vraag of ik in een gelijk of vergelijkbaar geval een vrijstelling of ontheffing van de Noodverordening heb verleend. Dat is niet het geval. Indien er zich situaties voordoen waarin volgens u ten onrechte niet handhavend wordt opgetreden, kunt u bij mij een handhavingsverzoek indienen. Dat geldt bijvoorbeeld voor het door u genoemde toeristisch treintje in Dokkum. Mij is niet gebleken dat daar een regel uit de Noodverordening wordt geschonden, maar u kunt bijvoorbeeld daarvoor dus een handhavingsverzoek indienen.

De door u genoemde televisieopnames, de Efteling en Wildlands Emmen zijn niet van belang. Van rechtsongelijkheid is geen sprake, omdat die situaties zich niet voordoen in Fryslân. Overigens is mij ook niet gebleken, en dat stelt u ook niet, dat in die gevallen een vrijstelling of ontheffing van de aldaar geldende noodverordening is verleend. Maar zelfs al zou dit zo zijn, dan valt het buiten het gebied waarover ik zeggenschap heb op grond van de Noodverordening.

Het telefoongesprek dat de heer Postma heeft gevoerd met het Publieksinformatienummer coronavirus van de Rijksoverheid onderstreept ook dat het aan mij als voorzitter is om te bepalen of ik al dan niet een vrijstelling of ontheffing van de Noodverordening verleend. In de door u aan mij toegestuurde transcriptie van het telefoongesprek meldt de medewerker van dit informatienummer op de vraag over de schermen in de Efteling:

> *“Attractiepark zou hebben moeten overleggen met de veiligheidsregio, daar heb ik verder geen zicht op. Als ze dat overlegd hebben met de veiligheidsregio, hebben ze er blijkbaar toestemming voor gekregen. En dan kunnen zij dat uitvoeren.”*

Uw beroep op het gelijkheidsbeginsel slaagt naar mijn mening dus niet. Ik wil gelijke gevallen ook zoveel mogelijk gelijk behandelen, dat ik dat niet doe, is mij niet gebleken en u hebt dat ook niet aannemelijk

gemaakt. Dat de politie en stadstoezicht u zouden stalken, betwist ik. Zij oefenen hun toezichthoudende taak uit, net zozeer als dat mijn toezichthouders op andere situaties toezicht houden, zodat eenieder zich aan de Noodverordening houdt en verdere verspreiding van het coronavirus zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Belangenafweging

Op grond van artikel 3:46 van de Awb dient een besluit te berusten op een deugdelijke motivering. De voorzieningenrechter was van oordeel dat ik in mijn besluit van 11 juli 2020 onvoldoende heb gemotiveerd welke belangenafweging ik heb gemaakt bij de beoordeling van uw verzoek om een ontheffing. Ik deel dit oordeel, maar het leidt niet tot een andere slotsom. Ik heb die belangenafweging opnieuw gemaakt, maar ik kom ook nu tot de slotsom dat uw belang onvoldoende zwaar weegt om aan u de ontheffing van de 1,5-meter-regel te verlenen. Hieronder zal ik de motivering aanvullen ten aanzien van die belangenafweging, dit dus in aanvulling op de motivering in mijn besluit van 11 juli 2020.

U hebt erop gewezen dat de voorzieningenrechter met name het economisch belang heeft meegewogen en dat hij uw belang van onvoldoende gewicht heeft geacht, omdat mijn besluit niet uw faillissement betekent. Omdat ik beslissingsruimte heb bij het al dan niet verlenen van een ontheffing van de Noodverordening, gelet op mijn bevoegdheid daartoe op grond van artikel 3.1, eerste lid, aanhef en onder c, van de Noodverordening, beoordeelt de voorzieningenrechter dit met de nodige afstand. Gelet op de machtenscheiding die ons staatsbestel kent, is het niet aan de rechter om de besluitvorming van bestuursorganen over te doen. In een geval als dit beoordeelt de rechter of ik in redelijkheid tot het genomen besluit heb kunnen komen. Bij de beoordeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening heeft de voorzieningenrechter bovendien beoordeeld of de uitvoering van het besluit voor u een onevenredig nadeel met zich brengt voor het geval dat u moet wachten tot mijn beslissing op uw bezwaar. Dan valt inderdaad te denken aan noodsituaties, bijvoorbeeld het al dan niet kunnen afwenden van een faillissement.

Een vrijstelling of ontheffing van de Noodverordening wil ik slechts in bij het opstellen van de Noodverordening niet voorziene en/of schrijnende gevallen verlenen. Er is helaas nog altijd sprake van een crisissituatie. Het belang van de volksgezondheid weegt zwaar en ter bescherming van dat belang heb ik de Noodverordening vastgesteld. Een effectieve handhaving van de Noodverordening wordt ook bemoeilijkt door het verlenen van een vrijstelling of ontheffing. Zo zal ik eerst moeten vaststellen of het door u aangebrachte spatscherm de belangen van de Noodverordening in gelijke mate dient (het voorkomen van een verdere verspreiding van het coronavirus en het zoveel mogelijk borgen van de volksgezondheid). Als ik die vraag positief zou beantwoorden, moeten mijn toezichthouder vervolgens steeds vaststellen of dit spatscherm nog altijd voldoet aan de eisen die ik hieraan heb gesteld ten tijde van mijn beoordeling. Denk bijvoorbeeld aan een scheur in het spatscherm: mijn toezichthouders zouden steeds moeten vaststellen of het spatscherm intact is. Dat maakt het onuitvoerbaar, zeker ook omdat hier een precedentwerking van uit kan gaan. Als u een oplossing bedenkt, zullen ook andere ondernemers dat doen. Als ik vele vrijstellingen en/of ontheffingen van de Noodverordening verleen, wordt het toezicht op de naleving van de Noodverordening nagenoeg onuitvoerbaar. Ik ben daarom niet bereid om aan u een ontheffing te verlenen, omdat dit niet de wijze is waarop en de situatie is waarin ik bereid ben gebruik te maken van mijn bevoegdheid daartoe. Voor alle duidelijkheid: andere verzoeken zal ik uiteraard ook met eenzelfde terughoudendheid beoordelen. Deze bevoegdheid blijft beperkt tot bij het opstellen van de Noodverordening niet voorziene en/of schrijnende gevallen.

Dat het risico op verspreiding van het coronavirus groter is wanneer de ontheffing is verleend, is een standpunt dat ik niet deel. Ik begrijp van u dat mensen nu gaan liegen dat zij een gezamenlijk huishouden vormen, zodat zij op dezelfde bank van uw toeristisch treintje plaats kunnen nemen. Dat betreur ik. Samen met u kan dit worden tegengegaan. Zo heb ik van de toezichthouders begrepen dat hierop wordt gecontroleerd. Indien u twijfels hebt over de eerlijkheid van mensen, kunt u altijd contact opnemen en zal ik proberen zo snel mogelijk een van mijn toezichthouders naar u te sturen zodat die

kan controleren of de betreffende personen inderdaad een gezamenlijk huishouden vormen. Zo helpt u mee de verspreiding van het coronavirus te voorkomen. Een ontheffing is daarvoor zeker geen vereiste.

Ik betwist dus niet dat de door u aangebrachte spatschermen de verspreiding van het coronavirus kunnen voorkomen, maar evenmin erken ik dit. Die beoordeling acht ik niet relevant, omdat ik vanwege de uitvoerbaarheid van de Noodverordening in een crisissituatie in dit soort gevallen geen ontheffing zal verlenen. Dat uw economische belangen hierdoor worden geraakt, daar ben ik mij van bewust. Dat geldt echter nog altijd voor vele ondernemers die zich moeten houden aan de 1,5-meter-regel. Om de pijn te verzachten, is er vanuit het Rijk een noodpakket beschikbaar gesteld. Wellicht kunt u daar een beroep op doen. Maar ook wanneer u dit niet kunt, is naar mijn oordeel geen sprake van een bij het opstellen van de Noodverordening niet voorzien en/of schrijnend geval. Het belang van het (uitvoerbaar en effectief) voorkomen van een verdere verspreiding van het coronavirus en het zoveel mogelijk borgen van de volksgezondheid weegt voor mij zwaarder dan uw belangen bij de ontheffing.

Besluit
Gelet op het voorgaande verklaar ik uw bezwaar ongegrond. Dat betekent dat mijn besluit van 11 juli 2020 van kracht blijft: u krijgt dus geen ontheffing. De 1,5-meter-regel blijft dus onverkort van toepassing op het door u geëxploiteerde toeristisch treintje in Leeuwarden.

Hoogachtend,
voorzitter Veiligheidsregio Fryslân,

mr. S. van Haersma Buma

Beroep
Tegen dit besluit kunt u binnen zes weken na de dag waarop dit is bekendgemaakt een beroepschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland, Afdeling bestuursrecht, Postbus 150, 9700 AD Groningen. In het beroepschrift dient u aan te geven tegen welk besluit u beroep instelt en waarom, tevens dient het uw naam en adres te bevatten en u dient het beroepschrift te dateren en te ondertekenen.

Als u beroep instelt, houdt uw beroep de werking van het besluit niet tegen. Het kan zijn dat u daardoor ernstig in uw belangen wordt geschaad. Om dat te voorkomen, kunt u tegelijk of na de indiening van uw beroepschrift een verzoek om een voorlopige voorziening indienen. U moet daar dan wel een spoedeisend belang bij hebben. Een verzoekschrift kunt u indienen op hetzelfde adres als dat van de rechtbank. U richt uw verzoekschrift dan aan de voorzieningenrechter.

Zowel aan het instellen van beroep als aan een voorlopige voorziening zijn kosten verbonden (griffierecht). Bij de rechtbank kunt u opvragen wat de kosten hiervoor zijn.

U kunt een beroepschrift en een verzoekschrift ook digitaal indienen bij genoemde rechtbank via http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD).

Gemeente Leeuwarden

Besluitenlijst Besluitvorming (raad)

Datum	07-10-2020
Tijd	19:30 - 22:30
Locatie	Stadsschouwburg De Harmonie
Voorzitter	Sybrand Buma
Aanwezigen	Bauke Aalbers, Anneke Adema, Pim Astro, Jannie Atsma, Mohammed Benmhammed, Harry Bevers, Irene van Breemen van-Schneider, Sytse Brouwer, Julie Bruijnincx, Eline de de Koning, Sander Douma, Otto van der Galiën van der, David Hoekstra, Serge Alexander Hollander, Gijs Jacobse, Cem Kaya, Sikko Klaver, Johan Magré, Aaltsje Meinderts, Fokelien van der Meulen van der-Diever, Femke Molenaar, Carlijn Niesink, Anne Nugteren, Abel Reitsma, Frederik Roelof Rijpma, Linda Slagter, Evert Stellingwerf, Jan-Willem Tuininga, Lyda Veldstra, Marcel Visser, Dirk Visser, Petra Vlutters en Ursula de Voogd de
Afwezigen	Mirka Antolovic, Andries Bergsma, Caroline de Groot de, Lutz Jacobi, Tonko Jansen en Petra van der Sloot van der
Toelichting	In verband met de Corona-maatregelen kan er geen publiek aanwezig zijn. U kunt de vergadering volgen via de livestream.

1 Opening en vaststellen agenda

1. Het agendapunt ‘Interpellatie’ op verzoek van de fractie van LIjst058 wordt aan de agenda toegevoegd.
2. Concept VvGB Harnsterdyken, verzoek van de fractie PvdD om deze van de agenda af te voeren. De onderbouwing van dit verzoek ligt erin dat er nu nog informatie mist. Na bespreking besluit de raad om dit verzoek niet te honoreren, onderwerp blijft op de agenda staan.
   Aldus wordt de agenda vastgesteld.

Besluit

Agenda wordt aldus vastgesteld.

2 Vaststellen verslag 22 september 2020

Besluit

Verslag wordt conform vastgesteld.

3 Afscheid Martin van Mourik

Raadslid Martin van Mourik neemt afscheid omdat hij vertrekt naar de gemeente Waadhoeke. Hij wordt door de burgemeester toegesproken en bedankt voor zijn inzet.
Martin van Mourik spreekt tot slot de raad toe.

4 Installatie Irene van Breemen-Schneider

De voorzitter van de commissie Geloofsbrieven doet verslag van het onderzoek naar de geloofsbrieven. De conclusie is dat geadviseerd wordt tot toelating van Irene van Breemen Schneider als raadslid.
Hierna legt zij de belofte af in het Fries.
Nadat het nieuwe raadslid van Breemen Schneider haar plaats heeft ingenomen, legt zij een verklaring af. Deze houdt in dat zij zich als raadslid aansluit bij de fractie van de FNP.

5 Hamerstukken

5.1 Bestemmingsplan Leeuwarden - Aldlânstate

Besluit

De gemeenteraad besluit:
a. de in bijlage 1 opgenomen “Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan “Leeuwarden – Aldlânstate” vast te stellen;
b. bestemmingsplan “Leeuwarden – Aldlânstate” gewijzigd vast te stellen onder toekenning van het nummer NL.IMRO.0080.05012BP01-VG01;
c. geen exploitatieplan vast te stellen;

5.2 Nota Grondbeleid 2020 en nota Grondprijsbeleid 2020

Besluit

1.De gemeenteraad besluit om de nota Grondbeleid 2020 vast te stellen;

5.3 Notitie Vastgoed 2020

Besluit

De gemeenteraad stelt de Nota Vastgoed 2020 vast

5.4 Herindelingsregeling grenscorrectie gemeente Leeuwarden gemeente Waadhoeke

Besluit

1. Aan de gemeenteraad besluit
a. De herindelingsregeling grenscorrectie Leeuwarden-Waadhoeke vast te stellen conform bijgevoegde kadastrale kaarten;
b. De herindelingsregeling conform de wet ARHI aan Gedeputeerde Staten van Fryslân te zenden;

5.5 Jaarrekeningen 2019 Openbaar onderwijs gemeente Leeuwarden

Besluit

De gemeenteraad besluit
a. de jaarrekeningen 2019 goed te keuren van de stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân Noord; stichting Proloog; stichting Elan onderwijsgroep en de stichting Stichting Gearhing;
b. geen zienswijze af te geven voor de jaarrekening 2019 van de Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân.

5.6 Verzoek van de Stichting Proloog om de openbare school in Wirdum op te heffen en opgaan in een Samenwerkingsschool (Openbaar en Protestants Christelijk).

Besluit

De gemeenteraad besluit de openbare school (de Uniaskoalle) op te heffen en op te laten gaan in een samenwerkingsschool in Wirdum;

5.7 3e verzamelvoorstel begrotingswijziging 2020

Stemverklaring

Raadslid Jacobse legt een stemverklaring af. Zijn fractie stemt in met het voorstel met de aantekening dat zij ervan uitgaan dat n.a.v. de maatregelen geluidssanering Juliana de verkeerssituatie rondom de Julianalaan binnenkort met de raad wordt gedeeld, er is een agenda initiatief die daarin voorziet.

Besluit

De gemeenteraad besluit het derde verzamelvoorstel voor wijziging van de begroting 2020 vast te stellen

5.8 Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) Mr. P.J. Troelstraweg 142 in Leeuwarden voor de bouw van een woning

Besluit

De gemeenteraad besluit met algemene stemmen voor om een ontwerp verklaring van geen bedenkingen conform artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht vast te stellen voor de bouw van een woning op het perceel Meester P.J. Troelstraweg 142 te Leeuwarden voor ter visie legging;

6 Bespreekpunten

6.1 Ontwerp-VVGB Stiens Harnsterdyk 7 voor het oprichten van 2 vleeskuikenstallen

Besluit

De gemeenteraad besluit om een ontwerp verklaring van geen bedenkingen conform artikel 6.5 lid 1 van het Besluit omgevingsrecht vast te stellen voor het oprichten van twee vleeskuikenstallen aan de Harnsterdyk 7 te Stiens voor ter visie legging.

Er zijn 29 stemmen voor het voorstel en 4 stemmen tegen het voorstel uitgebracht. De fractie van PGL stemde tegen.

6.2 Interpellatie Lijst058 inzake grondwater Schrans

Motivering:

De redenen voor Lijst058 om deze interpellatie in te dienen zijn divers.

Toelichting van Lijst058: Ten eerste is dit de enige manier waarop een raadslid heel snel een onderwerp kan bespreken in de raad. Gezien de urgentie rest mij geen andere weg. Liever had ik een normaal debat met voor iedereen 2 termijnen. Helaas

laat ons RVO dat niet toe of de agendacommissie moet anders besluiten. Ook inhoudelijk zijn er voldoende redenen om met spoed dit te bespreken. Benzeen is uitermate kankerverwekkend. De manier waarop de gemeente hiermee omgaat, is niet geruststellend. Grondwater zal altijd weglekken naar diepere lagen en dit vervuilde water zal uiteindelijk in ons drinkwater terechtkomen. Hoe zit het met aansprakelijkheid?
Giftig grondwater vormt altijd een risico, absurd dat gemeente zegt dat het geen risico vormt.
Inwoners van Leeuwarden heb recht op de juiste info. Heb inmiddels contact gehad met diverse verontruste bewoners van dat gebied. Zij maken zich ernstige zorgen over volksgezondheid. Alle reden om zo snel mogelijk hierover te spreken.

Vragen:

1. Uit het krantenartikel wordt duidelijk dat de vervuilde grond na de klus op de dezelfde plek wordt teruggelegd. Hoe zwaar is deze grond vervuild? Waar wordt deze grond tijdelijk opgeslagen? En is dit de standaard werkwijze van de gemeente om vervuilde grond na een klus op dezelfde plek terugkomt?
2. Het grondwater is vervuild met onder meer benzeen. Dit is een uiterst kankerverwekkende stof. Ook andere stoffen zijn gevonden. Hoe schadelijk is dit voor de volksgezondheid voor onze inwoners in dit gebied? En kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor eventuele gevolgen op gezondheidsgebied die te relateren zijn aan deze vervuiling?
3. Het grondwater is niet mobiel volgens de gemeente. Is de gemeente het met ons eens dat water altijd zal wegsijpelen naar diepere lagen en uiteindelijk in ons drinkwater zal terechtkomen met alle gevolgen van dien? Welke risico's loopt de gemeente hiermee?
4. Volgens het artikel in de LC bevat een groot deel van de binnenstad ernstig vervuilde grond. Welke risico's loopt de gemeente hiermee?
5. Heeft de gemeente in zicht waar zich nog meer (zwaar) vervuilde grond bevindt? En welke risico's kleven hier aan?

Toezegging van wethouder Wassink: de raad ontvangt een brief met nadere toelichting en antwoord op de nog openstaande vragen.

6.3 Corona debat

6.3.1 Debat met de burgemeester en het college over de Coronamaatregelen

6.3.2 Corona debat - Reacties van burgers

De gemeenteraad van Leeuwarden praat over de coronamaatregelen van de afgelopen maanden. Een groot deel van deze maatregelen worden opgelegd door het kabinet of door de Veiligheidsregio Fryslân. Daar heeft de gemeente maar weinig invloed op. De gemeente Leeuwarden zelf heeft maatregelen genomen zoals bijvoorbeeld het instellen van eenrichtingsverkeer in drukke winkelstraten en de uitbreiding van de terrassen

Toezeggingen

- Griffie gaat kijken hoe de binnengekomen vragen via de inspraakbijdragen een antwoord gaan krijgen;
- Suggestie om de Kinderburgemeester betrekken bij de communicatie wordt opgepakt;
- Burgmeester zegt toe de suggestie om weer meer via Video boodschappen te communiceren over te nemen;
- Het uitdelen van mondkapjes aan minima, daar komt wethouder Kuiken later op terug;
- Wethouder Douwstra gaat de raad actief informeren als er i.h.k.v. Corona nieuwe (ondersteuning)maatregelen komen; .
- Wethouder Douwstra zegt toe de situatie op het Ruiterskwartier qua doorgaanbaarheid voor voetgangers en scootmobiels te bespreken, dat geldt idem dito voor De Schrans.
- Wethouder Tjeerdema zegt toe een overzicht te verstrekken waarin de steunregelingen voor sportverenigingen zijn verzameld;
- Wethouder Wassink zegt hetzelfde toe voor de overige verenigingen;
- In een volgende coronabrief zal hieraan aandacht besteed worden.